

הקדמה א"ד נכד המספר לכבוד מחברת אבי זקינו מדבר להודיע פי הגאון א"ז זצוקלל"ה הניח אחריו ברכה מזיו תורתו בכתובת ידו ממש מסודר לדפוס על שאר ג' חלקי ש"ע יורה דעה ואו"ח וחו"מ ושו"ת גם על מסכתות ונשארו הכ"י האלה ת"י בנו יחידו הממלא מקומו ברבנות בשאטלאנד הוא דודינו הגאון מו"ה חיים זצוקלל"ה הנזכר בהקדמת ספר בית מאיר אבן העזר ואחרי פטירתו וכי לא זכה ממרומים לזרע אנשים השתדל כבוד אבי הגאון הסיד המפורסם מו"ה יחזקאל האב"ד ד"ק לאדז זצוקלל"ה בכל פח ועוז להשיג הכ"י האלה מפבוד דודו המנוח הנ"ל ולא הניח ולא שקט כל ימיו להוציא מחשבתו לפועל להביאם לבית הדפוס, ואחרי רוב יגיעתו לבנות בית אביו זקינו זצוקלל"ה לא עלתה בידו מפרום להפיק זממו מחמת הוצאות הדפוס כי רבה בזמן הלז, עד כי פעת תודות לאל פי זכינו להיות מהגי ברא דמזכי אבא ובן יכבד אב ולגמור את המצנה אשר החל כבוד אבי המנוח זצוקל"ה, וגם הנני דורף במעגלי כבוד א"ז המספר להיות משב ואל תעשה לקבץ הסכמות על ספרו ולהדפיסם אף פי הנם ת"י ביצעו פי ראו ראיתי דברי קדשו בהשלמת חיבורו על אה"ע ענותנותו יתירה בשני טעמים ואף פי תודות לאל פי בטלו תרנוניהו ונהפכו לטובה אף גזירת חכמים אעפ"י שבטל הטעם לא בטל הגזירה ובדבר הסגת גבול עד עשר שנים מזמן פלות הדפוס סמכתי על פסק הלכה שפכת שם שנה בכלל ארור בודאי בטוח אני באחב"י שלא יערב לב שום אדם להכניס עצמו בזה הק' אפרים פישל בן הרב המנוח מו"ה יחזקאל האב"ד דק"ק לאדזי בהרב הגאון הגדול המפורסם בדורו מו"ה יהודה זצוקלל"ה ראב"ד בק"ק ראוניטש חתן המספר זצוקלל"ה זכותו יעמוד לנו ולזרעינו אכ"ר: מ"א ס"ק י"א ואף שמשמע וכו' מדקאמר שנה איל וכו' ר"ל מדכתב רש"י שם ולא דמי לאשם תלוי דספק חטאת דהתם ספק איל ודאי נקיבה וקשה לו דאפי' אי הוי בחטאת האשם עם הודאי שוים נמי ל"ק פינן דחטאת בעי ידיעה ואין זה קושל' כ"כ שנקט טעם זה שהוא יותר פשוט וכדנראה מדברי ר' טרפון שם: שם: וכו' וק"ל: תו פתב לכן נ"ל לנהוג וכו' דאשם לא בעי ידיעה בתחלה היינו ע"פ סוגי' הגמרא פריתות ופי' התוס' בשפת דף ע"א ע ד"ה מאן דאמר ודלא כפסק הרמב"ם שם: שם: האלי' רבה אבל לענ"ד נהי דהכ"מ פי' פסק הרמב"ם ז"ל אליבא דפי' רש"י דר"ע בעי ידיעה בתחילה וע"ז שפיר משיגו התוס' דר"ע לאו היינו הבר פלוגתא בזה אבל מ"מ ע"כ מודו דיש מאן דאמר דבעי ידיעה דהא עולא אליבא דמ"ד קאמר וש"מ דאיכא מ"ד דבעי ידיעה וסובר הרמב"ם דהיינו חכמים דפטריו מאשם תלוי לגבי אשם ודאי ופסק הרמב"ם פותייהו וא"כ הדין עם הא"ר.

תו קשיא לי איך יאמר אם נתחייבתי אשם הא מן ה"א עבירות דבאשם לא שייך האידנא זולת אשם גזילות ומשנה שלימה שנינו ב"ק דף ק"י הביא אשמו עד שלא הביא גזילותו לא יצא וא"כ מה מהני לו אמירתו מספק דהא לא ידע מה להשיב וגם מה שייך ספק אם לא נשבע מעולם ואדם שיודע שנשבע לשקר והשיב הגזילה פשיטא שנה יאמר אבל לא בלשון אם ואולי שייכים דבריו באדם שנשבע ומסופק אם נשבע באמת ורוצה להשיב המזון מספק אז יוכל לומר בלשון אם.

אף גם בזה יפה השיגו הא"ר: סימן ב סעיף ו' בש"ע ולא ילך ד"א בגלוי ראש עיני מס' יומא דף כ"ה תוס' ד"ה ונהא בעינן מוכח שם עכ"פ דבבית בלא הילוף שרי ואולם עיקר האיסור האידנא מבואר בהט"ז בסי' שרומז עליו ונהא אפילו בישיבה וק"ל: הלכות ציצית

סימן ד סעיף ג' השואל מתבירו כו' פטור מלקטיל וכו' עיין במ"א משמע שאם הטיל יוצא בזה אף לאחר ל'.

וכן איפא למידק ממה דבל"ז קים לן חובת גברא הוא ומ"מ עיקר החיוב להטיל טרם שלובשו ולא אמרינן שיהא שייך בזה תולמ"ה כמו בסי' י' סעיף ה' דפרש"י שם במנחות הואיל ונעשה שלא בחיוב שוב פשנעשה בת ד' קרינן ב' תולמ"ה וכה"ג איפא למידק באם קבע מזוזה השוכר בית בח"ל תוך ל' וע"כ צ"ל דלא שייך תולמ"ה אלא במקנסר מעשה שיבואו לידי חיוב משא"כ זמן דממילא קאתי לא וכה"ג מחלק הר"ן סוף נדרים לענין חלות הנדר ולבישת הטלית לא מקרי מקנסר מעשה ועדיין צ"ע קצת: הלכות תפילין סימן כה במ"א סק"ב אע"פ וכו' מן המנובחר.

נ"ב עיין בתה"ד שאלה ל"ה ובח"צ שאלה כ"ו: סימן לב ס"ז תפילין על הקלף וכו' וביאר דהצד הקרוב לכתב נקרא דוקסוסטוס והצד החיצון הוא קלף והוא שיטת התוס' שבת ע"ש. ע"פ הכרעתו בב"י שכן דעת כה"פ ושם נמי בשם המרדכי שאף רש"י ז"ל הכי פירש ולא די שייגעתו ולא מצאתי לא בשבת ולא במנחות כ"א אדרבה לענ"ד מוכח ברור מרש"י מס' שבת דאזיל בשטת הר"ן בשם הרמב"ן.

ולענ"ד פירוש זה מוכרח מן הש"ס שם דהיינו צד החיצון הוא דוקסוסטוס וצד הפנימי הוא קלף שהרי בגמרא משני התם אידי ואידי במזוזה והא דשינה וכתב אקלף במקום שער והא וכו' ומה מאוד תמוה דא"כ מאי ארי' לשינה וכ' מזוזה על קלף במקום שער הא אפ"ל לא שינה וכתב במקום פשר נמי פסול דהא לשיטה זו מזוזה דוקא אדוקסו' וכה"ג קשה במנחות איפכא ע"ש ודוק והתוס' הרגישו בקושני' זו במנחות אלא דנקטו בלשונם דלא הוי השינוים מענין א' באופן דלא הוי קושני' כ"כ כ"א בהצטרף קושני' דלשיני הגמרא בשבת אתפילין ובמנחות אמזוזה אבל לדידי נראה הקושני' עצומה דאף לתירוץ שם בשם הר"ר יוסף דלא שייך לשינוי באופן אחר מ"מ קשה דאף בגוונני דמשני הש"ס לא אזלה השטה דשינה בזה כו' הכא אמזוזה והתם במנחות אתפילין ומשום מאי אירי' פנ"ל ורש"י ז"ל נשמר בזה ופי' בשבת בלשון זה הא דכתב אקלף אפילו במקום פשר הוסיף תיבת אפילו לתרץ קושני' זו ור"ל דמה דנקט שינה בזה לא בא להורות הא לא שינה פשר אלא להורות דלא תימא דין לא שינה וכתב אקלף במקום פשר דהיינו צד התחתון הדבוק לכתב הוא דפסול משום שהוא בתכלית הריחוק מן השערות משא"כ בשינה נה וכתב אקלף במקום הדבוק לכתב פשר משום שהוא יותר קרוב להשיער ונמי תטעה ותאמר דדוקסוסטוס אינו פסול במזוזה אף אם שינה וכתב במקום הדבוק לקלף יען שהוא עכ"פ יותר קרוב להשיער מצד פנימי של קלף לכה תנא שינה בזה אפילו בקלף ובזה דהיינו שינה בדוקסו' פסול ומכ"ש בהקלף בלא שינה דפסול דזה תכלית האחרון במקום שער דהלכה למ"מ מאזוזה במקום שיער ר"ל דעיקר ההלכה למ"מ שנאמרה במזוזה אדוקסו' אין ההקפידה על השם מה נקרא דוקסו' או קלף כ"א פדי ליהוי מזוזה במקום שער ממש דהיינו צד החיצון של דוקסו' ולכן אפילו רק שינה וכתב אדוקסו' במקום הפנימי נמי פסול ואפילו שינה וכתב אקלף במקום המדובק לדוקסו' נמי פסול וכ"ש בלא שינה פנ"ל וכל זה לפי הר"ן אבל לפי התוס' א"א בשום צד לפרש דברי רש"י שהוסיף אפילו שינה וכתב ומכ"ש לא שינה דמאי כ"ש

אדרבא יש ב' ענינים לפסול ובלא שינה אינו כ"א ענין א' כמבואר בתוס' מנחות וכמו כן במנחות נמי אזלה הסוגיא פהוגן דשם עיקר הקפידא בתפילין שיהי' במקום פשר ממש ואשמעינן התנא דאפילו שינה בנדפסו' ליכתוב על מקום הדבוק שהוא קרוב להבשר נמי פסול וכ"ש לא שינה כנלע"ד ברור פונת רש"י וממילא מתורץ דלא אפשר להגמרא לשנויי בשבת אתפילין ובמנחות אמזונה דפשיטא בשבת פינו א ק נמי אדוכסו' שהוא עכ"פ יותר מרוחק מהבשר מהקלף אפילו בשינה מכ"ש דכשר על קלף בשינה דהיינו מקום המדונב וכה"ג במנחות לא אפשר לשנויי אמזונה פינו דכשרה על הקלף שהוא מקום רחוק מהשער מכ"ש דכשרה בנדפסו' אפילו בשינה.

ודוק פי לענ"ד יש מזה ראי' ברורה לשיטת הר"ן פי לשיטת תוס' לא אלו כלל פל אותן הדברים. ויען שמדברי הרמב"ם אין הכרע כבב"י לענ"ד לדינא יש להחמיר בסברת שני הפירושים: סעיף י"ח עיין ט"ז מה שמביא בשם הב"ח.

ובמ"א סי' קמ"ג סק"ז כתב ומיהו הרשב"א לא הכשיר אלא פשנכתבת האות פתיקונו ונדבק בסופו אבל פשנדבק באמצע וכ"ש בראשו מודה דפסול כמ"ש בתשובה סי' תרי"א ואמת שברשב"א מבואר דבתחילתו כתב דפסול ולא מהני תיקון גרירה משום דהוי חק תוכות משא"כ בסופי' פינו דמהני תיקון גרירה אף קודם שתיקן פשר מדר"ז כל הראוי לביקלה ולעד"נ דבריו צ"ע דא"כ אף בתחילתו מה בכך גהי דלית לי' תיקון גרירה משום חק תוכות מ"מ הא אית לי' תיקון למחוק כל השני אותיות וליכתוב אחרים במקומם ונמי נימא דאף בלתי תיקון פשר משום כל הראוי לביקלה וזה ודאי אינו דא"כ חסר יריעה נמי נימא הכי וא"ל דאיירי בתפילין דפסול משום שלא כסדרן דבהדיא בתשו' תרי"א איירי בס"ת וגם פדכתבנא דא"כ חסר יריעה נמי ליתפשיך ונראה דהכי פונתו דדוקא בסופו דיש תקנה לאות זה ע"י גרירה אין ראוי לקרות על אות זה פסול דלא מקרי אות פסול כל כמה דלא נתקן משום כל הראוי וכו' משא"כ בתחילתו פינו דגרירה אינו מועיל נמצא דאות הזה שם פסול עליו דהא אין לו תקנה והוא פחוס ואין לדון על החסר נמי דליכתב פשר הספר בלא תיקון מטעם כל הראוי דזה פנים חדשות במקום מה דחסר בזה לא אמרינן כל הראוי וכו' וא"כ לדין שפסקינן כהרא"ש דאף בתחילתו יש תקנה בגרירה גהי דפסקינן בזה דלא כהרשב"א דאף בסופו פסול בלא גרירה מ"מ להוציא אחרת הכריע לסמוך על סברת הרשב"א בזה דהיכא דיש תיקון לגוף האות ע"י גרירה אף קודם התיקון פשר נמצא לדין בתחילתו וסופו שנה לענין כל הראוי וכו' אמנם באמת רואה אני שכל הפוסקים שבב"י הקא חולקים על הרשב"א בעיקר סברא זו שגרי פתבו בהדיא דבין מלמעלה ובין למטה פשר בתיקון ופסול בלא תיקון ולא חיישו כלל לסברת כל הראוי ואף לענ"ד אף שידע אני מיעוט ערפי שאיני פדאי להרהר אחר סברת הרשב"א מ"מ מאחר שאני רואה שגדולי ישראל חולקים הנני אף כמפרש דעתם שפברי סברא דר"ז עד פאן לא נאמרה אלא גבי בילה פדאיתא במנחות י"א ע"ב בתוס' שם שפבר הי' דוע לר"ז דאפילו לא בלל פשר ואינו מעכב ולא המציא ר"ז אלא לפרש טעמא דמתני' של ס"א עשורונים דאף דבר המפורש שאינו מעכב מ"מ ראוי בעי וזהל מטעם התוס' שם ודומיא דהכי קריאה דבפורים ודהחולצים דכבר מפורש במתני' דאינו מעכב מועילים לנו דברי ר"ז לחומרא דמ"מ ראוי עכ"פ בעינן משא"כ מה שמפורש בהדיא פסול כנ"ד דאף הרשב"א מודה דלגמרא דיון נאמר סתמא כל אות שאינו מוקף גויל פסול והיינו

אפילו בסופו מה יועיל להכשיר מטעם כל הראוי (ואולי פונת הרשב"א ז"ל ע"פ הסברא של חוקקים להשלים הנאמר בגמרא והלשון כל הראוי ל"ד) כל הראוי לא נאמר אלא לחומרא ולא לקולא תדע ביציקה גופה נמי נאמר כל הראוי וכן בחטאת הפנימית דמבואר פ"ק ב"ש שאם חוסר מתנה אחת לא כפר נמי נימא דוקא בנטמא או נשפה יתר הדם לאחר מתנה אחת ובנישנו להדם נימא כל הראוי ודחוק לידחק ע"פ סברתו דזה נמי מקרי פ"ח ולא שינה לכל הראוי וצ"ע ואולם עיינתי בתשובת הרשב"א וכמדומה שלא הקליט דעתו בזה ליפסק דבדיבוק למטה יהא פשר אף קודם תיקון שיהי טרם שביאר הירושלמי כתב ומיהו לענגן דבוקים יש מקום עיון וכו' ע"ש ומ"ש ריש דבריו ומ"מ יש דבוק שאינו פסול אפשר לידחק דהכי פונתו שאינו פסול ויש לו תיקון גרידה ויש שאינו מועיל ועיינתי עוד בב"י ולענ"ד אף שהב"י מביא תשו' רשב"א על דברי הסמ"ק מ"מ לבי אומר לי שלא בחדא מחתא מחתינהו דיראה הסמ"ק לא סבור בזה סברת הרשב"א דכל דכשר ע"י תיקון גרידה אף קודם התיקון פשר מפח כל הראוי שיהי פתח אבל אם כבר נכתבה פתיקונה ואח"כ נפל דיו עליו יטלנה כדאמרין וכו' ומשמע אבל קודם שנטל פסול פיון שאין האות ניפר וליתכשר ע"י כל הראוי א"ו דל"ל סברא זו אלא דאפשר לפרש דעתו בטעם הירושלמי בשני אופנים א' יש לומר דנגיעה למטה מודה הירושלמי דתיקון בעי שיהא מוקף גויל ופסול קודם תיקון ואף בזה נשתנה דבתחילתו שמתאז כל הפתיכה היתה בפסול לא מהני הגרידה משום דהוי כחוק תוכות ולהכי קרי לי הירושלמי פסול משום דלעולמים הוא ובסופו קורא לי פשר מפני התיקון המועיל בו ולפ"ז נדאי אין מי לסמוך עליו ואפילו בנמצא בשעת הקריאה נגיעה במשהו יש לנהוג כדמביא הב"ה בשם שירי כנה"ג דתמיד יש להוציא אחרת אופן ב' אפשר נמי דעתו בהירושלמי כמשמעות פשוטות הרשב"א דאף קודם התיקון פשר אבל לא מטעם כל הראוי כ"א ע"פ דר"ד הב"י בתירוצו השני לקושיותו האף מפשירינו נקב הא לא הוי מוקף גויל ותיירץ דבכתב ואח"כ ניקב פיון דמתחילתו הי' מוקף גויל שוב אין פוסל בו וי"ל ה"ה בנגיעה בסופו והסמ"ק אינו לומד מן הירושלמי כ"א ממה שכתב פסול ואפילו תיקון לא מהני וע"כ מטעם ח"ת וא"כ שפיר הי' לנו סעד בנמצא תוף הקריאה נגיעה בסופו ליסמוך על הסמ"ק בשם הירושלמי בצירוף הרשב"א: אבל לענ"ד זה אינו דא"כ קשיא מנ"ל פי הירושלמי דלמעלה פסול ולא מהני תיקון דילמא פסול היינו בלא תיקון בשלמא להרשב"א אילו מהני תיקון ממילא בלא תיקון נמי פשר מפח כל הראוי אבל לדין קשיא לכן מסתבר יותר הפי ראשון דאף למטה מה דנאמר בהירושלמי פשר היינו ע"י תיקון וממילא מוכח דלמעלה פסול אף בתיקון ומה שפסיים אבל אם כבר נכתבה וכו' יטלנה קאי נמי על נגיעה בסופו ונקיט חדא וה"ה לאידך ועדיין צ"ע בגוף הסמ"ק יוכל להיות לעמוד יותר על המכונן וגם כבר הארכתי בתשו' דבדעת הירושלמי א"א להעלות תירוצו ב' של הב"י ומפני שתשובה זו עיקרה שייכה לסימן זה אעתיקנה בסמוך בסימן זה: סע"ף לו בט"ז ס"ק כ"ו בא"ד וגם להרא"ש אין פתיחה פיון שאין פאן במקום אחד חלק פשיעור לא הוי פתיחה נ"ב כדבריו לענ"ד מבואר בהלכות מזוזה להרא"ש שפסיים וטוב שלא ניח פשיעור שלשה אותיות בסוף השטה וכן בראש השטה לקיים מה שאמר והאינדנא נהוג עלמא בסתימות וכן במרדכי מביא באמת בשם הסמ"ג זה לפרש הירושלמי פתיחה מכאן ומכאן סתימה ע"ש פ' הקומץ: שאלה מעיר שניפליס הסמוך

לק"ב מאיש אָחד שהי' אַז שם התורני המְנַפֵּל מו"ה פּיִשֵּׁל מְקַרְאָקא בְּלִשׁוֹן זֶה אודות ס"ת חֲדָשָׁה הַשְּׂיִיף לר' בְּרוּךְ נִמְצָא בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת נְקֻבִים קְטָנִים פְּנֻכְבֵי מַחַט בְּתוֹךְ פְּתַב הָאוֹתִיּוֹת מְקוֹמוֹ הֵם תוֹךְ הַפְּתַב מִמֶּשׁ בְּאַמְצַע הַפְּתַב וּמְקוֹמוֹת הֵן בְּתוֹךְ הַפְּתַב וּמְגִיעִים לְמוֹקֵף הַגּוֹיֵל וּבְפִרְשֵׁת נַח יֵשׁ כְּמוֹ ג' שוֹרוֹת פֶּךְ בֵּיחַד שְׂבָא מַחַמַּת הַגֵּרָר שְׁגָרָר הַסּוֹפֵר וְתִקְוֵן הַטְּעוֹת שְׁטָעָה יִמְחֹל עַל כְּבוֹדוֹ הַרְמָה וַיּוֹרִינוּ אִם מוֹתֵר לְדַבֵּק מְטָלִית תַּחְתּוֹ אוֹ לְחַתּוֹךְ וְלַעֲשׂוֹת מְטָלִית וְלַכְתּוֹב חֲדָשׁ גַּם יֵשׁ מְקוֹמוֹת שְׂנֻכְתַּב אוֹתִיּוֹת חֲצִיּוֹ עַל קֶלֶף הִירִיעָה וְחֲצִיּוֹ עַל הַמְטָלִית אֲמַת שֶׁהַגָּאוֹן ט"ז מְכַשֵּׁיר בְּסִי' ר"פ סק"ז אֶךְ שְׂאָרֵי גְאוֹנִים פּוֹסְלִים יִמְחֹל עַל כְּבוֹדוֹ הַרְמָה וַיּוֹרִינוּ אִיךְ נוֹהֲגִין הַכ"ד פּיִשֵּׁל מְקַרְאָקא: תְּשׁוּבָה הֵן הַגִּיעֵנִי שְׂאֵלַת חֲכָם הַנוֹגַעַת וּמְדַבֵּרַת בְּכַבּוֹד תּוֹרַתֵינוּ הַקְדוּשָׁה וְהַטְהוֹרָה.

וּבְמָה דְסִיִּים אֲפַתַח ע"ד הַמְקַלּוֹקַת שֶׁל הַט"ז עִם חֲמִיּוֹ הַב"ח בְּדִין אוֹתִיּוֹת חֲצִיּוֹ עַל הַמְטָלִית יֵשׁ לְהַחְמִיר לִיקָח מְטָלִית זֶה וְלַעֲשׂוֹת אַחַר בְּאוֹתִיּוֹת שְׁלֵמִים אוֹ עַל הִירִיעָה אוֹ עַל הַמְטָלִית חֲדָא דְלוֹ יֵהֵא אֶךְ סְפִיקָא דְדִינָא פְּאַשֵּׁר הַנֶּק"ה כּוֹתֵב שְׂאִין רְאִיּוֹת הַט"ז מְכַרְעַת מִמֵּילָא רְאוּי לְהַחְמִיר ל"מ לְהַפּוֹסְקִים בְּסִי' רַע"ט דְּבַחְסוֹר אוֹ פְּסוּל אֲפִילוֹ אוֹת אַחַת אֶךְ לְעִנְיֵן הַקְרִיאָה הִיא פְּסוּלָה וְכָל הַבְּרָכוֹת הֵינָן לְבַטְלָה פְּשִׁיטָא דְמַחְשָׁשׁ בְּרָכָה לְבַטְלָה הַחַיִּיב לְהַחְמִיר אֲלָא אֲפִילוֹ לְהַר"ן וְדַעַמְי' שְׂבָסִי הַג"ל דְּלַקְרִיאָה אִינוּ מְעַכְבֵּי מ"מ כּוֹלְהוּ מוֹדוֹ לְהַרְמַב"ם דְּמִדְאוּרֵיִתָא פְּסוּלָה הִיא לְעִנְיֵן קִיּוּם הַמְצוֹת עֲשֵׂה דּוֹכְתַבְתֶּם וּא"כ עַכ"פ סְפֵק תּוֹרָה הוּא לְגַבֵּי דְהַאי גְבַרָא דְרוּצָה בְּקִיּוּם הַמְצוֹת עֲשֵׂה וְהַחַיִּיב לְהַחְמִיר כַּהַב"ח וְלֹא עוֹד אֲלָא שְׁלַעַנ"ד בְּלֹא טַעַם הַב"ח יֵשׁ מְקוֹם לִפְסוּל מְטַעַם דְּבַעֲיָנָן פְּתִיבָה תַּמָּה וְכַתֵּב כְּזֶה שְׁהַחְצִי עַל הַמְטָלִית לְאוֹ פְּתִיבָה תַּמָּה וְעַד כָּאֵן לֹא הִנְחַרְךְ הַמַּהֲרָא יִקְ לְטַעְמוֹ דְּבִנְקֵרַע תוֹךְ הַפְּתַב לֹא יִהְיֶה מְטָלִית מַחַמַּת שְׂלֹא חָשׁוּב מוֹקֵף גּוֹיֵל אֲלָא בְּנֻכְתַּב וְאַח"כ נִקְרַע דְּבַשְׁעַת פְּתִיבָה תַּמָּה הִיָּתֵה וְהַנְחַרְךְ לְטַעְמוֹ דַּעַכ"פ לֹא חָשׁוּב תּוֹ בְּתֵר שְׁנֻקְרַע מוֹקֵף גּוֹיֵל אֶךְ לְאַחַר הַתִּיקוֹן וְכַמְבּוֹאֵר בְּדַבְּרֵי מִשְׁא"כ כְּשֶׁנֻּכְתַּב מִתְחַזְקָה כַּנ"ד לְעַנ"ד אִין פְּתִיבָה תַּמָּה הוּא וּמִנָּא אֲמִינָא מְהֵא דְאִיתָא בְּמִנְחוֹת ל"ד אֲמַר קְרָא וְכַתְבְּתֶם פְּתִיבָה תַּמָּה וְהַדָּר עַל מְזוּזוֹת וּפְרַש"י ז"ל וְאִין פְּתִיבָה תַּמָּה עַל הַעֲצִים וְאַבְנִים וְכַנְרָאָה מְסַתִּימַת פְּירוּשׁוֹ הַטַּעַם שֶׁא"א שְׂיִהְי' חֵלֶק כְּנִיֵיר וּקְלָף וְעִי"ז אִין הַקּוֹלְמוֹס עוֹבְרַת עֲלֵיהֶם בְּחִלְקוֹת וּבְשְׁלִימוֹת וְלֹא פְּתִיבָה תַּמָּה מְקַרֵי וּמַכ"ש לְכַתּוֹב עַל מְקוֹם מְדוּבָק מִמֶּשׁ אוֹת אֲחַד דְּלַדְעָתִי גְרַע חֵלְקוֹתוֹ מְעַץ חֵלֶק בְּרֵהִיטְנִי וְאַפִּילוֹ לְפִי' תּוֹס' שְׁהוֹסִיפוּ תִיבָה אֲחַד בַּד"ה וְכַתְבְּתֶם וּמְסִיָּמוֹ יִמּוֹ לְפִי שְׂאִין מְתַקְיִים כְּנִרְאָה מְדַבְּרֵיהֶם שְׂבָשְׁבִיל זֶה לֹא מְקַרֵי תַּמָּה שְׂאִין מְתַקְיִים וְסוֹפּוֹ לְהַתְפָּרַד הָאוֹתִיּוֹת מִן הַעֵץ וְאַבְנִים אֶךְ אֲנִי אוֹמֵר אוֹת כְּזֶה שְׁחָצִי עַל מְקוֹם הַדִּבּוּק מִמֶּשׁ נְמִי אִין סוֹפּוֹ לְהַתְקִיִים כְּמוֹ פְּתִיבַת אוֹת שְׁלֵם עַל עוֹר אֲחַד מְפָנִי שְׁסוֹפּוֹ לְהַתְפָּרַד הַדִּבּוּק וְהָאוֹת תְּשַׁבֵּר מְכָל הַלִּין טַעְמָא יִרְאָה לְהַחְמִיר: וְע"ד הַשְּׂאֵלָה רֵאשׁוֹנָה שְׂנִמְצָאוּ בְּאִיזָה מְקוֹמוֹת נְקֻבִים קְטָנִים פְּנֻכְבֵי הַמַּחַט בְּתוֹךְ פְּתַב הָאוֹתִיּוֹת מִמֶּשׁ וְכַתֵּב מְעַלְתוֹ שְׁנִרְאָה שְׂבָאוּ מַחַמַּת הַגֵּרָר שְׁגָרָר הַסּוֹפֵר וְכַתֵּב לְתַקְוֵן עַל הַגֵּרָר נִמְצָא לְדַבְּרֵי הֵיּוּ נְקֻבִים אֵלּוֹ קוֹדֵם שְׂנֻכְתַּב הַתִּיקוֹן וְכַנְרָאָה מִתּוֹךְ שְׂאֵלְתוֹ הֵם בְּעִנְיֵן זֶה שְׁהִדִּיּוֹ שֶׁל הָאוֹת מְקַפֵּת הַנְּקֻב מְכָל צַד אֲלָא שְׂבַתּוֹךְ הַדִּיּוֹ מִמֶּשׁ יֵשׁ נְקֻבִים קְטָנִים כְּחֻדּוֹ שֶׁל מַחַט וְכַשְּׁבוֹדְקִים הַסְפֵר נִגְדַּד הַשְּׂמֶשׁ נְרָאִים הַנְּקֻבִים בְּנִדּוֹן זֶה נִרְאָה לְעַנ"ד לְהַקְל פְּדַעַת הַב"ח בַּא"ח סִי' ל"ב שְׂמַכְשִׁיר כְּגוֹן זֶה אֶךְ הַט"ז שְׁם סק"ז פּוֹסֵל וְלַעֲלֵל כְּתַבְתִּי לְהַחְמִיר מְטַעַם סְפֵק רַה הֵכָא שְׂאִנִי חֲדָא דְרְאִיּוֹת הַב"ח מְכַרְעַת מְדַקְאָסֵר ר"ז פֶּרֶק קוֹנְמֵץ קוּלְמָסָא בְּדִיק

לה וע"כ היינו שהקולמוס מתעכב שם כמו שמתעכב הצ'פון בפגימת הסכין והתוס' וכל הפוסקים ירשו דהיינו תדא עם מה דאמרו במערבא כל שהדיו עובר שם ונו נקב וידוע שנקב קטן כזה שדיבר בו הט"ז א"א להיות נבדק ע"י הקולמוס ש"מ שפשוט הוא באמת ואין צריך להיות נסתם ממש ע"י הדיו.

ותו שהרי המ"א ס"ק ט"ו סותם כהב"ח ונהי הט"ז יחיד נגד רבים וגם המ"א בתרא הוא נגד הט"ז ומאבני ורבא אילך הלכתא כבתראי לכן אף בספק תורה יש לסמוך על המקילין ועוד יש להביא ראיה קצת לדעת הב"ח מדלא ביארו כלל הרמב"ם והטור זה הדין בדיעבד ולא כתבו דינו אלא אף לנהוג לכתחילה דהיינו שעל קלף שנקב בתוכו לא יכתוב ואם הדיו עוברת עליו מותר לכתוב והי' להם לבאר אם אירע שנקב על נקב שדיו אינה עוברת עליו כנ"ד וכאשר דיבר בו הט"ז.

וביותר קשה על הרמב"ם שמה במספר כ' דברים בפ"ח המעפבים ומדלא מנה עוד זה דכתב על הנקב שהי' בשעת פתיבה דמפסל אפילו לא נשתנה צורת האות מטעם פתיבה תמה וכדעת הט"ז וכ"ת אף לדידי קשה להנ"ל דיש ליפסול אות שחצ'ה על המטלית מטעם פתיבה תמה ולמה לא מנה אותו הרמב"ם ז"ל דידוע דרפו של הרמב"ם ז"ל שאינו מעתיק אלא המפורש בש"ס ולא הנלמד מתוך דקדוק או היקש הש"ס: משא"כ דין זה דאתמר בגמרא דמערבא כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב מדוע לא נימא דאתמר נמי לענין דיעבד ונהרי הוא מפורש אלא ש"מ משום הכי לא תני לי' משום דא"א להמצא דלא נחשב אלא מה שחולק האות לשנים ועל זה נדאי הרגיש בו הסופר קודם הפתיבה משום דנראה לעינים ואם לא הרגיש קודם הפתיבה וגם בשעת פתיבה ואח"כ מרגיש בנקב שחלוק האות בו לשנים ודאי דנינן אותו בנקב אחר הפתיבה ואמרנו מדבדק לה הסופר בשעת פתיבה בקולמוס ולא אשפח ועתה נמצא מסתמא אחר הפתיבה נמצא משא"כ לשיטת הט"ז קשה דהא נדאי אפשו להמצא נקב קטן כזה שהי' בשעת פתיבה והסופר לא הרגיש ונדון דידן יוכיח וק"ל: עוד בהשלישית שנמצאים נקבים קטנים בתוך חלל האותיות ומגיעים עד שמפחם נחסר היקף הגויל באותו מקום קטן שהנקב בסמוך לו כזה כפר הורה הט"ז בסי' ל"ב ססק"ח בא"ח דכשר (ואף שכתב ודומה לאם נפסק חלק מצד אחד בחוץ והנשאר קיים באותו צד גופו דלא מצינו בזה פסול ובאמת דין זה של צד חוץ יש לדון הרבה מ"מ בצד פנים לענ"ד יש לסמוך עליו מפני שבל"ז רה"פ אינם מצריכי' היקף גויל תוך האות) ואף די"ל בנ"ד עד כאן לא הוציא הט"ז הקשרו ממשמעות הטור בשם הירושלמי אלא בכתוב ואח"כ ניקב בפנים נקב קטן משא"כ נ"ד שהי' ניקב ואח"כ כתב וידוע דזה גרע בדמחלק סי' הנ"ל הש"ע סעי' י"ו בסופו והוא ע"פ תירוץ שני שבב"י על וא"ת שלו וא"כ בנ"ד אפשו יש להחמיר אבל אם נתפס טעמו דט"ז לעיקר שלא נקרא זה אינו מוקף גויל מפילא ה"ה אף בנ"ד כן דמ"ש: ועוד לענ"ד צ"ע דברי הב"י ז"ל בב' התירוצים תירוץ א' מחלק דלא פסל מוקף גויל אלא ע"י דיבוק ולא ע"י חיסרון ונקב ודייק הכי מרש"י ע"ש מזה תימא שהרי הטור מביא הירושלמי שפוסל בנקב החלל מטעם היקף גויל ומ"מ כותב דין דניקב ירוך הה' ואינו משגיח בקוש' זו ותירוץ ב' שמחלק בין ניקב ואח"כ כתב דפוסל ובין כתב ואח"כ ניקב דכשר נמי סתור ממשמעות הטור שמביא דינו דהירושלמי בפירוש על כתב ואח"כ ניקב וכדמקשה באמת הט"ז ס"ק י"ד אבל כזאת נפלאתי על הט"ז שכתב הטור מוכרח שסובר

תירוץ א' דב"י וכלי ספק אגב שיטפלי פתב הכי דהא לתירוץ א' אין פוסל נקב פלל מטעם
היקף גויל וכיון שבצעצמו פתב שמנכרח דעת הטור שאף בכתב ואח"כ נקב פוסל מכ"ש
שפוסל בנקב מטעם היקף גויל ואיה אפשר שפוסל תירוץ א' והנה עינותי בהלבוש
וראיתי שהרגיש ולכן השמיט בסעיף ט"ו דין הירושלמי.

אבל מאוד תמהני דא"כ קשה הרי כל הפוסקים שמביא הב"י לא כתבו פלוגתא בין
תלמודן להירושלמי אלא במה שצריף היקף גויל לתוך האות אבל מה שנלמד מן
הירושלמי דנקב פוסל מטעם היקף גויל אדרבה למדו ממנו דהיינו הדין של נקב ואח"כ
כתב וכן הצריף האות עד סוף הקלף כמבואר בב"י שאף נלמד מן הירושלמי ומנ"ל פיון
דבל"ז מוכרח דתלמודן חולק על הירושלמי דהירושלמי אינו מחלק בין נקב ואח"כ
כתב לאיפכא ובתלמודן מוכרח לחלק וזה מהיפוף להיפוף דהרי מבואר בב"י דבירושלמי
מחלק בדיבוק אותיות בסופו פשר והיינו משום דנכתב ואח"כ נעשה אינו מוקף ולכן
כשיגרר לא נחשב חק תוכות ולהכי אפילו לא נגרר פשר נאנן הוציאו מסתימת תלמודן
תמיד לפסול הרי דמחמירין יותר מהירושלמי בנכתב ואח"כ נעשה אינו מוקף מחמת
דיבוק וכשהחסרון אינו מוקף בא ע"י נקב הירושלמי פוסל בפירוש אפילו בנכתב ואח"כ
נקב נאנן יהא מכשירו ומרנונייהו דינין חד טעמא נינהו ויהי' מהיפוף להיפוף.

ויותר מסתבר כתי' א' דלתלמודן אינו פוסל היקף גויל אלא ע"י דיבוק וע"י נקב פלל
פלל לא ועל גופא דדינא דהירושלמי ל"ק מה נשתנה דבפסול היקף גויל ע"י נקב פוסל
אפילו בנכתב ואח"כ נקב ובפסול היקף גויל ע"י נגיעה מכשיר בסופו הואיל ונכתב
בכשרות די"ל שהא דסובר הואיל ונכתב בכשרות שוב לא מקרי תקונו חק תוכות
וממילא אף דעדיין לא נתקן מטעם הרשב"א דכל הראוי לביקה (אף הוא צ"ע פנ"ל) והא
תינח בפסול נגיעה דאפשר לתקוני משא"כ בפסול נקב דלא אפשר לתקוני מה בכך
שנכתב בכשרות מ"מ עכשיו אינו מוקף משא"כ לדין שסברין הואיל ונכתב בכשרות
אף דלא אפשר לתקוני דהיינו בנקב יהא פשר ובנדבק בסופו שפכר נכתב בכשרות
קודם שנדבק? הא פסול לכן אם לא אפשר להשוות דעת הירושלמי עם דעתינו נוח יותר
תי' א' דהב"י כמשמעות הרמב"ם שאינו מזכיר פלל פסול דהיקף גויל ע"י נקב ומה
מאוד תמהתי על הב"י שכתב על תי' ב' וזה נראה להדיא מדברי הרמב"ם פ"א והמעיינין
נראה דאדרבה כתי' א' מוכרח שהרי בפ"ח כשפנה כל הפסולים אינו מזכיר אלא פסול
דיבוק או נקב בגוף האות ואילו נקב בצד האות לא הזכיר פלל ואילו סובר דבנקב
ואח"כ פתב בצידו ואינו מוקף גויל מבחוץ יפסל מטעם היקף גויל ע"כ שלומד הפי'
הנאמר צריף שיהא מוקף גויל אתרנונייהו נאמר בין ע"י דיבוק ובין ע"י נקב.

הרי הדין מפורש בגמרא ומדוע אינו מזכירו ומה שחילק בפ"א בין פתב ואח"כ נקב
לנקב ואח"כ פתב היינו בנקב תוך הפתב עצמו דהיינו תוך הדין ומשום דאז בנקב
ואח"כ פתב עליו לא מהני שיעור אות כמבואר בב"ח משום דהי' פסולו משום פתיבה
תמה משא"כ נקב בצד האות אינו זוכר פלל פנראה דלית לי' פלל וכן מביא הב"י עצמו
תיקף אח"כ בשם תשו' ר"ל בן חביב פדברי וצ"ע וקצת יש להביא ראי' מתלמודן דמוקף
גויל אינו פוסל מחמת נקב מהקומץ דף ל"ה רב דימי אמר לא צריף קולמסא בידק לה
והא תינח שהקולמס בודק נקב שמתחת הפתב שהדין אינו עובר עליו מ"מ יהא צריף

בדיקה מנִקב שְבֻצָה הָאוֹת מִבְּחוּץ שִׁיחָא נִקְב וְאַח"כּ נִכְתָּב בְּלֹא הִיקָף גְּוִיל אֱלָא מִשְׁמַע דְּלִית לּוּ בֵּה תּוּ קָשָׁה לְשִׁיטַת תְּירוּץ ב' מִי"ד סִי' ר"פ פְּדֵה־רְגִישׁ בְּסִתְיָהּ זֹה הִלְבוּשׁ עֲצָמוּ שְׁשֵׁם פְּסִק הֶרֶם"א ע"פ הַמְהַרֵּ"ק וְאִם נִחְלַק וְכוּ וְלֹא מְהִי וְכוּ' וּמִבְּחוּץ טַעְמוּ בַב"י מִשּׁוֹם דְּכָשְׁהִי נִחְלַק הִי פִּיֶסוּלוֹ מִשּׁוֹם חִסְרוֹן הִיקָף גְּוִיל וְהִי שֵׁם הִי נִכְתָּב בְּכִשְׁרוֹת וּלְתִירוּץ סִתְיָהּ זֹה פֶתֶב הִלְבוּשׁ שֵׁם וְהִבִּיאוּ הַש"ךְ דְּשֵׁם אֲיִירִי דְטָרַם שֶׁהוּדְבֵק הִי נִפְסָד צוּרַת הָאוֹת וְכָל מַעֲיָיִן יִשְׁפּוּט בְּצֻדָּק דְּזֵה אֵינּוּ דַא"כ מָה הוּכְרַח הַמְהַרֵּ"ק לְלַמּוֹד פִּיֶסוּלוֹ לְחִסְרוֹן הִיקָף מִהִירוּשָׁלַיִם מִי לֹא מוֹדָה דְהִיכִי דְנִפְסָד צוּרַת הָאוֹת דְפִסּוּל וּמִמִּילָא כְּשֶׁנַּעֲשֶׂה אַח"כּ הָאוֹת אֵינּוּ נַעֲשֶׂה אֱלָא ע"י הַדְּבָק וּפְסוּל וְמָה לוֹ לְהַאֲרִיךְ וּלְהוֹכִיחַ מִהִירוּשָׁלַיִם א"ו דְּלֹא אֲיִירִי כָּלֵל בְּהִיכִי וְכַדְדִּיִיק נְמִי לְשׁוֹן הַש"ע סִי' ר"פ הַנ"ל שֶׁפֶתֶב וּבְכָל וְכוּ' אוֹ שֶׁתְּשַׁתְּנֶה צוּרַת הָאוֹת אוֹ תַחֲלַק דְּמִבְּחוּץ נִחְלַק לֹא הֵינּוּ נִשְׁתַּנֶּה וְעַלֶּה פֶתֶב הֶרֶם"א וְאִם נִחְלַק וְכוּ' נִמְצָא הַסִּתְיָהּ בְּמִקוּמָה עוֹמֶדֶת, לְכֹן הַנִּלְעַנ"ד בְּדַעַת הַטּוֹר אִף שֶׁחֲשַׁשׁ הַרְבֵּה לְדַעַת הִירוּשָׁלַיִם וְאִף בְּכַתָּב וְאַח"כּ נִיֶּקֶב־לֹא קָשִׁי לִי הַדִּינָן שֶׁבְּתַלְמוּדָן בְּנִיֶּקֶב יָרָךְ הֵה' אוֹ נִפְסָק ו' בְּגוּקְבֵא מִשּׁוֹם דְּסוּבֵר כִּפִּי שֶׁפֶתֶב הֵר' מְנַחֵם הַמְאִירִי ע"ש בַב"י וְדוּק בּוּ.

וּלְפִירוּשׁוֹ הֵרִי לְמַטָּה הָאוֹת מְוָקָף גְּוִיל וְאֵינּוּ חֶסֶר כ"א מִן הַצַּד לְמַטָּה וּלְמַעְלָה מִן הַנִּקְבֵּי אִף אוֹתוֹ צַד מְוָקָף גְּוִיל רְוִבוֹ שֶׁל הָאוֹת וְכִינּוּן דְקִי"ל בְּכָל הַתּוֹרָה רְוִבוֹ כְּכֹלוֹ הֵוִי כְּמוֹ כָּל הַגְּוִיל שְׁלֵם וְשִׁפִּיר הֵוִי מְוָקָף מְכָל צַד וְכֹן לְמָה שִׁפִּי בְּאוֹתִיּוֹת הַפְּשׁוּטוֹת דְנִפְסָק מִחֲמַת הַנִּקְבֵּי בְּאַמְצַע הָאוֹת וְהַתִּינּוֹק מִחֲבָרוֹ בְּשֶׁכְּלוֹ פְּשִׁיטָא דל"ק שֶׁכִּינּוּן שֶׁהַתִּינּוֹק מִחֲבָרוֹ הֵוִי כָּלֵל נִפְסָק כָּלֵל וְשִׁפִּיר הֵוִי נְמִי מְוָקָף גְּוִיל וְאִף לְשִׁיטַת הַב"י דְמַסִּיק לְהַלְכָה דְבְּדִיבּוּק כָּל שֶׁהוּא פְּסוּל בֵּין מְלַמְעַלָּה בֵּין לְמַטָּה הֵרִי דְשֵׁם לֹא מִחֲלָקִינּוּ וְאִמְרִים הוּאִיל דְמְוָקָף גְּוִיל אִף בְּאוֹתוֹ צַד בְּרְוִבוֹ יֵהָא מְיַחֲשֵׁב כְּכֹלוֹ אֶפְיֻלוֹ נֹאמֵר דְהַטּוֹר נְמִי סוּבֵר כְּנֹתִי אֶפְשָׁר לִידְחַק וּלְחַלַּק דְדוּקָא בְּפִיֶסוּל דִּיבּוּק שֶׁהַדִּיבּוּק מִפְּסִיקוֹ א"א לֹאמֵר שִׁיחָא נִחְשֵׁב כְּמְוָקָף כְּלוֹ מִשָּׂא"כ בְּנִקְבֵּי ע"י הַרְוֵב הַשְׁלֵם נַעֲשֶׂה אִף הַחֶסֶר כְּשֵׁלֵם וְשִׁפִּיר הֵוִי מְוָקָף גְּוִיל.

אֲמַנָּם בְּאַמַּת יוֹתֵר הִי גוֹחַ לִי לֹאמֵר בְּדַעַת הַטּוֹר שֶׁאִף בְּדִיבּוּק אֵינּוּ פּוֹסֵל אֱלָא בְּמַחְצוֹתוֹ וְלֹא בְּמִיעוּטוֹ אֱלָא שְׁלֵא נִרְאָה הִיכִי סְתִימַת הַפּוֹסְקִים וְכָל זֶה לְפִי הַמְאִירִי אֲבָל כְּפִי הַנִּרְאָה שֶׁהַב"י לָמַד הַפִּי' בַב' הַהֲלָכוֹת שֶׁל נִיֶּקֶב הֵה' וְהַנּוּיִן שֶׁנִּיֶּקֶב כָּל חֵלֶק שֶׁל מַטָּה וְלֹא נִשְׂאֵר כ"א בַּהֵ' צוּרַת הָאוֹת מָה שֶׁלְמַעְלָה מִן הַנִּקְבֵּי וְכֹן בְּהַנּוּי מָה שֶׁתִּינּוֹק מִפִּיר הֵינּוּ רַק בְּמָה שֶׁנִּשְׂאֵר וּלְהִיכִי שִׁפִּיר מִקָּשָׁה שֶׁהִי עַכ"פּ בְּכָל צַד שֶׁל מַטָּה חֶסֶר הַהִיקָף גְּוִיל.

עַכ"פּ נִרְאָה בְּעֵלִיל שֶׁהַפִּי' תְּירוּץ ב' אֵינּוּ הֶכְרַחִי כָּלֵל וְא"כ יֵהִי אִיף שִׁיחָה' כִּינּוּן שַׁעַכ"פּ הַדִּין שֶׁל הִיקָף גְּוִיל ע"י נִיֶּקֶב אֵינּוּ נִלְמַד אֱלָא מִן הִירוּשָׁלַיִם אֵינּוּ לָנוּ לְהַחְמִיר אִף בְּנִיֶּקֶב וְאַח"כּ נִכְתָּב מִמָּה שֶׁהַחְמִיר בְּנִכְתָּב וְאַח"כּ נִיֶּקֶב דְהָא לְשִׁיטַת הִירוּשָׁלַיִם וְדַאי אֵינּוּ חִזְלוּק וְכִינּוּן שֶׁהוּצִיא הַט"ז מִשְׁמַעוֹת הַטּוֹר דְנִקְבֵּי מִשְׁהוּ אֵינּוּ פּוֹסֵל ה"ה לְדִידָן אִף בְּנִיֶּקֶב וְאַח"כּ נִכְתָּב אֵינּוּ לָנוּ לְהַחְמִיר יוֹתֵר כִּינּוּן שֶׁכְּבָר הוּכְחַנוּ שֶׁאֵינּוּ תְּירוּץ זֶה מְוָקָרֵם וּבִפְרָט לְשִׁטְתִּי הַנ"ל מְוָקָרֵם בְּפִירוּשׁ דְנִקְבֵּי קָטָן אִף מִן הַצַּד אֵינּוּ פּוֹסֵל וְכְבָר הַבְּאִתִּי רֵאִי מְפָרֵק הַקּוֹמָץ וְעַל נִקְבֵּי מִשְׁהוּ כְּזֶה וְדַאי הִיא רֵאִי מְסַפֶּקֶת וּמְצִאִתִּי ג"כ בַּע"א סִי' קכ"ח בַּד"מ הַבִּיאוּ הַח"מ שֵׁם ס"ק כ"א לְהַכְשִׁיר בְּנִיֶּקֶב מִן הַצַּד אֶפְיֻלוֹ בְּנִיֶּקֶב קוֹנְדָם הַכְּתִיבָהּ וּמכ"ש תּוֹף הָאוֹת כַּנ"ד וְכִינּוּן בְּהָא נִחְתִּי וּבְהָא סְלִיקָנָא דְחֵלִילָה לְשִׁלּוּחַ יָד בְּמִקוּמוֹת אֵלּוּ הֵן אִם הַנִּקְבִּים

קטנים הם באמצע הדיו והדיו מקיפו מכל צד והו במה שהו מצד הדיו והדיו נשאר שלם
כי לענ"ד יותר קלוקל בכתיבה על המטלית שצד התירו פורח באויר פמבואר בפוסקים.

כי אם בזה יפה תקנתו להניח במקום הזה מבחוץ מטלית למען לא יהא נראה פניקב: סי'
לג במ"א ססקי"ז נ"ב עיין בזה בספר נ"ב סי' א': סימן לו עיין מ"א סק"ג מביא דברי
ריא"ס שבב"י ופירשם בל"ז ונ"ל דמייירי וכו' דלא הוי חטוטרות וכל דברי תמוהים
ולאו דסמקא פדכבר [הביא] בא"ר בשם מעי"ט.

אלא שדברי מי"ט ג"כ אינם חדא הריא"ס הקפיד וכתב דאל"ה לא הוי שני זיינין ואיהו
מפרש דלא הוי חטוטרות ותו דאי משום העדר החטוטרות הא מבואר בב"י ריש הסימן
דאפילו לא נעשה כלל לא מפסיל משום דאף ספרא דוקנא הוא דעביד הכי אבל אינו
מעבב ואולם ע"פ מעשה דאתא לידי שושאלתי על ס"ת שהיו בו חתי"ן על תבנית זה
@ והוצרכתי לעיין בדין זה המחלוקת שבין רש"י ור"ת מבואר בהטור והוא דלרש"י
תבנית החית הכי @ ולר"ת תבניתה הכי @ וכתבו התוס' פרק הקומץ דף כ"ט ע"ב
ולפרש"י לא.

יתיישב כל כך הא דאמרינן פ' הבונה פגון שנטלו לגגו של חית ועשאו ב' זיינין ור"ל
דמתבנית הזיין היינו ראשה עב ועובר על רגלו משני צדדים ולר"ת מיד שנטל החטוטרות
שהוא הגג ממילא עומדים הזיינין מכל צדדיהם משא"כ לרש"י אינם עומדים הזיינין כי
אם בשאינו נוטל כל הגג אלא חוקק באמצעו מעט ומניח עובי על כל צד כדי שיהא על
כל זיין עובר על רגלה משני צדדים ולהכי כתבו לא יתיישב כ"כ אבל מ"מ יתיישב הוא
ומסוגל' זו דסוף הבונה למדו שתבנית החית אינה ישרה דהיינו הכי @ דא"כ כי נוטל
לגגו במה קאי הזיינין ומזה נמי לומד הריא"ס דאם רחבה יתר על אורכה נמי פסול
ומשום דאל"ה לא הוי שני זיינין פדפירשו המי"ט בין לפרש"י ובין לפי ר"ת ור"ל
דבעינו אות ח' פדקאמר בהבונה שאם ינטל הגג יעמדו הב' זיינין בהכשר ולאפוקי אם
רחבים יותר מאורכן ממ"נ אי אפשר למשל אם היה חית על תבנית רש"י פנה @ ואם
חוקק משהו מצד אחד ועושה פנה @ הא נשאר על אחת צורת @ ואם חוקק כל הגג
ונשאר @ @ הכי הא יש רינח בין ב' הזיינין יותר מרינח שבין תיבה לתיבה שמבואר
בי"ד ששני פסול ומההוא טעמא גופא הוי הפיסול לתבנית ר"ת שאם חוקק מצד אחד
לא נשאר כלל צורת אות ואם חוקק כל החטוטרות יש רינח הרבה בין ב' הזיינין ששני
פסול לכן תמיד פסול אם אינה מרובעת באופן שאם ינטל הגג נשארו ב' הזיינין בהכשר
ובכן הורתי שהספר צריך תקון אלא דלפ"ז ק"מ מאי אירי' שרחבה יתר על אורכה
אפילו הוא בשונה לאורכה והוא רחב יותר מדאי אף ששני הוא ארוך יותר מדאי יש
לפסול מצד הרחב ואולי אורחא דמילתא נקיט שדרבם למשון ברוחב ולא באורכו: סימן
לט במ"א סק"א עד שיהא בן י"ח נ"ב בכל המקומות שפרמז ח"י שנה מאן דכר שמי'
אלא אי דאורייתא פדנראה לו צריך בדיקה עד רוב שנותיו או שיתמלא זקנו ואי דרבנן
לאחר י"ג א"צ בדיקה שוב ראיתי שקדמני הא"ר: הלכות ברכות סימן נה סעיף י"ד
אפילו וכו' אפילו וכו' נ"ב בב"י נמי נאמר הכי בלשון פי' ואולי ר"ל לא מבעי' אינו גבוה
כ"כ די"ל דנתקדש עם הבה"כ אלא אפילו גבוה נמי: ול"מ רחב ד' דליפא למימר פסתום
דמי אלא אפילו אינו רחב ד' ל"א פסתום דמי אף א"כ אפילו אינו רחב ג' מבעי' ליה

וְלוֹחֵק דְּבִאֲמַת אֲזוֹ אֲמַרִּינֵן מִפְּנֵי לְבוּד פְּסָתוֹם דְּמִי דְּזוּ"א דְּלֵא אֲמַרִּינֵן לְבוּד לְחוּמְרָא בְּאִנְפֵּן זֶה וְצ"ע בְּגוּף הַסְּפָר שֶׁהוֹעֲתֵק מִמֶּנּוּ: בַּמ"א ס"ק י"ב.

וכמ"ש סי' קצ"ה ס"ב נ"ב א"י מה ענין זה לזה ודין דהקא סעיף ט"ו משם נלמד ואם דין זה דומה לו לא הנה צריף לילה למרחקים אבל באמת אינו דומה ולדבריו א"כ אף בדין דסעיף י"ג אם העומד תוף הפתח מראה להם פניו יצטרף ולא משמע הכי וצ"ע: הלכות ק"ש סימן סט במ"א סק"ד וכתב בכ"ה בשם רדב"ז וכו' אין חזרין ומתפללין לצאת ידי קדיש וקדושה האמת שאין בידי לא כנה"ג ולא רדב"ז אבל ע"כ אין לפרש שלא יתפלל ש"ץ תפילה בקול רם להשמיע קדיש וקדושה דהא עיקר דין דפריסת שמע ועובר לפני תיבה נאמר הכי דיש עשרה שהתפללו ביחיד במבואר בהר"ן וגם כ"ש הוא אם בשביל אחד שלא שמע יוכל מי ששמע פבר לירד לפני תיבה להוציא או מכ"ש אם יש י' שלא שמעו.

אלא נ"ל דזה מביא המ"א לראי' למה שכתב נ"ל שלא יתפלל הש"ץ בלחש דהא עיקר הפנונה משום קדושה. ע"ז פתב וכתב הכ"ה וכו' ר"ל אין חזרין מחדש להתפלל כל סדר התפילה לצאת ידי קדיש ותפילה ולכן פשאין שם ששה שלא התפללו לא יתפלל הש"ץ בלחש ג"כ וצ"ע בהספרים עצמם: סימן ע במ"א סק"ו ואפ"ה להרמב"ם וכו' פיון שדבר שאינו מצוי להתחיל סמוך לשחרית לא גזרו נ"ב טעם זה לא נאמר בהרמב"ם אלא על התחלת דברים האסורים סמוך למנחה ומותרים סמוך לשחרית אבל על הפסק אכילה שפבר נאסר בפוקר אין טעם זה עולה כלל והעיקר במבואר בכ"מ וב"ח וש"פ: שוב פתב ומוכח מכאן וכו' א"ו א"צ להפסיק לענ"ד הדין עם הב"י שפסי' פ"ט בדעת הרמב"ם דהא הרמב"ם פתב אסור לטעום פלום עד שיתפלל שחרית ומלשון זה הוכיח הגמרא שבת דף ז' דאם התחיל מפסיק ע"ש בתוס'.

ומה שהוכיחה המ"א מק"ש שס"ל דאין צריף להפסיק לענ"ד אף שכאן העתיקו לענין ק"ש דשחרית בסי' פ"ט חזר בו וס"ל שנה דין דהרמב"ם קאי על ק"ש של ערבית ועיין סי' רל"ב מה שכתבתי על ט"ז שם אף דברי הרמב"ם צ"ע מנ"ל איסור טעימה דהא בגמרא לא נאמר אלא לא יאכל בעצמות הלשון שבמשנה לגבי מנחה ולא יאכל ואין לומר דקשיא ליה דאילו אכילה ממש פבר נלמד ממנחה דהא י"ל דה"א הואיל ולא שכיח לא גזרו וצ"ל דלמד מדנאמר כל האוכל ושונה וסתם שתייה היא עראית למד הימנה ה"ה טעימה דאסור: עכ"פ דעת הרמב"ם ברור דאף אם התחיל, מפסיק ועיין סי' תרל"ט סעיף ב' ודוק: סימן ע"א במ"א סק"א כמ"ש בי"ד לענין (הבדלה) פנראה דצ"ל תפלת ערבית ואם נקבר קודם שעה ד' נ"ל דאף ברפת השחר יאמר: הלכות תפלה סימן צ סעיף ד' צריף לפתוח פתחים או חלונות פנגד ירושלים כדי להתפלל פנגדן זה מגמרא ברכות ל"ד אמר ר"ח ב"א לעולם יתפלל אדם בבית שיש בו חלונות שנאמר וכיון פתיחין ליה לקבל ירושלים ומעולם תמהתי על מנהגינו ממש בכל תפוצות ישראל שאין חלונות פתוחין בבכה"נ כי סתומים הנה במחיצות זכוכית וכי זה פתוח מקרי הן אמת דלתר"י דיהבו הטעם מפני שע"י ראיית האור תתנישב דעתו יותר ויוכל לכנון פראוי י"ל שאין קפידא במחיצה דזכוכית שהרי יש אורה הרבה אבל לא נראה הכי מפל הפוסקים שהקפידו שיהיו החלונות לאותו רוח שיתפלל והיינו ע"פ טעם רש"י שהחלונות גורמין

לו שִׁיכוּנוֹן לְבוֹ שֶׁהוּא מְסַתְּפֵל כְּלָפֵי שְׂמֵיָא וְלְבוֹ נִכְנַע לְטַעַם זֶה מִשְׁמַע כְּפִשְׁטִיָּה דְקָרָא פְּתִיחֵן לִיָּה מִמָּשׁ וּבִיּוֹתֵר בְּזוֹהֵר פְּרִשְׁת בְּשִׁלְח בְּשֵׁם רַעֲיָא מְהִימְנָא מִשְׁמַע וּדְאֵי פְּתִיחֵן מִמָּשׁ דְּזו"ל וְהָהוּא בִּי מְקַדְשָׁא אִיִּצְטְרֵךְ דְּלִהְיֵהוּ בֵּיהַ סְלוֹנוֹת דְּכְתִיב וְכִינּוֹן פְּתִיחֵן פְּגוּוֹנָא דְלַעֲזִילָא וְע"ד מִשְׁגִּיחַ מִן הַסְּלוֹנוֹת מְצִיץ מִן הַתְּרַפִּים וְאֵי תִימָא אֶפְיֵלוּ בְּחַקְלָא בְּגִין דְּרוּחָא לִיְהוֹי סְלִיקָא לָאו הֵכִי דְהָא אָנּוּ צְרִיכִין בֵּית וְלִיפָא לְאַשְׁתַּחְוָא בֵּית לְתַמָּא פְּגוּוֹנָא דְבֵית עֲלָאָה לְנַחְתָּא דִּיּוֹרָא עֲלָאָה לְדִירָה תַּתְּאָה וְתוּ דְהָהוּא צְלוּתָא וְהָהוּא רוּחָא אִצְטְרִיךְ לְסִלְקָא וְלִנְפָקָא מְגוּ עֲצָקוּ בְּאַרְח מִישׁוֹר לְקַבֵּל יְרוּשָׁלַיִם וְע"ד פְּתִיב מִן הַמְּיָצֵר קְרָאֲתִי יְהוֹ דְאַצְטְרֵךְ אַחַר דְּחוּק בְּעֲצָקוּ לְשַׁדְרָא בְּגִינְהָ הָהוּא רוּחָא דְלָא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא וּבְחַקְלָא לָא יְכִיל קְלָא לְשַׁדְרֵי לִי הֵכִי וְכו' וְאֵי תִימָא הָא כְּתִיב וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בְּשׂוּדָה [וְהוּא קִנְשִׁי' תוּס'] שְׂאֵנִי יִצְחָק דְמִלָּה אַחְרָא הָוִי בֵּיהַ מַה דְלָא הָוִי בְּכָל עֲלָמָא דְוּדְאֵי בְּשׂוּדָה אַחַר הָוִי מְצִלִי (וְהֵינּוּ כְּתִירוּץ תוּס' א') נִשְׁמַע מִינְיָה טַעַם אַחַר וְגַם וּדְאֵי נִשְׁמַע מִינְיָה לְטַעַמֵּוּ וּמְקוֹשְׁיָתוּ וְאֵי תִימָא אֶפְיֵלוּ בְּחַקְלָא נְמִי דְבַעֲיֵנּוּ פְּתוּחַ כְּמִשְׁמַעוּ בְּלָא שׁוּם מְחִיץָה וְא"כ הַתְּמִין קִינְיָת בְּמִנְהֵגִינוּ: [שׁוּב רְאִיתִי בְּסִפְר גְּזִירַת שְׁמִשׁוֹן כְּתִב סִי' צ' בְּלִשׁוֹן זֶה וּמִשְׁמַע בְּזוֹהֵר פ' בְּשִׁלְח עֲמוּד ק"ה דְלָא יַעֲמֹד נֶגֶד חֲלוֹן שֶׁהוּא פְּתוּחַ וַיִּתְּפַלֵּל רַק שִׁיְהִיָּה סְתוּם בְּזִכּוּכִית אוֹ יַעֲמֹד קֶצֶת רְחוּק מִהַחֲלוֹן וְהָמָּה דְבָרִים מְוַתְּמָהִים לְעַנ"ד] אָמְנָם מְצָאֲתִי בְּכ"מ פ"ה מְהִלְכוֹת תְּפִילָּה כְּתִב וְכְתִב רַבִּינוּ בְּתִשְׁבָּה שְׁבִתִי כְּנִסְיוֹת וּמְקוּמוֹת הַמְּיֻחָדִים לְתַפְיִלַת הַצְּבוּר אֵין לְהַצְרִיךְ בְּהֵם חֲלוֹנוֹת וּמ"ש אֵל יִתְּפַלֵּל אֵלָּא בְּבֵית שְׁיִשׁ בּוֹ חֲלוֹנוֹת הֵינּוּ יְחִיד הַמְּתַפְּלֵל בְּבֵיתוֹ כְּמוֹ שֶׁהִי עוֹשֶׂה דְנִיָּאל עַכ"ל וְנִרְאָה בְּרוּר שְׁהֵרַמְב"ם מִשְׁיָג נְמִי הַטַּעַם שֶׁל הַזִּנְהָר וּמְחַלֵּק בֵּין מְקוּם תְּפִלַת צְבוּר מִשׁוּם דְּכָל בֵּי עֲשָׂרָה שְׁכִינְתָּא שְׂרִי' וְדו"ק וְנִרְאָה שֶׁעַל פִּיו הִקְבַּע מְנַהֲגִינוּ שְׁפִיר וּמִן הַתִּימָא אֶצְלִי מִן הַב"י שְׁמִשְׁמִיטוּ בַּהב"י וּבש"ע: סְעִיף טז בַּמ"א סַק"ל וְצ"ע דַּא"כ וְכו' דְלַדְבָּרֵיו לִיפָא עֲבִירָה כְּלָל.

נ"ב עֵינּוּ בְּסִפְר בְּשָׁמִים רֵאשׁ סִי' רַכ"ז: סִימָן צַא סְעִיף ג' וִי"א שְׁיִשׁ לְמַחֲוֹת נ"ב קֶצֶת רֵאִי לְזֶה מִתוּס' יוֹמָא דְף כ"ה ד"ה וְהָא בְּעֵינּוּ וְכו' ע"ש וְק"ל. סִימָן קַח ס"ח מְפִנֵי שְׁסַבּוּר וְכו'.

כְּתִב הַמ"א סַס"ק י"א נ"ל דְאֵינְהָ רֵאִי מִיַּדִּי דְהָוִי אֶהְלוּהוּ עַל שְׂדֵהוּ וְהַתְּנָה לְפָדוּתוֹ תוּךְ ג' שָׁנִים וְאַרְעוּ אֲוֹנָס וְלֹא פְּדָאוּ שֶׁהוּא חָלוּט לּוֹ כַּמ"ש הַב"י בַּח"מ ס"י וְלַעַנ"ד בְּסַגְנוֹן זֶה לָאו דִּינָא הוּא וְעֵינּוּ בַּח"מ סִי' נ"ה וְר"ז וּמ"ש כַּמ"ש הַב"י ס"י א"י לְמָה רוּמְזוּ וְאוּלֵי כִינּוֹן לַמ"ש הַב"י בְּשֵׁם הָרִיטְב"א בְּשֵׁם הַרְמ"ה בְּסִי' ר"ז תוּךְ מְחַנְדֵּשׁ י"ז מ"מ אֵינּוּ כִי עֵינ"ש נְמִי בַּב"ה מַה שְׁמִשְׁיָג הָרִיטְב"א גּוֹפִיָּה מִכַּח טַעַנַת אֲוֹנָס אָמְנָם עֵיקַר הַדְּבָרִים לְסִתּוֹר רֵאִי הָאֲגָוֹדָה עֵינּוּ בְּסִפְרֵי ק"ד סִי' רַל"ב כִּי שָׁם כְּתִבְתִּי דְלִהְיֵי אֵין טַעַנַת אֲוֹנָס בְּכַתְּבִי עָרִי חוּמָה מִטַּעַם דְאֲוֹנָס רַחֲמָנָא פְּטָרִי וְלֹא חֲזִיבוּ לְהַלּוּקַח לְהַחֲזִיר אִם הַמּוֹכֵר נֶאֱנָס מְלַגְּאֵל וְתַדַּע וְכִי נִימָא בְּדִלָּא הָוִי זוּזָא לְהַמּוֹכֵר דְאֵין שָׁם אֲוֹנָס גְּדוּל מְזָה כְּדֵאִיתָא שָׁם בַּהג"ה וּבְש"ף וְכִי מִשׁוּם זֶה יוּכַל לְפָדוּת אַחַר שְׁנָה הָא וּדְאֵי לִיתָא מִטַּעַם הַנ"ל וְסִתְמָא אָמְרָה תוּרָה וְאִם לֹא יִגְאָל יִהְיֶה מְחַמַת אֲוֹנָס ג"כ עַכ"ל שָׁם.

וְכ"ת א"כ גַּם בְּדִין בְּסִי' ר"ז הַנ"ל סְעִיף ט' הִלְוָהוּ עַל שְׂדֵהוּ וְכו' מְעַכְשָׁיו קִנְיָה לְשִׁיטַת הָרִיטְב"א שְׁבַבָּה ב"ה הַנ"ל דִּישׁ גְּבוּ טַעַנַת אֲוֹנָס א"כ נְמִי נִימָא דְאִם לֹא הִיָּה לּוֹ זוּזָא לְפָדוּתוֹ

יהא נחשב אונס וזה נדאי לא מסתבר דזה אינו דבשלמא בלנה ומלנה על תנאי שאם לא יפדה תוך זמן יהא חלוט מעכשיו ודאי דאסיק אדעתין אולי לא יהא לו מעות דזה שכיח בעני שמוכרח ללות ומדלא נפרש נדאי דע"ת זה נמי החליט ושאונס זה לא יתחשב אונס לגבוי משא"כ בלוקח ומוכר בית בערי חומה דאילו יש טענת אונס גבוי אף אונס זה דלית ליה זוזא הנה חשיב אונס וצ"ע: הלכות נשיאת פנים סימן קכח בש"ע סעיף ו' עומדים בדוכן וכו' בתשובת שבות יעקב חלק ב' סימן א' התיר לכהן שיש לו חולי שאין יכול לעמוד אפילו ע"י סמיכה לישא בפיו ע"י ישיבה ולענ"ד לא נראה פסק זה ע"פ דברי תוס' שם שמביא בעצמו אלא שפסק על קושיותו שמקשה דברי הרמב"ם אהדדי מפרק י"ד שפוסק פרבנן ומפרק ט"ו מה"ת שפוסק כר"נ' ומפח זה המציא חילוק בין במקדש דנראה להרמב"ם מסברה עמידה לעיכוב ולכן אסמכוהו על דרשה דכה עפובא משמע ע"ש פי אין רצוני להאריך בביטול דבריו שהם בממילא בלא טעם וריח ובפרט מ"ש ולהכי בפ"ד שפכת הדין לישא בפיו במקדש ושם וכו' זה נדאי אינו פמבואר בהרמב"ם שמה שמסיים והוא שיהיה במקדש לא קאי כ"א על מה שמסיים שהי' בשם המפורש על זה דייק וכתב פמו שאמרנו ר"ל למעלה מזה אבל בכל שאר דברים שמזכיר שם בהלכה זו בנדאי הפל שנים לעיכוב: ומה דנראה שהוקשה לו נמי על דין התוס' סתירה ממס' תענית דשם נראה דאינו אלא אסמכתא ועל המ"א פתב שלא דק במה שפכת דבהדיא אמרינו בפרק בתרא דתענית דלא אתקיש אלא לקולא והקשה עליו מדין הרמב"ם במומר וא"י מדוע לא הקשה אדידי' שמביא בעצמו בשם סמ"ג דהוקש לענין עמידה ומה קולא איפא בזה והנלענ"ד בתורף דברים אלו מה דמצינו דלענין עמידה נקטינו ההיקש לדרשה גמורה וכה"ג מביא הבאר שבע פה בתענית בשם הרא"ש והגהות מיימון דמקשינו לענין שאין נ"כ בלילה ובתענית מבואר דלא מקשינו לענין בעל מום.

וא"ל משום דאתקיש נמי לנזיר דבעל מום פשר בו דאם פן אף לענין עמידה ולילה נמי פנין דבנזיר אין הדין נמי לא נקיש. ונלענ"ד דנראה להו לחכמים דלא נאמר עיקר היקש זה כ"א על אופן הנ"כ באיזה אופן שיהיה (ואל תתמה מדאין היקש למחצה כי מצינו פיוצא בו ועיין פסחים דף ס"ד תוס' ד"ה ואיפא ודף ע') ולא על מי מהם פשר או פסול ע"ז לא נאמר פלל אלא שהחכמים במה שנראה להם לאסור אסמינהו על היקש נזיר דהיינו שפור ובמה שלא נראה להם דהיינו ב"מ נמי אסמינהו ע"ז להקל ובמה שנראה שלא לאסור דהיינו איסור חרצן אסמינהו על שירות להקל והפל משום דכל עניני הכשר הבני אדם מי פשר ומי פסול בזה לא נאמר ההיקש פלל ואינהו אף בדרף אסמכתא אמרו מה שאמרו אבל באופן הנ"כ בנדאי היקש גמור הוא הנ"כ לשירות הן לעמידה והן ללילה וכמבואר בתוס' אף לעפוב ומה שהרמב"ם פוסל מומר מן שירות פכר פתב המ"א בדרף קנס ודברי תוס' נמי צריכים קצת ביאור דממ"נ קשה אם סוברים דלת"ק דר"נ יושב בדיעבד יצא בנ"כ א"כ מה הפעולה דלר"נ בדיעבד לא עשה ולא כלום הא סתמא ההלכה כת"ק ואי ס"ל דאף לת"ק הג"ש פועלת לעפוב בדיעבד א"כ למה לא ביארו דבריהם ע"פ הת"ק והנלענ"ד ביישוב זה דנראה לתוס' דלדינא אין פלוגתא בין ת"ק לר"נ ולכן לא אמר ר"נ אלא בלשון אין צריך אף משום דלהת"ק א"א ללמוד אלא דומיא דקרא דמצינו אלה יעמדו לברך שהציווי לא היה לעשות כ"א בעמידה ובנדאי שאם הי' אז מי שלא היה יכול לעמוד שהיה פטור ואונס רחמנא פטרי' ולא עלה כלל על ראש

הָהָר לַיִשָּׁב וְהָיָה דִּיכּוּלִּין לְלַמּוּד בְּנִ"כ דְּכַהֵן חוּלָה פְּטוּר אַבְל זֶה לֹא מְצִינוּ בְּדִרְשָׁה זֹו
לְהִדְיָא דָּאָם הִפְהוּ עֵבֶר וְנִשְׂא פִּפּוּי בִּישִׁיבָה שְׁלֵא קִיָּים הַמְצָנָה וְיוֹתֵר מִבְּנֵי עַ"י הִיקְשָׁשׁ
דְּר"נ דְּשָׁם עֲבוּדְתוֹ מְחֻלָּל וְלִכְּנָן נְקֻטוֹ הַתּוֹסֵ' בְּדִבְרֵיהֶם דְּרִשָׁה דְּר"נ וּמִמִּילָא נִשְׁמַע דְּהִדִּין
ה"נ לְהַתּוֹסֵ' כִּי לְדִינָא שְׁוִים וּמָה גַם אֶפְשָׁר דְּהַתּוֹסֵ' סוּבְרִים דָּאָף הַת"ק מוּדָה בְּהִיקְשָׁשׁ
לְשִׁירוֹת וְלֹא אִיכָּא בְּנִינְהוּ מִיָּדֵי אֱלָא דְּמַר אָמַר חֲדָא וְכוּ' וְזֵה נִרְאָה מִדְּבִרֵיהֶם ד"ה וְר"י
אָמַר דְּשָׁם הִיקְשָׁה לְהֶם שְׁפִיר אִי ס"ל כֹּה עֲפֻבָּא מָה לְהֶם לְדִרְשָׁא פִּינָן דְּמַגּוּפָא דְּקָרָא
מְצִי יְלִיף מִשָּׂא"כ הִכָּא בְּדִר"נ שְׁתִּיקוּ לְבָאָר דְּעַת הַת"ק בְּהִיקְשָׁשׁ לְשִׁירוֹת וְהִיָּינוּ פְּדָאָמְרִינוּ
דְּתַרְנוּיָהוּ דְּרִשְׁוֹת שְׁוִים וּמַר אָמַר וְכוּ' וְהַעוּלָה מְזָה דְּבִין לַת"ק וּבִין לְר"נ חוּלָה שְׁאִין
יְכוּל לְעַמּוּד פְּטוּר מִמְצָנָה זֹו בֵּין לְהַרְמַב"ם וּבֵין לְתוֹסֵ' וּמָה"ת לְהַחְמִיר דְּלִיבְרָה בְּרָכָה
לְבַטְלָה וְכָל הַרְאִיּוֹת דְּהַש"י לְעַנ"ד אִינָם פְּדָאָם לְסַמּוּף עֲלֵיהֶם אֶפְּלוּ בְּסַפֵּק בְּרָכָה
לְבַטְלָה וְאֶפְּלוּ לְהַחְמִיר לַיִשָּׁב וְלִישָׁב פִּפּוּי בְּלֹא בְּרָכָה נְמִי אִין נִלְעַנ"ד מִשּׁוּם דְּלֹא עֲדִיף
מִרְגְּלֵי עֲקוּמוֹת בְּאִינוּ דְּשׁ בְּעִירוֹ וּמִטַּעַם דְּהַכֵּל יִסְתַּפְּלוּ בּוֹ מַכ"ש דְּיֵישׁ לְחוּשׁ בְּדִבְרֵי תִימָא
שְׁיִישָׁב וְיִישָׁב פִּפּוּי וּמִטַּעַם זֶה נִרְאָה שְׁהַשְׁמִיטוֹ הַפּוֹסְקִים דִּין זֶה דְּתוֹסֵ' לְהִדְיָא לְנ"מ
לְחוּלָה מִשּׁוּם דְּאִין צָרִיף וּמִן דִּיעֲבַד בְּיוּכַל לְעַמּוּד וְיִישָׁב מִשּׁוּם דְּל"ש וּמָה"ת יַעֲבֹר וְיִישָׁב.

וּבְכַלֵּל דְּבִרְיוֹ הַנ"ל מִמִּילָא מִיָּנֻשָׁב קִוְשָׁי הַש"י שְׁהַתְּחִיל בְּסִתִּירַת הַרְמַב"ם דְּבִפִּי"ד נְקֻט
דְּרִשָׁה דַּת"ק שְׁהוּא פּוֹלְלַת לְכָל הַדְּבָרִי הַשְּׁנוּיִים שָׁם וְר"נ לֹא פְּלִיג עֲלָה פְּלָל כִּי רַק אִין
צָרִיף קָאָמַר וּבִפְט"ו שָׁם הִנְכַּרְח לְדִרְשָׁה דְּר"נ דְּאִיִּתְקַשׁ לְשִׁירוֹת נְקֻט הַהִיא דְּרִשָׁה וּק"ל:
הַלְכוֹת קְרִיאַת ס"ת ס' קִלּוֹ סְעִיף ג' בַּמ"א סק"ו מְבִיא מַעֲשֵׂה עִם פְּסַק שֶׁל מְהַר"ם לּוֹבְלִין
ז"ל וְכִזָּה אִירַע פָּה ק"ב שְׁבַת חוּה"מ תַּקֵּל"א וְהוֹרְתִי כְּפִסַּק הַמ"א וְלֹאֲחַר מַעֲשֵׂה עֵינֵינוּ
בְּדִבְרֵיהֶם וְרוּאָה אֲנִי שְׁמָה שְׁפַתְבַּת הַמ"א וְצ"ע דְּכָל י"ט שְׁנֵי הָיוּ סְפִיקָא וּמְבָרְכִים אֶקִּידוּשׁ
וְהַבְּדִלָה פְּמָה בְּרִכּוֹת וְלַעַנ"ד אִי מַש"ה ל"ק כִּי עֵינֵינוּ בַּח"ר שְׁבַע שְׁטוֹת בְּסוּפָה דָּף מ"ז
בַּא"ד הַמְתַּחֵּיל אִיכָּא דְּאָמְרֵי בְּרוּכֵי וְכוּ' פְּתַב אֱלָא שְׁיֵישׁ לָהּ לֹאֲמַר שְׁאִין סְפַק זֶה כְּשִׂאָר
סְפִיקוֹת שְׁחַכְמִים שְׁאָמְרוּ לָנוּ לְעֲשׂוֹת יוֹם שְׁנֵי תַקְנֵינוּ לָנוּ שְׁנַבְרָה בּוֹ כְּיוֹם הַרְאִשׁוֹן שְׁאָם
לֹא נִבְרָה וּנְקֻדָּשׁ בּוֹ יִזְלָזְלוּ בְּקַדְוִשְׁתּוֹ לְפִיכָהּ וְכוּ' נִמְצָא דְּשְׁפִיר מְבִיא הַמ"ל רְאִיָּה כְּמוֹ
שְׁאִין מְבָרְכִין לַיִשָּׁב בְּסוּפָ' שְׁמוּכַח מִהֶתֵם כְּפִסַּק הַרִי"ף דְּכָל סְפַק מְצָנָה מִן הַדִּין דְּלֹא
לְבָרָה עֲלֵינָהוּ אִי לֹא מִשּׁוּם דְּלֹא לְזוּלָה בְּקַדְוִשְׁתּוֹ מִשָּׂא"כ סְפַק דְּחוּל הַמוּעֵד בֵּין יוֹם ב'
לְיוֹם ג' מָה זְלוּל שְׁיָיָה לְכֹן אִיכָּא לְמִימַר דְּלֹא תַקְנֵנוּ רַבְּנֵינוּ לְבָרִיף אֱלָא עַל הַנּוֹדָא דְּהִיָּינוּ
תַרְנוּיָהוּ בְּיוֹם הַשְּׁנֵי וּבְיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְלֹא עַל אֶחָד אֶמְנָם הוּאִיל וְאִנְן בְּקִיאִין בְּקַבּוּעָא
דְּיַרְחָא י"ל דְּרִאֵוִי לְבָרָה עַל יוֹם שְׁלִישִׁי בְּלַבַּד פְּדַמְבְּרִינָן לִיל ב' דְּפַסַּח עַל עוֹמֵר דְּשָׁם
לִיכָּא לְמִימַר כִּי הִיכִי דְּלֹא לְזוּלָה דְּאֶדְרָבָא אִיכָּא זְלוּל לִי"ט שֶׁל פְּסַח וְאִי נִימָא דְּסְפִיקָא
הוּא לְמָה מְבָרְכִינוּ א"ו מִשּׁוּם דְּבְקִיאִינוּ וְה"ה נְמִי בְּשַׁכַּח בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי: וְזֵה לִיכָּא לְמִימַר
דְּבִרְפַת עוֹמֵר הִיָּינוּ דְּלֹא לְזוּלָה בְּיוֹם א' דְּחַג שְׁבוּעוֹת חֲדָא דְּזֵה דְּחַסְק וְעוֹד דַּא"כ יוֹתֵר יֵישׁ
לְחוּשׁ לְזוּלָה דְּיוֹם ב' פְּסַח דְּהָיוּ בְּפַעַם אֶחָד אִם טְעָה וְקָרָא בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְשַׁכַּח מְלַקְרוֹת
בְּיוֹם הַשְּׁנֵי לְמַשְׁמַעוֹת הַמ"א נְמִי קוֹרָא בְּבִרְכָה וְלִדְיָה בְּלֹא בְּרָכָה אֶמְנָם גּוּף חֲשָׁשׁ הַמ"ל
לְבָרְכָה לְבַטְלָה בְּבִרְכַת הַתּוֹרָה צ"ע מְאוֹד לְפַסַּק הַש"ע ס' רפ"ב סְעִיף ב' דַּע"כ צ"ל
דָּאָף דְּכָבֵר נְפִטֵר בְּרַפְת לִימוּד הַתּוֹרָה בְּבִרְכָה דְּשַׁחֲרִית לֹא הוּ' בְּזֵה בְּרָכָה לְבַטְלָה
דְּמְבָרְכִין עַל כְּבוֹד הַקְּרִיאָה בְּצַבּוּר אֶף דְּכָבֵר נְשַׁלֵּם מְנִין הַשְּׁבַעָה קְרוּאִים וְגַם כְּבָר נְשַׁלֵּם
קְרִיאַת הַסְּדֵרָה כְּמִבְּנֵי עַ"י קל"ט בְּטוּר: וַא"כ מָה חֲשָׁשׁ בְּרָכָה לְבַטְלָה אִיכָּא בְּזֵה

ואדרבא מסי' ק"מ ס"א משמע דאסור לקרות בצבור פסוק בלא ברכה וצ"ע עכ"פ נראה דהעיקר להלכה כמ"א: סעיף ד בש"ע אם קרא וכו' ואם לא קרא בין שלשתן וכו' עיין תשובת פ"מ ח"א סי' צ"ד כי האריף לסתור פסק הש"ע ואני פתבתי בצדו על הדברים שכתב ונראה שהם שני פסקים סותרים דע"כ וכו' וא"כ גבי עשרה פסוקים דתני ג"כ לישנא דאין פותחין גמי עיפובא הוא וכו' ע"ש שפתבתי לענ"ד י"ל דמה שפסק שני פסוקים צריף לחזור היינו משום דזה שקרא אף ב' פסוקים אינו נחשב מן המנין ולא הוי אלא שנים ולחכי או הוא או אחר קורא בברכה אם לא נזכר עד אחר שבירך אבל אם תלת גברי קראו כל אחד ג' פסוקים הא א"א לומר שלא נחשב האחרון מן המנין דמ"ש הוא מן הראשונים ותינוח אם נזכר טרם שבירך שפיר אף שמסיים מלקרות חוזר וקורא עוד פסוק אחד ובכה"ג איירי התוס' אבל אם כבר בירך א"א לחזור ולקרות בברכה לפניך ולאחריה שכתב דתנו אין פותחין מעשרה פסוקים כן ה"נ תנו אין מוסיפין עליהם דהיינו על מנין הקרואים והוי יותר לא אפשר מפרשת ויחל ושפיר דמי בדיעבד וזה ברור לענ"ד וכן ראוי להורות: סימן קמא במ"א סק"ב פתב ונ"ל דהרמ"א עיין בב"י סי' כ"ח וכו' לא עיין המ"א בד"מ סי' י"ז כי שם מבואר שגם דין דסי' י"ז הוא מתשו' הריב"ש ועיקר הדברים עיין סי' תכ"ב: סי' קמג במ"א סק"ט וכ"כ בח"ה בגיטין דברים אלו מביא הב"י בשם הר"ן בשם רבו להלכה ולא למעשה ואמת למשמעות הרי"ף שאינו מביא כלל הנאמר ולא היא התם מחסר במילתי משמע כדברים אלו אבל לפרש"י שפיר מחסר במילתי שקורין לו ס"ת וחסר הוא לפ"ז י"ל לפי רשב"א עצמו שם דיריעה אחת לאו דוקא ה"ה באות אחת כל הס"ת פסול וגרע מחומש לבדו וכן משמעות הרמב"ם ע"ש ודו"ק כי צ"ע: סימן קמז ס"א עיין מ"א פתב וכן משמע בהרמב"ם וכו' א"כ כ"ש בעמודים שוב פתב ובשבת וכו' וא"כ מוכח דאסור וכו' א"י מהיכי מוכח דהא י"ל תפילין ורצועות יוכיח' ועיין בתוספות חגיגה שם מביא בעצמו בטר הכי.

גם מ"ש א"כ כ"ש בעמודים לענ"ד המעיין במס' ידים פ"ג סוף משנה ד' ר"י אומר שבסוף אינו מטמא עד שיעשה לו עמוד משמע יותר שאז הגליון מטמא ולא העמוד וסתמא הוא תפור ומה שלומד העמודים במכ"ש כבר מבואר שם משנה ב' שאין למדין דברי סופרים מדברי סופרים ואף אי נימא כדעתו דאף העמודים מטמאים יראה לענ"ד דהיינו דוקא במה שהס"ת פרוף עליהם אבל היוצא למעלה מן הס"ת ולמטה כדי לאחוז בו ודאי אינו מטמא ולא עדיף משם הפתוב על הפלים דאמרין כנגדו מקדש שלא במקומו אינו מקדש עיין ערכין דף ו' לכן לענ"ד עיקר כה"ט"ז: הלכות בה"כ סימן קנא בט"ז סק"ג וכתב המ"א בסי' שאח"ז וכו' אעפ"י שהיא לו לצורך אסור ע"כ יש ליזהר וכו' ולענ"ד לצורך אדם שא"א למיעבד בע"א והוא צורך לעמידתו בבה"כ שרי והראיה שגרי דין זה מקורו מהמרדכי שלמדו מדין ההיכל וברמב"ם הלכות יסודי תורה פ"א הוא בלשון זה הסותר אפי' אבן אחת דרוף השחתה חייב הרי ביאר דדוקא דרוף השחתה אסור והשחתה לא נאמר אלא במה שאינו צורך אדם (כדאיתא באילן פירי) וכן גמי פתב אח"כ השורף עצמי הקדש דרוף השחתה וכו' ואילו ה"ה נהנה מהשורפה ה"ה בל"ז מוזהר משום מעילה ולענ"ד מיישב בלשון זה קושית תוס' מס' מפות כ"ב ד"ה אלא ע"ש ודו"ק: סימן קנד במ"א ס"ק י"ד מביא בשם ב"ח בשם מה"ה ש"ל נראה וכו' אכן צ"ע נ"ב עיין סי' ל"ד דעכ"פ נפשט מיניה דזה ודאי אסור ופשוטן של דברים מורים לאסור אף בדין

הראשון דמהרש"ל וכדכתב הב"ח: בסוף הסימן במ"א אחד רצה ליתן וכו' חייב הראשון לעפבו ובזמניו שקונים ע"י רמיזה ואינם מוציאים בשפתים עיין בח"מ סי' רי"ב סעיף ח' וא"כ אפשר דיוכל לומר קים לי ואין מוציאין ממון ולומר דהשמש המכריז נעשה שלוחו הא לא מצינו שליחות בח"מ סימן כפ"ב כ"א ע"י אמירה ולא מצינו ברמיזה ומה שהאחרון אינו יכול לחזור וכופין אותו לקיים היינו מצד המנהג כמה שפייס השמש פעם שלישי הוי כמו רנשם על המקח דקניא אף צ"ע בא"ע סי' ל"ה וסי' קכ"א סעיף ה' שם מבואר דע"י רמיזה נמי נעשה שליח אבל עיין בספרי ב"מ סי' ק"כ סעיף ד' נראה דעת הראשונים דאפילו הקדש גמור אינו ע"י שליח וצ"ע: הלכות גטילת ידים סימן קנח סעיף ב' יש מי שאומר וכו' יטול ידיו ולא יברך פתב הט"ז הטעם בב"י וכו' ומסיים אבל בפחות מפני מפורש בגמ' סנפה שא"צ גטילה וכן העטרת זקנים רנשם על סעיף ג' שבש"ע אם אוכל פחות מפני וכתב ונ"ל לכ"ע אין צריף נט"י דאילו לרוקח אפילו בכזית א"צ נט"י והמ"א כתב סתם על סעיף ג' שהוא ט"ס והרואה סבר דכוננתו נמי על דרף זה דדוקא בפחות מפני היא די"א דא"צ גטילה אבל בפחות מפני לכ"ע א"צ גטילה ולא היא דמה שכתב הט"ז שכן מפורש בסנפה לא היה ולא נברא דשם פרק הישן דף כ"ז לא נאמר אלא דילמא לפחות מפני לא בעי גטילה ואף שם נחלקו תוס' עם רש"י דתוס' סברי דפחות מפני דלא בעי גטילה היינו ע"י הפסק מפה כמבואר בדבריהם יומא דף ע"ט משא"כ בפני דאף מפה לא מהני כדביארו סנפה דף הנ"ל ורש"י מפני שפובר דפחות מפני אינו מקבל טומאה פ"י המפה אף משום נקיות אבל בפחות מפני בין כזית לפחות מפני לא נזכר בשום מקום לחלק ואדרבה בהרמב"ם איתא פל האוכל פת שמברכין עליו המוציא צריף נט"י ובהדיא מבואר סי' קס"ח סעיף ט' דאפילו על פחות מפני מברך המוציא.

לכן הברור שאף על פחות מפני צריף גטילה בלא ברכה וה"נ ראיתי שוב שכן איתא בהל"ח בפרק פל הפשר דף רכ"ב ע"ב: סעיף ד' אם אוכל דבר שטיבולו במשקה וכו' דע דבזה מאן דמצריף גטילה לדבר שטיבולו במשקה לכ"ע נאפילו לדעת הרוקח אין ההבדל בזה נאפילו לפחות מפני צריף גטילה ונחמור מפת פדאיתא בב"י בשם הרוקח ע"ש וק"ל: סי' קסד בט"ז סק"ה עיין בו כי פל דבריו לענ"ד תמוהים ומפלאים א' כתב וע"כ תמוה לי פינן דאנן וכו' דמה בכך דאנן לא מברכין על טיבול א' מ"מ מיייתי ראיה משיטת פל הגאונים דס"ל דעל טיבול הא' מברך ומ"מ ליפא למ"ד דלא ליברך קודם האכילה דהיינו טיבול שני ומטעם דילמא נגע משום דאסח דעתיה ומכ"ש היכי דנדאי נגע ותו דאפילו לשטתנו דהיינו ע"פ תוס' שם דף קט"ו ע"א ד"ה פל הא פתבו שם ד"ה אסוחי אסח וי"ל דס"ד פינן שנטל יועיל אפילו לנהמא דחולין לא בעי פונה לכן צריף לה"ט הרי דאף לשטתנו מוכרח דע"י היסוס מחויב בגטילה וברכה דאל"ה ברכה זו הוא עובר לעשייתו שפבר יצאנו ידי גטילה בהראשונה פינן דחולין לא בעי פונה אלא ש"מ דבעי גטילה מחדש מפני היסוס הדעת ומכ"ש בגגיעה ודאי ותו אטו הרמב"ן משם למד דינו הא ו"ל מי שעומד באמצע סעודה ונזכר שנגע במקום מטונף ודאי צריף גטילה וליברך באמצע סעודה כתיחלתה וכו' אנו עושים בגילי פסחים נוטלים וחוזרין וכו' הרי דנקיט דינו בלשון ודאי בלא ראיה אלא שכותב נמי דכן אנו עושים אבל דינו פשיטא דא"צ ראיה דאם על גטילה סתם ידים מברכין מתקון חז"ל שגזרו שלא לאכול פת בלתי אם

יקדש מקודם הידים ממה שעסקניות הן וידוע דאינם עסקניות לא לטומאת מת ולא לטומאת ח' שרצים ואף נ"י אינו מועיל לזה וגם כולנו טמאי מתים אלא שעסקניות הן ליגע במקומות מטונפות ועיין טהרות פ"ד משנה ח' בתוי"ט ומכ"ש אחר שטיהרם חזר וטימאם בידיים פשיטא שאסור לאכול בלתי נטילה וממילא מחוייב לברך אלא שמביא ראיה ליתר שאת דאפילו להיסח הדעת בעי ברוכי תו כתב הט"ז וע"ק דאי תימא וכו'.

נשמע מיניה דעתו דאפילו עשה צרכיו באמצע סעודה ואפילו גדולים או קטנים ושפשוף נמי לא בעי ברכה וכדלעיל סי' ז' ואין אלו אלא דברי תימא דמה ענין אכילה לתפילה כסי' ז' נהגינו ע"פ מה שבב"י בשם המיוחסת להרמב"ן גופיה שכתב מקובל אני ממורי הרב ז"ל שאין מברכין ענט"י אלא בשחר ובשעת אכילה ונראה דבריו וידעתי ליקשי דברי הרמב"ן אהדדי אלא דתו כתב שוב מצאתי בהיש"ש וכו' וזה לשון היש"ש אחר שהעתיק לשון הרמב"ן כתב ונראה דבריו להצריך נטילה אבל לברך לא מצינו בד"ח שתקנו נ"י על זה גם לפי דעתי רחיצה בעלמא מספקת דהא כל זיעת הגוף סם הפנות חוץ מזיעת הפנים וחיכוך ראש או משום זיעה או משום מיאוס בל תשקצו וכ"ז ודומה לו לא תיקנו נטילה אלא דחמירא ספנתא מאיסורא וחיוב לרחצם אבל אין אני רואה חיוב ברכה ולא מצינו שתיקנו חכמים ברכה באמצע הסעודה כי אם הלה והפליג גם מ"ש שנוטלים ומברכים לטיבולים כו' לא שמעתי ולא מצאתי כ"א לפני סעודה אבל לא בתוך הסעודה איירי וגם לשם מצינו שחיובו חכמים בכך משום כל שטיבולו במשקה שצריך נטילה ומ"מ אנו אין מברכין האידנא לכל דבר שטיבולו במשקה כנ"ל עכ"ל.

ולשונו צ"ע ומגומגם כי תחילת לשונו שכתב אבל לברך לא מצינו בד"ח שתקנו נ"י על זה משמע דאף פליג דלא לברך בנגע במקומות המכוסים שלזה ביאר הרמב"ן שנקרא נגע במקומות המטונפים.

אבל אם הוצרך לנקביו באמצע סעודה לגדולים או קטנים ושפשוף מודה דבעי נטילה וברכה וממה שמסיים ולא מצינו שתיקנו חכמים ברכה באמצע סעודה כ"א הלה והפליג משמע כהבנת הט"ז דאפילו לעשות צרכיו באמצע סעודה אין לברך ובענייני א"י אדרבה ממה שמצינו שבהפלגה תקנו נטילה משום היסח הדעת.

ובלי ספק החפש דהיסח הדעת אינו אלא מחשש דילמא נגע במקומות המכוסים דאילו מחשש עשיית צרכיו בזה אף אם הסיח דעתו יוכל כל אדם לידע אם עשה צרכיו בשעה זו אם לאו ומ"מ התקינו נטילה באמצע סעודה מכ"ש כשיודע שנגע אין לה היסח הדעת גדול מזה ודוחק לומר בדעתו שסובר שהיסח הדעת עיקר טעמו משום דאז פסק פח הברכה משא"כ בלא הסיח דעתו וידע שעשה צרכיו אפילו מ"מ לא פסק פח הברכה שביורה תחילת הסעודה כי א"י מאין יצא לו סברא זו: ומ"ש היש"ש גם מ"ש שנוטלים ומברכים לטיבולים לא שמעתי ולא מצאתי כ"א לפני סעודה אבל וכו' מלבד שא"י מה סברא איפא לחלק בין תחילת סעודה לאמצעה דאטו קדושת המזון בתחילת סעודה תליא גם מדהפליג מוכח כנ"ל דאין לחלק אף גם י"ל הא כבר הרגישו תוס' שם ד"ה צריך שיטול בטיבול שני וז"ל ל"ד נקיט טיבול שני דהא עביד ליה בתר המוציא וכו' והנטיילה גם לצורך טיבול באה וי"ל דבדיוק נקיט הגמרא שהוא לישנא להורות דאף בטיבול שני שהיא באמצע סעודה נתקן להכי נלענ"ד דאין לזוז מפסק הש"ע ל"מ בעשה צרכיו דנדאי

בלי שום ספק בעי ברכה אלא אפילו בנגיעה במקום זינעה ממש בעי ברכה אף בנגיעה במקום מכוסה ואפשר שלא היה שם זינעה בזה לענ"ד יש ליטול בלא ברכה ומ"ש הט"ז וכן משמע מדברי רמ"א ס"ס קע"ח וכו' ע"ש במ"א ס"ק י"ג תראה כי לא משמע מידי כי שם לא איירי פלל מענין נטילה כ"א מבה"מ ומוציא ואדברה מדלא הגיה פה מוכח דעתו כפסק הש"ע והוא ברור: הלכות בציעת הפת סימן קס"ז במ"א ס"ק ח אכל בגמרא איתא כו' מ"מ כו' נ"ב פלומר דבורא משמע בינוני ומשמע לשעבר נמי וכו' דא"כ דהפונה בבורא לשעבר לימא שפרא שמדוניק אף לשעבר מ"מ וכו': סעיף ט"ז בש"ע אין הבוצע וכו' לעיל סעיף א' פסק דמיד אחר הברכה יבצע הפרוסה והכא לגירסא זו פרש"י ותוס' פ"ק כ"מ ד"ה והלקתא דצריף להמתין עם הבציעה עד אחר עניית אמן אבל הב"י לשיטתיה בהכ"מ שפ"תב אף גירסא זו מתפרשת עם גירסת הרי"ף דאין הבוצע רשאי לטעום עד שיקלה אמן: סימן קסח במ"א ס"ק א לכאורה משמע נ"ב שהוא לכאורה א"י מה הוא: בס"ק ו' וצ"ל דלהרמב"ם חביב עדיף נ"ב אף דדברים אלו הם ירושלמי אפשר דצ"ל וצ"ל דלהרמב"ם דחביב עדיף איירי הכא פשאי הפוסמין חביב לו באותה שעה: בס"ק ט משמע דוקא לפי שהיה נזהר פ"ן דאיכא פלוגתא א"י מה קאמר דהא הפלוגתא אינה אלא בנזהר אם יברך דוקא על של ישראל ואסור בשל גוי או דג"כ יש לו הברירה ומפ"ן שמצוהו לברך על של ישראל דבזה אף לדעה שניה יש לו הברירה לדעת הירושלמי למה הצריכו לסלק ועיקר הדברים ע"יין בא"ר: בס"ק י"ב ולכן אם יוכל למצוא עילה שיאכלם בהיתר וכו' תימא לי וכי מי גרע זה הנזהר בפת גוי מדברים המותרים ונהגו בם איסור דצריכים התרה פדאיתא בי"ד סי' רי"ד.

ואף שהאחרונים בי"ד סי' קי"ב נתנו בו תבלין שהוא משום איבה. מלבד שגוף דין ההג"ה שם צריף לי עיון בראיה מדמאי דשם אין בו משום לתא דנדר אלא שהחכמים אסרוהו והם אמרו דבמקום איבה שרי כמו שהתירוהו לעניים אף יותר קשה לי על דעת התה"ד שפ"תב שאפילו ביושב לבדו נמי אם הוא על השלחן פ"ן דמשום חיבוב מצוה שרי ליה לבצוע שרי ליה לכוף סעודה.

וא"י מי התיר לו אף לבצוע עליו בלי התרה ומי עדיף מהמקבל להתענות ופגע בו שבת וי"ט דצריף התרה: בס"ק טז קשה וכו' ובגמרא משמע קצת וכו'. מה דמשמע קצת היינו בדרך ל"ז ע"ב ממה דמקשה ממצה על פירורין פחות מפזית ושם משום דנפק מתורת לחם והראיה שבדינין אלו אין הבדל בין אכל שיעור קביעות משא"כ בדין דפת הבאה בכסנין הרי מסיים הרמב"ם אע"פ שהוא פת וכן בדרך ל"ח מבואר להדיא דעל פובא דארעא אע"פ שאין מברכין עליו המוציא אלא בשיעור קביעות מ"מ יוצאין בו בפסח והפל היינו משום שהם פת ומה שלא קבעו החכמים במוציא וברה"מ הוא מטעם הב"י משום דאין מדרף לקבוע סעודה עליהו וע"ש פי דבריו נכונים בטעמם ומה שמשגיגו הד"מ מן המנהג וכן הט"ז ס"ק ז' פ"ת וע"כ יפה עושין וכו' כפר פתבתי דלענ"ד בל"ז יפה עושין שרי קובעין סעודה עליהו ואוכלים ממנו השעור וק"ל: בס"ק כח בא"ד אמרינו בגמרא כו' דהא מקרי פירורין שיש בהן פזית ובכזית לא בעי תואר לחם נ"ב למסקנת רב ששת אין הקושיא מתחילה קוש' ואין תירוץ זה ואף לא מסקנת התירוץ מוכרח פלל ולהכי לא הזכירו הפוסקים כל עיקר חילוקי תירוצים אלו ויפה פסק הרש"ד: בס"ק כט וה"ה הנותנים חתיכות פת נ"ב ע"כ היינו פרורים פחות מפזית וא"כ א"י מה

חידושו היינו הך: בס"ק ל' נ"ל ד'יצא לו ממ"ש תוס' בברכות דף מ"א דלפרש"י וכו':
נ"ב מ"א ע"ב ד"ה הלכתא ולענ"ד מעולם לא פינו הר"ש לדבריו ולהכי דייק נפל דהינו
שלא בכונה ואף אוכל הפת פדי שלא להפסיד היינו והוא עיקר ולהכי צריה לברך עליו:
סעיף יג במ"א ס"ק ל"ד ומ"מ נ"ל כו' הודאי אי לא הכריע הב"י לכתוב פינו דהרמב"ם
והרא"ש סברי כר"ש הכי נקטינן שפיר הנה ספיקא דאורייתא אבל עתה להכי סתם
הדעה ראשונה והי"ח אינו מביא אלא להורות פדי לצאת ידי שמים שוב אין פאן ספק
ואסור לברך בה"מ אף כי אכל לשובע: שם בהגה"ה אבל פשטידא וקרעפליד לענ"ד
נראה דאירי ביש בהן פזית דאל"ה לא עדיפי מפת גמור שנתבשל שבסעיף י' ודלא
כמ"א ס"ק ל"ו שמתלק באופן אחר: בהנ"ל וכל זה וכו' אלא שמתנגן בהן נ"ב עיין ט"ז
סוף הסימן פתב דטיגון במשקה הוא פסגין וכן פתב ס"ק י"ט: הלכות סעודה סימן קעד
במ"א ס"ק א' אבל פשוטה לצמא יין שלפני מזון פוטר ין שבתוך המזון נ"ב ר"ל אפילו
מה ששתה קודם הנטילה ועיין ס"ק י"ד: בסק"ו וכ"מ בתוס' כו' אפ"ה פוטר נ"ב פלומר
לולא דהני שלא במקום סעודה שם וכ"מ בב"ח וא"ת.

נ"ב חזר להש"ע: סעיף ג בש"ע ללפת בהן את הפת לשון זה עצמו מונפר נמי בתוס'
וצ"ע לפ"ז בכל מיני לפת הן פרי אדמה כמו מאריבין וכיוצא בו והן פרי עץ כגון אגסים
וכיוצא בהן שמבשלים עם הבשר שכל אלו מיני לפת אין דרכם ללפת בו את הפת אבל
הרשב"א שבהב"י לא תלה הטעם בהכי אלא ז"ל אבל בשר וכיוצא שהם בעצמם מזון
הם ואינם באים לקינוח סעודה אלא להשביע והן בעצמם מן הסעודה ופת פוטרת כל מה
שבא למזון ולהשביע ומעשה קדירה נמי מההוא טעמא דאף הן סועדים ולהשביע הן
באים לדבריו נדאי כל מיני לפת המתבשלים בהדי בשר להשביע הן באין ונקראים
מחמת הסעודה ומדהב"י פתב שדעת הרשב"א חזא עם דעת התוס' בענין זה דמחמת
הסעודה תוך הסעודה ש"מ דחזק לפרש אף שפת תוס' כטעמו וכן נראה שהרי להדיא
התוס' חולקים על רש"י בדניסא וכבר אמרין הנהו בבלאי טפשא וכו' ש"מ דזולת
בבלאי אין מדרךם ללפת בו הפת ולענ"ד זה מנהג העולם שאין מברכין על שום מין
מאכל הנתבשל עם הבשר וזה דלא כהמ"א שכתב ומיהו בפירות וכו' אפילו עם בשר
וא"י אטו מאריבין לאו פרי אדמה גינהו ועיין ודו"ק: סימן קעח בפסחים דף ק"א ע"ב
תוספות ד"ה כשהן יוצאין עיין בדבריהם פירשו מה דקתני כשהן יוצאין וכו' היינו
מחשש שמה ישוה וכו' וכן מסיק הרא"ש פירק פסוי הדם ומבאר יותר שהוא רק עצה
טובה וכשהן חוזרין ולא ברכו למפרע אין צריכין אלא ברכה תחילה ויש להקשות חזא
דא"כ לר"ח דמשגיגין אליבן דההוא ברייתא ר' יודא קתני לה והת"ק באמת ס"ל דדברים
הטעונין ברכה במקומן אפילו בלא הניחו מקצת חברים כשהן יוצאין אין טעונין ברכה
למפרע וכשהן חוזרין אין טעונין ברכה לכתחילה נהי דפליגי בשנוי מקום וס"ל דדברים
הטעונין ברכה במקומן כר"ח דשינוי מקום דידהו לא הוי היסח הדעת תינח דלהכי כשהן
חוזרין אין טעונין ברכה תחילה אבל כשהן יוצאין מה טעמייהו דלא מצרכו ברכה למפרע
מחשש דשמה ישוה אטו גימא דבתרתי פליגי ולא ס"ל החשש דשיקה ותו הא חשש זה
דשמה ישוה עד שירעבו לפ"ר שינה נמי אף בדברים שאין טעונין ברכה במקומן וכן
מדויק מן הסוגי' ע"א במה שמקשה מן הת"ק דר' יודא על ר' יוחנן אלא טעמא וכו' הא
דברים שאין טעונין ברכה במקומן כשהן יוצאין טעונין ברכה למפרע וע"כ מההוא טעמא

הוא וק' א"כ ממ"נ מה טעמא דת"ק דבדבריים הטעונים ברכה במקומן ס"ל דכשהו יוצאין אין טעונין הא אדרבא איפכא מסתברא דבטעונין במקומן יותר יש לחוש לשמא ישהה עד שיירעבו מפני שיקנה תמיד לחזור למקומו ולברך על העבר ובתוך כך ירעב משא"כ באין טעונין דבכל מקום יוכל לברך ובע"כ לפרש דעתם הכי דס"ל ההוא חששא דשמא ישהה עד שיירעבו נתלה נמי בזה אם סתם השנוי מקום חשוב היסח הדעת ולהכי ת"ק דר"י דכ"ח ס"ל דבטעונין וכו' השנוי מקום לא הגי היסח דעת מפני שזה מעיקר הדין צריך ברכה במקומו ויודע זה ולהכי כשעמד ואינו מברך לא הסיח דעתו כלל אלא אדעתא דלגמור סעודה עומד או במקום אחר או לחזור למקום זה בזה נמי לא חיישינו שמא ישהה פינו דמתחילה עד סוף אף לגמור סעודתו דעתו ולהכי כשהו יוצאין אין טעונין ברכה למפרע אף לעצה טובה משא"כ ר' יודא דס"ל היכי דלא הניח מקצת חברים חשוב היסח דעת ממילא חייש נמי שמא ישהה ומצריך לכתחילה כשהו יוצאין ברכה למפרע ושפיר נמי דמדייק הש"ס מן הת"ק אלא טעמא וכו' הא דברים שא"ט דזה לכ"ע העמידה חשוב היסח דעת כשהו יוצאין טעונין ברכה למפרע מחשש דשמא ישהה עד שיירעבו וכשהו חוזרין אף שלא ברכו למפרע צריכין ברכה תחילה מפני ההיסח דעת אף לפ"ז צ"ע דא"כ למסקנת הפוסקים כר"ח מן הראוי ליפסק כדדייקינו מת"ק דר"י דבאין טעונין במקומן כשהו יוצאין טעונין ברכה למפרע מהחשש דשמא ישהה עד שיירעבו (וזה אין להקשות דא"כ מה ההבדל בין טעונין לאין טעונין לענין היסח דעת נמצא אף באין טעונין מדלא בירך טרם שיצא ע"פ העצה טובה ש"מ דלקיבועא קמא הדר דז"א דכבר כתבנו דהעיקר תלוי בזה שמעיקר הדין צריך ברכה במקומה כנ"ל] וזה לא מצאתי אף בהטור הקא אלא אדרבא איפכא מצאתי הר"מ א"ז"ל כשמביא דעת תוס' בהגה"ה מסיים מ"מ לכתחילה לא יעקור ממקומן בלא ברכה דחיישינו שמא ישכח מלחזור ולאכול וזה להדיא נגד דעת ת"ק דר"מ שפסקו התוס' פנת' שאמר כשהו יוצאין אין טעונין ברכה למפרע ומה שהוציא דברים אלו מהר"ן פ' ע"פ וכן כתב בס"א א' דשו"ת לחכמי בריסק המעיינין בהר"ן יראה כי ממנו אדרבה מוכח דלשטת' לאו הכי דינא פי הר"ן לא נקיט השמא ישהה אלא בדברים הטעונין במקומן ומבאר בזה הפי' דמדקתני עקרו ש"מ וכו' וע"כ לא ס"ל כלל השמא ישהה עד שיירעב דתוס' ולפי פסקו ופסק הר"ף פרב ששת שפיר דינא הכי שהרי הת"ק נמי חייש הכי דלא הניח מקצת חברים לשמא ישהה ולא יחזור במקומו ומצריך להכי כשהו יוצא לברך למפרע אבל לעדותו על המנהג ע"פ דעת תוס' ורא"ש אין מקום כלל לההוא דינא ובע"כ לומר דאף בזה חייש לשיטת הפוסקים פרב ששת לנהוג הכי לכתחילה א"נ ע"פ דעת הר"ר מנוח והיא נמי שיטת בעל המאור דהת"ק לא מתיר אף לכתחילה לצאת בלא ברכה למפרע אלא לדבר מצוה ע"ש בבעל המאור וחי' לדעות אלו לכתחילה אבל נדאי לשטת תוס' אין זה פלל מעיקר הדין: ודע שבאמת פי' הר"ן הנ"ל והוא נמי פירוש בעל מלחמות תמוה לי דלפי' זה שהוכיחו מן החשש שמא ישהה זה דלא יחזור למקומו דבאמת אינו שייך אלא בטעונים במקומן שע"כ הברייתא איירי בטעונין במקומן ואיך מפרשים הדיוק בעמוד א' הא בדברים שאין טעונים במקומן כשהו יוצאין טעונים ברכה למפרע הא מסיים זה להוכיח דאיירי בטעונין דאילו באין טעונין אמאי טעונין ברכה למפרע והרי אין לה עקירות שהוא סילוק יותר מנמלה ונמלה קובע ברכה לפניו ולא לאחרי וצ"ע גם למה שפוטב

בפ' פסוי דם דייש סברא דעקירה חשוב היסח דעת יותר מנמלה בל"ז אין מקום לפירושו עינין וק"ל: ולהג"ל עינין בספר א"ע תראה כי לא הוכיח מידי מתוס' דלא בפסק הרמ"א שכתב מיהו אם הסיח דעתו וכו' ובנדאי י"ל דנהי דהיסח דעת במקומו תוד.

סעודה א"צ לברך לפניו ומשום דכן דרך הסועד שפוסק מלאכול וחוזר ונמלה לאכול היינו דוקא כל זמן שישב במקומו אבל המסיח דעתו ועומד במקומו לילה למקום אחר נדאי י"ל שזה אינו בכלל דרך העומדים ופוסקים מלאכול שחוזרים ונמלקים לישב ולאכול ולכן פשיטא דצריף ברכה לפניו ומה דקיי"ל לקיבועא קמא הדר היינו פשלא הסיח דעתו ודלא נימא שהשינוי מקום מן הסתם חשוב היסח דעת ומה שהקשה א"כ למה דחי התוס' הברייתא דקראו להפליג מהלכה לוקמא פשהסיח דעתו זה לק"מ דהא רישא דברייתא הכי הוא קראו חבירו לדבר עמו א"צ ברכה למפרע הפליג וכו' והרישא הא להג"ל ע"כ איירי דלא הסיח דעתו דאילו הסיח נהי דהת"ק ס"ל בטעונין במקומן אפילו לא הניח חברים פשהוא יוצא אין טעונין ברכה לאחרי ולא חייש לשמא ישהה הא כבר הוכחנו דהיינו טעמא משום דלא חייש העמידה בטעונין להיסח דעת.

והראי' דאינו טעונין דייקא הסוגי' מני' דכשהו יוצאין טעונין ברכה למפרע והיינו משום דאינו טעונין חשוב עמידה להיסח דעת ומכ"ש בהיסח דעת גמור בהחלט מה"ת לא יברך מיז שהרי אין בדעתו לאכול עוד ומה"ת יסמוך לכתחילה שיברך פשיחזור ולא יחוש לשמא ישהה וכו' א"ו דאיירי פשלא הסיח דעתו ועלה קתני דהא להפליג הוי סתמא פהיסח דעת ולכן פשיצא יברך למפרע מחשש שמא ישהה וכשחוזר מברך בתחילה והיינו כר"י וק"ל והאמת כי הרב פריך שבב"י סי' זה והוא בש"ע סי' קפ"ד לבד"א בנדאי אזיל בשטת א"ע דהא איירי במי שגמר לאכול ושכח לברך במקומו שזה נדאי הסיח דעתו והיינו שהב"י הקא משיגו נמי בזה וכתב ודבר פשוט הוא דלר"ח נמי לא קאמר וכו' שמזה הוציא הרמ"א דינו והב"י ורמ"א לדעתי סוברים פדכתבתי.

אף הא צ"ע איף העתיקו בסי' קפ"ד להלכה ונהי דמה שמשיג שם המ"א עליו לענ"ד לק"מ דבזה הבד"א סובב על הסעיה הקדום ולר"י ורא"ש וכו' להם נמי שייך דברי הר"פ בד"א וכמו שפדדו הטור מ"מ במה שהשיג עליו פה מטעם היסח הדעת קשה וצ"ע עינין ודוק: סי' קעט ס"א גמר סעודתו וכו' עד שיברך ברכת המזון זה הוציא הב"י מלשון הרא"ש פ' כ"מ שכתב ולית הלכתא הכי אלא כ"ז שלא נטל ידיו יכול לאכול ואי אמר הב ונברך פנטל ידיו דמי לפרש"י ורשב"א שפירשו פינן דאמריהו הב לן ונברך אסו' לכו למשתי עד דמברכיתו בה"מ ויש מחלקין בין שתיה לאכילה ולא מסתביר עכ"ל ועינין בב"י.

ואולם כל האחרונים תפסו על הב"י בזה לנכון דאם פפירושו הרא"ש סותר עצמו שפברק ע"פ ולהכי דחקו בדרכים שונים ומשונים לפרש דבריו שפברק כ"מ במה שאין הדעת סובל ולהכי נתתי לבי לפרשו ע"ד זה שהרי המעינין בתלמודי ר"י שבפ' כ"מ ובהר"ן פ' פסוי דם שמביא הב"י יראה מה שדחקו לחלק בין שתי' לאכילה היינו משום דמסתביר להו דהב לן ונברך לא עדיף מגמר וסילק דמסקינו דמותר לחזור ולאכול.

וכדי להוציא מדעתו זו פתב ואי אמר הב לן ונברך ע"כ פנטל ידיו דמי ר"ל אף דהש"ס סתם דלית הלכתא וכו' לענין גמר וסילק אלא וכו' תיכף לנט"י דמשמע הא הב לן ונברך

אינו כנט"י ולפרש"י ורשב"ם ודאי מוכרח דהב לן ונברך כנט"י דמי שהרי לשטתם תמיד בין נט"י ובין בהב לן ונברך האיסור הוא עד שיברך בה"מ תחילה ואיך אפשר לשטתם לומר דאף לענין שתי' הוא דהוי גמר וצריף לבה"מ תחילה ולא לאכילה דלענין אכילה לא חשוב גמר דא"כ בה"מ מאן דכר שמי' לבה"מ הא אינו בא אלא על אכילה ואיך אפשר שיהא עדיין מותר לאכול ויצטרף לבה"מ א"ו דאין חילוק לשטתיהו והב לן לנט"י דמי' משא"כ לשיתני' ושתת יתר הפוסקים דנט"י אינו זוקק אלא למוציא ודאי דשפיר י"ל דהב לן אינו שום ובהב לן יש חילוק בין אכילה לשתי' דאכילה שרי' בלא המוציא ושתי' אסורה בלא ברכה לפני' ומסיים ולא מסתבר פלומר ומ"מ לא מסתבר לחלק ומקדים לפרש לפי רש"י ורשב"ם לרא' שלא מסתבר לחלק פניו דלדידהו הסברא מוכרחת.

ודע דלדעת הרא"ש ספק לי מפני שלשונו הפשוט משמע דאין סברא כלל לחלק בין אכילה לשתי' ולמשמעות הר"ן פרק ע"פ מה דנאמר בכ"מ גמר מלאכול היינו גמר בלבד שלא לאכול עוד דהיינו היסח הדעת ממש ואילו פן כפר מוכרח הרא"ש להודות דיש חילוק בין אכילה לשתי' לענין נמלה דהיינו היסח הדעת שהרי כל הפוסקים השוו בשתי' דנמלה חייב על כל פוס נכוס כמבואר סי' קע"ד סעיף ה' וא"כ מה דכתב ולא מסתבר וכו' היינו בהב ונברך הוא דלא מסתבר לי' דהוא נחשב לגמר יותר מנמלה ואוסר אף האכילה בלא המוציא או דנימא דכל עיקר לא מסתבר לו לחלק בהיסח הדעת בין אכילה לשתי' אלא דאינו מפרש גמר מלאכול כפי' הר"ן הנ"ל אלא בסתם שגמר סעודתו לא חשבינו הגמר וסילוק דממילא להיסח הדעת לחלוטין אלא הנט"י נאמירת הב לן דאז ממילא בסתמא חשבינו להיסח הדעת אבל היסח הדעת להדיא דהיינו גמר בלבד שלא לאכול עוד דומיא דנמלה לשתי' שהי' בדעתו שלא לשנות אלא חדא אה"נ אליב' שנה אכילה לשתי' ואסור לאכול בלא המוציא וכן קצת דעתי נוטה ובזה עיין בספר א"ע הכא ובמ"ש סי' קע"ח על הגהות רמ"א שכתב מיהו אם הסיח דעתו ודוק: הלכות ברכות המזון סימן קפד סעיף א' קודם שיעקור ממקומו: נ"ב אע"פ שבדעתו לחזור למקומו משום שמה ישכח ולא יחזור: סי' קפח סעיף י' דין זה נפיק מהגהות מיימון להלכות מגילה בשם מהר"ם כדאיתא בב"י בלשון זה אבל הג"מ כתב דשם מהר"ם שצריף לברך על הנסים כדאשכחן רב צלי של שבת במוצי' ש והאמת שלשון זה איתא בהג"מ גופי' [בתשובת מהרי"ל סי' נ"ו מביא הלשון הכי כדאשכחן דרב צלי של שבת במוציא שבת שמים של חול וזה ודאי אין להולמו ובתר הכי כתב וכן מנהג פשוט להתפלל על הנסים וכו' אמנם יש תשובת הרא"ש דקיימא פותי' שאין להזכיר ומשמעות הלשון כאילו התשו' הרא"ש מספקת עם הג"מ וצ"ל במיימוני אין צריף לברך ואף סיום לשונו הי' דרב צלי שמים של חול וצ"ע פי לדעתי יש גמגום בלשונו] אבל ע"כ הוא ט"ס פי א"א בשום מקום להמצא דאם שכח או נאנס מלהתפלל מנחה הא קיי"ל מתפלל ערבית שמים של חול אלא עיין ברכות כ"ז שם איתא דרב צלי של מוצאי שבת ברכת וכן צ"ל והרא' ע"כ ע"ד זה שפמו שאין הקפידא להתפלל של חול בשבת פן אין הקפידא לומר על הנסים איפקא אבל א"כ אין שום ראי' דשם הטעם דרב כר"י ס"ל דמפלג מנחה זמן מעריב לענין תפלה ותדע שהרי ביום גמור אם התפלל של חול חוזר ותו דשם אף דלענין עשיות מלאכה שבת הוא כדאיתא שם בתוס' מ"מ אין קפידא אם מתפלל בזמן זה של

חול שְׁהָרִי בְּשֵׁל חוֹל אֵינוֹ מִזְכִּיר לְהִדְיָא הַהִיפּוּף דְּהֵינּוּ שְׂאִינוּ שְׁבַת מִשָּׂא"כ אִם אוֹמֵר
עַל הַנְּסִים בְּזִמְנֵי שְׂאִינוּ פּוֹרִים אוֹ רְצָה בְּזִמְנֵי שְׂאִינוּ שְׁבַת דְּאוֹמֵר מַה שְׂאִינוּ שִׁינָה פְּלֵל לְזִמְנֵי
הַזֶּה אֶפְשֵׁר דִּישׁ קִפְיָא וְהָרָא' אֵינָה פּוֹעֵלֶת אֶלָּא לְסִתּוֹר רֵאזִי רֵאשׁוּנָה שְׁהִבִיא הָרָא"ש
מִהַתּוֹסְפֵתָא דְּאַלְיָבָא דִּר' יוֹסִי פִּינּוֹן שְׁמִבְרַךְ בְּזִמְנֵי שְׁבַת צְרִיף לְהַזְפִּיר שְׁל שְׁבַת ע"ז
מְבִיא רֵאזִי שְׁפִיר דְּאַף בְּשַׁעָה שְׁהוּא שְׁבַת לְכָל מִילֵי מ"מ פִּינּוֹן שְׁהַתְּפִילָה שְׁיִיכָה לְעָרֵב
לֹא הַזְפִּיר בְּהַ שְׁל שְׁבַת ה"ה לְדִידִי' פִּינּוֹן שְׁהַבְּהַ"מ הוּא תְּשְׁלוּמִין עַל מַה שְׂאֶכֶל בְּיוֹם שְׁבַת
יִזְפִּיר שְׁל שְׁבַת וְעִדְיִין צ"ע קֶצֶת: ס' קצו סְעִיף א' אֶכֶל דְּבַר אִסּוּר אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיו ו"ל
הַרְמַב"ם פ"א מֵהִלְכוֹת בְּרָכוֹת וְהָרָאב"ד מְשִׁיג וְכ' שְׂאִינוּ נֶאֱמַר אֵין מְזַמְּנִין עֲלֵיו אֶלָּא דְּלֹא
הָיוּ קְבִיעוֹת יַעֲזֵן שְׁהוּא דְּבַר אִסּוּר וְהָיוּ כְּמוֹ אֶכֶלֶת פִּירוֹת וְקָשָׁה לִי לְהָרָאב"ד שְׁהָרִי
בְּגִמְרָא שֵׁם מִקְשָׁה טָבֵל פְּשִׁיטָא וּמְשַׁנֵּי בְּטָבֵל דְּרַבְּנֵן תּוֹ מִקְשָׁה מְעַשֶּׂה רֵאשׁוֹן שְׂאִינוּ נְטִילָה
תְּרוּמָתוֹ פְּשִׁיטָא וּפְרִישׁ"י פְּשִׁיטָא דְּהֵינּוּ טָבֵל וְעַל הַקּוֹשֵׁי' פְּשִׁיטָא דְּטָבֵל לֹא פִּירֵשׁ מִיַּדִּי
וּבְשִׁלְמָא לְהַרְמַב"ם י"ל דְּפְשִׁיטָא דְּעַל דְּבַר אִסּוּר לֹא שְׁיִינָה פְּלֵל לְבָרוּכִי כְּדֵאִיתָא
בִּירוּשְׁלַמִּי אֵין עֲבִירָה מְצוּה וּמִקְרָא מְלֹא נְמִי הוּא וְלִרְשָׁע אִמֵּר אֱלֹהִים מַה לָּךְ לְסַפֵּר
אוֹקִי: אֶבֶל לְהָרָאב"ד דְּבִאֲמַת בְּעֵי בְּרוּכִי הֵהוּא פְּשִׁיטָא מַה"ת דְּמִי יַדַּע דְּמִשׁוּם דְּדָבָר הוּא
לֹא יִחְשַׁב קְבִיעוֹת וְדוֹחֵק דְּמִדִּיוקָא דְּרִישָׁא שְׁמַעִינוּ מִדְּתַנָּא אֶכֶל דְּמֵאֵי מְזַמְּנִין נְשַׁמַּע אֶבֶל
לֹא בְּטָבֵל דְּלִשׁוֹן פְּשִׁיטָא לֹא מְשַׁמַּע הָכִי וְצ"ע: ס' ר סְעִיף א' מְסִינִים אָף הוּא אֵינוֹ רִשָּׁאי
וְכו' עֵינֵי מ"א מַה שְׁמַעְתִּיק בְּשֵׁם הַב"ח וְכֵן מְשַׁמַּע בְּפִרְשׁ"י וַא"י א"כ דְּאֵין חַיִּיב זִימּוֹן
חַל עֲלֵיו עַד שְׁיִגְמְרוּ סְעוּדָתוֹן לְמַה חֵיבִין אֵלוֹ הַשְּׁלֵשָׁה שְׁפָרְשׁוּ וְנִתְחַבְּרוּ לְזִמְנֵי וְנֶאֱפִילוּ לֹא
אֶכְלוּ יַחַד הָא מְעוֹלָם לֹא חַל עֲלֵיהוֹ תוֹרַת זִימּוֹן א"ו מוֹכַח מִרְשׁ"י דְּלֹא כְּהַב"ח ע"ש דָּף
נ': סְעִיף ב' הַג"ה וְאֵם הִי דְּעַתּוֹ לְחִזּוֹר וְלֶאֱכֹל פֶּת עֵינֵי מ"א מ"ש וְכַתֵּב הַב"ח וְכו' דְּכִינּוֹן
שְׁמַצְטָרְפוּ עִמּוֹ ב' אַחֲרִים שְׂאִינוּ זִימְנוּ יְכוּלִים לְזִמְנֵי עֲלֵיו נ"ב דְּלֹא גָרַע מֵאֶכֶל עֲלֵה שְׁל יָרֵק
ב"ח וַא"כ עֵינֵי מ"ש הַמ"א אֶבֶל וְכו' וְעֵינֵי ר"ס קצ"ד הוּא לְעַנ"ד לֹא קָרַב זַא"ז פִּי שֵׁם
אֵיירִי מְמִי שְׁזִימְנוּ וּבִיבְרַךְ וְשׁוּב לֹא אֶכֶל מֵאוּמָה עִם הַשְּׁנַיִם אֶבֶל הָכָא שְׂאִינוּ מְפָסִיק וְאַח"כ
אֶכֶל עִם הַשְּׁנַיִם הַנְּשִׂאָרִים מַה"ת לֹא יוֹכֵל שׁוּב שְׁנִית לְהַצְטָרֵף עִמָּהֶם כְּאֵילוּ בָּא אֶחָד
וְאֶכֶל עֲלֵה שְׁל יָרֵק עִמָּהֶם שְׁהִי מְצָטְרֵף: הִלְכוֹת בְּרָכוֹת הַפִּירוֹת ס' רַב סְעִיף ו' בַּמ"א
ס"ק י"ז הֶעֱתֵק מַה שְׁמַצְאֵתִי פְּתוּב בְּצַד הַש"ע כ"י הַגָּאוֹן מו"ה אֶלְחָנָן ז"ל אַב"ד דְּפֶה
א"כ ה"ה לְקַלְפִּין.

כְּתַב הַגָּאוֹן וְהֵנָּה קִינֵדְטִיר טוֹרְטִין שְׁהֵם מְשַׁקְדִים הַמְּרִים וְצוּקֵר וּבְצִים וְאֵין בְּהֵם קְמַח
וְאַף אִם נוֹתְנִים לְתוֹכָן מְעַט אֵינּוּ אֶלָּא לְדַבֵּק נ"ל שְׁיִבְרַךְ שְׁהַפֵּל אַע"ג דְּשַׁקְדִים הֵן רֹב
מ"מ פִּינּוֹן דְּנִתְרַסְקוּ וְאֵין צוּרְתָן עוֹמְדָת מְבָרַךְ שְׁהַפֵּל וְכַמ"ש הַרְמ"א בְּסְעִי' ז' וְאַפִּילוּ
לְהַחֲוֹלְקִים עֲלֵיו מוֹדִים בְּזֶה שְׁנִשְׁתַּנָּה לְגִמְרִי וְכַמ"ש בַּמ"א ס' ר"ח ס"ק י"ב וְלִקְמֵן ס'י
ר"ד ס"ק כ"ב וְבַס"ס ר"ה ס"ק ט' וְלַעֲנִין בְּיָשׁוּל עַפּוֹ"ם עֵינֵי בִי"ד ס' קִי"ג סְעִיף ב'
דְּאֶזְלִינּוּ בְּתַר הַעֵיקָר א"כ ה"נ י"ל דַּאֲע"ג דְּבְצִים נֶאֱסְרוּ מ"מ פִּינּוֹן דְּנִתְעָרְבוּ בְּשִׂאָר אֶזְלִינּוּ
בְּתַר הַעֵיקָר מִיְהוּ גַם הַשְּׁקָדִים הַמְּרִים הֵם עֵיקָר וְרֹב דְּהָא מַה"ט אֵין מְבָרְכִין עַל הַשְּׁקָדִים
הַמְּרִים וְכַמְבּוֹאֵר כָּאֵן סְעִיף ה' וּבְשׁו"ת מֵהַרִּיט"ץ ס' קס"א צִיָּדָה לְהַקֵּל וְאֵין דְּבָרֵינוּ נוֹחִים
בְּעֵינֵי עַכ"ל: סְעִיף ט"ו וְכֵן הַנְּבִקְלָת עֵינֵי ב"י מַה שְׁמַשִּׁיג עַל רַבִּינוּ יְרוּחֵם וְבַט"ז ס' ר"ד
וּלְפ"ר כְּתַבְתִּי הַט"ז בַּמַּח"כ לֹא עֵינֵי פְּלֵל בְּהַסּוּגִי' וְהַעֵיקָר דְּשִׁנֵּי הַפִּירוּשִׁים אֲמַת וּשְׁנִיָּהֶם
כְּכֹלל הַנּוֹבְלוֹת כְּדַכְּתַב הַמ"א.

והכי מבואר בהר"ש פ"ק דדמאי ע"ש וכן רש"י גופי' פי' בישע'י סי' ל"ד וכנבולת תאנה וזהו שפירשו רבותינו מה נבולת בישולי פמרא שנתבשלו בכומר לאחר לקיטתן צוברן ומתחממות ומתבשלין.

ותמרי דזיקא היינו מה שהרוח משירן בתר שנתבשלו והב"י ו"ל באמת חזר מהשגתו על ר"י אבל הפי' בהגמרא שהידש שם הב"ח בס"ר ר"ב נמי ליתא והדברים פשוטין אמנם שוב עיניתי וראיתי שפדין השיג הב"י על הר"י ולא על הרמב"ם והטור פי הנה הר"י פי' נבולת שהוא מין פרי ולא נגמר בישולו ומשמעותן שלא נגמר מחמת שנשר מעצמו ע"י סיפה או זיקה אבל אילו שקה על האילן הי' נגמר וע"ז השיגו שהרי פסקינו ושאר כל אילנות משיוציאו כל שאינם מרים ביותר אבל מה שלא נגמר בישולו אינו מזיק מלבד בורא פרי העץ משא"כ הטור נקיט בלשוננו והן מין תמרים שאינם מתבשלים על האילן שר"ל שאותן מינין הרעים אינם מתבשלין על האילן לעולם והוא הפי' השני של הר"ש ופי' רש"י בישע'י ושניהם אמת לדינא אבל תמרי דזיקי שהוא מה שהרוח מפילן קודם בישולן זה אין קללה ואף בורא פה"ע מיבעי לי' לברוכי דמה נ"מ אם נלקטין בינד קודם בישולן ומה לי אם הרוח מפילן אחרי שכע"מ דשאר כל האילנות משיוציאו וזה הפרור ודלא כהב"ח וט"ז ואף המ"א לא דק במה שהעתיק מן הב"ח וה"ה אם נפלו מן האילן קודם שנגמר בישולן וזה ליתא שאם ראויים לאכילה בורא וכו' מיבעי ואם אינם ראויים אף שהכל אין מברכין עליהם.

והאמת שע"צ הדוסק קצת אפשר לפרש אף הר"י לפי הטור שהרי התחיל והן מין פרי אלא שסוף לשונו אינו מדונקדק וכנ"ל שוב מצאתי בתשו' שער אפרים סעיף ג' פי' באמת אף הר"י פדדחתי ומשיג על הב"י שבתנ"ם השיגו: סי' רד סעיף ח' הג"ה אם אנסוהו עמ"א וכו' ומיהו אפשר לחלק בזה נ"ב החילוק פשוט דבאנסוהו לא שייך לברך שהוא שבח לבורא שפרא דבר זה שהרי עדיף לו שלא הי' בעולם לאנסו בו משא"כ אונס דרפואה דנדאי יש מקום לשבח הבורא על בריאתו ובחילוק זה מיושב נמי אכילת מצה באונס: סי' רה סעיף ב' גידן קאפע טע.

אם לברך עליהם שהכל או בפ"ה האריך בתשו' פרח מטה אהרן ומסיק דהקורב שתלי' בפלוגתא דהרשב"א והרא"ש שלהרשב"א שמשחלק בין דנבשא דתמרי למי שלקות וכתב דמי שלקות היינו דוקא בפירות שאין דרפן למיכלן בעינייהו נמצא לדבריו קאפי טע שאין דרפן למיכל בעינייהו ונשתנו למעליותא מהראוי לברך בפ"ה כמו על מי שלקות משא"כ להרא"ש ובפרט לדבריו בתשו' שמשחלק במי שלקות היינו טעמא דמברך כמו על השלקות משום שעיקר שליכתן כדי לאכול השלקת משא"כ במי שעורים של חולה פינן דעיקר שלקות השעורים אינו אלא בשביל המים כדי ליתן בהם טעם והמים עיקר מברכין שהכל א"כ ה"ה קאפע טע נמי שהכל ולדידי קשיא דא"כ מ"א דשיבתא שפרש"י שנותנין מעט בקדירה למתק בעלמא ולא לאכלו ומ"מ מסקינן שם מברכין על מימי תבשילו ב"פ האדמה ולדברי תשו' הרא"ש הא אין עיקר בישולו כלל משום האניס שהרי פרש"י לא לאכלו מבשלין אותו ומ"מ מברכין בפה"א ובע"כ לומר דנדאי הרא"ש בתשו' הרי התחיל בתי' התוס' דתלי' במה שנשתנה לעלוי ושכר שעורים חשוב נשתנה לגריעות' הואיל ויש לו עליוי אחרניא בפת וא"כ ממי שיקבא מעקרא ל"ק לי' דזה

נשפנה למעליותא אלא דמיא דכולהו שלקא לא ניחא לי בתירוץ הרשב"א דאיירי דוקא בדברים שאין דרפן לאכול בעיניהו אלא אפילו בפירות וירקות שדרפן לאכול בעינים והוי נשפנו לגריעותא ולהכי מחלק דשאני מי שלקות שעיקר שליקתו עבור הירקות וא"כ הדר קאפע טע אף להרא"ש מהראוי לברך בפ"ה פיון דנשפנו כל עיקר למעליותא שיהרי מעיקרא כלל אינם ראויים לאכילה וגריעי משתייתא בעודם חיים אמנם הנלענ"ד דקאפע טע אדרבה מדחיים אינם פלום הם בדומה דחומץ סתוניות דאיתא שם בהרשב"א ד"ה דבש וקשה תינח פולהו אלא חומץ סתוניות ודאי נשפנה לעלוי מקרי ואולי נאמר דכינון שהסתוניות בעצמן שהן הענבים הגרועים שאינם מתבשלים מעולם הן גרועין מאוד ואינן ראויין גם הינצא מהן אעפ"י שהיא יותר ראוי מהן עצמן מ"מ הוא גרוע כל כך שאינו ראוי לקרות משקה אלא זינעה וא"כ ה"ה קאפע טע שבעצמן אינן ראוי לכלום ואינן דומה לשבת דמ"מ ראוי לאכילה אלא שאין דרכו ומדהם גרוע כל כך אילו למשל הי' באפשרי להוציא מימיהן לשתי' דומיא דחומץ הנ"ל הא לא הי' נחשב אלא לזינעה ושהכל ברכתו מכ"ש שאף לזה אינו ראוי אלא להוציא ע"י שליקה טעמו די"ל אף טעמו אינו אלא זינעה ולהכי לכ"ע דינו בששהכל ועיין תשו' הנ"ל ותשו' ש"י ופ"מ ב' חלקים ודוק ודע דלדברי הרא"ש בתשו' הנ"ל שלענ"ד הוא עיקר ההבדל לדעתו בין מי שלקות לשכר שבמי השלקות עיקר שליקתו פדי לאכול הפרי ודלא פהחילוקים הנאמרים במ"א סי' ר"ד סק"ט א"כ אין מן הספק אצלי שמי השלקות הנאמר בגמרא אינו אלא ע"י בישול אבל ע"י שרי' בצונן איך אפשר שעיקר השרי' בשביל הפירות שהרי עינינו רואות שכל הפירות הנשארים בצוננים ונתקלקלו עד שפמעט אינם ראויים לאכילה כלל ופשיטא שעיקר שרייתם אינו אלא בשביל המים והיו דומים ממש לשכר וא"כ צ"ע החלטת הב"י ז"ל בסי' ר"ב דהגמרא במי שלקות איירי בין ע"י בישול ובין ע"י שרי' דלענ"ד לדברי הרא"ש הנ"ל ליתא: סי' רח סעיף ד' והתוס' נסתפקו פתב המ"א אפילו בשעורים חיים ול"ד לקמח וכו' גמרא נ"ב בהרשב"א מבואר להדיא הספק זה נמי על הקמח גם דבריו שהביא בשם הגמרא לא נאמרו אלא על ברכה ראשונה וכן נראה לי שג"כ פונתו אלא שהציון על ותוס' נסתפקו הוא מקולקל וגם שפתב להדיא דמברך ב"נ לכן ודאי צ"ע: סי' רט במ"א ס"ק ג' בא"ד פתב ומ"מ למה פסקו תוס' לחומרא נ"ב קוש' זו אינה אלא לפי הרי"ף אבל להתוס' שמפרשים פרש"י הרי מוכח מדבעי' לי בסיום שהכל וקשה נת"ל אפילו סיים נמי בפ"ה ובתו' כ"ד אמר נמי שהכל יצא מטעם תכ"ד א"ו שבאופן שטעה בהמין ולא ידע לא שייך תכ"ד ובדאי לא יצא ולכן אף בדסיים מיד בטר מלך העולם בששהכל הוא דמבעי' לי וכן פסקו התוס': סי' רי סעיף א' האוכל פתב המ"א בשם כ"ה נ"ל דכל האוכלין מצטרפין לכזית.

נ"ב צ"ע בגוף הספר כי מה שכתב דכל האוכלין מצטרפין לפ"ר יראה לי דזה דוקא כשברכותיהן האחרונה שוות דאי באין שוות מה עניינם לצירוף פי עיין מס' יומא דף פ"א דע"כ לא פליגי רבנן עלי' דר"י אלא לענין טומאה ובלא זה כבר פסקינן כר' יהושע ומה"ת לאצטרופי מה שאין ברכותיהן שוות וא"כ א"י לפרש אבל חצי זית משבועה מינין וכו' מברך בנ"ר ברכה זו מה תהא עלי' אחר שפסקינן שאף ב"נ צריכה שעור וגם אפילו שבועת המינין פחות מפשיעור אינו מברך פלום וגם מ"ש ונ"ל דה"ה פת ודבר אחר א"י מאין יבא הצירוף לחיוב ב"נ.

להכי צ"ע כנ"ל טעם דינין אלו: הג"ה אכל אם לקח הגרעין ממנו לא מקרי ברי' עיין מ"א פתב וצ"ל להרר"י שר"י לא אכל וזית רק בריה אחרת נ"ב מעולם לא עלה על לב הר"ב ר"י לפרש הכי אלא שהרי מחליט תחילה וכותב ונראה שהתלמוד שלנו חולק על הירושלמי ולבסוף לא פתב אלא כדי למעט המחלוקת אבל לענין הדין אפשר להשוותם ור"ל דלענין דין ברי' דפרידה אחת של ענב או של רמון בזה שדרכו לאכול אף הגרעין שפיר אף תלמודן מודה דמקרי וסגיב בברכה משא"כ בזית מפני שאין דרכו לאכול להכי סובר תלמודן דלא הוי ברי' והירושלמי בזה מחולק עם תלמודן ומדמה אף זית ובזה אין הלכה פחות: סימן ריא במ"א סק"ב בא"ד וכ"מ ברא"ש במ"ש וכו' נ"ב לפי עניות דעתי לא משמע מהרא"ש מידי כי זה פתב לשיטת רוב המורי' דהיינו הי"א וילשטטייהו לק"מ כי מה שפאמר חטה קודם לגפן היינו בחביב לו בשנה ופסקו לבסוף הוא לדעתו כמו שכתב ונ"ל ואזיל למסקנתו שפבר מוכרח לתרוץ לשטת בה"ג דקדימתו חטה היינו בפת ותבשיל או נגד שעורים ע"ש וק"ל וישב המ"א בהטור הוא לענ"ד סברא בלא טעם: סוף סימן הנ"ל פתב המ"א זה הפלל כו' בפה"ג זית.

נ"ב זה נפיק לו ממה שדחק לנישב הרמ"א בדרף ההג"ה שבלבוש שבתוף סק"ח ועיין בב"י פתב שדברי הש"ע שפסע"ף ו' הם אחרים עם דברי הרמב"ם בדין ברכה אחרונה שפסי' ר"ח סעיף י"ב דגם הרמב"ם להכי מקדים כל חמשת מיני דגן בהברכה אחרונה לשבעת המינין וא"כ לשטת המ"א דפה אם אכל אפילו תבשיל שעורים וזתים הנה מהראוי להקדים על העץ קודם על הפתיה וזה אף בהטור מבואר להיפוך וכן הרמ"א סתם לעיל לכן לענ"ד פלל זה עדיין צ"ע: סימן ריב במ"א סק"ג בא"ד וע"ק כו' דלמא מ"מ ס"ל לר"י כו' נ"ב פינן דר"י פליג את"ק פשיטא דבמה דאירי ת"ק אירי ר"י אבל באמת לא הנה לו להאריך אלא להביא הת"ה בשם הירושלמי דבהדיא פליג אלא שצ"ע בגוף הספר: שוב פתב מ"מ אין הצנן עיקר נ"ב האגור פתב אבל אם הצנן עיקר והוא מפרש שאינו עיקר: במ"א סק"ד מסיים וצ"ע מנ"ל הא.

נ"ב א"י אף לפירושו מנ"ל הא : סי' רטז במ"א סק"ג וא"ל דהמוס"ק פירשא בעלמא הוא קשה דכיון שע"כ מוכרח להודות שפירשא דאתא מדבר איסור שרי ממילא מוכח דבמר השתא אזלינן דאל"ה מנ"ל דפירשא דאתי מדבר איסור דשרי וצ"ל דסובר דטעמא דפירשא דשרי היינו משום דלא הוי כדרף אכילתו וזה צ"ע בסוגיא דפסחים ועיקר קושיותו מבכורות עיין סי' תס"ז בח"י שישבה שוב ראיתי בתוס' ע"ז דף י"ב ד"ה אלא דכל שלא כדרכו עכ"פ איסורא מיהו איכא ועיין במ"ל פ"ה מה' יסודי תורה מסופק אי דאורייתא או דרבנן ויהיה איה שיהי' מ"מ מדשרינן אפרוח מביצת טריפה וחלב פשיטה שיקנה מן הטריפה מוכח לפ"ר דבמר השתא אזלינן ועדיין צ"ע [וכן משמע ממה שהשיב ר"י מת מטמא ואין כו' מטמא נדה דף ע' ע"ב]: סי' ריז סעיף א' הנכנס וכו' פתב המ"א כשמנוח בחדר אפילו פונתו להריח אינו מברך (ש"מ הא בחנות אפילו אין פונתו להריח מברך דאל"ה מה אפילו הא אף זה הוא דחלוק חדר מחנות א"ו דבחנות אפילו אין פונתו להריח מברך דלא כהט"ז) לפ"ר לא משמע הכי מהרא"ש דז"ל פרק אלו דברים אמר ר"ה בשמים של בה"כ אין מברכין עליו מ"ט כל מידי דלאו לריחא עבידי לא מברכין עליה הא דאמרינן האי מאן דארח אתרוגא מברך מיירי בגון שלקחו להריח בו או לאכול ולהריח בו אבל אם לקחו לאכול ולהריח בו פינן דלא נתפנין להריח אין צריך לברך עליו.

הרי נשמע מיניה דאילו נתכונן להרית בו אף שהאטרוג חשוב דלאו לריחא עבידא הנה סייב לברך וכן כתב המ"א עצמו סי' רי"ו סק"ה דלאו לריחא עבידי ומ"מ פשנטלו להרית בו סייב לברך ומשמע מפני הכונה אבל פי דייקינון יפה כתב דהא חזינון דסתמו פל הפוסקים ואף הרא"ש בפשמים של בה"כ ושל מתים דאין מברכין ומשמע ברור אפילו אחד עומד ומכונן להרית נמי אינו מברך גם מה שמחליט שאטרוג חשוב לאו להרית עביד אי אפשר לומר משום דעיקרו לאכילה נברא דנדאי פינון שהקב"ה ברא בו ריח טוב אף הרית נברא להנות בו בני אדם.

אלא מפני שלשון הסוג' האי מאן דארח אטרוג משמע אפילו האטרוג מונח במקומו ואחד בא והרית ממילא סייב לברך בזה הוקשה לו דמ"ש מבשמים בה"כ דכיון דלאו לריחא עבידי דהיינו שלא הונח שם מן אדם כדי להרית בו בני אדם אין מברכין עליו וה"נ האטרוג במקום שמונח הוא לא לריחא עבידי להכי פ"י שנטלו כדי להרית או לאכלו ולהרית נמצא הונח מן אדם במקום שמביאו אליו והוי לריחא עבידי אבל נטלו לאכלו והרית בו פינון שלא נתכונן להרית נמצא לא חשיבא נטילה זו עביד לריחא שהרי לא הובא למקום זה כדי להרית בו אבל חנות של פושם פינון שהונח שם מן אדם כדי להרית בו בני אדם טוב פל מי שמרית בו אפילו ממילא סייב לברך כדמשמע לשון הבריתא והרית בו דמשמע ממילא דלא כהט"ז אלא כהב"ח והא"ר ודין המ"א נכון דאפילו במכונן פל שלא הונח שם להרית נשמע מבשמים של מתים ובה"כ דאין לברך: וא"כ הנכנס לבית ששורפין בו קאפע והוא נותן ריח טוב אף שעומד ומכונן להרית אין צריך לברך אבל אם לוקח גרגרים קאפע שרופים להרית בהם ונדאי סייב לברך כמו אטרוג: איתא בטור פתב הרמב"ם ז"ל וכן המרית בכלים שהם מוגמרים אינו מברך לפי שאין עיקר אלא ריח בלא עיקר ולא הבנתי דבריו פינון שהוא חושב אותו עשוי להרית שפן משמעות דבריו וכו' וא"כ למה אין מברכין עליו אפשר שרוצה להשוות לריח רע וכו' ואינו דומה דהקא בהנאה תליא והרי נהנה וראוי לברך עליו עכ"ל הטור ואני אומר דברי הרמב"ם ז"ל הם ריח שיש בו עיקר שהרי ידוע שהברכות נתקנו מפני שאמרו חז"ל הנהנה בלא ברכה מעל ככה העתיק הרמב"ם ריש הלכות ברכות: ואיתא פסחים דף כ"ו אמר ר"ש בן פזי אריב"ל משום בר קפרא קול ומראה וריח אין בהם משום מעילה וריח אין בו משום מעילה והא תניא והמרית בה מעל אלא אמר ר"פ קול ומראה אין בהם משום מעילה לפי שאין בהם ממש וריח לאחר שתעלה תמרתו אין בו משום מעילה הואיל ונעשית מצותו ופרש"י קול ומראה אין בהם ממש ופטור לעולם וריח יש בו ממש בסממנין לפיכך סייב הרי מבואר דריח שאין ממש בסממנין הוא בדמיון קול ומראה ואין מועלין בו ואף דקול ומראה גופיה אין נהנין בהם לכתחילה כדדייק הסוג' מעילה הוא דליכא הא איסורא איכא מ"מ הא חזינון שלא ניתקן מעולם ברכה על הנאת מראה וקול והיינו משום דלא חזו רבנן להוציא שם שמים אלא על דבר שהנהנה בו מעל וה"ה ממילא ריח שאין בו עיקר אף על פי שהנהנה והוא ברור: הלכות תפילת המנחה סי' רלב סע"ב ואם התחיל באחת מקל אלו אינו מפסיק כתב המ"א ואם התחילו סמוך למנחה קטנה מפסיקין אפילו יש שהות הנה כתב זה על לשון הש"ע שהוא לשון הרמב"ם וה"נ ביאר הלח"מ לשון הרמב"ם ולענ"ד אין זה המכונן פלל בסתימת לשון הרמב"ם וש"ע

ולא בלשון הרי"ף אלא דעתם הואיל ולית הלכתא פריב"ל לענין טעימה ה"ה בזה לית הלכתא פנותי דאפילו התחילו לאחר מ"ק אין מפסיד.

ודלא פשטת ר"ת דמחלק בזה אלא פלהו עומדים בזה בשטת בעל המאור אף שבוה מחולקים עמו שסוברין דהנהו אקומתות שפאמרו בשבת פירושא דמתני' הלכה ניהו אף דאליבא דריב"ל נאמרים מ"מ מדחזינו דלריב"ל הפי' במתני' האיסור לכתחילה במ"ג נמי נאמר בזה עכ"פ הלכה פותיה אבל במה דלדידיה הדיעבד הנאמר במתני' לא איירי אלא במ"ג בזה אין הלכה פותיה ובכל גונא איירי אפילו במ"ק וזה על דרך בעל המלחמות ע"ש תדע דאל"ה אלא כדפי' הלח"מ קשה לשיטת הרמב"ם דס"ל מנחה גדולה לא הוי הזמן אלא דיעבד ומנחה קטנה היא עיקר הזמן פדאיתא לקמן סי' רל"ג א"כ מה מקשה בשבת על ערבית למ"ד חובה וסופה מדתנו אם התחילו אין מפסיקין דילמא היינו דוקא בהתחיל לאחר הגיע זמן מנחה גדולה דלא עדיין עיקר זמנו וסי' פהתחיל בהיתר' משא"כ ערבית וסופה דהוי כמו התחיל לאחר מ"ק דהוי עיקר זמנה והוי התחיל באיסור ממש ולכן מפסיקין ופשטת ר"ת ע"כ לדחוק דס"ל דלא פהרמב"ם בזה ואף מ"ג עיקר זמנה משא"כ להרמב"ם קשה א"ו דהרמב"ם בשטת בעה"מ וכו' ואל"כ קושיא הגמרא מהמתני' לדין דלא פסקינו פריב"ל ואיירי מתני' בכל גונוי אפילו התחיל לאחר מנחה קטנה אין מפסיקין ושפיר מקשה ובח"מ הרמ"א הגיה כדבריו והש"ע בכיון השמיט ודוק: הט"ז סק"ב האריף ולבסוף מסיים כולענ"ד ברור דלהאי דעה וכו' יש לאסור אפילו דיעבד בס"ג פשיגוע זמן מ"ק משמע דאפילו באמצע סעודה צריף להפסיק משום דשכיח שכרות וזה לענ"ד אינו למה דפסקינו לקמן סי' רל"ה סעיף ב' דאפילו לתפילת ערבית אף דשכיח שכרות א"צ להפסיק אלא בנטל ידיו ולא באמצע סעודה והיינו ע"פ הר"ן בשם הרשב"א דהוכיח דלא מחמירין מהנהו טעמא דשכרות או דלא מירפת אלא אף להפסיק בהתרת חגורו ולמד מזה הרמ"א דה"ה בנט"י אבל בהתחיל לאכול ממש א"צ להפסיק אפילו למ"ד ת"ע חובה ומהרא"ש שמיביא הט"ז אין ראיה לסתור דין זה דהרשב"א דהרא"ש אמתני' קאי שפפרישין רב נמי בהתחלה קלה דנט"י או הסרת חגורה ושפיר קאמר.

ולענ"ד אף מהרמב"ם מוכח דסובר פהרשב"א לשטת הב"י סי' פ"ט ועיין במ"א ס"ס ע' וע"כ שסובר הרמב"ם איירי בק' של ערבית ומה שהעתיקו בש"ע בדין ק"ש של שחרית צ"ל שחזר בו בש"ע או בסי' פ"ט בב"י חזר בו וקשה ת"ל ק"ש של ערבית הא לא גרע מתפילת ערבית למ"ד חובה דצריף להפסיק א"ו כסברת הרשב"א והרמב"ם איירי בעסק באכילה ממש כמשמעות לשונו ויהיה איה שיהיה סברת הרשב"א נפסק להלכה בסי' רל"ה וממילא ה"ה דין דהט"ז לא שייף רק בהתחיל בנט"י עוד נלענ' ראיה לסברת הרשב"א שבדבריו מתורץ קוש' תוס' סופה דף ל"ח ד"ה י"ט שני דרבנן דשם איירי בעוסק באכילה ממש כדקתני נוטלו על שולחננו ובזה אין טעם דלא מירפת מספיק להפסיק ודו"ק: סי' רלה סעיף א' בהטור מביא פלפול הרא"ש על ר"ת וע"ש בהרא"ש פ"ק דברכות פי העולם מקשים על מ"ש הרא"ש לסתור ראיות ר"ת מרב דצלי של שבת בע"ש בלשון זה ומרב אינה ראיה דילמא כר' יהושע ב"ל ס"ל דאמר תפילות באמצע תקנום ושפא הנה קורא אחר צאת הפוכבים והקשו דא"כ איה אולה הסוגי' דף כ"ז אדרבה מדר"ה ורבנן לא מצלו עד אורתא ש"מ דאין הלכה כר"י מה הראי' דדלמא אינהו

כר' יוחנן ס"ל דבְּעֵי מְסַמָּה גְּאֹנְלָה לְתַפְיִלָּה וּלְהַכִּי לֹא צָלִי עַד אֲנֶרְתָּא מְפָנִי הַק"ש וּלְעוֹלָם
נְמִי כר"י ס"ל וְנִרְאָה לְיִישָׁב דְּהָא בל"ז צ"ע דְּבִפְרָק תְּפִילַת הַשַּׁחַר הֶלְכָה ו' פֶּתַח הָרָא"ש
וּלְאַחַר יְצִיאַת הַפּוֹכְבִּים הִיָּה קוֹרָא ק"ש בְּעוֹנְתָהּ וְאָף עַל פִּי שְׁלֵא הִיָּה סוּמָה גְּאֹנְלָה
לְתַפְיִלָּה פִּינּוּ שְׁהִיָּה מְכּוּנָן לְמַצְנָה לְהוֹסִיף מְחוּל אֶל הַקְּוֹדֵשׁ לֹא חֲנִינֵשׁ לְסַמִּיכָה וּלְפִרְש"י
סוּתָר עֲצָמוּ דְלְדַבְרֵי בְּפִרְק ת"ה לֹא הִיָּה צָרִיף לְדַבְרֵי דְרַב פְּרִיב"ל ס"ל א"ו דְּבַפ"ק
נְמִי הָכִי פּוֹנְתוּ דְּנֻדָּי לֹא ר"ל דְּרַב פְּרִיב"ל לְגַמְרֵי סוּבַר דֹּא"כ מָה אִירָל' דְּצָלִי בְּשַׁבַּת
מְבַעֲיָא בְּתַר פֶּלַג מְנַחָה אֲפִילוּ בְּחוּל נְמִי א"ו ר"ל דְּצָף בְּשַׁבַּת מְפָנִי הַמַּצְנָה דְּהוֹסְפָה
פְּרִיב"ל ס"ל דְּלֹא לְחוּשׁ לְמִיסְמָה מִשָּׂא"כ בְּחוּל סוּבַר נְמִי כר' יוֹחָנָן: וְא"כ מְסַתְּבַר
לְתַלְמוּדָא דְּבִסְבְּרָא זֹו לִיכָּא מֵאֵן דְּפָלִיג עַל רַב דְּנֻדָּי מַצְנַת הוֹסְפָה דְּשַׁבַּת עֲדִיף מְמַצְנַת
סַמִּיכָה דְּגֹאנְלָה לְתַפְיִלָּה וְשִׁפִּיר קְאָמַר אֲדַרְבָּה וּק"ל: סִימָן רַמ בַּמ"א ס"ק ט"ו נ"ל וְכו'
פְּדָאִיתָא בְּאֵהָלוֹת פִּי"ג.

נ"ב אף דשם מבןאר דאם נקבו במקום אחד כמלא מקדח לא חשוב מחיצה היינו משום
דלעננו טומאה לא אמרינו לבוד אבל עכ"פ נשמע משם דמחיצה הוי ונ"מ לשאר ענינים
דאמרינו בהו לבוד שפיר חשובי מחיצה פן נתבאר פונתו עי' תשו' שער אפרים סי' קי"ט
ע"ש.

שוב פתב המ"א וממ"ש ריש סי' שט"ו משמע קצת דשרי. הנה פתב קצת משום דאף
למה שמדקדק שם דאירי במחיצה גבוהה י' ומגולה למעלה מ"מ אין ראיה להיתר תשמיש
באופן זה דאיסור תשמיש מילתא דלא יראה בה ערות דבר דבראיה תליא משא"כ עשיית
צרכיו דבמחנה קדוש תליא ומטעם זה דבראיה תליא הורה בתשו' הנ"ל בפשוט לאיסור:
הלכות שבת סי' רמד במ"א סק"ח פתב פה בעירנו וכו' פדאמרינו היתה לו גבשושית
נ"ב דף ע"ג ע"ב בל' זה היתה לו גבשושית ונעלה בבית חייב משום בונה ונ"ל רמב"ם
פ"י הלכה י"ב המשנה פני הקרקע בבית פגון שהשפיל תל או גיא הרי זה בונה וע"ש
בהה"מ וא"כ דאין איסור זה אלא משום משנה פני קרקע ר"ל דבמרוצף באבנים אין
איסור ועיין סי' של"ז והיינו לענ"ד טעמין דגדול שהתיר אבל טעמו דמשום דבשל רבים
אין חשדא פבר עמד עליו בספר ת"ש ובקטלו בטוב טעם ומלבד זה לענ"ד בשל הרבים
מדלא חשודי יותר יש לחוש שילמדו מהם היתר אפילו בשכירות דלא כ"ע דינא גמירי
לחלק בין שכירות לקבלנות הפלל שלענ"ד אין שום הברדל ויפה [עשו] הגדולים שלא
רצו להתיר והוא מדינא אסור כמו בשל יחיד וגרוע מיניה ולא משום חילול השם לחוד:
סי' רמו במ"א ס"ק י"א ומהב"י אין ראיה דהוא פ"י לדברי הרי"ף נ"ב א"י למה פי אף
שפי' הכי להרי"ף מ"מ נדאי אף לשון הטור הכי מפורש דמן הסתם לא הפקירו אלא
ליום השבת וביום השבת רשות הט"י עליה אבל בלא"ה נדאי דצריף להיות הפקר גמור
לכל עולם ביום שבת פמבןאר בט"ז: סי' רמח סעיף א' הג"ה אבל קודם ג' ימים שרי
וכו' ואפ"י אין בגובה המים י' טפחים אף דבסעיף ב' סותם הש"ע אבל במקום שידוע לנו
וכו' אסור משום איסור תחומין והמענין בב"י נראה בזה דעתו ע"פ תשובת הרמב"ם
דאפילו נכנס בתוכה קודם ג' ימים יש למטה מי' בשבת איסור הליכה מחוץ לתחום וכן
פתב בסמ"ן ת"ד להדיא ונ"ל פתב מהרי"ק שאם נכנס בספינה ג' ימים קודם השבת מותר
להלך בה חוץ לתחום בשבת ואפילו אין במים י' טפחים לדברי הפל וכבר פתבתי בסי'
רמ"ח שהרמב"ם בתשובה חולק על זה וכן מביא שם הב"י בשם ה"רש"ב"א

בְּלִשׁוֹן זֶה וּסְפִינוֹת הַמְהַלְכֵת בְּנֶהָר וְהוּן גּוֹשְׁשֵׁת אֲסוּר לִילָה בָּהֶם בְּשֶׁבֶת יוֹתֵר מֵאֲלָפִים
וְאֶפְיָלוּ בְּנֶהָר גּוֹיִם וְאֶפְיָל נִכְנָס ד' יָמִים קוֹנֵדִם הַשֶּׁבֶת מ"מ מְדֹלָא בִּינְאָר הַש"ע בְּסַעֲרָה ב'
לְהִדְיָא וְאֶפְיָלוּ קוֹנֵדִם ג' יָמִים יֵשׁ אֲיִסוּר סְתָם הַרְמָ"א דַּעַת מֵהֵרִי"ק כְּאִילוּ אֵין חוֹלֵק עָלָיו
ע"פ מ"ש בד"מ מִקְלָתָא בְּטַעְמָא ע"ש.

ולענ"ד נְמִי דְבָרֵי מֵהֵרִי"ק בְּרוּרִים בְּדַעַת הֵרִי"ף שְׁהָרֵי הֵרִי"ף פְּתַב לְהִדְיָא מְדַסְתָּם
הַבְּרִיִּיתָא ש"מ דְּאִיִּירֵי בֵּין בְּגִדוּלָה בֵּין בְּקִטְנָה הָרֵי שְׂאָף בְּקִטְנָה שְׁהוֹלְכֵת בְּפָחוֹת מִי' נְמִי
שְׂרֵי קוֹנֵדִם ג' יָמִים וּע"כ פְּדַכְתָּב מֵהֵרִי"ק דְּנֶהָי דְּאִינוּ סוֹבֵר לְחַלֵּק בֵּין תוֹף ג' יָמִים לְקוֹנֵדִם
ג' בְּאִיסוּר תְּחוּמִין פְּדַמְקָשָׁה עַל ר"ח שֵׁם מ"מ לְדִידְיָה ע"כ סוֹבֵר פְּשֻׁטת הַרְשָׁבָ"ם ע"ש
וְדו"ק וְהַרְמָב"ם בְּתִשׁוּ' שְׂאוּסֵר הַהֲלִיכ' לְמִטָּה מִי' לַעֲנָ"ד ע"כ בְּזָה אִינוּ אֵיזוֹל בְּשֻׁטת
הֵרִי"ף רַבּוּ אֶלָּא סוֹבֵר פְּדַכְתָּב מֵהֵרִי"ק דְּכִינוּ דְּאִינוּ אֶלָּא אֲיִסוּר דְּרַבְּנָן לֹא רָצוּ לְגַזֵּר
כָּל כּוֹף וּמְחַלֵּק שְׂפִיר בֵּין קוֹנֵדִם ג' יָמִים לְתוֹף ג' וְלִהְיֵי בְּאַמַּת אִינוּ מְבֹאֵר לְהִדְיָא דְתַמִּיד
אֲסוּר וְאֶפְיָלוּ קוֹנֵדִם ג' יָמִים דַּא"ה יְקָשָׁה עָלָיו קוֹשְׁיַת מֵהֵרִי"ק דְּלִפְשֻׁטת הַסְּנוּגִיָּא דְּאִין
תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי' מְדַשְׂרֵי הַבְּרִיִּיתָא הַהֲפֵלְגָה קוֹנֵדִם ג' יָמִים וְכֵן מ"ש הַב"י הֵכָא וְלַדַּעַת
הֵרִי"ף וְהַרְמָב"ם וְהָרָא"ש בְּיָמִים הַמְלוּחִים בְּכָל גְּנוּנָא אֲסוּר וּבְנֶהָרוֹת הַנּוֹבְעִים אִם אֵינָם
עֲמֻקִּים י' לַכ"ע אֲסוּר מְשׁוּם תְּחוּמִין לִיתָא בְּדַעַת הָרָא"ש וְדַאי שְׁהָרֵי לֹא פְתַב בְּמִי
שְׁהוֹצִיאוּהוּ אֶלָּא וְאִין נִרְאָה לִי דְבָרֵי בְּזָה דְּהִינּוּ בְּמָה שְׂמַתִּיר הַרְשָׁבָ"ם אֶף בְּשֶׁבֶת
וּכְדַמְסִיִּים שֵׁם וּמְשַׁמַּע דְּנֻקָּא בַע"ש אֶבֶל בְּשֶׁבֶת לֹא וְאֶדְרַבָּה בַפ"ק דְּשֶׁבֶת פְּתַב וְעוֹד בֵּינוּ
דְּתְחוּמִין דְּרַבְּנָן לֹא הָיוּ לְהוֹי לַב"ש לְמִיסֵר דְּהָא לֹא אֲסֵרִי ב"ש לְהַתְחִיל קוֹנֵדִם מְלֻאכָה
הָאֲסוּרָה מְדַרְבָּנָן שְׁנַעֲשִׂית מֵאֲלִיָּה וְכֵן בְּהַתְּשׁוּבָה שְׂמַבִּיא הַב"י וְהִיא פְּלָל כ"ב דִּין י"ב
מַתִּיר לְהִדְיָא לְלֶכֶת בְּסַפִּינָה קוֹנֵדִם שֶׁבֶת אֶף אִם מְפֻלְגָת בְּשֶׁבֶת כָּל שְׂאִינוּ יוֹצֵא מְשֵׁם אֶף
שְׂפִי שֵׁם לְהִדְיָא הַסְּפֵק תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי' לְחוּמְרָא פְּדַפְסָק נְמִי בְּהַלְכוּתָיו ע"ש וְדו"ק.

וְלִהְיֵי עַכ"פ לַעֲנָ"ד פְּסָק מֵהֵרִי"ק בְּרוּר לַכ"ע זוּלַת לְדַעַת הַרְשָׁבָ"א הַנָּ"ל וּבְאַמַּת א"י
לִיִּישָׁב אֲלִיבָיָה הוֹכַחַת מֵהֵרִי"ק דְּלִפְשֻׁטת מְבִרִיִּיתָא דְּאִין מְפֻלְגִין דְּאִין תְּחוּמִין לְמַעְלָה
מִי' אֶף גַּם קָשְׂיָא לִי לְשִׁיטְתָּיָה דְּהַרְשָׁבָ"א א"כ בְּעוֹבְדָא דַר"ג בְּמַתְנֵי רִישׁ פָּרָק מִי
שְׁהוֹצִיאוּהוּ פְּעַם אַחַת לֹא נִכְנָסוּ לְנֶמֶל עַד שְׁחַשְׁשִׁיקָה אָמַר לַר"ג מָה לִּירֵד לָמָּה הִמְתִּינוּ עַד
שְׁהִגִּיעוּ לְנֶמֶל מִיָּד פְּשַׁחְשִׁיקָה וְקִיָּדַשׁ עָלֵיהֶם הַיּוֹם הִי לָהֶם לִישְׂאָל אִם הֵם בְּתַחוּם הָעִיר
וּמְתָרִים לִילָה וְאִם הֵם חוּץ לְתַחוּם הָעִיר הָא אֲסוּר לָהֶם לְהִלָּךְ יוֹתֵר מֵאֲלָפִים מְמַקּוֹם
שְׁחַשְׁשִׁיקָה עָלֵיהֶם וְקָנוּ שֵׁם שְׁבִיתָה וְאִינָם רְשָׁאִים לְהִלָּךְ אֶפְיָלוּ עַד הַנֶּמֶל א"ו מְשַׁמַּע לְכָל
הַפָּחוֹת פְּדַעַת מֵהֵרִי"ק וְהֵם הַפְּלִיגוּ קוֹנֵדִם ג' יָמִים וְצ"ע: סַעֲרָה ב' הַג"ה לְצֵאת חוּץ לְתַחוּם.

נ"ב ר"ל דְּלֹא תִימָא הָאֲיִסוּר מָה שְׂיִלָּךְ תוֹף הַסְּפִינָה חוּץ לַד"א וּבְזָה בְּאַמַּת אִין אֲיִסוּר
הִיכִי דְּשֶׁבֶת בְּאִוִיר מְחִיצוֹת מִבַּע"י כְּמוֹ זֶה שְׂמַפְלִיג בַע"ש לְכֵן מְבָאָר הָאֲיִסוּר מָה הוּא
וּבְזָה א"צ לְדוּחַק הַמ"א: הַג"ה סוּף סִימָן הַנָּ"ל י"א שְׂפָל מְקוֹם וְכו' וְהַב"י מְשַׁמֵּיט הַג"ה
זוּ מְדַמְדִּיק מֵהֵרִי"ף וְרָא"ש דְּלֹא הִכִּי.

ולענ"ד בְּתִשׁוּבַת הָרָא"ש פְּלָל כ"ב סִי י"ב שַׁבְּב"י מוֹכַח דְּשְׂפִיר ס"ל הִכִּי דַא"כ אֵיךְ
פְּתַב וְכֵן אֲסוּר לְפָרוֹשׁ מֵהִנְבְּשָׁה לְסַפִּינָה בְּשֶׁבֶת אֶף אִם קָדַשׁ וְאֶכֶל בְּסַפִּינָה וְיִצָּא דְנִמְצָא
שְׂמַפְלִיג בְּשֶׁבֶת מִן הִנְבְּשָׁה אֶל הַיָּם אֶלָּא יִכְנָס אֶל הַסַּפִּינָה מִבַּע"י וְלֹא יִצָּא אַח"כ עַכ"ל
הָרֵי דְּאִיִּירֵי מִהֲלִיכוֹת יָם שְׂמֵן הַסְּתָם מִיָּם מְלוּחִים וְלֹא חָזַל לְפִי הֵרִי"ף שְׂמַסְפִּים ש"מ

דסובר כר"ת דסתם הולכים הוא לסחורה וקשוב דבר מצנה ואל"כ א"י לנישבו: נשאלתי אנשים הנוהגין ע"פ הרמ"א בסי' רמ"ח שמקדשין וקונים שביתה בהספינה והולכים ולנים בביתם וחוזרים להספינה בשבת ופה בדנציג הספינה שעל הנמל עומדת רחוק מהעיר הרבה אלא שלדברי השואל מ"מ הוא בתוך התחום מפני שמבונה מכל צד בבתים סמוכים להעיר תוך ע' אמה ושירים באופן שאין בהילוף זה משום איסור תחומין אלא בעבור הרחוק אי אפשר לבא מהעיר אל מקום שכוונת הספינה דהיינו המקום שקורין פאר וואשר אם לא ע"י העברת נהר ווייסל ע"י ספינה שקורין טרעק שיהי והכל תוך התחום ושאל השואל אם שרי או אסור.

ולפ"ר רציתי לומר מדאיתא סי' הנ"ל סעיף ב' בהג"ה כ אכל אין איסור במה שהבהמות מושכת הספינה וכו' ה"ה בזה אחרי שפבר נהגו לילך תוך הספינה שקידשו בה בשבת מ"ש ספינה זו מהספינה גדולה אמנם ראיתי בהמ"א שם סק' וס"ק י"א מבואר מיניה דדוקא בספינה זו שקנה בה שביתה ומשום דהוי כביתו אין בה משום גזירת נראה כשט אבל בספינה אחרת ליכנס בה בשבת מודה הרמ"א להב"י שפסק בש"ע והוא שלא יצא מהספינה מעת שקנה שביתה ומשום גזירת נראה כשט ומה שנאמר בהג"ה הנ"ל אכל אין איסור וכו' היינו בנכנס בה מע"ש וקמ"ל שלא יהא דומה ליושב בקרון אף מקודם שבת שמ"מ אסור לו לילך עליו בשבת משא"כ לכנס בה בשבת ואין לומר שמפני שהבהמות מושכת הספינה אינה בכלל הגזירה מדאינו דומה לשיטה שהיא בלתי סיוע מבהמה דזה מוכח להדיא מן המהרי"ק שורש מ"ה שאין לחלק בהכי כלל ע"ש הן אמת דדעת המ"א בהרמ"א נראית תמוה כדהפליא עליו הגאון בעל ש"ב יעקב סי' ט"ז וכתב ולדבריו לא ידעתי ממי יצא הוראה זו לרמ"א וב"י ע"ש והגאון המשיב יותר מתפלא וכתב שלא יטעה בזה שום צורבא מרבנן וגם בעיני הסברא מצד עצמותה נראית תמוה דמפני שקנה בה שביתה הוי ליה כביתו ומותר לכנס בה בשבת אטו ביתו ממש העומד על גבי ספינות במים מותר לשוט בו.

מ"מ י"ל שייצא להמ"א סברא זו בהוכחה מן הב"י גופיה שהרי הב"י משיג על הגאון מהר"י אבוהב שכתב שהבה"ג בשטת הרשב"ם וכתב ואין נ"ל וכו' לכה נ"ל דבה"ג נמי סבר דברייטא דאין מפליגין כב"ה נמי אתיא ומיהו היכא שרקע הספינה גבוה י' טפחים מקרקע הנהר דליכא משום איסור תחומין וגם הם מים נובעים דמותר להפליג אפילו בע"ש לכ"ע דלא איירי בהכי מתני' דאין מפליגין אתא בה"ג למימר דמותר לכנס בה בשבת ולהפליג כל שקנה שביתה שם ור"י אמר וכו' משום דהוא כשט וכו' ע"ש ובנדאי יש לתמוה אילו נימא דאין בקנ"י שביתה פעולה כלל להיתר גזירת שט אלא דלא חש לו כל עיקר א"כ איך ס"ד דב"י דבה"ג איירי באופן שאין משום תחומין כגון למעלה מי' א"כ מה פעולת הקניות שביתה אם כדמביא בתר הכי בשם הריטב"א כדי שפשיגוע לנמל יהיו נשאים לכנס שם ולהיות כבני עיר אבל הכניסה בלא קניות שביתה שרי קשה חדא הא לשון הבה"ג שהפוסקים מביאים משמע דלהיתר הכניסה הוא דמצריף הקנ"י.

ותו דבאמת אף לזה לא מהני מידי אלא כשאינו יוצא מהספינה כמבואר שם בהריטב"א ובה"ג הא מתיר הכניסה בשבת אחרי שייצא מהספינה ומה הועיל אלא ע"כ פעולה

דהשבייתה כדכתב הר"ן פדי שיהא רשאי להלך כל הספינה כ"ד אמות מפני ששבת באור מחיצות וא"כ הא ע"כ איירי למטה מעשרה במקום דשייך איסור תחומין או דס"ל יש תחומין למעלה מי' אפילו בים דלא כהרמב"ם דאל"ה אלא באופן דלא שייך תחומין מה איסור יש בהליכ' חוץ מד' אמות במקום דלית ביה משום תחומין ועיין ריש פרק מי שהוציא והו קושני הגמרא אי אמרת בשלמא יש תחומין מש"ה רצו אלא אי אמרת אין תחומין אמאי רצו (ומן התימא מן הד"מ שפכת דלדעת הר"ן בדברי בה"ג נוכל ליישב דבריהם כמ"ש ב"י) א"ו מוכח דדעת הב"י דלעולם איירי למעלה מי' ודלא שייך תחומין ופעולת הקנ"י לא מטעם הריטב"א ולא מטעם הר"ן אלא מטעם היתר שלא יהא נראה כשט פדעת המ"א וכדכתב בתר הכי שלומד מטעם התוס' פוננת הבה"ג שאם נכנס בה בשבת בלי קניית שבייתה נראה כיוצא חוץ לתחום אבל כשקנה בה שבייתה כשנכנס שם בשבת אינו אלא כנכנס לתוך ביתו כן לומד הב"י לשטתו שזה פעולה היא לגזירת שט מפני שאינו אלא כנכנס לתוך ביתו.

וקצת משמע נמי הכי פוננת התוס' מדלא מקשו על המנהג מן הסוגיא דפ' תולין והקשו על הרשב"א אלא משמע משום דנמי מבינים דעת בה"ג דמטעם זה שהוא נראה כביתו כמו דאינו חש משום זה לאיסור שט אלא שפכתו דלא שפיר עבדו משום דאין הסברא נוחה להם וא"כ לשטת המ"א אין להנידן שנשאלתי שום היתר וכן באמת הורתי לו לאיסור אלא שצריך ללון על הספינה ולא יצא מתוכה אמנם א"כ דדעת הב"י הכי הא ודאי צ"ע דבשלמא היכי דשייך תחומין שייך קניית שבייתה אבל הב"י דמוקים לבה"ג למעלה מי' ודסובר אין תחומין למעלה מי' באופן שאין ביציאתה חוץ לתחום שום איסור מצד תחומין א"כ מה יועיל הקניית שבייתה להיתר שט משום דהוי כנכנס לביתו הא למעלה מי' לא קנה כלל שבייתה כדאיתא שם בהריטב"א וכשיצא מתוכה לביתו קונה השבייתה בביתו ומה שוב הוי כנכנס לביתו ובשלמא מה שהבין מתוס' ורא"ש פוננת הבה"ג משום דהוי כנכנס לביתו היינו משום דתוס' מוקמו לבה"ג במקום דשייך איסור תחומין רק דבה"ג אזיל בשטת רשב"ם דמטעם דאיהו לא עביד מידי שרי וכדכתב הד"מ דלפי דעת תוס' מוכרחים דברי מהר"י אבוהב ושפיר נמי דקונה שבייתה שם ואף משום דמ"מ נראה כיוצא משא"כ כשקונה שבייתה בהספינה אף חשש זה מסולק אבל הב"י דרוצה להעמידו במקום דלא שייך תחומין מה קניית שבייתה שייך ואין לומר דאף דלא קנה שם שבייתה מ"מ פנין שישב בהספינה שוב מתחזי כביתו הא לזה אין צריך לישב שם בה"ש דוקא בכניסת שבת כדהקפיד הגהות הרא"ש שבב"י פה וכן הטור פולם פאחד עונים בלשון אם קנה שבייתה ולמעלה מי' להב"י מה קניית שבייתה שייך גם אין לומר מדלמעלה מי' לא נפשט אם יש תחומין אם לא לענין קניית שבייתה נקטינו לקולא דיש שבייתה זה ודאי אינו דהא הוי תרי קולי דסתרי אהדדי דהא לשיתת הב"י להבה"ג אם יש שבייתה דהיינו יש תחומין הא יש איסור בהכניסה מצד איסור תחומין ואם אין תחומין אין שבייתה נהדר יש איסור משום שט וע"כ נמי לידחק בדעת הב"י דמוקים להבה"ג דוקא כשהספינה בעודה בנמל היא גוששת למטה מי' אלא כשהיא מפלגת אזלה למעלה מי' וניחא ואולם באמת כל זה דחוק והעיקר כדכתב הר"ן ור"י אבוהב והב"י במח"כ הרמ"ה לא דק בדעת הבה"ג שפיר וא"כ מכ"ש ודאי יש לתמוה לשטת המ"א שזה דעת הרמ"א שהרי הרמ"א הגיה על הש"ע שפכת היכי דמותר להפליג דהיינו כדביאר במקום

דלא שׂינף תְּחוּמין ומִשְׁמַע וְדאי סְתִימָתוֹ דְאַפִּילוּ הַסְפִינָה עוֹמְדָת בְּשַׁעַת שְׁבִיתָה נְמִי
לְמַעְלָה מִי כְּדַבְּאֵת הָכִי הוּא מִן הַסֵּתֶם וְאִ"כ פְּעוֹלַת הַשְּׁבִיתָה לְמַעְלָה מִי לְעֵנִן הֵיתֵר
שְׁט אִ"י מַה טִּיבָה בְּשִׁלְמָא עַל הַש"ע ל"ק אַף דְאַיְיִרִי לְמַעְלָה מִי נְקוּט הַלְשׁוֹן וְקִנְהָ שֵׁם
שְׁבִיתָה דְכַבְּאֵת הוּא ל"ד דְלְמַעְלָה מִי לֹא שׂינף קִנְיִן שְׁבִיתָה אֲלֵא מִפְּנֵי שְׁמִצְרִיף שׂיכְנֹס
לְתוֹכָה קוֹדֵם הַכְּנָסַת שַׁבָּת וְלֹא יֵצֵא מִתּוֹכָה פִּי הֵיכִי דְלֹא יַעֲבֹר בְּשַׁבָּת עַל אִיסוּר שְׁט
קוֹרָא אוֹתוֹ וְקִנְהָ שֵׁם שְׁבִיתָה אֲבָל עַל הַרְמָ"א לְדַעַת הַמ"א דְהַקְנִינָן שְׁבִיתָה יְהִיָּה עֵיקַר
הֵיתֵר לְאִיסוּר שְׁט אִ"י לִיְיָשְׁבוּ וּמְלַבֵּד זֶה מַה שְׁפַתְבְּתִי לְעִיל דְהַסְבְּרָא בְּעֵינֵי מִצַּד
עֲצָמוּתָה תְּמוּהָ דְמִי עֲדִיף נִרְאָה כְּבִיתוֹ מִבֵּיתוֹ מִמָּשׁ לְכֹן פְּדִי לְעַמּוּד לְדַעַתִּי עַל תְּוֹכֵן הֵיתֵר
דְהַמְנַהֵג אֲעָרִיף פֶּה לְשׁוֹן הַר"ן מִתְחִילָה וְעַד סוּף ת"ר אֵין מְפִלִיגִין בְּסַפִּינָה פְּחוֹת מִג'
יָמִים קוֹדֵם לְשַׁבָּת הָאָרִיף בְּהַרְבֵּי אֲלֶפְסֵי בְּהִלְכוֹת וּבְתוֹס' פִּירְשׁוּהוּ לְפִי שְׁאָסוּר לְעֵבֶר
בְּמִים בְּמַעֲבֹרַת אֲפִילוּ בְּתוֹף הַתְּחוּם מִשׁוּם דְהָנִי לִיהַ כְּשֵׁט וְאָסוּר לְשׁוּט גְזִירָה שְׁמָא
יַעֲשֶׂה חֲבִיּוֹת שְׁל שׂינְטִין וְהִינְנוּ דְגָרְסִי ב'פ' תוֹלִין חֲזִי מֵר הַאי אֲצוּרָא מְרַבְּנֵן וְכו' א"ל
הַעֲרָמָה דְרַבְּנֵן הוּא וְצוּרָא מְרַבְּנֵן לֹא אֲתִי לְמִיעֵבַד לְכַתְּחִילָה אֲלֵמָא דְלְכַתְּחִילָה שְׁלֹא
בְּהַעֲרָמָה אָסוּר וּבְהַעֲרָמָה נְמִי דוֹקָא לְצוּרָא מְרַבְּנֵן הָא לְכוּלֵי עֲלֵמָא אָסוּר לְפִי פִי זֶה
וּלְפִי דְבָרֵי הַרְבֵּי אֲלֶפְסֵי ז"ל גַּם כֹּן יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל מַה נְהָגוּ הָעַם עַכְשָׁיו לְהַפְּלִיג בְּסַפִּינָה
פְּחוֹת מִג' יָמִים קוֹדֵם הַשַּׁבָּת אֲבָל הַר"ז הַלּוֹי ז"ל כְּתַב טַעַם אַחַר בֵּין בְּזוּ בֵּין בְּמַה שְׁאָמְרוּ
אֵין צָרִין עַל עֵירוֹת שְׁל גוֹיִם דְכּוֹלְהוּ מְקוּם סַפְנָה הוּא וְכָל ג' יָמִים קוֹדֵם שַׁבָּת קָמִי שַׁבְּתָא
מְקָרִי וְנִרְאָה כְּמַתְּנָה לְדַחוּת אֵת הַשַּׁבָּת וְעַל דְרָף זֶה הַתִּיר הַרְמָב"ן לְמַפְרָשֵׁי יָמִים שׂיכְנֹס
בַּיָּם בְּשַׁבָּת וּלְפָרוֹשׁ מִן הַנְּמַל וְאֵין חוֹשְׁשִׁין מִשׁוּם דְכְּשִׁאָסְרוּ לְהַפְּלִיג בְּסַפִּינָה תוֹף ג' יָמִים
לֹא אָסְרוּ אֲלֵא בִּישְׂרָאֵל שׁוֹכֵר כָּל הַסְפִינָה שְׁפַל הַמְּלֵאכָה הַנְּעֻשִׁית בְּהָ אֵינָה נְעֻשִׁית אֲלֵא
בְּשִׁבּוּלֵי אֲבָל בְּסַפִּינָה שְׁרֹבָה גוֹיִם וַיִּשְׂרָאֵלִים מוֹעֲטִים נְכַנְסִים בְּהָ פִינּוֹן דְרֹבָה גוֹיִם עַל
שֵׁם הַגוֹיִם הוּא נְעֻשִׁית וְכַדְאָמְרִינּוּ ב'פ' כָּל כְּתָבֵי דָף ק"ב בְּמַסְבָּה שְׁרֹבָה גוֹיִם וְהַדְּלִיק
גוֹי אֵת הַנֵּר שְׁמֹנֶתֶר לִישְׂרָאֵלִים שְׁפָה לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְאוּרָה וּלְפִיכָף נוֹהֲגִין עַכְשָׁיו שְׁמַתְּכַנְסִין
לְתוֹף הַסְפִינָה מִע"ש וּמְדַרְרִין שֵׁם הַשְּׁלַחֵן וּמְדַלִּיקִין אֵת הַנְּזִירוֹת לְקִנּוּת שֵׁם וְאַח"כ חוֹזְרִים
וְנַכְנְסִים לָהּ בְּשַׁבָּת וְעוֹשִׁין כָּף מִפְּנֵי שְׁהַסְפִינָה עֲתִידָה לְצֵאת בְּשַׁבָּת חוּץ לְתַחוּם וִיהֵא
אָסוּר לְזוּז בְּתוֹכָה מִד' אַמּוֹת שְׁלוֹ לְפִי שְׁלֹא שַׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹת מִבַּע"י וְאַע"ג דְקִי"ל
דְהִלְכָה כַר"ג דְמַהֲלָף אֵת כְּנֵלָה אֲפִילוּ בְּדִיר וְסַהַר אַע"ג דְלֹא שַׁבַּת בְּאוּרִי מְחִיצוֹת ה"מ
בְּנִתְנוּהוּ גוֹיִם בְּדִיר וְסַהַר דְאַנְסִי הוּא הָא לְדַעַת לֹא עֲשָׂאוּם כַּד' אַמּוֹת אֲבָל פִּינּוֹן שְׁנַכְנְסִי
לָהּ מִע"ש נְעֻשָׂה כְּמַעֲרַב בְּרַגְלֵי וְאוּמֵר כָּאֵן תְּהֵא שְׁבִיתָתִי וְכִינּוֹן דְקוֹנְהָ שֵׁם שְׁבִיתָה שׁוֹבַת
בְּאוּרִי מְחִיצוֹת מִבַּע"י הוּא וּמַהֲלָף אֵת כְּנֵלָה כַּד"א הִיא אֲצֵלוּ עכ"ל: וְכַדְאֵי הַחַיִּיב עֲלִינוּ
לְעַמּוּד עַל דַּעַת הַרְמָב"ן ז"ל שְׁמַעִיד עֲלֵיו הַר"ן שְׁמַפְּנֵי שְׁאֵין לְאַסְוֹר הַהַפְּלָגָה תוֹף ג' יָמִים
ע"פ טַעַמוֹ הַתִּיר נְמִי לְמַפְרָשֵׁי יָמִים שׂיכְנֹסוּ בַּיָּם בְּשַׁבָּת וְהָרִי אֵינוֹ מְזַכִּיר מְאוּמָה מְקַנְיִת
שְׁבִיתָה כְּאֲשֶׁר בְּאַמְתָּ לְדַעַתוֹ לֹא שׂינף כְּדַהֲעִיד הַרִיטְב"א בְּשִׁמּוֹ שְׁמַפְּנֵי שְׁפּוֹסֶק כַּדְקִי"ל
אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי הַתִּיר לִיכְנֹס בְּסַפִּינָה שְׁל גוֹיִם בְּשַׁבָּת וְכֹן כְּתַב הַר"ן בְּשִׁמּוֹ
שְׁהַתִּיר לְפָרוֹשׁ מִן הַנְּמַל שְׁהוּא נְמִי מְפַח אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי וּפְשִׁטָא דְאַלִּיבָלִי לֹא
שׂינף קַנְיִוֹת שְׁבִיתָה כַּנ"ל דְהָא אֵין תְּחוּמִין לְמַעְלָה מִי וְאִ"כ אֵיף לֹא הַשְּׁגִיחַ כְּשִׁנְכְּנֹס
בְּשַׁבָּת מִשׁוּם שְׁט.

ואף דלא ניחא לו בטעם זה להאיסור דאין מפליגין כדגם להרא"ש לא מסתביר. מ"מ איה התיר האיסור המבואר בגמרא דאסור לשוט בשבת אפילו ע"י מעבירת שמעביר הגוי יהי מאיזה טעם שיהי' א"ו הברור אצלי שהבינו טעמו פשוט דמזה הטעם גופי' שיהתיר ההפלגה תוך ג' ואפילו בשבת משום דכל המלאכות הנעשיות אינם אלא בשביל הרוב גוים.

ה"ה סובר עד כאן לא אסרו ההעברה בספינה ע"י גוי אלא דומיא דהתם שרק הצורבא מרבנן לחוד' היא בהספינה. וסובר דנדאי אין איסור שיטה שינה במה שהספינה שטה והישראל יושב בגונה דהא לא עביד מידי אלא מפני שאסרו חכמים השיטה הן בגופו והן ע"י ספינה כשבעצמו מוליך ומושיט הספינה אסרו מלאכת השיטה בשבת וממילא כל דבר שאסור לעשותו אסור לומר לגוי לעשותו וה"ה להיות נהנה ממנה כל שהגוי עושה המלאכה רק בשבילו וזה היא ערמת הצורבא דרבנן דלא יהי' מחזי שרוצה בהעברה ומ"מ ידע שהגוי יהי' מבין מדעתו שרוצה לעבור ויעבירונו ולהכי אסור: אבל כשרובה גוים ועיקר המלאכה דהשיטה נעשית בשביל הרוב וברבם האריך השב יעלב למוקים לדעתו מק"ו דמלאכה דאורייתא הנעשית בשביל הרוב ובחנם האריך השב יעלב למוקים הסוגי' שלא אליבא דהלכתא לאבני דוקא ואף לא הועיל מאומה פי ברובה גוים לכל הפירושים שם אף לאבני שרו פי לא יחלוק אבני על הברייתא דמסבת הגוים שממנה ראי' הרמב"ן ע"ש בח"ר ודוק אבל הדברים פשוטים דשם איירי שכל ההעברה לא היתה אלא בשביל הצורבא דרבנן דזה אפילו לרבא נדאי דאסור וזה ברור לענ"ד בכונת הרמב"ן וכן מה שאסרו בסי' תרי"ג לעבור היינו נמי אף או ע"י עצמו או ע"י גוי בשבילו אבל לא ברובה גוים.

וכן בסי' של"ט שאוסר הש"ע ההכנסה תוך ספינה אינה קשורה נמי מטעם זה שמיך ששכנס בה מוצע אותה ולא ימלט משיטה פורתא מפחו וזה אסרו חכמים ומה דאיתא שם בב"י שה"ר ישע"ר הי' עובר וכו' והי' אומר שהנכרים המנהיגים הספינה לעצמם מכוננים ורבינו מאיר הקשה לו וכו' והעיד השב יעקב שיש ט"ס בראיות רבינו מאיר הברור לדעתי כדמשמע שה"ר ישע"ר הי' עובר ע"י גוי אף יחידי וסמך עצמו על שהגוי המוליך הספינה לעצמו מכונן כלומר לשכרו שמקבל וזה אסר רבינו מאיר אבל בשרוב גוים היושבים בהספינה לא מצינו ומה שהתמיה הב"י אפ"ש נמי אף באופן הנ"ל ויהי' איה שיהי' לענ"ד הברור זה טעמו דהרמב"ן באיסור שט וזה נמי טעם הבה"ג דלא חייש לשט הפל מטעם דתמיד על הרוב אין הישראל.

לבד שזכר הספינה ורובה גוים וכנ"ל: ומעתה אבאר לשון הר"ן התחיל וכתב דלפי פי' זה דהיינו דהרי שסובר דההקפדה היא נמי על היושב בספינה דעביד איהו איסור דרבנן משום דהוי ליה פשט ושינה טעם איסור ההפלגה וגם לפי דברי הרב אלפסי ז"ל הן לטעם עצמו והן לפי' שמביא שהוא משום תחומין ובאינו עמוק י' יש לתמוה במה נהגו העם וכו' ור"ל אפילו במים אינם עמוקים נהגו להפליג שינה לכל דברי רב אלפס אינו יודע טעם המנהג אבל הר"ז הלוי ז"ל כתב טעם אחר וכו' וע"ד זה התיר הרמב"ן וידוע כמבואר בריטב"א דעיקר טעם היתר הרמב"ן ליקנס בשבת אינו אלא משום דס"ל אין תחומין למעלה מי' ואליבין' פשיטא דלא שייך הקניית שבתה וגם אין צורך אליו

להסביר את ה"ן הן הטעם פדי שיהא יוכל להלך בהספינה חוץ לד"א אם אין תחומין אין איסור פנ"ל.

והמנהג הוא נובע מפסק בעל ה"ג פמבואר בהטור והברור דפשיטא דלא איירי פסקא דידיה דוקא בלמטה מי' אלא או דס"ל פשטת הפוסקים יש תחומין למעלה מי' אפילו בים דלא פהרמב"ם או דס"ל פהרשב"א דאף דקיי"ל אין תחומין למעלה מי' היינו לצאת מים ליבשה דמותר אבל ליכנס בה בשבת אסור משום דאין לנו להוציא מחזקת ביתו כדאימא סי' ת"ד בב"י בשמו או דחש שלא לחלוק בין עמוק י' לאינו עמוק י' לכן הצריך תמיד הקניית שביטה מטעם ה"ן ועכ"פ תמיד מוכרח מינ' כדפי' המהר"י אבוהב וכנ"ל.

דההכנסה התיר אף במקום דשייך איסור תחומין מטעם סברת הרשב"ם דאיהו לא עביד מידי אלא מיא הוא דקמטו לי' רק על ההילוך דעביד בינדים הוא דהקפיד דלהגוי שבת באויר מחיצות ואולם בפסק ה"ג עדיין לא הנוח דעתו דלדבריו הא מ"מ מוכרח לטעם דאין מפליגין ודנימא דהברייתא כב"ש ולא כב"ה בזה לא ניקח לו אף בדעת בה"ג ונהיה מוכרח דפסקו לא קאי אלא בנהרות הנובעין דלא שייך טעם הרי"ף ונהעולם ראה שפליגין אף בימים אבל אחרי שהביא נמי בשם הרמב"ן דלטעמו מסולק האיסור הפלגה תוך ג' ימים בספינות הסתם דרובם גוים וגם מסולק בו ע"פ דבריו ודעתו האיסור דשט אף בשבת כתב ולפיכך נוהגין פלומר דהמנהג הנקבע שפוסקים אף הבה"ג ס"ל כדעת הרמב"ן שאין בההליכה לתוכה בשבת לא משום איסור שט ולא משום דאין מפליגין הן בימים הנובעים והן בימים המלוחים ונוהגים על פי פסקא דבעל ה"ג ואינם מחלקים בין עמוק י' ובין אינם עמוקים ע"י הקניית שביטה וזה גופא הוא דברי הרמ"א בשם י"א דברי ה"ן ממש והכל אף בספינה סתם שרובם גוים ואינה מושפעת לישראל לבדו שאין לחוש להאיסור שט לדעת הרמב"ן ובזה שוב באמ' הרמ"א איירי בין בעמוק י' ובין באינם עמוקים י' ואין להקשות מה יועיל קניית שביטה בלמעלה מי' דממ"נ אם אין תחומין למעלה מי' אין הכרח כלל להשביטה כי אין איסור אף בההילוך חוץ לד"א בהספינה משא"כ לשטת המ"א דמשום שט צריך לקניית שביטה ודאי יש לתמונה מה יועיל בלמעלה מי' הגם דיש לדחוק לשטת' דלענין קניית שביטה סמכינו לקולא דיש תחומין למעלה מי' ועליו אין להקשות דהוי תרי קולי דסתי משום דסמכינו על דעת בה"ג לפי מהר"י אבוהב שאין איסור בההכנסה משום תחומין מ"מ הברור בעיני דגוף הסברה אין לה העמדה וקיום אחרי שאינה יוצאה אלא מפ"י הב"י לבה"ג והוא אינו אלא כדפי' המהר"י אבוהב ומה"ת לן להמציא סברא כזו דנר' כביתו יתא עדיף מביתו ממש.

לכן הברור בעיני דעת הרמ"א פנ"ל ודלא כהמ"א: והיוצא לנו לענ"ד בנדון הנ"ל שנסאלתי ומכ"ש בנדון שאלת הגאון בעל שב יעקב דעתי מסכמת להלכה ברורה היכי שהספינה הולכת בלא"ה עם גוים רבים שמותר הוא אחרי שכבר נהגינו פעודת ה"ן וכדאימא בפרק הרו"ע נהגו העם כר' אלעי ואם המנהג קובע הלכה בדאורייתא מכ"ש בדרבנן אף אחרי שבעונותינו האידנא פרוצים בחילול שבת חלילה להתיר במידי כדאמרינן רב בקעה מצא ואסר להם פדי שלא פרוצו אבל איפכא חומרא דנפיק מזה לדינא במה שמצאו פעת אנשי פולין הבאים סוחרים ישראלים עם תבואה וסחורות וכל

הספינה שְׁכוּרָה לְיִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ לְדַעְתִּי כֹל בְּעַל נַפֶּשׁ יְחוּשׁ לְעֲצָמוֹ שְׁעוֹבֵר אֲדַרְבְּנוּ שְׁאֶסְרוּ
לְעִבּוֹר אֵף תּוֹךְ הַתְּחוּם בְּעֹבְדָא דְצוֹרְבָא מְרַבְּנוּ.

(וְדָלָא כְּהַשׁ"י שֶׁר"ל שְׁהַעֲבֹדָא הִי' בְּחוּץ לַתְּחוּם דְּזֵה וְדָאִי אֵינוֹ דַּא"כ אֵיךְ יֵרֵד מִסְפִּינָה
לְהִיבְשָׁה לְשִׁמּוֹר פִּירוֹתָיו וְמָה הוֹעִילָה לוֹ עֲרֻמוֹתוֹ) וְהַקְּנִיּוֹת שְׁבִיתָהּ לֹא מְהִי מִיַּדִּי דְלַעֲנִין
אִיסוּר שְׁט.

אֵלָּא מְוַכְרָחִים לְמִיעֵבֵד כְּדַפְסֵק הַש"ע לִילֵךְ לַתּוֹךְ הַסְפִּינָה קוֹנְדֵם הַכְּנָסֶת שְׁבִית וְלֹא לְצֵאת
מִמֶּנָּה עַד שְׁתַּפְּלִיג זוּלַת בְּהַסְפִּינָה שְׁרוּבָה שְׁכוּרָה לְגוּיִם וְדוּק: סִי' רַנב בַּמ"א ס"ק כ'
וכ"מ בַּתּוֹסְפוֹת דְּף י"ח ד"ה וְלִימָא מַר כּו' נ"ב ע"ש פִּי אֶפְיֵלוּ רִיחַ מִשְׁמַעוֹת אֵין שָׁם.

כִּי א"א בְּשׁוּם צַד לְמוֹקִיָּם טַעְמָא דְרַחֲמִיָּם מִשׁוּם גְּזִירָה דַּא"כ לְמָה שְׁרִי פּוֹתְקִין מִיָּם לְגִינָה:
סִי' רַנב סְעִיף א' בַּט"ז סַק"א וְכ"כ הַמ"מ וְנ"ל נ"ב שְׁגַג בְּזֵה כִּי לְשׁוֹן זֵה דַּהַמ"מ הוּא
לְשִׁיטַת הַי"א ע"ש וְק"ל: בַּמ"א ס"ק ה' לְסַמְךָ לָהּ מִבְּעָרְבּ וְכו' כֵּן הוּא בְּאַמַּת לְשׁוֹן
הַרְמַב"ם לְהַדְיָא וְאֶפְיֵלוּ ע"ג כִּירָה שְׁאִינָה גְרוּפָה וְקַטוּמָה וְהַפְּשׁוּט דְּמַלְת מִבְּעָרְבּ מִתְּפָרֵשׁ
אִפִּי' בְּשִׁבְתָּ וְמָה שְׁמַבִּיא הַלְשׁוֹן דְּבַתֵּר הֵכִי וְכָל שְׁאִין מִחֲזִירִין עֲלֵיו וְכו' זֵה לֹא קָאִי כָּלֵל
אִפִּירָה שְׁיֵישׁ לוֹ הֵיִתֵּר חֲזָרָה עַכ"פ בְּגְרוּף וְקַטוּם מְוַתֵּר בּוֹ הַסְמִיכָה אֶפְיֵלוּ בְּשִׁבְתָּ וְאֶפְי'
בְּלֹא גְרוּף אֵלָּא אֲתַנּוּר וְכוּפָח שְׁאִין לוֹ שׁוּם הֵיִתֵּר חֲזָרָה אֵף הַסְמוּכָה בְּשִׁבְתָּ אֲסוּרָה וּמִשׁוּם
דְּמִפְרֵשׁ הַאִיבְעֵי' כְּדַפְרֵשׁוּ הַתּוֹס' בֵּין בְּשִׁיחֵי וּבֵין בְּחֲזָרָה וַא"כ בְּחֻזְמַם חוֹלֵק לְנוֹ אֵת הַשְּׁוֹיִם
וּמ"ש לְעֵינֵין בַּהַמ"מ לַפ"ר א"י מָה עֵנִין לְדַבְּרֵיו אֵף עֵינֵין לְקַמֵּן וּמ"ש וְכ"מ בְּהַרִי"ף לֹא
מִצְאֵתִי שׁוּם מִשְׁמַעוֹת בַּש"ע וְתַנּוּר כּו' אֶפְיֵלוּ אִם הוּא גְרוּף וְקַטוּם נ"ב זוּלַת אִם הוּא
מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ דְּשְׁרִי מַק"ו דְּשִׁיחָה מְוַתֵּר בּוֹ כְּדַאִיתָא בְּהַרְמַב"ם פ"ג הַלְכָה ח' מְוָה
שְׁמִסִּיָּם הַרְמַב"ם שָׁם ה"י וְכָל שְׁאִין מִחֲזִירִין עֲלֵיו אֵין סוּמְכִין לוֹ זֵה הַכָּלֵל לֹא קָאִי עַל
הַמְאָכְלִים אֵלָּא ר"ל וְכָל שְׁאִין לוֹ הֵיִתֵּר חֲזָרָה ע"י גְרוּף וְקַטוּם אֵין לוֹ הֵיִתֵּר סְמִיכָה
בַּמְאָכְלִים הַצְּרִיכִים לְבִישׁוּל אֶפְיֵלוּ רַק מִצְטַמֵּק וְיָפָה לוֹ וְכ"ז דְּחַקְמִי כְּדִי לְבָאֵר מַלְת
מִבְּעָרְבּ שְׁבַהַרְמַב"ם הֵינּוּ מִשְׁחַשְׁיכָה אֲבָל לְהַבְנַת הַמ"א בְּנֹדָאִי אֵין צְוֹרֵךְ לַכ"ז וְאֶפְשָׁר
דְּלַהֲכִי כִּינּוּן מ"ש לְעֵינֵין בַּהַמ"מ וְר"ל מָה שְׁפִירֵשׁ שָׁם, הַה"מ ד"ה וְאֵין מִחֲזִירִין שְׁקָאִי
אֶפְיֵלוּ עַל מִצְטַמֵּק וְרַע לוֹ וְדוּק: בַּט"ז ס"ק י' בְּתַשׁוּ' רַמ"א מַתִּיר נ"ב ע"ש כִּי לֹא הַתִּיר
לְהַדְיָא אֵלָּא בְּנַתְבִּשְׁל כָּל צְרָכּוֹ וּבְלֹא נַתְבִּשְׁל כַּמְב"ד אוֹסֵר לְהַדְיָא: בַּהַג"ה וי"א כּו' כ"ז
שְׁהוּא מְגוּלָה וְהַש"ע לְדַעְתּוֹ דְּאֶפְיֵלוּ מְגוּלָה לְמַעְלָה יֵישׁ מִשׁוּם הַטְּמָנָה מְוַכְרָח לְבָאֵר טַעַם
הֵיִתֵּר בַּב"י סִי' רַנ"ח מִשׁוּם דְּהוֹלֵךְ וּמַתְקַרֵּר אֵין זֵה כְּטוּמָן בְּדַבְּרַת הַמוֹסִיף הַכָּל וְזֵה אֵינוֹ
מִסְפִּיק בְּשִׁבְתָּ שְׁאֶפְיֵלוּ בְּדַבְּרַת אֵינוֹ מוֹסִיף אֲסוּר וְע"כ טַעַם הֵיִתֵּר דְּסִי' שִׁי"ח סְעִיף י"ג
מִשׁוּם שְׁצוּנָה מְוַתֵּר לְהַטְמִין אֵף בְּשִׁבְתָּ כְּדַאִיתָא סִי' רַנ"ז סְעִיף ו' אֲבָל אֵין זֵה מִסְפִּיק לְמָה
שְׁמֹתֵר בְּשִׁבְתָּ בַּסִּי' שִׁי"ח סְעִיף ו' מִיחַם ע"ג מִיחַם שְׁהַרִי חַם אֲסוּר בְּשִׁבְתָּ לַכ"ע אֶפְיֵלוּ
בְּדַבְּרַת שְׁאִינוֹ מוֹסִיף א"ו עֵינֵין טַעַם הַטוּר אֵף לְשִׁטַּת הַב"י דְּאֵף בְּמְגוּלָה לְמַעְלָה שְׁיִיךְ
הַטְּמָנָה הֵינּוּ ע"ג גְּחָלִים דְּלֹא יִמְלֹט שְׁאִיזָה גְּחָלִים מְסַבְּבִים הַקְּדִירָה וְהוּי הַטְּמָנָה בְּמַקְצַת
אֲבָל קְדִירָה ע"ג קְדִירָה שְׁאִין הַעֲלִיּוֹן נוֹגַע כָּלֵל בְּהַדְּבַר הַמוֹסִיף הַכָּל אֵינוֹ כָּלֵל דְּרַךְ
הַטְּמָנָה וְזֵה לַעֲנ"ד הַפְּשׁוּט בְּכּוֹנֵת הַטוּר וְהַט"ז מְבָאֵר טַעַם הֵיִתֵּר דְּסִי' רַנ"ח וְדְּסִי' שִׁי"ח
ע"פ שְׁטַת הַרְמ"א דְּבַמְגוּלָה לְמַעְלָה אֵין דְּרַךְ הַטְּמָנָה.

ולשטת רש"י בסי' רנ"ו בב"י דצונן נמי אסור בשבת אף באינו מוסיף הבל ע"כ מוכח שטת הרמ"א מדין דסי' שי"ח אכל לדידי צ"ע שטת הטור וש"ע דאיך אפשר דבמגולה למעלה יהא משום הטמנה הרי פסקינן בסי' רנ"ז סעיף ז' פל היכי וכו' אפילו מצטמק ורע לו וע"כ לא משום גזירת בישול בשבת נגעו בו אלא משום גזירת מבעיר הגחלים ואפילו במידי דלא שייך בישול לכ"ע וא"כ איך מוכח דף מ' ע"ב דשמן יש בו משום בישול מדאסר בכ"ר דילמא בכ"ר אסור משום גזירת הטמנה בדבר המוסיף הבל דאסור אפילו בצונן דלדעת הט"ז לזמן מועט ודאי מקרי דבר המוסיף הבל בכ"ר א"ו מוכח שטת הרמ"א וצ"ע: ש"ע סעיף ב' פירה שהיא גרופה וקטומה.

נ"ב אכל אינו גרוף וקטום אסור אפילו מצטמק ורע לו וכן בתנור אפילו גרוף וקטום: בהג"ה וי"א דכל זה אינו אסור. נ"ב עיין במ"א ס"ק ל"ה וקכ"א הו"ל להקשות: תו להג"ה הנ"ל י"א דכל שהוא סמוך לחשיכה או סמוך לברכו.

כתב המ"א ובגמרא וכו' סמוך לברכו נ"ב פלומר סמוך לתקיעה שלישית שהיא פברכו לדידן אף שסמוך כ"כ שאינו יכול להרתיח קודם התקיעה שלישית סעיף ג' על פי הפירה כתב המ"א וא"כ י"ל שע"ג תנורים שלנו נ"ב דף ל"ז פ"י רש"י גבה עובי שפיתה או פסוי שעל חללה הרי אף שהפסוי מפסיק בין האש מ"מ לא הוי פגרוף וקטום וע"כ לומר דהכא שפכיון נותן הקדירה חשוב להגמ"ר כבגרופה שזה היקר שלא יבא לחתות משא"כ הפסוי שפמילא היא וא"כ שפיר דעת המחמירין שפביא סעיף ה' מותר וכו' פגון פנא"דיש.

כתב המ"א ומשום חתוי נמי נ"ב אי משום הא לא איירי דהא אסור חזרה יש אפילו בגרופה וקטומה בהעמידה ע"ג קרקע ומכ"ש בדבר צונן ואעפ"י שפגרוף וקטום שוב אין גזירת חתוי ומטעם דמחזי כמבשל כמבואר בח"ר משא"כ ע"ג קדירה פיון שאין דרוך בישול בכף לא מחזי כמבשל: בהג"ה דלא התירו אלא חזרה נ"ב לאפוקי ליתן על גבו הוי תחילת נתינה פיון שהוא צונן ואסור:.

(תו להג"ה) וכבר נתבאר שנהגו להקל בחזרה בשבת נ"ב לפ"ר א"י אחר שפבר תלה ההיתר במה שתנורים שלנו דין פירה להם מה ענין חילוק בהעמיד ע"ג קרקע לגבי סמיכ' ומה הצורך לתלות היתר סמיכה במנהג הקולא דחזר' בט"ז ס"ק י"ח פתב דנראה לדמות לי"ד סי' קי"ג וכו' ואפילו הי' ספק הי' לאסור שפא פונוה גם על התבשיל כמו היתם.

נ"ב עיין בדברי עצמו שם סק"ה מסיק הטעם שפצוי הוא לכונן גם לבישול והיינו ע"ד שכתב ה"א בסי' שכ"ו סוף הסימן לשטת הרא"ש דזה גרע מספק דהוא נתפנון לשניהם ודלא כמו שכתב ה"א לעיל מזה ועכ"פ בישול הבשר הוא טפל ליבוש הפלי דמנ"ל הא דאל"כ פשיטא דקשה הא ספק דרבנן הוא וא"כ אדרבה הא חזינן בסי' שכ"ו דאם רוב גוים שרי ולא אמרינן פננתו אף על המועט ה"ה הכא פננתו על העיקר דהיינו חקוים הבית חורף שהוא הרוב נגד התבשיל אמנם בלא ראי' יוכל להחמיר ולומר דהכא פיון שעושה מעשה להעמיד התבשיל זה מוכיח שפננתו אף על המועט משא"כ בסי' שכ"ו: סימן רנ"ד במ"א ס"ק י"ב פ"י סמוך לגחלים נ"ב ר"ל שאז הוי כבישורא אגומרא דסעיף ב' לדידן שפפרשים פ"ו מגולה היינו בישורא אגומרא ועיין בו ס' ק"ו: ס"ק י"ג וכ"כ

באגודה דתפוחים צ"ל יער שאין טובים לאכול חי לצלותן סמוך לחשיכה אסור: ס"ק טו
מסיים.

ע"ש ודוק נ"ב דקדקתי ונהפ"י בהטור אמת אבל מה שפכת בדעת הב"י ליתא: סימן רנ"ו
במס' סופה דף נ"ג ע"ב פרש"י ו"ל ד"ה בין קודש לחול פשקדש היום להודיע לחשיכה
וניש מעתה חיוב סקילה במקל אכה נראה מפירושו שהי' התקיעה אחרונה סמוך לחשיכה
ממש כדכתב שמאז חיוב סקילה וצ"ע שהרי בפרק ב"מ מבואר דלר"י הנשיא בין
לפרש"י ובין לתוס' הי' התקיעה רביעית להדליק את הנר והכי מבואר בהתוספתא
שבהרביעית דהיינו ג' אחרונות היו מדליקין וכבר מבואר דספק חשיכה אין מדליקין
וש"מ דהג' אחרונות מבע"י הי' קודם בה"ש ואפילו לר"נ דס"ל שלישית להדליק מ"מ
הא לא הנה שוהה בין השלישית לרביעית דהיינו ג' האחרונות כ"א כדי צלילית דג קטן
שהוא לדעת הרבה מעט משיעור בה"ש ונמי מוכח מיני' דהתקיעות אחרונות לא הוי
סמוך לחשיכה אלא לכל הפחות סמוך לבה"ש: ורציתי לדחוק דמה שכתב להודיע
שחשיכה אין ר"ל חשיכה ממש דפשיטא זה כ"ע רואים אלא ר"ל שחשיכה ספק חשיכה
דהיינו בה"ש וניש מעתה חיוב סקילה היינו ספק חיוב סקילה אבל גם זה אינו דאיך
אפשר שהתקיעה אחרונה הייתה סמוך לבה"ש ממש איך אמר ר' יוסי בר חנינא שם
שמעתי שאם בא להדליק מדליק הא בגמר התקיעה הי' עכ"פ בה"ש דהיינו ספק סקילה
וע"כ לא פליגי רבנן עלי' כי אם א"כ נתת דבריה לשעורין אבל בזמן התקיעה מודו לי
ולריב"ח מוכח דגמר התקיעה מבע"י הייתה ולהוספה מחול על הקודש וצ"ע והכי מפרש
בעצמו פרק ב"מ ועיין סי' רס"א: סימן רנז סעיף ד' מסיים שתוס' זה גורם לה להתבשל
כתב המ"א פשוט דכשמטמינה בדבר שאינו מוסיף הבל שאין גורם ביטול כלל אלא
מייירי בדרף שכתב בס"ח ע"ש וכל מעיין ישפוט בצדק שאין זה פשוט פנונת הטור
וש"ע אלא הפשוט כשמטמין דבר רותח שעומד ברתחתו ומבשל אף שמטמין בדבר
שאינו מוסיף הבל אלא מעמידו בתמימותו וברתחתו כל שעה שמאריך הרתחה
והביטול נתבשל המאכל יותר ובהוספה גורם ביטול וזה מוכח מפרש"י דף נ"א ונוטל
את הגלופקרין אם ירא שמקדיח תבשילו אף שגלופקרין אינם מוסיפין הבל: אמנם
דברים אלו הם בב"י בשם הסמ"ג וזה לשון הסמ"ג ופירות חיות מותר להטמין אפילו
סמוך לחשיכה פינו שצאכלות חיות אמנם משחשיכה אסור להטמין ולא להוסיף פיסוי
עליהם אפילו על קדירה שאינה מבושלת כל צרכה אע"פ שהתבשל כמאכל בן דרוסאי
דבתוספתא פסוי בשבת הוי לי' מבשל בשבת ודבריו צ"ע מ"ש ופירות חיות מותר
להטמין במה אי בדברים המוסיפין הבל מה בכך שהם חשובים כמבושלים ומי עדיפי
מתבשיל שנתבשל כל צרכו שכתב בעצמו מוקדם לזה שאסור ובהתוס' לא התירו אלא
לצלות אצל האש משום דהוי כנתבשלו כמב"ד שלכ"ע מותר כמבואר סי' רנ"ד סעיף ב'
ועיין במ"א סי' רנ"ד סקי"ב (והרבינו ירוקם שבב"י סי' רנ"ג שתולה דין דתפוחים
בפולגת רש"י ורי"ף ע"כ דאיירי כשנותן התפוחים בקדירה ע"ג פירה שאינו גרוף
דהוי שהוי פינו שהקדירה מפסיק בין התפוחים להאש) אבל הטמנה מנ"ל.

ואי בדברים שאין מוסיפין הבל מה"ת דליאסרו משחשיכה הא צונן ממש לכ"ע חוץ
מרש"י ו"ל דמותר באינו מוסיף הבל אפי' בשבת כמבואר סעיף ו'. וגם מה פעולה טובה
שלומד להתיר פירות חיים צוננים באינו מוסיף הבל וע"כ לומר דאיירי ודאי במוסיף

הָבֵל וּמ"מ לֹמֵד הַיִּתְרָה הַטְּמֵנָה בְּעֵינֵם בְּלֹא קִדְיָה מִדִּין צָלִי שְׂאֲצֵל אֵשׁ דְּאִטוּ הַטְּמֵנָה מִיְגָרַע גְּרַע דְּהָא אֵינָה אֲסוּרָה אֲלֵא מִגְזֵינָה דְשִׁמְא יִטְמִין בְּרַמְזִין וַיִּחַתְהָ וְזֶה לֹא שְׁנִיף בְּפִירוֹת בְּעֵינֵם דְּאֵף אִם יִטְמִינֵם בְּרַמְזִין לֹא אֲתִי לַחֲתִי מִן הַטַּעַם הַמְּבֹאָר סִי רַנ"ד סְעִיף ב' בְּצָלִי (וּא"כ וְדֹא אֵינוּ מוּבָן לְדַבְרֵי בִיאוּרֵי מְהַרְשֵׁ"ל עַל הַסְּמ"ג צִינִין בְּלִשׁוֹן זֶה וּפִירוֹת חֵיוֹת מוֹתֵר לְהַטְמִין כּו' מִפְּנֵי שְׁנֵאֲכָלוֹת חֵיוֹת וְהוֹסִיף לְכַתּוּב וְה"ה קִדְיָה הַמְּבֹשְׁלֵת פֶּל צְוֹרְכָה עַכ"ל וּמָה עֲנִין קִדְיָה לְהֵבֵא דְוֵדֵא אֲסוּר בְּהַטְמֵנָה) אִף א"כ דְּאֵינְרֵי מְהַטְמֵנָה בְּדַבְרֵי הַמוֹסִיף הָבֵל צְרִיף בִּיאוּר מָה שְׂכַתְּב תּוּ אָמְנֵם מְשַׁחֲשִׁיכָה וְכו' אֲפִילוּ עַל קִדְיָה וְכו' דְּבַתּוֹסְפֵת פְּסוּי הָיִי לִי מְבַשֵּׁל וּמְבֹאָר מִיְגִין הָא נִתְבַּשֵּׁל כָּל צְרַפּוּ שְׂרִי הָא בְּדַבְרֵי הַמוֹסִיף הָבֵל אֲסוּר כְּנ"ל וְתוּ הָא דִּין זֶה שְׂבִטוֹר וּש"ע שְׁהוֹעֲתֵק מִהַסְּמ"ג אֵינְרֵי מְדַבְרִים שְׂאִין מוֹסִיפִין אָמְנֵם אֵף שְׁפִי הַמ"א בְּהַטְוֹר וּש"ע רְחוּק הוּא מְדַלָּא דְבָרוּ עַד הִנֵּה מְאוּמָה מִעֲנִין הַטְּמֵנָה הַלְזוּ וְהִכִּי סִגְנוֹן דְּבָרֵינוּ וּפִירוֹת חֵיוֹת מוֹתֵר וְכו' כְּנ"ל בְּדַבְרֵי הַמוֹסִיפִין הָבֵל אָמְנֵם מְשַׁחֲשִׁיכָה אֲסוּר לְהַטְמִינֵם בְּדַבְרֵי הַמוֹסִיף הָבֵל וְלֹא לְהוֹסִיף פְּסוּי עֲלֵיהֶם וּדְבָרִים שְׂאִין מוֹסִיפִין הָבֵל אִם הוּא בְּדַבְרֵי הַטְּמֵנָה דְּסְעִיף ח' וְלֹא מְבַעֲנִי דְעַל פִּירוֹת חֵיוֹת אֲסוּר מְטַעַם בְּיָשׁוּל בְּשִׁבְתָּ אֲלֵא אֲפִילוּ עַל קִדְיָה שְׁנִתְבַּשֵּׁל אֲלֵא שְׂאֵינָה מְבֹשְׁלֵת כָּל צְוֹרְכָה נְמִי אֲסוּר לְהוֹסִיף מְטַעַם זֶה.

וְאֵף בְּדַבְרֵי הַתּוֹסֵ' רִישׁ ב"מ קְרוּב מְאוּד לְפָרֶשֶׁם בְּפִי הַמ"א אֲלֵא דְאֵינְרֵי בְּתַבְּשִׁיל שְׁנִתְבַּשֵּׁל כָּל צְרַפּוּ וְלִהְיֵי כְּתָבוּ שְׂאִין הָאֲסוּר בְּהוֹסְפָה בְּשִׁבְתָּ אֲלֵא מְטַעַם הַתּוֹפּוּחִים וְכוּן פִּי הַבִּיאוּרֵי מְהַרְשֵׁ"ל הַנְּ"ל וְדוּק וְעַכ"ז שְׁפִי הַמ"א מְנוֹכַרְח בְּתוֹסֵ' וְסְמ"ג וְהַג"מ הִלְכוֹת שְׁבֵת מ"מ לְדִינָא מְסַתְּבִיר לִי פִירוּשׁוֹ בְּהַטְוֹר וּש"ע בְּפִשׁוּט כְּדֵהוּכְחַתִּי מְרַש"י וְגַם לִשׁוֹן הַסְּמ"ג אִין הִכְרַח בְּפִי הַמ"א אֲלֵא דְהִכִּי פִירוּשׁוֹ אָמְנֵם מְשַׁחֲשִׁיכָה אֲסוּר לְהַטְמִינֵם בְּדַבְרֵי הַמוֹסִיף הָבֵל וְלֹא לְהוֹסִיף פְּסוּי עֲלֵיהֶם מְדַבְרִים שְׂאִין מוֹסִיפִין אִם כָּבֵר הָיִי מוֹטְמֵנִים מְבַע"י בְּדַבְרֵי הַמוֹסִיפִין הָבֵל וְהַתְּחִילוּ לְהַתְּבַשֵּׁל שׁוּב אֵף הַהוֹסְפָה בְּדֵאִינוּ מוֹסִיף גּוֹרֵם לְהַתְּבַשֵּׁל מְהֵרָה וְזֶה אֵף בְּקִדְיָה שְׂאֵינָה מְבֹשְׁלֵת כָּל צְוֹרְכָה אֲסוּר לְאִפּוּקֵי בְּנִתְבַּשֵּׁל כָּל צְרַפּוּ וְנִטְמָן מְבַע"י מוֹתֵר לְהוֹסִיף עֲלֵינוּ וְדוּק: סִימָן רַנֵּט סְעִיף א' וְכַגוֹן שְׁמַקְצָתוּ מְגוֹלָה דְבָרֵי הַט"ז בְּזֶה כָּבֵר מוֹשָׁגִים מְכָל אַחְרוּנֵינִים וְאִין לְהַטְרִיד בָּם תּוּ שֵׁם אָבֵל אִם נִתְנָם לְאוּצָר כְּתַב הַמ"א וְדוּקָא שְׁמַקְפִּיד עֲלֵיהֶם.

עֵינִין בַּא"ע דְּיָפָה הַשִּׁיגוֹ: סִימָן רַסֵּא סְעִיף א' עֵינִין סִי שְׂצ"ג סְעִיף ב' וְצ"ע וְגוֹף דִּין זֶה הוּא בְּמַחְלֻקֵת בְּמִרְדְּכֵי פָּרֵק ב"מ וְהָאוּסְרִין מְבִיאִין רֵאִי מִן הַתּוֹסְפָתָא דְפָּרֵק אַחְרוֹן דְּסוֹפָה דְּמְבֹאָר שֵׁם דְּלֵאחַר תְּקִיעָה שְׁלִישִׁית שְׁבַג' אַחְרוֹנוֹת אֲפִילוּ מִיחַם בְּיָדוּ מְנִיחוּ עַל הָאֲרִץ וְעֵינִין סִי רַנ"ו שֵׁם הַנְּחַתִּי פִרְש"י דְּסוֹפָה בְּצ"ע וְבַע"כ מ"מ לֹמֵר כְּדַחֲקַתִּי שֵׁם דַּר"ל שְׁהִיָּתָה הַתְּקִיעָה אַחְרוֹנָה סְמוּךְ לְבַה"ש מְמַשׁ וּמָה שְׂרַצָּה ר"י לֹמֵר שְׂאֵם בָּא לְהַדְלִיק מְדַלִּיק ר"ל שְׁהַתּוֹקַע לְפִי עֲרַף רִיחֻק בֵּיתוֹ הִי מְקַדִּים קוֹנָם בַּה"ש מְבַע"י וְלִהְיֵי אֵף לְהַדְלִיק שְׂרִי וְאִמְרוּ לוֹ א"כ נִתְתָּ דְבָרֵיךָ לְשַׁעוּרִין אֲלֵא סְמוּךְ לְבַה"ש מְמַשׁ הָיִי תוֹקַעִין וְא"כ י"ל דְּדוּקָא בְּקַבְלָה לְסַפֵּק חֲשִׁיכָה הוּא דְמַהְגִּי אֵף לְשִׁבּוֹתִים דַּא"ל"ה קַבְלָה ל"ל ת"ל דְּבַל"ז מְלֵאכּוֹת דְּאוּרִיָּתָא אֲסוּרִים מְסַפֵּק מִשָּׂא"כ בְּמַקְבֵּל עֲלֵינוּ מְבַע"י י"ל דְּלֵא מְהִנִּי לְשִׁבּוֹתִים כְּמוֹ בַה"ש גּוֹפִי' וְרֵאִיוֹת הַמְּתִירִין הִי עַל פִּי דְסְבָרֵי כְּפִי רַש"י דְפָּרֵק ב"מ דְּהַתְּקִיעָה אַחְרוֹנָה הִיָּתָה מְבַע"י לְהוֹסִיף מַחֹל אֵל הַקּוֹדֵשׁ וְיִהְיֵי אִיף שְׁיִהְיֵי לְהַתּוֹסְפָתָא

ע"כ המתני דקתני דטומנין בה"ש ע"כ מתפרשה ליחיד השוכן במקום שאין תוקעין וא"כ ראיות הח"צ סי' י"א מהרמב"ם נמי ליתא פי כמו שמתפרשה המתני לדעת האוסרין ע"פ התוספתא הכי מתפרש הרמב"ם אלא שהח"צ חולק מסברא דלא עדיף קבלה מספק תורה ועיין סי' שצ"ג.

והרא"י שבמ"א ס"ק י"ב מרבי דוחה ע"פ שטת הרמב"ם דס"ל דלא הותר בה"ש אלא מדונסק, ועיין הקא בב"י דלרש"י לא אולה דחיתו וצ"ע וכתב המ"א עוד פתב שם דהמרדכי לא אסר אלא במי שקיבל עליו שבת אבל מי שלא קיבל שבת אפי' אחר ברכו מותר בשבותין ולא עיין במרדכי סוף הפרק שהביא ראי' מהולכת שופר שהוא שבות וכתב הח"צ הנ"ל אותה ראיה איני מכיר דאיפכא מוכח התם דלמאי דבעי למימר שנתנו חכמים שעור לחזן.

להוליה שופרו הא מותר להדליק לכל אדם אלא שאין משם ראי' פלל דהתם למאי דס"ד עדיין לא מקרי קבלת שעור עד שעור הולכת שופר ולענ"ד ראיות המ"א ברורה דהא היש מי שכתב ע"כ דעתו לחלק דמי שקיבל בעצמו מבע"י חייב אף בשבותין אבל בברכו ואיהו לא קיבל אף לגרור אחר הקהל היינו בדאורייתא ולא בשבותין וע"ז שפיר הרא"י דזה לשון המרדכי אם הקהל אמרו ברכו אין היחיד שלא הי' בבה"כ יוכל לעשות מלאכה אעפ"י שאין רוצה לקבל שבת והביא ראי' מפרק ב"מ שנתנו חכמים שעור לחזן להוליה שופרו בביתו משמע אבל אדם אחר אסור ומיהו יש לדחות עכ"ל ור"ל מדבעי התם ללמוד מדנתנו חכמים שעור ש"מ שבתוה שעור זה עדיין לא קבלו שבת ומותר כל אדם להדליק הגר וקשה מנ"ל דילמא לעולם לכ"ע מיד אסור והשמש מה שהותר להוליה היינו שאיהו התנה שאינו רוצה לקבל עליו עד שיבא לביתו אלא ש"מ שבע"כ מוכרח לגרור אחר הקהל ושפיר מוכח שאף לכל הקהל ניתן שעור זה ומסיק ויש לדחות דשאני החזן דאיהו התוקע דהני כמו ברכו והוא בבה"כ אבל מי שאינו בבה"כ אפשר דאינו מחויב ומפילא שפיר ראי' המ"א דאילו לדעת המרדכי אין היחיד נגרר אחר הקהל רק במלאכה דאורייתא א"כ הדרא הקושני' לדוכתא מנ"ל להגמרא להוכיח דניתן שעור לכל עולם ואף להדליק דילמא החזן לא קיבל עליו ואי משום שהיחיד נגרר היינו לדאורייתא ולא להולכת שופר דשבות א"ו שאין לחלק ויותר נראה לפרש דברי המרדכי למשמעות לשונו שאינו מפרש כהח"צ מה דאמר ר"י שמעתי וכו' שקאי לכל עולם ומשום שלא קידש היום לכ"ע עד שיבא החזן לביתו אלא שמפרש שאם בא להדליק היינו החזן לבד ואמת שבפני' הח"צ משמע מלישנא שהרי נתנו חכמים שעור לחזן דאילו לפי המרדכי שהרי נתנו לו שעור מבע"י לי' ומ"מ לשון התוספתא הנ"ל מבואר כפי' המרדכי דלא קתני יותר אלא ר"י אומר רצה להדליק אס"פ מדליק אמרו לו נתת דבריה לשעורין וא"כ פה מביא ראי' שנתנו חכמים כו' היינו לדעת ר"י משמע אבל לאדם אחר אסור והא ע"כ לדעת ר"י החזן לא קיבל שבת עד שיעור ביאתו לביתו וא"כ מה איירי' החזן כל אדם שאינו רוצה לקבל בקבלת רבים נמי שרי ש"מ דוקא להחזן הותר להוציא עצמו מקבלת הקהל מתמת אין ברירה דהשופר משא"כ שאר כל אדם ע"כ נגרר היחיד אחר הרבים ולפי' זה נמי אולה שפיר ראיות המ"א דאילו נימא דכ"ע רשאין להוציא עצמם מן הפלל בשבותים ולא בדאורייתא קשה איה' למד ר"י שהחזן משונה מכל עם אפילו בהדלקה דילמא אין דינו משתנה פלל ולכך בהדלקה אסור כמו כל עם שהיחיד נגרר

אחר הקהל בע"כ ומה שמונתר בשופר היינו מפני שאינו אלא שבות שבוה כ"ע יכולים להוציא מן הפלל אלא ש"מ דאין לחלק ושני הדרכים ברורים וראיות המ"א נכונה אלא שדרה זה מתפרש יותר בלשון המרדכי: סימן רסג סעיף י"ז י"א מי שקיבל וכו' הוא דעת הרשב"א ועיין בב"י מביא הר"ן לחולק בלשון זה ולי נראה אין הנדון דומה לרא"י דש"ה דאם יש שם בורגנין הוא עצמו שומר וכתב הב"י דה"נ איכא למימר אם לא הי' מקבל שבת הוא עצמו הי' מותר ועיין בספרי ב"מ סי' ה' קרוב לסופו פתבתי קצת בקיצור לנישב הר"ן ור"ל דהכי טוען הר"ן דש"ה דאם יש שם בורגנין הוא עצמו שומר ונמצא אין בזה פי אם מצד איסור אמירה שבות פי בהשמירה דעביד חבד' לא שייך איסור שליחות שהרי השמירה הוא עצמו מצי עביד ובכל מידי דיש מציאות היסור לא נאסר האמירה משא"כ במלאכה גמורה מה בכך דמפני שהי' אפשר לו שלא לקבל שבת הי' מותר בו ואין בזה משום איסור אמירה מ"מ יש בזה האיסור שליחות ע"ש ודוק: סימן רסה עיין מ"א סק"ב בא"ד אב"ל הר"ף והרא"ש .

וטור סברי אפילו שלא במקום הפסד שרי נ"ב אגזיל בזה לשיטתו שכתב שם וכ"ד הר"ף והרא"ש שהשמיטו הא דבכולסי ור"ל דלדידהו אף בכולסי שרי וח"ו לומר כדברים אלו דאייך יפלגו על ברייתא מפונרשת אלא משום דהוא מילתא דל"ש השמיטה בדרה הר"ף וילדעת החולקים על הר"ן שם שאין בו משום ביטול פלי מהיכנו מ"מ לא התירו לטלטל לצורך דבר שאינו ניטל אלא במקום הפסד וע"ש בהר"ן ובעל מלחמות ודוק שוב ראיתי דהיינו מה שכתב בעצמו שם ואפשר דאף דעת הר"ף וכו' פהרמב"ם מדנקטו פלי זכוית משמע אבל אם אינם פלים לא והם דברי בעל המאור שכתב לשון זה ואנן השתא וכו' לא שרינו פולסא במביא פרים וכסותות אפילו בשליפי זוטרא דלא טרחינו טירחא יתירה בדבר שאין עליו תורת פלי פלל אבל האמת דבל"ז אין להוציא מהשמטתם פלום מדהוא מילתא דל"ש: סימן רסו סעיף ב' וכדי שלא יהי' חייב משום מחמר עיין מ"א מביא בשם הר"ן וריב"ש דאפילו בחמור דגוי חייב משום מחמר וכן כתב הרשב"א בשבת על השןשי' והלא מחמר ובמס' ע"ז פ"א מאריה הר"ן להוכיח דעתו בזה.

ולענ"ד צ"ע שבימת הבהמה דנפיק האזהרה מלמען ינוח אתה וכו' ובהמתה קיי"ל דאינו מוזהר אלא בבהמתו מדכתיב ובהמתה ולהכי פי מפקירה אינו מוזהר עליה והלאו דמחמר הא גמי לא כתיב אלא לא תעשה מלאכה אתה ובהמתה ומ"ש דלגבי מחמר אף בהמה של הפקר אם מחמר אחר' ואינו מכוין לזכות בה יאה נקרא בהמתה ולגבי שבימת בהמה לא יאה נקרא בהמתה: ובע"ז דחק הר"ן לשנויי הלשונות הנאמרים בגמרא לגבי מחמר בהמתו שהוא ל"ד ומה יענה ללשון התורה בהמתה.

הגם דיש לדחוק דדוקא גבי השבימה דלא אפשר שצינתה התורה על שבימת בהמה דגוי ובע"כ בהמתה בדיוק משא"כ גבי מחמר גמי י"ל שהוא לאו דוקא מ"מ קשה לי מנ"ל דל"ד וה"נ יש למיזק מתוס' יבמות דף ו' ד"ה נגמור כתבו וא"ת והיכי נגמר מהכא דלא דחי דילמא ש"ה דהוא עשה ול"ת דהא כתיב למען ינוח ואי דלאו דמחמר שייך אפי' בבהמה דלאו דילג' הא אין בו עשה דלמען ינוח ומסתמא אם (חסר איזה תיבות) [וה"נ לדעתי מבואר מלשון הרמב"ם פ"ב מה"ש שכתב אע"פ שהוא מצנוה על שבימתו אינו לוקה לפי שאיסורו בא מפלל עשה ואילו הלאו דמחמר יהי' שייך אף בבהמה דלאו דילג' .

איך איסורו בא מפלל עשה] ולפ"ר הי' מוכרח דהתוס' וקרא"ש והסמ"ג והגהות מרדכי ריש פ"ק מי שהוציא והו ל"א ס"ל הכי.

והובא דברייהם בב"י סי' ש"ה שהרי לא מצאו איסור הליכה בקרון שהגוי מנהיג בהמהות אלא התוס' ורא"ש משום גזירה שפ"א יחתנה זמורה או משום איסור תחומין שפ"א ירד מן העגלה ע"ש והסמ"ג נתן טעם משום שמוש בע"ח וכבר קיהא בטעם זה הגהות מרדכי דלא הוי אלא צדי צדדים ובטעם גזירת חיתוף זמורה קיהא המהרי"ק סי' מ"ו דלא שייך היכי שהגוי מוליך ע"ש ומה דלא איירי בקיצור משום שביתת הבהמה מבואר בהגהות מרדכי שם משום דאיירי בשוכר להגוי בקבלנות ובהמהות אין לו שום שייכות אפילו ע"י שכירות ואילו דנימא דאיסור מחמר שייך אפילו בבהמה דגוי א"כ הא הישראל נדאי עובר בלאו דמחמר אילו הוא מוליכה ומ"ש אם הגוי מחמר בשליחותו הא כל מה שהישראל אסור לו לעשות מן הנה הוא שלא לעשות לו גוי בשבת בביתו של ישראל אפילו בקבלנות ואין לה ביתו של ישראל גדול מזה אם הישראל יושב על העגלה ובפרט היכי ששכרו לעשות מלאכתו בשבת דלא מהני שום קבלנות א"ו משמע דסברו דאף מחמר לא שייך בבהמה שאינה של ישראל ולכן לא שייך שליחות שהרי הוא גופי שרי לחמר בהמה זו שאינה שלו ומה שה"ן ז"ל בע"ז מביא ראי' לשיטתו משום דכל שקצב הלוקח המקח ולקחו לנסותו פ"ב הוא שלו ממס' ב"ב שהמוכר אינו יכול להקדישו לפ"ר בלי עיון כל הצורך הי' נלענ"ד דשם לא קאי אלא היכי שהמקח בשלימו' לא חל הקדש המוכר אבל אם הלוקח אחר הנסיון מצא בו תינהא באופן שהמקח בטל מעיקרא פשיטא דנתגלה למפרע שהיתה בהמות ישראל בשעת הנסיון [ועיין מס' ב"ב דף פ"ח שם מבואר בפשוט אפילו בגמר לקנות ובדבר דקיץ הדמים כל שמחזירו למפרע לא קנה לענין חיוב מעשר דמאי ואם לא קנה הרי הוא דמוכר למפרע ועבר: ומה שלא חל הקדש המוכר היינו במה שהלוקח מחזיקו בהמקח ע"ש ודוק] ועבר הישראל בעשה דשביתה ובלאו דמחמר אי אזלא מחמתו'.

ואף דהוכיח ה"ן ז"ל נמי דעתו דאל"כ כל הלאו דמחמר למותר יש לדחות דלהחמיר בלאו הוא דאיתי אף דאין לוקין עליו נ"מ לתשובה ואולם יש לדחות דלעולם פוסקים ה"ל מודים לדינא דרשב"א וקרא"ש וקרא"ש דלא התעוררו מטעם שליחות דגוי במחמר משום דישיבת בעל חי בקרון דהוי כבעל חי במטה שהמטה טפילה לו ה"נ הקרון בטל לגבי האדם וחי נושא את עצמו נמצא דאין הגוי מחמר אלא במלאכה דפטור אבל אסור וקרא"ש שליחות הגוי כשבות דשבות.

ועיני' סי' ש"ז סעיף ה' וצ"ע ולענ"ד יש ג"כ ראי' דלא פהרשב"א וקרא"ש דתנן ביצה דף ל"ו אין רוכבין על גבי בהמה ומפרש הגמרא משום גזירה דשפ"א יחתנה זמורה ועיין בספר ת"ש סי' ש"ה ס"ק כ"ז בא"ד הוכיח פהרשב"א דאפילו לדעת המרדכי דשביתת בהמה לא מציינן בדרבנן מ"מ ע"כ כ"ע מוכרחים להודות דבאיסור מחמר מציינן דאפילו במחמר שהמלאכה אינה אסורה אלא מדרבנן שייך נמי האיסור מחמר מדרבנן זולתו במקום הפסד או במקום מצוה ובל"ז לענ"ד מה דנאמר בפ"ק מי שהחשיך כל שבאדם וכו' אינו אלא במחמר דשנים שעשאוה ע"ש ודוק ולדעתו הכי מוכח מלשון הגמרא בחמורו מותר

לכתחילה דלא משמע מטעם הפסד כדכתב הת"ש אלא בפשוט מותר לכתחילה וקא דדוקא אם אין עמו נכרי היינו משום דחמור אתה מצווה על שביתתו יש לגזור שפא לא יהי נזק ליקח ממנו פשהוא עומד.

וכן איפא למידק מלשון תוס' דפרק אלו דברים ד"ה מחמר ע"ש ודוק: [אף מביא שם הסמ"ג לחולק על המרדכי מדמזנהיר בשביתת בהמה אף בכרמלית ובזה מיושב הירושלמי שפא"ש שם שפי' טעם דאין רוכבין משום שביתת בהמתו והב"י סי' הנ"ל מתמיה מטעם דחי נושא את עצמו [וכבר פתב בטר הכי הב"י עצמו על דברי המרדכי כדברים אלו] ואולי הירושלמי סובר כהסמ"ג הנ"ל דלא כהמרדכי ואף לשיטת המרדכי י"ל דהלשון דירושלמי לאו דוקא ור"ל משום מחמר דהא רוכב אין לה מחמר גדול מזה (עכ"פ נשמע מהירושלמי דבי"ט נמי שייך שביתת בהמה וכ"ש מחמר) וקשה על תלמודן מדוע לא יהבו הטעם לאיסור רכיבה משום מחמר אלא משמע משום דמחמר לא שייך אלא בבמתו והמתני' סתמא קתני אין רוכבין על גבי בהמה דמשמע אפילו בבמה דגוי או דהפקר ואינו רוצה לזכות בה ומנכרח לטעם דחתיכת זמורה ועכ"ז אינו פדאי לחלוק על שלשה עמודי עולם והיוצא מזה עכ"פ דלשיטתם היכי דיש על הקרון תפצים מבלעדי האדם ודאי יש נמי איסור לילה בקרון משום מחמר ודוק: תו עיין בב"י סי' זה פי המ"א סק"ז העתיק דבריו בקיצור ואף בראשי פרקים ומביא הב"י דברי התה"ד שפביא בשם פוסק דמוטב לרפוב חוץ לתחום מלהלך ברגליו ומסיק דהיינו חוץ לי"ב מיל ונפסובר דחוץ לי"ב דאורייתא ויותר טוב לעבור עליו שבות דרכיבה וספק דאורייתא מלילה ברגליו דעבר ודאי אדאורייתא' והמ"א משיגו מטעם רוכב כמהלך ברגליו דמי נאי משום זה אין לדחות הב"י די"ל נהי דכמהלך דמי היינו כמהלך למעלה מי' ואולם בהריב"ש סי' י"ח מבואר להדיא דאין הברדל ע"ג בהמה לענין תחומין ומביא ראי' מפרק בתרא דביצה דלולי דתחומין דרבנן היינו מפרשים הטעם דאיסור רכיבה משום גזירה דשפא יצא חוץ לתחום והמ"א פנראה רוצה לדחות ראי' זו וכתב ואם רגליו תלויות למטה מי' פשיטא דאיפא איסור תחומין וכ"מ סוף ביצה ואני איני רואה טעם וסברא בזה דאם בהילוף גופו אין איסור מפני שהוא למעלה מי' מה בכך שרגליו המחוברים בו והם טפלים לגבי הגוף תולים למטה מי' לכן לענ"ד ראיות הריב"ש ברורה ותו קשיא לי על הב"י ז"ל שהרי בסי' תקכ"ו מביא דברי הרמב"ן ופוסק פותני' בהש"ע.

וז"ל הרמב"ן ראיתי בצרפת בי"ט ב' והלכו אחרי המת רוכבים על סוסים וח"ו שלא התירו רבותינו פן אלא במקום דלא אפשר פעין ששנינו לגבי עדות החודש מי שראה את החודש ואינו יכול לילה מוליכין אותו על החמור ואפילו במטה השתא בעדות החודש שהוא דבר שמתחללין עליו את השבת חששו לשבות זה ולא התירו אלא במקום דלא אפשר כ"ש דבר קל וכו' נשמע מינן' אף דודאי ואפילו במטה נאמר לרבותא דאפילו הוא חולה דהוי ככפות והוי האדם וגם המטה משאוי דבהמה מ"מ שרי אעפ"כ דייק נמי מינה דוקא מפני שהוא חולה ואין יכול להלך הוא דשרי ברכיבה לילא פן צריך לילה ברגליו וא"כ הא המתני' איירי אפילו בחוץ לי"ב מיל כדתנן שעל מהלך לילה ניום מחללין וקשה ת"ל דאפילו יכול לילה מחויב לרפוב אם אין תחומין למעלה מי' פדי למעט באיסור דאורייתא ונפשט ממתני' דיש תחומין למעלה מי' ולמה הונח באיבעי' דלא איפשט ואפילו ספוקי מספקא לי' ליפאלמימר הקא לסברת הב"י פנ"ל.

אף על תלמודן ל"ק לפי המסקנת הפוסקים דתלמודן סובר דתחומין דרבנן אפילו חוץ ליי"ב מיל ונפיר מסיק באיבעי דלא אפשיט משא"כ לפי הירושלמי ע"כ נפשט דיש תחומין למעלה מי' ממתיני הנ"ל וא"כ מה הועיל הב"י שכתב שאותו הפוסק סובר כהירושלמי דמה בקב דהא להירושלמי נמי נפשט דיש תחומין למעלה מי'.

עכ"פ מוכרח מהמתיני דיותר טוב לילה אפילו חוץ ליי"ב מיל מלרפוב אף אפשיט לומר דהא בסי' ש"ה הנ"ל מביא הב"י הגמרא דקדושין דאין מונהרין על שביטת בהמה בחוץ לתחום הואיל והוא דרבנן משמע אבל חוץ ליי"ב מיל למ"ד דהוי דאורייתא איכא נמי איסור תורה בהילוף הבהמה עצמה וא"כ ע"כ הב"י הקא מיירי בהקמת גוי שאינו מונהר על שביטתה משא"כ המתני' דר"ה אפשיט מיירי בהקמת ישראל וכמסתמא דאז פשיטא דעדיף לילה מלרפוב דעבר אדאורייתא של שביטת בהמה ואיסור רכיבה דרבנן ועל ספק איסור תורה אם יש תחומין למעלה מי' זה הנראה להליץ בעד הב"י אגמם לדינא כפר מספיק ראיות הריב"ש דאין הבודל לענין תחומין בין על גבי בהמה לאדם כנ"ל: תו התחיל וכתב המ"א פתב בהגמ"ר וכו' וכ"כ מהרא"י סי' ס"א בכתביו והוא לא פגע ולא נגע פי הגמ"ר בהדיא איירי תוף התחום ומהרא"י איירי חוץ לתחום ולבסוף פתר העתקות לשון הב"י וש"מ דאם האנפף שנה הרבה אפשיט דמותר לרפוב והיינו מדמהר"מ לא עיכב אלא הפסד מועט משמע אבל שנה הרבה מודה להוראה זו וכתב המ"א וצ"ע דלא מציינו זה בשום מקום ועיין סי' של"ד ס"ב ולענ"ד אינו דומה לסי' של"ד אלא לדהקא ממש דאי לא שרית לי משום דאדם בהול על ממונו אתי לאתויי ד"א ברה"ר וע"ש בב"י וק"ל: תו פתב תוף ד"ה ודע ואם אין העגלה גבוה י' בעצמה וכו' אבל עמוד מקרי קבוע וכו' א"י מה בעי מן עמוד שאינו פלי ומ"ש עיין סי' שנ"ה ס"ב וא"כ אפשיט וכו' צ"ל סי' שנ"ה ס"ק ו' ונשם יפה פתב דלהכי ספינה הוי פרמלית אף דהיא פלי פיון שיהא בכרמלית והסברא דקבוע ע"כ ליתא מדתוס' דייקו על גת פיון שיהא מחובר לקרקע פי ודאי גת נמי קבוע.

ועיין סי' שמ"ה סק"ד: סעיף ט בסופו אלא פורקן בנחת עיין ח"ר מדכתב הא דאוקמוה בכולסא ולא אוקמא בקרני דאנמנא ובשליפי רב רב וכו' ע"ש מוכח דלא ס"ל הכי דא"כ לק"מ: והה"מ שהעתיק דברים אלו על הרמב"ם צ"ע ודוק: במ"א ס"ק י"ד.

והא דקפריה וקא קמבטל פלי מהיכנו היינו מפני שיכול לפורקן בנחת נ"ב וזה דלא פדעת תוס' שבת דף מ"ג ע"ב ד"ה כפר ע"ש וק"ל וכן הח"ר שציניתי לעיל: תו לסעיף ט' אבל הם גדולים וכו' אלא פורקן בנחת פן נמי לשון הטור וכתב הב"י ומ"ש אבל אם גדולים וכו' אלא פורקן בנחת פלומר אבל לא יניחם על הבהמה משום צער ב"ח ודין כיצד פורקין משאוי שעל גבי בהמה פתב רבינו בסוף סי' ש"ה ויש לתמוה מה ענין זל"ז שם לא התיר אלא בדחיפת ראש שאינו אלא טלטול מן הצד ומניחן לפול והקא דאיירי בכלים הנשברים ומתיר בטלטול גמור משום הפסד לפורקם בנחת בנדאי צ"ע ואולם הדברים נובעים מהרמב"ם פ"ק כ"א וכתב שם הה"מ והוסיף רבינו להתיר הפריקה בנחת מפני הפסד מרובה התירו לטלטל ואפילו בטיול פלי מהיכנו וצ"ע דכפי הנראה יצא להרמב"ם כל זה מדהוקשה לו מה דוחקני למוקים בכולסא ולא מוקים בשליפי רב רב וכו' ונראה לו בתירוץ רמב"ן ורשב"א משום דדומיא דטבל נשנה דאיירי בין

בשליפי רב רבין בזוטרא פדאיתא שם בלח"מ עכ"פ נשמע מיני דהיתר טלטול מוקצה
עדיף לי מביטול פלי מהיכנו שהרי אם אפשר ע"י הפריקה בנחת אינו מתיר הביטול
פלי מהיכנו וא"כ פשיטא דקשאיא מסי' ש"ה סעיף י"ט דהתם היתר ביטול פלי מהיכנו
מפני צער ב"ח מבואר בגמרא ומ"מ כתב שם המ"א דמשמע להרמב"ם אסור להעלותה
אפילו במקום דאין מספיק הפרים וכסותות ומה שכתב תו דאין לדמות גזירות חכמים זה
גיחא אילו הי' שם האיסור העלאה מבואר בגמרא הי' ההכרח לומר אין לדמות אבל
קשה מנ"ל להרמב"ם הא דהרי מהכא מבואר מדעתו דטלטול מוקצה קיל מביטול פלי
מהיכנו הן אמת משמעות המ"א הכא מה דקיל הפריקה בנחת היינו משום דאינו אלא
טלטול קצת וא"כ לק"מ אבל באמת תמוה לי סברא זו אף שזכר נמי תיבת קצת בהלח"מ
דאילו פן מדוע השמיט הה"מ תיבה זו העיקר ואף כתב מפני הה"מ התירו לטלטל ולא
כתב לטלטל קצת א"ו משום דבאמת אינו קצת דאין לה טלטול גמור יותר מזה דכשפורק
בנחת הרי אדרבא שוהה בידו הרבה בהנחתם כדי שלא ישברו ולהכי כתב הרמב"ם
בנחת ולא דמשום זה יהיה קלישת האיסור טלטול והדרא הקושני' לדנפתי וע"כ צ"ל אם
העיקר כהבנת המ"א שם (פי ע"ש בא"ר ות"ש וצ"ע דאדרבא מזה הוכיח מדפשיטא לו
הכא דהטלטול מוקצה קיל מביטול פלי מהיכנו מקושני' הגמרא והא קמבטל פלי מהיכנו
אלא ליפרק בנחת א"כ שם למה התירו ביטול פלי ולא מיז שא"א לו שם בפרנסה יתירו
הטלטול ולהעלותו או שצירפו שם טורח ההעלאה להאיסור טלטול והתירו יותר ביטול
פלי מהיכנו ושוב מדלא מצא להדיא אלא היתר ביטול פלי מהיכנו לא נראה לו להתיר
טלטול ההעלאה עם הטורח והנה כל זה שטת הרמב"ם הכא דהתירו טלטול מוקצה מפני
הפסד אבל דעת רמב"ן ורשב"א הכא נמי לאיסור פמבואר בדברייהם והן הן הי"א בסי'
של"ד סעיף ב' ועיקר ראי' הרשב"א שם ריש פרק מי שהחשיף בתדע מהכא מקושני'
הגמרא והא קמבטל פלי מהיכנו אלא דלישתברו ע"ש בח"ר וממילא לדעת הרמב"ם
הכא פשיטא דשם שרי אמנם דוקא בה"מ פדדייק הה"מ וא"כ קשה לו שם מבואר בב"י
בשם הה"מ בשם התוס' דנמי הם מן המתירין ובשבת דף מ"ג ע"ב פתבו בד"ה פבר וי"ל
דהוי מצי לשנוי הכא דה"נ הוי מצי לשנוי בשליפי רב רבין ואם הטלטול מוקצה שרי
במקום הפסד איך יכול לשנויי ברב רבין דא"כ למה ישתברו יפרקינהו ובנדאי המתירים
שם אזלו הכא בשטת הרמב"ם ודוק: סעיף יג מצא ארנקי בשבת אסור ליטלו נ"ב עיין
ב"י .

מבואר דהרמב"ם פסק להיתר אלא שכל הפוסקי' חולקים עליו ואף הרמב"ם גופני'
בתשובתו כתב הדברים בלא ראיה אף מסברא פדאיתא בהה"מ פרק כ' ותימא לי הא
הסוגי' דע"ז דף ע' מבואר פדפסק דאיתא שם האמר רבא אמר לי איסור וכו' דאי מינטרא
שבתא כמה פיסא קא משתכחי בשוקא ולא ידענא דסבירא לן כרבי יצחק דאר"י המוציא
פיס בשבת מוליכו פחות פחות מד"א ולולא דמסתפינא מכבודן של כל החולקים הייתי
אומר שהרמב"ם באמת הוציא דינו משם אלא שבשעת פתבו התשובה תקפה עליו
משנתו פדכתב באיגרת התשובה שפבר אירע לו פעם פכה אף עיין מ"א סק"י משמע
דמש"ה דחק לפרש המוציא היינו שהוציא בשבת (גם אינו נופל כלל לשון פיס כ"א על
מציאה דאילו על הוצאה מרשות לרשות סתם המוציא מיבעיא ליה למימר דאטו הפונח
בכיס ידוע ששנה הרבה מן סתם חפץ דנימא משום חסר] אף גם לשון המוציא אינו

מתפרש פלל כדפי' המ"א דנקא בשוגג א"ו המוציא כמו המוציא כי אין בזה דקדוק בשבת כדאי תא ברכות י"ט ע"ב המוציא פלאים וק"ל אלא שרש"י ז"ל דקדק ביצה דף ט"ו וכתב המוציא גרסי' ואולי ט"ס הוא (חסר איזה תיבות) שוב עיינתי בא"ר וראיתי שמפרש אליבא דהחולקים על הרמב"ם כמה פסין משתפחין בתמי' כו' ע"ש ואף זה דחוק ורחוק: [וא"י דא"כ למה פתב ואפשר דהתם מייירי בשוכח הא לפירושו ע"כ מה דנאמר קא משתכחי נמי הפי' דנשפחים בשוקא וקלא נאמר א"כ דינא דר' יצחק על שכתה אבל באמת לדעתי לישנא דמשתכחי לא משמע פלל לשון שכתה דאילו פן מה נאמר מה דנתעביד בשכתה זו והנה לו לומר דמשתכחי בשוקא וחוזרים ומביאם לביתם א"ו משתפחין היינו שנמצאו מציאות וזוכין בהם וע"ז קאמר דשפיר עבדו מדר"י והמוציא היינו שמצא מציאה שוב הראו לי הלומדים דפה שפספס קרבן נתנאל פתב כדכתבתי: סימן רע"א סעיף י"א ואם יש לו ב' כוסות מצומצמות וכו' דקידוש דלילה עדיף נ"ב א"י למה לא עדיף לקדש בלילה על הפת ועל הכוס ביום מפני טעם הרא"ש שפסימן שאח"ז סעיף י"ד ואולי איירי פשיש לו ליום כוס של שחר: סימן רע"ו סעיף ג' הג"ה ומותר לומר לנכרי וכו' הטעם כדאי תא בב"י בשם ר"ת דהא טלטול הנר אינו אסור אלא משום דהוא מוקצה ושרי בטלטול מן הצד.

נ"ב עיין ב"י ריש סי' ש"ח בכלליו וכן מבואר בש"ע סי' שי"א סעיף ח' דטלטול מן הצד לצורך דבר האסור אסור וצ"ל דגוף מה שצריך להנר דהיינו להאיר לו נמי דבר המותר הוא וק"ל סימן רע"ז סעיף ג' ואם הניחו עליה מדעת אסור כתב המ"א וכתב הב"ח דאם נפל נר על השלחן וכו' דבמקום פסידא סמכינן על הי"א נ"ב בנפל מלמעלה למטה פשוט בב"י בשם מהר"ם להתיר דאין שוכח גדול מזה אלא הב"ח איירי מנר שהיה עומד בה"ש על השולחן תוך נר ונפל בשבת מתוכו על השלחן בזה הנכרח לסמוך על הי"א.

בט"ז סקוה מסיים ואפילו המנורה וכו' ועיין סי' ש"ט מה שכתבתי על דברים אלו: סימן רע"ט סעיף א' בט"ז סק"א מסיים שבהרא"ש ט"ס וצ"ל הדולק בשבת נ"ב בנדאי אילו היה כתוב הכי היה ט"ס דהא באמת קיי"ל אפילו בנר שהדליקו בו אסור אבל עתה הוא נכון דמ"ש אלא ר"ל אגון קיי"ל הכי ולא קאי אר"ש: סעיף ב' ויש מי שהתיר חימא איך ס"ד הכי א"כ איך פסקינן דמותר להניח נר על גבי דקל בשבת אם היא מותר לטלטל לצורך גופו: סעיף ג' נ"ב עיין סי' ש"ח סעיף ה' ובט"ז סי' שי"א הרגיש ומינישב: סימן רפ"א בהג"ה ונוהגין כו' מבחול וכתב המ"א אבל מ"מ ממחרין מבי"ט פדי לקרות ק"ש בזמנה נ"ב היינו פנותיקין כדאי תא במס' סופרים פי"ח וכן פתב רש"י בפרק הקורא עומד וא"כ א"י מה האחר מבחול הא עיקר זמנה אף בחול אינו אלא פנותיקין ועיין סי' נ"ח: סימן רפ"ב בט"ז סק"א פתב בשם הלבוש דבשבת שקורים ב' פרשיות שיש לקרות מנין חצי הקוראים בכל סדרה וכתב ונראה דהיינו מנין שבעה אבל לא מה שמוסיפים דבזה אין שום חיוב מן הדין נ"ב דאדרבא הקפידתו על מקומות שמוסיפין תמיד שיקרא החצי בפרשה ראשונה ולא כמו שמדקדקין מקצת דקדוק עניות ומחברין הפרשה עם הרביעי כי זה לא נאמר אלא אם לא מוסיפין שאז ראוי לחבר עם הרביעי פדי שיהיה הפרשיות שונים אבל עיין במ"א ס"ק י"ו פתב שעכ"פ יש לחבר השני פרשיות עם אחד דלא פלבוש וא"כ יראה דאם אין מוסיפין יש לחבר עם הרביעי וכשמוסיפין וקורין ט' או י"א יש לחבר עם האמצעי דהיינו החמישי או עם הששי וק"ל סימן רפ"ו פתב המ"א

סק"ג ונ"ל דאם הוא סמוך לערב ואין שהות להתפלל שתיהן יתפלל מוסף וכו' נ"ב אף דכתב מילתא דמסתביר עיין בהרא"ש במקומו מבואר בשם הירושלמי ההיפוך ולזה התעורר והגיד לי אורח למדן מו"ה יוסף יאסמי מראגנזנא: סימן רצ"ו המ"א ס"ק ד' מביא בשם ש"ל כוס של הבדלה רגיל המבדיל לשמות פולו ואין משקה ממנו בני הבית נ"ב אפשר הטעם משום די דיין בעי הסיבה לפטור את חבירו ואנו נוהגין לעמוד פדלקמן ועיין בתוס' פ"ק כ"מ דף מ"ג סוף ד"ה הואיל ובב"י ולקחי עושין הכי פדי שלא יהא מוכרח לסמוך על הטעם שמסופקין בו התוספות לומר שיועיל קביעות ההבדלה אף להיין: סימן רצ"ט עיין מ"א ס"ק י"א פ"ב ול"ד לקידוש וכו' פנ"ל לדעת הטור אף שדעת הטור מבואר הכי מ"מ הטור גופיה צ"ע שהרי הרא"ש כל עיקר דינו דליין הבדלה א"צ ברכה אחרונה שפוטרי יין שבתוך המזון אינו לומד אלא מרב דלא סבר אין קידוש וכו' וממיל' מזה הוכיח דא"צ ברכה אחרונה דאל"ה איך אפשר שיפטר מברכה ראשונה את שבתוך השלחן וא"כ הא ע"כ לומר אף היכי דשונה נמי תוך המזון דבהמ"ז פוטר את יין הבדלה מברכה אחרונה ואפילו קודם נטילה ובאמת צריך טעם למה הא אינו בא אלא למצוותו וע"כ או לבא לסברת הרשב"א או לסברת הרא"ש שמביא המ"א בשמו סי' קע"ד סעיף ט' על יין שלפני המזון וא"כ מ"ש אם שונה בתוך המזון נמי אם לאו וצ"ל דנדאי סברתו הנ"ל שאמר על יין שלפני המזון לא שייכה על יין הבדלה וגם טעם הרשב"א לא שייך אלא עיקר הטעם שאם רוצה לשנות עוד תוך המזון שפוטרי מברכה אחרונה דיין מפני שעדיין לא גמר שתייתו הואיל שהיה בדעתו לשנות עוד והוי כולה חדא שתייה וכדכתב המ"א ומ"מ כ"ז צ"ע מנ"ל בדעת הרא"ש.

ואדרבה פיון דלומד הבדלה מקידוש אליבא דרב דס"ל יש קידוש שלא במקום סעודה איך אפשר לחלק בין קידוש להבדלה ודו"ק: סימן ש"א סעיף מ"ב המוצא תפילין וכו' ע"ש עיין סוף פ"ק דביצה בגמרא ופרש"י מבואר שם דדין זה חלוק מדסי' רס"ו סעיף י' במי שקידש עליו היום דשם אפילו מינטרא בבית הסמוך לחומה מכלבים ולא מגנבי מביאן לביתו וכאן דוקא פשאינן נשמרים אפילו מפלפא הוא דמיטפל בהן להכניסם אבל במינטרי מפלפא אפילו אינן נשמרים מגנבי מניחן והולך לו והרב ר' יונתן במס' עירובין פ"ק מי שהוציא והו העתיק זה ותלה בו זיינים ליתן עליו טעם ע"ש ותימא על פל הראשונים ואחרונים שלא הזכירו בזה פלל והנלענ"ד שגירסא אחרת היה לפני רש"י ז"ל דהיינו המהו דתימא רוב גנבי ישראל ניהו זה לא הי' פתוב לפניו פדנמי לא פירשו והוא מוכרח דהא לפרש"י שפת יתר הוא דהא טובא קמ"ל אבני אפילו לא הוי אמרינן רוב גנבי וכו' דהיכי דמינטרי אפילו מפלפא בבית הסמוך לב"ה פיון דלא מינטרא מגנבי ביאם לביתו ובטעם שהם פבר בראשו משא"כ במצאן בארעא באופן זה מניחה והולך אלא ש"מ שגירסא זו לא היתה לפניו משא"כ לגירסתינו הכי פירושא הא דמינטרא מפלפא וגנבי בבית הסמוך לחומה מניחם שם והא דאמר אבני שיליכם לביתו פשאינן משתמרינן מגנבא ול"ק תו אפילו כי מצאן בארעא נמי ומה איר' בראשו דבאמת בראשו לאו היינו חידושו לחלק בדין כי אם חידושו דאבני המהו דתימא (ובל"ז היה קשיא מדוע משנה מלשון הכרייתא א"ו משנה מפני שהם בראשו משא"כ עתה לא מההוא טעמא משנה כ"א לאפוקי מן המהו דתימא) ופי' זה מוכרח מסוגיא דעירובין מסקנת הגמרא שם כאן בספנת לסטים דהיינו גוים המבזי' התפילין פשאינן ספנת גזיר' מחויב

לטפל בהם הרי ש"מ דלא צריף כלל ספנת פלבים פי אם ספנת לסטים גוים המבזין מחויב לטפל בהם וגם הסברא נותן זה דבספנת לסטים אפילו מינטרא מפלפא די.

ולכן לא העתיקו כל הפוסקים חילוק זה ונכון הוא וצ"ע על הרר"י שלא הרגיש שהרי"ף השמיטו בכינון: סימן ש"ג סעיף י"ט כתב המ"א ס"ק ט"ו על הב"י ולא עיין יפה דבגמרא קאי אמחט וכו' הגיהו הת"ש אמחט נקובה אבל המרדכי קאי אמחט שאינה נקובה ועכ"ז עיין בספר א"ר ולדינא הברור שהדין עם הב"י: סעיף כ"ה בס"ק י"ט וכתב המ"א ומ"מ אינו אלא מדרבנן נ"ב עיין ב"י מביא בשם סמ"ג בטוח על פניו בצק חייב חטאת: סי' ש"ד סעיף א' ומותר לעשות מלאכה לעצמו כתב המ"א או עשה להרוויח מזונותיו נ"ב על פסקת אדונו עכ"ל הכ"ב: סי' ש"ה סעיף ח' ובלבד שלא יקשרנה.

דברים אלו כתב הש"ע על פי מה שמשגיג על הרבנינו ירוחם בב"י מה שהתיר בזה אף הקשירה כדי לילף בה אף בחצר והקשה עליו למה לא חש לטעם הירושלמי שהוא משתמש בבע"ח ואני תמה מאוד להיפוך על הטור שהביא טעם זה להלכה ועזב טעם רש"י ותוס' גבי לצאת במרדעת וכן על הה"מ שהרי שם בירושלמי שבהרא"ש איתא מתיב רב אחא והתניא חבל שהוא קשור לאבוס קושרין אותו לפרה ולא נמצא משתמש על צדדי בהמה בשבת וכתב הרא"ש פי' ואע"פ שמשתמש על צדדי בהמה פי' לצורך בהמה וקשה לשמואל דאוסר לקשר מרדעת בחמור בשבת משום שמשתמש בבע"ח וכו' אמר ר' שמלאי תפטר כרשב"א דתניא רשב"א אומר מותר להשתמש על צדדי אילן בשבת וה"ה לצדדי בהמה וא"כ לדין דקיי"ל צדדים אסורין כדאיתא ס"ס של"ו הי' מהראוי ליאסר נמי אף לקשור חבל בראש פרה כמו שאסור ר' ליקשר המרדעת.

ונה התימא על הטור וב"י שאיך כתב להלכה טעם איסור קשירת מרדע משום שימוש ב"ח ומיד הכא בסי' זה בהטור מתיר קשירת החבל בראש פרה וכן הוא בש"ע ס"ס שי"ז ונהרי להירושלמי הוא תרתי דסתרון א"ו דהירושלמי אינו הלכה מתרי טעמים חדא דלשטתו למה דקיי"ל במי שהחשיף דף קנ"ה הלכתא צדדין אסורים אף קשירת חבל בראש פרה אסור ור' יוחנן גופי' בתלמודן מתירן בשבת דף קי"ג ותוס' ברייתא זו שביירושלמי להלכה אלא דמוקים אותה בחבל גרדי ותו הירושלמי משני ואמר רשב"א הוא דתניא רשב"א אומר מותר להשתמש בצדדי אילן בשבת ומשמע דהכי מפורש בהברייתא דרשב"א וזה מתלמודן מוכח דליתא שהרי בפרק מי שהחשיף בעי לאשכוחי תנאי דמתיר צדדים ולא מצא וכו' דאי הירושלמי סבר בכונת רשב"א שמביא שם הסוגיא דאמר משום ר"מ עולין לה כס"ד דש"ס ואב"י מסיק שם דכ"ע צדדין אסורין ס"ל ומוכח באמת מר' יוחנן והברייתא המתירין קשירות חבל בראש פרה בשבת דלא פהירושלמי אלא שכל שהוא לצורך בהמה אין בו משום גזירות שמוש בבע"ח ויהי דחקו עצמם רש"י ותוספות בטעם אחר שאינו שייך אלא בהוצאה לר"ה ובאמת לדעת רבינו ירוחם זה נמי דעת הרא"ש ומה שמביא הירושלמי אינו אלא להוציא ממנו האזהרה כשנותן הרסן בראש הבהמה שלא ישען על ראשו שהשענה זו אינה להכרח נתינות האפסור וגם כל נתינת האפסור אינו לצורך הבהמה משא"כ שהשענה קצת הנעשית ממילא ע"י קשירה שהוא אף לצורך הבהמה שרוא וגם ללמוד ממנו מ"ש ומכאן יש לדקדק ר"ל מן הירושלמי שסובר ליאסר שימוש ב"ח אף כשהיא לצורך הבהמה.

ומ"מ נתינת המרדעת בלא קשירה לא מקרי שימוש ושרי והיינו משום שאין הכרח לקרב להיות נשען עלי' וממילא ה"ה הנטילה שרי' אף שאינה לצורך הבהמה כמו הנתינ' לשטת הירושלמי דלדידנ' אין הבדל בין לצורך הבהמה לצורך עצמו אבל בעיקר טעם איסור קשירת המרדעת מודה הרא"ש שאינו אלא מטעם רש"י ותוס' דלא שיקף אלא ביןצא לר"ה והיינו פסק הרבנינו ירוקם ודו"ק: סעיף יא אבל לא תצא בו לר"ה פתב המ"א ובדבר דמחזי כמאן דאזיל לחינגא אפילו במבוי המעורבת אסור מ"ד אי"ט כמ"ש סי' תקכ"ב נ"ב לפ"ר א"י מאין פשוט לו ב"ט גם שם פרש"י במתני' דף ל"ב ע"ב ברה"ר וכן הקא בשבת דף נ"ג אף לא תצא בו ברה"ר: סעיף יח בהג"ה משום שמשפתמש בבהמה פתב המ"א אע"ג דהו"ל צידי צדדין זה דעת הגהות מרדכי דעירובין משום דגבא דחמרא הוי צדדין כדאימא בש"ס ונקרון הוי צדי צדדין וא"כ א"י מה משני שאני התם דאין משתמש בבהמה כלום וכו' כדאימא פרק כ"ד דשבת דאפילו לשפשא תינוק בצדה אסור מה ראי' היא זו זה הוא צדדין וזה צדי צדדין ולהכי באמת משיג הג"מ הנ"ל על הסמ"ג שנתן טעם זה עלי' דישיבת קרון ועיין סימן רס"ו סעיף ב' מה שכתבתי בזה: סימן שו סעיף ב' במ"א סק"ד אפילו חוץ לתחום שלו נ"ב כלו' דק"מ לא גזרינן שמא ילך אחריה חוץ לתחום למסקנת הגמרא: שוב פתב שם אכל אסור להביאה בידו נ"ב גדולה מזה מחמירים שם התוס' וע"ש: סעיף ה במ"א ס"ק י"א פתב נ"ל פונתו וכו' א"כ לא יצא מרשותו דיש להמקדיש ג"כ חלק בו כנ"ל דלא כהרב"י.

נ"ב תימא אם פו יהא מותר למכור חפץ וצדיו שישאר שותף בגונו' ובלי ספק שזה נמי הוצאה מרשות מקרי לאותו החצי שמוכר לכן העיקר כפי' הב"י [על מה שכתב ס"ק טו עיין בספרי סי' מ"ה]: סימן שח סעיף א' הג"ה ואפילו תחובין וכו' אסור לטלטלו פתב המ"א פירוש אותו הספין דהנה אמינא וכו' א"י מה דחקו לפי' פנה דמה"ת יהא ה"א דבשביל שתחבו בנדן עם שאר ספינים שוב לא מקפיד עליו ופירושו פשוט איפקא דאף כשתחב עם שאר ספינים מפני שעל זה מקפיד ועל האחרים אינו מקפיד מסתמא הוא חשוב יותר מדבר המותר ולכן אסור לטלטלו אף עם הנדן כדאימא ס"ס ש"י וק"ל: במ"א סק"ג פתב ועיין סי' רנ"ט ודברים הללו אינם ענין כלל להכא שם איירי מדברים מוקצים מצד שאין תורת פלי עליהם והכא מיירי מפלים המוקצים מחמת ח"כ וכבר קדמני נמי בספר.

א"ע להשיגו שם במה שהקפיד התם על מקפיד פהכא ע"ש: סעיף ג ומותר ליטלו משם ולהניחו באיזה מקום שירצה פתב המ"א ועיין מ"ש סי' רס"ו סעיף י"ב. ר"ל דשם פתב וצ"ע בשבת דף ל"ה וכו' והת"ש והא"ע שניהם לדבר אחד נתפנונו לחלק בין מוקצה דמותר לצורך גופו ומקומו לבין מוקצה דכולו אסור וזה אינו כדאימא במ"א סי' של"א סק"ד בשם רמב"ן דאפילו בספין דמילה שהיא מוקצה מחמת ח"כ נמי פתב דמאחר שמשלטל הפלי בהיתר מחזירו לאיזה מקום שירצה לכן נלענ"ד דמעיקרא לק"מ שהרי דקדק הרמב"ן דמאחר שמשלטל הפלי בהיתר וכו' מבואר מיניה הא טלטול, באיסור לא אמרינן הואיל וכבר היא בידו שוב רשאי להוליכו למקום שחפץ בו א"ו מוכרח לזרקו מידו א"כ ה"ה שופר זה מה בכך שהוא בידו מ"מ מדקבלת שבת בדידנ' תלוי שוב במה שמשלטל השבת עליו עביד האיסור במה שמחזיק המוקצה ומקבל השבת עליו ובנדאי היה ההכרח שירקנו מידו לולא או' דנתנו לו חכמים שעור ובאמת אינו מקבל עליו שבת

או פדמסיק שְהִיָּה לוֹ שֵׁם מִיָּד מְקוֹם לְהַצְנִיעוֹ וּק"ל סְעִיף וּ וּבְלִבְד שְׁיָהָא עוֹשִׁין מְעִין מְלָאכָה.

פְּתַב הַמ"א דְלָמ"ד בְּסִי תַצ"ה דְנוֹלָד אָסוּר בְּשִׁבְתָּת אַם פֶּן גַּם כָּאֵן בְּעִינָן שְׁיָהָא רְאוּי לְמְלָאכְתּוֹ רֵאשׁוּנָה וְכָל הַבָּאִים אַחֲרָיו תְּפָסוּ עָלָיו שְׁהָרִי קִים לָן דְמוֹכֵן הוּא וְלֹא הָנִי נוֹלָד וְאוּלָם מִמָּה שְׁפָתַב נְמִי ס"ק י"ז אָף מ"ש הַב"ח בְּפִי הַתּוֹס' צ"ע דְדַבְרֵי תוֹס' הֵם כְּפִשְׁטָן ע"ש דְרָבָא ס"ל דְנוֹלָד אָסוּר וְאַלִיבָן פִּירְשׁוּ הַתּוֹס' פֶּן מְזַה נִרְאָה בְּעֵלִיל דְלוֹמֵד הַפִּי בְהַסְוֵגָן דְמָר סָבַר מוֹכֵן הוּא וּמ"ס, נוֹלָד הוּא הֵינְנו דַּמ"ד מוֹכֵן הוּא ר"ל מְדַתּוֹרַת כְּלִי עָלָיו שְׁרָאוּי לְכַסּוֹת דְבָר אֵינּוּ מְוַקְצָה כְּמוֹ עֶפֶר דְלֹא חֲזִי לְמִיָּדִי וְאִי מְשׁוּם דְלֵהוּוּא מְלָאכָה לֹא עֲמַד וְהָנִי נוֹלָד מ"ד זֶה לִית לֵיהּ נוֹלָד וּמ"ס נוֹלָד הוּא וְנוֹלָד ס"ל וְאַמַּת שְׂאָם כְּדַבְרֵי הַא"ר.

שְׁבַתְר. דְבָרָיו שְׁפָתַב וּלְעַנ"ד אֲזָלוּ לְטַעֲמֵיהוּ וְכו' מְסִיִּים וְכֵן מְצִאתִי מְבֹאָר בְּסִפְרָ עַה"ק לְהַרְשָׁב"א א"כ ע"כ דְנְמִי מְפָרֵשׁ הַכִּי.

אָף דְבָרֵי הַא"ר תְּמוּהִים דַּלפ"ז לְמָה מְשִׁיג רֵאשִׁית עַל הַדְבָרִים עַל דְבָרֵי הַמ"א דְאֵינּוּ נִכּוֹן לְכֹן מְסוּנָף אֲנִי בְּדַבְרֵי הַעַה"ק שְׁאֵינּוּ בְּיָדוֹ וְאוּלָם הַמְעִינָן בְּרִי"ף וְרֵא"ש יִרְאָה לְהַדְיָא דַּע"כ אֵינָם מְפָרְשִׁים הַכִּי (אָף בְּדַעַת הַתּוֹס' יָפָה פִּי וְכֵן הוּא לְהַדְיָא בְּתוֹס' חוֹלִין דָּף נ"ה ד"ה שְׁעוֹרָן הוֹכִיחוּ וְכַתְּבוּ דַלר"מ לִית לֵיהּ נוֹלָד מְדַשְׁרֵי שְׁבָרִי כְּלִים הַעוֹשִׁין מְעִין מְלָאכָה) דְאֵילוּ פֶּן מָה הַנְּזָרְכוּ לְטָרוּחַ אַחַר טַעַם דְלֹא לִיפְסֵק בְּהָא כַר"י הָא בְּפִשׁוּט מְדַקִּים לְהוּ כַר"ש דְנוֹלָד שְׁרִי בְּשִׁבְתָּת לְהַכִּי לֹא בְּעִינָן אֲלֵא מְעִין מְלָאכָה א"ו הַבְּרוּר מְפָנִי שְׁבַעֲל הַלְכוֹת בְּשֵׁם רַב צְמַח גְּאוֹן שְׁפָתַב בְּזֶה דְהִלְכָה כַר"י סָבַר בְּנוֹלָד אָף בְּשִׁבְתָּת לְאִסּוּר הַנְּזָרְכוּ לְבֹא עָלָיו דְאָף לְשִׁיטָתוֹ דְנוֹלָד בְּשִׁבְתָּת אָסוּר מ"מ הַלְכָה כְּסַתָּם מְשֻׁנָּה וְאַלִיבָא דַּר"מ דְבַרְיָתָא שְׁם דְנְמִי ס"ל נוֹלָד בְּשִׁבְתָּת דְהָא ס"ל אֲפִילוּ מְוַקְצָה מְחַמַּת אִסּוּר וּמ"מ סְגִי לִי בְּמַעֲיָן מְלָאכָה מְשׁוּם דְמוֹכֵן הוּא וְלֹא הָנִי כְּלָל נוֹלָד (וְיִרְאָה לְעַנ"ד הַסְבָּרָא מְשׁוּם דְאָף כְּשִׁהִיָּה שְׁלָם נְמִי עֲמַד פְּעַם לְמְלָאכָה זֹו לְכַסּוֹת בּוֹ כְּלִי אַחַר) וְה"נ הַבִּין הַב"י וּמְקַשָּׁה בְּאַמַּת לְהַכִּי עַל הַטּוֹר וְהַגָּה הַט"ז מְתַרְץ קוֹנְשִׁיָּתוֹ דְהִכָּא פְּסִקִּין שְׁבָרִי כְּלִים מוֹכְנִים וְהֵם בְּהַלְכוֹת י"ט ס' תַק"א פְּסִקִּין דְאֵין מְסִיקִין בְּהֵם וְכַתְּבַן בְּלִשׁוֹן זֶה אֲבָל לְמֵאִי דְאוּקְמָה שְׁנִשְׁבְּרָה בְּשִׁבְתָּת וְלֹא הָנִי טַעֲמָא מְשׁוּם אֲגַב אֲבִיָּהֵן אֲלֵא שְׁהֵן עֲצָמָם מוֹכְנִים הֵם שְׁהֵם רְאוּיָם עֲצָמָם לְמְלָאכָה אַע"פ שְׁאֵינּוּ מְלָאכְתָּ רֵאשׁוּנָה וְלֹא מְקַרִי נוֹלָד אֲבָל ר"י ס"ל כו' הָנִי נוֹלָד וְאָסוּר וְא"כ הַהוּא דְהַסְקָה בְּשְׁבָרִי כְּלִים הו"ל לַכ"ע נוֹלָד דְעַכְשָׁיו הוּא רוּצָה לְהַסִּיק בּוֹ וְהַשְׁבָּר אֵינּוּ כְּלָל כְּלִי דְדוֹקָא בְּמַתְנֵי שְׁהַשְׁבָּר עוֹמֵד לְמְלָאכָה אַחֲרַת וּבְשִׁבְלֵיהּ כְּלִי הוּא אֲזַ מוֹתֵר לְטַלְטַל וְכו' ע"ש וְלֹא יִרְדַּתִּי לְסוּף דַּעַתּוֹ לְהַבִּין דְבָרָיו כְּלִי עֵיקָר אַחֲרֵי דְעֵיקָר הַטַּעַם דְמְסִיקִין בְּכַלִּים וְלֹא בְּשְׁבָרִי כְּלִים כַּדְפַרְשִׁי וְכ"ה דְדוֹקָא בְּכַלִּים שְׁהָרִי רְאוּיָן לְטַלְטְלָם וְיִטְלְטְלָם וְיִתְנָם לְתוֹף הָאוּר וְאֵין מְסִיקִין בְּשְׁבָרִי כְּלִים דְהָנִי לְהוּ מְוַקְצָה וְלֹא חֲזִי לְטַלְטַל א"כ שְׁבָרִים הַעוֹשִׁים מְעִין מְלָאכָה דְשְׁרִי בְּטַלְטוּל מַה בְּכָף שְׁרוּצָה לְהַסִּיקוֹ וְמָה בֵּינוּ לְבִין כְּלִי שְׁלָם שְׁרוּצָה לְהַסִּיקוֹ וְלֹא מְקַרִי מַש"ה נוֹלָד לְכֹן יִרְאָה לְעַנ"ד נְהִי דְהַבְרִיָּתָא דְנִשְׁנִית וְאֵין מְסִיקִין בְּשְׁבָרִי כְּלִים מוֹקְמִין כַּר"י וְלִדְיָה וְדֵאִי אֵיירִי אֲפִילוּ בְּעוֹשִׁין מְעִין מְלָאכָה מ"מ לְדִידוֹן לְשִׁטַּת הָרִי"ף דְפְּסִקִּין כַּר"מ דְבְּעוֹשִׁין מְעִין מְלָאכָה מוֹכְנִים הֵם בְּאַמַּת לֹא פְּסִקִּין בִּי"ט כְּסַתָּם בְּרִיָּתָא זֹו אֲלֵא כְּדַרְשׁ רָבָא אוֹד שְׁנִשְׁבְּרָ

בי"ט אין מסיקין בו ובנדאי צריף דקדוק מה חידוש בנה הא בעצמו מביא הברייתא ואם הוא רוצה לדרוש הברייתא הנה לו לדרוש לשון הברייתא כי מה החידוש בהאוד א"ו משום דבאמת לדידן אין הלכה פסותם ברייתא זו דאם עושין מעין מלאכה דהיינו דחזי לכסוי נמי מסיקין אלא אוד שהוא רק מקל דמפניו שנשבר לא חזי למידי דרש שיהיו נזקרים בו ומסיים לפי שאין מסיקין בשברי פלים פאלו דלא חזי למידי ונה מדויק נמי בקרי"ף וטור סי' הנ"ל דאין מביאין פלל הסתם ברייתא דאין מסיקין בשברי פלים (וכן בקיצורי הטור פרק המביא שינה בנה לשון הרא"ש דנקיט אין מסיקין בשברי פלים ואיהו פתב אוד שנשבר ע"ש) רק דרשה דרבא הוא שפסקו דנה באמת לאחר שנשבר אף מעין מלאכה אינו עושה.

והכי מבואר להדיא בהירושלמי פרק המביא הביאו הב"י סי' הנ"ל ואין מסיקין בשברי פלים בשאין להם תנא פלי אבל בגיש עליהו תנא פלי אפילו נשברו בי"ט מותר. ופי' הקרבן עדה יש עליהם תנא פלי וראוין עדיין לתשמיש אפילו נשברו בי"ט מותרים דהא בני טלטול ניהו ודלא כמ"א שם ס"ק א' שפתב ומיירי שעושין עדיין פעין מלאכתן ראשונה וכו' אף לפ"ז צ"ע לשון הש"ע שם שהוא לשון הרמב"ם שדקדק לכתוב אבל בכלים שלמים מסיקין דמשמע בשברי פלים אפילו עושין מעין מלאכה לא אמנם יראה לענ"ד הרי מבואר בה"מ מדלא פתב הרמב"ם מסקנת הסוגי' פדאייתא בהגהות רמ"א שם דע"כ או שהיה לו גירסא אחרת או פיר' אחר בהסוגי'.

והנה כבר הקשה לי חתן חתני החריף מוה' ליפמאן הרי מסקינן הכא בהסוגיא דכל שעושין מעין מלאכתן הראשונה לכ"ע אפילו לר"י מוכן הוא ולא נולד ומותר בטלטול א"כ מה מקשה שבת דף כ"ט וכי מדליק בהו פורתא הוי להו שברי פלים ומה פולי האי שנשבר מקצת הא מפל מקום עדיין ראוין למלאכתן ראשונה והוכרחתי לידחק או דס"ל להש"ס דמה שנחסר ע"י אור במקצת גרע מנשבר מקצתו ובנדאי אינו ראוי למלאכתו הראשונה או דמשמע להש"ס מסיקין בכלים סתמא קאמר אפילו בכלים קטנים דאם נחסרו במקצת שוב אינם ראויים למלאכתן ראשונה ושפיר []א"נ הא בל"ז צ"ל מה דנאמר בהברייתא לר"י ואין מסיקין בשברי כלים וקשה הא בשברי פלים העושין מעין מלאכתן למה אסור הא לכ"ע שרי בטלטול.

וע"כ כשעושין מעין מלאכתן הם בכלל מסיקין בכלים וא"כ פאלו שכבר הם שברים אלא שעושין עדיין מעין מלאכתן מ"מ כשמדליק בהם פורתא שוב נדאי אין עושין מעין מלאכתן ושפיר] אף דעכ"ז אינה קושיא אלא פדהקשה לר"י דס"ל דבעינן מעין מלאכתן ראשונה משא"כ לדידן באמת לא צרכינו לבא לתירוץ הגמרא פינו דכי מסיק בשלמים אף כי גדלק פורתא מהו לא ימלט דנשאר מעין מלאכה דהיינו תנא פלי ובהתיירא קמטלטל ולהכי אינו מביא הך אקומתא ונה ניחא כשמיסיק בכלים שלמים משא"כ כשמיסיק בשברי פלים שמתחילה אינם עושים אלא מעין מלאכה שוב יש לחוש כשנגדלק מהם פורתא אף למעין מלאכה לא חזיין ואסור.

ואפשר הרמב"ם מפרש הברייתא דסתמא ואין מסיקין בשברי כלים דמשמע אפי' בעושין מעין מלאכה אליבא דהלכתא כר"מ ומטעם קושין' הגמרא דכי מדליק ביה פורתא

כנ"ל ופסקה פסדר והקפיד על שלמים ודו"ק אבל עדיין צ"ע שהרי הרמב"ם כתב הטעם על השבירי פלים מפני שהם נולד.

לכן מחנורתא דהרמב"ם ונדאי בשטת פ"ל תוס' קאי ומחלק בין שבת וי"ט פדכתב הא"ר בשם העה"ק ודו"ק]: סעיף טו נפסקה החיצונה עיין מ"א פתב וצ"ע דאמרינו סנדל המסומר שרי לטלטלן לכסות בו פלי.

או מש"ה א"י מה קשה כי מנעול שסתמא מאוס ואינו עומד לכסות נמצא בטל מתורת פלי דלנעילה לא חזי ולכסות נמי לא ושפיר דאסור אף לצורך גופו אם רוצה לכסות בו משא"כ סנדל המסומר שאינו אלא פלי שמלאכתו לאיסור דשרי לצורך גופו ואם הוא חפץ לכסות בו ואינו מאוס עליו מי ממחה בידו.

אף הא קשיא דדברי הה"מ פשוטים דבמה דחזי להפוכי מקרי מעין מלאכה ולא מעין מלאכתו הראשונה ולר"י לשיטתו דבעי מעין מלאכתו הוא דקאמר רב יוסף וכן לשבת אבל לדידן בפשוט שרי עיין בב"י וק"ל: סעיף לה אסור להחזירם עיין מ"א מביא בשם הב"ח הטעם משום דמאיס כל פך דלא חזי אפילו לכסוי מנא ולהכי אף דקיי"ל במוקצה מחמת מיאוס כר"ש היינו במנורה דנפט דעדיין ראוי ולא בטל שם פלי מיניה משא"כ זה בטל שם פלי מיניה וא"כ א"י מה קאמר בס"ק ס"א ול"נ דלק"מ דכלי שרי כמו שכתבתי לעיל סעיף ה' ולא היא שם איירי בכלי שמלאכתו לאיסור דשרי לצורך גופו ומקומו ומהני הפכר או תינוק לאפילו מחמה לצל משא"כ זה שבטל שם פלי מיניה מדלא חזי אפילו לכסוי בו והוי כאבנים גופניהו פשיטא דקשיא מה מהני המים ולשטת הרא"ש ע"כ לבא לתירוץ מהר"י אבוהב שהתירו סופו משום תחילתו עיין בב"י: סעיף לח מכניס אדם וכו' בהב"י פה איתא פתב בתשובת הרשב"א וששאלת אם מותר לקנח בעפר בשבת למי שאין לו מים לתפילה ונדאי מותר לקנח בעפר תיחוח ודאמרינו (דף צ"ה) דאסור לכבד הבית משום שמא ישנה גומות ולא נקט טעמא משום טלטול ע"כ וכתב הב"י ומיהו התוס' והרא"ש ז"ל כתבו בהמצניע דכיבוד אסור מפני שמזיז עפר ממקומו וא"כ אסור לטלטל עפר אא"כ יחד לו קרן זוית כדאמרינו מכניס אדם מלא קנפתו עפר וכו' ובנדאי למשמעות פרש"י שם דף נ' שכתב והוא שיחד לו קרן זוית דהוי כמוכן ועומד לקב אכל נתנו באמצע ביתו למדרס רגלים הרי הוא בטל לגבי קרקעית הבית ומוקצה ואסור תמוהים הדברים וא"י איה מיניש הרשב"א מימרא זו אם לא בדוחק גדול מאוד דדוקא מה שמכניס עפר מן החוץ כל שלא יחד לו קרן זוית אלא זרקו בידים במקום מדרס הרגלים הוא דבטל לקרקע הבית והוא מוקצה משא"כ העפר שבבית ממילא בלא הכנסה הוכיח דסתמא עומד לכסות בו צואה ואינה מוקצה כמו קיטמא שמבואר סי' שי"א דסתמא עומדת לכסות אבל תימא לי הוכחתו מדנקט טעם איסור כיבוד משום גזירה דאשוני גומות ולא מטעם איסור טלטול מוקצה הא אין זה אלא טלטול מן הצד דשרי כדאיתא סי' שי"א סעיף ח' וכדמבואר בב"י ריש סי' ש"ח בלשון זה ואפילו אם אינו נוגע בו זה נקרא טלטול מן הצד ואסור כל שהוא צריף לדבר האסור (שוב ראיתי דלשון הב"י שתולה טלטול מן הצד בנגיעה בגוף המוקצה ומש"ה הנה פשוט לו דכיבוד עפר אינו אלא טלטול מן הצד אבל אינו עיקר שהרי ז"ל תוס' שבת קי"ג תוף ד"ה האי פוגל לא ואי בשכח מאי טעמא דמאן דאסר אפילו טלטול גמור שרי וכו' בצריף למקומו במעוה

שעל הכר וכו' ומכ"ש טלטול מן הצד הרי בהדיא דאף בלי נגיעה בדבר המוקצה קרי להו טלטול גמור] וא"כ אף בכיבוד הוי טלטול גמור ומן הצד אינו אלא פשענעשה ממילאאו שלא פדרה טלטול] אבל בכיבוד הבית הא אין צריה להעפר שמכבר אלא להמקום שיהיה נקי ולמה ליחסר הטלטול דמן הצד משא"כ לקנס בהעפר שהוא טלטול להדיא פשיטא די"ל שאסור.

ובזה נמי תמוה לי הב"י שפכתב ומיהו התוס' וקרא"ש פתבו בהמצניע דכיבוד אסור מפני שמזיו עפר ממקומו וא"כ אסור לטלטל עפר. פנראה סובר מה שפכתבו מפני שמזיו עפר ממקומו משום הטלטול הוא וזה אינו למאי דקיי"ל טלטול מן הצד לא שמיה טלטול לצורה דבר המתיר זולת במת מפני שהוא לצורה דבר האסור פדאיתא בתוס' דף מ"ג ע"ב וכדכתבו בעצמם דף ל"ט ד"ה מפני שמזיו עפר לפי ר"ת וסבר ר' יוסף דטלטול מן הצד שמיה טלטול אבל הפרור שהתוס' וקרא"ש בפרק המצניע פנונו לפרש"י בפרק פירה שבהזות עפר פעם הוי חופר גומא ופעם אשוני גומא פדנאמר שם בגמרא אבל הטלטול עפר משום מוקצה מודו דלדידן שרי בכיבוד מפני שאינו אלא מן הצד.

וצ"ע: סעיף מ אם צריכים הב"ח לקה וכו' אבל דוחים אותה וכו' משמע דדחיית התרנגולת שרי אפילו בלא צורה דצער ב"ח וה"נ משמע מהר"ן שלא הקשה קושיותו דטלטול מקצת הוי כטלטול פולו אלא על היתר מדדין וצ"ע מ"ש ואין לומר דדחיית תרנגולת לא חשוב ליה אלא דחי' בגופו דשרי בכל מוקצה פדאיתא סי' שי"א סעיף ח' דזה ניחא להש"ע שם שפוסק בזה פהרא"ש דטלטול בגופו לא חשוב אפילו טלטול מן הצד ולהכי אפילו לצורה דבר האסור שרי אבל הר"ן הרי מביא שם הב"י בשמו דק"ש שע"ג המטה נמי דוקא מפני שאין צריה להקש אלא לדבר המתיר דהיינו המטה ש"מ דאינו מחלק בחילוק הרא"ש: וכן הרשב"א ועיין מ"א סי' ש"ה סק"ט וא"כ צ"ע למה לא הקשה נמי על דוחין אותו ואולי י"ל משום דבל"ז גמגמתי על דמיון הר"ן הקא להזות אבר דמת דבשלקא הזות אבר אף דאינו אלא מקצת הגוף מ"מ אותו מקצת הוא המזיו פולו ומטלטלו וכה"ג קוש' הרשב"א שם פדינא דסי' ש"ה שפיר כל הטלטול על ידו פא משא"כ הקא הא עיקר הטלטול והנענוע החיה והעופות עושים ברגליהם והאדם אינו אלא מסייע ומסייע אין בו ממש אפילו במלאכה דאורייתא ומכ"ש בטלטול דרבנן וי"ל דלהכי באמת ניחא לו בדחי' התרנגולים דהוי זה יכול וזה אינו יכול משא"כ מדדין שפי' רש"י וגוררין דהיינו מוליכין שפכתב הש"ע וחשוב ליה זה יכול וזה יכול ועיין ברש"י מס' ביצה דף כ"ב ולהכי הוא דרק קשא ליה על מדדין וק"ל: סעיף מ"א האשה מדדה את בנה אפילו בר"ה איתא בספר פרי תבואה סי' ז' שנשאל אם יש היתר לשאת תינוק בשבת בעיר שאין בו עירוב והאריה וכתב שמדינא הנה דעתו נוטה להתיר מפני שהאידנא לית לן רה"ר וגם קיי"ל דאדם חי נושא את עצמו ומדקיי"ל פרבא דבכרמלית לא גזרינו גזירה לגזירה ה"ה בזה דשרי וכתב ראיה לזה ממה שהקשה הקא הב"י עלי' דהטור במה שמחמיר בכרמלית לדדות חיה ועוף וכן מהעה"ג שזה עוקר וזה מניח שאיסורו משום שמא יגמר מתיר בכרמלית אלא שלבסוף כתב ברם סוגיא אחרת עומדת לגדי לכאורה דמשמע משם לאסור דברייתא מפורשת בשבת דף קכ"ד האשה מדדה את בנה בר"ה ואצ"ל בחצר דמשמע אפילו בחצר מדדה אין אבל לשאת לא ואם פן מפורש בגמרא לאסור אף בכרמלית וכו' ע"ש ואם כל זה מאחר שגם בבב"יתא זו לאו

בפירוש אתמר לאסור אלא מדיוקא וקליש איסוריה דהוי גזירה לגזירה וישעת הדחק
נ"ל דאין להחמיר אלא לעצמו ולא לאחרים עכ"ל ואני אומר אילו לא באנו לאסור אלא
מדיוק זה ודאי דמוכח דדיוק זה ליתא שיהי חצר זה שהברייתא איירי בו לא איירי כלל
מחצר שאינו מעורב דוקא אלא אף מחצר דייחיד או דמעורב תדע שהרי רש"י והר"ן
והש"ע נקטו טעם האיסור בע"ח כשעקרו רגליהם רק משום מוקצה שאסור לטלטל ולא
משום איסור טלטול בחצר שאינו מעורב ואפשר משום דהוי פלים ששבתו בחצר עכ"פ
להטעם במוקצה ע"כ דאיירי אפילו בחצר מוקף במחיצות ודייחיד וא"כ איך אפשר לדייק
זה בתינוק דוקא לדדות הוא דשרי אבל לנושא אסור בחצר זה אטו תינוק מוקצה הוא
א"ו שהוא דיוקא ליתא ונקיט מדדה בר"ה וכ"ש בחצר דאפילו לנושא שרי וא"כ אי
מש"ה אין שום ראיה לאיסור אמנם בעיקר הדין לענ"ד הברור שאסור ע"פ סוגיא
דגמרא פרק המצניע שמקשה אימר דפוטרי ר"ש מחיוב חטאת איסורא דרבנן מיהו איכא
והוקשה להר"ן ת"ל איסורא דרבנן בכרמלית לא גזרי' ומוכרח תירוצו שהוא בלשון זה
וי"ל דכי הכי הנ"מ בדבר שאין בו סכנה מלאכה כי האי דלא ישתה דלא מיתסר אלא
משום חששא דשמא ימשך הפלי אצלו אבל מידי דדמי למלאכה דאורייתא אלא שפטור
עליה משום שא"צ לגופה בכיוצא בזה כרמלית ור"ה שוים הרי לה בהדיא שכתב פינצא
בזה כרמלית ור"ה שוים ואין לה פינצא בזה יותר מהוצאת בע"ח דודאי אף לר"נ גופיה
אינו אלא פטור אבל אסור ומה גזירה שנייה אליבא דהא בקל בע"ח סובר דנושא את עצמו
א"ו איסורו אינו משום גזירה אלא משום דדומה למלאכה כדבאמת נתקשו תוס' שם
בגוף סברא זו דחי וכו' ופשיטא דבזה כרמלית ור"ה שוים ואני תמה איך טחו עיני שכלו
מראות הלא בעצמו מביא שם דברי הר"ן אילו ולא פשט מיניה אלא התיירא ולא איסורא:
תו כתב שם בהחלט ע"פ תוס' דלרבנן כל התינוקת בגדר נושא את עצמו זולת תוף ח'
ימים שבזה איירי בפרק נוטל ואף דשפיר הוכיח הכי בדעת תוס' מקוששיתם ריש פרק
ר"א דמילה מ"מ רואה אני במח"כ בעלי התוס' דברי הר"ן נוחים יותר שנתן זה לטעם
ר"י שאוסר תינוק שגורר שני רגליו משום דכיון שהוא קטן כל כף שאינו אלא גורר לא
מודו רבנן הרי לשיטתו באמת מעיקרא לא קשה קושית תוס' פרק ר"א דמילה והסוגיא
דפרק נוטל שמוקים לרבא דוקא כר"נ מרנוח משום דסתמא דתינוק משמע אפילו בגורר
שתי רגליו משא"כ לפי רש"ל בדעת תוס' דדוקא תוף ח' ימים הוא דלא מודו ודאי דחוק
מאוד לומר דסתם תינוק עם פיס דרבא איירי אפילו תוף ח' ימים עד דלהכי דחק למוקים
רבא דלא כהלכתא: ודע נמי שדברי המ"א ס"ק ע"א מגומגמים שכתב מפני שנושאת
ר"ן (וזה אינו אלא דברי הר"י) משמע דס"ל דהוי כמי שנושא וא"כ אפילו כרמלית
אסורה עיין ס"ס שמ"ח וכ"ע דקטן כ"כ שצריך לגוררו אם נשאו חייב חטאת ודברים
אלו הם הן דברי הר"ן וחילוק גדול יש ביניהם (אף שהב"י ג"כ כתב בתר דברי הר"ן
וכ"כ ר"י היינו שבגוף הדין הם שוים) דאילו להר"ן פשגורר שני הרגלים מ"מ לא יצא
מכלל מדדה לכלל נושא אלא משום שבתינוק פזה לא מודו רבנן ואיכא למיגזר גבי
מדדה אטו נושא כדגזרינן לגבי בהמה וחייה וא"כ איכא למימר דבכרמלית לא גזרינן
וכדנקשה בפרק המצניע והב"י פה על הטור משא"כ לדברי ר"י שפגורר שני הרגלים
הוא יוצא מכלל מדדה לכלל נושא ונהרי ז"ל ר"י ואותן שאומרים שיותר לישא תינוק
כשגורר שני רגליו דחי נושא את עצמו טעות הוא בידם דלא אמרו אלא לפוטרו מחטאת

אָבֵל אָסוּר הָרִי דֵס"ל פֿמִשְׁמָעוֹת שְׁטַת תּוֹס' דָּאָף תִּינוּק פֿזָה הוּא בְּכֻלָּל חַי נוֹשָׂא אֶת עֲצָמוֹ
אֵלָא שְׁפָטוֹר אָבֵל אָסוּר א"כ וְדָאֵי אָף בְּכַרְמְלִית אָסוּר לְדִידְיָהּ שְׁהָרִי זֶה נוֹשָׂא גְמוּר וְאִין
אִיסוּר מִשׁוּם גְּזִירָה אֵלָא מִשׁוּם סָרְף מְלָאכָה וְאִין הַבְּדֵל בֵּין פְּרָמְלִית לר"ה הַכֻּלָּל לִישׂא
תִּינוּק בְּעִיר בְּלֹא עִירוּב לְדַעְתִּי וְדָאֵי אָסוּר וְאִפִּילוּ לְדָדוֹת יֵשׁ לְהַחְמִיר כָּל שְׂאִינוֹ גּוֹרֵר
אָחָד וּמִנִּיחַ אָחָד פֿסְבֵּרַת הַר"י שְׁזָה נוֹשָׂא הוּא.

כִּי אָף לְדַבְרֵי הָר"ן אִין מְוַכְרַח וִי"ל דְּבַגְזִירָה זֶה דָּאֵטוּ נוֹשָׂא אָף רַבָּא מוֹדָה דְּגְזִירִין
בְּכַרְמְלִית וְעֵינִין ס"ס ש"מ ט אִפִּילוּ בְּכַרְמְלִית גְּמוּר וּמכ"ש בְּעִיר בְּלֹא עִירוּב שְׁהַרְבֵּה
פּוֹסְקִים דְּלֹא פְרָשׁ"י וְתוֹס' אֵלָא דִּישׁ לָנוּ רַה"ר וְעֵינִין ס'י ש"מ"ה אָף דְּהַמְחַבֵּר הַנִּזְ"ל תּוֹקֵעַ
עֲצָמוֹ בְּדַבְרֵי תּוֹס' שְׁפַרְמְלִית שְׁלָנוּ קִיל הֵינְנוּ לְשְׁטַת הַתּוֹס' שְׁפָרוּר לְהֵם שְׂאִין לָנוּ רַה"ר
מִשָּׂא"כ אָנוּ שְׂרוֹאִין הַגְּאוּנִים פּוֹסְקִים מְפּוֹרְסָמִים חוֹלְקִים וְעֵינִין בְּדַבְרֵי ס'י ש"ס"ד
וּבַעֲגִיבוֹתֵינוּ אִין לָנוּ הַכְרַע בְּרוּרָה וְדָאֵי דִישׁ לָנוּ לְהַחְמִיר בּוֹ מִבְּכַרְמְלִית גְּמוּר לְדִין הַש"ס
וְדו"ק: סִימָן ש"ט סְעִיף ד' ב"מ"א ס"ק"ה וּמְנַעַר הַכַּר כְּתָב וְאִם עוֹשֶׂה לְצוֹרֵף הַמְעוֹת שְׁלֹא
יִגְנְבוּ אָסוּר ב"י רי"ו נְהִי דְהַדִּין מִצַּד עֲצָמוֹתוֹ אָמַת כִּי כָּל לְצוֹרֵף דְּבַר אִיסוּר טִלְטוּל מִן
הַצַּד אָסוּר מ"מ מֵה שְׁהַעֲתִיק הַדְּבָרִים בְּשֵׁם ב"י רי"ו הוּא שְׁגִיאַה גְדוּלָה כִּי זֶה לְשׁוֹן
הַרִי"ו מְעוֹת שְׁעַל הַכַּר אִם חוֹשֵׁשׁ שְׁמָא יִגְנְבוּ כְּתָבוּ הַמְפָרְשִׁים דְּאָסוּר לְטִלְטֵל הַכַּר וְעוֹדֵן
עָלָיו וְכַנְרָאָה מְפָנִי שְׁהוֹקְשָׁה לוֹ פְּשִׁטָּא פִּירְשׁוּ בְּשׁוֹכַח וְלֹאֲסוּר הַנִּיעוּר וְכָל הַרוֹאָה יִרְאָה
שְׁזָה אִי אִפְשָׁר שְׁהָרִי כְּתָב וְעוֹדֵן עָלָיו וְתוֹ מֵה שְׁיִיף בְּחִשָּׁשׁ שְׁמָא יִגְנְבוּ תוֹעֵלַת בְּהַנִּיעוּר
אֵטוּ הָאֶרֶץ תִּשְׁמַר יִתֵּר מִגְּנִיבָה מִן הַכַּר וְתוֹ הַמְעֵינִין בַּגּוֹף הַמַּהֲרִי"ו יִרְאָה שְׂאִינוֹ מְזַכִּיר
שׁוּם דְּבַר לֹא מְשׁוֹכַח וְלֹא מְנִיעוּר לֹא לְפָנָיו וְלֹא לְאַחֲרָיו וְעֵיקַר הַדְּבָרִים פְּשׁוּטִים לְהוֹצִיא
מִן הַדִּיעוֹת שְׁבָסִי ש"ל"ד דְּבַמְקוֹם הַפֶּסֶד אִין לְחוּשׁ לְאִיסוּר טִלְטוּל מְוַקְצָה וְקִי"ל דְּאִפִּילוּ
טִלְטוּל שְׂאִינוֹ לְהַדְיָא בְּדַבְרֵי הַמְוַקְצָה אֵלָא ע"י הַכַּר מ"מ אָסוּר מְפָנִי שְׁהַכַּר גּוֹפָה נַעֲשֶׂה
בְּסִיס וְק"ל: ה"ט"ז ס"ק"א כְּתָב אֵלָא ע"כ צ"ל דֵס"ל כְּבַעַל הַתְּרוּמוֹת שְׁמַבִּיא וְהוּא הִיא
דְּכָאן דְּזָה לֹא הָיִי מְנִיחַ וּא"כ גַּם בְּנֵר שְׁהַדְלִיקוּ בְּאוֹתוֹ שְׁבַת יֵשׁ לְהַתִּיר לְטִלְטְלוֹ לְצוֹרֵף
גּוֹפּוֹ וּמְקוֹמוֹ כְּכָל כְּלִי שְׁמַלְאֲכָתוֹ לְאִיסוּר וּא"י לְדַבְרֵי דְלֵה"א לֹא מְקַרִי הַכְּלִי בְּסִיס
לְדַבְרֵי אִיסוּר א"כ גַּם בְּעוֹד שְׁהוּא דוֹלַק לִיתְפַּשְׁיֵר בְּטִלְטוּל דְּהָא לְשְׁמָא יְכַבֵּה לֹא חֵיִישִׁינֵן
דְּקִי"ל כר"ש דְּדַבְרֵי שְׂאִין מְתַכְּוִין שְׂרִי וְעֵינִין ב"מ"א ס'י רע"ו ס"ק י"א וְעֵיקַר טַעַם טִלְטוּל
בְּעוֹד שְׁהוּא דוֹלַק כְּדַתִּירֵץ הַגְּמָרָא דָּף מ"ו ע"ב הַנַּח לָנוּר שְׁמֵן וּפְתִילָה דְּהַכֵּל נַעֲשֶׂה בְּסִיס
לְשַׁלְהֶבֶת וְע"ש בַּתּוֹס' (וְאִפִּילוּ לְדִידֵן דְּקִי"ל כר"י בְּמְוַקְצָה מַחְמַת אִיסוּר זֶה אִין מוֹעִיל
לְאִיסוּר טִלְטוּל כְּדָאִיתָא בַּתּוֹס' מ"ב ע"ב ד"ה וְאִין) וּא"כ דְּזָה מֵה שְׁהַשְׁלֵהֶבֶת וְדָאֵי יוֹכְבָה
בְּשַׁבַּת לֹא יְהִי קְרוֹי מְנִיחַ אֵלָא שׁוֹכַח וְלֹא יְהִי בְּסִיס לְדַבְרֵי הָאִיסוּר מֵה יַעֲנוּ י"א אֵלוּ
לְגוֹף הָאִיסוּר הָרִי אִינוֹ אֵלָא בְּכַנּוּנָא אַגַּב קִיטְמָא פְּמַבְנָאָר שֵׁם בַּתּוֹס' וּבְאַמַּת הַרְשָׁב"א
בְּחִדוּשָׁיו דָּף נ"א הַקְּשָׁה הַכִּי מְזָה עַל דְּעָה זֶה וְז"ל גַּם הַטַּעַם שְׁאֵמֵר שְׂאִינוֹ בְּסִיס לְדַבְרֵי
הָאִיסוּר מְפָנִי שְׂאִינוֹ אֵלָא לְצוֹרֵף שְׁעָה אִינוֹ מְחַנּוֹר בְּעֵינֵי שְׁהָרִי אָסְרוּ נֵר שְׁמֵן וּפְתִילָה
מְפָנִי שְׁנַעֲשֶׂוּ בְּסִיס לְדַבְרֵי הָאִיסוּר וְאֵע"פ שְׂאִין הַנֵּר בְּסִיס לְכָל הַיּוֹם אֵלָא לְצוֹרֵף מְקַצַּת
הַלִּילָה שְׁהָרִי אָדָם מְצַפָּה מְתִי תְּכַבֵּה נִירוֹ עכ"ל א"ו דַּעַת י"א אֵלוּ דְּלֹא חָשׂוּ לְקוּשָׁי זֶה
וְסָבְרוּ דַּעַד כָּאן לֹא אָמְרוּ דְּלֹא נַעֲשֶׂה בְּסִיס אֵלָא מֵה שְׁדַעַתוֹ שְׁיִנְנַח שֵׁם כָּל הַשְׁבַּת הֵינְנוּ
לְאַפּוֹקִי מֵה שְׁבַדְעָתוֹ לְהַסִּיר הָאִיסוּר מִן בְּסִיסוֹ אָף שְׁיִהְיֵי בְּעוֹלָם מִשָּׂא"כ שְׁלֵהֶבֶת זֶה
שְׁבַדְעָתוֹ עכ"פ כָּל זְמַן שְׁיִהְיֵי בְּעוֹלָם הַכֵּל יִהְיֵי בְּסִיסוֹ וְדָאֵי דְּמוֹדֵי דְּמַחְשָׁב בְּסִיס לֹא אָף

שְׂיֹדֵעַ שְׂבָאֲמַצֵּעַ שְׂבַת יָסִיר הַשְּׁלֵהֶבֶת הַיָּינוּ מִפְּנֵי שְׂלֵא יְהִי בְּעוֹלָם וְלֹא יְהִי צָרִיף לְבָסִיסוֹ עַכ"פּ מְבֹאָר דְּגַר שְׁהַדְּלִיקוּ בּוֹ אֵין לוֹ עֲנָן הַיָּתֵר כְּלָל מִן דַּעָה זֹו וְהַמְּנַהֵג נוֹבַע אַף לְדַעָה רֵאשׁוּנָה בְּדָכְתָב וּא"ל כִּינֹן שְׁהַמְּפָה מוֹכַנְתָּ לְצֹרֶף הַשְּׁלֵחֹן לֹא נַעֲשִׂית בְּסִיס לְנִירוֹת וְהֵן הֵן דְּבָרֵי רַש"י בְּעֵינָם שְׂפֶתָב נוֹטֵל הַפְּסוּי וְכו' וְאֵע"ג שְׁהֵן עֲלֵי לֹא אֵיכְפַת לָן דְּלֹא נַעֲשִׂית בְּסִיס לְהֵן שְׂאִין עֲשׂוּי אֵלָא לְכַסּוֹת קַדִּירָה הַבִּיאוּ הַב"י ס'י זֶה וְהוֹסִיף בְּבִיאורוֹ וְכַתָּב כְּלוּמַר בְּגִזִּין הַלְלוּ לֹא לְהַנִּיחָם עַל פְּסוּי הַקַּדִּירָה נְתַכּוֹן אֵלָא לְהַטְמִין הַקַּדִּירָה וְכַה"ג מִמֶּשׁ הוּא הַמְּפָה שְׂאִינָה אֵלָא לְכַסּוֹת הַשְּׁלֵחֹן וְהַגֵּר שְׁהַנִּיחַ עֲלֵי לֹא לְהַנִּיחוֹ עַל הַמְּפָה מִתְכּוֹן אֵלָא לְהַאִיר בַּשְּׁלֵחֹן וְאֵי מִשׁוּם מַה דְּמַדְמָה לְדִינָא דְמַהֲרָא"י לְדַמְיוֹנוֹ הִי לוֹ לְדַחּוֹת דִּינָא דְמַהֲרָא"י מִפְּנֵי דְבָרֵי רַש"י א"ו שְׁהַמַּהֲרָא"י מַחְלֵק בֵּינֵיהוּ וְאֵין מְדַמָּה גִידוֹן דִּידָן לְדְבָרֵי רַש"י וּבְגוֹף דִּין מַהֲרָא"י עֵינִין בַּמ"א ס'ו פְּתָב וְכוּן מְטַלְטְלִין תְּרוּמָה טְהוּרָה אַעפ"י שְׁהַטְמָאָה מְנוּחַת עֲלֵי וּמֵינֵי בְּמִנְחָה בְּכּוֹנָה דְּאֵי בְּשׁוֹכַח אֲפִילוּ הַטְמָאָה לְבַדָּה שְׂרֵי אֵלָא אֵינֵרִי בְּמַנִּיחֹן וְדְבָרִים אֵלוּ צָרִיכִים בְּיָאוּר דְּהָא פְּשִׁיטָא דְאַפִּילוּ בְּשׁוֹכַח אֲסוּר הַטְלָטוּל לְהַדִּיא אֵלָא אִם צָרִיף לְהַפְּלִי מְנַעַר הַטְמָאָה וְעֵינִין ח"ר דְּרַף קַמ"ב ד"ה הָאֵי דְאַקְשִׁינֵן וְדוּק.

אֵלָא ר"ל דְּאֵילוּ בְּשׁוֹכַח דְּלֹא נַעֲשָׂה הַפְּלִי בְּסִיס אֲפִילוּ הַטְמָאָה לְבַדָּה תוּף הַפְּלִי וְהוּא צָרִיף לְהַפְּלִי שְׂרֵי לְנַעַר הַמְּנוּחָה וְאִם ע"י הַנִּיעוּר תְּפַסֵּד הַמְּנוּחָה שְׂרֵי לְטַלְטֵל תוּף הַפְּלִי כְּדַמְשָׁמַע מְהַרְמָב"ם שְׂפֶתָב בְּמַקּוֹם הַפְּסֵד לֹא גָזְרוּ דְּמַשְׁמַע אֲפִילוּ הַפְּסֵד דְּדְבַר הַמְּנוּחָה א"ו דְּבַמַּנִּיחַ אֵינֵרִי דְּאֵז אֵלוּ הַטְמָאָה לְבַדָּה תוּף הַפְּלִי גּוֹפּוֹ אֲסוּר בְּטַלְטוּל מְדַהֲנֵי בְּסִיס מִשָּׂא"כ עַתָּה לֹא אֲמַרִּינֵן דְּטְהוּרָה נַעֲשָׂה בְּסִיס לְטְמָאָה ר"ל כְּדַמְרִינֵן גַּבֵּי שְׁמֹן שְׂבַגַר דְּנַעֲשָׂה הַשְּׁמֹן בְּסִיס לְשְׁלֵהֶבֶת וְעֵינִין דְּרַף מ"ז תוּס' ד"ה הַנַּח א"ו ש"ה שְׁעַל כְּרַחוֹ צָרִיף הַשְּׁלֵהֶבֶת לְנוּחַ ע"ג הַשְּׁמֹן מִשָּׂא"כ בְּזָה וְלַעַנ"ד יָפָה רְאֵיתוּ וְדִלֹא כַּא"ר שְׂפֶתָב שְׂאִין הַגִּידוֹן דוּמָה לְכָל רְאִיוֹתָיו דְּשָׁם הַפְּלִי הוּא גַּמִּי בְּסִיס לְהַיָּתֵר כְּמוֹ בְּכַלְפָּלָה מְלֵאָה פְּירוֹת מִשָּׂא"כ בְּדִין מַהֲרָא"י דְּדְבַר מְנוּחָה מְנוּחָה עַל הַחֲפֵץ וְלְטַלְטֵל הַחֲפֵץ קְאָמַר דְּאֲסוּר עַכ"ל וְאֵלוּ הַחֲפֵץ הִי נַעֲשָׂה בְּסִיס ה"ג הִי נַעֲשָׂה הַטְהוּרָה בְּסִיס לְהַטְמָאָה וְהִי הַפְּלִי גַּמִּי נַעֲשָׂה בְּסִיס לְטְמָאָה כְּמוֹ הַתָּם דְּהַגֵּר נַעֲשָׂה בְּסִיס לְהַשְּׁמֹן וְהַשְּׁמֹן לְהַפְּתִילָה וְהַפְּתִילָה לְשְׁלֵהֶבֶת וְהַפְּלִי אֲסוּר א"ו כְּדַעַת הַמ"א דְּהַחֲפֵץ דְּהַיָּינוּ הַטְהוּרָה לֹא נַעֲשָׂה בְּסִיס מְדַהֲנֵחַ שְׂלֵא בְּכּוֹנָה וְהוּי שְׂפִיר הַפְּלִי בְּסִיס לְהַיָּתֵר וְלֹאִסוּר וְדו"ק: שָׁם וּי"א דְּאַפִּילוּ וְכו' דַּע דְּלַדַּעָה זֹו אֲפִילוּ הַנִּיחַ בְּשַׁבַּת עַל דַּעַת שְׁיִינוּחַ שָׁם עַד מוּצָאֵי שַׁבַּת גַּמִּי נַעֲשָׂה בְּסִיס כְּדַמְבֹּאָר ס'י ש"ח בַּמ"א ס'ו בְּשָׁם תוּס' וְעֵינִין בְּדְבָרָיו ס'י רַס"ה ס'ב וּבְסִפֵּר ת"ש שָׁם וּא"כ מַה דְּכַתָּב הַרְמ"א וְאֵז אֲפִילוּ נוֹטֵל וְכו' זֶה לֹא קָאֵי עַל כָּל דַּעַת י"א אֵלוּ אֵלָא עַל אִם הַנִּיחָה מִבַּע"י עַל דַּעַת שְׂיִשְׂאָר כָּל הַשַּׁבַּת אֲבָל בְּהַנִּיחַ בְּשַׁבַּת אֲפִילוּ הִי דַּעַתוֹ שְׁיִינוּחַ עַד מוּצָאֵי שַׁבַּת נַעֲשָׂה בְּסִיס מ"מ מְדַקִּי"ל בְּמִנְחָה לְטַלְטֵל לַכ"ע אֵין מְנוּחָה לְחַצֵּי שַׁבַּת.

אִם אַח"כ הוֹסֵר הַמְּנוּחָה פְּשִׁיטָא דְּשְׂרֵי כְּדַמְבֹּאָר הָכָא בַּב"י וְהַמ"א שְׂמַעְתִּיק ס'ו ח סָפֵק הִיכִי שְׁהַנִּיחַ כְּלִי תַחַת הַגֵּר וְנָפֵל הַגֵּר לְתוֹכוֹ וְאִח"כ נָפֵל לְחוּץ אוֹ שְׁנִטֵּל הַגֵּר מִהַפְּלִי אִם מוֹתֵר לְטַלְטֵל הַפְּלִי א"י בְּמָה אֵינֵרִי אִם הַנִּיחַ הַפְּלִי בְּשַׁבַּת אוֹ אֲפִילוּ הַנִּיחַ הַפְּלִי מִבַּע"י וְהַגֵּר נָפֵל בְּשַׁבַּת פְּשִׁיטָא דְּשְׂרֵי כַּנ"ל וְאֵי אֵינֵרִי בְּהַנִּיחַ מִבַּע"י וְגַם הַגֵּר נָפֵל מִבַּע"י וְהִי עָלָיו בַּה"ש וְשׁוּב נָפֵל לְחוּץ פְּשִׁיטָא דְּאֲסוּר כְּמִבֹּאָר הָכָא בְּהַרְמ"א גַּם לְשׁוֹן הַט"ז זֶה קָאֵי וְכו' אֵינוֹ מְכַוֵּן וְדוּק: סִימָן ש"י סְעִיף ב' אֵין שׁוּם אֲוֹכֵל וְכו'.

פֶּתַח הַבַּיִת אֵימָא בְּכָל בּוֹ סִי' נ"ח כֹּל דְּכָר שְׁגָמְרוּ בְּיַד אָדָם אֵינוּ מְוַקְצָה וְאֵיךְ דְּבַעֵי לְמִימַר
שְׂאֵלָה הַתְּמָרִים שְׂנוֹתְנִין עֲלֵיהֶם מִיָּם בְּגִיגִית בַּע"ש אוּ בַע"ט וְנִדְחוּ עִי"ז מִיָּד אוּ חֲזִי לְהוּ
בְּתַר הֵכִי בְּלִיל שַׁבָּת אוּ בְּלִיל י"ט שְׁלֵקְחוּ טַעַם הַיַּיִן מִתַּר לְשִׁתּוֹתוֹ בַּיּוֹם שְׁגָמְרוּ בְּיַד
אָדָם אִם שָׁהוּ כְּפִי הַצְּנֻרָה ע"כ וְדַבְּרִי תְּמוּהֵינָן דְּהָא אָמְרִינָן בְּפִרְקָא פִּירָה דְּשִׁאָר פְּרִוֹת בַּר
מְגֻרָּוֹת וְצִמּוּקִין לִית לְהוּ מְוַקְצָה וְכו'.

(וְעֵינָן בְּזוּה פְּרִישָׁה) וְעוֹד דְּהֵי נִדְאֵי לָא הָוִי גָּמְרוּ בְּיַד אָדָם עַכ"ל הַב"י וְא"י לְמָה לָא
יְהֵא חֲשׁוּב גָּמְרוּ בְּיַד אָדָם וְכִי מֵאֵי בֵּין זֶה לְפּוֹלִין וְעַד שִׁישׁ שְׁבַפְרָק אֵין צְדִין דְּחֲשִׁיבֵי
גָּמְרוּ בְּיַד אָדָם עֵינָן שַׁבָּת דָּף מ"ג בְּתוֹס' ד"ה בְּעוֹדֵן דְּכִמּוּ דְּהֵתָם מְדַרְצוֹנוּ שְׂתִּיבְשָׁלוּ
בְּלֵא שׁוּם דְּחִי' כֵּן ה"נ רְצוֹנוּ שְׂיָבֵא טַעַם הַפִּירֵי בְּהַמִּים בְּלֵא שׁוּם דְּחִי' אָף עֵינָן דָּף י"ט
שָׁם ע"ב בְּתוֹס' ד"ה שְׁמֵן וְאוּלֵי מְדַמָּה לְשָׁם מְפָנִי שְׁטַעַם הַפִּירֵי הַבָּא אֶל הַמִּים אֵינוּ בְּעוֹלָם
וְצ"ע: סְעִיף הַג"ל הַג"ה וי"א דְּאֵין הַכְּנָה שְׂיִיךְ בְּשָׁל גוֹי אֶפְיֵלוּ בְּגֻרָּוֹת וְצִמּוּקִים הַפֶּר"ח
בְּסִי' תַצ"ז ס"ק ט"ו פֶּתַח עַל הַרְמ"א שְׁלֵא דַק בַּמ"ש זֶה בְּשָׁם י"א וְהַמְחַבֵּר כְּבָר פֶּתַח
בְּפִשְׁטוּת ע"ש וְלְדִידֵי צ"ע אִיפְכָא אִם הַפּוֹסְקִים מְסַפְּיָם עִם הַכָּל בּוֹ בְּזוּה כִּי מָה שֶׁהַב"י
פֶּתַח עַל דְּבָרֵי הַכָּל בּוֹ וְכ"כ הַר"ן סוֹף פֶּרָק כ"כ צ"ע שְׁהַרִי ז"ל הַר"ן לְפִי שְׂאֵין הַגּוֹי
מְקַצָּה כְּלוּם וְנִדְעָתוּ עַל הַכָּל כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ בִּירוּשָׁלַיִם דְּאֵין הַכָּן לְגוֹי וְכו' וּמְכָאן אִתָּה דִּן
וְכו' וְהוּא שְׂרָאוֹן מִתְחִילְתָּן לְכוּס הָא אִם אֵינָם רְאוּנָן מְוַקְצִין הֵן וְאַסוּרִין לְמִי שְׂיֵשׁ לוֹ
אִסוּר מְוַקְצָה בְּשַׁבָּת מְשׁוּם דְּלֵא חֲזִי: הַרִי מְבֹאָר דְּמָה שְׁמְוַקְצָתוּ מְשׁוּם דְּלֵא חֲזִי אָף
בְּשָׁל גוֹי שְׂיִיךְ וְהֵכִי מְסַתְּבִיר דְּאִטּוּ מְשׁוּם דְּגוֹי הוּא נוֹתֵן דְּעָתוּ יוֹתֵר לְמִי דְּלֵא חֲזִי וְנָהִי
דְּלֵהַכָּל בּוֹ הַהֲכָרַח לִידְחוֹן דְּהֵינּוּ דְּוָקֵא כְּדַכְּתַב הַר"ן לְמִי שְׂיֵשׁ לוֹ אִסוּר מְוַקְצָה דְּהֵינּוּ
ר"י בְּזוּה אֵין לְחֵלֵק בֵּין מְוַקְצָה פְּשׁוּט לְמְוַקְצָה דְּלֵא חֲזִי מְשֵׁא"כ לר"ש דל"ל מְוַקְצָה אֶלֵא
הֵכִי דְּדַחַי' בְּיָדִים ס"ל דְּזוּה לֵא שְׂיִיךְ אֶלֵא בְּשָׁל יִשְׂרָאֵל וְלֵהֲכִי מִתִּיר אָף גְּרוּגְרוֹת דְּגוֹי
מְדַקִּי"ל כר"ש אָבֵל מ"מ אֵינִי רוֹאֶה בְּהַר"ן עֲדוֹת דְּנָמִי הֵכִי ס"ל אֶלֵא הַר"ן מְדַאֲיִירֵי
בְּמִי דְּלֵא חֲזִי דְּלֵא דְּחִי' בְּיָדִים תּוֹלָה הַדְּבָר בְּפִלְגֻתָּא דר"י ור"ש אָבֵל מ"מ י"ל נָמִי
דְּגֻרָּוֹת וְצִמּוּקִים דְּמְוַקְצִיהֵן מְדַלֵּא חֲזִי אָף לר"ש דְּחִי' בְּיָדֵי דְּגוֹי נָמִי אוּסֵר לְהוּ: וְהֵכִי
מוֹכַח לְהִדְאָ דְּעַת רַש"י שְׁהַרִי בְּבִיצָה כ"ד ע"ב פֶּתַח אִם יֵשׁ מְאוֹתוֹ הַמִּין בְּמַחְנֹבֵר אִסוּרִים
מְשׁוּם מְוַקְצָה וְאַפִּילוּ לר"ש יֵשׁ מְוַקְצָה בְּגֻרָּוֹת וְצִמּוּקִים וּמְחֹבֵר בְּגֻרָּוֹת וְצִמּוּקִים
דְּמִי מְדַלֵּא לְקַטֵּן מְאֵתְמוֹל אֶקְצִינְהוּ מְדַעָתוּ וְלֵא תַחְלוֹק בְּמַחְנֹבֵר בֵּין שְׁלוֹ לְשָׁל נְכָרִי וְאֵילוּ
בְּגֻרָּוֹת גּוֹפִיִּיהוּ יְהִי הַבְּדֵל בֵּין שְׁל יִשְׂרָאֵל לְשָׁל גוֹי אִיךְ אֶפְשָׁר לְהַחְמִיר בְּמַחְנֹבֵר דְּנִלְמַד
מְדַמְיוֹן גְּרוּגְרוֹת שְׁלֵא לְחֵלֵק א"ו דְּעַת רַש"י לְאַסוּר גְּרוּגְרוֹת אָף בְּשָׁל גוֹי וְיָפָה עֲשֵׂה
הַרְמ"א שְׁכַתְּבוּ אָף בְּשָׁם י"א: וְמָה יָפָה כָּחוּ דַב"י יוֹתֵר שְׁהַשְׁמִיטוּ כֹּל עֵינָר: סְעִיף ז' מְטָה
וְכו': ז"ל הַרְא"ש וְהָא דְּאָמַר רַב מְטָה שְׂיִחְדָּה לְמַעוֹת הַנִּיחַ עֲלֵי מַעוֹת אִסוּר לְטַלְטְלָה לֵא
הַבִּיא רַב אֶלְפָּס מְשׁוּם דְּלִית הַלְכָתָא כְּהָא דְּאֵלִיבָא דר"י אָמְרָה וְקִים לֹן בְּמְוַקְצָה כר"ש
וְר"ל דְּהַרִי"ף ס"ל דְּאֵין בְּמְטָה זֶה מְשׁוּם לְתַא דְּחֶסְרוֹן פִּיס וְלֵהֲכִי ס"ל דְּמָה דְּאִסוּר רַב
יַחְדוֹ וְהַנִּיחַ הוּא רַק מְטַעַם הַקְּצָאָתוֹ שְׁמַכְיֹן שְׁמִיחְדוֹ וּמִנִּיחַ עֲלֵיו מְקַצָּהוּ מְדַעָתוֹ מְכָל
תְּשִׁמְיֵשׁן אַחֲרִים וְהוּי כְּחֻצְרוֹת אֵלִיבָי' וְאַסוּר אֶפְיֵלוּ לְצֻנְרָה גּוֹפּוֹ וּמְקוּמוֹ כְּדַכְּתְּבוּ תוֹס'
רִישׁ הַסּוּגָי' ד"ה מְטָה מְשֵׁא"כ לר"ש דְּלֵא ס"ל מְוַקְצָה דְּבַדְעָתוֹ תְּלִי' נְמָצָא מְמִילָא הוּי
הַמְטָה כְּלִי שְׁמַלְאכְתּוֹ לְהִיָּתֵר כְּדֵאִית' בְּגֻמְרָא דְּמְטָה לֵא לְהֵכִי עֲבִידָא וְהַקְּצָאָתוֹ דְּהֵינּוּ
יַחְדוֹ לר"ש לֵא כְּלוּם הוּא וְלֵהֲכִי מִתְּרַם הַמְטָה אָף מְחַמָּה לְצַל כְּדִין כְּלִי שְׁמַלְאכְתּוֹ לְהִיָּתֵר

משא"כ מנוחה שהדליקו בו בחול דמצד עצמותו הוא פלי ששלאכתו לאיסור אפילו לר"ש לא שרי אלא לצ"ג ומקומו והכי פסקינן כדמבואר בהרמב"ם פ"ק כ"ה הלכה י"א דז"ל אבל פלי המוקצה מחמת מיאוס פגון נר ישן של נפט וכלי הצואה מותר לטלטלן בשבת אם הוצרף להן מבואר הוא לצורף עצמן לא וע"ש בהלכה ג' ובשלא פלי הצואה הטעם דבטל מתורת פלי מדלא חזי אפילו לכסוי מנא פדאייתא במ"א סי' ש"ח סק"ס בשם הראשונים אלא נר דנפט דשרי לטלטל מדחזי לכסוי מנא פדאייתא דף מ"ו וכיון דמוקצה מחמת מיאוס לית לן מהיכי תיתי איסורו לצורף עצמו דהיינו מחמה לצל א"ו משום דמיד שנגדל עליו הוי פלי ששלאכתו לאיסור דמודה בי' ר"ש דאסור מחמה לצל וכן פתב המ"א סי' רע"ט ס"ק י"ב וכדמסיים ועיין סי' ש"ח ס"ג ובאמת לאו דוקא פתב הרמב"ם דינו לגבי נר דנפט של חרס אלא ה"ה.

לגר של מתכת אלא דבא לאשמועינן דאפילו דחרס ודנפט מותר לצ"ג ומקומו וכן מבואר בתוס' בשבת דף ל"ו ד"ה האי שם הכריחו דמודה ר"י בכלי ששלאכתו לאיסור דשרי לצ"ג ומקומו מדקתני ר"י אומר כל הנורות של מתכת מטלטלין הרי מבואר בתוס' ומרמב"ם דגר שהדליקו בו הוי פלי ששלאכתו לאיסור ואסור לצורף עצמו דהיינו מחמה לצל ולא הוצרכתי להאריך בזה אלא לאפוקי מדברי ספר ת"ש שכתב פה בלשון זה והרשב"א בחידושו פתב דמטה שיחדה למעות והניח עלי' בחול לא מקרי פלי ששלאכתו לאיסור כיון שהמטה אינו עושה שום מלאכה רק מעשה עץ בעלמא עכ"ל ונראה דכן הוא דעת הר"י וכו' ולפ"ז ה"ה ששהביא דעת ר"ת וכו' ומדלא פליג עליו גם בההוא מקלמא לומר דמטה מקרי מלאכתו לאיסור דהא איכא נ"מ למנוחה בסי' רע"ט משמע דבהא מקלמא מודה להרי"ף דלא מקרי מלאכתו לאיסור וכו' ע"ש יוצא מדבריו דלדעת הר"י ורמב"ם ורא"ש אף נר שהדליקו עליו מותר לטלטל אף מחמה לצל וכן פתב ורומז להקא בסי' רע"ט וכל זה ליתא ואין לו התחלה כלל כי הלשון שפריש דבריו בשם הרשב"א יגעתי ולא מצאתים כלל וכל זמן שאין הדברים נמצאים נראה שמכוין לדברי הרשב"א ריש פרק כל הפלים דאיתא שם שמקשים על רב יודא דס"ל פלים ששלאכתו לאיסור אינו נטל כלל והא אמר גבי נר דמשחא שרי ותירצו דשאני נר שהוא אינו משמש מלאכת איסור אלא שנעשה בסיס לשמן ופתילה והוסיף בו דברים וכן הפ"י דף מ"ד תוך אריכות דבריו שבד"ה מטה שיחדה למעות בד"ה אלא דעדיין מלאו לבו לכתוב דלדעתו נראה דלא כתוס' דף ל"ו דגר מקרי מלאכתו לאיסור אלא דגר לא מקרי מלאכתו לאיסור ולא מקרי מלאכתו לאיסור אלא כשעושה המלאכה בגוף הפלי וזה לא שייך בגר דמינח גיח כדמשמע לעיל בספ"ק עכ"ל שם ובדף מ"ו סוף ד"ה בא"ד פתב וכן מצאתי להדיא שכ"כ הרשב"א ממונפלי בחידושי שבת ריש פרק כל הפלים ואולם המעיין שם בהרשב"א יראה שמסיק שם באמת דתירוצו זה אין מספיק כל עיקר אלא מתרץ הקושני באופן אחר ומסיק על תירוצו זה ובהכי מתורצים כל הקושני' ובלי שום ספק הרשב"א נמי כתוס' ורמב"ם ס"ל להאמת דגר פלי ששלאכתו לאיסור הוא ואפילו לדברי הי"ש מתרצין אין דמיון התוס' שבת עולה כלל לומר דלהכי אף מטה לא מקרי פלי ששלאכתו לאיסור מפני שמעשה עץ שימוש (והם דברים השייכים לטומאה וטהרה ולא הקא) דאם כן אף פלי שפותשין בו דהיינו עליו נמי נימא דאף מעשה עץ שימש ועיין דף קכ"ג א"ו דהם אף מדוחק הקושני' אומרים דגר הוא דאינו משמש גוף האיסור דהיינו

השלהבת אלא שהוא הבסיס לשמן ופתילה והפתילה הוא שמשמש לגוף האיסור אבל
מטה הא משמש גוף האיסור אבל באמת אף גר נדאי קרוי מלאכתו לאיסור וזה ברור
וכפי הרי"ף כבר מבואר לעיל מפני דמטה עיקרו לאו להכי עבידא ודוק: סעיף הנ"ל
הג"ה ויש אוסרין וכו' מיהו לצורך גופו וכו' עיין מ"א פתב וכ"מ בהג"מ שפתב דדמי
לגרוגרות וצמוקים ע"ש וכ"כ הראב"ן פנראה משמעות דעתו להשיג אף על הרמ"א
שיהא הכיס אסור אפילו לצ"ג ומקומו ונהי דעל הב"י יפה השיג דנדאי במטה לשטה זו
כיון דמיחד לו דנקתא ומדמין לסיכי ומזורי פשיטא דאפילו לצ"ג ומקומו אסור וכן
מבואר להדיא בח"ר דף מ"ד ד"ה ה"נ מסתברא דז"ל י"ל דמטה שאני דאיכא למימר
דיקלא אף ר"ש מודה בה דכיון שהוא מיחדה למעוטי אדם קובע לה מקום ומקצה אותו
לגמרי מדעתו מחמת חסרון כ"ס עכ"ל ובמקצה מחמת ח"כ הוא כע"מ דאף לר"ש אפילו
לצ"ג ומקומו אסור אמנם מה דמשמע מהמ"א להחמיר נמי בכ"ס בלצ"ג ומקומו על פי
דברי הראב"ן והגהות מיימון דמדמו כ"ס שיחדו והניח לגרוגרות וצמוקים א"י לנישב
דעתם דמה ענין גרוגרות וצמוקים להכא וביותר מה שמדמו וילפי לה מדעת ר"ת במטה
והם דברים מותמיהם דבמטה דקדק הר"ת והרא"ש משום דמיחד לי מקום מקפיד עליו
והוי דומיא דסיכי ומזורי דיש בהם משום מוקצה מחמת ח"כ כנ"ל ברש"ב"א אבל כ"ס
כזה שקורין בייא גארטיל הא עיינו רואות דאין אדם מקפיד עליו למיחד לו מקום
ולדעתו עדיף מנר שהדליקו עליו בחול שבזמנינו הנרות אינם ראויים לשום תשמיש זולת
ההדלקה ומ"מ ליכא למ"ד שאסור לצ"ג ומקומו וכן מוכח להדיא מקוש' הגמרא דף
מ"ה ע"ב מי אמר ר' יוחנן הלכה כר"ש הא אמר פלוג עשו' אלא לתרנגולין ואילו לדעת
הראב"ן והג"מ שביחוד והניח י"הא בדמיון גרוגרות וצמוקים דאפילו ר"ש מודה מה
הקוש' הא כיון דאינו עשוי אלא לתרנגולין והוי יחוד וגם הניח הא ר"ש מודה א"ו דזה
לאו מילתא היא והעיקר כפסק הרמ"א ודלא כמשמעות המ"א דבפשוט כ"ס יש להחמיר
רק בכ"ס התפור בבגד פתב בסק"ו ואפילו להרא"ש הכא שרי דהא חזינו דלא קפיד וא"י
דהא חזינו נמי אפילו בלא תפור דאין אדם שמקפיד לייחד לו מקום וכן הסכים להלכה
הא"ר אף מה דקשה לי על לשון הרמ"א שתולה איסור הכיס מחמה לצל בדעת ר"ת
במטה וזה האמת דמטה לר"ת אפילו לצ"ג ומקומו אסור ומטעם ח"כ משא"כ בכ"ס זה
ולענ"ד עיקר איסור דכ"ס זה מחמה לצל הוא משום דמיון דנר דמפני דסתם כ"ס נמי
להכי עבידא לתשמיש מעות ומכיון שהניח נמי עליו מעות בחול הוי כלי שתשמישו
לאיסור דלא שרי אלא לצ"ג ומקומו ואסור מחמה לצל סעיף ח כלי וכו' וכגון שדבר
המותר חשוב מדבר האיסור אבל אם דבר האיסור חשוב יותר מדבר המותר בטל אצלו
ואסור לטלטלו פלשון הזה בעינו איתא בהטור ובלשון זה אין הכרע אם שניהם שונים
מה דינו כ"י ד"ל דיוק דרישא דנקא וי"ל נמי דיוק דסיפא דנקא אף בסעיף ט' מדמקפיד
אם המעות אינם עיקר והם דברי הר"מ שבב"י מבואר מדיוקא דרישא דנקא שהרי אף
אם המעות עיקר הא מ"מ דסתמא אף האנאכלין שבתוכו נמי עיקר וכן פתב הה"מ ככ"ו
הלכה י"ג א"נ משום דשברי עצים לא חשיבי ובטלי וכן עיקר דכל דחשוב אעפ"י שיש
עמו דבר המותר לא בטל ואסור לטלטלו ולפ"ר זה אין ללמוד אלא מפי רש"י בהסוג'י
שמפרש השברי פתילה היו חשובים לאנשי גליל ומסתמא השמן נמי חשוב ומ"מ לא
בטלי משא"כ לפי ר"ת שמפרש משום דהשמן דהיינו ההיתר לא הי' חשוב להם י"ל

מפני שההיתר לא הי' חשוב להכי עיקר הבסיס לא הוי אלא בשביל השבירי פתילה שהי' עיקר להם הא בשניהם חשובים שפיר י"ל דחשוב בסיס להם.

וא"כ צ"ע דברי הב"י שכתב על לשון הטור ודברי רבינו כפי ר"ת וע"כ לומר דמשמע לו מדקשה ר"ת על פי רש"י דבגלילא אדרבא הי' מצוי פשתן הרבה שם מסתמא שניהם לא הי' חשוב להם וש"מ דבשנין לפחיתות אסור וממילא ה"ה בשנים לחשיבות ועדיין צ"ע למה דוקא לפי ר"ת ואפשר משום דלפרש"י משמע לי' דמסתמא המעט שמן שבבגד לא חשוב וא"כ דוקא מפני שהשבירי פתילה הי' חשוב בעיניהם להכי לא בטל משא"כ בשנין י"ל דמותר ויהי' איה שיהי' קשה לי פרש"י ו"ל דהא צריף ביאור איה קמני ושנין ר"י ור"ש שאם יש בה שבירי פתילה אסור לטלטל הא ש"פ גופניהו לר"ש שרי לטלטל שברי איתא בתוס' דף מ"ז ד"ה הנח וי"ל דש"פ הוי שבירי פלים ודמי לצרורות אבל פתילה שלימה שהיא פלי הוי שרי ובפרק פל הפלים תנו כל הפלים הנטילין בשבת שבירי הו נטילין עמהן ובלבד שיהא עושין מעין מלאכה ואף לר"י הוא דבעי מעין מלאכתו וע"כ צ"ל דסתם ש"פ שדלקו כל הלילה שוב הנשאר אפילו למעין מלאכה לא חזי והמה נדאי דמי לצרורות וא"כ איה שריף לומר על מידי דלא יצליח לשום מלאכה שהוא חשוב ומה בקף שפשתן חשוב להם הא לא חזי למידי ומה חשיבות שריף גבו משא"כ לפי ר"ת ניחא ומוכח גמי דבשניהם שנים בפחיתות דאסור וק"ל.

תו מה דשייף לסעף זה הנה כתב אלי ידידי הגאון מו"ה עקיבא איגר אבד"ק פ"ל ועתה לא אניח נסיעה הולכת ריקם ויהי מה היום שאל השואל ממני דיש לו בבית אכסניא נכרי תיבה ובתוכו פיסים צרורים מעות וגם טבעות יקרות באבנים טובים אם מותר לטלטל התיבה מבית אכסניא לבית ישראל ונסתפקתי בהא דמבואר בשבת דף קמ"ב דכלפלה שבתוכה פירות רטוב' ואבן דמות' לטלטלן ואין צריף לנער מפני הפסד פירות א"כ ה"נ אפשר דמקרי הפסד מחששא דאם ינער המעות אפשר שיגנב וכדומה או דדוקא ע"י הפסד דבר ההיתר בזה מותר אבל אם ע"י הניעור יהי' הפסד בדבר האסור י"ל דמקרי טלטול לצורף דבר האסור דהא בשביל דבר המותר לא הי' צריף לטלטול דבר זה דהי' אפשר לנערו ועיין במ"א סי' ש"ט סק"ה ומהתם אין ראי' דהתם כל עיקר טלטול מן הצד דהיינו הניעור עושה בשביל שלא יגנב הפוקצה משא"כ בנ"ד דעיקר טלטולו בשביל דבר המותר ורק מניעת הניעור הוא מחמת פסידה דדבר האסור בזה י"ל דמותר והי' נ"ל להביא ראי' לאסור מסוגי' דשבת דף קי"ז מי דמי התם אדהכי והכי נפלה דליקה וכו' משמע דלולי זה הי' אסור להציל תיק הספר עם המעות ואם נימא דבשביל הפסד דבר האסור ג"כ א"צ לנער א"כ הא בלא"ה הוי היתר גמור לטלטל המעות ע"י הס"ת (ומ"מ יש לדחות דהתם הוי האיסור משום דמטלטל לחצר שאינה מעורב ועיין בב"י סי' של"ד).

והרשב"א כתב בתשובה לא אמרו מצילין תיק וכו' כפי שלא יתעכב בהצלתו עד שיוציא הספר וכו' וכן הדין בכלפלה וכו' משמע דחד דינא אית להו ומשום טלטול מוקצה אתינן עלה ומותר רק שלא יתעכב בהצלת הספר אבל משום הפסידה דמעות הי' צריף לנער עכ"ל): ומה שהשבתי לכבודו על סוף הדברים שהגהתי לא אעתיק פה כ"א בסי' של"ד דשם מקומו ואלה הדברים שהשבתי לכבודו.

הגם שגורף הנדון קשה עלי וכי לא אפֿשר לפתוח התקבה ולטול התפצים מתוכה ואולי ע"כ איירי שהכיסים מונחים על הטבעת באופן שא"א לקחת הטבעת בלתי אם לא ינער הכיסים לארץ ואז החשש שלא יגנבו א"נ החשש פשוט פשיראה הגוי בפתיחת התקבה מה בתוכה ימסר נפשו לגנוב אף אחר סגירת התקבה ויהי' איה שיהי' יראה לי להוציא מלשון הרמב"ם דשרי שהרי כתב בפרק כ"ה סוף הלכה י"ז ובמקום הפסד לא גזרו ומדלא כתב ובמקום הפסד דבר המותר ש"מ דאין לחלק הן אמת שלדברי הרשב"א בחידושו דף קמ"ב נראה דלגבי מעות דחשוב תמיד הוי בסיס לדבר האיסור ואסור לטלטלה אפילו במקום הפסד שהרי כתב שם סוף ד"ה אומר וי"ל דמעות חשיבי ולא בטילי ולעולם נעשה כלי בסיס להם אע"פ שהן מעורבין עם פלים (ולקמן נדבר בפרט זה) מ"מ רואה אני שבתשו' שבב"י סי' של"ד שהביא מר חזר בו ולא מחלק בהכי שהרי מסיים שם ותיבה שיש בתוכה מעות פיוצא בה דמשמע דוקא אם יש בתוכה נמי דבר המותר דלא מיטנפי הוא דאסור עד שינער הא דמיטנפי שרי עם המעות.

וכן דבריו שבתשובה שבב"י סי' ש"י שכתב שק שיש בו פיס מעות שרי לטלטולי בשבת כמו פנוא אגב קיטמא וקשה אמאי דהא נדאי הכיס שבתוכו המעות אינו בטל לגבי השק כמו שבטל הקיטמא לגבי פנוא אף לפי הרמב"ן שם א"ו דאיירי שיש בהשק נמי דברים המותרים שינפסדו בהניער עכ"פ נשמע נמי מיני' שחזר מסבירתו דמעות חשיבו ומה שכתב מר ראי' לאיסור משבת דף קי"ז י"ל דמיירי דאפֿשר למישדינהו באופן שלא ינפסדו והכי משמע מדברי תוס' שם שכתבו משמע דאי לא מצי שדי המעות הוי מצי להביא התיק עם המעות.

והענין לפ"ר תמוה איה יש במציאות בתיק פתוח דלא מצי שדי המעות וע"כ בפתוח איירי דאילו בקשור שאסור לפתחו איה יניח בו הס"ת (ויש לדחות) א"ו משמע שר"ל דלא מצי שדי המעות מפני שינפסדו והכי מוכח נמי לפ"ר מקושני' הרשב"א בחידושו הנ"ל שהקשה נאי באבן חשוב אע"ג דמליאה פירות תחסר וכו' וכן נמי בתיק הספר עם הספר אע"ג שיש בתוכו מעות ודוקא משום הצלת כתבי קודש פדאיתא בפרק כל כתבי וקשה מה קשי' לי מזה הא לולא דהצלת כתבי קודש הוי אמרינו לישדינהו פדאיתא התם בהסוגי' משא"כ ה"א דאיירי בדלא אפֿשר למישדינהו מפני הפירות דמיטנפי והגם שיש לדחוק דפשיטא לי' דשם החשש אדהכי והכי נפלה דליקה הוי כמו פירות דמיטנפי ואפ"ה משמע לו דוקא משום הצלת כ"ק ולא בדברים אחרים אפילו דמיטנפי) אלא משמע דבחידושו אגיל במחשבת רמכ"ת דלא אפֿשר למישדינהו להמעות אם לא ינפסדו וחשיב לי' הפסד האיסור כהפסד היתר ושפיר מקשה ומוכיח מזה דמעות חשיבו ומדחזינן דבתשו' חזר בו פנ"ל ע"כ דבהתשובה לא חש להקושני' מפני שמפרש נמי כמשמעות התוס' ורמב"ם הנ"ל ודאיירי באפֿשר למישדינהו באופן שלא ינפסדו וזה דוקא מפני הצלת כ"ק חיישינן לאדהכי והכי ושרי הגם דאפֿשר לומר נמי דלהכי חזר בו מפני סברת רמכ"ת שי' דהפסד האיסור לא חשוב לו כהפסד היתר מ"מ קצת לא משמע הכי סתימת לשונו ותיבה שיש בתוכה מעות פיוצא בה דסתם תקבה אינו מונח בתוכה דבר דמיטנפי אלא משמועתן שהיא פיוצא בה דכל היכי דאפֿשר בניער בלא הפסד אסור והיכי דלא אפֿשר אלא בהפסד כמו נדון דרמכ"ת בחשש שלא יגנבו שרי ותו דכל היכי דאפֿשר להשוות דעת הפוסקים משוינו ולענ"ד משמעות הרמב"ם ברור פדכתבתי ואילו

דְּבָרֵי הַבַּיִת שֶׁבַס"ס ש"י מְוַכְרֵחִים לְפִי הַטּוֹר נִשְׁמַע נְמִי מִיָּנִי בְּפִשׁוּט דָּאָף מִפְּנֵי הַפְּסֵד
הָאִסּוּר שְׂרֵי אָבֵל לֹא מִשְׁמַע כְּדַעְתּוֹ מְדַעַת הַש"ע שֵׁם וּמָה דְלֹא חֲשִׁישׁ הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ'
לְקוֹשְׁיֵיתוֹ הִרְאִישׁוֹנָה שְׁבַח־דוּשְׁוֹ מְמוּכְנֵי שְׁיִישׁ עֲלֵי מְעוֹת בְּאֵמֶת כְּכַר כְּתַבְתִּי בְּצִדּוֹ בְּלִשׁוֹן
זֶה עֵינֵן בְּדְבָרָיו עֲצָמָם דָּף מ"ד לְתִי רַבִּינוּ אֶפְרַיִם שְׁמַבִּיא שֵׁם ד"ה וְאִין גּוֹרְרִים אֲדַרְבָּה
מוֹכַח אִיפְכָא וְלִשְׁיִטַת תּוֹס' שֵׁם לֹא אִיירִי כָּלֵל בְּשִׁהְנִי עַל הַשְׁיָדָה דְּבָרִים הַמְּוַתְרִים וְצ"ע
עכ"ל וְיַעֲזִיב מַר שֵׁם אֶקְנֶה שְׁיִמְצָא דְבָרֵי כְּנִים אָף כִּי בְּאֵמֶת לֹא עֵינֵיתִי כַּעַת שֵׁם מִפְּנֵי
הַטִּירְדָה וְאוּלַם הַנִּידָן עֲדִינֵן צ"ע מָמָה דְּאִיתָא בַּש"ע ס"ס ש"י תִּיבָה וְכו' אִם הַמְּעוֹת אֵינָם
עֵיקָר וְכו' ע"פ הַתְּנָאִי שְׁנִתְבְּאַרוּ בְּמַחְתָּה וְנִחְדָא מִהַתְּנָאִים הוּא כְּדַכְתַּב בְּסַעֲרֵיף ח' מִשׁוּם
דְּלֹא אֶפְשָׁר לְמִינְקֻט קִיטְמָא לְחֻדָּה אֶפִּילוּ אִי שְׂדֵי לִי מִהַמְּחַתָּה דְּהֵינּוּ דְּוּמְיָא דְּמִטְנָפִי
פִּירָא בְּכַלְפָּלָה וּמ"מ מְקַפִּיד אָף שֶׁהוּא בְּהַפְּסֵד הַהֵיקָר דְּדוֹקָא אִם הַמְּעוֹת אֵינָם עֵיקָרוּ
וְנִפְקָ לְהוּ מִתִּירוּץ הַגְּמָרָא בְּגִלְיָלָא שְׁנוּ וְכַנ"ל וְזֶה כְּדַעַת הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשְׁוֹ הַנְּהַנְ"ל.

וְלַעֲנֵד הֵינּוּ דְּלֹא כְּדְבָרָיו שְׁבַשְׁנֵי הַתִּשׁוּ' וְכו' כַּנ"ל עַל הַש"ע וּבַנ"ד לְהַכִּי צ"ע שְׁהָרִי
הַמְּעוֹת נְמִי עֵיקָר וּמִי יַחְלֹק עַל סְתִימַת הַש"ע וְהַה"מ: עַל זֶה חֲזַר וְכַתַּב הַגְּאוּן הַנְּ"ל מ"ש
כְּבוֹדוֹ נִי לְסִתּוֹר הוֹכַחְתִּי בְּעֵנֵן פְּסִידָא דְּנִיעֵר לְדָבָר הָאִסּוּר מְסוּגְנִי דְּשַׁבַּת דָּף קִי"ז דִּי"ל
דְּהֵתָם מִיירִי דְּלִיפָא פְּסִידָא לְמְעוֹת לַעֲנֵד פְּשִׁטָא דְּמִילְתָא מִשְׁמַע דְּמִקְלִינֵן לוֹ לְהַצִּיל
מְעוֹתָיו ע"י הַצִּלַת הַסְפָּר דְּסַכְּנַת דְּלִיקָה גַם עַל מְעוֹתָיו וְגַם דַּא"כ הִיא גּוֹפָה מִנ"ל לְמִידָק
מִמְתַּנִּי דִּילְמָא מִתְּנִי מִיירִי דְּצָרִיף לְהַצִּיל גַם מְעוֹתָיו מִפְּנֵי הַפְּסֵד וּמִש"ה מוֹתָר גַם בַּמ"ש
כְּבוֹדוֹ נ"י לְהַעֲמִיס כֵּן בְּכֻנַּת תּוֹס' בַּמ"ש דְּמִשְׁמַע דְּאִי לֹא מְצִי שְׂדֵי הַמְּעוֹת דְּכַוְנָתָם
מִשׁוּם פְּסִידָא דְּמְעוֹת לַעֲנֵד יִקְשָׁה דְּמַהֲכֵן מִשְׁמַע לְהוּ לְתוֹס' כֵּן פִּינּוּ דְּהוּי בְּסִיס לְדָבָר
הָאִסּוּר לְחֻד וְהַהֵיקָר מִשׁוּם דְּאֲדַהֲכִי וְהַכִּי נִפְל דְּלִיקָה א"כ דְּלִמָּא דוֹקָא דְּהַתְּשַׁשָּׂא נוֹגַע
לְכַתְּבֵי קוֹדֶשׁ אָבֵל לֹא מִשׁוּם הַמְּעוֹת וּבְאֵמֶת מְעֵיקָרָא דְּדִינָא גַם אֲנִכִי שְׂדֵיתִי בְּהַ נְרָא
בְּרָא' זֹו דִּי"ל דְּמִיירִי בְּחֻצָר שְׁאִינוּ מְעוֹרְבִי וְכו' (כְּמוֹ דַּצ"ל לְהַפּוֹסְקִים דְּבַדְּלִיקָה מוֹתָר
ע"י כְּכַר אוֹ תִינוּק א"כ בְּוֹדָאִי בַּלֵּא"ה מוֹתָר ע"י הַסְפָּר אַע"כ דְּצָרִיכִים לְטַעֲמָא דְּאֲדַהֲכִי
וְהַכִּי נִפְלָה דְּלִיקָה מִשׁוּם חֻצָר שְׁאִינוּ מְעוֹרְבִי וְכו') הָאִירִיף ג"כ קֶצֶת בְּעֵנֵן זֶה וּמִפְּנֵי שְׁאִין
כְּאֵן מְקוֹמוֹ כ"א בְּסִי' שַׁל"ד אֲשֶׁמִּיטְנָה פֶּה וְשֵׁם אֲדַבֵּר בּוֹ אָף תּוֹ כְּתַב אוּלַם מִשְׁטַחֲיוֹת
דְּבָרֵי הַבַּיִת סִי' שַׁל"ד שְׁפָתַב וְנ"ל הַמְּרָדְכִי בַּפ' כ"כ כְּתַב כְּדְבָרֵי הַסְּמ"ג וְכ"כ בַּהַג"מ פ"ג
וְכ"כ בְּסִמ' ק וְכָף הֵם דְּבָרֵי הַפֶּל בּוֹ בְּשֵׁם הַר"ף שְׁאֵם הַנִּיחַ בַּע"ש פֶּת אוֹ פִּלִים וְכו' וְאִינִי
מִבִּין דְּהָא אֲדַרְבָּה מִדְּבָרֵי הַפֶּל בּוֹ מִשְׁמַע דְּלֹא כְּהַמְּרָדְכִי וְהַסְּמ"ג דְּהָרִי הַתִּירָא דְּכְכַר אוֹ
תִינוּק מִהֲנִי אָף בְּנוֹתָן הַכְּכַר בְּשַׁבַּת וְאִילוּ הַפֶּל בּוֹ מִתִּיר רַק בְּנִתְנוּ מִבַּע"י וּמִטַּעַם דְּהוּי
בְּסִיס גַם לְדָבָר הַמוֹתָר] וְהַרְשָׁב"א כְּתַב בְּשׁו"ת וְכו' מְבֹאָר דַּס"ל לְהַב"י דְּגַם בַּכַּה"ג
אִסּוּר לְהַרְשָׁב"א הִיכִי דְּלֹא מִטְנָפִי הַפִּירוֹת וְאָף בְּטִלְטוּל חֻצָר הַמְּעוֹרְבִי מִדְּמַדְמִי לְהַ
הַרְשָׁב"א לְכַלְפָּלָה וּכְפִי הַנְּרָאָה בְּזֶה פְּלִיגִי הַפֶּל בּוֹ וְהַרְשָׁב"א דְּהַפֶּל בּוֹ ס"ל אָף דִּיכּוֹל
לְקִיטּוֹל הַפֶּת וְלַנְעֵר הַפִּיס מִשׁוּם פְּסִידָא דְּמְעוֹת שְׂרֵי וְהַרְשָׁב"א ס"ל דְּבַעֲי' פְּסִידָא לְדָבָר
הַמוֹתָר גַם מִדְּבָרֵי הַגְּהוֹת אֲשֶׁר"י פְּרָק פִּירָה בְּהוּא דְּבִיטוּל פְּלִי מְהִיכְנוּ כְּתַב דְּאֵם יֵשׁ
בְּכִלֵי דְּבַר הַמוֹתָר שַׁא"א לְנַעֲרוּ מוֹתָר לִיתְּנָן תַּחַת הַנֵּר לְקַבֵּל הַשְּׁמֶן דְּהָא בְּיָדוֹ לְטִלְטֵל אַגַּב
הַהֵיקָר וּבְסוּף דְּבָרָיו כְּתַב דְּמוֹתָר תַּחַת הַנֵּר שֶׁל שְׁעוֹנָה דְּהָא יְהֵא מוֹתָר דְּצָרִיף לְמְקוֹמוֹ
אָבֵל בְּשְׁמֶן יְהֵא חַס מְלַנְעָרוּ ע"ש מְבֹאָר דְּאָף הוּי פְּסִידָא בְּנִיעֵוֹר שְׁמֶן אִסּוּר בְּשׁוֹכַח
וְצָרִיף לְמְקוֹמוֹ וְאָף בְּיֵשׁ בּוֹ דְּבַר הַמוֹתָר אַא"כ שְׁיִנְפֹּסֵד דְּבַר הַמוֹתָר ע"י הַנִּיעֵוֹר וְאוּלַם

מדברי הריב"ש והוא בש"ע סי' רע"ט ס"ג דמיירי במעט לחם ודחה הריב"ש לדברי המתירין מטעם דהשמן חשוב ביותר משמע דבלא"ה לא הי' איסור ממה דאפשר למנקט הלחם ולנער השמן משום פסידא דשמן אולם מ"מ פנין דבהגהות אשר"י הג"ל מפורש לענ"ד לאיסור ולזה נוטין יותר דברי הרשב"א בשו"ת הג"ל אף דמדברי הריב"ש הג"ל משמע להיתר וכן דברי הרמב"ם מורים להיתר כמ"ש מעכ"ת נ"י מ"מ לענ"ד צ"ע לדינא עכ"ל: על זה חזרתי להשיבו האמת שמפבר דחיתי ראיתו בדברים שקצת דחוקים והי' זה מפני הטירדה פאשר פתבתי ובעבור שראיתי בהרמב"ם דחקתי עצמי לפ"ר וכאשר ג"כ פתבתי אז להוציא משמעות מהרשב"א וכתבתי ואין לומר דפשיטא לי' דהחשש אדעהי ודכי נפלה דליקה הוי כמו פירות דמטנפי ואפ"ה משמע לו דוקא משום הצלת כתבי קודש ולא בדברים אחרים אפילו דמטנפי מזה מנ"ל: פעת רואה אני שדבריו פשוטים משמע לו מדנקט התנא ואע"פ שיש בתוכו מעות משמע ברור דמשמיענו דשרינן בזה איסור נוסף דאל"ה לימא אע"פ שיש בתוכו דברים המותרים בטלטול ונמי אין מצילין אותו מחשש דאי שרית ליה אתי לכבוי וגם אית בהו איסור טלטול לחצר שאינו מעורב א"ו משמיענו בזה אף דיש בהצלתו זו איסור טלטול שהוא איסור נוסף וקשיא ליה הא באופן זה דאי אפשר למישדינהו משום דאדעהי ודכי כו' הא הטלטול בכל מילי שרי ואין בם שום חידוש א"ו הוכיח דמעות דחשוב אסור בם הטלטול אפילו במעורבים בפירות דמטנפי רק הכא שרינן אף הטלטול מפני הצלת כתבי קודש: ומעתה אחזיר לראיות רמכ"ת מן הש"ס ורמכ"ת פתב זה פעמים שיש לדחותה משום דאיירי בטלטול חצר שאינו מעורב ולענ"ד בפשוט אין ראי' משם דהא כוליהו פירקו איירי בנפלה דליקה באותו חצר באופן שאסור להציל אפילו לחצר המעורב רק המבואר במתני' וא"כ איך שייך למימר דלטלטלינהו להמעות ולא שדינהו משום שיןפסדו ע"י השריפה זה ההיתר אף להרמב"ם אינו אלא במנוח פבר דברים המותרים עם דברים אסורים לא אסרינן לי' הטלטול אם לא באופן שיןזרקם ויןפסדו אכל הכא אטו ע"י דישדינהו ויןפסדו הא מןפסדים וקיימו שאם לא יצילם כדינם יושרפו ממילא ופשיטא דבשביל הצלת ס"ת לא יציל המעות באיסור טלטול אלא זרקם ויןפסדו כדמעיקרא להכי רצה ללמוד מזה שאין שום איסור טלטול מוקצה כל שהוא להצלת ס"ת ואפילו להביא תיק ובתוכו מעות מעלמא ומוכרח לומר דאין ראיה משום דאדעהי ודכי נפלה דליקה (ומה שכתב מר בדחזיתו משום דאיירו בחצר שאינו מעורב וכו' פבר יעדתי מקום דברים הללו בסי' של"ד) ומה דכתב מר דמסתביר לו דבזה פליגי הפל בו והרשב"א לענ"ד לאו בהכי פליגי אלא דהכ"ב נהי דבגוף הדין דהירושלמי דהיינו להניח על הפיס בשבת אינו סומך על הירושלמי מפח תלמודן דפסיק ותני לא אמרו פבר אלא למת בלבד דמשמע לו ואפילו במקום הצלה מ"מ לומד עכ"פ ההיתר בהניח מע"ש שפזה אין בתלמודן להדיא סתירה והב"י מביא תשו' רשב"א דמשמע לו ללמוד מתלמודן דאפילו בס"ת המנוחת מע"ש אין התירה אלא במקום דאיכא חשש לכתבי קודש וכדכתבתי בריש דבריו דיוקיו שבהדושו ומ"מ אין טעמו מפני שלא חש להפסד דבר האסור אלא טעמו פשוט דדוקא היכי שצריך בטלטולו אף להפלי או לדבר המותר ואנן באים לאסור לו הטלטול דבר המותר או הפלי שהוא בסיס לדבר המותר והאסור מחמת דבר האסור בזה לא החמירו לאסור טלטול זה עד שיינער הדבר האיסור ואפ"י ויןפסד דבמקום הפסד

לא אסרי טלטול דבר המותר ושיגורם טלטול זה הפסידו אבל במקום שמנוח היתר ואיסור מקודם במקום שיפסד ע"י דליקה והוא רוצה לטלטל הכל כדי להצילו מהפסידו אף שהדליקה בבית אחר במקום שמותר להצילה הכל כל דבר שאין בו איסור טלטול אבל דבר המוקצה לא שרי [לדעתו בסי' של"ד] ומוכרח למישדינהו ואף שיפסד כי הפסד זה אין הטלטול גרם לו אלא שמפסד וקאי אלא שרוצה להצילו מהפסדו נמצא עיקר טלטולו בעבור דבר האיסור כמו בעבור דבר ההיתר נמי [ולזה מדויק לשון הרמב"ם פרק כ"ה הלכה י"ד] וכמו שאסור לדעתו טלטול מוקצה לחוד' במקום ההצלה ה"נ אסור בזה היכי דעיקר טלטולו בעבור דבר האסור נמי ועל דרך זה מחלקו התוס' לענין טלטול מן הצד בין היכי שהטלטול לצורך דבר המותר לבין היכי שהוא לצורך דבר האסור' והוא בש"ע סי' שי"א ובהכי ניחא מה דחזר בהתשובה ולא חש לדויקו בחידושו פנ"ל משום דס"ל דחידושו שפיר במעות דאסור בטלטול מבשאר מילי ודוקא משום כתבי קודש הוא דשרינין הא בשאר מילי דהיתר אף דמטנפי כל שמעורבים בדברים האסורים בטלטול אסור להציל תרנוניהו ולא שרינין האי מפני האי מאחר דהטלטול לצורך זה כמו לצורך זה זולתו מפני הפסד כתבי קודש אבל לעולם חשיבותא דמעות אינו מגרע היכי דעיקר הטלטול אף מפני ההיתר דאז שרי אפילו ההיפסד דמשדינהו אינו נוגע לדבר האיסור כדס"ל להרמב"ם ונתדע דאילו לדעתו דמר דטעמו משום ההפסד מגיע לדבר האסור הא בההצלה מפני הדליקה פשיטא דתמיד הוי השדי' פסידא לדבר המותר נמי משום דבין כף ובין כף וכו' א"ו פדאמרן העולה מזה דלענ"ד מן הרשב"א אין שום משמעות ומהגהות הרא"ש יפה כתב דמשמע מיני' הכי אבל ג"כ אינו מוכרח כי י"ל דנקיט אם יש בפלי דבר היתר דלא אפשר לנערו משום מילתא דפסיקא כדי לסיים או נר עצמו שיפול שבו אין הפסד בניעורו ואיירי בזה בכלי דלא שייך בו היתרו דגבי נר שבנדאי ינער קודם שיאחז האור בפלי וק"ל הפלל לענ"ד אין צורך בזה לעשות פלוגתא עלי' דהמבואר בהרמב"ם ומשמע נמי הכי פדכתב מר בהריב"ש ודו"ק: סימן שיא סעיף א' ואם אין לו לא זה ולא זה מטלטלו טלטול גמור הכי כתבו כל הפוסקים בשם רש"י עינין בב"י ובמקומו בפ"י רש"י לא מצאתי שום משמעות ויראה שפנינונו לפי רש"י יומא דף פ"ה שם כתב רש"י שמעתי שמצילין את המת לחצר המעורב דליכא אלא איסור טלטול בזה מבואר דמתיר הטלטול להדיא ולא דוקא מן הצד כמשמעות הרי"ף והנה התוס' שכתב הקשה מזה על פרש"י בשבת צ"ד ע"ב דפי' או בדליקה ונהרי שם התיר רב נחמן אפילו לכרמלית ומפח זה מציא מחלוקת דלרש"י לא שרי הטלטול להדיא אלא בחצר המעורב דליכא אלא חד איסור טלטול אבל לכרמלית באמת אינו מתיר אלא ע"י כפר או תינוק ואפשר אינו מוכרח דנהי דמדר"נ בדרף צ"ד נשמע ההיתר אף לכרמלית מ"מ הפלוגתא דת"ק עם ר"י בן לקיש מוכרח לפרש באופן דאין בו אלא איסור טלטול דאילו איירי נמי בלכרמלית לא אזיל שפיר הסוגיא לא נצרכא אלא לר"י בן לקיש דהא אף לת"ק נמי הנה מקום לספוק דאיסור טלטול לחוד שפיר מודו דשרי א"ו דלא איירי כלל בהיתר איסור הוצאה כדמוכח נמי מלשון ר"י ב"ל דאמר שמעתי שמצילין את המת מפני הדליקה ואילו איירי חידושו להיתר הוצאה לרשות האסור הא משמע נמי מדלא פי' לכרמלית דה"ה אפילו לרה"ר וזה הא ודאי ליתא א"ו דכל עיקרה דברייתא זו נשנית עלה דמתני' דכל כתבי דף ק"כ דנאמר שם להיכן מצילין

לקצור המעורבות עלה ת"ר אין מצילין את המת ואפילו לקצור המעורב ועלה אמר ר"י ב"ל שמעתי שמצילין ואין צריך לבאר יותר כיון דעל המתני דאיירי בקצור המעורב נשנית וממילא ניחא דמוכרח לומר לא נצרכא אלא לריב"ל ואולם בפרק המצניע דהתיר ר"נ לכרמלית מדלא ביאר הש"ס שהיה מפני דליקה דוקא כדפיר' הרא"מ מסתביר לרש"י ז"ל לפרשו באמת דה"ה מפני בזיון וכתב ואי משום פלומר איך אפשר לפרש נמי משום בזיון הא טלטול לא הותר מפני בזיון וקאמר אי איירי משום בזיון מניח עליו כא"ת אבל באמת שמפני הדליקה שהותר הטלטול להדי' ה"ה אף בתרתי כמו לכרמלית י"ל דמודה דשרי בלא כפר או תינוק ודו"ק: סעיף ה"ל וכל זה באותו הרשות עיין מ"א: וכבר עמד הח"ש לבטל כל דבריו ולענ"ד משמע נמי מלשון הרמב"ם איפכא מדכתב מצילין אותו מפני הדליקה מפל מקום נהי דההצלה לר"ה נדאי אינו בכללו היינו מבואר מן הטעם דיהיב שמה יבא לכבות דנדאי לא שייך לגבי רה"ר דהוא ד"ת אבל לכרמלית דרפנו דשייך הטעם שמה יבא לכבות שהיא להרמב"ם שפוסק מלאכה שאצ"ל חייבים עליה דאורייתא משמע שאף פרמלית בכלל ההצלה מ"מ וק"ל: סעיף ח וגם לא נתפנון לזריעה עיין מ"א הניח בצ"ע דמ"ש מחטין שזרעו בקרקע ולי נראה שדייק הב"י לשון התוספות הקא ובפרק חלון דבית שחינדש הר"י דרגילות הוא שמתוספין מחמת לחלוחית וכו' מסיים ודוקא נקיט הטומן אבל במתפנון לנטיעה חושש משום פולן ולדעת המ"א היה לו לומר ונקיט הטומן אף משום מעשר אלא משמע לי פונתם דמשום דדרכם להוסיף ע"י ההטמנה אעפ"י שלא השרישו להכי יש בהם נמי משום גזירות קצירה בנתפנון לזריעה משא"כ בחוטין דכל שלא השרישו נדאי דלא מתוספין וזה נראה מדכתב הש"ס הרבובתא לענין שבת ואעפ"י שהוסיף ש"מ דיש סברה שע"ז יתא שייכות זריעה לענין שבת ומפל מקום שרי מפני שלא נתפנון לכה אלא להטמנה וק"ל: סימן שיג פתב המ"א סק"א הר"י הלוי דקדק וכו' ומשיג עליו מן משמעות המהרי"ל ועיין בזה הא"ר: תו פתב ועוד דהתוס' ס"פ כל הפלים ועיין בזה בספר ת"ש מה שמוכרח לדחוק במשמעות ועם כל דבריו לא משמע מידי ואם יש להוציא מתוס' מידי אפשר דאפילו איפכא איפא למשמע דהא דבריהם טעמא בעי שכתבו דוקא מה דאף מה דמשום עובדן דחול הוא דשייך ולמשרי משום מצנה ולא במה שהוא משום תוספת אנהל ולפ"ר מ"ש הא תרנוייהו דרפנו נינהו אלא משמע מדאזלו לשטתם דף קכ"ה ע"ב דמן הצד אינו משום אנהל אלא היכי דהמחיצה באה להתיר וחוזינו דכל שפועל יותר היתר הוא יותר שייך לחלוט דעשיות אנהל וה"ה במקום מצנה אדרבה גרע וא"כ הא ניחא קודם שימות המת דעכ"פ התקוון אינו לפנינו אלא דהוי במקום מצנה משא"כ היכי דכבר מת דייק הר"י הלוי מלשונות הראשונים דאסור ואין ראיה מדבר הרשות דלית ביה תקוון פלל: תו פתב ולא הוי מתקן דהפלים שהיה בתוכו כבר נטמאו ואינו מועיל אלא להבא ור"ל להבא מה תקוון יש להפלים לא יבאו לתוכו ולא יתטמאו מזה משמע דס"ל דהפקיקה להמאור אף היתה בעבור טומאת פלים ולדידי צ"ע דא"כ מה קוראים התוס' להפקיקה במקום מצנה מה עסק מצנה יש במניעת טומאת פלים ובשלמא מה דקורא הגמרא מדידת הספק למצנה אפשר דהמדידה גופה שהוא הוראה היינו המצנה אבל פקיקת המאור א"י היכן הונתרו על טומאת הפלים הגם שיש לדחוק מפני דיש מכשול שישתמש בהם טהרות כדאיתא ביצה דף י"ח גזירה דילמא אתי לידי שהיה מ"מ יותר מסתביר לי שהיה הפקיקה מפני

הַפְּהַגִּים שֶׁהָיוּ דָרִים בְּבֵית וְהִי הַמְּנִיעֶת טוֹמָאָה מְצוּת עוֹנֵג שֶׁבֶת שְׁלֵא יִצְטָרְכוּ לְנוֹד מִבֵּיתָם וְיִהְיֶה אִיךָ שֶׁיְהִיָּה לַעֲנִ"ד מְעוֹלָם לֹא כִּינּוּן הַר"י הַלְלוּ דְמִיחֻזִּי כְּמִתְקֵן הַכְּלִים אֶלָּא דַס"ל דְמִיחֻזִּי כְּמִתְקֵן לַהֲבֵית שֶׁיְהִי אֶפְשָׁר לַפְּהַגִּים וְלַכְּלִים לְבֹא בְּתוֹכוֹ אִךְ א"כ לַעֲנִ"ד לַהֲלַכָּה עַכ"פ כִּינּוּן הַמ"א דְאִין לַהוֹצִיא מְדִיוֹק קְלוּשׁ כְּזֶה דִּין מְחֻדָּשׁ שְׁלֵא נִזְכָּר בְּפּוֹסְקִי רֵאשׁוֹנֵי וְהַדְּיוּק יָפָה (דְּיִיק) הַמ"א שֶׁהָיוּ מְתַקְנִים שְׁלֵא יִתְטַמֵּא שׁוּם כְּלִי בְּבֵית שְׁלֵא יְהִי צָרִיךְ כְּלָל שׁוּם כֶּהֵן לְנוֹד מִהֲבֵית וְתוֹ הָא עֵיקַר הַדְּיוּק נּוֹבַע מִרְש"י שֶׁהוּא הִרְאִישׁוֹן שֶׁדְּיִיק לַכְּתוּב קוֹדֵם שְׁיִמּוֹת וּמְצִיא הַתּוֹס' מִכַּח זֶה טַעַם דְּמִיחֻזִּי כְּמִתְקֵן וְזֶה הָא לֹא אֶפְשָׁר לְרְש"י דְּפּוֹסֵק דְּמֵן הַצַּד אֵין מְשׁוּם עֲשִׂיּוֹת אֶהֱל עֲרִאי דְּהֵינּוּ סְדִינִים אֶפִּילוּ כְּשֶׁבֶא לַהֲתִיר וְקִשָּׁה נְהִי דְּמְשׁוּם עֲשִׂיּוֹת אֶהֱל לִיכָּא הָא מ"מ כְּשֶׁמְתִיר אוֹתוֹ מְקוּם לְטַלְטֵל בּוֹ הָא מִיחֻזִּי כְּמִתְקֵן לַהֲמַקּוּם א"ו דְּרְש"י לֹא חִינֵשׁ לְזֶה כְּלָל וְאוּלַי אֶפְשָׁר דְּלְזֶה כִּינּוּן הַמ"א בַּמ"ש לְבַסּוֹף וּפְשִׁיטָא דְּלְרְש"י מְוֹתֵר תּוֹסֶפֶת אֶהֱל מֵן הַצַּד דַּא"ל הַדְּבָרִים אֵינָם מוּבָנִים כִּי עֵינּוּן בַּב"י רִישׁ סִי' שֵׁט"ו לְמָה דְּבִיָּאֲרוּ הַרְשָׁב"א וְר"ן פִּי' רְש"י לְנִכּוֹן (וְלֹא כְּגִירְסַתֵּינוּ שֶׁיְהִי וּפְקַק הַחֲלוּן דְּמִתְנִי הָנוּי לְמַעֲלָה בְּגַג וְלֹא מֵן הַצַּד שְׁאִי אֶפְשָׁר כְּדַמוּכַח שֶׁם בְּהַסּוּגִיא וְכֵן בְּסוֹף הַמְּסַכָּת וְאֵנִי תְּמָה מִפִּי הַתּוֹס' שֶׁם בְּהַשְׁיָגָם עַל פִּי' רְש"י מְשַׁמַּע בְּרוּר שֶׁהֵבִינוּ דְּבָרֵי רְש"י כְּפִתּוּב לְפָנֵינוּ שֶׁהַמְּתַנִּי אֵיירִי לְמַעֲלָה בְּגַג וּמְדוּעַ לֹא הִקְשָׁה דְּזֶה א"א מְקוּשָׁנִי הַגְּמָרָא שְׁפַקְקוּ אֶת הַמְּאֹר בְּטַפִּיחַ דְּנֻדָּי מֵן הַצַּד אֵיירִי כְּפִי' רְש"י גּוֹפִי' סוֹף הַמְּסַכָּת) הָרִי לְפִירוּשָׁם הָאֲמַתִּי אֵין בֵּין רְש"י לַתּוֹס' אֶלָּא בְּמַחֲצִיזָה עֲרִאי וִילּוֹן לְרְש"י מֵן הַצַּד מְוֹתֵרֵת אֶפִּילוּ כְּשֶׁבֶאָה לַהֲתִיר וְלַר"ת כָּל שְׁבֶאָה לַהֲתִיר אֶפִּילוּ מֵן הַצַּד הָרִי הוּא אֶהֱל אֶבֶל בְּמַחֲצִיזַת פְּקִיקַת מְאֹר בְּמַחֲצִיזָה קְבוּעַ אֵין בֵּין רְש"י וְר"ת מְאֹמָה וְתִלְיָא בְּפִלְגֶּנְגָּא דַר"א וְרַבְּנָן מְפָנִי שְׁאִינוּ אֶלָּא תּוֹסְפוֹת וְקִי"ל כְּרַבְּנָן דְּשָׂרִי וְא"כ מָה הַפְּשִׁיטָא בְּזֶה לְרְש"י יוֹתֵר מִלְּתוֹס' וְדו"ק: סִימָן שֵׁי"ד סְעִיף א' הַג"ה ב' וּבִלְבַד שְׁיִתְפַּוּן לְכָף וְשׁוּב הַג"ה ג' וְדוּקָא כּו' דְּהָנוּי פְּסִיק רִישָׁא דְּעוֹשָׂה נֶקֶב וּפְתַח לְחֻבִּיּוֹת וְא"כ מָה שְׁפַתְבַּי הַג"ה וּבִלְבַד שְׁיִתְפַּוּן הֵינּוּ אִךְ לְאֶפּוֹקִי לֹא מְתַפַּוּן וְגַם אֵינוּ פ"ר וְשִׁפִּיר כְּתַב הַמ"א לֹא יִדְעָנָא מָה חִידָּשׁ דְּפְשִׁיטָא דְּבָר שְׁאִינוּ מְתַפַּוּן בְּלֹא פ"ר דְּשָׂרִי וּבְסַפֵּר ת"ש רוֹצֶה לִיְשָׁבוּ וְכַתְּבַּי דְּבַהַג"ה ב' ר"ל אִף דְּהָנוּי פ"ר וְבַהַג"ה ג' אֵיירִי בְּחֻבִּיּוֹת הַמְּחֻזֵּק מ' סָאָה וּמְשׁוּם קוֹדֵם וְהוּא שְׁקָר מְבוֹאָר שֶׁהָרִי הַרְמ"א מְסִינִים דְּעוֹשָׂה נֶקֶב וּפְתַח לְחֻבִּיּוֹת וְעַל פִּי דְּבָרֵינוּ בַּהַד"מ דְּלֹא כַּהֲב"י שְׁרוּצָה לְאוּקְמִי בְּחֻבִּיּוֹת גְּדוֹל עֵינּוּן שֶׁם וְק"ל: וְהִנֵּה עֵינּוּן פֶּה בַּמ"א וּמ"ש וּמְשַׁמַּע דַס"ל פְּשׁוּט לַהֲתַה"ד וְכו' אַע"כ מֵיירִי בְּעֵנְנֵן דְּלֹא הָנוּי פ"ר כְּלָל ר"ל אִף דְּאִיתּוֹמְבִי וְלֹא צָרִיךְ דְּצָה וּשְׁלֶפֶה מ"מ ע"כ אֵיירִי בְּעֵנְנֵן דְּלֹא הָנוּי פ"ר וְזֶה נִכּוֹן לְתַרְץ תְּמִיחַת הַב"י וּמְשַׁמַּע נְמִי הָכִי לְשׁוֹן הַתַּה"ד קֶצֶת: אֲמַנָּם מָה שְׁפַתְבַּי תּוֹ וְא"כ הִיא בְּחֻבִּיּוֹת נְמִי וְכו' דְּמִלְּאָכָה דְּאוּרֵייתָא הוּא דְּעוֹשָׂה פְתַח לְחֻבִּיּוֹת זֶה וְדָאי לִיתָא שֶׁהָרִי הַתַּה"ד עֲצָמוּ מְבִיא הַגְּמָרָא דְּאִינוּ אֶלָּא דְּרַבְּנָן מְפָנִי שְׁאִינוּ עֲשׂוּי לְהַכְּנִיס וְלַהוֹצִיא אֶבֶל הָעֵיקַר אִף שְׁמַרְאֲשִׁית דַּחַק לְתַרְץ מָה שֶׁהִקְשָׁה וְא"ת ע"פ מְשַׁמַּעוֹת הַמַּהֲר"מ דְּבִאִסּוּר דְּרַבְּנָן שָׂרִי לֹא מְתַפַּוּן אֶפִּי בַּפ"ר מ"מ כְּדָאי לְמַסְקֵנִי לְהוֹכִיחַ דָּאִף לְפִי הַמְּסַקֵּנִי דְּאִיתּוֹמְבִי שְׁמוּאֵל מ"נ אֵיירִי בְּעֵנְנֵן דְּלֹא הָנוּי פ"ר דְּעוֹשָׂה גְּנוּמָא דְּהָנוּי דְּאוּרֵייתָא לּוֹמֵד מִדְּמִיּוֹן הַמְּרַדְּכִי כִּי דְּנָמִי אֵיירִי כְּשֶׁהוֹצִיא מִבַּע"י בְּאֶנְפֵן דְּלֹא הָנוּי פ"ר אִף לְעֲשִׂיּוֹת פְתַח וְדְנָמִי ס"ל כְּמַסְקַנְתָּ הַמ"א דָּאִף בְּדְרַבְּנָן אֲסוּר בַּפ"ר שׁוּב רְאִיתִי שְׁקַדְמֵנִי בַּפִּי זֶה הַא"ר וְאִף שֶׁהַא"ר מְשַׁיֵּג נְמִי עַל הַמ"א בְּמָה שְׁכַתְבַּי לְקַמֵּן שֶׁהוּא תְּלַמוּד עֲרוּף מְפָנִי גִירְסוֹת הַמְּהַרְש"א לַעֲנִ"ד מ"מ תְּלַמוּד עֲרוּף הוּא

פה מיני' וביה שְהרי רש"י פי' טעמא דר"ה ושמואל דמצריכו דצהה ושלפה משום הנות
עפר נהרי ודאי דאינו מכונן להטלטול עפר ואינו צריף לו ומה"ת יגרע ממלאכה גמורה
באינו מתכונן דכ"ע מודים דשרי א"ו דאף אסרו מדהוי פ"ר להטלטל עפר ועד פאן לא
איתותבו אלא משום דמוכח ממתני' דלפת דכל שאוחז במידי דמותר בטלטול והעפר וזה
ממילא אפילו טלטול מן הצד אינו כדפרש"י ז"ל דף קכ"ג בברייתא דפגה שטמנה בתבן
אבל ודאי אילו הוי טלטול מן הצד פגון לת"ק דברייתא הנ"ל באינו מגולה מקצתה
לתחוב כוש הא אסרי נמי משום דטלטול מן הצד שמייה טלטול אף דהוי דבר שאין
מתכונן שְהרי אף להוציא הפגה מכונן א"ו משום דהוי פ"ר להטלטל והיינו כר"ה
ושמואל דמשום פ"ר דטלטול אסור אף שאינו אלא מדרבנן אף לפ"ז צ"ע במס' ביצה
דף ל"ג מתיר רש"י פורי' וביעמא הפל מטעם דבר שאין מתכונן ות"ל דהוי פ"ר לאנהל
עראי דרבנן וע"כ לא פליגי הפוסקים עליו אלא משום דהוי דבר המתכונן ע"ש בתוס'
ורא"ש משמע אבל משום פ"ר הוי שרי פיון דאינו אלא בדרבנן וצ"ע רב שוב ראיתי
שפכר הרגיש הת"ש בסי' שט"ו] הרי מבואר פדעת המ"א בזה אמנם מה דמקשה המ"א
על גוף הוכחת התה"ד דאף למה דאיתותב שמואל בדין סכינא דביני אורבא ע"כ איירי
בענין דאינו פ"ר לגומא ומביא הסוגיא דדף קי"ג וכו' והתם בודאי פ"ר הוא דעביד גומא
ואפ"ה שרי וכ"כ תוס' דאפ"י וכו' פנראה ר"ל מדפירש לשון הגמרא שפדף קי"ג אי
לימא דעביד גומא ממילא הוויין היינו אף דנשאר נקב בארץ והוא ודאי גומא מ"מ לא
נתכונן להכי וממילא הוויין ולהכי כתב והתם ודאי פ"ר הוא לגומות וע"ז כתב וכ"כ תוס'
דאפילו אין מקצת עליו מגולין שרי לתחוב בו והיינו מ"ש תוס' שם ואין להקשות לפי
הערוף דמאי פריף מינייה לשמואל לימא דהה' משנה סבר טלטול מן הצד לא שמייה טלטול
כאלעזר בן תנדאי ומקצת מגולים נקט משום אחרניא ולא משום שבת מבואר דאלעזר
ב"ת אפילו פולם טמונים בארץ עם העלים נמי שרי נהרי זה הנקב הנשאר בארץ בודאי
חשוב גומא ואין לה פ"ר גדול מזה א"ו דמ"מ שרי ומסיים וטעמא דמקלל הוא פדאיתא
דף ע"ג ופטור אפילו לר"י ודברי התוס' דף ל"ט בד"ה מפני שמזיז צ"ע דלמה כתבו
דלר"ש הוי אף איסור דרבנן הא אף לר"י פטור משום מקלקל ובאמת לק"מ פדכתב
בעצמו ואפשר דמיירי במתקן דזה הפרור דאלומי להקוש' נקטי דאף אי איירי בשדה
מ"מ לר"ש הוי מלאכה שאצ"ל דפטור וא"כ מה כתב דהטעם משום דמקלקל הוא הא
שם דף קי"ג מוקים הגמרא דין זה בשדה פי היכי דלא ליחויש לאשוני גומות ואפתי קשה
הא הוי עשיות גומא בלא מקלקל ותו אפילו בבית דהוי מקלקל ומלאכה שא"צ לגופה
דנמי הוי דבר שאין מתכונן מה בכף דפטור מ"מ הוי אסור ככל פטורי דשבת פדמוכח
מקוש' תוס' ביצה דף ח' דאף דרש"י פי' דהוי מקלקל מקשו דמ"מ אסור לולא דמשום
שמחת י"ט ואין לומר דה"נ סובר דהטעם בטומן לפת דשרי משום עונג שבת דא"כ מה
מדמה הגמרא הוצאת העמודים ללפת א"ו לענ"ד שגג בפי' הגמרא שפדף קי"ג והכי
פירושא גומ' ממילא הוויין ר"ל דלא חשוב עשיות גומא אלא בנוטל עפר המחוברת
לארעא משא"כ עמוד או לפת דקודם ההעמדה וההטמנה הייתה הגומא והעמוד והלפת
שבתוכו לא חשוב סתימה דלינטל קאי עד דליחשב הנטילה מתוכה עשיות גומא כולל
אלא דהגומא ממילא הוי פדמעיקרא ואפילו כשאין מקצת העליון מגולין נמי לא חשוב
עשיות גומא מטעם הנ"ל פדמוכח מהרשב"א פרק במה טומנין דף נ' סוף ד"ה יש שכתב

יש מי שפכת דלית הלכתא כי הא מתני' דנשמע מינה פשאין מגולין כלל אין נוטלין ואנו
הא קיי"ל כר"א ב"ת וכו' אבל מורי הרב ז"ל כתב דהלכתא הוא וטעמא דכיון שהיתה
גומא זו מכוסה ולא היתה ניפרת כל עיקר מחזי השתא פעושה גומא משא"כ בתבן
ונחלים דלית בהו משום עצויות גומא הרי להדיא דעשויות גומא ודאי לא חשוב אלא
דמחזי פעושה גומא ואף בזה מחולקים התוס' שהם סברי דלר"א ב"ת אפילו מחזי
פעושה גומא לא הוי ולהרשב"א הוא דמחזי משא"כ פשמגולין אפילו מחזי לא הוי ולפ"ז
אפילו ריח קוש' אין מסוגיא זו עליה דתה"ד דכמו שמוקים דינא דשמואל בענין דלא
הוי פ"ר להרחבת גומא ה"נ מוקים המשנה דהוצאת לפת והעמודים דוקא בענין דלא הוי
פ"ר להרחבת גומא ומ"ש המ"א וע"ק מה שכתב בחופר גומא ואין צריך לעפרה חייב
וכו' דז"א אלא בצריף לגומא אבל פשאינו צריף כלל לא לגומא ולא לעפר פשיטא דפטור
דהוי מלאכה שאצ"ל ודבר שאין מתכוון ומקלקל וגם חופר פלאחר יד ומ"ש ודבר שאין
מתכוון ומקלקל הוא א"י מי הגיד לו דבסליקותי' וספיני דביני אורבא דהוי מקלקל
ואפילו בבית שהרי פי' רש"י ז"ל שמוטר להוציא ולהחזירו וכיון שצריף להגומא
להחזיר לא מפע' דמקלקל לא הוי אלא דאפשר אף מלאכה שצריכה לגופה נמי מקרי
דניחא לו בהרחבת הגומא כדי להחזיר בה בהרנוחה ומה שכתב מן חופר פלאחר יד
לענ"ד רש"י לא כתב זה אלא לאפוקי הנעשה ע"י גרירה ודומיא דהכי בהנעשה ע"י
סליקתא דנמי ודאי אינו אלא פלאחר יד אבל בספיני דביני אורבא שעליו מעמיד התה"ד
הוכחתו א"י מאין פשוט לו שנקרא פלאחר יד דאף דרש"י כתב דלא מקרי חופר אלא
במרא ונחצינא לענ"ד לאו דוקא מרא ונחצינא אלא ה"ה בכל מיני ברזל שהרי איתא דף
ק"ג הקא במ"ע דבזע' ברמזא דפרזלא דהיינו מסמר ארוך וחיוב ומ"ש מסמר מספין
באופן דלא חזינא פירכא בכל דבריו על התה"ד ואף לדעתו א"י מה שמסיים לכן נ"ל
דמדינא וכו' פיון דדבר שאין מתכוון ומקלקל הוא ומה בכך לשיטתו שהיא עיקר דאף
בדרבנן פ"ר אסור מה יועיל דמקלקל היא הא מ"מ איסור דרבנן יש עם פ"ר.

אף אי קשיא הא קשיא לי עליה דתה"ד ז"ל דנהי דדבריו אנלי לפרש"י שפיר דינא
דר"ה ושמואל מטעם הנות עפר ואיתתבו ממתני' דלפת דמוכח מינה כנ"ל דאפילו
טלטול מן הצד לא הוי ואכתי קשה הא הוי פ"ר להרחבת גומא אלא ש"מ דאיירי בענין
שאין הנות העפר כל שהוא פועל הרחבת גומא ומפני שפשוט לו מצד הסברא דבנדון
המרדכי בלא דצה ושלפה הוי פ"ר להרחבת פתח מוקים ליה בצדה ושלפה וכנראה
העמיד ראיתו ע"פ פי' רש"י ומ"ש שפי' ר"י בכירה הוא טעות אגב שיטפן' כמבואר.

אבל לפי' ר"י באמת בכירה וכן הסכים הרשב"א פ"ק ב"ש שאף טעמיהו דר"ה ושמואל
מפני הרחבת גומא ובע"כ לומר דחשבו זה לפ"ר דאל"ה וכי ס"ד לאסור דבר שאין
מתכוון בלא פ"ר ומדאיתתבו ממתני' דלפת הא ע"כ דסובר הסוגיא דאף בלפת הוי פ"ר
להרחבה ונהרי טעמא בעי דהפל קשיא ולמה שרי א"ו ע"כ לומר כמו דהוכרח ממתני' זו
דהכי דאוחז בדבר המותר ומוציא ומכניס לא מקרי הנות העפר הנעשה ע"י כף אפי'
טלטול מן הצד ה"ה דלא נחשב נמי כלל עצויות גומא אלא שממילא נעשה ולא ע"י פועל
ידו ואינו דומה לגרירת ספסל אפילו ולזה מורה ע"כ סתימת התוס' והרשב"א בפירושים
וא"כ דלפני התוס' ע"כ הכי הוא שוב אין שום הוכחה נמי מפרש"י וי"ל נמי אף אליב'ן
דחד טעמא ולא דוקא דאיירי בענין דלא הוי פ"ר וא"כ אין לו שום משמעות לדינו

בהוצאת ספין דליחשב פ"ר לעשיות גנמא היכי דלא דצה ושלפה ודוק פי צ"ע: סעיף ה
איתא בב"י בשם שפולי הלקט מצאתי בשם הר' יוסף נקב שנסתם בכתביות שלנו
שפותמין אותו בעץ מותר לנזקבה בשבת ולהוציא העץ ובלבד שלא יהיה הנקב כנגד
השומרים וגם ליתן הקנה החלול בנקב להוציא היין מותר ואעפ"י שלא היה בו מעולם
וברזא נמי שקורין איספנא אפילו לא היה בכתביות מעולם אם הכינו לקח מאתמול מותר
עכ"ל וכתב הב"י בבה"ב ובסמוך אכתוב דין זה בשם הגמרא (ר"ל דהיינו גנבתא שמביא
בתר הכי) ויש לתמוה על מה שהצריך שהכינו לקח מאתמול שאיני רואה בגמרא רמז
לזה עכ"ל ואני תמה בשלמא קנה חלול שפיר דלא בעינו הכנה לקח מפני שתורת כלי
עליו ומותר בטלטול ומצד ההכנסה בהחביות אין בו איסור משא"כ מה דמותר ליקח עץ
בעלמא בתורת ברזא לסתום פי החביות דהיינו איספינא שאנו קורין ספין פשיטא דאם
לא הכינו לקח דאסור מצד איסור טלטול דהא אינו אלא עץ דלהסקה קאי ונלמד בפשוט
מדין חריות של דקל שבסי"ח ומדין דפקק החלון שבסי"ג דנאמר נמי ובלבד
שיחשוב עליו וביותר תמוה לי הא בסעיף י"א פסק דאם היה היין יוצא דרך הנקב אסור
לסתמו ע"ש במ"א מה שהביא בשם הב"ה גופי' ונראה שאין כל הדברים אמורים אלא
בסותם בדבר שאין דרך לסתום בו אבל לסתום בעץ כמו שהוא דרך לסתום בין שהיין
יוצא בין שאינו יוצא מותרים וא"כ פשיטא דצריך הכינו לקח פי היכי דליהוי דרך לסתום
בו דאל"ה מלבד האיסור טלטול כנ"ל אף אסור הוא מצד סתימות הנקב ואולי באמת
להכי משמיט בהש"ט דברי שפולי לקט אלו כל עיקר משום דראה דהיינו גוף הדין דסעיף
י"א: סימן שטו נשאלתי על אודות הפריסאלין שנוהגין ליקח בידם מעל ראשם להגן
ממטר השמים אם שרי או אסור בי"ט ושבת והשבתי יראה דיש לחקור על פי מה דאיתא
בביצה דף ל"ב אמר רב יהודא מדורתא מלמעלה למטה שרי וכן פוריא וכתב הרא"ש
שם ע"פ מסקנת התוס' ומ"ש רש"י בפוריא שאסור לתת הרגלים תחילה וליתן הקרשים
עליהן ולא יתכן לאסור זה אם לא שיהא הרגלים ד' דפין מחופרים בד' דופני תיבה דאין
אהל בלא מחיצות ואין העולם נזקרו מלהניח השולחן על גבי הרגלים בשבת והא דאמר
פרק בתרא דעירובין פרק בן נאי ושיר בה טפח אלמא דמקרי אנהל בלא מחיצות התם
שאני דהוי בגין חשוב וגם עיקר פונתו לעשיות אנהל אבל בגין עראי כזה לא מקרי אנהל
בלא מחיצות הרי דיש מחלוקת בין רש"י ותוס' והרא"ש דלרש"י אנהל מקרי בלא
מחיצות ולתוספות והרא"ש בעי מחיצות והרשב"א בשבת דף קל"ח תחילה בד"ה אלא
אמר אבני הביא בשם מורו הר"י דיש הבדל בין תולה למשמרת לבין תולין לרמונים
דבמשמרת צריך לחלל שתחתיו משא"כ בתולה לרמונים ועפ"ז פתב ובנדאי שאין משום
אנהל אלא כשצריך לחלל שתחתיו והוא שיש לו ג' מחיצות ור"ל בג' מחיצות ודופן
רביעי פרוץ להשתמש מתוכו ושוב בד"ה אבל חזר בו מפח קוש' דדינא דגוד ומסיק
דבצריך לאויר לחוד אף בלא מחיצות כלל נמי אנהל מקרי ועפ"ז פסק דבמטות שלנו
נמי יש לחוש משום אנהל אם היא מסורגת בחבלים ורבותינו הטור וב"י נראה שסמכו
עצמם על עדותו דהרשב"א והר"ן בשם התוס' דמרתמי בעינו צריך לאויר וגם מחיצות
ואפשר דלא חשו להקוש' מדינא דגוד דיש לדחותה כדדחי הרא"ש קושיתו דהתם שאני
דהוי בגין חשוב כן י"ל דינא דגוד נמי חמור משום דהוי בגין חשוב גם נראה דלהרא"ש
לא מסתביר חילוקו דהרשב"א במה שאין העולם נזקרו בהשולחנות משום דאין

משפמלשין באויר שפתחיו משום דמי לא עסקינן נמי דלפעמים משפמלשין באויר שפתחיו כדנראה באמת שע"פ רוב צריכי' לאויר שפתח השלחן להעמדת רגלי היושב' סביבו ומ"מ אין נזהרין.

ותו נראה מלשון הרא"ש דבלא הוכחה ממנהג השולחן נראה לו זה מן הסברה שלא יתכן לאסור בגנו עראי כזה בלא מחיצות כדמדייק לישגיה וליהכי יפה עשה הב"י לפסוק בתרנוניהו להקל דהיינו בסעיף ג' במטות שלנו ובסעיף ז' בפסחים ודלא כהב"ח שהעלה דבחדא סגי לאיסור אי בשיש לו מחיצות וא"צ לאויר ואי בשצריף לאויר אף דל"ל מחיצות ומכח זה דחה מהלכה דינא דספרים שבסעיף ז' ולענ"ד לשיטתיה יותר היה לו לדחות מהלכה דינא דסעיף ג' שפוסק הרשב"א בפ"י לאיסור ודינא דצריף לאויר נהי דלא נזכר בתוס' שלפנינו מ"מ הא מעיד עליו שני עדים ברורים.

וגם נראה מןכרח מדינא דרמונים במשמרת כמבואר בהרשב"א הנ"ל: וע"פ דברינו נתבאר מה שפסמ"ש ע"פ ד' מטה שהיא מסונגת בתכלים וכו' והוא מדברי הרשב"א לענ"ד ע"כ לומר אף דסתם מכל מקום לא איירי אלא במטה שיש לו מחיצות דהיינו דפנות עד למטה דאילו במטה שלנו פשיטא כמו דמותר להניח נסרים עליו מכל שכן דמותר להניח מצע עליו והרשב"א לא כתב זה במטה שלנו אלא לשיטתו והש"ע ע"כ שפסמ"ש על הסעיף הקודם וכל זה נמי דלא כהט"ז שמתקלק בסברות עצמו בין ד' מחיצות דראוי לתשמיש האויר יותר מב' מחיצות.

וממה שנתבאר מלשון הרשב"א דתפוס בלשוננו ג' מחיצות נראה מבואר דאדרבה ע"י הפירצה ראוי להשתמש יותר נחזור לענינו לפסק הש"ע במטות שלנו י"ל דה"ה ב"ד דשרי אף הא הרא"ש ז"ל כתב וגם עיקר פוננתו לעשיית אנהל והמ"א מביאו ומוסיף בו אנהל לצל.

וכנראה דשתי סברות חלוקות כתב לתרץ קושיותו ואם פן להסברה האחרונה ה"ה ב"ד יש לאסור דמ"ש עיקר פוננתו לאנהל לצל או למטר ואף דסברת הרא"ש מפח קושיותו אינה מוכרחת דהא בשבת דף מ"ג ע"ב בתוס' ד"ה ופורסין עליהם כתבו והא דאמרין בהמוציא תפילין גבי דברי דר"ה זיל פרוך בודיא ושייר בה טפח למחר פשיטה מוסיף על אנהל עראי הוא ונשפיר דמי אבל בלא שיור אסור היינו משום שהמחיצות התחונות היו כבר עשויות ואם היה פורס עליהן היה עושה אנהל כדרך לעשות אנהל הרי לפ"ר מוכח מדבריהם דס"ל נמי איפכא דאפילו במתכוין לצל נמי שרי בלא מחיצות דאל"כ לק"מ דמה ענין שם דלישרי מלמעלה למטה דהא שם להרא"ש אף בלא מלמטה כלל דהיינו המחיצות נמי אסור אלא דבזה י"ל דנהי דלא בעי מחיצות מ"מ בעינן דומיא דבגין שיהא הקונדסין שהאנהל מונח עליו תחילה ואח"כ לפרוס האנהל עליהן וכדאמרי' גבי פורי' לדעת רש"י אלא דמ"מ לשונם בהתירוץ שהמחיצות התחונות ה"י כבר עשויות משמע דפשוט להו דגם שם מחיצות הנה באופן דאין הכרח משם דמקרי אנהל בלא מחיצות אפילו במכוין לצל (נדע שאין דברי תוס' אלו סותרים דבריהם שבמס' ביצה שפסקו שאין איסור אלא בעושה גם המחיצות בשבת דהא כבר כתבו שם וי"ל דהתם שאני הואיל ורחב הפוכא יותר מדאי נעשה כאנהל ומכ"ש בזה) מ"מ נראה דסברת הרא"ש הלזו מוכרחת מצד עצמותה מדביארו רש"י ור"ן פרק כל הכלים דאין עושין

אָהֵל עֲרָאִי אוֹ עַל ד' גִּוְנָדְסִין וְאֵילוּ כ"ע מוֹדִים לְפִי זֶה הָרִי מְוַכְרַח סְבֵרַת הָרָא"ש הַלְזוּ
מִזֶּה דְבַמְכַוֵּן לְצַל אַף בְּלֹא מְחִיצוֹת אָסוּר אַבֵּל גַּם זֶה אֵין הֶכְרַח דִּי"ל רִש"י לְשִׁיטְתוֹ
דְּמִשְׁמַע בְּמַס' בִּיצָה דַס"ל דְּתַמִּיד יֵשׁ מִשּׁוּם אֹהֵל עֲרָאִי בְּלֹא מְחִיצוֹת וְכֵן הָר"ן נְמִי מְסִיק
מִפְּחַ קוֹנְשֵׁי הָרִשְׁב"א מְדִינָא דְגוּד דְאָף בְּלֹא מְחִיצוֹת מְקַרֵי אֹהֵל וּא"כ הִיָּה אֶפְשָׁר לֹדְמֵר
לְפָסֵק הַש"ע בְּמַטָּה דִּינֵן דְּלִית בֵּיהּ מִשּׁוּם אֹהֵל בְּלֹא מְחִיצוֹת ה"ה אַף בְּשַׁעֲיָקֵר פְּוֹנְתוֹ
לְצַל וְאֵי מִשּׁוּם קוֹנְשֵׁי הָרָא"ש ו"ל אוֹ פְתִירוּצוֹ קָמָא דְהֵתָם שְׁאֵנִי דְהֵנִי בְּנֵן חָשׁוּב אוֹ
כְּמִשְׁמַעוֹת הַתּוֹס' דְהֵתָם נְמִי מְחִיצוֹת הֵנִי וְאוֹלָם כֹּל זֶה אֶפְשָׁר לְפָסֵק רִש"י ו"ל גְּבִי דִינָא
דְּסִינָא שְׁבַמְס' שְׁבַת וְעִירוּבֵין דְלִיכָא בּוֹ מִשּׁוּם אֹהֵל מִשְׁא"כ לְפָסֵק הַש"ע סִי' ש"א
דְּסִינָא אָסוּר מִשּׁוּם אֹהֵל ע"כ מְוַכְרַח חִילּוּק ב' דְהָרָא"ש וְכַדְכַתְבַּת הַט"ז ס"ק י"א וּא"כ
בַּנ"ד נְמִי אָסוּר אַבֵּל יִרְאֶה לַעֲנֵד דְאֶדְרַבָּה מִשְׁם יֵשׁ לְלַמּוֹד לְהִתֵּר דְהָרִי קִשָּׁה לְהַמְבֹאֵר
דְלִרִש"י וְדָאִי מְקַרֵי אֹהֵל בְּלֹא מְחִיצוֹת הַפֵּל קִשְׁיָא מְדוּעַ לֹא יִהְיֶה בְּאַמַּת בְּסִינָא מִשּׁוּם
אֹהֵל וְאֵין לֹדְמֵר דְרִש"י סוֹבֵר דְּסִינָא נְמִי אֵין מְכַוֵּן לְאֹהֵל מְקַרֵי וְאִזְלֵי לְשִׁיטְתוֹ דְסוֹבֵר
דְּדִינֵן אֵלוּ תַלְמִיזֵין בְּפִלּוּגְתָא דְר"י וְר"ש כְּמַבְּוֹאֵר בְּבִיצָה וְלִהְכִי שְׁרִי מְדַפְּסִינֵן כַּר"ש חֲדָא
דְזֶה אֵין סְבָרָא שְׁיֵהָא רִש"י וְתוֹס' מְחַוְלָקִים בְּמִצְיָאוֹת אִם מְכַוֵּן לְאֹהֵל אִם לֹא וְתוֹ דַּא"כ
מֵה מְקִשָּׁה עֲלֵי דְרַב שִׁישָׁא בְרִי דְרַב אִידי וְהַתְנָא אָסוּר וְמִי סְנִי לְמוֹקִים הַפְּרִיטָא כַּר"י
גַּם אֵין לֹדְמֵר כְּדַתְרִץ הַט"ז ס"ק ח דְהֵינֵנו מִשּׁוּם שְׁהַחֲלֵק הֵינְצָא נִגְרַר אַחַר חֲלֵק הַמְּוַנָּח
עַל הָרָאשׁ וּבְעִבּוּרֵי עִבּוּר זֶה הַקִּשָּׁה עַל הָאוֹסְרִין סִינָא וְנִכְנַס בְּדַחִוּקִים כִּי זֶה אֵין נִלְעַנ"ד
כֹּל וְכַדְנִרְאֶה מְבֹאֵר מְדַבְרֵי תוֹס' עִירוּבֵין דְלֹא מְחַלְקוּ כֹּל בְּהֵכִי וּמֵה שְׁהַמְצִיא סְבָרָה
זוּ מְפָרִיט סְדִינִים שְׁהַתִּירוּ הָרִשְׁב"א וְר"ן וְהַ"מ וְלוֹמֵד שְׁעֵיקֵר הַהִתֵּר מִשּׁוּם שְׁהַחֲלֵק
הַנִּגְרַר נְמִשְׁוֵף אַחַר הַפְּרוּס עַל הַמַּטָּה א"י מֵה דְחָקוּ לְזֶה דְהָא שְׁם הַהִתֵּר בְּרוּר דְהָא מֵה,
שְׁנִגְרַר אֵינוֹ עוֹשֶׂה בּוֹ אֵלָא מְחִיצָה בְּלֹא אֹהֵל וְכֹל מְחִיצָה שְׁאֵינָה לְהַתִּיר הָא כ"ע מוֹדִים
דְשְׁרֵי וְהַפּוֹסְקִים הַנ"ל לֹא נִדְחָקוּ אֵלָא לְתַת טַעַם בְּכִלְיָה דְנַחֲתִית מְפּוֹרְגִי טַפַּח עַל הָאִסוּר
וְכַתְּבוּ דְכִינּוֹן שְׁהַפְּקִיָּה פְּרוּסָה לְצַל וְכו' וְכַנְרָאָה מְלִשׁוֹן הַטוֹר מֵה דְנַחֲתִית מְפּוֹרְגִי מְקִיבֵר
לְמֵה דְפָרִיס עַל הָאֹהֵל וְלִכְוֹ הַחֲמִירוּ בּוֹ אַף שְׁהַאֹהֵל מְצַד עֲצָמוֹתוֹ הִיָּה שְׁרִי מְפָנִי תְנָאִי
הָאֹהֵל דְלִיתְנִיָּהוּ גְבוֹ מִשְׁא"כ בְּפָרִיסֵת סְדִינִים דִּינֵן לֹא חָשׁ הָרִשְׁב"א אֵלָא שְׁלֹא יִהְיֶה
אִסוּר בְּמֵה דְפָרִיס עַל הַמַּטָּר וְכִינּוֹן דְבִזָּה אֵין חָשׁ שׁוּב בְּמֵה דְגְרִיר פְּשִׁיטָא דְלִיכָא אִסוּר
וְכַנ"ל (כְּעַת מְצָאִי שְׁנָמִי תַמָּה עֲלֵיו הַת"ש) וּא"כ הַדֵּר צ"ע דְעַת רִש"י ו"ל בְּהִתֵּר סִינָא
[וְאֵין לֹדְמֵר מִשּׁוּם דְסוֹבֵר דְכֹל דְרַף מְלַבּוּשׁ לֹא אָסוּר מִשּׁוּם בְּנֵן דַּא"כ הָרִשְׁב"א דְנְמִי
מִתִּיר סִינָא וּמְדוּעַ חָשׁשׁ לְאִסוּר בְּפָרִיסֵת סְדִינִים דְנְמִי דְרַף מְלַבּוּשׁ מְקַרֵי] לְכֵן הַנִּלְעַנ"ד
דְטַעַם רִש"י ו"ל דְסוֹבֵר דְבַמְסַקְנָא לֹא אָסְרוּ חֲכָמִים אֹהֵל עֲרָאִי אֵלָא דּוּמְיָא דְאֹהֵל קְבַע
דְמָה אֹהֵל קְבַע נַח עַל טְבוּר הָאֶרֶץ ה"ה בְּאֹהֵל עֲרָאִי בְּעֵינֵן עַכ"פ שְׁיֵהָא נַח עַל גְּבִי
קְלוּנְסוֹת הַתְּקוּעִים אוֹ עוֹמְדִים עַל הָאֶרֶץ אֵלָא דְלֹא בְּעֵי שְׁיֵהָא מְחַוְבֵּר בִּיתִידוֹת כְּמוֹ אֹהֵל
קְבַע אַבֵּל עַל הָאֲדָם לֹא שְׁיֵיף כֹּל לְהַקְרָא אֹהֵל דְמְצַד בְּנֵן נוֹבַע אִסוּרוֹ וְאִיף שְׁיֵיף בְּנֵן
עַל גּוֹף אָדָם וְכַדְמוֹת רְאִיָּה לְזֶה מְשַׁנָּה א' פ"ו דְאֵהֲלוֹת דְאִיתָא שְׁם אֹהֵל הַבָּא בִּידי אָדָם
אֵינוֹ מְחִיצָה לְטַהַר וּא"כ בַּנ"ד לְרִש"י ו"ל וְדָאִי שְׁרִי.

אַבֵּל אֲמִינָא דְאֶפִּילוּ לְשִׁיטַת הָאוֹסְרִים סִינָא מוֹדוּ בַּנ"ד דְשְׁרִי וְע"כ לֹא אָסְרוּ אֵלָא בְּסִינָא
דַּעַכ"פ מְוַנָּח עַל רֹאשׁ הָאֲדָם הָעוֹמֵד עַל הָאֶרֶץ וְנַח עֲלֵיו וְכַדְמְדוּקֵי מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם ו"ל

אין בפסיקא איסורא אלא במקנהך על ראשו חוץ מזה דבעי נמי שיהא קשה משא"כ בנ"ד דאינו נח כלל אלא ע"י תפיסת יד האדם בו לכ"ע שרי' דלא הוי כלל דומיא דבגנו.

ועיין נמי תוס' התרוץ א"נ דף ק"א בעירובין ודו"ק ויש להביא ראיה לזה דהא במס' ביצה משיגים תוס' על פי' רש"י גבי ביעתא בד"ה מלמטה משום דלמדו מפירושו דאית ליה דשייך איסור אהל בלא מחיצות ורש"י ז"ל הא פי' שם וכן ביעתא וכו' אלא יאחזנו בידו ויושיב הביצה עליו ואח"כ יושב הפלי על הגחלים אל מה בכך לשיטתו הא תיכף בעודו בידו יעשה אהל עראי אלא ש"מ פדמסיים שלא יעשונו פסדר בגנו וכל זמן שאינו נח כ"א על ידי תפיסת ידו לית ביה משום חשש בגנו ואף דזה אינו נשמע אלא מרש"י ורש"י ז"ל הא בלא זה מתיר אף סיינא מ"מ נראה ראיה ממס' שבת דף מ"ג ע"ב מת המןטל בחמה וכו' ע"ש פרש"י והתוס' מספיקים לפירושו חוץ מהרמב"ם שגראה מהכ"מ שפי' בע"א.

כ' שם רש"י ונדקא נקיט וכו' והדר מחצלת לפרוש עליהם לצל ואוחזין אותו בידיהם עד לאחר שעה שזקפום וישמטום וקשה מה בכך דכל זמן שאין המטות זקופות הוי אף אהל בלא מחיצות מ"מ הא לא עדיף מסיינא דמוכח מיניה דכל שמכונן לצל מודים דאסור בלא מחיצות אף במנוח על אדם אלא ש"מ דשאני הכא הואיל ואינו מנוח כלל אלא שאוחזין אותו בידיים כ"ע מודים דלית ביה משום אהל.

וא"כ נ"ד שרי יש לצדד להיתר בנ"ד דהוי דומיא דדינא דש"ע סעיף ה' הואיל והוא עשוי ועומד ולא עביד מידי וכן מצאתי פתוב בגליון המ"א של הפנוח המופלג צדיק תמים מוה' שמואל ז"ל בן ר' בענדיט בלשון זה על תיבת מותר שבש"ע ומאה נראה להתיר בשבת המכסה שקורין פריסאלין לפתחו ולהורידו בשבת דנ"ל לכאורה דלא גרע מחנפה דמתיר המ"א עכ"ל אף יש לגמגם על היתר זה פי' י"ל נ"ד מה שמוכרח להתעסק בו עד שיהיה פרוס ע"י הקרסים זה מקרי עביד מידי והחנפה דמ"א בלא זה ע"כ איירי שפכר קשור החנפה בהפלונסות מע"ש ויהי' איה' שיהיה נ"ד נראה דשרי מטעמי הג"ל: סימן ש"ו סעיף ו' ישב אחד על הפתח עיין מ"א מאריף להשיג על התוס' י"ט וז"ל הרב מוה' שמשון חסיד שאצל המשניות שפתח על לשון התוי"ט אבל הלשון והלה לו משמע שהלה לדרך אפילו לחוץ וכו' ול"נ בפשוטא שהראשון ישב ומלא רוחב הפתח והשני ישב לפניו ממנו תוף חלל הפתח בעובי החומה ומלא ג"כ רוחב הפתח וא"כ הוי בבית זה שני דלתות זה לפניו מזה אע"פ שנפתח האחד עדיין הבית נעול וק"ל והנה המ"א בסי' ש"ו ס"ק י"א השיג על התוי"ט בעיקר הדין ודעתו שמוותר השני לישוב אפילו קשהמקום פנוי בעמידת.

הראשון פיון דכבר הצבי ניצד ואין נ"ל דא"כ הול"ל במתני' האי רבותא וכו' ודו"ק דאליבא דדינא יפה פיון התוי"ט וכן משמע מהר"ן עכ"ל הרב הג"ל ומ"ש המ"א ותימא דאטו מי שיש לו תרנגולת בתוך ביתו ונפתחה הפתח והא אסור לסתמו וכו' יש לתמונה על תמיהתו ל"מ לדעת הש"ע דסעיף י"ב דתרנגולת אף מותר לצידו אלא אפילו לדעת הרמ"א שם עיין בתשו' מ"ב סי' ח' דמ"מ אם ברחו מן הבית ויש לחוש שיאבדו חוץ לבית שיגנובו.

או כה"ג מותר לכתחילה לדחותם כדי להכניסם לביתו וכן מביא בעצמו בשם אגודה ומכ"ש פי לא ברחו והם תוך הבית הפתוח שמוותר לסתום הפתח ומה עסק לתרגול עם צידת צבי: סימן שיז סעיף א' עיין ט"ז מאריף לבאר לשיטת רש"י ותוס' הפל תלוי בדעת הקושר מבואר דעתו דאפילו בדאושכפי פל שהקושר מתנה בדעתו להתירו בו ביום מותר לכתחילה וכל דבריו בזה לענ"ד ליתא דא"כ מה הוצרכו במתני' דסוף מס' שבת ליקשר המקינה בגמי כדפירשו רש"י ופי' המשניות להרמב"ם כדי שלא יהא של קיימא מפני שמתניבש מאליו ות"ל דהא לא הוי צריכים קשירה זו אלא לשעשה עד אחר המדידה ופשיטא שהיו יכולים להתנות בדעתם להתירו מיד.

ומכ"ש דקשה זה למה דמפרש הטור שהיה שם קשורה דפטור אבל אסור דהיינו לשיטתו לא עשוי להתיר ביומו או בזמן קצר ות"ל דמה"ת לא יעשו על דעת להתירו בו ביום באופן שמוותר לכתחילה ומכ"ש בזמן קצר א"ו הברור דלאו בדעתו תליא מילתא פלל אלא פל קשר שאינו עשוי להיות נותר או מעצמו מחמת שאין לו קיום או ע"פ ההכרח הלוכש או העושה הקשר פי אם בזמן ארוך זה מקרי של קיימא ואפילו הוא מכונן להתירו בו ביום בלי הפרת אינו מעלה ומוריד וכן על דרך זה אם ההכרח פנ"ל אינו ביומו או בזמן קצר להב"י הוא פטור אבל אסור אף כי בדעתו הוא להתירו בו ביום ולהכי הוצרכו שם לגמי כדי שלא יתקנים מצד עצמותו זולת אם ההכרח הוא מצד הלוכש או העושה הקשר להתירו זה מקרי אינו של קיימא אבל בדעתו לא מהני מידי ודו"ק כי זה ברור: סעיף ה"ל ולצורך מצנה פגון וכו' מותר זה מהרמב"ם וכתב הה"מ בפירק מי שהחשיף מדבריהם למדנו שמוודין וקושרים בשבת ונתבאר בגמרא שהוא בדוקא לדבר מצנה ופרש"י קושרין קשר שאינו של קיימא וכדכתב רבינו ומקרח הוא שלא התירו אלא מה שהוא פטור אבל אסור.

ולהכי פי' המ"א דהיינו מעשה אומן ושהיה אי אפשר בלא מעשה אומן ויראה שהוקשה להרמב"ם אי לא היה מעשה אומן מה הצורך ללמוד זה הא משנה מפורשת הוא דאינו של קיימא ומעשה הדיוט דשרי ולהכי פי' שהיה מעשה אומן דאסור והתירו משום מצנה.

והנה הטור העמיד פסקו על דרך פי' הרמב"ם דהיינו. מה שלמדנו מהעובדא היה באופן דפטור אבל אסור ולפי' הר"י אבוהב בהטור אליבא דהרי"ף דז' ימים וה"ה פחות הוא דפטור אבל אסור וח' ימים הוא חיוב חטאת ומותר לכתחילה אינו אלא בעשוי להתיר ביומו ע"כ לומר דידוע היה להם שהגמי אינו עשוי להתניבש אלא שתוף ז' ימים ודאי יתניבש ונלמד שפיר דבמקום מצנה שרי קשירה דפטור אבל אסור ולפי' הב"י דתוף ז' ימים הוי בעשוי להתיר ביומו ע"כ לומר דידוע להם שתוף ז' ימים אילו ודאי עשוי להתניבש אלא דוקא בתר חודש הוא ודאי יבש ומ"מ שרי במקום מצנה והיא דוסקדדילמא ידעו שאין עשוי להתקיים אף ז' ימים כדמוכרח באמת לשיטת הרי"ף והוי מותר לכתחילה ומנ"ל ללמוד היתר פטור אבל אסור במקום מצנה ואולם פל זה לדעת הטור אבל לענ"ד נראה מתוס' ורש"י דלא מפרשי הכי פלל שהרי דף קכ"ו ע"ב בד"ה ומדבריהם פתבו ול' מצי למימר נמי פקק דמצנה שאני כו' דהתם לא הוי אסור פל כף אלא משום דהוי פעובדין דחול אבל פקק דמשו' תוספת אנהל דדמי לבגין ליכא למשרי משום מצנה ולפי' הרמב"ם והטור הא קשה תינח מדיד' אבל מה משני על הקשיר' דנמי

משום מצוה התירו הפטור אבל אסור ולענ"ד יותר דומה קשר דפטור אבל אסור לקשר דחיוב חטאת ממה דדומה תוס' אהל עראי לר"א לתוס' אהל קבע: ותדע שהרי בתוס' אהל החכמים מתירים וקשר דפטור אבל אסור הוא לכ"ע א"ו התוס' אינם מפרשים כלל העובדא בקשר דפטור אבל אסור אלא בקשר שאינו של קיימא דמותר לכתחילה ואי משום מאי דקשיא מה הצורך בזה ללמוד הא משנה מפונקשת היא אפשר דס"ל דגוף דין המשנה מהכא נשמע (וכה"ג איתא בח"ר דף ל"ט ע"ב במס' שבת ד"ה אמר ר"ח בשם יש מפרשים ע"ש) א"נ דמן המשנה לא נשמע אלא היתר קשר העשוי להתיר ע"פ הכרח העושה ולא מה שנעשה בסתם כל זמן שמתקנים [כדס"ד דהה"מ באמת בפ"י מה"ש ד"ה וחקל כתב ומ"ש שאינו של קיימא שהרי הוא חבל גמי ג"כ מתמיה שאין קשר של קיימא תלוי באיכות החבל אלא במהות הקשר (ר"ל להרמב"ם מעשה אנון) ולמה שקושרין אותו ובאמת דבריו צ"ע כדמוכח מהעובדא דבאיכות החבל ודאי תלוי] ומזה נלמד דזה נמי שאינו של קיימא הוי וזה נמי נראה ברור מפירוש רש"י במתני' דסוף שבת וקושרים פי' קשר שאינו של קיימא אפילו לכתחילה ותו לא מידי ומודדין פי' להתלמד לדבר הוראה דאילו לפי הרמב"ם והטור אף לגבי קשר הנה לו לבאר דהוי משום הוראה וגם הנה לו לבאר דאיירי מקשר דפטור אבל אסור ולא בסתם שאינו של קיימא א"ו דג"כ מפרש בפ"י התוס' וכן הר"ע מברטנורא לא פי' אלא כדפרש"י ונשמע מיניה נמי הכי וכל זה דלא כהתוי"ט שם.

ומ"ש ואין נראה ממשנה י"ג פ"ק בתרא דעירובין תמה אני ממשנה זו לא משמע מידי כדתמה שם בעצמו על פי' הר"ר יונתן ומה שמביא שם סמך מהרמב"ם פי' מה"ש ע"ש בהרמב"ם והה"מ כי לא משמע מידי ואקו הרמב"ם כתב ספרו לדרוש בו סמוכין וביותר תימא שנגראה מדבריו כאילו בפשוט קשר שאינו של קיימא סתם ואפילו אינו מעשה אנון או להטור אפי' אינו מגדר דפטור אבל אסור הקפידו דוקא במקום מצוה וזה לא עלה מעולם על דעת אדם.

גם מה שדחק בטעם לחלק בין פקיקה לקשר דאע"פ שאינו של קיימא דמ"מ למראית עין אינו מינכר. כפר הוכחתי לעיל דליתא והעיקר לענ"ד רש"י ותוס' וברטנורא אינם עומדים בשטת הרמב"ם וטור ומפרשים להמתני' בפשוט קשר שאינו של קיימא המותר לכתחילה ולהכי כמדומה לי שבגוף הדין בקשר הפטור אבל אסור אינם מודים להרמב"ם וטור ואוסרים אפילו במקום מצוה פנין שהוא בדמיון פקיקה לר"א וצ"ע ודע דלפי זה משמע ודאי דלאו דוקא העשוי להתיר ביומו הוא דמותר לכתחילה אלא אפילו העשוי להתיר תוך ז' ימים כדהבין הב"י דהא לא מסתביר שהגמי עשוי להתניבש ביומו עיין ודוק: והנה כל הנ"ל לשטת רש"י ותוס' וטור אבל שיטת הרי"ף ורמב"ם מבואר בהש"ע.

אף צ"ע מה נקרא לשיטתם אינו של קיימא כי הנה הט"ז סק"א כתב אליבייהו אם אינו של קיימא היינו שנעשה להתיר בכל יום והאמת שה"נ משמע מהרי"ף ור"ן שהרי"ף פי' דמנעל דרבנן הוא קשר של קיימא היפך פרש"י ובדבני מחוזא שפי' שאינו של קיימא פי' ה"ר"ן וצ"ר להתירן ערבית משמע דכל שאינו עשוי להתירן ערבית בכלל של קיימא הוא אף א"כ קשה לי חז"ל דלא מסתביר שהגמי הנה עשוי להתניבש ביומו ותו הרי ברק כלל גדול ע"ד.

ע"ב מקשה שהוא קָשֶׁר ע"מ להתיר הוא ותינח פל ימי חול פִּשְׁשֻׁבְתוֹ וקָשֶׁרוֹ הוא ע"מ להתיר בו ביום דְּשִׁמָּא יַעֲלֶה הַעֲנָן מֵעַל הַמִּשְׁפָּן אֲבָל פִּשְׁשֻׁבְתוֹ ע"ש סמוך לשבת הרי איתא במנחות צ"ה בתוס' ד"ה ש"מ ועל פְּרֻחָהּ בְּשַׁבָּת לֹא הָיוּ נוֹסְעִים דְּאִפִּילוּ לֹא הָיוּ תְּחוּמֵי דְּאוֹרְיִתָא לֹא הָיוּ יְכוּלִין לִיסַע מִשּׁוּם אִיסוּר הוֹצָאָה וּמַחְסְרֵינָן וּא"כ הָא שְׁפִיר הָיָה קָשֶׁר זֶה ע"מ שְׁלֹא לְהַתִּירוֹ בְּיוֹמוֹ וְהָיִי שֶׁל קִיּוּמָא לְהִכִּי בְּעֵינֵינֵי אֲנִי מְסַנְפֵּק אִם לֹא דַס"ל שְׂאִין הַדְּבָר תְּלוּי בְּזִמְנָא אֲלֵא דְּנֻקָא קָשֶׁר שְׁאֲפָשֶׁר שְׂיִתְקַיֵּים לְעוֹלָם פְּגוֹן מְנַעַל דְּרַבְּנָן אֲלֵיבֵיהּ הוּא דְּהָיִי שֶׁל קִיּוּמָא אֲבָל מַה שְׁמֻנְכָרַח לְהַתְּבַטֵּל אוּ מִצַּד עֲצָמוֹת הַחֻבֵּל פְּגוֹן הַגְּמִי אוּ ע"י הַעוֹשֶׂה הַקָּשֶׁר שְׂיִבָּא זִמְנָא שְׂיִהֵא מְוַכָּרַח לְהַתִּירוֹ יְהִי אַרְוָה אוּ קָצֵר אֵינּוּ שֶׁל קִיּוּמָא מִקְרִי וּלְשׁוֹן הַר"ן בְּדַבְּרֵי מַחוּזָא אֲפָשֶׁר ל"ד מְבַעֲרַב אֲלֵא שְׁהֶאֱמַת נְקִיט וצ"ע: סִימָן שִׁיחַ סְעִיף א' הַג"ה אוּ שְׁעֵשֶׂה אַחַד מִשְׁאָר מְלָאכוֹת.

צ"ע מָה הַחִידוּשׁ בְּזֶה לְדִינָן שְׁפִסְקִינָן כּו"י .

וְעֵינָן ב"ח: וְאוּלָם בְּטוֹר אֵיתָא בְּשֵׁם בַּעַל הַתְּרוּמוֹת לְמָה דְּפָסַק כּו"מ דְּבִשְׁוֹגַג מוֹתֵר בּוּ בְּיוֹם וְדוּנְקָא בְּמַבְשָׁל בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגַג מוֹתֵר דְּמַעֲיָקְרָא חֲזִי לְכוּס אֲבָל הַשּׁוֹחֵט אוּ שְׁאָר מְלָאכוֹת דְּמַעֲיָקְרָא לֹא חֲזִי כָּלָל פְּגוֹן שְׁהַדְּלִיק נֵר אֲפִילוּ בְּשׁוֹגַג אִיסוּר לוּ בְּאוֹתוֹ שַׁבָּת וּפְי' הַב"ח מִשּׁוּם מְוַקְצָה וְקָשָׁה לִי חֲדָא הָא הַטוֹר פּוֹסַק בְּפִי בְּסִתָּם דְּאִפִּילוּ הַשּׁוֹחֵט לְחוּלָה שְׁנַחֲלָה הַיּוֹם אֵין בּוּ מִשּׁוּם מְוַקְצָה וְתוּ קָשָׁה לִי הָא מְוַקְצָה אֵינּוּ אִיסוּר בְּהִנְאַה פְּדֵאֵיתָא בְּתוֹס' ע"ז דָּף ס"ו ע"ב בד"ה אָמַר רַבָּא פְּתִיבוּ וּמְוַקְצָה מוֹתֵר בְּהִנְאַה וְאַף דַּהֲמ"א סִי תַק"א סִי"א פְּתִיבוּ וְאִפִּילוּ לְשׁוֹנְרָפִים בְּמִקּוּמָם אִיסוּר דְּמְוַקְצָה אִיסוּר לְהַנּוֹת מְמַנּוּ נְהִי דְּבַגּוּף הַדִּין דְּאִיסוּר לְשׁוֹנְרָפִים בְּמִקּוּמָם יָפָה פִּינּוֹן אֲבָל לֹא מִטְעָמוֹ דְּמְוַקְצָה אִיסוּר לְהַנּוֹת מְמַנּוּ שְׁהִרִי זֶה לְשׁוֹן הַרְשֵׁב"א שַׁבָּת דָּף כ"ט ד"ה פִּי מְדַלִּיק בְּהַ פּוֹרְתָא מְכָאן נ"ל דְּאֵין אִיסוּר לְהַנּוֹת מִן הַמְּוַקְצָה דְּלֹא קָשָׁיָא לִיָּה אֲלֵא הִיכִי מְהַפֵּךְ בְּהוּ פְּלוּמֵר שְׁאִיסוּר לְטַלְטֵל הָא אֵי לֹא מְהַפֵּךְ בְּהוּ אַע"פ שְׁהַתְּבַשִּׁיל מְתַבְּשָׁל בּוּ אֵין בְּכָף כְּלוּם וְהֵינּוּ נְמִי דְּאִמְרִינָן לְעִיל גְּבִי פְּתִילוֹת הַבְּגָד הֶכָא בְּשֵׁלֶשׁ עַל שְׁלֹשׁ מְצֻמְצָמוֹת עֶסְקִינָן וּכ"ע אֵית לְהוּ דְּר"י וּכ"ע אֵית לְהוּ דְּעוֹלָא דְּאָמַר צְרִיף לְהַדְּלִיק בְּרוּב הַיּוֹצָא וְכִי קְמַדְלִיק בְּשֵׁבֶר כְּלִי קְמַדְלִיק כְּלוּ' וְאִיסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּיָדַיִם בְּשֵׁבֶרִי כְּלִים דְּאִלְמָא אֵי לִית לִיָּה דְּעוֹלָא שְׁפִיר דְּמִי וְאַע"ג דְּמַמִּילָא דוֹלְקָה וְהוּלָף וְנַעֲשֶׂה שֶׁבֶר כְּלִי וְנִהְיָה מְמַנּוּ וּמְשַׁתַּמֵּשׁ לְאוּרוֹ שְׁלֹא אִסְרוּ אֲלֵא לְטַלְטֵלוֹ אוּ לְאֲכֹלוֹ וְאִפִּילוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוּ בְּיָדַיִם פְּגוֹן הַדְּלִיקָה אוּ לְסַמּוֹךְ בּוּ פְּרַעֲי הַמְּטָה וְאִפִּילוּ בְּמִקּוּמוֹ שְׂאֵינּוּ מְזִיזוּ וּמְטַלְטְלוּ אֲבָל הַנְּאַה הַבְּאָה מְמִילָא שְׁפִיר דְּמִי אַא"כ תְּדַחֲי דְּשְׂאֵנִי הֶכָא דְּמִיקְלָא קִלִּי לְאִיסוּרָא הָא בְּמְוַקְצָה בְּעֵין אִיסוּר לְהַנּוֹת מְמַנּוּ וְהִירָא שׁוֹן עֵיקֵר עַכ"ל הָרִי לָף בְּרוּר מוּכַח מִן הַש"ס לְכָל הַפְּחוֹת הִיכִי דְּמַקְלִי אִיסוּרָא שְׂאֵין אִיסוּר לְהַנּוֹת מְדַבֵּר מְוַקְצָה הַדוֹלְקָה וְלְמָה אִסֵּר הַבַּעַל הַתְּרוּמוֹת לְהַנּוֹת מְנַר שְׁהוֹדְלַק בְּשַׁבָּת בְּשׁוֹגַג וְאוּלִי נְדַחַק דְּנֵר שְׂאֵנִי דְּבִשְׁעָה שְׁנִהְיָה מִן הַנֵּר הַדוֹלְקָה גּוּף הַנֵּר הַמְּוַקְצָה לֹא חֲשׁוּב מְקִלִי אִיסוּרָא וְתוֹפֵס דְּחִיטָה הַרְשֵׁב"א לְעֵיקֵר וצ"ע: סְעִיף הַנ"ל וְלְאַחֲרֵים מוֹתֵר לַמ"ש מִיָּד.

כְּתַב הַמ"א בְּשֵׁם תוֹס' דְּלֹא כַב"ח. קוֹצֵר מְאוּד כִּי בְּאַמַּת מְתִירוּץ תוֹס' שָׁם מְשַׁמַּע דְּלֹא מְקַשּׁוּ אֲלֵא מְפָנִי שְׁקַבְעוּ הַהֲלָכָה כּו"מ דְּלֹא לִיקְשִׁי מְהַלְכְּתָא דְּר"פ וּמְשַׁמְעוֹת דְּבְרֵיהֶם דְּהָא ר"י דְּאוֹסֵר בְּשׁוֹגַג מוֹדוֹ לְרַש"י דְּטַעְמוֹ מִשּׁוּם שְׁלֹא יְהִיָּה וּפְלִיג בְּזֶה עִם ר"מ דְּר"מ ס"ל בְּמִילְתָא דְּל"ש לֹא גָזְרוּ וְר"י ס"ל דְּשְׁפִיר גָּזְרוּ וְא"כ יָפָה כְּתַב הַב"ח לְדִינָן דְּקִי"ל

כר"י אָבֵל הַמְעֵינִין בְּהֵרָא"ש פֶּרֶק א"צ מְבוֹאֵר דְּכַדִּי לְקַיִּים פִּי רִש"י אֶף בְּטַעְמָא דר"פ אָמְרוּ דְּבִבְיָשֵׁל בְּשׁוּגֵג לַכ"ע לֹא חֵינְיָשִׁינּוּ לְטַעַם שְׁלֵא יִהְיֶה מְטַעַם מִיִּלְתָּא דל"ש וְטַעְמָא דר"י בְּשׁוּגֵג אֶף מִשׁוּם דְּקִנְס שׁוּגֵג אִטּוּ מְזִיד וְשִׁפִּיר פֶּתַב דְּלֹא כַב"ח שְׁפַתְב אֶף הֵרָא"ש בֵּא"צ אֶף הַקְּשָׁה מִשׁוּם דְּקִים לִיה כר"מ וְלִיתָא דְּבִהֲדָא מְקַשָּׁה אֶף מִדְר"י אָמְנָם כָּל זֶה לְשִׁיטַת תּוֹס' וְהֵרָא"ש אָבֵל שִׁיטַת רִש"י גּוֹפֵן' וְדַאי אֶף הֵכָא מְצָרִיךְ בְּכַדִּי שְׁעֵשָׁה עֵינִין וְק"ל: פֶּתַב הַמ"א סק"ב בְּשֵׁם מֵהֵרִי"ו אִם הֵיָה מ"ש י"ט וְכו' נ"ב עֵינִין תּוֹס' בִּיצָה דָּף ב' ד"ה וְהֵיָה הוֹכִיחוּ דְּזֶה לֹא הֵכְנָה מְקַרִּי אֶף עֵינִין מ"א רִישׁ ס' תַּקכ"ז: תּוֹ פֶּתַב הַמ"א וְעֵינִין בִּי"ד וְכו' וּמְסִיִּים וּמ"מ יֵשׁ לְהַחְמִיר.

נ"ב א"י לְמָה חָדָא דֵּהֵר"ש בְּתָרָא וְתוּ דֵּהוּי פְּלוּגְתָּא בְּתָרִי דְּרַבְּנָן וְתוּ דְּדַעַת הֶרְמֵב"ם עֲצָמוּ וְאֶפְּלוּ בְּהִלְכוֹת לֹא מְשַׁמַּע אֲלֵא אִם נִתְעַרְב לַכְּהֵן: סְעִיף ב הַשׁוֹחֵט לְחוּלָה וְכו' עֵינִין כַּב"י הֵינִיח הֵרָא"ש מִמֶּשׁ בְּתִימָא שְׁבַחְוֵלִין פּוֹסֵק בְּדִהֲכָא בַּה"ש"ע מִשׁוּם דְּקִי"ל כר"ש דל"ל מְוִקְצָה אֲלֵא בְּדַחֲז' בְּיָדִים וְלֹא בְּמַחְמַת אִיסוּר דְּלֹא דָּחָה בְּיָדִים וְאִילוּ בְּבִיצָה גְּבִי נְכָרִי שְׁהִבִּיא דוֹרֵן וְיֵשׁ בְּמִינוּ בְּמַחְוֹבֵר פֶּתַב הַטַּעַם דְּאִיסוּר מִשׁוּם מְוִקְצָה אֶפְּלוּ לר"ש וּמ"ש תְּרַנְוִיָּהוּ דְּלֹא דַחֲז' בְּיָדִים וּמָה דְּטַעַן רִש"י גְּבִי מְחַוֵּבֵר מְדָלָא לְקַטִּינְהוּ מְאֲתָמוּל אַקְצִינְהוּ שְׁיִיךְ נְמִי גְּבִי שְׁחִיטָה מְדָלָא שְׁחִטּוּ מְאֲתָמוּל אַקְצִינְהוּ וְאֶף שְׁדַחַק לִינְשָׁבוּ דֵּהֵנָּה בְּטַעַם זֶה דְּמְדָלָא לְקַטִּינְהוּ מְאֲתָמוּל אַקְצִינְהוּ אִיכָּא לְמִידַק מִי אַקְצִינְהוּ אִי הִישָׁרְאֵל מָה הֵרָאָה מְדָלָא לְקַטִּינְהוּ מְאֲתָמוּל הָא לֹא הֵיָה שְׁלוּ אֲלֵא שְׁל הַגּוֹי וְכִי אֶפְשָׁר לְלַקֵּט מָה שְׁאִינוּ שְׁלוּ וְאִי הַגּוֹי אַקְצִינְהוּ מָה הֵרָאָה מְדָלָא לְקַטִּינְהוּ מְאֲתָמוּל וְכִי מָה חָסֵר לוֹ לְלַקִּטִּינְהוּ בְּשַׁבַּת (וְזֶה מִמֶּשׁ קוֹשֵׁי' הַב"י בְּסִימָן שַׁכ"ה שְׁהִבְאִתִּי לְקַמֵּן דְּהִינְיוּ גְּמָרוּ בִּיָּדִי אָדָם) בְּשַׁלְמָא בִּישָׁרְאֵל בְּשְׁחִיטָה שְׁיִיךְ מְדָלָא שְׁחִטּוּ מְאֲתָמוּל שְׁהִרִי יָדַע שְׁבַשְׁבַּת אִי אֶפְשָׁר לְשַׁחֲטוּ אָבֵל בְּדָבָר שְׁל גּוֹי מָה הֵרָאָה מְדָלָא וְכו' וְהֵיָה בְּהִגָּהַת רַמ"א סְעִיף זֶה אִיתָא וְאִם קַצֵּץ וְכו' מִשׁוּם שְׁגָדֵל וְהוּלָךְ בְּשַׁבַּת וְיֵשׁ בּוּ מִשׁוּם מְוִקְצָה וְעֵינִין מ"א מְקַשָּׁה דְּלִבְטָל מָה שְׁגָדֵל בְּשַׁבַּת בְּרוּב וְיָפָה הַקְּשָׁה לְפַסֵּק הַש"ע י"ד ס' ק"ב בַּהֲגָה' וְאוּלָם לְמִשְׁמַעוֹת הַתּוֹס' ב"ק שְׁמַבִּיא ל"ק אֲלֵא שְׁסוּמָךְ עַל ס' ש"ךְ ס"כ שְׁמַשֵּׁם רֵאָה הַמְרָדְכִי בְּפַסֵּק הַנ"ל דִּי"ד וְיִהְיֶה אִיךְ שִׁיִּהְיֶה מ"מ יָפָה הַקְּשָׁה מֵהַמְבוֹאֵר בְּבִיצָה דָּאִין לְחוּשׁ לְאִיסוּר מְוִקְצָה לְמָה שְׁגָדֵל בְּשַׁבַּת לְפִי הַתּוֹס' שֵׁם אָמְנָם ז"ל הַא"ח כַּב"י בְּשֵׁם הֵרָא"ש הַקּוֹצֵץ פִּירָא שְׁלֹא נִגְמַר בְּשׁוּלוֹ לְחוּלָה בְּשַׁבַּת אִיסוּר לְבָרִי מִשׁוּם מְוִקְצָה אֶפְּלוּ נַחְלָה מִבַּע"י שְׁאִין הֵכְנָה בְּמַחְוֹבֵר בְּכִינְצָא בְּזֶה שְׁהוּא גְּדֵל וְהוּלָךְ כ"כ הֵרָא"ש ז"ל וְהִבֵּט וְרָאָה שְׁאִם כַּהֲבַנַּת מִשְׁמַעוֹת הֶרְמ"א וּפִי הַמ"א הֵיָה לוֹ לִזְמַר שְׁאִין הֵכְנָה בְּמָה שְׁגָדֵל בְּשַׁבַּת א"ו לַעֲנ"ד כּוֹנְתוֹ שְׁפָל שְׁגָדֵל וְהוּלָךְ אִין הֵכְנָה בְּמַחְוֹבֵר כְּזֶה לְכָל הַפְּרִי מְפָנִי שְׁגָדֵל וְהוּלָךְ מְקַצָּהוּ מִדַּעַתוֹ שְׁלֹא לְתַלְשׁוּ עַד שִׁיִּהְיֶה אִיסוּר בְּשׁוּלוֹ וְלַכֵּן אֶפְּלוּ לְחוּלָה דִּמְבַע"י אִיסוּר כִּי זֶה אִין הַקְּצָאָתוֹ מְחַמַּת אִיסוּר תְּלִישָׁה דְּנִימָא כִּינֵן שְׁיֵשׁ לוֹ חוּלָה דַּעַתוֹ עָלֶיהָ אֲלֵא הַקְּצָאָתוֹ מְחַמַּת עֲצָמוּ וְזֶה בְּרוּר לַעֲנ"ד בְּאִין סַפֵּק וְא"כ נֹאמַר בְּאוּלִי וְדַאי דְּפִירוֹת הַנּוֹשְׁרִים דַּעַל הָרוּב אִינָם נּוֹשְׁרִים מִעֲצָמָם עַד שְׁנִגְמַר בִּישׁוּלָם מְוִקְצָה לְטַעַם מִשׁוּם שְׁמָא יַעֲלֶה וְיִתְלַנֵּשׁ מִשָּׂא"כ בְּנְכָרִי הַמְבִּיא דוֹרוֹן מְמַחְוֹבֵר אֶמְרִינוּ מְדָלָא לְקַטִּינְהוּ מְאֲתָמוּל כִּי אֶפְשָׁר מָה שְׁנִגְמַר בִּישׁוּלוֹ וְגִידוּלוֹ אִין מְדַרְכּוֹ לְהַנִּיחוּ מְחַוֵּבֵר מִשׁוּם דְּמִזִּיק לוֹ וּמְדָלָא לְקַטִּינְהוּ מְאֲתָמוּל ש"מ דְּאַקְצִינְהוּ מְפָנִי שְׁלֹא הֵיָה אֲתָמוּל נִגְמַר בִּישׁוּלוֹ אֶף עֲתָה נָפַל בְּדַעַתוֹ לְתוּלְשָׁם וְהוּי מְוִקְצָה וְאֶף בל"ז מִי יוֹכֵל לְהַפִּיר בְּפִירוֹת הַמּוֹבָאִים אִם

נגמר גידולם אם לאו אלא דנקטו לשון זה מדלא לקטינהו לברר האיסור שיש ע"י זה יותר לתלות לאיסור שלא נגמר גידולם מבהיתר שהיה נגמר: ואפשר שמדין זה למד כל עיקר טעם דינו שכתב הא"ח בשמו מדהיה קשה לו על ההבנה הפשוטה בפ"י רש"י מדלא לקטינהו קושית הב"י היא לא דחיה בידיהם וגם מה שדקדקתי אני ולטעם זה ל"ק עליו מידי ומינשב נמי בזה מה שהתמיה בב"י בסי' שכ"ה לדברי הרא"ש שמתיר פת הנאפה בשבת מטעם דגמרו בידי אדם דא"כ במקחופך נמי נימא הכי: ולהג"ל ניחא דגמרו בידי אדם לא מהני אלא להקצאה דממילא מצד שאינו ראוי אבל לא לדבר שמקצוהו ממש בפירוש פדי שיגדל דהוי ממש נדחה בידיהם.

ובישוב הב"י שם לא נחה דעתי ע"ש דוק: סעיף ג כגון ליתן ביצה בצד קדירה או לשברה על סודר שהוחם באור ואפי' בתולדת חמה כגון בסודר שהוחמה בחמה אם אסור עיין ברשב"א קרוב לסוף ד"ה אמר ר"ח כתב ומשקה ע"ג תולדת חמה לא שמענו מי שמתמיר עליו לשהות משמע מיניה דהפקעת ע"ג סודר דחמה מבע"י ודאי שרי ובתולדת אור משמע קצת דתליא בפלוגתא דשיקה אמנם פלוגתא דשיקה אינו בתי לגמרי ומכ"ש בצד קדירה או אפילו ע"ג סודר דתולדת אור שאין שם גחלים לחתות שרי מבע"י וצ"ע: שם וכן אסור להטמינה כתב המ"א אפילו מבע"י וכו' ול"נ דהרא"ש כתב אליבא דר' יוסי נאנו קי"ל פרבנו ועדיין קשה שהיה לו להביא החידוש הראשון דאפילו מבע"י שהוא אליבא דרבה דהלכתא פותי' והנלענ"ד דאף שראה דעת הרא"ש אביו משמיטן בכינון דמסתביר לו עיקר דעת הרשב"א שכתב להדיא דלא פותי' דו"ל ולרבה דאמר שמיא יטמין בדין הוא דאפי' מבע"י נמי ליתסר וכו' אלא היינו טעמא דלא מיתסר מבע"י לרבה משום דכל שהוחם בע"ש מן החמה מצטנן הוא לגמרי כליל שבת והוי ליה בשבת דבר שאינו מוסרף הבל ומ"ש המ"א לעיין סי' רנ"ז ס"ג כפר מבואר שם בח"ר דש"ה שהוא תבשיל חם וחול מחמימי חיים ומקרירי קריר ומסתבר.

להטור דעת רשב"א מדמתני' מסייע ליה דלא איירי אלא בשבת וגם דבדרבנן הוא ושומעין להקל ועל אביו אינו רוצה לחלוק להדיא מפני כבודו ומשמטו לגמרי דממילא נשמע והראיה שאף בקיצוריו משמיטם: תו כתב המ"א ומ"מ כתב רש"ל בתשובה ס"א דמותר לצלות על גג רותח מחמה דלא מיחלף בתולדות האור ודבריו אינם מוכרחים: ולענ"ד אף מוכרח דלא פדעת מהרש"ל דאיך יעלה על הדעת דסתם לשון הגמרא פי פליגי בתולדת חמה תפרש דוקא ע"ג סודר והסבירא שתולה עצמו בפ"י רש"י בטעם הגזירה דלא שייכה אלא בסודר אינה מוכרחת כלל: ותו היא מביא בעצמו דהרמב"ם דלא פדעתו ותו היא הרי"ף נמי להדיא דלא פותיה מדלא מביא כלל דברי רשב"ג מגלגלין ביצה ע"ג גג רותח ש"מ דס"ל פדכתב נמי הרשב"א להדיא היא דרשב"ג סבר לה כר' יוסי דאילו לרבנן דאסרי אף תולדת חמה אף זה אסור ובהדיא גרסינן בירושלמי פליגא על רבנן דהתם דתני רשב"ג אומר מגלגלין ביצה ע"ג רותח וכו' מה עבדין ליה רבנן דתמן פתרין להו חלוקות על רשב"ג (גירסא זו שבירושלמי עיקר ולפני בעל קרבן אהרן גירסא משונבשת) הרי מבואר מהירושלמי וכל הראשונים דלא פותיה ואילו היה דעת הרא"ש ליפלט אפוליהו מי לא היה מביא דבריהם עכ"פ ואף יותר קשה לדעתו מדוע השמיט הטור כל הנהו חידושים דנפקו מהרא"ש תרי דאיסור ההטמינה מבע"י ולגלגל על החול וחד דהיתר דע"ג גג דלית ביה עפר דשרי א"ו במח"כ אין ממש בכל דבריו

ומה שמיביא ראיה על פירושו מהירושקמי ומאריה בו עיין בפ"י הקרבן אהרן ולק"מ ודוק: סעיף ה' יש מי שאומר וכו' עיין ב"י שהיה דעת הרא"מ ומביא הסמ"ג שכתב בשמו דראיתו ממה דקיי"ל כר' יוסי שאין יוצאין במצה מבןשלת ש"מ דיש בישול אחר אפי' וע"ז השיבו הראב"י דלמסקנא דברכות הטעם דמצה משום דבעינן טעם מצה וליפא ומספיקים הב"י דהשגה גדולה הוא מדקיי"ל על שלקות מברכינן בפ"ה אף דקיי"ל כר' יוסי אלא ש"מ דבמצה הטעם הנ"ל וע"ש ובבנייתו תמה אני אם הרא"מ הוצרך פלל לתלות הוראתו במה דקיי"ל כר' יוסי אלא אדרבה ומן מס' ברכות מוכח איפכא דלכ"ע יש בישול אחר אפי' דאי לא תימא הכי הא שם המשא ומתן הכי דמאן דס"ל בפ"ה סובר במילתין אף דנשתנה ע"י הבישול מברכינן עלי' כדמעיקרא ומ"ד שהפל ס"ל לאו במילתין קאי הואיל ונשתנה ע"י הבישול וא"כ מה ס"ד דר"ח שם לומר דפלוגמא זו תלי' בפלוגמא דר"מ ור"י דלר"מ כמו דיוצאין במצה מבןשלת ובמילתין קאי לענין מצה ה"ה דהשלקות במילתין לברכה מה דמיון הוא זה הא המצה אם בישלה בשבת פטור ואין בה משום בישול משום שאין בישול אחר אפי' ולכן דבישולה לא נחשב בישול הוי פלא נתבשלה ויוצאין בה כדמעיקרא משא"כ שלקות חיינן דמי איפא למ"ד הואיל ונאכלין בלא בישול דלא לחייב עליהם משום בישול ובנדאי חייבין וכיון דבישולם הוי בישול שפיר די"ל הואיל ונשתנה ע"י בישול מברכינן שהכל א"ו דזה סברא חיצונה דלכ"ע יש בישול אחר אפיה וחיובין עליו כמו בבישול דבר חי ובנדאי אף המצה חשוב נשתנה אלא דבהא פליגי דר"מ סבר דבמילתין קאי ושפיר ה"ה לשלקות ובטעמו דר' יוסי סברו דטעמו משום דלאו במילתין קאי ודחה דלעולם נמי ס"ל במילתין קאי אף דנשתנה מאפי' לבישול אלא דבמצה טעמא אחרתא ודוק פי לענ"ד צ"ע רב: סעיף ד' הג"ה נכתב המ"א וה"ה דבר מלוח שאין יכול לאכול פלל בלא הדחה ואיתא בגמרא דאם הדיח חייב: ומה דאיתא בגמרא דאם הדיח חייב היינו בהדחת חמין אף ע"י פלי שני דאינו מבשל מ"מ במליח ישן מדהוא גמר מלאכתו היינו בישולו אף ע"י חום דכלי שני והוי מבשל ע"י תולדת אש שהוא פאש וחיוב משום בישול כדאיתא פרק פירה דף ל"ט איבעי' להו גלגל מאי פלומר אם תולדת אש פאש ממש ופשט דחיוב ומביא סייעתא מדקתני שזהו גמר מלאכתו ש"מ ופרש"י מדקרי ליה גמר מלאכתו ש"מ זהו בישולו אבל במה דאירי ההג"ה דהיינו בשריי' בצונן או במה שכתב המ"א דבר מלוח שאינו יכול לאכול בלא הדחה בצונן פשיטא דבזה לא שייך חיוב דמבשל אלא דמדרבנן אסור משום דמשנה אנכל כדאיתא בח"ר חולין דף צ"ג ד"ה ולענין מליחת צלי כתב דאסור למלוח בשר בשבת ואפילו במולח קצת פטור אבל אסור כ"ש בשר שהוא מתקנו במלח שהוא אסור בשבת וכ"ש אם הוא בלא מליחה דהשתא משוי לי' אוכלא ואסור וכן הוא בהר"ן פ"ק דחולין ואין להקשות הא קיי"ל סי' שכ"ד סעיף ד' דשווי אנכל שרי כפר מבואר בפ"י רש"י שם דף קנ"ה דמשום צער בהמה שרי אבל לאכילת אדם שווי אנכל במה שאינו אוכל לכ"ע ודאי אסור מטעם דהוי אולדי אוכל בשבת דאסור כדפ"י רש"י בטעמא דר"ה אף לגבי בהמה] ואף שגם הג"ה מרדכי מסמיה דין זה דהגהת ש"ע על דברי המתני שהדחתו זהו גמר מלאכתו מ"מ אינו אלא סמך ולא דחיוב חטאת והנה איתא בב"י וקולייס היאספנין פי' רש"י שהוא טונינא וכתב בספר הפרדס שיש מפרשים טרית הם ולא הכין הוא מליח ישן הוא שלא יאכל פלל אם לא דייחבו בחמין אבל טרית

אני אומר שמופתר לרחוץ במים קרים בשבת כל שהוא נאכיל לי וכו' שהיו אומרים דאסור לאכול טרית דהיינו טונינא אם לא ירחצנו בע"ש ונהדחתה של טרית לאו זה גמר מלאכה שתהא אסור הדחתה בשבת דנאכל מחמת מלחו וכו' וכל שנאכל מחמת מלחו אין הדחתו גמר מלאכתו וקוללים האיסופניו דג מלוח הרבה שאינו יכול לאכול מחמת מלחו אא"כ ידיחנו בחמין.

וכתב הב"י ודבריו מגומגין דא"כ אפילו במים חמין מותר להדיח הטונינא ולמה לא התיר אלא במים קרים ור"ל אף דנדאי בחמין דכלי ראשון פשיטא דאין בזה נ"מ אם ראוי לאכול בלא בישול כמו כל מיני פירות הנאכלים חיים אטו לא חייבין עליהם משום בישול אלא ר"ל הדחה דכ"ש שאין בו משום בישול זולת בקוללים מפני שהדחתו גמר מלאכתו ולשיטתו שסובר דלא שייך גמר מלאכתו אלא במידי דבלא הדחה זו דבחמין אינו נאכל למה לא התיר הטרית אף במים חמין דכ"ש ולענ"ד נראה דעיקר חידושו לא בא אלא לפלוג על הרוצים לאסור הטונינא לאכול בשבת אף ע"י הדחה דצונו לזה דן שמופתר בצונן ואפילו איסור דרבנן משום שווי אנוכל אין גבייהו ואינו אלא כהדחת פוסות מפני שנאכל אף במלחו וקוללים דמשמע דאיכא גבו משום גמר מלאכה היינו כשאינו נאכל מחמת מלחו אא"כ ידיחנו אפילו בחמין ומה דלא מתיר בחמין יראה לענ"ד שחשש כמו דחשש הרא"ש בבישורא דתורא אף דמשמע לו דאפילו בכלי ראשון אינו בשלה מ"מ במליח ישן כתב אפטר דאסור דממהר להתבשל פן חשש הפרדס במליח ישן אף דנאכל מחמת מלחו ולא שייך בו גמר מלאכה מ"מ שמא ממהר להתבשל אף ע"י כלי שני כדחשש הרא"מ בפת ובנדאי היכי דשייך בישול לא בעינו גמר מלאכה שלא יהא נאכל בלעדו כדכתבתי מכל דבר שנאכל פמות שהוא חי שיש חיוב בבישולו זה הנלענ"ד ולא כדפירשו הדרישה ומביאו הא"ר דמפני שיש לו תקנה בהדחת צונן מתיר אף בחמין דליתא עיין נדוק: .

סעיף ט כתב המ"א ס"ק כ"ח מיהו בירושלמי איתא וכו' כפר עמד הש"ך י"ד סי' ק"ה סק"ה על דברי מהרש"ל אלו ובטלם בדברים פשוטים וברורים: סעיף יא אמבטי וכו' הנה לשון הש"ע הוא בעינו לשון הרמב"ם ובסוף הדברים והוא שלא יהיו בכלי ראשון וכו' נסתפק בב"י בדעת הרמב"ם אם ר"ל דאפילו צונן מרובים לתוך חמין מעוטים שבכ"ר נמי אסור ושידוזה תירוץ אב"י מהלכה וכתב ואפטר שפמה עצמו על סיום לשונו מפני שהוא מחממן הרבה דמשמע דבצונן מועטים מיירי שהן מתחממן הרבה אבל בצונן מרובים שרי נאני תמה איך אפטר צונן מרובים ומה בכך שדוזה תי' אב"י אטו מת' רב אנשי לא נשמע זה דהא המיחם שפינה ממנו המים הא נדאי איהו גופי' חום כ"ר לו נאי דאסור צונן מרובים לתוך מים חמין מעוטים שבכ"ר הא לא אפטר בטעמו אלא מפת דתתאי גבר ומ"ש במיחם גופי' נמי נימא תתאי גבר: תו כתב הב"י ודבר ברור הוא שמ"ש והוא שלא יהיו בכ"ר מפני שמחממן הרבה לא קאי אלא אצונן לתוך חמין אבל חמין לתוך צונן בכ"ר נמי שרי והיינו מדפ"ה האמבטי שברמב"ם היינו כ"ר והכי משרי שרי להדלי' ליתן ממים חמין שבה האמבטי לתוך אמבטי אחר צונן ואם פדמסיים שאינו אוסר בכ"ר צונן לתוך חמין אלא צונן מועטים וסומך על הלשון מפני שמחממן הרבה א"כ גם מה שכתב באמבטי אין נותנין לה מים צונן שהרי מחממן הרבה נמי סומך על לשון זה להורות דאף בצוננים מעוטים איירי א"כ מה דנקט באמבטי אבל נותן הוא

ממים חמין שְׁבִיחַהּ האַמְבָּטִי וכו' ע"כ אֶפִּילוּ בְּחַמִּין מְרֻבִּין מִן הַצּוּנָנִים דאל"כ מָה הַהֲבִדֵּל
הָא בְּמִרְוּנֵיהוּ שְׁוֵה דְצָרִיף לְהִיּוֹת הַצּוּנָנִים מְרֻבִּים וּבְהַטּוֹר מְבֹאָר יוֹתֵר לְהִדְיָא הָכִי
שְׁהָרִי ו"ל וְכֵן הִדִּין בְּכ"ר וְהוּא לְשִׁתִּי שְׁמוֹתָר לְעֵרוֹת מְמַנּוּ לְתוֹף צוּנָנִים וְאָסוּר לְעֵרוֹת
צוּנָנִין לְתוֹכוֹ וְהֵנ"מ מְעַט צוּנָנִים אָבֵל בְּמְרֻבִּין וְאִין יְכוּלִים לְהַתְּבַשֵּׁל בָּהֶם אֲלֵא לְהַפִּיג
צִינָתוֹ מִןתָּר הָרִי מְדַכְתֵּב דְּחַמִּין לְתוֹף צוּנָנִין מִןתָּר וְצוּנָנִין לְתוֹף חָם אָסוּר בְּמוֹעֲטִים מְכָלֵל
דְּחָם לְתוֹף צוּנָנִין אֶפִּילוּ בְּצוּנָנִין מוֹעֲטִים שֶׁר וְכַדְפִּי טַעְמוֹ גָּבִי סָפֵל דְּתַתָּאִי גָּבֵר.

אִף כְּבָר הַקְּשָׁה הַב"ח דמ"ש דְּבְחַמִּין לְתוֹף צוּנָנִין יְהֵא שְׁרִי מְטַעַם תַּתָּאִי גָּבֵר אֶפִּילוּ חַמִּין
מְרֻבִּים לְתוֹף צוּנָנִין מוֹעֲטִים וּבְצוּנָנִין לְתוֹף חָם לֹא נִימָא אִיפְכָא מִכַּח תַּתָּאִי גָּבֵר לְחוּמְרָא
דְּאֶפִּילוּ צוּנָנִין מְרֻבִּים לְתוֹף חַמִּין מְעוּטִים דְּאָסוּר וּמִכַּח קוֹשְׁיָא זֹו נְטָה בְּפִי הַטּוֹר לַעֲנֵנ"ד
מְדַרְדֵּף הָאֲמַת וְכַתֵּב שְׁמָה שְׁמַתִּיר הַטּוֹר חַמִּין לְתוֹף צוּנָנִין נְמִי דְּנִקָּא בְּחַמִּין מְעוּטִים לְתוֹף
צוּנָנִים מְרֻבִּים עַל דְּרָף פִּי הַתּוֹס' וְיִהְיִי אִיף שְׁיִהְיֶה עַכ"פ דַּעַת הַב"ח עֲצָמוֹ שְׁאֵר חַמִּין
לְתוֹף צוּנָנִין לֹא שְׁרִי אֲלֵא בְּצוּנָנִים מְרֻבִּים וְהַט"ז נִיגִיד כָּל עֵינָר מִפִּי הַב"י בְּהַרְמָב"ם
וְהַעֲלָה מְדַעְתּוֹ ג"כ דְּבַכ"ר אֶפִּילוּ בְּחַמִּין לְתוֹף צוּנָנִין לֹא שְׁרִי אֲלֵא בְּצוּנָנִים מְרֻבִּים וְאִם
שְׁבִיחַהּ הָאֲמַת כִּינּוֹן שְׁהַרְמָב"ם אִיירִי בְּאֶמְבָּטִי דְּכ"ש כְּמִבְּנֹאֵר נְמִי בְּהַרְשָׁב"א בְּשִׁמוֹ מ"מ
אִף בְּפִירוּשׁוֹ שְׁאִיף הַעֲלָה הַדִּינּוֹ לֹא נַח דַּעְתִּי בְּאִנְפּוֹן שְׁבַעֲנִיּוֹתִי אִינְנִי יוֹרֵד לְאֲמִיתַת כְּנַנְת
הַרְמָב"ם וְהַטּוֹר לְדִינָא אֲמַנְם דַּעַת הַתּוֹס' בְּרוּר מְלָלוֹ שְׁהַכֵּל תְּלוּי בְּמְרֻבָּה וּמוֹעֲטִים אָבֵל
לְתוֹת בְּתַתָּאִי אִו עֵילָאִי גָּבֵר לֹא שְׁיִיף כָּלֵל בְּמִים הַמְתַּעְרְבִין וְהַרְשָׁב"א וְר"ן דַּעְתָּם בְּרוּר
אִיפְכָא דְהַכֵּל תְּלוּי בְּחָם לְתוֹף צוּנָנִין דְּשְׁרִי כָּל שְׁהֵן וְאֶפִּילוּ חַמִּים מְרֻבִּים וְלֹא מְטַעַם
דְּתַתָּאִי גָּבֵר דְּנְמִי ס"ל דְּבַמִּים בְּמִים הַמְתַּעְרְבִין אִין עֲנִנּוּ לְתַתָּאִי וְעֵילָאִי אֲלֵא שְׁבַחַמִּין
לְתוֹף צוּנָנִין חַמִּין נְצַטְטָנוּ עַל יְדֵי הַעֲרוּי וְלֹא הָוִי חַמִּימָתָן אֲלֵא חִימוּם דְּכ"ש דְּאִינוּ מְבַשֵּׁל
וְאֶפִּילוּ לְשִׁטַּת ר"ת וְדַעְמִי דְּעָרוּי מְבַשֵּׁל כְּדִי קְלִיפָה אִין זֶה אֲלֵא כְּשִׁמְגִיעַ קְלוּחַ הַעֲרוּי
עַל דְּבַר גּוֹשׁ וְלֹא לְדַבָּר מְתַעְרַב כְּמִים וְעַדִּין נְשָׂאֵר לְבָאֵר בֵּין לְדַעַת הַתּוֹס' וּבֵין לְדַעַת
הַרְשָׁב"א וְר"ן דמ"מ קְשִׁיא דַּעְתִּי דְּרַב אַדָּא בְּאִוְקָמְתִי דְּלָמָה שְׁרִי מִים צוּנָנִים מְרֻבִּים
לְתוֹף הַמִּיחָם וְלָמָה לֹא נִימָא בְּזֵה תַתָּאִי גָּבֵר כְּמוֹ דְּבַפְסָחִים דָּף ע"ו דְּמַדְס"ד בְּחָרְס צוּנָנִין
הוּא דְּקָשִׁיא לִי לְמ"ד תַּתָּאִי גָּבֵר הָא אִילוּ עֵילָאִי גָּבֵר הִי נִיחָא לִיה אֶפִּילוּ בְּצוּנָנִין א"כ
אִיפְכָא בְּמִיחָם רוּחַמַת מְדוּעַ לֹא נִימָא תַתָּאִי גָּבֵר וְאֶפִּילוּ בְּצוּנָנִים מְרֻבִּים לִיחְסֵר וְאִי
דְּנִימָא דְּסַבֵּר עֵילָאִי גָּבֵר קְשָׁה אִיפְכָא אֶפִּילוּ בְּצוּנָנִים מוֹעֲטִים לִישְׁתְּרִי וְאִין לוֹמַר כִּינּוֹן
דְּצוּנָנִי מְרֻבִּים הָא אִין דַּעְתּוֹ אֲלֵא לְהַפְשִׁיר תּוֹ אִף אִי נִימָא תַתָּאִי גָּבֵר הָוִי דְּבַר שְׁאִין
מְתַכְּנִין בְּלֹא פְסִיק רִישָׁא כִּי תַתָּאִי גָּבֵר אִינוּ פ"ר ז"א שְׁהָרִי לֹא קָאֵמַר אֲלֵא מְטַעַם מְצָרָף
וְר' שְׁמַעוֹן הוּא מְבֹאָר הָא מְטַעַם בְּיָשׁוּל אִפִּי לר"י שְׁרִי וְכֵן קְשָׁה אִף בְּתִירוּץ אִבְנֵי לָמָה
לוֹ לְסִיִּים אָבֵל פִּינָה מְמַנּוּ מִים אִין נוֹתְנִים לְתוֹכוֹ מִימְכָל עֵינָר מְפָנִי שְׁמַצְטָרָף וְהִינּוּ
שְׁיַעוּר לְצָרָף דְּנִקָּא וְר"י הִיא וְת"ל דְּלר"י בל"ז אָסוּר מְשׁוּם מְבַשֵּׁל מְטַעַם דְּתַתָּאִי גָּבֵר.

לְכֵן בְּעַל פְּרָחִי לוֹמַר דְּבְצוּנָנִים מְרֻבִּים אִף בְּדַבָּר גּוֹשׁ הַרוּחַח אִין עֲנִנּוּ לְבִישׁוּל מִכַּח
תַּתָּאִי גָּבֵר דְּבַטְרָם יִתְפַּשֵּׁט חֲנוּמוֹ לְהַמִּים צוּנָנִים רֵאשׁוּנִים הַבָּאִים עָלָיו רַבּוּ הַצּוּנָנִים עַל
הַחֹם וּמְבַטְלִים אוֹתוֹ וְאִין בּוֹ כַּח לְבַשֵּׁל אֶפִּילוּ אוֹתָן מִים הַרֵאשׁוּנִים הַבָּאִים עָלָיו וְהָא
דְּלַעֲנִין אִיסוּרִי מְאֻכְלוֹת לֹא מְחַלְקִינּוּ כָּלֵל וְאֶפִּילוּ נְפֵל חֵלֵב צוּנָנִין הַרְבֵּה עַל חֲתִיכוֹת בְּשׂוֹר
רוּחַח שְׁבַכְלִי רֵאשׁוֹן דְּכּוּלוֹ אָסוּר מְטַעַם דְּתַתָּאִי גָּבֵר הִינּוּ דְּנָהִי דְּאִין בּוֹ כַּח לְבַשֵּׁל מ"מ
מִכַּח דְּתַתָּאִי גָּבֵר עַכ"פ מְבַלִּיעַ טַעַם בְּכּוּלוֹ אָבֵל לַעֲנִין בְּיָשׁוּל לֹא מְהַנִּי מַה דְּתַתָּאִי גָּבֵר

אפילו בְּדָבָר גּוֹשׁ וּאִ"כ מֵה שְׁדַחְקוֹ הַתּוֹס' בַּפְּסָחִים דָּף מ' לַמ"ד עִירוֹי מְבַשֵּׁל לְיִישׁב סוֹגְגִי
דְּשַׁבַּת דְּחַמִּין לַתּוֹף צוֹנָן דְּשָׂרִי וְלֹא אֶמְרִינוּ דְּלִיתְסָר מִפְּחַ עִירוֹי וּמְחַלְקִים בְּחִילוּק
הַרְשָׁבִי אִי וְר"ן הַנ"ל אִין זֶה הִתְקַרַח לְפִירוּשָׁם בְּשַׁבַּת דְּחַמִּין לַתּוֹף צוֹנָן הִינּוּ דְּנֹקָא בְּחַמִּין
מוּעָט לַתּוֹף צוֹנָנִים מְרַנְבִין דְּבַצוֹנָן מְרַנְבִים בַּל"ז אִין עֲנִין לְבִישׁוּל מִפְּחַ עִירוֹי כְּמוֹ דְּאִין
עֲנִין לַתַּתְּאִי גְּבַר אֶלֶּא דְּשָׁם פִּירוּשׁוֹ דְּבְרִיהֶם לְפִי רַש"י דְּהִיתָר חַם לַתּוֹף צוֹנָן הוּא מִטְעַם
תַּתְּאִי גְּבַר ע"ז הִתְקַשָּׁה לְהֶם מִטְעַם עִירוֹי וּמְנַכְרָחִים לְחִילוּקָם וְהַרְשָׁבִי אִי וְהַרְ"ן אִינָם
מְנַכְרָחִים לְחִילוּקָם אֶלֶּא לְפִירוּשָׁם שְׁמַתִּירָן אֶפְּלִי חַמִּין מְרַנְבִים לַתּוֹף צוֹנָנִים מוּעָטִים
אֶבֶּל בְּאוּקְמָתָא דְּרַב אַדִּי דְּצוֹנָנִים מְרַנְבִים מְעִיקְרָא ל"ק מִטְעַם תַּתְּאִי גְּבַר מִטְעַם הַנ"ל
כְּנִלְעַל"ד לִידְחַק וּלְבָאָר הַסּוֹגְגִי וְהַמ"א כְּנִרְאָה הַבִּין מִתּוֹס' פְּסָחִים דְּאֶפְּלִי לְשַׁטְתָּם בְּשַׁבַּת
הַקָּשׁוֹ דְּלִיתְסָר מִפְּחַ עִירוֹי וְלִהְכִי כְּתַב ס"ק ל"ה וְאֵע"ג וְכו' הִכָּא שְׁאֲנִי שְׁמַתְעַרְבִין חַמִּין
עִם הַצוֹנָנִים וּמְתַבְּשֵׁל חַמִּימָתָן וְהוּן הוּן דְּבְרִי תוֹס' פְּסָחִים דָּף מ' וְשׁוּב כְּתַב כִּינּוּן שְׁהַצוֹנָנִים
מְרַנְבִים וְהוּן הוּן דְּבְרִי תוֹס' בְּשַׁבַּת וְלַעַנ"ד אִינוּ כְּנ"ל גַּם כְּתַב זֶה עַל דְּבְרִי הַטּוֹר דְּנִקְטִי
בְּטַעַם דְּתַחְתּוֹן גּוֹבֵר וּבְכַנְנַת הַטּוֹר לַעַנ"ד אִינוּ א"ו מְשַׁמְעוֹת הַטּוֹר הוּא בְּחַמִּין לַתּוֹף צוֹנָן
דְּשָׂרִי אֶפְּלִי בְּחַמִּין מְרַנְבִים שְׁהִיא כְּדַעַת הַרְשָׁבִי אִי וְר"ן אֶלֶּא הַטְעַם דְּיִהִיב גְּבִי סָפֵל
דְּתַתְּאִי גְּבַר קָשָׁה לְהַשִּׁיג כְּנ"ל מִטְעַם קְוָשְׁתִּי הַב"ח לְכֹן לַעַנ"ד לְדִינָא כְּמוֹ הַמְּוֹרָגֵל הַאִידִינָא
שְׁעוֹשִׁין מְשַׁקָּה שְׁקוֹרִין כְּאִנְשׁ דְּהִינּוּ שְׁפּוֹחִטִין מִבַּע"י לִימּוּנִים הַרְבֵּה לְמִימָהֶן וּמְעַרְבִין
תּוֹכוֹ צִיקָר וּמְשַׁקָּה רֵאנָג אוֹ אָרִיק וּבִיּוֹם שַׁבַּת אוֹ בְּלִיל שַׁבַּת מְעַרִין עַל תַּעֲרוּכַת זֶה מִים
חַמִּין הַרְבֵּה שְׁנַתְּבַשְׁלוּ בְּשַׁבַּת בְּהִיתָר בַּעֲוִיּוֹתֵינוּ וְדִאִי צְרִיכִים לְחַוֵּשׁ לְדַעַת תוֹס' וְלֶאֱסוֹר
מַכ"ר אִי אִין הִיָּד סוֹלְדָת בָּם כִּי הוּא נוֹגַע בְּאִיסוֹר דְּאוֹרִיָּתָא דְּמְבַשֵּׁל בְּשַׁבַּת אִי
בְּדַעַבְדִּי יִרְאָה לַעַנ"ד דִּישׁ לִיקְסָמוֹף עַל הַרְשָׁבִי אִי וְר"ן שְׁמַתִּירָן לְהִדְיָא וְעַל מְשַׁמְעוֹת
פְּשָׁטוֹת לְשׁוֹן הַרְמַב"ם וְטוֹר שְׁחַמִּין לַתּוֹף צוֹנָן שָׂרִי אֶפְּלִי בְּחַמִּין מְרַנְבִים אִי שְׁסַכְרַת
טַעַמָּם קָשָׁה עֲלֵינוּ לְהַשִּׁיג וּמֵה שְׁנוֹהֲגִין נְמִי הִכִּי בְּמִשְׁקָה קֹאפֵעַ אוֹ טַעַם שְׁמַבְּשָׁלִים קוֹדֵם
שַׁבַּת מְעַט מִים עִם קֹאפֵעַ טַעַם בְּאוֹפֵן שְׁהוּא חִזֵּק מְאוֹד בְּטַעַמוֹ וּבִיּוֹם הַשַּׁבַּת מְעַרִין עֲלֵיהֶם
מִים חַמִּין הַרְבֵּה שְׁנַתְּבַשְׁלוּ בְּהִיתָר בְּזֶה יֵשׁ עוֹד סַעַד לְהַתִּיר מִטְעַם אִין בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל
וְאִי דְּקִי"ל כְּרַש"י דְּבַלַח שְׁנַצְטָנָן יֵשׁ בִּישׁוּל מ"מ דַּעַת הַרְשָׁבִי אִי וְדַעַמְלִי דְּאִי בְּלַח
שְׁנַצְטָנָן אִין בִּישׁוּל אַחַר בִּישׁוּל כְּמַבְּנֹאָר בַּב"י וְאֶפְּלִי לְדַעַת רַש"י מְסִיק בְּהַגְהָת רַמ"א
דְּדוּקָא בְּמַצְטָמִיק וְיָפָה לוֹ לְכֹן אִין לְמַחֲוֹת בְּיַד אַחֲרִים הַעוֹשִׁים אֶבֶּל לְעַצְמוֹ כֹּל בַּעַל נַפְשׁ
יְחַוֵּשׁ אִי בְּזֶה שְׁלֵא לְעִירוֹת מַכ"ר כֹּל זְמַן שְׁהִיָּד סוֹלְדָת בּוֹ וְדוּק: תּוֹ מְסִיִּים הַמ"א וְנ"ל
דְּאִיסוֹר לִיתָן חֲתִיכוֹת בְּשָׂר רוֹתַח לַתּוֹף רוֹטְבִי צוֹנָן דְּכִינּוּן שְׁאִינוּ מְתַעַרְבִי מְבַשֵּׁל כְּדִי קְלִיפָה
הִנֵּה מְדַמָּה זֶה לְעִירוֹי וְלִי נִרְאָה דְּזֶה אִינוּ אֶלֶּא עִירוֹי שְׁנַפְסֵק הַקְּלִיחַ דְּלַכ"ע אִינוּ מְבַשֵּׁל
אֶלֶּא שְׁבוּלַע כְּדִי קְלִיפָה וְתַדַּע שְׁהִרִי אִיתָא בַּפְּסָחִים דָּף ע"ז דְּבַשְׂר רוֹתַח שְׁנַפֵּל לַתּוֹף
חֻלְב צוֹנָן קוֹלָף וּפְסַק שָׁם ר"ת דְּהַחֻלְבִי א"צ ס' נִגְדַּת הַקְּלִיפָה מְשׁוּם דְּלֹא אֶפְּשָׁר בְּקְלִיפָה
וְזֶה נִיחָא אִם הַקְּלִיפָה אִינָה נֶאֱסָר אֶלֶּא מִפְּחַ בְּלִיעָה בְּלֹא בִישׁוּל דְּנִמְצָא אִי הַקְּלִיפָה גּוֹפָה
אִינָה אִסוּרָה אֶלֶּא מְדַרְבְּנָן דְּדוּקָא דְּרַף בִּישׁוּל אִסוּרָה תּוֹרָה אֶבֶּל אִם הַקְּלִיפָה ד"ת אִסוּרָה
מֵה לִי אִם אֶפְּשָׁר אוֹ לֹא אֶפְּשָׁר וּפְשִׁיטָא דְּצָרִיף ס' נִגְדָה וְהִרִי הַר"ת הוּא הַסּוֹבֵר דְּעִירוֹי
מְבַשֵּׁל כְּדִי קְלִיפָה א"ו מְשׁוּם דְּזֶה אִינוּ אֶלֶּא עִירוֹי שְׁנַפְסֵק הַקְּלִיחַ דְּלַכ"ע אִינוּ מְבַשֵּׁל:
סְעִיף יֵג מְוֹתָר וְכו' אֶבֶּל בַּכ"ר אִסוּר יִרְאָת שְׁאֵם הַצוֹנָנִים שְׁבַכְלִי עֲלִיוֹן מְרַנְבִים כֹּל כְּדִי
שֵׁא"א שְׁיִתְּבַשֵּׁל שָׂרִי דְּלֹא גֵרַע הִכִּי דְּמַפְסִיק כְּלִי מֵהִכִּי שְׁנַתְּעַרְבוּ מִמֶּשׁ כְּמַבְּנֹאָר בְּגַמְרָא

ועיין בהג"ה סעיף הקונדום: סעיף טו דבר שנתבשל כל צרכו וכו' צ"ע הא בסעיף ה' מביא דעת הרא"מ וע"ש במ"א דלדעתו ה"ה דיש צלי אחר בישול ואיך מתיר הכא בסתם: סעיף יו מותר ליתן וכו' הג"ה ויש מחמירין שאלה דגים אפונים בחמאה מע"ש מה דשרי להעמידם בשבת במקום חם כדי להפיג צינתן האם אין לחוש מה שהחמאה הנשאר בהם אחר אפייתן עד השבת שחזרה והוקפה וביום השבת תהא נמחה והוי בדומה דאנפדרה שכתב הרמ"א ויש להחמיר וכן נהגו: תשובה יראה לי דלכ"ע שרי שרי טעם המחמירין הוא.)

כמבואר בהב"י דאסור משום נולד ונהרי הקשה הרמב"ן דשנמן פיון דלעולם אןכל הוא אפילו לרסק ולסחוט מותר דהא בפירות דלאו בני סחיטה נינהו סוחטין אותו לכתחילה אלא שחר"ן כתב ואין זו קושו' אצלי דשנמן זה פיון דכל זמן שלא קרש זב וצלול הוא ונרכו בכף אף פשקראש פפירות העומדין למשקין דמי ומ"ש הר"ן ונרכו בכף הא מחוסר הבנה הוא דאדרבה שנמן עינינו רואות שדרכו להיות קרוש עד שנתמרח מן החום וע"כ הכי קאמר דכל זמן שלא קרש זב וצלול הוא ונרכו פלומר דרף אכילתו אינו אלא בכף ולהכי אף פשקראש פפירות העומדין למשקין דמי דכמו שהפירות הללו מפגי שדרכן לסוחטם למימיהם גזרו אף על המשקין שזבו ממילא ה"ה בשנמן זה י"ל שהוא בכלל משקין שזבו והא תינח בשנמן דידוע שאין נרכו לאכול אלא אחר שנימח משא"כ חמאה דעיקר אכילתה בהקפאתה פשיטא ופשיטא דלכ"ע שרי כדקשה הרמב"ן ותירץ הר"ן לא שייך וקל: עיין בב"י פה מביא המרדכי בשם רבינו חייאל ראי' להמתירין אונפדרא מדתנו אבל האשה סכה שמן על ידי ומתחמם פנגד המדורה וכתב וסתם שמן זית הוא קרוש ולפ"ר הוא תמוה דהא ע"כ לא איירי בקרוש שהוא עב דא"כ איך שרי לסוף ידי בו הא מיד הסיכה אסורה משום ממחך בגזירות שענה כדאיתא שבת קמ"ו ע"ב משחא רב אסר והכי פסקינן בסי' שי"ד והא נדאי אין לחלק בין סיכה על פני נקב חביות לבין סיכה על היד דמ"ש ואין להקשות א"כ אף חמאה דתמיד סתמא קרושה נאסור לסיכה על הפת לאכלו משום גזירות שענה דזה נדאי ליתא דדרף אכילה מה עסק ליגזר אטו שענה ועיין ס"ס שכ"א במ"א ס"ק כ"ט] אבל לסוף על היד מסתבר לענ"ד דאסור כמו על פי חביות וצ"ע סימן שי"ט סעיף ג' הג"ה במה שהט"ז מאריך להרוס פסק התה"ד כפר קדמני התוס' שבת לבטל כל דבריו וע"ש בסוף הסימן כתב הט"ז ועמ"ש בסי' תק"ו דלהראב"ד יש אסור פשוטלים זבובים לכוס שלא יוציא הזבובים לבדן מן הכוס דהוי לי' פבורר פסולת ואני תמה לשיטתו שלא ירד לחלק בין ברירת יבש ללח למה תולה חומרתו בהראב"ד אפילו להחולקים שם בפשוט הי' לו ללמד לכל הפוסקים מן הש"ס כמו דקסמין מתוך קמח מקרי בורר ה"ה זבובים ממשקה ועד פאן לא התירו כה"פ אלא בי"ט דברירה גופה שרי' כדאיתא סי' תק"י אבל בשבת ליסתר אמנם ז"ל תשובת מהרי"ט סי' ר"ג הטעם שנ"ל להתיר הוי משום דאין דרף משמר בכף דהא בלח שייך משמר ובגבש בורר אבל אין בורר בלח ואין משמר בגבש ונהרי זה שמסיר הצירעה מהנין הלח אין דרף ברירה בלח אלא שניחם היינו במסנתת אבל בירר בלח שהוא נ"ד אין דרף ברירה בכף וכו' וזה יראה לי פשוט וברור ואין להקשות לדברי ממ"ש הרמב"ם המשמר שמרים תולדת בורר או מרקד הרי דבלח חייב משום בורר.

קא לאו מילתא היא דלכך דקדקתי שאמרתי אבל אם בירר בלח שהוא כנ"ד שמשיר
 הצירעה מהני בלח זה אין דרך ברירה אלא ברירה בלח הוא שניית הלח תוף פלי פפיפה
 או סודרין והמים נזחלין ונשאר הצירעה זה דרך ברירה בלח אבל להסיר בידו הצירעה
 מהלח ברירה זו אין לו שניכות בלח וכן ראיתי גדולים מסירים ותושים מהכוס בשבת
 ואין מכלים ובנדאי הטעם פאשר בארנו עכ"ל וסברתו הוא סברה ישנה ות"ל אף אני
 פונתי אלי נאקנה אף להביא לה, ראי' ממקום זה עצמו שבא הט"ז להחמיר שהרי דבריו
 אין להם מקום להחמיר אלא לשטת הרמב"ם וש"ע סעיף ד' דפסולת מתוך אונקל אפילו
 ביד חייב חטאת דאילו לשיטת, הטור פל שהאונקל מרובה על הפסולת ולאכול מיד מותר
 אפילו לכתחילה ביד אף פסולת מתוך אונקל ולשיטת הרמב"ם היא קשה שם בבניצה סוף
 פרק א"צ דאימתא תני תנא קמי' דרבנא אין שונין קמח בי"ט אבל נפל צרור או קיסם
 בורר בידו אמר לו כ"ש דאסור דהוי לי' פבורר ופרש"י דמחזי פבורר ולהרמב"ם הוא
 זה בורר ממש [ועי' תוס' בשבת דף קל"ד] אם בודק אחר הקסמין וצוררות ובוררן בידיו
 הוא הבורר ממש בידו פסולת מתוך אונקל דבכל אופן בשבת חייב ומה זה הלשון
 דמחזי פבורר א"ו דבורר ממש אינו משום דבאמת אף בקמח אין דרך ברירה בכך אלא
 או בנפה או בפברה ולא ביד ומפנין שמוכח עכ"פ דאף בקמח אינו בורר ממש אלא מחזי
 פבורר בנדאי דיש נמי הבדל רב בין ברירת קסמין בין הקמח דמחזי פבורר לבין ברירת
 זבובים ממשקים לחים ממש ודאי דקמח אף דלענין תערוכות מסקינן דדינן פלח מ"מ
 אינו לח ממש ואפשר לצוברן על גבי שולחן ולבדוק מהקסמין כמו ביבש ומ"מ מפני
 שאין דרכו בכך לא הוי בורר ממש ומ"מ להכי מחזי פבורר אבל דבר לח ממש פשיטא
 דאין לו שום דרך ברירה אלא ע"י סינון או ע"י לטוף אותן מן הפלי בנחת והפסולת
 נשאר בשולי הפלי ובזה מודינא דאסור אבל אם צפים ליטול ביד פשיטא ופשיטא לענ"ד
 דשרי אף להראב"ד וכן נמי דקסמין בקמח מפני שארי' לבדוק אחריהם תוף הקמח שהם
 מכוסים מהעין יש מקום לומר דמחזי פבורר אבל דבר הצף על גבי המשקים והוא נראה
 לעין לענ"ד אין שום מקום להחמיר ועי' סוף דברי המ"א ס"ק ט"ו גם אין לדמות לדין
 דסי' ש"כ סעיף ה' דשם אין דרך ברירתו אלא בהכי וק"ל: סעיף יג המ"א ס"ק י"ד נתן
 טעם על המנהג שלא ליתן שמרים כדי להעמידו מה שאינו נראה כי אין לו ענין למחבץ
 ולדעת יש טעם משום דהוי ככובש ועי' סי' שכ"א סעיף ג': סעיף י"ו דלא שייך בורר
 וכו' אין להקשות דבל"ז ליהוי פבורר ביד כדי לאכול מיד כי אפשר דזה הוי פבורר
 בקנון ומחזי: [סוף הסימן] הג"ה הרוקק וכו' חייב.

אף שהאמת שפן הוא בירושלמי מ"מ תימא לי הא קיי"ל פרבנן דאין דישה אלא בגידולי
 קרקע בדרך ע"ה ועי' במ"א סי' ש"מ ס"ק ט"ו דה"ה עימור ומ"ש זורה [נדחק שאזיל
 בשטת תוס' דף ע"ג ע"ב ד"ה מפרק דהלכה כר"י] תו קשה לי למה לא יהא הרוקק קרוי
 אף מתעסק לגבי הפיזור שהרוח מפזרו ומכ"ש למה דקיי"ל כר"ש דדבר שאין מתפזר
 מותר [אטו גימא דהוי פס"ר ועי' דף ע"ה הנ"ל] וכל זה צריך לי עיון ונ"ל הירושלמי
 דף כ"ח ע"ב רקק והפריחתו הרוח חייב משום זורה וכל דבר שהוא מחוסר לרוח חייב
 משום זורה ופי' הק"ע פי' שהרוח מחסרו ומפרקו לחלקים דקים חייב משום זורה והפ'י'
 דחוק ומי יודע: סימן ש"כ סעיף א' עי' ט"ז ומ"א ס"ק ב' ודברי הט"ז פשיטא דאינם
 עולין להלכה מדלא הזכירו האיסור בשאר פירות בסוחר למשקין להדיא והעיקר כדפי'

המ"א שהוא פ"א הראשונים פדאיתא בח"ר בלשון זה תחילה פתב על פ"א רש"י ואינו מחנור שוב פתב ויש מי שפ"א דתוחין ורמונים וכבשין סתמן למשקה הוא פשטחטון ואחשבינהו והוי לי משקה כיון דאיכא קצת ב"א דסחטו להו פבית מנשה אבל פגיעין ועונדין שאין דרף של בני אדם לסחטון אפילו סחית להו האי בטלה דעתו ולא הוי משקה אלא כמפרק אנוכל מתוך אנוכל וכן פ"א מורי הרב והרמב"ן וכן נראה מן האלפסי עכ"ל.

ולפ"ז ההכרח לומר לתרדין נמי ידוע הי' להם שמקצת בני אדם סחטין אותם והוא קצת דוסק אבל אין לומר דהכי משמע מדנקיט דוקא תרדין ולא סתם פירות דז"א די"ל דנקיט תרדין דיש להם שינוי מראה ומ"ש המ"א ודוקא וכו' נראה מהרשב"א דליתא שהרי לא הקפיד בתנאי זה ונראה שהמ"א משום דקשיא לי למה פטור המוציא משא על ראשו הא כל אנשי הוצל עושין כן וסובר דלעושה מלאכה באופן משונה נמי שייך איהו אחשבה לאותה מלאכה לכן מחלק בחילוק תוס' וא"י א"כ איך מנייש במה שבעצמו מביא פסק הרמב"ם וש"ע דסי' רצ"ו דדוקא דבר שמקיימין באותו מקום הא בזה נדאי שייך סברת תוס' פדהוכיחו ונימא נמי לכל עולם מדאחשבינהו שיהא חייב א"ו מוכרח דההוא סברה מדאחשבינהו לא שייך אלא במה דסחט למשקה דאדם שרוצה לשתותו ולא אפילו במקיימין לצורך אכילת בהמתו ומכ"ש במלאכה דהוצאה דלא שייך (ואולי יש לדחוק בדעת המ"א דר"ל במקיימין קוצים כיון דלא עביד מעשה אלא שמקיימין לא שייך אחשבינהו) וא"כ יפה עשה הרשב"א שלא התנה בתנאי זה אלא כל שפחט אפילו סתם פירות שידוע שמקצת בני אדם סחטין למשקה אמרינן מדאחשבינהו וסחטון דהוי משקה ואסור וצריף עיון: סעיף ה אוסר בבוסר עיין ט"ז סק"ד והמ"א סק' משיג על הע"ש בזה מדברי הש"ג פ"ז דשבת ואין מדברי הש"ג שום ראי' להכא דהש"ג מתמיה על הרשב"א שמתיר לחתוף דק דק פדי לאכול מיד וכתב דכיון דהאיסור הוא משום טוחן מה לי טוחן לבו ביום וכי כל המלאכות כולן שרי לעשותן בדצריף להו לאלתר דהתם הטעם דבכה"ג שמתירו לאו בורר הוא ור"ל שם בביריה הם ביארו דכה"ג ביד אנוכל מתוך פסולת לאכול לאלתר לא הוי ברירה וכדכתב ועוד שהחכמים עצמם פירשו דין הבורר בה אבל הכא שהם פירשו דחתיכת דק דק הוי טוחן ולא חילקו מנין לנו לחלק מסבא ולדמות מה שלא דימו הם וא"כ מה הראי' להכא שמדין ברירה אתו עלה והוא ביד אנוכל מתוך פסולת לאכול מיד הא זה גופה ברירה שהתירו ומנ"ל להמ"א לדמות לקנון ותמחוי ומה שפייסם ותדע מחולב עז אטו וכו' הנדאי ללשון הר"ן שתופס האיסור בחולב עז אף מטעם בורר וכנראה דמשמע לי מפני דמשקה הבאה לאנוכל לאו משקה אלא אנוכל הנפרד מאנוכל לא הוי דומיא דדש ולהכי תופס האיסור משום בורר אומר אני ערבך ערבא צריף ומאן לימא לו דחולב עז לאנוכלין דלא שרי לאכול מיד אליבין וכן הטור שתופס הכא בבוסר הטעם משום בורר: אמנם לדברי התוס' דף קמ"ד ע"ב שכתבו בלשון זה אבל בשבת לא חזיא לשחיטה כמו דש חשיבא שהבהמה היא כפסולת וכשחולב הוי כנוטל אנוכל מתוך פסולת.

וה"ה דיש לומר נמי טעם זה בבוסר אפשר דאף הרשב"א שמדמה טוחן לבורר מ"מ דש אינו מדמה וצ"ע ואולי מ"מ סברת המ"א לא רחוקה הוא דס"ל דוקא בביריה או אפילו בטוחן דינא דהרשב"א פדכתב שהתורה לא אסרה וכו' על האדם לאכול מאכלו וכו'

וילהיכי בין בברירה ובין בדרך דק לא מקרי מלאכה דרך אכילה משא"כ ברירה זו אינה שייכה למקרי דרך אכילה וצ"ע: סעיף יח עינין מ"א כתב על תירוץ בה"ז דלא תי' פלום דהא הרא"ש מיייתי ראי' מייני' ש"מ דס"ל דאף בכל האיסורים פן ולא דק כי ליתא רק כתב בשם הערוך שמייתי ראי' זו והערוך לעצמו פשיטא שסובר דה"ה בשאר איסורין ואף לשיטתו מדחה הרא"ש הראי' דאפשר דלא הוי פ"ר וזה בפרק הבונה ובפרק ח' שרצים כתב לדעתו דלא שייכי דברי הערוך בשאר איסורין ומביא הראי' מהמקשה כדכתב הבה"ז מדלא משני מיז הא ר"ש ש"מ דהמקשה הקשה לכ"ע מפח פ"ר אף דלא ניחא לו ודבאמת הוי פ"ר כדעת הערוך והתירצו להמסקנא דמשני כר"ש היינו בצירוף שני דכבוי דמזוה שאני והוא תירוץ נכון לדעתי ותי' המ"א אדרבא לא ניחא כלל לענ"ד ע"ש בבה"ז ודוק: סימן שכא סעיף י"ד כתב המ"א ס"ק י"ט ונ"ל דאסור להשתין על הטיט משום גיבול עינין סי' ש"כ סי"ד.

ר"ל דשם איתא דהרא"ש הי' נזהר להשתין בשלג ושם גופא לא לאמר אסור והכא לדעתי אפילו אזהרה אין בו כי שם הוי פ"ר כדאיתא שם שוואי נישוח אבל הכא אחר דקי"ל כר"י הגלילי דנתינת מים אינו חייב עד שייגבל א"כ אינו כלל פ"ר לגבי גיבול וקיי"ל כר"ש דדבר שאין מתכנין מותר אף המ"א לשיטתו אגיל בסי' שי"ד ססק"ה דאסור פ"ר אפילו באיסור דרבנן וה"נ כינו דנתינת מים אסור עכ"פ מדרבנן לזה גופא הוי פ"ר.

אבל מ"מ אין להחמיר ולא עדיף ממה שמתיר בעצמו בסי' רנ אמירה לגוי במקום פ"ר היכי דלא מתכנין מכ"ש הכא דהרמב"ם מתיר להדיא אף בשלג וגם לשטת הערוך פ"ר דלא ניחא לי' שרי עינין סעיף י"ח בנודאי אין להחמיר בפ"ר דרבנן במקום הצורך: סעיף יט הג"ה ומותר להחליק וכו' עינין מ"א ודבריו מועתקים מן המרדכי גופי' דז"ל רבא אמר אין עיבוד באוכלין מפאן אומר העולם שאותן טרטרש של תפוחים מותר להחליקם ואין בהם משום ממחך שאין עיבוד באוכלים, אבל מ"מ אין זו ראי' דנוכל לומר דהא דקאמר הכא אין עיבוד באוכלין היינו מדאורייתא אבל מדרבנן יש עיבוד מדקאמר פ' ח' שרצים אין עושין הילמי ופ"ק דביצה דקאמר דאין נותנים העור לפני דורסן כו' אף מ"מ יש להתיר משום דנאכלת כמו שהו בלא חליקה והמתמיר תע"ב עכ"ל ובענייני א"י להבינו מתחילה עד סוף תדא שותא דהעולם לא ידענא מה ענין ממחך לעיבוד שני אבות הן המעבד והממחך ולו זהא אין עיבוד באוכלין אף מדרבנן מ"מ י"ל דממחה אסור משום גזירת שענה כדאיתא בסי' שי"ד סעיף י"א גבי שמן וכו"ג נמי קשה להקפוד אף אילו נאמר דס"ל דלא שייך למגזר אטו שענה אלא בשמן וכיוצא בו שהוא נמי אחד מסמני רטי' כמו שענה ופיקר איסור ממחך משמע מהרמב"ם שאינו אלא ברטי' דז"ל פרק כ"ג הלכה י"א הממרח רטי' חייב משום מוחק את העור לפיכך אין סותמין נקב בשענה וכיוצא בה שפא ימרח ואפילו בשומן אין סותמין גזירה משום שענה וילהיכי סובר דבשאר מיני אוכלין דאין להם שייכות לרטי' אין לגזור בהם אטו שענה (ועינין סי' שי"ח בט"ז סק"י ובמ"א שם וצ"ע) וילהיכי אינו בא עלי' אלא משום מעבד.

אפתי א"י במה מסופק ופשיטא דלפרש"י שפי' בין הילמי ובין צנון משום מעבד דנשמע ודאי דיש משום עיבוד באוכלין מדרבנן וזה אפילו בדבר שנגאכל בלא הפליחה כמו צנון

אָמנם בּוֹדאי דְּלֹא שְׁיִיף עֵיבּוּד אֶלָּא ע"י מְלַח כְּדִפְּי רִש"י שֶׁם וְכַדמְקֻשָּׁה הַסּוּגָי הַיְיָנוּ מוֹלַח הַיְיָנוּ מְעַבֵּד אָבֵל מַחְלִיקֵי תַפּוּחִים מַה זֶה עֲנִין לְמַעַבֵּד וּמכ"ש לְהַרְמַב"ם שְׁמִפְרָשׁ הַכֹּל מִשּׁוּם שְׁנִרְאָה כְּכּוּבֵשׁ שֶׁהוּא מַגְזֵרֶת בְּיָשׁוּל שְׁנָמִי וְדַאי אֵין זֶה עֲנִין לְמַחְלִיק תַפּוּחִים הַכֹּל שְׁאֵין בְּיָדוֹ לְיִישְׁבוֹ וְאֵילוֹ לֹא נֶאֱמַר כְּדִכְתַּבְתִּי לְחַלֵּק בֵּין שְׁמֹן לְתַפּוּחִים לְעֲנִין גְּזֵרֶת שְׁעוֹה אוֹ מְטַעֲמֵי כַּנ"ל אוֹ מְטַעֵם הַמ"א הַנ"ל (וְעֵיין בְּזֶה בְּהֵרָא"ש בֵּיצָה פָּרָק הַמְבִיא סוּף ה' ט' בּוֹדַי אֵין מוֹעִיל מַה שְׁרָאוֹי לְאַכְוֹל בְּלֹא חֲלִיקָה דְשְׁמֹן יוֹכִיחַ סִימָן שְׁכַד סְעִיף ד' הַג"ה וִי"א ז"ל הַג"ה הֵרָא"ש וצ"ל דְּאֵינְרֵי בְּקִשְׁר שְׁאֵין בּוֹ מִשּׁוּם אִיסוּר קִשְׁר שֶׁל קִינָמָא וְאִפְשָׁר ר"ל שֶׁהוּא אֶגוּד כְּדַאִיתָא סִי תַרנ"א בַּהַג"ה וּבְלִי סְפַק אֵין חוֹלֵק בְּזֶה וְלִשׁוֹן וִי"א לְאוֹ דְּוָקָא: סְעִיף ח אֵין חוֹתְכִין שַׁחַת וְכו' מִשּׁוּם דְּבִלָּא חִיתוּף נְמִי חֲזִי לְאַכִּילָה וְכֵן בִּינָר בְּסְעִיף ו' מְחַתְכִין נְבִילָה וְכו' וְהַנ"מ נְבִילָה קֻשָּׁה.

וְכֵן הַמ"א פֶּתַח הַכִּי לְגַבֵּי דִילּוּעִים וְכַתֵּב הַב"י וְנִרְאָה שְׁהֵרִיף וְהֵרָא"ש וְרַבֵּינוּ לֹא פֶתְבוּ זֶה מִפְּנֵי שְׁסֻמְכוֹ עַל מַה שְׁפִסְקוּ בְּסוּמָף דְּשׁוּוֹי אוֹכְלָא מִשְׁוִינֵן שׁוֹב פֶּתַח וְהַרְמַב"ם פֶּתַח בְּלִשׁוֹן זֶה הַמְחַתֵּף אֶת הַיֵּרֶק דֵּק דֵּק פְּדִי לְבִשְׁלוֹ ה"ז תּוֹלְדֵת טוֹחֵן וְחֵיב לְפִיכָף אֵין מְרַסְקִין לֹא אֶת הַשַּׁחַת וְלֹא אֶת הַחֵרוּבִין לְפָנֵי בְּהֵמָה בֵּין דְּקָה וּבֵין גְּסָה מִפְּנֵי שְׁנִרְאָה כְּטוֹחֵן אָבֵל מְחַתְכִין אֶת הַדְּלוּעִין לְפָנֵי בְּהֵמָה וְאֶת הַנְּבִילָה לְפָנֵי הַפְּלָבִים טְחִינָה בְּפִירוֹת כֵּן הַעֲלָה הַב"י דְּגִינְרָסָא זֹו עֵיקֶר וְטַעֲמָא הוּא דִּיהֵיב לְפִטוּרָא דְמְרַסַּק שַׁחַת וְחֵרוּבִין וְאֵע"פ שֶׁהַפְּסִיק בֵּינֵיהֶם בְּמַחְתְּכִין אֶת הַדְּלוּעִין אִיכָּא לְמִימַר בְּתַר דְּמַסִּיִּים כֹּל הַנִּי דֵּינֵן אֶהְדַּר לְמִיחַב טַעֲמָא לְפִטוּרָא דְמְרַסַּק וְכַמָּה דְּחַק פִּי זֶה בְּהַרְמַב"ם שְׁלִשׁוֹנוֹ תְּמִיד צַח וּמְצַוֶּחֶצַח שׁוֹב פֶּתַח הַב"י וְכַתֵּב בְּתִשׁוֹ הַרְשָׁב"א שְׁקֻשָּׁה לוֹ הַרְמַב"ם דְּבַגְמָרָא מִשְׁמַע דְּטַעֲמָא דְאֵין מְרַסְקִין שַׁחַת וְחֵרוּבִין הֵנִי מִשּׁוּם דְּטִירְחָא בְּאוֹכְלָא הוּא וְהַרְמַב"ם נָתַן טַעַם מִשּׁוּם טוֹחֵן וְלִי נִרְאָה דְּמִשּׁוּם דְּטַעֲמָא דְּמִיטְרַח בְּאוֹכְלָא לֹא פָנֵי אֶלָּא לְשַׁחַת וְחֵרוּבִין שְׁהֵן רַפְּיֵן אָבֵל לְקֻשִׁים דְּלִית בְּהוּ מִשּׁוּם מְטַרַח בְּאוֹכְלָא מִשְׁמַע דְּשָׁרִי לְפִיכָף נָתַן הַרְמַב"ם טַעַם מִשּׁוּם טוֹחֵן דְּהַאי טַעֲמָא שְׁיִיף אַף בְּקֻשִׁים וְכו' וְכַמָּה תְּמוּהֵין דְּבָרֵינוּ בְּזֶה דַּא"כ מַדּוּעַ שָׁרִי חֲתִיכַת דְּלוּעִין אַף בְּקֻשִׁים וּמ"ש דְּלוּעִין מְחֵרוּבִים לְעֲנִין נִרְאָה כְּטוֹחֵן תַּרְנוּנֵיהוּ פִירוֹת נִינְהוּ לְכֵן הַנְּלַעַנ' לְיִישְׁבוֹ הַכִּי שְׁהֵרִי הַרְמַב"ם בְּדִין דְּסְעִיף ד' ה' נִקְיֵט לְשׁוֹנוֹ הַכִּי וּמִתִּירִין אֵלוֹנוֹת שֶׁל עֶמֶר לְפָנֵי בְּהֵמָה וּמְפַסֵּס בְּיָדוֹ אֲלֻמוֹת קִטְנוֹת אָבֵל לֹא אֲלֻמוֹת גְּדוֹלוֹת מִפְּנֵי הַטְּוֹרַח שְׁבָהּוּ וּמְפָרַשׁ הַב"י אֵלֵיבֵי דְבָרֵי ר"י הַכִּי וּר"י סָבַר דְּפִקִּיעִין וְזִירִין תַּרְנוּנֵיהוּ אֲלֻמוֹת גְּדוֹלוֹת אֶלָּא דְּפִקִּיעִין קִשׁוּרִים בְּשָׁנֵי רֵאשִׁין וְזִבְרוּ קִשׁוּרִין בְּשִׁלְשָׁה וְכִיפִין הֵן אֲלֻמוֹת קִטְנוֹת וְהַיְיָנוּ דְּקֶאֱמַר כִּיפִי דְאַרְזָא וְהַכִּי קֶאֱמַר מִתִּירִין פְּקִיעֵי עֶמֶר שְׁהֵן אֲלֻמוֹת גְּדוֹלוֹת הַקִּשׁוּרִין בְּשָׁנֵי רֵאשִׁין אָבֵל פְּסוּסִי לֹא מִשּׁוּם דְּכִינֵן דְּבִלָּא"ה חֲזִי לְאַכִּילָה מִיטְרַח טִירְחָא יְתִירָה בְּאוֹכְלָא לֹא טִירְחֵין דְּכִינֵן דְּגְדוֹלוֹת נִינְהוּ כו' פְּסוּסִי דִּידְהוּ טִירְחָא יְתִיר' וְכִיפִין שְׁבָהּוּ אֲלֻמוֹת קִטְנוֹת פְּסוּסִי נְמִי מְפַסֵּפִין מִשּׁוּם דְּלִית בְּהוּ טִירְחָא יְתִירָה אָבֵל לֹא אֶת הַזִּירִין שְׁהֵן אֲלֻמוֹת גְּדוֹלוֹת לְפַסֵּס וְאֵע"ג דַּאֲתִי בַק"ו מְפִקִיעִין שְׁאֵינֵן קִשׁוּרִין אֶלָּא ב' קִשְׁרִים וְאֵפ"ה אֵין מְפַסֵּסִין מ"מ אֶצְטְרַף לְמַתְנֵי דְאֵין מְפַסֵּסִין לְמִזְדַּק מִינָהּ אָבֵל מִתִּירִין וְאֵע"ג דְּטִירְחָא גְדוֹלָה הִיא שְׁהֵן קִשׁוּרִין ג' קִשְׁרִים מִשּׁוּם דְּכִינֵן דָּאֵם אֵינוֹ מִתִּירֵן לֹא חֲזִי לְאַכִּילָה מִיטְרַח טִירְחָא יְתִירָה פְּדִי לְשׁוּנֵי אוֹכְלָא טִירְחֵין וְקִי"ל כַּר"י וּלְפִיכָף סָתֵם וְכַתֵּב דְּאַלְמוֹת מְפַסֵּסִין דְּהַיְיָנוּ כִּיפִין אָבֵל אֲלֻמוֹת גְּדוֹלוֹת בֵּין פְּקִיעִין בֵּין זִירִין מִתִּירִין וְאֵין מְפַסֵּסִין עַכ"ל וְא"כ הָא יֵשׁ לְתַמּוּהַ מַה מְקֻשָּׁה הַסּוּגָי עֲלֵי דְרַב יְהוּדָה מִן מְחַתְכִין אֶת

הדלועין אלמא טרחינן באוכלא ומה הקושל' הא לא אמר ר"י אלא טירחא יתירא
ובאלומות קטנות הא מתיר טירחא מדאינה יתירה.

לכן אומר דודאי שפיר דברי ר"י טירחא אינה יתירה בלא שום נדנוד איסור דומיא
דפספס פיפין מה"ת לאסור ולהכי הרמב"ם דיש בתיבות דלועין ושחת וחרובין איסור
דרבנן הנראה פטוח ונהכי אזלא הסוג' בינן דשווי אוכלא ודאי איסורא דרבנן אית ביה
כדפרש"י ו"ל בדר"ה דהוי אולודי אוכלא בשבת ומ"מ לר"י שרי משום צער בהמה
כדפרש"י ו"ל אלא דטירחא יתירה לא מטרחינן משום תענוג וע"כ דסובר דבטירחא
דמענוג לא שייך להתיר משום צער"ח ומותיב הגמרא מן מחתכין דלועין דנהי דאין בם
משום טירחא יתירה מ"מ הא שייך בם האיסור דנראה פטוח ומדמ"מ שרי ש"מ דאף
במידי דמענוג שייך להתיר משום צער ב"ח ומכ"ש דיש להתיר טירחא יתירא אף דמענוג
משום צער בהמה ומשני באקושי דהוי שווי אוכלא וכמו שהתירו האיסור דשוויי אןכל
כף התירו נמי האיסור דנראה פטוח והכל משום צער בהמה ובזה עולין כל דברי התוס'
כהוגן שמוכרח להמציא בשחת וחרובין האיסור טחינה דאל"ה, לא שייך מטרח לא
טרחינן במידי שאינו טירחא יתירה ואפ"י רפ"מ לישתרי משא"כ בדלועין הקשים דהוי
שווי אןכל כמו דשרי האיסור שווי אןכל מפני צערה ה"נ שרי האיסור נראה פטוח
ולהכי מוכרח לסיים על היתר דלועין מפני שאין טחינה בפירות דאילו הנה איסור טוחן
ד"ת פשיטא דלא הוי שרי אף בדלועין משום צערה אכל ודאי דלדינא הוא שנה עם כל
הפוסקים דשחת וחרובין אינו אסור אלא ברפ"מ ודלועין לא שרי אלא בקשים וסמוך נמי
כדסמוך הרי"ף על מה שפבר ביאר דשווי אןכל שרי כדכתב הב"י ומה דמקשה הסוג'
על ר"ה ממה דתנן אין מרסקין את השחת וכו' אלמא מטרח לא טרחינן באוכלא אין
להקשות ומה הקושל' דילמא הכא מעמא משום דנראה פטוח די"ל דודאי לר"ה ליפא
למימר דס"ל נראה פטוח בפירות ושה טעמא דמתני' דא"כ מה ההבדל בין דקה לגסה
דשייך לומר בין דקה ובין גסה וכן מכ"ש ר"י מה סברא לגבין למשרי בדקה א"ו דאף
הטעם משום מיטרח באוכלא לא טרחינן ואפילו בטירחא אינה יתירה ומכ"ש דקשה
לר"ה דמתיר אפילו טירחא יתירה אכל לר"י הוכיח הרמב"ם מסתמא דגמרא דמקשה
עלי' מן מחתכין את הדלועין דס"ל האיסור נראה פטוח בפירות והסתם גמרא ג"כ הוכיח
הכי בדעת רב יהודה דאל"ה אין לו טעם לאין מרסקין את השחת וכנ"ל ודו"ק: סימן
שכה סעיף ד' פת יש אוסרין עיין מ"א מביא בשם הראשונים ב' טעמים חדא דהו"ל נולד
אף ע"ג דחטים חזיא לכוס מ"מ אין ראויים לאכול באותו ענין שנעשו לבסוף ובב"י תו
ואין דומה לחזי לכוס של מבשל בשור ודגים וע"כ היינו משום דפת נעשה כולו פענן
אחר ממה שהיה תחילה משא"כ בשור לא נשתנה ענינו מדמעקרא ולפי טעם זה מים
שבישל גוי לעצמו ודאי מותר לישאל אינו מפירו אכל לטעם ב' דבדבר מאכל התמירו
טפי אף זה אסור ונהכי משמע מפרש"י שבת דף נ"א דאמר ר"נ אייתי לי מים דאחים
קפילא פ"י שהחמו נחתום נכרי ובחול ומה כולי האי אילו פרישין בשבת ומקפילא שאינו
מפירו וברוב גוים אלא שסובר כדעה זו אמנם בתוס' ביצה דף כ"ד ע"ב סד"ה ולערב
כתבו ואין סברא לחלק בין דבר אכילה לדבר אחר וה"נ מוכרח דעת ר"ת שבהג"ה סעיף
י' עיין וק"ל: תו כתב המ"א בשם התוס' דמוקצה מותר בהנאה ובפוסחים וכו' וכבר תמה
עליו בספר ת"ש בזה ועיקר דברים אלו עיין ריש סי' שי"ח: סעיף ה"ל ויש מתירין עיין

מ"א כתב בשם היש"ש דדוקא בדבר שהתחיל קודם שבת ונגמר בשבת שרי ושם כתוב
אבל כה"ג שלא התחיל מבע"י לא הוי גמרו בידי אדם וכן יראה מלשון הא"ז שכתב
ונכרי שעשה מנעלים בי"ט וכו' וה"ר אלי' התיירם הואיל וגמרו בידי אדם ויכול לגמרו
בו ביום לית בי' משום מוקצה ומדכתב הואיל ויכול לגמרו משמע' להדיא דאירי
שהתחיל מבע"י וגמרו בשבת.

ואני אפילו רמז משמעות לא מצאתי ואדרבה שעשה מנעלים משמע שכל עשייתם בי"ט
הי' ואף שגם בספר תפארת שמואל בחידושו על הרא"ש ביצה כתב הכי אני איני מוצא
בזה סברא דאחרי שהטעם כדכתב רש"י בביצה דף ק"ז דכיון דבידו לתקנו בו ביום לא
מקצה לי מדעתו מפני דחיתו א"כ כי לא התחיל נמי כל שידוע לו שיוכל להתחיל ולגמר
בו ביום נמי לא מקצי לי מדעתו ותו הא עיקר ההוכחה דלא הוי מוקצה לגמרי בידי אדם
היינו דאל"ה תקשי לך דהא סתם קדירות דעלמא בה"ש רותחת.

הן ולאורתא אכלינן מנייהו אלא משום דבידו לתקנו בו ביום לא מקצה מדעתו ומה
התיקון שבידו היינו שיוכל לקררם ונהרי במלאכה זו דקינר לא התחיל כלל מבע"י ומ"מ
מקרי גמרו בידי אדם ואף שיש לדחוק ולחלק מ"מ מנ"ל לידחק ולחלק בלא ראי' ניותר
הי' נלענ"ד לומר בטעם המחמירין דמסתבר להו בטעם הואיל וגמרו בידי אדם לא מהני
אלא למקצה ולא לנו ליד כדאיתא במ"א סעיף ה' או ליקט פירות כתב המ"א הקשה הב"י
וכו' ועיין סי' ק"ז שכתב וכו' דברים שרומז עליהם עדיין ל"מ בהרא"ש וכתב כתב הב"י
על דברי הרא"ש אלו דהיתר פת משום דגמרו בידי אדם ושלא כדברי רש"י בפרק א"צ
ומ"מ בטר הכי התחיל וכתב ומ"מ יש לדקדק בדברי הרא"ש וכו' ע"ש והיינו משום
דבאמת בפרק א"צ הלכה ב' כתב הרא"ש פרש"י וכתב ואפילו ר"ש מודה במוקצה כי
האי דכיון דלא לקטינהו מאתמול פגרוגרות וצמוקין דמי ובנדאי קוש' הב"י צ"ע לכן
עיין בס"י ש"ח סעיף ב' מה שכתבתי אני בישוב קוש' זו: סעיף ט"ו עיין טור וב"י כתב
תחילה הפי' בהטור אלא שרש"י פי' וכו' פלומר ולפ"ז שפיר עביד הרא"ש שלא חילק
בלא יקבר בו עולמות בין צינעה לפרהסיא פנ"ל לפרש דברי רבינו מ"מ עדיין יש לדקדק
למה השמיט הרא"ש סוג' הגמרא דאפילו תימא דס"ל כפי' רש"י הו"ל לכתבה כדי
לאשמענו דיקבר בי ישראל דקתני במתני אם בצנעה יקבר בו מיד ואם בפרהסיא ימתין
בכדי שיעשה (ולשון צריף תיקון דלפרש"י הי' לו לאשמענו דיקבע בו ישראל היינו
דוקא בפרהסיא פלומר במקום דמוכח דלא נעשה בשביל ישראל אבל בצנעה פלומר
במקום דיש לספוק דבשביל ישראל נעשה צריף להמתן בכדי שיעשה) לכן נ"ל וכו'
ולענ"ד י"ל בפשוט דלפרש"י שהקוש' על הרישא דלמה יקבר בו מיד ליחוש לחומרא
דשמא בשביל ישראל נעשה כמו בחלילין ע"כ הקוש' אינה אלא לרב דאילו לשמואל
לפרש"י דחוששין לקולא.

לגבי בכדי שיעשה בחלילין גופייהו מה שייך להקשות דהכא נמי ליחוש לחומרא והשתא
כיון דהרא"ש פסק כשמואל לפי' רש"י דחיישינן לקולא ובהקוש' לגבי קבר נמי פי'
פרש"י שפיר כתב.

הטור דאין צריף כלל להביא האוקמתא דפרהסיא וצנעה וק"ל ועל ישוב הב"י ע"פ הר"ן
יש להקשות תינח קבר ארון מה איכא למימר עיין וק"ל: סימן שכו סעיף א' והני מקלי

בְּחַמֵי הָאוֹר עֵינַי תְּשׁוּ' ח"צ סי' י"א מְתִיר בְּהַפְגַת צִינַת הַמַּיִם לְבַד וְלֹא תִתְחַמֵּם עַד שְׁעוֹר שְׂיִקְרָא מֵיִם חַמִּים וְכִתְבִּתִּי בְּצִדּוֹ לְעֵינַי בְּמִס' שְׁבַת דָּף מ' ע"ב בְּתוֹס' ד"ה מִפְּנֵי שְׂמִפְשִׁיר מֵיִם שְׁעָלְיוֹ וּבַח"ר שֵׁם שְׁפַתְבּ בְּלִשׁוֹן זֶה וַיֵּשׁ מְפָרְשִׁים שְׂאִינוֹ מִשׁוּם אִיסוֹר עֲצָמוֹ שֶׁל הַפֶּשֶׁר אֲלֵא פְרוּחֵץ בְּמֵיִם פּוֹשְׁרִים וְלַעֲלִיל מִזֶּה פָתַב וְהַפְגַת צִינַת הַמַּיִם הַפֶּשֶׁר נִרְאֶה מְדַבְּרֵיהֶם שְׂאִיסוֹר רְחִיצָה אֶף בְּהַפְגַת צִינַת וּבְדוּאֵי הַכִּי מְסַתְבֵּר נְמִי אַחֲרֵי שְׂעִיקָר הָאִיסוֹר הִי' מִפְּנֵי הַבְּלָגִין שֶׁהִתְחִילוּ לְהַחֵם בְּשֶׁבַת נְאוּמָרִים מֵע"ש הַחֲחֵמוֹ פְּדָאִיתָא דָּף מ' מַה לִּי אִם הוֹחֲמוּ מִמֶּשׁ וּמַה לִּי אִם רַק הוֹחֲמוּ פְדִי שְׂתַפִּיג צִינַתוֹ כֹּל שְׂנַעְשָׂה ע"י אֵשׁ שְׂיִיקָר גְּזִירַת הַבְּלָגִין וְעִיקָר דְּבָרִים אֵלּוֹ עִי' בְּסַפְרֵי ק"ד סי' קצ"ה: סְעִיף ג' אֲמַת הַמַּיִם וְכו' אֲפִילוֹ הַמַּיִם שְׂנֹכְסִין לָהּ מֵע"ש.

ר"ל ל"מ פְּשִׁלָא סְתָמוֹ פִּי הַסִּילוֹן מִבַּע"י וְהַמַּיִם נִגְרָרִין וּבָאִין בְּשֶׁבַת אֲלֵא אֲפִילוֹ סְתָמוֹ פִּי הַסִּילוֹן וְהַסִּילוֹן הַנּוֹחַ מִבַּע"י וְנִתְמַלָּא בְּצוּנָגִים וְאַחַר שְׂנִתְמַלָּא סוֹתָמוֹ פִּי הַסִּילוֹן בְּמוֹבָאוֹ וּמוֹצָאוֹ וְנִתְחַמְמוּ מִבַּע"י אֲלֵא שְׂנַשְׂאָר מְנוּחַ מְנוּטָמֵן תוֹף הַחַמֵי טְבָרְג' עַד בְּיוֹם הַשְׁבַּת שְׂאֵז פּוֹתְחִין פִּי מוֹצָאוֹ מְאוֹתָן מֵיִם לְבַדָּם יֵצְאוּ וְהֵם לֹא הוֹחֲמוּ בְּשֶׁבַת אֲלֵא מִבַּע"י רַק שְׂהִיוּ מְנוּטָמִין בְּשֶׁבַת מ"מ אֲסוּרִים: פָּתַב הַמ"א סק"ד וְלִרְש"י גַּם זֶה מְקַרִי הַטְּמָנָה אֲמַת שְׁפֵן פָּתַב הַר"ן לְהַדְיָא לְפִרְש"י וְכֵן הוּא מְשַׁמְעוֹת לְשׁוֹן רִש"י נְמִי דָּף ל"ט בַּד"ה דְּדָמְג' לְהַטְּמָנָה פָּתַב שְׂמִטָּמִין מֵיִם בְּמֵיִם, אֲבָל תִּימָא לִי דַּא"כ מַה יַּעֲנֶה רִש"י ו"ל לְהַמְתַּנְי' אֲבָל נוֹתֵן הוּא לְתוֹף הַפּוֹס וּמַה בְּכָף שֶׁהוּא כְּלִי שְׂנִי וְאִינוֹ מְבַשֵּׁל הֵא מ"מ מְטָמִין צוּנָגִים בְּדָבָר הַמוֹסִיף הַבֵּל שֶׁלכ"ע אֲסוֹר וּמכ"ש לְדַעַת רִש"י עֲצָמוֹ שְׂאִיסוֹר הַטְּמָנַת צוּנָג אֲפִילוֹ בְּדָבָר שְׂאִינוֹ מוֹסִיף הַבֵּל רַק לְהַפִּיג צִינַתוֹ ע"ש בְּר"ן סוּף בְּמַה טוֹמְגִין.

לְכֵן הַנְּלַעַנ' דְּרִש"י מוֹדָה דְּלֹא מְקַרִי הַטְּמָנָה מֵיִם בְּמֵיִם מְעוֹרְבִים: וּמַה שְׂפִי' בְּהַמְתַּנְי' פִּירוּשׁוֹ הַיִּינוֹ לִס"ד דְּמִשׁוּם בִּישׁוּל בְּתוֹלְדַת חַמָּה נִגְעוּ בָּהּ אֲבָל לְהַמְסַקְנָא דְּהַטְעַם מִשׁוּם הַטְּמָנָה ע"כ מוֹדָה לְפִי' הַתּוֹס' וּמ"ש דְּדָמְג' לְהַטְּמָנָה שְׂמִטָּמִין מֵיִם בְּמֵיִם לֹא דוֹקָא מֵיִם בְּתַעֲרוּבוֹת מֵיִם אֲלֵא ר"ל מֵיִם שְׁבַתוֹף הַסִּילוֹן בְּמֵיִם דְּחַמֵי טְבָרְג' וּר"ל דְּבַשְׂלָמָא לְרַבָּה יֵשׁ לְפָרֵשׁ כְּדַפְיָרְשׁוֹ תוֹס' .

וּמִשׁוּם דְּדָמְג' לְהַטְּמָנָה וְדוּקָא פִּי צ"ע: סְעִיף ד' לֹא יִשְׁתַּטֵּף וְכו' מִפְּנֵי שְׂמִפְשִׁיר מֵיִם שְׁעָלְיוֹ וְהוֹקְשָׁה לְתוֹס' וּח"ר מַה בְּכָף שְׂנִתְפַּשְׂרוּ הֵא הַהַפֶּשֶׁר מֵיִם לְשִׁתִּי' הַיִּתֵּר הוּא לְהַכִּי פִּירְשׁוֹ דְּאִין הָאִיסוֹר מִפְּנֵי הַהַפֶּשֶׁר מְצַד עֲצָמוֹתוֹ אֲלֵא מִפְּנֵי הַרְחִיצָתָּ כֹּל גּוֹפּוֹ בְּחַמֵיִן שְׂזָה אֲסוּרוֹ אִפִּי' בְּחַמֵיִן מְפּוֹשְׁרִים בְּהִיתֵר מֵע"ש וְהַיִּינוֹ נְמִי מַה דְּמַסִּיִם הַרְמַב"ם וְנִמְצָא פְרוּחֵץ כֹּל גּוֹפּוֹ וְכֵן פִּירְשׁוֹ הַה"מ וְהַמ"א שְׂפַתְבּ ו"ל הַרְמַב"ם דַּס"ל דְּאִין רְחִיצָה גְּמוּרָה א"י מַה קָאָמַר.

וְלַהֲב"י הוֹקְשָׁה מַה טַעַם דְּהָרָא"ש שְׂאִיסוֹר אֶף הַיִּדִים הֵא הַהַפֶּשֶׁר מְצַד עֲצָמוֹתוֹ אִין אִיסוֹר וְאִי מִשׁוּם הַרְחִיצַת הַיִּדִים בְּחַמֵיִן הֵא בְּחַמֵיִן גּוֹפּוֹ שְׂרִי וּמַה לִּי שְׂהוֹחֲמוּ מֵע"ש וּמַה לִּי שְׂהוֹפְשִׁירוּ בְּשֶׁבַת הֵא הַהַפֶּשֶׁר מְצַד עֲצָמוֹתוֹ אִין אִיסוֹר וְדַחַק וְכַתְבַּת תְּחִילָה וְלַדְּבָרִי הַרְבַּ רַבִּינוֹ אֲשֶׁר י"ל דַּאֲע"ג דְּלְהַפֶּשֶׁר מֵיִם לְצוּרָה שְׂתִי' מוֹתֵר שְׂאִנִּי הֵכָא שְׂדוּמָה פְרוּחֵץ בְּמֵיִם חַמֵיִן וְיָבֵא לְהַחֵם חַמֵיִן לְרַחוּץ גּוֹפּוֹ אוֹ הַיִּדִים וּר"ל דְּנִהִי דְּהַפֶּשֶׁר לְשִׁתִּי' הַתִּירוֹ אֲבָל לְהַרְחִיצַת גּוֹפּוֹ אֶף הַהַפֶּשֶׁר אֲסוּרוֹ מִשׁוּם גְּזִירָה שְׂדוּמָה פְרוּחֵץ בְּמֵיִם חַמֵיִן וְיָבֵא לְהַחֵם

חמין לרחוץ גופו ושוב כתב א"נ דלא מיתסר אלא במתחמם פנגד האור במקום שהיך סולדת בו וכן העמידוהו בירושלמי ור"ל שפי מפני שמפשיר מים שעליו בפשוט האיסור בגוף ההפשר מדהוא במקום שהיך סולדת בו ואינו כלל מצד איסור רחיצה וממילא ה"ה ליזים וכן הוא בח"ר להדיא ומפני שלתירוצו הראשון בדעת הרא"ש משמע דאסור אפילו במקום שאין היך סולדת בו כתב סעיף ה' הדין בסתם ובשם י"א פ"ג דבמקום שאין היך סולדת בו רבו המתירים אבל במקום שהיך סולדת בו זה לא הי' כותב בשם י"א כי כ"ע מודים בזה ודלא כמ"א שפי' הש"ע בסק"ו ודוקא שהיך סולדת בו דליתא זה לא הי' כותב בשם י"א ומ"ש תו המ"א סק"ו ול"נ דס"ל להרא"ש דאסור משום רחיצה דחמין שהוחמו בשבת אפילו לרחוץ בהם ידיו אסור וכ"ה בגמרא דף קל"ד ע"ב זה אינו שם איירי להחם ממש דיש בם משום ביטול בשבת דלא שרי אלא מפני ספנה והכא איירי במפושרים דמותר אף בשבת לשתי' והעיקר פדכתב הב"י ודע שבב"י יש ט"ס במ"ש תחילה על דברי הרא"ש וכ"כ תוס' אין שם מקומו אלא בטר שכתב דברי הה"מ צ"ל וכ"כ תוס': סעיף ו' סק"ז כתב המ"א וצ"ל שהוחמו מעט בשבת א"י מה ענין מעט או הרבה.

ומ"ש ולהכי וכו' כבר פירשו הב"י ריש הסימן דהחשש שישפכו על רוב גופו וק"ל: סימן שכז סעיף ג' העשוי לכה כתב המ"א ובגמרא אמרינן וכו' ולענ"ד מדהשמיטו כל הפוסקים היתר זה ש"מ שהם מפרשים מה דעבדי' לו אמו אינו להתיר האיסור אלא דקאי למה שהתיר רשב"ג בהיו ידיו וכו' לזה עבדה לו שנוי לכבוד שבת כמו מלבוש שבת ובגמרא מיייתי לי' להורות דהלכה פרשב"ג ואפשר דמזה קבעו הפוסקים ההלכה פרשב"ג אמנם אף לפי המ"א א"י מה זה שכתב ומזה נהגו וכו' דמה ענין זה לזה הכא דאין האיסור רק משום עובדין דחול אפטר פדעתו דבמיוחד לשבת שוב לא מחזי פעובדין דחול אבל שם דהאיסור משום השרת שער מה לי דחול או דשבת והעיקר תלוי אם הפלי עשוי להשיר השער פדדייק הריב"ש שבמ"א שם והדבר ידוע שאין משום השרת שער ע"ש בסי' ש"ג וק"ל: סימן שכח סעיף א' ואפילו ע"י גוי לשון זה סובל דע"י גוי אסור שיעשה לו מלאכה דאורייתא דזה נמי קיל משבות ע"י ישראל מדלית בי מעשה ומ"מ אסור במיחושין אבל אמירה לגוי בשבות י"ל דשרי פדאית' סי' ש"ז סעיף ה' בשם הרמב"ם דבמקצת חולי מותר וכן ביאר הה"מ לשון זה דהרמב"ם בפ"ו וכתב ואמנם פנונתו בכאן שאין כאן חולי כולל כל הגוף ולא ספנת אבר אלא קצת צער.

ולדעתי זה אינו אלא מיחוש דמי איכא מיחש שאין לו צער קצת. אמנם בהה"מ פ"ב כתב להדיא בלשון זה אבל חושש והוא מתחזק והולך פכריא אין מתירין לו אפילו שבות דרבנן ואפילו ע"י גוי ע"כ כתב הרשב"א ו"ל בשם הרמב"ן ודברים ברורים הם יתבארו בדעת רבינו פרק כ"א ומדכתב שאין מתירין אפילו שבות דרבנן ואפילו ע"י גוי משמע דאפילו שבות דרבנן ע"י גוי נמי לא וזה צ"ע כי לא נמצא זה בהרמב"ם פרק כ"א בבבאור ולהכי א"י אם לא יותר ראוי לדחוק אף בלשון זה דר"ל דאין מתירין לו שבות דרבנן ולא די שבות זה ע"י ישראל אלא אפילו השבות דאמירה לגוי דאין בו מעשה נמי אין מתירין ולעולם היינו אף במלאכה גמורה אבל שבות ע"י גוי שרי וצ"ע: סעיף ג' הג"ה מיהו וכו' עיין לקמן סעיף ל"ז: סעיף י"א.

חולה שיש בו וכו' פ"י רש"י בהלכה זו לא שיהא ספק נפשות לשבת אלא אפילו אין הספק לשבת זו דפשיטא לן דהיום לא ימות אלא ספק שאם לא יעשה לו היום שמה ימות שבת הבא עכ"ל.

ור"ל מפני שאמדהו שע"י שמונה ימים יצא מן הסכנה אבל תוך שמונה ימים אף דעוסק בהרפואות לא יצא מן הסכנה נמצא במהירות חילול שבת מקדמינו יום שיצא מן הסכנה ודו"ק: סעיף יד שוחטין לו איתא בתשו' הרא"ש בשם מהר"מ משום דשבת היתר הוא אצל חולה ומדמה לי"ט ששוחטין ולא אמרינו לנקרי לינחר ואלו הרשב"א בב"י הכי דן דתלמי' אם שבת הותר או דחוי ובענייני איני משיג סברת הגאונים בענין זה דאטו שבת לבד הותר אצל חולה יותר מכל איסורים הא נחי בהם על פלל מצנת התורה נאמר חוץ מג' דברים וא"כ מה הדמיון לי"ט שאיסור מלאכה בי"ט התורה התירה בפירוש וכל איסורים לא התירו משא"כ הכא: וא"כ י"ל אף דנימא היתר היא אצל חולה מ"מ מדנבילה נמי הותר והוא קל הוי פאיפא טהורים בהוא בית אב היכי דהנבילה מוכנת ואינה צריכה לגוי דטהורין עבדו ולא טמאים.

ענין יומא דף ז': סעיף יז ולחלל עליו ישראל באיסור דרבנן בינדים יש מתירין אפילו אין בו סכנת אבר כתב המ"א משמע דכ"ש פשיטא בו סכנת אבר אפי' אינו חולה שכולל כל הגוף (לדעתו זה רחוק במציאות חולי שיש בו סכנת אבר שלא יחלה ויצטער ממנו כל הגוף) שוב כתב וזהו דעת המ"מ ומה שפייסם אבל באבר אחד פינו שאין בו סכנה אסור וכו' ר"ל שאין בו סכנת אבר וגם לא חלה ממנו כל גופו וכו' ומשמע דשבות מותר בסכנת אבר.

זה מביא לראיה דלא פהקנת הב"י בהה"מ: שוב כתב ואם אין בו סכנת אבר ר"ל וגם אינו חולי כולל הגוף והיינו עובדא דאמימר ומדהוקשה לו דא"כ דאין בו סכנת אבר ולא חולי כולל הגוף למה הותר האמירה לגוי המציא מדהוא שבות דשבות במקצת חולי ומסיים ובמיחש אפילו ע"י גוי כמ"ש סעיף א' (וע"ש מה שכתבתי) ואף כי פירוש קצת משמע בהה"מ דלא כהב"י מ"מ לפירוש הוא יותר תמוה דלפירוש מה דנאמר בעובדא דאמימר שהכחיל עצמו ע"י גוי היינו דוקא בסמים השחוקים מע"ש ולא מביא אותם דרך רה"ר ואין זכר לזה בגמרא כל עיקר ומכ"ש בלשון הרמב"ם שכתב חולה שאין בו סכנה עושין לו כל צרכיו ע"י גוי כיצד אומרים לו לגוי והוא עושה לבשל ולאפות ולהביא הרפואה מרשות לרשות וכן כוחל עיניו מן הגוי בשבת אע"פ שאין שם סכנה הברור דאף אומרים לגוי שצריך לכחול והגוי עושה הרפואה ושוחק ומביא דרך רה"ר בשבת וכוחל שהרי וכן קאמר וכן פ"י הב"ח (ונהי דבמה שמיניש בזה קושית הב"י וכתב אבל שבות מותר ע"י ישראל כגון לכחול בסמנים דשחיקי מאתמול להרמב"ם ואע"פ שאין שם כלל סכנה אפילו אבר אחד הם דברים תמוהים שהרי זה בגמרא מבואר לאיסור.

שהרי אסרו המסייע למה שהגוי כוחל) מפל מקום זה ודאי שהרמב"ם מתיר הפיחול על ידי הגוי ואפילו על ידי שהגוי עבד על ידי מלאכה דאורייתא ואם פן הא ע"כ איירי בחולה ממנו כל הגוף וכדפירשו הה"מ גופיה בריש הלכה זו וכתב ופ"י דוקא בדבר שיש בו ממנו חולי לכל גופו כגון חיה ל' יום וכגון לכחול סוף האוכל שהוא נופל למשכב או

מצטער וחולה ממנו הרי ביאר בזה דאיינר בו הרמב"ם כמה שפכת וכן פוחל והוא עונדא דאמימר פדנאמר שם בהגמרא על סוף אוכלא דהיינו חולי פולל כל הגוף ומ"מ מבואר דהמסייע אסור וזה נדאי אינו אלא שבות ולמה לא יהא שרי אפ"י ע"י ישראל לכן לענ"ד העיקר פי' הב"י בהרמב"ם פדכתב מיהו הנ"מ שבות שיש בו עיקר מלאכה שהוא נסמך לה פגון פוחל שאסור מפני שהוא פותב והאמת שבדברים אלו לבדו מיןשב הוכחת הר"ן מן פוחל די"ל כל מלאכות שבות שאין בו רק גזירת שחיקת סמנים ולברי גמור שרי שבות זה מותר לישראל עצמו פדמותר בשבות דאמירה לגוי משא"כ פוחל דזולת שבות זה יש בגונה שבות דכותב או צובע דלהכי אף לברי גמור אסור יש לשבות זה דין מלאכה דאורייתא ואסור לישראל אפילו במסייע ולענ"ד אף הרמב"ן מוכרח לתרוץ זה שהרי מתיר נמי אף לישראל ע"י שינוי ולענ"ד אין משנה יותר ממסייע דמ"מ אינו עושה המלאכה להדיא ולמה יאסור במכחול א"ו מההוא טעמא ומכ"ש הרשב"א בתשו' שבפשוט מתיר א"ו פנ"ל.

ולשון הרמב"ם דהקא נמי אף מורה לזה במ"ש ואם הנה נצרכים לדברים שאין בו מלאכה ר"ל שום עסק מלאכה אחרת אפילו דשבות אף מה שמוסיף הב"י ז"ל תו וכתב או לעשות שום רפואה בסם לזה אין מוכרח מעיקר הוכחת הר"ן מפוחל אלא זה דייק מלשון הרמב"ם פק"א שכתב שכל אלו וכיוצא בהם אין עושין בסמנים כדי לחוש לשתיקה דמשמע מיניה נמי אבל לעשות רפואה פלומר לערב סמנים שחוקים מע"ש אסור לישראל מגזירת שמה שחוק סמנים.

ועיין סעיף ל"ז ודוק ואולם מה שהעלה הב"י מהרמב"ם דאף בספנת אבר אומר הרמב"ם הפוחל אף בסמנים שחוקים מע"ש בזה מ"מ נראה דיש לסמוך להלכה על יתר כל הפוסקים המתירים להדיא כי תי' הט"ז דחוק: תו לסעיף י"ז על ה"ש מתירין שבות אפילו בלא שינוי מביא הת"ש קוש' בשם הפ"י דא"כ למה אוסר ר"ש לחולי שאין בו ספנה לכבות הנר כדי שישן הא כפוי לר"ש אינה אלא שבות מפני שאינו צריך לגופה וע"ש מה שתיירץ ולדידי נמי י"ל שאינו דומה לרפואה שהוא מרפא אותו מצערו משא"כ כפוי כדי שישן אין השינה רפואתו ואינו שרי אלא לחולה שיש בו ספנה דלכל צרכיו מחללין ואעפ"י שאין במניעת אותו דבר ספנה לו (ולענ"ד יש ראיה לדעת זו שהיא שטת הה"מ החולק על רש"י מהקא) ואף יש ראיה ממה דתניא יומא דף פ"ד ע"ב מחמין חמין לחולה בין להשקותו בין להברותו דהיינו רחיצה ואי דהרחיצה נמי רפואה דבלא"ה מסתפן מה הרבותא בה א"ו שהיא אף מידי דצריך לו באפילו אם לא יעשו לא יסתפן וצ"ע על רש"י ז"ל משא"כ חולה שאין בו ספנה דלכ"ע לענ"ד אין מותר לעשות לו כל צרכיו ע"י עבירת שבות באפילו ע"י שינוי ודכונה כפוי כדי לישן ואת"ל דיש בכפוי כדי לישן משום רפואה אז י"ל למה שבארתי לעיל ליישב הרשב"א מהוכחת הר"ן דמודה במכחול מעיקרא לק"מ דהקא בכפוי נמי יש שבות דאסור כפוי מבלעדי השבות דגזירת שחיקת סמנים וכ"ע מודים בו וק"ל: סעיף כה וע"י גוי מותר: כתב המ"א דוקא במקצת חולי ר"ל ולאפוקי מיחוש וכ"ז לשיטתו ועיין סעיף א': הג"ה ואסור ליתן עליה אפר.

כתב המ"א וצ"ע דלפי מה שכתבתי וכו' אין זה צ"ע אלא לשיטתו שאינו מעמיד דין הרמ"א בסעיף ל"ז בהג"ה אלא ע"פ שטת הה"מ בדעת הרמב"ם פדכתב שם ס"ק מ"ד

אָבֵל ע"ש מה שפֿתבתי דדין דשם הוא לכ"ע תו אין פֿאן שום קנש' וּמ"ש וּנ"ל דמיירי
פֿשלא חלה פֿל גופו המענין בְּמַרְדְּכִי יִרְאֶה דְלִיתָא שְׁהָרִי פֿתב שְׁאִינוּ מוֹתֵר אֶלָּא בְּסִפְנֵי
נֶפֶשׁ וְנָהִי דְהַמְרָדְכִי אֶפְשֵׁר דְאַזְזִיל בְּשִׁטַּת הָר"ן שְׁבִסְעִיף י"ז מ"מ נִרְאֶה לְהַרְמָ"א לִפְסֵק
פֿמוֹתָן בְּגִדוֹן זֶה פֿינן דְלִדְעַת הָרַמְבַּ"ן עכ"פ שִׁינוּי בְּעֵי וּלְדַעַת הַב"י בְּהַרְמָב"ם זֶה דוֹמָה
לְהַנְעֻשָׁה בְּסִימָנִין דְאַלְיָבְנִי אַף לְהַרְמָב"ם אָסוּר וְהוּי רַבִּים לְגַבֵּי הַה"מ וְהַפְּרוּר דְאַיִרִי
אֶפְלוּ בְּמַצְעַר הַרְבֵּה דְהוּי בְּכָלֵל חוֹלֵי שְׁאִין בּוֹ סִפְנָה וּמ"מ ל"ק עָלְיוּ מִיַּד: סְעִיף לֵג וּי"א
עֵינן מֵה שְׁהִבִּיא הַמ"א בְּשֵׁם בַּעַל הַמְלַחְמוֹת דְּמִשּׁוּם צַעַר רַעְבוֹן אֵין מִתִּירִין שְׁבוּת וְקֻשָׁה
הָא הַהֲנָקָה מְבֹאֵר בִּיבְמוֹת וּכְתוּבוֹת דְאַיִנוּ אֶלָּא מְפָרַק פֿלאַחַר יָד וּמ"מ אֵין סְבָרָה גִבּוֹ
לוֹמֵר דְּמִשּׁוּם צַעַר רַעְבוֹן הִתִּירוּ בִּי"ט וְאַיִלוּ גַבֵּי הַדִּין דְּמוֹלְלִין מְלִילוֹת דְבָסִי שִׁי"ט סְעִיף
ו' מְסָפִים עִם הָרִי"ף דְּבִשְׁבַת מוֹתֵר ע"י שִׁינוּי וּבִי"ט שְׁרִי בְּלֵא שִׁינוּי וְאֵין הִתִּירוּ אֶלָּא
מְפָנִי דְהוּי דֵּשׁ פֿלאַחַר יָד פֿמְבֹאֵר בְּר"ן סוּף פ"ק דְּבִיבְצָה וּבְרַמָּ"א סִי הַנ"ל וּבַע"ז סִי
תַק"ו וּמ"מ שְׁרִי לְאַכִּילָה אַף בְּלֵא שִׁינוּי.

בְּשִׁלְמָא לְדַעַת בַּעַל הַמְּאוּר בְּמִלִּילָה דְאַיְכָּא פֿלאַחַר יָד עִם שִׁינוּי מוֹתֵר לְאַכִּילָה אַף בְּלֵא
צַעַר רַעְבוֹן וְהַנָּקָה דְהִיא פֿלאַחַר יָד בְּלֵא שִׁינוּי צָרִיף מַצְעַר רַעְבוֹן. אָבֵל דַּעַת בַּעַל
הַמְּלַחְמוֹת צ"ע לִי: סְעִיף לז הַג"ה וְכֵן אִם נֶפֶל לְמִשְׁכָּב וְהוּא הַדִּין אֶפְלוּ לֹא נֶפֶל לְמִשְׁכָּב
אֶלָּא שְׁיֵשׁ לוֹ מִיְחֻוֹשׁ שְׁמַצְטַעַר וְחֻלָּה מְמַנּוּ פֿל גּוֹפּוֹ פֿדְלַעִיל סְעִיף י"ז בַּהַג"ה וְהַגְּהַה הַט"ז
תָּמָה עַל פֿסֵק זֶה מִמָּה דְנִרְאֶה לוֹ לִפְסֵק בְּסְעִיף י"ז בְּהַרְמָב"ם ע"פ פֿי הַב"י עֵינן בּוֹ
וְהַמ"א מְסָפִים לְהִיתֵר ע"פ פֿי הַה"מ בְּהַרְמָב"ם דְּשְׁבוּת מוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל בְּחוֹלֵי שְׁאִין בּוֹ
סִפְנָה וְעוֹבְדָא דְאַמִּימָר וְכו' כַּמ"ש לַעֲיִל וְעֵינן נְמִי לַעֲיִל אֲמַנְם הָעֵינָר דִּיו זֶה מְפֹרָשׁ
בְּהַרְמָב"ם פֿרַק כ"א הַלְכָה כ' שְׁהָרִי פֿתב לְפִיכָף אָסוּר לְבָרִיא לְהַתְּרַפְּאוֹת בְּשַׁבַּת וְכַתֵּב
הַה"מ מְשֻׁנָּה אֵין אוֹכֵל אֶזוּב יוֹן בְּשַׁבַּת וְכו' וּפִי פֿל דֵּינִין אֵלוּ הֵן בְּבָרִיא שְׁאִין נוֹפֵל
לְמִשְׁכָּב וְלֹא חוֹלָה כְּמוֹ שְׁהַזְכַּרְתִּי בַּפ"ב וְעַל הַלְכָה זוֹ מְבָאֵר בְּהַלְכָה כ"א לֹא יֶאֱכֹל וְכו'
וְלֹא דְבָרִים הַמְּשַׁלְּשִׁים כְּגוֹן לַעֲנָה הָרִי מְבֹאֵר לְהַדְיָא דְחוֹלָה שְׁאִינוּ בָּרִיא מוֹתֵר אַף
בְּדְבָרִים הַמְּשַׁלְּשִׁים וּמָה יַעֲנָה הַט"ז לְדְבָרֵי רַמְבַּ"ם אֵלוּ וְכֵן הַב"י פֿתב רִישׁ הַסִּימָן וְהָא
דְאַסְרִינן לַעֲשׂוֹת פֿל רְפוּאוֹת בְּשַׁבַּת פֿשִׁיטָא וְכו' וְחוֹלָה שְׁאִין בּוֹ סִפְנָה פֿלָל ע"י נְכָרִי
מִיְהוּ עוֹשִׂין לוֹ פֿל צָרְכִיו הִילְכָף ע"כ לוֹמֵר דְבִיֵּשׁ בּוֹ מִיְחֻוֹשׁ בְּעִלְמָא וְהוּא מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ
פְּבָרִי כֶּף הֵם דְבָרֵי הַה"מ בַּפ"ב וְהָר"ן בַּפ"ח שְׁרָצִים וְכֶף הֵם דְבָרֵי הַרְשֵׁב"א בְּתַשׁוּבָה
וְקֻשָׁה הָא לְשִׁטַּת הָר"ן דְּאוֹסֵר שְׁבוּת לְיִשְׂרָאֵל וְכֵן לְשִׁטְתוֹ בְּדַעַת הַרְמָב"ם מֵאֵין מוֹכַח
דְּכָל הַרְפוּאוֹת לֹא אֵיירִי אֶלָּא בְּמִיְחֻוֹשׁ מְדַלְחוֹלָה שְׁאִין בּוֹ סִפְנָה ע"י גוֹי מִיְהוּ עוֹשִׂין מָה
הָרֵאָה מְשַׁבּוֹת דְאַמִּירָה לְגוֹי לְשְׁבוּת דְיִשְׂרָאֵל עוֹשָׂה דְהֵינּוּ אֶכִּילַת הַרְפוּאָה א"ו שְׁסַמְךָ
עַל דְבָרֵי שְׁכַתְּבוּ תוּ עַל דִּין דְסְעִיף זֶה בְּלִשׁוֹן זֶה פֿל אוֹכְלִים וְכו' וְכַבֵּר פֿתבְתִי לַעֲיִל שְׁפֵל
דֵּינִין אֵלוּ בְּאֲדָם שְׁחוֹשֵׁשׁ וְאֵינוּ נוֹפֵל לְמִשְׁכָּב וְלֹא חוֹלָה אֶלָּא שְׁחוֹשֵׁשׁ וְהוּא מִתְחַזֵּק וְהוֹלֵךְ
פְּבָרִיא אָבֵל אִם הִנֵּה חוֹלָה שְׁאִין בּוֹ סִפְנָה הָרִי אֲמָרוּ שְׁצָרְכִיו נַעֲשִׂים ע"י גוֹי וּמִשְׁמַע
דְּאוֹכֵל הוּא אוֹכְלִים הַמְּרַפְּאִים אוֹתוֹ וּבְלִי סִפְק לְדְבָרִים אֵלוּ אֵינוּ מוֹנְרַח אֶלָּא לְשִׁטַּת
הָר"ן וְלְשִׁטְתוֹ בְּהַרְמָב"ם דְאַיִלוּ לְשִׁטַּת הַמִּתִּירִים שְׁבוּתִים ע"י יִשְׂרָאֵל פֿשִׁיטָא דְזֶה נְמִי
שְׁרִי לְחוֹלָה וְהוֹצִיא זֶה אַף לְשִׁטְתָם מְלִשׁוֹן הַגְּמָרָא אוֹמֵר לְגוֹי וְעוֹשָׂה וּמִי לֹא אֵיירִי
בְּשִׁצְרִיף נְמִי לְרְפוּאָה ע"י אֶכִּילָה אוֹ שְׁתִּיָה שְׁהַגוֹי עוֹשָׂה וְאַף בְּמֵאֲכָלִים שְׁאִין בָּרִיאִים
אוֹכְלִים א"ו דְזֶה לַכ"ע שְׁרִי וְה"נ מְבֹאֵר בְּהַרְמָב"ם פ"ב שְׁכַתְּבוּ חוֹלָה שְׁאִין בּוֹ סִפְנָה

אומרים לגוי לעשות והוא עושה לבשל ולאפות ולהביא לו רפואה וכי נימא דההוא לבשלו היינו דוקא מאכלים בריאים דודאי משמע שמלת רפואה סובכת על לבשל לו נמי וסתם בישול רפואה פשיטא שאינו מאכל בריאים ולהכי מוכרח לידחק לשיטת המחמירים ליפתח ולא חזישינו שפא ישחק סמנים כיון שלא התירו לעשות מעשה הרפואה ע"י ישראל ואפילו ע"י החולי עצמו ור"ל דוקא בהמעשה רפואה דהיינו מלאכת הרפואה כמו להר"ן הפוסל ולהרמב"ם למשל אפילו תערוכות הסמנים הנשחקים מע"ש זה לא התירו ע"י ישראל אבל משקה רפואה שעבד הגוי ע"י סמים יהיה באיזה אופן שיהיה ומכ"ש שתנית משקין שאינם מאכל בריאים מותר לחולה שאין בו סכנה לכ"ע ודברים מוכרחים בהר"ן גופיה לחלק בהכי שהרי הר"ן עצמו בפ' ח' שרצים מסנים מיחוש בעלמא פגון חושש בשינוי וכיוצא בו אין מתירין לו ולא עוד אלא אפילו דברים המותרים לבריא אסורין לו כל שמעשיו מוכיחין שהוא מתכוון לרפואה הרי דמוקים כל אכילת רפואות הנאמר בהמשנה אף בחושש נח"ל הא סובר אפילו שבות אסור ע"י ישראל א"ו פדמחלק הב"י שאינו אוסר אלא מעשה הרפואה הא השתיה נדאי שרי פדמוכח מהגמרא שהוציא הב"י מן המשמעות דאומר לגוי ועושה ואפשר הוא מן הטעם המבואר בהר"ן פרק חביות גבי גונח משום דא"א בענין אחר ועכ"ל א"י ליישב דעתם ממה דשרי הפוסט מורסא דהא נמי הוי מלאכת שבות דהיינו מלאכה שאצ"ל ומשום צער שרי ואולי נאמר דשבות זה דמלאכה שא"צ לגופה קילה זולת גבי פבוי משום דיש פבוי דאורייתא וצ"ע] וכל זה ברור דלא פה"ט"ז ודלא כהמ"א אף לפ"ז קשה מה דאיתא ברכות דף ל"ח מתיב רבי יוסף ושוין שבוחשין את השתות בשבת ואי ס"ד לרפואה קמכוון רפואה בשבת מי שרי ומה הקושיא הא נ"מ לחולה שאין בו סכנה דמלאכת הגיבול ע"י ישראל אפילו לחולה אסור ושוין שבוחשין שמלאכה זו אין בה משום שבות והשתיה מותרת להחולה אף דעיקרה לרפואה וצ"ל אה"נ הוי מצי לשנויי הכי אלא דהאמת משני דשרי אפילו למיחוש אמנם עדיין יש לתמוה על הסוגי' דע"ז דף כ"ח דבעי ר"א פכי ושינוי מהו כיון דאפשיי ניגהו כמכה דבראי דמי או דילמא כיון דגנואי קיימו כמכה של חלל דמי אמר אב"י ת"ש החושש בשינוי לא יגמע בהן את החומץ חושש הוא דלא הא פאיב ליה טובא שפיר דמי דילמא התנא היכי דכאיב לי טובא חושש נמי קרי ליה ומה פשט אב"י מזה הא ודאי היכא דכאיב לו טובא ומצטער ממנו הרי דינו דין חולה שאין בו סכנה ושרי פדמבואר בהרמב"ם וש"ע ומפל מקום לא הוי מכה של חלל לחלל עליו שבת ובע"כ נמי לומר דהוי מצי לשנויי הכי אלא דהאמת משני אכל לפ"ר הא אינו אמת פדאיתא סע"ף ג' בהג"ה: ובנה מיושב לי מה דתמה הב"י ריש הסימן על הר"ן שגראה שפוסק הכי וכיון דדרך דחי איתמר ספק נפשות הוא ולקולא ואפשר שאף הר"ן לא אמרה לפסוק אלא לפרש טעמא דההוא דדחי ואפ"ה נראה דס"ל דספיקא לקולא ובנדאי מכוון אל האמת שהר"ן נמי פוסק האיבעיא לקולא שהר"ן גופיה שם פסק הכי אלא שהב"י ז"ל העביר עינו לפי שעה מאותן מלות קצרות אבל מה שדחק לפרשו אין הלשון של הר"ן ואמרין נמי וגם מה שמסנים בהטעם לפי שדבר זה אינו חולה אלא מיחוש מורה אלא שלדינא פתב הכי ואל"ה פלו מותר.

להכי הנלענ"ד ברור שפדי ליישב תמי' הנ"ל סובר פדכתבתי שהאמת משני ומ"מ האיבעיא לא נפשטה שהרי האיבעיא בגמרא סובב על מכה שבשנינים אם קרוי דגנואי או

דבראי ואבניי שפא ליפשוט דכאיב ליה טובא מחללין פעל מפה שפחלל ע"כ דסבר פאיב ליה טובא היינו מפה ולהכי משני לו האמת ובנדאי היה יכול לשנויי לו דלא נפשט האיבעי דלעולם י"ל דלא נקרא דגוואי ולא מחללינו אלא היכי דכאיב ליה טובא הוי חולה שאין בו סכנה פדפסק באמת הא"ח וכמו דשרי האמירה לגוי בחפלה דאורייתא ה"ה דשרי בשתיית החומץ אלא דהאמת משני לו דבשינויים אפילו פאיב ליה טובא אינו אלא מיוחד אבל מפה במקום שינויים עדיין הבעי לא נפשט ונפיר פסק הר"ן האיבעי לקולא ולהכי נראה שהר"ן חולק על פסק הא"ח ומה יפה פחו דהב"י אף שמביא הא"ח לא קבעו להלכה אפשר מדראה שאין מוספם עם הר"ן ודו"ק: סימן שכט סעיף ב' אבל אם נעקר כולם עיין מה שמביא המ"א בשם או"ה ולדידי דברים אלו עדיין צ"ע בהסוגיא דע"ז דפירשו ס' למקום אחד וס' למקום אחד כי לא מצאתי בפוסקים חילוק זה אלא כל שנעקרו ממקום קביעתן ונידו מה לי אם נעקרו זה"ז או בפעם אחד והתוס' ביומא לא כתבו אלא אם חזרו ובאו כולם לחצר חשוב קבוע וצ"ע בגוף האו"ה ואינו בידי לעיין בו: סימן של הנה השגתי מכתב מידידי הגאון מו' עקיבא איגר אבדק"ק פ"ל כתוב בו בלשון זה.

גם נתקשיתי פעם במג"א סי' ש"ל סק"ד עכו"ם אין מחללין וכו' ומיהו לקראים מותר וכו' משמע דהיכא דיש חילול שבת אסור ולא ידענא הא הקראים מקרי ישראל מומר ולהרמב"ם נקראים תינוק שנשבה ולהנ"י אם גדלו ורואים דת ישראל מקרי מומרים עיין בפ"ד סי' קנ"ט סק"ו עכ"פ הקא לגבי הולד מקרי נדאי תינוק שנשבה הוי ישראל מעלי' לחלל עליו שבת וכן בכל מומרת מעוברת לכאורה הדין כן כיון דנקרי ועבד הבא על בת ישראל הולד כשר ולדעת הרמב"ן דעוברת שהריחה אין מחללין בשביל עוברת דישאל אינו נהרג על העובר רק דהוי סכנה להאם א"כ בכה"ג אין מחללין דהאם היא מומרת ועיין במ"א שם ס"ק ט"ו ודבריו נפלאו ממני דאיך חולה זה ברמב"ן דהא גם הרמב"ן מודה דמספק מחללין רק בעובר ס"ל דאין מחללין מטעם הנ"ל משא"כ בנולד הולד וצע"ג עכ"ל: ע"ז השבתי לו בלשון זה מה שנתקשה במ"א ורוצה לומר דעל [עובר מקראים מחללין מפני שאינו אלא כתינוק שנשבה מה דפשיטא למר מיבעי לי טובא ואף איפכא מסתברא דמה בכך שאין דינו כגוי גמור מ"מ כיון דכל עיקר היתר חילול הוא פדי שישמר שבתות הרבה ותינוק שנשבה תיתי מהי תיתי הוא בחזקת שלא ישמור שבת כיון שנשבה בקטנותו וסובר שנוי הוא ואף שישמואל למד ההיתר מן הפסוק וחי בהם מ"מ מסתמא לא פליג לדינא על התנא שלמדו מן ושמרו ומודה שעל מי שהוא בחזקת נדאי שלא ישמור שאין לחלל עליו וכן מומרת מעוברת מה"ת לחלל על העובר אם הוא בחזקת שיטומע ביניהם ע"י אמו ואין דומה למ"ד דעל עובר מחללין משום שמא ישמר דשם הוי ספק שקול וגם אף למה דקיי"ל אין הולכין בפ"נ אחר הרוב ואף על גוסס מחללינו דשם עכ"פ מיעוט החיים משמרים משא"כ תינוק שנשבה וכן המומרת היכי שאין דינו תקיפה ובנדאי ישאר מטומע ביניהם ולא ישמור שבת מה בכך שאין דינו כגוי מ"מ מה"ת לחלל עליו אחר שידוע קרוב לנדאי שלא ישמור שבת וכי מפני הספק רחוק שאולי לכשיתגדל ויתנדע לו שהוא יהודי יספן בעצמו לברוח ולקבל דת יהודית אנחנו נחלל שבת זה לא מסתבר לענ"ד: אמנם היכי שדינו תקיפה ליקח בן המומרת לגבולינו אז תלי' בפלוגתא פדכתב מר ומה שכתב תו ולדעת הרמב"ן דעוברת

שְׁהָרִיחָה אֵין מְחַלְלִין דְּהָאָם הִיא מוּמַרְת וְעֵינֵין בַּמ"א וּדְבָרֵיו נִפְלָא מִמֵּנִי וְכוּ' א"י מַה קָּשָׁה לוֹ וּפְשִׁיטָא דְלִשְׁטָה זֹו שְׁתוּלִין הַחִלּוּל בְּמַה שְׂאִין הַיִּשְׂרָאֵל נִהְרַג עָלָיו דְּעַל וְלָד הַנּוֹלָד בְּסַפֵּק נִפְלָא שְׂאֵף הַהוֹרְגוּ פְטוּר כַּמְבֹאָר בְּהֶרֶמְב"ם הַלְכוֹת רוּצָח דְאַפִּילוּ בְּקִיּוּם אֶחָד אֵין יָדוּעַ שְׂכָלוּ לוֹ חֲדָשִׁיו פְטוּר הַהוֹרְגוּ דַּה"נ דְּאֵין מְחַלְלִין עָלָיו וַי"א אֵלוֹ ע"כ מְוַקְמוּ לְהַהוּא דְיִוִּשְׁבֵת עַל הַמְשָׁבֵר מְבִיאִין סָפִין בְּיָדוּעַ שְׂכָלוּ חֲדָשִׁיו וּמִפְּנֵי שְׁמִתָּה הָרִי הוּא כְּהוּצִיא רֵאשׁוּ מִפְּנֵי שְׁהוּא כַּמְנֻחָה בְּקוּפְסָא וְחִיבִין עָלָיו מִשְׂא"כ הַמְקָשָׁה לִילָד שְׁהִיא חִי' וְהוּא עַדִּינֵין קָצַת יָרָף אִמּוֹ אֵין נִהְרַגִין עָלָיו לְכוּ מִןתָּר לְהוֹרְגוּ כְּדִי לְהַצִּיל הָאִשָּׁה אֵף שְׂכָלוּ חֲדָשִׁיו אֲבָל נִפְלָא מַה בְּכַף שְׁנוּלָד כֵּינּוּן שְׂאִין נִהְרַגִין עָלָיו וְדַאי דְלִשְׁטָה זֹו אֵין מְחַלְלִין וּכְדַפְתַּח וְאִיפָא מ"ד דְּאֵין מְחַלְלִים מְשׁוּם נְפָלִים וְעֵינֵין בַּתּוֹסֵפ' נִדָּה דָף ס"ד ד"ה אֵיהוּ מִיָּמֵי בְּרִישָׁא וְאוּלָם לְדִינָא נִלְעַנ"ד דְּבָרֵי תוֹס' בְּרוּרִים וְהַכְרַעְתֶּם מְכַרְעַת מְגוּסָס דְּאֵין זֹו תְּלִי' בְּזוֹ וְהֵינּוּ כְּדַעָה רֵאשׁוּנָה שְׁבַהֲר"ן שְׁהִיא נְמִי לְדַעְתִּי דַּעַת הֶרֶמְב"ן עֲצָמוּ וְכַנְלַעַנ"ד רֵאָזָה מְבֹאָרְת שְׁהָרִי אֲפִילוּ עַל סְתָם וְלָדוֹת כֹּל שְׂאִין יָדוּעַ כֹּל חֲדָשִׁיו אֲפִילוּ בְּן יוֹם אֶחָד אֵין נִהְרַגִין עָלָיו עַד שְׁשִׁשָּׁה ל' יוֹם כַּנ"ל בְּרַמְב"ם ע"פ גְּמָרָא וּמִשְׁנָה שְׁלִמָּה שְׁנִינּוּ מְרַחֲצִין אֶת הַקֶּטָן אַחַר הַמִּילָה וּמְבֹאָר שֶׁם בְּגָמָרָא שְׁמִפְנֵי הַסַּפְנָה מְחַלְלִין עָלָיו וּבְלִי סַפֵּק מִשְׁנָה זֹו סוּבְבַת עַל כֹּל הַתִּינוּקוֹת שְׁמִהְלִינּוּ בְּשִׁבְתָּ דְּהֵינּוּ אֲפִילוּ סְתָם וְלָדוֹת וְאֲפִילוּ לְרִשְׁב"ג א"ו דְּאֵין זֶה תְּלִי' בְּזָה מִפְּנֵי שְׂאִין הוֹלְכִין וְכוּ' וּמַה שְׂאִין נִהְרַג עָלָיו נְמִי הַטַּעַם מְשׁוּם פ"ג דְּרוּצָח שְׂאִין הוֹלְכִין בּוֹ אַחַר רֹוב וְלָדוֹת וְאֵף עַל חִלּוּל דְּמִילָה מְוַכְרַח לְשִׁנוּי לְרִשְׁב"ג דְּמִהְלִינּוּ מ"ג וְלָכוּן בְּמוּמַרְת מְעוּבָרְת וְיָדִינוּ תְּקִיפָה מְחַלְלִין עַל הָעוֹבֵר וְסַפֵּק בְּן שְׁבַעָה שְׂאֵנִי כְּדַמְסֵיִם הַמ"א מְשׁוּם הָרִיעוּתָא שְׁלֵא גְמָרוּ וְכוּ' וְכֹל דְּבָרֵיו מוּבָנִים אֵף שְׂאֵינָם מְסוּדָרִים כְּרֵאֵוִי תַחֲזִילָה כְּתַב הַהוּא דְּסַעֲיָף ה' אֵיירִי בְּיָדוּעַ וְהֵינּוּ לְשִׁיטַת הִיא שְׁבַר"ן וְאֵז אֵין צְנוּרָה לְמַה שְׁמִסֵּיִם וְהָכָא כֵּינּוּן דְּאִיפָא רִיעוּתָא אֵף זֶה כְּתַב לְשִׁטָּה רֵאשׁוּנָה שְׁבַהֲר"ן וְק"ל וְאוּלָם כֹּל זֶה הַהֶכְרַח לְשִׁטַּת הַטוּר אֲבָל בְּאַמַּת לַעַנ"ד קוּשְׁי' הַע"ש אֵף שֶׁהַמ"א כְּתַב עַלִי' וְאֵין זֹו קוּשְׁי' בְּעֵינֵי הוּא קוּשְׁי' עֲצוּמָה כִּי הָא בּוּדַאי סְתִימַת הַטוּר וּש"ע לְדִינָא דְּסַעֲיָף ה' מְבֹאָר דְּאֵיירִי אֲפִילוּ בְּסְתָם וְלָדוֹת וּבִיּוֹתֵר לְמַה שֶׁהַמ"א עֲצָמוּ מְבָאָר סק"י דְּהַסְתִּימָה נְמִי מוֹרָה אֲפִילוּ לֹא נַעֲקֵר הַנּוֹלָד וְחִיּוּשֵׁינּוּ לְמִיעוּט שְׂאֵינּוּ מְצוּי כְּזֶה לְחַלֵּל שְׁבַת מִפְּנֵי פ"ג א"כ אֵף שְׁלֵא גְמָרוּ שְׁעָרוּ מַנ"ל לְהַטוּר שְׂאִין מְחַלְלִין עָלָיו מִפְּנֵי סַפְנָתוֹ וְאֵי מְשׁוּם מַה שְׁמַבִּיא הַב"י עַלִי' דְּהַטוּר הַבְּרִייתָא הָא בְּרִייתָא זֹו לֹא נִשְׁנִית אֲלֵא לַעֲנִין דְּלֹא מְחַלְלִין לְמוּלוֹ אֲבָל לַעֲנִין פ"ג מִי גְרַע מִדִּין דְּסַעֲיָף ה' וּמְגוּסָס דְּמְחַלְלִין וְכוּן מִשְׁמַעוֹת הַסּוּגִי' דְּמַקְשָׁה עַל בְּרִייתָא זֹו דְּלִימְהֵלִי' מ"ג וּמַה הַקּוּשְׁי' דִּילְמָא הַבְּרִייתָא אֵף אֵיירִי דְּלֹא מְחַלְלִין עָלָיו בְּסַפְנָתוֹ אֲבָל מְהֵלִינּוּ אוֹתוֹ בְּאַמַּת מ"ג וְדוּחַק שְׁסַמָּה עַל מַה דְּמַפְרֵשׁ בְּדָף קל"ה הַבְּרִייתָא וְלֹא סַפְקָלְאֵתוּי הָא דַּת"ר שְׁהָרִי אֵינָה מְוַזְכֵּרְת פָּה א"ו מִשְׁמַע דְּפְשִׁיטָא לִיהַ דְּמִפְּנֵי הַסַּפְנָה וְדַאי מְחַלְלִין עָלָיו דְּלֹא גְרַע מְהֵנָּה דְּלַעֲיֵל וְלֹא אֵיירִי אֲלֵא לַעֲנִין מִילָה וְכוּן מִשְׁמַעוֹת הֶרֶמְב"ם בְּרוּר שְׂאֵינּוּ מַעֲתִיק בַּה' שְׁבַת אֲלֵא הַבְּבֵא דְכוּן שְׁמוּנָה וְדַאי אֲסוּר לְטַלְטְלוֹ וְכוּן הָרִי"ף וְהָרֵא"ש לֹא הַזְכָּרוּהָ אֲלֵא לַעֲנִין מִילָה וְצ"ע: שׁוּב חֲזֵר וְכַתַּב הַגָּאוֹן שִׁי הַנ"ל מַה שְׁכַּבּוּדוֹ מְשִׁיג עָלָי בְּמַה שְׁרַצִּיתִי לוֹמֵר דְּעַל תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה בֵּין הַנְּכָרִים דְּמְחַלְלִים שְׁבַת דְּכֵינּוּן דְּבְרִייתָא גְּלִיף מוּשְׁמָרוֹ אֶת הַשְּׁבַת וְכוּ' כְּדִי שִׁשְׁמָרוּ שְׁבַתוֹת הַרְבֵּה דְּלֹא שְׁיִיף כֹּן בְּתִינוּק שְׁנִשְׁבָּה דְּמַסְתַּמָּא יִשְׁתַּקַּע בֵּין הַנְּכָרִים וְאֵף דְּשְׁמוּאֵל גְּלִיף לָהּ וְחִי בָּהֶם וְלֹא שְׁיָמוּת בָּהֶם מְסַתַּמָּא לֹא פְּלִיג בְּהָא עַל הַבְּרִייתָא עכ"ד: וְלִבִּי מְהַסֵּס

בְּזֶה הַרְבֵּה דַּהְרֵי הַרְבֵּה טְעָמִים נֶאֱמָרוּ בְּגִמְרָא וּלְחַד תַּנָּא יִלְפִינן מִק"ו וּמָה מִיֵּלָה שְׁהוּא
 בְּאֶחָד מֵאַבְרָיו וְכוּ' וּלְפִי טַעַם זֶה לְכַאוּרָה גַם בְּתִינוּק שְׁנִשְׁבָּה וְהַגּוֹזִים מְנִיחוּ לְהַמּוּל ע"י
 יִשְׂרָאֵל מִסְתַּמָּא מִיֵּלְתוּ דוּחָה שַׁבַּת א"כ ה"ה דְּעַל כָּל גּוֹפּוֹ מְחַלְלִים שַׁבַּת וְגַם הִיא גּוֹפָא
 קוֹשִׁיא פִּינּוֹן דְּדַרְשִׁינּוּ וְחֵי בְּהֵם וְלֹא שְׁיָמוּת בְּהֵם מִנ"ל לֹאמַר דְּהוּא דְּוִקָא הֵיכִי דִּישְׁמֹר
 שַׁבְּתוֹת הַרְבֵּה וְאִי דְּאֶמְרִינּוּ דְּהַתּוּרָה הַקְּפִידָה דְּוִקָא עַל חַיּוֹת אָדָם שְׁיִשְׁמֹר מִצּוֹת א"כ
 גַם בְּעִיקָר צוּוִי לְהַחֲיוֹת נִימָא דְּנִפְשׁ כְּזֶה מוֹתֵר לְהוֹרְגוֹ דְּאִין מְצוּוִין לְהַחֲיוֹת רַק מִי שְׁיִקְרִינּוּ
 מִצּוֹת א"ו דְּאֶמְרִינּוּ דְּהַתּוּרָה חֲסָה עַל נֶפֶשׁ מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל ה"נ נִימָא דְּהוֹתֵר חֲלִיל לְשַׁבַּת
 כְּדִי לְהַחֲיוֹת נֶפֶשׁ מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל וְהַדְּבָר בְּעִינֵי קוֹשֵׁה לְמֵאֹד לְהַחֲלִיט כְּדַעַת כְּבוֹדוֹ נ"י: תו
 כְּתַב מַר עַל קוֹשְׁיָתִי בִּמ"א וְא"י מָה קוֹשֵׁה לוֹ דְּלִשְׁטָה זֹו דְּתוֹלִין הַחֲלִיל בְּמָה שְׁאִין
 יִשְׂרָאֵל נְהָרְגַ עָלָיו א"כ עַל וְלָד הַנּוֹלָד בִּס' נֶפֶל וְכוּ' לֹא יִדְעָתִי כְּוִנְתּוֹ דְּמַר דְּמָה עֲנִין זֶה
 לְזֶה דְּהָא וְלָד הַנּוֹלָד דְּאִינוּ נְהָרְגַ הֵינּוּ רַק מְסַפֵּק וְאִילוּ הֵינּוּ יוֹדְעִים דְּכָלוּ חֲדָשִׁיו הֵינּוּ
 נְהָרְגַ מִש"ה מְחַלְלִין וְזֶה הֵינּוּ עִיקָר קוֹשְׁיָתִי עַל הַמ"א וְמָה גַם רֵאִי 'תוּס' מְגוֹסָס לִיתָא
 דְּהָא דְּאִין נְהָרְגִין עָלָיו דְּרוּב גּוֹסְסִים לְמִיתָה אָבֵל אִם הֵינּוּ יוֹדְעִים דְּזֶה עוֹמֵד לְחַיּוֹת הֵינּוּ
 נְהָרְגַ עָלָיו וּמִמִּילָא לְעֲנִין חֲלִיל שַׁבַּת מְחַלְלִים דְּבִפ"נ לֹא אֶזְלִינּוּ בְּתַר רֹב יִמְחוּל כְּבוֹדוֹ
 נ"י לְבָאָר לִי עוֹמֵק דְּעַתּוֹ בָּאָר הֵיטֵב עַכ"ל: לְזֶה הַשַּׁבָּתִי שְׁנִית מָה שְׁכַתֵּב שְׁלִבּוֹ מְהַסֵּס
 בְּמָה שְׁלֹא הַסְּכַמְתִּי לְדַעַתּוֹ לְחַלְלֵ שַׁבַּת עַל תִּינוּק שְׁנִשְׁבָּה וְכַתֵּב שְׁהֵרִי הַרְבֵּה טְעָמִים וְכוּ'
 וּמָה מִיֵּלָה וּלְפִי טַעַם זֶה לְכַאוּרָה גַם בְּתִינוּק שְׁנִשְׁבָּה וְהַגּוֹי מְנִיחַ לְהַמּוּל ע"י יִשְׂרָאֵל
 מִסְתַּמָּא מִיֵּלְתוּ דוּחָה שַׁבַּת וְחֲלִילָה תִינוּק כְּזֶה שְׁיִדְעִינּוּ שְׁיִשְׁאָר מְטוֹמָע בֵּין הַגּוֹזִים לְחַלְלֵ
 עָלָיו שַׁבַּת כְּדֵאִיתָא בְּטוֹר י"ד שְׁעַם דְּפוּסֵי הַב"ח וּמְבִיאֵוּ הַט"ז וְש"ף ס' רס"ו וְאִין אָנוּ
 מְחַזְקִים אוֹתוֹ שְׁיִצָּא לְתַרְבּוֹת רְעָה מְבוֹאָר הָא בְּמוֹחֲזָקִים כּוּ שְׁיִצָּא לְתַרְבּוֹת רְעָה אֲסוּר
 לְמוּלוֹ בְּשַׁבַּת וּק"ל: וּמָה שְׁכַתֵּב מַר לְבָאָר קוֹשְׁיָתוֹ עַל הַמ"א וּמְמַצִּיא סְבָרָה לֹאמַר דְּאָף
 הַרְמַב"ן מוֹדָה בְּסַפֵּק נֶפֶל הַנּוֹלָד מְחַלְלִים שַׁבַּת עָלָיו מְפַנֵּי הַסַּפֵּק דְּלֹא נֶפֶל הוּא אָף בְּעוֹבֵר
 ס"ל מְדָלָא נְהָרְגַ עָלָיו וְאִפִּילוּ בְּכָלוּ חֲדָשִׁיו ש"מ דְּלֹא מְקַרֵּי נֶפֶשׁ מִש"ה אִין מְחַלְלִין וְכוּ'
 הַאֲמַת כִּי לִוְלֵא שְׁהַתּוּס' לְהַדְּיָא מְתַנַּגְדִּים לְהַדְּיָא בְּסַבְּרָתוֹ הֵינּוּ לֵה מְקוּם לְהַתְקַיֵּם אָבֵל
 מָה שְׁרוּצָה מִכ"ת שִׁי' לְהַכְנִיס הַדְּבָרִים בְּפִי הַר"ן תְּמָה אֲנִי מְאוּד הָא סִידְרָן שֶׁל הַדְּבָרִים
 הֵכִי הֵם בְּהַר"ן וְכַתֵּב בְּהַלְכוֹת אֲדוּלוֹת אֲשֶׁה עוֹנְבָרָה וְכוּ' אַע"ג דְּאֶמְרִינּוּ סַפֵּק בֶּן קִיָּמָא
 סַפֵּק נֶפֶל הוּא שְׁפִיר דְּמִי לְמִיתָן לוֹ הֵרִי שְׁלֹא כְּתַב כָּלֵל הַחֲזִידוּשׁ הוֹאִיל וְהוּא עוֹנְבָר אֲלֵא
 אָף שְׁסַפֵּק נֶפֶל הוּא וְע"ז מִיָּתִי לוֹ סִינְעֵתָא תְּחִילָה מֵאֲשֶׁה יוֹשְׁבַת עַל הַמְשַׁבֵּר אָף דְּנָמִי
 סַפֵּק הוּא אִם מְצָא חֵי אוֹ מֵת מ"מ מְחַלְלִין עַל הַסַּפֵּק.

ע"ז כְּתַב וְאֵע"ג דְּתַנּוּ וְכוּ' דְּאֶלְמָא מְעִיקָרָא קוֹדָם שְׁהוֹצִיא רֵאשׁוֹ לִית בְּיָה מְשׁוּם הַצְּלַת
 נְפֻשׁוֹת וּלְדַעַתּוֹ דְּמַר הַרְאָנִי זֹו אֶזְלָה דְּאֶלְמָא מְעִיקָרָא לִית בְּיָה מְשׁוּם הַצְּלַת נְפֻשׁוֹת מְשׁוּם
 דְּלֹא מְקַרֵּי נֶפֶל וְאִפִּילוּ יָדוּעַ שְׁכָלוּ חֲדָשִׁיו וְא"כ מְהַרְאִי שְׁלֹא לְחַלְלֵ עָלָיו שַׁבַּת וְקֵאמַר
 אַפ"ה לְעֲנִין שְׁמִירַת מִצּוֹת וְכוּ' מְחַלְלִין עָלָיו שְׁמָא יִשְׁמֹר וְאָף דְּלֹא מְקַרֵּי נֶפֶל לְעֲנִין
 הַצְּלַתּוֹ מ"מ לְעֲנִין שַׁבַּת מְחַלְלִין וְשׁוּב כְּתַב לְדַעַתּוֹ דְּמַר וְאִיכָא מ"ד אִין מְחַלְלִין מְשׁוּם
 נְפֻלִים ע"כ לֹא ר"ל נֶפֶל שְׁנּוֹלָד אֲלֵא לְעוֹנְבָר אָף שְׁכָלוּ חֲדָשִׁיו קוֹרָא נֶפֶל וּמָה שְׁאִין מְחַלְלִין
 עָלָיו הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא נֶפֶשׁ מְקַרֵּי לְעֲנִין הַצְּלַתּוֹ אוֹ לִיְהָרְגַ עָלָיו וּמָה דְּקוֹשִׁיא ע"ז מָמָה
 שְׁמַחֲלִין עַל יוֹשְׁבַת עַל הַמְשַׁבֵּר וּמָתָה שְׁם טְעָמָא אַחְרִינָא הוּא דְּכִינּוּן שְׁמָתָה לֹא יִרְדּוּ
 אֲמוֹ הוּא וְלִהְכִי אִפִּילוּ אִין יָדוּעַ שְׁכָלוּ חֲדָשִׁיו מְחַלְלִין מְפַנֵּי הַ סַּפֵּק שְׁמָא לֹא נֶפֶל הוּא.

הבט ונראה אותן הדברים מה שעיקר טעמייהו דאיפא מ"ד דהיינו משום דעופר ירף אמו הוא הא לא נזכר מעולם ואיהו יאמר אין מחללים משום נפלים וליהוי סובר דאפילו על נפל במעי אמו שמתה מחללים ולעופר שפלו חדשיו במעי אמו שחיה יקרא נפל וגם מה זה שכתב ויושבת על המשבר טעמא אחרניא מה זה טעם אחר הא אין לו שום טעם אלא זה שפנין שמתה האם הולד נפש מקרי אף דלא אית ביה משום הצלת נפשות שיהי הוא ספק נפל לכן לענ"ד הפשוט בדעת הרמב"ן פדהיינו המ"א נכסברת התוס' וקאיפא מ"ד סברו שזה בזה תליא דכל שאין נהרגין עליו מהראוי שלא לחלל עליו שבת ולהכי אמרו אין מחללין משום נפלים ואפילו נולדו והוא דיושבת על המשבר איירי פדכתב המ"א בידוע שפלו חדשיו וכמו דמוקמוהו התוס' למה שכתבו ומיהו אפשר והיינו שכתב טעמא אחרניא גבו פלומר שפנין שמתה האם נהרגים עליו באמת אף שהוא עופר והיינו בכלו חדשיו והוא איפא מ"ד הוא גופיה סברת התוס' ומיהו אפשר וק"ל: סימן שלא סעיה ה' נולד פשהוא מהול.

כתב המ"א מצאתי כתוב וכו' וצ"ע למעשה נשאלתי מגיסי התורני המופלא מוה' נפתלי ז"ל בלשון זה ע"ד התינוק שנולד מהול אף בתחילתו בשעת לידה הנה נולד מהול ממש נראה לכל שפל העטר' הנה מגולה פאשר הגידה לי המילדת מ' ריזכי תיכף אחר הלידה ביום שבת קודש שבאתה לשאול מאתי אם המילה תדחה שבת והשפתי נולד מהול אינו דוחה שבת וביום אתמול דהיינו יום ד' הגידה לי ששוב נתגדל העור ומחפה כל העטרה עד ששוב אין נראה פמהול והלכתי היום בעצמי וראיתי התינוק והוא אמת שהעור נתגדל עד שמחפה העטרה כל זמן שהוא בלא קשוי אבל כשמתקשה נתגלה העטרה דהיינו רוב גבוה של העטרה ולענ"ד יש להדמותו לציצין המעכבין את המילה שחוזר עליהן בשבת אפי' כבר פירש פי הש"ך פתב סי' רס"ד סק"ט בשם ב"י דאיפא תרי עיפובים חד חופה רוב הקיפו אע"ג דליפא רוב גובה וחד דליפא רוב גובה אע"ג דאיפא רוב הקיפו ואותו תינוק אף אחר שנתקשה אעפ"כ לא נתגלה רוב הקיף העטרה אלא עד חוט העב המקיף אף הואיל שאותו תינוק בתחילה הי' נולד מהול ממש רק אח"כ ע"י שנעשה בעל בשור ונעשה בשור מנדולדל הרבה ובשאר תינוק א"צ למולו פעם אחר רק לתקן מפני מראית א"כ אסור למולו בשבת אף באמת זה לא דמי לאותו הדין הואיל ולא נתגלה רוב הקיפו לכן יודיעני דעתו בזה עכ"ל: והשפתי לו בלשון זה באמת למה שרצה מעלתו לדמות גדון זה ע"פ עדות המילדת לנימול פעם פהוגן ושוב מפני שבשורו רף או שהוא בעל בשור נראה האידנא פאינו נימול: או במה מסיים אף באמת זה לא דמי לאותו הדין הואיל ולא נתגלה רוב הקיפה דמה בכך הא מבואר בהגהת רמ"א וא"צ וכו' ואפילו אינו נראה רק מיעוט העטרה שנמול סגי ומשמע ברור אפילו לא נתגלה לא רוב הקיפו ולא רוב גובה אמנם לענ"ד אחרי שפעת נראה לכ"ע שאינו מהול לא סמכינן פלל בזה על עדות אשה לידחות מילה בזמנה כי לא מצינו לאשה נאמנות אלא בי"ד סי' קכ"ז בהג"ה במידי דבידה לתקן לומר תיקנתיו או חי' לענין נשים שילדו בבית אחת פדאיתא בא"ע סי' ד' סעיה ל"ה ומן הטעם המבואר שם שלא הוחזק ואין אנו יודעים יחסם אבל בנ"ד שמעמידה בדבר נגד חזקה דאתי' מכח רובא דרוב בנים המתילדים צריכים למול ד"ת וממש מיעוטא דמיעוטא הנולד מהול בענין שא"צ אלא הטפת דם ברית וכעת אנו רואים שהוא ערל פודאי לענ"ד אין לה נאמנות לידחות המילה בזמנה ואפילו בשבת: שוב חזר

וְשָׁב וְהֶאֱרִיךְ בְּדַבְרֵיהֶם בְּעֵלְמָא אֲדָה תְּמַצִּית שְׁאַלְתּוּ שְׁנִית הִיא אִם יֵשׁ לִי־סְפֹןק כְּהַחֲכֵם שִׁבְב־י וְשׁ"כ בִּי"ד ס"ס רמ"ד או לא מִפְּנֵי הַצ"ע שְׁבִשׁ"ד שֶׁם מִהִירוּשְׁלָמִי וְגַם הַמ"א פ"ה כְּתַב וְצ"ע לְמַעֲשֵׂה וְהַשְׁבַּתִּי יִרְאֶה לַעֲנ"ד בְּלִי סְפֵק דִּישׁ לִי־פִסְק כְּמוֹתוֹ שְׁהָרִי הָכִי מְבֹנָאָר בְּהַרְמַב"ם פ"ב הֶלְכָה ג' סוּתָם וְכַתֵּב פִּיצַד אִם נִשְׁאַר מֵעוֹר הַעֲרָלָה עוֹר הַחוּפָה רֹב גְּוֹבָהָה שֶׁל הַעֲטָרָה הָרִי זֶה עָרַל כְּמוֹת שֶׁהִיא וְכו' וְלֹא הַתְּנָה מֵעוֹלָם שִׁיְהִיא נִשְׁאַר חֲנוּפָה הָרֹב בְּתַר הַקִּשּׁוּי וְאֲדָה בְּהֶלְכָה ה' הַתְּחִיל וְכַתֵּב קִטָּן שְׁבִשְׁרוּ בָּד רֹאֵין אוֹתוֹ בְּעַת שִׁיְתַקְשָׁה אִם נִרְאֶה מְהוּל א"צ פְּלוּם וְהִיָּינוּ מִפְּנֵי שְׁאֵף אִם לֹא נִרְאֶה מְהוּל בְּעַת שִׁיְתַקְשָׁה הַתִּינוּק אִינוּ אֵלָא מִדְּבָרֵי סוּפְרִים כְּדַבְּיָאָר הַתַּה"ד טַעְמוֹ וְהָרִי מְסִיָּים בְּטַעְמוֹ דְּלָמָּה הוּא מִד"ס הוּאִיל וּמַל א"צ לְמוּל פַּעַם שְׁנִית מִן הַתּוֹרָה מִמִּילָא נִשְׁמַע דְּבִהֶלְכָה ג' פִּינוּן שְׁלֹא נִיְמוּל פַּעַם כַּהוֹגֵן אִין שׁוּם הֶבְדֵּל בֵּין נִתְקַשָּׁה לְלֹא נִתְקַשָּׁה וְכָל שְׁלֹא נִתְגַּלָּה הָרֹב אֶפִּילוּ בְּלֹא קִשּׁוּי נְמִי הָרִי הוּא כְּעָרַל כְּמוֹ שֶׁהִיא וְה"נ מְבֹנָאָרִים דְּבָרֵינוּ בְּפָרְק הַמְּשֻׁנִּיּוֹת לְמַשְׁנָה דְּסוּף פָּרְק ר"א ע"ש וּבִמְח"כ הַשְּׁ"ד הוֹנָה אֵת עֲצָמוֹ לְכַתֹּב בְּנִקְה"כ שְׁבִפְנִי הַמְּשֻׁנִּיּוֹת מְבֹנָאָר כְּהַשְׁגָּתוֹ וְנִהְפֵּךְ הוּא ע"ש וְכֵן מוּכַח נְמִי מִהַטּוֹר וְכָל הַפּוֹסְקִים שְׁאִינָם מְזַכְּרִים בְּדִיוֹקַת הַקִּשּׁוּי אֵלָא בְּתִינוּק הַמְּסוּרָבֵל וְתַדַּע נְמִי שְׁהָרִי נְמִי נֶאֱמַר דְּבִשְׁבַת כָּל שְׁלֹא פִי' חוּזַר עַל הַכֹּל וְאִם פִּירֵשׁ אִינוּ חוּזַר אֵלָא עַל צִיצִין הַמְּעַכְבִּים וְהוּא דָּף קל"ג ע"ב וּפְרַשׁ"י דְּלֵהֲכִי בְּמַעַכְבִּין אֶפִּילוּ פִּירֵשׁ חוּזַר מִשׁוּם שֶׁהֵן כְּמִילָה עֲצָמָה וּר"ל דְּלֵהֲכִי נִיְתְּנָה שְׁבַת לִידְחוֹת בְּעַבְרוֹם וְאִילוּ לְדַעַת הַשְּׁ"ד הָא וְדֹאֵי בְּרוּר שְׁבִשְׁעַת הַמִּילָה לְאַחַר הַחֲתָדָה שׁוּב אִין הָאֲבָר קִשָּׁה מְרֹב מְכֹאֻבִּין וְאֵף כָּל הַיּוֹם בְּלִתִּי סְפֵק אֲצִלִּי שְׁאִינוּ מִתְקַשָּׁה וְקִשָּׁה לְדַעַתוֹ אִיְדָה יַחְזִיר בְּשְׁבַת ע"י שְׁרֹאָה שְׁאִין רֹב הַעֲטָרָה מְגוּלָה הָא שְׁמָא כְּשִׁיְתַקְשָׁה יִהְיֶה לְכָל הַפְּחוֹת הָרֹב מְגוּלָה וְאִיְדָה יַחְלַל שְׁבַת עַל הַסְּפֵק וְזֶה אִין לְהַעֲלוֹת עַל הַדַּעַת שְׁמַחְוִיב לְמַשְׁמַשׁ הָאֲבָר כְּדִי לְבַדְּקוֹ ע"י קִשּׁוּי דֹאִין לֵה סַפְנָה גְּדוּלָה מִזֹּו לְמַשְׁמַשׁ בְּהַחְבּוּרָה עַד שִׁיְתַקְשָׁה וְכֹלִי הִיא וְאוּלַי קְרוּב לִי שְׁאִין הַמְּשֻׁמוֹשׁ מוֹעִיל פְּלוּם לְהַקְשׁוֹתוֹ בְּתוֹדָה יְסוּרֵינוּ וְגַם סְתִימַת הַבְּרִיָּיתָא וְכָל הַפּוֹסְקִים אִינוּ מוֹרָה כָּלֵל לְזֶה א"ו מוּכַח בְּרוּר דְּכָל שְׁלֹא נִיְמוּל פַּעַם כַּהוֹגֵן אֶפִּילוּ מְגוּלָה בְּשַׁעַת קִשּׁוּי לֹא מְהַנִּי וְהָרִי הוּא עָרַל עַד שִׁיְהִיא מְגוּלָה אֶפִּילוּ שְׁלֹא בְּשַׁעַת קִשּׁוּי וְהִיָּינוּ נְמִי טַעְמִיָּהוּ דְּכָל הַפּוֹסְקִים שְׁלֹא הַשְּׁגִיחוּ בְּהִירוּשְׁלָמִי וְתוּ מִשׁוּם דְּקִשְׁיָא לְהוּ שְׁהָרִי בְּתַלְמוּדָן דְּבָרֵי שְׁמוּאֵל אֲדָה נֶאֱמָרִים עַל תִּינוּק הַמְּסוּרָבֵל וְאִילוּ לְהִירוּשְׁלָמִי דְּשְׁמוּאֵל אֲמַר דְּבָרֵינוּ נְמִי עַל תִּינוּק שְׁלֹא נִיְמוּל כַּהוֹגֵן קִשָּׁה לְמָה לֹו לֹוֹמַר בְּתַרְתִּי נְמִי עַל מְסוּרָבֵל הַשְּׁתָא בְּאִינוּ נִיְמוּל כָּלֵל פַּעַם כַּהוֹגֵן מִפְּנֵי מַה שְׁנִרְאֶה מְהוּל ע"י קִשּׁוּי א"צ יוֹתֵר מְכ"ש כְּשִׁנְיָמוּל פַּעַם כַּהוֹגֵן וְאִם שְׁמוּאֵל בְּאֶמֶת אֲמַר דִּינוּ רַק פַּעַם אֶחָד עַל לֹא נִיְמוּל כַּהוֹגֵן הָא וְדֹאֵי קִשָּׁה מְדוּעַ שִׁנְיָה תַלְמוּדָן לֹוֹמַר דְּבָרֵינוּ אֲדָה עַל מְסוּרָבֵל א"ו דְּתַלְמוּדָן פְּלִיג בְּזֶה עַל הִירוּשְׁלָמִי דְּלֹא אֲמַר דִּינוּ אֵלָא אֲדָה עַל מְסוּרָבֵל וְלֹא עַל שְׁאִינוּ נִיְמוּל כַּהוֹגֵן וְא"כ תַלְמוּדָן עֵיקַר וְתוּ מַה שְׁהַקְשָׁתִי לְעִיל מִתִּינוּק הַנִּיְמוּל בְּשְׁבַת דְּחוּזַר עַל הַמְּעַכְבִּין זֶה גּוּפָא נְמִי קִשְׁיָא עַל הִירוּשְׁלָמִי שְׁמִידָ בְּתַר הַדְּבָרִים שְׁבִשׁ"ד נֶאֱמַר נְמִי שֶׁם דִּין זֶה דְּבִשְׁבַת חוּזַר עַל צִיצִין הַמְּעַכְבִּים וְקִשָּׁה כְּנ"ל א"ו הוֹכִיחוּ הַפּוֹסְקִים אוֹ לְהַבְנִת הַשְּׁ"ד ע"כ דְּהִירוּשְׁלָמִי גּוּפִי אֶפְקִי לְמ"ד זֶה ר' טַבְּיִי בְּשֵׁם שְׁמוּאֵל מְהֶלְכָה מְדָאָר בְּשִׁמִּי דְּבוֹדְקִין לְתִינוּק שְׁלֹא נִיְמוּל כַּהוֹגֵן אוֹ דִּיוֹתֵר מְסַתְבִּיר שְׁמַפְחָ קוֹשְׁיָתִי הַנְּ"ל פִּירֵשׁוּ אֲדָה הַמ"ד הַנְּ"ל שְׁבִירוּשְׁלָמִי דְּלֹא קִאִי כָּלֵל עַל תִּינוּק שְׁלֹא נִיְמוּל כַּהוֹגֵן אֵלָא עַל הַנְּאָמַר בְּמַתְנֵי וְאִם הִיא בְּעַל בְּשִׁיר מְתַקְנוּ מִפְּנֵי מְרִאִית עֵין עַל זֶה קִאִי וְלֹא עַל נִיְמוּל שְׁלֹא כַּהוֹגֵן וְיִהְיֶה אִיְדָה שִׁיְהֵי שְׁפִיר עֲבָדוּ

הפוסקים שאפקוהו מהלכה ופסקו כמבואר בתלמודן וזה ברור וא"כ ממילא נמי הנולד מהול אינו נקרא מהול שא"צ אלא הטפת דם ברית אלא אם נראה רוב העטרה מגולתה אפילו שלא בשעת קשוי ונקא פי מה"ת יתא נזמול בידי שמים עדיף מנזמול בידי אדם וכדברי המ"ב שבמ"א והצ"ע שבמ"א אקנה שפכר יצאנו בזה ידי חובת העיון ופשיטא נמי דין הב"ח ברור דקולת התה"ד במגולתה מקצת העטרה אינה אלא בנימול פעם כהונגן וק"ל: לסעיף ה"ל ומי שיש לו שתי ערלות בהגמרא איתא פלוגתא ר"ה ור"ח חד אמר מחללין וחד אמר אין מחללין ותלמי' בפלוגתא אם נזמול לשמונה או לאחד ותו קשיא לי איפכא דביבמות דף ע"ב משמע בין להת"ק ובין לראב"ש מי שיש לו ב' ערלות הוי תמיד מילה שלא בזמנה וע"כ היינו משום דאינו נזמול לשמונה [והפסקו הפוסקים לחומרא דנזמול לשמונה ואינו דוחה שבת ובענייני לא מצאתי טעם לסברת המ"ד דאינו נזמול לשמונה ודמנ"ל הו' ואני אף מודיע צערי לרבים: סעיף ט הג"ה ובמדינות אלו נוהגין לרצו לפני המילה] בסמין שהוחמו מאתמול ז"ל הר"ן זה שכתב הר"י שפירחיצין אותן כדרכו בין לפני מילה וכו' כי קאמר וכו' אבל לפני המילה ונקא בסמין שהוחמו מע"ש דנהי דרחיצה דידהו מדרכו מיהא אסורי ורפנו לא שרי במכשירי מילה אפילו שבות של דבריהם אפ"ה כיון דרחיצה בסמין שהוחמו מע"ש לא אסרו אלא מפני הבלגו שיהיו מחמין בשבת ואמרינו מע"ש הוחמו במקום מילה התירו דלא שייך בה האי גזירה כולו האי עכ"ל: וקשה לו מה הנצרך לידחק בטעם נהי דהרחיצה מכשירין הוא מ"מ הו' הרחיצה גופה מכשירין שא"א להיות מע"ש ור"ע הו' לא אסר אלא מכשירין שאפ"ש מע"ש וה"נ פסק הרמב"ם להדיא פ"י מה' שבת דקושירין גימא במקדש כסתם מתני' דעירובין דף ק"ב ע"ב והיינו משום דהוי מכשירין שא"א מע"ש ע"ש בהסוגי' ודוק אף עיין פסחים דף ס"ו שם נמי קאמר ר"ע זה הפלל וכו' ומ"מ הו' דהוי מכשירין שא"א מע"ש ומ"מ אינה דוחה וע"ש פרש"י שדחק וכתב בד"ה הביא לו והו' נמי לאו מגופי' דפסח הוא ולא כתיב בי' במועדו ואולי אף הר"ן לומד הכי לגבי הרחיצה וצ"ע: סימן של"ג סעיף א' אע"פ שמתיר להסתפק ממנו אסור להתחיל בו כתב המ"א ואם התחיל משמע דשרי הו' פשיטא דהכי פננת הש"ע כדמבואר בהב"י אבל עיין בט"ז שהרבה להקשות ובנדאי למה שהבין טעם אסור ההתחלה משום טירחא קשה כל מה שהקשה אבל לענ"ד משום לתא דמוקצה הוא אף לר"ש דאף שאינו מקצה דעתו מדבר אוכל מ"מ מסתמא דאוצר מקצהו מלפנותו ובזה שתי קושיותיו לק"מ אף מה שהקשה ותו דהו' מפרשי' מאי אבל לא את האוצר שלא יתחיל משמע דאע"פ שמתחיל מבע"י מפנין ונקא לדבר מצוה ולא לדבר רשות זה נדאי קוש' הו' אמנם ונקא להגירסא שלפנינו בדשמואל דו"ה כדאמרי אנשי ואפילו טובא וש"מ מה דפסקינו לא יותר מה' היינו משום דפסקינו בזה כר"ח שפי' ד' מה' וה' מאוצר גדול ומוכרח לפי זה דאבל לא את האוצר היינו שלא יתחיל באוצר דאילו שלא יגמור מרישא שמעינן כדפי' רש"י ז"ל וא"כ מה דתנו מפנין היינו פשהתחיל מבע"י ומ"מ מקפיד ונקא לדבר מצוה ולא לרשות וע"כ משום טירדה ופשיטא דשפיר הקשה דא"כ אף אפ"ש לפרש הברייתא לדבר הרשות אבל העיקר דע"כ הרמב"ם אינו גורס בדשמואל ואפילו טובא וא"כ פסקינו מכל וכל כפירושא דשמואל ואבל לא את האוצר לא יגמור נמצא לא איירי מתני' כלל מן התחלה אלא אדרבה מפנין היינו ע"י התחלה ור"ש היא ונשפיר דמוקי הברייתא

דאָפּילו לר"ש דוקא לדבר מצוה מותר להתחיל אבל לדבר רשות לא ונהרי"ף אף דגורס
ואפילו טובא מ"מ הא לא הכריע בהפלוגתא ומביא דיש פוסקים פשמואל ואלויבין מעתיק
גמי הברייתות לאוקימתות שמואל בהתחלה לדבר הרשות ובזה יפה עולין כל דברי
הב"י ופי' הט"ז בהברייתא באמת דחוק ורחוק ודוק: סימן של"ד סעיף ב' יש מתירין
גיש אוסרין עיין סי' רס"ו סעיף ט' שם מבואר בהרמב"ם וש"ע דבמקום הפסד מרובה
לא חשו לטלטול מוקצה ומותר להוריד בנחת פלים המוקצים כדי שלא ישברו וכן הוא
שם בהטור וא"כ קשה איך פסק הטור הקא לאיסור ואין לנישבו ע"פ סברת הר"ן ריש
מי שהחשיף דדוקא במה שבהול להציל לא שרינו לי במידי משום שמה ישפח ויציל
באיסור תורה משא"כ שם דאינו בהול דא"כ לימא דהיינו טעמא דמי שהחשיף דשרי
משום שאינו בהול פדבאמת מחלק הכי הר"ן: ובמה שמחלק הטור משום דבהקא אין
למיחש שיבא לאיסור תורה לא שייך כלל לסברת הר"ן ונהרי"ן לשטתו שפיר כתב דאיהו
סובר דבכל עניני הפסד י"ל אין אדם מעמיד על ממונו ואי לא שריית לי אתי להציל ע"י
איסור חמור וצ"ע ונהנה המ"א כתב והב"ח הכריע בהמתירין ומ"מ נ"ל דדוקא וכו'
דהדבר בהול וא"י הא עיקר ילפוטא דהמתירין היינו מדין מי שהחשיף ומשום דסברי
דתמיד איכא למיחש שיבא לידי איסור תורה פדאית' בהר"ן ונהרי"ן מדין מי שהחשיף אינו
בהול ולא עוד אלא שכתב ראי' לדבריו וכ"מ קצת בהר"ן והיא ראיה מרובה ולא קצת
לסתור דעתו מהיפוף להיפוף ע"ש וק"ל וגם מה יענה להדין דסי' רס"ו הנ"ל שאינו
בהול במידי ומ"מ לא חשו לטלטול מוקצה והאמת דללשונו שכתב שם שמטלטלין קצת
אפשר דאין ראי' משם מפני שאינו אלא טלטול קצת אבל ע"ש מה שכתבתי וגם לא
מצאתי בשום מקום סברה כזו לחלק בין טלטול קצת למרובה וגם מי לא אירי' בשליפי
רבב' שצריף להוריד חדא חדא בנחת ואין לה טלטול מרובה יותר לכן העיקר לענ"ד
לחלק פדדייק שם הה"מ דבמקום ה"מ לא חשו לטלטול מוקצה וכל הנהו דמייתי המ"א
הקא היינו באין ה' ואף בה"מ גופי' יש לחלק בין אם ילך כל המזון להפסד כמו בשבירת
פלי זכוכית או במי שהחשיף ומכ"ש בדליקה ולסטים לדין גשמים על סתירת המוקצים
דלא ליפסד לגמרי אלא שתקלקל ויפסד בה"מ אפילו] וכזה גמי משמע לו מן התוס'
שהרי הה"מ ונהרי"ן מעידים בשם תוס' דגמי הם מן המתירים ובאמת יפה דייק המהר"י
אבוהב שבב"י מן הר"ן שאפילו בדליקה שבאותו בית מתיר הבעה"ת והוא מדלא משגי
אמתני' דמצילין תיק הספר ואע"פ שיש בתוכו מעות דשם איירי פשהדליקה באותו בית
ומה שמתיר טלטול מעות לחודי' היינו פשהדליקה בבית אחר א"ו משמע שמתירין
טלטול מעות אפילו פשהדליקה באותו בית ועיין ט"ז ונהרי"ן התוס' פרק פירה דף מ"ד
כתבו בפשיטות ואע"ג דגבי מזון אמרינו איפכא הרי להתוס' פשיטא דבאותו בית אפילו
מזון אסור אלא משמע דבמזון גופי' מחלקי' בין ה"מ למועט וכדמסיימו בתירוצים
משום שאין מצטער על ממונו כעל מתו ומה שמתירין לפי משמעות הר"ן היינו בה"מ
(ובהכי יש לנישב גמי מה שהקשתי בסימן רס"ו הנ"ל לעדות הנ"ל בשם התוס' ואפילו
לא התירו אלא פשהדליקה בבית אחר איך כתבו דף מ"ג ע"ב ד"ה פבר וי"ל דהוי מצי
לשנוני' כו' ע"ש די"ל שם לפירושם הסוגי' לא ניחא להו להחליט אף בשליפי רבב'י
דתמיד נחשב ה"מ ולהרמב"ם שפיר נחשב ה"מ ומ"מ הוא דחוק ועדיין צ"ע) ונהכי
נלענ"ד להכריע להלכה בפלוגתא דהקא דבה"מ יש לסמוך על המתירין ונקרא ה"מ

בַּעֲנֵנוּ זֶה לִפְנֵי הַעֲוֹנֹת וְהַעֲנֵי מֵהַשְּׁלֵגִי דִידְנִי חֲשׁוֹב ה"מ: וְכָל זֶה בְּלִסְטִים אוֹ דְלִיקָה שְׁבַחְצָר אוֹ בֵּית אַחַר אֲבָל בְּדִלְקָה שְׁבָאוֹתוֹ בֵּית יִרְאָה לִי לְלִמּוּד מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם שְׁאִין שׁוֹם הַיִּתֵר וְאֶפְיִלוֹ בַּה"מ זֹלֶת מֵהַ שְׁמֵנוּ חו"ל שְׁהַרִי ו"ל נִפְלָה דְלִיקָה בְּחֶצֶר בְּשִׁבְתַּי אֵינָה מִצִּיל כָּל מֵה שְׁיֵשׁ בְּחֶצֶר וְכו' גְזִירָה שְׁמָא יִכְבֵּה מִפְּנֵי שְׁאֲדָם בְּהוֹל עַל מְמוֹנוֹ לְפִיכָה גְזָרוּ וְכו' הַרִי דְסִתָּם כָּל מֵה שְׁיֵשׁ בְּחֶצֶר וְאֶפְיִלוֹ הוּא ה"מ אֶף שְׁהוּא מִתִּיר טְלִטוּל מְוִקְצָה בַּה"מ כַּנ"ל בְּסִי רַס"ו.

וְאֶף שְׁבַמַּת חֲשׁוֹ אֵיפְכָא וְהוּא קְוֹשְׁי' תוּס' לְזֶה וְדַאי נְאָמַר שְׁאִין לְדַמּוֹת גְזִירַת חֲכָמִים זֶה לְזֶה וְדו"ק וְעַל דַּעַת הַבַּעַה"ת לְשִׁטַּת הַט"ז וְהִיא נְמִי דַּעַת מְהַר"י אַבּוּהַב דְאֶפְיִלוֹ בְּדִלְקָה בְּבֵית זֶה שְׁרִי טְלִטוּל מְוִקְצָה קֶשֶׁה לִי דַא"כ מֵהַ מְקַשָּׁה רִישׁ פְּרָק פִּירָה עַל ר' יִצְחָק דְאָמַר אִין כְּלִי נִיטָל אֵלָא לְצוֹרֶךְ דְּבָר הַנִּיטָל מִמֵּה דְתַנּוּן כּוּפִין קַעֲרָה עַל גְּבִי נָר בְּשִׁבְלִי שְׁלֵא תִאָּחַז בְּקוֹרָה וּמֵהַ הַקְוֹשְׁי' דְאֵטוּ חֲמוֹר לר' יִצְחָק לְצוֹרֶךְ דְּבָר שְׁאִינוּ נִיטָל מִכְּלִי מְוִקְצָה שְׁאִינוּ נִיטָל גּוּפִי' וְאִם זֶה שְׁרִי מִפְּנֵי הַפְּסָד מְמוֹנוֹ בְּדַבְרָה חֲשׁוֹב לְמַה לֹא יִהְיֶה שְׁרִי טְלִטוּל לְצוֹרֶךְ דְּבָר שְׁאִינוּ נִיטָל בְּשִׁבְלִי הַפְּסָד מְמוֹן הַקּוֹרָה שְׁלֵא תִאָּחַז בּוֹ הָאֵשׁ א"ו כְּדַעַת הַרְמַב"ם שְׁבָאוֹתוֹ בֵּית לֹא ס"ד הַיִּתֵר זֶה אֵלָא אֲדַרְבֵּה חֲיִישִׁינוּ בּוֹ שְׁמָא יִכְבֵּה אֲמַנָּם בַּה"ר רֵאִיתִי מַעֲתִיק בְּשֵׁם הַא"ו וְהַ לְשׁוֹן זֶה בְּזִמְנֵי הַזֶּה שְׁאִין לְנוֹ ר"ה וְלִיכָא לְמַגְזֵר אֵטוּ דְאוֹרְיִתָא אִם נִפְלָה דְלִיקָה אֶפְיִלוֹ בְּבֵיתוֹ יְכוּל לְהַצִּיל כָּל דְּבָר אֶפְיִלוֹ מַעוֹת דְּבַמְקוֹם פְּסִידָא אִין לְחַוֵּשׁ לְאִיסוּר מְוִקְצָה וְזֶה עַל פִּי דַּעַת הַי"א רֵאשׁוֹן שְׁבַסְעִיף י"א שְׁהֵם ע"כ סוּבְרִים כָּל אִיסוּר הַצִּלָּה אִינוּ מְשׁוּם גְזִירַת כְּבוֹי אֵלָא מְשׁוּם הוֹצָאָה מֵרַה"י לר"ה וְלוּמַד הַאו"ה דְלִדְיָדָן שְׁאִין לְנוֹ ר"ה תְּמִיד מוֹתֵר וְכַבֵּר כְּתִב הַטוֹר דְאִין נ"ל דַּעַת זֹו וְבַה"ב"י מְבִיא בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְלֹא ס"ל שְׁהַרִי יֵשׁ בְּגִמְרָא הַטַּעַם שְׁמָא יִכְבֵּה וּבְאֵמַת יֵשׁ לְתַמְנוּהַ שְׁלֵא הַרְגִישׁ בְּזֶה הַבַּעַה"ת וּבְפִרְט שְׁהַסְמ"ג וְהַמְרָדְכִי מְבִיאֵם אוֹתוֹ בְּאִין חוֹלֵק וְנִרְאָה לְעַנ"ד לִיִּישׁב דַּעַתָּם דְאִיתָא בַּב"י בְּשֵׁם הַר"ן פ' חֲבִיּוֹת בַּד"ה וּבְמַקוֹם פְּסִידָא לֹא גְזוּר רַבְּנָן כְּתִב וְא"ת א"כ לְמַה אֶסְרוּ לְכַבּוֹת דְלִיקָה בְּשִׁבְתַּי וְהָא מְלַאכָה שֵׁא"צ לְגוּפָה הִיא שְׁלֵא לְפַחְמִין הוּא צְרִיף אֵלָא לְהַצִּיל בֵּיתוֹ וְלֹא מִתְסַר אֵלָא מְדַרְבְּנָן דְּדַאי כְּבוֹי דְלִיקָה מִתְסַר אֶפְיִלוֹ לר"ש וְאֶפְי' ע"י נְכָרִי דְתַנּוּן בְּפִרְק כ"ב נְכָרִי שְׁבָא לְכַבּוֹת אִין אוֹמְרִים לוֹ כְּבֵה וּמוֹקְמִינוּ לָהּ כְּר"ש: י"ל שְׁאִנִּי כְּבוֹי דְכִינוּן דָּאֵם הִי צְרִיף לְגוּפָה הִי אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה וְאִין הַפַּל בְּקִיאִין לְחַלּוֹק בֵּין מְלַאכָה הַצְרִיכָה לְגוּפָה לְשְׁאִינָה צְרִיכָה מִש"ה אֶסְרוּ רַבְּנָן אֶפְי' בְּמַקוֹם פְּסִידָא וְאֶפְי' ע"י נְכָרִי נְמִי אֶסְרוּ לְפִי שְׁמַתוּף שְׁאֲדָם בְּהוֹל עַל מְמוֹנוֹ אִי שְׁרִית לִי ע"י נְכָרִי אֲתִי לְכַבּוֹי אִיהוּ גּוּפִי' עַכ"ל וְדַבְרֵי הַר"ן צְרִיכִים בְּיָאוּר וְעַם כָּל בְּיָאוּר יִהְיֶה מְוִקְשָׁה כִּי מֵהַ שְׁפַתָּב וּמוֹקְמִינוּ לָהּ כְּר"ש צ"ע כִּי לֹא מְצָאֵתִי אוֹקְמָתָא זֹו לְמַתְנִי זֹו דְנְכָרִי הֵבֵא לְכַבּוֹת כְּר"ש בְּגִמְרָא וְע"כ דְסַמָּה עֲצָמוֹ עַל רַב אֲשֵׁי פְרָק שׁוֹאֵל דָּף ק"ג דְמַתְקִיף אֲמִירָה לְגוֹי שְׁבוּת וּפִי' רַש"י וְכַבֵּר סְתָמָה רַבִּי לְמַתְנִי נְכָרִי שְׁבָא לְכַבּוֹת אִין אוֹמְרִים לוֹ כְּבֵה וְקֶשֶׁה וּמֵהַ הַקְוֹשְׁי' הָא מְשֵׁם לֹא שְׁמַעִינוּ אֵלָא אֲמִירָה לְגוֹי בְּדְאוֹרְיִתָא מִשֵׁא"כ לֹאֵר לְגוֹי לִישְׁכַּר פּוֹעֲלִים דְאִינוּ אֵלָא שְׁבוּת דְשְׁבוּת וְעִינֵן תוּס' שְׁבַת דָּף קכ"א ד"ה אִין אוֹמְרִים א"ו כְּדַכְתְּבִתִּי כְּבֵר בְּסַפְרֵי ב"מ סוּף ס' ה' דְלִרְב אֲשֵׁי פְשִׁטָא דְהַמַּתְנִי כְּר"ש נְמִי אֲתִי וְלִדְיָדָן אֵינָה כִּי אִם שְׁבוּת דְאֲמִירָה כְּדַרְבְּנָן וְלִזְהָ נְתַכְּוִין הַר"ן בַּמ"ש וּמוֹקְמִינוּ וְכו' אֵלָא דַא"כ קֶשֶׁה עַל דְּבַרֵי הַר"ן הַאֲחַרְוֹנִים שְׁמַסִּיִּים וְאֶפְי' ע"י גוֹי וְכו' לְפִי שְׁמַתוּף וְכו' וְכַנְרָאָה מְשׁוּם שְׁהוֹקְשָׁה לוֹ נְמִי אִיף אֶסְרוּ הַשְׁבוּת דְאֲמִירָה לְגוֹי בְּמַקוֹם

הפסד ונימא נמי במקום הפסד לא גזרו ומשני משום דיש חשש באמירה זו מתוך שאדם
בהול וכו' אבל א"כ פשיטא דהדרא הקושני' לדנפתה דמה מקשה ר"א אמירה לנכרי
שבות היא שם שנייה גוף הגזירה דאיתי לכפות מתוך שבהול אבל היכי שמעינן מזה דאסור
לומר לגוי לשפוך מגזירה שמה ישכר בעצמו היא לא בהיל וצ"ע הינצא לנו מזה דמדרב
אשי מוכח דמוקים המתני' כר"ש ומתנ"ן נשמע ודאי דלר"ש איסור הכפוי גופי' אינה
אלא דרבנן וא"כ נהי דמוכרחים אנו לומר ממה דמקשה דנשמע ממתני' דאפי' לגבי
דרבנן הוי האמירה שבות ובה דלא פהר"ן דיש למיגזר בהאמירה מתוך שבהול שייכבה
בעצמו (פי אין שייכות לעושה לאומר) אלא בפשוט שאסרו שבות דאמירה אפי' דרבנן
מדבר דבר ואי משום דקשיא להר"ן מה טעם לא שרי האיסור שבות דאמירה במקום
הפסד ע"כ פדכתב המ"א בסי' ש"ה ס"ק י"א דאין לדמות גזירות חכמים זה לזה ע"ש
אבל הוא ודאי איפא לאקשוני איה נתן רבא טעם לאיסור ההצלה משום גזירה דייכבה הוא
רבא גופי' ס"ל דלא גזרינן גזירה לגזירה גבי פרמלית הואיל וכרמלית גופי' אינו אלא
דרבנן פדאיתא שבת י"א ע"ב והכא נגזר לשמה יכבה לר"ש דהכפוי גופי' אינו אלא
דרבנן ויקשה לרבא ממתני' זו [ועיין בפרק המצניע בהר"ן ד"ה ודאמר שם דחק משום
דהוצאת המת לא משום גזירה נאסר אלא משום לתא דמלאכה וזה לא שנייה הקא] להכי
סובר הבעה"ת דלטעמו דרבא ע"כ מוקים מתני' דאיסור הצלה אף לר"י ולא לר"ש
ואפשר אפי' רבא גופי' למה דמוכרח לבא מפת אתקפת' דאבני דף קי"ז ע"ב להגזירה
שמה יביא פלי דרף רה"ר מודה דהמתני' נמי כר"ש ולר"ש באמת הטעם באיסור ההצלה
אף מטעם שמה יציל לר"ה ומכ"ש לדין שפסקינן כר"ש וכדבאמת מוכח נמי מאתקפתא
דר"א הנ"ל ודאי סובר דלא שנייה הגזירה שמה יכבה כדקיי"ל נמי כרבא דאין גזרינן
גזירה לגזירה אלא אף הטעם מגזירת הוצאת לר"ה [א" דמפרשי' פל עיקר גזירות
פכויי היינו שייביא מים וכלים לכפות מר"ה וזה דייק קצת הלשון ה"נ גזירה דילמא
וכו'] ובה עולה פסק האו"ה פהוגן ואין סתירה נמי מהרמב"ם פי הרמב"ם לשיטת'ן
שפוסק כר"י במלאכה שאצ"ל ודוק וגם פוסק דיש לנו ר"ה: סימן של"ה סעיף א'
חביות שנשברה כו' פתב הת"ש ועיין מ"ש ריש סי' של"ד דהכא מייירי במקום שאין יין
מצוי ואין דרף לשותו רק בתוך הסעודה אבל במקום שיש מצוי ודרף לשותו בכל
היום יכול להציל טפי דהא קיי"ל דאין קבע לשתי' כמ"ש סי' שכ"ג ודברים פאלה
צריכים ראי' יותר פי הרמב"ם מסי' שכ"ג איפא לדחוי דגבי ההצלה דהטעם שלא יטרד
וישפח בשבת אפשר דתמיד נתנו גבול דוקא לצורך ג' סעודות ולפ"ר רצייתי להביא לו
ראי' מלשון הרמב"ם שכתב סתם פרק כ"ב נשברה לו חביות בשבת מציל ממנה מה
שהוצרך לשבת ואינו מזכיר ג' סעודות כמו שפירש בפרק כ"ג שכתב נמי הלכה כ'
לפיקה גזרו שלא יציל אלא מזון שהוא צריף לו לאותו שבת ופי' בהלכה כ"א ומה הוא
מציל למזונו אם נפלה בליל שבת מצילין מזון ג' סעודות אבל זה אינו דהא דין חביות
איירי נמי בשמן ושם ודאי מזון ג' סעודות דוקא וע"כ לומר שהתם הכא וסמך על מה
שיבאר גבי דליקה וכן סמך בהחילוק דבכלי א' מציל מה דבעי אדם.

וא"כ לא די שאין ראי' ממנו אלא אדרבה משמע מהמתני' ומלשון הרמב"ם וכל הפוסקים
שדין חביות שמן ויין שנה ואף לא נזכר בהמשנה חביות יין או שאר משקים פדמחלק
בסי' של"ד ולהכי צ"ע: סעיף ב' ואם מציל בכלי אחד מציל אפי' קולט או מצרף .

זה מהסמ"ג שפכתב בלשון זה תנו בפרק חבית חבית שנשפכה מלינין מזון ג' סעודות היינו בהרבה כלים, אם בא להציל בהן ובלבד שלא יקלנט הקלוח מאויר בכלי אלא יניח הפלי על הארץ אבל בחד מנא כמה דבעי יציל ואפילו טובא ובאיזה ענין שירצה ור"ל כיון דבהמשנה ריש חביות נאמר ג' סעודות ולא יותר ובהבריית' פרק כ"כ נאמר מביא פלי ומניח תחת' ובלבד שלא יביא פלי אחר ויצרף ודייקה הסוג' דף ק"כ דהא בכלי אחד כמה דבעי מציל ש"מ דג"ס דתנו במתני' היינו אפילו בכלים הרבה וכן פרש"י המתני' ומדדייק ובלבד שלא יביא פלי אחר ויקלנט מוכח הא בכלי אחד אפילו ע"י קליטה שפיר דמי אלא דא"כ קשיא אי אף ביותר מג"ס איירי מה איירי דע"י קליטה לא הא בפשוט נמי ע"י כלים הרבה לא שרי להכי מוקים דהוא ובלבד לא איירי אלא אפילו בג"ס דשרי אפילו בכלים הרבה מ"מ ע"י קליטה וצירוף לא ובספר ת"ש מדלא עיין בהסמ"ג דחק עצמו מאוד ע"ש אף קושיותו שהביאה לו להדחוק צ"ע שכתב ואי ס"ד דגם ג"ס אסור לקלנט ולצרף א"כ אין מזה הקרע דהא איפא למימר דמיירי בג"ס ור"ל דלעולם י"ל דאפילו בכלי אחד לא יותר מג"ס אלא דבכלי אחד הג"ס שרי אף לקלנט משא"כ בכלים הרבה שהקליטה אסורה וע"כ לומר דמשמע לי להש"ס דאילו אף החידוש דהברייתא אינה אלא שבכלי אחד הקליטה שרי לה לבאר ולומר מיד מביא פלי ומניח תחת' וקולט ובלבד שלא יביא פלי אחר ויקלנט לא כן עכשיו שעיקר חידוש היתר הקליטה בכלי אחד לא נשמע אלא מן הדיוק א"ו עיקר החידוש הוא שבכלי אחד שרי אפילו ביותר מג' סעודות ודוק ובהרמב"ם וטור אין גילוי לכל זה וצ"ע: סימן שלוש סעיף א' הג"ה אסור ליקטלו עיין מ"א סק"ב וכו' וכמ"ש סי' שי"ז דמותר לקשור חבל בפי הפרה וכו' דברים אלו תמוהים ומנפלאים דכנראה סובר שהרא"ש לומד היתר הנטילה מקשירות פרה באבוס והמעניין בהרא"ש שם אדרבה מבואר בהירושלמי שקשירות פרה באבוס הוא שמוש גמור אלא דההיתר לדין הוא כדביארתי בסי' ס"ה סעי' ח' משום דשמוש לצורך הבהמה לא אסרו: (ותדע הרי קי"ל בסי' תקכ"ג דאין מגרדין בהמה בי"ט אף מפני השרת שער והא אין לה שמוש גדול מזה א"ו כל דלצורך בהמה שרי) וראי' הרא"ש להיתר הנטילה עיין נמי שם ביארתי ראיותיו הוא מדמיון היתר הנחת מרדעת על החמור בלא קשירה דשרי אף לשיטת הירושלמי וזה ברור ומ"ש לעיין בסי' תרכ"ח דמשמע שם דס"ל להרא"ש דאסור ליטול חפץ מעל האילן מש"ה אין סתירה בהרא"ש פי שם בסופה מעתיק פי' רש"י שפשבת ומעתיק נמי לשון רש"י שכתב הכי גזירה שפא יניח חפצו על הסכף אבל הרא"ש לנפשו למה שדקדק בפרק כמה בהמה מהירושלמי שהנחה ונטילה לא מקרי שמוש אה"נ שמכרש הגזירה כדמביא בשם הה"מ שהיו רגילים להניח ולתלות בסכף חפציהם ולהשתמש בהם וק"ל ומ"ש וכו' בהדיא בגמרא דאפילו מהפלפלה אסור ליטול לענ"ד אין שום קושני' מזה דאף דהנחה ונטילה בעלמא לא מקרי שמוש מ"מ נטילה מתוך פלפלה אף שאינו פלפלה דחוקה דלא מקרי שמוש באילן גופי' מ"מ שמוש בצדדים דהיינו הפלפלה פשיטא דהוי דלא ימלט שמוכרח בנטילה מתוכו לנווד הפלפלה אבל הנחה ונטילה שפיר לא מקרי שמוש ואולם הה"מ משמע ה"כ דאוסר נטילה (ומ"מ יש לדחוק דלא ליפלט עלי' דהרא"ש אלא דאיירי ה"כ מנטילה דומיא דהורדת אדם באופן שמוכרח לשמש בהאילן) ומ"מ מ"ש וילדעת הה"מ צ"ל וכו' כבר מבואר דמעיקרא לק"מ מנטילה לקישור פרה ולא קרב זה אל זה פלל

ומ"ש לסבבת חילוק (בין שמוש בהמה לאילן מה דלא נראה הכי לא בתלמודן ולא בהירושלמי אלא דשונן הם) בתדע וכו' פדאייתא בעירוובין דף ס"ג מלבד דדברים אלו לא מלאתי אותם כל עיקר אלא אפילו אם ישנם במציאת במקום אחר כי לא ראינו אינו ראי' איירי בקשירה שאינה לצורך הבהמה ודוק: סעיף י"א השורה וכו' עיין מ"א ומ"ש וי"ל וכו' פחילוק זה נראה מדקדוק לשון הרמב"ם שבפ"ח הלכה ב' כ' וכן השורה חטין וכו' ובסוף הפרק פתב והנותן זרע ושומשמין וכו' חייב משום לש וכן הש"ע הקא ובסי' ש"מ דקדק הכי.

וא"כ הסוגי' דנבחים הכי מתפרשי אמר רבא זרק פשתן למים חייב מ"ט וכ"ת משום דמקדח ומיד בנתרבה חייב משום זורע א"ה חטי ושערי נמי א"ו דאינו חייב בנתינה למים מיד משום זורע ומה טעמו דפשתן ומשני דאית להו רירי וקעביד לישא ונחייב מיד משום לישא משא"כ חטי ושערי עד שישורו אלא שהמ"א הניח בצ"ע דמנ"ל להרמב"ם הא פלומר דילמא בחטי ושערי תמיד אין בם חיוב ואפילו בשרין וכמשמעות פשטות הסוגי' וזה לק"מ שהרי תנו אין שורין פרשינין אלא פדי שישורו מבע"י ושם דף י"ט מבואר דכל מה שבשבת אין חיוב חטאת לא גזרו ב"ש ש"מ דבשריות פרשינין בשבת חייב והיינו משום זורע וה"ה לחטי ושערי חוץ פשתן וכינצא בם דאית להו רירי וחייב מיד משום לש ובשרי' משום זורע נמי וק"ל: סימן שלז סעיף ב' הג"ה ואסור לכבד ע"י מכבדת העשויים מקסמים שלא ישברו קסמיהם פתב המ"א ובנדאי אפילו הם נשברים ליכא איסור דאורייתא ולדידי צ"ע מה האיסור אפילו מדרבנן ומ"ש ממה דקיי"ל במס' ביצה דף ל"ג ע"ב דמותר לקטום להריח אפילו בקשים למה דקיי"ל פרבנן דאף אם קטמו ביד לכלי כגון לחצוץ בו שיניו דאינו אלא משום שבות והכי מבואר בש"ע סי' שכ"ב וע"ש ברש"י דלהכי ליכא למגזר להריח דהיינו שלא לשם פלי אטו לשם פלי משום דלשם פלי גופיה אינו אלא שבות וא"כ מה פולי האי אף אם נשברו קסמים הא אינו אלא קוטם שלא לשם פלי ומאין יבא האיסור ואי דנימא דמשום סתירת פלי המכבדת בשבירת הקסמין נגעו בה והיינו לשטת התוס' שם דס"ל דיש בנן וסתירה בכלים מ"מ לענ"ד גרע בנן פלי זה משבירת חביות דמוסתקי דמבואר שם דלכ"ע שרי והכי פסקינן ריש סי' שי"ד דיכול לשובר מה שבתוכה ומכ"ש בשבירה זו שאינו מכונן ואינו אלא פ"ר דלא ניחא ליה ועיין מ"א סי' הנ"ל ססק"ה ובספר ת"ש פתב שלא ישברו ואע"ג דמקלקל אינו אסור אלא מדרבנן מ"מ אסור בפ"ר.

כנראה דס"ל טעם האיסור משום קלקול המכבדת מ"מ קשה לי הרי רש"י ז"ל פ"א במתני' פרק חביות דף קמ"ו שובר אדם את החביות דאין במקלקל שום איסור ואף להר"ן שם שמשגיגו וכתב ולא נהירא דנהי דכל המקלקלין פטורין איסור מיהו איכא הרי מסיים אלא ה"ט דכינן דבעלמא מקלקל פטור אבל אסור הקא משום צורך שבת שרי לכתחילה וא"כ ה"נ צורך שבת הוא לנקות ביתו או בגדיו לכבוד שבת ואולם לענ"ד מעקרא א"י מה הוצרך הר"ן לדונק זה דמשום צורך שבת הוא דשרי הא למה דמסיק בעצמו שם פשטת רש"י דלא שייך בנן וסתירה בכלים אלא בכלי גדול ודשם איירי בכלי קטן א"כ מה קשה לו ממה דכל המקלקלים אסורים עכ"פ זה לענ"ד לא נאמר אלא במידי דהקלקול עכ"פ מלאכה הוא כגון סתירת בנן שלא ע"מ לבנות דאף דמלאכה זו מקלקלה ופטור על מלאכה זו מ"מ אסורה אבל במידי שאין בו משום מלאכת סתירה מחמת שאין

בגן בכלים לענ"ד שפיר פתב רש"י שאין במקלקל לחודיה שום איסור וכדמורה נמי לשון הרמב"ם פ"א מה"ש שפתב כל המקלקלים פטורים ביצד וכו' וחושב פרטי ענינים שבכולם יש בהן משום מלאכה ואף שחישב נמי שובר פלים דרף השחתה יראה דס"ל נמי פשטת תוס' דיש סתירה בכלים כדס"ל נמי דיש בגן בכלים בפ"י הלכה י"ג ע"ש בהה"מ.

יהיה אף שיהיה לענ"ד טעם איסור זה קלוש מאוד וצ"ע: סימן שלח סעיף א' השמעת קול בכלי שיר אסור זה שטת הרי"ף ורמב"ם ליפסק פרבא דלא אסרו אלא קול של שיר וא"כ מה שהרי"ף נמי פוסק הברייתא שבפרק במה בהמה ופוקק לה זוג שבצונארה ופירשו רש"י והר"ן אבל פשאינו פקוק אפי' בחצר אסור מפני הענבל שבתוכה שמשקשקש ומוליד קול.

צ"ל דכל קול של קשקוש ענבל בפעמון הוי קול של שיר ומ"ש המ"א סי' ש"ה סק"ה בנראה לו פשיקשקשו ישמע קול מוחזי כמאן דאזיל לאי גא לא נראה פלל מן הסוגיא דמפרשה אף טעם זה על יציאה לרה"ר ולא בחצר דאילו לפירושו פשמבאר הש"ס המשנה ולא בזוג אע"פ שהוא פקוק מ"ט היינו מ"ט הא פקוק ולא נשמע קולו שיהא מוחזי וכו' הנה א"כ ההכרח לשנוי ברה"ר אף בפקוק מוחזי וכו' א"ו דליתא] והעיקר כדכתב ואפשר וכו' וא"כ אין צורך לדבריו בסי' ש"א ס"ק ל"ח דמירי דוקא בקטנים לקטנים וכתב על דברי הש"ג משמע דוקא וכו' עיין בהש"ג כי לא משמע מידי אף מ"מ עדיין צ"ע ממה שהקשה שם נמי ממה שכתב כאן הטור דלכ"ע מותר להניח טבעת חלולה שיש בה אבן המשמיע קול פיון דלא בעי לקלא ורוצה גם בזה לתרץ במה שהש"ג איירי בפעמי להקול להשמיע לתינוק מלבד דליתא במשמעות הש"ג דא"כ מה דחקו להעמיד בדלית לי' עינבל לוקמיה אף בדאית לי עינבל ודאיירי בפשוט שיוצאים לעצמם דלא בעי לקלא אף גם דמ"מ אין דברי הש"ג עולים עם דברי המהר"ם שבהגהות מיימון שהרי מביא ראיה מדאמרי' דף כ"ח יוצא העבד בזוג אע"ג דאית ליה עינבל וזה לא נאמר בפירוש אלא דמשמע לו הסתמא מדלא מפרש הש"ס דוקא בדלית ליה עינבל כדמפרש הש"ס הזוג שבצונאר בהמה דוקא בפקוק אלא משמע לו דוקא בהמה דבעי לקלא כדמביא המ"א בסי' ש"ה בשם התוס' הוא דמפרש דוקא פקוק אבל בעבד דלא בעי לקלא סותם דבכל ענין יוצאים ואילו הנה סבר פדעת הש"ג דבני מלכים בזגים אף דנמי סתמא נאמר דהיינו דוקא בדלית ליה עינבל מי סניא לו דלא לפרש נמי הכי בעבד א"ו דעות חלוקים הם וצ"ע: הג"ה ואסור להפכות בשבת על הדלת בטבעת וכו' עיין בב"י תמה אי ס"ל פרבא אפילו מיוחד לכה שרי ואי ס"ל פעולא אפילו אינו מיוחד לכה נמי אסור ודחק בהטעם ועדיין קשה מנ"ל ובקיצור פסקי תוס' מבואר להדיא פרבא ומ"מ אסרי במיוחד וצ"ע ואולי למדוה מדין דסי' ש"ה הנ"ל: ובמה שכתבתי דקול קשקוש ענבל בפעמון תמיד מקרי קול של שיר לא ניקח להו פדבאמת לא משמע הכי מלשון הרמב"ם בפ"י המשניות שכתב אבל מה שהוא אסור מן הקולות אינו אלא מה שהוא פקול של שיר פלומר שיהיה לו נעימות על הסדר והוא אמרם לא אמרו אלא פקול של שיר לבד עכ"ל להכי סברי דבמיוחד לקול כ"ע מודו דלא בעינן של שיר אלא בבעי לקלא בלבד סגי ואסור אמנם מפ"י המשניות הנ"ל עצמו מבואר ע"כ פדדחתי דמקרי של שיר שהרי נמי כתב לפני זה וכן אין אוסרים להקיש בשלשלת הפתחים והדומה להם הרי דלא

משגיח במיוחד וצ"ע: סימן שלט סעיף ג' ה"גה וי"א דבזמן הזה כו' דמלתא דל"ש הוא פתב הט"ז בזה מתורץ וכו' דהכא שאני פיון דלא שכיח כ"כ ב"י ומעולם לא פתב הב"י דברים הללו כי באמת א"י במה מתורץ ומה בכך דהאידינא ל"ש ובטל הטעם מ"מ הוא דבר שבמנין והב"י פתב לתרץ קושני' זו והתוס' מדמי למשקין מגולים עכ"ל ומים מגולים גופייהו צ"ע ועיין בפר"ח י"ד סי' קי"ו פתב ונראה ליישב דלענינים פאלו אף בזמן התלמוד לא נתפשטה בכל המקומות אלא בסדים וכן לענין גילוי יש מקומות הרבה דלא שכיח בהו פלל נחשים וכו' א"כ בכל הני בנדאי פשאסרו תחילה לא אסרו אלא במקום שיש חשש וכה"ג פתבו תוס' בפ"ק א"מ אהא דאיתא שם וכו' ואנו שאין נחשים מצויים בינינו אין לחוש משום גלוי ואין לומר דדבר שבמנין הוא כי נדאי פשאסרו תחילה לא אסרו אלא במקום שהנחשים מצויים עכ"ל הפר"ח וא"כ הב"י שכתב שהתוס' מדמים לגלוי ע"כ לומר שסברי שאף זה נדאי שאף זה נדאי שאף בזמן התלמוד לא היו בכל המקומות בקיאים וק"ל ועכ"ז עדיין צ"ע מה דאיתא סי' ש"ג סעיף י"ח היתר לנשי דידן מפני שאין מראים התכשיטין ועיין ודו"ק: סעיף ד' ולא מקדשין בגמרא איתא גזירה שפא יכתוב ובסמ"ג דף כ"ז ע"ב פתב ובהא פליג הירושלמי על תלמוד שלנו דהתם מפרש טעמא דאין מקדשין משום דנמצא שקונה קנן דהיינו משום דכתיב ממצוא חפצה ודבר דבר ובגמרא שלנו מפרש וכולהו מ"ט גזירה שפא יכתוב והיינו מה דאיתא בירושלמי ב"ר אינייני בעא קומי ר' מנא לא נמצא פקונה קנן בשבת וכפי הנראה הקשה זה על שקדשו לו ביה"כ ואף הזמנה הנה מבע"י כדאיתא בתוס' ביומא מזה משמע דס"ל טעם איסור הקדושין הוא משום קונה קנן וא"כ תימא לי וכי מי סניא לו לר"א לפרוץ ממתני' דתנן ואין מקדשין ולא הנה לו לפרוץ פאילו מדעתו ממציא האיסור קדושין מטעם קנן ואף דרצה להשמיע טעמא דמתני' לדעתו מ"מ מיבעיא ליה להביא המתני' ולפרשה ולא לומר הדבר משמו ולפי הנראה הנה מוכרח מזה אדרבה דמתני' לא פריה משום דהמתני' איסור קדושין ידע דלא שייך גבו משום קנן רק משום פתיכה ובמקום מצוה שרי וה"ה מפני פפרת כל ישראל רק קושיותו היא על הכניסה לחופה שבזה שייך קנן משום שקונה אותה לכמה דברים והיינו פדעת הסמ"ג והוצרך לשנויי שזה רק במקדש התירו והני מוכח מזה שטת ר"ת וצ"ע ואולם בל"ז הנה לפני זה מה שהביאו התוס' ביומא מהירושלמי איכא נמי התם בלשון זה מנין פשם שמתקנין לו פהן אחר תחתיו פך מקדשין לו אשה אחרת על תנאי שפא יארע דבר באשתו שפאמר וכפר בעדו ובעד ביתו ובתר הכי מתחיל וליקדש מאתמול כדאיתא בט"ז ומסופק אני אם לשון ה"ל הנה בפני תוס' כי ללשון זה ע"כ שמפרשים הילכך מקדשין לו אשה אחרת על תנאי שהוא מקדשין היינו מזמנין אבל א"י מה עסק להזמנה ע"ת אם היינו ע"ת אם תמות לזה אין נופל לשון תנאי דפשיטא דכל הזמנה אינה אלא לשאם יצטרף ולהכי לולא דבריהם הקדושים הנה נלענ"ד לפרש הירושלמי הכי אחרי דבל"ז אף לפירושם אין הלשונות שונים מקדשין ראשון היינו מזמנין ויקדש בתרא היינו קדושין וכניסה לחופה להכי י"ל דס"ל בהזמנה לחודה אין שום תקנה כי שפא תחזור בה אלא ר"ל שמקדש אותה קודם יה"כ על תנאי היינו אם אעשה דבר פלוני תהא מוקדשת לי מעכשיו (ומה שאני פותב על תנאי אם אעשה ולא בפשוט ע"ת אם תמות אשתי כי זה נוגע לברירה ועיין בספר שאגת ארי' סימן צ"ג) דהשתא אם תמות מקיים התנאי והיא מוקדשת מאתמול ואגודה גביה

ומוכרחת ליכנס לחנוכה ואף אם תמות בפלגא דעבודה אין בכה פלום שהרי רק הקדושין יהיו למפרע וכניסת החנוכה אינה אלא בי"כ מפאן וילהבא ועל זה מקשה ויקדש מאתמול פלומר למה לי התנאי יקדש ויכניס לחנוכה הכל מאתמול ומשני דלא אפשר משום שני בתים וא"כ שפיר פריה על הפניסה לחוד והלא נמצא קונה קנין ולא מצי למיפרה ממתני' דאין מקדשין דהטעם שפא יכתוב מה דלא שנייה בכניסה ועיין תשו' רמ"א סי' קכ"ד אלא פריה מסברת עצמו על הפניסה.

ועל הקדושין אין שנייה הטעם דקונה קנין כדמשמע נמי בהנ"ל פנין שאין קונה אז לא ירושה ולא פירות ומוכרח להטעם דשפא יכתוב ובזה עולה הפל פהוגו ואין מחלוקת בין התלמודין: הג"ה ואפשר דה"ה וכו' כתב המ"א ובסמ"ק פתב וכו' ועיין ביומא בשם הירושלמי דמשמע דשרי לכ"ג.

א"י מה קאמר אדרבה משם משמע דוקא משום דאין שבות במקדש הוא דשרי מבואר הא משום מצוה דכפרת כל ישראל לא וה"ה משום מצות פ"ו וכדבאמת מקשו תוס' והסמ"ג משם דמשמע דאף הקדושין אסורים ועיין בהנ"ל דאפילו לפי דבריו עכ"פ הכניסה לחנוכה משמע משם נמי דאסור זולת במקדש ומ"ש המ"א תו ואפשר שגם בגמרא דילן לא אסר אלא משום דאפשר בע"א פבר נשמר מזה הסמ"ג וכתב בלשון זה ומיהו נראה דאפילו אין לו בנים אסור לכנס מההוא דפ"ק דיומא דמצריה לכ"ג לכנס ערב י"כ ולגרשה ע"ת וכמה דוחקים דחקו התם ואם איתא ה"ה יכול לומר מיד שתמות אשתו הראשונה יכנס השנייה אלא ש"מ אסור ליכנס וכו' ואולם עיקר הדברים עיין בתשו' הנ"ל: סעיף ה הכונס את האלמנה פתב המ"א ובמ"ב פתב דאפילו בתולה יש ליחד קודם שפת פניו די"א דחנוכה שלנו לא מקרי חנוכה (וקודם החנוכה אסורים ביחוד).

א"י מה פונתו בדברים הללו אם רצונו להשיג בזה על המ"ב שאם חנוכה שלנו לא מקרי חנוכה איך יחד אותה הרי קודם חנוכה אסורים ביחוד אילו פן שגג מאוד שהרי זה עיקר הכשר חנוכה המבואר בש"ע א"ע סי' נ"ה בשם הרמב"ם עיקר חנוכה לברך ברכות נשואין ושוב יחד ויחוד ארוסה אינה אסורה אלא קודם ברכה ושללא לשם נשואין ואם אין זה המכונן א"י מה בעי בזה מה שמשגיג בדבור זה על הח"מ: עיין בספרי סי' נ"ה ס"א ודו"ק: סימן ש"מ המ"א ריש הסימן מביא הניכוח שבין הט"ז וש"ף ובסק"א פתב ולמ"ד מלאכה שאצ"ל פטור מיידי שצריה לשערו והם דברי הנקה"כ שמיביא בהניכוח הנ"ל שנימי מוקים הסעיף ל"א שפסימן שכ"ח בהכי ותמהני ומה יענה למלקט לבנה מתוך שחורים דחייב דנמי מלאכה שאצ"ל היא (ותו דאי בשצריה להשער למלאכה יראה לפ"ר דאפילו באחת יהא חייב מדאחשבה למלאכה שצריה לה פמו מלקט אחת לבנה מתוך שחורות דחייב משום דמקפידין עליה) א"ו דליתא פי שפעה אחת ואפילו שתיים באמת לא יצליחו לשום מלאכה ובדאי משמעות הטור וש"ע משמע פדעת הריב"ש דגוזז אפילו א"צ להשער חשוב מלאכה צריכה לגופה אלא דבספר ס"ט סי' קצ"ח מביא דעת הרמב"ן והרא"ש שמשמעותם פשטת התוס' דלא הוי מלאכה צ"ל ובדאי נמי לשיטת התוס' יש סעד רב ממשנה זו ומסוגלי' שעליה לפסק הרמב"ם ליפסק כר"י דמחייב במלאכה שאצ"ל מדסתם פותיה ויהיה איה שיהי' בעיקר הניכוח הנ"ל יראה לענ"ד אף לדברי הס"ט הנ"ל שהעלה דנטילת צפרנים לטבילה לכ"ע הוי מלאכה שאצ"ל וע"ש

מ"מ לו' לגוי ליטול בכלי יותר יש לחוש להרמב"ם דמחייב באצ"ל וליאסר האמירה בדאורייתא מלחוש לדעת הראב"ן שבש"ף דייחידא הוא נגד כל הראשונים ואחרונים ומשמעות המשנה דציפורן המזוהר לדלת ע"ש בב"י משא"כ דעת הרמב"ם שמשנפסקים אף בהרי"ף אם לא עומד בשיטתיה עיין בהה"מ ריש הלכות שבת וכמה משניות סתומים פותיה וכן ליטול בעצמו ביד גמי יש יותר לחוש לדעת ר"ח שבה"ר"ן שפוסק כר"א דביד ובכלי שנים לחיוב: אף הב"י פתב ואיני מבין דבריו דכיון דתקמים גמי אסרי מה שיניף לומר לחומרא עבדינן וכבר פתבתי די"ל דשיניף לענגן חולי שאין בו סכנה זולת ספנת אבר ורפואתו בנטילת, צפון או שער ושפיר גמי משום דספק דאורייתא הוא לחומרא עבדינן וה"ה בנ"ד בנדאי יש לחוש לדעתו וכן משמעות הש"ע שבאמת חשש לדעתו וסותם אף בכלי לחיוב וא"כ לו יהא דהוי מלאכה שא"צ לגופה הא מ"מ הוא פטור אבל אסור ומכ"ש דיש גמי לחוש לדעת הרמב"ם דחייב גמי אף לומר לגוי ליטול ביד אם אפ"ש יש לחוש לשטת הראב"ן ואם אי אפ"ש או דיש לחוש להנטילה ביד לחשש קצת סכנה נדאי נכון לפסק פדעת הט"ז שבניקור היטב סגי ולא תבטל הטבילה: סעיף יג אין שוברים וכו' זה לשון הה"מ עליה דהלכה זו משנ' ביצה ל"ב ופרש"י ז"ל פשצולין דגים על האסקלה חותכין קנים או שוברים חרסים או חותכין גייר ושורין במים וסודרין הדגים על הגייר וכו' עכ"ל וצ"ל דאף הקא איירי באופן שצריף לו למלאכת היתר בשבת: סימן שמב פתב המ"א צ"ע אם במ"ש גמי לא גזרו משום נשבות דשאני אפוקי יומא מעיולה יומא דמספיקא לא פקעה קדושה כמ"ש סי' שפ"ו ועיין ריש סימן תקס"ב ויראה לי דהכ' אף בה"ש דמוצאי שבת גמי לא גזרו עליו בה"ש וכסתמ' דלישנ' לא גזרו עליו בה"ש שהרי רש"י ז"ל פי' עירובין ל"ב ע"ב הטעם דלא גזרו דכיון דבה"ש ספיקא הוא ושבות דרבנן הוא לא גזרו ר"ל ע"פ הפלל ספק דרבנן לקולא ונהרי איתא סופה דף מ"ז בהרשב"א ור"ן דלהכי שאני לולב מסופ' ואפי' לא נטל לולב כל יום שבע' ומתרמי ליה לולב בה"ש שפטור משום דהוי ספק דרבנן לקולא ונהרי שם גמי אפוקי יומא הוא א"ו דלא נאמרו דברים אלו בגמרא לגבי דינא דסי' שפ"ו אלא משום הקדש וקונם מקלי דאורייתא וספקייהו לחומרא ולהכי באפוקי יומא דהפכר אתחזיק באיסור מספיקא לא פקע קדושתיה משא"כ בעיולי יומא דהפכר אתחזיק בהיתר מספיקא לא נחית בקדושה (שוב מצאתי בספר ב"י סי' קכ"א מסיק גמי להלכה פדעת) ועיין בספרי צ"ה סי' ב' שם בהג"ה בארתי דברי הרשב"א ונה"ר"ן הנ"ל אפילו לר' יוסי דס"ל ספק דרבנן באיתחזק איסורא לחומרא ע"ש וק"ל ומה שמביא לעיין בסימן תקס"ב המעיין בב"י שם עיקרא דההוא דינא לצום עד צאת הכוכבים אינו אלא מכח מנהג דאין אנו בקיאים בבה"ש שמתחיל מיד בתר גמר השקיעה והוא שעור קצר עד צאת הכוכבים כ"ז מבואר בריש דברי הסמ"ק גופייהו תחילת דבריו וכן הוא ברא"ש וכדמוכח מדברי ר' חסדא גופייהו שהרי לא קאמר אלא כל תענית שלא שקעה עליו חמה לאו תענית הוא מבואר הא בה"ש שרי ומה דדחק למוקים מה דמוכח דשא"ר תעניות חוץ מט' באב שרי בה"ש דידהו הוא מטעם עיולי יומא ע"כ רצה ליתן טעם למה דמשמע מזה דבעיולי יומא אף אין מנהג להחמיר ונקיט התירוי מן ההבדל שבין עיולא יומא לאפוקי יומא אבל נדאי מעיקרא דדינא אף באפוקי יומא אין צריף להחמיר בדרבנן כדמוכח מרשב"א ור"ן הנ"ל ואפ"ש לידחק גמי דהסמ"ק איירי בתירוי זה להכי דקיבל עליו התענית בנדר גמור ועיין סי'

תק"ע דְּהוּי נְמִי עֲנִין דְּאוֹרֵייתָא וְדו"ק וְאוּלָם מְדַבְּרָאֵת אֲנִין אִין בְּקִיאִין בְּגוּף בַּה"ש יֵשׁ
תְּמִיד לְהַחְמִיר: סִימָן שְׂמַג הַג"ה מְאִיסוֹר דְּאוֹרֵייתָא פְּתַב הַט"ז וּל"נ דְּדוֹקָא לְעֲנִין
שְׂיִצְטֵרֵךְ ב"ד לְמַחֲוֹת בְּיַד אָבִיו מְחַלֵּק ב"י כֹּן אֲבָל לְעֲנִין אָב עֲצָמוּ דְּנִקְט הַש"ע וְדַאי
צָרִיךְ הוּא לְגַעֲוֹר בּוּ אֲפִילוּ בְּאִיסוֹר דְּרַבְּנִין וּכ"כ ב"י בְּסִמּוּף וְכֹן אִיסוֹר לְהַרְגִילוּ וְכַמְּה
תְּמוּהִין דְּבָרֵיו דְּמִי אִיפָא לְמ"ד דְּבְדַרְבְּנִין עַל הָאָב לְגַעֲוֹר בּוּ הָא בְּרִייתוֹת שְׁלִימוֹת שְׁנִינוּ
בְּפָרֵק חֲרַשׁ לֹא יֵאמֵר אָדָם לְתִינוּק וּכּו' אֲבָל מְנִיחוּ תוּלַשׁ מְנִיחוּ זוּרֵק תוּ שְׁנִינוּ בִּין חֲבַר
כֹּהֵן שְׂרָגִיל לִילֵךְ אֲצֵל אָבִי אִמּוּ כֹהֵן ע"ה כּו' מְצָא בְּיָדוּ פְּירוֹת אִין זְקוּק לּוּ וּמוֹקְמִי אֲבִי
לְכַל הַפְּחוֹת בְּתֵרוּמָה דְּרַבְּנִין וְלָמָּה דַס"ד לְיַפְשֵׁט מְזָה דְּקִטְן אוֹכֵל נְבִילוֹת אִין ב"ד מְצוּין
לְהַפְרִישׁוּ לְשִׁיטַת הַרְמַב"ם ע"כ לְיַדְחַק מִמָּה שְׁהַרְשֵׁב"א הַרְגִישׁ עָלָיו דְּמְזָה מְשַׁמַּע דְּאִין
הַבְּדֵל בִּין אָב לַב"ד וּפּוֹשֵׁט מִפְּחַ כ"ש אֲבָל לְהַאֲמַת מְסַתְבַּר לְהַרְמַב"ם שְׁיֵשׁ עַל הָאָב
מְצוֹת חִינוּף בְּדְאוֹרֵייתָא אֲבָל בְּדַרְבְּנִין הָא מְבֹאֵר לְהַדְיָא דְּאִין זְקוּק לּוּ וּמָה שְׁדַחְקוּ בַב"י
לְתַרְץ סְתִירַת הַרְמַב"ם דְּנִקְט שְׁבוֹת מְשׁוּם סִיפָא דּוּכֵן אִם הִנְיָחוּ אָבִיו אִין מְמַחִין בְּיָדוּ
ע"כ לֹא דוֹקָא דְּאִין הַב"ד מְמַחִין אֲלָא פְּלוּמֵר מְפַנֵּי שְׂבָאֲמַת אִין חִיּוּב עַל הָאָב לְיַגְעֵר בּוּ
מְמִילָא אִין שְׂיִיף שֶׁהַב"ד יִמְחוּ בּוּ וְאָף בָּא לְהוֹרוֹת הַדְיּוּק הָא בְּדְאוֹרֵייתָא אָף דְּאִין הַב"ד
מְצוּן לְהַפְרִישׁוּ מ"מ פִּינֵן שְׁהָאָב חִיּוּב לְהַפְרִישׁוּ אִם מְנִיחוּ וְאִינוּ פְּנִרְשׁוּ עַל הַב"ד לְמַחֲוֹת
בּוּ וּמ"שֶׁהַט"ז וְכֹן פְּתַב הַב"י וְכֹן אִיסוֹר לְהַרְגִילוּ הוּא יוֹתֵר תִּימָא דְּאֲדַרְבָּה מְלִשׁוֹן זֶה
מוֹכַח אִיפְכָא דְּאָף לְהַרְגִילוּ יֵשׁ אִיסוֹר אֲבָל בְּעוֹשָׂה מְעַצְמוּ בְּלֹא הַרְגֵל הָאָב וְגַם בְּאִקְרָא
וְדַאי דְּאִין צָרִיךְ לְהַפְרִישׁוּ וְיָפָה הַגִּיָּה הַרְמ"א ז"ל וּמָה שֶׁהַמ"א מְסַפִּים וּמְבִיא רְאָיָה מְסִי
ק"ו סְעִיף ב' כְּבָר מְבֹאֵר בְּפִי רַש"י וְתַפְּיֵלָה דְּרַחֲמֵי הוּא וּמְדַרְבְּנִין תְּקַנּוּהוּ אָף לְנָשִׁים
וּלְהַרְמַב"ם הוּא מְשׁוּם דְּהוּי דְּאוֹרֵייתָא ע"ש וּק"ל: פְּתַב הַמ"א וְכַתְּבַה הַאו"ה דְּדוֹקָא
בְּתִינוּק דְּבַר הַבְּנָה אֲבָל לֹא בַר הַבְּנָה לִית לֹן בַּה דְּהָא יוֹנֵק אֲפִילוּ מִבְּהֵמָה טְמֵאָה.

רְאָיָה זֶה אִינִי מְפִיר דְּזֶה אִינִירִי אֲפִי לְהַנֵּק בְּיָדִים מָה שְׂבִנְדַאי אִין הַבְּדֵל בִּין בַּר הַבְּנָה
[חֲסַר] סְעִיף ב סק"ב בא"ד וְהַרְמַב"ם פְּתַב כּו' פּוֹנְתוּ ג"כ נ"ב בְּפִי הַמְשַׁנְיֹת בְּהַקְדָּמָה
לְמַסְכָּ שְׁבַת פְּתַב לְהַדְיָא וּבְתַנְאִי שְׂיִהְיֶה גוֹבָה הַפְּתָלִים י' טְפָחִים וְהַחֲלָל בִּינֵיהֶן ד' עַל ד':
סְעִיף ד חוֹרִים שְׂבָכּוֹתְלִי רַה"י הֵם רַה"י פְּתַב הַמ"א וְאֲפִי הֵם לְמַטָּה מִי וּמ"ש הַתּוֹס'
דְּלְמַטָּה מִי שְׂיִיף לְרַה"ר הִינֵינוּ לְפִי הַס"ד מ"ש הִינֵינוּ לְפִי הַס"ד הֵם דְּבָרִים בְּאִין מְבִין
לְהַמְעִיֵּן בְּתוֹס' וְכָבֵר מְבִיא הַא"ר בְּשֵׁם ר"י שְׂפָתַב בְּשֵׁם הַתּוֹס' דְּאִם הַחוֹרִים מְעַבְּר לְעַבְר
אִם הוּא לְמַטָּה דִּינָם כְּחוֹרִים שְׂבַר"ה (וְאִין לְהַקְשׁוֹת לְשִׁטַת תּוֹס' א"כ לְשִׁטְתָם דְּסַבְרִי
דְּאָף בְּחוֹרִי רַה"ר לְאֲבִי דְּכַרַה"ר דְּמִי צָרִיךְ לְהִיּוֹת רַחְבּוּ ד' כְּדִי שְׂיִנּוּחַ בְּמָקוּם ד' כְּדַנְרָאָה
מִמָּה שְׂפָתַבוּ נְעוּד וּכּו' דְּבַחוֹר כ"ש מְמַשׁ דְּלֹא אֲמַרִינּוּ בִּיָּה חוֹקְקִין לִיכָא לְאוֹקְמִי דַא"כ
לְמַטָּה מִי אֲמַאי כְּזוֹרֵק בְּאַרְץ וְהָא לֹא נָח ע"ג מְקוּם ד' וַא"כ הָא קִשְׂיָא לְאֲבִי הַבְּרִייתָא
וּמִימָרָא דַר"ח לָמָּה נְקִיט דוֹקָא בְּזוֹרֵק לְמַעְלָה מִי וְנָחַה בְּחוֹר פֶּל שְׁהוּא הוּא דְּבָאֲנוּ
לְמַחְלוֹקַת דְּחוֹקְקִין הָא מְחַלּוֹקַת זֶה לְפִירוּשָׁם הַבְּרִייתָא נְמִי שְׂיִיף אָף בְּלְמַטָּה מִי הִיכִי
דְּזַבֵּק ד' אֲמוֹת דְּכָבֵר יִישַׁב זֶה הַמְּוֹפְלָא הַחֲרִיף מוּה' מְרַדְכִי לִיסַר דִּי"ל דְּנִקְט לְרַבּוּתָא
דַל"מ לְמַטָּה מִי דְּהוּי רַה"ר דְּפִשְׁיטָא דְּבָאֲנוּ לְמַחְלוֹקַת זֶה דְּבַרַה"ר כ"ע מוֹדִים דְּבַעֲי הַנְּחָה
בְּמָקוּם ד' אֲלָא אֲפִילוּ לְמַעְלָה מִי דְּהוּי חוֹרִי רַה"י דְּהָא פְּדַהֲקִישׁוּ תּוֹס' ד"ה אֲמַר אֲבִי
בְּדַף ח' דְּבַרַה"י אֲפִילוּ בְּחוֹר לֹא בְּעִי הַנְּחָה עַל מְקוּם ד' קַמ"ל כְּדַתְּרַצוּ תּוֹס' דַמ"מ בְּאֲנוּ
לְמַחְלוֹקַת זֶה וּלְרַבָּא דְּאֲמַר חוֹרִי רַה"ר לֹא כְרַה"ר בַל"ז אִין מְקוּם לְקוּשְׁיָא זֶה מְפַנֵּי

שְׁלֵדִידֵי חוֹרֵי רַה"ר גְּדוּנָנִית לְפִי מִדָּתוֹ דְּהֵינּוּ שְׁצָרִיף לְהִיּוֹת גּוֹבָה הַחוּר י' וְרוֹחֵב ד' פְּדֵי שְׁיַעֲשֶׂה רַה"ר וְאֵל"ה הָגִי פְּרָמְלִית פְּשָׁרְחָבִים ד' וְאִי לִית בְּהוּ ד' הָגִי מְקוּם פְּטוּר אַע"ג דְּגִבְיָהּ י' וְאֵל"כ אַף, לר"מ בְּחוּר כ"ש לֹא אֶמְרִינּוּ חוֹקְקִין מְפַנֵּי שְׂאִין פֶּאן שְׁיַעוּר גּוֹבָה ג' בְּרוֹחֵב ד' לְכָל הַפְּחוֹת פְּדִמְשָׁמַע בְּיוֹמָא דָּף י"א ע"ב בְּתוֹס' ד"ה ר"מ וּבִיּוֹתָר מְבֹנָאָר בְּרִיטְב"א עִירוּבִין י"ג ע"ב בַּד"ה אֶמַר אַבְיֵי מְדַהוּכִיחַ מִפְּחַ קוֹשְׁנֵי תוּס' יוֹמָא הַגְּנָל דְּלִמְטָה ל"א פְּלָל חוֹקְקִין פְּדֵי לְהַשְׁלִים שְׁיַעוּר גּוֹבָה י' פְּתַב וְהוּא וְהוּא הַטַּעַם מְלַמְעֵלָה דְּלֹא אוֹמַר ר"מ חוֹקְקֵי ע"ש אֶלָּא דַּצ"ע קַצַּת ע"ש וְדוּק מִשָּׂא"כ לְמַעְלָה מִי דְּלֹא צָרְכִינוּ לְמִקְהוּי רַה"י אֶלָּא רְחִבּוּ ד' עַל ד' (וְדִלָּא פְּהַמְהַרְשָׁ"א שְׁשַׁגְגַּ שְׁם בְּפִי הַתוֹס' בְּקוֹשְׁיָתָם פְּדִמְבֹנָאָר הַכָּא בְּרַש"י דָּף ז' ע"ב ד"ה אֶמַאי וּבְרִיטְב"א עִירוּבִין הַגְּנָל סוּף ד"ה כִּי פְּלִיגֵי מְסִיִּים דְּבָהּ סָגִי כִּינּוּ שְׁיַשׁ כְּבָר בְּכּוֹתֵל גְּבוּהָ י' עַד הַחוּר שְׁעוּר גּוֹבָה רַה"י וּמְשַׁמְעוֹת תוּס' מִן הַיְרוּשְׁלַמִּי הוּא פְּשוּט מִן הַלְשׁוֹן שְׁם וְלֹא בְּמְקוּם דְּמִשְׁמַע לְהוּ דָּאָף שְׁם בְּמְקוּם הַנְּחַת הַחֲפֵץ הוּא דְּצָרִיף לְד' עַל ד' מִצַּד הַמְּקוּם וְלֹא מִצַּד הַרְשׁוֹת דְּבַל"ז הוּא חוֹרֵי רַה"י דְּרַה"י הוּא וְשִׁפִּיר שְׁיַיְהוּ לְפִלּוּגְתָּא דְּחוֹקְקִים) אֶמְנָם בְּשֵׁם עַה"ק מְבִיא הַא"ר שְׁפִתָּב אַף שְׁהוּ לְמַטָּה מִי וְאִין בְּרַחֲבֵן ד' עַל ד': וְכִדִּי לְבָאָר מְחַלְקֵתָן בְּמַה תְּלִיא לְדַעֲתֵי הוּא זֶה דְּהַנְּהָה פֶּל הַפּוֹסְקִים פּוֹסְקִים דְּר' חֲסֵדָא דְּרַה"י עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ וְלִהְכִי אִם נַעֲזֵ קָנָה עַל גְּבוּ אַף שְׂאִינוּ רְחֵב ד' הַזּוֹרֵק עֲלֵיו חֲיִיב וְהוֹקְשָׁה לְתוֹס' בְּדָף ח' ע"א ד"ה אֶמַר אַבְיֵי דַא"כ מָה הַמְּחַלְקֵת בְּזַרְק לְמַעְלָה מִי נִנְחַ בְּחוּר כ"ש בְּחוֹקְקִין אֵלֵּם פּוֹלְהוּ מוֹדוּ דְּבַעֲיִנּוּ מְקוּם ד' בְּרַה"י וְר"ל דָּאִין לּוֹמַר דְּאִיִּירֵי בְּחוּר אִינוּ מְפֹנְלֵשׁ וּפּוֹנָה לְרַה"ר וְצָרִיף חוֹקְקִים פְּדֵי שְׁיַיְהוּ רַה"י בְּפִנֵּי עַצְמוֹ ע"י גְּבוּהָ י' מִן הָאָרְץ וְרְחֵב ד' הֵינּוּ מִשׁוּם דְּלִשְׁטַמְיָהוּ אֲזִלוּ שְׂאִי אֶפְשָׁר בְּחוּר כ"ש כְּנָה אַף לר"מ לּוֹמַר חוֹקְקִין פְּדִהֲקִשׁוּ דָּף ז' ע"ב ד"ה וְהִלְכָה הַגְּנָל וְהוֹכִיחוּ לְנָה דְּאִיִּירֵי בְּמִפְּנֵלֵשׁ וּבְפִנֵּי רְחֵב ד' רַק בְּמְקוּם הַנְּחַת הַחֲפֵץ הוּא דְּאִינוּ אֶלָּא כ"ש וְלִכ"ע הוּא חוֹרֵי רַה"י דְּכַרְה"י דְּמִי וְאִין צָרִיף הַחֲקִיקָה רַק לְעִשׁוֹתָן מְקוּם הַנְּחַת ד' וְהָרִי מוֹכַח מְזַה דְּאֶפִּילוּ בְּרַה"י בְּעִינּוּ מְקוּם הַנְּחַת ד' וּמְשַׁנֵּי דְּטַעֲמָא דְּר"ח מִשׁוּם בֵּיתָא כְּמָאן דְּמִלִּיא מִשָּׂא"כ בְּפּוֹתֵל וּבְחוּר בְּעִינּוּ שְׁיַיְהוּ בְּחוּר ד' אַף דְּהוּי רַה"י: וּבְדַבּוּר תוּס' דָּף ז' ע"ב הַגְּנָל הַנְּכַרְחוּ לְבֹא מִפְּחַ זֶה לּוֹמַר וְנוֹקָא לְמַעְלָה מִי אֶבְל שְׁלִמְטָה מִי אִין בְּנֵי רַה"י מְשַׁתְּמָשִׁים שְׁם מְפַנֵּי בְּנֵי רַה"ר שְׁמִשְׁתְּמָשִׁין בָּהֶם.

וְלֹא אֶפְשָׁר לְהוּ לּוֹמַר דָּאָף לְמַטָּה מִי כָּל שְׁהֶם מְפֹנְלֵשִׁין הָגִי חוֹרֵי רַה"י וְלֹא נִקְרָא חוֹרֵי רַה"ר אֶלָּא אִינָם מְפֹנְלֵשִׁין וְהַחוּר אַף פּוֹנָה לְצַד רַה"ר מִשׁוּם דַּא"כ וְדַאי קָשָׁה לְמָה נֶאֱמַר בְּבִרְיָתָא דְּדַרְדָּר לְמַעְלָה מִי הוּא דְּבָאנּוּ לְמַחְלֻקְתָּא הָא אַף לְמַטָּה מִי נְמִי הִיא מְחַלְקֵת זֹו בְּעִינָהּ וּמְנַכְרָחִים לּוֹמַר דְּלִמְטָה מִי הֵם חוֹרֵי רַה"ר וְל"ק זֶה בֵּין לְאַבְיֵי וּבֵין לְרַבָּא פְּנ"ל כ"ז שְׁיַטַּת הַתוֹס' מִשָּׂא"כ הַרְשָׁב"א בְּחִדּוּשֵׁי פְּנִירָאָה לֹא הַשְׁגִּיחַ בְּקוֹשְׁנֵי תוּס' הַגְּנָל ד"ה וְהִלְכָה הַגְּנָל וְאוּלַי טַעְמוֹ דִּי"ל נָהִי דְּלִשׁוּנֵי פְּתַח דְּשְׁעוּרוֹ וְנוֹקָא גּוֹבָה י' וְרְחֵב ד' בְּעִינּוּ הַכְּשֵׁר רְחֵב פְּתַח לְכָל הַפְּחוֹת בְּגּוֹבָה ג' וְרְחֵב ד' פְּדִפְרִישׁוּ שְׁם רַש"י וְרִיטְב"א מִשָּׂא"כ חוּר דְּשֵׁם חוּר יֵשׁ עַל כ"ש כְּמוֹ עַל רְחֵב ד' וּלְגוֹבָה הַחֲלָל אִין צָרִיף שְׁיַעוּר פְּלָל שְׁפִיר מְשַׁמְעֵנּוּ הַבְּרִיָּתָא וְר"י אֶמַר ר"ח דְּבָנָה בְּאֵנוּ ג"כ לְמַחְלֻקְתָּא דְּלַר"מ אַף בַּכ"ש אֶמְרִינּוּ חוֹקְקִין לְהַשְׁלִים וְלִהְכִי פִיר' בְּדָף ד' בְּתַר שְׁהָאָרִיף לְבָאָר הַהִלְכָה כְּר"ח וְכַתְּבַ וְהָא דְּמַנְיָא בְּפָרְק הַזּוֹרֵק זַרְק לְמַעְלָה מִי וְהִלְכָה וְנָחָה בְּחוּר כ"ש ר"מ מְחֲיִיב מִשׁוּם דְּחוֹקְקִין וְנַחְמִים פּוֹטְרִים.

דאלמא אי לאו דחוקקים אף ר"מ מודה דרה"י בעי מקום ד' נראה לי דטעמא דהתם לאו משום דבעינן הנחה ברה"י על גבי ד' אלא דאינו רה"י אא"כ יש בחור ד' על ד' וחורי רה"ר הוא פלומר דאיירי בחורים הפונים אף לצדדין ואינם חורי רה"י פלל ולהכי פדי שיעשו רה"י צריכים לתקיקה פדי שיהיה ד' על ד' אבל חורי רה"י ממש ס"ל דלא בעי פלל אף מקום להנחה ד' וכו"ח ואינו מסלק פדמתלקו תוס' בין חורי' לאויר בית ולה"נ סובר דאם הם מפולשים אפילו למטה מי' הני חורי רה"י ממש ואפילו אינם רחבים ד' פשיטתי דברה"י אין צריף מקום ד' כר"ח אף ברור דלא פהתוס' ול"ק אליביה מה איירי' למעלה מי' דבאנו למחלוקת הא אף למטה מי' ונרק ד' אמות ברה"ר נמי באנו למחלוקת זו דהא בר"ה כ"ע ס"ל דבעי מקום ד' להנחה דהא לרבא דס"ל דחורי רה"ר לאו כר"ה הא זה ל"ק פנ"ל דע"י ד' אמות בר"ה אין חיוב ולענין שיעשו רה"י פדי לחיבו משום זורק מר"ה לרה"י פבר מבואר לעיל דאף לר"מ אין אומרים חוקקין אף לאפני הוא דלפ"ר קשיא לפירושו דמה איירי' למעלה אפילו למטה נמי לענין זורק ד' אמות בר"ה: אמנם דקדקתי בלשון הרי"ף שכתב וכיון דחורי ר"ה לאו כר"ה דמי אי אית בהו ד"ט על ד' וכו' מבואר מלשונו הא לאפני דאמ' חורי רה"ר כרה"ר דמי אף דלא הני ד' על ד' נמי חייב הזורק ד' אמות ונח בתוכם פאילו נח בר"ה והטעם י"ל אף דלכ"ע בר"ה צריף לנוח על מקום ד' היינו ע"פ דברי הח"ר שכתב דף ז' ע"ב ד"ה ורבא דטעמא דאפני דאמר חורי ר"ה כר"ה דמי אף דהם פמו עמוד פחות מט' רחב ד' דאינו אלא פרמלית משום דחור שאני לפי שפני ר"ה מצניעין שם פליהם והו"ל כחל גבוה ט' דמשווינו ליה ר"ה מפני שרבים מכתפין עליהם.

וכבר מבואר דלרש"י ורמב"ם עמוד פנ"ל א"צ לרוחב ד' וה"ה להחור לאפני א"צ לרוחב ד' ושפיר אין שייכות פלל אף לאפני, לפלוגתא דחוקקין ולדעתיה זה מוכח מגוף הסוגיא לפרש"י דאמרה וכ"ת מתני' דלית ביה ד' על ד' וקשה ומה בכך הא מ"מ מוכרח לשנויי בדבילה שמינה על הסיפא דלמטה בארץ פדי שלא ליקשו הא לא נח על מקום ד' א"ו משמע דלאפני דסובר חורי ר"ה כר"ה א"צ למקום ד' ואולי יש ליישב ע"צ דחוק קצת דזה נמי פונת התוס' במה דמסימו ויש ליישב פרש"י דהוצרך וכו' והקשו פל המפרשים דהפל קשיא על הסוגיא ועיין במ"ל אבל י"ל אף דמעיקרא סברו בתי' הועוד דאף בחורי רה"ר דלאפני כר"ה דמי מ"מ בעי הנחה ע"ג מקום ד' מ"מ לבסוף נטו לדעת רש"י מדהני ליה למיפרך בהדיא א"ו מוכח דבאמת לאפני לא בעי בחורי רה"ר מקום ד' ודוק: ומעתה הבט וראה פמה תמוהים פירושי המ"א בסק"ב פתב דהתוס' לא קמו בשטתיהו להאמת ואפילו למטה מי' הם חורי רה"י וא"כ אילו מ"מ קמו בנה בשטתיהו לפרש הברייתא ומימרא דר"י אר"ח זרק למעלה וכו' באנו למחלוקת דוקא במפולש ורחב בפנים ד' הא ודאי קשה מאי איירי' למעלה הא למטה מי' הוא גופיה המחלוקת זו בעינה.

וע"כ אם לא קמו בנה בשטתיהו אף בנה נמי לא קמו וסברי דחורי רה"ר אף מקום ד' נמי לא בעי ומפרשי' הברייתא ומימרא דר"ח אף בחורי רה"ר ממש בפ"א רשב"א ואיך מעתיק בסק"ט ע"פ שטת תוס' במפולשים והברור דלשיטת הרשב"א באופן זה חייב ופ"א הש"ע שם הוא פשוט בעמוד גבוה י' ואין רחבו ד' פדאיתא בטור וב"י ע"ש וק"ל: סע"ף ו אפילו פלי כתב המ"א וכלי העומד ברה"ר אין לו דין פרמלית אלא הני פמו רה"ר והוא גמרא ערוכה דף ח' היתה קופתו מונחת בר"ה גבוה י' ורחבה ד' אין מטלטלין לא

מתוכה לרה"ר ולא מר"ה לתוכה פחות מן מן מטלטלין ופרש"י פחות או בגובה או ברוחב מטלטלין וא"ת פחות מי ורחבה ד' פרמלית היא לא גזר רבנן לבטולי מתורת פלי הואיל וכלי הוא וא"כ מ"ש המ"א אלא הוי כמו ר"ה ע"כ ל"ד דנדאי ר"ה נמי אינו אלא מ"פ ואף מרה"י מותר להוציא עליו ובלבד שלא יחליף דהא פינון שלא ראו חכמים לבטולי מתורת פלי שוב אין שם רשות עליו ומה"ת שיהא ר"ה וכן הוא להדיא בהגהות הרא"ש שם והא"ע שכתב שהאריף להוכיח הכי לענ"ד אין צורך והוא הפשוט אמנם מה שמוסיים הע"א ויצא מזה לדינא דשרי להוציא חפץ מרה"י ולהניחו ע"ג פלי העומד בפרמלית כשאינו גבוה י' ואפילו רחב ד' א"י מה אירני' העומד בפרמלית אפילו עומד ברה"ר נמי שרי פי לדעתם פלי בטל לגבי רה"ר והוי רה"ר וא"כ א"י מנין לא"ע ההיתר כשעומד בפרמלית דלא הוי נמי בטל לגבי רשות פרמלית והוי נמי פרמלית וצ"ע פי רואה אני דתוס' ור"י פליגי על הגהות הרא"ש] אף צ"ע בתוס' דף ה' ד"ה פאן ובח"ר שם דמשמע פלי ל"מ דלא הוי מ"פ אלא אפילו ר"ה הוי כמ"א וצ"ע: סעיף ז במ"א סק"ז וכן פסק בש"ע סי' ש"ג נ"ב אינו פן אלא מביא דעת המלמדים זכות: ט"ז סק"ו וכתב ב"י שזו הקושיא נ"ב זה אינו אלא המ"מ לא כתב בשם הרשב"א והוא בפ"ו מה"ש אלא אין מתירין טלטול מפני טלטול והוא ע"פ סברה ראשונה של הטור שם ולהכי כתב הב"י שהוא קושיא המ"מ והר"ן ריש מי שהחשיף הקשה באמת מפח מעביר ד' אמות בר"ה ע"ש וק"ל תו פתב ורמ"א פתב שפך רשויות שלנו פרמלית הם ואין ראיה משם שלחומרא פתב הכי: סעיף י בש"ע מצומצמים: נ"ב עיין ס"ס שנ"ב: במ"א סק"ח אבל וכו' רב א"י ממ"נ אם רוצה להעתיק דעת הראב"ד יעתיק נמי דעתו דמצריף רחב ד' ואולם כבר כתב הרשב"א וראוי לחוש לדעת רבינו ועיין שבת דף צ"א ע"ב רש"י ד"ה אי נימא מה דנאמר שם ורחב ד' כבר מוגה בדפוסים ע"פ המבואר בדעתו דף ח' בין קצר: סעיף יד פגון ים נ"ב ואפילו אינו עמוק י' פן הוא באיגרת התשובה להרמב"ם דף ל"ט: שם ור"ה שהוא מקורה נ"ב או שאין ברחבה י"ו אמה רמב"ם פי"ד ה"ו מה"ש ובטור או דבר מוקף מחיצות שאין גבוהים עשרה: סעיף טו בית וכו' אפילו באמצע רחוק מן הפתלים .

עיין מ"א פתב דבר הרא"ש משמע וכו' ובנדאי דנשמע הכי מלשון הרא"ש אף לפ"ז תמוה לי דין דסי' שס"ג סעיף כ"ו דאיתא אבל אם אינו גבוה י' וחקק בו להשלימו לי צריף לחוק ד"א לתוף המבוי ע"פ פל רחבו וקשה מה יועיל תיקון זה ומה בכך שפולפני הוא עם העומק י' אחר שאי אפשר לצרף העומק אל המחיצות שמאחורי מפני הרחוק יותר מג' ואין לו אלא ב' מחיצות ומבואר בהטור סי' הנ"ל דאין מבוי ניתר בלחי וקורה אלא מפני שד"ת היא רה"י ע"י ג' מחיצות אמנם לשון רשב"א ור"ן הוא הכי דהתם בעינן מחיצות ממש והכשר סופה וכו' אבל לענין שבת אין ההקפדה ממש במחיצות שיהיו מכשירי את החקק אלא שיהא החקק נשמר על ידיהן שלא יהי הרבה בוקעין בו וכיון שיש בחקק רוחב ד' על ד' ויש בגובהו כשעור רה"י עם גובה המחיצות והמחיצות שומרות אותו מבחוץ לא חיישינן בין שיהיה על שפת החקק בין שיהיה מרוחקות ממנו הרבה וכן פתב הר"ן אבל לענין שבת לא בעינן מחיצות אלא כדי שלא יהא רבים בוקעין שם וכיון שחקק בה מחיצות י' מקיפים אותו מבחוץ לא חיישינן אם סמוכין לחקק או מרוחקים ממנו אף על גב דהוה מחיצה י' היא בין חקק ומחיצה קי"ל

דמַצְטָרְפִין וכו' הרי להדיא דמתרוננייהו נקטו בלשונם דג'ש בגובה המחיצות שעור רה"י ע"י צירוף התקק עם המחיצה וזה שייך אפילו בבית שנמוך אף מבחוץ בפחות מי' ומה שפיתבו מקיפות אותו מבחוץ ר"ל מבחוץ להתקק וק"ל וילדבריהם לק"מ הג"ל פיון דשפיר מצרפיון המחיצה שאחוריה אל מקום התקק והוי מקום התקק רה"י גמור ע"י ג' מחיצות וממילא אף כל אורך המבוי שאחרי מקום התקק אף דאין לה מכל צד כ"א מחיצות פחות מי' הוי חורי רה"י כמו הקא והוי כולה רה"י ד"ת וניתר בלחי וקורה ודלא כהא"ע שהוקש' לו שם על יתר אורך המבוי כמה יותר ונעלם ממנו דין דהקא מחורי רה"י ע"ש בדבריו פי לענ"ד אינם עולים להלכה והעיקר כנ"ל אלא דשטת הרא"ש צ"ע: סעיף טז עיין סי' שנ"ג סעיף ב' מ"ש שם: סעיף יח במ"א ס"ק י"ד ונ"ל דאע"פ שעמקה י' הוי פרמלית דרבנן כמו קרפף יותר מסאתים זה נדאי דסתם ים הנאמר בש"ס ע"כ לא מהווא טעמא הוא דהוי פרמלית אבל מדאורייתא הוי רה"י מדמיקא לא מבטלי מחיצות ובבור להכי הזרק לתוכו חייב א"כ אמאי נאמר שם נמי דף ק' הזרק מים לאיסקרטי פטור ומה שפיתב לתרץ בשם מהר"מ דסתם ים אינו מתלקט י' מתוך ד' צ"ע דהא דף הג"ל פרש"י בדברי ר"ש אומר וכו' ואע"ג דשאר ים נמי עמוק הוא ואי דשאר ים אינו מתלקט כנ"ל מה רבותא דענוקמק הא ענוקמק כזה לאו מידי הוא ומה ענינו לגומא שהוא עמוקה י' ורחב ד' במקום אחד להכי ה"ה נלענ"ד הטעם דכמו שר"ה מתבטל במקום ימים ונהרות מדאינו נוח תשמישן כן הרה"י מתבטל וכדפרש"י עירובין דף פ"ז אמת המים אפילו ברה"י פרמלית הוא והטעם מפני שאין לאדם שום שמוש בהרשות בלתי מה שהמים מתפנסים שם והמים אינם קווים וקיימים אלא כל רגע הנהו אלו ואחר ינא אתי משא"כ מים בבור שקוו וקיימו להכי לא מבטלי מחיצה וחילוק זה איתא בהראב"ד פט"ו מה"ש בדין לשון ים להמעין היטב בדבריו וא"כ אף ים המתלקט י' מתוך ד' פרמלית גמור הוא ד"ת ולא דין קרפף ולהכי הזרק לתוכו פטור אלא דלפ"ז ק"מ מ"ש יפה של טבריה דלעיל משאר ימים בהג"ל דף פ"ז דהוצרך רש"י ז"ל לומר שם ואע"ג דאפתי פרמלית היא דהא קרפף יותר מסאתים הוא להכי היותר מסתביר דהטעם פשוט [כשזכיתי לספר עבוה"ק שגדפס מחדש מצאתי בו שער ג' דף י"ב פתב בלשון זה וכן הנהרות והימים ואע"פ שיש בענוקמן עשרה ורחבן ד' אינו חולקין רשות לעצמן להיות רה"י וכו' בד"א במים המכונסין שברשות הרבים שאין המחיצות נפרות אבל בור עמוק י' ורחב ד' אע"פ שהוא מלא מים רשות היחיד הוא שאין המים מבטלין מחיצות] שהרי מבואר בהה"מ פי"ד מה"ש בשם הרשב"א שעיקר החילוק בין פירות למים היינו משום דבמים מיגפרים המחיצות ולא בפירות וא"כ עיין סי' שס"ג סעיף ל"ו שם הבאתי דעת הרמב"ן שס"ל כל שאינו רואה עצמו תוך המחיצות בטלים המחיצות מן התורה: ונהי דהרמב"ם ותוס' לא ס"ל הכי היינו במחיצות של יבשה משא"כ במחיצות שמים ממלאים אותם ואין כל התירם אלא משום דמ"מ מחיצותיהם נפרים כ"ע ס"ל דבמים ונהרות שבוודאי אין העין שולט בכל צדדי המחיצות שוב לא עדיפי המים מפירות ומבטלים המחיצה ד"ת משא"כ ימה של טבריה שהיה העין שולט בה אף דא"כ לפ"ר קשה מה מקשה הסוגיא דף כ"ב ע"ב בכל נמי דהא מקיף לי' פרת ונהרי מחיצות שלהם בטלי אבל י"ל נהי דבטליו לגבי המקום שהמים עליו דלא לקרא ר"ה מ"מ מה שמקיפין היבשה לגבה לשטתם דביבשה לא ס"ל פרמב"ן ה"ה בכל ליהוי נקרא ר"ה דאורייתא: אמנם

שוב ראיתי בספר זרע אמת הנדפס מחדש כתב שם סי' ס"ה דף נ"ט דודאי מקרי בקעו בו רבים לשטת תוס' לענגן דאתו רבים ומבטלי מחיצתא ומ"מ ר"ה לא הוי פיון דלא להלוקא דרבים עביד ועם שהיא קצת דחוק מ"מ שטת הרמב"ן לענ"ד יותר מרנוח וצ"ע: שם בהג"ה בור העומד בפרמלית כו' היא דעת הרמב"ם עיין סי' ת"ט סעי' ב' במור"ם וכו' הב"י שדעת ההגהות בפ' ט"ו מה"ש פדעת האחרים שפתבו וכו' וכ"נ שהוא דעת הרמב"ם וצ"ע איך אפשר לניחס דעת ההגהות לדעת האחרים שבהר"ן הא הם פתבו דאפילו בדבר המסויים איכא לאוקמא וכגון שאינו רחב ד' וקאי בפרמלית וכו' הרי דמקמו מה דאמר ר"ש ותופסת עד י' דעד י' הוי פרמלית משום דמצא מין את מינו הא למעלה מי' לא שינה מצא מין את מינו דהא האויר נמי מקום פטור הוא ולהכי אף העמוד מקום פטור וההגהות החליטו דברשות דרבנן לא אשפחנא דין מ"פ כלל ומסיימי כדאמרין פ"ק דשבת דאפילו קנה בן מאה אמה חשוב רה"י משמע להדיא דעתם דאפילו קנה מאה ואינה רחב ד' בכרמלית נמי אינה מקום פטור וזה ליתא לדעת האחרים שבהר"ן.

ולדעתם צ"ע די"ל ה"ה בור בפרמלית עמוק יותר מי' ואינו רחב ד' מ"פ היא כמו עמוד ועיין סי' ת"ט סעי' ב' וכו' דלא פדברי הב"י ז"ל וביותר תימא דבסוף הסימן כתב אבל לדעת האחרים א"א להמצא בו אלא רה"י וכרמלית לבד והברור דלדעת האחרים יש במציאות עמוד אף בכרמלית מ"פ בגבוה יותר מי' ואינו רחב ד': ובהגיע דברים הנ"ל מול ידידי הגאון מוה' עקיבא איגר אבדק"ק פ"ל השיב בלשון זה לענ"ד אין להוציא פן מדברי ההגהות דהרי מתחילה כשפא לומר דצואה בפרמלית לא הוי מ"פ למד פן מדברי רב פ"ק דעירובין מצא מין את מינו ונייער ואח"כ פתב ובית פסא שבין ב' בתים וכו' ואפילו את"ל דצואה בר"ה הוי מקום פטור ה"א ברשות דרבנן לא אשפחנא ולמד זה מקנה ברה"י ולכאורה הא כבר למדה מפ"ק דעירובין ולזה נראה דמה דקאמר ה"א ברשויות דרבנן היינו רשות חצירות ובתים שלא עירבו דהוי רה"י גמור ובזה באמת אף בגבוה י' לא הוי מ"פ מש"ה הביא ראי' חדשה מקנה משום דבכה"ג אף בגבוה י' פן או דבא לומר מלבד ראי' ראשונה אף אי נימא דבכרמלית הוי מ"פ מ"מ בכה"ג בב' בתים דהוי רה"י לא הוי מ"פ וכמבואר בהגהות ש"ע סי' שנ"ה דבכרמלית הוי ב' דעות ובב' בתים לכ"ע לא הוי מ"פ וא"כ עיקר ראי' ההגהות מקנה לדין האחרון בבה"כ בין ב' בתים אבל בכרמלית י"ל דס"ל ג"כ דבגבוה י' הוי מקום פטור עכ"ל.

לזה השבתי לו מ"ש ליישב הב"י אם פי קרוב שפיון האמת בהבנת הגה"מ. לא עלי תלונתו כ"א על הב"י ז"ל שעל פרתף לא הבינו על דרך זה דא"כ למה מביא לראי' שדעת ההגהות הוא פדעת האחרים שבהר"ן מסוף דבריהם שפתבו דברשויות דרבנן לא אשפחנא מ"פ כלל הא מזה פשיטא שאין ראי' פי מי לא ידע שברה"י אין עסק למ"פ אלא הי' לו להביא ראי' מריש דבריהם שפתבו להדיא לדין וכו' מצא מין את מינו וביותר מבואר הרי הב"י מוסיף על סוף דבריהם משום דמצא מין את מינו א"ו הבין מדבריהם שפולל ומכנה פרמלית בשם רשויות דרבנן ומן הראי' מקנה מאה אמה הבין נמי דאפילו למעלה מעשרה אין מ"פ בפרמלית וכדנראה נמי ממסקנת פלל הב"י ה"י אף פדעת האחרים ופשיטא דיפה השגתי עליו: ודע דבענגן זה אף דברי רש"י ז"ל צ"ע דאיך כתב דא"א לפרש ותופסת עד עשרה על מקום מסויים הרי בעצמו פי' בעירובין דף

פ"ז תוף ד"ה הָתָם וּאֲעִיג דְחָשִׁיב רַב דִּימֵי מְקוּם פְּטוּר בְּפָחוֹת מִד' וְהָכִי קְאָמְרֵי רַבְּנָן דְשַׁלְשָׁה לֹא הָוֵי מ"פ וְכו' דְאִיכְתִּיב לְמִימַר דְגַבֵּי רְשׁוּיּוֹת דְאִוְרֵיִיתָא דְחָשִׁיבֵי הָוֵי פָּחוֹת מִד' הַסְמוּךְ לְהוּ בְּטֵל אֲצֵלָן אֲבָל לְגַבֵּי פְרָמְלִית לֹא בְטֵל מְפִי הָוֵי רִחוּב שְׁלִשָׁה וּר"ל אֲלֵא הוּא גּוּפִי חָשׁוּב פְּרָמְלִית וְאָסוּר לְהוֹצִיא מִמֶּנּוּ לְרַה"י וְא"כ הָא שְׁפִיר עַל מְקוּם מְסוּנִים זֶה כְּשֶׁעוֹמֵד תוֹף פְּרָמְלִית י"ל שְׁאִינוּ תוֹפְסִים לְמַעְלָה מִי' אֲבָל י"ל דְרַשׁ"י נְמִי סוּבְר לְהַלְכָה כְּשֶׁטַּת הַפּוֹסְקִים בְּסִי' שְׁמ"ו דְאָף בְּרְשׁוּיּוֹת דְרַבְּנָן אָסוּר לְהַחְלִיף וְהִינּוּ מִשׁוּם דְתַפְסִינָן תִּי' רַב אֲשֵׁי דְלֹא אִיִּירֵי כָּלֵל הַת"ק וְרַשׁ"ב"ג בְּאַגְפֵּי וְלְהַחְלִיף וְאִין הֶכְרַח כָּלֵל בֵּין עוֹמֵד בְּכַרְמְלִית אוֹ סְמוּךְ לּוֹ לְבִין עוֹמֵד בְּר"ה וְלֹא נִשְׁמַע מְעוֹלָם דִּישׁ פְּרָמְלִית בְּפָחוֹת מִד' וְלֹא מְסַתְבִּיר לּוֹ לְחַלְקֵי מַעְצָמוֹ בֵּין עוֹמֵד בְּר"ה לְעוֹמֵד בְּפְרָמְלִית וּבְעִירוּבִין אָף מְפִנֵי הֶהְכַרְח דְלֹא לִיקְהוּי רַב דִּימֵי כְּתוּבָא, הוּא דְהוֹכְרַח לְחַלְקֵי אֲלִיבֵי' בְּהָכִי תוּ יֵשׁ לְהַקְשׁוֹת עַל שְׁטַת רַשׁ"י וְ"ל שְׁפַתְבּוֹ וּבְדָבָר מְסוּנִים לִיכָא לְאִוְקָמָא וְכו' וְאִי דְלִית בֵּי' ד' לְמַטָּה מִי' מִי הָוֵי פְּרָמְלִית וְאִי בְּדַקָּאֵי בְּכַרְמְלִית כִּינּוּן דְלִית בֵּי' ד' הָוֵי שֵׁם פְּרָמְלִית עָלָיו א"כ מְצִינוּ חוֹנָמַר בְּפְרָמְלִית מְבַר"ה דְאִילוּ בְּר"ה כְּה"ג מ"פ הוּא וְכו' וְקָשָׁה הָא לְשִׁיטְתֵי' דִּינָא דְעוֹלָא שְׁבַסְעִין י' בְּרַבִּים מְכַתְּפִים עָלָיו הוּא אֲפִילוּ בְּאִינוּ רַחֲב ד' וְא"כ דִּיקְלָמָא ה"נ כִּי עוֹמֵד עוֹמֵד כְּזֶה גְבוּהָ ט' בְּכַרְמְלִית הָוֵי נְמִי פְּרָמְלִית הוּאִיל וְרַבִּים מְכַתְּפִין עָלָיו לְהָכִי אִינוּ מ"פ וְאִינוּ תוֹפְסִים אֲלֵא עַד י' לְאִפּוֹקֵי לְמַעְלָה מִי' וּמוֹכַח מְזָה דְרַשׁ"י נְמִי סוּבְר שְׁטַת הֶרַמְבַּ"ם שֵׁם דְדוֹקָא ט' מְצוּמְצָמִים וְשְׁפִיר דְאִי מִש"ה אֲפִילוּ עַד י' אִינוּ תוֹפְסִים וְק"ל: סִימָן שְׁמוֹ סְעִיף א' וְכֵן לֹא יַעֲמִיד אָדָם עַל מְקוּם פְּטוּר וְכו' בְּהַטּוּר אִיתָא תוּ תַּחֲזִיקָה וּבְלִבְד שְׁלֵא יוֹצִיא מְרַה"י לְמְקוּם פְּטוּר וְיַעֲבִירֵנּוּ דְרַף מ"פ לְרַה"ר דְרַף מ"פ: וְכַתְּבֵי הַב"י עַל גִּירְסָא זוֹ דְהוּא כְּעִין הַדִּין הַנּוֹזֵק בְּסְמוּךְ וּבְלִבְד שְׁלֵא יִטּוֹל מְב"ה וְיִתֵּן לְעַנֵּי וְלִכְּנֵי הַשְּׁמִיטוּהוּ בַש"ע וְעֵינֵי ט"ז וּבְסִי' שְׁנ"ה סְעִי' א' בְּהַג"ה הַבְּאִתִּי רֵאִי בְּרוּרָה לְדַעֲתוֹ [וְלִי גִרְסָא דְחַדוּשׁ הוּא.

כִּי לִפ"ר מִמָּה דְתַנְיָא וּבְלִבְד שְׁלֵא יַחְלִיף הִי' מְסַתְבִּיר דְהִינּוּ דוֹקָא כְּשֶׁלֵּא הַנִּיחַ בְּנִתְיִים עַל הַמ"פ אֲבָל כְּשֶׁהַנִּיחַ שָׂרִי דְהִינּוּ הָרִישָׁא אֲבָל מ"פ מְוַתֵּר וְכו' דְזֶה אִינוּ אֲלֵא דְתַרְתִּי עֲבִיד תַּחֲזִיקָה עָקֵר מְר"ה וְהַנִּיחַ בַּמ"פ וְזֶה הִיָּתֵר גָּמוּר וְשׁוּב עָקֵר מְמָקוֹם פְּטוּר וְהַנִּיחַ בְּרַה"י דְנְמִי שָׂרִי אֲמָנָם בְּאַמְתַּת מוֹכַח בְּעִירוּבִין דְרַף פ"ז דְזֶה נְמִי הַחֲלָפָה מְקַרֵי דְאִיתָא שֵׁם אֲלֵא בְּאַגְפֵּי וְלְהַחְלִיף וְהָא.

אִתָּא רַב דִּימֵי וְכו' וּבְלִבְד שְׁלֵא יַחְלִיף וְהִינּוּ דְמִשְׁמִיעֵנוּ הַט. כְּתַב תַּחֲזִיקָה וּבְלִבְד שְׁלֵא יוֹצִיא מְרַה"י לְמ"פ ר"ל וְיִנִּיחַ שָׁם.

ב וְיַעֲבִירֵנּוּ. וְשׁוּב כְּתַב בְּדְרַף וְא"צ לֹאמַר וְכֵן לֹא יַעֲמִיד אָדָם עָלָיו וְכו' כְּבַש"ע וְאוּלָּם בְּאַמְתַּת דִּין זֶה דְהַנִּיחַ בַּמ"פ דִּיהָ אָסוּר מִטַּעַם הַחֲלָפָה קָשָׁה לִי מְאוֹד דַּא"כ מָה גְבוּל יֵשׁ וְאִילוּ בָּא אַחַר לְקַחְתּוּ מִן הַמ"פ לְהוֹצִיא שָׂרִי וּמ"ש הוּא מְאַחַר שְׁגִיתִי כְּזֶה כִּי מְצִאתִי הַלְשׁוֹן בְּסִמָּ"ג דְרַף י"ז וּבְלִבְד שְׁלֵא יַחְלִיפוּ פִי' שְׁבַנִי רַה"י לֹא יִקְחוּ אֲלֵיהֶם חִפְזָן שְׁבַנִי ר"ה נִתְּנוּ שֵׁם הָרִי לְהַדְיָא דְאַחַר נְמִי אָסוּר] וְלְהָכִי מְסַתְבִּיר לִי דְדוֹקָא כ"ז שְׁהוּא עֲדִינּוּ עַל עֲמֻדוֹ אֲז אֲפִילוּ נַח מְקַרֵי מְחַלְפָה דְנִרְאָה כְּמִזְלִיל בְּאִיסוּר שְׁבַת וְאָסוּר אֲבָל אִם עָקֵר מְמָקוֹם זֶה וְהִלָּף לּוֹ בְּתַר שְׁהוֹצִיא מְרַה"י וְהַנִּיחַ עַל גַּבֵּי הַמ"פ וְשׁוּב חֲזַר וּבָא לְעַקְוֵר מְמ"פ

לר"ה אין ה"נ דשרי ולא גרע מאחר ומ"מ אף דמסתפיר לי הכי קשה עלי להמציא דינן בלא ראי' וצ"ע.

בגמרא איתא על דין זה ואם נטל ונתן שלשון פטורים לימא תיקוני תיובתא דרבא דאמר המעביר חפץ מתחילת ד' לסוף ד' בר"ה אע"פ שהעבירו דרף עליו חייב התם לא נח הקא נח ופי' רש"י דרף עליו שהגביה למעלה מי' דלא שליט בי' אור ר"ה ונהי מ"פ לא נח במקום פטור ונהי לי' עקירה והנחה בר"ה הקא נח במקום פטור ביז העומד על האסקופה והתוס' שם לא ניחא להו כפי' רש"י ופירשו כפי' ר"ח שהעבירו דרף עליו שהעבירו לפניו נגד גופו דה"א פיון שהגיע פגדו הוי כמנוח ונמצא שלא העביר ד' אמות ביחוד ומשני התם לא נח דאין זה הנחה עכ"ל ויש לתמוה דבשלמא לפרש"י שפיר משני התם לא נח במ"פ והיינו משום שהעביר דהיינו שהלך עם החפץ ד"א בר"ה אלא שהחפץ הי' מוגבה למעלה מי' וכיון שקי"ל מהלך לאו פעומד דמי שפיר דלא נח במ"פ משא"כ זה העומד על מ"פ מקרי מה שבידו בעמידתו במ"פ להנחה במ"פ אבל לפי תוס' דהמעביר דרף עליו היינו מימינו לשמאלו דרף פניו והוא עמד על עמודו וחשוב לי' מ"פ מה שמגיע החפץ נגד גופו דהוי כנח תוף ד"א שהוא מ"פ א"כ מאי משני התם לא נח הקא נח מ"ש ה'א בתרנוייהו גופו עמד והעביר אף ביד ממקום למקום והמהרש"א פנראה רוצה לתרץ תמי' זו וכתב בלשון זה ומיהו ה' דהקא הוי טפי נח מדרבא דכיון שהאדם נח על האסקופה שהוא מ"פ והחפץ כשפא פגדו במ"פ מקרי שפיר נח משא"כ בההוא דרבא וא"י מה קאמר דה'א כשפא תוף ד"א נגד גופו נמי נח במ"פ דה'א הנחה תוף ד"א פהנחה במ"פ דמי אבל לענ"ד עיקר הפי' בתוס' הכי ומשני התם לא נח דאין זה מה שהעביר הי' בפעם אחד בלא הנחה כלל חשובה הנחה ומה דקאמר הקא נח פלומר דאיירי שעיקב מיד בהגיעה נגד גופו כ"ש מלהניעה שעכבה זו חשוב הנחה לפטור ות"ל יתברך פי' זה למדתי מדעתי ומצאתי בהשגות הראב"ד פי"ב מה"ש הלכה י"ד דז"ל אלא כף פירשו האדם העומד ונוטל חפץ מיד ימינו ומניחו בשמאלו לסוף ד"א אע"פ שפשהגיע לנגד עצמו הרי הוא שמו שהניחו באמצע שהוא מ"פ פיון שלא הניחו חייב ואם הניחו או עכבו בידו שם מעט פטור כמו שאמרו אדם עומד על האסקופה וכו' עכ"ל הרי להדיא כדפרשתי וא"כ דדוקא כשנח הי' בפגיעה נגד גופו מעט הוא דבדיעבד פטור ה'א בשהניעה ידו בפעם אחד זה לא מקרי כלל החלפה וחיוב מדינא דרבא המעביר דרף עליו [ומינה דמה דנאמר לק' ולהחליף דרף מ"פ ברשויות דרבנן יש מתירין ע"כ היינו בשעכ"פ נח משהו מתניעתו בהגיעו נגד המ"פ דאל"ה פיון דלא מקרי כלל החלפה וחיוב ברשויות דאורייתא מה"ת להתירו ברשויות דרבנן עיין ודוק כי צ"ע על הפוסקים שלא התעוררו בזה ובפרט בסי' שכ"ה הי"א הראשונים דברים אלו אינם מוכרחים לכן הגהתי]: סעף ג הג"ה ולכן וכו' או שיש לה' ב' מחיצות מן הצדדים שהן רחבן ד' ומשקוף עלי' רחבה ד'.

כתב המ"א צ"ע דה'א בס"ס וכו' ואין לומר שהפתח נחשב למחיצה ג' א"כ במחיצה א' סגי והא"ר והת"ש דחקו ע"ש. ובענייניו א"י מה קשיא כל עיקר שהרי זה ובלבד שפתח הרמ"א קאי על העומד בפרמלית דהיינו בקעה רוצה לטלטל ממנו על האסקופה וא"כ ה'א ודאי שהפתח נחשב למחיצה ובמחיצה אחת מן הצד אף שהיא דבוקה ואמרינן נמי פי תקרה על הקורה ה'א אין להאסקופה אלא ג' מחיצות ונמצא לא מיבעי' לשטת

הַרְמַב"ם דג' מְחִיצוֹת הוּא פְּרָמְלִית דְּאוֹרְיִיתָא דְפְּשִׁיטָא דְשָׁרִי מְכַרְמְלִית לְפַרְמְלִית תּוֹךְ ד"א אֱלָא אֶפְיֵלוּ לְשִׁטַּת הַפּוֹסְקִים דג' מְחִיצוֹת רַה"י דְּאוֹרְיִיתָא אֱלָא שְׁהַחְכָּמִים אָסְרוּ לְטַלְטֵל תּוֹכָה אֶטּוּ רַה"ר וְעֶשְׂאוּהוּ פְּרָמְלִית מְדַרְבְּנֵן [וְעֵינֵן רִישׁ סִי שִׁמ"ה שֵׁם מְבֹנָאָר פְּלוּגְתָא זו] הָא לֹא עֲדִיפָא אֶסְקוּפָה זו מְשַׁרְפָּה יוֹתֵר מִבֵּית סַאֲתִיָּים שְׁלֵא הִנְקֵף לְדִירָה שְׁנָמִי רַה"י הִיא דְּאוֹרְיִיתָא וּמ"מ מְוֹתֵר לְטַלְטֵל מִמְּנֵוּ לְפַרְמְלִית אַחַר מְפָנִי הַטַּעַם הַמְּבֹנָאָר דְּאִי לֹא הָא לֹא קִינְמָא הָא וְלִהְכִי צָרִיךְ שְׁנֵי מְחִיצוֹת וְעַם הַפְּתַח הוּא ג' וְע"י הַפ"ת הוּא גְדוּר בַּד' מְחִיצוֹת וְהָי רַה"י גְּמוּר וְאָסוּר מְכַרְמְלִית עָלָיו וְזֶה בְּרוּר וְעֵינֵן סִי שִׁע"ד סַע"י ב': מַה שְׁמַעְתִּיק פֶּה הַמ"א בְּשֵׁם מְהַר"ל כְּבָר פְּתַבְתִּי בְּצַדוֹ שְׁדַבְּרִי צ"ע כִּי אִי מְקוּם לְחוּמְרָא זו כִּי פִי ר"ח אִינוּ אֱלָא לְשִׁמוּאֵל וּמִמִּילָא נִשְׁמַע דְּלִרְב אֶפְיֵלוּ הִרְבִּיעִית בְּמִילּוּאָה נְמִי אֶמְרִינֵן פ"ת וְלֹא נִחְלַק ר"ת אֱלָא שְׁמַתִּיר לְרַב אֶפְיֵלוּ בַב' וְעֵינֵן בַב"י ס"ס שִׁס"א וְהַמ"א רִישׁ סִי שִׁמ"ו מַעְתִּיקוּ וְאִינוּ מְרַגִּישׁ וְאוּלַם כַּעַת רוּאָה אֲנִי שְׁנָמִי הִרְגִּישׁ הַת"ש: בַּס"ק הַנ"ל כַּתְּבִי הַמ"א וְא"כ אִם יֵשׁ בְּלִיטָה וְכו' נ"ב ר"ל גְּגִין שְׁלָנוּ הַבּוֹלְטִין כְּבִסּוּף הַהַג"ה מְכַשִּׁיר ע"י צ"ה וְעֵינֵן ט"ז סִי שִׁס"ה סַסְק"ו וְכַנְרָאָה דַּעְתּוֹ ע"פ דַּעַת הַרְמַב"ם שְׁבָסִי שִׁס"ב: בְּסִימָן שִׁמְזוּ בַש"ע שְׁנִיָּהֶם פְּטוּרִים אֲבָל אֶסוּרִים מְדַרְבְּנֵן וְכֵן פִּי רַש"י ו"ל דָּף ג' דְּאִיתָא פְּטוּרִי דְּאִתִּי לִידֵי חַיִּיב חֲטָאֵת קַתְּנֵי כְּגוֹן עֲקִירוֹת דְּאִיפָא לְמִיגְזוֹר דִּילְמָא גְּמַר לָהּ נִשְׁמַע נְמִי מִינֵי דְּאִיֶּסוּר עֲקִירָה בְּלֹא הַנְּחָה אִינְהָ אֱלָא דְּרַבְּנֵן מִשּׁוּם גְּזִירָה וְקִשָּׁה לָמָּה לֹא יֵהִי אִיֶּסוּר מְדְּאוֹרְיִיתָא כְּחֻצֵי שְׁעוֹר דְּאֶסוּר מִן הַתּוֹרָה הֵן אֲמַת לָמָּה שִׁר"ל הַח"צ סִי פ"ו דְּלַדַּעַת הָרֵא"ש זֶה לֹא נֶאֱמַר אֱלָא בְּאִיֶּסוּרִי אֲכִילָה וְלֹא בְּאִיֶּסוּרִי שְׁבַת נִיחָא אֲבָל זֶה לִיתָא כְּדַעַמְד עֲלֵיהֶם הַמ"ל פִּי"ח מַה"ש מְדְּאִיתָא בְּרַש"י שְׁבַת דָּף ע"ד דְּאֶף בְּאִיֶּסוּר אֶפִּי שְׁיִיךְ חֻצֵי שְׁעוֹר אֶסוּר מִן הַתּוֹרָה וְע"כ לּוֹמֵר דַּעְקִירָה בְּלֹא הַנְּחָה לֹא מְקַרִי חֻצֵי שְׁעוֹר אֱלָא חֻצֵי מְלֵאכָה וְאֶף דְּנְמִי שְׁיִיךְ גַּבִּי חֲזִי' לְאַצְטְרוּפִי מ"מ בְּפִי מִיַּעֲטָה הַתּוֹרָה מְדַכְתִּיב בַּעֲשׂוֹתָהּ הַעוֹשָׂה אֶת כְּוִלָּהּ וְלֹא הַעוֹשָׂה מְקַצְתָּהּ.

וּבַל"ז הַהֲכָרַח נְמִי לּוֹמֵר דְּאִינוּ דוֹמָה חֻצֵי מְלֵאכָה לְחֻצֵי שְׁעוֹר בְּגַמְר מְלֵאכָה דַּאֲל"כ אִיךְ שָׁרִי אֶפְיֵלוּ מְדַרְבְּנֵן לְטַלְטֵל פְּחוֹת מַד' אֲמוֹת בַּר"ה נִימָא דְּהָיִי כְּחֻצֵי שְׁעוֹר א"ו שְׁאִינוּ דוֹמָה וְכ"ל וְכ"ל וְכ"ל אֶפְשֵׁר דַּמַּעְיָקְרָא לְק"מ דְּלֹא שְׁיִיךְ בְּזֶה חֲזִי לְאַצְטְרוּפִי דְּהָא בְּעֵינֵן עֲקִירָה מְשַׁעָה רַאשׁוֹנָה לְכַךְ וְכ"ל: סִימָן שִׁמ"ט סַעִיף ה' וְאֶפְיֵלוּ בְּכַרְמְלִית.

זֶה מְדַעַת הַב"י ו"ל עֲצָמוּ שְׁהוּצִיא הֵכִי (כָּל מַה שְׁפַתְב מִן תִּיבָה זו מְמָה עַד לְסוּף הַסִּימָן הֵם דְּבָרֵי עֲצָמוּ) מִמָּה דְּגָרְסִי בְּפָרְק פִּירָה וְכו' עַד לְבַסּוּף וְכַתְּבוּ תוֹס' דְּלֵהוּלִיךְ פְּחוֹת מַד"א אֶפְיֵלוּ בַה"ש נְמִי גְּזָרוּ וְלוֹמְד מְזָה אֶף דְּקִי"ל כָּל שְׁהוּא מְשׁוּם שְׁבוֹת לֹא גְּזָרוּ בַה"ש ה"ה פְּרָמְלִית אֶף דְּשָׁאָר שְׁבוֹתֵין שָׁרִי כְּדִקִּי"ל כְּרַבָּא מ"מ שְׁבוֹת זֶה חֲמוּר וְאֶסוּר וּמ"ש הַב"י וְכ"כ הַפֶּל בּוּ לֹא קָאִי אֱלָא עַל מַה שְׁהִבִּיא בְּשֵׁם רַה"י דְּהִתֵּר דְּפָחוֹת מַד"א אִינוּ אֱלָא בְּיוֹשֵׁב בְּנִתִּים וְלֹא בְּעוֹמֵד וּר"ל עוֹמֵד לְכַתְּפָה שְׁנָה אִיתָא נְמִי בְּכָל בּוּ דָּף כ"ח ע"ב דו"ל הוֹלִיךְ חֲפִץ פ"פ מַד"א אֶפְיֵלוּ כָּל הַיּוֹם מְוֹתֵר בַּד"א כְּשַׁעַמְד לְנוּחַ אֲבָל עַמְד לְתַקֵּן הַמְּשָׂא שְׁעָלָיו חֲזִיב כְּמִי שְׁהִלֵּךְ עַד ד' אֲמוֹת הַשְּׁנִיּוֹת וְהַא"ע לֹא עֵינֵן בַּה"כ"ב וְכַתְּב דַּה"כ"ב אִינְרִי בַר"ה"י וְלֹא הוּא אֱלָא דְּאֶדְרַבָּא הַכ"ב מְשֻׁנָּה הִתֵּר דְּפָחוֹת מַד"א עִם הִתֵּר דְּסַעִיף ג' וּבְשִׁנְיָהֶם כַּתְּב דְּמְוֹתֵר כַּנ"ל אֶפְיֵלוּ לְכַתְּחִילָה: וְהַאֲמַת כִּי תַמָּה אֲנִי עַל הַכ"ב מִן הַסְּנִיית שְׁמַבִּיא הַב"י שְׁמַבְּנָאָר לְהַדְּיָא לְאִיֶּסוּר לְכָל הַפְּחוֹת בַּר"ה.

ועל הש"ע איפכא קשיא לו אם ההיתר של חבירו לחבירו יהא מותר אף לדבר הרשות כדפני' סעיף ג' ופחות פחות יהא אסור אפילו בכרמלית א"כ למה השנה אותן הרמב"ם וש"ע בסי' ש"א גבי תפילין ולכל הפחות הי' להם אף שם להתנות שאם יש אתו אחרים שיעדיף ע"י נתינה לחבירו ואולם הרמב"ד באמת כתב אף על ההיתר לחבירו לחבירו כל זה לא התירו אלא במקום הדחק וצ"ע ומעשה מ"ש הא"ע נמי דיש תקנה להולכת תינוק למול מרה"י לכרמלית ע"י זה עוקר וזה מניח לימא ל"מ לדעת האחרונים שם אלא אפילו לדעתי שם הא שבות דע"י זה עוקר וזה מניח נמי מבואר בתוס' דף ל"ג בעירובין ובהרא"ש שם דמודה נמי רבי דאפילו בה"ש אסור ודלעת הב"י דמזמה כרמלית לבה"ש ממילא אף זה בכרמלית נמי אסור [אף עיין תשו' ע"ה סי' ק"ד] [נדע שאין ללמוד שום צד היתר בתינוק למולו מפח קוש' תוס' ריש ר"א דמילה מצד חי נושא את עצמו דהתוס' לא הקשו אלא דיתירו התינוק ולא ליהגוי פפות משא"כ לדין להוציא התינוק מכותל דגרע מפפות פשיטא דלא שיגף כלל חי נושא את עצמו] ומ"ש הא"ע מ"מ פאן בעסק מצנה פיון דפחות פחות מד"א שרינו לכתחילה דהוא שבות חמור דאפילו בה"ש אסור וכו' נעלם ממנו דשבות דזה עוקר וזה מניח דכות' הוא פנ"ל ומ"ש פיון דפחות פחות מד"א שרינו לכתחילה וא"כ עדיין יוכל לומר גהי דמדין ק"ו לא אתי מ"מ אתי בבגן אב אבל לענ"ד חלה בזה תניא בדלא תניא פי מה שנוהגין היינו פדכתב הט"ז נושאין אותה ע"י הושטה מאחד לחבירו בפחות מד"א ומ"ש הט"ז לבסוף ואח"כ יטלטלוהו ישאל בפחות פחות מד"א לדעתי נמי ר"ל ע"י חבירו לחבירו קורא אותן נמי פחות פחות יען שכל אחד אינו נושא ד"א בפעם אחד אבל להסיר לאחד פחות פחות מד"א לענ"ד שבות חמור כזה אף בעסק מצנה זו לא התירו פי מה כולו האי ליזלו המתעסקים בהמצנה לביתו של תינוק למולו שם פדעבדינו בחורף וכה"ג השבות דזה עוקר וזה מניח נמי לענ"ד דאסור ומ"ש הא"ע ותו דהא התוס' וכו' לקמן נדבר בו: אמנם התיקון דעמידת כלי ודאי נכון אמנם מה שמסיים דלחלופי מפרמלית דרף מ"פ לרה"י שרי וזה לא אגזיל אלא להיש מתירין שבסי' שמ"ו סוף סעיף א' וגם דוקא להי"א שבסי' שמ"ה ס"ז והוא היתר דחוק (ויותר יש לענ"ד למיעבד שזה המניח התינוק מהבית על הפלי שלפני הבית ילך לו ואחר יבא ליקחנו מן הפלי וכן יעשו לפני הבהכ"נ שאחד ניחנו על הפלי ואחר יקחנו ויביאנו משם לבהכ"נ דזה לענ"ד לכ"ע שרי ואפילו אם גם לנו דין ר"ה ועיין סי' שמ"ו ס"א ועיין לעיל שמ"ו ששגיתי בזה]: והנה קבלתי איגרת מהרב הגדול מו"ה עקיבא אבד"ק קק פ"ל כתב לי בל' זה ובהוא ענינא חידוש בעיני במה דטרחו האחרונים הט"ז ס"ס שמ"ט והא"ע שם למצוא תקנה להיתר טלטול תינוק למול בבה"נ בעיר שאין שם עירוב ולא הנהירו דמ"מ אם מפתח בהכ"נ לכסא של אלי' יותר מד"א שאין לאדם א' להוליכו לשם פיון דשבת בתוך הבית ואף בבהכ"נ יש לדון להקל ע"י המ"א סי' שס"ו סק"י עכ"פ אם מלין בבית פדדף בימות החורף בנדאי ראוי לינהר בזה על זה השיבותי לו בלשון זה א"י אנה מצא דאם אדם נכנס מביתו לבית חבירו בלא עירוב ומלבושיו עליו והפשיטון בבית חבירו שיהי' אסורין בטלטול חוץ לד"א זה לא מצינו אלא בחצר של רבים שלא עירבו שגזרו חכמים על הטלטול חוץ לד"א משום לתא דר"ה אבל בבית של יחיד גהי שאסרו הטלטול מרשותו לרשות חבירו משום לתא דרה"י ור"ה דשני רשיות הן אבל הטלטול ברה"י גמור מה"ת איסורו ובנדאי שרי וה"ה

לתינוק זה וע"כ לא דברו בבהכ"נ אלא פי היכי דלא תיגוי פחצר דרבים אכל בבית של יחיד לא ס"ד שיקרי זה שפא לביתו אורח הוא ואינו אוסר: לזה השיב לי מה שכתב מעכ"ת דלא מצינו דכלים ששבתו פחצר שהובאו בהיתר לחצר אחר שיהיו שם אסורים לטלטל באמת כהי' הדבר פשוט אצלי בלמדי מס' עירובין בעה"י וכעת אין בזכרוני אם הוצאתי כן בהכרח או מסבא.

ואף פעת רואה אני שהדבר מפורש כן בא"ע סי' שס"ג בסוף ס"ג בסוף דבריו במ"ש אם המשקים היו עומדים וכו' לזה חזר והשבתי לו שיעיין במס' שבת דף ק"ל ע"ב ברש"י ד"ה מה חצר וכו' מותר לטלטל בכנולא מה שנמצא בתוכה או בגדיו שהוציאן מן הבית לתוכו דרף מלבוש פושטן ומטלטלן בכנולא לדברי הפל ומ"ש לי מר שמצא בא"ע סי' שס"ו הספר אין בידי פעת לעיין בו ואף אם באולי יביא שם ראיה מקדמון שחולק ואוסר יוכל להיות פחצר דרבים שאינו מעורב אכל בבית דיחיד לענ"ד לא ס"ד דשום אדם: תו פתבתי לו אז בלשון זה מה שפתבתי למר מקבר במה שהמציא המ"א בסי' שע"ה והת"ש בסי' שנ"ה שהרעי שבגוף האדם חשובה פלים ששבתו תוף הבית שאין דעתי נוחה כלל בסבא כזו מפני שבטלה לגבי הגוף מצאתי ת"ל בתוס' עירובין דף כ' תוף ד"ה לא יעמוד פתבו ועוד נראה לפרש וכו' משום דמבטלי אגב גופא וגדולה מזה מצאתי ברש"י עירובין דף ד' ד"ה הי' לובש דאפילו פלים שאדם לובש בטלים לגבי הגוף ומזה מסתביר לי מה דנאמר בעירובין צ"א משפחת לה בכומתא וסודרא ולא בפשוט משפחת לה בהוציאן דרף מלבוש אלא משום דכומתא וסודרא מיך שהאדם בא לתוף ביתו דרפן לפושטן וכשרוצה לצאת הוא דלובשן ולהכי מקרי פלים ששבתו כדפרש"י בכומתא וסודרא דרא ששבתו בתוף הבית משא"כ דרף משל פלים שהי' לבוש בכניסת שבת ובלילה הוציאן נמי דרף מלבוש בלא פשיטה בנתיים ושוב בהחצר פושטן אין ה"נ דמותרים לטלטל שם דלא מקרי כלל במה דהוי עליו דרף מלבוש בהיותו בבית פלים ששבתו תוף הבית מפני שבטלים לגבי גופא עכ"ל וע"ז עזן לא השיב: ובתוף אותן ימים חזרתו על מס' עירובין פתבתי אמנם דעת רש"י הנ"ל דמס' שבת דף ק"ל תמוה לי שיקרי איתא עירובין ע"ו ע"ב אין בו ד' מאי אמר רב אור שתי רשויות שולטת בו לא יזיז בו אפילו מלא נימא ופרש"י רשות שתי החצירות שולטת בו ואוסרן על זה ובהריטב"א מבאר יותר דהוי כמוציא מחצר לחצר ורב לטעמי' דאיירי בשערבו ולהכי גזר אף לר"ש אף בכלים ששבתו על גבו אטו פלים ששבתו בבית [נזה נמי לשון הרב רבינו יונתן ולא דמי לבקעה או לר"ה דמותר לטלטל חפץ מתחילת ד' לסוף ד' דהתם כל אותם פחות מד' אמות חדא רשותא הוא והכא רשות ראובן ושמעון שולט בכל טפח אכל פשרותב הפותל ד' אין רשות אחד מהן שולט בו והוא הוי רה"י בלא בעלים שמותר לטלטל בכנולו עכ"ל ואפשר משום דגבוה י' לא ניחא תשמשייהו ולהכי חשוב כבלא בעלים] הרי מבואר דלכ"ע פלים ששבתו אף דבאו דרף היתר להחצר שלפני הבית ואינו מעורב כגון דרף מלבוש או ע"י גוי דאסור להזיזו אפי' כמלא נימא שיקרי פחצר זה רשות הבתים שולטים בו וכל פורתא ופורתא הוי כמוציא מחצר לחצר פלים ששבתו בבית וק"ו הוא משם וע"כ לא פליג ר"י אלא משום דאין בו ד' ומקום פטור הוא אכל פחצר תמה אני אם יש מי שפליג על סברת רב דרשות שני בני אדם שולטת בו לא יחא חשוב כשני חצירות לענין פלים ששבתו תוף הבית ואין בידי ליישב אלא על פי סבא

הנ"ל שהוצאתי מדעתי דמלבושי שהאדם לובש בטלים לגבו וכנ"ל ואילו מ"ש רש"י ז"ל הנ"ל או בגדיו וכו' ר"ל מלבושים כאלו שלא כדרך פומתא וסודרא אלא שלא היו מופשטים כלל כה עלה בדעתי ליישב רש"י ז"ל מתמיהתי: אמנם שוב מצאתי בתוס' עירובין צ"א ע"ב ד"ה וכלים להדיא פי' בכל החצירות דאי באותו חצר ותו לא אפילו שבתו בבית נמי ומיירי לרב פשלא ערבו חצירות עם בתים הרי להדיא כמשמעות הפשוט דרש"י הנ"ל אפילו פלים ששבתו ממש בבית נמי שרו לרב וזה א"י ליישב וגם א"י מה דחקם לפי' זה נהי דבתירוץ הגמרא שם דהתכמים איירי בעירבו בתים עם חצר דאז ודאי מוכרח דמה דקתני וכלים ששבתו בחצר מותר לטלטלו בחצר ע"כ לחצר אחר דאי באותו חצר פשיטא דאפילו שבתו בבית שרי שהרי עירבו אבל לרב דאיירי בלא ערבו אדרבא משמע בפשוט שמתירין בחצר היינו באותו חצר וגם בחצר אחר דאילו פלים ששבתו בבית אף באותו חצר אסור אם באו לשם דרו מלבוש משום סכרת רב עצמו דכל פורתא ופורתא חשוב כמחצר לחצר וצ"ע רב ולהכי פהיום יום ג' כ"ו מנחם תקנ"ט שאלתי לו הספר א"ע לעיין בו ומצאתי בו ת"ל בשם עה"ק ש"ג דין ב' ונ"ל פלים ששבתו בבית שיצאו לחצר שלא עירבה עמהם אסור לטלטל אלא ד' אמות עכ"ל הרי להדיא שחולק על תוספות ומשמעות פרש"י הנ"ל אבל תימא לי אילו יצא לו דינו מדברי רב הנ"ל כדמתהתי על התוס' א"י מה שדקדק אלא ד"א הא רב אפי' כמלא נימא אסור מטעם הריטב"א כנ"ל וצ"ע בגוף ספר עה"ק צר לי שאיני בידי ובלא עיין תוכו יראה לי על פורחי דלא סובר טעמא דרב כהריטב"א ואפשר דלא ניחא לו בו משום שהרי בר"ה גמור מותר לטלטל תוך ד"א אפילו מדרבנן) אלא בפשוט דלגבי פלים ששבתו בבית נתנו התכמים בגזירתם על חצר שלא עירבו דין רה"ר שאסור חוץ לד"א ולשון רב אפילו כמלא נימא אפשר סובר שהוא ל"ד אלא ר"ל כמלא נימא חוץ לד"א ודוחק וצ"ע יהי' איהו שיהי' נלענ"ד פשוט וברור שמה שכתב הא"ע שם ועפ"ז יש להזהיר אותן שקונים משקים בשבת ע"י גוי שמביאין מחצר אחר שלא עירב עמהם אע"פ שהובא כבר לביתם אסורין בטלטול בביתו כ"א בתוך ד"א הוא לענ"ד טעות גמור פי' מה ענין בית של יחיד לחצר שלא עירב בין לטעם הריטב"א הנ"ל ובין למשמעות טעמו שנתנו התכמים עליו דין רה"ר היינו בחצר שלא עירב שרשות רבים שם ושייך לתא דר"ה אבל בבית מה ענין לחלק ברה"י גמור בין תוך ד"א לחוץ ד"א ובנדאי היתר גמור הוא ודוק: ובזה אין צורך נמי למה שכתב לו התכס הרב הנ"ל שי' באיגרת די"ט אדר תקנ"ט בלשון זה ובזה הסברתי לי דברי הש"ס עירובין פ"ז ע"ב וקא ר"י ברשויות דרבנן נמי אמר ולכאורה תמוה דמה בקו דאפסקי' מ"פ ולית פאן איסור הוצאה מרשות לרשות חבירו הא מ"מ כשמורידין מהכותל לחצר אסורים כמו פומתא וסודרא ופירשתי לי דפרכת הש"ס דכל דלית פאן איסור הוצאה מרשות לרשות פינן דאפסקי' מ"פ שוב רשאי לטלטל תוך ד"א עכ"ל ולפ"ר אף דדבריו עולים בשטת עה"ק הנ"ל מ"מ אינם עולים לשטת הריטב"א דלדידי' כמלא נימא דדוקא כנ"ל אבל באמת אפילו ריח קוש' אין בזה דשם פינן דהחצירות כל אחד עם בתיהם שוב כל החצר עם הבתים חשוב רשות אחד והוי כמו פומתא וסודרא שבא לבית דלכ"ע שרי לטלטולי בכל הבית אף ששבתו בבית אחר ולא נתערב עם הבית ששבתו וכל זה ברור כשמש.

אח"כ כל הַנְּלִי פְתַבְתִּי גַם כֵּן לְהֵרֵב שִׁי הַנְּלִי וְלֹא הִשִּׁיב לִי מֵאוֹמֶה עַל כָּל הַנְּלִי וְשִׁתִּיקָה
כְּהוֹדָאָה דְמִי: סִימֵן ש"ב סְעִיף ב' לֹא יַעֲמֹד אָדָם בְּהִרְיָטָב"א שֵׁם אֵיתָא בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַיִמי
לֹא סוּף דְבָר עוֹמֵד בְּרַה"י וּמִשְׁתִּין בְּרַה"ה אֲלָא אֲפִילוּ עוֹמֵד בְּרַה"ה וְהֵן מְתַגְלָגִין וְיִוְרְדִים
לְרַה"י אֲסוּר אָמַר ר' יוֹסֵי בְר' בּוֹן לֹא סוּף דְבָר עוֹמֵד בְּרַה"ה וּמִשְׁתִּין בְּרַה"י אֲלָא אֲפִילוּ
עוֹמֵד בְּרַה"י וּמִשְׁתִּין בְּרַה"י וּמְתַגְלָגִין וְיִוְרְדִין לְרַה"ה אֲסוּר אָמַר ר' יֵסָא הֵדָא אָמְרָה
סִילוֹן הָעוֹמֵד בְּרַה"ה גְּבוּהָ י' וְרוֹחֵב ד' אֵין שׁוֹפְכִין לְתוֹכוֹ מִים שְׁמַתְגְלָגִין וְיִוְרְדִין עַכ"ל
וּצ"ע שְׁלֹא הֵןזִכְרָא בְּפוֹסְקִים אָמְנָם בְּסְעִיף א' נְאֻמָּר אֲבָל לֹא יַעֲמֹד בְּרַה"י וְיִוְצִיא רֵאשׁוּ
לְרַה"ה וְיִשְׁתַּה וְכו' דְכִינֵן שְׁהוּא צְרִיף לָהֶם וְכו' וְז"ל הָרֵא"ש (שְׁהוּבָא בְּקִינְצוּר בַּה"מ"א)
וּפְרַש"י וְלִיפָא לְמִימַר דְשִׁתִּינֵת מִים לְהִגְוֵי הַכְּנֶסֶה כְּשִׁמְשִׁתִּין וְרַק דְלֹא דְמִי לְהֵתֵם דְהֵתֵם
קַעְקַר מְרֻשׁוֹת זֹו לְרֻשׁוֹת זֹו וְעַבִּיד הַנְּחָה בְּרֻשׁוֹת אַחַר אֲבָל שׁוֹתָה עַבִּיד הַנְּחָה וְעַקִּירָה
בְּחַד רֻשׁוֹתָא דְהָא בְּרֻשׁוֹת שְׁהוּא שׁוֹתָה בּוֹ פִּיו עוֹמֵד וּבְפִיו נְחִין מִיָּד וְאֵע"פ שֶׁהֵן חוֹזְרִין
וְנִבְלָעִין בְּמַעְיו אֵין חֲשָׁשׁ הוֹאִיל וְנַחֵו בְּפִיו שְׁהוּא מְקוּם פְּטוּר וְכו' מִיְהוּ קָשָׁה הָא דְאָמַר
בְּשִׁמְעָתָא קְמִינְתָא דְשִׁבְתָּ גַבִּי הִיָּתָה יָדוֹ מְלֵאָה פִּירוֹת וְהוֹצִיאָהּ לַחוּץ מִשְׁחֲשִׁיכָה דְאֵי שְׂדֵי
לִי אֲתִי לִידֵי חַיִּיב חֲטָאת לִיקְנִס' וְהִיכִי אֲתִי לִידֵי חַיִּיב אֵי שְׂדֵי לְהוּ וי"ל דְהֵתֵם לֹא חֲשׁוּב
הַנְּחָת הַפִּירוֹת בְּיָדוֹ כְּמִנְחִין בְּמ"פ כִּינֵן שְׁלֹא נָתַן הַחֲפֵץ לִידוֹ מְקוּם אַחַר אַחֲרֵי
שְׁהוֹצִיאָהוּ לְרַה"ה כְּמוֹ גַבִּי שְׁתִּי שְׁנָתַן הַמִּים לְתוֹף פִּיו עַכ"ל וְכֵן הוּא בְּתוֹס' עִירוּבִין דְף
ק"י וַיֵּשׁ לְתַמְנָה דֹא"כ מָה רַעֲיָן עַל הַמְתַּנִּי רִישׁ שְׁבַת פֶּשֶׁט בַּעַה"ב אֵת יָדוֹ לַחוּץ וְנָתַן
לְתוֹף יָדוֹ שֶׁל עֲנִי אִו שְׁנָטַל מִתּוֹכָהּ וְהִכְנִיס בַּעַה"ב חֲזִיב וְאִיף יִתְחַזִּיב עַל גְּטִילָה זֹו מ"ש
גְּטִילָה זֹו מְנַטִּילַת הַבָּאת הַמִּים לְתוֹף פִּיו שְׁחֲשׁוּבִים הַמִּים נְחִים בְּמְקוּם פְּטוּר וּמ"פ
מְכַנִּס לְרַה"י ה"נ וְיִהְיֶה גְּטִילָה זֹו מְנַחַח בְּמ"פ וּמִשְׁם מְכַנִּס לְרַה"י.

והא"ע סי' שמ"ט פתב ותו דהא התוס' ורא"ש פתבו בשם רש"י באדם שמוציא ראשו
ופיו לרה"ה דכחול לשמות מפלי שבר"ה והטעם דפיו שבר"ה הוי מ"פ כינן שגופו ברה"י
וכינן דהמשקה שוהה קצת תוף פיו קודם בליעתו הוי כמו שפנח במ"פ.

ולמדו מזה דאדם שמושיט ידו לרה"ר ליטול משם חפץ ונטלו מרה"ה ושהה שם קצת
בידו הוי כמו שפנח במ"פ ולפ"ז בנ"ד כינן שהושיטה ידה לבית ונוטלת התינוק ושההה
ידה קצת בבית הוי פנח במ"פ וכו' ע"כ היתר הנ"ל הוא ברור פנראה לומד בדעתם
שפירשו המתני דלעיל שאינו חייב הבעל בית אלא בלא שהה קצת ובשהה קצת אף
מותר לכתחילה וחסלילה לי לחושדם בדעת זו כי מי האדם שיאמר שהמשקה שלוקח
לתוף פיו.

ומבליע מיד כדרך כל שותה יהא חשוב יותר שיהי' במ"פ ממה שלוקח חפץ בידו והדר
מכניסו בלי ספק זה שהיו יותר ותו דלדעתו מי לא אפשר לשותות בלי שום שיהיו קצת
בפיו דלא הוי הנחה בפיו במ"פ לדידן' וא"כ נשאר הקושל' דליהוי אסור מפח חילוף ומה
משני אבל הכא אי אפשר בלא הנחה בפיו במ"פ ומה בכך שא"א בלא הנחה הא אפשר
בלא שיהוי קצת לשטתו שלא חשובה הנחה וחיוב לכן יותר נוח לי להסכים במה שדחק
עצמו ידידי החריף מו"ה מרדכי ליסר שבמתני' שעביד עקירה בהיד אי אפשר שתהא
חשוב הנחה במ"פ שהרי הנחה זו היא גופה העקירה משא"כ בשותה וראשו בחוץ
ומסתמא שותה ברה"ר מן כלי שנוטל בידו נמצא נטילת הפלי עם המים הוא העקירה

ושוב פֿשפּאים מן הפּלי לפּיו חשׁוּבָה הַנְּחָה ב"מ"פ: וְעַדִּין תּמְצִית הַדְּבָרִים צ"ע מֵאִין יבא שְׂיִקְרָא הָרֵאשׁ מ"פ פֿינן דְקִי"ל מִחֲשַׁבְתּוּ מִשְׁנֵי לִי מְקוּם וְהוּי הָרֵאשׁ וּפְיוּ בְּמִקּוּם ד' וּמְדוּעַ לְיִהְיוּ מ"פ וְאִף דְזֵה רְצָה לְתַקֵּן הַמ"א ב"מ"ש פֿינן שְׂהוּא בְּמִקּוּם אַחַד וּפְיוּ בְּמִקּוּם אַחַר וּא"י נְהִי דְאִיתָא שְׁבַת דָּף ג' ע"ב פֿשִׁטָּא לִי יָדוּ שְׁל אָדָם אֵינָה לֹא כַר"ה וְלֹא כַרְה"י וְאִפְשָׁר לִוְמַר דְמִש"ה שְׂאִינוּ לֹא רְשׁוּת זֶה וְלֹא זֶה מִמִּילָא הוּא מ"פ זֶה לִיתָא פֿי עֵינֵין פֿרש"י שֵׁם דְהֵינּוּ דְאֵינָה נְגַרְתָּ אַחַר רְשׁוּת שְׂהוּא עוֹמֵד בָּהּ אֲלֵא אַדְרַבָּה אַחַר רְשׁוּת שְׂהִיד שֵׁם וּא"כ נְהִי דְהִיכִי שְׂעוֹמֵד בַּרְה"י וְשׁוֹתָה בַרְה"י ל' מְדַנְגֵר הָרֵאשׁ בְּתַר ר"ה וְהוּא לְמַעְלָה מִי דְהִיכִי הוּי קוֹמַת אִישׁ מְסַתְמָא וּבְאִוִיר ר"ה חֲשׁוּב ב"מ"פ (וְעַכ"ז א"י מְדוּעַ לֹא לְיִהְיוּ פְרָמְלִית כְּמוֹ זִיזִין הַבּוֹלְטִין בַּר"ה וְרַחֲבִים ד' דְאִיתָא בְּשֵׁם הָרֵאשׁ בְּסִי שִׁמ"ה סְעִיף ג' וְשֵׁם פְרָמְלִית וְיִשׁ לְדַחֲוֹק) וּמ"מ אִם עוֹמֵד בַּר"ה וְרֵאשׁוּ וּפְיוּ בַרְה"י דְנָמִי מִשְׁמַע בְּגַמְרָא דְאִינוּ אָסוּר אֲלֵא מִשׁוּם גְּזִירָה וְאִיךְ אִפְשָׁר שְׂיִהְיֶה הָרֵאשׁ שֵׁם מ"פ הָא רַה"י עוֹלָה עַד לְרַקִיעַ וְאִפִּילוּ פְרָמְלִית לֹא אִפְשָׁר דְתִיעֵבַד שֵׁם פְּדַכְתַּב שֵׁם רִישׁ שְׁבַת דָּף ג' הַנ"ל הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשֵׁיו סוּף ד"ה ה"ג רִש"י ז"ל בְּלִשׁוֹן זֶה וְתַדַּע לָךְ דְהָא פֿשִׁט הָעֵנִי אֵת יָדוּ לְפָנִים בְּנֻדָּי אִינוּ נַעֲשֶׂה פְרָמְלִית דַּרְה"י עוֹלָה עַד לְרַקִיעַ: הֵן אָמַת שְׁבַתוֹס' וְהָרֵאשׁ אִיכָא לְדַחֲוִי שְׁבַתוֹס' סוּבְרִים דְדִיוֹק הַגְּמָרָא רִישָׁא רַבְּנָן וְסִיפָא ר"מ אִינוּ מִן הַבְּבָא דְלֹא יַעֲמִיד בַּר"ה וְיִשְׁתָּה בַרְה"י דְזֵה בְּאָמַת לַכ"ע אָסוּר בְּפִשׁוּט מְצַד הָאִיסוּר הוֹצָאָה מַרְה"י לַר"ה וּמְדַאֲוִרִיתָא רַק הַדִּיוֹק מִן הַבְּבָא דְלֹא יַעֲמִיד בַּרְה"י וְיִשְׁתָּה בַרְה"י דְאֵז פֿיו בַּרְה"י נַעֲשֶׂה מ"פ.

וְאִינוּ אָסוּר כ"א מְדַרְבְּנָן דְשְׂמָא יְבִיאָנוּ אֲצֵלוּ. מ"מ מְלַבֵּד שְׂאִין הַדַּעַת סוּבְלִי שְׂיִהָא הַדִּינִין שְׁבַבְרִיתָא חֲלוּקִים בְּבָא אַחַת יְהֵא הָאִיסוּר דְאִוִרִיתָא בְּחִיּוּב חֲטָאֵת וּבְבָא אַחַת יְהֵא אִיךְ דְרַבְּנָן וְתוּ שְׁבַתוֹס' מְבִנְיָר בְּהַרְמַב"ם אֲבָל אִם הִיוּ פְלִים שְׂאִינָן נְאִים וְכו' מְכַנִּים רֵאשׁוּ בְלַבֵּד וְשׁוֹתָה בְּמִקּוּמוֹ וְקָשָׁה נֻדָּי הָא בַרְה"י אִינוּ נַעֲשֶׂה מ"פ וְאִיךְ יוֹצֵיא מַרְה"י לַר"ה גּוּפוֹ הַמְשַׁקִּין וְתוּ קָשָׁה לִי אִיךְ אִפְשָׁר לְהַתִּיר מִשׁוּם דְהוּי הַנְּחָה ב"מ"פ דְאִילוּ זֶה חֲשׁוּב הַנְּחָה א"כ עֵנִי הַפּוֹשֵׁט יָדוּ לְפָנִים וְנָתַן בַּעַל הַבַּיִת לְתוֹכוֹ אִמָּי יִפְטֹר כְּשֶׁהוֹצִיאָה הָא עֲקִירַת גּוּפוֹ פְּעֻקִירַת חֲפֵץ דְמִי וְעִיקַר הַטַּעַם דְפְטוּר מִשׁוּם דְלֹא נַח פְּמִבְנְיָר רִישׁ שְׁבַת וְהֵינּוּ פְדַפְרִישׁוּ שֵׁם רִש"י וְתוֹס' וְהַרְשָׁב"א מְפָנִי שְׂהִיד בְּתַר גּוּפוֹ גְרִיר לְעַנְיָן זֶה דְלֹא לִיחְשַׁב הַנְּחָה וְאִיךְ יַחֲשַׁב הַכָּא הַפְּיוּ שְׂהוּא שְׂלֹא בְּמִקּוּם גּוּפוֹ הַנְּחָה ב"מ"פ אָמְנָם הָאָמַת שְׂלִישׁוֹן רִש"י עֲצָמוֹ אִינוּ כָּלֵל בְּלִישׁוֹן הַנ"ל שְׁבַתוֹס' וְרֵאשׁ אֲלֵא ז"ל וְהָא לִיכָא לְמִימַר דְשַׁתִּית הַמַּיִם תְּהֵוּי הַכְּנָסָה כְּמִשְׁתִּין וְרַק דְלֹא דְמִי דְהֵתָם קַעְקַר מְרִשׁוּת זֶה וְעַבִּיד הַנְּחָה בְּרִשׁוּת זֶה אֲבָל שׁוֹתָה עַבִּיד עֲקִירָה וְהַנְּחָה בְּחֻדָּא רְשׁוּתָא דְהָא בְּרִשׁוּת שְׂהוּא שׁוֹתָה בְּהַפְּיוּ עוֹמֵד וּבְפְיוּ הֵן נַחֲזִין מִיָּד וּמְדַהֲוִקָּשָׁה לְהַתוֹס' דְמָה בְּכָף שְׂבַפְּיוּ שְׂהוּא נָמִי אוֹתוֹ הַרְשׁוּת שְׂהַמַּיִם בְּתוֹכוֹ הֵם נְחִים הָא מ"מ כְּשֵׁאח"כ מְכַנִּיסָם לְגוּפוֹ שְׂהוּא רְשׁוּת אַחַר חוּזַר וּמְבִיאֵוּ מְפִיו לְרִשׁוּת אַחַר לְהִיכִי דְחַקוּ עֲצָמָם לְהוֹסִיף בְּפִי רִש"י שְׂהוּא מ"פ: אָמְנָם ז"ל הַרִיטְב"א עִירוּבִין דָּף כ' וְי"ל דְהָא לִיתָא דְבַעֲנָן זֶה אִין רֵאשׁוּ גְגֵר אַחַר גּוּפוֹ א"ו הֵם נִידוּנִית פְרִשׁוּת שְׂעוֹמֵדִין שֵׁם וְאִין פָּאן הוֹצָאָה מְרִשׁוּת לְרִשׁוּת וְאִעֲפ"י שְׂאִחַר שְׂתִיָּה בְּפִיו הֵם נְכַנְסִים בְּגוּפוֹ שְׂהוּא בַרְה"י מ"מ הוּא לֹא עֲשֶׂה הַנְּחָה אֲלֵא בְּפִיו שְׂהוּא עוֹמֵד בְּאוֹתוֹ רְשׁוּת שְׂהִיו עוֹמְדִין וּמְאֲלִיָּהֶם נְגַרְרִין וּבְאִין לְגוּפוֹ וְכַה"ג שְׂרִי אִפִּילוּ לְכַתְחִילָה וְאִפִּילוּ לְמִי שְׂאוּסַר לְהַחֲלִיף בְּרִשׁוּת דְרַבְּנָן וְהָא דְאִמְרִינָן לְקַמָּן שְׂאָם הִיָּה עוֹמֵד בְּרִשׁוּת אַחַת וְרַק

או השתין ברשות אחרת שהוא חייב התם שגופו ופיו וראשו כולם עומדים ברשות אחת והא קים לן דמחשבתו משויא ליה מקום לחשבו עקירה אבל כל שפיו וגופו עומדין ברשות אחרת שורת הדין שמוטר הוא לשמות משום אלולי גזירה זו שפי' רש"י ו"ל וכו' ע"ש ולידידי ודאי דל"ק נמי מה שהקשתי דלא מקרי הנחה מ"מ אף הוצאה מרשות עדיין לא מקרי בפיו פיון שעדיין רשות אחת הוא ומה שבאין לרשות אחר זה אינו עושה הוא אלא שממילא אלו ונגררים: אף עדיין קשה אף לפירושו דנהי דחייב חטאת ליפא קא מ"מ אית' משנה מפורשת עירובין דף פ"ח חצור שפחותה מד"א אין שופכין לתוכה מים בשבת אלא א"כ עשו לה עוקא וכתב הטור סי' שנ"ז והוי פאילו שופך לר"ה הרי דאפילו הוא שופך בר"ה עצמו והמים נגררים מאליהם חשוב פאילו שופך לר"ה וה"נ נימא הקא וי"ל דהא זה אינו אלא מדרבנן וכדפרש"י שם וגזור רבנן עליה דילמא אמי למשרי זריקה בהדיא לר"ה וסובר הריטב"א דמסתביר להש"ס דגזירה זו לא שייכה אלא במידי דזריקה ולא במידי שאף הוא עושה והא דבירושלמי הנ"ל אוסר אפילו במשתין ברה"י ומתגלגלין וכו' הנה נראה לפ"ר שבאמת תלמודן מחולק בזה עם הירושלמי שהרי חזינו להדיא שהירושלמי באמת אף לא מוקי המתני' מטעם גזירה כבתלמודן שהרי ו"ל שם על המתני' דלא יעמוד וכו' ניתא ברה"י וישתה ברה"ה וישתה ברה"י אין פיו למעלה מי' טפחים (ואזיל בזה לשטתו פדאיתא בהרא"ש שבב"י סי' שמ"ה דאף זיזין הבולטים ורחבי' ד' לא הוי פרמלית ע"ש וק"ל) שניא היא שמתגלגלין ויורדין הרי בהדיא שמכרש המתני' מדינא ולא משום גזירה וא"כ י"ל דכל זה בפלוגתא דתלמודן נמי סובר דכל שאינו דרוך זריקה לא גזרו חכמים במידי דממילא אזיל והירושלמי סובר דאין הבדל כדמבאר ולה"נ הנה עולה על רוחי לפ"ר לומר דהיינו נמי שלא העתיקו הפוסקים חוקרתו דגבי השתנה: אמנם באשר ראיתי שהא"ר מביא בשם עה"ק דין הירושלמי גבי השתנה להלכה ואף הריטב"א גופיה מעתיקו ומשמע שפוסק פותיה להלכה ע"כ לומר דסובר הריטב"א דמ"מ בזה מחולק תלמודן עם הירושלמי דאף די"ל דגבי השתנה מדמ"מ הוא חפץ להשתין למרחוק שפיר דגזרו אטו דילמא אתא להשתין לרשות אחר אבל בשתיה ודאי לא מסתביר להש"ס למיגזר במידי דאתא ממילא דנגזר הוצאת הראש לחוד בלא רובו אטו שישתה בלא הוצאת הראש כלל כמשמעות הירושלמי באמת פי' המתני' דזה לא שכיח כלל וע"י נטילת החפץ למקום שהוא עומד זה באמת הגזירה שבש"ס בחפצים הצריכין לו לפרש"י ודוק: ומעתה הבט וראה מלבד שמה שכתב הא"ע סי' שמ"ט בשם התוס' ורא"ש ולמדו מזה וכו' כנ"ל ליתא לדעתי דאף התוס' מודים כשנוטל החפץ מר"ה ועביד העקירה שאי אפשר לחשוב הנחה במ"פ בהיך פיון שזה גופה עקירה היא (ותו איה' ס"ד דהיכי דלא שקה קצת? הא חייב חטאת ובלא שקה קצת? הא מותר גמור הא באחד עביד עקירה ואחד הנחה גזרו אטו דעבד הפל ובזה לא גזרו שקה קצת אטו לא שקה כלל) אף גם לשטתו מה זה שכתב ולפ"ז בנ"ד פיון שהושיטה ידה לבית ונוטלת התינוק ושהתה ידה קצת בבית הוי כנח במ"פ זה ודאי ליתא כמבאר לעיל בשם הרשב"א דברה"י אפילו פרמלית אינה אלא רה"י ממש הוא פיון שרה"י עולה עד לרקיע על פן לענ"ד אין ממש בהיתר זה זולת כדהסקמתי בהיתר האחרון שכתב שם ודו"ק.

סימן שנא במ"א סק"ה הָכָא שְׁאֵנִי דְכִינּוֹן שְׁהֵגַג רַה"י הָוֵי הַצִּינּוֹר דְּוֹמְיָא דְזִיזוּ ר"ל דְּוֹמְיָא דְזִיזוּ וְחִלּוֹן פְּתוּחַ לֹו דְהָוֵי חוֹרֵי רַה"י וּק"ל: סִימָן שֵׁנִי שֵׁנִי א' גּוֹלְלוּ אֶצְלוּ. פְּתַב הַט"ז בְּגַמְרָא וְכו' וְלָמָּה הִתִּיר הַטּוֹר בְּסֵתָם וּלְק"מ דְּהַטּוֹר סוֹבֵר הַפִּי בְּגַמְרָא בְּאַסְקוּפָה הַנְּדַרְסַת ר"ל כֹּל אֶסְקוּפָה מְדַרְסִין עֲלֵיהָ הָוֵי בְּזִיּוֹן טְפִי דְאַלְת"ה לָמָּה לֹו לְאַפְלוּגֵי בֵּין אֶסְקוּפָה לַגַּג לִיפְלוּג בְּדִידְקָה בְּאַסְקוּפָה גּוּפָה בֵּין נְדַרְסַת לְלֹא נְדַרְסַת א"ו כֹּל אֶסְקוּפָה הִיא נְדַרְסַת וּלְהִכִי סֵתָם וְעַל הַרְמַב"ם מַה שְׁהַקְשָׁה נָמִי ל"ק דְּהָא לְהִכִי שִׁינָה וְלֹא פְתַב כֹּל אֶלָּא הַקּוּרָא בְּסִפְרָא בְּכַרְמְלִית וּר"ל מִשּׁוּם דְּאַסְקוּפָה דְתַמִּיד הִיא לְפָנֵי רַה"י דְּהֵינּוּ בֵּית קְשָׁה קוֹשְׁיָא הַגַּמ' נִגְזֹר וְכו' וּמְנַכְרַח לְשׁוּנֵי בְּאַסְקוּפָה אֶרְנוּפָה לְהִכִי נְקִיט בְּקִיצוֹר כְּרַמְלִי וּר"ל כְּרַמְלִית הַמִּינּוּחַד בְּלֹא רַה"י דְּלִיכָא תוּ לְמַגְזֹר בְּמִידֵי וּק"ל עכ"פ בְּזָה יָפָה פְתַב הַט"ז דְּפִשְׁטָא דְּהַרְמַב"ם לֹא סְבוּר כְּתִי הָא"א דְמַה"ת לְמוּקִי' הַמְתַּנְיָא דְלֹא פְהַלְכְתָּא וּבְאַסְקוּפָה אֶרְנוּפָה וְדַאי כְּנִרְאָה דְאַף לֹא קְשָׁה וְדִלְמָא זָרִיק לְהוּ דְאַפְשֵׁר דְאַיִרֵי בְּאַרְנוּפָה שְׁאִין דְרָף לִינְרַק עֲלֵיהָ וְזָה מִשְׁמַעוֹת הַסּוּגְיָא דְלֹא מְקַשָּׁה אֶלָּא לְתִי הָא"א וְכֵן פְתַב שֵׁם הַמְהַרְשֵׁ"א בְּתִי וְא"כ דְּבַרֵי הַה"מ ע"כ אֵינָם מְתַפְרָשִׁים עַל דְרָף בְּעַל סִפְרָא ע"ע שְׁהוּא מִפְּחַ הַקּוֹשְׁיָא וְדִלְמָא זָרִיק לְהוּ דְאַז בְּשִׁאָר דְּבַרֵי יֵשׁ חֲשֵׁשׁ אִיסוּר תּוֹרָה וּבְכַרְט לְמַה שְׁפַתְבְּתִי פִי הַרְמַב"ם דְּאַיִרֵי בְּכַרְמְלִית מִינּוּחַד פְּשִׁטָא דְאַיִן מְקוּם לְגִזְרָה זֹו א"ו דְּבַרֵי הַה"מ פְּשִׁיטָה כְּהַבְנַת הַב"י וּרַמ"א וּמַה שְׁפַתְבֵּי שְׁמַשְׁמַע מִתּוֹךְ הַסּוּגְיָא ר"ל בְּפִשְׁטוֹ מְלַחְיָא דְרַבָּה ע"כ לְשׁוֹן סִפְרָא דְּוֹקָא מִשּׁוּם בְּזִיּוֹן כְּתִיב קוּדֶשׁ ה' סִתְמָא אֶף לְתִי אַבְיֵי סִפְרָא דְּוֹקָא וְכֵן פְתַב הַרִיטְב"א לְהַדְיָא עַל תִּי אַבְיֵי וְא"ת מַה אִירֵי דְנֻקַּט סִפְרָא וִי"ל דְאַיִלוּ בְּעִלְמָא לֹא הָוֵי מְפָלִיג רַבְּנָן בֵּין תּוֹךְ ד"א לְחוּץ לְד"א דְכֻלְהָ חֲדָא גְזִירָה הִיא וְאִי שְׁרִית בְּהָא אֲתִי לְמַשְׁרֵי בְּהָא וּמִשּׁוּם כְּבוֹד הַסִּפְרָא הַקְּיָלוּ שְׁלֹא לְגִזְרָא אֶלָּא בְּחוּץ לְד"א אֶף עֲדִינּוּ צ"ע מִנ"ל לְרַמ"א לְהַחְמִיר בְּנִפְל לְכַרְמְלִית דְּהָא י"ל אֶף הַרְשֵׁב"א וּבַה"מ לֹא הִחְמִירוּ אֶלָּא בְּנִפְל מְכַרְמְלִית לְר"ה תּוֹךְ ד"א וּמִשּׁוּם טַעַם הַרִיטְב"א וְהַפֵּל מְדַסְבְּרֵי בְּזָה דְלֹא פְתוּס' שְׁהַחְלִיטוּ דְלֹא אַבְיֵי סִפְרָא ל"ד מְדַקוּרָא אוֹתוֹ שְׁאִינוּ אֶפְיָלוּ שְׁבוּת וְהֵם סְבָרֵי דְאַף לְאַבְיֵי מְסַתְמָא סִפְרָא דְּוֹקָא וּמִטַּעַם הַרִיטְב"א וּמַה שְׁאַבְיֵי קוּרָא אוֹתוֹ דְאַפְיָלוּ שְׁבוּת לִיכָּא אֶפְשֵׁר שְׁדַחְקוּ דְר"ל גּוּף הַגְזִירָה דְאַגּוּדוּ בְּיָדוֹ אִטּוּ נָפַל מִיָּדוֹ תּוֹךְ ד"א בְּכַרְמְלִית אֶפְיָלוּ שְׁבוּת אִינוּ אֶבְל מ"מ לֹוּלֹא בְּכַתְבֵי קוּדֶשׁ הָיוּ מִשּׁוּם לֹא פְלוּג גְזִירוֹ בְּדַכְתַּב הַרִיטְב"א וְכֹל זֶה בְּנִפְל מְכַרְמְלִית לְר"ה וְכַדְאַיִרֵי הַרְמַב"ם אֶבְל כִּי נָפַל לְכַרְמְלִית בְּזָה וְדַאי נִרְאָה כְּדַתְמָהוּ כֹּל הָאַחְרוּנִים וּבְכַרְט לְמַה דְּפִסְקִינוּ כְּרַבָּא דְשָׁרֵי לְכ"ע אֶמְנָם נִרְאָה דְמִשְׁמַע לְהַרְמ"א מַה"מ הִכִי מְדַכְתַּב דְּבַרֵי הַרְשֵׁב"א לְבָאָר בָּם אֶף לְשׁוֹן הַרְמַב"ם דְלֹא לְחַנּוּם נְקִיט סִפְרָא אֶלָּא דְּוֹקָא סִפְרָא וְא"כ הָא הַרְמַב"ם נָמִי פְתַב וְכֵן אִם נִתְגַּלְגַּל לְר"ה מִן הַכַּרְמְלִית גּוֹלְלוּ אֶצְלוּ וְאַיִלוּ כֵן ע"ד הַרִיטְב"א דְּוֹקָא הָא קְשָׁה מַה וְכֵן הָא בְּזָה אֶפְיָלוּ שְׁאָר דְּבַרֵי שְׁרֵי אֶלָּא מִשְׁמַע דְלַה"מ אֶף בְּזָה אִיסוּר וְהַטַּעַם בְּאַמַּת צ"ע כְּדַתְמָהוּ כֹּל הָאַחְרוּנִים וְעִינּוּ ת"ש וּבַהַנ"ל עכ"פ מִינּוּשֵׁב הַרִיטְב"א בְּמ"ש הַמ"א וְהַרִיטְב"א שֵׁם סְבִירָא לִיָּה כְּדַעַת הַג"א וְזָה וְדַאי לִיתָא כְּמַבּוּנָא לְעִיל בְּשִׁמּוֹ דְכַה"ג אֶלָּא וְדַאי לֹא ס"ל אֶמְנָם זֶה דְּוֹקָא בְּנִפְל מְכַרְמְלִית לְר"ה תּוֹךְ ד"א וּמִטַּעַם דְלֹא פְלוּג אֶבְל נִתְגַּלְגַּל לְר"ה וְלֹא נַח וְאַגּוּדוּ בְּיָדוֹ בְּזָה וְדַאי סוֹבֵר מִפְּחַ קוֹשְׁיָא הַגַּמְרָא וְהָא לֹא נַח וּפְרַש"י וְאַפְיָלוּ שְׁבוּת לִיכָּא סוֹבֵר דְכ"ע מוֹדִים דְאַפְיָלוּ שְׁאָר דְּבַרֵי מְוַתְרִים דְלֹא כְּמִשְׁמַעוֹת הַה"מ הַנ"ל וְאַף דְּהַרִיטְב"א הָא ע"כ דְלַכ"ע סִפְרָא דְּוֹקָא וְא"כ הָא מִיבְעֵי לְמִימַר דְאַף בְּסִיפָא סִפְרָא דְּוֹקָא הָא בְּשִׁאָר דְּבַרֵי אֶפְיָלוּ לֹא נַח וְאַגּוּדוּ בְּיָדוֹ אִיסוּר יֵשׁ

לדחוק דבסיפא ס"ל דנקיט ספר משום החידוש דהופכו על הפתב וגם משום הפלוגתא דר"ש מה שאין פן בהרישא סובר דספר דנקא וצ"ע: אמנם אף שהבאתי לעיל משמעות מהה"מ לדעת רמ"א ז"ל מ"מ ע"כ ליתא שהרי בסי' שנ"ג מבואר בהש"ע סעיף א' במד"א בר"ה עוברת ביניהם אבל אם הייתה פרמלית עוברת ביניהם מותר בכל גונו הרי דבכרמלית אפילו זרקא לא חיישינו דילמא נפל והכא באגודו בידו נחש בכרמלית לדילמא נפל כוליה מידן' ובסי' שנ"ג נמי מתורתיה דהרשב"א הוא א"ו פדעת הריטב"א ממש פן דעת הרשב"א לחלק דדנקא בנפל מפרמלית לר"ה הוא דחייש אף אפיי בשאר דברים משום טעם הריטב"א דתוף ד"א וחויז לד"א פולה חדא גזירה היא ולפ"ז גם דברי המ"א סק"ה גוללו אצלו וקאי על סוף הסימן ואינו משופע והוכרח לאסור בזה אפילו בנתגלגל לאויר רה"ר ואגודו בידו בשאר דברים מק"ו דהא אפילו בכרמלית ואגודו בידו אסור כמ"ש ס"א לענ"ד כשול עוזר ונפל עוזר ואדרבא משמעות פרש"י בקושני' והא לא נח ואפילו שבות ליכא משמע ברור דלהכי אפילו במידי דלא כתבי קודש נמי שרי וכן בריש הסוגיא מני מתני' דאי ר"י הא אמר וכו' דלא דמי לנפילה כלל מכל זה משמע ברור דעתו דכל שלא נח אפילו בכל דבר שרי להביא אצלו באגודו בידו ואפילו מתוף אויר רה"ר והיינו טעמא דהריטב"א בקושני' וכהנ"ל דלא כמ"א שכתב שעומד בשטת הגהות אשר"י כי אדרבא בשטת הרשב"א אלא הכא טעמא אחרנא וזה ברור וכמסקנת הא"ע להלכה: אף עיין בפ"י ר' יונתן משמע שםפרש הקושני' והא לא נח דאף הקושני' משום שאז לא ישתנה דינו מאסקופה אבל שבות שייך בגויל' אבל פירושו צ"ע דהא לאוקימתות רבה אסקופה שנו מפני שרבים דורסים עליה א"ו פרש"י עיקר דבלא נח אפילו שבות ליכא ובנדאי לפירושו ה"ה פל מילי והיינו נמי טעמא דהרשב"א והה"מ בדין דס"ס שנ"ג דלא גזר בכרמלית אפילו בכלים שאינם נשברין יותר מזה מביא הא"ר בסי' שנ"ד בשם הרשב"א בעה"ק בלשון זה ואפ"י ברחוק ד' נ"ל שמוותר לפי שמוציא מרה"י לרה"י דרף רה"ר ואגודו בידו ולא נח אפילו משום שבות אין בו וכו' ע"ש וכתב הא"ר ואפשר דס"ל דר"י פליג אתי' ראשון ודו"ק ור"ל מדקאמר ר"י אפילו תימא בסמוכה משמע לו דפליג דאל"ה קשה הלשון דהוי ליה למימר דנקא בסמוכה עכ"פ נשמע מזה דלא החרמיר בסי' שנ"ב אלא מטעם הריטב"א דלא פליג תוף ד"א אטו חוץ לד"א ובחנם דחק עצמו הא"ר שם ע' וק"ל: סעיף ב' אם הפותל משופע בעגן שנח המ"א מביא בשם תוס' ודנקא שרבים מכתפים עליו ואלו פן הא צ"ע על הדעה שבסי' שמ"ה סעיף ט' דס"ל דנקא ט' מצומצמים דא"כ הכי הוה ליה למימר עד שלא הגיע לתשעה אבל ז"ל הריטב"א אמר רבה בכותל משופע וכו' וש"מ דהאי פותל משופע לאו פרמלית חשבנו ליה וכדפ"י הרב ר' ישע' ז"ל פיון שעל פני רה"ר עומד וכזרק דבילה שמנה בכותל למטה מי' שהוא חייב שלא אמרו פחות מי' שהוא פטור אלא כשזרק ונח על גביו ואפילו לרבא דאית לי' חורי ר"ה לאו כר"ה מפני שהחזר מקום עומד לעצמו ואינו באויר רה"ר אבל פותל משופע זה מה שנח בו באויר ר"ה עומד דומיא כזרק ונח על פני הפתלים עכ"ל: סימן שנג סעיף ב' זיז כו' למעלה מי' ויש בו ד' חלון הבית פתוח לו וכן נמי לשון הטור והב"י מעתיק עליו לשון המשנה וגמרא מסיים ומשתמש בכל הפותל עד י' התחתונים וכתב פלומר שאם הוא בתוף י"ט של ר"ה אסור להשתמש בו ומשמע דאפילו אין בו ד' (ר"ל ל"מ שיש בו ד' דכרמלית הוי) אע"ג דמ"פ הוא אסור דכיון שהוא

בתוך ר"ה זכו בו רבים ואסור להשתמש בו בעל הבית וא"נ מטעמא דמפרש בגמרא בסמוך דאין משתמשין בזיו שאין בו ד' אפי' הוא למעלה מי' והתירוץ א"נ לא אפילו לפ"ר לפי התוס' והרא"ש דלא פירש"י אלא דבכלים הנשפרים משתמשין אפילו באינם רחב ד' ומפרשים רישא דברייטא בסתם זיו שאינו רחב ד' וקשה ולמה דוקא עד י' התחוננים הא בכלים הנשפרים והזיו אינו רחב ד' שהוא מ"פ למה לא ישתמש אף למטה מי'.

ועל תי' הראשון מפני שזכו בו רבים יש לתמוה מה שינוי לומר על מ"פ זכו בו רבים ומי גרע מעמוד גבוה ג' ופחות מט' דכל שאינו רחב ד' מותר לבני רה"י ובני ר"ה לכתף עליו ולא אמרינו דזכו בו רבים ולהכי נראה דדחק הריטב"א וכתב אבל לפי שטת התוס' שמשתמשין בכלים הנשפרים אפילו בזיו שאין בו ד' ושמשתמשין בזיו שיש בו ד' אפילו בכלים שאינם נשפרים יש לנו לפרש הברייטא פה תנ"ה זיו שאין בו ד': ופעמים שמשתמשין בכנותל עד י' התחוננים פלומר תשמיש שלם ואפילו בכלים שאינם נשפרים ולהכי נקיט שהוא לישאנא מאי דלא נקיט ברישא פנראה מפרש לשטת התו' דברים אלו שבברייטא ומשתמש בכל הכנותל עד י' התחוננים ברחב ד' ותשמיש שלם ואז שפיר י"ל דאם הוא למטה מי' ורחב ד' הני פרמלית פינו דזכו בו רבים וכמו שאכתוב להלן בשם הא"ר בשם הנ"ץ.

א"נ מטעם הא"ע דלקמן משא"כ למעלה מי' אפילו לשטת הרא"ש דס"ל בסי' שמ"ה סעיף י"ו דזיו רחב ד' אפילו למעלה מי' הני פרמלית מ"מ י"ל דנקט ומשתמש בכל הכנותל עד למטה מי' היינו בכל מקום שחלון הבית פתוח לו ואפילו עד י' התחוננים והכל סובב על זיו שלפני החלון דהיינו חלון פתוח לו דהני חורי רה"י וא"כ י"ל דלזה נמי מכוין הב"י מ"ש בתי' הא"נ מטעמא דמפרש הגמרא דאין משתמשין בזיו שאין בו ד' אפילו הוא למעלה מי' ר"ל כלים שאינם נשפרים ומפרש בזה לשון הטור נמי דנקט משתמשין עליו בכל הכלים להכי הקפיד על למעלה מי': אמנם התירוץ ראשון דהב"י אף שמתהתי עליו מוכרח הוא מלשון הרמב"ם שבש"ע אין בעליון ד' ואין בתחתון ד' משתמש בשניהן וכן בכל הכנותל עד י' התחוננים וקשה פינו דשניהם שלו ואין רחבים ד' שהוא מ"פ אפילו למטה מי' נמי וע"כ מטעם דהב"י פינו שזכו בו רבים וכן כתב הת"ש בלשון זה בדעת הרמב"ם אבל ב"ט התחוננים אסורים להשתמש בהם מן הבית בין שיש בהם ד' בין שאין בהם ד' וכו' מ"מ פינו שהם בתוך י"ט התחוננים פבר זכו בהם בני ר"ה וכו' וע"כ לומר דהיינו טעמא דגרוע מעמוד בר"ה דשם לשניהם תשמישו בנחת להכי אינם דוחים הרבים את היחיד משא"כ זיו שלפני החלון דלהיחיד תשמישו מן הבית בקשה ולהרבים בנחת אף שהוא מ"פ אסור להיחיד להשתמש מפני שזכו בו רבים וכן הרא"ש שכתב נמי פי' התוס' וכתב הלפך רישא דברייטא דאיירי בזיו כ"ש נקט קצרות וכוסות דמשפרין וסיפא דחלון משלימו לד' איירי בכל הכלים משמע מיניה דלא מפרש בכל הכלים אלא הסיפא מן ואם יש זיו אחר וכו' אבל ומשתמשין כו' עד י' התחוננים שינוי להרישא ואיירי בכלים הנשפרים ובאינו רחב ד' דלא פהריטב"א וע"כ נמי מטעם הב"י דזכו בו רבים והנה המ"א כתב צ"ע פינו דחלון הבית פתוח לו תוך ג' א"כ אפילו למטה מי' הני חורי רה"י דהני חורי רה"י ואי מיירי שאין החלון סמוך לו אפילו למעלה מי' הני פרמלית כמ"ש סעיף י"ו וכתב הא"ר וז"ל הנ"ץ מזה נ"ל בחורי פותל ולמטה מי'

ומשתמשין בו בְּנֵי בֵּית נֶגַם בְּנֵי ר"ה הָנִי כר"ה וא"כ לק"מ ובְּסִי ש"מ"ה סק"ח כְּתַבְתִּי כֵּן בְּשֵׁם ר"י עכ"ל.

ואולם המ"א לשיטתיה אֶזְיֵל דְּכַתְּבֵי שֵׁם בְּסִי ש"מ"ה דְּאֵף לְהַתִּירוֹן בְּהַמְסַקְנָא אֶפִּילוּ לְמַטָּה מִי הָנִי חֲנֻרֵי רַה"י וְאֶפִּילוּ לר"י עֲדִינֵן קָשָׁה לְשִׁטַּת הַעֵה"ק שְׁבֵא"ר שֵׁם לְהַכִּי הַת"ש אֵף שֶׁהוּא נְמִי בְּסִי ש"מ"ה הֶעֱתִיק לְשׁוֹן הַמ"א מ"מ כְּתַב הֶכָּא אֲבָל אִם הוּא לְמַטָּה מִי אִם פְּכָר זָכוּ בּוֹ רַבִּים וְאוֹסְרִים עָלָיו וְאֶפְשָׁר הוּא כְּמוֹ שְׁדַחְקִי לְעֵיל בְּזִיזוּ שְׁאֵנִי מֵעַמּוּד לְעַנְנֵן מ"פ כֵּן י"ל נְמִי דְּשֵׁאנִי זִיזוּ מְחֻנָּר מֵהוּא טַעְמָא וְהוּא דֹחֵק אֲבָל יוֹתֵר מְחֻנָּר תִּי הַא"ע שְׁפַתְּב וְלִק"מ דְּנֻדְאֵי לְעַנְנֵן לִינְרַק מֵרַה"ר עָלָיו הָנִי חֲנֻרֵי רַה"י לְחֵיב עָלָיו אֲבָל נֻדְאֵי פְּשִׁיטָא דְּלָא עֲדִיף מְחֻצָּר שְׁנַפְרָצָה מֵצַד אֶחָד לְרַה"ר דְּנַעֲשֶׂה כְּרַמְלִית הוּאֵיל וְנַפְרָצָה בְּמִלּוּאוֹ [אֵף עֵינֵן בְּרִש"י דָּף פ"ה ד"ה זֶה מְשַׁתְּמֵשׁ כְּתַב הוּאֵיל וְאִין לוֹ בַּהּ תְּשַׁמֵּשׁ גְּמוּר בְּחוּל שְׁאִין לוֹ פְּתַח פְּתוּחַ לֵה אֲלָא חֲלוּן אִין פְּרַצַת הַמְּחֻצָּה אוֹסְרָה וְלִהְכִי נִרְאָה דְּאִין נֻדְאֵי אֲלָא עֲדִינֵן צ"ע אִם לֹא יֵהָא בְּדוּמָה לְהֵתָם] מֵצַד אֶחָד לְמָקוֹם הָאוֹסֵר דְּהוּא ר"ה וְק"ו הֵאֵי זִיזוּ אִי הָנִי לְמַטָּה מִי הָנִי כְּנַפְרָץ לר"ה מַג' צְדָדִים דְּאִסוּר נֻדְאֵי לְטַלְטַל מִזִּיזוּ זֶה אֶל חֲלוּן הַבֵּית לְכַף צְרִיף לְמַעְלָה מִי דְּאֵז הָנִי נַפְרָץ לִמ"פ וְהֵנָּה כְּנֻלָּם עכ"פ תְּפָשׁוּ בְּמִןְשֵׁלָם דְּבָרֵי הַמ"א שְׁפַתְּב בְּפְשִׁיטוֹת וְאִי מֵיִרֵי שְׁאִין חֲחוּלֵן סְמוּךְ לוֹ אֶפִּילוּ לְמַעְלָה מִי הָנִי כְּרַמְלִית כִּמ"ש סְעִיף י"ו וְזֶה אֶמֶת שֶׁהַש"ע פֶּסֶק שֵׁם כְּדַעַת הָרֵא"ש אֲבָל תְּמַהֲנִי הֵא רִש"י בְּפִי הַסּוּגָ' דְּהֶכָּא הֵא ע"כ לֹא סְבִיר הֵכִי שְׁהָרִי מְפָרֵשׁ לְהַדְנָ' עַד י' הַתְּחַתּוּנִים כְּלוּמֵר כָּל מְקוֹם שֶׁהֵיא בֵּין סְמוּךְ לְחֲחוּלֵן מִיָּד בֵּין מְנַפְלָג מְנַנּוּ הַרְבֵּה וּבְנֻדְאֵי הֵכִי מְשַׁמְעוֹת הַגְּמָרָא מְדַנְקִיט עַד י' הַתְּחַתּוּנִים דֹּא"כ אִם חֲחוּלֵן גְּבוּהָ כְּמָה הֵא אִין הֵהִיתֵר אֲלָא בְּסְמוּךְ לְחֲחוּלֵן תּוּף ג' דְּדוּחֵק גְּדוּל לְפָרֵשׁ הַגְּמָרָא עַל דְּרָף שְׁפִירְשִׁתִּי לְעֵיל בְּשִׁטַּת הַרִיטְב"א לְדַעַת הָרֵא"ש א"ו כְּדַמְפָּרֵשׁ רִש"י אֶפִּילוּ בְּמִןְפְּלָג וְהָרִי לְפִי רִש"י אֵיִרֵי בְּרַחֲב ד' וְכֵן מִתְבָּאֵר מֵהַרְמַב"ם וְהֵה"מ שְׁהָרִי ז"ל הַרְמַב"ם זִיזוּ שְׁלַפְנֵי חֲחוּלֵן יוֹצֵא בְּאֹיִר רַה"ר אִם הֵיָה לְמַעְלָה מִי"ט מוֹתֵר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו שְׁאִין ר"ה תּוֹפְסַת אֲלָא י"ט וְכַתְּבֵה"מ וְלְמַעְלָה מִי דוֹקָא וְכִמוֹ שְׁאֶמְרָה הַבְּרִיִּיתָא לְפִי שְׁאֹיִר ר"ה לְמַעְלָה מִי מ"פ וְהָרִי זֶה קָאֵי עַל רַחֲב ד' דְּאִילוּ בְּאִינוּ רַחֲב ד' אֶפִּילוּ לְמַטָּה מִי הָנִי מ"פ וְלֹא מְפָנִי שֶׁהוּא סְמוּךְ לְחֲחוּלֵן מְטַעַם חוֹרֵי רַה"י דֹּא"כ אִינוּ מ"פ אֲלָא רַה"י א"ו מְפָרֵשׁ לְהַרְמַב"ם אֶפִּי בְּאִינוּ סְמוּךְ לְחֲחוּלֵן וּמְטַעַם דִּמ"פ הוּא וְכֵן בְּאֶמֶת מְשַׁמְעוֹת הַרְמַב"ם בְּהַסִּיפָא הֵיכִי שְׁאִין בְּעֵלְיוֹן ד' וַיֵּשׁ בְּהַתְּחַתּוֹן ד' אִינוּ מְשַׁתְּמֵשׁ בְּעֵלְיוֹן וְכו' מְבֹאֵר הֵא בְּתַחְתּוֹן מְשַׁתְּמֵשׁ אֵף שֶׁהוּא רַחוּק מִחֲחוּלֵן הַרְבֵּה כִּי דוּחֵק לְפָרֵשׁוּ דְּאֵיִרֵי בְּשִׁגְמַת הַתְּחַתּוֹן סְמוּךְ לְחֲחוּלֵן דִּידִיקָה בְּפָנֵי עֲצָמוֹ וּמְכַרְח פִּי הַה"מ הָרִי מְבֹאֵר לְהַדְנָא דַעַת רִש"י וְהַרְמַב"ם וְהֵה"מ וּמְשַׁמְעוֹת הַגְּמָרָא לְפִי רִש"י כְּדַעַת הַיְרִוּשְׁלָמִי מְשֵׁשׁ וְמָה שְׁהָרֵא"ש ז"ל סוּמָךְ לְחֲחוּלֵן עַל הַיְרִוּשְׁלָמִי מִפְּחַת תְּלַמוּדֵן מְדַמְיוֹן גַּג בְּלֹא מְחֻצוֹת שֶׁהוּא כְּרַמְלִית אֵף שְׁגְבוּהָ הַרְבֵּה לְעַנ"ד בְּזֶה לְשִׁיטְתִּי הוּא אֶזְיֵל וְהֵיִינוּ מְדַאֲזִיל נְמִי הֶכָּא בְּשִׁטַּת תּוֹס' דְּמַדְמוּ זִיזוּ רַחֲב ד' מְשֵׁשׁ לִגַּג מִשֵּׁא"כ רִש"י וְרַמְב"ם דְּאֶזְלוּ בְּחֻדָּא שְׁטָה דְּאֶפִּילוּ בְּזִיזוּ רַחֲב ד' אִין מְשַׁתְּמֵשִׁין עֲלֵיהֶם בְּכֻלִּים שְׁאִינָם נְשַׁבְּרִים וְע"כ הִטְעַם כְּמִבְּנֹאֵר בְּהַרִיטְב"א דְּגַג שְׁנֵי דְּנוּחַ תְּשַׁמֵּישׁוּ וְלִיכָּא חֲשֵׁשׁ נְפִילָה מְפָנִי שֶׁהוּא וְהַחֲפִץ בְּמָקוֹם אֶחָד י"ל דְּבִזְזָה נְמִי מְחַלְקִים אֵף לְקוּלָּא דְּאֵף דְּגַג אַע"פ שֶׁהוּא גְּבוּהָ מִי הוּא כְּרַמְלִית הֵיִינוּ מְפָנִי שְׁנוּחַ תְּשַׁמֵּישׁוּ ע"י שֶׁהוּא עִם חֲחֻפֵץ בְּמָקוֹם אֶחָד וְלִהְכִי חֲשׁוּב מְקוֹם וְנַעֲשֶׂה כְּרַמְלִית אֲבָל זִיזוּ שְׁאִינוּ נוּחַ תְּשַׁמֵּישְׁתִּיהָ אֵף כִּי רַחֲב ד' מְפָנִי שֶׁהוּא

באוויר ר"ה נשאר מ"פ וזה לענ"ד ברור הינצא לנו מזה שהדין שבסי' שמ"ה סעיף י"ו
אף כי הש"ע סתמו הוא במחלוקת רש"י ורמב"ם והה"מ ודוק: סימן שנד סעיף א' בור
בר"ה כו' אם עומד בתוך ד"ט לרה"י מותר למלאות ממנו לרה"י מסתימות כל הפוסקים
והש"ע שמוותר לדלות אפילו בדלי ששבת תוך בית וכן שמוותר להביא המים אפילו תוך
הבית וז"ל הגהות מיימוני פט"ו מה"ש על הלכה ט' מכאן משמע לבור שבין חצר
לכרמלית או בין חצר לר"ה שאין צריך שום תיקון (והד"מ בסי' שע"ו פשהעתיק דברים
אלו בקיצור כתב דהשתא בור ברה"ר לא בעי כלום פשאינה רחוקה ד' מן הבית פי'
פשהמחיצות תוך החצר וכי' זה לא הבנתי מה רוצה בו ומה המכונן) ואע"ג דבור שבין
שתי חצירות צריך תיקון פדלקמן בהלכות עירובין בהא לא בעי כלום דהשתא אפילו
קאי כוליה ברה"ר לא בעי מידי כ"ש פי קאי בחצירות ואל תתמה דבדקאי בין שתי
חצירות דאסור למלאות הימנו דהדלי הוא מאנ' דביתיה וכו' ופריק מה למטה למטה
דבית משמע מהתם כל ששבת בחצר פלים או מים שבבור מותרים מחצר לחצר בלא
עירוב ובלא מחיצה אבל מאני דביתיה לא א"נ אין ממלאין פדי להכניסם לבית
כדאוקימנא מה למטה למטה דבתים ראב"י ואני תמה על כל דבריו דנהי דמה שמבאר
הדין דסי' שע"ו דלא צריך התיקון אלא אם הדלי פלי בית או שמכניס המים לבית אפשר
פדעתו ולקמן אדבר בו מ"מ דמשמע מיניה דהכא נמי אילו הדלי פלי הבית או שרוצה
להכניס המים לבית דצריך תקון זה הוא תימא וליתא והיינו משום דהכא לא איירינן
פלל מדין ערובי חצירות אלא מדין טלטול מרה"י לרה"ר ובור זו העומדת בר"ה לפ"ר
רציתי לומר דאיירי דלית לה בעלים פלל ואין בה משום לתא דמרשות חבירו לרשותו
כדקי"ל דירה בלא בעלים אינה אוסרת וכן כתב הת"ש בלשון זה בסק"א ואין צריך
עירוב פינן שאין בו דיורין אמנם להאמת אין זה מספיק פי ז"ל הריטב"א ומיהו הא ק"ל
פינן שהבור הזה בר"ה ויש בו זכות לרבים הא"ף זה מותר לדלות ממנו דהא אסרי עלי'
בני רה"ר ועדיפא הא מגג הסמוך לר"ה והכא לזה בשלשול ולזה בטלטול הוא וי"ל
דבור בר"ה אסור לבני ר"ה לדלות ממנו בשבת אא"כ עשו לו מחיצה גבוה עשרה וכיון
שהן בני ר"ה סליקו סלקי נפשייהו מהכא לגמרי לכלהו שבתות ואחלנה לגבי האי שהוא
רגיל בו תדיר ראוי בו למלאות ממנו דרך חלונו עכ"ל והוא הנכון ובודאי בדין דהכא
מותר למלאות אפילו בדלי ששבת בבית ולהכניס המים לביתו והוא ברור ומעתה אומר
נמי אף כי ידעתי מיעוט ערפי שאיני פדאי להרהר אחר הראב"י ולא על הרמ"א ששהעתיק
חידוש דינו בסי' שע"ו מ"מ את אשר בלבבי לא אחשה מלדבר שלענ"ד אף גוף הדין
שבסי' שע"ו אינו נכון פי אף דקי"ל חצירות רשות אחד הן היינו פדפני' הפי' משניות
להרמב"ם ריש פ"ק כל גגות בלשון זה והתפרש הוא במקום דירה בלבד אבל חצירות
הבתים והגגות והמקומות המוקפות חומה ולא נעשה לדירת אדם והם קרפפות כולם
רשות אחד וכן פרש"י במתני' הואיל וכולן אין תשמישן מיוחד ותדיר רשות אחת הן
אבל בורות המים מעולם לא נאמר עליהם שהם רשות אחד והטעם פדאיתא דף כ"ד מים
פנטעים דמי ושרי אמר אמימר והוא דחזיין לתשמישתיה וכי' רש"י לשת' דאין לה דירה
מעולה מזו [ובדף י"ח פרש"י בד"ה וחצר והני פסי ביראות נמי הואיל ומימיהן ראוי'
לשתנית אדם תשמיש דירה מעל' היא] ולפיכך בור של מים מדחשיב דירה מעולה הוי
יותר אף מחצר וכן דף כ"ג חשוב לר' יהודה הבור שבתוך הקרפף לעשות מוקף לדירה]

ואף היא חלוקה רשות לעצמה והבור שבחצר השותפין כבית המשותף דמי ולהכי אסור להוציא אפילו בדלי ששבת בהחצר ואין רוצה להכניס המים לבית והכי נראה מסתימת פל הפוסקים ומפרשים דאין גם אחד מן הראשונים שמפרש דין דסי' שע"ו דוקא בדלי בית או וכו' ומדחזינן שהראב"י ז"ל לא בא למדה זו אלא מכח הואל תתמה שפתב פנ"ל וכבר נתבאר ת"ל דמעיקרא אין פאן תימא ולא קרב זה אל זה פלל שוב אף חידוש דינו לענ"ד אינו אמת ואם שגיתי אתי תלין וכבודו יסלח לי: במ"א סק"ג פתב וקעומד בר"ה וכו' חייב זה מבואר נמי ברש"י שבת דף כ"א ד"ה אכל ע"ש ומ"ש תו משא"כ הקא דלא וכו' וכשפאין באויר רה"ר הני אגודו בידו זה שפת יתר הוא דמרה"י לרה"י דרף מ"פ אפילו אין אגודו בידו כמו בזרק שרי כמבואר סי' שנ"ג: סעיף ב' אשפה וכו' מותר לזרק לה מרה"י הקרוב לה עיין בהרא"ש ריש פרק עושין פסין תוף הלכה ב' פתב בלשון זה ויש לדקדק מהא דאמרינן לקמן אשפה בר"ה חלון שעל גבה זורקין לה בשבת (אלמא) [אע"ג] דלא חשובה מוקפת לדירה ע"י חלון שעל גבה לפי שהחלון למעלה מ' או משום שמופלקת מן הפתל בד' דומיא דחוליות הבור דמיתנגייה בהדה דמוקמינן לקמן במופלקת בד' ואפ"ה מותר לזרוק מן החלון עלי' אלמא פינו דלא הוי סאתים מותרת אף לבית מיהו נראה שאין לחלק בין פחות מסאתים לסאתים מדקתני במילתיהו קרפף סתמא משמע דאיירי בכל קרפף שלא הוקף לדירה אע"ג שמוותר לטלטל בתוכו ד"א דהיינו בית סאתים ובפחות נמי פליגי והוא דאשפה נוקמא (באשפה) [בחלון] שבחצר או בקרפף לר"ש ורבנן אוקמתה במוקפת לדירה (פלומר ע"כ דרבנן מוקמי שהאשפה הי' מוקף לדירה) וא"כ לדידן שפסקינן סי' שנ"ח סעיף י' כדמסיק הרא"ש במיהו נראה דפחות מסאתים שלא הוקף לדירה אף לר"ש אסור לטלטל פלי בית לתוכו כדמוכח סי' שנ"ח סעיף י' בסופו שכתב ואם יש בה סאתים או פחות אסור להוציא ממנה לבית א"כ ע"כ הקא רה"י הקרוב לה לא היינו בית אלא חצר או קרפף או באשפה המוקף לדירה וצ"ע סתימת הטור וש"ע: הת"ש פתב הקרוב לה היינו בתוף ד"א כמ"ש ס"א.

וא"י מה דחקו דהא פינון שהאשפה גבוה י"ט והוא זורק מחלון הגבוה יותר הא אפילו השיפוע היורד למטה הא ע"כ אזיל למעלה מ' דאל"ה איך הדר ואזיל למעלה על האשפה שגבוה י' ולמה לא? הא שרי אפילו ברחוק ד"ט כמו בסעיף א' אם החולץ גבוה י' וכדמבואר לעיל בהרא"ש המ"א פתב אשפה וא"צ עירוב פינון שאין בה דיורין ועיין סעיף א' מש"כ בשם הריטב"א: סימן שנה סעיף א' וחלון פתוח פתבו המ"א ות"ש דאל"כ הוי פרמלית וכו' וא"י מה בכך שהיא פרמלית ומותר להביא עליו מן הים אטו בהגזונטרא מיבועי להמים הא בביתו צריף להו ואיך יביאם מן הגזונטרא לביתו ומוכרח לעשות מחיצה להו שיהא חשוב אף היא רה"י ובהרמב"ם המשמעות שהגזונטרא גופה היא רה"י אלא כדי שלא ימלא מפרמלית לרה"י מיבועי למיעבד מחיצה שיהא רה"י יורד עד לתוף הים: שם ועושה בו נקב.

פתב המ"א ובספר ראב"ן וכו'. עיין מה שפתבתי לקמן בשם איגרת התלשו' להרמב"ם: שם והנ"מ פשהוא בתוף י"ט.

פתב המ"א פ' מעל המים אבל מחיצות הספינה גבוהין י"ט ואם אין גבוהין י' הוי פרמלית ומותר לטלטל מתוכה לים ומן הים לתוכה רש"י (והוא בשבת דף ק"א) פינון שעומד

בפרמלית והת"ש סק"ה פירש דבריו שר"ל בזה אף שאין פרמלית בכלים הקא פיון
שעומד בכרמלית הוי פרמלית והוא תימא לפירש רש"י בהכי שיקרי רש"י אפי' במ"פ
מפני שאינו רחב ד' סובר דל"א מצא מין את מינו והוא היש חולקין שבס"ס שמ"ו ומכ"ש
מה שהמ"פ הוא מצד שהוא פלי די"ל דכע"מ דלא שינה גבו לומר מצא וכו' וזה נראה
מן הא"ע שפסי' שמ"ה סעיף ו' ע"ש אף שפתיבתי שם שא"י משום מה הקפיד שלא בר"ה
מ"מ זה נשמע מינה דסובר שבכגון זה ל"ש פלל מצא וכו' ותו קשה עינין דף ה"ל דאמר
רב הונא הני ביציאתה דמישן אין מטלטלין בהן אלא בד' משום דהוי פרמלית ולדבריהם
הא קשה מזה על פל החולקין בס"ס שמ"ו דנימא אין פרמלית בכלים וביותר תימא על
התוספ' שם שמקשו על פרש"י דכמו שבטלו מרה"י משום שאין להם מחיצות ד' פכה
נמי ליבטל מההוא טעמא מתורת פרמלית וע"כ דנמי אלו בשטת הי"ח דל"א מצא וכו'
וא"כ מה פעלו בתירוץ דמצד שהיא פרוצה הוא דהוי פרמלית הא אפתי קשה הא אין
פרמלית בכלים להכי נלענ"ד דמעיקרא שגו בדמיונם דאף דלא חזו חכמים לבטל פלי
תשמיש למיעבדיה פרמלית היינו בכלי תשמיש שאינם עשויים לדירה משא"כ ספינה
שעשוין לדירת אדם ודאי דהוי פרמלית פל שרחב ד' ותדע שיקרי חזינו דשני חדרים
השייכים לשני בני אדם צריכים עירוב לטלטל מזה לזה או לטלטל מאחד לרשו' המשותף
בין שניהם כדאימא להדיא בהרמב"ם פ"א מה"ע הלכה ה' וכה"ג שתי ספינות של ב' בני
אדם אין מטלטלין מזו לזו בלא עירוב ואילו שני בני אדם הדרים בחדר אחד ויש להם
לכל אחד תיבה מיוחדת אף שגבוה י"ט ורחבה ד' שהיא רה"י ד"ת אם עומדת בר"ה
הנשמע מעולם דצריכים עירוב כדי לטלטל מזו לזו או מן התיבה המיוחדת לא' להחדר
המשותף ביניהם הא זה לא נשמע משום אדם והיינו משום דכמו שלא ביטלו שם פלי
מיניה לשו"י רשות פרמלית פן ה"נ לא ביטלו שם פלי מינה לשו"י רשות מיוחדת לענין
עירוב וממילא ספינה דחשובה רשות מיוחדת לענין עירוב דרבנן ה"ה לענין פרמלית
והכל מפני שהוא דירת אדם וזה ברור לענ"ד ועיין לקמן מה שהבאתי בשם הראב"ד
דאפילו דין בתים יש להן לדון בהם שם אבל אם דונפני הספינה כו' מוציא זיו כו' צ"ע
בגונזטרא לעיל סעיף א' נמי נימא דאם הוא גבוה משטח המים למעלה מי' דליסגי בזיו
כו"ש והד"מ ס"ק ב' מביא דברי תוס' דפ' ביצד ומשיגו הת"ש תוף ס"ק י"ב שאין דבריהם
ענין אלא למ"ד מארעא משחינו וע"ש.

פי גם דבריו שפסי' וכיון שלא גזרו בספינה ה"ה נמי בגונזטרא א"י מה קאמר דאטו
מי איכא למ"ד דאם הגונזטרא למעלה משטח המים י' דסגי בזיו כ"ש. ואולם להש"ע
שפוסק בהרמב"ם דאף שאינה גבוה י' דשרי' בדר' בלא מחיצות ומשום שהקילו בספינה
ה"נ י"ל שהקילו בגבוה י' בכ"ש אף על הטור ק"ק מ"ש ספינה גבוה י' ומ"ש גונזטרא
ובע"כ מ"מ לומר שבה נראה לי להקל משום שא"י לעשות שם מה שעושה בביתו
ויהנה איה שיהנה קשיא לי דעת הי"א דלקמן בהג"ה וי"א שאף בה"כ למעלה מי' וכו'
והת"ש ריש סי' שנ"ג ביאר דעת זו דס"ל דלמ"ד שפותר להחליף ברשויות דרבנן שרי
אפילו בלא נח וכו' יודא ריש דף ק' והא דאימא דף צ"ז דבעינן עירובו דנקא משום
דאתי ברבנן: מלבד שפסק זה תמוה כר"י נגד רבנן וסתם ברייתא אף גם תמוה דאטו
נימא דאף סתמא דמתני' דגונזטרא דמצריכה מחיצות נמי דלא פהלקתא פי לענ"ד אף
מסתביר דסתם גונזטרא היא גבוה משטח המים יותר מי' ולכל הפחות לא הנה להפנא

לסתתם אלא לפרש גזונטרך שהיא למעלה מן הים בפחות מי' א"ו דכרבנן אתי: ובאמת
בהמרדכי גופיה לא נזכר מזה דבר אם יש להבדיל בין נח ללא נח רק תלה הפל
בהפלוגתא דאמוראי אי שרי להחליף ברשויות דרבנן וצ"ע ולהכי עיין לקמן: ושם והנ"מ
כשהוא בתוך י"ט אבל אם דנפני הספינה גבוהים עשרה מעל המים מוציא זיו כ"ש פתב
לי בזה ידידי הגאון מוה' עקיבא אב"ד דק"ק פ"ל קונש' עצומה בלשון זה הדברים
שבש"ע הנ"ל הם מדברי הרמב"ם פט"ו מה"ש וכתב הה"מ הטעם דס"ל להחליף
ברשויות דרבנן דרף מ"פ מותר אבל לדעת הרשב"א דס"ל להחליף ברשויות דרבנן
אסור גם בכה"ג בעינן זיו ד' אולם הטור שפסק דלהחליף פנ"ל אסור ומ"מ פסק בכאן
כהרמב"ם דמהני זיו כ"ש צ"ל כמ"ש הב"י דס"ל פיון דיש היפר משרי שרי ומאוד תמוה
לי על הרמב"ם והטור האיה מציון ידיו ורגלינו בפירכת הש"ס בסוגין דף ק' ע"ב ולר"ה
דאמר מוציא זיו כ"ש זמנין דליכא י' וקמטלטל מפרמלית לרה"י ע"ש הא מ"מ בממ"נ
אם דפני הספינה לא יהי' עשרה בלא"ה שרי דהוי מפרמלית לכרמלית ואם הדפני עשרה
א"כ מה בכך דהמים אינם עמוקים י' ומטלטל מפרמלית הא מ"מ כשמגביה המים
להביאם לספינה ומעבירם דרף למעלה מי' מקרקע הים דהוי מ"פ לר"ה דס"ל מארעא
משחינו ונהוי מחליף ברשויות דרבנן דרף מ"פ דשרי אע"כ מוכח פדעת הה"מ אליבא
דהרשב"א דגם בכה"ג צריף זיו ד' ולדידי צ"ל הא דלר"ה מהני זיו כ"ש היינו פיון
דמקום פטור ממלא משא"כ בממלא מפרמלית לרה"י דרף מ"פ וא"כ שפיר פריף הש"ס
זמנין דליכא י' וממלא מפרמלית אבל להרמב"ם והטור צלע"ג עכ"ל: ונ"ל מה שהשבתי
לכבודו מה שהקשה לי מר ומסיים אבל להרמב"ם והטור צלע"ג.

זה בנדאי אמת שצריכה ע"ג והקונש' ראוי' למי שאמרה ואולם למה שמביא מר אף דברי
הב"י בשם הה"מ בקיצור שדין הרמב"ם נתלה בהפלוגתא דאמוראי אם מותר להחליף
ברשויות דרבנן דמשמע בפשוט מדסבר הרמב"ם דמותר להחליף ברשויות דרבנן ממילא
הוי למעלה מי' לדין כמו לרה"ר בתוך י' וא"צ אלא היפר כ"ש אין קשה פלל על
הרמב"ם ד"ל בפשוט הסוגי' האמת משני ולא רצה למוקים דר"ה בפלוגתא אף על הטור
נדאי צ"ע רב אמנם כדי לישא וליתן אקדים להעתיק לכבודו את אשר כבר כתוב אצלי
בלשון זה תי' הב"י על הטור מה שכתב ואפשר וכו' לענ"ד א"א שהרי עד כאן לא התיר
ר"ה ע"י זיו כ"ש אלא משום דאמר בדין הוא וכו' משא"כ למעלה מי' למאן דאסר
להחליף הא לא שייך לומר בדין הוא ולכן דחקתי ליישב הטור ע"פ לשון הה"מ גופי'
דהוא נמי צ"ע שכתוב ומתוך דברים אלו אתה למד שלא אמרו להחליף דרף מ"פ וכו'
אבל מרה"י לכרמלית דרף מ"פ מותר לכתחילה כמבואר בסוגי' זו לדעת ר"ה וקשה
היכא מבואר זה בדעת ר"ה הרי רש"י מפרש בדר"ה הילכף בהתיירא קשקיל לכתחילה
ומה ענין זה לחילוף ותו קשה מה שהרגיש בו ספר ת"ש שהרי הרמב"ם פוסק פרק זה
דט"ו בב' בתים דאם הוא של שנים צריף עירוב והיינו פרבנן דפליגי על ר"י וקאסרי
החילוף עכ"פ בדלא נח אף ברשויות דרבנן ובמה שכתב הת"ש ולפי דברי הה"מ צ"ל
דמייירי שפניתי ע"ג הזיו לא ניחא לי חזא דא"כ שההנחה תחשב הנחתו במ"פ מה אירי'
שהספינה למעלה מי' אפילו למטה מי' נמי דהא זיו כ"ש שאינו רחב ד' בכל מקום מ"פ
הוא ותו דא"כ איך מסיים הרמב"ם וא"צ לזיו זה אלא משום היפר לדבריו הא עיקר
ההיתר היא הזיו לכן גלענ"ד דהה"מ סובר בדעת הרמב"ם דלמד מדר"ה גופי' דקשה לו

קוּשֵׁי הַרְשָׁפָא שְׁכַתב תְּמִינָה לִי בִּינֵן דְּאִית לִי לַר"ה דְּמֵאַרְעָא מְשַׁחֲיֵנֵן מִי דְחָקוּ לְהַצְרִיף
אֶפְיָלוּ זִיז דְּהָא מ"פ הִיא וְכוּ' וְלִהְכִי סוּבְר דְלָא פְתוּס' בַּד"ה גְּמָרוּ דְאִינְרִי כְּשֵׁאף הַדְּלִי
אִינוּ שׁוֹקֵע לְמִטָּה מִי אֶלָּא אֲדַרְבָּא דִּיש לְחוּש לְשִׁמָּא הַדְּלִי יִשְׁאֵב מִן לְמִטָּה מִי וְאָף כֹּל
הַתִּירו דַּר"ה אִינוּ אֶלָּא מְשׁוּם דְּמֵאַרְעָא מְשַׁחֲיֵנֵן א"א דְלָא אֲזִיל הַדְּלִי אֶלָּא דְרָף אֲוִיר מ"פ
וְאָף דְלִהְכִי בְּלֵא הֲנַחָה אֶפְיָלוּ בְּרִשְׁוִיּוֹת דְּרַבְּנֵן פְּסְקִינֵן דְּאָסוּר מ"מ בְּסַפִּינָה מְפָנִי הַדְּחֻק
שֵׁא"א לְמִיַּעְבַּד כְּדַעְבִּיד בְּבֵיתוֹ כַּע"מ לַר"י דְּמֵדִינָא שְׂרִי לְהַחְלִיף וְהִזִּיז אִינוּ אֶלָּא לְהִיפּוּר
בְּעֻלְמָא שְׁלֵא גְלַמַּד מְמַנּוּ לְהַחְלִיף דְרָף אֲוִיר בְּמָקוּם אַחַר אֶפְיָלוּ בְּרִשְׁוִיּוֹת דְּרַבְּנֵן וַא"כ
דְּבָרֵי הַה"מ וְהַטּוֹר נְכוּנִים אֶבְל לַפ"ז קוּשֵׁינֵינוּ דְּמַר אָף עַל הַרְמַב"ם קָשָׁה אָמְנָם הָאָמַת
מְוַכְרַחְנוּ לְהוֹדוֹת לְדְבָרֵי הַת"ש שְׁהָרִי ז"ל תְּשׁוּבַת הַרְמַב"ם מַה שְּׁמַצְאָתִי בְּסַפֵּר הַנִּקְרָא
אִיגְרַת הַרְמַב"ם וְאָסוּר לְדָלוֹת מְמִי הֵיָם וְכוּ' אֶלָּא בְּתַנְאֵי שְׁבָאָר הַתְּלַמוּד וְהוּא שְׁיֹצִיא
זִיז כ"ש עַד שְׁיָהָא בּוּ הֵיָתֵר וְיִשְׁתַּמֵּשׁ עָלָיו וּבְלַבַּד שְׁיָהָא בֵּין הִזִּיז וְשִׁטַּח הַמַּיִם יוֹתֵר
מְעַשְׂרָה טְפָחִים כְּדִי שְׁיָהָא הַתְּשַׁמֵּיִשׁ מִכְּרַמְלִית לַמ"פ אֶבְל אִם הִי בֵּין הִזִּיז וּבֵין שִׁטַּח
הַמַּיִם י"ט אוּ פְחוֹת צְרִיף לְהִיּוֹת בּוּ ד' עַל ד' וְאִתְ"פ יְהִי מְוַתֵּר לְדָלוֹת מַיִם בְּאִמְצָעוֹת
עַכ"ל הָרִי מְבֹאָר כְּדַעַת הַת"ש לְהִדְיָא וְאִי מְשׁוּם מַה שְּׁהוֹקְשָׁה לִי מ"ש לְמַעְלָה מִי"ט
וּמ"ש מְלַמְטָה מִי"ט: זֶה לַק"מ לְמָה שְּׁבָאָרְתִי ת"ל בְּסִימֵן שֵׁמ"ה כְּדַעַת הָאֲחֵרִים דְּדוּקָא
לְמִטָּה מִי שְׁיָיָף לֹמַר מְצָא מִין אֶת מִינוּ וְהָנִי אָף אִינוּ רַחֵב ד' כְּרַמְלִית מִשָּׂא"כ לְמַעְלָה
מִי דְמוֹצָא אֲוִיר מ"פ וְשֵׁאָר אָף הוּא מ"פ אָף עֲדִינֵן צ"ע מַה שְּׁמַסִּיִּים בְּהַפְסְקִים וַא"צ לְזִיז
זֶה אֶלָּא מְשׁוּם הֵיָפּוּר וְלְדְבָרֵיו בְּהַתְּשׁוּבָה הָא זֶה עֵיָקֵר הַהֵיָתֵר עַכ"ל מִכְּפָר וּכְהִיּוֹם
שְׁדַקְדָּקְתִי בְּלִשׁוֹן הַרְמַב"ם הַנָּ"ל וְרֵאִיתִי שְׁכַתב אֶלָּא בְּתַנְאֵי שְׁבָאָר הַתְּלַמוּד וְהוּא וְכוּ'
וְשִׁמַּע מִינִי שְׁאָף הַתִּירו דַּר"ה גּוּפְנִי מַה דְּאָמַר וּבְדִין הוּא וְכוּ' אֶלָּא כִּי הִיכִי דְלִיָּהוּי לִי
הַפְּיָרָא ע"ד זֶה וְדַאי סוּבְר דִּיש לְחוּש שְׁיִמְלָא מְמָקוּם פְּחוֹת מִי אֶלָּא דַּמ"מ מְדֵהוּלְף בְּאֲוִיר
מ"פ כְּנ"ל בְּדִין הוּא דְבְּסַפִּינָה מְדַא"א לְמִיַּעְבַּד כְּבְּבֵיתוֹ דְלָא לִיבְעִי אָף זִיז וְלִיָּסְמוּךְ עַל
דַּר"י שְׁמוּתֵר לְהַחְלִיף בְּרִשְׁוִיּוֹת דְּרַבְּנֵן אָף ע"י אֲוִיר דַּמ"פ וּבְאָמַת אָף ע"י הֲנַחָה ע"ג הִזִּיז
עֲדִינֵן אִינוּ הַהֵיָתֵר בְּרוּר לְמ"ד אָסוּר לְהַחְלִיף בְּרִשְׁוִיּוֹ דְּרַבְּנֵן אֶלָּא בִּינֵן שְׁבִדִין הוּא בְּמַיִם
אָף בְּלֵא הִזִּיז מִי שְׂרִי אֶלָּא כִּי הִיכִי דְלִיָּהוּי לִי הֵיָפּוּרָא וְלִהְכִי קָרָא לִי אָף הַפְּיָרָא בִּינֵן
דְּפְסְקִינֵן בְּאָמַת לְהַחְלִיף אָסוּר וַא"כ אָף לְשׁוֹנוּ בְּהַפְסְקִים שְׁמַסִּיִּים כְּנ"ל גִּיחָא שְׁתוּפָס
לְשׁוֹן הַגְּמָרָא וּמַעְתָּה אָמִינָא לְדַחֲוֹק קָצַת וְלִיָּשֵׁב אָף קוּשֵׁינֵינוּ דְּמַר וְאֹמַר לְפִי מַה
שְּׁבִבְוָר דְּדוּקָא אִם הִזִּיז לְמַעְלָה מִי"ט מְשַׁטַּח הַמַּיִם הוּא דְּהָנִי מ"פ מִשָּׂא"כ לְמִטָּה מִי
מְצָא מִין אֶת מִינוּ וְהוּא גּוּפְנִי כְּרַמְלִית וְהִנֵּה הַרְמַב"ם בְּהַתְּשׁוּבָה בִּיָּאָר לְהִכִי וְכַתב וּבְלַבַּד
שְׁיָהָא בֵּין הִזִּיז וּבֵין שִׁטַּח הַמַּיִם יוֹתֵר מִי"ט הָרִי שְׁאִין מְסַפִּיק לוֹ גְּבוּבָה הַסְּפִינָה י' וְהִזִּינוּ
מְשׁוּם דְּלִדִּין שְׁפְסְקִינֵן מְמִיָּא מְשַׁחֲיֵנֵן מַה בְּכָף שְׁגוּבָה הַסְּפִינָה לְמַעְלָה מִי אֶפְתִּי הִיכִי
יִקְבַע הִזִּיז אִם בְּשִׁפְתוֹ אוּ אֶפְיָלוּ בְּסַמוּךְ לַג"ט שֶׁל שְׁפַת הַגְּבוּבָה הָא נַעֲשֶׂה חוּרֵי רַה"י
כְּדַאִיתָא בְּסִי שֵׁמ"ה סַעִי י"ו וְע"ש סַעִי ד' שִׁטַּח עַה"ק דְּחוּרֵי רַה"י הָנִי רַה"י אֶפְיָלוּ
אִינֵם רַחֲבִים ד' וּמְוַכְרַח לְהוֹרִידוּ מְשִׁפְתוֹ יוֹתֵר מַג' וְאִם אָז הוּא תוּף י"ט לְהַמַּיִם הָרִי מְצָא
מִין אֶת מִינוּ וְלִפִּיכָף הַקְּפִיד שְׁיָהָא בֵּין הִזִּיז וְשִׁטַּח הַמַּיִם יוֹתֵר מִי וְכֵן הִבִּין הַה"מ כְּוַנְתוֹ
אָף בְּפְסְקִיו וְדַקְדַּק לְכַתוּב וְכַתב רַבִּינוּ אִם הִזִּיז לְמַעְלָה מִי וַא"כ שְׁפִיר פְּרִיף הַגְּמָרָא
לַר"ה זְמַנִּין דְּלִיכָא עֲשֶׂרָה וְקַמְטִלְטֵל מִכְּרַמְלִית לְרַה"י וְכ"ת כְּדֵהָקְשָׁה מַר דַּמ"מ לַר"ה
הָא מוֹלִיף הַמַּיִם דְּרָף אֲוִיר מ"פ לְהַבִּיאֵם לְסַפִּינָה מ"מ הַהֵיָפּוּר זִיז אִיף יִקְבַע אִם בְּשִׁפְת

הספינה הא הוי חוררי רה"י ואם למטה משפּת הספינה רחוק ג"ט הא על הרוב יהי תוף עשירה לקרקעות הזם והוי פרמלית.

אף לשון הטור שפּתב אכל אם דןפני הספינה גבוהים זה ודאי ע"כ לאו דוקא שְהרי דינו מןעתק מהרמב"ם ודוק: שם הג"ה ב' ספינות זו אצל זו אסור לטלטל מזו לזו אא"כ קשורים או שגבוה י' וצריכים לערב ביחד אם הם של שני בני אדם מזה נשמע דבאינם קשורים ואינם גבוהים י' אסור לטלטל מזה לזה אפילו הם של אדם אחד וגם משמע שאפילו אינם קשורים אם הם גבוהים י' צריכים עירוב והעירוב מועיל בהם והנה מה דנשמע דבאינם קשורים ואינם גבוהים י' אסורים לטלטל אפילו בשל אדם אחד.

ה"נ מבואר בהפל בו דף כ"ט דז"ל ספינות הקשורות זו בזו מטלטלין מזו לזו אם הם מאדם אחד ואם הם משני ב"א בעירוב ואם הם של גוי אפילו בלא עירוב וה"נ מוכח מן הסוגי דלמה דס"ד דאיירי המתני בשל אדם אחד מ"מ לא מקשה אלא פשיטא על ההיתר דקשורים ולא על האיסור דאינם קשורים וכן פירש"י שם בד"ה לא נצרכא וכו' פתב ולא חיישינו דילמא משתקיל דרף מבנייהו וקמטלטל אויר פרמלית הרי להדיא דאסור ואף דפסקינו מהלף לאו פעומד דמי והב"י סי' שמ"ו פתב דאף למה דפסקינו מהלף לאו פעומד מ"מ אסור להוציא מרה"י למ"פ דרף ר"ה מטעם פיון דאם עמד בר"ה חייב גזרינו שפא פעומד וזה לא שייף במוציא מרה"י למ"פ דרף פרמלית דהא אף אם עמד פטור וה"ה במוציא מרה"י לרה"י שלו דמ"ש ומוכח מזה דאין טעם האיסור פדכתב הב"י ז"ל אלא פדכתב הט"ז שם שאף דמהלף לאו פעומד היינו לענין חיוב אבל לענין היתר ודאי אסור בכל גונוי משום זלזול שבת ואה"נ דאף מרה"י למ"פ דרף פרמלית נמי אסור דמ"ש מ"פ משני רשיות היחיד דאדם אחד [ועיין בתוס' שבת דף ג' ע"ב ד"ה פאן משמע מנייהו דמפרמלית לרה"י דרף מקום פטור שרי ובח"ר שם אוסר ע"ש ודוק ואפשר דלהכי לשטתנייהו מוכרחים תוס' דף ק"א ע"ב ד"ה פשיטא לידחק דלא פרש"י] אמנם מה דמשמע נמי דאף באינם קשורים וגבוהים י' צריכים עירוב ומועיל וה"נ הבינו הא"ר סי' שנ"ג אות ג' ומקשה מזה על המ"א שם וכתב ועוד דבסי' שנ"ה ס"א משמע בספינות אף שגבוהים י' צריף עירוב זה לענ' צ"ע פי לשטת המרדכי דלקמן בהג"ה שמתיר ברשויות דרבנו דרף אויר מ"פ אפילו בדלא נח אם אינו צריף עירוב והכי הבין הש"ג באמת דעת המרדכי בפּרק הזורק וילשטת הרמב"ם ורה"פ דנדאי מצריף עירוב אפילו בגבוהים י' פדמצריף עירוב בשני בתים בצדי ר"ה אפילו למעלה מי' פדאייתא בפּרק ט"ו הלכה ח' אליבנייהו נלענ"ד דאין עירוב מועיל כמו בשני חצירות וכו'ל ביניהם דאין יכולים מטעם שאין להם טלטול מזה לזה בלא זריקה וה"ה הקא באינם קשורים דבשלמא בקשורים אף דספינות כולם גבוהים י' בלי חלון ופתח פּכר מביא הח"ר בשם הראב"ד וצריכים לערב ביחד וקמ"ל דאע"פ שהם גבוהים י"ט ואין ביניהם לא פתח ולא חלון עירוב מועיל בהם וכו' וטעמא דמלתא משום שהם פּכתיים ולא פחצירות ואמרינו בעירובין ביתא פמאן דמליא דמי עכ"ל.

והא ניחא בקשורים שע"י העירוב יוכל לטלטל להדיא מזה לזה אבל באינם קשורין דדנינו להו פּמפּרשין ומרוחקים משום דניידו ואילו הם מרוחקים איף אפשר להו לטלטל אם לא דרף פרמלית דאסור או ע"י זריקה ע"י אויר פרמלית (אפי' אם העירוב

למעלה מי] ותשמיש שע"י זריקה הא לא מהני לעירוב: לכן מסתביר לענ"ד דכל שאינם קשורים ודאי אינו מועיל עירוב אפילו גבוהי' י' חוץ מהמים וכנראה פתב הרמ"א ז"ל משמעות זה מסדורו בד"מ פתר לשון המרדכי וכתב הכל בו דצריכים עירוב אם הם של ב' בנ"א אבל באמת הכ"ב לא איירי מענין המרדכי פלל פנ"ל לשונו וצ"ע: ואולם על גוף דין הג"ה זו פתב לי הגאון הנ"ל ג"כ בלשון זה גם תמוה לי במה דפסק שם בהג"ה ש"ע ב' ספינו' זה אצל זה אסור לטלטל מזו לזו אא"כ קשורים או גבוהים ממים י' הא סברא זו נסתר לכאורה ממאי דאמר ר"ה מארעא משחינו א"כ פי קתני במתני' ב' ספינות קשורות מטלטלין מזו לזו אם אינן קשורות וכו' הא"י משפחת לה דבעינן קשורות הא לדידה כי מטלטל מספינה לספינה באויר פטור מטלטל פיון דהוי למעלה מי' מארעא אע"כ דמ"מ אסור א"כ ממילא ה"ה לדידן אם דפני הספינה גבוהים עכ"ל: ובנדאי למשמעות הרמ"א דבגבוהים י' בשל ב' ב"א אין מותרים בלא עירוב ובגבוהים י' ע"י עירוב היא תמיה קנימת דוק ותשכח ומכ"ש להבנת הש"ג בהמרדכי דאף בשל ב' בני אדם מותר בגבוה י' בלא עירוב פשיטא דקשיא אמנם המענין במרדכי יראה להדיא שלא פתב דינו דגבי ספינות פלל מצד ההיתר דחילוף דרו' מ"פ דשרי ברשויות דרבנן פדתלה אותו הש"ג ואף שהמ"א פתב על דברי הש"ג וכ"כ הב"י זה מעולם אינו בהב"י אלא שפעתיק דברי המרדכי דבתר הכי גבי בה"כ ולא יותר אף אות אחת ותדע דא"י אפשר דתחילה יסתם דעתו להיתר חילוף דרבנן ע"י מ"פ ומיז בתר הכי שם מביא תשו' מהר"מ גבי בית הפסא שפתב בדרו' ספק בלשון זה ואי הלכתא פרב דימי דשרי להחליף הרשויות דרבנן א"כ ה"נ שרי אע"ג דזעירי פליג ואוסר והארי' בלשונו הרבה (עיין שם במה שהארי' ועיין לקמן) עד שפתב והשתא אפילו אי הלכה פזעירי לא מיבעי' אם הבה"כ עשוי פה שהצואה נופלת על צד הפותל וכו' דמותר ולפ"ז נכון ליזהר מאותם הפתי פסאות שעל המים אם לא נעשה להם מחיצה וכו' הרי להדיא שהמהר"מ גופי' מסופק אם לא הלכה פזעירי ומזהיר עליו וא"י יפסק המרדכי מראשית להיתר פשוט א"ו הפרור שהמרדכי לא איירי אלא בשל אדם אחד שהוא שמתיר בגבוה י' שהיתר זה פשוט לכ"ע וכדמסיים ואפילו ר"ה מפסיק ביניהם והכי פסקינן ריש סי' שנ"ג (ואף דשם לא שרי אלא בזריקה והמרדכי מתיר אף הטלטול להדיא ועל זה גמגם הש"ג ומ"א ומה שהמ"א פתב לחלק בכרמלית פבר השיגו הא"ר שהרי מבואר אף שר"ה מפסיק אלא ע"כ נמי פדכתב הא"ר דאיירי בעומדת זה פנגד זה ואפשר נמי אף שהמ"א ס"ס שמ"ז העתיק דין זה דבדיוטא אחת אפילו למעלה מי' חייב בסתם.

עדיין צ"ע רב בח"ר דף צ"ט בהפירוש שמביא בשם ר"ה גאון ז"ל ומשבחו ואם המרדכי נמי תופס פ"י זה לעיקר אפשר דל"ק עליו מידי עיין נדוק) ויהי' א"י שיהי' זה ברור דלא איירי פלל בשל ב' ב"א וא"כ לק"מ על המרדכי קוש' הנ"ל כי המשנה מתפרשה לענין עירוב בשל ב' בני אדם ומוכח מזה פדעתי ת"ל הנ"ל דהכי דצרי' עירוב ואף בגבוהה י' פל שאינם קשורים אין עירוב מועיל בהם דאל"ה הדר הקוש' לזנפתה לר"ה במה איירי המתני' דקתני אם אינן קשורות אין מטלטלין דהינו אין מערבין הא תמיד הוי גבוה י' א"ו דלא מהני העירוב משום דאם נפרדים אפילו אחר העירוב אין להם טלטול אלא ע"י זריקה ולא משוי עירוב ועדיין אף דהוכחתי לא איירי משל ב' ב"א, מ"מ י"ל פדברי הש"ג ומ"א דשל ב' ב"א וגבוהים י' אם צריכים עירוב לדעת מהר"מ שתולה דין

הבה"כ בפלוגתא דחילוף אף בלא הנחה ה"ה זה תולה בפלוגתא זו ומ"מ אין קושל' על ר"ה במה מוקים המתני' ע"פ דברי הת"ש ריש סי' שנ"ג שהמהר"מ פוסק כר"מ ור"ה מוקים המתני' ברבנן אמנם האמת אגיד אף שהת"ש החליט זה בדעת מהר"מ שפוסק כר"י נגד רבנן לענ' אין זה האמת דל"מ אם נמי מפרש הברייתא שבדף ק"א כדפירשו התוס' והרשב"א דרב דימי דמתיר החילוף סובר דטעמיהו דרבנן משום דלא נח איך יעלה על דעת שום אדם שיסתנום ליפסק כר"י נגד רבנן ונגד סתם ברייתא דדף צ"ז ונגד סתמי משניות ולא יפרש טעמו ובמה שמסופק אם הלכה פוערי או פרב דימי מאריך לדעתי אפילו על קטן שבמחברים אין להעלות פזה בדעתו ומכ"ש על אורן של ישראל המהר"מ ז"ל אלא אפילו אי נימא שיש לו פ' אחר בפלוגתא דר"י ורבנן אפתי קשה מה"ת לילף החילוף בלא הנחה מפלוגתא דזעירי ורב דימי שהיא ע"י הנחה על האגפים אפילו ע"י הילוף לדין דקיי"ל מהלך לאו פועמד דמי א"א למילף מחילוף דע"י הנחה ומכ"ש ע"י זריקה באויר דחייב אף לכן עזאי בזורק מרה"י לר"ה דרף מ"פ.

ופשיטא דמן הסברא דאף ברשויות דרבנן מדרבנן אסור. לכן לענ"ד נראה ברור תוך הדברים שהאריך בלשונו והמרדכי לא העתיקם שם דיבור בזה (אף מפני שבאמת אף בפשוט הזהיר ולא התיר אף על דברי רב דימי לכן השמיטם) ואולי י"ל ששם נמי ביאר שסובר הפ' בגמרא דף ק' ע"ב מה שאמר ר"ה וכו' הוא דאפילו זיו נמי לא ליבעי כדפרשתי לעיל בדעת הרמב"ם וע"ש בדין הוא בספינה מדא"א למיעבד כמו בביתו והשמוש מן הים לתוכו הוא הכרח גדול דלא ליבעי אף זיו ולסמוך על דר' יודא שהחליף שרי ברשויות דרבנן אף ע"י אויר דמ"פ (ומסופק אני אם לא דר"י גופי' טעמו מפני דוחק הספינה ומינשב בזה קושל' תוס' שם דאפתי זעירא דלא פהנהו תנאי ע"ש וק"ל) ולומד מזה בבה"כ מפני כבוד הבריות ליסמוך על ר"י ולהכי תולה הענין בפלוגתא דר"ד וזעירי אבל ח"ו מעולם לא עלה על דעתו ליפסק לחלוטין כר"י וכו' וכהלכה השיג הא"ר ריש סימן שנ"ג על המ"א הפלל לענ"ד כשהספינות גבוהים י' ושל ב' ב"א לכ"ע אסורים בטלטול ואין עירוב מועיל להם ודוק: סעיף ג הג"ה ויש אומרים דאם בה"כ למעלה מי' מה דיש לעיין בזה מבואר למעלה אמנם תו איכא למידק נהי דאף רש"י ז"ל פ' בשבת דף ז' דעד י' הוי פרמלית אויר של בקעה או של ים או של קרפף יתר על בית סאתים תופס את שמו עד י' אבל למעלה מי' אין שם פרמלית על אוירו וכו' או קולט מן האויר למעלה מי' מותר להוציא לכתחילה משם לרה"י ולר"ה מ"מ זה מן הנמנע שהרי קרפף רה"י דאורייתא הוא ומן התורה הזורק לתוכו חייב פדאיתא בעירוובין ס"ז ע"ב הרי מבואר שם דקרפף אינו אלא פרמלית לחומרא ולא לקולא אלא רה"י גמור הוא וכיון דאויר רה"י עולה עד לרקיע איך אפשר שיהא שרי להוציא מאוירו לר"ה או אשגיר' לישנא הוא דאיכא ולא קאי במ"ש משם לרה"י ולר"ה כי אם אהיתר פרמלית דאורייתא ואקרפף להוציא מינ' לרה"י והר"ן השמיט להכי כל עיקר פרמלית זה ע"ש וק"ל (וכה"ג צ"ע ברש"י דף צ"ט ע"ב ד"ה מוקף לפרמלית פ' וע"י נעשית רה"י כגון שהוקף לדירה וכו' ואין צורך לזה דאפילו אינו מוקף לדירה וגם יתר מבית סאתים מ"מ נעשה רה"י דאורייתא וצ"ע) וא"כ הכא מה בכך שהיא למעלה מי' הא מ"מ הולך הצנאה מרה"י לאויר רה"י דאורייתא ולא למ"פ דאורייתא ומשם בא למטה מי' שהוא פרמלית דרבנן לחומרא וע"כ לידיחק פיון דמן התורה הפל שרי מרה"י לרה"י אלא משום חומרא

דכרמלית הוא האיסור וכינון דעכ"פ חנומרתו אינו תופס למעלה מי' תו לית לן בה וצ"ע:
תו להג"ה זו.

וי"א דאם הי' שם צואה כו' דלא דרסי בה רבים לשון זה ודאי מורה דלא פדכתב המ"א
דאינה רחבה ד' דא"כ לא צריף לטעם דלא דרסי בה רבים אלא מפני שבהגהות מיימון
משמע דלא ס"ל סברה זו שהמציא הר"י מקינין לגבי בה"כ של שני שותפין וכתב בלשון
זה דיש למצוא להם היתר משום דצואה מ"פ הוא פדאימא פ"ק דשבת והא דפליג עליו
משום דמיקסע פסע לי' אבל הקא לא שייף למימר הכי והואיל דמ"פ הוי אפילו בשותפין
שרי פדשנינו פרק חלון אין בו ארבע אלו מעלין מפאן ואלו מעלין מפאן ואוכלין כר'
יוחנן לגבי רב ודעת הרב נוטה שפך שמע מפי רבו ריב"א עכ"ל והגהות לא השתמשו
בסברא זו רק כותבין דצואה היכי שאינה רחב ד' הוא דהוי מ"פ ותלה לי' בדין זה היכי
שהצואה נופלת בפרמלית בהמחלוקת שבסי' שמ"ה פדאימא לקמן בהג"ה ומשמע מיניה
דלא סבר הסברה דר"י מקינין הנ"ל להכי פ"ה המ"א לדעתו אבל לא הי' לו לפרש בזה
דעת הרמ"א ומ"ש הרמ"א ולפי מה שנתבאר לעיל וכו' בה"כ העומד בין ב' בתים וכו'
אסור ולא כתב היתר הנ"ל דמהר"מ בפרדכי בשם הר"י מקינין היינו משום דאזיל
לשיטתו' שבד"מ שכתב תחילה דע"כ המהר"מ איירי שעומד בפרמלית והוא של שני
שותפין (והלשון מגומגם במקום זה מאוד ובפ' י"ט מה שכתב על דברי הר"י מקינין
וכ"ה בהגהות בשם הר"ר רב שמשון הוא להיפוך) אבל אם עומד בין ב' בתים לא שייף
למימר בה"כ מ"פ וא"כ פליג על דברי הגהות דלעיל וזה אינו אדרבה ממהר"מ גופי' מוכח
דנמי סובר דלא שייף בצואה למידן בפרמלית דהוי מ"פ משום דמצא מין את מינו וכדברי
הגהות שהרי למעלה מזה בצואה נופלת בחפירה מצריף תינוק ולפי דברי הר"י מקינין
שמביא בתר הכי הא כל צואה בבה"כ היא מ"פ א"ו משום דנמי סובר דבכרמלית אמרינו
מצא וכו') וזה ודאי ליתא שהרי המהר"מ קודם שמצא להם היתר כתב בתי פסאות
שהם בחפירה בפרקע ושל שני שותפין הי' נראה דאסור עד שיערבו והי' הר"ר יעקב
מקינין מתירן דיש למצוא להם היתר וכו' ואלו עומדים בפרמלית מה ענינו לעירוב א"ו
גם המהר"מ שבפרדכי איירי באופן זה גופי' בבה"כ העומד בין ב' בתים פדאיירי בי'
הגהות אלא שלבסוף כתב הד"מ ונראה ג"כ דבתי פסאות שפין ב' תצירות או בתי
צריף עירוב מאחר שאין מ"פ ברה"י ולא דמי לכותל שפין ב' תצירות וכו' פדאימא לקמן
סי' שע"ב וכמו שהביא ר"י מקינין מזה ראי' להתיר דאפשר לומר דכותל שאני דהואיל
וחלקת הרשויות אינו בטילה לגבי התצירות ועוד דאין להתיר מה"ט כ"א בעומד בין ב'
תצירות אבל לא בין בתים וע"פ החילוק דנעוד כתב בהש"ע בה"כ שפין ב' בתים אסור
והו' אמת שפדעתו נשמע מדעת הר"ר שמשון שבהג"מ כתב ובה"כ שפין ב' בתים אם
יש פתח קטן ביניהם שיכולין לערב מערבין ומותרים ואם לאו רשות שניהם שולטת בו
ואסור פדאמרינו בכיצד משתתפין לזה בשלשול ולזה בשלשול ואפ"ל את"ל דצואה ברה"ה
מ"פ הקא ברשויות דרבנן לא אשפחון בשום מקום שיהא בו מ"פ פדאמרינו פ"ק דשבת
דאפילו קנה בן מאה אמה חשוב רה"י שמשון בר' אברהם (ועיין סי' שמ"ה סעיף י"ח
פירושו) וכדי שלא נאמר שהי' בהעלם מן הר"ר שמשון ראיות ר"י מקינין ע"כ לומר
פדכתב הד"מ אבל א"כ לא הי' שותק מלבאר חילוקים פאלו והם ליתנייהו פלל פי מלבד
שא"י שום טעם וסברה בשני הפדלים אלו לחלק בם אף גם מבואר כהר"י מקינין ברש"י

ורִיטְבָ"א דף פ"ג ע"ב בְּעִירוּבֵינ דַּו"ל שֵׁם וּפְיָרְשׁוּ בְּתוֹס' בְּכָאן וְכֵן פִּרְשׁ"י בְּש"ס דְּהָא מִיָּרִי פֶּשְׁהוּא רְחַב ד' עַל ד' שֵׁאל"כ מ"פ הוּא וְהֵכִינ מוֹכַח בַּפ' חֲלוּן גְּבִי פּוֹתֵל שְׁבִין ב' חֲצִירוֹת הָרִי לְהִדְיָא שְׁאִינָם מְחַלְקִים בְּאַחַד מְחִלּוּקִים אֱלוּ וְהֶעֱיָקֵר דְּמַעֲיָקֵרָא לַק"מ מְשׁוּם דְּאַחֲרֵי שְׁפָל אִיסוּר זֶה אִינוּ אֱלָא דְרַבְּנָן פֶּל דְּתִיקוֹן רַבְּנָן פֶּעִין דְּאוֹרְיָתָא תִּיקְנוּ וְנָהִי דְהִזְזַרְק מר"ה עַל תַּל אִו פֶּל דְּבָר שְׁבֵרָה"י אַף שְׁאִינוּ רְחַב ד' וְאַפִּילוּ עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ חֲיִיב מְדַעוּמַד בְּאוֹר תְּצַר שְׁהוּא רַה"י שְׁעוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ מ"מ אִיסוּר זֶה שֶׁל שְׁלִטוֹת שְׁתֵּי רְשׁוּיֹת שְׁהַחֲכָמִים חִידְשׁוּהוּ לֹא חִידְשׁוּהוּ אֱלָא עַל מְקוֹם ד' שְׁתוּפְס רְשׁוֹת דְּאוֹרְיָתָא לְעַצְמוֹ לֹא בְּעַמּוּד שְׁאִינוּ רְחַב ד' דְּכַמוֹ שְׁאִינוּ תוּפְס בַּר"ה לְהִיּוֹת רַה"י כְּכֹה אִין תוּפְס שֵׁם ב' רְשׁוּיֹת וְנִקְרָא מ"פ לְעַנְיָן זֶה: וּמַעַתָּה הָעוֹלָה מְזַה לְדִינָא אַף דְּגַם הַש"ע לְקַמֵּן ס"ס שַׁע"ו סְתָם שְׁאַסוּרִים בְּלֹא עִירוּב וְלֹא הִבִּיא הַהִיקְתָּר דַּהֲר"י מְקִינִין הִינּוּ מְפִנִי דַעַת הַהֶגְהוֹת שְׁמַבִּיא נְמִי שֵׁם שְׁנַרְאָה דְּלֹא ס"ל דְּכָל צוֹאָה דְּבַה"כ יֵהִי מ"פ וְצוֹאָה בְּבַה"כ גְּבוּהָ ג' וְאִינוּ רְחַב ד' לֹא שְׁכִיחַ אֲבָל לְמַשָּׁל בְּבַה"כ חֲדָשׁ שְׁרוּאָה וּבָקִי בָּהּ שְׁהַצוֹאָה גְּבוּהָ ג' וְאִינוּ רְחַב ד' לְעַנְיָן ד' וְדַאי מְוֹתֵר לְפָנוֹת עָלָיו בְּלֹא עִירוּב וְאַפִּילוּ עוּמַד בֵּין ב' בְּתֵימִים ע"פ רְאִיּוֹת הַר"י מְקִינִין שְׁהוּא בְּרוּרָה לְעַנְיָן ד': וְדַע דַּהֲמ"א ס"ס שַׁע"ו פֶּתַח עַל דִּין זֶה וְאַסוּרִים דְּדַמּוּ לְכָלִים שְׁשֻׁבְתוּ בְּבֵית וְאַחֲרָיו הַחֲזִיק הַת"ש בַּס"ק י"ח וְאַנִּי א"י לְכוּנוֹן דְּבַרְיָהּ דְּאֵם רְצוּ לְפָרֵשׁ אִיסוּר זֶה שֶׁהִבַּה"כ כְּנָלוּ מְקוֹם הַיְשִׁיבָה וּמְקוֹם שְׁהַצוֹאָה נּוֹפֶלֶת הַפֶּל הוּא בְּשׁוֹתְפוֹת וּלְהַכִּי לֹא יָדְעוּ לְפָרֵשׁ מָה הָאִיסוּר שֶׁל שְׁוֹתְפִים דְּהָא כָּלִים שְׁשֻׁבְתוּ בְּחֲצַר שְׁאִינוּ מְעוֹרָב פְּשִׁיטָא דְּמִוֹתֵר בְּטִלְטוּל וּלְהַכִּי פִּירְשׁוּ שְׁהַצוֹאָה שְׁכַפְטָן הַמְּלָאָה חֲשׁוּב שְׁבִתָּהּ בְּבֵית מְלֻבַד דְּזֶה גּוֹפָא אִם כָּלִים שְׁשֻׁבְתוּ בְּבֵית בָּאוּ לְחֲצַר שְׁאִינוּ מְעוֹרָב שְׁיֵהָא אִיסוּר בְּטִלְטוּל תוֹף חֲצַר זֶהוּ בְּפִלּוּגְתָא דְּרַש"י וְתוֹס' עִם הַעֵה"ק כְּדַבְּרֵי אַרְתֵּי בַּס"י שַׁמ"ט אַף גַּם תְּמוּהֵימ דְּבַרְיָהּ אִם הַצוֹאָה תַּחֲשֵׁב מְנוֹפֶרֶד כְּכָלִים וְכו' א"כ יֵהִי הָאָדָם אִיסוּר לִילָף בָּהּ מַרְה"י לַר"ה וְאַסוּר לִילָף בָּהּ ד' אֲמוֹת בַּר"ה כְּמוֹ בְּרוּקוֹ שְׁנַתְלֵשׁ שַׁבַּס"ס ש"ן וְאַף יֵהִי אִיסוּר מִיָּד לִילָף לְמְקוֹם הַמְּשׁוֹתֵף שְׁהֲרִי אִיסוּר גְּמוּר לְהוֹצִיא כָּלִי בֵּית לְחֲצַר שְׁאִינוּ מְעוֹרָב וְתוֹ לְדַעַתְם בַּה"כ הַמְּשׁוֹתֵף זֶה גֵּרַע מַר"ה שְׁבִתָּהּ דְּיָא שְׁנִינוּ לֹא יַעֲמוּד אָדָם בְּרַה"י וַיִּשְׁתִּין בַּר"ה אֲבָל אִם הוֹלֵךְ אָדָם לַר"ה מְעוֹלָם לֹא נִשְׁמַע מְשׁוּם אָדָם שְׁאַסוּר לְמִיַּעֲבַד צָרְכָיו שֵׁם א"ו הַבְּרוּר שְׁהִיא סְבָרָא דְּחוּז' שְׁאִין לָהּ רַגְלִים כְּדַכְתַּבְתִּי סִי' שַׁמ"ט דְּכָל זְמַן שְׁהִיא בְּגוּף חֲשׁוּבָה כְּהַגּוּף עַצְמוֹ וּבְטִילָה לְגַבּוֹ וְהִכָּא הָאִיסוּר פְּשוּט דְּאִיָּרִי שֶׁהִבַּה"כ שְׁהַצוֹאָה נּוֹפֶלֶת שֵׁם הוּא שֶׁל שְׁנִיָּהּ וּלְכָל אֶחָד לְפָנֵי הַבַּה"כ מְקוֹם לִישֵׁב שֵׁם בְּבֵיתוֹ בְּרְשׁוֹת הַמִּינוּחַד לוֹ וְהוּא יוֹשֵׁב בְּרְשׁוֹתוֹ וּמוֹצִיא הַרִיעַ לְהַרְשׁוֹת הַמְּשׁוֹתֵף שְׁהוּא חֲצַר שְׁאִינוּ מְעוֹרָב וְהוּי כְּעוּמַד בְּרַה"י וּמַשְׁתִּין לַר"ה אֲבָל אִילוּ לְכָל אֶחָד פֶּתַח מְבֵיתוֹ לִילָף לְמְקוֹם הַמוֹשֵׁב וְאוֹתוֹ מְקוֹם ג"כ מְשׁוֹתֵף בֵּין שְׁנִיָּהּ א"י בְּזֶה שׁוּם אִיסוּר וְשָׂרִי וְזֶה בְּרוּר: וְאִלָּם בְּגוּף דִּין זֶה אֲנִי נְבוּף הַרְבֵּה אִם מְקוֹם מוֹשֵׁב זֶה יֵשׁ לוֹ מְחִיצוֹת לְעַצְמוֹ כְּדַרְךָ כָּל אֶרֶץ מַה דִּינוֹ כִּי דָף צ"א ע"ב בְּמַרְוֵבִין לֹא מְצִינָן אֱלָא גַּג וְחֲצַר וְאַכְסַדְרָה וּמַרְפֶּסֶת וּקְרַפֶּף וּמְבוּי כְּנָלוֹן רְשׁוֹת אַחַת הֵן וְכֵן הַפּוֹסְקִים סִי' שַׁע"ב לֹא זָכְרוּ יוֹתֵר וְהִנֵּה בְּמַתְנֵי שֵׁם פִּי רַש"י הוֹאִיל וְכוּלָן אִין תַּשְׁמִישׁוֹן מִינוּחַד וְתַדִּיר רְשׁוֹת אַחַת הֵן וְהַרְמַב"ם בְּפִי הַמְּשֻׁנִיּוֹת כָּתַב בְּלִשׁוֹן זֶה וְהַהֲפָרֵשׁ הוּא בְּמְקוֹם דִּירָה בְּלֻבַד אֲבָל חֲצִירוֹת הַבְּתִים וְהַגְּגוֹת וְהַמְּקוֹמוֹת הַמְּנוֹקְפוֹת וְלֹא נַעֲשֶׂה לְדִירַת אָדָם וְהֵם קְרַפִּיפוֹת כְּנָלוֹם רְשׁוֹת אֶחָד הֵם וַא"כ לְפִירוּשׁ רַש"י אֲפֹשֶׁר דְּבַה"כ כְּזֶה הוֹאִיל וְתַשְׁמִישׁוֹ מִינוּחַד וְתַדִּיר חֲשׁוּב מְנוֹקָף לְדִירָה וְדִין בֵּית לוֹ וְאִז

ניחא הדין דהקא אַבל א"כ קשה י בדין דסעיף ג' למה הקפידו דוקא אם התפירה יותר מסאתים דדין פרמלית לו הא אפילו פחות מסאתים קרפף שמו הואיל ולא הוקף לדירה ואיך יוציא מבית לקרפף משא"כ אם נימא דלפני הרמב"ם זה נמי נקרא ולא נעשה לדירת אדם פי אין דירה חשובה ואין דינו אלא פקרפף ואז שפיר הסעיף ג' קרפפיות רשות אחת הו אַבל אז קשה הדין דהקא דבקרפפיות אפילו אחד דיחיד ואחד דרבים נמי שרי ואי דנימא דהכי נמי פי' המ"א וזה שהוקשה לו ולהכי המציא דבכלים ששבתו בבית דמי א"כ מה פעל והדר קשיא הסעי' ג' מאי אינך פרמלית עיין ודוק ומלבד זה הוכחתי שהסבא דחוי' מעיקרא לענ"ד לכן ע"כ לומר דנהי דהתוס' עירובין דף ע"ו ע"ב תוך ד"ה ובלבד כתבו ואפילו מקרפף שלו אסור לטלטל לחצר ונשמע מנייהו שם דשייך באמצע חצר דין קרפף היינו בחצר אַבל בבית שדירתו חשובה כל הקיפות שבו אף שלא הוקפו לדירה מה בכך הא התיקף שחוי' למקום זה הוקף לדירה תדעו הרי ראי' התוס' מרעים ועיין סי' שנ"ח בטור דבזרעים גופייהו יש ספק אם יבטלו דירת חצר מפני שדירת חצר יותר חשוב מקרפף ומכ"ש דירת בית שונאי אין הקרפף מבטלו והוא בטל לגבי בית וכמו שמונה לטלטל ממנו לבית ה"ה דחשוב הכל רשות ביתו אלא דמקום מושבו הוא רה"י ומקום היציאה רשות השותפין משא"כ בה"כ שבקיר החומה שאינו בבית שפיר שאינו אלא קרפף ולהכי לא הקפידו אלא על יותר מבית סאתים ודוק: תו להג"ה זו כמו שנתבאר סעי' ב' היינו תיקון דף או קנה אַבל תיקון דמחיצה תלו' אינו מועיל הקא עד שיורדת עד למטה וק"ל: סימן שנו הג"ה ואם הנקבים וכו' קשה לי דא"כ לא הוצרך רבינא לשנויי הברייתא בדעביד לה נפקי אלא דקאי השעור ג' וד' על רחב הפניסה ויציאה אלא משמע דדוקא בנקבי המחיצה שעשה הוא דתלי' בשיעור הנקבים ולא בנקבי מחיצות החצר וצ"ע: סימן שנו סעיף א' פדי שתהא מקום פטור.

ז"ל רש"י ז"ל אלא שמבחוץ צריך לכסות פיה בנסרים שיפלו המים מידי למ"פ וכתב הרמב"ם פי' לפירושו פי' פשהוא בר"ה אם הוא מגולה פעמים שיעלה בקרקעות העוקא טיט ורפס וכיוצא בו ויתמעט גבהו מי' ונמצא שהוא פרמלית ואולי יפחת עד פחות מג' שהוא ר"ה וכי זריק התם הוי שופך מר"ה לכרמלית או לר"ה אַבל כשהוא מקוסה ונעשה פיו ברה"י לעולם דינו כרה"י דחורי רה"י הוא וזה הטעם בעצמו פי' הראב"ד ז"ל וצ"ע פי מה ענין חורי רה"י דהוי באמת רה"י למ"פ דנקיט רש"י ז"ל בלשונו והפל קשיא למה לא פתב רש"י ז"ל והוי חורי רה"י.

ותו צ"ע היכן מצינו דליהוי תלי' במקוסים דוקא ואם הוא פתוח ופיו ברה"י מדוע לא ניהוי חורי רה"י. לכן הנלענ"ד אף דהריטב"א פתב שפן פי' הראב"ד יוכל להיות דאזיל בשטת העה"ק שבס"י שמ"ה דחורי רה"י המפולשים אפילו למטה מי' הוי רה"י ושפיר אַבל רש"י ז"ל אפטר דסבר כתוס' דמפולשים למטה מי' הם חורי ר"ה והם ר"ה ע"ש והקא מה בכך שפיו שבפנים הוא ברה"י הא פיו להוציא המים הוא בר"ה וכיין דלמטה מי' הוא הוי ר"ה ולהכי פי' רש"י למ"פ דהא מבואר הקא בשם הרמב"ם וכל גנא חצי אמה על חצי אמה ברום ג' חומשי אמה מחזקת סאתים וידוע דשיעור עומק זה הוא מ"פ כמבואר סי' שמ"ה ומה"ת יעשה יותר משעור ההכרחי אלא שאם יהי' מגולה תמעט משעור העומק על פחות משלשה ויהי' ר"ה משא"כ כשמוקוסה: סימן שנח סעיף א' אַבל אם הוא סאתים וכו' ובלבד שלא תהא ארפה יותר מפי שנים ברחבה וכו' משמע דוקא

בסאתים הוא דַּיֵּשׁ הקפידה זו שלא תהא אַרְכָּה וכו' הָא בַּפְּחוֹת מְסֻאֲתִים לֹא וּבְתוֹס' דָּף ל"ה ע"ב ד"ה קַרְפָּף מִשְׁמַע שְׁמִסְנִפְקִים בְּזָה מְדַלָּא מְשַׁנֵּי הָכִי אֶלְא בְּתִי א"נ ע"ש וּבְהֶרְמַב"ם מְבוֹאָר כְּמִשְׁמַעוֹת הַש"ע: בַּהֲג"ה וי"א עוֹד דְּכָל קַרְפָּף שֶׁהוּא סְמוּךְ לְבֵיתוֹ מְקַרֵּי מְוָרָה וי"ח בְּזָה פְּתַב הָא"ר ז"ל רַבִּינוּ יְהוֹנָתָן פְּשִׁישׁ בְּבֵית סֻאֲתִים מִיַּד פְּעִין סוֹפֵת שֶׁל שׁוֹמֵר וכו' אוּ בֵּית דִּירָה אִף שְׁאִינָה תְּדִירָה אֶלְא לְפָרְקִים אוּ סְמוּכָה לְעִיר בְּתוֹךְ אֲלָפִים אִמָּה מְוָרָה לְרִיב"ב וּבַהֲגָהוֹת הָרֵא"ש פֶּסֶק בַּכ"ז דְּמְוָרָה אֶפְיִלוּ בְּיֹתֵר מְסֻאֲתִים וְרַמְ"א וּלְבוּשׁ דְּנִקְטוּ סְמוּךְ לְבֵיתוֹ בְּלַחוּד נ"ל דְּחֻדָּא מְנַיְיָהוּ נִקְטוּ אַבְל בַּמ"א פְּתַב דְּלִכְרָה לֹא פְּתַבוּ מִשׁוּם דְּשׁוּמְרָה וּבֵית דִּירָה כַּע"מ דְּמְוָרָה וי"א לֹא פְּלִיגֵי אֶלְא בְּסְמוּךְ לְבֵיתוֹ וְלֹא דַּק דְּמְבוֹאָר בְּתוֹס' דְּגַם בְּשׁוּמְרָה וּבֵית דִּירָה לֹא מְהַנִּי עַכ"ל הָא"ר וְנֶאֱמַר דִּירָה פְּיֻנָּה הַמ"א אִף לֹא מְטַעְמֵי דְּנֻדָּי לְמָה שְׁמַבִּיא הַמ"א נְמִי פִי הָר"ר יוֹנָתָן דְּבֵית דִּירָה הִינּוּ אִף שְׁאִינָה תְּדִירָה דְּמִשְׁמַעוֹתוֹ הַפְּשׁוּט דְּנִקְטֵי רִיב"ב שׁוּמְרָה וּבֵית דִּירָה לְחַדוּשׁוֹ שְׁאִף בְּפִתְחָה וּלְבִסּוּף הַנְּקָף אִינוּ מְוָרָה לְדִירָה מִמֶּשׁ רַק קִצָּת וְדִלְהִי סְבָרֵי תוֹס' דְּאִף לְרִיב"ב לֹא מְהַנִּי בְּיֹתֵר מְסֻאֲתִים פְּשִׁיטָא דְּהַתוֹס' פְּלִיגֵי אִף בְּשָׁנִים אֱלוּ כִי מ"ש הַמ"א דַּמ"מ הַתוֹס' מוֹדִים וּמִשׁוּם דְּמַעְלִינָן דְּרַגָּא דְּנֻקָּא לְרִיב"ב דְּבִסְאֲתִים מְחַמֵּיר דְּצָרִיף לְאֱלוּ ה"ה דְּמְחַמֵּיר בְּיֹתֵר מְסֻאֲתִים דְּלֹא מְהַנִּי אֱלוּ מִשְׁא"כ לְדִידָן דְּבִסְאֲתִים לֹא צָרִיף פְּלוּם מוֹדוּ מְבִיתֵר מְסֻאֲתִים מְהַנִּי אֱלוּ בְּנֻדָּי הֵם דְּבָרִים בְּעֶלְמָא חֻדָּא דַּמְנ"ל דְּתַקְנָתָא דְּרַבְּנָן דְּנֻקָּא עַל יְדֵי מַעְלוֹת עֲשׂוּיָן וְתוּ הֵיז חוֹלְקִין בְּסְמוּךְ לְבֵית אִף דְּכַתְּבַת הַמ"א שְׁאִף נוֹבַע מְדִין דְּרַחֲבָה הָא מ"מ מְוָרָח מְזָה דַּס"ל דְּלֹא מְהַנִּי לְדִידָן בְּיֹתֵר מְסֻאֲתִים מַה דְּמְהַנִּי לְר"י ב"ב בְּסֻאֲתִים וְלֹא מַעְלִינָן דְּרַגָּא וּמַה"ת דְּנִימָא דְּבִשְׁנֵי אֱלוּ מַעְלִינָן דְּרַגָּא אִמְנָם לְדַעְתִּי וְנֻדָּי בְּכֻנְתָּה הָרַמְ"א פְּשׁוּט דְּב' דַּעוֹת אֱלוּ הֵם ע"פ הַב"י דְּתַלְתָּה הוֹרָאֵת הַג"א בְּחִילוּק פֶּרֶש"י וְתוֹס' אַבְל לֹא הִבִּינוּ כְּדִנְרָאָה לְפ"ר מְמִשְׁמַעוֹת הָר' יוֹנָתָן (וּבְאַמַּת אִף הָר' יוֹנָתָן פְּתַב בְּתַחֲזִילַת פִּירוּשׁוֹ פְּלוּמֵר שְׁאִין יְדוּעַ וכו' ע"ש) וּקִצָּת נְמִי נְרָאָה הָכִי מִשְׁמַעוֹת תוֹס' וְהָרֵא"ש דַּיֵּשׁ רִיעוּתָא בְּשָׁנֵי אֱלוּ אֶפְיִלוּ אִם הֵנִי פְּתַח וּלְבִסּוּף הַנְּקָף מִצַּד עֲצָמוֹת הַדִּירָה אֶלְא הָעִיקָר כְּדִמְבֹאָר בְּהַרִּיטְבָ"א דְּז"ל פִּי רַש"י ז"ל דַּאֲע"ג דְּכִינּוּן דַּאִיפָּא הִנְהוּ חֲשִׁיבוּ מְוָרָה לְדִירָה אֶפ"ה קְסַבֵּר רִיב"ב דַּאֲפִילוּ לְמְוָרָה דִּירָה אִין מְטַלְטְלִין בּוּ כְּשֶׁהוּא גְּדוּל מְבֵית סֻאֲתִים וְאִין מְחַנּוּר מְפָנֵי קוֹשְׁיָא הַתוֹס' וְעוֹד דְּשׁוּמְרָה וּבֵית דִּירָה (ר"ל דְּסֻתְמָא אִף בְּגָנָה דְּזָרְעִים אִיירִי) בְּגָנָה מַה מַּעְלָה וּמוֹרִיד לְעֲשׂוֹת מְוָרָה לְדִירָה דְּהָא זָרְעִים מְפָקִי מְתוֹרַת הַיִּקָּף דִּירָה וְאֶפְיִלוּ בְּחֻצָּר (וְהַנְּכוּן כְּמוֹ שְׁפִי ר"י דְּהֵנִי לֹא חֲשִׁיבֵי הַיִּקָּף דִּירָה וְאֶפְיִלוּ בְּקַרְפָּף דְּמִיירִי דְּשׁוּמְרָה וּבֵית דִּירָה זוּ נַעֲשׂוּ אַחַר שְׁהוֹקָף וְהוּ"ל הַנְּקָף וְאִתְ"כּ פְּתַח דְּלֹא חֲשׁוּב כְּדַאִיתָא לְקַמָּן וּמִיָּהוּ מְחַמֵּיר רִיב"ב שְׁלֹא לְהַתִּיר אֶפְיִלוּ בֵּית סֻאֲתִים אֶלְא כְּשִׁישׁ בְּהוּן תְּשַׁמִּישָׁן אֱלוּ וּבְיֹתֵר מְסֻאֲתִים אֶפְיִלוּ בְּתַשְׁמִישָׁן אֱלוּ לֹא נִתִּיר פְּיֻנָּה שְׁלֹא נְחֻשְׁב מְוָרָה לְדִירָה עַכ"ל הָרִי לָהּ בְּהַדְּיָא דְּמְפָרֵשׁ רִיעוּתָא דְּשָׁנֵי אֱלוּ לְתוֹס' אִף מְפָנֵי דְּמִיירִי דְּנַעֲשׂוּ אַחַר שְׁהוֹקָף מְבוֹאָר הָא בְּנַעֲשׂוּ קוֹדָם שְׁהוֹקָף אִף לְתוֹס' שְׁנֵי אֱלוּ מְוָרָה לְדִירָה מִמֶּשׁ חֲשׁוּבִים וְיִלְמַד סְתוּם קִצָּת לְשׁוֹן תוֹס' וְרֵא"ש מִן הַמְּפֹרָשׁ בְּרִיטְבָ"א דְּנְמִי הָכִי כְּוֹנָתָם וְלָהִכִּי דַּיִיקִינוּ בְּלִישְׁנֵינָהוּ מְפֹרָשׁ הָכִי לְהַמְעִינָן הֵיטֵב וְא"כ פְּשִׁיטָא שְׁאִין בְּשָׁנֵי אֱלוּ שׁוּם הַבְּדִל לְדִינָא בֵּין רַש"י וְתוֹס' דְּרַש"י הָא פִּירְשׁוּ תוֹס' דַּאִיירִי בְּפִתְחָה וּלְבִסּוּף הַנְּקָף וְזָה אִף לְתוֹס' מְהַנִּי אִף בְּיֹתֵר מְסֻאֲתִים לְקַרְפָּף וּגִינָה דַּאִילָנוֹת רַק בְּסְמוּךְ לְעִיר בְּזָה תוֹלָה הַג"א דַּעְתוֹ דְּלְפֶרֶש"י מִשְׁמַע דְּמְהַנִּי וְאוּלָּם גּוֹף דַּעַת הַגָּהַת הָרֵא"ש אֱלוּ נִימָא

דהוציא מפרש"י וסובר לרש"י פנין דפי' דלריב"ב כל אלו תשובים מוקפים לדירה במילא ה"ה לדין ביותר מסאתים זה לא מסתביר לענ"ד פלל דרש"י גופי' נמי יהא סובר להלכה דכל קרפף הסמוך לעיר מותר ורחקה דבסי' דבתר הכי יפרש פדכתב המ"א פי' הראב"ד שמביא הריטב"א בב"י פי ודאי לא נראה הכי מפירושו בדרך כ"ד למימרא דרב פהנא פי לפי' הראב"ד עיקר הריעותא דרחקה משום שהמחיצות לגנאי עבידן ורש"י פירש משום דהוי מוקפים שלא לשם דירה ותו לפי' הראב"ד הא מגומגם הפשוט מה דנאמר שם אם פתח לו פתח מותר וכו' ולא אמרן וכו' ומי יודע מה פירש בו הראב"ד ז"ל אבל רש"י ז"ל מדשתיק בזה בלי שום ספק אצלי דאינו אגזיל בפי' הראב"ד וא"כ איך אפשר לרש"י יהא שרי בקרפף סמוך לעיר [הן אמת דלדעתך אף ההגהות אינם אזלים בפי' הראב"ד פי לא נתקבל פדכתב הריטב"א ואינו מחונן אלא שסובר דדוקא בקרפף וגנינה מהני הסמיכה מפני שעשויים לטייל בהם משא"כ ברחקה שאחורי הבתים שאינו ראוי לטיולי אבל גם זה אינו עיקר בדעת רש"י פדמוכח דף כ"ו ע"א פרש"י לעיקר ההוא בנסתמא קרפף יותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה הי' ואבורנקי פעין אכסדרה או קופה שבוגין המלכים בתוך פרדס שלהן ועומד באמצע פרדס ולא הי' צריך ריש גלותא אלא לטלטל מפתח בוסתמא שהוא אצל הבית עד האבורנקי ועבד וכו' הרי שפי' להדיא שההוא קרפף הי' אצל ביתו ולשטת הג"א שרי מה הוצרך לתקנה דהא סתם פרדס היינו גינה של אילנות ולא דזרעים (ובאמת גופי דברי ההגהות שתיקו סותרות עצמם בזה והמ"א לא הרגיש) א"ו דבתיקא זה דסמוך לעיר אף לרש"י שכתב שפמקוף לדירה דמי היינו (על דרך היתה פאלמנה) לריב"ב במה דמצריך לבית סאתים ולא לימת מסאתים לדין וזה לענ"ד הברור והעיקר לענ"ד להלכה כהי"ח ודוק: לסעוף הנ"ל הנה איתא בספר חדש הנקרא פרי תבואה שא"ל ט' על עסק חכם אחד שאסר לאדם שהיה לו גן סמוך לביתו ממש לטלטל בו בשבת מחמת שהוא יותר מבית סאתיים והזרעים מבטלין המחיצות והמחבר העליהו להיתר בלי שום פקפוק ולדעתך מלבד דשלא כד"ת העיז לכתוב מ"מ לא שבקינן פשיטותא דשטת רש"י בשביל הספק שיש לשטת התוס' במה שמהר"מ והרא"ש הניחו בספק וצ"ע והטור מחמיר והריטב"א ומהרי"ק וש"ע החליטו לאיסור אף גם בעיקר הדין שתי טעיות טעה חזא דהנידון שדן עליו שהיה הגינה גדולה בפני עצמה (כמבואר בלשוננו שם שכתב ונהי דאינו אוסר על כל העיר דלא מקרי העיר נפרצה למקום האסור דהא אין פאן עיר פרוצה לתוך הגנה דהא הגנה אינה פרוצה) א"כ אין ענינו פלל לנידון הש"ע דאיירי פשתוף מחיצת קרפף המוקף לדירה או החצר נזרע רובו או מעוטו שאז יש לידון אם הזרעים מבטלים הדירה ולהיגוי קרפף שלא הוקף לדירה דאז אם אינם מבטלים הדירה שרי ולהכי אילנות דלא מבטלי שפיר דמי.

אבל גנה פנה שגדור בפני עצמו תוך העיר המופקת מה בכך שהעיר נשארה בהתיירה פנין שאינה פרוצה למקום האסור מ"מ הא הגנה אפילו של אילנות (ובזה שגג נמי המור' שתלה טעמו בזרעים שמבטלין) קרפף הוא להקיפו אינו מוקף לדירה וכיון שהוא יותר מבית סאתיים לא מיבעי' שאסור להוציא ממנו להחצר דהוי מפרמלית לחצר אלא אף גם תוכו אסור לטלטל יותר מד' אמות שהרי אינו אלא קרפף יותר מבית סאתים העומד באמצע חצר של רבים היא העיר ואם אינו יותר מבית סאתים מ"מ קרפף הוא ונהי שמוותר לטלטל בו וממנו לחצר מ"מ ממנו להבית אסור ואל תעלה בדעתך לומר דלא

שייך דין קרפף אלא המוקף בשדה או בקעה אבל העומד באמצע חצר שהוא רה"י איך
נימא הואיל דהוקף הקרפף אינו מוקף לדירה לא חשוב מה בכך לו יהא דמחיצות אלו
אינם בעולם הא הוי כל מקום זה מותר ע"י מחיצות החצר.

דזה אינו דנדאי מגרע גרע דכיון שהוא מוקף בפני עצמו רשות בפני עצמו הוא וכיון
דאינו מוקף לדירה והוא יותר מבית סאתים הוי פרמלית פדמוכח להדיא מדברי תוס' דף
כ"ו ד"ה דבי תורא שז"ל ונראה דמוקפת חומה היתה אחר שנתנישבה והיו יכולים לערב
יחד אי לאו פירא דבי תורא שהיתה בין ערסא לאורף המבוי והיתה יתירה מבית סאתים
ועמוקים ולא היו יכולים לערב מערסא לערסא לפי שלא היו יכולים לטלטל מזה לזה
דהפירא הוא יותר מבית סאתים ואע"ג דיש לה מחיצות אינם מועילים פלום דמחיצות
העשויים לנחת הוא.

הרי לה מבואר דדין קרפף שייך אף בעומד באמצע עיר שהוא חצר וכן נמי מוכח
מדבריהם דף ע"ו ע"ב ד"ה ובלבד ע"ש ודוק ופשיטא דה"ה גינה זה פרמלית בפני עצמו
הוא ואין ענינו כלל לדין הש"ע: טעות ב' אף לדמינו מ"ש תו להיתר ע"פ דיעה ראשונה
דיש אומרים עוד דכל קרפף שהוא סמוך לביתו מקרי הוקף לדירה גם זה ליתא דהא לא
נאמר שם אלא דקרפף סמוך לבית חשובה מוקף לדירה וזה ניחא בקרפף או גינה
דאילנות אבל היכי דהגינה הוא דנרעים שמבטלים הדירה מה בכך שחשוב מוקף לדירה
לו יהא מוקף לדירה מ"מ הא הנרעים מבטלים הדירה פדהקשה הריטב"א לעיל בפ"י
רש"י ונהי דרש"י לפירושו מוכרח לידחק דהמתני' איירי רק בגינה דאילנות והריטב"א
לא ניחא לי' בזה וסובר דגינה סתם כולל נמי דנרעים אבל בגוף הדין דלשל נרעים לא
מהני מוקף לדירה היכי שהוא יותר מבית סאתים אי אפשר דפליג אדם בזה לכן הברור
שאין בדבריו ממש והגינה אסורה פדהורה החכם ודוק: סע"ף ב ואם אין בגובה העפר
עשר ר"ל דאילו הנה בגובה העפר י' ואף אם ירחיקה מהפנתל ג' טפחים לא יהא מותר
אלא כל זמן שפנתל העפר קיים שהרי רק על ידי שניה נעשה ההיתר משא"כ אם אין
בגובה י' ואף הוא סתירת מחיצה ראשונה שוב ההיתר לעולמים ע"י הראשונה לאחר
שינטל העפר וישון הרמ"א ואף אם חוזר ולוקח אין לו מובן אלא דנקא לאחר שחוזר
ולוקח דאילו בזמן שמונח הרי גפרץ ביותר מ' ופשיטא דאסור בשבת זה לטלטל בו
ועיין בתה"ד תמצא מבואר הכי וג"כ דלא כהמ"א ס"ק ז': שוב ראיתי שפכר הרגיש נמי
בת"ש סע"ף י' ואם היא מועט החצר וכו' ואם יש בה סאתים או פחות אסור להוציא
ממנה לבית הרא"ש פ' עושין פסין הלכה ב' פתב צ"ע אם קרפף פחות מסאתים שלא
הוקף לדירה אם דינו כבית סאתים ולר"ש דקיי"ל פנותיה יהא אסור לטלטל ממנו לבית
ולבסוף פתב מיהו נראה שאין לחלק בין פחות מסאתים לסאתים וכו' ע"ש: ועפ"ז פתב
הטור הקא שאם הגינה היא מיעוט החצר וגם פחות מסאתים אסור להוציא ממנה לבית
דהיינו מטעם זה דאין הבדל בין פחות מסאתים לבית סאתים וכן מסיק הריטב"א וה"נ
איכא למשמע מן המרדכי אף דפליג על דין זה וכתב דהיכי דהגינה מיעוט החצר וגם
הוא פחות מסאתים אז הוא מותר לטלטל ממנו לבית דאינו חשוב ומתבטל לגבי השאר
והוי חצר מ"מ אילו הנה סבר דפחות מסאתים אף שלא הוקף לדירה מותר עם בית לא
הוי צריף להטעם דלא חשוב א"ו מוכח דנמי ס"ל כמסקנת הרא"ש וריטב"א וא"כ ק"מ
על המרדכי שכתב תחילה הדין בקרפף שהוקף לדירה ונזרע אם הקיפו אינו אלא בית

סאתים אז יש ב' דינים אם לא נזרע אלא מיעוטו וכו' אבל אם נזרע רובו או פולו ודאי מותר לטלטל בכולו פינון דאינו אלא בית סאתים אבל אסור לטלטל ממנו לבית דהוי פולו קרפף ואסור לטלטל מקרפף לבית וקשה דאם נזרע פולו או רובו מה אירג' שהקיפו היא בית סאתים אפילו אם כל הקרפף פחות מסאתים כל היכי דנזרע רובו או פולו פינון דהוא ע"י הנרעים לא הוקף לדירה אסור לטלטל ממנו לבית ובהמרדכי יש לידחק דבאמת לענין טלטול לבית לאו דוקא ואפילו הקיפו פחות מסאתים אסור ולא נקט הדין בבית סאתים כי אם להורות הקולא דאפילו נזרע רובו או פולו ודאי מותר לטלטל בכולו שפנה הוי רבותא אף דהוא בית סאתים: אבל על הטור שהוא לשון הש"ע ודאי ק"ק כמה שכתבו מי שיש לו גינה בחצירו אם הוא רוב החצר אפילו אין בו אלא בית סאתים לא יטלטל ממנו ומן החצר לבית דמה אירג' בית סאתים אפילו פחות מבית סאתים כדמבואר בהרא"ש שכתב וא"כ רחבה שאחורי הבתים שלנו שנזרע רובו אפילו אין בכל הרחבה סאתים אסור להקניס ולהוציא ממנו לבית וע"כ מ"מ לומר בלשונם ל"ד וסמכו על סוף הסעיף פנ"ל ודו"ק: והנה הכא מבואר מטור וש"ע דמקרפף לבית אפילו לר"ש אסור ואפילו דחד גברא כדאיתא במ"א ואף לגבי החומר' דנרעים מבטלים דירת חצר ועיין תשו' שב יעקב סי' ח"י: ואולם בהב"י מביא בשם הריטב"א די"א דוקא שבהית וקרפף הם של ב' בני אדם אבל אם הם של אדם אחד מותר מידי דהוי אבית וחדד גברא שהוא מותר לדברי הכל ואע"ג דלרבנן אסרינן מחצר לקרפף ואפילו מחד גברא וכדמוכחא שמעתין להדיא וכו' אפ"ה עדיף אפילו לר"ש בית וקרפף מחצר וקרפף לרבנן פינון דהוי דחד גברא וטעמא דמסתביר הוא וכן דעת מורי הר"א ו"ל אבל י"א וכו' והנה לא פירש לן מאיזה טעם הוא דמסתביר.

ויראה לענ"ד דהיינו טעמא משום דדוקא לרבנן מדחצר וקרפף לדידהו שני רשויות הן וב' חצירות אף שהן של רבים מותר לטלטל מזה לזה ש"מ דחילוק השם גרם דחצר וקרפף הם שמות חלוקים וכן פי' רש"י פ"ק כל גגות ע"ש א"כ ה"ה כשהם של אדם אחד משא"כ לר"ש דס"ל דחצר וקרפף רשות א' לכלים ששבתו בחצר ש"מ דאינו משגיח בחילוק השם וחדא רשותא הוא אלא לכלים ששבתו בבית אוסר מחצר לחצר אחר הא אם הבית וחדד גברא הוא פשיטא דמותר ואליב"ל כה"ג י"ל דמתיר אפי' מבית לקרפף דידיה דהא אליב"ל אין הבדל בין שם חצר לקרפף והיינו נמי דעת הרמב"ם שכתב המ"א סי' שע"ב סק"א וכתב וצ"ע דהא בגמרא לא משמע פן ואפשר דהרמב"ם לא קאי אקרפף עכ"ל והמענין ברמב"ם יראה להדיא דלא אפשר שהרי מסיים הלכה כ' אא"כ ערבו אנשי כל המקומות וכו' אבל הברור דעת הרמב"ם פנ"ל כי מ"ש המ"א דבגמרא לא משמע פן סובר פרבותיו דהריטב"א שאין ראיה מרבנן לר"ש ועיין סי' שפ"ט כתב המ"א צ"ע מה שבאמת צ"ע ולשטה זו ניחא ואולם פרש"י מבואר פדכתב בשמו ע"ש וק"ל ולדינא לכתחילה ודאי אין לזוז מפסק הש"ע הכא ובשעת הדחק עיין תשו' הנ"ל: סעיף הנ"ל ואם הוא מיעוט החצר מה שיש בה יותר מסאתים אוסר כל החצר דהו"ל פרמלית וחדד גברא נפרץ אליו במילואו מזה יש ללמוד על גודן שלפנינו פאן ק"ק ש"ל אשר חקרתי על אודותיה שמצאתי אותם מטלטלין בכל העיר ונתנו דע לי שפמיכותיהם על מה שאומרים שהיא גדורה מפל ד' רוחות ע"י שבצד צפון יש הגראבין עמוק י' אשר בתוכו הולך נהר רדן ובצד דרום כמו כן יש גראבין לפי דברים אשר

בתוכו נמשך הנהר מאטלי ושני הנהרות אלו נמשכים עד תוף עיר דנציג באופן שחומת עיר דנציג היא הגדר לשאטלאנד בצד מזרח ובצד מערב לפי הנשמע היא גדורה ע"י בנינים פתים ונחצרות הגדורים ונחצרות עמקים י' אשר ממש הם תכופים ומחנפריים יחד מבלי שום פרצה בנתיים וכל זה מן צפון נהר רדון עד דרום נהר מאטלע באופן שק"ק ש"ל ה"ל לפי זה גדור מד' רוחות אלא שבצד מערב תוף חיבור ה"ל יש שער בדלתות נעולים אשר בתוכו יעברו הבאים לעיר שאטלאנד לעבור בגנה למזרח העיר לבא בשערי דנציג שנמי נעולים בלילה: ולפ"ז כל הק"ק שאטלאנד היא פחצר הרבים ואחרי שקנו רשות מן הש"ר אוברשטר של המלך פרייסיין יר"ה שוב מתרים לטלטל ע"י שתופי נחצרות הנעשה בכל מקום בערב חג הפסח והנה במחיצת צד צפון אין שום ספק כי אף לאחר שנקרש ונגלד בימי החורף עדיין נשאר מחיצות גידוד יותר מ' כי המים אין ממלאים הגראבין משא"כ במחיצה דרום ע"י נהר מאטלי כאשר שמעתי אף שנמי נמשך ע"י גראבין מ"מ המים מלאים על כל גדותיו של הגראבין ובאנו לספיקות המונפריים סי' ש"ג סעיף כ"ט וע"ש בש"ע וט"ז ומ"א ובמה שפכתתי שם ונהי דקיי"ל הלכה פדברי המיקל בעירוב בעירוב אמרו ולא במחיצות ובנדאי ראוי לכל בעל נפש להחמיר לעצמו: אמנם בזה ליכא לספק ולומר אחרי שהנהרות מאטלע ורדון נמשכים ממקום שיוצאים לתוף עיר דנציג א"כ י"ל לגבי דההוא סתם עיירות מוקפת לדירה פדאיתא סי' ת"א ליכא למימר די"ל דוקא בהיקף שהוא אף לצורך העיר הוא דסתמא הכי הוא משא"כ היקף זה שעיקרה יותר לצורך עיר דנציג נעשה נאמר אדרבה סתמא דמילתא מיד שנבנה דנציג נמשכו הנהרות ושוב פדרף העולם שדחוק להו העיר מתנישבים הפאר שטעט נמצא הני לגבי שאטלאנד היקף שלא לדירת ק"ק שאטלאנד דזה אינו דלו יהא פן אחרי שפרוץ מערב הוא גדורה ע"י בנינים הרי קודם שנבנו אלו הבנינים היתה פרוץ יותר מ' וע"י הבנינים הפתוחים להיקף זה נעשה הוקף שפיר חשוב ישב ולבסוף הוקף ועיין סעיף ב' אמנם בזה יש תו לעיין באשר נמצא תוף היקף ה"ל פמה וכמ' שדות פמה וכמ' גינות וכול' אינם גדורי' בגדר מחיצ' לעצמ' אם לא יהא רוב אותו כ"מ המוקף נזרע שאם כמו שפסקינן הקא ריש הסעיף דאם הוא יותר מסאתים לא יטלטל בה ובחצר אלא בד' אמות וה"ה בכל עיר זו בטל כל ההיקף וכולה דינה פכרמלית פמבואר נמי במהרי"ק שורש מ"ו ואף דעיקר דין זה דזרעים מבטלים דירת חצר אינו מבואר בגמרא אלא בקרפף ובחצר נסתפק המהר"מ וכבר ראיתי בספר נזירת שמשון שכתב שיש להקל בשעת הדחק מפני שהוא ספק דרבנן תמה אני עליו איך שבק לחסידותי במקום זה דספק כזה לא מקרי אלא ספק חסרון חקמה אחרי שהספק לא נזכר בש"ס פמבואר במקודשים דמנחת יעקב סעיף ח' והיינו טעמייהו דכל הפוסקים המהר"מ גופי' והרא"ש שהגיה בצ"ע והטור שכתב וטוב להחמיר וכן המהרי"ק ה"ל והש"ע סתמו לאיסור וכן הריטב"א ה"ל פתב בפשיטות ואפילו בחצר עיין סעי' א' שם הבאתי אותו ומי יבא אחריהם להקל ואם אחר העיין ימצא שאף מיעוטו נזרע אפתי אני יודע שום היתר לפי ה"ל לאותן המבואות שקורין גענג שפריצים מאחוריהם במילואם למקום הנזרע בנזרע גינה שהוא הרבה יותר מסאתים דהיינו מה שקורין קיפר דאם והוא פרמלית ומה שנפרץ אליו במילואו נמי אסור פמבואר הקא ומטעם זה ממילא יש להתיר נמי בכל עיר ש"ל דהיינו הרחוב אחר גדולה שאסורה נמי בטלטול מטעם המבואר סי'

שס"ד סעיף ה' מבוני העשוי כנדל (ועיין סי' שס"ה סעי' ב' מה שפתיבתי נידון חקירת המ"א אם מבואות שלנו דין חצר להם) וכמבואר שם במ"א בשם ריב"ש דאפילו ליפא שבילין אלא מצד אחד צריף תיקון זה ולכל הפחות מיבעי המבואות קטנים במקום פתיחתן מאחוריהם לכרמלית התיקון של צ"ה אם רחבים יותר מי' ולמה דמחמירין האחרונים בתיקון העקמימות ואפילו בפתוח לכרמלית אפ"ש אף זה לא מהני עד שיתקון כמבואר בהש"ע עכ"פ בא"ש הוא פעת שמפולשין מאחוריהם במילואם.

וביותר מי' הפשוט לענ"ד שאסור כל העיר בטלטול ולהכי תקנתי הגאנ"ג שלי בצ"ה מאחוריו ומלפנים בלא זה גאנ"ג שלי הוא גדור במחיצה וצ"ה ומחוץ להגאנ"ג אני ובני ביתי נזקרים מלטלטל ואף לאחר שיתקנו הגענ"ג עדיין א"י היתר ברור לטלטל תוך הרחוב הגדולה מפני רשות העכו"ם ואף שקנו הרשות פנ"ל הרי הרחוב היא גדולה וחסיה של אדונינו המלך ומכל צד הוא שדאט גרונד דהיינו ששייף למקום דנציג ונהרי אוסרים אלו העכו"ם את כל פני ר"ה של הרחוב ושמעתי מקצתם אומרים שאינם צריכים ליקנות רשות של דנציג מפני שהם מופלגים מהם ע"י שתמיד מכל צד רשות המלך חלוק מהם ע"י שלאק בום ומלבד שגוף מחיצות השלאק בום הוא הרבה רחב יותר מי' אמות ונמצא אין התירו ע"י ב' פסין כ"א ע"י צ"ה וידעתי אין זה כלל בגדר צ"ה ובפרט ביום שהקורה העליון הוא פתוח ועומד ואינו מונח כלל על הקנים דלמטה שהוא עיקר ההכרח לצ"ה כמבואר סי' שס"ג ואפ"ל בליקה שהוא סגור ומנוח על הקורות דלמטה עדיין הקנים דלמטה גבוהים ממנו וכל זה מזיק לתבנית צ"ה ומחיצה ודאי אינו מפני שגדיים בוקעין בו: אף גם לו יתא שהוא בגדר צ"ה מ"מ עינתי בחד צד ויש בין גוף הקורה דלמטה לבין הפתים יותר מי' אמות ולו יתא פולו מחיצה אינו מועיל לפירצה פזו לכן לענ"ד אין היתר לטלטל בעיר זו אם לא קונדם כל לתקן המבואות שקורין גענ"ג ואח"כ ליקנות הרשות משרי עיר דנציג נמי (וזה עתה ת"ל פולו רשות אחד של אדונינו המלך יר"ה) ועיין בזה מה שפתיבתי בסי' שצ"א או ביותר הגון לעשות צ"ה פתיקונו בין גבולי דנציג בין גבול המלך ועכ"ז עדיין א"י היתר ברור לאותן הדברים על הנפה זייט שהם חוץ לגבולי נהר רדן אלא א"כ הם פמו כן יעשו צ"ה לגבוליהם פנ"ל שאז הם גדורים משני הצדדים צד דרום בגידוד נהר רדן וצד צפון המחיצה של הפתים וצד מזרח ומערב ע"י הצ"ה זולת זה לדעתי הם אסורים בטלטול: אמנם בא"ש שמעתי הגאון המנוח שהיה למורה פה מלפני היה מתיר לאחרים הטלטול אלא שלעצמו היה מחמיר קצת לכן אין בידי למחות להם להדיא שיש להם אילן לסמוך עליו (ואף אחרי שגליתי להם דעתי ראיתי שלא יהיה דברי נשמעין) לכן אני מושף ידי ואומר שתיקתי יפה מדבורי אף הנלענ"ד פתיבתי ועיין מה שפתיבתי בסי' שע"ח דשייף להכא: סעיף יא ואפילו הם עמוקים הרבה יראה לענ"ד דע"כ איירי פשהם קוו וקיימו תוך הקרפף ועיין ריש סימן שנ"ו: סימן שנט הג"ה ומה שאין אנו נזקרים וכו' מזה מוכח ברור דלא כהמ"א סי' שנ"ח סק"ד דתלה דעת הג"ה שמתיר קרפף סמוך לעיר דחשוב מוקף לדירה משום דס"ל פ"י הראב"ד ברחבה דלדעה זו לא היה צריף הכא להיתר זה והנ"מ בדנדעין שלא הוקף אלא הברור כדכתבתי שם דרחבה שאני משום שאינם עשוי' לטייל בה: סימן שס סעיף א' פתב המ"א אבל מחיצות גמורות מותר אפ"י יותר מסאתים דהוקפו לדירה שהרי הקיפום לדור בהם בשבת.

וכן הוא לשון רש"י בגמרא ד"ה לא התירום ואע"ג שהוקף לדירה שהרי לדור בהן בלילי שבת הקיפום מע"ש. וכן דף צ"ג פתב ג' קרפיפות כגון שהיו מהלכין בדרך והקיפו ג' קרפיפות לדירה במחיצה של שתי ואל תאמר שהוקף שלא לדירה ליתניהו להתיירה אלו דשיירה כי זה לשון הריטב"א פ"ק וכל מה שנתנו פאן במחיצות גרועות אלו ה"ה לקרפף שלא הוקף לדירה דחד גונא הוא וכן מפני שבתוספתא ומה"ת נימא דפליג אלא די"ל שמפריש בדרך צ"ג הדין במה שמבואר במתני' דפ"ק דאירי במחיצות גרועות והרמב"ם פי"ו מה"ש הלכה י"ד באמת פתב הדין דסעיף ג' שהוא ע"פ המימרא דרב יהודה בדרך צ"ג ה"ל על מקומות שהוקפו שלא לשם דירה.

אף תמהני שאף דין דמתני' דהיינו סעיף זה סתם וכתב ועשה מחיצה דמשמע אף מחיצה מעולה וע"כ היינו נמי באינה מוקף לדירה ולמה לא ביאר עיקר דינא דמתני' דע"כ איירי בהוקף לדירה דאל"כ איך ס"ד דתקמים ליתן ליחיד נמי כל צורךו א"ו כדפני' רש"י דאיירי בהוקפו לדירה ומ"מ מפני שהמחיצות גרועות אין נותנים ליחיד אלא ב"ס וזה השמיט וצ"ע: והנה מלשון המ"א שהוא לשון רש"י שהעתיקתי לעיל משמע דכל שהקיפו מע"ש פדי לשבות בו בשבת חשוב הוקף לדירה ואם הם מחיצות שלימות מותרים אפילו ביותר מסאתים ליחיד ואפילו שובת שם בלא אהל אבל א"כ ודאי תמוה לי מה שבסעיף ג' פתב הש"ע ועירבו יחד וכן הוא בריטב"א והטור והוא מרש"י ז"ל שכתב דף צ"ג וכגון שעירבו והוא תימא דמה ענין עירוב לקרפיפות דרשות אחד הם לכלים ששבתו בתוכו כדאיתא סי' שע"ב ומוכח שם שאין שום הבדל בין הוקפו לדירה ללא הוקפו ובפרט מוכח ה"י מפרש"י במס' שבת שמוכח שם בב"י ובמהרמב"ם והרא"ש באמת אינו ובע"כ להכי יראה לענ"ד ללמוד מזה דלא בשביל זה לחוד מה שמקיף פדי לשבות שם חשוב מוקף לדירה שהרי עיקר מוקף לדירה היינו בפתח ולבסוף הוקף אלא מ"ש רש"י ואע"ג שהוקף לדירה שהרי לדור בהן בלילי שבת הקיפום ר"ל דדיבר בהוה דכל ששבותים בשבת תוקעים אהליהם מע"ש וגם לא נקרא כלל לדור בלא אהל ואח"כ מקיפים המחיצות דהוי פתח ולבסוף הוקף.

נמצא אלו לא עירבו היו אסורים לטלטל מן האהל לקרפף חבירו דהוי פלים ששבתו בבית וא"א לדונן פדרי פולם באמצעי ומוכרח לפרש ועירבו (אף עיין סי' שס"ו ס"ב בב"י דעת הר"ר יהונתן וע"כ רש"י ס"ל כדעתו ועיין נמי בהה"מ פ"א מה"ע ועל הש"ע שם קשה מה דסתם הכא ועירבו) משא"כ הרמב"ם שהציג הדין דר' יהודה דג' קרפיפות על קרפף שלא הוקף לדירה וכן הרא"ש סתמו ואפשר דנמי פירשו בלא הוקף לדירה נמצא שרונים בלא אהלים לכן לא הוצרכו לבאר שעירבו מפני הנ"ל שרקרפיפות רשות אחד לכ"ע לכלים ששבתו בתוכם (ולמה שכתבתי לעיל בהג"ה להרמב"ם בל"ז ניחא דאיירי בשירה) אף א"כ איכא למידק נהי דדחיקתי לעיל שרש"י נמי סובר פהרמב"ם וריטב"א שאף בלא הוקף לדירה שייך דין שירה והא דפ"י דינא דר"י במחיצות גרועות משום שרועה לפרשו בהמבואר בהמתני' ההבדל בין יחיד לשירה אפתי מה דחקו לפרשו עד שמפח זה מוכרח לפרש וכגון שעירבו בשלמא בהמתני' דפ"ק מוכרח לפרש בהוקף לדירה דאל"כ אין מקום להמחלוקת דהתקמים פנ"ל אבל דינא דר"י אף דרצה לפרשו במה דמבואר בהמתני' ההבדל אפתי לא היה מוכרח לפרשו בהקיפו לדירה ונראה מזה דעכ"פ סובר רש"י ז"ל דהתירתי לריעותא דהיינו לא הוקף לדירה ובמחיצות גרועות

ונדאי לא הותר בשיירה ומדרכה לפרשו בהמבואר במתני' במחיצות גרועות הוכרח נמי לפרשו במנוקף לדירה וכגון שעירבו ואל תתמה כי יותר מזה נשמע מרש"י ז"ל דבתרתי לריעותא אפילו בסאתים אסור שהרי ז"ל פ"ק דף י"ו ע"ב ד"ה ליתן להם כל צרכן פתב בלשון זה דהא דקאמר ר"י בשיירה דיברו ולא ביחיד ליתן לו כל צרכו בהנהגה מחיצות קאמר אבל בית סאתים נדאי יתבינו ליה הואיל ולדירה הקיפה וקשה ומה ההכרח להואיל הלזה לבית סאתים ועיין ריש סי' שנ"ח א"ו דס"ל דתרתיה לריעותא אסור אפילו בבית סאתים וצ"ע כי לא מצאתי מתעורר בזה: תו לסעיף זה וכן הדין אם היו שנים ר"ל שאין נותנים להם יחד אלא בית סאתים וכן מבואר לשון הש"ע סעיף ב' ביותר שכתב היו שנים והקיפו יותר מסאתים וכו' אסורים וכן מבואר בהרמב"ם ובש"ג וכה"פ.

ואף שבהב"י נסתפק בהש"ע חזר בו ודלא כהא"ע שכתב שפחדו שיש הוכיח דלשנים נותנים לכל אחד ב"ס לא תאבה ולא תשמע לו ועיין ת"ש: שם בד"א פשהקיפו יותר על שש עיין ב"ח וט"ז וכדעת רש"י נמי איפא למשמע מהרמב"ם שכתב אבל ג' או יותר ששבתו בבקעה הו שיירה ומותר להו לטלטל בכל צורך והוא שלא ישאר מן המחיצה שהקיפו ב"ס פנוי בלא פלים וכו' ומעולם לא חילק בין הוא יותר משש או לאו ולזה רומז נמי הט"ז שכתב גם הטור וכה"פ לא חילקו בהכי ולדעתיה איפא למשמע הכי מהש"ס שהרי החכמים דפליגו על ר' יוסי בר"י אמרו בין יחיד ובין שיירה נותנים להם כל צורך ובלבד שלא יהא ב"ס פנוי נמצא לדידהו יחיד ושיירה דין אחד להם וביחיד הא לא ס"ד דשום אדם שיהא מותר בבית שש וסאתים מהו פנוי וכיון דלרבנו אין הבדל בין יחיד לשיירה ממילא נשמע דאף שיירא בבית שש וסאתים מהו פנוי אסורים ופיסקא דר"נ בשיירא הוא כרבנו אלו: ומה"ת דיקול בשיירא יותר מהם ובזה לדעתיה נמי מ"ש הא"ע שפחדו שישו ביאר דרש"י לא נחלק על הדין דש"ע ע"פ המרדכי כל כמה שאיני רואה חדושו לענ"ד הדין ברור דלא כהש"ע: סימן שסא סעיף ב' והוא שלא יהא פי תקרה משופע דליכא פה עיין ט"ז ונהי דבמה שמשגי על הב"י דאין טעם הטור בסי' שנ"ח כדכתב דמשום דמקורה לא חשוב קרפף אף שסברא זו נזכרה בתוס' דף צ' מ"מ בלשון הטור א"א לאומרה א"ו טעמו בסי' שנ"ח משום פ"ת וכדביאר בהקצרים מ"מ עכ"ז א"י כמה יצא ידי חובת העיון על הטור דלמה לא ביאר ג"כ בסי' שנ"ח שהוא תנאי גופיה שפי התקרה רחב ד' טפחים וכנראה רוצה הט"ז ליישב זה במ"ש תחילה אחר תיבת כו' שלא הוצרך הטור להזכיר שם שיהא רחב ד' דהא שם כו' והלשון מגומגם והוא שם קאי על סי' שנ"ח אבל אין פי' ואין מוכן לדבריו והנלענ"ד כדאי ליישב הטור דסובר דלא בכל מקום סובר ר"ז דאפילו בשיפוע אמרינו פ"ת אלא רק בקרפף שהיא רה"י משא"כ בכרמלית כמו הקא דאחר שנפרץ ולא נשאר אלא ג' פתלים כדס"ל בסי' שמ"ה פהרמב"ם דהוי פרמלית מודה ר"ז דל"א בשיפוע פ"ת וכדמחלק הרמב"ם לענין ג' כדאייתא בהה"מ פי"ו מה"ש הלכה זו ועיקר הגירסא בהטור כדכתב הב"י שצ"ל אבל אם הוא משופע או אין בו ד' לא אמרינו פ"ת זה הברור לענ"ד בכונת הטור כי כבר מביא הד"מ סק"ג שחילוק זה מבואר לקמן בדברי רבינו בעל הטור לענין היתר צ"ה וק"ל: סימן שסב סעיף ב' תל וכו' ולכל דבר ר"ל אם השלמה היתה לדירה מותר לטלטל בכולה ואפילו ביותר מסאתים ועיין סי' שנ"ח סעיף ב' וסעיף ג': סעיף ג' מחיצה וכו' עיין ב"י ב"ח ט"ז מ"א ויפה כתב הט"ז שאין הגהות הב"ח צודק בשום פנים.

וגם מה שרוצה הב"י להסכימו עם פ"ה ה"ן אין לו מוכן דא"כ לאיזה צורך הוסיף לבאר כגון וכו' הא במ"ש והנ"מ הוא די. וביותר קשה למה פתב והבדילו גם ביניהם ופ"ה המ"א שר"ל דהר"ת פ"ן לתרי קולות תדא דמחיצה שהיתה בשפת נסתרה וחסרה אפילו במזיד הותרה ואפילו במחיצה מר"ה לרה"י ושנית דאפילו נסתרה מע"ש אם רק היתה להתיר טלטול נמי אם חזרה ונעשה אפילו במזיד בשפת מותרת והיה לו עכ"פ א"כ להגיה בלשון אי נמי כגון שנים וכו' וגם מוכרח להגיה במה שהרגיש הט"ז דועירבו יחד מותרים וכו' אין לו מוכן כלל וגם עיקר חידושו שאפילו נגללו מע"ש בטר שעירבו שנים (חסר) ובעיקר מ"ש שהוקשה להרא"ש כבר הרגישו התוס' בעצמם במקומו וכתבו ומה הוא דכל גגות וכו' ואיפא דשרי התם לטלטל עד עיקר מחיצה וזה מה שמרמז לסי' שע"ד וע"ש מה שדחקו עצמם (הן אמת שהרא"ש פ"ק דעירובין פ"ה דין הספינות באפילו נפסקו מע"ש כבר פ"ה התוס' ד"ה נפסקו דלא פותי') עכ"פ מוכח להדיא מדבריהם שמפרשים הרישא כמשמעות פשוטות הלשון דנגללו בשפת ולזה נדאי נמי מורה סתם לשון הרא"ש לכן לענ"ד עם כל מה שסבר לכונן האמת לא עלתה בידו ולשון הטור בלי שום ספק צריך הג"ה אלא שנגעלם מאתנו והתימא על הב"י ז"ל שהעתיק הלשון כהווייתו ודע שפרמזים סתם פדעת רש"י ורמב"ם גם לענ"ד לשון ת"י הגמ' דף כ' ודף כ"ה בעירובין דאירי במחיצות לדרבנן צ"ע לפי הרא"ש דמשמע שם דבמזיד אפילו שם לא היה מועיל להתיר ודוק: סע"ף ה בכל עושין מחיצה וכו' הוא ממתני' דף ט"ו ע"ב שירא שחנתה בבקעה וידוע דבקעה היינו פרמלית פדאיתא סי' שמ"ה וא"כ לפ"ר יש להסתפק אם בר"ה נמי מועיל מחיצה גרוע אלא שהרשב"א בתשוב' שבב"י למד דמחיצה של בני אדם מועלת אף בר"ה מדמהני לגבי סנפה ומינה יש ללמוד דה"ה בהמה וכלים דהא ע"כ לא אסרינן בהמה וכלים אלא בי"ט פדאיתא בברייתא עירובין מ"ד אלא לפי שאין עושין אהל ארעי בי"ט הא לא"ה אפילו לדופן שלישי היה פשר ש"מ נמי דמחיצה גמורה היא ואפילו בר"ה מהני: בכל עושין מחיצה בכלים ובאנפפות וברמב"ם פי"ו הכ"א הלשון בכל עושין מחיצה בין בכלים בין באנפלות וצ"ע קצת מה שלא פרט נמי מה דאיתא במסכ' ב"ב כ' ע"ב דבמלח נמי עושין אם הוא סדומית ושל איסתרוקנית דוקא ע"י קורה וכבר הרגיש בזה בעל מסורת הש"ס שם ועיין בספר א"ע סי' שס"ג העלה דבגליד וכפור נדאי אין עושין מחיצה מפני שנמס מאליו: שם והוא שלא ידעו עיין ט"ז פתב והא דהחמירו בלדעת וכו' ז"ל הריטב"א פאן לדעת פרש"י ובתוס' באדם לדעת אסור לעשותו מחיצה דהו"ל כבנן אבל שלא לדעת נהי דחשיבא מחיצה גמורה לא מתסיר לעשותה בשפת שאין דרוך בנן ככו' ל ואפשר משום דלדעת מסתמא לא יתרוסו המחיצה להכי הו"ל כבנן משא"כ שלא לדעת וק"ל סע"ף י ולהרמב"ם וכו' ובסי' שס"ג סע"ף ב' בסופו ואם יש בפינצה יותר מי' אפילו אינה במילואה צריך לתקנו בצה"פ ובהב"י שם פתב וכבר נתבאר בסי' שקודם זה שדעת הרמב"ם דלא מהני צ"ה ביותר מי' אלא בעומד מרובה על הפרוץ ובהש"ע שם משמיט מפל וכל דעת הרמב"ם פנראה שחזר בו בהש"ע מפני דברי הה"מ שהביא הקא בהב"י ואולם דברי הה"מ צריכים ביאור וז"ל תחילה פתב ומבוי שאני דבקורה בעלמא סגי ליה ור"ל מדהוקשה לו איך אפשר דלא יועיל לפינצה יותר מי' ופרוץ מרובה על העומד צה"פ הא במבוי סתום מבואר במתני' דאפילו היא פרוצה במילואה ורחבה יותר מי' דאם עשה לה צה"פ אין צריך

למעט ומשגי תחילה דשאני מבוי דבוקרה בעלמא סגי ליה ושוב חזר וכתב ודע שאף לדעת הרמב"ם יש צה"פ מועילה אפילו בפרוץ מרובה על העומד פגון ברוח שלישית כמבואר פי"ז בדין הכשר מבוי מפולש וכן לפעמים שפרוץ מרובה בלא צ"ה מועיל פגון בפסי ביראות ולא בא רבינו להזכיר פאן אלא המחיצה שבעצמה בלא חברותי הוא מחיצה וזה פשוט וברור עכ"ל ור"ל מפני שהקשה לו ולא נסתפק בדבריו שכתב תחילה דמבוי שאני דבוקרה בעלמא סגי לה דתינוח במבוי סתום אבל במפולשת הא הדופן שלישית לא סגי לה אפילו בפחות מרחב י' אלא בצ"ה ולא בקורה ומ"מ אפילו רחבה יותר מי' כל שאינה ר"ה של שש עשרה אמה סגי לה בצ"ה ואפילו כל המחיצה ג' ומכ"ש בפרוץ מרובה וניחא לו שלא בא רבינו להזכיר פאן אלא המחיצה שבעצמה בלא חברותיה היא מחיצה כלומר שהרמב"ם לא למד לנו אלא הכשר מחיצה שבעצמו בלא חברותי כמו לעגנו פלאים היכי שמחיצה אחת מתרת אם היא בפרוץ מרובה ויותר מ' אין הצ"ה עושה אותה למחיצה ונהרי היא פלא הנה: וממילא נלמד להדין המבואר הכא לעגנו שבת בחצר שמארבע רוחותיה נפרצו מחיצותיה ביותר מי' ובפרוץ מרובה שאינו נותר לשיטתיה בצ"ה שהרי שוב אין לו שום מחיצה משא"כ במבוי מפולשת שהמחיצה שלישית אינה מתרת כלל בלא חברותיה שעיקר התירה בא ע"י חברותיה שתי המחיצות שבצדדין שעושין המקום הגדור מפני שאינו רחב י"ו אמה לפרמלית שמוותר מן התורה לטלטל בתוכו והמחיצה שלישית אינה מועילה כלום בלא חברותיה בזה מודה דאפילו ליותר מי' ופרוץ מרובה דמועיל צ"ה וכן בפסי ביראות דאפילו צ"ה לא בעי מפני שאין אחת מועילה כלום בלא חברותיה וא"כ ממילא נשמע דאף הרמב"ם אינו מחמיר אלא כמו בנידון דהכא שהחצר נפרץ מד' רוחות או בנעץ ד' גונדסין [לעגנו שבת הכי רציתי לומר מפני הנאמר בגמרא דלכלאים התירו לו ע"ש דף י"א ובדף י"ו הנה שם קנים הדרוקניו אבל עיין בהלכות פלאים פ"ז הלכה ט"ו י"ו אינו מזכיר כלל מצה"פ דליהני בותר מי' והוא תימא מן סוגי' הנ"ל הא בחצר המוקף ג' מחיצות שלימות ואף להכשיר צד הרביעי ודאי דמודה הרמב"ם שצ"ה מהני אף לפרוץ מרובה ויותר מי' דמ"ש ממבוי מפולש בדופן ג' ולפיכך סתם שם בהש"ע: סעיף יא אפילו אינו נוגע בהן אלא וכו'.

בד"מ מביא בשם הגהות מרדכי דאם תרחיק ה' או ו' אמות לא יפה עושים ואף שצ"ע שעור זה מנ"ל מ"מ הנה אפשר ראוי לחוש אליו לכתחילה אף הרמ"א השמיטו כל עיקר: שם מן הצד לא מהני.

עיין ט"ז ואין פירושו מוכרח כי אדוניי מריש לשון רש"י לידק מסוף לשון רש"י שכתב באמצעותו ולא על ראשון דאילו בפירושו ולא בראשון מיבעי לי לומר וק"ל: סימן שסג סעיף א' ואין בפרצה וכו'.

כתב המ"א אפשר וכו' כמ"ש סכ"ח ר"ל דשם סעיף כ"ח כתב איהו על הנאמר בש"ע שאין ברחבו ג"ט כלו' שאין פתחו רחב ג' אע"פ שתוכו רחב הרבה ור"ל שם דע"כ כל הפלפול בהסוגי' אי בעינן פחות מג' או פחות מד' אינו אלא בשגוף החצר או המבוי הוא רחב לכל הפחות ד' דאל"ה פשיטא דלכ"ע לא צריך כלום שהרי הוא מקום פטור כמבואר סי' שמ"ה סעיף י"ט ואפילו הוא ארוך הרבה כמבואר שם בטור ואפילו אין לו מחיצות אלא מב' צדדין כדמוכח עירובין צ"ט מקוש' הגמרא אי לימא בסמוכה למה לי חולי'

וע"ש בפרש"י א"ו דאיינר בתוכו רחב הרבה רק הפתח היא קצרה וזה נמי פננתו הקא
בהקצר ובחנם השיגו על המ"א כל הבאים אחריו עיין בם.

לאחר פותבי כל הנ"ל עינתי בהריטב"א שם בהסנגיא ומביא להדיא בשם הראב"ד
דאיינר כדפ"י המ"א שהמבוי רחבה באמצע וק"ל: סעיף ו צריף וכו' הב"י מביא בשם
הר"ר יונתן מה שמפרש בהמתני' הטעם דאתא אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא ומבטל
ליה ולפ"ר יש לתמוה הא בגמרא דף י"ד ע"ב מבואר טעם משום דהווי מחיצה שהגדניים
בוקעין בו [דאיתא שם ואפילו לרשב"ג וכו' אבל מטה פיון דהוי מחיצה שהגדניים בוקעין
בו לא קאמר וא"ל ע"ז ממה דאיתא דף ט' מבוי שרצפו בלתינן פחות פחות מד' באנו
למחלוקת רשב"ג ורבנן אף דהוי למטה דשם שקבועים בפותל לא הוי מחיצה שהגדניים
בוקעין בו והוי פלמעה] ולטעם זה הא לא מהני מ"ש המ"א בשם הש"ג בשם ריא"ז
ע"ש אמנם פי דייקנו מוכרח טעם הר"ר יונתן דע"כ האי טעמא דגדניים אינו אלא
שמבטל הלבוד וזה שפיר בשמקודם ידעינו טעם דצריף להיות דבוק.

שוב מועיל טעם זה דבקיעת גדניים לבטל הלבוד כגון במחיצה דיש לה שעור דומיא
דגדר של פלאים דמוכרח להיות רחב ד' טפחים לפחות פדאיתא פ"ב דמס' פלאים ואם
נעשה ע"י קנים כ"ש מוכרחים הא ע"כ צרכינו שיהיו רחבים ד"ט ע"י לבוד וכשהגדניים
בוקעין מכלה הדביקות ונמצא אין שעור גדר ומחיצה והיינו הוא דתנו במתני' המוכאה
דף י"ו כל שהוא פחות משלשה צריף וכו' ע"ש וכן במחיצת חצר דצריף להיות מוקף
בלי פירצה כל שנופרץ בפריצות יותר מג' דנפיק מתורת לבוד ע"י בקיעת גדניים הוי
פירצה משא"כ במחיצת לחי שאין לה שעור וכ"ש סגי מה"ת תהא פסולה מפני הריוח
שבינו לבין הפותל מחמת שהגדניים בוקעין בו ולא אפשר לחברה להפותל ע"י לבוד ומה
בכה אם הוא מרוחק הא בכל מקום שעומד אינו אלא רמז מחיצה ואדרבה יותר נראה
לרמז מחיצה מרוחק מן הפותל ממה פשהיא סמוך לפותל ומה לי אם הגדניים בוקעין
בינה לפותל כה"ג הנה בוקעין אף כי היא מחוברת להפותל ברוחב הפתח כולו ולכן
מוכרח טעם לפיטול הריחוק משום דאתא אוירא וכו' פדמההוא טעמא אמר לוי דף י' אין
הלכה פאוטה מתני' ולהכי כי הוא מרוחק שלשה שא"א לומר לבוד מפני בקיעת הגדניים
היא פלא הנה ופסול משא"כ פחות מג' ע"י הלמוד הוי כסתום ולא שייך דאתא אוירא
וכו' ודוק פי זה ברור וא"כ דברי הש"ג נכונים דאם הלחי רחב מג' יוכל להיות מרוחק
ג' פי ידוע בעומד מרובה על פרוץ שבצדו לא שייך אתי אוירא וכו' ודברי התוס' שמביא
המ"א במה שנתנו הטעם דמש"ה בסעיף ל"ד מוכרח לתיקון לחי או קורה ולא נחשב פס
זה לחי משום שהוא מרוחק ג' ודאי צ"ע פדכתב הא"ר ואף שדיניהם מוכרח מקוש'י
הגמרא ומ"ש מדר' אמי ורב אסי וכדפ"י רש"י שם ובטל לחי המתקן בו מ"מ לא מטעם
זה אלא פדכתב הא"ר בשם ע"ק ומשמע דהא דפת לא נחשב לחי משום שהוא חוץ לי'
אמות א"נ י"ל משום דההוא פס לא לשם לחי ולא לשם פס הועמד אלא לסתום ה' אמות
דפתח המבוי שיהא עומד מרובה על הפרוץ והוי כאילו סנפו אל המבוי וגוף מבוי נקרא
ולא לחי וצ"ע וזה נראה מפשטות לשון הריטב"א שכתב דאמר רב יהודא מבוי שהוא
רחב ט"ו אמה מרחיק ב' אמות ועושה פס ג' אמות פי' ואחר כן נותן קורה מן הפס לפותל
או נותן שם לחי להכשירו ולא פריש לה משום דפשיטא דלחי או קורה בעינן פכל מבוי

דעלמא עכ"ל וכן הר"ר יונתן נקיט זה לפשיטות וכתב מרחיק ב' אמות ועושה פס שלש אמות והקורה מתירן.

ובהקונשי וליחוש פתב ובטל הלחי או הקורה המתקן בו דאע"ג דמשום פירצה לא יכלינן לפסולי ליה דהא עשר הוא אפ"ה נפסל משום שאין שם לא לחי ולא קורה הרי שאינו מזכיר פלל טעם תוס' ודלא כהמ"א שכתב בטר טעם תוס' וכ"כ הר"ר יונתן דאף דבדין מודו לתוס' אבל לא מטעמם ולהכי דין הריא"ז בהש"ג להר"ר יונתן נכון דכיון דמעמיד לשם לחי למבוי שאינה רחבה יותר מי' אמות שהלחי נמי בתוך י"א פל שהוא רחבה יותר מהריוח שבינה להפנתל דלא שינוך אתא אוירא ומבטל לה שפיר דמי ודלא כהמחבר בכור שור שכתב ריש חידושו לעירובין שהר"ר יונתן לא פתב הטעם דאתא אוירא אלא לר' יוסי דמצריך לחי רחב ג' ולא לדידן דקי"ל הטעם משום בקיעת גדיים ומלבד שהעלים עיניו מהביט בהפי' הר"ר יונתן בהמתני' אף גם לשיטתם נשתבש הרבה פי אם ר' יוסי לא ס"ל דין רבא איך יפלוג רבא עלי' דר' יוסי במה שאין בנמצא חולק על רבי יוסי דהתנא קמא דסבירא ליה דלחי סגי בכ"ש אין מוכרח דסבירא ליה דין רבא אלא דיש לומר שחולק עליו או בעיקר הטעם או בהטעם דלא פלוג עינין וק"ל לכן אין בדבריו שם שום ממש ומפח דבריו המציא שאף זה"פ הרחוק יותר משלשה פסול: ובהדיא מבואר בהד"מ סק"ב בשם הא"ז דאם עבדו לי' זה"פ לא אמרינן בהו אוירא דהאי גיסא ודהאי גיסא מבטלינן לי' וכן כתב הריטב"א דף י' ע"ב סוף ד"ה עושה פס ומיהו מסתברא דכל היכא דאיכא זה"פ לא אתו אוירא ומבטלין לי' וכו' ומ"ש בספר הנ"ל שם ולא פליג אתוס' תדע דהא בהדיא כתב פן והביאו מ"א דאפילו בלחי רחב הרבה פל שהרחיקו ג"ט צריך קורה או לחי אחר פבר מבואר לעיל שאין שום סתירה בדבריו עינין ודו"ק: ומה שכתב הוכחה מקונשי' תוס' דאם איתא דהקנים יכולים להיות מרוחק ג"ט מהפנתל לא הקשה ר"ת מידי דהא לחי בעינן פחות מג"ט לפנתל וקמבעי' לי' היכא דעביד צ"ה רחוק מהפתלים אי מהני זה ודאי אינו פדאי להמציא דינין ומחלוקת בין הפוסקים דא"כ איך סתם ואמר איפכא מאי הא בצה"פ פשוטה אין ספק דהא ניתר מטעם לחי והי' מוכרח לומר זה"פ המרוחק ג' מאי וזה הפשוט הפלל דכל הפוסקים תופסים טעם דהר"ר יונתן ללחי המרוחק רק משום דאתא אוירא והינינו משום דבאמת הטעם דבקיעת גדיים וטעמי דתרונויהו צריכי אהדדי וחד טעמא הוא ודלא כספר הנ"ל שעשה מזה ב' טעמים וליתא ודוק: סעיף ח לחי שעשאו כו' פשר ולשון הגמרא ר"ח בר אשי אמר עושין לחי אשירה ומשמע אפילו לכתחילה וא"ל נהי דלחי אין בו משום פתותי מ"מ הא אסור בהנאה די"ל כדפרש"י ז"ל דף ע"ח ע"ב על דברי הסוגי' או דילמא אפילו לרבנן פיתחא הוא ואר"י הוא דרביע עלי' ופי' א"ד אע"ג דאסור בהנאה הא לא משתמש בה מידי ופתחא שמי' וכו' ע"ש ה"ה הכא הא נדאי לא נחשב הנאה פיון דלא משתמש בה מידי ועד פאן לא מיבעי שם אליבא דר' יודא אלא משום דבעינן דליהוי חשוב פתח לאשתמושי בי' וזה יהי' באיסור הנאה אבל הכא דאינו אלא לצורך מחיצה ובה גופא לא משתמש במידי לכ"ע לא חשוב הנאה מה שנהנה על ידה היתר טלטול: סעיף י"א ובלבד שישמכו עליו מע"ש פתב לי הגאון מוה' עקיבא איגר אבדק"ק פ"ל נסתפקתי אם מהני שפמכו על זה הלחי להתיר הטלטול אף שלא הי' ההיתר מדין לחי או דבעינן שפמכו עליו מדין לחי והינינו בענין דמע"ש הי' פנתל רביעית סתום ובשבת נפרץ הפנתל ונשאר

בו מצדו שראוי לידן משום לחי אם נימא פנין דההיתר טלטול הי' ע"י סתימת פנותל שבכללו גם המעט ששנשאר שמתיר עתה משום לחי או דמ"מ לא מהני פנין דלא סמכו עליו בהיתר לחי זולת מדין מחיצה ואמרתיה להביא ראי' מסוגג' דעירובין דף צ"ג ע"ב אמר רבא אימר מבע"י נפרצה א"ל אב"י וכו' ולכאורה יקשה הא בלא"ה מוכח דמייברי בנפרצה מבע"י דאל"כ במה הותרה הגדולה ע"י פסין הא לא סמכו עלי' מאתמול אע"כ פנין דהם היו בכלל המחיצה שסמכו עלי' מקרי סמכו עליו זולת שניאמר דכפסי הוצר לא בעי פלל סמכו עליו מאתמול פאשר לא נזכר מזה דבר בש"ע ואחרונים ומסוגג' דעירובין דף ה' ע"ב לכאורה לא משמע לחלק דא"כ איכא למיפרה מה לחצר דמהני בעומד מאליו אף בלא סמכו וצ"ע לדינא עכ"ל: והשפתי לו בנדאי שאלת חכם הוא זו ואף לדידי קצת בספק אף מסתביר לי בלא ראי' מוכרחת דאין ליסמוך על הנותר מהפנותל שגפול בשבת משום לחי פנין דלחי עכ"פ צריה היכר מבע"י וזה לא הי' מבע"י להיכר וקצת אפשר לדייק הכי מפרש"י על הסוגג' דף ה' לחי הבולט מדונפני המבוי פחות מד"א נידן משום לחי ופי' וסמכינן עלה ואיכא למידק מה מלמד לנו במה שפכת וסמכינן עלי' יותר מהמבואר נידן משום לחי ופשיטא פנין דנידן משום לחי דמותר לטלטל בגנה.

וא"ל דרוצה ללמד שיכוון מבע"י ליסמוך עליו שהרי הב"י דייק מרש"י וכל הפוסקים דלא צריה פונה אלא כל שלא הי' שם לחי אחר ממילא מותר אלא אפשר שפא למעט נידן ספיקו דמר דזה נמי מקרי לחי הבולט מדונפני מבוי אלא שנעשה בשבת ומבע"י הי' ההיתר ע"י מחיצה דזה מקרי לא סמכינן עליו מבע"י דהא מבע"י לא היינו צריכים פלל להלחי זו שהי' התירו משום מחיצה והוי פאילו הי' שם לחי אחר ונפלה בשבת אבל באופן שביאר רש"י הענין דלחי הבולט באמת לא בעינן הסמיכה בכינון מבע"י ומה שרצה מר לפשוט להיתר מדף צ"א נדאי דשפיר דחה לנפשו דפסי חצר שאני דלא בעינן פלל סמכו עליו מבע"י דהא פסי חצר המה משום מחיצה גמורה ומחיצה הנעשה מאלי' אפילו בשבת נמי מהני כמבואר סי' שס"ב.

ובזה תו לא קשיא מה שהקשה מדף ה' ע"ב דליעבד זה לפירכא פי ע"ש בתוס' ד"ה אינו דין וכמו שאין לומר פס ד' אמות יוכיח ה"ה נמי שא"ל פסים העומדים מאליהם יוכיחו ע"כ לשונו על זה חזר וכתב לי מה שפכת מר נ"י להסכים בדחזיתי על ראייתי דכפסי חצר בנדאי לא בעי סמכו עליו דהם כמחיצה גמורה לענ"ד לאו מילתא דפשיטא כ"כ הוא דאולי תלי במחלוקת רש"י ותוס' פ"ק דעירובין אם בפסי החצר ג"כ הדין דד"א יוצא מתורת פס ונידן משום חצר דלא מינכרא מילתא א"כ י"ל דגם בעינן סמכו עליו דבלא"ה לא מינכרא כ"כ וא"כ ישאר הוכחתי קנימת לשטת רש"י דנידן דידי מקרי סמכו עליו ובה לא מצינן חולק על שטת רש"י: והשפתי לו מה שפכת מר דיש מחלוקת בין רש"י ותוס' אם בפסי חצר ג"כ הדין דד"א יצא מתורת פס ונידן משום חצר דלא מינכרא מילתא לענ"ד מעולם לא פנין רש"י להכי ובנדאי מודה דבחצר לא שייך פלל נידן משום חצר כמו במבוי שהקשר מבוי בד"א ובחצר שהוא משום מחיצה משום דרובה במחיצה לא גרע.

אלא דהכי פרש"י דבמבוי פנין דלאו לשם לחי הוקבע שם ולא לשם תיקון פס הוקבע פן היכי דבמבוי יוצא מתורת לחי יצא נמי מתורת פס ולא מינכרא מילתא ונידון משום

מבוי ואמרין זהו פתחא ולא נעשה בו תיקון להתירו שוב עינתי בהריטב"א ות"ל פי להדיא הכי וק"ל: סעיף יב לחי העומד מאליו ר"ל שיוצא מדופן המבוי אם המבוי רחב יותר כו' הטעם שפנין שרחב ד"א יוצא מתורת לחי ומדפרוץ מרובה אינו נותר מבואר מזה דגם מבוי א"צ להתנאי שפריש הסימן לגבי חצר דאם אינו במילואו והוא פחות מי דא"צ תיקון אלא דבמבוי מ"מ צריף תיקון ואינו נותר אלא או בעומד מרובה או ע"י מה שנידון משום לחי או ע"י קורה וכן מוכח נמי ע"י ל"ד מפל הפוסקים ועיין לעיל סעי' ו' וא"כ ע"כ לשון הרב ר' יהונתן ריש המס' לאו דוקא שכתב דכיון שגפרץ במילואו וכו' ותנאי זה לענ"ד אינו במבוי וק"ל: סעיף פד אבל אם הונח קורה רחבה וכו' ז"ל הרא"ש פתב הרשב"א דקורה שהוא משוכה למטה מי"ט פסולה דכיון שיש שיעור מחיצה נפקא מתורת קורה ומחיצה אין פאן דהוי מחיצה שהגדלים בוקעין בו וליתא דהכא דוקא אמרין קורה אין פאן משום דמכסל' אבל פשהקורה נראית בשביל גדלה לא נפקא מתורת קורה וכל האחרונים נבוכו פה מחמת שפאמת גוף לשון הרשב"א אינו מוכן נתן טעם דכיון דיש שיעור מחיצה נפק מתורת קורה ואם זה הריעותא מה אירי' שנמשך למטה מי' אפי' פולו למעלה מי' נמי כל שרחב י' שהוא שיעור מחיצה ונפיק מתורת קורה ומתורת מחיצה הוי מחיצה שהגדלים בוקעין בו ואם הריעותא מדנמשך עד למטה מי' מן הקרקע נמצא אין בחלל שתחת הקורה י' נאנו בעינין חלל למטה דוקא י' כמשמעות הסוגי' דף ג' ע"ב ועיין ספר א"ע א"כ מה שנתן טעם דכיון דיש שיעור מחיצה הא אפילו הקורה רחב טפח ונחציו תוף י' נמי פסול ואף די"ל דזה פשיטא דפסול מדקורה אין פאן משא"כ השתא אשמעינן דאף דיש שיעור מחיצה פסול מטעם מחיצה אין פאן מפני הגדלים מ"מ אין הלשון סובל לומר על הנמשך למטה מי' טעם פסול הקורה מדיש שיעור מחיצה נפיק וכו' דהא ת"ל דפסול מדאין תחתיו חלל י' הגם למה שמגיה הב"ח בלשון הרא"ש דצ"ל ונמשך למטה י' אילו גם בלשון הרשב"א נגיה הכי שפיר די"ל דאף הרשב"א איירי דכולה למעלה מי' מהארץ ועיקר הקפידתו מדיש בו שיעור מחיצה אבל בשקצת ממנו תוף י' לארץ בל"ז לכ"ע פסול: אמנם מלבד שקשה לשבש כל לשונות הראשונים אף גם אין לשון נמשך למטה נופל כלל על פירושו דהיינו שנמשך משפתו העליון למטה רחב י' דמי סניא לו לומר בפשוט דקורה שהיא רחבה י' פסול ומכ"ש פי' ספר א"ע בלשון הש"ע ע"ד זה שכתב ע"כ ר"ל משפתה שלמעלה עד שפתה שלמטה איכא יתר מי' דאילו הגיע מקצת מהקורה למטה מי' פסולה כמ"ש הב"י זה בודאי בל"ז אינו דלמה עגנו מיבעי דליהוי משפתה שלמעלה עד שפתה דלמטה יותר מי' הא בי' נמי יש שיעור מחיצה דלהרשב"א פסול אמנם לדינא נדאי יפה העלה דכל שיש מן הקורה תוף י' לארץ פסול לכ"ע דחלל י' בעינין ואין להכשיר ע"פ הרא"ש אלא בכולה למעלה מי' ואפילו רחבה הרבה: סעיף כו הא דמבוי נותר בלחי וקורה דוקא פשאינו נמוף פחות מי"ט.

דיו זה נפק מן הסוגי' דף ה' הי' פחות מי"ט וחקק בו וכו' נשמע הא כל פמה דלא חקק לא נותר בלחי וקורה ומה דנקט אופן התיקון מבלי שהקדים החסרון ע"כ שסומך על המפורסם דמחיצות שאינם גבוהים י' עושים המקום המנוקף מהם פרמלית כמבואר בטור סי' שמ"ה ומכ"ש אם המבוי נמוף מי' דאינה נותר ע"י לחי וקורה דהא לא עדיף הלחי וקורה ממחיצה גמורה ולדעתיה ה"ה נמי דבפסים נמי לא פי אפילו דין חצר אין לו ולענ"ד ע"כ היינו נמי מה שהשיגו על הרמב"ם בדין צ"ה שכתב הה"מ ולמד רבינו ממה שמהני

לגבוה יותר מכ' אמר ונחלקו עליו ואמרו שאין מחיצה פחות מי"ט ומכ"ש צ"ה וכן דעת הרשב"א ז"ל ולפני הב"י גוססא הי' פדאימא בא"ע ולפ"ר צ"ע דהא פשיטא דמודה הרמב"ם דצ"ה צריף להיות גבוה י"ט כמבואר בדבריו עצמם פי"ו הלכה י"ט גובה שני הלחיים י"ט או יתר אלא דכתב דאם נתקן בצה"פ פדינו מהני למבוי נמוכה מי' ומה בכך אם גובה הצ"ה למעלה מגובה פתלי המבוי וע"כ לדחוק בלשונם דר"ל מדאין מחיצה פחות מי"ט דהיינו מוקף מד' מחיצות שלמות פחותים מי' טפחים לא מהני מכ"ש אם בחד צד צ"ה אף פדינו בגובה י"ט דלא מהני מפח הגריעותא דיתר הג' מחיצות אמנם עיין ריש לשון הרמב"ם בדין זה דבאמת ללשונו לא הי' השגה עליו אלא שצ"ע פונתו כי ז"ל פרק י"ז הלכה י"ד פמה יהי פתח המבוי וכו' גבהו אין פחות מי"ט משמעות לישונו פאילו הגריעותא דמבוי פחות מי"ט אף מפח הפתח ולא נראה הכי מכל המפרשים ופוסקים ובהפי' משניות ריש המס' פתב בעצמו וחיוב אתה לדעת כי המבוי לא יהי גבהו פחות מי"ט בשום פנים ולא יותר מכ' אמה אלא באחד מאלו התנאים והם שיהי' לו צ"ה או אמלתרא הרי שנמי ס"ל דלפחות מגובה י"ט אין שום תקנה בצ"ה ועיין פה בא"ע וכבר השגתי עליו בסי' שמ"ה סעיף ט"ו וע"ש וא"ל למה שהעלתי שם בדעת הרשב"א ור"ן דלהכי ה"א אינו מזיק מה שהמחיצה שבצד הרביעי הוא מרוחק מהחלק דזה אינו מזיק לענין שבת א"כ למה נמי ההכרח שהחלק יהי' ד"א לתוך המבוי על פני כל רחבה דהא מיד שיש משף ד"א באורך המבוי ברוחב ד"ט נמי ליהני די דהרוחב ד"ט משוי לי' מקום והמשף ד"א משוי לי' הכשר מבוי ואי משום דמקום החלק יהיה מרוחק מן צדדי המבוי מה בכך לענין שבת הו' אמת דהקפידה זו דרוחב המבוי אף שהב"י כתבה בשם רש"י אנכי לא מצאתיה ברש"י זולת בהרא"ש וטור וש"ע משא"כ בהרמב"ם איתא בלשון זה הי' גבהו פחות מי"ט חוקק בו משף ד' על ד' אמות ומעמיק.

כנראה פונתו משף ד"ט רוחב על ד"א אורך דאילו ד"א על ד"א הא בעינן במבוי שתייתר ע"י לחי וקורה ארכו יתר על רחבו: ועיין בהריטב"א וקרא"ש ז"ל אפשר דבאמת לשטתו אזיל ולהכי מצריף החלק ברוחב המבוי כדי שיהי' החלק סמוך לצדדי המבוי אלא דצ"ע כנ"ל בסי' שמ"ה דאינו פועל בזה דאפתי קשה כנ"ל אלא די"ל דאף הרשב"א ור"ן מודו בזה דאילו אינו ברוחב כל פני המבוי אף החלק אינו משומר כלל ע"י ג' מחיצות מדפתוח בראשו ודוק כי עדיין צ"ע: שם אבל אם כו' אין לו תקנה אלא בצ"ה.

כתב המ"א דל"ד דבפחות מד' יש לו דין חצר ר"ל ויש לו נמי תקנה בפסין וכתב הא"ר ונ"ל דגם ברחבה מי' ואילף דינו כחצר וא"י מה קאמר דמה הפעולה ליתר מי' מה דדינה כחצר ועיין ס"ב: שם ואם הי' בגובה חללו יותר מעשרים אינו ניתר בקורה אבל ניתר הוא בלחי.

עי' בהרמב"ם פי"ז מה"ש הלכה י"ד פתב פמה יהי פתח המבוי ויהיה די להכשירו בלחי או קורה גבהו אין פחות מי"ט ולא יותר על כ' אמה ורחבו עד י"א וכו' ואף שמלשון זה משמע דבגבוה מכ"א אינו ניתר אף בלחי פתב הה"מ דע שהמבוי שהכשירו בלחי אין גובה יתר על כ' אמה פוסלו שהרי הלחי סמוך לקרקע הוא ואין גבהו אלא י' ומה לנו אם המבוי גבוה פמה וזה פשוט) ובאמת כן דעת התוס' כדלקמן) ורבינו ז"ל שכתב ויהי' די להכשירו בלחי וקורה לא הנפיר לחי אלא מפני פיסול גבוה פחות מי' ורחבה יתר

מעשרה וע"פ דברי הה"מ כתב נמי הב"י על לשון הטור שהוא בביאור יותר הרבה בלשון זה והא דמבוי ניקר בלחי וקורה ונקא פשאיין בגבהו יותר מכ' וכו' אבל אם הוא גבוה יותר מכ' אמות וכו' אין לו תקנה בלחי וקורה וכתב הב"י הלשון אינו פתוב בדקדוק וכו' ע"ש וכל הרוצה יראה שבהטור אי אפשר כלל לומר שהוא שלא בדיוק ולענ"ד אף הרמב"ם בדיוק גדול כתב וכדמבוארת דעתו בפ"י המשניות ריש המס' שכתב וחיוב אפה לדעת וכו' ולא יותר מכ' אמה אלא באחד מאלו התנאים והם שיהי' לו צ"ה או אמלתרא הרי מבואר דלחי נדאי לא מתפשטה: ולענ"ד הדין עמהם ומוכח הכי מפח קושני' התוס' והב"י עצמם שהרי הברייתא דף י"א איתא מבוי שהיא גבוה יותר מכ' אמה ימעט ואם יש לו צ"ה אין צריך למעט וכתב הב"י וקשיא לי מה אירני' צ"ה אפילו לחי משהו מכשיר וי"ל דמייני' במבוי שאינו ניקר בלחי פגון שהוא מפורש או ביותר מעשר וכן העמידו בתוס' ברייתא זו עכ"ל ודברים אלו מותמיהם דאי איירי במבוי שאינו ניקר בלחי פגון וכו' הא אף בקורה אינה ניתרת ומה זה דקתני ימעט מה מועיל המיעוט בזה להכשירה בקורה הא מ"מ מבוי מפורש צריך צ"ה מפאן וברחב יותר מעשר אינו ניקר בלחי וגם קורה אף אם אינה גבוה י'.

ומה שכתב שפן העמידו בתוס' ברייתא זו אמת שפן משמעות התוס' אבל א"כ פונתם אף עליהם התמי' קנימת אלא שבתוס' אפשר לדחוק שר"ל על מה דסיימו או לר' יוסי דבעי לחי רוחב שלשה דבהכי מתוקם הברייתא ומה שכתבו תחלה פגון וכו' היינו לבאר האיבעני' עיין וק"ל ועם כל זה קשה מדוע פסיק ותני דלמבוי שגבוה יותר מכ' אין תקנה אלא או בימעט או בצ"ה הא יש נמי תקנה בלחי רוחב שלשה ואף דחוק מאוד למוקים סתם ברייתא דלא פהלקתא א"ו מוכרח פשטות דעת הרמב"ם והטור דלמבוי שגבוה יותר מכ' פמו שאין לה תקנה בקורה אין לה תקנה בלחי ואי משום קושני' הה"מ וב"י ע"כ לומר שהחכמים השוו מדותיהם משום גזירות לא פלוג ואמרו שקל מבוי שאין התירה בקורה פשוט בלא אמלתרא דהיינו גבוה יותר מכ' אף בלחי לא תומר אף דלא שייך הטעם בלחי מפני רגילות שאצל העולם שלחי וקורה שנים בהיתר המבואות גזרו על הלחי מפני הקורה וכן נדאי משמעות המתני' ריש הפרק מבוי שהוא גבוה וכו' ימעט ומה פולי האי הא אית לה תקנתא בלחי ובשלמא בצ"ה סומך על דמסיים בהרנחב דמהני וה"ה בגובה פדהברייתא אבל לחי הא נדאי קשיא.

א"ו פדעת הרמב"ם והטור ונה הברור לענ"ד ובמח"כ תורתם (של הה"מ והב"י זה"ה) שגו לענ"ד במקום זה הן אמת דלדעת בעל תה"ד ז"ל סי' ע"ד שר"ל דיש חילוק בין הנקשר בלחי אחד דצריך שיעור פחות הסרבל ונקא לבין הנקשר בשני לחיין פגון חצר או בצ"ה דסגי בכ"ש מעיקרא אין מקום לקושני' הב"י ה"ל.

אבל פבר סתר בטוב טעם הב"י פירושו וכדמוכח נמי מתוס' ה"ל דאל"כ לא מקשו מידי ולא היו מוכרחים להעמיד כר' יוסי דבעי רחב שלשה ובנה נסתר נמי דעת הט"ז סי' זה סק"ד דרוצה לחלק נמי בין לחי דצריך להיות ראוי לעמוד בפני עצמו לבין קנה מזה דצה"פ דאין צריך ונה נדאי אינו כדמוכח מתוס' ה"ל אלא אדרבה מצינו בתנאי הקנה מזה דצה"פ שצריך להיות חזק לקבל דלת כ"ש פדאית' ס"ס ש"ב ואילו הלחי אין צריך אלא חיזוק להיות עומד בפני עצמו וכבר כתב הב"י באמת על התיקון דמחוי סיד לצ"ה

מיהו אֶפְשֶׁר דְּבָסִיד מְחַי אֶפְיִלוּ הוּא כְּעוֹבֵי אֶצְבַּע טוּחַ בְּפִנְתֵּי לָא מְהַי כִּינּוּ שְׂאִינוּ יְכוּל לְעַמּוֹד בִּפ"ע.

ובעל פְּרֻחֵינוּ כְּדֵי לְקַנְיָם הַמְּנַהֵג צְרִיבֵינוּ לומר דְּמַחְנֵי סִיד עוֹבֵי אֶצְבַּע אֵלוּ נְתִיבֵשׁ אֶף בִּפ"ע יוֹכַל לְעַמּוֹד וְחֻזֵק לְקַבֵּל דְּלֵת כ"ש וְכִדְכָתֵב הַב"י בְּלִשׁוֹן אֶפְשֶׁר אֶבֶל לְהַפְרִיד בֵּין שְׁעוֹר לְחֵי כ"ש לְשְׁעוֹר קָנָה דצ"ה לומר לְחַי וְדַאי אֵינוּ כְּדַמוּכַח מִתּוֹס' הַנ"ל אֵלָּא אֶדְרַבָּא חוֹמֶר יֵשׁ בְּקָנָה דצ"ה פנ"ל לְעַנְנֵי חִיזוּק לְקַבֵּל דְּלֵת כ"ש וְזֶה בְּרוּר וְדוּק: הַג"ה וי"א דְּנוֹהֲגִין כו' זֶה הוּא ע"פ דְּבָרֵי הַתְּה"ד שְׁמַבִּיא בַד"מ (וְשֵׁם קָאֵי עַל עֵיר מְוַקְפֵת דְּדִינָה פְּחָצֵר שְׂאִינָה מְעוֹרָב וּבְשֵׁל יַחֲדֵי צְרִיכִים לְהַשְׁתַּתֵּף יַחַד וְלֹא מְבוּי מְבוּי בִּפ"ע וְעֵינֵי סִי' שצ"ב אִם לֹא בְּדַעְבִּיד דְּקָה אֵלָּא דְמַה"ר מ' הַמְצִיא דְלֹא אוֹסֵר מְבוּי וּמְבוּי בִּפ"ע אֵלָּא ע"י לְחֵי וְקוֹרָה אֶבֶל ע"י שְׁנֵי לְחֵי בְּפָחוֹת מִי' אוֹ ע"י צ"ה אֶפְיִלוּ בְּיוֹתֵר מִי' שְׁרֵי דְאֵינוּ אֵלָּא חֲלֻקָת חֶצֶר] אֵלָּא דְבַתְּה"ד גּוֹפִי' מְסִיק דְלִטְעָמוּ אֶף בְּשְׁנֵי פְסִין מְשֻׁהוּ סְגִי כְּדַאִיתָא בַמ"א אֶף אַחַר זֶה חֶקֶר בַּד"מ עַל מַה שְׁרָאָה נוֹהֲגִין בְּחֻבֵל קְשׁוֹר וּמְסִיק דְאֵינוּ אֶפְשֶׁר מִתּוֹרַת קוֹרָה אֵלָּא מִתּוֹרַת צַה"פ וּמְצַרִּיף ב' קְנִיָּם תַּחְתּוּי וְכַתֵּב וּבְדַאי הֶרְאֵשׁוּנִים כְּפֹד הַנְּהִיגוּ וְכו' וְאֵין לְהַקְשׁוֹת ת"ל מְשׁוּם דְּהַקְנִיָּם הֵנִי ב' לְחֵיִם וְא"כ הַחֻבֵל לְמַה לוֹ וְתִמְרָץ דְּהָרִי לְחֵיִם וְקוֹרָה אֵינָם מוֹעִילִים רַק בְּמְבוּי סְתוּם וְכֵן הֶרְבֵּה מְקוֹמוֹת דְּמוֹעִיל צ"ה וְלֹא מְהַי לְחֵי וְקוֹרָה אוֹ ב' לְחֵיִם (וְר"ל בְּמְקוֹמוֹת פְּרוּץ יוֹתֵר מִי') וְכַמ"ש בְּשֵׁם מַהֲרַא"י מַתְה"ד דְּהַנְּהִיגוּ בְּתִיקוֹן צַה"פ וְלֹא בְּלַחֵי וְקוֹרָה עַכ"ל כְּפֶאֱשֶׁר הִגַּהְתִּי אוֹתוֹ הָרִי לְהַדְיָא טְעָמוּ פְּשׁוּט דְּהַמְנַהֵג הֵכִי כְּדֵי שְׁלֹא לְחַלּוֹק בֵּין סְתוּם לְמְפֻלֵשׁ וְרַבִּין יוֹתֵר מִי' הַנְּהִיגוּ תְּמִיד בַּצ"ה אֶף דְּבִאֲמַת בְּפָחוֹת מִי' וּבְסְתוּם וְאֶפְיִלוּ בְּעֵיר הַמְּוַקְפֵת הַחֻבֵל לְמוֹתֵר וּבְשְׁנֵי קְנִיָּם דִּי מ"מ לֹא רָצוּ לְחַלּוֹק פַּנ"ל: אֲמַנְם הַמ"א אַחֲרֵי שְׁהַעֲתִיק לִשׁוֹן תְּה"ד כְּתֵב וְא"כ וְכו' וְכַמ"כ מַהֲרַי"ו וּפְשׁוּט דְאֵינְרִי בְּמֻקְפָּה וְלֹא הֶרְגִישׁ שְׁדַבְרֵי מַהֲרַי"ו אֵינָם מוֹכְנִיָּם דְּמַה קְאָמֵר דְּמְבֹאוֹת שְׁלֵנוּ א"צ אֵלָּא ב' לְחֵיִם וְלֹא צַה"פ הָא זֶה הַחֻמֶּר דְאֵילוּ הֵנִי לְהוּ דִּין מְבוּי בְּחֶדָא לְחֵי מְשֻׁהוּ סְגִי וְמַה זֶה הַנְּתִיבַת טַעַם לְקוֹלָא הָא זֶה הַטַּעַם דְּכִינּוּ דְאֵינוּ אֵלָּא סִילוּק דִּיורִין וְהוּי דְּוַמְל' דְּחֶצֶר כְּדַאִיתָא בַתְּה"ד צְרִיף ב' וְאֵינוּ דִּי בְּאַחַד וּלְשׁוֹנוּ מְשַׁמַּע דְאֵילוּ לֹא הֵנִי סִילוּק דִּיורִין אֵלָּא תִיקוֹן מְמַשׁ הִי צְרִיף צַה"פ וְזֶה וְדַאי לִיתָא אֵלָּא בְּעֵיר אֵינָה מְוַקְפֵת בְּמְפֻלֵשׁ תְּמִיד צְרִיף צַה"פ אֵלָּא דְבְּמֻקְפֵת אֵינְרִי בְּאֲמַת כְּדַכְתֵּב הַמ"א וְא"כ הֵכִי מִיבְעֵי לְמִימֵר דְּמְבֹאוֹת שְׁלֵנוּ אֶף שְׁהִיא עֵיר שֶׁל יַחֲדֵי סְגִי לֵה בְּשְׁנֵי לְחֵיִם בְּאֵינָה רַחֲבָה י' וּבְרַחֲבָה י' בַצַּה"פ וְאֵינָה צְרִיכָה דְקָה דְּוַקָּא וְהֵינּוּ מַה שְׁהַטְעָה לְהַמ"ב שְׁלֹא פְרָשׁוּ בְּעֵיר מְוַקְפֵת] וְשׁוּב הַנִּיחַ הַמְנַהֵג שְׁלֹא רָאָה אֶף בְּעֵיר פְּרָזִי לְתַמְנֵן הַעֲקֻמִּימוֹת בַּצ"ע וּלְיִשְׁבּוּ כְּתֵב שְׁהַטַּעַם שְׁסַמְכִינוּ עַל מְשַׁמְעוֹת הַרְמ"א דְאֶף בְּעֵיר פְּרָזִי כָּל מְבֹאוֹת שְׁלֵנוּ דִּין חֶצֶר לְהֵם מְפֻנֵי שְׁאֵין בְּתִים וְחֶצִירוֹת פְּתוּחִים לֵה וּבְחֶצֶר אֵין חֶלּוּק בֵּין עֲקוּם לְשׁוֹנָה (וְזֶה רַחוּק לְדַעֲתֵי מְכַנְנַת הַרְמ"א כְּמַבְנֵאָר בַּד"מ הַנ"ל וְתוּ מְעוֹלָם לֹא נִשְׁמַע דְּמַתְנָאֵי הַמְּבוּי לְעַנְנֵי חוֹמֶר דִּילָי' דְּהֵינּוּ תִיקוֹן הַעֲקֻמִּימוֹת שְׁצַרִּיף לְהִיּוֹת בְּתִים וְחֶצִירוֹת פְּתוּחִים אֵלִיו.

הָא לֹא נֶאֱמַר אֵלָּא אֵין מְבוּי נִיְתָר בְּלַחֵי וְקוֹרָה אַא"כ בְּתִים וְחֶצִירוֹת פְּתוּחִים אֵלִיו לְדַבְרֵי הִי הַהֶכְרַח לומר אֵין נִקְרָא מְבוּי אֵלָּא א"כ וְכו' וְתוּ מַה עַנְנֵי דְמִיּוֹן מְבוּי מְפֻלֵשׁ שַׁע"י עַקְמִימוֹת הִיא מְפֻלֵשׁת לר"ה אוֹ פְּרַמְלִית לְחֶצֶר שְׁפִילּוּשׁוּ אֵינָה אֵלָּא לְמְבוּי וְא"כ מַה לִּי אִם בְּתִים וְחֶצִירוֹת פְּתוּחִים לֵה אִם לֹא לְכֵן הַעֲיָקֵר לְדִינָא כַהַמ"ב] וְגַם בְּגוֹף הַדְּבָרִים

שְׁמִבּוֹאוֹת שְׁלֵנוּ אֵין בְּתִים וְחֲצִירוֹת פְּתוּחִים אֵלֵיו לְקַמֵּן סִי שִׁס"ה סְעִיף ב' גְּדַבֵּר בּוֹ וְעַם כֹּל זֶה שְׁאֵין דְּעַתִי נּוֹחָה בְּפִירוּשׁוֹ אֶפְרָשׁ לְשׁוֹנוֹ הַקָּצֵר מֵה שְׁפֶתֶב וּמ"מ לְעַנְּנוּ זֶה שֵׁם מְבוֹי עֲלֵיהֶם ר"ל שֵׁם מְבוֹי וּמְבוֹי שְׁאֵין בְּתִים וְחֲצִירוֹת פְּתוּחִים לוֹ אֵינָה נִיטֵר אֲלֵא בְּהַכְשֵׁר חֲצֵר וּלְאַפּוֹקֵי חֲצֵר שְׁאָרְכּוּ יֵתֵר עַל רַחְבּוֹ שְׁנֵיטֵר בְּלַחֵי אוֹ קוֹרָה אַעפ"י וְכו' כְּמִבְּנוֹאֵר סְעִיף כ"ז וְהִטְעַם מִפְּנֵי שְׁקֻרוּבִים לר"ה וּלְהַכִּי דֵינִיק וְכַתֵּב וּמ"מ לְעַנְּנוּ זֶה שֵׁם מְבוֹי עֲלֵיהֶם דָּאֵם אֵין לָהֶם חוֹמָה וּר"ל לְאַפּוֹקֵי אֵילּוּ יֵשׁ לָהֶם חוֹמָה בְּנוֹדָאֵי לֹא שְׁיִיף הִטְעַם הוֹאִיל וּקְרוּבִים לר"ה אֲלֵא דָּאֵם הִקְרַח לְטַעַם הִתֵּה"ד דְּדִינוֹ פְּחֲצֵר מִמֶּשׁ וּלְהַכִּי בֵּין עִיר מְוָקֶפֶת וּבֵין פְּרִזִי תַמִּיד מְבוֹאוֹת שְׁלֵנוּ אֵין דִּי בְּתִיקוֹן מְבוֹי אֲלֵא בְּתִיקוֹן חֲצֵר וְעַם כֹּל זֶה אֵין טַעַם לַצ"פ וְאֵם לְחֲשֵׁשׁ רַחֵב מִי לְזֶה אֵין צְרִיף לְשׁוּם דְּוָחַק וְכַנ"ל בַּד"מ וּמֵה שְׁמִסְיִים תּוֹ וְעֵינּוּ סִי שִׁס"ד דְּמַצֵּד הַשְּׁנִי סְגִי בְּלַחֵי וְקוֹרָה דְּבָרִים אֵלוּ אֵין בְּיָדֵי כֹּל לְפּוֹרְשֵׁם [שׁוֹב רְאִיתִי שְׁזָה שְׁפֶתֶב הָכִי קָאֵי עַל סִיּוּם דְּבָרֵי הַרְמ"א וְאֵז מְהַנִּי אֶפִּילּוּ בְּמְבוֹי מְפֻלְשׁ ע"ז פֶּתֶב דְּצַד סְגִי בְּלַחֵי אֲלֵא שְׁלֵשׁוֹנוֹ מְגֻנְמָגֵם וְחֲדוּשׁ אֵין בּוֹ] וּבְסִפֵּר ת"ש עֵינִינִי וְכַמְדֻנְמָה לִי שְׁנֵתִבְלַבֵּל כְּלוֹ בְּדַעַת הַמ"א: סְעִיף כַּט מְבוֹי שְׁצַדוֹ אֶחָד יָם.

עֵינּוּ מ"א הַנִּיחַ בַּצ"ע דְּנִימָא אֶתּוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת וְדַחַק לְחַלַּק בְּמִקּוּם שְׁפֶתֶמוּ הַפּוֹסְקִים וְלַעַנ"ד אֶפְשֵׁר דְּמַעֲיָקְרָא ל"ק דִּי"ל בְּקִיעַת רַבִּים לֹא שְׁיִיף אֲלֵא דְּוּמִיָּא דְּאָמֵר ר' יוֹדָא בְּפִסִּי בִּירְאוֹת אֵם הִיֵּתָה דְּרָף רַבִּים מְפֻסִּיקְתוֹן דְּהֵינּוּ שְׁעוּבָרִים בֵּין מְחִיצָה זֹו לְבֵין מְחִיצָה שְׁכַנְגָּדָה בִּירוּשָׁר וְאֵם מְסַלְקוֹ אֵז אַעפ"י שְׁרַבִּים בְּאֵים בֵּין מְחִיצוֹת הַפִּסִּים לְהַשְׁקוֹת גְּמַלְיָהוּן זֶה לֹא בְּקִיעוֹת הַרַבִּים כִּינּוּן שְׁאֵינָם עוּבָרִים בְּמְחִיצָה שְׁכַנְגָּדָה וְהִי"ה מְחִיצוֹת יָם אוֹקֵינוּס בְּמֵה שְׁמַקִּיף כֹּל עוֹלָם זֶה מַקְרִי בְּקִיעוֹת רַבִּים שְׁרַבִּים שְׁטִים וּבְאֵים מַצֵּד זֶה וְעוּבָרִים בְּצַד שְׁכַנְגָּדוֹ מִשְׁא"כ בְּמְבוֹי שְׁצַדוֹ אֶחָד יָם וְהַצֵּד שְׁכַנְגָּדוֹ אֲשַׁפָּה וּמֵה בְּכָף שְׁמַצֵּד הֵיֵם בְּקַעוֹ בְּהַ רַבִּים הֵא בְּהַצֵּד שְׁכַנְגָּדוֹ מִמֶּשׁ הוּא סְתוּם זֶה י"ל דַּל"מ בְּקִיעַת הַרַבִּים.

וְעֵינּוּ נְמִי בְּתֵשׁוּ כ"י סִי א' וּבְתֵשׁוּ דְּהַגָּאוֹן סְפָרְדִּי: שֵׁם שְׁמָא יַעֲלָה הֵיֵם שְׁיֵרְטוֹן. עֵינּוּ ט"ז וְעֵינּוּ בַא"ע כִּי דְּבָרֵיו בְּטוֹב טַעַם הוֹכִיחַ דְּכַפּוֹר וּגְלִיד אֵינוֹ מְבַטֵּל מְחִיצָה בַּק"ו שְׁאֵינוֹ עוֹשֶׂה מְחִיצָה ע"פ דְּבָרֵי הַר"ש פִּי"ג דְּאֵהֲלוֹת אָמְנָם בְּזֶה נִלְעַנ"ד דְּבָרֵי הַט"ז שְׁבַזְמָן שְׁהֵם נִקְרָשִׁים וּמְכַנְסִים בְּשַׁלְג וְנִשְׁאָר הַכֹּל פְּרוּץ לְכַרְמְלִית בְּלִי שׁוּם הִיכָר דְּאִיכָא לְמִיחַשׁ שְׁיַבְאוּ לְטַלְטֵל עַל גּוֹפֵי הַמַּיִם שְׁהֵם כַּרְמְלִית וּלְהַכִּי כְּלוּהָ אֶסוּר וְעֵינּוּ תֵשׁוּ שָׁב יַעֲקֹב סִי י"ז וּמְלַבֵּד זֶה יֵשׁ לְעֵינּוּ בְּהִיקָרָה כְּזֶה שְׁדוֹן עֲלֵיו שְׁמַסְתָּמָא לֹא הִי מְוָקֶף לְדִירָה לְיוֹתֵר מִבֵּית סַאֲתִים וְעֵינּוּ מֵהֵרִי"ק שְׁוֹרֵשׁ מ"ו.

לְסְעִיף הַנָּ"ל בַּמ"א ס"ק ל"א וּבַמ"מ מִשְׁמַע דַּאֲע"פ שְׁיִתְקַצֵּר הֵיֵם מ"מ נִשְׁאָר מְדָרוֹן בְּעוֹנְמָק י' וְהוּי מְחִיצָה אֲלֵא וְכו' דְּבָרִים אֵלוּ אֵין הַדַּעַת סוֹבְלָם דָּאֵם יֵשׁ מְחִיצָה מֵה תּוֹ חֲשֵׁשׁ יֵשׁ לְטַלְטֵל חוּץ לְמְחִיצָה וְעֵינּוּ סוּף הַסִּימָן מְבוֹי שְׁשׁוּהָ בְּתוֹכוֹ וּמְדָרוֹן לר"ה וְכו' וּבְאָמַת וּדָאֵי נִרְאָה יוֹתֵר בַּה"מ הַבְּנֵת הַר"י טְרַאנִי ח"א סִי צ"ד שְׁלַמֵּד מֵהַ"מ שִׁים הָנוּי מְחִיצָה אַף כִּי אֵין שְׁפֶתוֹ עֲמוֹק י' ע"ש וְכֵן נְמִי מִשְׁמַעוֹת הַטּוֹר הֵכָא שְׁפֶתֶב דְּחִינְשִׁינּוּן שְׁמָא יִתְיַבֵּשׁ הֵיֵם וְקִשָּׂה וּמֵה בְּכָף אֵם הַעוֹנְמָק יִשְׁאָר עַל מְכוּנוֹ א"ו מִשְׁמַע מִינְיָ כַּהֲבַנַּת מֵהֵרִי"ט אָמְנָם בְּהִירוּשָׁלַיִם עִירוֹבִין דָּף ב' ע"ב שַׁבְמ"א בְּסוּפוֹ מְבוֹאֵר דְּלֵא כַּשְׁטָה זֹו שְׁהָרִי פֶתֶב מְבוֹאוֹת הַמְּפֻלְשִׁין לָיִם הָרִי הֵן כְּמְפֻלְשִׁין לְכַרְמְלִית וְאֵילּוּ הֵיֵם מְחִיצָה סְתִימָה לְהַמְבוֹי אֵיף הִיא מְפֻלְשֶׁת הַגָּם שְׁיֵשׁ מְקוּם אֶתִי לְהַבִּיא רַאִי לְשִׁטַּת הַרִימ"ט מִש"ס דִּילֵן עִירוֹבִין

דף כ"ב ע"ב דמקשה אילימא וכו' בבבלי נמי וכו' דכ"ע נמי מקיף אוקיננוס וקשה בשלמא מה דמקשה מבבלי י"ל דמקשה מן הסתם דידע דיש לו גידוד מתלקט עצורה מתוך ד' ואי דניחויש שמא יש מקומות רחבים יותר מעשר מה שהגידוד אינו מתלקט עצורה מתוך ד' זיל מ"מ מקשה לא ליחייב מספק דשמא אין מקום רחב כזה אבל מה דמקשה כ"ע נמי מקיף אוקיננוס ור"ל דזה א"א מקנבלים אנו בהלכה למ"מ דיש חיוב רה"ר ומה הקושני' בנדאי ידע קב"ה דיש באוקיננוס מפל ארבע רוחות עולם בהים מקומות רחבים יותר מעשר שעל שפתו הגידוד אינו מתלקט י' מתוך ד' והוי פירצה המכלה המחיצה ומה הקושני'.

א"ו משמע שהים בלא גידוד כנ"ל הוי מחיצה וקצת משמע הכי בהריטב"א שם שפכת וכ"ע נמי לא ליחייב דהא מקיף לי' אוקיננוס פ"י דכל שהוא עמוק י' טפחים חשובה מחיצה כדאימא בפ"ק דשבת ובבבלי דנכתא הרי שאינו מקפיד על הגידוד שעל שפתו שיהא מתלקט כנ"ל ויש קצת לית טעם שים א"צ שיהא על שפתו גידוד המתלקט שהרי רש"י מפרש שבת דף ק' גבי תל דלהכי בעינו מתלקט כנ"ל ונדוקא נקט מתוך ד"א דאי מתוך ה' הרי הוא כשאר רה"ר דניחא תשמישת' להילוף ונעשה מדרון לר"ה וכו'.

משא"כ בים דלא ניחא תשמישת' אין הקפידה בהגידוד ותמיד הוי מחיצה וצ"ע: יתנה איה שיהי' יש מקום אתי לפרש הה"מ אף לשטת הירושלמי ומשמעות פ"י רש"י ויתנישב כזה מה דרש"י ז"ל נקיט החששא שאם יעלה הים שירטון משום הטלטול במבוי כדמעיקרא והה"מ פ"י החשש שיטלטלו במקום השירטון דהוא פרמלית הגם שמטעם זה פתב המ"א דלהמ"א נשאר המדרון אבל לענ"ד אין לו מקום כנ"ל וינראה לענ"ד דרש"י לשיטת' אגיל והה"מ לשיטת' מוכרח לפירושו כי ידוע ששאלשה מחיצות בין להרמב"ם בין להחולקים עליו מן התורה מותר לטלטל בתוכה כמבואר ריש הסימן בטור וב"י ומדרבנן הוא דצריך תיקון ברביעי' והנה רש"י ז"ל פ"י בהמתני' ריש עירובין הטעם משום דאתא לאחלופי בר"ה ושרינהו בתקנתא דלחי וקורה דליהוי הפירא דלא לייתי למישרי ר"ה גמורה ור"ל דג' מחיצות משמע להעולם בדומה לר"ה ואם מטלטלו תוכו בלא תיקון ברביעית יטלטלו נמי בר"ה: וא"כ נדאי דסתימת הים בלא מדרון אינו מהני במקום הלחי וקורה דמה בכך שאינו בת טלטול עם המבוי הא מ"מ הטלטול במבוי גופה הוא אסור מגזירה אטו ר"ה: וכן מבוי מפולש מב' ראשיה דצריכה צה"פ שהיא מחיצת רוח שלישי דאל"ה אסור הטלטול מצד חסרון מחיצה נמי שפיר דסתימת הים בלא מדרון לא מהני ואולם בפ"י הרב ר' יונתן פתב שם אחרי טעם רש"י א"נ כי היכי דלא לייתי לטלטולי מר"ה לתוכו: (וינראה לפ"ר דזה נמי טעם הפלוגתא דף ח' ע"ב דמר סבר הקפרא מלגיו ומר סבר הקפרא מלבר וע"ש פ"י רש"י) ולטעם זה שפיר י"ל עד כאן לא הצריכו תיקון ברביעית אלא היכי דפתוח למקום בת טלטול עם המבוי אבל לים שאינו בת טלטול לא הצריכו וא"כ רש"י לשיטת' מוכרח לפרש מיד העובדא אף דמפרש אותו במבוי סתום אלא שמן הצדדים הי' חד צד אשפה וחד צד ים מ"מ מוכרח לפרש דאיירי בים ששפתו גבוה י' דאל"ה מה יועיל הים לתיקון דופן הרביעי שמן הצד ובלא החשש דשירטון פינו דלדידן' כל הריעותא משום הגזירה דאטו ר"ה עד שיהי' ג' מחיצות שלמות והרביעי' ע"י לחי או קורה ומכ"ש העובדא דמרמר שפירש שהיתה מפולשת מאחורי' להים ועשה האורזילי למחיצה השלישית הפתוח לפרמלית במקום צה"פ

ובנדאי הרביעית תיקון בלחי וקורה פשיטא מוכרח לפרש שאיירי נמי בימ ששפתו גבוה
יא דאל"ה פנ"ל בלא החשש שירטון לא מהני הים במקום מחיצה ג' משא"כ הרמב"ם
שפרש שטת ר"ח והרמב"ם שפרימר לא חש לשירטון ועשה האזולי שהם מחיצות
גמורים פדאיתא בהריטב"א בלחן הרביעית שפנגד הים אלו יפרש שבצד הים הי' גידוד
יא שהוא מחיצה גמורה קשה לשיטתן דלא חש לשירטון מה לו לעשות בהלחן הרביעי
מחיצה של אורזילי ולהסירם בכל ימי החול בטרחה פזו הא המבוי זו היתה פכל מבואות
הסתומות שדי להם בלחי משהו ומוכרח לפרש שהים לא הי' לו גידוד דהיינו שפה
המתלקט והיתה מפולשת לכרמלית דהיינו הים פבירושלמי ולהכי הוכרח לעשות תחילה
בהצד שפנגד הים סתום ע"י האורזילי ושוב לא הנצרך לכלום אפילו ללחי וקורה מצד
הים מדאינו בת טלטול מפני שסובר איסור הטלטול במבוי סתום אינו אלא מטעם הרב
הר"י דלעיל: וא"ל איך אפשר טעם הרר"י בשטת הרמב"ם שסובר ג' מחיצות ד"ת
כרמלית ומותר לטלטל אף מתוכן לרה"ר מן התורה א"כ איך יגזרו לטלטל בתוכן אטו
דשפא יטלטלו ממנו לר"ה זה גופה אינו אסור אלא מדרבנן די"ל פולה תדא גזירה
הוא דמיד שגזרו שלא לטלטל מן המבוי לר"ה גזרו נמי מההוא טעמא שלא לטלטל
בהמבוי גופה מחשש שלא יבא לטלטל ממנה חוצה לה לר"ה ודוקא במקום בת טלטול
ודוק ולמה שהוצאתי לעיל מקושני הש"ס ומלשון הריטב"א דהים הוא מחיצה מצד
העומק י' בלא הגידוד שעל שפתו ע"י מתלקט י' מתוך ד' הטור בפשוט ניחא דחייש שפא
יתיבש וכל זמן שהמים על העומק דלא ניחא תשמישתן שפיר דהוי מחיצה בלא מתלקט
משא"כ פשיתיבש וישאר העומק ניחא תשמישתן והוא לא יהי' מתלקט פנ"ל יתבטל
מחיצות המבוי וכ"ז עדיין צריך לי עיון: תו פתב המ"א וא"כ לדידן וכו' ולא מהני צה"פ
והטור וכו' דברים אלו המה מחוסרים הבנה לי דפשיטא דכמו שהרש"ת דאמימר מהני
נמי צה"פ וכן להטור בשם רש"י והרא"ש פשיטא דלא מהני תיקון שאר מבוי בהלחן
שמן הצד דהיינו לחי וקורה: מה שכתב תו ודע דעכ"פ בעינן שיהא הנהר סמוך ממש
לראש המבוי אבל אם הוא רחוק י' אמות צריך תיקון דאותו מקום הני פרוץ דברים אלו
הם שלא בדיוק שהרי קיי"ל י' פלמטה ואף אם זה ט"ס וצ"ל אם הוא רחוק יותר מי'
אמות אפתי קשה הדיוקים אהדדי תחילה כתב בעינן שיהא הנהר סמוך ממש לראש
המבוי דהיינו פחות מג"ט שהוא לבוד ומסיים אבל אם רחוק יותר מי"א וקשה הדיוקים
אהדדי ואולם גוף דינו לענ"ד אינו פי מביא ראי' וכתב וכ"ה בתוס' דף כ"ד בד"ה וליעבד
צה"פ והיינו מה שמוקמו שם שגדודי הנהר הי' מעבר הנהר לא סמוך להשביל וכתבו
להכי והנהר לא הי' רחב יותר מעשר מזה למד דה"ה אם הנהר רחוק מהמבוי ולא יותר
מי' דכשר (ומ"ש נמי לרא' ובד"ה וליעבד לחי) משם א"י פלל למה רומז זולת
שהגדודים הנה מעבר הנהר) וקשה על תוס' גופייהו הא השביל הנה תפסו תוס' למבוי
והרא' שמצריכו לו התנאי שבתים ונחצירות פתוחים לו כדי שיותר בלחי ולא מכשירין
אותו בתורת חצר שארכו יותר מרחבו פדאיתא סעיף כ"ז בהג"ה ש"מ שהי' סמוך לר"ה
או פרמלית והי' לו דין מבוי ונהרי בסי' שס"ה סעי' ב' פסקינן דפרצת מבוי בצדה היכי
דבקעו בו רבים בד"ט צריך תיקון וא"כ גידוד זה שמעבר הנהר למה יוכשר השביל
דהיינו מבוי בלחי שצד הרחבה הא מ"מ סוף השביל פרוץ משני צדדים בינו ובין הגידוד
שמעבר הנהר יותר מד"ט ואפילו אם הי' השביל מחד צד מאריך פתלו להבליע הנהר

עד סמוך להגידוד הי' חשוב פּינרצה מִפְּנֵי צד השני וכמו מְבוּי עָקוּם וּדְחָשָׁב פּינרצה מה שצד פּוֹתֵל אַחַת אֵינוֹ מְגִיעַ לְפִתּוֹל הֶרְבִּיעֵי עֵינָן שֶׁם בְּהֵרִיטָב"א הַשְׁתָּא שְׁבִיל זֶה שְׁהוּא פְּרוּץ מִשְׁנֵי צְדָדִים וְאֵין פּוֹתֵלִין מְגִיעִים לְפִתּוֹל הֶרְבִּיעֵית תְּהֵא כְּשֶׁרָה אָמְנָם עַל תּוֹס' לַק"מ כִּי מָה דְּאִיתָא בְּשֵׁם הַגְּהוֹת אֲשֶׁר"י דְּלֹא בְּקַעֵי בּוֹ רַבִּים מְקַרֵי מְקוּם מְטוֹנָף אוּ מְקוֹלְקֵל בְּטִיט הוּא לָאוּ דְּוָקָא כִּי וְדָאֵי אָף נֶהָר מְקַרֵי לֹא בְּקַעֵי בּוֹ רַבִּים שְׁהָרֵי אֵין דְּרָף רַבִּים לְעַבְרָר בּוֹ וְשִׁפִּיר דְּשִׁיעֶרוּ פּינרצה זוּ בְּעֵשְׂרָה פְּמְבּוֹאָר שֶׁם וּא"כ הָא וְדָאֵי דְּוָקָא בְּגוֹנָא דְּתוֹס' שְׁהֶנְהָר מְפָסִיק בֵּין הַגְּיָדוּד לְהַשְׁבִּיל הוּא דְּפִינרצָתוֹ בְּעֵשְׂרָה אָבֵל אִם הֶנְהָר רְחוּק מִהַמְּבוּי וְנִמְצָא בֵּין הַגְּיָדוּד שְׁל הֶנְהָר לְבִין מְחִיצָת פּוֹתֵל הוּא יִבְשָׁה וּבִקְעוּ בּוֹ רַבִּים פְּשִׁיטָא דְּפִרְצָתוֹ בּד"ט.

וְאֵין הַדִּין נְכוּן בְּתַרְתֵּי אֲלֵא דְּבַעֲיָנָן שְׁיֵהָא הֶנְהָר דְּהֵינּוּ גִידוּד הֶנְהָר סְמוּךְ לְמְבוּי בְּפַחוֹת מִד"ט וְלֹא בְּעֵינָן סְמוּךְ מְמַנָּה אָבֵל אִם הוּא רְחוּק ד"ט אַז הוּא פּינרצה וְאֵינוֹ מְכֻשָׁר אֲלֵא בְּצַה"פ פְּדֵהבֵּאתִי בְּסִי' שִׁס"ה בְּשֶׁה הֶרִיטָב"א וְזֶה בְּרוּר לְעַנ"ד וְדו"ק: וּמ"ש תוּ וְקוֹנְשִׁטְנַדִּינָא אֲעֵיפּ וְכו' ג"כ א"י מָה קָאָמַר כִּי הִמְעֵינָן בְּרִי"ט ח"א סִי' צ"ד שְׁמַבִּיא יִרְאָה שְׁעֵיקַר הַתִּירוּ מְפָנֵי שְׁסוּמָף עַל הַה"מ שְׁסִתִּימַת יָם בְּלֹא גִידוּד חָשׁוּב מְחִיצָה מְעֵלְיוֹתָא וְדַחַק עֲצָמוֹ לְפָרֵשׁ אָף דַּעַת רִש"י ע"ד זֶה וְלָמָּה דְּמַחְלִיט סַק"ל וְכֵן הֵכָא בְּשֵׁם הַיְרוּשְׁלָמֵי דְּגִידוּד עֲשָׂרָה בְּעֵי א"כ אִיף מַחְלִיט קוֹנְסִטְנַדִּינָא דְּכֶסֶתוּם דְּמִי.

וְדַע נְמִי שְׁמָה שְׁסַמָּף הַרִי"ט שֶׁם עַל עֵדוֹת טְבַרְנָ' עֵינָן עִירוּבִין דָּף פ"ז דְּמַסִּיק שְׁאֵנֵי יִמָּא שְׁל טְבַרְנָ' דְּאִית לִי אֲוֹנְגִין אֲפֻשָׁר אֵין מְשֵׁם רֵא"י: תוּ פְּתַב הַמ"א וּבְרִיב"ש סִי' ת"ה וְכו' אָבֵל מְשַׁמְעוֹת הַפּוֹסְקִים מְשַׁמַּע וְכו' אָף זֶה לֹא זְכִיתִי לְהַבִּין הָא בְּרִישׁ סִי' שִׁס"ד שְׁמַבִּיא בְּעֲצָמוֹ בְּתַר הָכִי לְעֵינָן שֶׁם מְבּוֹאָר בְּהֵרִיטָב"ש דְּמְפּוֹלֵשׁ אֲפִילוּ ב' צְדָדִים לְפָרְמְלִית צָרִיף צַה"פ מְחַד צַד וּא"י אִם יֵשׁ אָדָם חוֹלֵק בְּזֶה אֲלֵא כְּנֶרְאָה מִתּוֹף תְּשׁוּבָתוֹ כְּאִילוּ הַפֶּת אַחַת מִהַשְׁוֹאֲלִים הִי רוּצָה לְלַמּוֹד הַיְתַר לְמְפּוֹלֵשׁ לְכַרְמְלִית לֹא יִצְטָרֵף לְצַה"פ וּבִיָּאָר לְהֵם מְמַשׁ כְּדָפְנִי רִש"י דְּמְבוּי סְתוּמָה הֵיְתָה בַּג' רוּחוֹתֶיהָ מְעַרְבַב בְּמִחְצָה וְצָפוֹן וְדָרוּם בְּחַד צַד יָם וּבְחַד צַד אֲשַׁפָּה וְלֹא שְׁהֵיְתָה מְפּוֹלֵשֶׁת כְּדִסְכָּרֵי הַפֶּת הַלְזוּ: אֲלֵא שְׁבִיָּאָר כִּי רִש"י עַל דְּרָף צַחוֹת שְׁמַרִש"י מְשַׁמַּע שְׁצָפוֹן וְדָרוּם כָּל מְחִיצוֹתֵי לֹא הִי אֲלֵא שְׁל אֲשַׁפָּה וְיָם וְאִיהוּ מִיָּיִפָּה הַעֲנִין שְׁאָף צָפוֹן וְדָרוּם הֵיוּ בְּמִחְצוֹת שְׁלִימוֹת אֲלֵא שְׁהֵיָה בְּהֵם פְּרָצוֹת יוֹתֵר מְעַשָּׂר וְלִפְנֵי הַפְּרָצוֹת הִי אֲשַׁפָּה וְיָם וְזֶה בְּרוּר שְׁאֵין בְּזֶה שׁוּם מְחִלְקָת תוּ פְּתַב וּא"כ בְּנֶהֱרוֹת שְׁלֵנוּ שְׁדַרְכָּן ע"כ הֵהוּא א"כ אֵינוֹ סוֹבֵב עַל הַסְּמוּף אֲלֵא עַל פִּירוּשׁוֹ בַּה"מ שְׁאָף כְּשִׁישׁ גִּידוּד אִם נִתְיָיִבֵשׁ מ"מ יֵשׁ שְׁיִטְלְטְלוּ בְּמְקוּם הַיְוִבֵשׁ וּכְבָר כְּתַבְתִּי שְׁהֵם דְּבָרִים מְוִתְמָהִים לְעַנ"ד וְכֵן מְצָאתִי שְׁהַשִּׁיגוּ עַל פִּירוּשׁוֹ בַּה"מ בְּהַתְּשׁוּ כ"י הַנְּ"ל וְע"ש: סְעִיף לֹא אָבֵל אִם עָשׂוּ בְּאֲמַצַּע שְׁנֵי פָּסִים אוּ פֶּס ד' אוּ צ"פ וְכו' הֵינּוּ מְבוּי סְתוּם דְּאֵיִרִי בּוֹ בְּסִי' זֶה שְׁאֵז אֵין לְהַחְצוֹנִים כָּלֵל לְהַשְׁתַּמֵּשׁ כָּלְפִי הַפְּנִימִים וְרִשְׁאִים הַפְּנִימִים לְסִתּוּם בְּפְנִיָּהֶם כְּדְאִיתָא בַּח"מ סִי' קס"ב סְעִיף ז' שְׁפִיר אַז הֵם מְמַשׁ כְּשִׁתִּי חֲצִירוֹת זֶה לְפָנִים מְזָה שְׁמַאֲחַר שְׁנַחֲלָקוּ בְּתִיקוּנֵי חֲצַר הֵם בְּדוּמִים לְהֵם וְקִים לָן רְגַל הַמְּוִתֶרֶת בְּמְקוּמָה אֵינָה אוֹסְרַת שְׁלֹא בְּמְקוּמָה אָבֵל מְבוּי מְפּוֹלֵשׁ שְׁבָסִי שְׁאֲחַר זֶה שְׁאֵז ר"ה [כְּלוּמַר רְשׁוֹת שְׁרַבִּים דּוֹרְסִים בּוֹ] עוֹבֵר בֵּינֵיהֶם אִם הַמְּבוּי מְתוֹקְנַת כְּרֵאוּי בַּצ"פ וְלַחֵי אוּ קוֹרָה אִם רוּצִים לְחַלּוֹק שְׁתוּפָס תְּלִי בְּפְלוּגְתָ' שְׁבָסִי שַׁצ"ב סְעִיף ד' דְּלַהֲשׁ"ע שֶׁם שְׁפּוֹסַק כְּהַרְמַב"ם כְּלִישְׁנָא בְּתַר אֲד"פ שְׁאֵין מְעַרְבִין חֲצֵי עִיר אֲפִילוּ לְרַחְבָּה וְע"ש בְּמָה שְׁכַתְבְּתִי בְּסְעִי'

ו' ה"נ ודאי לא מהני כל זה אלא שקה"מ"א פסק שם בהג"ה פה"א"ש וטור דהיינו פלישנא קמא ואף בזה שרי וכן אנו נוהגין כל יום לעשות צ"פ לחלוק רשות העפוי"ם אף כי היא מפולשת ועיין במ"א סי' שס"ד סק"ג שם תמצא מבואר דמבוי מפולש שיניף לפלוגתא הנ"ל: אמנם מה שמשיג שם על הב"י הוא שלא בעיון כי אדרבא במה שהניח בצ"ע על הב"י שפסק שם דסילוק לא מהני זה גוף הטעם שסתם בש"ע ולא הביא כלל דברי הר"ר יונתן כי לשיטתו אף עם כל הסילוק לא מהני וצריכים לשתף המבוי פולה יחד אבל הר"ר יונתן ע"כ דסובר פשטת הרא"ש דמערבין לחצאין לרחבה פלישנא קמא (אבל תימא דבפ' ביצד פוסק פה"ר"ף) ולדעתו של הר"ר"י כתב הב"י פיון דהסוגיא שם דף נ"ט לל"ק מדמה לרגל המותרת במקומה שאינו אוסר שלא במקומו ואפילו לר"ע פיון דיש לו פתחא אחרינא ממילא כמו דשם תפסינן שטת התוס' שמבארין אף פרש"י דהדריסת רגל אינו מזיק ה"ה במערבין לרחבה נמי מותרים בהדריסת הרגל (וכדדקו תוס' להלישנא קמא וכתבו ולרחבה דמערבין וכו' ואין צריכים להשתמש בני פתח זה וכו' הרי דלא כתבו ואין צריכים לעבור ודו"ק] ומ"ש שכ"כ תוס' ור"ל שם ע"א ד"ה כמאן זה ליתא שלא חילקו פן התוס' אלא ללישנא בתרא שלהכי א"א כלל לערב לחצאין אבל ללישנא קמא שע"כ הר"ר"י פנתיה פוסק פשיטא דאין חילוק.

ודו"ק כי זה ברור: סעיף לד עוד אפשר לעשות תיקון אחר למבוי כו' ויעשה פס רחב שלש. ז"ל הריטב"א פי' ואח"כ נותן קורה מן הפס לכותל או נותן שם לחי להכשירו ודברים מוכרחים שהקורה היא מונח מן הפס לכותל ולא כדכתב המ"א בסי' שס"ה סק"ג ליישב הטור דהכא דנקא איירי שמתקון בלחי בצד הבתים כדכתב הריטב"א בעמוד ב' בלשון זה וא"ת ומה היא דפרכינו דגישש דעילו בפתחא זוטא ומה בכך פיון ששתייהם בתחלת המבוי וקורה על גביהן הרי המבוי מוכשר שהרי יש בשתי אמות שיעור פתח י"ל שאילו הניחו קורה מפותל לכותל ה"נ אבל מייירי שלא הניח קורה אלא מן הפס של ג' אמות ונשתתרו ב' אמות אלו פרוצי' בלא הכשר קורה ולא לחי עכ"ל: סעיף לו מבוי ששנה כו' ובה התל הוי כמחיצה כתב המ"א ולפי מ"ש בשם התוס' צ"ל דלא בקעי בו רבים וא"י לדבריו איך הבין מתחילה ועד סוף דברי התוס' האלו בעצמם ראשית הדברים כתבו אבל לרבנן אפילו בח"ל פטור דלא אתו רבים ומבטלי מחיצה ולבסוף מסקי דמחיצה שאינה בידי אדם אפי' רבנן מודו דאתו רבים ומבטלי מחיצה ונהרי אף המעלות ומורדות שבח"ל הם מחיצה בידי שמים וגם קשה קוששיתו בעינה להתוס' על הסוגיא דהתם דבעי רחבה תל המתלקט י' מתוך ד' רבים בוקעים בו חייבים עליו משום ר"ה או לא אליבא דרבנן לא תיבעי לה השתא ומה התם דניחא תשמישתיה וכו' ות"ל דתל דבידי שמים הוא הא מודו רבנן וכן קשה סוף הסוגיא בשבילי בית גלגל וכבר הניח הת"ח קושש' זו בצ"ע אבל העיקר דל"ק דנזקא במעלות ומורדות דלא ניחא תשמישתיהו כמבואר ברש"י הוא דהחליטו התוס' דלרבנן אפילו בח"ל פטור והיינו ע"פ דברי הסוגיא דנקטה למןשכל ראשון גבי תל ושבילי בית גלגל דסברי רבנן דאפילו בניחא תשמישתיהו לא מבטלי מחיצה דבידי אדם ק"ו בדלא ניחא תשמישתיהו דסברי דלא מבטלי אפילו מחיצה שבידי שמים אבל מה דתמו מן א"י ובכל וכה"ג מכל עולם בזה כתבא מדאינה עשויה בידי אדם מודו חכמים והיינו דנזקא בדניחא תשמישתיהו כדמשמע מלשון רש"י דאמר דילמא מעלות וכו' דלר' ניחא דריסה דידהו מבואר הא מה שמקיף לא"י ובכל

ניחא שפנין הדריסה דידהו יהיה באיזה אופן שיהיה וא"כ א"צ כלל לדבריו הכא גבי תל דלא ניחא תשמקשתיה ומ"ש המ"א ואפשר וכו' הן אמת דהריטב"א פתב הכי על האיבעי' דת"ל המתלקט נרבים בוקעים בו פ"א והוא רחב ט"ז אמה ועשוי לדריסת ס' רבוא מ"מ תימא בעיני לומר דלעגנן בקיעת רבים זהא צריף אף לשטת רש"י ס' רבוא תדא דמאין יבא זה בשלמא לעגנן למקוה רה"ר י"ל דילפינן ממדבר אבל בקיעת הרבים דליבטל המחיצה מה"ת ותדע שהרי הסוגיא תולה ג"כ שם חצר שרבים נכנסים בזו ויוצאים בזו בזה דאתו רבים ומבטלי מחיצות נהרי שם נאמר ר"ה לטומאה ורה"י לשבת ור"ה לטומאה הא ודאי דאין לו עגנן לס"ר ומה חדושו דבאופן שהוא ר"ה לטומאה דמ"מ הוא רה"י לשבת ומשום דלא אתו רבים ומבטלי מחיצות הא אפי' אתי רבים ומבטלי מחיצות מ"מ באופן רבים דטומאה הא לא מבטלי א"ו דזה לא ס"ד דשום אדם שתהא צריף לבקיעת הרבים ס"ר.

והריטב"א מוכרח לפירושו משום דהאיבעי' אם חייב עליו משום ר"ה ואם לא עברו שם ס"ר אין למיבעי' לחייב עליו על גבו משום ר"ה אף כי אתי רבים ומבטלי המחיצות וזה הברור לענ"ד ותו מה יענה לשטת החולקים על רש"י א"ו פדכתובנא.

אמנם עכ"ז ע"כ פדכתב דצ"ל דלא בקעי בו רבים דא"י מה תלה כלל דבריו לפי מ"ש בשם התוס' הא בל"ז קשה דהא הש"ע סותם דעה סעיף ב' דצריף נ"ד דהיינו שטת הרי"ף הפוסק כר"ו דאתו רבים ומבטלי מחיצות ואלבי' דר"י הא פשט בעירובין דף כ"ב ע"ב דאפילו בלא ניחא תשמקשתיה אתו רבים ומבטלי מחיצה אע"כ דאיירי בלא בקעו בו רבים וכ"ת למה דהוכחתי דאין עגנן בקיעת רבים לס"ר א"כ מה גבול יש דלקרי בקיעת רבים והכא הרי ע"כ כל בני המבוי עוברים ובוקעים בו זה ל"ק דבקיעת הרבים אינו נקרא אלא המיוחד הדרף לכל מי שירצה משא"כ דרף שאינו אלא לבני מבוי או בני חצר זה ודאי לא מקרי בקיעת הרבים ליבטל המחיצות וזה ברור: סימן שסד סעיף א' אבל וכו' נצדו השני לחצר שאינה מעורבת וכו' עיין פה בב"י מביא תשו' הר"ן והוא בסי' ע"ב פתא על עיר מוקפת חומה ונדלתותי' ננעלות וחרץ עמוק כמו ה' אמות ברוחב ד' חולק חצי העיר מראשה לסופה אמנם הפל תוף ההיקף ועוברים בגשרים מחצי העיר לחצי' והמבוי שבו דרים היהודים ראשו האחד פלה עד לחומה בדרף עקום וראשו האחד פלה לחריץ בדרף עקום ג"כ וערכו המבוי בלחי וקורה והניחו מקצתם בלא שתוף חוץ לקורה וחוץ ללחי ע"ז פתב לא יפה עשייתם פשהקשרתם את המבוי בלחי וקורה בלבד שאע"פ שעירכם דין רה"י עליה פיין שיש לה חומה ונדלתותי' ננעלות בלילה אעפ"כ פיין שלא הוכשר כל המבוי נמצא משני ראשו פתוח למקום האסור לו והוי לי' כמבוי מפורש שיש בקצה מכאן ומכאן עושים צורת הפתח מכאן ולחי וקורה מכאן ולפיכך להכשיר המבוי וכו' הנה צריף לעשות צורת הפתח לראשו האחד ולחי או קורה מראשו השני וכו' בענייני א"י לערשו מ"ש פיין שלא הוכשר כל המבוי דמשמע הא אילו הכשירו כל המבוי דהיינו שלא הנה מניחים מקצתם בלא שתוף חוץ לקורה וחוץ ללחי אלא היו מניחים הלחי וקורה בקצוות המבוי כולה והיו משתתפים פולם יחד והיא חצר שאינו מעורב דמבואר הכא דהכשירה בלחי וקורה אפילו חד צד פתוח לר"ה ומכ"ש הכי דשני צדדים פתוחים לחצר שאינו מעורב וא"כ מה שמסיים דלהכשיר המבוי הנה צריף לעשות צה"פ ולחי וקורה א"י למה גם האידנא שלא הכשירו אלא חצי המבוי מה

בְּכֹהֵן הָאֵל זֶה הַדִּין שֶׁבְּסִי' שׁו"ג סְעִי' ל"א או שְׁיֵשׁ חֲצַר וְלֹא עָשׂוּ הַחִיצוֹנִים לְחֵי לְרֹאשׁ הַמְּבוּי שְׁמֵן הַלְּחֵי וְלַפְּנִים מְוֹתְרִים מִמֶּנּוּ וְלַחֹזֵן אֲסוּרִים וְצ"ע: סְעִי' ב' עֲצָמָה אֵינָה נִתְּרָת אֲלֵא בְּדִלְתוֹת גְּעוּלוֹת וִי"א אַעפ"י שְׁאִינֶן נִגְעָלוֹת מִחֲלֻקָּתָהּ זֹו תִּלְיָא בְּמָה דְּפִלְיָגִי ר' יוֹחֲנָן ור"א גְּבִי פְּסִי בִּירְאוֹת דר"א ס"ל דָּף כ' פְּרָבְנָן דר"י דְּלָא אָתִי רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת ור"י בְּדָף כ"ב אָמַר פֶּאן וְלֹא ס"ל אֲלֵא דְסְבִירָא לִיהֵ כר' יוֹדָא דְאָתִי רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת וְדַעָה רֵאשׁוּנָה הִיא הָרִי"ף דְּפֹסֶק כר' יוֹחֲנָן לְהֵכִי בְּעֵי נ"ד כר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר מֵהֵוּא טַעֲמָא דְאָתִי רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת יְרוּשָׁלַיִם אֲלֵמְלֵא דְלְתוּתִי גְעוּלוֹת הָיוּ חֲזִיבִים עָלֶיהָ מִשׁוּם ר"ה וְהֶרְמַב"ם פִּי"ז מֵה"ש הַלְּכָה ל"ג פּוֹסֶק כר"א וְכַרְבְּנָן בְּפֹסֶי בִּירְאוֹת דְּלָא אָתִי רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת לְהֵכִי לֹא בְּעֵי נ"ד וְהָא דְמִצְרִיף הֶרְמַב"ם דְּלְתוֹת וְלֹא סְגִי לִי בְּצַה"פ זֶה פִּי' הֵה"מ שְׁהוּצִיא מִן הַסּוּגָ' דָּף ז' ע"ב דְּאִיתָא שָׁם אִיבְעִ' לְהוּ לְחַנְנִיא אֲלִיבָא דב"ה צְרִיף לְנַעוֹל אוֹ אֵין צְרִיף וְכו' וּמִפְּנֵי שֶׁפֹּסֶקִינֶן כַּת"ק דַּת"ק בְּמְבוּי מְפֹלֶשׁ לר"ה דִּי בְּצַה"פ וְקוֹרָה וְאֵין צְרִיף דְּלְתוֹת סוֹבֵר הֶרְמַב"ם דְּאִיבְעִ' זֹו הִיא לנ"מ בר"ה עֲצָמָה דְּמוֹדֵי כ"ע דְּבְעֵי דְלְתוֹת וּמִיבְעִ' אִם צְרִיף לְנַעוֹל וּמְסִיק דְּאֵין צְרִיף.

תוּ פְּתַב הַש"ע וְאָחַר שֶׁעָשָׂה לָהּ תִּיקוּן דְּלְתוֹת חֲשׂוּבָה פְּוֹלָה פְּחֲצַר אֲחַד וְאֵין מְבוֹאוֹתֶיהָ צְרִיכִים תִּיקוּן לְשׁוֹן זֶה מִשְׁמַע דר"ה עֲצָמָה דְּאִירִי בִּיהֵ הֵכָא הֵינּוּ נְמִי הַמְּוֹזְפֵר סִי' שִׁמ"ה סְעִי' ז' וְאֲפִילוּ יֵשׁ לָהֶם חוּמָה אִם הֵם מְפֹלֶשִׁים מִשְׁעַר לְשַׁעַר שְׁלַעִיר כְּזוֹ לֹא מֵהֵנִי צַה"פ אֲלֵא דְלְתוֹת דְּאִילוּ בְּאֵין לָהֶם חוּמָה וְהַדְּלְתוֹת יֵהִיוּ בְּרֵאשֵׁי הַמְּבוֹאוֹת אֵין הַלְּשׁוֹן נוֹפֵל וְאֵין מְבוֹאוֹתֶיהָ וְכו' וְכֵן נִרְאֶה לְהַדְּיָא מֵהַגְּהוֹת רַמ"א שָׁם וְלִשׁוֹן זֶה וְאֵין מְבוֹאוֹתֶיהָ צְרִיכִים תִּיקוּן מְוֹעָתַק מֵהָרֵא"ש וְאֲלִיבֵי' שֶׁפּוֹסֶק פְּהָרִי"ף לַק"מ אָמְנָם הַטּוֹר וּש"ע שֶׁכְּתָבוּ הֵכִי אַף בְּתַר דַּעַת הֶרְמַב"ם דְּמִשְׁמַע אַף לְהֶרְמַב"ם בְּעֵי בר"ה כְּזֶה נְמִי לְדַעַתוֹ דְּלְתוֹת וְכֵן גִּשְׁמַע נְמִי מִיְגִיָּה מִמָּה דְּסוֹתָם בְּסִי' שִׁמ"ה דְּאֲפִילוּ יֵשׁ לָהֶם חוּמָה וְכו' הֵם ר"ה גְּמוּרָה אֲפִילוּ לְדַעַת הֶרְמַב"ם דְּהֵכָא זֶה צ"ע שְׁהָרִי ז"ל הָרִיטְב"א דָּף כ"ב וְאִיכָא לְמִידָק מ"מ ר' יוֹחֲנָן דְּאָמַר יְרוּשָׁלַיִם אֲלֵמְלֵא דְלְתוּתֶיהָ נִגְעָלוֹת בְּלִילָה חֲזִיבִין עָלֶיהָ מִשׁוּם ר"ה דְּאָתוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת דְּאָמַר כְּמֵאן אֵי לר"י הָא אִיכָא שְׁתֵּי מְחִיצוֹת מְעַלְיָתָא אֵי לְרַבְּנָן הָא אִיכָא שָׁם ד' מְחִיצוֹת דְּעַדִּיפֵי מִפְּסִי בִּירְאוֹת כִּי אֵין צ"ל שֶׁבְּאוֹתָן רוּחוֹת שְׁהִיוּ פִּתְחֵי יְרוּשָׁלַיִם הִנֵּה בְּכָל פֶּתַח וּפֶתַח מְכָאן וּמְכָאן עוֹמֵד מְרֻבָּה מְאוּד עַל הַפְּרוּץ וְיֵשׁ מְרֻבּוֹתֵינוּ בְּעַלֵי תוֹס' ז"ל שֶׁכְּתָבוּ דְּמְבוֹאוֹת יְרוּשָׁלַיִם ג"כ הָיוּ מְפֹלֶשׁוֹת שְׁתֵּי וְעָרַב וְאֵינוּ מְחַנְוֹר אֲבָל הַנְּכוֹן פְּדַבְרֵי הָאוּמְרִין דר' יוֹחֲנָן סְבַר לֵה כר' יוֹדָא בְּחֻדָּא דְּאָתוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת וְסְבַר לֵה פְּרָבְנָן דְּמִדְּאוּרִיָּתָא לֹא הָיוּ רַה"י בְּפִחוֹת מַג' מְחִיצוֹת הַקְּלָפָה בְּעִינֵן בִּירוּשָׁלַיִם ג' מְחִיצוֹת מְעַלְיָתָא וְלִיכָא (ר"ל אַף דְּבְמִזְרַח וּמְעָרַב צְדָדֵי הַפֶּתַחִים גִּשְׁאָר מְקַצוּעַ מ"מ כִּינֹן דְּסְבַר בְּזֶה כר"י דְּאָתוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת גִּשְׁאָר צַד מְזַרְח וּמְעָרַב כְּוֹלֹ פֶּלֶא הִנֵּה וְגִשְׁאָר פֶּלֶא מְחִיצָה) וְעַל דָּרָף זֶה מְפָרֵשׁ נְמִי הַמְּהַרְש"א דְּבְרֵי הַתּוֹס' שָׁם ד"ה חֲזִיבִין ע"ש וְא"כ לְהֶרְמַב"ם דְּפּוֹסֶק דְּלָא כר' יוֹדָא אֲלֵא פְּרָבְנָן בְּפֹסֶי בִּירְאוֹת הָא גִּשְׁאָר גְּוֹשְׁ' הָרִיטְב"א בְּעִיר כְּזוֹ שְׁמוֹנְקָפוֹת חוּמָה אֲלֵא שְׁהַרְחוּבוֹת הַרְחָבִים י"ו אָמָה מְפֹלֶשִׁין מִשְׁעַר לְשַׁעַר אֵיף הֵמָּה ר"ה גְּמוּרָה דְּלִיבְעֵי דְלְתוֹת הָא אִיכָא שָׁם ד' מְחִיצוֹת דְּעַדִּיפֵי מִפְּסִי בִּירְאוֹת דְּהָא ס"ל לְהֶרְמַב"ם דְּלָא אָתִי רַבִּים וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת וְכֵן קָשָׁה עַל הַש"ע דְּסִי' שׁו"ג הַשְׁפּוֹתָם הַדְּבָרִים שְׁהוּא ר"ה וְהֵכָא מְבִיא דַּעַת הֶרְמַב"ם עַכ"פ בְּשָׁם י"א וְהָאִיבְעִ' בְּגִמְרָא אֵי בְּעִינֵן דְּלְתוֹת נִגְעָלוֹת שְׁפִיר יֵשׁ לְהַעֲמִידָה בְּעִיר אֵינָה מְוֹקֶפֶת

חומה ויש מבוני מְפֹנְלֵשׁ רְחֵבָה י"ו אָמָה וְכֵן בְּאַמַּת הַצִּיג הָרַמְבַּ"ם דִּינוּ פִּי"ז מֵה"ש הֶלְכָה
י' שְׁנֵי פּוֹתְלִים בִּר"ה וְהָעַם עוֹבְרִים בֵּינֵיהֶם כִּי צַד מְכַשִּׁיר בֵּינֵיהֶם עוֹשֶׂה דְלָתוֹת וְכו' ע"ש
אָבֵל מְעִיר מְוֹקֶפֶת חוֹמָה דְלִיָּהּ תוֹכָה ר"ה מְזַה לֹא הַזְפִּיר דָּבָר (וְאִף שְׁפָרִישׁ ה' עִירוֹבִין
כְּתוּב וְכֵן הַדִּין בְּמִדִּינָה שֶׁהִיא מְוֹקֶפֶת חוֹמָה שֶׁיֵּשׁ לָהּ דְלָתוֹת וְנִנְעָלוֹת בְּלִילָה שְׁכֹלָה רַה"י
הוּא כְּבָר כְּתוּב שֶׁם הֵה' שְׁלֵא דְקָדֵק שֶׁם בְּדִין הַמְחִיצוֹת מִפְּנֵי שְׁבָה"ש נִתְבָּאָר שְׁאִין צָרִיךְ
נְעִילָה וְלֵעֲנִי"ד כְּשֶׁדִּין הַדְּלָתוֹת שְׁלֵא בְּדְקָדוּק אַחֲרֵי שְׁפֹסֵק שְׁלֵא אֲתוּ רַבִּים וּמְבַטְלֵי
מְחִיצוֹת א"כ הָא דְקִיָּפּוּ כְּזוֹ עֲדִיף מִפְּסִי בִּירְאוֹת מִשּׁוֹם דְּשֶׁם הָנִי פְּרוּץ מְרֻנָּה עַל הָעוֹמֵד
לְהַכִּי מְדַקְדָּק וְכַתּוּב פִּי"ז מֵה"ש הֶלְכָה ל"ג שְׁהָרִי הָרִיבּוּעַ נִיכָר וְגַם לְהַכִּי לֹא הִתִּירוּ אֲלָא
לְעוֹלֵי רְגָלִים אָבֵל בְּעִיר מְוֹקֶפֶת שֶׁהָעוֹמֵד מְרֻנָּה עַל הַפְּרוּץ מִיָּד שְׁפֹסֵק לֹא אֲתוּ רַבִּים
וּמְבַטְלֵי מְחִיצוֹת הָרִי הִיא רַה"י גְּמוּרָה בְּד' מְחִיצוֹתֶיהָ וְאִינָה צָרִיכָה יוֹתֵר לְכָלִּים אִם לֹא
שֶׁהַשְּׁעָרִים יוֹתֵר מִעֶשֶׂר שְׁאֵז צָרִיךְ צֵה"פ] אִף עַל הַטּוֹר וּש"ע קָשָׁה וּצ"ע: וְהִנֵּה סִי שִׁמ"ה
מְבֹנָאָר מְחֻלְקֵת הָרְאִשׁוֹנִים אִם לְגִזְרֵי ר"ה צָרִיךְ לְתַנְּאֵי דִס' רַבּוֹא עוֹבְרִין בְּתוֹכָה כָּל יוֹם
וּבְזָה מֵה שְׁאֵנִי רוֹאֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שֶׁבְּמִדִּינָתֵינוּ עָרִים פְּרוּזוֹת אִין חוֹמָה וְרַחֲבוּתֶיהָ
רְחֵבִים י"ו אָמָה וְאִף תוֹף הָעִיר בְּאַמְצָעוּתֶיהָ יֵשׁ שׁוֹק רְחֵב הַרְבֵּה שֶׁהִיא פְּלִטָא וְהַרְחִיבוֹת
הַנָּ"ל לֹא דֵי שֶׁהֵם בְּעֶצְמָם רְחֵבִים י"ו אָמָה אֲלָא אִף הֵם מְפֹנְלֵשִׁים מְחַד צַד אֶל הַשׁוֹק
וּבְחַד צַד אֶל הַמְּסִילָה הַהוֹלֵךְ מְעִיר לְעִיר רְחֵב י"ו אָמָה כְּמוֹ שְׁפָרִישׁ בְּעִיר בְּלִאֲשֻׁקֵי
הַסְּמוּךְ לִק"ק קְאֵלִישׁ] וְעַם כָּל זֶה הֵם מְתַקְּנִים כָּל הָעִיר ע"י צ"ה הַנְּהוּג כְּבָסִי שִׁס"ג
בִּהַג"ה וְלִשְׁטַת הַחוֹלְקִים עַל רַש"י ז"ל דְּלֹא בְּעֵינֵי ס' רִיבּוֹא פְּשִׁיטָא דְצ"ה לֹא מְהַיִּי וְלִכְל
הַפְּחוֹת דְּלָתוֹת הָרְאִיִּם לְנִעֻל צָרִיךְ כְּמִבְּנָאָר הָכָא וְע"כ דְּסָמְכוּ עַל דְּבָרֵי הַמַּהֲרַ"ם ז"ל
שְׁבַד"מ סִק"א שְׁתוֹפֵס לְחֻלוּטִין דְּעַת רַש"י ז"ל לְעִיָּקָר וְשִׁפִּיר דֹּא"כ כָּל הָעֵינִירוֹת אִינֵן
אֲלָא מְפֹנְלֵשִׁין לְכַרְמְלִית וְא"כ נְהִי דְאַסּוּר לְהוֹרוֹת שׁוֹם אִיסּוּר לְאַחֲרִים בְּמָה שְׁנִנְהִיגוּ ע"פ
דְּעַת הַרְבֵּה מִהָרְאִשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים מ"מ לֵעֲנִי"ד כָּל בְּעַל נֶפֶשׁ יִחְמִיר לְעַצְמוֹ שְׁלֵא לְטַלְטֵל
בְּעֵינִירוֹת פְּאָלוּ וּבְפֶרֶט שְׁפָרִישׁ בְּהָרִיטְב"א בְּסוּגְלֵי דְעִיר שֶׁל יָחִיד וְנִנְעָשָׂה שֶׁל רַבִּים שְׁכָל
הַגְּאוּנִים בְּצִירוֹף ר"ת חוֹלְקִים עַל רַש"י ז"ל בְּנֻדְאֵי מְהָרְאוּי לְהַחְמִיר לְעַצְמוֹ: סְעִיף ג או
צ"פ כְּכָל א' מְשֻׁנֵי רִאשִׁין וְלַחֲזִי או קוֹרָה בְּעַקְמִימוֹת כֵּן הוּא נְמִי בְּרֵא"ש וְטוֹר וּבְהַגְּהוֹת
מִיָּמִוֶן וּבְעֵנִיּוֹתֵי תְמוּהָ לִי אַחֲרֵי שְׁצֵה"פ מְחִיצָה מְמֵשׁ הוּא כְּדֹאִיתָא בִּט"ז סִק"א א"כ הָרִי
שְׁתִּי מְבֹאוֹת הֶלְלוּ מְגוֹדְרִים בְּד' מְחִיצוֹת מְכָל צַד וְלָמָּה עֲנִין תְּהֵא שׁוּב צָרִיךְ תִּיקוֹן
הָעַקְמִימוֹת וְהָרִי בְּהַגְּהוֹת מִיָּמִוֶן גּוֹפִיָה שֶׁם פִּי"ז מֵה' שְׁבַת כְּתוּב וְהָא דְמַחְמִיר בְּה טְפִי
מְפֹנְלֵשׁ מִשּׁוֹם דְּבְעֵינֵן דְּחִזּוּ לְצֵה"פ בְּנֵי רֵאשׁ זֶה וּבְנֵי רֵאשׁ זֶה וְכִי עֲבִיד לְהוּ בְּעַקְמִימוֹתוֹ
חֲזִי לִיָּה מְפָאָן וּמְפָאָן וְכֵן הוּא בְּתוֹס' וּבְהָרִיטְב"א א"כ כִּי עֲבִיד צֵה"פ מְשֻׁנֵי רִאשִׁין הָרִי
בְּנֵי רֵאשׁ זֶה וּבְנֵי רֵאשׁ זֶה רוֹאִין הַצ"פ וְלָמָּה לִי הַתִּיקוֹן בְּעַקְמִימוֹת וְע"כ לֹמַר כְּדִי שְׁפִירָאוּ
ג"כ הַבְּנֵי רֵאשׁ זֶה וּבְנֵי רֵאשׁ זֶה הַתִּיקוֹן דְּצַד הַשְּׁנֵי דְצָרִיךְ לְמְפֹנְלֵשׁ דְּהֵינּוּ הֶלְחִי או קוֹרָה:
אִף מ"מ ק"ק לִי דִמ"ש זֶה מְבַסְעִיף הַקּוֹדֵם שְׁאַחַר שְׁתִּיקוֹן הַר"ה מְכָל צַד שׁוּב חֲשׁוּבָה
כְּנֻלָּה כְּחֻצֵר אַחַד וְאִין מְבֹאוֹתֶיהָ צָרִיכִים תִּיקוֹן וְה"נ לָמָּה יְהֵא צָרִיךְ שׁוֹם תִּיקוֹן
בְּעַקְמִימוֹת וְלוֹלֵי דְבָרֵי הָרְאִשׁוֹנִים שְׁדַעְתִּי בְּטִילָה נְגַדָּם הִנֵּה אֶפְשֶׁר לֹמַר דְּמַטְעֵם זֶה
סוּמְכִים הָעוֹלָם בְּמָה שְׁהֵנִיחַ הַמ"ב בְּצ"ע שְׁאִין עוֹשִׂין תִּיקוֹן לְעַקְמִימוֹת וְהוּא בִּמ"א סִי
שִׁס"ג סִק"כ ז"ז דְּהֵינּוּ מִפְּנֵי שְׁעֲכָשְׁוּ מְכַשִּׁירִים הַשְּׁנֵי רִאשִׁין בְּצֵה"פ אָבֵל בְּטִילָה הִיא
כְּנ"ל וּצ"ע: בְּמָה שְׁמַשִּׁיג הָכָא הַמ"א עַל הַב"י בִּסִק"ג עֵינֵן לְעִיל סִי שִׁס"ג סְעִיף ל"א:

סעיף ה"ל ואם עשוי כמין חי"ת וכו' בהב"י פתב אבל הה"מ פתב בפ"ז שְהַרְשָׁב"א סובר שְהוּא פְסָתוּם וא"צ אֵלָא אוּלְחֵי אוּ קוֹרָה מִפְּאָן וּמִפְּאָן וְצָרִיף טַעַם פִּינּוֹן דְּבַעֲקוּם כְּמִין דְּלִית פְּסָק דְתוֹרְתוֹ כְּמִפְּוֹלְשׁ כְּרַב וּמִשְׁמַע בְּגִמְרָא דְבַעֲשׂוּי כְּמִין חֵית נְמִי סָבַר רַב דְּדִינּוֹ כְּמִפְּוֹלְשׁ עַכ"ל וְנִדְעַת הַרְשָׁב"א מְבֹאֲרַת בְּהַרִיב"ש ס' ת"ה ד'ז"ל וּלְפִי מַה שֶׁנִּתְבָּאָר כָּל הַמְּבֹאוֹת הַמְּפֹלְשִׁים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל צָרִיכִים צַה"פ מִפְּאָן וּלְחֵי אוּ קוֹרָה מִפְּאָן וְאַף הַעֲקוּמִין כְּמִין דְּלִית כְּדִינָם פִּינּוֹן שֶׁפְּתוּחִין מִשְׁנֵי רֵאשִׁיָּהוּ דְהָא קִי"ל כְּרַב אֲבָל אִם יֵשׁ בְּהוּן עֲקוּמִין כְּמִין ח' אֵלּוּ דִּי לְהוּ בְּלַחֵי וְקוֹרָה מִפְּאָן וּמִפְּאָן כְּמוֹ שְׁמוּכַח מֵהֵהוּא דְמְבוּי הַעֲשׂוּי כְּנִדְל דְּעַבִּיד לְהוּ מִן הַצַּד הַשְּׁנַי לְחֵי וְדִי לְהוּ בְּזַה אַע"פ שְׂאָר אִם הַמְּבֹאוֹת שֶׁכְּנִדְוּ נִדּוּן אוֹתָן פְּסָתוּמִים מִחֲמַת הַצַּה"פ שֶׁעֲשָׂה לְהוּ עֲדִינּוּ נִשְׂאָרוּ אֵלּוּ הַמְּבֹאוֹת שֶׁבְּצַד הָאֶחָד מְפֹלְשִׁים כְּמִין ח' לר"ה וְאַפ"ה סְגִי לְהוּ בְּלַחֵי וְקוֹרָה עַכ"ל וּפְיִירוּשׁוֹ הֵכִי עֵינּוּ בְּתוֹס' דָּף ו' ד"ה רַב אָמַר פְּתָבוּ בְּסוּפּוֹ וּגְבִי מְבוּי כְּנִדְל נְמִי מִשְׁמַע פְּפִירוּשׁ הַקּוֹנְטְרַס דְּאָמַר אֵלָא עוֹשָׂה צַה"פ לְכֹלְהוּ פִּי לְצַד הַמְּבוּי גְּדוֹל וְאִידָּהּ גִּיסָא מִשְׁתָּרִי בְּלַחֵי וְקוֹרָה הֵינּוּ לְצַד ר"ה וְזֶה כְּפִי הַקּוֹנְטְרַס אֲבָל אִי קָאִי הָא דְקָאָמַר עוֹשָׂה צַה"פ לְכֹלְהוּ הֵינּוּ לְצַד ר"ה וְאִידָּהּ גִּיסָא קָאִי אֶפְתַּח מְבוּי גְּדוֹל אֲזִי לְשׁוֹן אִידָּהּ גִּיסָא לֹא אֲתִי שְׁפִיר עַכ"ל וְאוּלָּם הַרְשָׁב"א וְרִיב"ש מְפָרְשִׁים כְּפִי ר"ח וְכֵן מְבוּי כְּנִדְל מְפָרְשִׁים כְּדִפְיִרְשׁוֹ תוֹס' בְּשֵׁם ר"ת שְׁהִיּוּ מְבֹאוֹת קְטַנִּים פְּתוּחִים לְמְבוּי הַגְּדוֹל מִשְׁנֵי צְדָדִים זֶה שְׁלֹא כְּנִגְדָּ זֶה וְהַמְּבוּי גְּדוֹל לְכָל הַפְּיִירוּשִׁים הֵיזֶה סְתוּם מְחַד צַד וּמְחַד צַד הֵיזֶה מְפֹלְשׁ לר"ה וּמַה שְׁפָרְשׁוּ עוֹשָׂה צַה"פ לְגְּדוֹל בְּאֶחָד מִשְׁנֵי רֵאשִׁיּוֹ.

ר"ל לענ"ד בְּאֶחָד מִשְׁנֵי רֵאשִׁיּוֹ הַמְּפֹלְשׁ (וְעֵינּוּ ב"ח וּמְהַר"י בֶּן לֵב סִפְרָא ג' ס' ע"ד) וְאָמַר אֲבִי עוֹשָׂה צַה"פ לְגְּדוֹל מְפָנִי שְׁהִיא מְפֹלְשֶׁת מִן הַצַּד לְמְבֹאוֹת קְטַנִּים וְהִנֵּה כְּנִלְהוּ מִשְׁתָּרִי בְּלַחֵי וְקוֹרָה וְאֶקְשִׁי לִיָּה רַבָּא מ"נ מְדָלָא חֲזִינִישְׁתָּ עַל הַמְּבֹאוֹת קְטַנִּים שְׁהֵם מְפֹלְשׁוֹת מִן הַצַּד לְהַמְּבֹאוֹת קְטַנִּים שֶׁכְּנִדְוּ ש"מ דס"ל דְתוֹרְתוֹ פְּסָתוּם א"כ אִף הַגְּדוֹל לְמַה לָּךְ צַה"פ וְעוֹד וְכו' אֵלָא אָמַר רַבָּא וְדָאִי זֶה נִיחָא דְהַגְּדוֹל צָרִיף צַה"פ כְּדִקְאָמַרְתָּ מְפָנִי שְׁהִיא מְפֹלְשֶׁת מִשְׁנֵי צְדָדִי הַמְּבֹאוֹת קְטַנִּים אֲבָל הַקְּטַנִּים עוֹשָׂה צַה"פ לְהֵאִי גִיסָא לְכֹלְהוּ ר"ל בְּהַצַּד שֶׁמְפֹלְשִׁים לר"ה וְאִם אִידָּהּ גִּיסָא ר"ל הַמְּבֹאוֹת קְטַנִּים שֶׁמְצַד הַשְּׁנַי מִשְׁתָּרִי בְּלַחֵי וְקוֹרָה וְהֵינּוּ מִשׁוּם דָּאִף דִּישׁ צַה"פ לְהַמְּבוּי גְּדוֹל אִף בְּהַצַּד שֶׁמְפֹלְשֶׁת לר"ה מ"מ הַמְּבֹאוֹת קְטַנִּים שֶׁבְּחַד צַד מְפֹלְשֶׁת לר"ה וּבְהַצַּד שֶׁמְפֹלְשִׁים לְהַמְּבוּי גְּדוֹל אִף שְׁהִיא נִחְשָׁבַת פְּסָתִימָה מִשְׁנֵי עֲבָרֶיהָ ע"י הַצַּה"פ דִּינְדָּה מ"מ הַקְּטַנּוֹת נִחְשָׁבִים כְּמְבוּי עָקוּם מִן הַצַּד ע"י הַפְּיִירוּשׁ שֶׁכְּמְבוּי הַקְּטַנָּה שֶׁכְּנִדְוּ אִף שְׁאִינָם כְּנִדְוּ מִשְׁמַע מ"מ מְבוּי עָקוּם מְקָרִי מִשָּׂא"כ אִם כָּל הַקְּטַנּוֹת שֶׁמְחַד צַד מְתוּקְנִים בְּצַה"פ וְגַם הַגְּדוֹלָה בְּסוּפָּה כְּדָאָמַר אֲבִי בְּצַה"פ שׁוּב הַצַּד שֶׁכְּנִדְוּ מִן הַצַּד מְבֹאוֹת סְתוּמִים בְּהַצַּד הַפּוּנָה לְמְבוּי גְּדוֹל וּלְהֵכִי מִשְׁתָּרִי הַצַּד לר"ה בְּלַחֵי וְקוֹרָה: אִף עֲדִינּוּ מ"מ הֵם מְפֹלְשִׁים כְּמִין ח' שְׁהִיּוּ יָכוֹל לְלַכֵּת בְּתוֹכָם מר"ה לְמְבוּי הַגְּדוֹל וּלְסַבֵּב בְּתוֹכָהּ לְמְבוּי קְטַנָּה שֶׁכְּנִדְוּ לר"ה א"ו הוֹכִיחַ מִזֶּה דְכְּמִין ח' מְפָנִי שְׁאִינּוּ יָכוֹל לְפַלְשׁ לִילָךְ לר"ה אַחַר מִמָּה שְׁיִוצֵא מִמֶּנּוּ לֹא מְקָרִי מְפֹלְשׁ וְלֹא צָרִיף צַה"פ כָּל עֵינְקָר עֵינּוּ וְדו"ק: סִימָן שְׁפָה סַעִי א' מְבוּי שֶׁנְּפָרֵץ בּוֹ פִּירְצָא וְכו' וּבְסַעִי ב' נְפָרֵץ מְצַדוֹ וְכו' צ"ע ב"י מַה שֶׁעוֹשָׂה מִזֶּה ב' סַעִיפִים וְסַעִי א' הוּא ל' הַרְמַב"ם וְסַעִי ב' הוּא ל' הַטוֹר וְלְהַטוֹר אִין הַבְּדֵל וְאַף כְּלָפִי רֵאשׁוֹ אִינוּ מְוָתֵר בְּפִרְצָה אִף כִּי נִשְׂאָר פֶּס ד' אֵלָא בְּלֹא בְּקַעֲוֵי בּוֹ רַבִּים וְהִנֵּה הַמ"א סק"ג פְּתַב מַה שֶׁכְּתַב וּמְסִיִּים

וְלִזְהָה כִּינּוֹן הַטּוֹר וְרִי"ו פְּדֵי לִינְשֵׁב תְּמִיחַת הַבַּי עֲלֵיהֶם וְעֵינַי סִי שֶׁס"ג סְעִיף ל"ד מֵה שֶׁהִבְאֵתִי בְּשֵׁם הַרִיטְבָּ"א וְלֹא פָּעַל מְאוּמָה וְכֹה"ג מֵה שֶׁהִט"ז מְשַׁנֵּי וּמִתְמַיֵּה עַל הַתּוֹסֵס נְמִי לָאוּ מְיָדִי הוּא כִּי ז"ל הַרִיטְבָּ"א בַּד"ה לֹא שֶׁבִקְוֹ דָּף י' ע"ב וּמִיָּהוּ אֶפְתִּי קִשְׂיָא לָן הָאִיף הַכְּשָׁרְנוּ וְכו' וְאַפִּילוּ בַּתְּחִילַת הַכְּשָׁר מְבוּי וְאֵילוּ הֵתָם וְכו' וְאֵע"פ שֶׁהוּא בְּסוּף מְבוּי שְׁאָנוּ מְקִילִין יוֹתֵר בְּכָל מְקוֹם וְתוֹ לְדַעַת הַט"ז לֹא מִקְשָׁה הַגַּמ' וּמ"ש מְדַרְב אֲמִי נְרַב אֲסִי ע"ש וּק"ל וְהַעֲיָקֵר לְדִינָא פְּדַעַת הַב"י וְכִדְהוֹכִיחוּ הַתּוֹסֵס וְהִנֵּה מְסַתִּימַת כָּל הַפּוֹסְקִים רֵאשׁוֹנִים וְאַחֲרוֹנִים מְבוֹאֵר דְּדִין פִּירְצוֹת מְבוּי שְׁיָיָה אִף בְּמְבוּי הַנְּתִירַת פְּתִיחָה בְּצַה"פ וְכֵן נִשְׁמַע מִהַרִּיב"ש סִי ת"ה שֶׁהָרִי דָן עַל כָּל הָעִיר דִּין פְּרָמְלִית ע"י פְּרִצַת שְׁבַחוּמָה פְּחוֹת מִי דְבָקְעֵי בִּיָּה רַבִּים אִף דְּבָלִי סָפֵק אִף הַשְּׁעָר הָאֶחָד שֶׁלֹּא הָיָה בּוֹ דְּלִתּוֹת מ"מ צַה"פ הָיָה לוֹ פְּדָרָף כָּל שְׁעָרֵי עֲיִירוֹת אִף הַא"ע כְּתֹב בְּהַשְׁיָגוֹ עַל הַמ"א בְּדִין עֲיִירוֹת בְּלִשׁוֹן זֶה דְּדוֹקָא בְּמְבוּי הַנְּתִירַת ע"י לְחֵי וְקוֹרָה בְּזַה אֲסוּר בְּש"ס וּפּוֹסְקִים פִּירְצָה ד"ט כִּינּוֹן דִּישׁ כְּבָר פְּתַח בְּצַד הַרְבִּיעִי שְׁבוּ לְחֵי וְקוֹרָה לְכֵן כָּל שְׁיֵישׁ עוֹד פְּתַח לֹא הִתִּירוּ דְּחַד פְּתִיחָא שְׁרִי וְלֹא שְׁנִים [וְעֵינַי ב"י מְבִיא בְּשֵׁם רַש"י דָּף ה' ד"ה אִם יֵישׁ שֵׁם פֶּס ד' בְּלִשׁוֹן זֶה וּמְבוּי אֵינּוּ נִפְסָל בַּפְּתִיחַ הַרְבֵּה] אָבָל לְדִינּוֹ דְּכָל מְבוֹאוֹת נִתְקַנּוּ ע"י צַה"פ וְכ"ש מְקוּפּוֹת חוֹמָה אִי מְצַד אֶחָד נִפְרָץ פְּרִצַת י' כִּינּוֹן דָּאִין שׁוּם פְּתַח רַק מְצַד אֶחָד אֶפִּילוּ נִפְרָץ פְּרִצַת י' כִּינּוֹן דָּאִין שׁוּם פְּתַח רַק מְצַד אֶחָד אֶפִּילוּ נִפְרָץ בְּצַד אֶחָד כְּמָה וְכִמְהָ פִּירְצוֹת שְׁרִי רַק שֶׁלֹּא יֵהָא אֶחָד מֵהֶן יוֹתֵר מִי אַמּוֹת.

לֹא מְבַעֲיָא אִם הַצַּד זֶה שֶׁנִּפְרָץ הוּא עוֹמֵד מְרוּבָה עַל הַפְּרוּץ פְּשִׁיטָא דְּשְׁרִי דְּלֹא גָרַע מְלַחֵי כַּמ"ש. בְּש"ס דָּף ה' וְכו' ע"ש הִנֵּה הוּא סוֹבֵר דְּהַפִּירְצַת הַצָּרִיכִים תִּיקוֹן בְּסִי זֶה כְּגוֹן הִיכִי דְּבָקְעוּ בּוֹ רַבִּים נִתְקַנּוּ ע"י לְחֵי וְקוֹרָה וְלִהְיֵי דָן בַּק"ו שֶׁתּוֹמֵר אוֹתוֹ צַד בְּעוֹמֵד מְרוּבָה כְּדָדוֹן הַסּוּגִיָּא דָּף ה' וְכִמְהָ שֶׁגַּג בְּזַה דְּז"ל הַרִיטְבָּ"א וְכָל שֶׁהוּא גְדוֹן כְּפִירְצָה בֵּין יוֹתֵר מִי וּבֵין בַּד"ט לֹא סָגִי בְּלַחֵי וְקוֹרָה אֶלָּא בְּעִי צ"פ שְׁאִין לְחֵי וְקוֹרָה מִתִּירִין אֶת הַפִּירְצָה וּר"ל דְּדוֹקָא מְבוּי סְתוּם נִתְרַת הַפְּתַח בְּלַחֵי וְקוֹרָה אוֹ אֶפִּילוּ מְפּוֹלְשֵׁת דַּמ"מ הַשְּׁנֵי צְדָדִים פְּתִיחִים הֵן לְצֵאת וְלָבֵא בְּהֵן נִתְרַת אַחַת בְּצַה"פ וְאַחַת בְּלַחֵי וְקוֹרָה אָבָל פִּירְצָה בַּד"ט וּבָקְעֵי בּוֹ רַבִּים דְּשֵׁם פִּירְצָה עֲלֵיהָ תוֹ לֹא מְשַׁתְּרִי בְּלַחֵי וְקוֹרָה וּמִמִּילָא דְּלֹא אֶפְשָׁר לְמִילָף הִיתֵר דְּעוֹמֵד מְרוּבָה בַּק"ו וְאִין לְהַקְשׁוֹת עַל הַרִיטְבָּ"א מִמָּה שֶׁנִּתְבָּאָר סִי שֶׁס"ד סְעִיף ג' דְּמְבוּי עָקוּם נִתְרַת בַּצ"פ בְּכָל א' מְב' רֵאשִׁי וְלַחֵי אוֹ קוֹרָה בְּעַקְמִימוֹת אִף דְּבַגְמָרָא מְדוּמָה זֶה לְפִירְצָה מִן הַצַּד וְע"ש בְּהַרִיטְבָּ"א שֶׁמְבָאָר אֲנֹפֵן הַדְּמִיוֹן הָרִי שְׁאִי פִירְצָה נִתְרַת בְּלַחֵי וְקוֹרָה וְגַם בְּסַעֲרֵי שְׁאֲחַר זֶה אֶפִּילוּ נִרְאָה מְבַחוּץ נִינְדוֹן מְשׁוּם לְחֵי אִף לְפִירְצָה דְּזֶה אֵינּוּ דְּחִילּוּק יֵישׁ בֵּין נִפְרָץ לְפְרָמְלִית וּמַכ"ש לִר"ה שְׁיֵישׁ ע"י הַפִּירְצָה חִסְרוֹן לְמַחֲזִיגָה לְבִין נִפְרָץ לְחִצָּר שְׁאִין בּוֹ אֶלָּא מְשׁוּם הִיכָר וְכֵן אֵימָא בְּרִיב"ש סִי ת"ה בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א [וְעֵינַי סִי שֶׁס"ד הַנְּ"ל] וְא"כ הַכְּרוּר דְּנְמִי אֵינּוּ נִתְרַת בְּעוֹמֵד מְרוּבָה וְזֶה בֵּין בְּמְבוּי הַנְּתִירַת בְּלַחֵי וְקוֹרָה וּבֵין בְּנִתְרַת בַּצ"פ וְכֵן מְבוֹאֵר יוֹתֵר לְהַדְיָא בְּהַרִיטְבָּ"א דָּף י' ע"ב שֶׁכְּתֹב שֵׁם כְּמָה שֶׁהַקְשָׁה עַל פִּי הַרְבָּב"ד בְּקוֹשְׁלֵי הַגְּמָרָא וּמ"ש מְדַרְב אֲמִי נְרַב אֲסִי בְּלִשׁוֹן זֶה וְאַפִּילוּ תֵּהָא פְּתַח מְבוּי גְדוֹל מְעַשֵּׂר בַּצ"פ מ"מ וְכו' וְזֶה קָאִי עַל דִּין דְּרַב אֲמִי וּר"א וְהוּא הִדִּין דְּסַעֲרֵי א' וְלְדַבְרֵי הַא"ע אִיף אֶפְשָׁר דְּאִיירִי בְּצַה"פ לְמָה אֲזַ תִּתְאַסֵּר ע"י פִּירְצָה שְׁבַצְדָּה בַּג"ט אִם לֹא נִשְׂאָר פֶּס ד' וְלְמָה לֹא תּוֹמֵר בְּעוֹמֵד מְרוּבָה א"ו דְּכָל זֶה לִיתָא וְאִין לְחַלֵּק בְּשׁוּם אֲנֹפֵן: אֲמַנְם זֶה נִלְעַנ"ד דִּישׁ לְדוֹן בְּעִיר אִם הַפִּירְצָה הוּא בְּמִשְׁדָּה

רוחב השנה בזה הצד ממש דאית בה השער בזה"פ דאז י"ל דהוי פפירצה שמראשה ממש דנלמד בתוס' וב"י דין דסי' שס"ג סעיף ל"ד דמותר בפחות מ' מטעם דלא שבקו פתחא רבא אמנם אף בזה לבי מהסס פי י"ל טעם זה לא שייך אלא בפירצת מבוי דוקא שיהיא קצרה על הרוב לא יותר מכ' אמה רחבה משא"כ בעיר שרחבה הרבה ודאי דשייך נמי קיצור דרך אף בחד צד לאותן הדרים מול הפירצה ורחוק הרבה האלקסון של השער וי"ל דיש נמי למיחש כל דלא נפרץ למקום מטונף לבקיעת הרבים וי"ל נמי דהא עכ"פ אין למיחש דלישפק פתחא רבא וצ"ע: תו עיין ט"ז ומ"א מסקו תרנוניהו דבחקר אינו מזיק בקיעת הרבים לפירצה פחותה מ' ובספר א"ע האריה וכתב דמסעיף ג' אין ראיה דשם אפילו המבוי מותר בכלה לאמצע ע"ש פי דבריו בזה ודאי תמוהים דמה ענין להמבוי שפירצתה להחצר שהוא רה"י גמור אלא דאיסור המבוי יבא מצד פירצת החצר שפנגדה שמתוך כך נראה כמפולש לר"ה וכל שפלה לאמצע והפירצה זה שלא פנגד זה לא נראה כמפולש אבל החצר שפירצתו לר"ה וילדעתו שרוצה להשוות חצר למבוי בכל פרטיו מה יועילו בגופין שיש להחצר במקום שמפולש אל המבוי נהי דע"י גיפופין חשוב זה לפתחו מ"מ למה לא ליתסר ע"י בקיעת הרבים מפתחו להחצר ומהחצר ע"י הפירצה לר"ה דומיא דמבוי הנאסרה ע"י פירצה אחת לר"ה אם בוקעים בה ותו שבהדיא איתא במתני' שהובאה בהסוגיא שם חצר שרבים נכנסים בזו ויוצאין בזו ומבואר בגמרא שם דאפילו בששני פרוצות זו פנגד זו ובכלל דמתני' כל פירצה שהוא בעשר מותרת ומ"ש לבסוף דבדף כ"ב פרש"י דבאית לה גידודין איירי וקשה בדף ח' דמשני אי מהתם ה"א ה"מ היכי דלא דרסי בה רבים וכו' ומקשה הא נמי תנינא חצר שהרבים וכו' ואילו התם דוקא בדאית להו גידודי איירי הו"ל לשנוי אי מהתם ה"א דוקא דאית ליה גידודי וקמ"ל דאע"ג דבקעו בו רבים להדיא ויש בזה לדחוק אבל בל"ז אין מזה ראיה פי מה דפי' רש"י ז"ל אינו אלא לאלמי הקושיא דלא ניחא תשמישתיה ע"י שהפירצה דחוקה על הרוב שהפתחים קצרים וגידודין יש ולהכי על הרוב אין חידוש דין לרפנן דלא אתו רבים ומבטלי מחיצות אבל ודאי סתמא דהברייתא איירי אף בפירצה רחבה עד י' אמות דודאי אינה דחוקה וגם בדלית לה גידודי דבקעי בה רבים להדיא ומה שמביא תו ראי' מדדהחליטו התוס' דחצר מפולש צריף צה"פ ואילו דין דמבוי משונה מחצר מנין להם.

בזה יותר דבריו תמוהים דכי ס"ד דחצר מפולש משני צדדים ואין לכל המקום יותר משני מחיצות יהא מוכשר לטלטל ע"י שני פסין או פס ד' שהוא פרוץ מרובה על העומד הא לא קי"ל כר' יודא דשני מחיצות דאורייתא ופשיטא דצריף צ"פ ברוח ג' שאז לא נשאר אלא צד שהחכמים החמירו והם אמרו והתירו בחצר פרוץ מרובה ע"י פס ד' או ב' משהין אף ראי' אחת מביא דא"כ איף פסקינן כר"ה ברי' דר"י דעומד מרובה על הפרוץ פשר במבוי דזה לפ"ר ודאי צ"ע דקשה ומה בכך שר"ה ברי' דר"י סובר מבוי נמי פירצתו בעשר אפתי איפא למיפרה מה לחצר שפן פירצתו בעשר ואפילו בקעו בו רבים תאמר במבוי שאם בקעו בו פירצתו בד'.

אבל לענ"ד זה נמי לק"מ דבל"ז תמוה קושיא זו על הפוסקים כר"ה פדאיתא בהרא"ש דמבוי פירצתו בד' וקשה מה יענו הא נמי פוסקים דינא דר"ה בריה דר"י בעומד וכו' וילדבריהם הא מופרף הק"ו א"ו דסוברים דע"כ לא מקשה הסוגיא הפירכא דמה לחצר שפן פירצתו בעשר אלא כל כמה דלא נחתינו להשקלא וטרני' שבדף ו' וסברינו דמבוי

פירצתו בד' בכל אופן נאפילו בדאית ליה גידודי דאז אולא הפירכא על אופן זה אמאי דיליף דליתכשר מבוי בדופן הרביעי ע"י עומד מרובה מק"ו דלחי וקורה שאין מועיל לדופן רביעי דחצר כשהוא פרוץ במילואו ומועיל למבוי מכ"ש עומד מרובה דמועיל לחצר בכל צדדיו אינו דין שיועיל למבוי בדופן רביעי במקום שמועיל לו לחי וקורה על זה שפיר פריה מה לחצר שהעומד מרובה מועיל לו מן הצדדים שפירצתו בעשר תאמר במבוי שפירצתו בד' ואינו מועיל לו העומד מרובה לשוני' פתחא עד עשר ה"נ דלא יועילו העומד מרובה בכותל רביעי לשוני' פתח משא"כ להמסקנא דמוכח עכ"פ מדרב אמי ור"א דאף במבוי שפירצתו בעשר ע"י עומד מרובה על הפרוץ נקל לעשותו פתח דהיינו בדאית ליה גידודי המונעים בקיעת הרבים שוב שפיר איכא למילף הק"ו שיועיל נמי בדופן הרביעי לשוני' פתח ולא שנייה למיפנה מה לחצר שפן פירצתו בעשר אף בלא גידודי כי ההצרכת גידודי למנוע בקיעת הרבי' במבוי זה אפשר מצד שבמבוי שקיח בקיעת רבי' יותר מבחצר: [או זולתו מהטעמי' כדחמירו לענין בת' ונחצירו' לתוכו א"נ דוקא במבוי שארכו יתר על רחבו הוא דאיכ' למיחש דכדי לקצר דרכם לישבוקו הפתח ותשאר המבוי בלא תיקון משא"כ במרובע ומכ"ש ברחבו יתר על ארכו אין חששא זו] אבל עכ"פ בגוף הנידון דעומד מרובה על הפרוץ שע"ז אנו דנין לשית על ידו פתח בדופן הרביעי ושנין חצר ומבוי יש ללמוד בק' מלחי וקורה דלא מהני בחצר דיהני במבוי ואין הכרח להמסקנא לומר ר"ה בריה דר"י טעמיה דנפשי' קאמר וזה נראה נמי מהראיה גופה שפביא הר"ה מר"ה בריה דר"י ולא ולא מדפסקינן שהמבוי נותר בעומד מרובה וא"כ בממילא לדידן לענין בקיעת רבים דאין לעשות ממנו פירכא במכ"ש להכי לפ"ר נראה שיהדין עם הט"ז ומ"א: אף עדיין צריה לי עיון רב שהרי ריש סי' שס"ד בארתי מה דפסקינן בר"ה דצריה נ"ד דוקא היינו שטת הרי"ף שפוסק שר' יוחנן דאמר ירושלים אלמלא וכו' וכדאיתא בהריטב"א דף כ"ב דאין הלכה כר"א וכן איתא בהרמב"ן ריש עושין פסין דהלכה כר' יוחנן שפוסק כר' יודא בפסין נמי דאתו רבים ומבטלי מחיצות והרמב"ם שפוסק כרבנן בפסין להכי באמת אינו מצריה נעילה ע"ש נמצא לסתימת הש"ע דעה א' דצריה נעילה משום דאתו רבים ומבטלין מחיצות אם כן איך אפשר ליפסק הברייתא חצר שהרבים נכנסין בזו ויוצאין בזו רה"י לשבת אפילו בלא גידודי הא שם דף כ"ב ע"ב איתא איבעיא לר' יודא תל דהיינו בקיעת רבים בדלא ניחא תשמישת' ופשט ליה דלר"י אין הדין לשוב מקשה ת"ש חצר וכו' ומסיק דלר"י אפילו חצר דלא ניחא תשמישת' דהיינו כדפרש"י שהפתחים קצרים ואית ביה גידודי נמי ר"ה הוא אלא דהברייתא אתי כרבנן ולפסק הנ"ל כר' יוחנן ור"י א"י איך אפשר ליפסק ברייתא זו נאפילו בגידודי ומכ"ש היכי דלית ביה גידודי ובקעו בו רבים וזה גופא נמי דצריה לי עיון בדף ח' דאיתא שם דינא דר' ירמיה בר אבא אמר רב דהיינו הדין דסערי' ג' דמשמע לן אפילו דרסי בי' רבי' ולדעת ר' יודא דאתו רבים ומבטלי מחיצות הא זה לא אפשר: אמנם נראה דאף זה לק"מ דז"ל הריטב"א דף כ"ב באמצע דבור המתחיל כאן הודיעה ומ"מ לא אמר ר' יוחנן אלא בירושלים וכיוצא בו דבקעו בה תמיד להדיא והדרה סלולה שם לרבים להשתמש לעבור שם תמיד אבל במבואות המפולשין לר"ה שאין בקיעתה תדירה וסלולה להדיא אע"פ שפוקעין בה לא מבטלי מחיצתא דפתחים והראיה ממנה"י דפ"ק דחגיגה ות"ק אליבא דב"ה דאיפלגו פיצד מערבין ר"ה דחגיגה

מכשירו בְּדִלְתָא אֶחָד מִכָּאן וְאֶע"פ שְׂאִינָה נִנְעֶלֶת וְלֹת"ק אֶפִּילוּ בַצ"פ וְלֹא פְּלִיג עָלֶיהָ ר' יוֹחָנָן אֲדַרְבָּא פְּרַכְיֵנּוּ הֵתָם מֵהָא דר' יוֹחָנָן דִּירוּשְׁלַיִם וּמְשׁוּם הָאֵי פִּירְכָּא אוּקְיָמָנָא בְּמִבּוּאוֹת הַמְּפֹנְלָשִׁין לר"ה פְּלוּמֵר שְׂאִין הִדְרָךְ סְלוּלָה שָׁם אֲלָמָא מוֹדָה ר' יוֹחָנָן בְּהָא וְלֹא עוֹד אֲלֵא דִּיהוּא שְׁקֵלָא וְטַרְנִי אֲלִיבָא דר' יוֹחָנָן הוּא דְאוּקְיָמָנָא בְּהֵכִי וְאִילוּ לר"א תִּלְמִידוֹ הוּא ס"ל הֵכָא פְּרַבְנֵן דְּלֵא אֲתִי רַבִּים וּמִבְטְלוּ מְחִיצוֹת וְאֶפִּילוּ בְּמָקוֹם שְׁהִדְרָךְ סְלוּלָה וְאִין לָהֶם מַעְבָּר אַחַר וְהָא דְפָסִי בִּירְאוֹת ג"כ הִדְרָךְ סְלוּלָה הוּא לְזִמְן שְׁעוּבָרִים בּוֹ דְבִקְעֵי בּוֹ רַבִּים לְהִדְיָא פְּאָדָם שְׁעוּבָר בְּדַרְכּוֹ הַסְּלוּלָה עַכ"ל וְדַבְרֵיו בְּרוּרִים וּמְוַכְרָחִים וּמְשַׁמְעִים בְּלִשׁוֹן ר' יוֹדָא דְאָמַר אִם הִנֵּה דְרָךְ רַבִּים מִפְּסָקְתָן יִסְלַקְנָה לְצַדְדִין וְא"כ הָא וְדָאֵי מַה דְּמִקְשָׁה ת"ש מִחֲצָר שְׂרַבִּים וְכו' הִנֵּה יָכוֹל לְתַרְץ דְּאֶפִּילוּ לר' יוֹדָא נִיחָא וּבִשְׂאִין הִדְרָךְ סְלוּלָה אֲלֵא כְּמוֹ דְּמִשְׁנֵי תוֹס' ד"ה ת"ש דַּא"כ מַה אִנְרִי חֲצָר דְּלֵא נִיחָא תְּשַׁמְיָשְׁתָּן אֶפִּילוּ נִיחָא נְמִי כְּדַפְרִיךְ לְרַבְנֵן אֲבָל לְהֶאֱמַת הָא כְּתַבּוּ תוֹס' ד"ה מְנִי דְּהוּי מְצִי לְשִׁנוּי לְעוֹלָם רַבְנֵן וּקמ"ל דְּאֶפִּילוּ לְטַלְטַל שְׂרִי אֲלֵא דְעַדִּיפָא מְשַׁנֵּי א"כ לְהֶאֱמַת הַבְּרִייתָא רַבְנֵן נְמִי הוּא וּקמ"ל דְּאֶפִּילוּ לְטַלְטַל שְׂרִי וְכֵן אַף לר' יוֹדָא הִלְכְתָא הוּא וּמִטְעַם הַמְּבֹאֵר בְּהֵרִיטְבָא שְׂאִינוּ דְרָךְ סְלוּלָה וְלֵהֲכִי אַף הַפּוֹסְקִים כר' יוֹדָא ור"י שְׁפִיר דְסִבְרֵי בְּחֲצָר דְּלֵא אֲתוּ רַבִּים וּמִבְטְלֵי מְחִיצָה וְאֶפִּילוּ בְּקַעֲנוּ בּוֹ רַבִּים לְהִדְיָא בְּלֵא גְדוּדֵי מְפַנֵּי שִׁמ"מ אִינוּ דְרָךְ סְלוּלָה וְאִךְ בְּמִבּוּי הוּא דִּיהַחְמִירוּ בְּפִירְצָה מִן הַצַּד וְכָל זֶה נִרְאָה בְּרוּר מִן הַסּוּגִיָּא דָּף ח' הַנְּ"ל וְדוּק: וְהִנֵּה בְּמַה יְהֵא נִתְלָה קוֹלֶת הַחֲצָר צ"ע דָּאִין לֹא מְפַנֵּי שְׁחֲצָר אִינוּ סְמוּךְ לר"ה כְּדָאִיתָא בְּתוֹס' דָּף י"ג דְּזֵה אִינוּ דְּדוּקָא שָׁם דְּקָאֵי עַל הַיִּתֵּר פְּתַח הַחֲצָר שָׁאֵם אֲרַכּוּ יִתֵּר עַל רַחְבּוֹ שְׁנִיתֵּר בְּלַחֲזֵי שְׁפִיר י"ל שְׁהוּא מִטְעַם זֶה שְׁסִתָּם חֲצָר פְּתַח כְּנִיסְתוֹ הוּא לְמִבּוּי נִמְצָא דָּאִינוּ סְמוּךְ אֶפִּילוּ לְכַרְמְלִית אֲלֵא לְמִבּוּי שְׂאִינוּ אֲלֵא דְמִיּוֹן כְּרַמְלִית מְפַנֵּי חֶסְרוֹן הַשְׁתוּף מִשָּׂא"כ פִּירְצַת חֲצָר מִד' רוּחוֹתֶיהָ שְׁנִיתֵּר בְּעוֹמֵד מְרוּבָה עַל הַפְּרוּץ דְּנִפְק מִהַמְתַּנֵּי דָּף ט"ו ע"ב כְּדָאִיתָא בְּרַש"י דָּף ה' ע"ב וְשָׁם הָא קָאֵי עַל הַרִישָׁא שְׁיִירָה שְׁחִנְתָּה בְּבִקְעָה וְהָרִי הַפִּירְצוֹת לְהִדְיָא לְכַרְמְלִית וְכֵן גּוּפָא דְדִינָא דר"י בַר אֲבָא א"ר הָא אִינְרֵי בְּשִׁנְפְּרָצָה חֲצָר כְּגַדּוֹ לר"ה כְּדָאִיתָא שָׁם בְּרַש"י דָּף ח' וְאִי נִימָא דְנִתְלָה בְּמַה שְׂאִין בְּתִים וְחֲצִירוֹת פְּתוּחִים לְתוֹכוֹ זֶה קִשָּׁה עָלֵי לְאוּמְרוֹ אַף שִׁהֲמ"א סִי' שִׁס"ג תְּלָה בְּזֵה קוֹלָא לְמִבּוּאוֹת שְׁלֵנוּ דְּלֵא לִיבְעֵי צ"פ בְּעַקְמִימוֹת כִּי כְּפִי טַעַם הַרְשָׁבָא אוּ דְרַבִּינוּ יוֹנְתָן זֶה סָבָה לְחֻנְמֵרֵת מִבּוּי דְּלֵא לִישְׁתְּרֵי בְּלַחֲזֵי אֲבָל לֹא לְקוֹלָא דְּלֵא לְזִיק לוֹ פִּירְצָה דְּבִקְעוּ בּוֹ רַבִּים לְהִכִּי הָעֵינְקָר כְּדַבְיָאֵר הַט"ז סק"ג שְׁעֵינְקָרוּ תְּלוּי בָּאֵם הוּא מְרוּבָע אוּ עָגוּל דִּינוּ דִּין חֲצָר וְאִם אֲרַכּוּ יוֹתֵר עַל רַחְבּוֹ נִידֵן כְּמִבּוּי כִּי לְתַנְאֵי זֶה לֹא יִדְעִינֵן טַעַם וְסָבָה אֲלֵא כְּהִלְכְתָא לִמ"מ וְעֵינֵן תוֹס' ד"ה שְׁפִירְצָתוֹ בַּד' דָּף ה' ע"ב וְשְׁפִיר י"ל דַּה"ה כָּל הַדִּינֵין נִתְנוּ בְּזֵה וּמַעֲתָה עֵינֵן מ"ש הַמ"א סק"ד וצ"ע בְּמִבּוּאוֹת שְׁלֵנוּ אִם יֵשׁ לָהֶם דִּין חֲצָר וְה"ה בְּעִיר הַמְּוֹקֶשֶׁת חוֹמָה וְנִפְרָץ בָּהּ פִּירְצָה בַד"ט וּבְקַעֲנֵי בָּהּ רַבִּים לְדִידֵן דְּקִי"ל דִּישׁ לָהֶם דִּין חֲצָר צ"ע אִם יְהֵא מוֹתֵר וְיֵשׁ לְהַחְמִיר עִמ"ש סִי' שִׁס"ג סְעִיף כ"ו ר"ל דְּשָׁם ס"ק כ"ה פְּתַב וְאֶפְשָׁר דְּלֵא פְּלִיגֵי בְּמִבּוּי וְהִנֵּה בְּעִיר אִינִי יוֹדַע מַה מְסוּפָק הָא בְּסִי' שִׁס"ג ס"ק ל"ד מְבִיא בְּעַצְמוֹ הַרִיב"ש סִי' ת"ה וְכַתֵּב שָׁם לְעֵינֵן הֵכָא וְהָרִי הַרִיב"ש מְעוֹלָם לֹא נִסְתַּפֵּק (וְזֵה נְמִי הִנֵּה בְּהַעֲלָם מִן סֵפֶר גְּזִירַת שְׁמִשׁוֹן שְׁכַתֵּב בְּדַבְרֵי מ"א אֵלוּ וּנ"ל דְּקָאֵי עַל הַמְּבּוּאוֹת שְׁבִתוּכָה אֲבָל אִם מְטַלְטְלִין בְּכָל הָעִיר לֹא שְׁיִיךְ שְׁבִיק פְּתַחא רַבָּה כו' כִּמ"ש סק"ב דְּהָא א"צ שׁוּם תִּקּוּן בְּפְתַחא רַבָּא פְּלָל וְדוּק וְע"ל בַּס"ז בְּהִגָּה עַכ"ל וצ"ע בְּמַה אִינְרִי] וְכַתֵּב

וא"כ בעירכם זו אם הייתה ניתנת כולה בקיף חומה הייתם צריכים לערב כולה יחד ולשפוך רשות הגזים כולם אמנם נראה שמפני הפירצות שיש בטל הכשירה אם הרבים בוקעים בה ואע"פ שאין בה פירצה יתירה על עשר דהא אפילו רב חנן ב"א אמר דמבוי שגפרץ מצדו בעשר מודה דאי בקעי בה רבים פרצתו בד' וכו' עכ"ל ומה דנקטי' דדינה פקצר היינו פדנתבאר ס"ס שנ"ז לענין דלא ליהוי פרמלית אלא חצר שאינו מעורב והריב"ש קורא אותה מבוי שאינו מעורב ולעולם רה"י גמור אבל מפל מקום פיון דתוד' המחיצות הללו בתים ונחצירות פתוחים ועל הרוב אורפה יותר מרחבה סובר בפשוט שדינה פמבוי לענין זה והיינו נמי שפתי שם בנ"ד שהיה בהעיר פתח אחד בלי דלתות שהרי פתח זה לא גרע מלחי או קורה: ומה שמסופק תו המ"א במבואות שלנו לא מיבעי' לדעתו פנ"ל דלענין זה דפירצות אינו נתלה כלל אלא במרובע או ארכו יותר מרחבו דפשיטא לענ"ד מבואות שלנו שארפן יתר על רחבן דדין מבוי להם לענין זה אלא אפילו לדעתו והיינו ע"פ דבריו שבסי' שס"ג שהחליט דמבואות שלנו אין בתים ונחצירות פתוחות להם והוציא זה מהרמ"א וכבר כתבתי שם שמעולם לא פיון הרמ"א לדעתו ולענ"ד אף מבואות שלנו נהי שאין הנהוג בנחצירות לפני הבתים מ"מ בלי ספק אצלי שאם ב' אנשים דרים בבית אחד כל אחד בחדר מיוחד פנהוג שהרבה בעלי בתים דרים בבית אחד כל אחד בחדר בית החורף ולפניהם פאהר הויז המשותף בין שניהם שאם לא עירבו ע"ח אסורים להוציא מחדרם לפאר הויז ויש להפאהר הויז כל דין חצר מפני שהבתי חורף הם הרשות המיוחדת והפאהר הויז רשות המשותף וכן מבואר בהרמב"ם ריש הלכות עירובין הלכה ה': וא"כ הרי פשיטא המבואות שלנו נמי נחצירות ובתים פתוחים לתוכו דהיינו הפאהר הייזר הם הנחצירות וכו' ב' בתים דהיינו הבתי חורף וענין סי' שס"ג בב"י ב' הטעמים הנאמרים בחילוק מבוי ונחצר לענין היתר לחי וקורה לענ"ד מטעם שניהם מבואות שלנו דין מבוי להם אף לענין לחי וקורה וטעמינו בצה"פ כבר מבואר שם ע"פ הד"מ וממילא ה"ה לנדון זה שאין להפריד מבואות שלנו מדין מבוי לכל מילי הן לענין תיקון עקמימות בעיר פרזי וכדעת המ"ב וט"ז סי' שס"ד והן לענין פירצה: ומה דאיתא בב"י סי' שס"ג בשם הגהות סמ"ק וכתבו עוד וכו' נ במבואות שלנו אם אין בתים ונחצירות פתוחים לו וכנראה דברים אלו הביאו להמ"א לחלק במבואות שלנו נאני אומר אדרבא הרי דייק וכתב אם אין וכו' ור"ל שבכל המבוי אינו דר אלא בעל בית אחד בבית אחד וכן התשו' מהרי"ל שהובא שם בלשון זה המבוי שפתיבת וכו' ואע"ג דלאו בתים ונחצירות פתוחים לתוכה נמי איירי במבוי הידועה לו פנ"ל אבל מן הסתם במקומות שרובם דרים בבית אחד ב' בעלי בתים פשיטא לענ"ד דהמבואות הם מבואות לכל דיניה: אף בהב"ח סי' הנ"ל מבי' הגירס' הגהות סמ"ק פיון שאין וכו' וזה משמע דלא פדעתי ולפ"ז ע"כ ההקפידה שיהא נחצירות מרובעים פתוחים לתוכו וצ"ע מנלן זה ולענין פירצה שדינין פה כבר כתבתי שלענ"ד אף תלה בארכו יתר מרחבו ודו"ק: הג"ה אבל אי בקעי בו רבים וכו' ז"ל הריטב"א דכיון דאפיקתו' לדין פירצה וכו' מוקמינו לדין פירצה בדין חשוב וכל שיש בה ד' טפחים כשיעור פתח שהוא דבר חשוב אוסרת וצריך תיקון.

וכבר הבאתי לעיל לשון הריטב"א דכל פירצה הצריכה תיקון אין תיקונה אלא בצ"פ: סעיף ג מבוי שגפרץ וכו' אבל אם נראית עולים לו משום לחי ומותר. כתב המ"א ואע"ג

וכו' כופין על מדת סדום שלא תעבך דרף המבוי תוס' והוא שם סוף ד"ה דאי רב אכל תמהני הא שם מבואר ההיפך שהרי פתבו אבל אי לא הנה נפרץ במילואו אע"ג דלא עירבו פינו דאינה רגילה בו כדאמרין ונפרץ משמע דאינה רגילה בו וא"כ ה"א דאיירי במבוי שגפרץ איך פתב ואע"ג דרגילה לעבך ונהפוך שפמבוי שגפרץ דהי' אינה רגילה וגם המבוי אינה נפרץ במילואה ע"י הנראה מבחוץ שעולה ללחי דהמבוי מותרת בלא שום סילוק פי התוס' לא פתבו מה שהעתיק בשמם אלא לינשב מה דלא נקיט רב דינו במבוי הפתוח לחצר בפתח דאם הוי רגילה בו וכתבו דמ"מ הי' שרי ע"י הכפי' במדת סדום; ובגוף הדין שהתוס' מדמים לחצר שבין שני מבואות למה שמסקו תוס' דף נ"ט ע"ב ד"ה הפנימית דליפא קפידא בדריסת הרגל בענייניו מסופק אני אם לא אף בדין זה דחצר שבין שני מבואות לא שרי הדריסת רגל וצ"ע: ומדי עינתי בדברי תוס' אלו לא אחדל מלהודיע צערי לרבים פי לא נכיתי להבין דבריהם בתירוץ ראשון שכתבו אלא אי נקיט הכי לא הוי קמ"ל רב מידי דכינן דפתח גמור הוא פשיטא דלא אתי רבים ומבטלי מחיצתה ועיין מהרש"א נעם ביאורו א"י מה ענין פתח המבוי לפרצת החצר דהא השתא נמי שהמבוי נפרץ במילואו הא החצר דאית לי גיפופין והוא פחות מעשר הא אין לה פתח מעולה מזה ועכ"ז החידוש דלא נימא שהחצר נאסר ג"כ בהפירצה שפנגדה מפני שרבים בוקעין בה שבאין מן המבוי לתוך החצר דרף פתחו ויוצאין דרף הפירצה לר"ה וקמ"ל דבבבא אינו מזיק וא"כ מה לי אם היו באים אף דרף פתח מבוי נמי או אם באים דרף פתח חצר לחוד מ"מ הוי חידוש גדול דלא נחשב פירצת החצר שפנגדה כגופל כל הפותל ע"י בקיעת הרבים כמו שהדין גבי מבוי וצ"ע: סעיף ד אבל בפתוח לכרמלית עיין פה בט"ז מסיים וצ"פ לא מהני בפיר ליבין דלא מהני אא"כ עומד מרובה על הפרוץ כמבואר סי' שס"ב סעיף י' והמ"א סי' שמ"ו סס"ק ק' מתיר בצ"פ וכתב לעיין בסי' שמ"ב ס"י.

כנראה כאילו פסקו מןסוד על דעת הש"ע שם והט"ז חייש לדעת הרמב"ם ועיין במה שכתבתי סי' הנ"ל בדעת הרמב"ם ע"פ הה"מ אף להרמב"ם מהני פינו דלא מהני בלא חבירותיה דהיינו המחיצה אחר שע"י הבתים ומחיצת פי תקרה שמלפניה עיין ודוק: סעיף ח אבל חצירות שאין פתוחות לאותו חצר אסורות.

דין זה מקורו מדין דסי' שע"ח סעיף ג' דנאמר שם ברש"י דף ע"ה דלהכי פי נתנו ערוכם בחיצונה ושכח אחד מהחיצונים אף פנימי' אסורי' ולא יכלו למימר אסתליק דליתא לערוכה גבה: וכתב הח"צ סי' קי"א אלמא פשהעירוב מונח במקום שאי אפשר להרוצים להיות ניתרים ע"י העירוב ההוא לטלטל מן המקום ההוא שמונח שם העירוב אל בתי דירתם אי אפשר להם להיות ניתרים על ידו לטלטל בחצריהם ובבתי דירתם וכתב המ"א ודוקא כשנשבר בחול אבל נשבר בשפת שרי כמ"ש רס"י שע"ד דשרי לטלטל מחצר לחצר הסמוך לו דרף גובה הפותל ומזה אין כ"כ ראי' דשם אף העירוב אפשר לאתוי דרף גובה ויותר מזה הי' לו להביא הראי' מדעת הרמב"ם וע"ש מה שהבאתי בשם הה"מ אלא שתי' כתב ובחצרותיהם פשיטא דשרי לטלטל פינו שהעירוב הי' קנים בין השמשות עיין סי' שצ"ד ור"ל דלא גרע מנאכל והט"ז בסי' שס"ו סק"ג פתב ואע"ג דאיסור טלטול הוא דרבנן ואמרין סי' ת"ט כל שהוא מדרבנן הוי עירוב דלא גזרו עליו בה"ש היינו לענין קניית עירוב שהוא ב"ה משא"כ כאן ובסי' שצ"ד פירש דבריו וכתב זה לענין

קניית עירוב שעיקר ב"ה נדי במה שהוא ראוי ב"ה אבל לענין במה שהוכחתנו בסי'
 ס"ו דאין ליתן עירוב תצירות במקום שאסור לטלטלו אינן שייך להקל בשביל זה
 ולומר דמן התורה יכול לטלו דהתם הטעם שע"י העירוב תשבין פאילו כל התצירות
 שייכים לאותו בית וזה צ"ל כל השבת ולדבריו לא הוצרך רש"י ז"ל דף ע"ח ע"ב ד"ה
 תיבועי לפרש אבל לגבי ע"ח טעמא משום דפתח משוי להו חד מקום וכו' ע"ש אלא
 בפשוט פדכתב הט"ז א"ו דליתא] דהא בנפרץ בשבת אוסר אע"ג דהי' ראוי ב"ה (נקיט
 למןשכל ראשון דדין מבוני שונשפתפו בו ונשפרה הקורה שבס"ס דהיכא איגרי אפילו
 נשפר בשבת דלא כמ"א ומביא ממנו ראיה לסברתו) וא"כ פיון שפיום השבת אסור לא
 מהני מה שיהי' קולה ב"ה בדבר מצוה ולסברת הוכחתו נדאי מהראוי לפרש דין דהכא
 אפילו בנשפרה בשבת פדכתב דלא כהמ"א: אמנם לענ"ד דברי המ"א ברוירם דמה בכך
 שהטעם שע"י עירוב תשבין וכו' מ"מ די לנו אם אפשר להחשב זה ב"ה וע"י זה הותר
 כל השבת ולא גרע מנאכל וכן כתב הב"י ש"ס"ג בלשון זה ומ"ש שבקש קודם שבת נ"ל
 דהיינו לומר שאם קודם שבת הוי אפשר למיתבני ניהל' הוי עירוב מאחר שבשעת קניית
 העירוב הוי אפשר למיתבני ניהל' וכן כתב סי' שצ"ד להדיא דאף דעירוב משום דירה
 מ"מ לא בעינן דליהוי קנים אלא ב"ה וא"כ נדאי קושני' הט"ז נכונה פיון שב"ה אפשר
 להחשב דהא ב"ה אין הטלטול אסור שוב ממילא מותר כל השבת אמנם קושני' הט"ז
 היא ממש דוגמת קושני' תוס' דף ל"ה ד"ה נתגלגלו פתבו תחומין דרבנן ואפילו לרבי
 דאמר כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו ב"ה מ"מ לא הוי עירוב אע"ג דב"ה מצי
 למשקלי' ואיתויי פיון דאם קנה שביתה במקום שנתגלגל העירוב הי' עומד עתה חוץ
 לתחום ואין לו אלא ד' אמות הילקף תיקנו רבנן שלא הי' עירוב אלא כשהוא בתוך
 התחום עכ"ל העתיקם הט"ז בסי' ת"ט וידבריהם קושני' וצומה וידעת המ"א ונדעתי
 היא קושני' על הגמרא דנתנו עירובין בחיצונה אמנם תי' תוס' קשיא לי מאוד מה בכך
 שיהי' נחשב עומד עתה חוץ לתחום אפתי ליקני שביתה במקום שנתגלגל דהא אף
 שנתגלגל חוץ לד' אמות מן האלפים שמעירו הא קיי"ל שצ"ז דיש לו אלפים חוץ מארבע
 אמותיו וע"ש בב"י שזה יצא מדף נ' בגון דאיכא במקום רגליו ועד עיקרו תרי אלפי' וד'
 גרמידי ולזה כתב גמי הה"מ פכ"ז מה"ש בשם הרשב"א שאלפים אלו נמדדין חוץ מד'
 אמות שלו ועיין גמי ריש סי' ת"ח שם מבואר דה"ה בנותן עירובו.

וא"כ אם יקנה העירוב שביתתו במקום שנתגלגל הא יש לו משם ב' אלפים ד' אמות
 וא"כ במה שלן בעירו הא אינו עומד חוץ לתחמו' אלא אותו שיעור שהעירוב נתגלגל
 חוץ לד' אמותיו ואם זה השעור הוא פחות מד' אמות הא קיי"ל בסי' ת"ה ע"פ הספמת
 רוב הפוסקי' דאם יצא באונס חוץ לתחמו' ויש לו ד' אמות מותר לברור לו אותן ד'
 אמות לצד תחמו' והוי הבלעת תחומין דבאונס שרי ע"ש במ"א ובמה שפכתתי שם וא"כ
 ה"ה הכא הא נדאי עמידתו חוץ לתחום אינו אלא אונס ע"י שנתגלגל העירוב והא זה
 נדאי דעתו תהא בד' אמות שיש לו לברור אותם אל עבר שהי' חפץ לילך דהיינו תחמו'
 ויהנה מותר בכל מה מה שהי' חפץ ודווקא שייסברו תוס' בדעת הרמב"ם שם ותו הא זה
 הדין דנתגלגל הוא מוסכים מכ"ה ומה יענו לקושני' תוס' (ותו בענייני לא הבנתי כלל
 דבריהם פיון שייכול לילך ולהביאו למקום שהניחו למה לא יקנה שביתה במקום שהניח
 כמו בהניחו באילן למטה מי' ונתפגיון לשפות בעיקרו דקנה שביתה בעיקרו ה"נ למה

כתבו פיון דאם קנה שביתה במקום שנתגלגל העירוב וכו' וצ"ע] אמנם לשון הריטב"א הכי הוא שם ד"ה אמר רבא וכו' יש מקשים פיון שנתגלגל בתוך ד"א קנה עירוב וכמקומו הוא חוץ לד"א נמי יקנה דהא פי נפיק ומייתי לי' בפחות מד' אמות הוא דמייתי לי' וליפא אלא איסור תחומין דרבנן ובשבות פנה לא גזרו בה ולאו קושלי' היא דאפילו תימא דמצי לאתוי פל שהוא לתרום ביתו קנה לו עירוב אבל פל שהוא חוץ לתחום ביתו שאינו יכול ללקח שם בהיתר גמור אינו קונה לו עירוב עכ"ל וע"כ לענ"ד לפרשו שמחלק דדוקא היכי שאיסור שבות דבר אחר המונע קניות העירוב כגון המניח עירובו בפרמלית והוא בר"ה ודוגמתו בזה אמרינן פל שהוא משום שבות לא גזרו ב"ה והוי עירוב אבל פשאיסור תחומין גופי' שזה העירוב פא להתירו הוא המונע הקניה כגון במניח חוץ לתחום בזה לא אמרינן שיקנה פיון שלא יכול לטלו ב"ה בהיתר גמור מאיסור תחומין זה כעין זה קצת איתא עירובין ע"ח ע"ב אדרבה וכו'] ולדבריו ממילא נמי מתורץ קושלי' הט"ז די"ל דוקא בדיני דסי' שצ"ד דאיסור שבות דבר אחר גורם מניעת הנטילה בזה אמרינן פל שהוא משום שבות וכו' אבל פשמניח העירוב במקום שאסור שור לטלטלו מצד איסור טלטול גופי' שהוא האיסור שעירוב זה פא להתירו בזה אין קונה העירוב אלא כשיכול לטלו ב"ה בהיתר גמור ולפ"ז דין המ"א שריר וקיים דנשבר הקורה בשבת לא גרע מנאכל ודוק: אמנם גוף פסק המהר"מ ז"ל בנשברה הקורה אפילו מע"ש צ"ע פי לפי הנ"ל מדין הגמרא פאם העירוב מונח במקום שא"א להביאן אין ראי' די"ל שם האיסור מצד עירוב תצירות גופי' וכה"ג שתופי מבואות אם השיתוף מונח בתצר שבמבוי אחר שהאיסור בין השמשות מצד מבואות גופי' משא"כ בנשברה הקורה של המבוי וכן אם נפסק החוט דזה"פ אפילו מע"ש דהאיסור טלטול במבוי אינו מצד העדר השיתוף אלא מצד העדר מחיצה והוי האיסור משום טלטול בפרמלית והעירוב אינו פא פל להתיר איסור זה ומדוע לא נימא פיון דב"ה הנה מותר משום דכל משום שבות לא גזרו חשוב ב"ה עירובו אצלו ויהיו מותרים לטלטל בתצריהם פל השבת (ודע מה שהקשתי לעיל על תירוץ תוס' בנתגלגל אפשר די"ל דבענין זה דנתגלגל פיון דמה שיש לו ד' אמות ממקום שביתתו לבד מהאלפים הטעם משום שהם מקומו ומה שיש להיצא חוץ לתחומו ד' אמות היינו נמי משום שהם מקומו להכי בנתגלגל אי אפשר להחשב מקומו בשני מקומות ואילו נאמר דליהוי לו מקומו ממקום של ד' אמות ע"כ העירוב שנתגלגל חוץ לד' אמות אין הד"א דבמקום עירובו חשוב מקומו ועדיין צריך לי עיין פי באמת נראה מן הפוסקים דאפילו שבת בבקעה ונמדד לו ד' אמות ושני אלפים לתחומו ושוב יצא באונס מתוך תחומו יש לו שם ד' אמות אבל מ"מ י"ל דבריי' בלן בעיר פיון דהעיר לו כד' אמות שוב אין לו ד' אמות אחרים ומה שכתבו ואין לו אלא ד"א ר"ל העיר ובד"א דהעיר ודאי לא שייך ברירה) אחר פותבי פל הנ"ל עינתי בהא"ע וראיתי שמלאו לבו להדיא לפלג על פסק המהר"מ: ואולם פל דבריו ליתנייהו פי רואה אני שהי' בהעלם ממנו תוס' והריטב"א במקומו גבי נתגלגל חוץ לתחום והעלה נמי דאיסור פרמלית קיל מאיסור טלטול מר"ה לרה"י בלא עירוב והוא דבר זר דאדרבה הפוסקים מחמירים בפרמלית דומי' דר"ה ועיין ריש סי' שס"ד וסוף סי' שנ"ז בהג"ה.

ומ"ש לראי' לדעה זו ומבואר דף ע"ז בעירובין דבאיסור משום עירוב התמירו ועשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה וכו' אבל בשאר איסור דרבנן כמו מפרמלית לרה"י

דְּכַתְּבוּ תוֹס' דְּלֹא הִתְמִירוּ בְּזֶה וְאֶדְרָבָה קִיל מְשַׁל תּוֹרָה לֹא גָזְרוּ בָּהּ עַכ"ל תְּמוּהִים דְּבָרָיו דְּאֶדְרָבָה מִשָּׁם מוֹכַח אִיפְכָא כִּי מַה שֶּׁעָשׂוּ חִזְיוּק הֵינְנוּ מֵהַחֲשֵׁשׁ דְּלֹא לִיתָא לְאַחֲלוּפֵי וְכַל שְׂהֵאִיסוּר קַל חֲשָׁשׁוּ יוֹתֵר שְׂיַבְאוּ לְעֵבֹר לְעָלְיוּ וְלִהְיֵי מְסוּפָקִים תוֹס' לְגַבֵּי פְרָמְלִית מְפֻנֵי שְׂהוּא חֲמוּר כְּשֵׁל תּוֹרָה אֶפְשָׁר דְּלֹא הִצְרִיכוּ לוֹ חִזְיוּק וְכֵן הוּא שָׁם בְּרִיטְב"א לְהִדְיָא אֶבְל לּוֹמֵר דְּעַל אִיסוּר פְּרָמְלִית לֹא גָזְרוּ בֵּין הַשְּׂמֻשׁוֹת וְעַל אִיסוּר טְלִטוּל בְּלֹא עִירוּב גָּזְרוּ ב"ה חֲלִילָה לְהַעֲלוֹת זֶה עַל הַדְּעַת שְׂהֵרֵי בְּעִירוּבֵין קו"ל הִלְכָה פְּדָבְרֵי הַמִּיקַל בְּעִירוּבֵין: וּבְגוּף הַדִּין שְׂסֻמָּה עֲצָמוּ לְיִפְלוֹג מִפְּתַח פְּסַק הַש"ע פְּהַרְמַב"ם בְּסַעֲיָה ט"ו סִימָן שַׁע"ב וְכַתְּבֵי וְאַף דַּא"א לְהוֹלִיף עִירוּב אֶצְלוּ דְרָף אֵילָן אַפ"ה הָיִי עִירוּב דְקו"ל כַּר' דְּלֹא גָזַר ב"ה זֶה נְמִי לִיתָא דְמִשָּׁם לֹא נִשְׁמַע אֶלָּא לְאַפּוּקֵי מְסַבְרַת בְּעַל הַאִיבְעֵי דְאָמַר תִּיבְעֵי לְרַבֵּי ע"כ לֹא קָאָמַר רַבֵּי הַנ"מ ב"ה אֶבְל כְּוֹלֵי יוֹמָא לֹא וּפְרַש"י דַּאִי לֹא חֲזִי לְתַשְׁמִישְׁתִּי כְּוֹלֵי יוֹמָא לֹא פְּתַח הוּא [וּמְמִילָא מַכ"ש דְּמִזְנֵה סְתִירָה לְתַחֲזִילַת דְּבָרָיו בְּלִשׁוֹן זֶה וְלִכְאוּרָה נִרְאָה דְּפוֹסְקִים הַקִּים שְׂפָסְקוּ כַּנ"ל לְשִׁיטְתָן בְּסִי שַׁע"ב סט"ו כַּמ"ד אִם אֵי אֶפְשָׁר לְהִבְיָא עִירוּבֵין אֶלָּא דְרָף אֵילָן אִיסוּר וְזֶה לִיתָא דְשָׁם אִף הַטַּעַם מִשׁוּם דְּאִיסוּר שְׂבַת הוּא דְגַרְמֵי דְּלֹא חֲזִי לְתַשְׁמִישְׁתִּי לְכּוֹלֵי יוֹמָא וְלֹא פְּתַחַא הוּא פְּדָאָמַר בְּאִיבְעֵי ע"כ לֹא אָמַר רַבֵּי וְכו' וְדוּק.

[זֶה נִשְׁמַט מִפְּסַק הַרְמַב"ם דְּלֹא מִשְׁגַּחֲנוּ בְּהִכֵּי אֶלָּא כָּל הִרְאוּי לְפְתַח ב"ה פְּתַחַא מְקַרֵי וְעִירוּבֵין עִירוּב וּמְפִינֵן דְּהָיִי עִירוּב שׁוּב אִף אֵלוּ נִימָא דַּא"א לְהִבְיָא הָעִירוּב אֶצְלוּ דְרָף הָאֵילָן מ"מ מִיָּד חֲשׁוּב אֶפְשָׁר לְהִבְיָאוּ אֶצְלוּ דְרָף לְמַעְלָה מִן הַפְּתַח אִמְנָם זֶה הָאִמְתַּת דְּשָׁם אֶפְלוּ דְרָף הָאֵילָן יוֹכַל לְהִבְיָאוּ כִּינֵן דְּלֹא גָזְרוּ עָלְיוּ ב"ה וְאִיסוּר אַחַר הוּא וּמ"מ אֵלוּ נִימָא דְּמְסַבְרֵי לְמַהֲר"מ ז"ל דְּזִנְקָא דְּוִמְיָא דְּזֶה דְּהָאִיסוּר אֵין לוֹ שְׂיִיכוּת כְּלָל עִם אִיסוּר טְלִטוּל חֲשׁוּב אִיסוּר דְּבַר אַחַר אֶבְל אִיסוּר טְלִטוּל כְּוֹלֵי חֲשׁוּב לִי אִיסוּר אוֹתוֹ דְּבַר אִף דְּזֶה אִיסוּר טְלִטוּל פְּרָמְלִית וְזֶה אִיסוּר טְלִטוּל חֲצַר שְׂאִינוּ מְעוֹרֵב וְלִכֵּן בְּנִשְׁפַּר הַקּוּרָה מַע"ש דְּהָעִירוּב בְּאִ לְהַתִּיר טְלִטוּל וְלִזְנֵה הִתִּיר טְלִטוּל אִף ב"ה אֵין לוֹ הִתִּיר גְּמוּר מִצַּד טְלִטוּל פְּרָמְלִית דַּאִין לוֹ הִתִּיר זוּלַת מִצַּד דְּב"ה לֹא גָזְרוּ לֹא חֲשׁוּב לִי אִיסוּר דְּבַר אַחַר וְאִינוּ מְתִיר אִף הָעִירוּב כִּינֵן דְּלֹא חֲשׁוּב יוֹכַל לְהִבְיָאוּ אֵלָיו ב"ה בְּהִתִּיר גְּמוּר מִצַּד אִיסוּר טְלִטוּל מִי יִפְלַג עֲלֵי אִף דַּצ"ע קִצְתַּת לְחַפְשֵׁי רַאִי לְסַבְרַתוֹ וְדוּק: סִימָן שַׁס"ו סַעֲיָה ג' בַּהַג"ה וְנִרְאָה לִי הַטַּעַם פְּתַח הִכֵּי בַד"מ עַל לִשׁוֹן הָאָגוּר שְׂהַקְשָׁה אִיף יוֹצְאֵין הָא לֹא הָיִי לֹא מְקוּם פִּתְאָא וְלֹא מְקוּם לִינָה (וּלְפ"ר א"י אִם הִקְוִשְׁי' קוֹשְׁי' בְּמַה מְשַׁנֵּי אוֹתָהּ בְּמַה שְׂפַתְבֵּי דְּעִירוּבֵין שְׁלָנוּ יֵשׁ לְהֵם דִּין שְׂתוּף דְּהָא בְּסִי שַׁפ"ו מְבֹאָר שְׂהוּא נְמִי עִירוּב חֲצִירוֹת וַע"ש בַּד"מ וַא"כ הָא מִצַּד הַע"ח הִקְוִשְׁי' בְּמְקוּמָה אִף ע"ש בַּט"ז לְטַעְמוֹ אִף הִכָּא הַטַּעַם שְׂפִיר דַּאִינוּ אֶלָּא שְׂתוּף) וַיֵּשׁ לְתַמּוּהָ הָא לְהַנְחַת עִירוּב לֹא בְּעִינֵן לֹא מְקוּם פִּתְאָא וְלֹא מְקוּם לִינָה אֶלָּא מְקוּם הִרְאוּי לְדִירָה וְלֹא נִזְכַּר תְּנַאי זֶה דְּמְקוּם פִּתְאָא וְלִינָה אֶלָּא לְעַנְיֵן הַדָּר שָׁם שְׂאִינוּ אוֹסֵר כְּמְבֹאָר סִי ש"ע וְעִינֵן דָּר.

פ"ה ע"ב תוֹס' ד"ה בֵּית הַתְּבָן: וַע"כ לִידְחַק דְּכּוֹנְנָתוֹ כִּינֵן דְּמַצִּינֵן דְּלַעְנֵן הַדָּר לֹא מְקַרֵי מְקוּם דִּירָה אֶלָּא כַּנ"ל ה"ה דְּחֲזִי לְדִירָה לֹא מְקַרֵי אֶלָּא דְּחֲזִי לְפִתְאָא וְלִינָה וְכַ"כ לֹא חֲזִי לְהִכֵּי מְפֻנֵי קְדוּשְׁתוֹ כְּמְבֹאָר סִי קַנ"א וּבְסַפֵּר א"ע מְשַׁיֵּג מִטַּעַם הַנ"ל עַל הַש"ע וְלַעֲנַד נִרְאָה פְּדָכְתְּבֵי: אִמְנָם בַּל"ז יֵשׁ נְמִי לְעִינֵן דְּלַפ"ז הָא מוֹכַח דְּבֵית שַׁעַר לֹא חֲזִי לְדִירָה וְכֵן מְבֹאָר בְּרַש"י וּבב"י סִי זֶה שְׂפַתְבֵּי הַטוּר וְאֵין מְנִיחֵין אוֹתוֹ בְּחֲצַר אֶלָּא בְּבֵית שְׂפַחְצַר

ופי' הב"י לאפוקי בית שער וקשה לפ"ז דין דסי' שע"ט סעי' ב' שהטעם שפ'ל אחד הניח עירוב בבית שער הא מ"מ באמת בית הוא דחזי לדירה ומה בכך שלענין שלא יהא אוסר יחשב בית שער הא לא בעינו להנחת עירוב אלא דחזי לדירה ועכצ"ל דבאמת כל בית שער חזי לדירה לולא מפני העוברים ושבים דרף עליו מקרי לא חזי לדירה דהינו דירה מיוחדת והתקמים אמרו דה"ה ב' בתים זה לפנים מזה החיצון נחשב בבית שער שהדר בו אינו אוסר מפני שלא חזי לדירה מעל' אף שבאמת אינו מיוחד לדריסת רגל דפנימי כמו ב"ש ממש מ"מ דומה הוא לב"ש ובאמת להכי בפשוט רשאים להניח בו עירוב אלא היכי דרוצה לתפוס ב' קולות דסתרי זה את זה וק"ל: וא"כ במילא בה"כ שאינו מיוחד לשום אדם פשיטא דלא חזי לדירה מקרי דומיא ממש דבית שער ומה שמביא הא"ע ראי' ממה דאם אורחים ישנים ולנים שם דאוסר זה ע"כ בלא זה איירי בדיש שם בעזרת בה"כ חדר מיוחד להם לפיתא ולינה ועיין בתוס' פסחים דף ק"ב וק"ל: סעיף ד ואם חלקו ונתנו בשני פלים אינו עירוב וכו' ז"ל רבינו יונתן הביא הב"י והוא בפ' חלון פליג מ'פ'לג שהי' הפלי יכול להחזיק פולם ולא רצה לערבם כדי שלא יתחלף פכרו עם פכר חבירו ובשעת חילוק יקח כל אחד ואחד פכרו פיון שהם קפדים בזה אעפ"י שפולם מונחים בבית אחד אינו עירוב עכ"ל וכתב הב"י ונ"ל דלאו דוקא מטעם זה אלא שפ'ל שפ'ל אחד מכיל אותו וחלקו בשני פלים מאיזה טעם שיהי' אינו עירוב דלא פליג רבנן במילתיהו ויראה דלא שייך דין זה דחולק עירובו אלא כשחולק למשל אחד שיהא כל פתו בכלי אחר אבל אם גבי קמח מפל בתים פנהוג ועשו מהם הרבה חלות ושוב חלקו לתת מקצת חלות בבית זה ומקצתן בבית אחר י"ל דמה בכך הא מ"מ בכל בית ובית מונח חלה שפ'ל אחד יש לו חלק בו ואי משום דבין השמשות כשקונה עירוב הרי עירובו מונח בשני בתים ואיך ליהוי פדר בשני בתים.

זה אינו דנה אף סברת רבנן בדרף מ"ט דאמר שמואל אליבייהו חצר שפין שני מבואות עירבה עם שניהם אסורה עם שניהם אבל אנו הא קי"ל סי' שע"ח וסי' שפ"ו כר"ש בג' חצירות הפתוחות זה לזה ועירבה אמצעייתו עם שתי החיצונים דמותר עם שתייהן והם מותרים בו וכן בסי' שפ"ו דמותר עם שתייהן ש"מ דזה לא מקרי פלל חולק עירובו ומכ"ש בגוונא דהנ"ל דאינו בכלל חולק עירובו, ובזה יש לתמוה על הח"צ סי' קי"ב במה שהשיג על מנהג ק"ק המבורג שכתב שם ואין לחלק נמי בין פשאחד מזפה לכלם להיכא שפ'ל אחד נותן פת משלו לומר דדוקא שפ'ל אחד נותן משלו וכו' הא באחד מזפה לכולם אף שחולקין את עירובן בשני בתים עירובן עירוב מטעם דכולם יש להן זכי' בכל אחד מהחצירות או הבתים דאי איתא להו מילתא לא הי' שתיק תלמודא מינ' וכו' דנדאי מבואר היכי דיש לכל המערבים זכי' בכל אחד לא מקרי חולק עירובו פנ"ל אלא כמערב וחוזר ומערב שהרי בחלה אחת המונח בבית אחד כבד אשתרי פולם וכן מצאתי מבואר שמשגיגו בספר אמתחת בנימין מס' עירובין פרק משנה ו': אלא שלשונו שם במ"ש ולא שמקרי חולק והניח מתצית דלא עירבו אלא פעם אחד ומזה הפת בזה החצר ומחצית הפת בחצר שני' זה מקרי חולק עירובו דע"כ ר"ל היכי שפ'ל אחד פתו משלו ונטלו מחצית הפת כלומר מחצית חלקי הפתים באופן שאין בכל חצר או פלי אלא מחצית פתי הבעלי הבתים וק"ל אלא שהלשון קצת מגומגם אבל בעיקר הדין יפה השיגו לענ"ד ואולם כל זה כשפ'ל אחד מהחלות הוא השעור י"ח גרוגרות שצריך להיכי שהעם מרובה

מי"ח אנשים ולעם מועט מי"ח הוא פשעור גרוגרות לכל אחד שאז שפיר הני כל אחת מהחלות שעור המספיק לעירוב פולם ושוב אינו בכלל החולק את עירובו אבל אי לאו הכי אלא דונקא ע"י הצירוף הוא פשעור לענ"ד אינו עירוב והוא בכלל החולק עירוב אף דטעם הרר"י לא שינה מ"מ כפר העלה הב"י דלא דונקא ולא פליגי החכמים בתקנתו ודו"ק: סעיף י' לא יזכה ע"י בנו ובתו הקטנים אפילו אינם סמוכים על שולחנו אף דמציאת' לעצמם כמבואר בח"מ סי' ר"ע ואף הרמב"ם פסק הכי פדאיתא בב"י וא"כ קשה מ"ש מעבדו העברי שמוטר אפילו הם קטנים עיין מגיני שלמה פתובות דף מ"ו יישב בדוחק דמדינא אף ר' יוחנן מודה דשל אב משום דבשעה שמוצאה מריצה אצל אביו אלא דקנסו חכמים לאב פדי שיזונו לכך אין לו יד וכו' ע"ש שהאר"י: סעיף ה"ג"ל וי"א וכו' ועל ידי בתו שבגרה בטור איתא לההוא דעה בלשון זה אבל מזכה ע"י בנו ובתו הקטנים אם אינו סמוכים וכו' והניחו במג"ש ה"ג"ל בתימא ע"פ המשנה דפרק נערה דקטנה ונערה מציאתה לאביה ולשטה זו דהיינו ששתי ר"ת אף עירוב אין מזכין על ידה ובאמת להכי שינה הש"ע פה פדאיתא בב"י וליישוב הטור עיין בח"מ סי' ר"ע שם ג"כ יש סתירה בדבריו עצמם בזה ופירשו שם הב"ח ופרישה שר"ל בתו קטנה שגשגאת ונתגרשה ואינה סמוכה דהוי דומיא דבוגרת וה"ה הקא ע"כ להכי פינו: סעיף ה"ג"ל ואפילו ע"י אשתו סתם ואפילו אין לה בית כחצר ועיין בב"י הטעם.

ועיין בספרי מודע לבינה בסי' רמ"ג סעי' י"ד מה שתמהתי מזה סימן שסז אשתו וכו' ובשאינו רגיל לצאת ולבוא נמי אעפ"י שאינו אוסר אם רגיל לערב עמהם מערכת שלא לדעתו עיין ב"י דזה יצא להרא"ש לפירושו מאידך מימרא דשמואל אחד מבני מבוי שרגיל להשתתף עמהם ואינו רוצה בני מבוי באין ונוטלין בע"כ ופירשו עם דעת אשתו ובאינו אוסר לכן צריך רגיל להשתתף וצ"ע דא"כ דאינו אוסר על בני מבוי מה עסק דבני מבוי עמו ומה להם לטפל בו להשתדל העירוב ע"י אשתו וצ"ל שהם מרובים מח"י אנשים ויש להם תועלת בעירובו להשלים השעור די"ח גרוגרות ועיין סי' שי"ח: שם ואם אין הבעל והאשה בעיר יכולים בני הבית לערב שלא בידיעתו בזה נסתפקו התוס' וכתב הרא"ש בשם הר"מ דמה שיש לספק אם כחצר שבין ב' מבואות דלא ידעינו בהו גיחא לי' (ור"ל דאפילו לדין דפסקינו עירבן עם שתייהו מותר בשניהו מ"מ פינו דלא ידעינו דגיחא לו בזה למה נוציא ממונו בחנם ולא הוי ברור זכות לו) אבל חצר הפתוח למבוי אחד הא קי"ל כר"י דא"צ להודיע (ור"ל אליבא דפרש"י אפילו במקרב משלו) מזה מבואר מדאינו נשמע דין בני בית אלא מדמיון בני חצר דא"א ללמוד יותר קולא לבני בית מלבני חצר וא"כ צ"ע מה זה שמחלק בין בני בית לבני חצר ומה זה שכתב תחלה ואפילו הי' פתוח לב' חצרות אם הוא רגיל לערב באחד מהן מערבין עליו (ודין זה בהטור אינו והוסיפו הב"י ובבני חצר אוסר לערב שלא מדעתו אפילו רגיל עמהם ואוסר עליהם.

והנה דין זה שכתב אבל בני החצר וכו' יוצא ממה שהוכיח הרא"ש מדלא משני על רומי' דשמואל אדשמואל דלהכי מצריך במימרא שני' רגיל להשתתף משום דנוטלין בע"כ ואפילו דעת אשתו לא צריך ולעולם תרתי הפימרות איירי בדלא אוסר דהיינו כחצר שבין ב' מבואות ואינו רגיל לילך אלא בפתחא האחרתא והיינו ההבדל דבלא רגיל להשתתף צריך דעת אשתו וכך רגיל נוטלין בע"כ א"ו דפשיטא לי' דאין שום עירוב מועיל

בע"כ נמצא דלא מוכח מזה אלא דלא מהני בע"כ דהיינו מיקח אכל שלא בידיעתו לא מוכח מהכא מידי וגם לא מוכח מזה אלא דבאינו אוסר לא מהני הרגיל להשתתף לענין בע"כ.

אבל באוסר ורגיל להשתתף אפתי י"ל דאפילו בע"כ דנהי דאוסר ואינו רגיל להשתתף נשמע ממימרא ראשונה דדוקא אשתו ולא בע"כ אבל אוסר ורגיל להשתתף אפתי י"ל כנ"ל: אף דף פ"א ע"ב מדמשני התם בחצר שבין שתי מבואות סתם ולא קאמר התם בדאינו אוסר משמע דאפילו באוסר ורגיל כל שהוא חצר שבין ב' מבואות אף דרגיל לצאת בזו וגם רגיל להשתתף מ"מ בעינן דעתן משום דדילמא ביה הוא היום לא ניקח לי ואין מותר בלא ידיעתו אלא בחצר שבמבוי אחת וממילא פשיטא ומכ"ש דבע"כ נמי לא.

וא"כ לענ"ד המשך הטור הכי האשה יש לה עדיפות הן במקום שאוסר והן במקום דרגיל להשתתף דהיינו במקום שאוסר נשמע מן מימרא ראשונה דשמואל ורגיל להשתתף נשמע מאידך מימרא דלכל הפחות הבעל פרחו מתפרש בידיעת אשתו ושוב כתב דבני בית יכולים נמי לערב באם אין לו אלא פתח אחד דזה נפשט בק"ו מן בני חצר שלא בידיעתו כדכתב הרא"ש משא"כ בב' חצירות ואוסר אלא דאינו רגיל או איפכא או אפילו אוסר ורגיל דלא משום דזה הפל בספק התוס' אם בני ביתו שנים לאשתו אם לאו ושוב כתב אבל בני חצר אין יכולים ליקח פת מביתו לערב שלא מדעת אחד מבני בית (ר"ל דזה פשיטא אבל מדעת אחד מב"ב הוא בספק אם הם כמו אשתו) אפי' רגיל ואוסר פיון דהוא בין בחצירות ודילמא ביה הוא לא ניקח לו היום אבל בבית הפתוח לחצר אחד פשיטא דיכולין פמבואר סי' שס"ח ובזה מיושב הטור במה שנתקשה בו הב"ח ובנישבו לא ניקח לי פאשר הקדמתי דלענ"ד א"א להקל על ב"ב מבני חצר אבל הש"ע נדאי צ"ע שיהי מקיל בכוון בית מבני חצר ברגיל להשתתף ומחמיר בבני חצר וצ"ע: שוב אחרי כותבי כל זה השקפתי עיני וראיתי שהב"ח בסופו מביא בשם מהר"מ לובלין ז"ל ממש כדפרשתי ודוחה אותו בשתי ידים והבוחר יבחר: סימן שסח סעיף ב' צריך להודיעם: כתב המ"א אפילו וכו' ואם הם במבוי אחד ורוצה לערב משלהם צריך להודיעם דהו"ל פתחילת עירוב וצ"ל ואם הבית פתוח לחצר אחד ורוצה לערב משלהם צריך להודיעם דהו"ל פתחילת עירוב וכ"מ בטור וא"י משמעוהו אם לא ע"פ קושני' האחרונים בסי' הקדום מדמסיים הטור אבל בני חצר אין יכולים ליקח פתו מביתו אפילו אוסר עליהם ומשמע לי דהיינו אפילו בבית הפתוח לחצר אחד וכל זה ליתא פמבואר בסי' זה בטור שהוא בנוי ע"פ פרש"י שמוסרף ומזפה ונהודעה תרי מקלי גינהו וע"ז מסיים והני מקלי להורות דבפתוח לחצר אחד א"צ להודיע והיינו אפילו ברוצה לערב משלהם ומינה דבפתוח לב' חצירות נמי מזפה משלו אף בלא הודעה ודוקא משלהם הוא דצריך הודעה והטעם כדפרשתי לעיל דאליבני' דתרי מקלי גינהו ונהודעה איירי במשלהם שוב יש הבדל רב בין פתוח לב' חצירות לבין פתוח לחצר אחד אף לדין שפסקינן עירוב עם שתייהן מותר בשתייהן ואף להרמב"ם שפירש הנהודעה על הזיכוי משלו הוא דהוצרך הה"מ לדחוקי נפש' פמבואר בב"י אבל לפרש"י פשיטא דאף בפתוח לב' חצירות לדין הזיכוי שרי בלא הודעה ולא יפה פירש המ"א להש"ע שסעי' א' ע"פ פרש"י וה"ה סעי' זה א"צ להודיע אלא במערב משלהם ומשום דילמא לא ניקח לי ביה הוא פתחא ולמה לו בהוצאה זו חנם.

משא"כ בְּשֵׁלוֹ מֵה מוֹדִיעַ לוֹ: אֲמַנְם מֵה שְׁהַנִּית דְּבָרֵי הַר"י בַּצ"ע יָפָה כִּינּוֹן שְׁהַרִי פְתַב דְּבָרָיו עַל הַר"ף וְהַר"ף יָהִיב בְּפִירוּשׁ טַעְמוֹ שְׁלֵא אֵלֵיבָא דְהִילְכְתָא אֲלֵא בְּפִתּוּחַ לִב' חֲצִירוֹת כָּל שְׁמַעְרַב בְּאֶחָד אֲסוּר בְּשִׁנֵי וְכַמְבֹאֵר בַּה"מ וְא"כ פְּשִׁיטָא אֵין חִילּוּק בֵּין מְשֵׁלוֹ בֵּין מְדִידָהוּ עֵינֵין וְדו"ק: סְעִיף הַ נְזָה יוֹתֵר טוֹב.

עֵינֵין ט"ז מְסִינִים וּנ"ל דִּישׁ לִינְהַר וְכו' אוֹ רָאוּי וְכו' וְא"כ אֵין חֲשֵׁשׁ בְּאֵם יִתְנַסְפוּ אַח"כ וְאַחֲרָיו הַחֲזִיק הַת"ש לְפָרֵשׁ הַש"ע בְּסִי' שִׁס"ו ס"ק כ"ד וְלַעֲנִיד מְאוּד שְׁגָגוּ בְּזָה דַּמ"ש אֵם אוֹמֵר בְּפִירוּשׁ וּמ"ש אֵם סְמְכִינָן עַל לִב ב"ד מִתְנָה וּפְשִׁיטָא דְאָף אֵם אוֹמֵר בְּפִי' מ"מ אֵם גִּתּוֹסְפוּ בְּתֵר שְׁנַתְמַעֵט לְדִידָהוּ הָנִי פְתַחֲחִילַת עִירוּב.

וְהָכִי מוֹכַח לְהִדְיָא בְּרַמְב"ן שֶׁבַב"י סִי' זֶה שְׁהַרִי מְעוֹלָם לֹא גִזְפֵר בְּדְבָרָיו הַתְּנָאֵי ב"ד אֲלֵא הַרִיטְב"א הוּא שְׁחִידֵשׁ דִּין זֶה דְתְנָאֵי ב"ד עֵינֵין בְּב"י סִי' שִׁס"ו וּמ"מ מְצָרִיף שְׁלִתּוֹסְפִים חֲשׁוּב תַּחֲחִילַת עִירוּב (וְהַטַּעַם נִלְעַנ"ד חֲדָא אֵם נֹאמֵר שְׁיָהָא אָף לְהֵם חֲשׁוּב סוּף עִירוּב ע"כ לֹאמֵר שְׁיָהָא נִקְנָה לְהֵם מְשַׁעָה רֵאשׁוּנָה לְמַפְרַע וְנָה תְלָה בְּבִרְיָה וְתוּ דְלֵא אֲפָשֵׁר שְׁיָהָי' נִקְנָה לְהֵם בְּשַׁבַּת רֵאשׁוֹן דְהַנְּחָתוּ דְהָא לְשַׁעָה זֶה הִי' הָעִירוּב וְהֵם בְּמָקוֹם שְׁאִינָם יְכוּלִים לִיטְלוֹ וְדו"ק) וְדְבָרֵי ש"ע שְׁבָסִי' שִׁס"ו שְׁפַתְב וְאֵם גִּתּוֹסְפוּ וְכו' קָאֵי עַל כָּל הַסְּעִי וְאַפִּילוּ בְּאֵמֵר בְּפִי' וְזֶה בְּרוּר: סִימָן שִׁסֵּט הַנּוֹתֵן מְעוֹת לְנַחֲתוֹם רִש"י ו"ל פִּירֵשׁ וְדָר עֲמוּ בְּחֲצָר וְהַרִיטְב"א מְשִׁיגוּ מִמָּה דְקִי"ל בַּח"מ שְׁהִיכִי שְׁהַמוּכָר דָּר עִם הַלּוֹקֵחַ בְּחֲצָר אֶחָד מְעוֹת קוֹנָה וְלֹא חֲתִיבֵינָן לְשַׁמָּא יֹאמֵר לוֹ נְשַׁרְפוּ חֲטִיף בְּעֵלֵי' וְגַם א"י מָה הַכְּרִית לְרִש"י ו"ל לְפָרֵשׁ הָכִי: שְׁם וְאַפִּילוּ עִירַב הַחֲנֻנִי לְכָל הָאֲחֵרִים וְזָכָה גַם לְזָה עֲמָהָם.

פְתַב הַמ"א לְפִי שְׁלֵא גִתְפּוּיָן לִיתָן לוֹ מִתְנַת חֲנָם וְכו' נֹאמֵת שְׁכָן נְמִי לְשׁוֹן הַטוֹר וּמְשַׁמַּע מִינֵי' הָא אֵילוּ יִדְעִינָן שְׁכִינּוֹן לְזַפּוֹת לוֹ בְּמִתְנַת חֲנָם שְׁפִיר הִי' עִירוּב וְקִשָּׁה לְשִׁיטַת הָרֵא"ש וְטוֹר שְׁפַתְבוּ לְהֵלֵן שְׁאֵם זִיכָה לוֹ ע"י אַחַר אוֹ שְׁקָנָה בְּמַעָה וְכו' קָנָה עִירוּב א"כ ע"כ הַהוּא בְּבֵא דְרִישָׁא אֵינִירִי בְּשֵׁלֵא זִיכָה ע"י אַחַר וְלֹא קָנָה מְשַׁל אַחֲרִים וְא"כ הָא אָף אֵילוּ כִּינּוֹן בְּמִתְנַת חֲנָם בְּמָה יִזְכָּה הָעִירוּב הָא הַמְּעוֹת לֹא קָנָה וְאֵיף אֲפָשֵׁר לְזַפּוֹת לְאַחַר בְּמִתְנָה בְּשַׁל עֲצָמוּ ע"י עֲצָמוּ כַּמְבֹאֵר סִי' שִׁס"ו סְעִי' ט' וְתוּ קִשָּׁה מָה זֶה שְׁפַתְב אֲבָל אֵם אֵמֵר עִירַב לִי קָנָה וְזֶה ע"כ נְמִי אֵינִירִי בְּלֵא זִיכָה ע"י אַחַר וְלֹא קָנָה וְא"כ בְּמָה הוּא קוֹנָה הָעִירוּב וּבְהַטוֹר פְתַב אֲבָל אֵם אֵמֵר עִירַב לִי קָנָה שְׁהַרִי עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְעִירַב לוֹ בְּעֵנֵין שְׁיִוְעִיל וְכִינּוֹן שֵׁא"א לְהִיּוֹת לוֹ עִירוּב אֲלֵא א"כ יִזְכָּה לוֹ כְּמוֹ לְאַחֲרִים וְא"י מָה תִּיקָן בְּזָה הָא הָאֲחֵרִים גּוֹפִיִיהוּ כְּשִׁקוֹנִים הַכְּפָר מְמַנּוּ לְעִירַב בּוֹ ע"כ אוֹ שְׁמִשְׁכוּ בְּעֲצָמָם אוֹ שְׁמִזְכָּה לְהֵם ע"י אַחֲרִים אוֹ שְׁקָנוּ בַּק"ס וְא"כ מ"מ"נ אֵם הִי' הַזְּכוּי ע"י אַחַר מ"ש אֵיְהוּ מְהֵאֲחֵרִינָא וְאָף אֵם אֵמֵר זָכָה לִי לִיקְנִי נְמִי לְשִׁיטְתָם וְאֵם בַּק"ס אוֹ בְּמִשִּׁכָּה מָה יִהְיִי מְשִׁיכָה וְקָנִין דִּידָהוּ לְזָה: וּבַע"כ לְדַחּוֹק מְאוּד דְּנֻדָּי הָאֲחֵרִים קָנוּ אוֹ בְּמִשִּׁכָּה אוֹ בְּזַכּוּי ע"י אַחַר וְאֵילוּ אֵיְהוּ כִּינּוֹן בְּהַמְשַׁכְתוֹ שְׁאֵילוּ הַמוֹשְׁכִים אוֹ זֶה הַזְּכוּה יִזְכּוּ נְמִי לְזָה הַנּוֹתֵן הַמְּעָה שְׁפִיר הָנִי לְזָה נְמִי זְכוּי ע"י אַחַר אֲבָל מִן הַסְּתָם כְּשִׁאֲמֵר זָכָה לִי אֵינוּ מְכֻנֵין הַחֲנֻנִי לְהַקְנוֹת לְזָה ע"י הַמוֹשְׁכִים אוֹ הַזְּכוּה לְכֻלָּן בְּכָלֵל אֵא"כ אֵמֵר עִירַב לִי שְׁאֵז הָנִי כְּאֵילוּ אֵמֵר שְׁיִזְכָּה לוֹ כְּמוֹ לְהָאֲחֵרִים אֲבָל אֵם זִיכָה לוֹ לְבַד ע"י אַחַר אֵז נְמִי קָנָה אָף כִּי אֵמֵר זָכָה לִי: אֲמַנְם לְשׁוֹן הַרְמְב"ם לַעֲנִיד מְתוּקָן יוֹתֵר הַרְבֵּה כִּי ו"ל אֲבָל אֵם נָתַן לְחֲנֻנִי וְאֵמֵר לוֹ זָכָה לִי בְּמַעָה זֶה אֵינוּ עִירַב וְאֵם אֵמֵר לוֹ עִירַב לִי ה"ז לּוֹקֵחַ וּמְעָרַב עֲלָיו וַע"ש בַּה"מ וְנִשְׁמַע נְמִי מִינֵי'

כפרש"י דאם אָמר זָכה לי אַף זֶה לֹא יוּכַל לַעֲשׂוֹת לִיקְנוֹת לוֹ מִמָּקוֹם אַחַר וּלְעָרְבוּ בוֹ פִּינּוֹן שְׂלֵא עֲשָׂאוּ שְׁלִיחַ לְדַבָּר זֶה וְאַנִּי תַמָּה אִיךָ לֹא הִבִּיא פְּלִל הַש"ע דַּעְתּוֹ וְצ"ע סִימָן שֶׁע סְעִיף ג' ה' חֲבִיּוֹת וְכו' אֵין צָרִיכִים לִיתָן בְּעִירוֹב אֱלָא ב' הַפְּנִימִים פִּירֵשׁ הַב"ח דְּהִינּוּ כְּשֶׁהִמְחִיצוֹת מַגִּיעִים לַתַּקְרָה שְׂאֵז כָּל אֶחָד מֵהֶב' פְּנִימִיִּים צָרִיךְ לְעָרֵב אַבָּל בְּאֵין מַגִּיעוֹת הֵם כְּמִשְׁוֹתֵפִים וְדִי בְּעִירוֹב שֶׁל אֶחָד וְכִדְכָתֵב הַב"י גַּבִּי ה' שְׂאוּכָלִים בְּמָקוֹם אֶחָד שְׂאֵינוּ חָלוּק בְּמִחְצוֹת חֲשִׁיבוּ כְּוָלָם כְּאֲנָשֵׁי בֵּית אֶחָד שְׂאֵין אוֹסְרִים זֶה עַל זֶה וְה"ה לְגַבִּי הַחֲצָר אֶחָד מִהֵן נוֹתֵן סִירָב וְדִי וְזֶה הַפְּשׁוּט אָמְנָם הַט"ו פֶּה וּבִסְק"ט פִּירֵשׁ דַּב' הַפְּנִימִיִּים מִדְּאֵין לָהֶם אֱלָא פֶּתַח אֶחָד שְׁנֵיהֶם נוֹתְנִים עִירוֹב אֶחָד בְּשִׁוְתָפוֹת וּבְזֶה הַאֲרִיךְ לְהַשִּׁיג הַב"ח וְאֵין בְּיָדֵי לְפָרְשׁוֹ דְּמָה זֶה שְׁכָתֵב שְׁנֵי הַפְּנִימִיּוֹת נוֹתְנִים עִירוֹב אֶחָד דִּמְמ"נ אִם כ"א נוֹתֵן פֶּתַח הָרִי כְּבָר שְׁנֵיהֶם נִתְּנוּ עִירוֹב וְאִם אֶחָד נוֹתֵן מִפֶּתַח שׁוֹב אֵין לְשְׁנֵי חֵלֶק בּוֹ וּכְבָר מְבֹאָר בְּהַסֻּגָּי בְּלִישְׁנָא דַּר' יוֹנָתָן דְּאֶפִּילוּ הַחִיצוֹן צָרִיךְ לִיתָן פֶּתַח הָרִי דְּשְׁנֵיהֶן צָרִיכִים לִיתָן פֶּתַח.

לְכֵן הָעִיָּקָר כִּהַב"ח וְכִדְכָרְיוֹ מְבֹאָר לְהַדְיָא בַּהַר"י נְתִיב י"ב חֵלֶק ט"ו. שְׁם הַג"ה אוֹ שְׂאֵין עוֹבְרִים זֶה עַל זֶה רַק כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ פֶּתַח פֶּתוּחַ לְבֵית שְׁעָר שְׁלִפְנֵיהֶם וְהַבֵּית שְׁעָר פֶּתוּחַ לְחֲצָר וְכָתֵב הַמ"א וּמ"ט וְכו' וַא"י מָה חִידָשׁוּ בְּזֶה וּפְשִׁיטָא דְּצָרִיכִים לְעָרֵב מִפְּנֵי רְשׁוֹת הַבֵּית שְׁעָר גּוּפִי' שְׁהוּא הַרְשׁוֹת הַמְשׁוֹתֵף וְהַבְּתִים רְשׁוֹת כָּל יַחִיד דְּאֵטוּ חֲצָר דְּוָקָא אָמְרוּ וְהָרִי ז"ל הַרְמַב"ם רִישׁ ה"ע לְפִיכָף תִּיקָן שְׁכָל רַה"י שְׁתַּחֲלַק בְּדִירוֹיִן וַיֵּאָחֵז כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּהַרְשׁוֹת לַעֲצָמוֹ וַיִּשְׂאָר מִמֶּנָּה מְקוֹם בְּרִשׁוֹת כְּוָלָן שְׁוִין בּוֹ כְּגוֹן חֲצָר לְבָתִּים שְׁנַחֲשֵׁב אוֹתוֹ מְקוֹם שְׂיָד כְּוָלָן שְׁוֵה בּוֹ כְּאִילוּ הוּא רַה"ר וְנִחְשָׁב כָּל מְקוֹם וּמְקוֹם שְׂאָחֵז כָּל אֶחָד מִן הַשְּׂכָנִים וְנִחְלָקוּ לַעֲצָמוֹ שְׁהוּא בְּלַבַּד ר"ה ע"ש: וְהִנֵּה תִנְרַף דְּבָרֵי הַג"ה זֶה נוֹבְעִים מִן הַב"י שְׁכָתֵב בָּם לְפָרֵשׁ לְשׁוֹן הַסְּמ"ק שְׁמַבִּיא וְהוּא בְּלִשׁוֹן זֶה פֶּסֶק ר"י עַל הַבְּחֻרִים וְהַמְלַמְּדִים בְּחֻדְרִים לְבַדָּם וְכו' וְהַשָּׂר מְקוֹצֵי הִי' מְצָרִיךְ תְּפִיסַת יָד אוֹ עִירוֹב בְּלֹא בְּרָכָה וְצ"ע אֵי מְצָרִיךְ אֶפִּילוּ בְּפֶתַח אֶחָד לַר"ה וְר"ל דְּרַק פֶּתוּחֵי זֶה לְזֶה דְּהָא מְשַׁמַּע דְּלֹא מְהַנִּי פֶּתַח אֶחָד כִּי אִם לֹא חֲשׁוּבִים הַחִיצוֹנָה בֵּית שְׁעָר (וְר"ל וּבֵית שְׁעָר גּוּפִי' אֵין לוֹ הִיִּתְרוֹן אֱלָא שְׁדִירְתּוֹ אֵינָה חֲשׁוּבָה בֵּית דִּירָה לְאַסְנוֹר הַחֲצָר וּלְהַכִּי אֵין צָרִיךְ לִיתָן פֶּתַח לְעָרֵב הַחֲצָר אַבָּל מ"מ הַפְּנִימִיִּים אֲסוּרִים לְהַשְׁתַּמֵּשׁ עִם הַבֵּית שְׁעָר מִדְּהוּא מְכָל מְקוֹם רְשׁוֹת שְׁל אַחַר עַד שְׁעָרָבוֹ) וְכֵן נִהְיָ בְּבִירָה גְדוֹלָה שְׁמִשְׁפִּירִים בְּנֵי אָדָם הַרְבֵּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּחֻדְרָ לְבַדּוֹ וְאֵין כִּי אִם פֶּתַח אֶחָד לַר"ה אֶפ"ה נִהְיָ לְעָרֵב פְּלוּמַר נְמִי מַש"ה נִהְיָ לְעָרֵב לְהַתִּיר הַטְּלִטוּל מִחֻדְרָ לְחֻדְרָ וְכ"ת א"כ אִיךָ אָמַר סוּף פֶּרֶק הַדָּר בְּעֲשָׂרָה בָּתִּים זֶה לְפָנִים מִזֶּה פְּנִימִית נוֹתְנִין אֶת עִירוֹבָן וְדִי הָא מָה מְהַנִּי לְהַפְּנִימִית אֶף לְטַלְטַל בְּהַחֲצָר אַחֲרֵי שַׁמ"מ הֵם אֲסוּרִים בְּהַחִיצוֹנִיּוֹת וּמִפִּינּוֹן שְׂאֵין לָהֶם דְּרָף לְהַחֲצָר אֱלָא עַל הַחִיצוֹנִיּוֹת הָרִי מִמִּילָא אֶף הַחֲצָר אֲסוּר לָהֶם זֶה ל"ק דְּלֹא אֵינְרִי מִזֶּה אֶף אֵינְרִי בְּשְׂאֵין הַפְּנִימִיִּים מְשַׁגְּיָחִים לֹא בְּטַלְטוּל בְּתֵי הַחִיצוֹנִים וְלֹא בְּהַחֲצָר וְלֹא דְּכָרוּ אֱלָא שְׂאֵין הַחִיצוֹנִים אוֹסְרִים עַל יִתְרַ הַבְּתִים שְׁבַחֲצָר שְׁלִזָּה אֵין צָרִיךְ לִיתָן אֱלָא הַפְּנִימִים וְאַדְרָבָה לְזֶה מְזַנֵּיק לְשׁוֹן רַש"י שְׁם שְׁכָתֵב כְּוָלָן נַעֲשִׂין בֵּית שְׁעָר לוֹ וְאֵינָן אוֹסְרִין עַל בְּנֵי חֲצָר אֱלָא הַפְּנִימִי לְבַד כְּדֹאמְרוּן וְהָדָר שְׁם אֵינוּ אוֹסֵר הַלְכָף כְּשֶׁבְּאֵין שְׂאָר הַדִּירוֹיִן הַפֶּתוּחִים לְחֲצָר לְעָרֵב אֶת חֲצָרוֹ פְּנִימִי נוֹתֵן אֶת פֶּתַח וְהַשְׂאָר אֵינָן צָרִיכִים וְלָמָּה לֹא כָּתֵב הַלְכָף כְּשֶׁבְּאֵין לְעָרֵב חֲצָרוֹ עִם הָאֲחֵרִים פְּנִימִי נוֹתֵן וְלָמָּה דִּינִיק כְּשֶׁבְּאֵין שְׂאָר הַדִּירוֹיִן א"ו מְשַׁמַּע כְּדְּכָתֵבְתִּי דְּלְהַפְּנִימִי' לֹא מְהַנִּי עִירוֹב זֶה: אָמְנָם רֵאִיתִי לְהַרְיֵטָב"א שְׁם דָּף פ"ה כָּתֵב וַיֵּשׁ מְקַשִּׁים עַל דְּבָרֵי רַש"י

מדאמרינו בשלהי פְּרָק הַדָּר י' בְּתִים אִינוּ נוֹתֵן אֶת עֲרוּבוֹ אֶלֶּא הַפְּנִימִי בְּלִבְד וְאִיךָ הָוִי לְהוּ בְּבֵית שְׁעַר שְׂאִינְן אוֹסְרִי וְע"י עֲרוּבוֹ הַפְּנִימִי מִשְׁתַּמְשִׁין בְּשַׁאֲר הַבְּתִים דְּאֶלְמָא כְּשֵׁם שְׂאִין בֵּית שְׁעַר אוֹסֵר כֶּף אִינוּ אֶסוּר לָהֶם וְלֹא קִשְׂיָא הוּא כָּלֵל דְּשִׁאנֵי הֵתֵם שְׁנַתְנוּ פְּוֹלָם בְּעִירוּבָן שְׁל פְּנִימִי פִינָן שְׁהֵם לֹו בְּבֵית שְׁעַר וּבּוֹדָאֵי לְדַבְרֵי הָרִיטְבֵּ"א פִּירוּשׁוֹ בְּהַסְמֵ"ק סְתוּר אֶבֶל קִשְׂיָא לִי שְׁלִתְרוּצוֹ דְּמִפְּנֵי שְׁהֵם אֶף בֵּית שְׁעַר לְהַפְּנִימִי קָשׁוּב נְתִינַת הָעִירוּב דְּפְנִימִי פְּאִילוּ גַם הֵם נְתִנּוּ א"כ מַה צְנִרְךָ כָּלֵל לְרַש"י לְהַבִּיא הַמְתַּנִּי דְּוְהָדָר שְׁם אִינוּ אוֹסֵר הָא זֶה לְבַד אִינוּ מְסַפִּיק אֶלֶּא מִפְּנֵי שְׁחֻשׁוֹב פְּאִילוּ גַם הֵם נְתִנּוּ עִירוּבָן וְלִימָא בְּקִיצוּר שְׁמַהּ הוּא טַעְמָא אִין צְרִיכִים לִיתֵן א"ו כְּדַקְתָּנִי מִלְשׁוֹן רַש"י פֶּן הַבִּינוּ הַסְמֵ"ק וּפִירוּשֵׁי לַעֲנ"ד הוּא עֵיקָר כֹּל כַּמָּה שְׁלֹא יִמְצָא סְתִירָה בְּהַסְמֵ"ק גּוּפֵי שְׂאִינוּ בִּיזֵי וְדו"ק וְזֶה דְּלֹא כְּדַבְרֵי הָא"ע שְׁכַתֵּב בְּסִי' שִׁמ"ו סֵעִי' ג' בְּאַמְצַע הַדְּבֹר אַחַר לְשׁוֹן הָרוֹקֵחַ שְׁמַבִּיא וְר"ל דְּלֹא תִקְשֶׁה מ"ש בֵּית שְׁעַר דְּקו"ל דִּיכּוּלִּין לְטַלְטַל מִחְצָר אַחֲרַת אֵל תּוֹף בֵּית הַשְּׁעַר עַל פֶּן מְתַרַץ דְּבֵית שְׁעַר לֹא חֲזִי לְדִירָה כָּלֵל וְלִיתָא דְּאִין זֶה כָּלֵל פִּנְנַת הָרוֹקֵחַ כְּדִנְרָאָה מִהָרִיטְבֵּ"א נְמִי דְּאִין סְבָרָה לְחַלֵּק בְּזֶה וְדו"ק: (סְעִיף הַגָּ"ל) אִם הַמְחִיצוֹת מַגִּיעוֹת לְתַקְרָה וְכו' אֶבֶל אִם נְתִנּוּ הָעִירוּב בְּזֶה הַטְּרַקְלִין אִין צְרִיכִים לִיתֵן עִירוּב כָּלֵל וְכו' וְכֵן אִם אִין דְּיִוּרִין אַחֲרִים בְּחֻצָּר אִינָם צְרִיכִים לְעִירוּב כֹּל זֶה הוּא שְׁטַת תּוֹס' וְהָרָא"ש וְטוּר דְּלֹא כְּהַרְמַב"ם כְּדַמְבּוֹנָר בְּב"י וּבְשִׁטַּת תּוֹס' זֹו רְאִיתִי שְׁעִירוּרֵי' כִּי הִנֵּה בַּתּוֹס' לֹא נֶאֱמַר אֶלֶּא שְׂאֵם הָעִירוּב בָּא אֶצְלָם אִין צְרִיכִין לִיתֵן כְּלוּם לְהָעִירוּב וְהַטוּר מוֹסִיף לְבָאָר וְכַתֵּב וְכו' אִם אִין דְּיִוּרִין אַחֲרִים בְּחֻצָּר אִינָם צְרִיכִים עִירוּב וּבְרַבֵּינוּ יִרְוּחֵם דָּף צ"ג ע"ב מְבּוֹנָר אִיפְכָּא דו"ל אֶבֶל מְחִיצוֹת מַגִּיעוֹת לְתַקְרָה אֶפְּיֵלוּ רְעוּעָה צְרִיף עִירוּב לְכָל חֻבּוּרָה וְכִמוּ כֵן צְרִיכִים עִירוּב בִּינֵיהֶם אִם יִרְצוּ הַחֻבּוּרוֹת לְטַלְטַל מִזוּ לְזוּ וְנִדְּוָקָא כְּשִׁמּוּלִיכִין עִירוּבָן לְמַקּוּם אַחַר אֶבֶל אִם הִיָּה הָעִירוּב בָּא אֶצְלָן עִירוּב אַחַד לְכוּלָן סְגִי עַכ"ל וְעֵינֵן בְּהַסְגֵּי' וְדו"ק הֵיטֵב כִּי עַל שְׁנֵי הַשְּׁטוֹת תְּמוּהָ לִי לְשִׁטַּת הַטוּר קִשְׂיָא דַּא"כ דְּאֶף בְּמַגִּיעוֹת לְתַקְרָה אִינָם צְרִיכִים עִירוּב בִּינֵיהֶם א"כ הָרִי הֵם מִמֶּשׁ פַּחַמְשָׁה שְׁגָבוּ עִירוּבָן וּמ"ש דְּיִוּדוּ ב"ה בְּזֶה שְׂאֵם נְתִנּוּ עִירוּבָן בְּמַקּוּם אַחַר שְׁצְרִיכִים עִירוּב לְכָל אַחַד וּמ"ש בְּאִינָם מַגִּיעוֹת דְּנַחֲלָקוּ מִשׁוּם דְּהָוִי כַּה' שְׁגָבוּ וְאִי מִשׁוּם שְׁהַמְחִיצוֹת מַגִּיעוֹת לְתַקְרָה הָא בַּה' שְׁגָבוּ נַחֲלָקוּ בְּמַחִיצוֹת בֵּיתֵם מִמֶּשׁ וּמ"מ אַחַד מוֹלִיף ע"י כְּוֹלָם וְאִין לֹוּמֵר מִפְּנֵי שְׁבְּאַמְתָּ לֹא עִירְבוּ אֶלֶּא שְׁבַפְפָּה הַדְּמִיוֹן הוּא דְּהָוִי כְּעִרְבוּ לְהַכִּי מוֹדוּ ב"ה אֶף דַּס"ל דְּאִין צְרִיכִים עִירוּב בִּינֵיהֶם מ"מ כְּשִׁמּוּלִיכִין עִירוּבָן צְרִיף עִירוּב לְכָל אַחַד א"כ מִנ"ל לְהַש"ס דְּהַפְּרִיטָא דַּה' שְׁגָבוּ דְּלֹא כַּב"ש הָא י"ל דַּלְב"ש אֶף בְּמַחִיצוֹת שְׂאִינָם מַגִּיעוֹת אֶף דַּס"ל דְּאִין צְרִיכִין עִירוּב בִּינֵיהֶם מ"מ ס"ל מְדִלָּא הָוִי ה' שְׁגָבוּ מִמֶּשׁ אֶלֶּא בְּדְמִיוֹן כִּי מוֹלִיכִין עִירוּבָן צְרִיכִים עִירוּב לְכָל אַחַד כַּדַּס"ל לְב"ה בְּמַחִיצוֹת הַמַּגִּיעוֹת וּלְעוֹלָם הַפְּרִיטָא כַּב"ש נְמִי אֶתְיָא גַם אִין לְדַחּוּק דְּלִהְכִי דְּיִיק הַטוּר וְכַתֵּב וְכו' אִם אִין דְּיִוּרִין עֲמָהֶם בְּחֻצָּר אִין צְרִיכִים לְעַרְב וְלֹא כְּתֵב נְמִי דְּאֶפְּיֵלוּ יֵשׁ דְּיִוּרִין בְּחֻצָּר רַשְׁאִין לְטַלְטַל תּוֹף הַטְּרַקְלִין בְּלֹא עִירוּב מִשׁוּם דְּאִינוּ סוּבְּרָ בְּזֶה כְּסְבָרַת תּוֹס' בַּד"ה כְּמָאן אֶלֶּא דְּגַם בְּטְרַקְלִין יֵשׁ הַבְּדֵל בִּין יֵשׁ דְּיִוּרִין לְאִין דְּיִוּרִין בְּהַחֻצָּר וּכְשִׁהַמְחִיצוֹת אִין מַגִּיעִין אֶפְּיֵלוּ בְּיֵשׁ דְּיִוּרִין בְּחֻצָּר א"צ לְעַרְב בִּינֵיהֶם וְלֹא אֶמְרִינָן בַּהּוּ מְגוּ וְזֶה הַהַבְּדֵל שְׁבִין מַגִּיעוֹת לְתַקְרָה שְׁמוּדִים ב"ה כְּשִׁמּוּלִיכִין עִירוּבָן שְׁצְרִיכִים עִירוּב לְכָל אַחַד וּמ"מ אִם עִירוּבָן בָּא אֶצְלָם אִין צְרִיכִין עִירוּב וְהָוִי מִמֶּשׁ כְּבָנִים הַנוֹטְלִים פְּרָס שְׁבַסְעִיף ה' מִשְׁא"כ בְּאִין מַגִּיעוֹת דְּאֶף בְּיֵשׁ דְּיִוּרִין ס"ל דְּלֹא אֶמְרִינָן מְגוּ

והגוי ממש כה' שעירבו ולהכי אפילו מוליכין עירוֹבן אין צריכין אלא עירוב אַחַד דמלבד
שגזו דוחק רב שלא יפסק פסברת תוס' הפשיטא להו שאין לחלק כלל בטרקלין בין יש
דירין בְּחֶצֶר ללא אף גם הִדְרָא הַקְּוֹשְׁנִי לְדוֹפְתָהּ מנ"ל לש"ס דהִבְרִייתָא דלא כב"ש
דילמא בה' שגבו מודו והא דמְצַרְכוּ בְּאִין מַגִּיעוֹת עירוב לְכָל אַחַד הִינְנוּ רַק שְׂבִיזָה
מְחֻלְקִים עִם ב"ה וס"ל דאף בְּמַחֲצוֹת שְׂאִין מַגִּיעִים וְיֵשׁ דִּירוֹן בְּחֶצֶר אֲמַרִּינָן מְגוּ כדס"ל
לב"ה בְּמַגִּיעִין וּבְאִין דִּירִין עִמָּהֶם בְּחֶצֶר הוּא דְטַרְקְלִין מְחַבֵּר וְשָׂרִי בְּלֹא עירוב וְלֵהֲכִי
מודו פִּי עירובן בָּא אֲצֵלָן דְּאִין צְרִיכִים עירוב ודו"ק: וְלִשְׁטַת רַבֵּינוּ יְרוּחָם נְהִי דְהִנְנָל
ל"ק דְּכִינּוֹן דס"ל דְּבְמַחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת צְרִיכִים עירוב בִּינְיָיְהוּ שְׂפִיר דְּלֹא הִנְי פְּחַמְשָׁה
שְׂגָבוּ אֶת עירובן וְלָכֵן מודו ב"ה דְּצְרִיכִים עירוב לְכָל חַד.

מ"מ איפכא קשיא מה הדמיון שְׂמַדְמוּ תוס' דְּלֵהֲכִי בְּמַחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת לב"ה פִּי עירובן
בָּא אֲצֵלָן א"צ עירוב כְּמוֹ לב"ש בְּאִין מַגִּיעִין הָא טַעְמִינְהוּ דב"ש הִינְנוּ מְשׁוּם דְּבְמַחֲצוֹת
שְׂאִין מַגִּיעוֹת נְמִי ס"ל דְּהִטְרַקְלִין מְחַבְּרָן וְכִדְכַתְּבִי רש"י ו"ל דְּאִי לב"ש רְשׁוּיֹת חֲלוּקוֹת
הֵן פִּי עירוב בָּא אֲצֵלָן מֵה הִנְי וְאִי לְשַׁטַּת ר"י בְּמַחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת מֵה מוֹעִיל שְׂעִירוֹבן בָּא
אֲצֵלָם הָא לֹא עירובו (וְאִין לְהַקְשׁוֹת עַל דְּבָרֵי רש"י הָא חֲזִינוּן בְּדִין דְּסַעֲרָה ה' בְּאַחִין
הַנוֹטְלִים פָּרֶס וְאִיכָא דִּירִין בְּחֶצֶר דְּאֲמַרִּינָן מְגוּ דְּהִנְהוּ אֲסָרוּ וְהִזְקִיקוּ לְעֵרֵב הִנְי נְמִי
אֲסָרִי אִישׁ עַל אַחִיו הָרִי אף בְּבֵיתָם מִבֵּית לְבֵית אֲסוּרִים וְהִכִּי מְבִנְיָר בְּהַרְמָב"ם הִנְנָל
לְהִדְיָא וּמ"מ אף בִּישׁ דִּירִין וְהַעִירוֹב בָּא אֲצֵלָן אִין צְרִיכִים עירוב וְלֹא אֲמַרִּינָן פִּי עירוב
בָּא אֲצֵלָן מֵה הִנְי דִּי"ל דְּנֻקָּא שָׁם דְּאִין אִיסוּרָן בָּא אֲלֵא מִפְּחַ מְגוּ דְּהִנְהוּ אוֹסְרִין וְלוּלֵא כֵּן
הִנְי מְעוֹרְבִין שְׂפִיר מְהִנְי פִּי בָּא אֲצֵלָם מִשָּׂא"כ הִכָּא דְּאֵף בְּלֹא מְגוּ אִי נִימָא דְּאִין הִטְרַקְלִי
מְחַבְּרָם וְהִנְי מְחֻלְקִים שְׂפִיר לֹא מְהִנְי אף פִּי עירובן בָּא אֲצֵלָם] וְאֵף אִי נִימָא דְּתוֹס' לֹא
ס"ל חֲלוּקָה זֶה דְּרש"י וְסוּבְרִים בְּאַמַּת דְּאֵף גְּבִי טְרַקְלִין לֹא תִלְיָא זֶה בְּזָה וְלֵהֲכִי לב"ה
אף בְּמַחֲצוֹת הַמַּגִּיעוֹת דְּאֲסוּרוֹת בְּטִלְטוּל בִּינְיָיְהוּ מ"מ פִּי עירובן בָּא אֲצֵלָם אִין צְרִיכִין
עירוב א"כ הִדְרָא קְשִׁיָּא מנ"ל לְהַסְוִיָּא דְּהִבְרִייתָא דְּלֹא כב"ש דִּילְמָא כב"ש נְמִי אֲתִיָּא
וּבְאַמַּת לֹא ס"ל דְּהִטְרַקְלִין מְחַבְּרָן וְצְרִיכִי עירוב בִּינְיָיְהוּ וּמ"מ ס"ל בְּאִין מַגִּיעוֹת דָּאֵם
הַעִירוֹב בָּא אֲצֵלָם אִין צְרִיכִים לְעֵרֵב כְּמוֹ דס"ל לב"ה בְּמַחֲצוֹת הַמַּגִּיעִים לְשַׁטַּת תוֹס'
אֲלִיכָא דְּרַבֵּינוּ יְרוּחָם א"ו דְּבָרֵי רש"י מְוַכְרְחִים דְּמַמָּה שְׂמֻדוֹ פִּי עירובן בָּא אֲצֵלָם
דְּעִירוֹב אַחַד לְכוֹלָן מְזָה נְשַׁמַּע דס"ל דְּטַרְקְלִין מְחַבְּרָן וְשְׂפִיר הִנְי כֵּה' שְׂגָבוּ עירובן וּמ"מ
ס"ל דְּכִשְׂמוּלִיכִין עירובן צְרִיף עירוב לְכָל אַחַד וְהִנְי הִבְרִייתָא דְּלֹא כְּנוֹתִיָּה וְהִדְרָא הַקְּוֹשְׁנִי
לְדוֹכְתָא דְּמָה הַדְּמִיוֹן לב"ה בְּמַגִּיעוֹת לְתַקְרָה לב"ש בְּאִין מַגִּיעוֹת וְצ"ע וְלִשְׁטַת הַרְמָב"ם
הַפֵּל נִיחָא וְלִק"מ.

וּמִן הַתִּימָא מֵהב"י ו"ל שְׂאִין מְבִיאוּ אֲפִילוּ לְדַעַת י"א ודו"ק: (לְהִנְנָל בְּהַג"ה) אִם מְקַצְתָּן
עֲשׂוּ וְכו' לְשַׁעָּה זֶה הִנְי אֲצֵלִי בְּשָׂאֵלָה סָפֵר עֲצִי אֲלִמּוּגִין וּמַצְאֵתִי שְׂפַתְבָּ אֵף מְדַבְרֵי תוֹס'
דָּף ע"ב סוּף ד"ה כְּמָאן מְשַׁמַּע דְּמִסְפָּקָא לְהוּ וְכו' וְצ"ע קֶצֶת עַל הַב"י וְרַמְ"א וְלֹא דִק
דְּתוֹס' קָאִי עַל אִין לְהֵם פְּתַח בְּחֶצֶר אֲלֵא יוֹצֵאִין דְּרָף טְרַקְלִין דְּבִנְיָה י"ל דְּמֻדוֹ ב"ה דְּלֹא
עֲדִיף חִיבּוּר טְרַקְלִין זֶה מְפִנִי שְׂאִינָם חֲלוּקִים בְּמַחֲצוֹת גְּמוּרוֹת מִן חִבּוּר חֶצֶר לְאַחִים
הַנוֹטְלִים פָּרֶס דְּתַרְנוּנְיָהוּ אִינָם מְעוֹרְבִים מְשִׁא אֲלֵא בְּדִמּוּן ה' שְׂגָבוּ הִנְי מְפִנִי שְׂאִין
צְרִיכִין לְעֵרֵב בִּינְיָיְהוּ וְכִמוֹ בְּאַחִים אִם שְׂרוּיִם אַחֲרִים בְּחִיבּוּר חֶצֶר אֲמַרִּינָן מְגוּ דְּהִנְהוּ
אֲסָרוּ הִנְהוּ נְמִי אֲסָרִי אֲהִדְדִי ה"ה בְּטַרְקְלִין מְפִנִי שְׂאֵלוּ הַדְּרִים בְּחִדְרִים וְעֲלִיּוֹת יֵשׁ לְהֵם

דָּרָה בְּהִטְרָקְלִין הָרִי הֵם אוֹסְרִים הִטְרָקְלִין הַמְשׁוֹתֵף וְהַמְחַבֵּר הַחִיבוֹר עַל־יְהוּ שְׂאֵם רוֹצִים לְטַלְטֵל בְּהִטְרָקְלִין שְׁלֶפְנֵי כָּל הַחֲדָרִי אֲסוּרִי עַד שִׁיעָרְבוּ וּמָגוּ דְהִנְהוּ אוֹסְרִי אוֹסְרִי נְמִי אֶהְדִּי מִשָּׂא"כ בְּגוֹנוֹנָא דַּהֲש"ע שְׂאוֹתֵן הַחֲלוּקִים בְּמַחְצוֹת גְּמוּרִים אֵין לָהֶם דָּרָה עַל הִטְרָקְלִין אֶלָּא נְמִי פֶתַח פֶּתוּחַ לָהֶם מְמַחְצָתָם לר"ה נִמְצָא הִיקָף הִטְרָקְלִין הַמְחַבֵּר אֵלוּ שְׂאִינָם מְגִיעִין לַתְּקֵרָה הוּא בְּשִׁלְיָמוֹת וְאֵין אוֹסֵר עֲלֵיהֶם הִטְרָקְלִין מַה מְגוּ שְׂיָיָהּ בְּאֵלוּ כְּמוֹ דְלֹא שְׂיָיָהּ לַתּוֹס' מְגוּ בְּמַה שְׂשָׂרוּיָם בְּחִצָּר חוּץ לְהִטְרָקְלִין וְאֶדְרָבָה מִן הַרְשָׁב"א נְמִי מוּכַח כְּדַעַת תּוֹס' וְדו"ק: סְעִיף ח' הַמְתַּאֲרַח כּו' וְהוּא וְהֵם מְנוֹתְרִים בֵּין בְּבֵיתָם בֵּין בְּבֵיתוֹ עֵינֵין ט"ז וְא"כ מַה שְׂמַעִיד הַמְהַרְש"ל מ"ק לְהַבְלִין ע"כ שְׂאֵז עֲדֵינֵין לֹא נִתְפַשֵּׁט הוֹרָאוֹת הַרִיטְב"א מְצַד לָב ב"ד מִתְּנָה עֲלֵיהֶם וְהִנֵּה דִין זֶה דְאוֹרַח אֵינוֹ אֲסוּר הַתַּה"ד ז"ל לְמַדְן מְדִין דְסִי ש"פ סְעִיף א' וּבְסִפָּר א"ע מְשִׁיגוּ מְדַבְרֵי תּוֹס' וְכֵן הַמְהַרְרִי"ק סִי ס"ו.

וְעַל רְאִיּוֹת תַּה"ד כְּתַב וְלִכְפֹּא לְאֶקְשׁוּיֵי עַל מְהַרְרִי"ק מְסִי ש"פ דְּמִבְּנוֹאָר בַּש"ע דְּאוֹרַח אֵינוֹ אוֹסֵר וְכו' וְהָא דְאָמַר דְּהוּי כְּאוֹרַח לְגַבְיָיָהּ פִּירֵשׁ כְּאֵינֶנְשׁ דְּעַלְמָא שְׂיֵשׁ לוֹ מְקוּם פִּיקְתָּא דִּילִי בְּחִצָּר אַחַר לְכֹן אֵף אֵי מְשַׁתְּמֵשׁ וְלֵן כְּאֵן אֵינוֹ אוֹסֵר וְהָאֵמַת שְׂמַדִּין בִּישׁוּל רְשׁוּת חֲצֵרוֹ לְבַד אֶפְשָׁר לְדַחֲוֵי כְּדַכְתְּבֵי אֶבֶל מַמַּה דְּמִבְּנוֹאָר נְמִי בְּסִי ש"פ סְעִיף ב' דְּאֵם בִּישׁוּל לָהֶם גַּם רְשׁוּת בֵּיתוֹ מְנוֹתְרִים כְּנֹלָם אֵף הוּא לְהוֹצִיא מִכָּל הַבְּתִימִים לְהַחְצֵר מְפָנִי שְׂאִינֵן אֶלָּא כְּאוֹרַח מְבִנוֹאָר וְדַאי דְלֹא כְּמַהֲרִי"ק דְּהָא מ"מ נִשְׂאָר בְּבֵיתוֹ וְדַר שָׁם בְּפִיקְתָּא וְלִינָה וּמ"מ שְׂרִי כְּנֹלָם לְהוֹצִיא אֵף מִבֵּיתוֹ לְחִצָּר וּש"מ שְׂנִידֵן אֵף כְּאוֹרַח שְׂשׁוּבַת בְּפִיקְתָּא וְלִינָה וְדַע שְׂמַמַּה שְׂנַאֲמַר הָכָא סְעִיף ב' לְפִי שְׂנַעְשׂוּ כְּנֹלָם כְּאוֹרַחִין אֵין לְהִבִּיא רְאִיָּה לְדַעַת תַּה"ד דִּי"ל שָׁם שְׂאֵנִי כַּדְפַרְש"י אֵם יֵשׁ שָׁם תְּפִיסַת יָד לְב"ה שְׂיֵשׁ לְב"ה מְקוּם בְּדִירְתוֹ שֶׁל זֶה שְׂנוֹתֵן שָׁם כְּלִי לְהַצְנִיעַ אֵינוֹ אוֹסֵר עָלָיו דְּכָל רְשׁוּתָא דְחִצָּר דִּידִיָּה הִיא כְּאֵילוּ דַּר עֲמוֹ בְּבֵית וּר"ל שַׁע"י הַתְּפִיסַת יָד נְחָשֵׁב הַב"ה כְּאֵילוּ דַּר שָׁם נְמִי נִמְצָא דְאֵלוּ הַשׁוֹבְתִים שָׁם הֵם כְּדָרִים עֲמוֹ בְּבֵיתוֹ מִמֶּשׁ דְּזֶה פְּשִׁטָּא שְׂאִינוֹ אוֹסֵר כְּדַבְּאַמַּת לְשׁוֹן הַטּוֹר אֵינוֹ אֶלָּא שְׂחֲשׁוּבִים כְּנֹלָם כְּאֵילָן דָּרִים עֲמוֹ: אֶמְנָם לְשׁוֹן הַרְמָב"ם שְׂכַתְבֵי כַּבֵּש"ע לְפִי שְׂנַעְשׂוּ כְּנֹלָם כְּאוֹרַחִים אֶצְלוֹ מְשַׁמַּע וְדַאי כְּדַעַת תַּה"ד דְּאֵילוּ לְמַשְׁמַעוֹת טַעַם רִש"י דְּהוּי כְּאֵילוּ דָּרִים עֲמוֹ בְּבֵיתוֹ מֵאֵי אֵרִיא אוֹרַחִים כְּדַמְבְּנוֹאָר סְעִיף ד' דְּאֶפִּילוּ בְּתוֹשְׁבִים כָּל שְׂאוּכְלִים בְּבֵית אַחַד אֵין צְרִיכִים עִירוּב וְכֵן מְבִנוֹאָר לְהַדְיָא בְּהַרְמָב"ם פ"ד מַה"ע הִלְכָה י"ב מְסִיִּים אֶבֶל הַאוֹרַח אֵינוֹ אוֹסֵר לְעוֹלָם כְּמוֹ שְׂבַאֲרָנוּ וּר"ל בַּפ"ב סוּף ה"א וְהוֹעֲמַק בַּטּוֹר וּש"ע ס"ס שַׁע"א וְהִנֵּה הָא"ע מְבִיא נְמִי סִינְעֵתָא לְדַעַת מְהַרְרִי"ק מְלִשׁוֹן הַתּוֹס' דַּר ס"ט וְהַמְעֵינֵין שָׁם יִרְאֶה דְאֶדְרָבָה מְשַׁמַּעוֹתָם כְּדַעַת תַּה"ד שְׂהָרִי כְּתַבּוּ וְאוֹר"י דְלֹא דְמִי לְהָכָא דְהַתָּם אֵינְרִי כְּגוֹן הָבָא לְדוֹר בְּמִבּוּי לְשָׁם אַכְסְנָאוֹת וְלֹא לְקַבּוּעַ עֲצָמוֹ וּר"ל לְאֶפּוֹקֵי הָכָא שְׂהוּא דַּר כְּקַבַּע וּמ"מ הָא נִידָן כְּאוֹרַח זֶה אֵין לְלַמּוֹד כְּלָל מִהֶתָּם.

וְהָרִי אֵינָם מְעֵלִים נְכָרִי בְּלִשׁוֹנָם וּמְשַׁמַּעוֹתָם דְּכָל לְאַכְסְנָאוֹת שְׂרִי וְאֶפִּי הָרָא"ש שְׂכַתְבֵי דְהַתָּם אֵינְרִי בְּנְכָרִי וְכו' מ"מ הָרִי לֹא כְּתַב כְּדַכְתְּבֵי הָא"ע לְחַלְקֵי בֵּין גּוּי שְׂאֵף מְשׁוּם שְׂלֹא יִלְמַד אוֹמֵר לְאֶפּוֹקֵי יִשְׂרָאֵל שְׂמַדִּינָא אוֹסֵר אֶלָּא כְּתַב נְמִי בְּלִשׁוֹן תּוֹס' מִמֶּשׁ דְּאֵף לְהַכִּי אֵינוֹ דּוֹמָה דְשָׁם בָּא לְדוֹר לְשָׁם אַכְסְנָאוֹת וְלֹא לְקַבּוּעַ וּמְשַׁמַּע נְמִי מִינְיָהּ דְאֵילוּ בְּבָא לְדוֹר לְשָׁם אַכְסְנָאוֹת וְלֹא לְקַבּוּעַ יִשְׂרָאֵל וְגוּי שְׁוִיִּים שְׂלֹא לְאַסְוֹר בְּפַחוֹת מַל' וְאֵף שְׂהִירוּשְׁלָמִי אֵינְרִי בְּנְכָרִי י"ל דְּבְרַגִּיל לְבָא הוּא דִּישׁ חִלּוּקֵי לְהַיְפּוּף דְּגוּי אוֹסֵר מִיָּד מְשׁוּם דְּעִיקָר טַעַמוֹ שְׂלֹא יִלְמַד וְזֶה שְׂיָיָהּ אֵף בְּבָא לְשָׁם אַכְסְנָאוֹת כִּיּוֹן שְׂרַגִּיל מִשָּׂא"כ יִשְׂרָאֵל דְּדִינוֹ מְצַד

קניית רשות כל שלא שקה ל' ואינו רוצה לקבוע אינו קונה רשות ואינו אוסר לכן לענ"ד מפל דברי הא"ע איני רואה מקום להחמיר נגד הש"ע שאף שראה דברי המהרי"ק ומביאם בהב"י מ"מ קבע ההלכה כה"ד: ואולם המ"א בס"א שצ"א מביא דברי המרדכי שדחק הב"י בס"א שפ"ב והתה"ד וכתב ונ"ל שהדין עמו דהרי החצר מיוחד לבעה"ב והבית מיוחד לאורח דשכירות ליומא ממפר הוא וא"כ מוציא מרשות לרשות אבל הבעה"ב מותר להוציא דאין לאורח חלק בהחצר עד ל' יום.

וכמה תמוהים דבריו דאם שכירות ליומא ממפר הוא למה לא יהא לו נמי חלק בחצר ומקודם כתב נמי לעיין במהרי"ק סי' מ"ו והוא סותר דעתו וסברתו שהרי המהרי"ק כתב שאף האורח אוסר על בעה"ב ומה שתלה עצמו בדברי המרדכי כבר עמד עליהם הא"ע בס"א שס"ו שאין מדבריו שום ראיה דאינם אלא פ"י רש"י לדברי ר"מ ומפני שלשונו קצר ומגומגם קצת אבארנו כפי דעתי והוא דרש"י לשיטתו שבב"י סי' שע"ו בשמו דאף דקים לן דירה בלא בעלים לא שמי' דירה היינו לאסור החצר על בעה"ב אבל מ"מ מפני שהיא של אדם שלא עירב עמהם כולי עלמא אסור להוציא מדירה זו לרשות אחר וע"ש בהסוגיא ריש פרק הדר דאיתא גופא חצרו של נכרי וכו' עד המסקנא ועיין בפרש"י ודו"ק: ולשטת תוס' דס"ל דמיד שאמרין דירה בלא בעלים ל"ש דירה אף גוף רשותו המיוחד לו הוי כבב"ב בעלים ומותר לכל עולם יש לתמוה בדעתו דר"מ דסובר היכא דליתא לגוי אוסר ישראל הדר על כל ישראל להוציא מביתו של הגוי הא פי ליתא לגוי מודה דדירה בלא בעלים לא שמי' דירה מפני שאין חשובה דירתו אלא שלא ילמד וכי ליתא לא אסר א"ו דהוא דינא דדירה בלא בעלים ל"ש דירה אינו פועל אלא שלא לאסור החצר אבל ביתו המיוחד לו מ"מ אסור לכ"ע וא"כ שפיר דדוקא כל זמן שאין ישראל דר שם כל רשותם חשוב דיר בהמה ומותר אף לטלטל מבית גוי של זה לישל זה משא"כ כשישראל דר שם משום כשישראל דר שם משום הגזירה שלא ילמד נעשה הגוי כשישראל לענין זה שיהיה לו רשות ומה אמרת כי לית' בביתו לו? הא שהוא כשישראל הא מ"מ דירה בלא בעלים ל"ש דירה זה אינו פועל כ"א שלא לאסור החצר משא"כ רשות עצמו הא עדיין אסור ואף בזה הוא דקיל מישאל דאילו ישראל מפני שדירתו מצד עצמו שמי' דירה גזר כי לית' אטו כי אית' משא"כ גוי הואיל ועיקר דירתו אינו אלא משום שלא ילמד כי לית' לא גזר אטו כי אית' והנח על הדין דדירה בלא בעלים ל"ש דירה דהיינו שלא יאסר ביתו על הישראל משום רשות חצירו אבל ביתו נשאר אסור על כל ישראל כדין דירה בלא בעלים וא"כ אין ענינו כלל לדין אורח כי באמת אף הישראל הדר בהחצר אסור להוציא מבית הגוי משום דיש לו עכ"פ בעלים משא"כ היכי שכל החצר וכל הבתים שרו לבעה"ב דומיא דנדון תה"ד לדין דלגבי ישראל כל בתי הגוים חשובים כדיר או בנדון דהכא שכל החצר מעורב אלא אף ע"י האורח יבא האיסור מצד קניית רשות מה"ת ללמדו משם ובאמת צ"ע אף על התה"ד מה ס"ד דדינו מבואר בהמרדכי לאיסור: ואדרבה לענ"ד מן המרדכי גופיה יש להוכיח דלא כהמהרי"ק אלא כדעת תה"ד (וכן יש לדייק מהרשב"א וריטב"א שפס"א שס"ח וסי' שס"ו בב"י שלא חשו אלא לשמא יתנספו דיורין ולמה לא חשו יותר למלתא דשכיח שיבאו אורחים לשבנות בשבת א"ו דבזה אין לחוש) דהנה הא"ע בסמ"ח שס"ו ה"ל מוכרח לידחק לפי זה שהוא הפרור בכונת רש"י וכתב וה"ה לכל ישראל אסור להכניס לביתו של גוי כמבואר ברש"י

שְׁלֹפְנֵינוּ שְׁלֵא הַזְכִּיר אֲנִיחָא אֶלְא דְהַמְרָדְכִי נְקִיט אֹרְחָא דְיִשְׂרָאֵל אַחַר מַה בְּעֵי בְּבִיתוֹ שֶׁל גוֹי וּמְלַבֵּד שֶׁהוּא דוֹחֵק רַב אַף גַּם מַה שְׁמֻסְיִים אָבֵל אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל מוֹתֵר לְהוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחֻצֵר דְאִין יִשְׂרָאֵל הָאֹרְחָא אוֹסֵר עָלָיו הוּא לְמוֹתֵר דַּת"ל מִטַּעַם שֶׁהוּא דִּירָה בְּלֵא בְּעֵלִים וְכוּ בְּפֶרֶק פִּיצָד מְשַׁתְּפִין מִבֵּיא הַמְרָדְכִי נְמִי פִי רִשׁ"י דְרִישׁ הֵדֵר וְכַתּוּב וְאִם יֵשׁ יִשְׂרָאֵל אַחַר אוֹסֵר פִּי הַיִּשְׂרָאֵל אוֹסֵר עַל בֵּיתוֹ שֶׁל גוֹי פְּלוֹמֵר לְאֹרְחָא הַמְתַּאֲרָת בְּבִיתוֹ שֶׁל גוֹי הָרִי לְהַדְיָא שְׁבָדְיוֹק גְּדוּל פֶּתַח פְּלוֹמֵר פִּי זֶה דְאִינְרִי דְוָקָא בְּמַתְאָרְחָא וְלִכּוֹן הַנְּלַעֲנֵנָא דְשְׂרוּצָה לִינִישׁב בְּזָה דְקֻשָׁה מְזָה עַל דַּעַת תּוֹס' שְׁבָסִי שַׁע"ו הַנְּ"ל: דְהִנֵּה כְּבָר אֵיתָא בְּהֵרִיטְבָ"א דִּף פ"ה נְעוּד הִבִּיאוּ רְאֵיָה לְשַׁטַּת רִשׁ"י מְדַאֲמְרִינֵן פֶּרֶק הֵדֵר דְלֵר"מ אַע"ג דְגוֹי כִּי לִיתָן אֵינּוּ אוֹסֵר בֵּיתוֹ אָסוּר לְהוֹצִיא וּלְהַכְנִיס וְגַם זֹו אֵינֵה רְאֵיָה דְהָהוּא אֲלִיבָא דֵר"מ דַּס"ל דְדִירָה בְּלֵא בְּעֵלִים שְׁמִיָּה דִּירָה אֶלְא דְבִגוּי הַקְּלוֹ הִיכִי דְלִיתָא מִפְּנֵי שֶׁהִיא כְּדִיר שְׁלֵא יֵאָסוּר וּבֵיתוֹ אָסוּר דְסוּף סוּף דִּירָה הוּא וְאָנֵן דְקִי"ל כַּר' יוֹסִי וַר"ש דְדִירָה בְּלֵא בְּעֵלִים ל"ש דִּירָה פֶּשֶׁם שְׁאִינוּ אוֹסֵר כֶּף אֵינֵה אָסוּרָה בֵּין בְּגוֹי בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל עַכ"ל וְלַעֲנֵנָא ד' א"י לְפָרְשׁוֹ דְמַה קְאָמֵר דְזֶה אֲלִיבָא דֵר"מ דַּס"ל דִּירָה בְּלֵא בְּעֵלִים שְׁמִיָּה דִּירָה הָא אֲדַרְבֵּה מְבֹאֵר בְּהַסְוִגְיָא לְעוֹלָם קְסָבֵר דִּירָה בְּלֵא בְּעֵלִים ל"ש דִּירָה רַק בְּיִשְׂרָאֵל לְהִכִּי סוּבֵר דְשְׁמִיָּה דִּירָה מְשׁוּם דְגָזַר כִּי לִיתָא אִטּוֹ כִּי אֵיתָא מִשְׁא"כ בְּגוֹי הִיכִי דְלֵא אֵתָא בְּיוֹמָא הַנִּיחָו בְּדִינוֹ דַּל"ש דִּירָה וְכַדְבָּאֲרָתִי לְעֵיל נְהָרִי מ"מ בֵּיתוֹ אָסוּר וַש"מ פְּרוּר פְּרִשׁ"י ז"ל.

וְאִף אֵי נִימָא דְמְפָרֵשׁ דְכִי לִיתָא לֵא אָסֵר פְּלוֹמֵר לֵא גִזַּר כְּלָל עַל דִּירָתוֹ דְתִיּוֹהִי דִּירָה אֶלְא וְשְׂאֵר דִּיר בְּהֵמָה א"כ מַה קְאָמֵר וּבֵיתוֹ אָסוּר דְסוּף סוּף דִּירָה הִיא מַה בְּכַף שְׁדִירָה הִיא הָא כִּי לִיתָא דִּירַת בֵּיתוֹ גּוֹפּוֹ דִּיר הוּא וְנִשְׂאֵר דִּיר כְּמַעְוִלָם וּמַה עֲנִין לְהִכָּא מַה דְאָנֵן קִי"ל כַּר"י וַר"ש הָא לֵא מִפְּלֶגֶי עִם ר"מ אֶלְא בְּהַגְזִירַת דְלִגְבֵי יִשְׂרָאֵל ר"מ גִּזַּר כִּי לִיתָא אִטּוֹ כִּי אֵיתָא וְאֵינֵהוּ לֵא גִזַּרוּ וּבְגוֹי בְּמְקוֹם קְרוֹב דֵר"מ גִּזַּר אִטּוֹ שְׁמָא יְבֵא וְאֵינֵהוּ אַף בְּיִשְׂרָאֵל לֵא גִזַּרוּ שְׁמָא יְבֵא אָבֵל בְּעֵיקֵר הַדִּין דְדִירָה בְּלֵא בְּעֵלִים ל"ש דִּירָה הָא אֵינּוּ מְחֻנְקִים כְּלָל וּבְנֻדָּאֵי הִיא קוֹשְׂיָא עֲצוּמָה עַל שַׁטַּת תּוֹס' לְכֹן הַמְרָדְכִי אוֹ דְסוּבֵר כְּשַׁטַּת תּוֹס' וּמוֹסִיף זֶה לְבָאֵר בְּפִרְשׁ"י כְּדִי לִינִישׁב זֶה אוֹ דְלֵא נְחִית כְּלָל לְפִלוֹגְתָא זֹו דְרִשׁ"י וְתוֹס' כְּדֻחְזִינֵן שְׁאִינוּ מְבִיָּאָה בְּשׁוּם מְקוֹם וְסוּבֵר לְפִשְׁוֹט דַּעַת תּוֹ' לְכֹן מוֹסִיף זֶה הַפְּלוֹמֵר דְאִינְרִי בְּיִשְׂרָאֵל הַמְתַּאֲרָת שְׁם בְּפִיָּתָא וְלִינֵה וַא"כ נֵהִי דֵלֵר"מ כִּי לִיתָא לֵא אָמֵר וְאִף שְׂיִשְׂרָאֵל דֵר שְׁם וְהִנֵּה דִירָתוֹ כְּשֶׁל יִשְׂרָאֵל הָא מ"מ הִנֵּה דִירָה בְּלֵא בְּעֵלִים וּמוֹתֵר לְכָל יִשְׂרָאֵל לְשַׁטַּת תּוֹס' לְהוֹצִיא אַף מִבֵּיתוֹ לְחֻצֵר הִינֵנוּ כֹּל זְמַן שֶׁהִיא בְּלֵא בְּעֵלִים מִשְׁא"כ כְּשִׂיִשְׂרָאֵל מְתַאֲרָת שְׁם בְּרִשׁוֹת הַגּוֹי שׁוֹב הִנֵּה דִירָה בְּבְעֵלִים נְמִי שְׁהָרִי כְּבָר הִיָּתָה רִשׁוֹת מְיֻחָד לְהַגּוֹי ע"י שְׂיִשְׂרָאֵל א' דֵר בּוֹ וְאִי מְשׁוּם שֶׁהוּא אֵינּוּ אֶלְא אֹרְחָא אֹרְחָא לֵא מְקָרִי אֶלְא דוֹמְיָא מִי שְׂבִיטֵל אַף רִשׁוֹת בֵּיתוֹ וְנִמְצָא הוּא שׁוֹבֵת בְּפִיָּתָא וְלִינֵה בְּרִשׁוֹת שְׁאִינוּ שְׁלוֹ מִשְׁא"כ זֶה שְׁשׁוֹבֵת בְּפִיָּתָא שְׁהָרִשׁוֹת מְיֻחָד לְגוֹי וְהוּא נוֹתֵן לוֹ רִשׁוֹתוֹ זֶה בְּבֵית זֶה לֵא מְקָרִי אֹרְחָא שְׁהָרִי בְּבֵית זֶה בְּלֵא יִשְׂרָאֵל זֶה שְׁשׁוֹבֵת בּוֹ לֵא הִנֵּה לְשׁוּם אָדָם רִשׁוֹת בּוֹ מִשְׁא"כ הַחֻצֵר אֵינּוּ אוֹסֵר דְלִגְבֵי הַחֻצֵר שַׁע"כ"פ רִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל שׁוֹלֵט בּוֹ לְגַבּוֹ מְקָרִי הַיִּשְׂרָאֵל שְׁשׁוֹבֵת בְּהֵבֵית אֹרְחָא וְאֵינּוּ אוֹסֵר הַחֻצֵר עָלָיו וְכָל זֶה אַף לֵר"מ מִשְׁא"כ רִשְׁבָ"ג שְׁסוּבֵר כֹּל שְׁאִין שְׁנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹכְנִים בְּהַחֻצֵר אֵין חִילוּק רִשׁוֹת וְאֶפְּלוֹ בֵּיתוֹ שֶׁל הַגּוֹי אֵינוּ עָלָיו שְׁם רִשׁוֹת הַמְיֻחָד לְהַגּוֹי נִמְצָא אַף הַיִּשְׂרָאֵל הַשׁוֹבֵת בְּתוֹכּוֹ שְׂבָא מִכַּח הַגּוֹי לֵא עֲדִיף מִהַגּוֹי גּוֹפִיָּה

ואין רשותו חלוק ואורח אינו קונה רשות ולכן אף הוא מותר להוציא להחצר: נמצא אף כי באמת לדין שפסקינן כר"ג ונפה כתב הב"י בש"ע סי' שצ"א ודלא כהמ"א שיקרי זה גופא במה שנתקלקו ר"מ ור"ג בהברייתא לפי המרדכי מ"מ זה נמי נשמע שדין דהכא אף מהמרדכי נשמע דמותר מדמסיים אבל אותו ישראל מותר להוציא מביתו לחצר דאין ישראל האורח אוסר עליו ודוק: סימן שעא סעיף א' אחד מבני חצר וכו' הרי זה אינו אוסר עליהם.

ז"ל הריטב"א דף פ"ה ויש מביאין ראיה לדברי רש"י (שבב"י ס"ס שע"ו גבי חורפה) דהא קי"ל שאפילו הלך לשבות אצל בתו בעיר אינו אוסר מפני שאין בה דיורין ולא מסתברא שתהא ביתו מותרת להם אלמא פועמים אינו אוסר מפני שאין בה דיורין ומ"מ היא אסורה וזו אינה ראיה דהתם נמי דילמא פשם שאינו אוסר קאמר כה אין ביתו אסורה פינן שאין בה דיורין היום עכ"ל נשמע מיניה ברור הא לרש"י נדאי ביתו אסור ואין להקשות לפ"ז מה הוצרך רש"י לפרש הברייתא שבדף ע' ע"ב אחד מבני חצר שמת,, דאתיא כמ"ד שם דף ע"ב ע"ב דבית התבן אוסר והוא שלא אליבא דהלכתא יפרש שקאי על רשותו גופיה שיירש די"ל לישנא דאוסר ואינו אוסר דחקו דאילו לא איירי אלא מהרשות גופ' מבע"י אוסר משחשיכה אינו אוסר מיבעיא ליה וק"ל וכבר הביא הא"ע סי' ס"ו בשם הרוקח שפי' פרש"י וכן לענ"ד מתפרש הסמ"ק שבהג"ה סי' ע' סעיף ג' אף על דרך דעת רש"י א"כ מהראוי להחמיר פדעת רש"י (ואולם יתר הדין שהא"ע המציא שם ע"פ דעה זו באם בא לבית יחיד פלים בהיתר ע"ש לענ' הוא טעות גמור כדכבר הארכתי סי' שמ"ט סעיף א' ע"ש.,

סעיף הנ"ל אבל אם רחוק יותר אינו אוסר הטעם מבואר בב"י שנדאי רבי יוסי לא מחמיר יותר מר"מ ור"ש גופיה דף מ"ב לא גזר אלא כי אתי ביומא ואי שרי להן קונדם שיבא מטלטלי נמי אחר שיבא מבואר הא במקום רחוק לא חיישינן שיבא בשבת וא"י מה רצה המ"א במה שכתב דכבר הסיח מלבו וכו' דאילו בא הגוי הא לכ"ע אסור ואילו היה זה טעמו של דבר לא היה אפילו בא כמו בישראל פדמסיים הרא"ש פרק פיצד משתתפין בתר שכתב דישאל אפילו בא אינו אוסר כתב ולא דמי לגוי שהיה עתיד לבא בשבת ור"ל דלא שייך גבי גוי שפבר הסיח דעתו שזה אינו אלא בישראל שפמקום ששוכת בכניסת שבת שהוא לו יום מנוחה מסתמא דעתו אז שלא לעקור ומה שבא רוח אחרת היה לו משא"כ גוי פשבא כבר ב"ה היה דעתו לבא אלא שפמקום רחוק לא חיישינן שיבא ולא גזרינן קונדם שבא אטו אחר שבא וק"ל: סעיף הנ"ל וי"א שגם בגוי אם הלך לשבות בחצר אחרת עיין פ"ח דזה אף לר"ש לא רק בישראל הוא דמתיר אפילו באותה עיר כדכתבו תוס' דף ס"ה ע"ב ד"ה אקלעו וכן מוכח מהרא"ש שהרי פוסק מפח טעמו דר"ש שפבר הסיח דעתו שאפילו חזר ישראל בשבת מותר ובגוי הרי לכ"ע אם בא אוסר א"ו דט"ס הוא וצ"ל בעיר אחרת: הנה בגמרא דף ע' בעא מיניה יורש מה שיבטל ע"ז כתב הרא"ש דאיירי פשלא עירב אביו ומיירי פשבא לדור בשבת בבית אביו וזה ע"כ איירי פשמת המוריש בשבת דאילו מבע"י שהיה יכולת פינד היורש לערב פשיטא דמצי נמי לבטל וא"כ מוכח דלא סביר סברת הרשב"א שבהה"מ פ"ב שכתב אחד מבני חצר שמת משחשיכה ולא עירב הרי היורש אוסר עד שיבטל וכו' ונראה שאפילו לא היה היורש דר באותו שבת עמהם אוסר שכל שזאסר למקצת שבת נאסר

לכל השבת עד שיבטל ודברי הטור הם ע"פ אביו ז"ל והב"י ז"ל אגב שיטפני העתים דברי הרשב"א עם דברי הרא"ש בלא פלוגתא וכבר הרגיש הב"ח.

וא"כ מה דאיתא בסעיף ד' אהד מבני חצר שמת בשבת כו' ואם לא עירב אם ירשו אהד מן השוק אינו אוסר כל זמן שאינו בא לדור עמהן הוא דלא פדעת הרשב"א (ובענייניתי א"י טעמו דהרא"ש בזה דהא הברייתא סתמא אמרה כל וכו' חוץ ממבטל רשות) והמ"א סק"א החליט ללמוד מזה דה"ה הדר בתצר ולא עירב ויצא בשבת שהותר ולענ"ד בזה אפילו הרא"ש מודה דכיון שהוא חי וכל שעה עומד לחזור לא שייך פלל טעמו דר' יוסי שכתב הסיע מלבד דזה ל"ש אלא בהולך לשפנות בכניסת שבת: ובלי ספק טעמא דר"י נאמר על אפילו כל זמן שלא חזר ובא וכן פרש"י להדיא דף מ"ז בדברי ר' יוסי וזה ברור: תו איתא בפסוקי אהד מבני חצר שמת והניח לאהד מן השוק מבע"י אוסר משחשיכה אינו אוסר וכתב נמי הה"מ בשם הרשב"א מבע"י אוסר ודוקא כשפא זה היורש ודר עמהן בשבת ובזה אף אי נימא דנמי סובר שבת הרא"ש שפסע"י ב' שדייק מטעמו דר"י דאפילו חזר בשבת אינו אוסר מטעם שהותר למקצת שבת מ"מ אין עליו קושיא דא"כ אפילו בא היורש בשבת לא יאסר דיש לדחות בכמה אופנים אי בעינא י"ל דאיירי כדדחה הב"ח שפא לדור בתחילת שבת ומ"מ לא עירב עמהם דהא אהד מן השוק אף לסימנא נקט דהיינו יורש שלא עירב ובפרט דעל הברייתא מעיקרא לק"מ דאזלה למ"ד לא בעינן בעלים כדאיתא בתוס' ויש נמי לדחות כדדחה המ"א סק"ה דבירוש הלא היה מעולם בדירה זו לא אמרינן שהסיח מלבדו.

ועל דברי הרא"ש שכתב דברים הללו פנ"ל על מי שמת בתצר בלא עירוב והניח יורש פשיטא דלק"מ כדכתב נמי הב"ח דהא לא שייך שבת פיון שהותר הותר די"ל דלכל הפחות מודה באם תחילתו וסופו באיסור אף שבאמצעיתו הותר דאוסר והיינו הדין שרשם עליו המ"א סק"ה ושמ אין הכרח לדבריו זולת בסוף הסעי' אמנם בסעיף ג' באהד מן השוק דאמרינן אם מת משחשיכה אוסר יפה הקשה הב"ח למה דפסקינן דבעינן בעלים פיון שזה היה לו בית דירה בתצר ולא דר בו אלא באהד מבתי השוק וכן בשעת כניסת שבת עדיין לא דר בתצר נמצא שאז לא אסר ונימא הואיל והותר למקצת שבת ולמה יאסר הזוכה והט"ז כתב שלא דק ואינו יודע טעם בדבריו והמ"א כתב עליו שלא ראה דברי רש"י ותוס' וגם זה אין בידי לפרש דהם כתבו שהברייתא יפה מתפרשת ומה מועיל להש"ע ומה שמסיים וכתב ובא לאשמעינן דלא נימא וכו' א"י טעם בזה מדוע נימא בזה שמעול' היה לו בית דירה בתצר ולא דר בו שלא יהא חשוב הסיע דעתו כמי שיצא באקראי לשבות במקום אחר בשלמא בירוש שירש מבע"י ולא נכנס עד שבת אפטר כדבריו שבסק"ה אבל באהד מן השוק שמעולם היה לו בית בתצר ולא דר בו מה"ת יגרע: והנלע"ד דלשטת הרא"ש וטור שמקומו דינא דסעיף ב' דוקא אצל בתו ולא אצל בנו יש לומר דאיירי בשנה דר אצל בנו שאוסר ולשטת הרמב"ם וש"ע הא דייקו ריש הסעיף אם הסיח דהיינו דוקא ביצוע שהסיח איירי הכא בסתמא ותו פיון דאהד מן השוק אף לסימן י"ל דאיירי באמת באהד מן החצר אלא שלא עירב וצ"ע.

ואולם הה"מ בשם הרשב"א כתב על דין זה דסעיף ג' במת אהד מן השוק בלשון זה וגם בזה כתב הרשב"א והוא שפא היורש לדור בשבת והנה ודאי נשמע מיניה דפליג על

הנאמר בסעיף ד' ואם לא היה דר עם המוריש אלא בבית אחר שבחצר אוסר אלא סובר
כל שאינו דר בביתו אפילו דר באותו חצר מקרי ביתו דירה בלא בעלים ואינו אוסר
להכי מקפיד על היורש אף שדר באותו חצר דוקא שפא לדור בשבת וא"כ בנדאי א"א
למוקים פדסימתי ותו וכו' באחד מן החצר שלא עירב דזה לא מהני אליבא ומ"מ חשוב
הותר למקצת שבת.

ואי דנוקים אליבא ששבת אצל בנו והיה אוסר בכניסת שבת א"כ לשיטתיה דסובר כל
שנאסר למקצת שבת אין לו היתר למה הקפיד שפא היורש לדור בשבת ת"ל דאם מת
משחשיכה נימא הואיל ונאסר למקצת שבת ע"י המוריש אוסר לכל השבת.

וכנראה מהכא מוכח דהרשב"א אף בזה פליג על הרא"ש וסובר דאף בהסיח דעתו כל
שפא בשבת אוסר ואיירי פשהאחד מן השוק לא היה אוסר: ומ"מ כשפא היורש לדור
בשבת אוסר וצ"ע: סימן שעב סעיף א' ומהגג לקרפף שאינו יותר מסאתים או שהוקף
לדירה אפילו יותר מסאתים: הא יותר מסאתים שלא הוקף לדירה מבואר בטור שהוא
כרמלית ואסור לטלטל ממנו לחצר וה"ה לגג ואם פו לשון רש"י ו"ל שבפרק ר"א דמילה
המוקבא בב"י בלשון זה ואם יותר ולא הוקף לדירה קרי ליה רשות אחת לגבו חבירו (או
לגבי חצר) לטלטל ב' אמות בזה וב' אמות בזה להוציא ולהכניס מזה לזה.

ע"כ מה שהגהתי הוא ט"ס. גם שם ברש"י שבגמרא וצ"ע שוב ראיתי שפכר הרגיש נמי
הת"ש: בהנ"ל ולא חיישינן שפא יטלטל גם פלים ששבתו בבית לחצר אחרת מזה מבואר
נדאי דכלים ששבתו בבית אפילו באו דרו היתר לחצר שלא עירבו כגון דרו מלבוש
מכ"ש שאסורים לטלטל לחצר אחר כמבואר בגמרא דף צ"א במה דמשני בכומתא
וסודרא אמנם אינו מבואר מה דין פלים אלו המובאים דרו מלבוש לחצר שלא עירבו
בטלטול חצר זה עצמו: ועיין בזה סי' שמ"ט שם הבאתי שהוא בפלוגתא דרש"י ותוס'
עם העה"ק.

וע"ש שהארכתי: סעיף ג שתי חצירות כתב המ"א עיין ס"ס שס"ה וסי' שפ"ז דמשמע
וכו' וא"כ גם בחצירות ובתים שלנו הדין כן ומלבד שאין מן הסימנים שרומז עליהם
שום ראי' אף גם פכר עמד עליו בא"ע לתמוה ע"פ דברי רש"י דף ע"א ע"ב שכתב
שהשיתוף לחצירות כע"ח לבתים מה ע"ח משני לבתים פחדא אף שיתוף מבוני משני
החצרות כהדדי: סעיף ה חלון שבין ב' בתים כתב המ"א ומיירי וכו' דאי עירבו יכולים
לטלטל דרו החצר א"י מה קמ"ל ומה קאמר שיכולים לטלטל דרו החצר הא אפילו דרו
החורים ודרו חלון זה אפילו אין בו שיעור פתח נמי יכולים לטלטל דהא כל הרשות
שבחצר אחד הוא והת"ש כתב עליו ודבריו מגומגמים דמה בכך שיכולים לטלטל דרו
החצר מ"מ מיהו אסורות לטלטל דרו החלון אם אין בו פשעור כמש"ל: ומגיה אותו.

ולענ"ד דבריו עם הגהתו יותר מגומגם וכדכתבתי שכל שהחצר מעורב כל הבתים רשות
אחד ומותרים לטלטל מבית לבית אפילו דרו חורין וה"ה להעלי' ומ"ש שני כמש"ל א"י
למה רומז: תו כתב המ"א לעלי' ואין לו דרו על הבית שדר בו התחתון ואוכל שם עיין
סי' ש"ע ס"ג גם זה אין בנדי לפרשו דאם ר"ל דאם יש לו דרו על הבית התחתון שדר
ואוכל שם הרי התחתון חשוב כדר בבית שער שאינו אוסר הא מביא ראיה לסתור דהא
שם מבואר דקי"ל כר"י דבית שער דייחיד לא שמייה ב"ש גבי בית לכ"ע והת"ש להכי

ביארו וכתב בשמו בלשון זה ומיירי שאין לו דרך על התחנות שאם יש לו דרך צריכים לערב יחד ור"ל דאז לא שינה לומר אם רצו מערבין יחד אלא דצריכים וגם זה א"י מנ"ל קא וכי מפני שיש להעליון דרך על התחנות אוסר עליו אם רצו שלא לערב יחד ושלא לטלטל מזה לזה אלא ילך פדרכו בלא טלטול בידו שהרי הוא רגל המותרת במקומה ועיין סי' שע"ח: סעיף ו ואם אינו רחב ד' מותר דבפחות מד' מקום פטור הוא פן הוא בגמרא ועיין ס"ס שמ"ה מבואר דברה"י אין שניכות למ"פ ולפ"ר רצייתי לידחק דאירי בשפחות על עומדת על גבול שאינו מוקף ד' מחיצות פגון שהמחיצות התצורות נפסקים משני צדדי הפותל ברחוק יותר מג' אבל מלבד שהוא דוחק אף גם אינו שפירצות אלו חשובים פתחים.

והעיקר עיין סי' שע"ה סעיף ב'. (בהג"ל) והשני אסור להשתמש שם אף בכלים ששבתו בקוצר.

עיין מ"א מסיים ודלא כע"ש. ויראה שהוקשה להע"ש למה יהא השני אסור בכלי חצר וכל דברי המ"א תמוהים דמפני שיהא חבירו מותר בו אסרינו ע"ז בחנם אף מה קאמר ואם ישתמש בו הוי ליה כחצירו דמה"ת בשמימוש פלים שתוף החצר יהא מוכרח שהוא כחצירו קא חצירות דשני בני אדם רשות אחד הם ודי לנו שנאמר שמפני שחצר הב' נמוך והוא לו תשמיש נחת הוא פולו חצירו ולהכי מותר אף בכלים ששבתו בפית אבל בכלים שפחצרו מאין יבא האיסור ואולי יש לדחוק בהטעם דכיון דלהב' אינו גבוה י"ט לא הו"ל דין גג ולא דין חצר אלא דין בית גמור כיון דלהנמוך הוא תשמיש הרגיל והוי רה"י גמור אמנם ראיתי בהא"ע מביא בשם עה"ק שחולק בהדיא וצ"ע וגם ראיתו מתוס' צ"ע בחידושיו להש"ס שאינו ג"כ בדי ועיין סי' שע"ה סעיף ב' מה שהבאתי בשם הריטב"א: סעיף ח עקר חולי' מראש הפותל למעטו מגובה עשרה אם יש בהמשך ד' מהני בין לעשותו כפתח לערב יחד בין לענין שיכול להשתמש בכל הפותל ר"ל שאם עקר החולי' מעבר לעבר אז חשוב כפתח לערב אחד אם ירצו ואם רצו מערבין שנים וכשמערבין שנים שניהם אסורים להשתמש בכלי הפית בגובה הפותל שהרי הוא לשתייהו בשנה תשמישן בנחת ובין להשתמש בכל הפותל היינו ע"כ כשעוקר החולי' אף מעובי הפותל מצדו ונמצא דלדידה הוי פל הפותל תשמישו בנחת ע"י המיעוט שמצדו שיוכל לעלות בפחות מי' ולעמוד על אותו מקו' נמוך שמצדו ומשם לעלות בכל הפותל והוי הפותל לדידה תשמישו בנחת ולחבירו בקשה ולכן הוא מותר להשתמש בכל הפותל כמו בבנה איצטבא שבסעיף ט' ומינה דכמו דשם לשטת הרא"ש וש"ע צריך להיות האיצטבא ד' על ד' ואם לאו אף אינו מותר לו השמימוש בכל הפותל משום דאינו ראוי לעמוד עליו פן הכא אותו הרחב של מקום הנמוך שמצדו צריך להיות ד' על ד' משא"כ אם עיקר החולי' מעבר לעבר לעשות פתח פשיטא שאין צריך ד' אלא למשך הפותל וכל זה לענ"ד פשוט וא"כ א"י מ"ש המ"א ס"ק י"ו פ"א וכו' דלא כע"ש ומראה עליו באצבע.

לענ"ד הע"ש שפיר ידע מה קאמר דהיינו הענין להתיר להשתמש בכל הפותל בזה צריך ד' על ד' וק"ל: סעיף טו והוא שתהא יבשה. עיין מ"א ובריטב"א באמת כתב דאירי באשרה תלוש: סעיף טז עיין ט"ז פתב פ"א בדברי הר"ר יונתן ואין דבריו מובנים והעיקר

כי גִּנְסָקָא מְוֹטֶעַת הוּא כִּי הַגְּנֻסְקָא שְׁלַפְּנִינּוּ הָכִי וְהָא אִם לֹא גִסְתָּם מְפָל וְכוּ' כַּבְּעֻמוֹד ור"ל דְּאֵילּוּ יוֹתֵר מִי פִּירְצָה הִיא וּמְעַרְבִין אֶחָד דְּוָקָא אַבְל וְדַאי מוֹדָה דְּבִפְחוֹת מִי נְמִי סְגִי כֹל שְׁרוֹחֵב ד' וְהָא אִם הַגְּסָר שְׁעָלֵיו רְחֵב יוֹתֵר מִי אֲמוֹת חָשׁוּב פִּירְצָה וּמְעַרְבִין אֶחָד וְכֵן הוּא בְּמֵ"א סְעִיף יֵט גְּתַמְעֵט בְּחוּל עֵינֵין ט"ז פְּתַב שְׁבַהב"ח יֵשׁ ט"ס כִּי אֵין לְהֵם פִּירוּשׁ וְלִדְעָתִי לְדַבְּרֵיו אֵין פִּי' וְעֵינֵין סִי' שְׁע"ד סְעִיף ב': סוּף הַסִּימָן מְבִיא הַב"י וְהַט"ז דְּבָרֵי הַגְּהוֹת הָרֵא"ש דְּדִינִיק דְּכֹתֵל וְחָרִיץ אֵינְרִי בְּדֵלָא עָרְבוּ אַבְל עָרְבוּ מִןתֵּר ר"ל דְּאִם הָיָה בְּהַפְּתוּל פְּתַח אוֹ חֲלוֹן וְעָרְבוּ אוֹ שְׁשִׁתְּפוּ בְּמַבּוּי וְעָרְבוּ הַחֲצִירוֹת דְּרָף הַפְּתַחִים אִז מִןתֵּרִים שְׁנִיָּהֶם תְּמִיד בְּכָל הַפְּתוּל וְחָרִיץ וק"ל: סִימָן שְׁעַד סְעִיף א' וְלְהַרְמַב"ם וכו'.

הה"מ וקמ"ל שאעפ"י שְׁהַעֲרִיב מִןנַח בְּאֶחָד מֵהֵן וּא"א לְחַצֵּר שְׁנִי' לִיטְלוּ עֵינֵין ס"ס שְׁס"ה וְרֵאָנִי מְזָה לְדַבְּרֵי הַמ"א שְׁם וְדֵלָא כְּט"ז וע"ש: סְעִיף ב' אוֹ לְכַרְמְלִית אָסוּר. וְכַתֵּב הַב"י וּמִיָּהוּ אֵיפָא חוּמְרָא בְּנִפְרָצָה לר"ה אוֹ לר"ה"י מְבַנְּרָצָה לְפַרְמְלִית דְּבַנְּרָצָה לר"ה אוֹ לר"ה"י אָסוּר לְטַלְטֵל מִהַחֲצֵר לְהֵם אֶפְּלֵיו תוֹף ד"א וְאֵילּוּ בְּנִפְרָצָה לְכַרְמְלִית מִןתֵּר תוֹף ד"א וְכַתֵּב הַמ"א וְאֶפְשָׁר דַּאע"פ שְׁנִפְרָץ שְׁם חֲצֵר עָלֵיו וְאָסוּר לְטַלְטֵל מִמְּנֹו לְפַרְמְלִית וְעֵינֵין בְּגִמְרָא דְר' ו' וְדָף כ"ד וְעֵינֵינְתִי שְׁם וְלֹא מְצִאתִי רְמִז וּמַה שְׁבִסְפָר ת"ש פְּתַב שְׁאֲמַת הָכִי מְשַׁמַּע בְּרִש"י דָף כ"ד ד"ה לְקוּלָא ע"ש בְּסוּף הַדְּבִוּר גַּם שְׁם לַעַנ"ד לֹא מְשַׁמַּע מִיָּדִי מ"ש רִש"י וְהֵכָא דְנִפְרָצוּ זֶה לְזֶה הָרִי כֹל אֶחָד נִפְרָץ לְמָקוּם הָאָסוּר לוֹ י"ל דר"ל מְפָנִי שְׁהַחֲצֵר נִפְרָץ לְמָקוּם הָאָסוּר לוֹ אֵף הוּא נַעֲשֶׂה פַרְמְלִית וְאָסוּר לְטַלְטֵל בּוּ יוֹתֵר מִד"א אַבְל מ"מ י"ל כְּדַכְּתַב הַב"י דְּשְׁנֵי אֲמוֹת בְּזָה וּשְׁנַיִם בְּזָה שְׁרִי וְהָכִי הַמְשַׁמְעוֹת לְהִדְיָא בְּהַטוּר סִי' שְׁנ"ח שְׁפַתֵּב הַזְּרוּעַ מִיָּהוּ שְׁם דִּירָה עָלֵיו וְאִם הוּא יוֹתֵר מְסֵאֲתִים אוֹסֵר כֹּל הַחֲצֵר וְאֵין מְטַלְטֵלִין בּוּ אֵלָא בְּד"א וְכֵן הוּא בְּש"ע שְׁם וְאִם הוּא יוֹתֵר מְסֵאֲתִים לֹא יִטְלְטֵל בָּהּ וּבַחֲצֵר אֵלָא בְּד"א מְשַׁמַּע הָא בְּד"א אֶפְּלֵיו שְׁנַיִם בְּזוֹ וּשְׁנַיִם בְּזוֹ שְׁרִי וּכְבָר הֵבִיא נְמִי בַעַל ת"ש דְּבָרֵי תוֹס' דְּמַס' שְׁבַת דָף ט' שְׁפַתְבוּ דְכָל שְׁיֵשׁ לוֹ ג' מְחִיצוֹת אַע"פ שְׁהוּא רַה"י גְּמוּר ד"ת מִןתֵּר לְטַלְטֵל מִמְּנֹו לְכַרְמְלִית אַחַר וּלְפ"ר רְצִיתִי לוֹמַר דְּוִדַּאי שְׁרִי וְעֵינֵין דָף צ"ד בְּהַסְנֵי הַמְּסַקְנָא בְּפִי רַבָּנָן דְּמַתְנִי וְבַה"מ פִּי"ז מַה"ש ה"ט וּל"מ לְשַׁטַּת הַרְמַב"ם הָא מְבֹאֵר דְּחֲצֵר הַנִּפְרָץ מְצַד אֶחָד פַרְמְלִית ד"ת הוּא וּפְשִׁטָא דְשְׁרִי מִמְּנֹו לְפַרְמְלִית תוֹף ד"א אֵלָא אֶפְּלֵיו לְשַׁטַּת תוֹס' דְּרַה"י ד"ת הוּא אֵלָא שְׁהַחֲכָמִים עֲשָׂאוּהוּ כְּכַרְמְלִית מ"מ מְהִיכִי תִינְתִי יִשְׁמַנָּה דִינוֹ מִדִּין קַרְפָּף שְׁבִסִי' שְׁמ"ו סְעִיף ג' דְּנְמִי רַה"י ד"ת הוּא וּמ"מ הַתִּירוֹ מִמְּנֹו לְכַרְמְלִית תוֹף ד"א כִּי הִיכִי דְלִיתְקֵיִים תִּקְנֵתִיָּהוּ דְתוֹכּוּ חוּץ לְד"א וְכַדְמְבוּ' לְהִדְיָא בְּדַבְּרֵי תוֹס' מַס' שְׁבַת הַנָּ"ל אֵף רְאִיתִי בְּעִירוּבִין כ"ה ע"ב סוּף ד"ה וְכִמוּ פְתַבוּ הַתוֹס' שְׁם א"נ אֲשַׁמְעִינּוּ דְמִיָּתֵר וְהוּ' פַרְמְלִית וְאִם נִפְרָץ לְכַרְמְלִית אַחַר מִןתֵּר לְטַלְטֵל ב' אֲמוֹת בְּזָה וּב' אֲמוֹת בְּזָה אַבְל אִם לֹא הִי מִיָּתֵר אַע"ג דְּנִפְרָץ לְמָקוּם הָאָסוּר לוֹ לֹא חָשׁוּב פַרְמְלִית וְאָסוּר לְטַלְטֵל הִימְנֹו לְכַרְמְלִית אַחַר וְכֵן פִּרְש"י פָּרַק כֹּל גְּגוֹת ר"ל בְּמָה דְפִי וְלִרְב וְכו' דַּאע"ג דְּמִשְׁנֵי לְהוּ רַב פַרְמְלִית מְפָנִי שְׁפָרוּצִין מְזָה לְזָה הַנ"מ לְהַחֲמִיר וְלְאָסוּר טַלְטוּל שֶׁל כֹּל אֶחָד בְּיוֹתֵר מִד' אַבְל לֹא מְשׁוּי לִי פַרְמְלִית גְּמוּרָה.

אֲמַנָּם דְּבַרְיָהֶם בְּזָה צ"ע כִּי מִרְש"י אֵינָה רֵאִי כִּי י"ל שְׁפִי הָכִי לְרַב דְּלִיכָא לְאֶקְשׁוּי עָלֵיו דִּי"ל דְּסוּבֵר כְּרַבָּא שְׁבַדָף מ"ז ע"ב שְׁאֵף בְּקַרְפָּף יוֹתֵר מְסֵאֲתִים אוֹסֵר לְטַלְטֵל אֶפְּלֵיו לֵיָם מִשְׁא"כ תוֹס' דְּפִירְשׁוּ הָכִי לַנ"מ דְּאִם מִיָּתֵרוּ שְׁרִי לְכַרְמְלִית אַחַר אֶפְּלֵיו אֵינּוּ יָם וּמִשְׁוֹם דְּאֵזְלוּ בְּשַׁטַּת ר"ת בְּדָף ס"ב ע"ב דְּלִית' רַב אֲשִׁי לָאו דְּוָקָא יָם אֵלָא מִשְׁוֹם דְּבְכָל מָקוּם

איכא למגזר אטו שמה יטלטלו בתוכו ומ"מ פתבו דאם אינו יותר מבית סאתיםאף דאסור לטלטל בתוכו אסור נמי לטלטל ממנו לפרמלית צ"ע וע"כ לידחק בדעתם דסברו דוקא קרפף יותר מסאתים הוא דנקרא הטלטול מתוכו לכרמלית אפילו דינשה לא שכיח וכדדניק לשון רש"י שפתב אבל הנהו תרתי פחדא יותר מסאתים ומתוכו לכרמלית אבל רשות שאינו יותר מבית סאתים ואסור לטלטל בו מצד שפירץ למקום האסור שפיר מקרי שכיח אף מתוכו לכרמלית אבל לשונם ולשון הריטב"א שם לא משמע הכי עכ"פ דעת המ"א יש לו ראי' מתוס' עירובין ה"ל וסתירתם עם מס' שבת אין בידי ליישב ולדינא מ"מ נראה פדעת הב"י שהוא מוספם עם דברי תוס' מס' שבת ומשמעות הטור וש"ע סי' שנ"ח וצ"ע: סעיף ג קצר קטנה וכו' גדולה מותרת להוציא פלי בית לחצירה מבואר הא להקטנה אף הגדולה אסורה פדאיתא דף פ"ט ע"ב לא שנו אלא יש מחיצה ראו' לדירה וכו' ופרש"י ל"ש דנקט אסור בין לדירי קטן בין לדירי גדול.

ונה בגג וה"ה בקצר וא"כ הטעם פשוט כדפרש"י במתני' שהגדולה יכולה לערב לעצמה מדיש לה גיפופין והוי פירצתה פתח ולו יהא פשתי חצירות הפתוחים זה לזה דרשאים לערב בפני עצמם והקטנה אסורה מפני שפירצה במילואה למקום האסור לה וא"כ מה דאיתא בגמרא ש"מ ממתני' דירי גדולה בקטנה ע"כ לא מדינא דמתני' נשמע זה פלל לענין הנפקותות שבגמרא שם.

ובשלמא אילו היו מותרים הגדולים אף בהקטנה שפיר הי' נשמע אבל לה"ל ע"כ הש"מ אף כדפרש"י ד"ה ואין דקתני במתני' מפני שהיא פפתחה של גדולה אלמא פולה פחד פתחה משנה לה פלומר מיתורא דמתני' ומהלשון שהיא פפתחה שפורה דכל הקטנה גדונה פפתחה של גדולה והכי מבואר בתוס' ד"ה חציו דף צ"ג ונה נמי נראה מהטור וש"ע דלא יתבו פלל טעמא למילתיהו אף על הרמב"ם ק"ק לי שבפ"ג מה"ע הלכה כ"ד מסיים בטעמו שהדירין של גדולה חשובין בגדולה וא"י למה צריך לטעמו לדינא אף גם ק"ק לי להאמת שהמשנה מבארת דדירי גדולה מושלים בקטנה הפל קשיא למה לא תהא הגדולה מותרת אף בקטנה וצ"ע: סעיף ד גג קטן שפירץ זה שייך פנשין המחיצות ניפרות אלא שיש להגגין מעקות גבוהים י' ושל הקטן נפרץ.

ובאמת בזה לא שייך מה דמסיים והוא וכו' דכשחיצות הבית ניפרים ואין מעקה הדין פשוט בלא נפרץ דשל הקטן אין מחיצות הבית ניפרים ושל הגדולים ניפרים הגיפופים אלא שהלשון קצר והנה איתא בגמרא דף פ"ט ע"ב דאמר רב יוסף אי אמרי לכו דירין הכי אמרי לכו לא שאנו וכו' אבל יש מחיצה ראו' לדירה על הגדול ואין ראו' לדירה על הקטן אפילו קטן שרי לבני גדול והפוסקים השמיטו ובזה אפשר משום דרב יוסף אף בלי ספק אמר אי אמרי לכו וכדי לקיים דבריו שאמ'לא שמיע י הא שמעת' דשמואל ס"ל מחיצה שאינה ניפרת שמי' מחיצה אבל לאפני דאמר לא את אמרת לן וכו' מעולם לא אמר דין זה ומדחזינן סתמא דגמרא בדרף צ"ב אמרה ולשמואל וכו' דהיינו פאפני שוב תפסינן דלא אמר רב יוסף מעולם דין זה אמנם איתא תו דף פ"ט ה"ל פהא דאמר רב נחמן עשה סולם קבוע לגגו הותר בכל הגגין ונמי הטעם משום דהקטנים אחולי אחלי ונה נמי משמיטים הפוסקים ש"מ דס"ל כמשמעות פרש"י דאחולי אחיל לא מהני אלא לרבנן ולענין פלים ששבתו על הגגין ולא לענין פלים ששבתו בבית ולהכי לדין אין

נ"מ וממילא ה"ה דניחא בפשוט מה דהשמיטו אף דר' יוסף אמן הריטב"א פוסק להלכה דינא דר"נ אף לענן פלים ששבתו בבית לדין ומביא רא' מירושלמי (סעף הנ"ל) פגון שהגג בולט פתב המ"א משמע מתוס' וכ"מ מהרא"ש עיין בהרא"ש פי לא משמע מינן' ונ"ל הריטב"א שם וכל שיש אור בין הגגין אלא שנותנים בתוכו שום דבר שהוא בולט לחוץ ואין הפותל נראה כעין שאנו נוהגין לעשות בגג של רעפים כתבו בתוס' שזו מחיצה שאינה ניפרת הרי להדיא מעיד בשם תוס' להיפוך אלא אפילו שום דבר שבולט על הגג נמי פרמלית הוא ולשון התוס' שלפנינו והואיל וכן כל הגג אסור כי כל הגג נפרץ במילואה לפרמלית לאותה בליטה הבולטת לר"ה שמנה הוציא המ"א ממשמעותן דצריף להיות הבליטה רחבה ד' דהיינו גדר פרמלית באמת צ"ע (ועדיין מהרש"א שדחק) דהא מיז דלא אמרינו במחיצות אינם נפרים גוד אסיק וגם לא אמרינו במקום רחב ד' אף למעלה מעשרה שהוא מקום פטור מה"ת דלא ליהוי הוא גופי' פרמלית ודע דאף דברי תוס' הקודמים שכתבו ופי תקרה וכו' וגוד אחית נמי לא אמרינו הם קצת בקושי הבנה אצלי דמה יועיל ענן זה לתשמיש שעל הגג ויש לדחוק הכלל דברי הרא"ש וריטב"א הם פשוטים פמשמעות הש"ע ומה שמסיים המ"א אבל אם אין בולט לא דלא גרע וכו' היינו דוקא בלא בולט מידי אבל בבולט שום דבר פשיטא דגרע מצד שאין המחיצה ניפרת פתב הריטב"א אף אם אין אור בין הגגין אלא שמחיצות הבית בולטים בין הגגין המחברים פחות מעשרה מ"מ מחיצה הניפרת מקרי ואמרינו גוד אסיק ויהוי מוקף מחיצה עשרה: סימן שעה סעף א' דסולם תורת פתח עליו כן נמי לשון הטור ויש לתמוה דברים אלו הם נגד הסוגי' מפרשת מה שמביא הב"י ס"ס זה והוא בדרף ס' דאיתא נמי אמר ר"נ דסולם תורת מחיצה עליו לקולא והאמר ר"נ אמר שמואל אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו אם יש לפניהם דקה אינה אוסרת ואם לאו אוסרת וכתב רש"י אלמא תורת פתח עליו ואפילו לחומרא ולפ"ר יש לתמוה דמה בכך דתורת פתח עליו אפתי למה אוסרת הא עירבו כל אחד לעצמה כמבואר ברש"י וכבר קי"ל רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה אלא דו"ל הריטב"א ואפ"ה כשאין שם דקה אוסרין על בני חצר ולא אמרינו רגל המותרת אינה אוסרת דבני מרפסת ובני חצר מישכי שייכו אהדדי (יותר) מבני שתי חצירות הפתוחים זו לזו עכ"ל וא"כ הרי להדיא דבמרפסת גבוהים י' כל התירם לאו משום דסולם תורת פתח עליו דנדאי אילו כן הי' אוסר אלא הטעם משום דבאמת סולם תורת מחיצה עליו אף לקולא ויהוי כאילו אין פתח כלל והנ"מ דבשאין גבוה המרפסת י' אלא שהוא מגופף עד י' שיש לו פתח גמור אז אוסר על בני חצר אם לא בדעביד דקה כמימרא דשמואל וכבר תמה הב"י על השמטות מימרא זו אלא שאני מתמיה ביותר שדברי הטור וש"ע הם להדיא היפוך דעת שמואל לפרש"י וכן מבואר להדיא בפרש"י על מתני' דפרק ביצד משתתפין דו"ל אנשי חצר ואנשי מרפסת ששכחו ולא עירבו פי' ולא עירבו אלו עם אלו אלא לעצמן וכו' ואעפ"כ אין אוסרין הואיל וגבוה מרפסת י' שלא הלכו בסולם אלא להקל ואמרינו תורת מחיצה עליו אמן שוב ראיתי בהריטב"א דף פ"ג ע"ב מביא בשם תוס' באמת הקוש' על פרש"י על המתני' בלשון זו למה לי שהוא טעמא ת"ל דכיון שעירבו לעצמן הא קי"ל רגל המותרת וכו' ותירצו שתפס רבינו טעם זה לאוקמי סתם משנה אפילו כר"ע דאמר רגל המותרת אוסרת עכ"ל הרי דלא ניחא לתוס' בדברי הריטב"א דלעיל דיש הבדל בין מרפסת וחצר

לבין ב' תצירות וא"כ ע"כ דאף מימרא דר"נ דף ס' נמי מוקמי כר"ע ושלם אליבא דהלכתא אבל לדין אפילו באין גבוה המרפסת י' והיא מגנפסת עד י' באופן שיש פתח גמור נמי לא צריכה לדקה מפני שרגל המותרת אינה אוסרת וא"כ שפיר דברי הטור וש"ע לשטת התוס' וגם שפיר עביד שהשמיט כל המימרא ודו"ק אף זה עדיין צ"ע דלמה מחליט דוקא דסולם תורת פתח עליו ומפח זה מוכרח לסיים ובלבד שיערבו כל בני מרפסת לעצמה כדי שיהא רגל המותרת הא באמת פסקינו דסולם תורת מחיצה עליו אף לקולא כמבואר סי' שע"ב סעיף ב' וא"כ אפילו לא עירבו בני מרפסת לעצמן והוי רגל האסורה נמי לישתרי בני החצר אם ערבו לעצמן והמרפסת גבוה י' דהא הסולם תורת מחיצה עליו ומ"ש מלר"ע דס"ל דאף רגל המותרת אוסרת ומ"מ מקשה הסוגי' דלא ליבעי דקה בגבוה י' וה"ה לדין מיבעי דליהוי הכי אפילו ברגל האסורה וצ"ע: סעיף ב' שיהא משותף ר"ל דאילו של אחד לבדו אין חבירו אוסר עליו בשום ענין דהא קי"ל שיש דין גזל בשפת ריטב"א: שם וישניהם אסורים היינו כשהתל או העמוד רחב ד' טפחים וכדלעיל סי' שע"ב סעיף ו' ריטב"א (וזה דלא כדאימא בד"מ סי' שנה"ס סק"ג) שפתח דאפשר לומר דכנתל שני דהואיל וחולקת רשויות אינה בטילה לגבי התצירות) מבואר דאילו אינו רחב ד"ט הוי מקום פטור והכא הא נדאי קשה מה בכך דהוא מ"פ הא ברה"י עומד דלא שנינו בו מ"פ ולעיל רצייתי לדחוק מה דלא שנינו הכא כלל וע"כ לומר דמפני דכל איסור זה אינו אלא דרבנן כל דתקנו רבנן כעין דאורייתא תקנו ונהי דהזורק מר"ה על תל או עמוד זה נדאי חייב אף דאינו רחב ד' מדעומד באויר חצר שהוא רה"י שעולה עד לרקיע מ"מ איסור זה של שליטת שתי רשויות שהחכמים חדשוהו לא חדשוהו אלא על מקום ד' שתופס רשות דאורייתא לעצמו לא בדבר שאין רחב ד' כמו שאין תופס בעומד בר"ה רשות לעצמו להיות רה"י כן נמי אין תופס רשות ב' רשויות ונקרא מ"פ לענין זה וזה ברור: שם בני מרפסת מותרים ובני חצר אסורים וכתב הריטב"א והא דקתני למרפסת דאסור לבני חצר הני מילי לכלים ששבתו בפתים אבל כלים ששבתו בחצר מותרים במרפסת לר"ש דגגות חצרות קרפפות רשות אחת וה"ה לחצר ומרפסת וכן משמע הש"ע והוא מהרמב"ם ועיין סי' שע"ב סעיף ו' וצ"ע.

בהג"ה ובתוף י' למרפסת זה נכון אף לשיטת הרמב"ם דנדאי איירי בהכי כדמוקמינו לרב דהלכתא פנת' לאותן הדברים במרפסת הא נמוף י' הוי לזה בשלשול ולזה בזריקה וישניהם אסורים וכן הוא להדיא בפ"י המשניות להרמב"ם ז"ל וכשיש מקום בחצר גבוה י"ט ויהי' בצד המרפסת או בקרוב ממנה כשעור הנזכר (ר"ל ד"ט) ויהי' בשנה עמו (ר"ל לא נמוף ולא גבוה ממנו י"ט) הרי להדיא כדהוסיף הרמ"א ולא כט"ז שלמד מדברים אלו שהרמ"א הכניס שטת הטור: שם אעפ"י שגבוהים י' והגיה הרמ"א ז"ל מן החצר לתוף עשרה למרפסת אף שגרשם על זה טור ולענ"ד זה נמי לשטת הרמב"ם ור"ל פיון דנקיט לרבנותא אעפ"י שגבוה י' מן החצר דהוי לחצר בזריקה ולמרפסת לאותן הדברים במרפסת תוף י' פיון דמפלג ד' שניהם אסורים ולא אמרינו דליהוי של המרפסת ומכ"ש באינו גבוה י' מן החצר דלא אמרינו דליהוי של המרפסת ונמי שניהם אסורים לשטת הרמב"ם ולהכי הגיה לתוף י' למרפסת דאילו לשניהם למעלה מי' אין בו צד רבותא והט"ז למד מדברים אלו דין מחודש שלא נזכר לא ברמב"ם ולא בטור דהיינו בגבוה י' מן החצר ונמוף מן המרפסת י' ואף מפלג ממנו ד' שבעל החצר מותר בו מטעם דלבעל

החצר חָדָא לריעותא הגובה ולמרפסת ב' ריעותא השלשול וההפלגה של אויר שְאז אַמְרִינוּ אין אָדָם אוסר דְרָף אויר שְבִסִי שׁע"ו לְשִׁטַּת רש"י שְהוּא הי"א שבהג"ה וְזֶה ע"פ פִּירוּשׁוֹ שֵׁם סק"ג דס"ל דלרש"י דְלֹא אָמְרוּ אִין אָדָם אוסר דְרָף אויר אֶלָּא בְתַרְתִּי לריעותא וכו' ע"ש וכמה תמוהים דְבָרָיו דע"ש בְּהַסְגָּנִי בפרש"י כְּתֹב זֶה מוֹצִיא זִיו כ"ש וּמְמַלֵּא דְרָף חֲלוֹן וְכֵן זֶה דְכִינֵן דְמוֹפְלְגוֹת ד' לָא שְלִטִי בִי לְאַסּוֹר זֶה עַל זֶה.

וְהֵבֵט וּרְאֵה שְׁלֵא הַתְנָה רש"י ז"ל שׁוּם תְּנֵאִי שְׁיֵהֵי הַחֲלוֹן גְבוּהַ י"ט וּמִשְׁמַע בְּרוּר אֶפְיֵלוּ הוּא תוֹף י"ט וְגַם הַמִּים שְׁבַבּוֹר הֵם שְׁוִים לְהַקְרַקַע בְּאַנְפֵן דְאִין שׁוּם רִיעוּתָא יוֹתֵר מִהַפְלְגַת ד' וּבְעֵיקַר קוֹשְׁנֵי הַב"ח אִיף לֹא הִשְׁגִּיחוּ פֶּה בְּדִינָא דְרַב דְאִין אָדָם אוסר דְרָף אויר תְּמַה אֲנִי אִיף לֹא הִבִּיטוּ שְׁנִיָּהֶם בְּדְבָרֵי תוּס' דָּף פ"ד ד"ה ה"נ מְסַתְּבָרָא שְׁבִיָּאֵרוּ בְּאַמַּת מִפְּחַ קוֹשְׁנֵי זֹו הַפִּי בְּמַה שְׁמַסִּיק הַסּוֹנְגִי אִף לְחַצֵּר בְּהַסִּיפָא דְאִינוּ אֶלָּא לְשִׁמוּאֵל וּלְדִידְהוּ בְּאַמַּת מְהֵרָאִי לִיפְסֵק כְּרַב אִף הֵכָא בְּמוֹפְלֵג ד' תְּמִיד אִף לְחַצֵּר בֵּין גְבוּהַ י' בֵּין תוֹף י' וְזֶה בְּאַמַּת נֶגֶד הַרְמַב"ם וְטוֹר וּבְנֹדָאֵי שְׁהַפּוֹסְקִים לָא ס"ל דַּעַת תוּס' בְּזֶה וְרֵאִיתִי בְּהֵרִיטְבָ"א שְׁמַסִּיק עַל פִּי תוּס' שְׁהוּא דְחוּק וְכַתְּבֵי וּמְקַצֵּת רַבּוּתֵי תִירְצוּ דְאַפִּילוּ לְרַב מְפָרְשִׁים הֵכָא דְאִף לְחַצֵּר קְתַנִּי דַּעַד פָּאן לֹא קְאָמַר רַב א"א אוסר וכו' אֶלָּא בְּדְבָר שְׁאִינוּ מְשׁוֹתֵף מִשְׁוֹן הַחֲוֹרְבוֹת וְכוּ' אֶבֶל הֵכָא הַתַּל וְהַעֲמוּד מְשׁוֹתֵף הוּא מִשְׁוֹן בֵּין הַחַצֵּר וּמְרַפֶּסֶת וְכוּ' וְכִינֵן שְׁהֵם בְּשׁוֹתְפוֹת וּמְשַׁתְּמָשִׁין שְׁם בְּחוּל בְּשׁוֹתְפוֹת לָאוּ תְשַׁמִּישׁ אוֹיֵר הוּא חֲשׁוּב אֶלָּא תְשַׁמִּישׁ גְּמוּר וְכוּ' אֶלָּא דְקָשָׁה לִי עֲלֵה וכו' וְלֹא נִפְקָא לָן סְבָרָא דְרַב אֶלָּא מִהֵוּא דג' חֲוֹרְבוֹת שְׁאִינוּ מְשׁוֹתְפִין מִשְׁוֹן מִשְׁוֹן מִשְׁוֹן לְבַנֵּי חֲצִירוֹת עכ"ל וּבְאַמַּת לְפָרֵשׁ"י שְׁם בְּדִין הַחֲוֹרְבוֹת שְׁכַתְּבֵי וְאִין לְהֵם בְּעֵלִים אֶלָּא בְּנֵי הַבְּתִים הָאֵלֶּה שְׁמִשְׁתְּמָשִׁים שְׁם דְרָף חֲלוֹנוֹת מִשְׁמַע דְאִף הַחֲוֹרְבוֹת הֵם מְשׁוֹתְפִים בֵּין שְׁנֵיהֶם.

אֶבֶל לְהַפּוֹסְקִים כְּמוֹ הַרְמַב"ם פ"ג מה"ע פי"ז וְהַטוֹר וּשׁע"ע שְׁבִסִי ע"ו שְׁסַתְּמוּ לְדִין הַחֲוֹרְבָה וְאַפִּילוּ יֵשׁ לְהֵם בְּעֵלִים אֶפְשָׁר שְׁסוֹבְרִים הַחֲזִילוּק דְהֵרִיטְבָ"א וְאַפְשָׁר נְמִי בְּחִילוּק הַב"ח אֶלָּא שְׁהִיא סְבָרָא שְׁלֵא נִזְכְּרָה בְּרֵאשׁוֹנִים הַפְּלֵל הַדִּין שְׁחִידֵשׁ הַט"ז אִף שְׁבַס"ס שׁע"ו מְסִיק עוֹד הַפְּעַם עֲלִיו שְׁהוּא בְּרוּר לַעַנ"ד אִינוּ אֶלָּא שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים בּוֹ וְאִף הַמ"א סק"א שְׁעֵיֶרְבֵב הַדְּבָרִים וְכַתְּבֵי אֶבֶל בְּטוֹר וּבְפּוֹסְקִים מִשְׁמַע דְכָל פְּחוֹת מִי לָאוּ פְלוּם הוּא וְנוֹתְנִים אוֹתָן לְבַנֵּי הַחַצֵּר אִם הוּא רְחוּק ד' מִן הַמְרַפֶּסֶת אוּ נְמוּף מְנַנּוּ דא"א אוסר דְרָף אוֹיֵר לַעַנ"ד אִינוּ דְאִילוּ הִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁתְּמֵשׁ בְּסִי זֶה בְּהֵוּא פְּלֵלָא דא"א אוסר דְרָף אוֹיֵר אֶפִּילוּ בְּגְבוּהַ וְרְחוּק מְרַפֶּסֶת ד' הִי מְהֵרָאִי לְהִיּוֹת לְבַעַל הַחַצֵּר כְּמִבְּוֹאֵר בְּתוּס' הַנְּ"ל וְשִׁטַּת הַטוֹר פְּשׁוּטָה דְבְּפְחוֹת מִי לְחַצֵּר הֵוּי לְחַצֵּר בְּפִתַח וּמוֹפְלֵג ד' הֵוּי לְמְרַפֶּסֶת בְּזִרְקָה דְבְּמִשְׁוֹף ד"ט מְקַרִי זְרִיקָה כְּמוֹ בְּגוֹבָה י' וְכֵן בְּנְמוּף מִן הַמְרַפֶּסֶת י' הֵוּי לְחַצֵּר בְּפִתַח וּלְמְרַפֶּסֶת בְּשִׁלְשׁוּל דְלכ"ע נוֹתְנִים לְזֶה שְׁבְּפִתַח וְלַעַנ"ד בְּכַבָּא זֹו דְאִינוּ גְבוּהַ י' נְמוּף מִן הַמְרַפֶּסֶת י' אִף הַרְמַב"ם מוֹזְהָ וְדִי לְנוּ בְּמַה שְׁהוֹצִיא הַב"י מִן הַרְמַב"ם שְׁמַחְנוּלֵק עִם הַטוֹר בְּאִינוּ גְבוּהַ י' וְרְחוּק בְּמִשְׁוֹף הַפְּלֵגָה ד' מְרַפֶּסֶת שְׁלִזָה וְדֵאִי מְסִייעַ לוֹ סְתָמָא דְמִתְנִי כְּמִבְּוֹאֵר בְּב"י וְדֵלָא כֵּא"ע שְׁכַתְּבֵי דְלְהַרְמַב"ם אִף בְּאִינוּ גְבוּהַ י' מְחַצֵּר וְרְחוּק פְלוּמֵר נְמוּף י' מְרַפֶּסֶת שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים דְלַעַנ"ד נְמִי אִינוּ וְדו"ק: וְמַה שְׁכַתְּבֵי שְׁהוֹצִיא הַט"ז דִּין מְחֻדָּשׁ שְׁלֵא נִזְכַּר לֹא בְּרַמַּב"ם וְלֹא בְּטוֹר כְּעַת רֹאָה שְׁיֵשׁ מִשְׁמַעוֹת בְּטוֹר לְדַעַתוֹ שְׁהֵרִי כְּתֹב וְאִם הוּא לְשְׁנֵיהֶן שְׁנֵה תוֹף י' אוּ יוֹתֵר מִי וְהוּא בְּתוֹף ד' לְמְרַפֶּסֶת וְכוּ' שְׁנֵיהֶם אֲסוּרִים בּוֹ מִשְׁמַע הָא לְשְׁנֵיהֶן שְׁנֵה בְּיוֹתֵר מִי וְרְחוּק ד' מְרַפֶּסֶת נוֹתְנִים לְבַנֵּי

תָּצַר וְאִין שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים בּוּ פִּינּוּ דְלִבְנֵי תָּצַר אַף בְּזַרְיָקָת גּוֹבָה וְלִבְנֵי מְרַפְסָת תַּרְתִּי לְרִיעוּתָא זַרְיָקָת גּוֹבָה וְזַרְיָקָת מְשֶׁה וְא"כ דִּי"ל נְמִי אִם לְתָּצַר אַף בְּזַרְיָקָת גּוֹבָה וְלִמְרַפְסָת שְׁלִשׁוּל י' וְזַרְיָקָת מְשֶׁה ד' הוּא לִבְנֵי תָּצַר אֲבָל תִּימָא לִי תָּדָא מֵאַיִן לְמַד הַטּוֹר לְהַמְצִיא דִּינִין אֱלוֹ וְהב"י ז"ל לֹא אֲנָהִיר עֵינֵינוּ מִרְאָה מְקוּם וְתוּ דִלְעַנ"ד בְּהִדְיָא מְבֹאָר בְּתוֹס' מְדַמּוּכַח לְרַב מִמְתַּנִּי דְשִׁתִּי גִזְזוֹן טְרָאוֹת וְכֹן מְקוֹנְשִׁי הַגְּמָרָא דָּף פ"ד בּוֹר מָה א"ל דְּכָל דְּלֹא תָּחַד בְּזַרְיָקָת גּוֹבָה י' וְלִשְׁנֵי בְּסֻמוּכָה אַף דְּלִהֲשֵׁנִי תַּרְתִּי לְרִיעוּתָא זַרְיָקָת גּוֹבָה י' וְשְׁלִשׁוּל י' שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים (וְדִלָּא פְתִישׁוּ הָרָא"ש פְּלָל כ"א דִּין ו' וְכִבְרַה שְׁיִיגוּ הַמ"א) פְּתִישׁוּ הַתּוֹס' לְהוֹכִיחַ דַּה"ה דְּאִין לְחַלְקָא וְאַף דְּלֹא תָּחַד אַף שְׁלִשׁוּל י' וְלִהֲשֵׁנִי זַרְיָקָת מְשֶׁה הַפְּלָגָה ד' וְשְׁלִשׁוּל נְמִי אִין נּוֹתְנִים לְזָה שְׁבַשְׁלִשׁוּל לְחוּדְיָא דֹא"כ לֹא מְקַשָּׁה מִיַּד דָּף פ"ה ע"ב וְהָא מָר הוּא דְּאָמַר לְזָה בְּשְׁלִשׁוּל וְלְזָה בְּזַרְיָקָה שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים אַף דְּהַחֲנוּכָה שְׁבַצְדוֹ בְּשְׁלִשׁוּל לְחוּדְיָא וְלְחִבְרֵוּ בְּזַרְיָקָת מְשֶׁה וְשְׁלִשׁוּל א"ו דְּאִי גִימָא לְרַב אָדָם אוֹסֵר דְּרָף אֲוִיר אִין הִבְדִּיל לְרַב אֱלָא שְׁבָאָם לְאֲחָד בְּשְׁלִשׁוּל לְחוּדְיָא וְלִשְׁנֵי בְּשִׁנֵּי פְחוֹת בֵּין בְּזַרְיָקָת גּוֹבָה וְשְׁלִשׁוּל וּבֵין בְּזַרְיָקָת מְשֶׁה וְשְׁלִשׁוּל שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים זוּלַת הֵיכִי דְּלֹא תָּחַד בְּשְׁלִשׁוּל לְחוּדְיָא וְלִהֲשֵׁנִי בַּג' פְּחוֹת זַרְיָקָת גּוֹבָה י' וְזַרְיָקָת מְשֶׁה ד' וְשְׁלִשׁוּל י' תְּלִי' בְּשִׁנֵּי תִירוּצֵי תוֹס' דְּלִמָּה דְּנִרְאָה לַר"י בְּמָה דְּדַחֵי תְּלִמוּדָא בְּדָף פ"ה דְּיִלְמָא אִינוּ אֱלָא דַחֵי אַף בְּזָה שְׁנִיָּהֶם אֲסוּרִים אֱלוֹ לְרַב אָדָם אוֹסֵר דְּרָף אֲוִיר וְלִהֲתִירוּץ וְעוּד י"ל שֶׁהוּא כְּפִי רַש"י וְהַסְפִּים עִמּוֹ הָרִיטְב"א בְּזָה נּוֹתְנִים לְזָה שְׁבַשְׁלִשׁוּל לְחוּדְיָא הָרִי עכ"פ לְהִדְיָא דְּלֹא כְּפִסְק הַט"ז דְּהָא זָה ק"ו דָּאָם אִין נּוֹתְנִים לְזָה שְׁבַשְׁלִשׁוּל לְחוּדְיָא וְלִהֲשֵׁנִי בְּשְׁלִשׁוּל וְזַרְיָקָת הַפְּלָגָה אִם אָדָם אוֹסֵר עַל חִבְרֵוּ דְּרָף אֲוִיר מַכ"ש דְּאִין נּוֹתְנִים לְזָה שְׁבַזַרְיָקָה מַה שְׁלִהֲשֵׁנִי בְּשְׁלִשׁוּל וְזַרְיָקָת מְשֶׁה וְאַף דִּין מְשַׁמְעוֹת הַטּוֹר צ"ע מִנ' וְאַחֲרֵי שְׁכַבְרֵי הוֹכַחְתִּי לְנִכּוֹן מִתּוֹס' שַׁע"כ הַפּוֹסְקִים לֹא אֲזָלוּ בְּשִׁטַּת הַתּוֹס' שְׁיָהָא שְׁיָיָה הֵכָא לְאָדָם אוֹסֵר דְּרָף אֲוִיר מִמִּילָא אַף דִּין הַט"ז וְדָאִי לִיתָא: וְדַע שְׁמָה שְׁכַתְּבִתִּי לְעִיל דְּבָרֵי הָרִיטְב"א וְעַל סְבֵרַת הַב"ח פְּתַתִּי שְׁיָהָא סְבָרָא שְׁלֹא נִזְכַּר בְּרֵאשׁוֹנִים מ"מ רֹאָה אֲנִי שְׁהַעֲיָקֵר כְּסָבֵרַת הַב"ח כִּי תִי הָרִיטְב"א אִינוּ עוֹלָה פְּלָל כִּי דִין הַחֲנוּכּוֹת לְכָל הַפּוֹסְקִים סְתָמָא נֶאֱמַר וְאַפִּילוּ בְּשֵׁהֶם מְשׁוֹתְפִים וְגַם כְּדִהֲקִישָׁה לְנִפְשֵׁי שָׁם מִדִּין הַגְּזוֹן טְרָאוֹת וְגַם א"י אִיף ס"ד לְמִימַר כְּחִילוּקוֹ דְּהָא עֵינָר דִּין אִין אָדָם אוֹסֵר דְּרָף אֲוִיר עַל בּוֹר שְׁבִין ב' חֲצִירוֹת נֶאֱמַר בְּדָף פ"ה וְשָׁם וְדָאִי הַבּוֹר מְשׁוֹתְפֵי בֵּין שְׁנִיָּהֶם מִשְׁא"כ לְסָבֵרַת הַב"ח גִּיחָא הַפְּלָל בְּפִשׁוּט דְּכָל שְׁבַחוּל מְשַׁתְּמֵשִׁים בְּשׁוֹתְפוֹת לְהִדְיָא בְּלֹא אֲוִיר לֹא מְקַרִי תְּשַׁמִּישׁ אֲוִיר לּוֹמַר מִפְּחוֹ אִין אָדָם אוֹסֵר דְּרָף אֲוִיר אַף שְׁבַשְׁבַּת אִי אֲפֻשֶׁר לוֹ לְיַרְד לְחֲצַר וְלִהֲשַׁתְּמֵשׁ לְהִדְיָא וּמִן כְּרַח לְשַׁמֵּשׁ דְּרָף אֲוִיר מ"מ אוֹסֵר מִשְׁא"כ בְּהַבּוֹר אַף בְּחוּל אִין תְּשַׁמִּישׁוּ אֱלָא דְּרָף אֲוִיר שְׁהָרִי אִין פְּתַח מִן הַחֲצֵרוֹת לְהַמְבּוֹי וְתוּ יִרְאָה לְעַנ"ד דְּהֵכָא גְבִי עִמּוּד שְׁבַחְצַר הָא אַף בְּשַׁבַּת גּוֹפִי' יוֹכְלוּ אַף בְּנֵי מְרַפְסָת לְיַרְד לְחֲצַר וְלִהֲשַׁתְּמֵשׁ עַל הַעִמּוּד לְהִדְיָא בְּלֹא זַרְיָקָת מְשֶׁה פְּלִי מְרַפְסָת דְּהָא מְרַפְסָת וְחֲצַר רְשׁוֹת אַחַת הוּא וְכָל מַה שְׁדַּנְיָנוּ אִינוּ אֱלָא עַל פְּלִי בֵּית וּבְדָאִי הַדִּין עִם הַפּוֹסְקִים הֵכָא דְּלֹא פְתוּס' אֱלָא דְּהָהוּא דִּינָא אִין לוֹ שְׁיִיכוֹת פְּלָל לֹאִין אָדָם אוֹסֵר דְּרָף אֲוִיר: וְכָל זָה בְּרוּר לְעַנ"ד: סְעִיף ג' הִיתָה מִצְבָּה.

עֵינֵי ב"י מִתְמִיָּה עַל הַרְמַב"ם. וְלַהַנְּ"ל רִישׁ הַסִּימָן כְּפִי הַטּוֹר נִרְאָה דָּאִף הַרְמַב"ם אֲזוּל בְּשִׁטַּת תוֹס' וּמוֹקֵימ הַשְּׁקָלָא וְטַרְי' דָּף ס' כְּמוֹהֶם שְׁלֹא אֲלִיבָא דְּהַלְכְּתָא אֲבָל לְמֵאִי דִּי"ל רַגְלֵי הַמְּוֹתֵרַת אִינָה אוֹסֵרַת אִין מְקוּם לְפָרֵשׁ מִימָרָא דַּר"נ ע"י גִּיפּוּפִין וּפְתַח לָהּ דַּא"כ

דקה למה לי ולהכי פ"א עכ"פ המימרא דר"נ אמר שמואל אליבא דהלכתא דקאי על התל והעמוד המשנותף בין שניהם דאם עבדו דקה אין בני מרפסת אוסרים על בני חצר ובזה נראה מהה"מ ודו"ק: סימן שעו סעי' א' ואם היתה המחיצה פולה וכו' עיין ט"ז פ"א"י לפרש דבריו פלל פתב דשמא הלכה כר"ה דאוסר בזה ואני לא מצאתי בהסוגיא משמעוה לזה אלא מה דשרי לרב יהודא כ"ש דשרי לר"ה בהג"ה אבל בכלים של חצר לא בעינו וכו' הג"מ בזה עיין סי' שנ"ד מה שפתבתי: סעיף ב' וי"א דאם אינם מופלגים פתב בספר ת"ש וצ"ל דס"ל דל"ד לבור הסמוך לפתל בר"ה ואין ביניהם ד"ט דמקרי וכו' וע"כ ר"ל אף דשם מרה"י לרה"י דרף מ"פ ממלא והכא מרשות המשנותף לרה"י מ"מ סובר בפשוט דמותר נמי להחליף ברשויות דרבנן דרף אור מ"פ ולהכי ממציא חילוק במ"פ מה שאין הדעת סובל אבל עיין סי' שנ"ה שם בארתי ת"ל דזה אינו ממש דעת פל הפוסקים ע"ש ודו"ק: סעיף ג' והשלישית עיין ט"ז פתב פ"א ברש"י והוא באין מבין ועליו בונה סברתו דתמתי לריעותא וקבר פתבתי בסי' הקודם דליתא אבל עיקר פרש"י מבואר בתוס' שם ע"א ד"ה בור עיין עליו.

סעיף ד' בה"כ שפין ב' פתים עיין מ"א ועיין בדברי סי' שנ"ה ודו"ק: סימן שעז בהג"ה וה"ה אם החצר וכו' עיין ט"ז ד"ה ויש לעיין פי מלבד שבעצם וראשונה נלענ"ד סברתו נכונה אף ביתר שאת מביא ראי' מלשון הרמב"ם סוף פ"ד מה"ע דו"ל ב' דיוטאות זו כנגד זו וחצר אחד תחתיהן ששופכין לתוכו מים לא ישפכו לתוכו עד שיערבו עירב אחד עשו מקצתו עוקא בחצר לשפוך בה מים ומקצתו לא עשו עוקא אלו שעשו שופכין שלהן ואלו שלא עשו לא ישפכו עד שיערבו וכתב הה"מ ומ"ש רבינו לא ישפכו עד שיערבו הוא בחצר שיש ד"א דבפחות אין עירוב מועיל בלא עוקא: ודייק הט"ז מדברמב"ם נקט בלשונו חצר סתם ברישא ואיירי דוקא בחצר שיש בו ד' אמות והיינו מפני שסתם חצר אינו פחות מד"א עד דלהכי אין בחצר דין חלוקה עד שיהא לכל אחד ד"א אם איתא דבבא דסיפא לא איירי אלא דוקא בחצר פחות מד"א פשיטא דפשיטא שהי' מוכרח לבאר בהסיפא דאיירי מחצר פחות מד"א: א"ו הברור דברמב"ם סובר כהט"ז שאין הדין נתלה בכך אלא אפילו בסתם חצר כל שיש עוקא ולא עירבו זה שאין לו עוקא אסור וכן מבוארים דבריו בפ"י המשניות ודלא כת"ש שפתב על דברי הט"ז או ששגג או שתלמוד טועה פתב הדברים ובמח"כ הוא הטועה במקום זה ואולם מפרש"י מדדייק לפרש התמני' בפחות מד"א משמע קצת כהב"י אבל אינו מוכרח כדמוכח מהרמב"ם ההיפוך וק"ל: סימן שעז סעיף א' ופתוחות לר"ה פן לשון המשנה ופי' רש"י ז"ל דכל אחת רשות לעצמה ואין להם דריסת הרגל זו על זו דאי הוי להו זו לפניו מזו אסרה פנימית אחיצונה דאפילו בפני עצמה אסורה כל אחת להשתמש עכ"ל.

ואם זה נמי טעמא דהטור וש"ע דנקטו דין זה בהקפידה בלשון זה דוקא קשה טובא הא פנין דעירבו עם האמצעות ע"כ היינו פדי להתיר תשמיש פלי בית דאלו פלי חצר פלי שום עירוב שרי דכולו רשות אחד וא"כ ע"כ נמי דכל אחת עירבה לעצמה דאל"ה איך אפשר לטלטל בחצר עצמו פלי הבית וא"כ הוי לה רגל המותרת במקומה שאין אוסרת שלא במקומה ע"י דריסת הרגל כמבואר ס"ב וא"כ למה לא יהא שייך דין זה אף באין פתוח לר"ה אלא החיצון בשלמא רש"י מוכרח לפרש דברי ר"ש מדקהפיד ופתוחים לרשות הרבים דע"כ סובר כר"ע דרגל המותרת נמי אוסר אבל על הפוסקים צ"ע שוב

הגיע לידי הדרושה וראיתי שהרגיש אבל תירוצו איני מבין: וכה"ג הראו לי שבספר
עצי אלמגים רוצה לתרץ ג"כ וג"כ א"י מה אומר והאמת שאפשר מטעם זה סתם
הרמב"ם ולא הקפיד לכתוב ופתוחות לר"ה (ואולם בעניוטי א"י לכוין כלל לשון
הרמב"ם בדין זה והוא בפ"ד מה"ע הלכה כ"ג ג' תצירות הפתוחים זו לזו ורבים בכל
חצר מהן ערבו שמים החיצונות עם האמצעית היא מותרת עמהן והן מותרת עמה ושמים
החיצונות אסורות זו עם זו עד שיעשו שלשון עירוב אחד הי' בכל חצר מהן אחד אע"פ
שברים דורסים בחיצונה אינן צריכין לערב שכל אחד מהן מותר במקומו נראה מבואר
דלקי דייק ברישא ורבים בכל חצר מהן משום דאל"ה אלא אחד בכל חצר אין שייכות
לדין זה מפני מה שמסיים הנה בכל וכו' א"צ לערב וזה תימא דנהי שבדף ע"ה תנו הכי
ואם היו של יחידים א"צ לערב היינו אף לאפוקי מר"ע ומשמיענו שאם אינם חפצים
לטלטל מחצר לחצר כלי הבתים א"צ לערב ומותרים כל אחד בשלו משא"כ לר"ע שאף
כדי שיהא מותר בדידה מוכרחים לערב מדס"ל אף רגל המותרת אוסרת וא"כ דין זה
דאיברי מהיתר תצירות מזו לזו כלי הבתים פשיטא דשייך אף אם בכל חצר אינו אלא
יחיד וחפצים לטלטל מזה לזה כלי בתים ואם עירבו כל אחד עם האמצעי ושנים
החיצונים לא עירבו יחד שניהם מותרים בהאמצעי והאמצעי עמהם והחיצונים אסורים
יחד) וליישוב הטור וש"ע יראה לענ"ד בפשוט דס"ל זה לדוסק למוקים ר"ש דלא
פהלכתא אלא ס"ל דאף ר"ש ס"ל רגל המותרת אינה אוסרת ומדכל מקום מקפיד
ופתוחות לר"ה סברי משום דר"ש גופיה אינו רוצה להקל בשתי קולות אף בעירובין
במה דרבים פליגי דהיינו דין רגל המותרת דפליג ר"ע ובדין זה דהתקמים פליגי ואמרו
שלשון אסורים ולקי אינו מקיל בקולתו אלא הכי שפתוחים לר"ה אבל בפתוחים זה
לזה ולא לר"ה נהי דאפשר מ"מ השנים האחרונים מותרים זה בזה מ"מ החיצונה אסורה
באמצעי והאמצעי בה מפני רגל האחרונה שדורסת עליהם אף דהוי רגל המותרת משום
דלהתירה צריכים תרי קולי אהדדי ועיין י"ד סי' קצ"ט סעיף י"ז בב"י תמצא כעין סברא
זו דתרי קולי לא עבדינו וצ"ע: סעיף ב עירבה כל אחת לעצמה כ"א מותרת בפני עצמה
הנה בסי' שס"ד כתב הא"ע על הב"י ומ"א בל' זה ול"נ פשוט דאפילו בחצר אם יעברו
זה על זה בשבת יאסרו עליהם דהא מה שאמרו רגל המותרת א"א מבואר הטעם בש"ס
דף נ"ט משום דאחדא דשא ומשתמשה פרש"י פיון דמותרת במקומה כופין אותה על
מדת סדום שלא יהא לה היום דריסת הרגל על החיצונה אלא תסגר הדלת ותשמש
במקומה מבואר גם בחצר אם יעברו על החיצונה אוסרת דלא כמ"ש הב"י ומ"א.

וכמה יש לתמוה עליו שלא נשא עינו להביט במקומו בדברי התוס' שבצדו שכתבו ומה
שפרש"י וכו' לאו דוקא דליכא קפינא בדריסת הרגל וכו' אלא תיחד דשא להשתמש
בחיצונה קאמר וכו'.

והוה דברי תוס' ורש"י שרומז עליהן המ"א ובדאי מוכח נמי הכי שמעולם אף על דעת
רש"י לא עלה לאסור הדריסה על החיצונה שהרי דף ע"ה במתני' תנו ואם הנה של
יחידים א"צ לערב והוקשה לרש"י הא צריכים לערב כדי שיהיו מותרים לשמש זה בזה
ומפרש א"צ לערב משום דריסת הרגל פיון דייחיד הוא והפנימית הוי רגל המותרת ואין
אוסר פלומר ודאי אם רוצה הפנימית לשמש בכלי בית בחיצונה באמת צריכים לערב
אבל אם אינה חפוצה בזה אלא שלא יאסור דריסת הרגל דינדה על החיצונה משום זה

א"צ פינן דרגל המותרת היא הרי מבואר דרגל המותרת אין אוסר אף אם יעבור עליה כדכתבו תוס' וכן סתמו כל הפוסקים וכן מבואר בהריטב"א שאף פנות רש"י הכי וכן עיקר: (סעיף הנ"ל) עירבה חיצונה ולא פנימית כו' שתיקה אסורות משום דהוי רגל האסורה במקומה ומבואר בהריטב"א דף נ"ט דנה הפלל דאין דריסת הרגל אוסר ואפילו האסורה במקומה אלא היכי דהיא יכולה לערב ולא עירבה עמה אבל אי בלא"ה במקומה אי אפשר לה לערב מפני שאינו מוכשר פהלקתא אין דריסת הרגל אוסר כלל והוא ברור ומוסכם להלכה ומטעם זה ערבתי חצרי פה אף שפולי עלמא יש להם דריסת הרגל על חצר זה לבהכ"נ ולדידהו העירוב אין מתיר להם כלל ומ"מ אינם חשופים רגל האסורים במקומו לאסור שלא במקומו אחרי שבמקומם אי אפשר להם לערב מחמת שאין מבוארתיקה מוכשרים לדעתתי ולדעתם אף העירוב הנהוג מכשירים ועיין סי' שנ"ח: סעיף ג נתנו עירובן בחיצונה ושכח אחד בין מן החיצונות שתיקה אסורים הטעם דפנימית אסורה מבואר בגמרא משום דליתא לערובה גבה ופרש"י במתני' דאותו עירוב המתירין בתצירן הולכהו בחיצונה ור"ל ובחיצונה הא שכח אחד ולא עירב ונהרי החיצון אסור לטלטל בו כלי הבית ועירוב זה שהניחו באחד מבתי חצר האחר א"א להם להוציא מן הבית כלל ולא חשוב עירובם עירוב ולהכי אף הם אסורים וא"כ יראה לענ"ד דדין זה אינו אלא כשעירבו השני חצירים על דרך המבואר סי' שע"ב סעי' ג' שאותו עירוב שגבו להתיר חצירם הולכו לחצר האחר וכדכתב רש"י דף ס"ה ע"ב פי כן דרך וכו' ע"ש אבל אם עשו האופן שני שבסעיף ג' הנ"ל דהיינו שאחד מחצר זה הולך שם פת בשביל פולם משלו ועירובם שגבו בחצירם נשאר מונח בחצירם מה"ת דליתסרו הפנימים בשכחת אחד מהחיצונים דהא איתא לעירובם גביהו ולדעתתי א"צ לראיה אלא מפני שאינו מבואר כתבתיהו וקצת אפשר לדייק נמי הכי מתשובת הרא"ש כלל כ"א דין ו' מדאינו אוסר אלא המבוי מפני הבא ולא החצר ע"ש ודו"ק.

סימן שעט סעיף ב' בזה עיין סי' שס"ו סעי' ג' בהג"ה: סימן שפ סעיף א' אבל אסורין וכו' וגם הוא כ' המ"א וגם הוא אסור שיהי בביתו אין לו' שהוא אורח הנה נמשך אחר לשון הרר"י שבב"י ולענ"ד זה הטעם אינו [והרר"י לטעמו אגיל שפוסק להדיא בפ"י המתני' דלא כסעי' ב' והוא עכ"פ לשטתו טעם הגון אלא שעכ"ז יש לתמוה נמי עליו שאינו מן הצנור] וגם אינו מן הצנור כי הטעם פשוט ברש"י דאחרי שבטל רשות חצירו ולא רשות ביתו איך יוציא מביתו רשות דידיה להחצר רשות אחרים בתורת אורח אטו אורח רשאי להוציא מרשות לרשות: וה"נ מבואר הטעם פשוט בהריטב"א וטעמו נמי אינו דהרי כשביטל אף ביתו מבואר בסעיף ב' שמותר אף הוא בתורת אורח אף מביתו: סעיף ב' אם ביטל להם גם רשות ביתו מותרין בין הוא בין הם וכו' בין מביתו פן מביא הב"י בשם סמ"ק וכן הוא בהרא"ש בשם הרא"מ פירק הדר הלכה ט"ו בלשון זה והיא דביטל להדיא אף רשות ביתו מודו רבנן דביתו מותר לו ולקח פדמסקינו לעיל היכי דגלי גלי [וא"י מדוע לא כתב הב"י זה בשם הרמב"ם שמבואר נמי הכי בו וכן מבואר נמי בר"י נתיב י"ב חלק ט"ו] והב"י פי' דברים אלו דוקא פשהחזיקו תחילה דאל"ה נראה פחזור מבטולו וכתב שכ"נ מפרש"י במתני' ור"ל מדרש"י דף כ"ו פי' טעמא דר"א אף דס"ל רשות ביתו נמי ביטל מ"מ אסור מביתו משום דחזור ומחזיק ברשותו הוא ואוסר עליהם והו' עליו כדתנן מי שנתן רשותו והוציא בין בשוגג בין במזיד

הרי זה אוסר וממילא מבואר מה דאיתא נמי שם במד"א כפולא הקוזיקו וכו' זה נמי לר"א שייך וכבר כתב הריטב"א דיש מקשין פרש"י דאם זה טעמו דר"א למה לא פי' בהדיא דאם הקוזיקו תחילה אף הוא שרי (וכנראה רוצה משום קושיא זו לפרש טעמו דר"א משום היפר פדאיתא כפי' הרר"י ולפי' זה נדאי הנה אסור ביתו לו לדין אפילו ביטול רשות ביתו להדיא אפי' בטר שהקוזיקו) ודחק לשנויי ועפ"ז פי' הב"י אף הסמ"ק וסמ"ג דאיירי דוקא בטר שהקוזיקו: ואולם בספר א"ע הרבה להקשות מדלא הזכירו האיסור דקודם שהקוזיקו ולקמן כתב הסמ"ג מי שנתן רשותו והוציא אוסר משמע אפילו הקוזיקו ור"ל מדאינו פותב נמי בד"א משמע שפוסק כתנא דמתני' אליבא דר' יודא דחזקה לא מהני וכן משמעות הרי"ף נמי שלא הביא הבד"א ולכן ממציא סברא דהיכי דביטל בהדיא רשות ביתו לא שייך פלל חזרה (ע"ש טעמו כי אינו מסתביר לענ"ד פלל גם הוא להדיא נגד דעת תוס' ורא"ש וכה"פ שפ"א) ופוסק הכי וכתב שהסמ"ג הוכיח דעתו מקושלי הגמרא דאל"ה לישני המתני' איירי בביטל בהדיא ואיתא פרבנו.

ואף לשטתו לא הנה לו ליפסק הכי שהרי הוא להדיא שלא פדעת תוס' שהרי תוס' מקשו באמת קושלי' זו. וילדעתו פדעת הסמ"ג הא אין התחלה לקושיותם ומ"ש שהכי נראה דעת הרא"ם שבאשרי ומסיים וזהו שכתב פדמשמע לעיל פירש וכו' לאהבתו להוכיח דעתו קלקל השורה וכתב במקום פדמסקינן פדמשמע ודברי הרא"ם פשוטים וברורים ואין צריכים לפירושו ואולם מה דנראה לו סתימת הסמ"ג הכי פודאי הדין עמו ובפרט פנ"ל שהסמ"ג נראה דפוסק דחזקה לא מהני ולכן הנה גלענ"ד לפרש דעת הסמ"ג ע"פ דברי תוס' דף ס"ח ע"ב ד"ה והוציא דו"ל פירוש או הכניסו דבחד מנייהו הוי חזקה כשעושה דבר שהנה נאסר בלא ביטול והא דקתני בסמוך מי שנתן רשותו והוציא לאו דוקא הוציא אלא אפילו הכניס ור"ל לאו דוקא הוציא שהכניס לרשות שבביטל אלא אפילו הכניס שאדברה מוציא מרשות שבביטל מ"מ מדעביד מידי דאסור לו הוי חזרה וא"כ יראה לענ"ד דזה לא שייך אלא בביטל רשות חצירו ולא רשות ביתו דאז כשמוציא או מכניס באיסור מרשותו לרשות שבביטל דהיינו מרשות לרשות הוא דהוי חזרה אבל היכי שבביטל אף רשות ביתו דאז מדינא מותר אף לו להוציא ולהכניס בתורת אורח מה"ת לידן טלטולו לחזרה כיון שבהיתר עושה ולהכי סברי דר"א דמתני' ע"כ דאזיל בשטת ר"מ דאפילו בשוגג מחזיק לחזרה ואף דשם טעמו משום דגזר שוגג אטו מזיד ה"נ יש לגזור טלטול בהיתר אטו באיסור דהיינו היכי שבביטל רשות חצירו לחוד משא"כ לדין דפסקינן כר"י דבשוגג לא הוי חזרה ה"ה דבהיתר נמי לא הוי חזרה ולהכי סתמו דתמיד מותר אף לדידהו דמשמע דסבר דחזקה לא מהני ועכ"ז לדינא לא מלאני לבי לחלוק על הב"י דנהי דכדברי נמי משמע קצת מפרש"י דמסיים פדתנן מי שנתן וכו' בין בשוגג בין במזיד ה"ז אוסר.

דמשמע דתלה דעתו דר"א בדעתו דר"מ ואף דעת תוס' אינו מתנגד לפי' זה ויפה מקשו דלוקים המתני' דר"א בביטל להדיא ונמי אליבא דר"מ ואף יפה משני דא"כ אמאי לא מצאתי לו חבר דהא אפילו כמה דאסר ביתו לו ר"מ הוא חבירו מ"מ מדלטעם שני אליבא דר"א בהרר"י פנ"ל נדאי אפילו בביטל להדיא אף רשות ביתו אסור לו אפילו בטר שהקוזיקו משום הפירא וכבר כתב נמי הדר"ישה דמשמע לו דהטור עומד נמי בשטת זו.

די לבו להתיר ע"פ פ'י רש"י ב"מ ש"ק ש"ק ו' לא קנודם ש"ק ו' דלא כה"א: ע"כ בד"מ סק"ב מביא בשם מהרי"ל ש"ג דעות אם מבטלין רשות בזמן הזה וכנראה שפוטם להתיר בש"ע ונ"פ ע"ש דמה"ת דנשתנה האידנא מבזמן רש"י ש"ק ו' ע"כ: סעיף ד' אם לא שביטלו בפ"א אף רשות ביתם זה הוציא הב"י מלשון הר"ר"י וכתב שפן נראה נמי מלשון הטור ור"ל מדאף פתב ואם בני החצר שערבו מבטלין רשותן וכו' דמשמע סתמא כדקיי"ל המבטל רשותו רשות ביתו לא ביטל בזה הוא דאסור להוציא מביתו ה"א אילו בהדיא ביטלו אף בתיקון מותר הוא להוציא אף מביתו והד"מ משיג על הב"י בזה בדברים שאינם מובנים ולהכי חזר בו בש"ע ומעתיקם לדינא: (בהג"ל) והם אסורים אף מבית לחצר פן נוסח ספרים ישנים ור"ל לא מיבעי' דמביתם אסורין שהרי לא ביטלו אלא חצירם והוי ביתם וחצירם שני רשויות אלא אפילו מביתו דהוי רשותא דחד מ"מ לא שרו לטלטל מיניה בתורת אורח דחמשה לגבי חד לא חשיבו אורחין והוי משקל רשותא.

וכן מבואר בפרש"י דזה לשונו והו אסורים אפילו מבית לחצר דכיון דמשמשי בחצר אע"ג דלאו מבית דידהו מפקי הוי ליה משקל רשותא דחמשה לגבי חד לא דמי לאורחין וא"כ אפילו בטלו אף רשות ביתם נמי אינהו אסורים אף מביתם מטעם משקל רשותא וזה פונת המ"א שקיים נוסח שבטור אף מביתו ועפ"ז הגיהו החידושים אף הש"ע מביתם אבל נוסח הש"ע ישנים מתקון יותר: (בהג"ל) וכן רבים שלא ערבו וכו' מבואר בב"י ונאפי' בזה, [[אחר זה דלא כהר"ר"י בפ"א המתניתין וכן הוא בהריטב"א: (בהג"ל) אבל אין מבטלין לשנים שלא עירבו וכו' ונאפילו אמר לאחד וכו' יראה לי דהיינו דוקא כשתחילה ביטלו לשנים ביחד אבל אם מתחילה ביטלו כולם אותן שערבו והאחד מן השנים שלא עירב לחבירו שלא עירב שפיר דמי ומותר זה האחד שביטלו לו דהא אין כאן אקנוי מה דאקני וק"ל אבל לא משמע הכי מדברי ב"י בסי' שפ"א שכתב על לשון הטור ומ"ש גבי ב' חצירות ופתח ביניהן ולא ערבו אין לפרש דלא ערבו כלל דא"כ איך מבטלין ה"א קי"ל דלשנים שלא עירבו אין מבטלין לפי שכל אחד אוסר על חבירו וסתם חצר יש בו ב' בתים.

ולדברי מה פולי האי דילמא באמת אין מבטלין בני חצר אלו לכל בני חצר אלא לאחד מהן וגם חבירו שפאותו חצר מבטל אליו וזה שביטלו לו שרי ע"י ש"מבטלין מחצר לחצר אבל י"ל דהלשון יכולה לבטל לה רשותה משמע ליה לכל בני החצר וצ"ע: תו לסעי' הג"ל והם אסורים אף מבית לחצר.

כתב המ"א הטעם בשם רש"י כיון שמשמשים בחצר הוי ליה משקל רשותא כיון שלא חשיבו פאורחים ושוב כתב ונאפילו חזקה לא מהני כ"מ בהר"ר"י ובהר"ר"י געתי ולא מצאתי: אמנם פי כן ודאי מוכח מכל הפוסקים שסתמו וכן מוכח מגוף המתני' דתנן והם אסורים בכלל על ביתם ועל ביתו וביתם ה"א ודאי אסורים כשלא ביטלו רשות ביתם אף ב"מ ש"ק ו' שביטלו לו שהרי מרשות לרשות מטלטלים פן נמי ודאי אף מביתו אסורים אף ב"מ ש"ק ו' דחזקא רשותא הוא מ"מ לא מהני מה ש"ק ו' ונאמרין משקל רשותא הוא והטעם לחלק היינו משום דדוקא יחיד במקום רבים כיון דאפשר להיות אורח אמרינו בהמוציא מביתם לחצר אף קודם ש"ק ו' הם שהשמוש אינו אלא

בְּדָרֶךְ אֹרֶחַ וּכְשֶׁמִשְׁמַשׁ מִבֵּיתוֹ לְחַצֵּר מְחַלְקִינוּ בֵּין קוֹדֵם שֶׁהִתְחַזְּקוּ אֲמָרִינוּ שְׁחֹר מִבִּטּוּלוֹ מִשָּׂא"כ לְאַחַר שֶׁהִתְחַזְּקוּ אֲמָרִינוּ שֶׁבַע"כ מִן כְּרַח לְהִיּוֹת נִשְׂאָר אֹרֶחַ מִשָּׂא"כ בְּרַבִּים לְגַבֵּי יַחֲדֵי שָׂא"א לָהֶם לְהִיּוֹת שְׁמוּשָׁם בְּדָרֶךְ אֹרֶחַ אֶף לְאַחַר שֶׁהִתְחַזְּקוּ הוּא כָּל מֵה שֶׁמִשְׁתַּמְשִׁים בְּהַחֲצֵר הֵן מִבֵּיתָם הֵן מִבֵּיתוֹ לֹא חָשׁוּב אֲלָא נְטִילַת רְשׁוּת וְכָל זֶה הִתְקַרַח לְדַחֲוֹק לְפָרֶש"י ז"ל שְׁנָתֵן טַעַם אִיסוּרָם מִבֵּיתוֹ אֶף מִשׁוּם מְשַׁקֵּל רְשׁוּתָא מִשָּׂא"כ לְשׁוֹן הָרִיטְבָ"א הֵכִי נִתְּנָו לֹו רְשׁוּתָם הוּא מְוֹתֵר בְּשִׁלּוֹ וְהֵם אִיסוּרִים אֲפִילוֹ בְּשִׁלּוֹ דְרַבִּים לְגַבֵּי יַחֲדֵי אִינָם נַעֲשִׂים כְּאֹרְחִים וְכִינּוֹן שְׁכֹן הָוִי לְהוֹ כְּמוֹצִיאִים מִרְשׁוּת הַיַּחֲדֵי לְחַצֵּר הַמְשׁוֹתֵף דָּאֵע"ג דְּבִטְלוֹ לֹו אִיסוּרִים הֵם בּוֹ אֲפִילוֹ לְגַבֵּי דִידְהָ כִינּוֹן שְׁלֵא נַעֲשׂוּ לֹו כְּאֹרְחִים עַכ"ל.

מִשְׁמַעוֹתוֹ שֶׁטַעַם הָאִיסוּר מִצַּד עֲצָמוֹתוֹ שְׁרַבִּים לְגַבֵּי יַחֲדֵי לֹא אֲפָשָׁר לָהֶם לְבַטֵּל רְשׁוּתָם עַד שְׂיִהְיֶה נִרְאֶה כְּרְשׁוּת הַיַּחֲדֵי שְׁבִטְלוֹ לְבַדּוֹ. אֲלָא שִׁמ"מ לְגַבֵּי דִידְהוּ הָרֹאֶה אֹתָם מוֹצִיא מִבֵּיתוֹ לְחַצֵּר נִרְאֶה כְּמוֹצִיא מִרָה"י לְרְשׁוּת הַמְשׁוֹתֵף.

וְכִן מוֹרָה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"ב הַלְכָה ג' שֶׁמִצַּד עֲצָמוֹתָם אִיסוּרִים שְׁהָרִי אִינוּ מְזַכִּיר כָּלֵל מִטַעַם דְּשִׁקִּילַת רְשׁוּת: וְא"כ י"ל בְּפִשׁוּט דְּנֹדָאֵי בְּתֵר שֶׁהִתְחַזְּקוּ תְּמִיד אִי אֲפָשָׁר לָהֶם לְמַשְׁקֵל רְשׁוּתָא וְהֵנ"מ לְעַנְיָן אִם רַבִּים בְּיִטְלוֹ לְיַחֲדֵי וְהַיַּחֲדֵי הִתְחַזְּקוּ וְשׁוּב הוֹצִיאֵו הֵם בְּאִיסוּר מ"מ הַיַּחֲדֵי נִשְׂאָר בְּהַתִּירוֹ: מִשָּׂא"כ לְפָרֶש"י מוֹכַח שְׂאָם הוֹצִיאֵו הֵם אֶף מִבֵּיתוֹ נִשְׂאָר אֶף הוּא מִטַעַם מְשַׁקֵּל רְשׁוּתָא וְקִצַּת מְשַׁמַּע הֵכִי מְהַרְמַב"ם שְׁבִיטְלוֹ ג' סוּתָם וְכַתֵּב בְּטָלוֹ וְכו' כְּלִשׁוֹן הַמְשַׁנָּה הוּא מְוֹתֵר וְהֵם אִיסוּרִים.

וּבְהַלְכָה ו' אֶף שְׁכַתֵּב בְּלִשׁוֹן יַחֲדֵי מִי שְׁבִטְלוֹ וְחֹר בְּמִזִּיד הָרִי זֶה אוֹסֵר עֲלֵיהֶם בַּד"א שְׁלֵא קִדְמוּ וְכו' וְנִרְאֶה דְּאִינְרִי בְּיַחֲדֵי בְּמִקוֹם רַבִּים מ"מ מְדָלָא מְחַלְקֵי דְרַבִּים לְיַחֲדֵי אֶף לְאַחַר שֶׁהִתְחַזְּקוּ אִם הוֹצִיא אֶחָד מִהַמְבַטְלִים אוֹסְרִים עֲלָיו מְשַׁמַּע שְׂאִינוּ מְחַלְקֵי בְּהֵכִי אֲלָא שְׁהוּא נִשְׂאָר לְעוֹלָם בְּהַתִּירוֹ וְהֵם בְּאִיסוּרָן וְכִן נִמִּי מְשַׁמַּעוֹת סְתִימַת הַטוֹר וּש"ע אֲלָא שְׁקִשָּׁה עָלֵי לְהַמְצִיא פְּלוֹגְתָא חֲדָשָׁה וְצ"ע: שׁוּב כְּתֵב הַמ"א וְא"כ מְשַׁמַּע דְּמְוֹתֵרִין לְהַכְנִיס מְחַצֵּר לְבֵיתוֹ וְעִינָן ס' שִׁפ"א סְעִיף ד' ור"ל כִינּוֹן דְּשָׁם מְבֹנָאָר בְּשֵׁם הָרָא"ש וְתוֹס' דְּהוֹצֵאָה מִרְשׁוּת שְׁבִיטְלוֹ לְרְשׁוּתָן לֹא מְקָרִי מְשַׁקֵּל רְשׁוּתָא א"כ ה"ה הֵכָא דְשָׁרִי וְאוּלָם לְשׁוֹן ר"י נִתִּיב י"ב חֲלֵק ט"ו הֵכִי רַבִּים שְׁבִטְלוֹ רְשׁוּתָם לְאַחַד הוּא מְוֹתֵר לְהַכְנִיס וְלְהוֹצִיא וְהֵם אִיסוּרִים אֲפִילוֹ לְהוֹצִיא וְלְהַכְנִיס מִבֵּית לְחַצֵּר וְכִן הוּא לְשׁוֹן הַר"י גוֹפְל' נִתְּנָו לֹו רְשׁוּתָן וְכו' וְהֵן אִיסוּרִים ל"מ מִבְּתֵינָן לְחַצֵּר וְכו' אֲלָא אֲפִילוֹ מִבֵּיתוֹ אִיסוּרִין לְהוֹצִיא וְלְהַכְנִיס לְחַצֵּר הָרִי מְבֹנָאָר לְהַדְיָא דָּאֶף לְהַכְנִיס אִיסוּרִין וְלְמַשְׁמַעוֹת טַעַם הָרִיטְבָ"א הַנ"ל פְּשִׁטָּא שְׂאִיסוּרִים שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁכַתֵּב וְכִינּוֹן שְׁכֹן הָוִי לְהוֹ כְּמוֹצִיאִים מִרָה"י לְחַצֵּר הַמְשׁוֹתֵף מִמִּילָא ה"ה כְּשֶׁמְכַנִּיס לְבֵיתָן הָוִי לְהוֹ כְּמוֹצִיאִין מְחַצֵּר הַמְשׁוֹתֵף לְרָה"י (וְכַנּוּדָאֵי שְׁלִזָּה מוֹרָה נִמִּי לְשׁוֹן הַמְתַּנִּי נִתְּנָו לֹו רְשׁוּתָן הוּא מְוֹתֵר וְהֵן אִיסוּרִין וְכִמוֹ שְׁהוּא מְוֹתֵר בֵּין לְהוֹצִיא בֵּין לְהַכְנִיס כְּהֵם אִיסוּרִין בֵּין לְהוֹצִיא בֵּין לְהַכְנִיס.

וְגַם מְדַכּוֹלֵל אִיסוּר הַמְבַטְלִים דְּאִינְרִי בֵּין מִבֵּיתוֹ בֵּין מִבֵּיתָם כְּמוֹ שְׁמִבֵּיתָם פְּשִׁטָּא דְּאִיסוּרִים בֵּין לְהוֹצִיא בֵּין לְהַכְנִיס שְׁהָרִי מִרְשׁוּת לְרְשׁוּת מְטִלְטִלִים שְׁהָרִי כָּל הַחֲצֵר דִּידְנִי וְהַבֵּית דִּידְהוּ פְּכָה נִמִּי אִיסוּרִים בְּבֵית דִּידְנִי בֵּין לְהוֹצִיא וְבֵין לְהַכְנִיס) לְהֵכִי נִלְעַנְד' דְּדָאִין לְיִסְמוּף עַל מְשַׁמַּעוֹת זֶה וְאוּלָם כָּל זֶה לְדַעַת הַב"י שְׁהַבִּין דְּבָרֵי הַטוֹר בְּסִי שִׁפ"א בְּמָה שְׁכַתֵּב שְׂאִין נִקְרָא מְחַזְּקֵי אֲלָא כְּשֶׁמְכַנִּיס לְרְשׁוּת שְׁבִיטְלוֹ אֲבָל מֵה שְׁמוֹצִיא מְמַנּוֹ אִינוּ

חזרה בכל ענין ואפילו בבית חצירו ולהכי כתב לחלק ריש סימן זה הנ"ל להספיק דברי התוס' דף ס"ח ע"ב עם דברי הטור הנ"ל שיש הבדל בין חזקה דלהחזיק לבין חזקה דלהחזיר ואין להקשות עליו מן המתני' דף כ"ג שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ולהוציא ונהרי שם אין האיסור אלא משום נטילת רשות ומ"מ אסור בין להכניס ובין להוציא.

דזה ל"ק דש"ה שפיון שביטל שניהם הבית והחצר תמיד הני מכניס מרשות לרשות שביטל אבל מ"מ יש לתמוה מאוד הא שם בתוס' מבואר נמי והא דקתני בסמוך מי שנתן רשותו והוציא ל"ד הוציא אלא אפילו הכניס והרא"ש בדינא דרש"י הא זה לשונו ונראה שאם מועיל ביטול רשות מבית לבית והיו מותרים פולם לטלטל אף אותן שביטלו אע"ג דהמבטל רשות חצירו אסור להוציא מן הבית לחצר היינו לפי שיש לו חלק בחצר וכשהוא מוציא מביתו לחצר נראה פחוזר ומחזיק ברשותו (ר"ל במה שביטל חוזר ומחזיק בחלקו) אבל היכי שמוציא מביתו לבית חצירו אין זה כמחזיק ברשותו ולא נסתלק הביטול בקף (ור"ל שאיך יוכל להחזיק בבית חצירו שאין לו חלק בו ואי משום דקשה לפי זה מה בקף שפבית חצירו אין יוכל להחזיק הא מ"מ בביתו יוכל להחזיק ולחזור במה שביטל ואם ההוצאה מרשות שביטל נמי יתא חשוב חזרה הא מ"מ מקרי חזר' מביטולו ולהכי הבין הב"י דעת הטור כפשוטו דתמיד אין ההוצאה מרשות שביטל מקרי חזרה אלא דוקא ההכנס' אבל א"כ הא דברי הרא"ש אין להם מובן דלמה ענין דקדק היינו לפי שיש לו חלק בהחצר ולא כפשוטו היינו לפי שמכניס לרשות שביטל משא"כ ה"א שמוציא א"ו נמי מודה לדברי התוס' הנ"ל דהמבטל רשות חצירו ולא ביתו דאפילו ההכנסה מרשות חצירו שביטל לביתו נמי מדהכנסה זו אסורה לו מחמת שמכניס מרשות אחרים לרה"י שלו הני תמיד חזרה אלא שהרא"ש איירי ע"כ במה שכתב אע"ג דהמבטל רשות חצירו אסור להוציא מן הבית היינו וכו' אליבא דר"א סוף ע"פ דהמבטל רשות חצירו אף רשות ביתו ביטל דאל"ה בפשוט יוכל לומר היינו התם משום דביתו שלו והחצר דאחרים משא"כ ה"א דביתו ובית חצירו פולו חד רשותא דחבריה הוא אלא משמע דאליבא דר"א אזיל וכדמבואר בתוס' אפילו למ"ד לעיל וכו' ולשון תוס' קצת מגומגם ואריכות דברים) נמצא דלרבי אלעזר הא מדינא נמי שרי להוציא ולהכניס בתורת אורח ומפל מקום אסור להוציא מטעם חזרת רשות וה"ה ה"א בזה מחלק דדוקא בחצר מפני שיש לו חלק בו נראה פחזרה אבל במה שמוציא בהיתר מרשות שביטל ומכניס לרשות שאין לו חלק בו נדאי אף לא נראה פחזרה ולבסוף מסיק דמ"מ במה שמוציא מבית חצירו לביתו שפיר מקרי חזרה אף שהיא בהיתר וכ"ת הא בנדון עובדא דרש"י הא הוי לכל הפחות יחיד כנגד יחיד דלא נעשה אורח להכי לפ"ר רצייתי לומר ד"פה כתב הדרישה על מה שמביא הב"י דין הרשב"א דיחיד לגבי יחיד אינו נעשה אורח בלשון זה ומדברי רבינו לא משמע ה"כ שכתב שאין רבים נעשים אורחים אצל יחיד משמע אבל יחיד לגבי יחיד נעשה אורח וכן מוכח מלשון תוס' שהביא הב"י בסי' שפ"א שכתבו אבל ה"א שביטלו פל השכונות רשותם לאחד אשתרי משמע שאחד אצל אחד נעשה אורח ואע"ג דהתם הם רבים שמבטלים ביתם לבית אחד לא דמי לבני חצר רבים שביטלו חצירם לאחד מבני חצר דאמר בגמרא דאין נעשים אורחים ש"ה שמבטלים

רשותם שיש להם בשתוף לאחד והוי רבים אצל יחיד אבל התם בביטול בית לבית כל אחד מבטל ביתו בפני עצמו והוי פניחיד ליחיד והוי ביטול עכ"ל.

אבל א"כ הא יש לתמונה לפי מה דביאר הב"י הדין דסעיף ב' דאינו נגד ר"א משום דר"א איירי קודם שהתחזיקו ובתר שהתחזיקו אף בביטול ביתו שרי ולא שייך משקל רשותא א"כ מה מסיק בשם הר"ש דשפיר לא שייך ביטול עירוב משום דיש לו הפסד שאסור לו להוציא מבית חבירו להכניס לביתו שביטול משום דזה שפיר הוי משקל רשותו הא יחיד אף בביטול ביתו בתר שהתחזיקו שרי וא"כ מ"מ יבטל תורת עירוב דכי לא נקל הוא שייבטלו לאחד וזה יחזיק בבית המבטלים ושוב יהיו פולם מותרים בלא עירוב לכן ע"כ ליחזור בי ולומר דאדרבא הרא"ש נמי בשטת הרשב"א דאף יחיד לגבי יחיד אי אפשר לדונו בדין אורח ומ"מ פה אני אומר דנדאי היכי שמוציא או מכניס באיסור מצד עצמו מחמת טלטול מרשות לרשות מודו כ"ע לדעת תוס' דאין הבדל בין הוצאה להכנסה והוי משקל רשותא.

[מדחזינן שאין חושש לאיסור טלטול שבת נדאי נמי חוזר בביטולו וכולם אסורים] זולת היכי שמצד עצמותו אין איסור כמו רבים המבטלים ליחיד חצירם שאין איסורם להוציא מבית מי שביטלו לו מצד עצמות האיסור טלטול מרשות לרשות אלא מפני שמושם אינו בדרך אורח נידן כל שמושם לנטילת רשות ועי"ז באמת נאסר להם בזה מחלק הרא"ש בין יש חלק בחצר ומ"ש הרא"ש אע"ג דהמבטל רשות חצרו (ר"ל יחיד לגבי יחיד) אסור להוציא מן הבית ר"ל ביד של מי שביטל אליו חצרו היינו לפי שיש לו חלק בחצר וכשהוא מוציא מביתו לחצר נראה כחוזר ומחזיק ברשותו אבל היכי שמוציא מביתו לבית חבירו אין זה כמחזיק ברשותו ולא נסתלק הביטול בכה וא"כ תו"ל שפיר קאמר בשם הר"ש דיש לו הפסד פיון שמ"מ אסור לו להוציא מרשות מי שביטל להכניס בשלו ואפילו בתר שהתחזיק חבירו ברשותו פיון דהוי יחיד לגבי יחיד דנחשב פרבים דלכ"ע חזרה הוי אפילו בתר חזקה (ואפשר דלהכי פיון המ"מ סק"ו).

וא"כ נלענ"ד דאף הטור מודה לדברי התוס' דבמבטל רשות חצירו ולא ביתו דאף ההוצאה מהחצר לביתו פיון שהוא באיסור טלטול מרשות לרשות הוי חזרה ודבריו בסי' שפ"א נמי מתפרשים מסתמא אף ע"ד הרא"ש דלהכי ההוצאה מביתו לבית חבירו לא מקרי חזרה מפני שאינה איסור מצד עצמותו מרשות לרשות אלא מפני שקילת רשות וגם אין לו חלק בבית חבירו וא"כ הרבנו רנוחם והר"י דמפרשים להדיא אף פרבים שביטלו ליחיד דאף ביתו אסור להם בין להכניס ובין להוציא אפשר דאזלו בשטת משמעות הריטב"א הנ"ל שהרבים מצד עצמותם האיסור טלטול מרשות לרשות הוא ולהכי אינם מחלקים ואסרו אפילו ההכנסה משא"כ הרא"ש והר"ש בשטת פי' רש"י אזלו ואפשר להם לחלק ודוק אמנם מה שדקדקתי מלשון המשנה פנ"ל בהג"ה עדיין צ"ע: סימן שפא עיין בב"י סוף ד"ה ומ"ש או עירבו יחד כתב בלשון זה ומיהו כי שכח אחד מן הפנימית לא שרי' לפנימית וכו' ר"ל ע"י שייבטל רשותו לפנימית לחוד ושוב לא יאסרו ע"י עירוב החיצונה בהדייהו ומשום דנימא דתיחד דשא אבל נדאי אם ביטל לפנימית ולחיצונה כבר כתב לפני זה וכן אם נתנו עירובן בפנימית וכו' ומשום דלשון רש"י שמביא אינו אלא לשמואל דס"ל אין ביטול מחצר לחצר הוא בסתם והב"י לומד

מִמְנוּ לְדִידָן וּק"ל: בַּטּוֹר אֵיתָא אָבֵל אַם נָתְנוּ עֵירוּבָן בְּפִנְיַמִית וְכו' וְשִׁכַח אָחָד מִן הַחִיצוֹנָה אַף בֵּיטוּל א"צ ור"ל מִשׁוּם דְּהַפְּנִימִית שְׂרִי כְּמַבְנֵאָר סִי שַׁע"ח וּק"ק הָא מ"מ בְּהַחִיצוֹנָה אֲסוּרִים תְּרוּנוּיָהוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ וְע"י בֵּיטוּל הַשׁוֹכֵחַ כּוֹלְהוּ לְשִׁתְּרִי: סְעִיף א וְהוֹצִיא אֶפְשָׁר דִּינִיק הֵכִי שְׁבִיטָה הֵכֵנִים לְרִשׁוֹת שְׁבִיטָל דְּהֵינְנוּ הַחֲצָר וּלְאַפּוֹקִי אַם הֵכֵנִים שְׁבִיטָה הוֹצִיא מְרִשׁוֹת שְׁבִיטָל וְנָהִי דְאָסוּר דְּהָא מְטַלְטֵל מְרִשׁוֹת לְרִשׁוֹת מ"מ חֲזָרָה לֹא הָיִי בְּמוֹצִיא (וְזֶה לְפִי דְבָרָיו בְּב"י אָבֵל עֵינָן מַה שְׁפַתְבְּתִי סִי ש"פ וְאַפְשָׁר דְּבִאָמַת חֲזָר בּוּ וְהוֹצִיא ל"ד וְה"ה הֵכֵנִים) וְלֹא כַּמ"א שְׁפַתְבֵּי אָבֵל לְהֵכֵנִים מוֹתֵר דְּנִדְאִי אֲסוּר וְגַם מ"ש אַא"כ בֵּיטָל גַּם רִשׁוֹת בֵּיתוֹ דְּאָז אֲסוּר לְהֵכֵנִים הֵינְנוּ דְּנוֹקָא קוֹדֵם שְׁהַחֲזִיקוּ אָבֵל בְּתֵר שְׁהַחֲזִיקוּ בִּיטָה אַף מוֹתֵר לְכַתְחִילָה כְּמַבְנֵאָר סִי ש"פ סְעִיף ב': שֵׁם בְּמִזִּיד אֲוֹסֵר וְאִם הַחֲזִיקוּ וְכו' וּלְרִש"י וְכו' מְבֹנָאָר דְּבְמִזִּיד אֵינּוּ אֲוֹסֵר אַף בְּתֵר שְׁהַחֲזִיקוּ אַף לְרִש"י מִשְׁתַּחֲשֵׁב וְאַף דְּאָז הוּא מְחַלֵּל שְׁבֵת וְהָיִי מוֹמֵר דְּמַה בְּכַף שְׁנַעֲשֵׂה מוֹמֵר אַחֵר הַבֵּיטוּל וְהָרִי בְּשַׁעַת הַבֵּיטוּל וּבְשַׁעַת שְׁקִינְדֵּשׁ הַיּוֹם עֲדֵינָן לֹא הָיִה מוֹמֵר וּבֵיטוּלוֹ בֵּיטוּל טוֹב נְחֻזְרְתוּ לְאוּ מִיָּדִי הוּא אַחֲרֵי שְׁהַחֲזִיקוּ וְזֶה דְלֹא כְּמוֹ שְׁמַבִּיא הַב"י בְּשֵׁם הַרְבֵּינוּ יְרוּחֵם דְּלְרִש"י אֶפְיֵלוּ בְּתֵר חֲזָקָה אֲוֹסֵר בְּמִזִּיד מִטַּעַם שֶׁהוּא מוֹמֵר לְחַלֵּל שְׁבֵת וְכַנְרָאָה טַעַמוֹ דְּסוֹבֵר דְּמִי שְׁנַשְׁתַּמֵּד מִחֻזְקֵינוּ אוֹתוֹ לְמַפְרַע בְּמוֹמֵר וְזֶה נִדְאִי אֵינּוּ לְלִמּוּד מְרִש"י דְּאֵיִרִי בְּהוֹצִיא קוֹדֵם שְׁבִיטָל נֶאֱמַר לֹא קִי"ל הֵכִי וְעֵינָן פֶּר"ח י"ד סִי א' סִק"ט: שֵׁם וּלְרִש"י אֵינּוּ חֲזָקָה וְכו' כֵּן נִמִּי דַעַת תּוֹס' שְׁהָרִי דָף ס"ח פְּתִיבוּ טַעַם הַחֲזָקָה בְּמַה דְּעַבְדוּ מִיָּדִי שְׁהָיָה אֲסוּר לְהֵם בְּלֹא בֵּיטוּל דְּהֵינְנוּ בְּשַׁבֵּת וְכֵן דַּעַת הַרְר"י סְעִיף ב וְלֹא עָרְבוּ יַחַד ע"כ ר"ל וְשִׁכַח אָחָד מֵהֵן שְׁלֹא עֵינְרָבוּ דַאל"כ בֵּיטָל לְמַה לְהוּ וּק"ל: שֵׁם וְיִהְיֶה הוּא לְבִדּוֹ אֲסוּר לְשׁוֹן זֶה אֵינּוּ מְדוּקָדֵק דְּלִמָּה לֹא יִהְיֶה נִמִּי מוֹתֵר לְשִׁמּוּשׁ מִבֵּיתָם לְהַחֲצִירוֹת אֶלָּא בֵּיתוֹ הוּא דְאָסוּר לְכוֹלֵן כְּשִׁבְיטָל רִשׁוֹת סֵתָם וּבֵיטוּל לְהִדְאִי אַף בֵּיתוֹ הַכֹּל שְׂרִי וְעֵינָן סִי ש"פ סְעִיף א' ב': סְעִיף ד יֵשׁ בֵּיטוּל רִשׁוֹת מִבֵּית לְבֵית.

זֶה ע"פ הוֹרָאָת רִש"י ז"ל וְע"ש שְׁהַקְשָׁה ר"ת דְּמוֹכַח מֵהוּא יְנוֹקָא וְכו' א"ו מִשׁוּם דְּאֵינּוּ בֵּיטוּל מִבֵּית לְבֵית מִטַּעַם דְּאָז כּוֹלֵן מוֹתְרִים וְשִׁינְיָהּ א"כ בְּטַלְתָּ תוֹרַת עֵירוּב וְתִקְרָצוּ דְאֵינּוּ מִשֵׁם רְאִיָּה דַע"כ הָיִי הֵתָם חֲצִירוֹת וְהָיִי כּוֹלִים לְהַבִּיא חֲמִין ע"י בֵּיטוּל דְּרָף חֲצִירוֹת לְבֵית שְׁהָיָה בּוֹ הַקְטָן וְמַה שְׁלֹא עָשׂוּ כֵּן מִשׁוּם שְׁלֹא הָיִי בְּעֵלִים הֵתָם וְר"ל שְׁהָיִי כּוֹלִים כָּל בְּנֵי הַחֲצָר וְגַם רְבָא שְׁהָיָה חֲמִין בְּבֵיתוֹ לְבַטֵּל רִשׁוֹת חֲצִירָם וְרְבָא אַף רִשׁוֹת בֵּיתוֹ לְהִדְאִי לְאוֹתוֹ בֵּית שְׁהָיָה בּוֹ הַתִּינּוֹק וְזֶה נִדְאִי אַף לְר"ת שְׂרִי שְׁהָרִי הַמְבַטְלִים אֲסוּרִים אַף מִבֵּיתוֹ לְהַחֲצָר כְּמַבְנֵאָר סִי ש"פ"ד סְעִיף י' א"ו שְׁלֹא הָיִי בְּעֵלִים הֵתָם אַף שְׂרָבָא שְׁבִבֵיתוֹ הָיִי חֲמִין הָיָה שֵׁם ע"כ הָאֲחֵרִים בְּנֵי חֲצָר לֹא הָיִי שֵׁם לְשַׁעַת זֹו אָבֵל בַּה"ש הָיִי בְּבֵיתָם וְהָיָה דִירָה בְּבְעֵלִים וְאֲסוּרוֹ וּק"ל: וְאוּלָּם בְּגוֹף הַנִּידוֹן מַה דְּדָקוּ כָּל הָרִאשׁוֹנִים עַל הוֹרָאָת רִש"י ז"ל דַּא"כ בְּטַלְתָּ תוֹרַת עֵירוּב לְוִלִי דְּבִרְיָהּם הַקְדוּשִׁים הָיָה נִלְעַנְדִּי דְּמַעֲיָקְרָא לְק"מ אַף לְמַשְׁמַעוֹת ר"ת דְּבֵית לְבֵית מוֹתְרִים שְׁנִיָּהּ לְטַלְטֵל מְזָה לְזָה מ"מ י"ל דְּסוֹבֵר רִש"י דְלֹא שִׁינְיָהּ הָכָא א"כ בְּטַלְתָּ שְׁהָרִי הַמְהַרְשֵׁ"א שֵׁם פִּי דְּבִרֵי הַתּוֹס' שְׁלֹא יַחֲוִשׁוּ לְעֲשׂוֹת עוֹד עֵירוּב כִּינּוּן דְּמַשְׁתְּרִי כִּינּוּן בְּבֵיטוּל כְּמוֹ בְּעֵירוּב וְכו' כְּתַב ר"ל וְיִבְאוּ אַח"כ לְטַלְטֵל בְּלֹא בֵּיטוּל כָּלֵל כַּמ"ש תּוֹס' לְקַמֵּן דַּאל"כ מַה לִּי שְׁתַּשְׁתַּכַּח תוֹרַת עֵירוּב כִּינּוּן דְּמַשְׁתְּרִי לְכוֹלֵם בְּבֵיטוּל כְּמוֹ בְּעֵירוּב וְכו' מִיָּהוּ בְּשִׁמְעֵתִין דְּקָאֵמֵר א"כ בְּטַלְתָּ אַע"ג דְּלֹא מַשְׁתְּרִי כּוֹלְהוּ ע"י בֵּיטוּל מ"מ כִּינּוּן דְּלֹא יוֹכֵל לְעָרוֹב לְעוֹלָם שְׁהָגוּי אֲוֹסֵר וְאֵינּוּ רוֹצֵה

להשפיר תורת עירוב תשפכח מהן ויבאו לטלטל בלא ביטול כלל ובנדאי מוכח שכן הבינו התוס' קוש' רבא דא"כ בטלת פדכתב המהרש"א וישפיר דיימו דמכ"ש בנדון רש"י דיהיו פולם מותרים דאיפא למיחש שלבסוף יטלטלו בלא ביטול: אמנם בהב"י סי' שפ"ב זה לשונו א"כ ביטלת תורת עירוב כלומר שהרואה שהוא מוציא מביתו למבוי יאמר שמשלטל במבוי בלא עירוב ור"ל והיינו דקאמר א"כ ביטלת כלומר לגבי הרואה שנדאי לא יעלה על לב המצאה זו דנעשה יחיד במקום גוי וגם שע"י הביטול הא לא אשפירי והגוי הא לא השפיר דאילו השפיר מופעי פעי ולהכי הרואה יאמר שמשלטלים בלא עירוב.

[ואפשר נמי מפני שהגוי לא ישפיר ויהיו צריכים תמיד לעשות פכה בנדאי יבאו לחשד זה] וא"כ בנדון הוראת רש"י מה"ת ללמוד זה מזה ואף אם תמיד עשו פן מה לי הביטול ומה לי העירוב קוש' המהרש"א ומה"ת ליגזור שיפשוטו לטלטל בלא ביטול ממה דלא חיישינו שיפשוטו לטלטל בלא עירוב ולרואה הא ליפא למיחש במידי שנדאי יאמר שעירבו דהא אין להם מוחה ומעכב וק"ל: בהג"ה ואז מותר להכניס עינין מ"א מתמיה וכתב ואי איירי ביחיד המבטל לרבים שעירבו וכו' ובאמת צ"ע ואולי יש לדחוק דאיירי ביחיד המבטל לרבים שלא עירבו והיינו באינם צריכים לערב דומיא דסי' ש"ע סעיף ד' ומ"מ הוא חשוב יחיד במקום רבים לענין דלקהני פאורח (אלא שבגוף דין זה אם יהא חשוב יחיד במקום רבים אני מסופק מאוד וצ"ע) וע"ד זה נמי יש לדחוק ולפרש אף לשון הב"י שכתב וזה שכתב רבינו אב"י להוציא וכו' (ר"ל נמצא משתפר בעירוב וזה תינח ביחיד במקום יחיד אבל ביחיד במקום רבים פנ"ל לא היה ביטול מועיל מפני שבתר שיחזיקו שוב אף הוא רשאי אף להכניס בתורת אורח וביטלת תורת עירוב) והיינו בשאין חדרים ומשום וכו' וזה שכתב אח"כ וכן וכו' ר"ל דאם יש חדר ומבטל רשות ביתו ולא חדרו שאז משתפר בפשוט בעירוב יוכל לבטל אפילו באופן שיהא מותר להכניס לביתו והיינו בדרה"ל יחיד במקום רבים בתר שהחזיקו ויתר דברי הב"י בד"ה ומ"ש אסור להוציא ויותר נראה צ"ע ואינם מוכנים לפ"ר ודוק:.

סעיף ו היורש בא לדור היינו דעת הרא"ש ועינין סי' שע"א: סעיף ז מבטלין וכו' או לאחד מבני חצר זה ע"כ לא קאי על בני חצר אחד שיבטלו לאחד מבני חצר אחר דמה יועיל זה כמבואר סי' ש"פ סעיף ד' ובלבד שכל אחד יבטל לכל אחד א"ו זה ענין בפ"ע שאם שכח אחד מבני חצר ולא עירב עם בני חצירו המערבין מבטלין לו וחוזר הוא ומבטל להן וע"ז כתב הב"י דאין זה מן ההכרח אלא פשוטה שלא עירב אינו רוצה לבטל אף רשות ביתו אבל אם רוצה מיד הפל שרי כבסי' ש"פ סעי' ב' ובחנם כתב המ"א דלא כב"י וק"ל: סימן שפב סעיף א' בב' בתים לאפוקי בבית אחד ואוסרים זה על זה לאפוקי מקבלי פ"ס אפילו בב' בתים ואף דבנה לית לי' אימתא לדור עמו לפ"ר צ"ל דזה בכלל מילתא דל"ש שידורו ב' בבית אחד ואף לא אפילו בב' בתים ויקבלו פ"ס ובמילתא דל"ש לא גזרו ועינין סעיף י"ז: אלא צריך שיפשוטו ממנו איתא בריב"ש סי' תק"ז אלא שטעם זה לא יספיק להכניס ולהוציא מן המבוי לבתי הגוים (קאי על קניות רשות מאדון העיר) פנין שאין אנו מתירין אלא מפני רשות האדון במבוי ולא בבתיים הפתוחים לו דהוי לי' כביטל רשות חצירו ורשות ביתו לא ביטל עכ"ל וא"כ נימא נמי כמו כביטל סתם רשותו אמרינן רשות ביתו לא ביטל עד שיבטל להדיא ה"ה בשכירות מהראוי לפרש ששוכר

אף רשות ביתם אם רוצים היתר לטלטל אף מביתם אלא דבקהא נסתפקתי מדאמר' דף ס"ו שזכר כמערב דמי וכבר קים לן שעירוב הקצור משני לבתים תדא כדאימא ברש"י דף ע"א ע"ב בד"ה מערבין ה"ה דנימא אף לענין זה שזכר כמערב דמי דלישנוי לבתים תדא ולא יצטרף רשות הבתים בהדנ' וא"ל א"כ הריב"ש מה קאמר הא קים לן נמי ששתוף המבואות משוי להקצרות תדא דזה אינו מדאייירי משר העיר שאי אפשר לו להיהוא טעמא שכתב ששהר ישפיר רשות הבתים ולהכי כתב דהוי לי כביטל רשות קצירו ורשות ביתו לא ביטל אבל בשזכר קצור ממי שיש לו רשות אף להשפיר ביתו שפיר י"ל דשזכר כמערב דמי וסתמא הוי אף רשות ביתו מושפך.

וכנה נראה מסתימת הפוסקים וצ"ע ומה שהח"צ סי' ו' פליג על גוף דברי הריב"ש עיין סי' שצ"א פי לא דיבר נכונה לענ"ד: סעיף ב' ישראל ששהשפיר או ששהשאל וכו' צ"ע הא לא מייקיימא תקנתא דרבנן בהכי שלא ילמד ממעשיו דהא זה שכיח וישון הרמב"ם פ"ב מה"ע הכי נדבר זה גזירה שלא ישפינו עפ"ם עמקו משמע דעיקר הגזירה מההוא טעמא שלא ישכרו ויותר מבואר הכי בפירושו להמשנה ריש הדר בלשון זה וכשידע ישראל זה לא ישפיר מדור ביתו לכושי והה"מ העתיק דברי הג"ה זו בשם הרשב"א פאילו אין חולק וצ"ע ועל גוף דין הרשב"א תמה הט"ז בס"י שפ"ד והא"ע הכא דחק ליישב בדברים וצ"ע: סעיף ג' אם אין לגוי וכו' זה מתשובת הרא"ש פל"ל כ"א ס"ס"ד, ואף שהב"י סוף הסימן מביא בשם מהר"מ שבמרדכי דלא פהרא"ש פנראה ליפסק כדברי המיקל בעירובין ובתשו' ח"צ סי' ו' כתב על הב"י בא לחלוק עלינו את השוין פי הר"מ איירי במקום שאוסר הגוי כגון ג' קצירות פתוחים למבוי אחד השנים ישראלים ובאחד הגוי והרא"ש מייירי כשאין הקצירות לא של ב' ישראלים ולא של הגוי פתוחים למבוי אחד פל"ל באופן שאין הישראלים אוסרים זה על זה וכו' באופן שגם הרא"ש מודה לר"מ רבו דהיא דהגוי אוסר כגון ג' קצירות הפתוחים למבוי דאף דרף החלונות אסור אופן זה פשיטא ואף הב"י מודה דלכ"ע אסור ומח"כ לא דק שיקרי המהר"מ אינו מתיר אלא בלשון זה ואם אין קצור הגוי פתוח למבוי או לקצור ישראל פל"ל אלא דרף חלון למעלה מי' או דרף פותל לא בעי שכירות דכיון דלא שכיח דמשמש ישראל בהדנ' במבוי או בקצור וליכא למיחש שמא ילמד ממעשיו לא אסר ולא בעי שכירות עכ"ל הרי מבואר בהמהר"מ דדוקא שאין קצור הגוי פתוח לא למבוי ולא לקצור הא פתוח לקצור ישראל אפילו אינו פתוח להמבוי אלא שחצירו פתוח לר"ה מצד אחר ואין לו שום דריסת הרגל על רשות הישראל מ"מ אסור קצירו להישראל ולא עוד אלא אפילו אין לו פתח לקצור הישראל אלא חלון למטה מי' נמי אוסר כי הוא סובר כל שיש לו שמוש חברותא עם הישראל שיקד החשש דילמד ממעשיו וגזרו על דירתו שהוא אסורה לישראל להוציא משם עד שישכור רשותו זולת פשהשמוש אינו] אלא דרף חלון למעלה מי' דלא שכיח שמוש פי האי בזה לא חיישו לשמא ילמד ממעשיו ונשאר דירתו פדיר בהמה ומותר רשותו בלא שכירות.

והרא"ש הכי כתב להדיא דאפילו הקצירות פתוחות מזו לזו ומותר לישראל להוציא מקצירו לרשותו והיינו משום דסובר דכל שאין להגוי דריסת הרגל בהרשות ששני הישראלים אוסרים זה על זה: כגון בשני קצירות הסמוכים אחד של גוי ואחד של ישראל אף דתוף הקצור של ישראלים אוסרים זע"ז וצריכים עירוב מ"מ כיון דהדריסה של הגוי

אינו עליהם ואין לו חבנותא עם הישראלים אלא בשמוש דרף הפתח בזה לא חיישינו
שפא ילמד ונשאר רשותו פדיר ולכן מותר להישאר להוציא מחצר הגוי ועיין
בהריטב"א דף פ"ה ע"ב ד"ה א"ל לתקם שם מביא לשון הר"ב ד"א אלא לאפוקי ב'
תצירות ופתחא ביניהן שאינם אוסרין וגם לא שכיח דדיירו משמע דוקא ישראל בחצר
הישראל דל"ש דדייר הא הרבה ישראלים דשכיח דדייר אף בפתח ביניהם אוסר תצירו
ע"ש ודוק.

[הרי להדיא המחלוקת ברורה אלא שפסק פהרא"ש: ועיין בב' ס"ו זה כתב בשם האגור
ומטעם זה התיר מהרי"ו לטלטל החמין של ישראל לתוך חצר העירוני ומחצר העירוני
לבית ישראל אחר ור"ל אם הי' חצר העירוני מן האמצע ובשני הצדדים תצירי ישראל
וכולם פתוחים זה לזה ופתוחים לר"ה וכתב הב"י וזה פשגגה דאעפ"י שאין הגוי אוסר
מ"מ אוסרים הישראלים לטלטל מבית זה לבית זה דרף חלונות פל שלא עירבו דאטו
משום דאיכא גוי ביניהם לישתרי בל"ע.

ואפשר שהתיר להם לערב פגון שהיו חלונותיהם פתוחים לחצר העירוני אעפ"י שהגוי
מפסיק ביניהם דכיון דאינו אוסר עליהם אינו מעכב מלערב והא"ע כתב דין של הב"י
ליתא דהא פנין דערבו דרף חצר הגוי נתבטל העירוב דבמקום גוי אמרו אין עירוב מועיל
וא"י מה קאמר דמה ענין זה לזה מה שאמרו שבמקום גוי אין עירוב היינו היכי דיש
להגוי חלק בחצר או דירתו שמפני שלא ילמד אמרו שרשותו חשוב כשל ישראל וחלקו
או דירתו אוסר ואין עירוב הישראלים מועיל מפני חלקו בחצר או דירתו שנשאר אוסר
אבל בנידון הרי"ו אחרי שדן פהרא"ש שרשותו נשאר פדיר שאינו אוסר שפיר קאמר
הב"י דכיון דאינו אוסר עליהם אינו מעכב מלערב ור"ל פנין שאין מפסיק לא רה"ר ולא
פרמלית ולא חצר שאינו מעורב אלא דיר של בהמה המותר בטלטול נמצא עירובם
אצלם ומה יעכב על ידם מלערב אמנם לענ"ד לא משמע לשון הרי"ו דאיירי ע"י עירוב
חדא מדלא הזכיר עירוב פלל ותו דלפ"ז לא הי' צריך לדייק לטלטל לתוך החצר העירוני
ומן החצר העירוני לבית ישראל אחר דמשמע שהקפיד שיעמדו לפוש בבית העירוני
להכי א"י אם לא אפשר שדימה דין זה למה דקי"ל דבר תורה מותר להוציא מרה"י
לר"ה דרף מקום פטור ה"ה בזה שחצר העירוני הוא פדיר והגוי לענין זה מ"פ וכל דתקון
רבנן פעין דאורייתא תקנו ועד כאן לא אוסרו לטלטל בלי עירוב מבית לבית אלא להדיא
דהוא מגזירת רה"י ור"ה אבל דרף חצר כזה שאינו אלא פדיר של בהמה הגוי כמטלטל
מבית חבירו למ"פ וממקום פטור לבית חבירו ולכל הפחות למאן דמתיר בסי' שמ"ו
סעיף א' להחליף ברשויות דרבנן דרף מ"פ ה"ה בזה: סעיף ז לכשיכלה הזמן כתב הט"ז
ונ"ל ראי' ממה דאמרו בפרק הדר וכו' ומצינו במערב שלא מהני עירוב של האב שמת
לבנו וכו' והח"צ סי' ו' כתב דאינה ראי' דאם אמרו להקל יאמרו להחמיר ונאני א"י
לפרשה פל עיקר דהא ע"כ ר"ל אם מת המערב קודם שבת דאילו בשבת אדרבה שפיר
מועיל עירוב המוריש כמבואר שם וא"כ מה דמיון עירוב לשכירות לא מבצע' למה דקי"ל
עירוב משום דירה ופרש"י דף מ"ט שדעתו של אדם על פתו והגוי להו פאילו דייירי
בההוא ביתא וכו' ואם מת זה שנתן דעתו אצל פתו מה יועיל מה שירש פת זה אטו הפת
יכריח דעת היורש ליתן דעתו אצלו ופשיטא דבטל משא"כ שכירות דלא עדיף היורש
מן השוכר שבסעיף ח': (ומה שמחלק הט"ז בסברות אין דעתי נוחה בם) והיינו כמי טעם

רש"י שנתן טעם ההיתר לכשמת המערב בשבת משום הואיל והותר למקצת שבת משום דאל"ה פשיטא שאינו מועיל לגבי היורש מטעמי הג"ל.

אלא אפילו למ"ד עירוב משום קנין דפרש"י ז"ל שמקנה לו בעל הבית רשותו וכו' הא צריף טעמא א"כ למה צריף העירוב להיות קיים בשעת פניסת שבת ועיין סימן שצ"ד וע"כ כף תקנו חכמים שקנין זה לא יחול עד פניסת שבת וקודם זה העירוב ברשות הנותנים וא"כ פשמת המערב וליתא דליקני פשיטא דבטל ואינו מועיל להיורש דהא מורישו נמי לא קנה עדיין אבל שכירות דגוי שקונה בשעת מתן מעות מה יזיק מיתתו בתר הכי: ובעיקר דין זה עיין ט"ז מ"א והת"ש הרפ"ב דעתם וצירף נמי סברת הח"צ ועשה מכולן אחד ולענ"ד הוא תערוכת מבשא"מ והיותר נוח לדעתי אילו הייתי פדאי להכריע דברי הב"ח פי מה שהוסיף הרמ"א עד שיחזיר הדמים ע"פ הב"י שהוציא הכי מפרש"י ז"ל לענ"ד אינו מוכרח אלא די"ל כיון דנקוט דמי ונתרצה שוב לא יכול לחזור ומ"ש הת"ש הקא תקנו חז"ל פתב זה פאילו מבואר לפניו הכי בגמרא והוא אף ע"פ סברת הח"צ גם מ"ש ומשמע בב"ח לא מצאתי רמז לכל דבריו רק הוציא מן מ"א ונתנם לסבלין בהב"ח ולדעתי דברי הב"ח פשוטים ע"פ הג"ל.

המ"א ואם החזיק בו משנכנס שבת. ע"כ ר"ל שאם הגוי החזיק בהמזון משנכנס שבת שוב א"י לחזור מטעם שבת הואיל והותר הותר אבל הלשון א"י לחזור בו איני מבין ודוק: שם דאין עירוב כו' משמע אפילו שזכרו קודם שבת ולעיל סי' שע"ד כתב המ"א סברה נכונה בריש, הסימן דכשחוזר ופוחתה קודם שבת הרי הן פשוטפין בפת וכו' ע"ש.

וא"כ צ"ע הקא מ"ש. והרא"י שבהתשו' שבב"י מרש"י פרק הדר ע"ש והוא דף ס"ה ע"ב שם לא איירי אלא משכירות בשבת ובה"ש לא הי' העירוב ראוי להתקיים פדאיתא בתו' ופשיטא דבשבת א"א העירוב לחול אבל שזכרו קודם שבת דשייף סברת המ"א צ"ע: סעיף יז שתי חצירות.

עיין ט"ז מה שמשיג על הלבוש מן הגמרא והם דברי הב"י ועכ"ז משמיטו בהש"ע וכן הטור משמיטו. ומתראוי הי' להורות מה דמבואר בגמרא באיבע"י ופשיטות להכי אני מסופק אם לא לומד הטור בדעת הרי"ף ואביו הרא"ש שהשמיטו כל סוג' זו וסמכו על מימרא דר"א דהיינו הדין דעפ"ם בפנימי ושני ישראלים בחיצון כדכתב הפעל מלחמות סוף הדר ור' אלעזר מילתא פסיקא קאמר דעפ"ם פ"ב הוא בכל מקום שרבים אוסרים גוי בפנימית ושני יחידים בחיצונית (זה לפי הרי"ף) וגוי וישראל בפנימית וגוי וישראל בחיצונית וכן נמי ישראל וגוי בחיצונית וישראל בפנימית כיון דרבים בחיצונית אסרי גוי נמי אסר דחד טעמא הוא דילמא איכא דלא ידע שהוה דר עם ישראל יחיד במקומו דהא שכיחי תרי ישראל וחד גוי בחד חצר ואמר מטלטלי בלא שכירות.

וע"כ מה דכתב דשכיחי תרי ישראל וחד גוי בחד חצר היינו בהחיצון ע"י דריסת הרגל וחשש זה הא נמי שייף לגבי הישראל הפנימי וכבר הריטב"א נמי מסופק לזרכו וכתב בדר"ס ד ואפשר פי לפי דבריהם אוסרין רבי ור"ח ואפילו על הפנימי כיון דשכיח דדיירי אלא שאינו מסיק הכי להלכה אבל שוב אין כל כף תפיסה על הלבוש מן הגמרא אלא שבהרמב"ם מבואר להיתר: והנה בגמרא מבואר טעם שני הדינים ראשונים דסעיף זה משום דשכיחי דיירי באופן זה אלא בהסוג' מבואר דזה אינו אלא לר"ע דסובר רגל

המותרת אוסרת שלא במקומה והוי שני ישראלים אוסרים זה על זה בלא עירוב ובמקום גוי ביניהם לא מהני עירוב משא"כ לדידן דרגל המותרת אין אוסר אף עירוב אין צריף והגוי נמי אינו אוסר מדלא הוי שני ישראלים אוסרים זה"ז והיינו טעמא דהגהות הרא"ש שבב"י אמנם הבעה"מ נראה דס"ל דבמקום גוי נקטינן כר"ע דאף רגל המותרת אוסרת וצריף עירוב כדי שיהא נקרא שני ישראלים אוסרים זה"ז אבל הריטב"א מסיק דהסוג' זו היא דלא פהלקתא ואנו סמכינן על הסוג' שבדף ס"ב ע"ב דמשמעוטה דדברי ראב"י דאמר עד שיהיו שם ב' ישראלים אוסרים זה"ז הוא לאו דוקא ואף שאינם אוסרים דומיא דביטלו רשותם זה לזה כל דשכיח דדיירו באופן זה אוסר הגוי וזה נראה מלשון הרמב"ם שאינו מזכיר כלל הלשון אוסרים זה"ז: וכן דעת הרמב"ד שבהריטב"א שם דעיקר אף תלוי בשכיח דדיירי ולא באוסרין זה"ז ולפי זה הי' קשה על הטור שהכא פוסק לאיסור ובגריש הסימן פתב לשון ואוסרין זה"ז והוכרחתי לדחוק שם דכל דלא אסרי לא שכיח דדיירי וזה ניחא אילו הי' הלשון בדיוק אבל לשטת קשה מנ"ל הא וע"כ דאזיל בשטת בעה"מ: ובתשובת הרא"ש כלל כ"א סי' ד' שאל שאלה זו מאביו ו"ל בלשון זה ואיפא למימר אותו הבור שבינינו לגוי שאין אנו צריכים אפילו להשפיר רשותו פניו שאני ואחי בתפיסה אחד ואני אוכל על שלחנו הרי אנו חשובים כחד והא אמר שמואל הלכה כראב"י דאמר עד שיהיו ב' ישראלים אוסרים זה"ז וכו' א"נ נוכל לחלוק דהא דחשיבו האב ובנו כחד היינו לענין שלא יאסרו זה"ז אבל הכא מידי הוא טעמא דר"א דשרי אלא משום דל"ש דדיירי ואב ובנו כל כף שכיח דדיירי כמו שנים אחרים הילכף איפא למימר דאפילו ר"א מודה שצריף לשפיר ובתשו' אביו ו"ל לא מציינן שהשיב על זה אמנם בכמה בני אדם בבית אחד כבר העיר המהרי"ל בסי' קמ"ז והובא בב"י ס"ז שם פתוב בלשון זה אע"ג דהתירו רבותינו כמה ב"א בבית אחד דחשוב לא שכיח (דמירפת וצ"ל דדיירי) אבל תרי בתים שכיח דדיירו עכ"ל ולדברי ריטב"א הנ"ל דאוסרין לאו דוקא ודאי קשה קוש' תוס' בהסוג' ד"ה התם דא"כ פנימי לעצמו נמי תיאסר ע"י הנכרי ותירץ הריטב"א דכינן דהגורם לפנימי דדייר היינו החיצון לדידן בעי למיקנס ע"ש אבל לפשטות הסוג' דתירתי צריכים אוסרים זה"ז ושכיח דדיירי א"י מה קשיא שם להתוס' דהא בפנימי לעצמו אין ב' ישראלים אוסרים זה"ז עיין ודוק: סעף יט אבל אם פתח פתוח ביניהם מותר הטעם בתוס'.

דכינן דטעמא דאסור לעשות יחיד במקום גוי פלומר שאסור לעשות סיוע ליחיד שידור עם גוי לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו עמו במבוי כדי שיהא יחידי ויתירא מן מנכרי ויצא א"כ דוקא חלונות משום דכי לא מערבו מירפת וכי מערבו לא מירפת אבל דרך פתחים דאפילו לא מערב שכיח דדיירי שרי לערב בהדל'.

סעף כ הג"ה ספינה וכו' ובב"י איתא בשם הגאונים דא"צ ליקנות רשות מן הגוי בספינה ופירשם הב"י דאירי פשאין בספינה בתים מיוחדים ובדאי דעל זה לא שייף לא שאלה ולא תשובה וגם מה אירי' דא"צ לקנות רשות הגוי הא אף עירוב לא שייף כלל ועיין סי' שס"ו סעף ב' ותו מה זה שכתב דא"צ לקנות רשות בספינה כמו בחצר אטו בחצר בלא בתים שייף קניות רשות או אפילו עירוב ולולא דמסתפינא הייתי אומר דטעמיהו על דרך תוס' הנ"ל בסעף י"ט וס"ל דעד כאן לא אסרי חכמים לערב במקום גוי בלא שכירות אלא במקום דשייף שאז קשה עליו ויצא משא"כ היכא דמ"מ שכיח דדיירי כמו

בספינה דבנדאי אין לו בחירה לברור בספינה שרב החובל וכל ההולכים בה ישראלים
ואף אם נאסר לו לערב בלא שכירות מ"מ בעל פורח'י ודאי שכיח דדייקר לא אסרי ולא
הצריכו שכירות אלא שהישראלים יערבו ואילו כן ודאי עתה במדינתנו כמו מדינת מלך
פרייסין שגזירת מלך הוא שלא ידורו ישראל במבוי בפני עצמו אשר ממש לא מתקיימה
כלל תקנת חכמים ועם כל האסורים ע"כ שכיח דדייקרי ישראל עם העכו"ם במבוי
ובחצירות ובבתים (ובאמת בעוננו למדין ממעשיהם) הי' אפשר לומר דהני כמו ספינה
ומותר לערב בלא שכירות.

: אמנם האמת חלילה לי להקל במקום שכה"פ סותמים ומחמירי' ובנדאי ראוי לינהוג
לשפוך בכל מקום אלא דבשעת הדחק היכי דלא אפשר פגון היכי ששר העיר שההכרח
לשפוך ממנו אינו רוצה להשפיר או בזולת זה אופן דאין במציאות לשפוך אפילו משכירו
ולקיטו במדונה לי שטוב יותר לערב מכל מקום בלא שכירות משלא לערב כלל ולנהג
באיסור טלטול דמש קרוב לנדאי שרוב המון עוברים ומטלטלים בלי עירוב כלל הגם
שכפשוט נמי י"ל שטעם הגאונים בספינה שדימו להרבה בעלי בתים השוכנים בבית
אחד כמו דשם אמרינו דהני מילתא דלא שכיח דלא גזרו רבנו ועיין סעיף י"ז פן חשבו
כל עיקר דירת ספינה למילתא דלא שכיח באופן שאין ראוי לפסקי מפסק הגאונים אף
מדעת התוס' לבד יש ראוי לענ"ד ודוק: סימן שפג עיין מ"א לענ"ד קושיותו עצומה
דנסתם בחול ונפתח בשבת למה יהא עדיף דנימא חוזר וניעור וכן בספינות שהותרו
בחול ונקשרו בשבת הא ודאי שאינו עומד להפתח ולהתקשר מעצמו ומה שכתב הא"ע
דדמי לשכח אחד ולא ביטל דהעירוב חוזר לקדמותו ע"י הביטול משום דחזי כולו
לערובי מאתמול ראוי לקשרו ולערב תמהני מה דמיון הוא זה בשלמא גבי ביטול בשעה
שראוי העירוב לחול דהיינו בה"ש ראוי הוא לחול פדכתב הריטב"א בלשון זה ש"ה
דאף זה שביטל הוא בר עירוב וראוי לערב עמהם ומסתמא ניחא לו ויבטל רשותו להם
עכ"ל נמצא דאף בה"ש ראוי לחול שהרי אף שעה זו יוכל לבטל ועומד לקד אכל
בספינות ופתח מה יתן ומה יוסיף מה שהיו יכולים ליקשר או לפתוח מבע"י הא לא עבדו
הכי ובהגיע בה"ש שיחול העירוב הא א"א תו לקשר ולפתוח ואפילו ע"י גוי לא וממילא
א"א שיחול העירוב גם מה שגמגם על דברי המ"א במה שכתב משמע דאפילו הי' הגוי
פאן מאתמול ועירבו בלא שכירות ומת בשבת או שכתרו ממנו העירוב בטל וצריכים
עירוב ודאי דהכי מבואר בתוס' דף ע' ע"ב ד"ה וקתני דז"ל וכן מת גוי בשבת מיירי
פשעירבו מע"ש ובטל עירובו מפני הגוי דכשמת תו לא חיייל ומה שכתב הא"ע דאיירי
בבא הגוי בשבת: בלי ספק אין הלשון תו לא חיייל משמע הכי ובאמת לדעתי אף גרע
מעירבו בע"ש ולא הי' הגוי בביתו דכשבא בטל העירוב ואינו חוזר וניער ומכ"ש כשלא
חל מעיקרא ומה שכתבו התוס' דכשבא הגוי מע"ש דמקרי מערבין היינו לענין הביטול
שיועיל אכל לענין העירוב פשיטא לדעתי דגרע הנה הנכרי פה ועירבו בלא שכירות
מלא הנה בביתו ועירבו ואי משום דכשהגוי פה הנה בידם לשפוך הרי לא שכתרו ואם זה
יועיל לחלות העירוב מפני שהיה אפשר לשכתרו מכ"ש שיועיל לעירבו ולא הנה הגוי
בביתו דאף ריעותא דילי' משום דעומד ליסתר ע"י שיבא הגוי הא אז אפשרות לישכר
ממנו ומ"מ בטל העירוב לשטת ר"י הלזו ק"ו פנ"ל וכל זה ברור בעיני ואין ממש לענ"ד
בכל דבריו והעיקר שדעות חלוקות הם פדאימא בהריטב"א דעות שדנין אף הכא

שְׁהַעֲרֹב חוֹזֵר לְקַדְמוֹתוֹ וְדוֹק: סִימָן שֶׁפֶד עֵינָן בְּב"י אֵיתָא תְּשׁוּ' הַרְשָׁב"א בְּלִשׁוֹן זֶה עַל חֵיל הַמְלָךְ שְׁנַכְנְסוּ בְּבִתֵי הַיְהוּדִים בְּרִשׁוֹת דְּכִינּוּן שְׁיֵשׁ לְבַעֲלֵי בְּתִים בְּאוֹתָן מְקוֹמוֹת שְׁנַכְנְסוּ הַגּוֹיִם כְּלִים שְׁאֶסּוּר לְטַלְטֵלָם בְּשִׁבְתָּ אֵינָם אוֹסְרִים עֲלֵיהֶם וְכו' וְלֹא עוֹד אֶלָּא אֶפְיֻלוֹ הִי הַבֵּית שֶׁל נְכָרִי מִמֶּשׁ וְלֹא הִי לְיִשְׂרָאֵל מְקוֹם בְּבִית כָּל אֶלָּא שְׁהַשְׂאִיל לְיִשְׂרָאֵל מְקוֹם לְהַנִּיחַ שָׁם כְּלֵי אֶחָד אוֹתוֹ יִשְׂרָאֵל נוֹתֵן עֲרֹב אוֹ מְשַׁפֵּיר רִשׁוֹתוֹ שֶׁל נְכָרִי לְשָׂאֵר בְּנֵי חָצֵר וְדִיּוֹ וְהִנֵּה לְעִיל סִי' ש"ע אֵיתָא בְּסֵעִי' ב' בַּעַל הַבֵּית שְׁיֵשׁ לוֹ הַרְבֵּה בְּתִים בְּחָצֵר וְכו' שְׂאֵינָם נִטְלָים מִחֲמַת פְּוֹבְדָן וְאֵיתָא בְּב"י שֶׁם וְנִרְאֶה מִדְּבָרֵי הַמְרָדְכִי שְׁאֶפְיֻלוֹ יֵשׁ לוֹ פִּינָה מְנוֹחֶדֶת שְׁיֵשׁ לוֹ בָּהּ כְּלֵי חֲשִׁיבָה תְּפִיסָה וְנִהְיָאוּ מֵהַרִּי"ק שְׁנִרְשׁ מ"ח וְאֵע"ג דְּגַבֵּי גוֹי הַמְשַׁפֵּיר בֵּיתוֹ לְגוֹי לֹא מֵהֵנִי שְׁכִירוֹת מֵהַמְשַׁפֵּיר.

(הוא הדין דסי' שפ"ב סעי' י"ח) אֶלָּא כְּשֵׁי שֶׁלּוֹ תְּפִיסָה בְּכָל הַבֵּית אֲבָל אִם אֵין לוֹ אֶלָּא בְּפִינָה מְנוֹחֶדֶת לֹא וְכַנְרָאָה לְמַד זֶה מִדִּין דְּלִשָׁם סֵעִי' י"ב י"ג וּבְסֵעִי' י"ח לֹא הַזְכִּיר מִזֶּה דְּבָר) שְׂאֵנִי הֵתָם שְׂאֵעַפ"י שְׂאֵין לוֹ שׁוֹם כְּלֵי בְּבִית יְכוּלִין לְשַׁפֵּר מִמֶּנּוּ מְאַחֵר שְׁיֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת לְהַנִּיחַ שָׁם כְּלֵי הַלְפָף בְּעֵינָן שְׁיֵהָא לוֹ רִשׁוֹת בְּכָל הַבֵּית וְאֶפְיֻלוֹ הַנִּיחַ שָׁם כְּלֵים כָּל שְׂאֵין לוֹ רִשׁוֹת בְּכָל הַבֵּית אֵין שׁוֹכְרִין מִמֶּנּוּ דְּלֹא פְּלִיג רַבְּנָן אֲבָל הֵכָא דְּבַעֲיָנָן שְׁיֵהָא לוֹ שָׁם כְּלֵים מִמֶּשׁ אֶפְיֻלוֹ בְּיֵשׁ לוֹ פִּינָה מְנוֹחֶדֶת סְגִי עַכ"ל הַב"י וְהִנֵּה מְלִשׁוֹן תְּשׁוּ' רַשְׁב"א הַנ"ל הֵכָא אֵיכָא לְמַשְׁמַע דְּאַף בְּמִשְׂאִיל לוֹ מְקוֹם אֵין מְזִיק פִּינָה מְנוֹחֶדֶת דַּל"ה לֹא שְׁיֵיךְ לֹמַר וְלֹא עוֹד שְׁהָרִי בְּיֵשׁ לוֹ שָׁם כְּלֵי לֹא פִּינָה מְנוֹחֶדֶת וְאִם הִתְקַיֵּם מִכַּח יֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת לְהַנִּיחַ הָא צְרִיךְ דְּנוֹקָא הַרְשׁוֹת בְּכָל הַבֵּית וְלֹא בְּפִינָה מְנוֹחֶדֶת וְצ"ע: וְגַם נִשְׁמַע מִינְי' מִדְּכַתָּב וְלֹא עוֹד שְׁהָרִי בְּיֵשׁ לוֹ שָׁם כְּלֵי לֹא פִּינָה מְנוֹחֶדֶת וְאִם הִתְקַיֵּם מִכַּח יֵשׁ לוֹ רִשׁוֹת הַבֵּית שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְּהַרְשׁוֹת לְחֹד אֶפְיֻלוֹ אֵין לוֹ שָׁם כְּלֵי מוֹעִיל שְׁנוֹתָן הַיִּשְׂרָאֵל עֲרֹבֻ וְדִי וְא"כ צ"ע מְדוּעַ שָׁם בְּסִי' ש"ע הֵי הַהִקְפִּידָה בְּגִמְרָא דְּנוֹקָא בְּיֵשׁ לוֹ שָׁם כְּלֵים הָאֶסּוּרִים לְטַלְטֵל לִיהֵנִי נְמִי אִם נִשְׂאֵר לְהַמְשַׁפֵּיר רִשׁוֹת לְהַנִּיחַ שָׁם כְּלֵי וְנִימָא דְּלֹא גְרַע הַמְשַׁפֵּיר מְשַׁכִּירוֹ וְלִקְיֵטוֹ דְּהַשׁוֹכֵר דְּנוֹתָן עֲרֹבֻ וְדִי וּבְשַׁלְמָא לְרַש"י וְתוֹס' דָּף ס"ו דְּמַשְׁמַע מִפִּירוּשָׁם דְּדוֹקָא יִשְׂרָאֵל שְׁכִירוֹ וְלִקְיֵטוֹ דְּגוֹי הוּא דְּנוֹתָן עֲרֹבֻ וְדִי וְלֹא יִשְׂרָאֵל שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁפִיר מִשְׂא"כ לְפִי הַרְשָׁב"א בְּתִשׁוּ' שְׁמַבִּיא הַב"י סִי' שֶׁפ"ב בְּלִשׁוֹן זֶה לִינֵל חַד מִנֵּייהוּ וְלִשְׂאִיל מִינְי' דְּנוֹכְתָא דְּהו"ל כְּשִׁכִּירוֹ וְלִקְיֵטוֹ נוֹתֵן עֲרֹבֻ כְּבַעַל הַבֵּית וְדִי כְּפֹךְ בְּגוֹי שְׁכִירוֹ וְלִקְיֵטוֹ מְשַׁפֵּיר וְדִי וְאֵעַפ"י שְׁרַש"י לֹא פִי' כֵּן הָרִי דַס"ל דְּאֶפְיֻלוֹ שְׁכִירוֹ וְלִקְיֵטוֹ יִשְׂרָאֵל דִּישְׂרָאֵל נוֹתֵן עֲרֹבֻ א"כ קִשְׂיָא כְּנ"ל.

וי"ל דס"ל אה"נ אֵילוֹ מְשַׁפֵּיר זֶה הִי דָר עִם אֲנָשִׁים אַחֲרִים בְּאוֹפֵן שְׁהַנְצִיחַ בְּלֹא שׁוֹכֵר זֶה לְעַרְב אֲזִי בְּאַמַת נְמִי הִי מְקָרִי תְּפִיסַת יָד לְעַנְיָן שְׁלֹא יִצְטָרֵךְ הַשׁוֹכֵר לְעַרְב בְּפָנָי עֲצָמוֹ אֶלָּא שְׁהַמְשַׁפֵּיר נוֹתֵן עֲרֹבֻ וְדִי אֵף הַרְשׁוֹת שְׁהַשְׂאִיר לְהַנִּיחַ שָׁם כְּלֵי וּמִשׁוֹם דְּלֹא גְרַע מְשַׁכִּירוֹ וְלִקְיֵטוֹ דְּשׁוֹכֵר מִשְׂא"כ דִּין דְּסִי' שֶׁע"ב אֵיירִי בְּבַעַה"ב שְׁדָר יַחִיד בְּחָצֵר וְאֵין צְרִיךְ כְּלָל לְעֲרֹב אִם לֹא מִפְּנֵי הַשׁוֹכֵר שְׁהַשְׁפִּיר לוֹ בֵּיתוֹ פְּשִׁיטָא דְּלָזָה אֵינוֹ מוֹעִיל מֵהַ שְׁיֵהָא הַמְשַׁפֵּיר קְרוֹי שְׁכִירוֹ וְלִקְיֵטוֹ דְּהַשׁוֹכֵר דְּפְשִׁיטָא דַמ"מ עֲרֹבֻ צְרִיךְ מִשְׂא"כ ע"י הַתְּפִיסַת יָד שֶׁל לוֹ כְּלֵים שְׂאֵינָם נְטָלִים לֹא חָשׁוּב הַשׁוֹכֵר כְּלָל כְּבַעַל הַבֵּית אֶלָּא כְּדָרִים עֲמוֹ וְאֵין אוֹסֵר עֲלָיו וְאֵין צְרִיךְ לְשׁוֹם עֲרֹבֻ סִימָן שֶׁפֶה סֵעִיף ג' אֶפְיֻלוֹ אֵינוֹ מְחַלְלוֹ אֶלָּא בְּדַרְבָּנָן אֵיתָא בְּקוֹנְטְרַס אַחֲרוֹן דְּפַר"ח לִי"ד בְּסִי' ב' עַל דְּאֵיתָא שָׁם דְּמוֹמֵר לְחַלְלַת שְׁבַת בְּפַרְהֶסְיָא שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה בְּשֵׁם ב"ה דְּהוּא נְמִי כִי הֵכָא אֶפְיֻלוֹ אֵינוֹ מְחַלְלוֹ אֶלָּא בְּדַרְבָּנָן

נְמִי שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה וְהַפֶּר"ח חוֹלֵק וְאוֹמֵר דְּאֶפִּילוּ לְרַב אֲשֵׁי דְאָמַר הָאִי תַנָּא הוּא דְחִמְרָא לִי שַׁבָּת כַּע"ז הֵינְנו כְּשִׁמְחָלְלוּ בְּאִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא אָבֵל בְּדַרְבְּנֵי אַף בְּשַׁבַּת הַחֲמוּרָה פְּשִׁיטָא שְׂאִין לְדֵינֵנו כְּגוּי וְדוֹקָא לְעַנְנֵי בִיטוּל רְשׁוּת הוּא דְמַדְרַבְנֵי עֲשָׂאוּהוּ כְּגוּי אָבֵל לֹא לְעַנְנֵי שְׁחִיטָה שְׂאֵם הוּא חֲשׂוּד לְאִיסוּרֵי דְרַבְנֵי אִין חֲשׂוּד לְאִיסוּרֵי דְאוֹרְיִיתָא וְכַדְלַמֵּן בְּסִי' קו"ד וְתַדַּע דְכִי הֵיכִי דַלְר"נ ב"י עִירוּבֵין דָּף ס"ט חֲשׂוּד לְחַלֵּל שַׁבָּתוֹת בְּפַהֲרֶסְיָא אִינוּ מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה כְּנֹלָה זוּלַת לְעַנְנֵי בִיטוּל רְשׁוּת ה"ה נְמִי לְסַבְרַת רַב אֲשֵׁי שְׂם לְעַנְנֵי אִיסוּרֵי דְרַבְנֵי דְאִינוּ כְּגוּי אֵלָּא לְעַנְנֵי בִיטוּל רְשׁוּת אָבֵל לֹא לְשָׂאֵר אִיסוּרֵי וְאִנִּי אוֹמֵר דְהַנְכוּן כְּדַעַת הַב"ה מְדַסְתָּמוּ כַה"פ בְּהִלְכוֹת שְׁחִיטָה וּבְסִי' קו"ט חוּץ מִמְחַלֵּל שַׁבָּת וְלֹא פִירְשׁוּ דוֹקָא בְּדְאוֹרְיִיתָא ש"מ כְּדַעַת ב"ה וְתוּ הָרִי לַר"נ בַּר יֶצְחָק דְמִפְרָשׁ מַה דְאָמַר ר"ה אִיזָה מוּמָר הַמְחַלֵּל שַׁבָּת דְלֹא אִיָּרִי אֵלָּא לְעַנְנֵי בִיטוּל רְשׁוּת ע"כ מְחַלֵּל דְקָאֵמַר ר"ה אֶפִּילוּ בְּמִידֵי דְרַבְנֵי כְּדַמְסָקוּ תוֹס' מְרַש"י וּמֵן הַסְּוֹגְי' ה"ה רַב אֲשֵׁי דְמִפְרָשׁ לַד"ה לְכָל הַתּוֹרָה דְהָיִי מוּמָר בְּחִילוּל שַׁבָּת מְסַתְמָא לֹא פְּלִיג בְּזָה וּמִפְרָשׁ נְמִי לַד"ה אֶפִּילוּ בְּמַחְלֵל בְּדַרְבְּנֵי וְלְעַנְנֵי דִינָא נִלְעַנ"ד דְרַבְנֵי בִי גוֹפְי' מוֹדָה דְאֵלִיבָא דְהָהוּא תַנָּא דְחִמְרָא לִי שַׁבָּת כַּע"ז דְהָיִי מוּמָר לְכָל הַתּוֹרָה וְאֶפִּילוּ בְּחִילוּל שַׁבָּת דְרַבְנֵי אֵלָּא דְרַצָּה לְמוֹקִים לַדְר"ה אֵלִיבָא דְכָל הַתַּנָּאִים וְתַדַּע שְׁהָרִי אִיתָא חוֹלִין דָּף ו' הֵלֶךְ וְסִפְרֵי דְכָרִים לְפָנֵי רַב אֲמִי וְרַב אֲסִי וְלֹא זָזוּ מִשָּׂם עַד שְׁעֲשָׂאוּם נְכָרִים גְּמוּרִים לְמֵאִי אִי לְשְׁחִיטָה וִי"נ מִהֶתֵּם גְּזָרוּ בְּהוּ רַבְנֵי אִינְהוּ גְזָרוּ וְלֹא קִיבְלוּ מִינֵיהוּ אֲתוּ רַב אֲמִי וְרַב אֲסִי גְזָר וְקִיבְלוּ מִינֵיהוּ מֵאִי נְכָרִים גְּמוּרִים אָמַר ר"נ בַּר יֶצְחָק לְבַטֵּל רְשׁוּת וְכַדְתַּנְיָא וְכו' הָרִי מְרַנְב"י גוֹפְי' מוֹכַח כְּדַעַת ב"ה שְׁהָרִי אַף שְׁגָזְרוּ עַל שְׁחִיטָתוֹ עֲדִיין לֹא שְׁגָזְרוּ נְמִי שְׁלֹא לְבַטֵּל רְשׁוּת הָיִי מוֹתְרִים לְבַטֵּל וּמַכ"ש מִי שְׂאִינוּ מְבַטֵּל שְׁשִׁיטָתוֹ אֲסוּרָה וְתוּ דְאִי נִימָא דְאַף יִשְׂרָאֵל שְׂאִינוּ מְבַטֵּל ע"י שְׁחִילֵל שַׁבָּת בְּפַרְהֶסְיָא בְּמִידֵי דְרַבְנֵי מ"מ אִינוּ כְּגוּי גְמוּר וְשְׁחִיטָתוֹ כְּשָׂרָה א"כ אִיךָ תְּלוּ בְּמָה שְׁגָזְרוּ עֲלֵיהֶם שְׁלֹא יְבַטְלוּ רְשׁוּת שְׁעִי"ז הֵם כְּנְכָרִים גְּמוּרִים הָא יִשְׂרָאֵל שְׂאִינוּ מְבַטֵּל מ"מ שְׁחִיטָתוֹ כְּשִׂירָה א"ו דְאַף לַר"נ ב"י גוֹפְי' עַכ"פ לְהַתַּנָּא דְחִמְרִי לִי שַׁבָּת כַּע"ז כָּל שְׁדִינֵי שְׁלֹא לְבַטֵּל רְשׁוּת הָרִי הוּא כְּגוּי גְמוּר לְכָל מִקְלֵי וְה"נ מִשְׁמַע בִּיבְמוֹת דָּף ו' דְמִקְשָׁה עַל לֹא דְמַחְמַר וְדִילְמָא שְׂאִנִּי לְאוּי דְשַׁבָּת דְחִמְרִי וּפְרַש"י דְקו"ל מְחַלֵּל שַׁבָּת כְּעוֹבֵד ע"ז וּמַנ"ל לְשַׁטַּת הַפֶּר"ח דְאַף לֹא דְמַחְמַר דְפֶטוּר מְפֻלּוּם שְׁהוּא כְּעוֹבֵד ע"ז אֵלָּא מִשְׁמַע דְמֵן הַסְּתִימָה דְמְחַלֵּל שַׁבָּת מִשְׁמַע לִי דְאִין לְחַלֵּק וְה"ה דְאִין לְחַלֵּק אֶפִּילוּ בְּדַרְבְּנֵי וְתוּ אִיכָּא לְמִידָק הֵכִי מִשְׁטַת הַתּוֹס' שְׂם בְּעִירוּבֵין דְלֹא פִירְשׁוּ כַפִּי רַש"י פְּלוּגְתָא דְר"מ וְר"י מִטְעַם מוּמָר ע"ש וּמ"מ הֵעֵלוּ דְאַף בְּמִקְלֵי דְרַבְנֵי אִינוּ מְבַטֵּל מִדְלָא מְשַׁנֵּי בְּסוּגְי' הָא בְּדְאוֹרְיִיתָא וְהָא בְּדַרְבְּנֵי וְהַכֹּל קָשְׂיָא עַל הַסְּוֹגְי' מַנ"ל אַף לְעַנְנֵי בִיטוּל לְהַשׁוּוֹת דְרַבְנֵי לְדְאוֹרְיִיתָא אֵלָּא ש"מ דְזָה פְּשׁוּט לְהַש"ס דְלְעַנְנֵי שַׁבָּת הַחֲמוּר אִין לְחַלֵּק בֵּין דְאוֹרְיִיתָא לְדַרְבְּנֵי כְּנִלְעַנ"ד וְדו"ק: סִימָן שְׁפּו סְעִיף ב' יִשְׂרָאֵלִים וְכו' וְדִלְתוֹת כָּל אֶחָד מֵהֶמְקוֹמוֹת נְעוּלוֹת בְּלִילָה כו' וְאִין מְבוֹאוֹתֵיהֶן כְּאֶחָד כְּתַב הַמ"א דְהָא אֲסוּרוֹת לְטַלְטֵל מְזוּ לְזוּ נִרְאָה שְׁמִפְרָשׁ בְּשִׁישׁ הַפֶּסֶק בֵּין הַמְקוֹמוֹת ר"ה אוּ לְכָל הַפְּחוֹת כְּרַמְלִית אוּ שְׁלֹא קָנָה רְשׁוּת הַגּוֹיִם בְּאֶנְפֵן שֵׁא"א לְטַלְטֵל מְקוֹם לְמְקוֹם מְבִלִי שְׁיַעֲבֹר דְרָף רְשׁוּת הָאֲסוּר לְטַלְטֵל בּוּ וְלַהֲכִי אִינוּ מוֹעִיל וְכֵן נִרְאָה שְׁהַבִּין הַט"ז מְדַכְתֵּב בְּסִי' ש"ס וְס"ג וְכ"מ מִתְּשׁוּ הַרְשָׁב"א שְׁבַב"י ס"ס ש"ע שְׁהוּא הַדִּין דְסְעִי' זָה וּבְעֵינֵי פִי זָה תְּמוּזָה דֵא"כ לְמָה לִי דִלְתוֹת נְעוּלוֹת בְּלִילָה וְלְמָה לִי שְׁהֵם נְבַדְלִין וְרַחוּקִין זָה מְזָה

ות"ל דפשיטא דכל דין שתוף מבווי הוא פדין ע"ח וכמו שבע"ח קי"ל דבעינן איתא לערובו גבייהו דהיינו שיהא מונח במקום שיוכל להביאו אצלו ועיין ס"ס שס"ה [וכן מבואר בפ"י רש"י דף פ"ה ע"ב שיתופי מבואות בחדר שבמבוי לאפוקי חצר שאינו פתוח לו ועיין ח"צ ס"ס קי"א] וא"כ כשמנח שתוף מבווי מחדר זה במבוי אחר שאסור לטלטל מזה לזה פשיטא שאין שתוף להמבוי שאינו מונח ולמה לי דלתות המקומות נעולות ות"ל שאין לה נ"ד גדול מזו במה שא"א לטלטל ממקום למקום ואפילו הם קרובים להדדי נמי ובאמת להכי פשוט לשונו לא משמע אלא דאיירי בעיר מוקפת חומה באופן שהי' אחר השתוף כל המבואות יחד מותר לטלטל בכל העיר אלא מפני שהמקומות חלוקים בדלתות נעולות ורחוקים הקפיד שלא נחשב שתוף יחד דשתוף מבווי צריך שיהא מונח בחדר שבאיתו מבווי ומקום זה שנגעל בלילה ורחוק חלוק ולהכי לא מהני אמנם יראה דזה לא שייך אלא בנעילת דלת מן הגוים באופן שא"א להישראלים המשותפים לבא ממקום למקום אבל אם הרשות בידי המשותפין לפתוח פרוצום אין הנעילה עם הרחוק מזיק ותדע דאטו כי מניחים השתוף בחדר שבמבוי מי לא איירי שהחדר נגעל בלילה אף מ"מ צ"ע דאם איירי בעיר מוקפת מה ענין לשתופי מבואות עד דנימא דצריך שיהא מונח בחדר שבמבוי הא קי"ל ס"ס שנ"ז דהוי פולה בחדר של רבים והריב"ש סי' ת"ה קורא אותה מבווי אחד שהרי כתב שהרי כל העיר כמבוי אחד ואולי דסובר דאף בחדר א' יש קפינדא זו שצריך שיהיה מונח בבית שבחדר זה לאפוקי במקום החלוק בהיקף מחיצות נעולות ורחוק זה מזה באופן שאין דריסת רגל מצוי במקום למקום דחשוב שוב לא בית שבחדר זה וצ"ע עכ"פ מנ"ל כל זה ואולי משמע לו הכי סתמא דלישנא דגמרא שיתופי מבואות בחדר שבמבוי וע"ח בבית שבחדר שההקפידה אינה מטעם משמעות הח"צ הנ"ל מדאסור לטלטל מזו לזו דזה פשיטא ע"פ הפלל דבעינן למינהו ערוכו גבייהו אלא שההקפידה הוא שלא יהא שם חלוק על אותו מקום חצר או מבווי בפני עצמו (וקצת יש סייעתא לדיוק זה ממה דאיתא דף ע"ב בתוס' ד"ה בפת ונראה לר"י דכנולה מילתא דנקא ערובי חצירות בבית שבחדר ושיתופי מבואות דנקא בחדר שבמבוי ולא בבית משום דבחדר מינכר טפי לשם שיתוף דשייכה טפי למבוי וקרובים תשמישם דמבוי זה לזה ונראה לרשב"א דכשהוא רחוק בנ"ד אין קרוב התשמיש ולא נקרא חצר שבמבוי) ומסתבר לו דזה אינו אלא בשאם אותו מקום מובדל ומופרד בנעילה ורחוק ואז אפילו הוא ג"כ תוף ההיקף הגדול וצ"ע מאוד ומטעם פ"י זה אני מסופק מאוד בעיר דנציג שהוא גדולה מוקפת חומה ובתוף ההיקף יש מקום מחוז אחד חלוק כאשר שמעתי בדלתיים נעולים בלילה והוא הנקרא מאטין בודין ודרים שם יהודים וביתר העיר הרבה רחוק ממחוז הלזה דרים ג"כ יהודים ולכל קהל יש להם בה"כ בפני עצמו וכאשר באתי הנה שמעתי שעושים ע"ח כל קהל וקהל בפ"ע בחדר הפסח כל אחד בבה"כ דינהו ומ"מ היו מטלטלים בכל העיר ובכל המחוזים ממקום למקום כל תוף ההיקף הגדול ואמרת לי להם טועים אתם (כי אז לא ידעתי כלל שיש בהמחוז מאטין בודין דלתות נעולות בלילה וגם שהם מרוחקים זה מזה) אלא שצריכים אתם לעשות עירוב ביחד.

כמבואר בש"ע החולק את עירובו אינו עירוב ועיין תשו' ח"צ מ"ש גידן ק"ק המבורג אף על עיין לעיל אמנם עתה ששמעתי פנ"ל בהג"ה מסופק אני אם לא הגון יותר שיעשו

כמקדמם כל אחד לעצמו עירוב ויהי באמת אסורים לטלטל ממחוז למחוז ע"פ פירושי בדברי רשב"א אלו וצ"ע ואולם מפני שברור לי שלא יהי נזהרים ויטלטלו באיסור בכל המקום ובפירושי אני מסופק מפני דברי הט"ז ומ"א אני שותק ומניח אותם לערב יחד: סעיף ה וי"א אומרים מערבין בתבלין: עיניו ב"י והוא דעת הרמב"ם וכתב הב"י דס"ל דכי אמרינן ותבלין לאו בני אכילה נינהו לאו משום דקושטא הוא אלא לומר דאם עלה בדעת רב יוסף דתבלין לאו בני אכילה דידיה נמי תקשי מחטין ושעורים וכו' ע"ש משמע דלרמב"ם להאמת פמו דתבלין מקרי בני אכילה לענין עירוב ה"ה חטין ושעורין.

אבל לא משמע הכי מהש"ע מדכתב אף בתבלין הי"א ולא בחטין ושעורין ש"מ דס"ל דבחטין ושעורין מודה הרמב"ם דאין מערבין ולא קאי עלה מה דאמר רב וכן לעירוב כי לא אמר דבריו אלא לשעורין בהמינין הראויים לעירוב ולא בחטין ושעורין אבל תבלין מ"מ ראויים הם לעירוב וא"כ כל זה שפט הרמב"ם מסבבת עצמו וכן פתב הב"י שהרמב"ם מש"ה לא ביאר דבחטין ושעורין אין מערבין משום דממילא משמע דכיון שלא חזו לאכילה כמות שהן שאין מערבין בהם אף לענ"ד צ"ע שהרי הרמב"ם פתב כל אןכל שהוא נאכל כמות שהוא כגון פת ומיני דגן ובשר חי ומדלא פתב ומיני דגן מבןשלים משמע לענ"ד איפקא אלא דבאמת מכשיר אף מיני דגן חיים כגון חטין ושעורין וצ"ע: סעיף ח ולישראל בתרומה.

הכי פוסקים כה"פ ונ"ל הרא"ש ולית הלכתא כסומכוס ואע"ג דסתם משנה דמס' פלאים פותי' משום דב"ה סברו כרבנן וכן ר"ה דאמר שבועה שלא אוכל כפר זו מערבין לו בה והנה על הראיה מר"ה כבר הקשה בספר ת"ש שהוא תימא דהרי בשבועה אף לסמכוס מערבין פמו דמודה לגזיר ביני משום דחזי לאתשולי עלי' והרא"ג ראשונה נמי לענ"ד קלושה מאוד דהא נדאי סומכוס לא כב"ש אמר לשמעתי' אלא דסובר לא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה וכדמשני תוס' ביצה דף ג' ע"ב ד"ה לדידי ולענ"ד נראה ראי' דהנה איתא בהסוגי' דף ל' אמרו להן ב"ה לב"ש אי אתם מודים שמערבין לגדול ביה"כ אמרו להן אבל אמרו להן פשם שמערבין לגדול ביה"כ פן מערבין לגזיר ביני ולישראל בתרומה וב"ש התי' איפא סעודה הראוי מבע"י וכתב הריטב"א פי' למ"ד סוף היום שעבר קונה עירוב דלמ"ד תחילת היום קונה עירוב הא נדאי לא חזי' לי' ור"ל דנהי דבעינן נמי ראוי' מבע"י מ"מ נדאי בשעת קניית העירוב נמי בעינן ראוי וא"כ סומכוס דס"ל אין מערבין בתרומה הא נמי קשיא לי' מגדול ביה"כ וע"כ דנמי סובר דסוף היום קונה עירוב וש"ה וכו' פנ"ל ומכיון דאנן קי"ל פרבה בדרף ל"ח ע"ב דתחילת היום קונה ממילא פשיטא דא"א ליפסק כסומכוס ולדברי אין הרכח לתי' התוס' שם דף ל' ע"ב ד"ה ולפרוש פיון דההיכרח בל"ז ע"כ לא ס"ל פרבה דתחילת היום קונה ובאמת אף הריטב"א גופי' שם סוף ד"ה אלא סומכוס בחנם דחק ע"ד ת"ש הנ"ל ומסיים והיינו דלא אוקימנא לסומכוס אפילו פרבי ודקסבר תחילת היום קונה עירוב דאיך אפשר דסובר תחילת היום קונה דא"כ יקשה עליו מגדול ביה"כ: סימן שפז עיניו בט"ז ודבריו ברורים ומוכרחים דף ע"ג ע"ב דקאמר רישא וסיפא ר"מ ומציעתא רבנן דהיינו שכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין פאן וכאן הואיל ונשתתפו במבוי וסומכין עלי' הרי להדיא דלרבנן סומכין על שתוף במקום עירוב ונאפילו לא עירבו חצירות הדרים בחצר לא נשתתפו במבוי לא יועיל להם הביטול מדנימא הא אף אחר הביטול מ"מ שני בעלי בתים הם שלא נשתתפו

במבוי ואוסרים זע"ז קמ"ל שמפני שדברים בתצור אחד פניחיד חשוב וק"ל ומינה נמי לענ"ד שאם ביטלה חצר זו שלא נשתתפה מותרת אף היא להוציא מהתצורות שנשתתפו לתוף המבוי בתורת אורח פדין יחיד בתצור ועיין סי' ש"פ משא"כ אם ביטלו הם לה אסור חצריהם לכולם: הג"ה וי"א כו' פתב הח"צ סי' ו' ותמיהא לי טובא מה ענין זה לזה בשלמא דירת ישראלים האוסרים זע"ז שפיר אמרינן דאף דביטול רשות תצורו רשות ביתו אסורה אבל דירת גוי דכדיר בהמה היא ואינה אוסרת אלא אם יש שם ב' ישראלים אוסרים זע"ז וכאן פיון ששכרו רשות המבוי שהוא המקום שהישראלים אוסרים זע"ז שוב אין שום ישראל אוסר על חבירו בתי הגוי שהרי אין לשום ישראל דרך ודריסת הרגל על הגוי בביתו של הגוי ודריסת הרגל שיש לגוי במבוי פבר הותרה ע"י שכירות מהאדון ולמה נאסר בתי הגוים על הישראל מעתה עכ"ל וא"י מה קאמר אטו לדעתו אם שני ישראלים דרים בתצור ובית גוי בסמוך להם וחלון פתוח מבית ישראל לבית הגוי שסמוך לו והם אוסרים זע"ז התצור וכי נימא דאף התצור אסור להם אבל מביתם דרך חלון שרי הא שמתקע הדבר ולא נאמר פדכתב בעצמו שם פתר הכי בשטת הרא"מ והרא"ש בלשון זה באופן שגם הרא"ש מודה לר"מ רבו דהיכא דהגוי אוסר פגון ג' תצורות הפתוחים למבוי דאף דרך חלונות אסור לטלטל מבית הישראל לבית הגוי ומכ"ש דה"נ בתצור ועיין סי' שפ"ב דלדעתו זה פשיטא אף להב"י לכ"ע ונמי נימא הרי דירתם פדיר והפתים אין אוסרים זע"ז ואין לשום ישראל דרך ודריסת הרגל על הגוי א"ו דזה ליתא אלא דכל היכי ששני ישראלים שרונים יחד דהיינו דשכיח דדיירו וגם יש להם רשות בתכרותא כמו חצר או מבוי דשייך שמה ילמד ממעשיו אחשבי החכמים אף דירת הגוי לדירה ואוסר דירתו חלקו בהתצור ומכ"ש דממילא אסור אף לאפוקי מביתו דהגוי דרך חלון דהא איסורו בהתצור אינו אלא משום חשיבת הדירה וכמו שאסור מבית ישראל לבית חבירו ה"ה דאסור מבית הגוי אפילו דרך חלון עד שישפירו רשותו וישאר פאורח וא"כ מה יועיל שכירות רשות הרחוב להוציא מביתו לשום בית או להתצור שהוא עתה נמי של ישראל וכי משום דעירבו הישראלים יחד ועשה יחיד במקום גוי הא זה מבואר ס"ס שפ"ב סעיף כ' בשם הרמב"ם שאין הרבים נעשים ע"י עירוב פניחיד במקום גוי וכן הוא בתוס'.

לענ"ד הפרור שהלכה פהריב"ש: סימן שצב סעיף א' אבל אם היתה של הרבים וכו' איתא בהריטב"א לבתר שהביא תירוץ הרמב"ן מהירוש'למי שהו' הסעי' ה' פתב ולפי שטה זו הא דקתני שאין מערבין לתצאין בעיר של יחיד ה"ה לעיר של הרבים שהכשירו ר"ה שילה דשוב אין מערבין אותה לתצאין וכו' ומיהו בסמוך גבי הא דפריה תלמודא מ"ש תצאין דלא דאסרי אהדדי מבוי מבוי נמי אסרי אהדדי פתב רש"י ז"ל מבוי נמי פיון דמעיקרא של יחיד הוא והיו מערבין את פולה והורגלו להיות אחד אסרי אהדדי ואפ"י איכא לחי או קורה לא מהני: נראה מלשונו זה דדוקא משום דהות עיר של יחיד הא אילו היתה מתחילתה לרבים מערבין אותה לתצאין או מבוי מבוי אבל א"א לומר פו.

הנה הריטב"א הבין מרש"י דלתצאין עם מבוי מבוי דין אחד להם אבל שוב מביא פי' הרב מאיברא על קוש' תוס' דמ"ש מלחי לחצי מבוי בלשון זה דטעמא לאו משום דלחי אינו מציל מדי חצר שאינו מעורב ולמה יועיל לחי במבוי או כפי דברי רש"י בעיר של

רבים א"ו טעמא דמילתא כה הוא דאפילו עיר של רבים אין מערבין אותה לתצאין אבל לענן לערב אותה מבוי מבוי מהני שהיא עיר של יחיד והורגלו פולם יחד להיות מותרים זה בזה פשהכשירו כל העיר ועירבו את פולה חזרה כל העיר פתצר אריכתא ואין לחי מועיל בתצי תצר להתירא וצריף לערב את פולה אבל אילו היתה עיר של רבים שלא הורגלו לערב יחד המבואות מילתא באנפי נפשייהו דלא אגידו בר"ה הילכה מותרים כל אחד ואחד מהם ע"י לחי וכ"ש מידי ר"ה זה המוכשר שהוא פתצר שאינו מעורב והוי לי נעשה לחי לתצי מבוי שיש לו תצי מבוי לפי שיש למבוי תורת הכשר לחי ואפילו מר"ה ומכ"ש לתצר שאינו מעורב עכ"ל ונהי דבזה לא קים לן פתירוץ רב זה דהא פסקינן בסי' שס"ג דאין לחי מועיל לתצי מבוי אלא פשלא הכשירו פולה מ"מ מדברי שניהם נלמד דאף עיר של רבים אין מערבין לתצאין (וזה דלא פמשמעות הרמב"ם שהוא לשון הש"ע סעיף ד') ולהרב מאיברא אף רש"י מודה בזה ונהי שוב בתר הכי פתב הריטב"א ועם דברי רבינו ר"ל הרמב"ן ז"ל עולה תירוץ למה שהקשו רבים עיר של רבים שעושין לה שיור והוא בא להתיר בעיר של רבים וזה אף אפשר אדרבה הנה לו לאסור מפני שרגל מצוייה בעיר ולא מצי מסלקו ליה מהכא והתירוץ בזה עולה מדברי רבינו ז"ל שלא אמרו שיאסור אלא מי שיכול לערב ולא עירב אבל אלו פנין שהם בעיר של רבים שאמרו חכמים שלא יערבו עליהם שאין לה אוסר על חבירו מפני שלא עירב אלא פשיכול לערב עמו ולא עירב פדכתיבנא לעיל ודברים אלו יש לתמוה דא"כ לתצאין נמי יתא שרי ומ"ש לתצאין מאנשי השיר דנמי מערבין בפני עצמן אמנם באמת תירוצו על קושלי' הרבים במח"כ אינם דברים של טעם פי מה ענן מי שאינו יוכל להשתתף מחמת חיסרון מחיצות למי שמוכשר אלו כמו אלו אלא מפני שאמרו חכמים דאין מערבין את פולה וצריף שיור.

הא הפל קשיא מה תיקנו חכמים במידי דתקנה קלקלה: אמנם באמת קושלי' הרבים מעיקרא ליתא שהרי מבואר בהמ"א בשם הראב"ד דלתצאין אין דקה מועלת ובנדאי שהפי מבואר בהגמרא שהרי אמרו ואין מערבין אותה לתצאין אלא או פולה או מבוי מבוי ומבוי מבוי היא אינו אלא ע"י דקה ש"מ דלתצאין לא מועיל דקה ומטעם הראב"ד שאין דקה מועלת במקום דריסת הרבים ור"ל דדקה לא מהני אלא לפני פתח חצר או מבוי שלפנים מן הדקה אין רבים דורסים משא"כ לתצאין דבין למ"ד לאורפה ובין למ"ד אף לרחבה מטעם סברתו הדקה תעמוד במקום דריסת הרבים ולכן אינה מועלת (ומה שהמ"א הוסיף לבאר ודוקא בשר"ה עוברת בתוכה כמ"ש סעיף ו' וכן משמע בגמרא וטור א"י לפירוש דמה בכך דהסוגיא נאמרה על ר"ה עוברת בתוכה הא כבר נכשר הר"ה ע"י תיקוני' לר"י פדאית ליה ולרבנן פדאית להו ומ"ש אם הוא ר"ה של י"ו אמה או פחות שהוא רשות פרמלית א"ו אין בכך פלום אלא פשוט פדכתב הראב"ד וכו"ל) וא"כ שאין דקה מועלת מכ"ש דפסין וצ"פ לא מהני בלתצאין וכדכתבו תוס' משום הכי בד"ה אבל שבחנם פי' רש"י דבר"ה אין רמז מחיצה משום דאפילו רמז מחיצות לא מהני פלל ללישנא בתרא זה וזה לשטת הריטב"א והרב מאיברא אף בעיר של רבים נמי לא אבל השיור הא מבואר בהטור דעושין לו פסין או א"פ והיינו מפני שעושין זה לפני חצר המשונייר שלא יתא פרוץ במילואו ומנהי כמו שמהני שם בפשיטות בדקה: ודע למי שמ"ש הרמ"א סוף הסעיף וצריף שיעשו ביניהם שני פסין וכו' זה לא קאי על סוף

הסעיף ואם רצו לערב מבוי מבוי שבוה באמת בלחי וקורה די ועיין מ"א וח"ש אלא קאי על דין השיור שבוה מבואר בהטור פדכתב הרמ"א אמנם הטור גופיה אינו מדבר אם השיור הוא מבוי שלזה נמי די להמבוי בלחי או קורה אלא איירי אם השיור הוא חצר ומשמיענו דלא תימא אחרי שכל העיר מוכשרת במחיצות שוב רשאה לשתף בפני עצמה ולטלטל בגוה קמ"ל שמ"מ צריף תיקוני חצר פדי שלא יהא נפרץ למקום האסור לה מחמת השתוף שאינו אחד וכן הוא בהריטב"א לפירושו המתני' דו"ל ועיר של רבים שעושין לה שיור במקום אחד צריף לעשות (לו) צ"ל לחי] בראש המבוי פדי שלא יהא פרוץ וכו' ולמה דקי"ל כר"י דאפילו אחד בחצר אחת צריף ג"כ שלא תהא החצר פרוצה (לר"ה) ל"ד אלא פלומר למקום האסור לו וכל שהוא פו אע"פ שאותן שנשתתפו רגלם מצוי בכל העיר ולא מסתלק לו מינה והם לגבי דידה פאחד מבני המבוי אעפ"כ אין אוסרין עליהם פי השיור הזה שעשו חשוב פאילו נסתלקו משם וכאחד מבני מבוי שעשה דקה על פתחו שאינו אוסר על בני מבוי פדאימא בש"ס עכ"ל ועם דברים אלו א"י באמת מה חש לעיל פלל לקוש' הרבים ודוק: סעיף ג הבתים וכו' ואפילו הוא בית הבקר.

בהריטב"א מבואר שאפילו מבתים שאינם תוף העיר אלא תוף עיבורה של עיר נמי עבדינו שיור וא"כ מה שהניח המ"א בצ"ע סק"ב לק"מ פי סמכינו על תשוב' הר"ן שמיבא סק"ג שאף בתי גוים חשובים שיור וכן בדין דמה"ת יגרע מבית התכו וזה תמיד וכ"כ הא"ר ודלא כמ"א שסמכינו על פרש"י ז"ל שפבר מבואר בהריטב"א בסוגיא זו שרוב הגאונים ואף ר"ת הסכימו דלא כפרש"י ובפרט לשון הריטב"א הכי הוא ומכ"ש שאין הישראלים דרים בתוכה בכלה אלא במקצתה פי אע"פ שדרים בפני עצמן אין שתופם אלא שתוף מבוי בעלמא ואין צריף שיור אמנם מ"ש הריטב"א תו שם לפירושו ומפני זה בכל מדינת הארץ הזאת אפילו ישראלים היו דרים בכלה מערבין את פולה בלא שיור שאין רה"ר רחבה י"ו אמה בשום מקום הוא דבר תימא פי עיינו רואים להיפוך רוב הרחובות רחבים י"ו אמה ותו דזה להדיא דלא פריש"י שהרי פיר' המתני' וכגון שאין בה רה"ר גמורה ומ"מ תנו היתה של רבים אין מערבין את פולה וצ"ע: סעיף ה בד"א וכו' עיין בב"י פתב על דברים אלו אבל מדברי רש"י שם בהא דת"ר עיר של יחיד ונעשית של רבים ור"ה עוברת בתוכה נראה שאפילו פשאין להם חומה עסקינו ור"ל מדפני' שם לחי מפאן ומפאן לרב אשי ר"ה ובעיירות שאין להם חומה עסקינו ובעניויתי א"י לכונן מה פנונתו אם ר"ל מדפני' הברייתא בעיירות שאין להם חומה נמצא הרי עתה שפא להכשירה ומ"מ קתני ואין מערבין אותה לחצאין ואמאי הרי עיר פזו יכולין להכשיר חציה ולערבה פדכתב הה"מ אלא הוכיח פריש"י ז"ל סובר דכל שפינדם להכשיר פולה ולערבה פולה סיבים פכף ואין הרשות פינדם תמה אני דא"כ מי איפא למ"ד דברייתא זו איירי בעיר מוקפת דא"כ מה ענין לתיקון דר"י בלחי או קורה ופשיטא דכ"ע מוכרחים להודות פזה דהברייתא איירי בעיר פרוצה וא"כ לכ"ע תקשי א"ו הם מפרישים תחילה פירש הברייתא תיקון המחיצות ושוב פתבה שאם הכשירה הכי הראשי ר"ה אז ואין מערבין אותה לחצאין וא"כ אף פריש"י איני רואה ראיה דפליג פזה נאי דגימא דכוננת הב"י במ"ש אבל וכו' שאפילו פשאין להם חומה עסקינו ר"ל מדפריש בהברייתא ובעיירות כו' נשמע מינה דלאו דוקא בעיר מוקפת חומה עם דלתות שהוא רה"י ומערבין את פולה אלא ה"ה פאין מוקפת ואין ר"ה של י"ו אמה עוברת תוכה נמי

מְעַרְבִין אֶת פּוֹלָה: וְהָאֵמֶת פָּשֵׁט לְשׁוֹנוֹ בְּהַמְתַּנִּי מִשְׁמַע הֶכִי שְׁפַתְב עִיר שֶׁל יְחִיד וְכו' מְעַרְבִין אֶת פּוֹלָה כְּבַתְחִילָה וְאִין מְבוֹאוֹתִיהָ צָרִיכִין תִּיקוֹן וְכַגּוֹן שְׁאִין בָּהּ ר"ה שֶׁל י"ו אָמָה וְאִם יֵשׁ בָּהּ בְּגִמְרָא מְפָרֵשׁ חֲקִנְתָּא וְהֵינּוּ מַה דְקָאֵמַר בְּהַבְרִייתָא וְזֵה לֹא שְׁיִיד אֱלֹא בְעִיר אִין חוּמָה וְכַנ"ל ש"מ דְאָף הַמְתַנִּי מְפָרֵשׁ בְעִיר אִין חוּמָה וּמ"מ פְתַב דְהֵיכִי שְׁאִין ר"ה עוֹבְרַת תּוֹכָה הָרִי הוּא פְחָצַר אַחַת וְאִין מְבוֹאוֹתִיהָ צָרִיכִים שׁוּם תִּיקוֹן: אֲבָל יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל זֶה הַפְּלֵא וְפְלֵא שְׁאִיד ס"ד עִיר פְּרָזִי אִין חוּמָה יִהְיוּ כָּל מְבוֹאוֹתִיהָ מְוַכְשְׁרִים בְּלִי שׁוּם תִּיקוֹן וְיִהְיוּ פְחָצַר אַחַת.

בְּמָה נֶעֱשְׂתָה חָצַר שְׁהִיא מְוַכְשֵׁר בַּד' מְחִיצוֹתֶיהָ וְעִיר זֹו כָּל מְבוֹאוֹתֶיהָ הַמְפֹּלְשׁוֹת הֵמָּה מְפֹלְשׁ לְכַרְמְלִית שְׁהָרִי כָּל הַמְקוֹמוֹת שְׁחוּץ לְמְבוֹאוֹת לְכָל הַפְּחוֹת הֵם פְּרָמְלִית וְהַעֲקוּמוֹת נְמִי דִינָן כְּמְפֹלְשׁוֹת וְצָרִיכִים צ"פ מְפָאן וְלַחֲזִי אוֹ קוֹרָה מְפָאן וְאַפְּלוֹ הַמְבוֹאוֹת סְתוּמוֹת שְׁבַתוֹכָה בְּצַד פְּתֻחָה צָרִיכָה לַחֲזִי אוֹ קוֹרָה וְגְדוּלָה מְזֵה מְבוֹאָר בְּהָרִיב"ש ס"י ת"ה שְׁאַפְּלוֹ עִיר מְוַכְשֵׁת כָּל שְׁנַפְרָצָה הַחוּמָה בְּפִינְרָצָה הָאוֹסְרָה שׁוּב כָּל מְבוֹאוֹתֶיהָ הַמְפֹּלְשׁוֹת וְהַעֲקוּמוֹת בְּפִילוּשׁ צָרִיכִים צ"פ מְפָאן וְלַחֲזִי אוֹ קוֹרָה מְפָאן וְאָף דְאִיִּירִי שְׁם בְעִיר שְׁאִין בָּהּ ר"ה וְלֹא מְבוֹאוֹת הַמְפֹּלְשִׁים לִר"ה ע"ש וְדוּק וְהַנְּאָמַר בְּתִשׁוּבָ' מוֹר"ם לוֹבְלִין סוּף ס"י מ"ט הוּא ט"ס וּבְמְקוֹם מַלְת שְׁהוּא צ"ל שְׁאִין] וְהָאֵמֶת שְׁרֵאִיתִי בְּתִשׁוּבָ' מְהַר"י טְרַאנִי חֶלֶק א' ס"י צ"ד הַבִּין פְּנֻת רִש"י עַל דְרָף זֶה אֲבָל בַּמַּח"כ אָף כִּי חָכַם גְּדוּל הוּא בְּתִשׁוּבָ' זֹו רוּב דְבָרָיו מְגוּמְגָמִין לֹא נִהְיָו וְלֹא בְרִירוֹ תְחִילָה כְּתַב הִילְכָף תִּיקוּנָה כְּאוֹתָהּ שְׁשִׁנְיָן בְּפָרֵק פִּיצַד מְעַבְרִין עִיר שֶׁל יְחִיד וְכו' מוֹעַרְבִין אֶת פּוֹלָה וְכו' וּמְדַבְרִי רִש"י שְׁם וּבְהַבְרִייתָא מוֹכַח דְמִיִּירִי בְּסֵתָם עֵינֵירוֹת שְׁאִינָם מְוַכְשֵׁת אֱלֹא שְׁפָרוּצִים לְשֻׁדָּה וּמִיִּיתִי עֲלֶה דְבָרִי הָרֵא"ש וְהַגַּה"מ.

וְהַבִּין מְדַבְרִיהֶם שְׁמָה שְׁהַכְשִׁירוֹ לְעַרְב מְבוֹאוֹת ע"י פְּסִין אוֹ צ"פ הֵינּוּ שְׁזָה יַעֲלֶה לְהִכְשֵׁר מְחִיצוֹת וְלִהְיֵי נְתַקְשָׁה שְׁהָרִי בְּמְבוֹאוֹת הַמְפֹּלְשִׁים צָרִיד דוּקָא צ"פ וּפְסִין לֹא מְהַנִּי דַאל"ה קְנָה עַל גְּבִיחָן לְמָה לִי וְלִהְיֵי מְסִיק שְׁהַגְּדוּלִים לֹא הַכְשִׁירוֹ אֱלֹא בְּמְבוֹי סְתוּם וְלֹא בְּמְפֹלְשׁ וְכָל דְבָרָיו לִיתְנִיָּהוּ בְּזֵה אֱלֹא שְׁהֵם אִיִּירִי בְעִיר שְׁהַכְשִׁירוֹ בְּמְחִיצוֹת דְהֵינּוּ הָרֵאשִׁי ר"ה כְּהַלְכָתָא לְמַר כְּדָאִית לִיָּה וְלְמַר כְּדָאִית לִיָּה בְּאִנְפֵּן שְׁכָּל מְבוֹאוֹתֶיהֶם לֹא הָיוּ צָרִיכִים לְתִיקוֹן כָּלֵל עֵינֵין בַּהַג"מ וְרֵא"ש וְטוֹר וּש"ע הֵכָא תַמְצָא כְּדַבְרִי וְאִזִּי פְּשִׁיטָא כִּינּוֹן דְהַפְּסִין אִינָם בְּאִים לְהַכְשִׁיר הַמְחִיצוֹת אֱלֹא לְחֶלֶק הַדִּיּוּרִין אָף אִם הַמְבוֹי מְפֹלְשֵׁת רִשְׁאִין לְהַשְׁתַּתֵּף בְּמְבוֹי זֹו בְּפָנֵי עֲצָמָה ע"י ב' פְּסִין לְכָל צַד (וְלִשְׁיטְתָם שְׁפָסְקוּ כְּלִישְׁנָא בְּתָרָא דר"פ עֵינֵין וְדוּק) בְּאִנְפֵּן שְׁלִדִינָה בְּזֵה יָפָה כִּינּוֹן דְעִיר שְׁאִינָה מְוַכְשֵׁת בְּרֵאשִׁי פִילוּשְׁיָה כָּל הַמְבוֹאוֹת הַמְפֹּלְשֵׁת שְׁבַתוֹכָה שְׁפַתוּחִים לְכַרְמְלִית צָרִיכִים דוּקָא צ"פ מְחַד צַד: תוֹ כְּתַב שְׁם וּמִיָּהוּ דוּקָא בְּמְבוֹי בְּפָנֵי עֲצָמָה אָמְרוּ כֵּן אֲבָל בְעִיר אַחַת שְׁבָאוּ לְהַכְשִׁיר אֶת פּוֹלָה אוֹ לְהַכְשִׁיר בָּהּ מְקַצֵּת לֹא דָנוּ בָּהּ דִּין מְבוֹי מְפֹלְשׁ וְלֹא מְבוֹי עֲקוּם שְׁהָרִי כָּל הַמְבוֹאוֹת שְׁבַעִיר אִין צָרִיכִים תִּיקוֹן.

וְתִמָּא מַה יַעֲנֶה לְהַהוּא מְבוֹי עֲקוּם דְהָיוּ בְּנִהְרָדְעִי דָף ו' ע"ב) כְּמוֹ שְׁפַתְב רִש"י ו'ל וּפְשִׁיטָא דְאִית בָּהּ כְּמָה מְבוֹאוֹת מְפֹלְשׁוֹת אוֹ עֲקוּמוֹת שְׁדִינָם כְּמְפֹלְשׁ וְכו' א"כ לְמָה לֹא צָרִיד תִּיקוֹן לְמְבוֹאוֹת הָעִיר וְכו'.

אֵלָא כְּדָּ נִרְאָה עֵיקְרוֹ שֶׁל דְּבַר שְׁהַכְשֵׁרָה שֶׁל עִיר אֵינָה פְּדִין מְבוּי אֵלָא פְּנִלָה פְּחָצַר אַחַת
הוּא כְּדָּ אֲמַרְיִנן בְּפִרְק הַמּוֹצֵא תְּפִלִּין גְּבִי יְרוּשָׁלַיִם וְכוּ' הַשְׁמָא דְדִלְתוּתִיהָ נִנְעָלוֹת דִּינָה
פְּכַרְמְלִית וְכַתְּב רִש"י שְׁהָרִי הִיא פְּנִלָה פְּחָצַר שֶׁל רַבִּים שְׁלֵא עֵיבְרוּ וְה"ה בְּעִיר שְׁיֵשׁ לָהּ
מְחִיצָה אוֹ שְׁיֵשׁ לָהּ אֲגַר גְּבוּהָ י' (וּא"י מַה בֵּין מְחִיצָה אוֹ חֲגַר גְּבוּהָ י' לְחוּמָה וּבְזָה סוּמַר
דְּבָרֵיו הִרְאֵנוּנִים דְּמִשְׁמַעוֹתוֹ שְׁבָא לְפָרֵשׁ לְרִש"י בְּעִיר פְּרָזִי פְּסָתָם עֵינְרוֹת שְׁאִינָם
מְנַקְפוֹת חוּמָה אֵלָא שְׁפָרוּצִים לְשִׁדָּה) אַף עַל פִּי שְׁאִין בְּהַ דְּלָתוֹת שְׁלֵא הֲצָרִיכוּ דְּלָתוֹת
אֵלָא לְהַכְשִׁיר רְשׁוֹת הַרַבִּים וְכֵן מוֹכַח שֶׁם מְדַבְּרִי רִש"י ו"ל וְכִיצַד מְעַרְבִין גְּבִי עִיר שֶׁל
יְחִיד וְנִנְעָשָׂה שֶׁל רַבִּים כְּתַב רִש"י בְּלָשׁוֹן זֶה וְאִין מְבוֹאוֹתֶיהָ צָרִיכִים תִּיקוֹן שְׁהָרִי הִיא
כְּחָצַר אֲחַד אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְפָרֵשָׁה בְּעִיר אֵינָה מְנַקְפֶת חוּמָה וְאִי אֲפָשָׁר כָּלֵל לְעַמּוּד עַל
דְּבָרֵיו שְׁאֵם רִש"י ו"ל נְמִי אֵינְרִי בְּעִיר מְנַקְפוֹת גְּדָר אוֹ אֲגַר מ"ש הוּא אוֹ חוּמָה וְאֵם
הַפְּנִנָה בְּלֵא דְּלָתוֹת זֶה הִנֵּה אֲפָשָׁר לְפָרֵשׁ אַף בְּחוּמָה בְּלֵא דְּלָתוֹת: שׁוּב כְּתַב מְשִׁירָא
שְׁחַנְתָּה וְנִרְאָה כְּאֵילוֹ צ"ל תּוֹ רְאָיָה מְשִׁירָא וְהוּא רְאָיָה כְּאֵילוֹ לְדָנָא וְלְבַסְפוֹ מְסִיק
וּבְאַמְתָּ דְּלֵא נוֹכַל כָּלֵל לֹמַר שְׁיָהָא נִיְתָר מְבוּי מְפִלְשׁ כְּהָדָּ (ר"ל בְּב' פְּסִין וְזֶה אַמְתָּ) אֲבָל
כְּשִׁאֲנוּ בְּאִין לְהַכְשִׁיר עִיר אַחַת שְׁיָהָא נְדוּנִית פְּחָצַר אַחַת וְאִין מְבוֹאוֹתֶיהָ צָרִיכִין תִּיקוֹן
מְסַתְּבִיר לְדִינָא בְּכָל עֵינְיָה פְּחָצַר שְׁהַכְשִׁירָה בְּפְסִין וְכִמוֹ שְׁהַעִיד הוּא ו"ל שְׁהָיוּ עוֹשִׂים
בְּשִׁאֲלוֹנְקִי וְלֵא שְׁאֵנִי לֵן בֵּין מְנַקְפוֹת חוּמָה לְשִׁאֲנָה מְנַקְפוֹת חוּמָה כְּדְכַתְּיָבְנָא וְלַעֲנִי ד' כָּל
דְּבָרֵיו בְּזֶה תְּמוּהִים וּמְנַפְלָאִים וּבְנִדְאִי עִיר אִין מְנַקְפוֹת צָרִיכִים תִּיקוֹנִיהָ כְּמַבְנָאָר לְעִיל
צ"פ מְכָאן וְלַחִי אוֹ קוֹרָה מְכָאן הִכִּי שְׁאֲפִי' אֵינָה מְפִלְשֶׁת אֵלָא לְכַרְמְלִית כְּמַבְנָאָר סִי
ש"ס ד' וּבְהָרִיב"ש הַנִּי' וְלֵאחַר כָּל זֶה א"י טֹנְרַח פְּלָפוּל זֶה לְמָה הִנֵּה לוֹ אַחְרֵי שְׁמִסִּיק
שֶׁם עַל מְקוֹמוֹ שְׁהִים הָנִי שְׁפִיר מְחִיצָה מְזָה נִרְאָה שְׁהִיָּתָה עַכ"פ מְנַקְפֶת בְּגְדָר אוֹ אֲגַר
רַק מְצַד אֲחַד הִנֵּה הִים חוּמְתָה וּמְסִיק נְמִי לְשִׁפּוֹר רְשׁוֹת הַגּוֹיִם א"כ הָא אֲדַרְבָּה מְנַקְרַחִים
לְעַרְב פְּנִלָה יַחַד ע"י שְׁכִירוֹת רְשׁוֹת גּוֹיִם כְּמַבְנָאָר נְמִי בְּרִיב"ש הַנִּי' לְבָלָשׁוֹן זֶה וּא"כ
בְּעִירְכֶם זֹו אֵם הִיָּתָה נִיְתָרַת כְּנִלְמַם בְּהִיקְרָף חוּמְתָה הִיָּתָם צָרִיכִים לְעַרְב פְּנִלָה יַחַד וְלְשִׁפּוֹר
רְשׁוֹת הַגּוֹיִם פְּנִלָה הַכָּלֵל כִּי לֵא עֲמַדְתִּי עַל דְּעַתּוֹ הִרְמָה בְּכָל דְּבָרֵי תִשׁוּ' זֹו: וְאוּלָם דְּבָרֵי
רִש"י ו"ל בְּאַמְתָּ צָרִיכִים בְּיֵאוּר בְּהַמְתַּנִּי' פִּי' עִיר שֶׁל יְחִיד מְעַרְבִין אֵת פְּנִלָה כְּבַתְּחִילָה
וְאִין מְבוֹאוֹתֶיהָ צָרִיכִים תִּיקוֹן שְׁהָרִי הִיא פְּחָצַר אַחַת וְכַגוֹן שְׁאִין בְּהַ ר"ה גְּמוּרָה שֶׁל י"ו
אַמָּה וְאֵם יֵשׁ בְּהַ בְּגְמָרָא מְפָרֵשׁ תְּקַנְתָּא וּבְהַבְרִיָּתָא מְפִרְשׁ הַתְּקָנָה אֵינְרִי בְּלֵא חוּמָה
וּא"כ אַף הַמְתַּנִּי' בְּהִכִּי אֵינְרִי בְּלֵא חוּמָה וְמַה זֶה א"כ שְׁכַתְּב שְׁאֵם אִין ר"ה שֶׁל י"ו אַמָּה
עוֹבְרַת שְׁאִין מְבוֹאוֹתֶיהָ צָרִיכִים תִּיקוֹן וְכַנִּי' לְשִׁזָּה אִי אֲפָשָׁר וְגַם מַה זֶה תּוֹ שְׁכַתְּב בְּפִי
הַבְּרִיָּתָא וּבְשֶׁל הַרַבִּים וְהָרִי הִיא שֶׁל רַבִּים לֵא שְׁרִי רַבְּנָן לְהָא תְּקַנְתָּא כְּלֹמַר דִּיֻעִיל
לְחִי מְכָאן וּמְכָאן לְרֵאשִׁי רַה"ר וְהַמְבוֹאוֹת בְּלִי תִיקוֹן אֵלָא הַמְבוֹאוֹת בְּפ"ע צָרִיכִים תִּיקוֹן
וּמְסִיִּים אֲבָל בְּעִיר שֶׁל יְחִיד מוֹכַחַא מִילְתָּא וְלֵהֲכִי דִי בְּתִיקוֹן לְחִי לְרֵאשִׁי ר"ה וְהַמְבוֹאוֹת
פְּטוּרִים.

מְזָה נִשְׁמַע נְמִי דְּהָא כָּל שְׁאִין ר"ה שֶׁל י"ו אַמָּה עוֹבְרַת אַף תִּיקוֹן זֶה שֶׁל רֵאשִׁי רַה"ר לֵא
צָרִיף וְכֵן בְּדָף ס' בְּד"ה פִּירִי דְּבִי תוֹרָא פִּי' ע"ד זֶה ע"ש וְכָל זֶה תִּימָא בְּעֵינֵי לְכֵן לַעֲנִי ד'
הִכִּי פִּירוּשׁוֹ בְּהַמְתַּנִּי' פִּי' דְּעִיר שֶׁל יְחִיד וְכוּ' מְעַרְבִין אֵת פְּנִלָה כְּבַתְּחִילָה ר"ל הַלָּשׁוֹן
מְעַרְבִין כּוֹלֵל כָּל הַכְּשֵׁר הָעִיר (כְּדֵאִיתָא שְׁבַת דָּף ה' וּמְבוֹאוֹת שְׁאִינָן מְפִלְשִׁין עֵרְבוּ
מִתְרִים וּבְנִדְאִי שְׁצָרִיכִים לְחִי אוֹ קוֹרָה וְכֵן רַבְּנָן דְּפִלְיָגִי עַל ר' יוֹדָא אֲמַרִי אִין מְעַרְבִין

ר"ה בכה) הן לענן מחיצותיה והן לענן שיתופה ומערבין את כולה דהיינו ע"י צ"פ בחד צד מוצאי העיר ובלחי או קורה מצד השני ושוב כל ראשי מבואותיה אין צריכים תיקון בפני עצמם משום דהוי כל העיר פתור אחד אינו מעורב ולא חסר לה אלא השתוף יחד וכתב וכגון שאין בה ר"ה גמורה של י"ו אמה ואם יש בה בגמרא מפרש תשנתא.

אין ר"ל הברייתא אלא ר"ל מה שבגמ' מבואר דלרבנן דפליגי על ר"י צריף דלתות תחילה להכשיר רה"ר שבתוכו ועשיות דלתות בנדאי אינו נכלל בשם מערבין ובין בזה שאין ר"ה בתוכה שנתקנת ע"י צ"פ ולחי או קורה ובין בזה שנתקן הראשי ר"ה ע"י דלתות שוב הוי כל העיר פתור אחת כמו מוקפות חומה דמ"ש וכן מבואר בהריטב"א בשם הרמב"ן שכתב דהתם שמכיון שהכשירו כל הר"ה ונעשאוהו פתור שאינו מעורב בשנתנו בשני ראשי ההכשר הצריף לר"י או לרבנן אף כל העיר נכשר בכה ונעשה הפתור אחד שאינו מעורב וה"ל לרבנן במפולשת לכרמלית דהיינו בצ"פ ולחי וכן מבואר בהריטב"א ש"ל עיין וק"ל ושוב פ"ה הברייתא שנסגרת לר"י דאף שר"ה עובר תוכה מערבין אותה כולה ע"י לחי מפאן ומפאן ותו אין צריכים המבואות שום תיקון ובנדאי צריף לפרש ובעיירות שאין להם חומה עסקינן דאל"ה תיקון דלתיים למה לי: וכתב תו ובשל הרבים והרי הוא של רבים לא שרי רבנן להא תשנתא דהיינו לעירובה כולה כחדא וע"י שתוף חד דכל מבואותיה המפולשים הוי כר"ה ובעי תשנתא מדרבנן פלומר דשל רבים והיא של רבים אין מערבין את כולה אלא מבוי מבוי בפני עצמו ואז צריף לכל מבוי לחי או קורה בפני עצמו משום דמתלפי בר"ה כמבואר בהריטב"א אלא א"כ עשו להשיר כדאיתא במתני' דאז חזר ושירי לעירובה כולה ע"י תיקון ראשי מוצאי העיר ולהכי אף בשל רבים והרי היא של יחיד נמי דינא הכי משום מה דפי' במתני' הואיל ותחילתה של הרבים דדילמא הדרה ומתעבדה של רבים ועל דרך זה נמי פירש בדר"ס ובכל שכונה היו מבואות הרבה ומערבין יחד ולא היו מתקנים להם לחיים אלא לראשי השכונה היו עושים תיקונים לתמן הר"ה שבנתיים ולא היו מתקנים להמבואות לחיים משום וכו' וכל חד וחד הנה שירי לחבריה דאי לא הוי שירי היכי מצי לערובי מבואות הרבה בכל שכונה יחד בכל עיר של רבים ונעשית של יחיד הא אין מערבין את כולה תנו ולהכי כל חד באנפי נפשא בעי עירובא ר"ל כל מבוי ומבוי דאין מערבין כולה אלא דוקא מבוי מבוי אם לא בעשוי שירי (וזה דלא כמהרש"א) ובעי לחי וקורה בכל עיירות של הרבים משא"כ אילו היתה של יחיד מתחילה שפיר הנה יכול לערב את כולה וזה לדרכו שבעיר של רבים עיקר מצותה לערבה מבוי מבוי ודוקא בשל יחיד פינו דהורגלו הוא דאוסרין בלא דקה ולא בשל רבים כדאיתא בהרא"ש עיין ודו"ק וא"כ שנה לענ"ד פירש"י ז"ל א"י לפרש דברי הב"י פי איני רואה שום פלוגתא בין רש"י והה"מ וצ"ע: סע"ף ו זה שאמרנו וכו' במח"כ סע"ף זה הוא שלא בדיוק פי אותן הדברים נובעים מן הגהות מיימון בשם מהר"מ ואף דשם נאמרים אף במבוי מפולשת לתצאין היינו משום דאזיל לשיטתיה שפוסק פלישנא קמא דר"פ משא"כ הב"י שמבאר לפרסוק פהרי"ף ורמב"ם פלישנא בתרא דאף לרובה אין מערבין לתצאין וזה מבואר פריטב"א וטור דהיינו אפילו ע"י צ"פ באמצע דאילו בלא צ"פ ליכא למ"ד בהריטב"א מטעם שהוא פרוץ במילואו למקום האסור וע"כ הלשנא בתרא אוסר אפילו ע"י צ"פ ואפילו דקה לא מהני אליביה וא"כ מה זה שכתב ומערבין לתצאין וע"כ אף פננתו למבוי מבוי בפני

עצמו קורא לתצאין וא"כ לא הוי ליה למיעבד מזה סעיף בפ"ע אלא בסוף סעיף ד' במקום שכתב שמבוי מבוי בפ"ע יוכל לערב ע"י דקה הנה לו לכתוב וה"ה ע"י פסין או צ"פ: ודע דכל היתר זה נפיק מפומיה דמהר"ש ו"ל כמבואר בהג"מ פ"ה מה"ע ואחריו הקוזיק הרא"ש ומרדכי אמנם בהרי"ף ורמב"ם אינו ובהריב"ש סי' ת"ה אדרבה איתא בלשון זה ונראה דאפילו צ"פ אינו מונע הרבים מלאסור שהרי תצירות הפתוחים למבוי בפתח גמור אוסרים המבוי כשלא עירבו עמו אלא דקה ונקא בעיניו וכ"ש דלת עכ"ל אלא שהב"י ו"ל, בסי' שס"ג הביאו וכתב עליו ולענן הלכה פשיטא דלא דחינו כל הנדב רבנותא מקמיה וקראיה שיהביא מתצירות אין עננו לכאן דא"כ אם היו לתצירות ההם דלתות לא היו אוסרים על המבוי והא ליתא דנדאי אוסרים הם משום דהתם טעמא אחריןא הוא דהיינו מפני שיש להן דריסת רגל על המבוי אבל חיצוני' אין להם דריסת רגל על הפנימים בצ"פ או פסין די עכ"ל וזה שפיר עולה לדין דהתם דאיידי בתיקלוק תצי מבוי הסתום אבל הקא דכל המבואות פתוחים לר"ה העובר ביניהם הרי הן ממש כתצירות הפתוחים למבוי כן הקא המבואות פתוחים לר"ה וכמו שיש להתצירות דריסת הרגל על המבואות כן יש דריסת הרגל להמבואות על ר"ה וכאשר באמת הסוגיא נ"ט ע"כ מדמה אותם ומסיק כגון דעביד דקה וכי הא דאמר רב אידי וכו' אחד מבני מבוי שעשה דקה לפתחו אינו אוסר על בני מבוי בנדאי דבר קשה שלחצר לא יועיל אף דלתות זולת דקה ולמבוי יועיל פסין וצ"פ הגם שחתני התריף מהו' ינדא שי' בהיותו פה רצה לדחוק לומר דנקא חצר שבל"ז רגיל בצ"פ ודלת לא חשוב גלוי דעת לאסתלוקי זולת בדבר חדש כמו דקה משא"כ מבוי דלא רגילה במידי כל מה דעביד לאסתלוקי בתיקוני חצר י"ל דמועיל מ"מ צ"ע: ואולם פעת נראה לי דהכי אזלה סברת המהר"מ דאינו דומה כלל לחצר הפתוח למבוי ולא נשתתף עמה דשם האיסור כדמבואר ריש סי' שפ"ו משום דהוי כמטלטל מרה"י לר"ה.

ולכהי שם נמי אינו אוסר אלא המבוי אבל החצר לעצמו הא שרי שפיר דאינו מועיל אפילו דלתות דמ"מ חשובים כל התצירות כמובא מרה"י לר"ה אם לא דעביד זה שלא נשתתף דקה שמורה ביחוד שמסלק עצמו כולו מן המבוי משא"כ הקא שאנו באין לאסור אף המבוי גופה שתיאסר אף לעצמה ע"כ אין הטעם מקלתא דרה"י ור"ה דא"כ תשתתף המבוי לעצמה (ותו מדוע לא נאמר גבי בית שלא עירב שלא יאסר משום דהוי רגל המותר במקומו וכן בחצר אחד שעירב או שדר בו יחיד נימא אף דלא נשתתף במבוי לא יאסור משום דהוי רגל המותר במקומו כמו דאמרין בשתי תצירות זה לפנים מזה ועירבה כ"א לעצמה א"ו דאין דומה כלל) א"ו מבוי אינה נראית כלל כרה"י אלא עיקר הטעם בכתב הרב מאיברא הנ"ל מפני שהורגלו כולה וכו' ע"ש הרי עיקר הקושני' מבוי מבוי נמי אינה אלא מפני שהיא של עיר יחידה והורגלו זה בזה חזרה כל העיר כחצר אריכתא ואין דין תורת לחי בחצר משא"כ פסין או צ"פ שאף לחלקת חצר מועיל ה"ה דמהני הקא ומה שהסוגיא משני בדקה ע"כ ל"ד ולדעתו מדויק נמי מרש"י ו"ל שלא כתב אלא ואפילו איפא לחי וקורה לא מהני מבואר הא צ"פ או פסין מהני: והנה ראיתי בסי' שס"ג סעיף ל"א בחיבור דא"ע משיג על הטור וש"ע שפסקו דאם חלקו המבוי בפסין וצ"פ כל חלק יוכל לערב בפ"ע בדברים בעלמא ומסיק ליפסק דלא פותייהו או להגיה בהטור ויסודו על דקדוקי תנהו וסברות בהו לכן מוכרח אני לבאר שאין בדבריו ממש

הנה כתב שהפוסקים בשם מהר"מ לא התירו אלא במבוי סתום שאז כשחלקו בפסין או צ"פ אין אוסרים החיצונים על הפנימים אבל הפנימים אוסרים על החיצונים ע"פ סברת תוס' ליישב קושיותם שפדף נ"ט דשאני חצר דעיקר תשמיש החצר החיצון לבני חיצונה לכן הני בני פנימה שלא במקומה בחצר החיצון משא"כ מבוי דשייך לתשמיש כל בני מבוי יחד ודאי אסרי פנימית על החיצון והם דברים תמוהים בעיני הרי מעתיק בשם הפוסקים אפילו חצר אחד אם רוצים לחלקו באמציעיתו בב' פסין ויערבו אלו לעצמן ואלו לעצמן ואטו בחצר אחד שייך לכל סברת תוס' וכי משום שחלקוהו בפסין מפני העירוב עיקר התשמיש לחלק החיצון כמו ששייך סברתם בשתי חצירות ממש ואם הוא שייך בחלוקת חצר אחד יותר שייך נמי בחלוקת מבוי וכיון דמדמה נמי המהר"מ חלוקת מבוי לחלוקת חצר פשיטא כמו בחצר מערבים אלו ואלו ה"ה במבוי ותו הא בעצמו כותב דלא שייכים דבריו אלא במבוי סתום ולא במפולשת כדכתב דהא הריב"ש איירי שם בתשובתו דיש לבני מבואות דריסת הרגל זה ע"ז שהמבואות מפולשת מעבר לעבר: והנה אעתיק לפניך לשון המהר"מ ז"ל בעינו כדמנעתק בהגהות מיימון אסרי שמעתיק הסוגיא דעיר של יחיד אין מערבין לחצאין ואף לא מבוי מבוי אלא ע"י דקה תמהתי מקדם על מה שראיתי בגיש מקומות בעיר של יחיד שמערבין מבוי מבוי בפני עצמו אע"ג דהנה לא עביד דקה וגם ראיתי מחלקים חצי מבוי שהישאראלים הדרים באותו מבוי חוץ לתיקון המבוי עביד דקה וכו' עד ונ"ל דמותר לחלק אפילו מבוי אחד ולערבו לחצאין ובלבד שיתקן לו ב' לחיים או צ"פ דבהכי חשוב כסתום ומנדל מן הדיורין שחוצה להן (ר"ל הגוים) שהרי אפילו חצר אם רוצים לחלקו באמציעותו בפסין יכולים לחלקו ויערבו אלו לעצמן ואלו לעצמן פינו דאין בין פס לפס יתר מי' וכו' וה"נ יכולים לעשות במבוי דהשתא לא אסרי הדיורין שחוץ לתיקון עליהם (ר"ל נמי הגוים ובזה מיושב דקדוקיו) הרי לה ברור שמשנה המבוי לחלוקת חצר באמצע כמו שחצר יכולים לערב כ"א בפ"ע ה"ה במבוי וגם תראה דלא איירי לכל במבוי סתום שהרי מה שראה שמערבין חצי מבוי הישאראלים לא היו במבוי סתום כידוע שבמדינות שמהר"מ הנה שרוי בתוכם אין מדרבם אלא במפולשת ותו אי בסתום הרי מ"ש שראה שהישאראלים הדרים באותו מבוי חוץ לתיקון המבוי לא עביד דקה הא במבוי סתום אין הלשון סובל אלא שהישאראלים היו בחלק החיצון חוץ לתיקון והגוים בחלק הפנימי ומה השייכות בזה להיתר דידיה שהפנימים הגוים מותרין והישאראלים החיצונים אסורים לכן לענ"ד הברור שאיירי במפולשת ומתיר לאלו ואלו אם בשני החלקים ישאראליים לערב כ"א לעצמו (כפסק הש"ע והיינו דאזיל לשיטתו שפוסק פלישנא קמא דר"פ ועיין סי' שס"ג סעיף ל"א ודו"ק) ואי משום מה דקשיא ליה לסברת תוס' זה הנה לו להקשות על גוף דברי המהר"מ דפשיטא ליה דחצר יכולים לחלק באמצע הנה לו להקשות הא בזה לא שייך דעיקר התשמיש לבני חיצונה כמו דשייך בשתי חצירות ממש אבל האמת סברת תוס' אין מוכרח כלל וקושיותם מתורץ בפשוט בהריב"ש א דהוא ממש פלשון רש"י דז"ל וסבר רב פפא דלארפה אין מערבין לחצאין דכיון דכולהו בפתח אחד וכלהו דרסי בר"ה כחזא הרי הם מתחברים שם פי ר"ה מתבררם פאילו דרים במבוי אחד ואסרי אהדדי וליכא למימר הכא טעמא דרגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה שהרי כל העיר הוא מקום לכולם וכולם כבני מבוי אחד (ומה תו יש מקו' לקוש' תוס' דיערבו

מבוי ומבוי שפחצר אַחד וַיִּמְחֲלוּ הֵר"ה לְהַצִּד שְׁפָנְגֵדָם אַחֲרֵי שֶׁ"י דְרִיסַת הַרְגֵל חֲשׂוּבִים
כְּבִי מְבֹי אַחַד) אֵלָּא פְּשֻׁנְחֻלְקִים לְרוֹחֵב הָעִיר וְאֵלּוּ נִכְנָסִין וַיּוֹצֵאִין בְּפֶתַח שְׁבָדְרוֹם
וְהָאֲחֵרִים נִכְנָסִין וַיּוֹצֵאִין בְּפֶתַח שְׁבָצְפוֹן הָרִי אֵין לְאֵלּוּ עַל אֵלּוּ פְּלוּם וְכֹאִילּוּ כָּל אַחַד
דּוֹרַס בֵּר"ה שְׁלוֹ וְאֵינָם אוֹסְרִים זַע"ז וְהָיָה פְּשֵׁתֵי חֲצִירוֹת אוֹ כֵּב' מְבֹאוֹת שְׁעָרָבוּ אֵלּוּ
לְעֶצְמָן וְאֵלּוּ לְעֶצְמָן כִּי אַע"פ שְׁפִתּוּחִים זֶה עַל זֶה הָרִי אֵלּוּ מוֹתְרִין דְּהָיָה לְהוּ רְגֵל הַמְּוֹתֶרֶת
בְּמִקּוּמָה שְׁאֵינָה אוֹסְרַת שְׁלֵא בְּמִקּוּמָה עַכ"ל.

וּסְבַרַת הָרִיטְב"א הוּא דְתַפְסוּ הַפּוֹסְקִים לְעֵינֵיךָ וּלְהִכֵּי פְּשִׁיטָא לְהוּ לְחֻלּוֹק הַחֲצָר
בְּאֲמָצְעֵיתוֹ וְהֵ"ה לְמְבֹי וְדו"ק וְדַע שֶׁאֵע"פ שְׁפֶתֶב הָרִיטְב"א דְכִשְׁנַחֲלִיקִים לְרוֹחֵב הָעִיר
וְאֵלּוּ נִכְנָסִים וַיּוֹצֵאִים כּו' לֹא תִימָא שְׁהוּא דְנוֹקָא דְאֵין בְּנֵי עֵבֶר הֵלִז רְשָׁאִים לִילְיָ אַף בְּלֹא
תְשֻׁמִּישׁ רַק בְּפֶתַח שְׁבָצְדָם דּו"א שְׁהָרִי כּוֹתֵב דְּהָיָה פְּשֵׁתֵי חֲצִירוֹת וּבְשֵׁתֵי חֲצִירוֹת גּוֹפְנֵי
הָרִי כּוֹתֵב אֶפִּילוּ לְלִישְׁנָא בְּתָרָא דְרְשָׁאִים לְדָרוּס בְּלֹא תְשֻׁמִּישׁ עַל הַחִיצוֹן וְכֵן פֶּתַח לְעִיל
בְּפִי גְבֵי הַשְּׁעִיר ע"ש אֵלָּא דר"ל אַחֲרֵי שֶׁיֵּשׁ לָהֶם פֶּתַח בְּפִנֵּי עֶצְמָם וַיּוֹכְלִים לִיְכַנֵּס וּלְיִצָּא
בְּפֶתַח שְׁבָצְדוֹ בְּתְשֻׁמִּישׁ שׁוּב הָרִי הֵם כְּמִפְּנֵי דִין וְק"ל: וְהִנֵּה אֵיתָא בְּב"י סוּף סִימָן זֶה
כְּתוּב בְּתִשׁוּ' שְׁבָסוּף חֲזָה הַתְּנוּפָה מְבֹאוֹת הַיְהוּדִים הַמְּפֻלְשִׁים וּפְתוּחִים זֶה לְזֶה וּמְתוּקָנִין
כְּהִלְכְתוּן מִדִּין מְבֹי עָקוּם מוֹתֵר לְטִלְטֵל בְּכָל הַמְּבֹאוֹת פְּשִׁישְׁתַּתְפוּ יַחַד הַבְּתִים וְהַחֲצִירוֹת
כְּדִין שִׁיתוּפֵי מְבֹאוֹת וְאֵין צָרִיף לְעֲשׂוֹת דְּקָה לְפִנֵּי בֵּיתוֹ שֶׁל מִי שְׁלֵא עֵינֵיב לְהַפְרִידוֹ מִן
הָאֲחֵרִים כְּדִי שְׁלֵא יֵאָסֵר עֲלֵיהֶם שְׁאֵין זֶה דוּמָה לְעִיר שֶׁל יַחֲדִי וְנַעֲשִׂית שֶׁל רַבִּים וְע"כ
שֶׁר"ל שְׁאֵין זֶה דוּמָה מִפְּנֵי דְאֵזְזִיל בְּשִׁטַּת הַרְמַב"ם וְדַעַמְלֵי שְׁאֵין נִקְרָא עִיר שֶׁל יַחֲדִי אֵלָּא
קִנְיָן יַחֲדִי אֲבָל סְתָמָא הָיָה עִיר שֶׁל רַבִּים.

ר"ל קִנְיָן רַבִּים שְׁאֵז הוּא מוֹתֵר אֶפִּילוּ מְבֹי רַק שְׁיָהָא לָהּ לְחֵי אוֹ קוֹרָה וּמִכ"ש בֵּית שֵׁישׁ
לוֹ פֶּתַח וּדְלָתוֹת נִנְעָלוֹת שְׁאֵינּוּ מְזִיק. וְאֵין זֶה דוּמָה לְבֵית בְּחֲצָר שְׁלֵא עֵינֵיב עֵינֵיב עֵינֵיב עֵינֵיב עֵינֵיב עֵינֵיב
דְּהֵתָם הַבֵּית עוֹמֵד תוֹף מְחִיצוֹת הַחֲצָר וּמִפְּנֵי חֻלּוֹ שְׁלֵא עֵינֵיב חֲשׂוּבִים כָּל הַבְּתִים שְׁבִתוּף
הַחֲצָר כְּמוֹצֵי מֵרָה"י לְרִשׁוֹת הַמְּשׁוֹתֵף אֲבָל הֵכָא ע"כ דְּאֵינֵי שְׁבִית זֶה שְׁלֵא עֵינֵיב הֵיָה
עוֹמֵד חוּץ לְתִיקוּנֵי הַמְּבֹאוֹת וְא"כ בְּאֲמַת לְעַנ"ד אֶפִּילוּ הֵיָתָה עִיר שֶׁל יַחֲדִי א"י מֵה יִזִּיק
בֵּית שְׁלֵא עֵינֵיב לְמַה דְּקִי"ל כְּהוֹרָאָת מֵהר"מ דְּאֶפִּילוּ לְמְבֹי מוֹעִיל פְּסִין אוֹ צ"פ וְאֶפִּילוּ
מְפֻלְשֵׁת מִכ"ש שְׁאֵינּוּ מְזִיק בֵּית שֵׁישׁ לוֹ צ"פ וּדְלָתוֹת נִנְעָלוֹת וְכֵן"ל: תוֹ כְּתוּב וְכֵן אֵין
הַיְהוּדִים הַדְּרִים חוּץ לְמַגְרֵשׁ הַיְהוּדִים אוֹסְרִים עַל הַיְהוּדִים שְׁבַמְגָרֵשׁ שְׁנִתְקַן כְּהִלְכָה כִּי
אֵין כָּל הָעִיר חֲשׂוּבָה כְּחֲצָר אַחַד לְאֵסֵר אֵלּוּ עַל אֵלּוּ וְאֵע"פ שְׁהַפְּלַת תַּחַת הַיְקָף חוּמָה אַחַת
סְבָרָה עַכ"ל וְר"ל לְדַעַתִּי כִּינּוֹן שְׁהַמְגָרֵשׁ יֵשׁ לוֹ הַיְקָף מְחִיצוֹת לְעֶצְמוֹ מֵה בְּכָף שְׁעוֹמֵד
תוֹף הַיְקָף חוּמַת הָעִיר לֹא גָרַע מְחֲצָר שְׁנַחֲלֵק בְּצ"פ דְּאֵילּוּ מְעָרְבִין לְעֶצְמָן וְאֵלּוּ לְעֶצְמָן
וְלוֹ יָהָא שֵׁישׁ לְבַעֲלֵי הַמְגָרֵשׁ דְרִיסַת הַרְגֵל עַל הַדְּרִים חוּץ לְמַגְרֵשׁ בְּנֹדָי כְּשֶׁרוֹצִין לְצֵאת
חוּץ לְעִיר הָיָה כֵּב' חֲצִירוֹת זֶה לְפָנִים מְזָה וְעֵינֵיב הַפְּנִימִית וְלֹא עֵינֵיב הַחִיצוֹנָה אֲסוּרָה
וּלְדַעַתִּי אֵילּוּ הָיָה הַדְּרִים חוּץ לְמַגְרֵשׁ רוֹצִים לְעָרֵב בְּפִנֵּי עֶצְמָם נְמִי הָיָה מוֹתְרִים אֵלּוּ וְאֵלּוּ
אֵלָּא שְׁהַדְּרִים תוֹף הַמְגָרֵשׁ הָיָה אֲסוּרִים בְּטִלְטוּל לְחוּץ לְמַגְרֵשׁ וְכֵן הַחֲצִים לְתוֹף הַמְגָרֵשׁ.

אֵלָּא דְלֹא אֵינֵיב מְזָה אֵלָּא שְׁחוּץ לְמַגְרֵשׁ לֹא הָיָה מְעָרְבִין בְּפ"ע וּפְשִׁיטָא שְׁאֵינָם מְזִיקִים
לְהַדְּרִים בְּמַגְרֵשׁ וּמוֹתְרִים תוֹף הַמְגָרֵשׁ וְלְחוּץ אֲסוּרִים וְדְכָרִיו הֵם פְּשׁוּטִים וּבְרוּרִים וְא"י
מֵה רְצָה הַרְמ"א ז"ל בְּהוֹסְפַת דְּבָרִים לְדִין זֶה בְּסִי' שֶׁפ"ו סְעִיף ב' בַּהֲג"ה לְכַתּוּב הוֹאִיל

ואין להם דריסת הרגל זע"ז והמ"א שם הוסיף לבאר דכופין וכו' (ועיין בזה לקמן) ע"ש
פי בלי ספק אצלי שאנשי המגרש יש להם דריסת הרגל על פורחם על שחויז למגרש
לצאת מן העיר אלא הא לא איירי פלל מאותן שחויז למגרש רק מן הדרים במגרש והם
דברים פשוטים מאוד לענ"ד: סעיף ו הג"ה ואין להם דריסת הרגל זע"ז.

לעיל סימן שפ"ו סק"ב פי' המ"א דברי הרמ"א נכתב פי' אע"פ שיש להם רשות לעבור
דרך שם מ"מ הואיל שיש להם דרך אחר לצאת כופין אותו לעבור דרך שם כמ"ש סי'
שצ"ב ס"ו וסי' שס"ד ס"ג. מזה נראה דהכא נמי מפני שיש להם רשות לעבור דרך שם כמ"ש סי'
ולענ"ד פבר פתבתי לעיל שאף שלשון הריטב"א לפ"ר משמע הכי לשונו ל"ד וכן הטור
שפתב אכל אם רוצים לחלוק לרחבה שישגי בני העברים וכו' פיון שיכולים להסתלק
אלו מאלו שלא יהא להם דרך אלו על אלו משמע לפ"ר הכי מ"מ מדלא פתב שכופין על
מדת סדום משמע לי ברור פדכתבתי לעיל בלשון הריטב"א שהדריסת הרגל בלא תשמיש
אינו נאסר פלל אלא פיון שיכולים להסתלק מתשמיש שוב מותרים לערב כ"א לעצמו
והדריסת הרגל אינו מזיק פלום פדכתב נמי הב"י בס"י שפ"א על לשון הטור שכתב שלא
תשמש ולא תעבור עליה שהוא ל"ד דליכא קפידי בדריסת הרגל אלא תיחד דשא
מלהשתמש ה"ה הכא ועיין סימן שע"ח וסי' שס"ג: סעיף ז עיר של רבים ונתמעטה וכו'
פן הוא נמי בטור שלפנינו ולפני הב"י ע"כ לא היה הגירסא בהטור נכתב אותן דברים
סוף הסימן בשם ר"י ולפרש"י שרבים לא מקרי אלא בס' רבוא פשיטא שע"כ האיבעיא
פעין חדשה מהו אינה אלא בהי' של רבים דהיינו ס' רבוא ונתמעטה אכל הש"ע שפותרם
פהרמב"ם קנין יחיד וקנין רבים א"י מה ענין לנתמעטה אפילו מעולם עיר של חמשים
באם היא קנין רבים איכא למיבעי מה טיבה וצ"ע ותו מסתביר לי מדהרי"ף נרמב"ם
השמיטו פל עיקר איבעי' זו שפותרים דע"כ לא מיבעי פעין חדשה מהו אלא לת"ק דס"ל
דהשעור צריף להיות חמשים ובבבציר מהכי לא חשוב מיןכר לא חשוב מיןכר לשעור
שפיר דאיכא למיבעי פשכל העיר אף חמשים ואף אם נצריקה שיעור אי אפשר למינהוי
פשעור המיןכר ולכן ס"ל למ"ד באמת דא"צ שיעור אכל לדידן שפסקינן כר"ש דאפילו
בית תבן אחד חשוב מיןכר לשעור וגם ר"ש אינו תופס פלל בדבריו מספר חמשים מה"ת
לפלוגי בין עיר גדולה לשל חמשים או פחות והפל צריף לשעור בית אחד עכ"פ כ"ז
שהיא קנין רבים מעולם ולהכי סתמו וצ"ע: סימן שצג שצג סעיף ב' נאפילו אם פבר
קיבל עליו תוס' שפת הענין תמוה הכא סותרם לדעה זו ראשונה משמע דהכי ס"ל ובס'י
רס"א סעי' ד' סותרם נכתב אחר עניית ברכו אפילו שעדיין יום הוא אין מערבין דהיינו
הי"ח דהכא ולא הביא הדעה ראשונה דהכא פלל והנה הח"צ סי' י"א פתב על הי"ח
ובעיני הדבר תמוה שיהא תוס' שבת שהוא מקבלו ברצונו ואינו אלא עשה בעלמא חמור
מבין השמשות שהוא ספק איסור סקילה ולפ"ר רצייתי לומר דאין פאן תימא פי בה"ש
לגבי שבותים הוי ספק דדבריהם משא"כ בתוס' שבת שהוא נדאי דאורייתא ולגבי
שבותים הוי נדאי דדבריהם ומה תו התימא אכל זה אינו דאי מטעם זה אמר רבי פל
שהוא משום שבות לא גזרו עליו בה"ש מדנהוי ספק בדברבן א"כ קשה מה בכך שבה"ש
הוא ספק מ"מ הא נדאי דאורייתא לענין עשה למסקנת רוב הפוסקים בב"י סי' רס"א
דלא פהרמב"ם אלא דמדאורייתא חייב בעשה להוסיף מחול אל הקודש לכל הפחות
שעה מועטת קודם בה"ש בשעה שהוא יום נדאי א"כ דחזינן דמ"מ לא גזרו על שבותים

בה"ש אף דאיכא עשה ונדאי וגם ספק פרת מכ"ש במה שמקבל מעצמו בעוד היום גדול דאינו אלא עשה גרידא דלא גזרו ויפה מתמיה וע"ש ואין להקשות א"כ האיה אמר רבא שבת ל"ד והוא בש"ע הכא בהניח עירוב בה"ש דקונה משום דעירוב דרפנן ובה"ש ספיקא הוא וס"ד לקולא הא מ"מ תוספת שבת הוי ונדאי די"ל קניות העירוב אינו תלוי אלא בעיקר שבת ולא בהתוס' וק"ל: סעיף ג עירב לשנים לאחד מבע"י ונאכל העירוב בה"ש.

אין להקשות הא קיי"ל תחילת היום קונה עירוב כמבואר בטור סי' ת"ו דכיון דבה"ש ספק הוא אמרינן דשעה שנאבד פבר הנה לילה דהיינו תחילת היום השבת וק"ל ואין להקשות לפ"ז אמאי דאייתא עירובין דף ל"ו תנן התם לגין וכו' אמר רבא זאת אומרת סוף היום קונה עירוב דאי ס"ד תחילת היום אמאי לא אמר פלום וכתב הרמב"א פי' דבשלמא אי אמרת סוף היום קונה עירוב לפיכך לא אמר פלום דסוף היום היינו דתחילת בה"ש ועד תחילת היום שהוא סוף בה"ש לא הוי חשיכה ולא נעשה תרומה ועדיין בסוף היום טבל הוא וכו' ולהנ"ל הא קשה פיון דבה"ש נמי ספק אם לא פולו מן הלילה הוא וא"כ מה בכך דסוף היום קונה דהיינו תחילת בה"ש הא שמא פולו לילה הוא ושפיר קנה עירוב דהא תחילת בה"ש לילה דהיינו מה שאמר לכשתחשף ונימא ס"ד לקולא דז"א לא מיבעי' לשטת תוס' דבעירובי תחומין לא אמרינן ס"ד לקולא אלא בדאית לי חזקה דכשרות פשיטא דלק"מ די"ל דבעירובי תחומין איירי אלא אפילו להרמב"ם דס"ל דאפילו בע"ת נאמר כל דין זה דסעי' זה מ"מ לק"מ דהא פבר ביאר הה"מ דלהרמב"ם הטעם בעירוב בתרומה ספק טמאה דאינו עירוב משום דהא עכ"פ מספק אינו ראוי לאכילה ושוב לא שייך ס"ד לקולא דהא מ"מ בעינן סעודה הראוי' מבע"י וכן הכא נהי דרבא בס"ד דלא בעינן סעודה ראוי' מבע"י אבל מ"מ הא ונדאי דבשעת הקני' מוכרח להיות ראוי לאכול וכיון שזה הוא בספק טבל עד שתחשף הא כל בה"ש הוא בספק טבל ואינו ראוי לאכילה וכי אמרינן סוף היום קונה עירוב שפיר דלא אמר פלום ונהי דבה"ש אפשר פולו לילה הוא הא מ"מ משום שהוא אפשר אינו ראוי לאכילה ועדיין וק"ל: סימן שצד סעי' א' והוא שהי' לו חזקת פשרות עיין מ"א והוא באמת צ"ע על הטור וש"ע: ומה שמסיים המ"א ואפשר שספק הניח גרע טפי.

אין פי' לדבריו דאטו הניח העירוב בה"ש לאו ספק הניח הוא שהרי משעה ראשונה הספק אם קנה אם לאו והכי מבואר בתוס' שבת דף ל"ד תוף ד"ה שניהם דהיכי שהניח בה"ש אין לו פלל שום חזקה וכו' יש לדחוק ע"פ פי' התורת חיים על דברי תוס' עירובין ל"ה ע"ב ד"ה אמר ר' ירמ' שכתבו ואם נאמר שחזקת אדם שלא עירב לא חשוב חזקה פתב וטעמא דמילתא משום דגבי עירוב לא מספקינן בי' בגופא דהוא גברא למימר העמידוהו על חזקתו אלא בערובו מספקינן וכו' ולדבריו י"ל הא תינח בהניח בה"ש דלא מספקינן בהגברא אלא בהזמן אבל בספק הונח דרף משל שזנפר בשבת ונסתפק לו אם הניח עירוב ע"ש דהספק בגופו אם עשה דבר שמחויב לעשות בזה י"ל אוקי גברא אחזקת' דלא עביד ולכן אף בע"ח לא מהני ועכ"ז א"י פי' לריש לשון הש"ע והוא שיהי' לח"כ דהא הניח בה"ש ח"פ ונדאי מעולם לא הי' לו וגם פי' הת"ח אינו מוכרח פי' ע"ש הרמב"א והפרור פי' עדיין צ"ע.

סימן שצה ומתם לבתים. כתב המ"א אע"ג דהקא מיירי בשיתופי מבואות וכו'.

א"י מה קנשה לו דנהי דאיירי בדלא סמכו על השתוף אלא דעירבו התצירות קודם הא מ"מ עיקר הצרכת השיתוף אינו אלא בעבור כלים ששבתו בבית דאילו להשוכתים בקצור ומבוי הא לא צריך פלום כמבואר סי' שע"ב ומדוע לא לימא ומתם לבתים.

פלומר ומפתים להם דזה העיקר וק"ל: סימן שצז סעיף ג' פשם שאין אדם וכו' מסתימת הש"ע דלא מחלק דהולכי מדברות פטורים נשמע פדמפרש בהעור להחמיר בע"ת יותר מבעירובי תצירות ואף דבהריטב"א שם דף י"ז ע"ב מבואר דלדין דקי"ל ע"ת דרבנן אף מע"ת פטורים ועיין פרישה כתב על לשון הטור והטעם שע"ח אינו אלא חומרא בעלמא פדאיתא שם ולכך לא רצה להחמיר על יושבי מדברות ומטעם זה התירו נמי לערב ע"ח בספק חשיכה לפי שחומרא בעלמא הוא ולא מיקוץ כמתקן משא"כ בע"ת כדלעיל ס"ס רס"א אלא שקנשה הא ע"ת אינו אלא מדרבנן עכ"ל והא"ר כתב לכן נ"ל דהולכי מדברות לאו בכלל מחנה וצ"ע עכ"ל ודבריו תמוהים שהרי הטור מחלק בין מה שפטור בע"ח דהיינו הולכי מדברות חייבים בע"ח ויהי' הולכי מדברות מחנה או שפירא ועיין ב"י סי' שס"ו) מ"מ הקוש' קוש' והנלענ"ד עיקר שפקצוריו כתב בלשון זה ובע"ח חייבין לפי הירושלמי תחומין מאלפים עד י"ב לר"ע דאורייתא ולרבנן דרבנן ומי"ב מיל ואילך לכ"ע דאורייתא עכ"ל ונראה לי דצ"ל דלפי הירושלמי וזה לטעם דחייבין דאילו הוא ענין בפ"ע ואף מעתיק דעת הירוש' שברא"ש מדוע לא מעתיק נמי דעת תלמודן שבהרא"ש וליכתב נמי ולפי תלמודן הפל דרבנן א"י כדהגתי והיינו על דרך מסקנת הרא"ש שכתב ומצי למימר דה"ק אבל ע"ת חייבים דתניא ר"ח לוקין על ע"ת ד"ת והיינו י"ב מיל שלוקין אף לדברי חכמים וכינן דאיפא שום תחום דאורייתא חייבים במכות מרדות אפילו תחום דאלפים דלית' אלא מדרבנן (פלומר ולהכי אף הולכי מדברות חייבים בו) וסובר הטור דאף שהרא"ש ז"ל מסיים ומיהו בגמרא דידן וכו' מ"מ לא להלכה מסיק דלא פהירושלמי אחר שדברי ר"ח נמי מתפרשי על דעת הירושלמי ולהכי חש לשיטת הירושלמי ופוסק כר"ח ומ"ש הטור ואינו אלא מדרבנן זה אף קאי על תחום דאלפים כמבואר בב"י ובעיקר המחלוקת דירושלמי עם תלמוד חושש לשטת הגאונים הפוסקים פהירושלמי הואיל דאביו ז"ל הכריע להלכה וק"ל ועיין ריש סי' ת"ד מה שכתבתי על הגליון ראי' מתלמודן לשטת הירושלמי די"ב מיל דאורייתא לכ"ע והוא מקוש' ר"ח לד"ה בדף נ"ה ע"ב: סעיף ה ואם מסרה לשני רועים עיין מ"א ונה"ן דחק למה לא נאמר בזה בדרבנן יש ברירה ע"ש.

ואולי יש לומר דוקא במידי דליכא אלא ספק באחד מב' אופנים הוא די"ל ברירה משא"כ הקא די"ל ג' אופנים הספק לזה או לזה ודילמא לשניהם ביחד לא שייך ברירה סעיף ט הרי"ף פסק כרב ואעפ"י ששיתק רב, למה שהקשו לו ושמעתי מפי המנפלא החריף מוה' מרדכי ליסר בשם הרב המנפלא מהו מאיר הים מצילין דבר נאה שאמר הרי התוס' שם ביארו מה שהקשו לאיסור מוקצה לא חששו היינו אף מה שנתגדל בי"ט ואיתא במ"ל פ"ז מהלכות משכב דדוקא לענין איסור אכילה שייך ביטול ולא לענין משא"כ לפ"ר קשה מה מדמה איסור אכילת מוקצה שהוא בטל ואפילו בדשלי"מ כמבואר בי"ד סי' ק"ב משא"כ תחומין שהוא דומה למשא אמן זה ניחא אי מב"מ בטל משא"כ רב דס"ל

מב"מ לא בטל שפיר דשתק אכל לדין דקי"ל מב"מ בטל לק"מ ודפח"ח אף לפ"ז לא מקשה הגמרא מידי בדרף ל"ח וליבטל מים ומלח לגבי עיסה להכי עיין בספרי ק"ד לס"י ק"ט דעת הרא"ש ומזה נמי מוכח פדעתו העמוקה: סע"ף יב האשה ששאלה וכו' ב"ט הטעם מדהוא דשיל"מ דלא בטל נכתב הפר"ח י"ד סי' ק"ב ס"ק י"ג ומ"מ מסוגל' דס"פ משילין נמי מוכח דחמין מקרי דשיל"מ שיקרי העיסה עצמה אם יניחה לשבת הבאה חוזרת ונאסרת דומיל' דחמין ומ"מ קרי לי' דשיל"מ עכ"ל וא"י מה קאמר דהא אף אם תהי' נשאר בשאלה זו עד לשבת הבאה הא יהי' פשוט מעיט דהוי פרגלי השואל וק"ל: סימן שצח סעי' א' הבא למדוד אלפים אמה של תחום העיר ברמב"ם וטור מבואר דאפי' בעיירות שאין להם חומה נחשבים תמיד כאלה כד' אמות ומודדין חוצה לה סע"ף ד אכל אם אין ביניהם אלא אלפים מודדין להם בכל ענין מן היתר.

כתב המ"א עמ"ש ס"ח דדוקא לחיצונים וכו' וצ"ע למה סתם הטור והמענין בהסוגל' יראה כי לא דק פי פשיטא דעיקר ההיתר לדעה זו שטת התוס' שפמו שפסקינן דאם אין בין ב' ראשיה ד' אלפים אף אם יש בין הקשת ליתר יותר מתחום שבת מ"מ נחשבת העיר חדא ה"ה להתוס' אף אם יש בין ב' ראשי הקשת ד' אלפים כל שאין יותר מתחום בין היתר להקשת נמי כל העיר נחשב חדא ומודדין לכולם מן היתר ומה ענין הכא לחיצונים ולא לאמצעים אכל כנראה אף שגג בסעי' ח' בהבנת הדברים על פורעין כי שם הניח ג"כ דברי הטור בצ"ע אחר שיהעתיק פ"י ראשון דהתוס' על ת"י הגמרא התם ליכא למימר מלי הכא איכא למימר מלי נכתב וא"כ משמע דאם יש בין ב' החיצונים פחות מד' אלפים אפילו האמצעית מודדים מהחיצונים כמו בעיר העשויה פקשת.

כנראה משנה שני הדין לפי זה בלי שום הבדל דין דג' עיירות משולשת ודין העשויה פקשת ולהכי כתב נמי סק"ד מה שכתב אכל לענ"ד זה אינו דלדעתו שיש חילוק בדין ג' עיירות דאם יש בין ב' החיצונים פחות מד' אלפים מודדין אפילו להאמצעית מהחיצונים ואם יש בין ב' החיצונים ד' אלפים אז מודדין להאמצעית מביתם ואין פעולת האמצעית אלא לשנים החיצונים אם רוצה בן עיר אחת להלך דרך עיר השני שמודדין לה מעיר השני' וא"י דא"כ איך יתיישב לפי ת"י זה דברי אב"י שהשיב לרבא על ששאלו כמה יהא בין חיצון לחיצון מאי נפקא לך מני' הא נ"מ טובא דאם אין בין החיצונים ד' אלפים אז שלשתן אחד ומודדין להאמצעית נמי מהחיצונים ואם יש ביניהם ד"א מודדין להאמצעית מביתם ומכ"ש מה דקאמר בתר הכי ואפילו ד"א אמה אין מה אפילו הא זו אם אין הדין שנה.

להכי לענ"ד הברור דלפי' זה דתוס' מה דתנו וכן ג' כפרים עשה שלשתן להיות אחד תמיד אין הפי' אלא לענין ב' החיצונים אכל האמצעית תמיד מודדין להם מביתם (ובאמת כתב הריטב"א על פי' זה ואין זה מחנור דהא ודאי פינו דקתני שהאמצעית עשה את שלשתן אחד אף לגבי אמצעית קתני שמודדין לו מן החיצונים וכו' ע"ש) ואין דומה כלל לעיר הקשת ששם באמת היא עיר אחת ואף כפי למלאות החלק שיהי' נחשב כבנוי הוא דצרכינו להתוס' הבלעת תחומין ואף מחד צד מועיל לעשות אף החלק מצורף להעיר וממילא היא עיר אחת ומודדין תמיד מן היתר ולא כדכתב המ"א סק"ד אליבייהו משא"כ בג' כפרים שבאמת אינם עיר אחת וכל ההיתר היינו שאז אין בין החיצונים להאמצעית

יותר מתחום אמרינו רואין פאילו היא בין האמצעית זה תמיד אינו פועל לפי תוס' זה
אלא להחיצונים אבל האמצעי תמיד אין מודדין להם אלא מביתם ולהכי פשאל רבא
כמה יהא בין חיצון לחיצון השיב מה נ"מ הא הכא אין ההיתר לעשות פולם כעיר אחת
אלא ההיתר הוא כל שאילו מכניס האמצעי רואין פאילו נכנס ודרים למטה דהיינו מלי
ונה אין פועל אלא להחיצונים כי להאמצעי אי אפשר מכח זה לומר שנמדד להם מן
החיצונים דא"כ מפסידן לאידך גיסא פדכתבו תוס' משא"כ העשו' מקשת אין ההיתר
מכח רואין אלא מכח שחשבינו החלק פבנוי ולהכי אף אם מודדין לאנשי הקשת מן היתר
אין מפסידן כלום לאידך גיסא וכי מקשה והאמר ר"ה וכו' שני לו התם ליכא למימר מלי
כלומר אילו גבי עשו' פקשת נבא להיתר רואין למה שאנו דנין עליו שם דהיינו
להדרים בקשת אם למדוד להם משם או מן היתר בזה אי אפשר לבא עליו מדין רואים
דהיינו מלי דליכא למימר דא"כ מפסידן להו מאידך גיסא אלא ע"כ שם צרכינו לדון
שנחשב החלק פבנוי ולהכי מוכרח להיות הבלעת תחומין אבל הכא בלא זה א"א לדון
כלל אלא ע"י היתר רואין העליון פאילו הוא דר בין התחתונים אבל לעשות הכל עיר
אחת א"א מפני שבאמת הם ג' עירות וההיתר רואים הוא ע"י מלי ופועל אף להחיצונים
וה"נ גבי עיר פקשת לענין אנשי הקשת באמת דנינו מכח ההיתר רואים העליונים למטה
דהיינו מלי ומותרים לילך מראש הקשת שבצד אחר אפילו יש בין ב' ראשי הקשת יותר
מד' אלפים וכל זה ברור ופשוט לענ"ד: והנה תנרף דין הג"ה זו הוא מדברי תוס' דף
כ"ה ד"ה פחות דז"ל אבל רבא ברי דרבה בר ר"ה במודדין מן היתר אפילו יותר מאלפים
בין יתר לקשת משום דאי בעי הדר אתי לי' דרף בתיים ולא חש שיהיו מובלעין רק מצד
אחד נראה דה"ה נמי לדידן' אם בין יתר לקשת אלא אלפים דמודדין לו מן היתר אפילו
יש יותר מד"א בין ב' ראשי הקשת דהא מצי אתי דרף היתר מראש האחד לראש האחר
פינו דהיתר מובלע תוף הקשת ולשונם צ"ע דהא י"ל דרבא ברי דרבה בר ר"ה לא אמר
דינו אלא ע"פ סברת אב"י דאי בעי הדר אתי דרף בתיים ופרש"י ומשם יכול להלך
לראשו האחר שהרי תחומיהם נבלעים זה בזה וכו' אבל הכא איך מצי אתי דרף היתר
מראש האחד לראש האחר פינו שיש יותר מד"א בין ב' הראשים ומה בכך שהוא מובלע
תוף הקשת: ולפ"ר רצייתי לומר דאזלו לשטתיהו שבדף נ"ז ע"ב בד"ה התם שמסיימו
בתי' הראשון וה"נ גבי עיר פקשת לענין אנשי הקשת באמת דנינו מכח היתר רואים
העליונים למטה דהיינו מלי ומותרים לילך מראש הקשת שבצד אחר אפילו יש בין ב'
ראשי הקשת יותר מד"א ובלבד שלא יהא בין יתר לקשת יותר מב' אלפים וזה אפילו
לרבה ברי דר"ה פדאיתא במהרש"ל שם וא"כ שפיר אמרו דלרבא ברי דרבה ב"ה דלא
חש שיהא הבלעת תחומין מפל צד ה"ה אם אין בין יתר לקשת יותר מב"א דמודדין לו
מן היתר דהא מצי אתי דרף היתר מראש האחד לראש האחר פינו דהיתר מובלע תוף
הקשת ור"ל ע"י המדה באם אין העליון מרוחק מן התחתון יותר מאלפים שדנינו רואין
דהיינו מלי משא"כ לרבה בר ר"ה דלא חשש לסברת דאי בעי אתי וסובר דלא משחינו
מן היתר אלא היכי דמובלע התחום מב' צדדים ה"ה בזה לא מהני מה שרש"אין לילך
מראש לראש לענין למדוד מן היתר ואילו כן דדין זה אינו נבנה אלא עפ"י תי' הראשון
דתוס' הג"ל משא"כ לתי' בתרא דגבי עיר פקשת לא שייך כלל סברת מלי הי' ניחא נמי
מה דמסיים הרא"ש פירק פיצד מעברין סוף הלכה ד' ולהך שינויא אף לבני ראשי הקשת

אין נותנים להם כל האויר שביניהם דהא לא אמר מלי וקשה בעיר פקשת הא כבר פסק
כרבא ברי דרבה בר ר"ה וקשטת תוס' דה"ה אם אין בין יתר לקשת יותר מב"א אפילו
יש בין ראשי הקשת ד"א מודדין מן היתר ומשום דאז הני כבנוי כל החלל ופשיטא שעי"ז
רשאין נמי בני ראשי הקשת לילה מזה לזה דהא הני ככולו בנוי וא"כ מה הנ"מ לדינא
ולהנ"ל הי' ניקח לי דלההוא שינויא פינון דלא אפשר בעיר פקשת לדין סבא דמלי
ממילא אף היתר שדנו התוס' לרבא ברי דרבה בר ר"ה נמי לימא דהא לא שייך סברת
תוס' דהא מצי אתי וכו': אמנם שוב ראיתי דזה ע"כ אינו דא"כ איך סתמו תוס' דבריהם
נראה לרבא וכו' אם כל זה תלי' בשני תירווצים ומכ"ש הרא"ש הלכה ב' שפכת סתם
ואם אין וכו' מודדין מן היתר וביותר ראיתי שבתר הכי גבי החלוקה דפגמין פתב ונראה
דלרבא וכו' דאפילו בעיר העשו' פקשת אם אין בין יתר לקשת אלא אלפים אפילו יש
בין ב' ראשי יותר מד"א מודדין מן היתר כדמפרש טעמא משום דאי בעי אייתי לה דרף
בתים ולפירושי מה עסק לדרף בתים להכא א"ו או דט"ס הוא בתוס' וצ"ל גם כן דהא
מצי אתי דרף הבתים מראש האחד לראש האחר ור"ל שיוכלו אנשי ראשי הקשת לחזור
לאחוריהם למעלה ולסבב דרף הבתים עד שיבאו לראש הקשת שפנגדו ודנו כמו שלרבא
ברי דרבה בר ר"ה מהני הבלעת תחומין מחד צד מה שמצי אלוו חד צד להדיא מראש
לראשי וראשי הקשת למטה ע"י דרף בתים ה"ה אם אין בין קשת ליתר אלא אלפים
דמצי אתי מאמצע קשת להדיא ע"י הבלעת התחום שוב מהני נמי מה דבני הקשת יכולים
לבא דרף בתים כנ"ל.

והיינו דמסיימו פינון דהיתר מןבלע תוף הקשת ואפשר נמי דאינו ט"ס ומה שכתבו דרף
היתר אין ר"ל היתר אלא דרף התיירא ע"י דרף בתים וכנ"ל ויהי' איך שיהי' בהרא"ש
הדברים מבוארים כנ"ל וא"כ נדאי צ"ע מה הנ"מ כנ"ל ולהכי הבין הב"י מדעתו דאף
למדוד לאמצעי הקשת מן היתר הוא דמהני מה דנחשב החלל בנוי אבל לענין מדידת
ראשי הקשת לזה לא מהני אלא דוקא אם אפשר לדון סברת מלי ותל' בתירוצי
התוס' אבל אינו מתקבל בעיני האחרונים דרישה וספר תפארת שמואל ובאמת תמהו על
הב"י וכדעתם באמת משמעות הטור.

ואולם מה דנמי שניהם לדבר אחד נתפוננו והדרישה לשונו הכי ומ"מ איכא נ"מ בשני
התירווצים גם אליבא דהלכתא והיינו כשאינו מןבלע בשום צד דיש בין ראשי הקשת
ד"א ובין הקשת ליתר יותר מב"א דהני הדין בזה לכל חד מתירווצים הנ"ל כמ"ש אליבא
דרבא ברי דרבה בר ר"ה כשאין בין יתר לקשת יותר מאלפים והתפארת שמואל לשונו
הכי ונ"מ לרבא ברי דרבה בר ר"ה היכי דהוא יותר מד"א בין קשת לקשת ובין קשת
ליתר יותר מב"א דאמרינו לגבי שני קשת כמאן דמלי ונותנים להם אויר שבנתים אף
דלבני יתר אין נותני' ולת' הא' ולת' השני אין נותנים אף לבני קשת עכ"ל ואני תמה
על שני מאורות הגדולים איך סליק אדעתיהו הא' לדון מלי היכי דיש בין העליון לתחתון
יותר מתחום שבת הא ליכא למ"ד הכי.

להכי נדאי לשון הרא"ש צ"ע ואפשר לדחוק שלא כתבו הדברים להלכה אלא שכ' ולהך
שינויא אף וכו' כלומר דלהך שינויא לולא הסבא דרבא ברי דרבה בר ר"ה דדנינו

החלל לבנוי ע"י סברת מלי לא הי' אפשר ליתן להם האויר והנ"מ להלכה אף בדין ג' ענינות פדחש לי נמי הטור ודוק: ובעיקר הדין שגנראה להרמ"א ז"ל.

דע שהרבינו ירוחם משמיטו מבואר דלא ס"ל וכן הריטב"א משמעו דעתו אף שפכת דבריו בדין נ"ה ד"ה רבה בר ר"ה אף על דברי רבה בר ר"ה מ"מ מדמסיים א"ו כדאמרין לעיל כל שיש בין רגל לרגל ד' אלפים שוב אין לו תקנה וכו' ע"ש משמע דמסיק הכי לדינא נאפילו לרבא ברי' דרבה בר ר"ה וכן באמת לשטת תוס' ורא"ש לשון ר"ה קשה מדוע פסיק ותני דאם יש ב' ראשי' דוקא פחות מד"א הא מציינו נמי ביותר באם אין בין קשת ליתר יותר מב"א.

והי' יכול לומר פללו איפכא על השיעור דבין קשת ליתר א"ו משמעו לשון ר"ה אינו אלא פהספמת הש"ע ולענ"ד אין לזוז ממנו: סימן שצט סעיף ד' לא ימדוד אלא פנגד העיר וכו' ז"ל התוס' לפי שפעמים יש שם קרקע חלקה נוח למדוד ואחרי כן יהי' ובא לו פנגד מדתו אין לו לעשות פן משום דפעמים יש פנגד העיר הרים וגאיות יש לו להבליע או לקדר וכתב המהרש"א אין זה מדוקדק דמדידת הבליעה של חמשים אמה הוא בעצמו שנה למדידת קרקע חלקה ומישור יותר נכון לשון הרא"ש שיש פנגד העיר הרים וגאיות שיש לו לקדר או למדוד יפה עכ"ל וא"י כמה יותר נכון לשון הרא"ש שהרי איתא בתוס' דף נ"ח ע"א ואם אינו יכול להבליע פ"א א"כ יצא חוץ לתחום וכו' מבואר הא שהבליעה מן הצד תוף התחום עדיף מקידור וכן באמת מבואר בהבב"יתא ומה דנאמר בש"ע ואם אינו יכול להבליעו הנינו דסמך על סעיף ו' ור"ל שאינו יכול בשום אופן אפילו ע"י מן הצד תוף התחום אם מודדו בחבל וכו' דהנינו קידור וא"כ מכ"ש אם תוף התחום מן הצד ארץ מישור ויכול להבליע שם דעדיף ומה האזהרה שלא ילך מן הצד ויסתפל משום דפעמים יש פנגד העיר מה שההכרח לקידור הא אדרבה זה עדיף מקידור אמנם ז"ל הפרישה ולא ימדוד אלא פנגד העיר ר"ל כשיכול להבליע פנגד העיר דוקא לאפוקי אם הגיע להר שכל מה שהוא ממנו שפנגדו הוא רחב מחמשים אמה שאינו יכול להבליע פתב רבינו בסמוך דיכול להבליע בתוף אלפים של צד צפון עכ"ל: פנראה ר"ל דאם יכול להבליע פנגד העיר לא התירו מן הצד בשום אופן מחשש אולי לא יסתפל בצמצום בבואו למדוד פנגד מדתו זולת כשאינו יכול להבליע נגד העיר ע"צ הדוחק פדי ליתר הקידור התירו ההבליעה מן הצד תוף התחום ונכון הוא במשמעות לשון הטור וש"ע וא"כ אפשר ע"צ הדוחק לקיים משמעות התוס' ורא"ש אבל איפכא מן המהרש"א אלא דצ"ל משום שפעמים שהרים וגאיות שיש לו להבליע (פלומר שראוי להבליע שם ואין הגון להבליע מן הצד) או למדוד מדידה יפה בגיא שלא מהני אפילו ההבליעה ועיין בהרר"י והריטב"א מביאין פ"א אחר בהבנת פ"א ר"ח וצ"ע פי קצת משמעו בפירושים איפכא מכוונת הפרישה הנ"ל ודו"ק סימן תא שביטה עיין פה בספר ת"ש מביא ג' שטות ומסיק דבהרשב"א משמע דלאו בדעתו תלי' מילתא ובנדאי מוכח הכי מן הש"ס כי מה שכתב המהרש"א דף מ"ה ע"ב ד"ה ליקני וקא ה"נ היו מתפונים לשבות בעיר כמ"ש התוס' לעיל והוא בדין מ"ג ע"ב ד"ה מותרין אין ראי' פלל פי התוס' פתבו הכי כי הכי דתתנישב אף לר"מ אבל מ"מ לדעתו קשה מה הוכחה דיש תחומין למעלה מי' דילמא לעולם אין תחומין אלא דבאמת כר' יודא ס"ל דאם היו תוף התחום אף בלא פונה קנו שביטה אבל אי לא הוי תוף התחום אף באמצע שבת אינם קונים א"ו העיקר פדעת

הַרְשֵׁב־א דְּלֹא צָרִיךְ דַּעַתּוֹ אֲמַנָּם בְּעֵיקָר הַקְּוֹשֵׁי? יִרְאֶה לַעַנ"ד הַחִילוּק פְּשׁוּט דְּדוֹקָא אָדָם שֶׁהוּא גִיְעוֹר וּבְכַדְעָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לִיקְנוֹת שְׁבִיתָה בַּה"ש אֲלֵא מִפְּנֵי שֶׁהוּא בְּמָקוֹם שְׂאִינוֹ רְאוּי לְשְׁבִיתָה א"א שְׂיִקְנֶה לְהֵכִי מִיָּד שְׂבָא לְמָקוֹם הַרְאוּי הוּא קוֹנֶה שְׁבִיתָה ע"י הַמַּחְשָׁבָה שֶׁהִי לֹו בַּה"ש מִשָּׂא"כ יִשָּׁן וְכֻלִּים שְׂלֵא הִי לְהֵם שׁוּם מַחְשָׁבָה בַּה"ש א"א לְהֵם לִיקְנוֹת שְׁבִיתָה לֹא בַּה"ש וְלֹא בְּאַמְצַע שְׁבֵת זוּלַת בְּיִשָּׁן פְּסָקִינוּן כַּר' יוֹחֲנָן ב"נ וְאַמְרִינוּן מִתּוֹךְ שְׂנִיעוֹר קִנְה מַחְמַת מַחְשָׁבָתוֹ אֲרֵי יִשָּׁן קִנְה פְּאִילוֹ חִישָׁב כִּי אֲנִן סִהְדֵי אֵילוֹ הִי גִיְעוֹר הִי חוֹשֵׁב לִיקְנוֹת שְׁבִיתָה וּק"ל.

אָבֵל חֲפְצֵי גוּי קוֹנִין שְׁבִיתָה בְּמָקוֹמָן ר"ל בְּמָקוֹם שֶׁהֵם אֲצֵל הַגּוּי דְּמִשָּׁם יֵשׁ לוֹ אֲלֵפִים אֲמָה לְכָל רוּחַ וְלֵאפּוֹקֵי דְּלֹא שְׂיִיךְ גַּבְיִיהוּ פְּרָגְלֵי הַבְּעָלִים שְׂאֵם עֵירְבוּ לְצַד דְּהָא לֹא בְּנֵי עֵירוּבוֹ גִינְהוּ וְכֵן אִם הֵם בְּעִיר שְׂפָל הָעִיר לְהַ כַּד' אַמּוֹת כְּמוֹ הַבְּעָלִים כִּי כָל זֶה לֹא שְׂיִיךְ בְּגוּי כְּדַאִיתָא בְּהַרִיטְב"א דָּף מ"ז ע"ב תּוֹךְ ד"ה אֵימַתִּי פְּתַב בְּלִשׁוֹן זֶה וְיֵשׁ שְׂתִירְצוֹ דְּהָכָא בְּגוּי בְּן עִירוֹ וְהֵם קוֹנִים עִמּוֹ שְׁבִיתָה פְּאַנְשֵׁי הָעִיר וְלִיתָא גוּי לְעוֹלָם אֵין קוֹנִין שְׁבִיתָה כְּבָנֵי עִיר דִּישְׂרָאֵל וְה"ה לְחֲפְצָיו שְׂאֵין קוֹנִין שְׁבִיתָה אֲלֵא בְּמָקוֹמָן פְּנֻכְסֵי הֶפְקָר עַכ"ל וְאִם הֵם מְוַפְקָדִים אֲצֵל גוּי אַחַר נְמִי פְּשִׁיטָא דְּתַמִּיד שְׁבִיתָתָן בְּמָקוֹם שְׂמֻנְחִים דְּמַה שְׂיִיךְ לוֹמַר פְּרָגְלֵי שְׁבִיתָתָן הַמְּפָקִיד אוֹ הַנְּפָקֵד וְאִם הֵם מְוַפְקָדִים אֲצֵל.

יִשְׂרָאֵל וּבְאַחֲרֵי הַיִּשְׂרָאֵל אָז אֵינָם נְכֻסֵי גוּי אֲלֵא נְכֻסֵי הַנְּפָקֵד יִשְׂרָאֵל וְהֵם פְּרָגְלֵי וְהַפְּלָל נְכֻסֵי הַגּוּי תַּמִּיד אֵין שְׁבִיתָתָן אֲלֵא בְּמָקוֹמָן פְּנֻכְסֵי הֶפְקָר מְמַשׁ לְמ"ד דְּקוֹנִין שְׁבִיתָה כְּדַאִיתָא שְׂם בְּהַרִיטְב"א כְּמָה פְּעָמִים וּבַסְפָּר ת"ש בְּחֻזְם הָאָרִיךְ וְהַמְצִיא מַחְלֻקַת בֵּין א' לַש"ע וְא"י לְמָה כִּינּוֹן בְּמָה שְׂכַתָּב וּפְשִׁטָא דְּלִישְׁנָא מְשַׁמַּע דְּקִנּוֹ שְׁבִיתָה בְּמָקוֹם שֶׁהֵם מְוַנְחִים שְׂם וְאֲרֵי שְׁהַגּוּי הוּא בְּמָקוֹם אַחַר כִּי בְּנֻדַּאי כֵּן הוּא וְלֹא שְׂיִיךְ פְּלָל לוֹמַר שְׂיִהָא פְּרָגְלֵי הַבְּעָלִים דְּאֵילוֹ פְּרָגְלֵי הַבְּעָלִים הָא הַבְּעָלִים רְשָׁאִים לִילָךְ אֲרֵי אֲלֵךְ פְּרָסְאוֹת לְאִיזָה רוּחַ שְׂיִרְצָה וְהַא"ז תּוֹפְסֵי הַלְשׁוֹן עַל הַנְּהוּג דָּאֵם שׁוֹאֵל כְּלֵי מַגּוּי לֹא יוֹלִיכֶם אֲלֵא עַד סוֹף הַתְּחוּם מְמָקוֹם הַגּוּי מִשׁוּם דְּבְנֻדַּאי אִם שׁוֹאֵל מִמֶּנּוּ כְּלֵי מַבִּיתוֹ לְקַחוּ וּק"ל וְעֵינֵין בְּתוֹס' דָּף הַנ"ל וּבְהַרִיטְב"א מְשַׁמַּע מְדַבְּרֵיהֶם דְּאַפִּילוֹ נְכֻסֵי יִשְׂרָאֵל הַמְוַנְחִים עַל פְּנֵי הַשְּׂדֵה בְּאוֹצָר חוּץ לְתַחְנוּמוֹ אֵינָם פְּרָגְלֵי הַבְּעָלִים אֲלֵא הֵם פְּנֻכְסֵי הֶפְקָר לְכָל מַר כְּדַאִית לִי הוֹצִיא הֵכִי מִפִּי רַש"י אָבֵל סְתִימוֹת הַפּוֹסְקִים לֹא מְשַׁמַּע הֵכִי דְּמַה"ת יְגַרְעוּ מְנַפְקָדִים אֲצֵל אַחַר וַצ"ע: הַג"ה וְלָכֵן כו' אִם אֵין הָעִיר מְוַקָּף ר"ל אֲפִילוֹ ע"י פְּחוֹת פְּחוֹת מְד"א א"נ דְּרָךְ מְלַבּוֹשׁ וּק"ל: סִימָן תַּג כִּינּוֹן שְׂלֵא שְׁבֵת וְכו' פְּתַב הַת"ש וְאִם יִצָּא חוּץ לְתַחוּם יִכְנֹס וּכְאֵילוֹ לֹא יִצָּא וְהוּא פְּשׁוּט עַכ"ל וְא"י דָּאֵם יִצָּא לְדַעַת הָא וְדַאִי דְּאַסוּר לְכַנּוֹס אִם יִצָּא חוּץ לְד"א וְע"כ ר' דָּאֵם יִצָּא שְׂלֵא לְדַעַת דְּחָשׁוּב לִי מַחְצִיזָה זֹו כְּמַחְצִיזָה בְּנֵי אָדָם דְּסִי' ת"ה סְעִי' ד' אוּ בְּהוֹצִיאָוהוּ גוּיִם וּנְתַנּוּהוּ בְּדִיר וְסִהַר דְּנְמִי סִי' הַנ"ל וּמִטְעָם שְׁהֵרִי עַכְשָׁיו שֶׁהוּא חוּץ לְתַחְנוּמוֹ וְאֵין לוֹ אֲלֵא ד"א הַקֵּילוֹ לוֹ חֲכָמִים כְּדֵהֲקִילוֹ בְּהַנ"ל וְכַה"ג פְּתַב הַט"ז בְּפְשִׁיטוֹת סִסְק"ב וְאַדְרָבָה מְצִינוּ הִיתֵר כְּגוֹן שְׂאֲנָסוּהוּ גוּי וְכו' ע"ש וּמַה דְּפְשִׁיטָא לְהוּ מִיְבַעְיָ לְהַרִיטְב"א טוֹבָא דְּז"ל בְּתֵר שְׁהִבִיא נְמִי תִירוּץ רַש"י וְלִפִּי זֶה הִי נִרְאֶה שְׂאֵם הוֹצִיאָוהוּ גוּי מִן הָאֲלֵפִים דִּילְךְ לְשָׂאֵר הַהִיקָף שְׂמַהֲלָךְ אֵת כְּלוֹ דְּהָא הוּ' לְהַ כְּהוֹצִיאָוהוּ עַכּוּ"ם מִן הָאֲלֵפִים וּנְתַנּוּהוּ בְּדִיר וְסִהַר אָבֵל הַרְבּ מוֹרִי ז"ל אָמַר דְּהֵתֵם שְׁהֵהֲקָף כְּלוֹ חוּץ לְתַחְנוּמוֹ אָבֵל הֵכָא שְׂזָה הַהִיקָף הוּא סְבִיב תַּחְנוּמוֹ וּמִתְחִילָתוֹ נְאַסֵר בְּאוֹתוֹ הַהִיקָף שְׂלֵא הִיוֹ לוֹ אֲלֵא הָאֲלֵפִים שְׂלוֹ כְּשֶׁהוֹצִיאָוהוּ לְאוֹתוֹ קִצָּה שְׂנַאָסֵר בּוֹ לֹא חָשׁוּב כְּנְתַנּוּהוּ בְּדִיר וְסִהַר וְאֵין לוֹ

אָלאַ ד' אַמוֹת: וְכַנְרָאָה הָרִיטְבָא חֲזַר וְהוֹדָה לְסִבְרַת רַבּוּ ע"ש וְדוּק: וּמְטַלְטַל בְּכוֹלָה ע"י זְרִיקָה כְּתַב הַמ"א דְנוֹקָא בְּחַפְצִים שֶׁל אָדָם אַחַר שֵׁישׁ לוֹ תַּחֲוּם אַחַר דַּאל"כ הָרִי אָסוּר לְהוֹלִיכָה חוּץ לְאַלְפִים וּלְפִירוּשׁוֹ חַפְצִים דִּידְנִי לְאוֹ דְנוֹקָא חוּץ לְאַלְפִים אָלָא אֶפְיִלוּ תוּךְ אַלְפִים אָסוּרִים חוּץ לַד"א מִטַּעַם דְּהוּי נִפְרָץ בְּמִילּוּאוֹ לְמָקוֹם הָאָסוּר וְעַיִן בְּגִמְרָא וְלִיפָא מֵאֵן דְּפָלִיג בְּהָא אַר"ה שְׁהָרִי חוּץ לְאַלְפִים אֶפְיִלוּ ע"י זְרִיקָה אָסוּר מִפְּנֵי שְׂבִיתַת תַּחֲוּם שֶׁל עֲצָמָם אִךְ א"כ הִי אֶפְשָׁר לִומר אַחֲרֵי שְׁהִירוּשְׁלָמִי מִדְּמָה דִּין הָיִקְרָה הַנְּעֻשָׂה בְּשִׁבְתָּ לְנִתְנוּ בְּדִיר וְסֵהַר אָלָא שְׁרַש"י וְתוֹס' לָא ס"ל וּמֵן הַטַּעַם דְּעַד כָּאֵן לָא מְקִילִינוּ אָלָא בִּינוּצָא שְׂאֵם נַחְמִיר אַף תַּחֲנוּמוֹ הַפְּסִיד מִשָּׂא"כ בְּהַקִּיפוּהוּ דִּישׁ לוֹ תַּחֲנוּמוֹ וַא"כ לְגַבֵּי פְלִיו י"ל דָּאָף לְתַלְמוּדוֹן לִיקְהוּי כְּנוֹתְנוּ בְּדִיר וְסֵהַר דָּאָם נַחְמִיר עֲלֵיקְהוּ הָא אֶפְיִלוּ בְּתוּךְ אַלְפִים אָסוּרִים כְּנ"ל וְלִיקְהוּי מְוֹתָרִים בְּכוֹלוֹ אֲמַנְם דְּבָרֵי שְׂמוּאֵל עֲצָמָם שְׂאֵמֵר וּמְטַלְטַל בְּכוֹלָה ע"י זְרִיקָה ע"כ כְּדָפְנִי הַמ"א דְּהָא שְׂמוּאֵל אַף בְּנוֹתָן בְּדִיר וְסֵהַר גּוּפִי לָא ס"ל כַּר"ג שְׂם עֲמוּד ב' וּמְמִילָא סְתִימַת לְשׁוֹן הַפּוֹסְקִים אַף לְדִידָן מִשְׁמַע דְּאִינוּ אָלָא עַל פִּי פִּי הַמ"א וְהַטַּעַם שְׂבָאָמַת י"ל דְּאִינוּ כְּנִיתָן בְּדִיר וְסֵהַר לְדִידָן מִפְּנֵי שִׁמ"מ אִין לוֹ הַפְּסִד מִכְּאֶשֶׁר הִי לוֹ טְרָם שְׁהַנְקָף שְׁהָרִי מְעוֹלָם לָא הִי יְכוֹל לְטַלְטְלָם יוֹתֵר מִדְּ"א וּלפ"ז מַה שֶּׁהַמ"א סִי שַׁצ"ז סַב מְרַמְזֵי לְהַכָּא ר"ל דְּהַכָּא מִתְבָּאָר תוּ נ"מ בְּמַה שְׁנֹאָסְרוּ פְלִיו בְּתַחֲוּמִין וְאוּלָם כָּל זֶה לְשִׁטַּת הַתּוֹס' אֲבָל עַיִן ט"ז שְׁטַת רַש"י וְעַיִן רִיטְבָא פּוֹסֵק כְּרַש"י אֶפְשָׁר דְּבַחְפְּצִיו נְמִי תוּךְ אַלְפִים שְׂרִי וְאִין בְּזֶה מִשׁוּם נִפְרָץ בְּמִילּוּאוֹ אַף דְּחוּץ לְאַלְפִים אָסוּרִים אֶפְיִלוּ ע"י זְרִיקָה כִּינּוּן שְׂאִינוּ מִשׁוּם אִיסוּר טַלְטוּל זוּלַת מִשׁוּם אִיסוּר תַּחֲוּמִין מִשָּׂא"כ לַר"ה דְּהָאִיסוּר דִּידְהוּ הִינּוּ גְזִירַת טַלְטוּל מִשׁוּם גְזִירָה דְשְׂמָא יִמְשֹׁנָה וּמֵן הַתִּימָא מְכָל הַפּוֹסְקִים שְׂלָא בִּיאָרוּ כָּל הַצְּנוּךְ וּבִיוֹתֵר לְשׁוֹן הַרְמַב"ם שְׂכַתְבּוּ וּמְוֹתֵר לוֹ לְטַלְטַל בְּכוֹלָה ע"י זְרִיקָה וְצ"ע: סִימָן תַּד עַיִן סִי ת"ו בְּב"י מְבִיא הַגְּהוֹת הָרַא"ש דְּז"ל וְכֵן מִי שְׂבָא בְּסַפִּינָה לְתַחֲוּם בְּשִׁבְתָּ אוֹ בִי"ט וְהוֹצֵרָה לְנִקְבִיו מִשְׂמַשׁ אֶת נִקְבִיו וְאִי פִקֻחַ הוּא נִכְנָס לְתַחֲוּם וְנִכְנָס לְעִיר וְהו"ל כָּל הָעִיר כַּד"א וְחוּצָה לָהּ אַלְפִים וְתַמָּה עֲלִיו וְדַחַק בְּשָׁנֵי דְרַכֵּי וּמ"מ הַנִּיחוּ בַצ"ע בַּמ"ש וְחוּצָה לָהּ אַלְפִים וְלַעֲנֵד גְּרָם לוֹ מַה שְׁהַעֲתִיק וְכֵן מִי שְׂבָא בְּסַפִּינָה מְחוּץ לְתַחֲוּם דְּמִשְׁמַע שְׁהִיָּה ב"ה לְמַטָּה מִי בְּאוֹפֵן שְׂקִנָּה שְׂבִיתָה אֲבָל לְהַנּוֹסַח דְּלַעֲלֵל שְׂהוּא לְפָנֵי לַק"מ דִּי"ל דְּאִינְרִי בְּסַפִּינָה שְׁהַלְכָה כְּנוֹלָה לְמַעְלָה מִי דְלָא קִנְתָּה שְׂבִיתָה שְׂאָז בְּמָקוֹם שִׁיורֵד קוּנָה שְׂבִיתָה כְּמִבְּנָאָר בַּש"ע וּבְב"י בְּשֵׁם הַרְשֵׁב"א אִיתָא נְמִי הִילְכָף מִי שְׂבָא בְּסַפִּינָה בְּשִׁבְתָּ וְלָא יֵצֵא מִשָּׂם לִיבְשָׂה מַב"ה עַד עַכְשָׁיו הָרִי הוּא מְוֹתֵר לְצִאָת לִיבְשָׂה וְדִינוּ כְּכִנֵּי עִיר אִם הַנְּמַל תוּךְ תַּחֲוּם הָעִיר וַא"כ מִשְׁמִיעֵנוּ שְׂאֵם נִצְרָךְ לְנִקְבִיו וּבְאַלְפִים שְׂיִקְנָה שְׂבִיתָתוֹ אִינוּ מוּצָא מְקוֹם מְוָצָנַע אִי פִקֻחַ הוּא יִלְךְ לְמָקוֹם תַּחֲוּם הָעִיר וְיִקְנָה שְׂם שְׂבִיתָתוֹ עִם בְּנֵי הָעִיר וְיֵישׁ לוֹ הָעִיר וְחוּצָה לָהּ אַלְפִים לְכָל רוּחַ וְק"ל: (הַג"ה שְׁנִיָּה) וְאִם הוּא סַפֵּק וְכו' אֲזַלִּינוּ לְקוּלָא מְזָה מְבִנְיָא דְסַפֵּק דְרַבְּנָן לְקוּלָא וְאֶפְיִלוּ יֵישׁ שְׁנֵי סַפִּיקוֹת לְחוּמְרָא כִּי הָכָא דִּילְמָא הִיא לְמַטָּה מִי וְאֵת"ל לְמַעְלָה מִי דִּילְמָא יֵישׁ תַּחֲוּמִין לְמַעְלָה מִי וְעַיִן בַּמ"ל פ"ח מַה שְׂאָר אֲבוֹת הַטּוֹמְאָה שֶׁר"ל בְּדַעַת הַרְמַב"ם לְהִיפּוּף וּפְסִק דְּהָכָא מִפְּנֵי דְהַרְמַב"ם נִפְק (אִךְ עַיִן עִירוּבִין מ"ה ע"ב בְּתוֹס' ד"ה אִיבְעִית אִימ' לְדַבְרֵיהָ אִין רַאִי מִתַּחֲוּמִין דִּי"ל כְּמוֹ שְׁהַקִּילוּ אַף בְּדָבָר שֵׁישׁ לוֹ מִתִּירִין כֵּן ה"נ רָאָה הַרְמַב"ם לְהַקֵּל אַף בְּשָׁנֵי סַפִּיקוֹת: אֲמַנְם דַּעַת הָרִי"ף פ"ק בְּסוּגֵי דְאִין מְפָלִיגִין נִרְאָה דַּס"ל דְּאִין לְחַלֵּק בֵּין דְּבִרְיָהּ דְּתַחֲוּמִין לְדַשְׂאָר אִיסוּרִים דְּדַבְרֵיהָּ

מדמקשה על פי ר"ח מדבמקום מצוה שרי ע"ש וק"ל ודברי התוס' הנ"ל יש לדחות פיון
דהוא תירוץ לא נשאר במסקנא וי"ל דנמי לא אזיל למסקנת רב אשי) הו אמת שבספר
איגרת הרמב"ם ראיתי פתב שם תחילה בפסקו בלשון זה והשאלה שנסתפק להתלמוד
אם יש תחומין למעלה מי זה האיסור למעלה מי ביבשה הוא אבל אור הים שהוא
פרמלית לא יתלה בו איסור תחומין למעלה מי: ושוב שנית בהתשובה לבבל אחרי
שבאר טעמו דבמים אפילו פחותים מי אי אפשר להיות בו דין תחומין ד"ת אפילו י"ב
מיל כתב וזה שאנחנו אמרנו דבר זה וכו' וביארנו בבאר שהשאלה אם איסור תחומין
הוא למעלה מי או למטה מי אמנם היא ביבשה כמו שנתבאר בתלמוד לשונות אלו לפ"ר
מורים שר"ל דבמים למעלה מי אפילו בכלל ספק אינו כי לא היה שאלת התלמוד עלי'
וא"כ לא נשמע פנ"ל מיני דאף בשני צדדים להחמיר מקלינו בדרבנן אבל חלילה
להעלות פנה בדעתו ודא דמה"ת סברה פזו דאם למעלה מי ביבשה הוא ד"ת בי"ב מיל
למה לא יהא אסור בכרמלית מדרבנן מיהא.

ותו שהרי בהדיא מבואר בגמרא (אף אם לא היה לו גירסות הלישנא אחרת) למה
דס"ד ליפוט מעובדא דר"ג דאף בים יש תחומין למעלה מי אע"כ לדחוק בהלשון דמה
שאמר ואמנם המים שגבהו י' טפחים ההליכה על גבם מותר לפי שאין איסור תחומין
למעלה מי בכרמלית היינו מפני שהאיבעי' לא אפשרה: (ובסגנון זה מביא הב"י בבאר
בסי' רמ"ח) והשאלה בתלמוד וכו' זה האיסור למעלה מי ביבשה הוא.

ע"כ נמי על דרף זה זה האיסור שחייבין לנהג בו בתחומין די"ב מיל ביבשה הוא אבל
אור פרמלית לא יתלה בו איסור תחומין למעלה מי נמי ע"כ שלא יתלה בו הספק איסור
מפני שהוא ס"ד וכן התשובה לבבל נמי ע"כ לומר שבקי לקרא דדחק ומוקי אנפשי'
וא"כ חזרה ראיתי בדין ב' ספיקות לאיתנה: אמנם לפ"ז מ"מ עדיין צ"ע דלפ"ז מחליט
דבאור יבשה שבתלמוד הספק די"ב מיל לחומרא וכדמסיים להדיא בהתשובה לבבל
בלשון זה ולא השגחנו בכמות התחום אלא באיכותו אם הוא יבשה כדי שיהיה בו איסור
תורה ודאי למטה מי או כל דבר אם הוא (למטה) וצ"ל למעלה מי ויהיה בו איסור
מספק וע"כ ר"ל או כל דבר היינו האיבעי' שבגמרא על גבי עמוד או בקפיצה והן הן
הדברים שהגיה הרמ"א וכתב מיהו אם היה הולך בדרף זה דהיינו ע"ג עמוד או ע"י
קפיצה וכו' ותימא לי איך אפשר דמפני דים הוא פרמלית ומעביר מותר בו ד"ת לא יהא
אפשר שיהיה בו תחומין ד"ת עד דלהכי בהאור שהוא ספק הני ס"ד לקולא ועל גבי
עמוד גבוה י' ואינו רחב ד' שהוא מקום פטור כמבואר סי' שמ"ה יהיה באורו ספק
דאורייתא ונהרי לדעתי ברור מעביר ד' אמות ע"ג עמוד אינו רחב ד' אפילו מותר הוא
כמו שמותר להוציא ממנו לאחד משני הרשויות ונמי נימא איך אפשר שיהיה בו תחום
דאורייתא למטה מי וא"כ באורו דהיינו גבוה י' נמי נימא ס"ד לקולא וצ"ע ואולי מפני
כך משנה לשון הגמרא ונקיט האיבעי' דע"ג עמוד בלשון זה שקפץ ע"ג עמודים שאינם
רחבים ד' על ד' ור"ל שהאור שפין עמוד לעמוד הוא אור ר"ה וצ"ע: בריש סי' ת"ה
מביא המ"א פלוגתא דתשו' אם למ"ד י"ב מיל ד"ת אף בכלים הכי דינא או דבכלים
לכ"ע דרבנן וגופי התשו' אינם עמדי.

ולפ"ר יש ראיה דכלים לכ"ע דרבנן מדף מ"ה ע"ב דמקשה וליקני שביתה באוקיינוס וכו' ודילמא הנה אולי והנהו אחרניא ניהו איבעית אימא הוי ספק דדבריהם וקשה הא נדאי חוץ לי"ב מיל באו מאוקיינוס א"ו דבכלים דומיא דגשמים לכ"ע הוי דרבנן אבל י"ל דנכסי הקפר אף למ"ד דקונין שביתה נדאי אינו אלא דרבנן ודוחק לו' שהפוסקים פהירושלמי לא משגיחים כלל בתלמודן כמו שאינו בהראיות שבתוס' והרא"ש דמה"ת ורבנאי הם דוחקים באותן ראיות להשוותם עם הירושלמי ולהכי משמע לי הנ"ל ראיה: אמנם דף ע"ט ע"ב מוכח איפכא כיון דלר' עקיבא דתחומין דאוריית' ה"ה פלים ממילא ה"ה י"ב מיל לשטת הירושלמי ודוק: ובעיקר הפלוגתא די"ב מיל אי הוי דאורייתא קשיא לי דבדף נ"ה ע"ב במה דמקשה רב חסדא על רב הונא מן מחנה מדבר הא מוכח דג' פרסאות שהוא שנים עשר מיל הוי ד"ת דאל"ה לא מקשה מידי וצ"ע ויש לדחוק שהקושני' לר"ע דס"ל כל תחומין ד"ת: (הג"ה) ואם כבר יצא אלפים ממקום שפגע למטה וכו' הוי לי' כל העיר כד' אמותיו וכתב המ"א צ"ל דמקרי יצא שלא לדעת ורבנאי דהכי הוא ובהב"י בשם המרדכי נאמר נמי רבינו יואל התיר ספינה הבאה מחוץ לתחום בשבת לעיר שהוקפה לדירה שקל העיר להם כד"א ופירושו הב"י שכתב זה למ"ד יש תחומין למעלה מי' וממילא ה"ה אם כבר יצא אלפים ממקום שפגע למטה והספינה באה לתוך העיר המוקפת לדירה דחשוב יצא באונס מחוץ לתחום שהרי הגוים מוליכי הספינה הוציאוהו מחוץ לתחום והניחוהו בהעיר וה"ה אם הספינה נחה בפישה מחוץ להעיר ומפני הגשמים או ז"ז מוכרח לצאת מד' אמותיו דהיינו הספינה דחשוב יוצא מתחומו באונס לתוך העיר והוי כשלא לדעת דכל העיר כד"א משא"כ הר"ן דהיינו הי"א שפסי' רמ"ח כדבארתי שם שנוכנס בשבת להספינה אף שבארתי נמי שם שהכניסה בהיתר ע"פ דעת הרשב"ם וה"ג מ"מ מדינדע שתצא חוץ לתחום והוא ירצה להלן בה בכולה זה נדאי הוי לדעת ולולא ששבת באויר מחיצות הנה אסור לו לזוז מד' אמותיו ואין ה"נ אפטר אם הספינה היתה הולכה ושבתה ע"י הפלגה בעיר מה שלא אסיק אדעת' שתבא שם הנה נמי לרבינו יואל הנ"ל אף העיר כולה כד"א וזה דלא פדברי ספר ת"ש שפסי' רמ"ח ס"ק י"ג ע"ש: סימן תה סעיף א' מעמידת רגליו ולחוץ עיין מ"א פתב ונה ג"כ אנוס הוא בריחוק אמה הלשון קצר פי במה הוא אנוס מן הסתם לצאת אפילו אמה אחת ולשון הראב"ד כף מעתה מי שיצא חוץ לתחום אמה או מי שהחשיף לו חוץ לתחום אמה שהוא אנוס בריחוק אמה וכו' ועיקר קושנייתו מן מי שהחשיף דזה נדאי אנוס הוא אחרי שהחשיף עליו היום בפתע פתאום וכן מי שיצא הוקשה לו סתימות הרמב"ם בהלכה י"ב במי שיצא שלא לדעתו ומשמע שקאי נמי על המבואר לעיל מזה אמה אחת והאמת פי תי' הה"מ מלבד שהוא דחוק אף לא משני מידי על מי שהחשיף שנדאי דעתו הנה לכנוס ולמה יאסור בריחוק אמה הא יוכל לברור לצד העיר וצ"ע נמי כל זה על הטור וש"ע שסתמו נמי פהרמב"ם בכל מקום ואולם לדינא יפה פסק המ"א דיש להקל באונס דומי' דמי שהחשיף וכן בדין דסעיף ד' באם יצא פחות מד"א אם לא שקבר בירר בד"א פדכתבו הראב"ד ורשב"א: סעיף ו' מוקפת לדירה כתב מ"א משמע וכו' ובמהר"ל כתב וכו' צ"ע בגוף הספר פי לפ"ר משמע לי שאין דבריו ענין לנדון זה אלא איירי בבא בספינה שלא שבתה כל השבת למטה מי' והתיר ליקנס מטעם הרשב"א שכתבתי סי' ת"ד: שם נתנוהו עכו"ם חוץ לתחום בדיר וסהר ומערה או בעיר אחרת מוקפת חומה לדירה משמעות

כאילו אף דיר וסהר צריף להיות מוקף לדירה וכן המשמעות לפ"ר בקרא"ש ע"ש ואילו
כן נדאי יש לתמוה דא"כ דכל היכי דלא שבת באויר המחיצה מבע"י בעינו שתהא
המחיצה מוקף לדירה הרי חזינו בסעי' ד' דמותר לעשות לו מחיצה של בני אדם דנדאי
לא חשוב מחיצה זו מוקף לדירה דהיינו פתח ולבסוף ישב ואינו נלמד בהש"ס אלא
מדמיון נתנוהו בדיר וסהר: אמנם הטור דקדק ובסי' ת"א כתב הדין דהוציא והו גוים
והביא והו לעיר פתח ובלבד שתהא מוקפת לדירה והכא לא כתב אלא נתנוהו גוים או
שיצא באונס ונכנס בדיר או סהר שהוא מוקף מחיצות מהלך את פולו ואינו מצריף מוקף
לדירה והיינו לענ"ד מדאיתא בהה"מ פ"ק כ"ז מה"ש הלכה ד' בשם הרשב"א בלשון זה
דוקא כשהרה"ר מותר לטלטל בו כגון שהוא מוקף לדירה או פחות מסאתים אבל אם
לא הנה מוקף לדירה והנה יתר על סאתים פינו שאינו מותר לטלטל בו אלא בד"א אין
לו אלא ד"א ולדעתו צ"ל מה שלא חילקם המתני' ריש מי שהוציא והו גבי דיר וסהר בין
יש בו סאתים או יותר דסומך עצמו על הסתם דדיר וסהר אין בהקיפם יותר מסאתים
כמו דסומך עצמו דסתם עיירות מוקפת מחיצה ובאמת הרמב"ם לא ניחא לו בזה וחולק
כדאיתא בהה"מ פ"ז מה"ע ולהכי סותם נמי הטור הכא בדיר וסהר ואינו מקפיד שלא
יהיה יותר מסאתים אף בעיר שהוצרף לפרש מוקפת חומה שזה ההבדל שבעיר ששוכת
בה או מניח עירובו העיר כד"א אפילו עיר פרזי משא"כ בעיר זו שלא שבת בה
דלומדים התוס' והרא"ש בק"ו מתל ששבת באויר מחיצות ומ"מ צריף שלא יהיה יותר
מסאתים לשטתו דלא כהרמב"ם והיינו דצריף להיות מחיצה המתרת בטלטול ה"ה בעיר
דמסתמא ההיקף יותר מסאתים ואינה מתרת הטלטול אלא בפתח ולבסוף הנוקף צריף
מחיצותיה להיות מוקף לדירה כתב נמי הטור הכי בבבאור אבל באמת לשטתם בדיר
וסהר דסתמא אינה מוקפת לדירה מוכרח להתנאי שלא יהיה יותר מסאתים ובזה במקילא
ל"ק ממחיצה דבני אדם שהיא לכל היותר אינה אלא מאלפים אמה ולא בית סאתים
כדמתרת נמי הטלטול מטעם זה ה"ה דמהני לענין תחומין וצ"ע על הש"ע שקיצר כל
כף: סעיף ז מי שהפליגה וכו' הואיל ושבת באויר מחיצות.

לפסק הש"ע בסי' ת"ד דלכ"ע במים למעלה מי' אין תחומין ע"כ דזה איירי בגושששת
למטה מי' דלמעלה מי' בלא זה מהלך את כולה כדאיתא בש"ס אלא אי אמרת אין תחומין
למעלה מי' למה רצו ומדקדק הואיל ושבת באויר מחיצות אף דקי"ל כר"ג אפילו בדיר
וסהר ש"מ דאיירי ביצא לדעת ואף דלשטתו בסי', רמ"ח אין שום היתר להפליג אפילו
תוף ג' ימים למטה מי', (ולמשמעות דעתו פה בהב"י ע"פ תשו' הרמב"ם אפילו קודם ג'
ימים אסור ובזה עיין סי' רמ"ח מה שכתבתי) ודוחק שמעמיד הדין למי שעובר לדעתו
על איסור תחומין ויצא באיסור לכן הנלענ"ד דאיירי ביצא בהיתר אפילו בע"ש כגון
לדבר מצוה מ"מ פיון דלדעת יוצא לולא שבת באויר מחיצה הנה אסור חוץ לד"א ובזה
מ"מ אם מחמת אונס הוכרח לצאת מספינה זו לאחרת או שבא ע"י אונס לעיר פיון
שמחמת אונס הוכרח לצאת מהספינה ששבת בה שהיא לו ד"א דתחומו הני פהוציא והו
גוים ונתנוהו בדיר וסהר דכולה לו כד"א ודברי המ"א בשם הגהות אשר"י אין ענין לזה
ע"ש: סעיף ח ומיהו אם התזירוהו לעירו דין זה המציאו הרא"ש ומרדכי בשם מהר"מ
ע"ש.

ולענ"ד הרמב"ם לא ס"ל הכי שְהָרִי כְתַב פְּרָק כ"ז מה"ש הַלְכָה י"ג יֵצֵא לְדַעַת אַע"פ שְחִזֹר שְלֵא לְדַעַת אֵין לוֹ אֶלָּא ד"א וְכֵן אִם יֵצֵא חוּץ לְתַחוּם לְדַעַת אַע"פ שְהוּא בְרַה"י כְּגוֹן דִּיר וְסִהַר אֵין אֶלָּא ד"א מִשְׁמַע בְּרוּר דִּינִיָּהֶם שְׁנִים וְאַפִּילוּ הִנְחִזֹר לַעִירוֹ אֵין לוֹ אֶלָּא ד"א כְּמוֹ בְּיֵצֵא לְדַעַת וְכֵן לְדִיר וְסִהַר וְכֵן לְדִיר וְסִהַר לְמַד מְדַמְיוֹן יֵצֵא לְדַעַת וְהִנְחִזֹר שְלֵא לְדַעַת כְּדַכְתַּב הַב"י עַל יֵצֵא לְדַעַת שְׁאִינוּ מוֹעִיל לוֹ מְחִיצוֹת בְּגִי אָדָם שְׁנִלְמַד מְדַמְיוֹן זֶה ע"ש וְאוּלָם מִפִּי רַש"י ז"ל אֵיכָּא לְמִיָּדָה קִצַּת דְּאֶזְזִיל בְּשִׁטַּת מַהֲר"ם שְהָרִי כְתַב עַל דְּבָרֵי ר"פ שְׁאֲמַר פִּירוֹת אָנוּסִים הֵם פִּירוּשׁוֹ וַיֵּשׁ לָהֶם אֲלַפִּים לְכָל רוּחַ אִם י"ט הוּא וְאִם שְׁבַת מְנוֹתֵרִים בְּאֲכִילָה מִשְׁמַע אֶבֶל לַעֲנֹן טְלִטּוּלָם אֵין בְּשִׁבַת נ"מ וְקִשָּׁה אֲמַאי הָא נְמִי נ"מ בְּעִיר מְעוֹרְבַת לְטְלִטּוּלָם בְּכָל הָעִיר אֶלָּא מִשְׁמַע דְּזֶה אַף בְּאָדָם שְׂרִי וְחוּץ לַעִיר בְּשִׁבַת לֹא אֶפְשָׁר וְשְׁפִיר וּק"ל: הַג"ה הַמְּנוֹקֶפֶת מְחִיצָה לְדִירָה תְּמַה אֲנִי מְנִין לְהַרְמ"א זֶה הָא בְּהָרָא"ש וּמְרַדְכִי וְהַגְּהוֹת מִיָּמוֹן לֹא נִזְכָּר כָּלֵל תְּנַאי זֶה וְכֵן לַעֲנַ"ד בְּדִין דְּזִיל בְּתַר טַעְמָא שְהָרִי הַשְׁוֹבַת בְּעִיר יֵשׁ לוֹ אֲלַפִּים אֲמַה לְכָל רוּחַ וְהָעִיר כְּנֹלָה כַד"א אֶפִּילוּ אֵינָה מְנוֹקֶפֶת כָּלֵל וְכַדְאִיתָא בְּטוּר סִי' שַׁצ"ח וְכֵן בְּהָרָא"ש פְּרָק מִי שְהוֹצִיאָוּהוּ וּבִיָּאָר הָרָא"ש שְׁם הַלְכָה י' שְׁזָה הַהֲבַדֵּל שְׁדוּקָא בְּשׁוֹבַת בְּעִיר אוֹ נוֹתֵן עִירוֹבוּ שְׁם חֲשׁוּבָה כְּנֹלָה כַד"א אַף בְּלֹא הִיקָף מִשָּׂא"כ לְמוֹכָא מְחוּץ לְתַחוּם אוֹ לְהוֹצִיאָו גוּיִם וְנִתְנוּהוּ בְּדִיר וְסִהַר שְׁמַפְנֵי שְלֵא שְׁבַת שְׁם בְּעִי הִיקָף מְחִיצוֹת שְׁלַ יֵשׁב וּלְבַסוּף הִיקָף וְכֵן בְּשִׁבַת בְּאֹרִי מְחִיצוֹת וְאִינוּ עִיר צָרִיף שְלֵא יִהְיֶה יוֹתֵר מִבֵּית סָאֲתִים וּבְדִין דְּהִקָּא בְּהִתְזִירוּהוּ לַעִירוֹ הָא יִהִיב הַטַּעַם רִישׁ הַפְּרָק בְּשֵׁם מַהֲר"ם דְּכָל הָעִיר הוּא לוֹ כַד"א וּמַהֲלָף אֵת כְּנֹלָה כִּינּוֹן שְׁשִׁבַת בְּהַ בֵּין הַשְּׁמִשׁוֹת וְא"כ דְּזֶה הַהִיקָר הוּאִיל שְׁשִׁבַת בְּהַ מַה לִּי אִם הִיא מְנוֹקֶפֶת אוֹ פְּרָזִי וְכֵן מוֹכַח לְהַדְיָא מִן הַרְבֵּינוּ יְרוּחָם נִתִּיב י"ב חֶלֶק י"ח שְׁזָה לְשׁוֹנוּ דָּף צ"ז מִי שְהוֹצִיאָוּהוּ גוּיִם וְכו' וְכ"ש יֵצֵא לְדַעַת וְהִתְזִירוּהוּ לְדַעַת וְכַתַּב הַרְמַב"ם דְּכָל הָעִיר לוֹ כַד"א מַהֲלָף כְּנֹלָה כִּינּוֹן שְׁשִׁבַת בְּהַ ב"ה וְעוֹד פְּשׁוּט מִי שְהוֹצִיאָוּהוּ גוּיִם וְהוֹלִיכוּהוּ לַעִיר אַחֲרָת אוֹ לְדִיר וְסִהַר מְנוֹקֶפֶת שְׁמַהֲלָף כְּנֹלָה שְׁאִינוּ אֶלָּא כַד"א הָרִי לָף בְּהַדְיָא שְׁבַעִיר אַחֲרָת הַקִּפִּיד וְכַתַּב מְנוֹקֶפֶת וּבְדִין מַהֲר"ם סִתָּם כִּינּוֹן שְׁשִׁבַת בְּהַ לְכֵן לַעֲנַ"ד אִם לֹא נִפְקוּ הַדְּבָרִים מִן הָאֵז"ז שְׁמַרְמִזוּ אֵלָיו וְאִינוּ בְּיַדִּי שְׁגָגָה הִיא הַג"ה זֹו סְעִיף יֵט וְאֶסוּר לְטְלִטּוּלָם.

עֵינֵי ט"ז פִּירוּשׁוֹ לְהַטוּר. וְלַעֲנַ"ד הָעִיקָר כְּדַכְתַּב הַמְהַרְש"ל דְּאַפִּילוּ בְּמִזִּיד כָּל שְׁבָאוּ בְּעִיר מְנוֹקֶפֶת כָּל הָעִיר כַד"א דְּהָא כְּבָר כְּתַבְתִּי שְׁמִשְׁמַעוֹת הַרְמַב"ם בְּדִינוּ שְׁבַסְעִי ו' מְדַמְיוֹן יֵצֵא לְדַעַת וְהִתְזִירוּהוּ גוּיִם לְמַד וְא"כ כְּמוֹ דְּחֲשׁוּבִים בְּחִזְרָה לְמְקוּמָם אֶפִּילוּ בְּמִזִּיד אָנוּסִים כֵּן בְּהוֹבָאוּ לְמְקוּם מְנוֹקֶפֶת חֲשִׁיבוּ תְּמִיד אָנוּסִים תּוֹ הָאָרִיף לִיִּשְׁבַת הַטוּר בְּלִישְׁנָא יִתִּירָה וּמַה שְׁמַסִּיִּים בְּטַעַם הַטוּר הָרִי מ"מ הוּא לְהַדְיָא דְלֹא כְּהָרָא"ש שְׁדַיִיק אֶבֶל וְכו' כִּינּוֹן דְּמִתֵּר לִישְׁרָאֵל אַחֲרָ הָרִי מְבִנְיָאָר הָא מַה דְּאֶסוּר לְכָל יִשְׂרָאֵל אֶפִּילוּ בְּבָא מְחוּץ לְתַחוּם אֶסוּר בְּטְלִטּוּל וְעֵינֵי בִיש"ש פ"ק דְּחֻלִּין סִי' ל"א גַם מַה שְׁהַעֲלָה בְּעִיקָר קוּשְׁי' הִיש"ש דְּזֶה טַעְמָא דַּת"ק בְּאֲמַת לֹא נִרְאָה כָּלֵל מִמָּה דְּנִאָמַר חֲסוּרִי מְחַסְרָא דְּמִשְׁמַע בְּרוּר דְּעִיקָר פְּלוּגָתָא לְרַב דַּר"ג אִינוּ מְחַמֵּיר בְּמְנוֹקֶפֶת לְטְלִטּוּל בְּסַפְקָא מוֹכֵן כְּבִנְדָאִי.

וּלְהָרִי"ף אֵין זֶה עֲנִין לְזֶה דַּמ"מ הֵנִי לִי לַר"ג לְאֶסוּר הַטְלִטּוּל מְצִיד דַּעַכ"פ אֶסוּר בְּאֲכִילָה מְסַפְקָא וְהוּי כְּמְנוֹקֶפֶת דְּעַצִּים וְאַבְנִים דְּכֻלֵּי עֲלָמָא מוֹדִים בּו' וְכֵן הַמ"א סִי' תַקט"ו שְׁכַתַּב שְׁאִנִּי הֵתָם דִּישׁ הִיקָר אֲכִילָה אִם חֲזָרוּ לְמְקוּמָן מְלַבַּד שְׁהַסְכְּרָה גְרוּעָה דְּנִימָא הוּאִיל ע"י

איסור שְׁהָרִי הַחֲזֵרָה גּוּפָא אָסוּר הוּא אַף גַּם מ"מ לְהִדְיָא נֶגְדָא הָרָא"ש פּנ"ל: לְכֹן אַף דְלִדְיָא מְבִיא הַמ"א פְּמָה פּוֹסְקִים הַמְסַכְּמִים עִם הָרִי"ף וְרָא"ש מ"מ קוֹשְׁנֵי הַיִּש"ש מִן הַסְּנֵיגָא (אַף בְּזוּה פְּכָר מְבִיא הַמ"א מַה שֶׁהַיִּש"ש עֲצָמוּ דְחַק בַּהֲג"ה ס' ה') וְעַל הַטּוֹר שֶׁהוּא אָבִיו עֲדִינָן צ"ע.

אַף גַּם לְדִידֵי קוֹשְׁיָא פְּסַק הָרִי"ף וְרָא"ש ו"ל מִמָּה דְאִיתָא שְׁבַת דָּף מ"ו ע"ב הַנּוּחַ לְגַר שְׁמֹן וּפְתִילָה הוּאִיל וְנַעֲשֶׂה בְּסִיס לְדָבָר הָאִיסוּר וְקוֹשְׁיָא שְׁמֹן הָא מְעַצְמוּ הַקּוֹצָה לְמַצְוֹתוֹ וְלֹאִיסוּרוֹ וְלָמָּה לִי טַעְמָא דְבְּסִיס וְע"כ פְּדַכְתְּבוּ תוֹס' שָׁם דָּף מ"ב ע"ב דְּעַל הַנֵּר עֲצָמוּ וְכו' ע"ש ה"נ צ"ל דְּצָרִיף לְטַעַם דְּבְּסִיס לְגַבֵּי הַשְּׁמֹן מִחֲמַת הַטְּלָטוּל וְא"כ לְהָרִי"ף הָא הַשְּׁמֹן מִיַּד שְׁאָסוּר בְּאֶכִילָה מִצַּד הַמְסַתְּפָק מְמַנּוּ חַיִּיב מִשּׁוּם מְכַבָּה וְאֶפְּיֵלוּ הַמְטַפְטָף מְפִנֵי שֶׁהַקּוֹצָה לְמַצְוֹתוֹ וְלֹאִיסוּרוֹ הָרִי מְמִילָא הִי הַשְּׁמֹן פְּאָבְנִים וְאָסוּר בְּטְלָטוּל מִצַּד עֲצָמוּ וְלָמָּה לִי עַל הַשְּׁמֹן טַעַם דְּבְּסִיס אָמְנָם אֶפְשָׁר דַּל"ק פְּשָׁנְדַקְדַק בְּלִשׁוֹן הָרִי"ף שֶׁפְּתַב וּבְמִקְצָה דְּמִי.

הָרִי שֶׁלֹּא פְּתַב שֶׁהֵם מְקוֹצִים דְּאִזְ הִיָּה מְשַׁמַּע כְּמוֹ טְבַל דְּמוֹדָה בֵּינָה ר"ש אָבֵל בְּאַמַּת אֵינוֹ דוֹמָה לְטְבַל דְּאֵינוֹ מְקוֹשָׁר לְאֶכִילָה עַד שֶׁיַּעֲשֶׂר מִשְׁא"כ מַה דְּלִמְחָר מְמִילָא שְׂרִי אֵלָא דְּמַדְמָהוּ לְמִקְצָה דְּאוֹצָר דְּנָמִי מְסַלֵּק דְּעֵתוֹ מִיַּנְיָה הַיּוֹם וְתִלְיָא בְּפִלּוּגְתָא דְּר"י וְר"ש וּמְפִינּוּן שְׁהָרִי"ף פְּסַק בִּי"ט כְּר"י לְכֹן אַף זֶה אָסוּר וּבְזוּה שׁוּב לִק"מ לֹא קוֹשְׁנֵי מְהַרְשֵׁ"ל מְדַר"ג גּוֹפִי' דִּי"ל ר"ג כְּר"ש ס"ל דְּלִית לֵיהּ מְקוֹצָה זוּלַּת דְּמְחַנְפָּר וְכֹן הַטּוֹר יָפָה פְּסַק מְדַקִּי"ל כְּר"ש בְּשְׁבַת לַכ"ע וְקוֹשְׁיָתִי נָמִי ל"ק הוּא מְדַנְּאֶמְרוּ הַדְּבָרִים אֵלֶּכָּא דְּר"ש וּמ"מ צ"ע רְאֵינָתוּ מְנ"ל וְאוּלָם בְּאַמַּת בְּשְׁבַת דָּף קִי"ז מְשַׁמַּע בְּרוּר בֵּין מְפִי' רְש"י וּבֵין מְתוּס' ד"ה הֵתָם דְּמִידֵי דְּמִיכָל דְּאֵינוֹ רְאוּי הַיּוֹם מְפִנֵי אִיסוּרוֹ דוֹמָה מְשַׁמַּע לְטְבַל וְאָסוּר לַכ"ע וְא"כ פְּסַק הָרִי"ף וְנָדָא שְׁפִיר אֵלָא שֶׁהַקּוֹשְׁיּוֹת צ"ע: סִימָן תו וְיִתְרַחֵק מְמִקּוּם שְׁנִפְנָה עַד שֶׁיִּכְלָה הָרִיחַ וְשָׁם יֵשׁ לוֹ לְשׁוֹן הַרְמַב"ם פֶּרֶק כ"ז אִם נִצְטָרְף לְנִקְבֵי הָרִי זֶה יוֹצֵא וּמְרַחֵק וְנִפְנָה וְחוֹזֵר לְמִקּוּמוֹ וְכֹן בְּסִפְרוֹ אֲגָרַת הַתְּשׁוּ' פְּתַב אָסוּר לוֹ לְצֵאת מִן הַסְּפִינָה אֵלָא וְכו' וְעוֹשֶׂה צְרָכֵי וְחוֹזֵר וְצ"ע: סִימָן תַּח סְעִיף א' מְוֹתֵר לְעֵרֵב וְכו' וְלִשׁוֹן הַטּוֹר מְפִנֵי שְׁעִירוּבֵי תְּחוּמֵי דְּרַבָּנָן הַקְּיָלוּ וְהַתִּירוּ לְמִי שְׁצָרִיף וְכו' שְׁיִתְּנוּ וְכו' וְתִימָא לִי הָרִי אִיתָא דָּף ל"ה ע"ב גְּבִי מִי שְׁנַתְּגַלְגַּל עִירוּב חוּץ לְתַחוּם קְסָבֵר ר"מ תְּחוּמֵי דְּאוֹרְיָתָא דְּהֵינּוּ כְּר"ע מַס' סוּטָה וּבְסוּף פ"ק דְּעִירוּבֵין דְּלַכ"ע לְר"ע וְר"מ וְר"ח לֹקִינַן עַל תְּחוּמֵי דְּאֶלְפִים אָמָה א"כ תְּמַהֲתֵי מְעוּלָם לְר"מ וְכֹן לְר"ע מְצִינָן דְּאִית לֵיהּ ע"ת אַף ע"י פַּת בְּדָף ס"א וְאִיף יֵשׁ כַּח בְּיַד חֲכָמִים לְהַתִּיר אִיסוּר דְּאוֹרְיָתָא ע"י עִירוּב וְעֵינָן מַס' בִּיצָה דָּף ב' ע"ב בְּתוּס' ד"ה וְהִי בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי פְּתַבוּ וְכו"ת ע"י עִירוּבֵי תְּבִשְׁלִי' וְכִי אֲתָא תְּקַנְתָּא דְּרַבָּנָן וְלַעֲקוֹר הַקְּנָה דְּאוֹרְיָתָא עַד כִּי מְצָאֵתִי ת"ל בַּהֲ"מ הַלְכוֹת עִירוּבֵין הַלְכָה ו' פְּתַב שְׁהַרְמַב"ן מְסַפִּים עִם הַרְמַב"ם שְׁאֵם עִירֵב ע"ת לְדָבָר הַרְשׁוּת אַף בְּפַת עִירוּבוֹ עִירוּב לְפִי שְׁמַצְיָנוּ ע"ת מְתִירָן אֶפְּיֵלוּ לְמ"ד תְּחוּמֵי דְּאוֹרְיָתָא אֵלְמָא עִירוּב בֵּין בְּפַת בֵּין בְּרַגְלֵי מִן הַדִּין הוּא מְתִיר וְכָאן אֲנִי קוֹרָא בּוֹ מְמִקּוּמוֹ וְכו' וְאֶפְשָׁר מִש"ה מְשַׁמֵּיט הַש"ע לְשׁוֹן הַטּוֹר וְאוּלָם יִרְאֶה לִי דְּאֶפְשָׁר דְּבַהֲכִי תִלְיָא הַפְּלוּגְתָּא הַחֹלְקִים עִם הַרְמַב"ם וְסוּבָרִים דְּאִף דִּיעֲבַד לְדָבָר הַרְשׁוּת לֹא מְהַנִּי מִשּׁוּם דַּס"ל דְּזוּה גּוּפָא פְּלֹגְתָּא דְּתַנְיָא דְּנִדְאִי מְוֹסְפָם וּמְקוֹבֵל בְּיַדָם דְּעִירוּב פַּת נָמִי מְהַנִּי וּמֵאן דְּסָבֵר תְּחוּמֵי דְּאוֹרְיָתָא הוֹכִיחַ מְזַה דְּאִף עִירֵב בְּפַת דִּין גְּמוּר הוּא וְהֵינּוּ נָמִי ר"מ דַּס"ל תְּחוּמֵי דְּאוֹרְיָתָא וְס"ל נָמִי עִיָקֵר עִירוּב בְּפַת

בדף נ"א ומאן דסבר תחומין דרבנן ס"ל דאינו אלא תקון חכמים ע"י שיהם אמרו ויהם אמרו והיינו ר"י בר פלוגתא דר"מ וילהי סובר עיקר עירוב ברגל ואומר במתני' שם לא אמרו מערבין בפת אלא להקל שזה מורה ודאי שאינו אלא תקון חכמים וילהי פיון דקי"ל תחומין דרבנן שפיר ס"ל דאף דיעבד לא מהני ואף לשון הטור פהגן אלא שפירא"ש פירק מי שהוציאוהו כתב דר"י נמי ס"ל תחומין דאורייתא וצ"ע.

ועיין בספר ת"ש סי' תי"ג ובהריטב"א ל"דף צ"ז ע"ב בד"ה שם ר"י אומר בפ"ה הר"ב"ד: ומ"ש שם הת"ש ולפי דברי הר"א"ש וסמ"ג צ"ל ה"א דקאמר ולימא תנא דבי איז הוא דלכאורה אין הכרע מזו דס"ל לר"י אין ברירה אפילו בדרבנן דהא ר"י ס"ל תחומין דאורייתא ובאמת הוא לפ"ר תמיה על הר"א"ש כי תי' הת"ש אינו מעלה ארוכה פלל ע"ש שהאריה בדברים שלענ"ד לא.

סלקו אדעתיה דהרא"ש וסמ"ג אבל לענ"ד הדבר פשוט ואדרבה מזה מוכח פדעתייהו שהרי צריך דקדוק מדוע אמר ולימא ליה תנא דבי איז הוא הכי הנה ליה למימר ולימא ליה ר"י אליבא דתנא דבי איז הוא א"ו משום דמר"י גופיה אין הכרע מדס"ל תחומין דאורייתא אף מדתני איז דינא דר"י אומר אין אדם וכו' ומדתני דבריו ש"מ דהכי ס"ל אף דבדאי איז לעצמו נמי כהלכה ס"ל דתחומין דרבנן א"ו דאיז ס"ל דאין הבדל דלמאן דל"ל ברירה בדרבנן ופיר דלהכי אמר דילמא תנא דבי איז הוא וק"ל ונה ברור: סעיף ה"ל ליש לו להלן ממקו' עירובו למחר אלפים אמה וכן הוא בהרמב"ם פ"ו וכן הוא בהטור ותימא לי הרי בגמ' דף מ"ג בעי רמי בר חמא אם נותן עירובו יש לו ד' אמות כמו שבת ולא איפשיטא וכתב שם הר"א"ש ה' ט"ו דמ"מ פסקינן דיש לו ד"א וכן פסקו תוס' בפשיטות דף ס' ע"ב ד"ה פאן וא"פ על הטור פשיטא דקשה דהי' לו לבאר הכי והרמב"ם א"י אם נימא דלא פסק הכי אלא דס"ל דאין לו ד"א קשה דא"כ איך אפשר לו ליפסק בתר הכי דהמדינה תחשב לו כד"א שלא פדעתי' רבינו יונתן דהא לספיקו דרמי ב"ח דאין לו ד"א מוכח מפי' קוש' תוס' והריטב"א דאף העיר אינה נחשבת לכלום דאל"כ מה תנן מה שנספך הוא מפסיד דהא מפסיד יותר דהיינו הד"א שהעיר נחשבת לו.

ודונח גדול בעיני שסמכו על ריש סי' שצ"ז דה"ה בנותן עירובו דהא בגמרא הוא איבעי' וגם הלשון ה"א לא משמע הכי וצ"ע: סעיף ה"ל לפיכך וכו' פיצד וכו' ואינו מהלך בעיר אלא עד סוף האלף ועל אופן זה נאמר במשנה אם הניח עירובו חוץ לעבורה מה שנספך הוא מפסיד ומקשו תוס' דלרבנן שאמרו הד"א הוא מכל צד ח' על ח' הרי הוא נשפך אם הניח עירובו ד"א חוץ לעיבור ומשני דאתיא המתני' או כר"א או כר"י דאמר בורר לו ד"א בכל רוח שירצה מה שנספך הוא מפסיד שנספך שמנה אמות ע"י העירוב ומפסיד שמנה אמות כצ"ל דהיינו הד"א מקום הנחת עירוב רחוק מהעיר והעיר דמוגין לו כד"א ומזה ראי' לפסק הרי"ף בסי' שצ"ז דלא כהר"ז"ה שם מדסתמא דמתני' דלא כהת"ק וא"כ למה דקי"ל כר"י והד"א הברירה בידו לברור לא שייך הדין שמה שנספך הוא מפסיד בהניח ד"א חוץ לעיר אלא כשפך הלה ממקום עירובו למזרח ושפיר מפסיד מה שנספך שהרי כבר בירר בד"א למזרח אבל כל זמן שלא הלה למזרח הא עדיין הברירה בידו נמצא משפך בהנחת עירובו ד"א מחוץ לעיר דלמחר אם ירצה לילה למזרח ילה אלפים

ושמנה אמות רחוק מהעיר: ואם ירצה לילך למערב יברר הד"א לצד מערב ואף כי נחשב לו העיר לד"א יוכל להלך אלפים פחות ד"א ואינו נפסד מה שמשפך משא"כ לשטת הרמב"ם שבסי' ת"ה ע"פ פ"ה"מ ששעמו דכיון שהוא מהלך ורוצה לילך נראה פבורר אל עבר פניו.

ה"נ לדעתו אפ"ש מיד שמניח עירוב למזרח העיר נראה כרצונו למזרח ושוב אין לו הברירה וצ"ע: סעיף הנ"ל עיון מ"א סק"א מסיים ומה שהרמב"ם מצריך ליתנו בתוך אלפים של ביתו דאם נתנו חוץ לתחום ביתו אסור לשוב לביתו רק צריך ללון בשאר בתי העיר תוך תחום עירובו.

וע"כ שקיצר ור"ל אם נתן עירובו חוץ לתחום ביתו ומחשיף שם אסור לשוב לביתו אבל העיקר הנה לו נמי לבאר דאם נתן העירוב שם מבע"י ושב לביתו או ששלחו ע"י שליח לשם והוא נשאר בביתו דמוכרח קודם פניסת שבת לעקור מביתו לבית שהוא בתוך תחומו וקלון שם דהא מוכרח להיות בשעת קניית העירוב במקום שאפ"ש לו להגיע לעירובו ואל"ה מה מועיל לו הליכה בבית שבתוך התחום אם בשעת קנייתו הנה חוץ לתחומו ונהרי הוא ממש פנותן עירובו חוץ לתחום שבסוף סי' זה דאין עירובו קונה לו ונהי כמי שלא עירב ויש לו שבימת עירו א"ו פונתו פדכתבתי ומה דאיתא סי' שצ"ח שמודדין התחום אלפים מעירו היינו היכא שקונה שבימה בהעיר בלא הנחת עירוב דפשיטא אז העיר נידן כד' אמות משא"כ במניח עירוב שקונה שם שבימתו ומשם מודדין האלפים לכל צד ואם פלטה מדתו בחצי העיר הפסיד חצי השני פשיטא דצריך להיות בה"ש תוך תחום העירוב והא"ר סק"ה כתב דאשתימיט להמ"א דברי הרמב"ם ע"ש ולמה שפירשתי דעת המ"א אין ענינו לסתירת דעתו ונהרי לה לשון הרמב"ם דף ע' ונהנתן את עירובו בסוף אלפים ונתגלגל וכו' לא אבד שבימת ביתו וכו' אבל נתן עירוב במקום שפירר חוץ לאלפי' מביתו פינן שפירר שם שבימה קנה לו עירובו שם שבימת' ואבד שבימת ביתו ונהרי הוא רחוק מביתו שהו' מקו' עירובו יותר מאלפים ולא יזוז ממקומו דהוי ליה כמו הינצא חוץ לתחום ואין לו אלא ד"א עכ"ל.

והברור שהרמב"ם קאי בשטת הרמב"ם בזה שאין לו אלא חצי העיר ודלא כ"א שבהג"ה אל' שבזה אינו עומד בשעת הרמב"ם דנותן עירובו חוץ לתחום יש לו שבימת ביתו אלא בשטת הרמב"ם א שבהדושו שמיביא הב"י בשם הה"מ בשמו וכן נמי דעת הר"י ועיין בת"ש סוף הסימן דנותן עירובו חוץ לתחום אבד שבימת ביתו ועירו לכן פוסק דאם נותן עירובו חוץ לתחום ביתו ואיירי ששוכת בביתו ולא עבר בה"ש פנ"ל דהוי פנותן עירובו חוץ לתחום דאינו רשאי לזוז מד"א דילי' וזה ברור: הג"ה וי"א דאפילו וכו' טור והג"מ פ"ק כ"ז מה"ש בשם סמ"ק וכן הב"י פ"ק ומ"מ שהגהות פ"ק כ"ז מה"ש פ"ק בשם סמ"ק פ"דברי רבינו ואני שם ובפ"ו מה"ע לא מצאתי הדברים ואין לומר שפירמז למה שכתבו בה"ש פ"ק הנ"ל סק"ט דין המהר"ם שבש"ע סי' ת"ה סעיף ח' ומיהו וכו' פ"ק כד"א וס"ל דשני הדינין מינשף שייכי אהדדי וט"ס נפל בין סמ"ק למהר"ם דא"כ הא הש"ע סותר עצמו דלעיל פסק כהמהר"ם והכא פסק בהרמב"ם א"ו דבאמת אין להם שייכות דשם הטעם הואיל ושבת בה הקא לא נקטו בלשונם אלא הואיל ולן שם משום דבאמת לא שבת בה שהרי שוכת במקום עירוב תחומו וזה נמי דעת הרא"ש ור' ירוחם

שְׁנַמִּי פֶסְקוֹ דִּין הַמַּהֲרָמ הַנִּל וּבִדְהָקָא פֶסְקוֹ פְּהַרְמַב"ם פְּדַמְבּוֹאָר בְּהַרָא"ש בְּקִינְצָר וּבַר"י בְּאִנְרָךְ דָּף צ"ה ז"ל וְלַפְעָמִים יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהָרוּיִם פִּיצַד אִם הוּא מוֹדָד אֶלְפִים מְעִירוּבוֹ לְצַד הָעִיר וְכִלְתָּה מִדְתּוֹ בְּחֻצֵי הָעִיר מִפְּסִיד שְׂאָר הָעִיר וְכו' וּבְאַמַּת יֵשׁ לְתַמְנוּהָ עַל הַטּוֹר שְׁפוֹסֵק דָּלָא פְּאָבִיו וְיִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה דְבָרֵי הַהֲגָה"ו לֹא מְצָאֵתִי: וּבְהִיּוֹת כֵּן דְּדִין דְּהָקָא לֹא מִקְרֵי שְׁבֵת בְּהָ אֶלָּא הוּאִיל וְלֵן בְּהָ הָיָה מְסַתְּפִיר לִי דְלַדְעַת י"א אֱלוֹ ה"ה מִחֻשֵׁיךְ עַל הַתְּחִיב וּמְעָרִיב בְּרַגְלֵיךְ וּלְאַחַר שְׁחֻשְׁכָּה רוּצָה לְחַזֵּר לְעִירוֹ אִךְ שְׁפִלָּה תִּחְנוּמוֹ בְּאַמְצַע הָעִיר הָרִי פְּנִלָּה לֹא כַד"א וּמְהֵלָּךְ אֶת פְּנִלָּה אֲבָל רוּצָה אֲנִי שְׂאִין כֵּן דְּעַת תּוֹס' שְׁהָרִי דָּף נ"א ע"ב ד"ה וְיִצָּא מִקְשׁוֹ וְאִפְּי' אִם בֵּיתוֹ הוּא הֶרְאָשׁוֹן בְּכַנְיִסְתּוֹ לְצַד עִירוֹ לֹא יִהְיֶה לֹא בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ אֶלָּא ד"א וְהָרִי הַתּוֹס' הֵם שֶׁהִמְצִיאוּ בְּדָף ס' ע"ב דְּעַת י"א דְּהָקָא וְאִילוּ פְּדַעְתִּי מִה קִשְׂיָא לְהוּ בְּדָף נ"א הָא פְּשִׁיטָא דְּהַבֵּית שְׁלֵן בּו' חֲשׁוּב נְמִי פְּנִלוֹ כַד"א וְאִם עוֹמֵד בְּעִיר אִךְ הָעִיר פְּנִלָּה כַד"א א"ו דְּסִבְרֵי דְּנוֹקָא בְּנוֹתָן עִירוּבוֹ מִבְּע"י וְחֻזֵּר לְעִירוֹ אִךְ דְּאִינוּ שׁוֹבֵת שָׁם מ"מ לֵן בְּהָ הַלִּילָה פְּנִלָּה מִשָּׂא"כ בְּמִחֻשֵׁיךְ שְׁתַּחֲזִילַת הַלִּילָה עוֹמֵד בְּמִקּוֹם שְׁבִיתָתוֹ שׁוֹב לֹא מְהַנִּי לֹא הַלִּינָה בְּעִיר אוֹ בְּבֵית לְחֻשְׁב פְּנִלוֹ כַד"א וְאִךְ שֶׁהוּא דְּחוֹסֵק ע"כ הֵכִי דְּעַתָּם וְאוּלָּם י"ל דְּבְאַמַּת הֵינּוּ דְּעַת רַש"י דָּלָא הַשְּׂגִיחַ בְּקִנְשֵׁי תּוֹס' וְעֵינָן רִיטְב"א דְּסוֹבֵר דָּאִךְ בְּמִחֻשֵׁיךְ שְׂיִיךְ הוּאִיל וְלֵן בְּהָ וְדוּק וְאִין לְהַקְשׁוֹת דָּא"כ דָּאִךְ בְּמִחֻשֵׁיךְ יִהְיֶה הַדִּין כִּף א"כ אִיךְ קִתְּנֵי בְּמִתְּנֵי דָּף מ"ט ע"ב מִי שְׂבָא בְּדָרְךָ וְכו' שְׁבִיתָתִי בְּעִיָּקְרוֹ מְהֵלָּךְ מִמִּקּוֹם רַגְלֵיךְ עַד עִיָּקְרוֹ אֶלְפִים וּמְעִיָּקְרוֹ עַד בֵּיתוֹ אֶלְפִים נְמָצָא וְכו' הָרִי מִשְׁמַע שְׂאֵם הַבֵּית חוּץ לְאֶלְפִים וְהָעִיר תּוֹךְ אֶלְפִים אֶלָּא שְׁבִיתוֹ אִינוּ בְּהַתְּחַלַּת הָעִיר אִינוּ יוֹכֵל לְבַא לְבֵיתוֹ וְקִשָּׂה וְלָמָּה לֹא יִהְיֶה מְוָתֵר לֹא לִילָךְ לְבֵיתוֹ אִךְ חוּץ לְאֶלְפִים וְלָלוֹן שָׁם יִתֵּר הַלִּילָה וְתִהְיֶה הָעִיר פְּנִלָּה כַד"א וּמְעִיָּקְרוֹ עַד עִירוֹ אֶלְפִים הָנִי לִיָּה לְמִימַר דִּי"ל דְּהַתְּנָא מִילְתָּא פְּסִיקְתָּא נְקִיט וְאִפְּיָלוֹ בֵּיתוֹ שְׁבַעֲשָׁדָה א"ל הֵכִי שְׂאִינוּ רוּצָה לִילָךְ לְבֵיתוֹ עַד לְמַחְרָתוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבֵת..

וְאִדְרָבָה לְדְעַת תּוֹס' אִיפְּכָא קִשְׂיָא הָא אִךְ בְּבֵיתוֹ אִין לֹא אֶלָּא ד"א וְאִיךְ קִתְּנֵי סְתָם לְבֵיתוֹ דְּמִשְׁמַע אִפְּיָלוֹ הַבֵּית אֲרוּךְ כְּמָה הוּלָךְ בְּכּוֹלוֹ וּלְדַעְתִּי לְדְעַת רַש"י נְקִיט הֵכִי מִשׁוּם הֵכִי דְּלֵן שָׁם בְּלִילָה (אִךְ דְּזָה אִךְ לְשִׁטַּת הַרְמַב"ם וְש"ע קִשְׂיָא) אִךְ קִשְׂיָא לִי עַל שְׁטַת הַתּוֹס' דָּא"כ דִּישׁ הַבְּדֵל בֵּין נוֹתָן עִירוּבוֹ דְּכָל הָעִיר לֹא כַד"א וּבֵין מִחֻשֵׁיךְ חוּץ לְעִירוֹ אֶלְפִים שְׂאֵם פְּלַתָּה מִדְתּוֹ תּוֹךְ הָעִיר אִין לֹא אֶלָּא ד"א א"כ עֲשִׂיר שְׂיֵשׁ לֹא לִילָךְ ד' אֶלְפִים חוּץ לְעִירוֹ וּבְעִירוֹ אִין לֹא בֵּית לָלוֹן סְמוּךְ לְחוּמָה הָרִי אִי אִפְּשֵׁר לֹא לִילָךְ וְלִהְחֻשֵׁיךְ סוּף אֶלְפִים מְעִירוֹ אֶלָּא מְוָכְרַח לְמַדּוּד אֶלְפִים אִךְ מִבֵּיתוֹ כְּדִי שְׂיִהְיֶה יוֹכֵל לְחַזֵּר לָלוֹן בְּבֵיתוֹ וְאִילוֹ הַנוֹתָן עִירוּבוֹ יוֹכֵל לְהַנִּיחוֹ קְרוֹב לְאֶלְפִים מְעִירוֹ וְיוֹכֵל לָלוֹן בְּעִירוֹ בְּבֵיתוֹ כֵּינּוֹן שְׁהֶאֱלָפִים פְּלִים בְּהָעִיר וְכָל הָעִיר לֹא כַד"א הוּאִיל וְלֵן בְּהָ וְא"כ מִה פֶּשֶׁט רַבָּא דָּף נ"ב ת"ש וְאִי אֲמַרְתָּ אִין לֹא הָא לְהַקְל לְהַתְּמִיר הָא וְדָאִי קְוֹלָא אִית בֵּיהָ אִךְ פִּי ד"א דְּשְׁבִיתָה לִית לִיָּה וְדוּק וּבְעִיָּקְרוֹ הַדִּין עֵינָן א"ר וּבְכַרְט שְׁהַבְּאֵתִי נְמִי דְּעַת הֶרְאָכ"ו פְּהַרְמַב"ם וְעֵינָן נְמִי סִי תי"ב: סִימָן תַּט סְעִיף ב' אוֹ שְׁנַתְּכּוֹנִין לְשִׁבּוֹת בְּפְרָמְלִית וְהַנִּיחַ עִירוּבוֹ בְּרַה"י זֶה הַדִּין שְׁבַגְמָרָא נְתָנוּ בְּבוֹר אִפְּיָלוֹ עֲמוּק מֵאָה אֲמָה עִירוּבוֹ עִירוּב הַהוּא בּוֹר דְּקָאִי הֵיכָא אִי לִימָא דְּקָאִי בְּרַה"י פְּשִׁטָא רַה"י עוֹלָה עַד לְרַקִּיעַ וְכִי הֵיכִי דְּסִלְקָא לְעִיל ה"נ דְּנַחְתָּא לְתַמָּא וְכו' ל"צ דְּקָאִי בְּכַרְמְלִית וְנַתְּכּוֹנִין לְשִׁבּוֹת לְמַעְלָה וּפְיָר' רַש"י דְּהָנִי בּוֹר רַה"י וְשְׁפַתֵּי פְּרָמְלִית וְז"ל תְּשׁוּבָה הַרְמַב"ם ז"ל בְּסִי ל"ד עַל שְׁשָׂאֲלוּהוּ חֲכָמֵי לִנְגִיל כְּזָה גּוֹסְחֵי בּוֹר שְׁבַפְרָמְלִית

הרי הוא פכרמלית אפילו עמוק מאה אמה אם אין בו ד' על ד' ונה דעתי הואיל ולא חלק הבור רשות לעצמו הרי הוא פכרמלית גם אותה משנה נתנו בבור אפילו עמוק מאה אמה עירובו עירוב ואוקימנא בבור העומד בפכרמלית עסקינו ונתפנון לשבות למעלה אפשר להעמידה בבור שאין בו ד' על ד' ונה נתפנון לשפנות בר"ה ואפשר להעמידה בבור שהוא רה"ר ונתפנון לשפנות בפכרמלית (וזה פרש"י הנ"ל) ויראה לי שבור שאין בו ד' על ד' היא המשנה ולפיכך קמ"ל רבותא ואמר אפילו עמוק מאה אמה לא נחלק מן הפכרמלית אלא הרי היא פכרמלית אבל אם תאמר שיש בו ד' על ד' מה לי עמוק מאה אמה ומה לי עמוק י' טפחים רה"ר הגמורה היא ולא היה עולה על דעתנו שיועיל תוספת העומק כלום עד שיוציא זה מלבינו ויאמר אפילו עמוק מאה אמה וכן פי' רבינו גסים ו"ל והעמיד המשנה פשאין בה ד' עכ"ל ודבריו אינם מובנים דמה מועיל בפירושו דאפתי קשה מה אפילו עמוק מאה למשמיענו דלא נימא מפני העומק חלוק רשותו ולא ליהוי פכרמלית ואלא מה ליהוי מקום פטור דהא א"א למיהוי רשות אחר אחר דאינו רחב ד' והא מכ"ש דהוי עירובו עירוב לכו לענ"ד העיקר כדפי' רש"י ו"ל ומה דקשיא לו מה הרבותא דמאה או י' לק"מ דאם פן לקשי נמי בהמתני' דבתר הכי נתנו בראש הקנה וכו' אפי' גבוה מאה אמה הרי זה עירוב ומה הרבותא בגובה מאה אמה או י' הא כל שאינו רחב ד' הוא מ"פ או דכל מקום שיש רבותא בגובה או בעומק בעשרה טפחים נקיט בלשון גונמא אפילו מאה והיינו נמי בבור רחב ד' דיש רבותא בעומק י' אף דהוי רה"י מ"מ העירוב הוי עירוב פינו ונתפנון לשבות על שפנות בפכרמלית והקוש' מתחילה פשיטא פי היכי דנחית וכו' עיקר הקוש' דאפילו אינה עמוק י' הא נמי דכל שהוא ברה"י כמו דלמעלה אין הבדל ואפילו עמוד אינו גבוה י' הוי רה"י ה"ה בור אפילו אינה עמוק י' הוי רה"י ולהכי פשיטא ולזה מדויק לשון רש"י בהקוש' דכתב ומאי אפילו בור עמוק י' רה"י הוא דעיקר הקוש' דאין רבותא באפילו בבור י' דרה"י הוא ודוק פי זה בברור.

סעיף ב ואם היו תלושים ונעוצים ה"ז עירוב פתב המ"א ובלבד שלא יהא הקנה רחב ד' ר"ל אם עומדת ברה"ר ומתפנון לשפנות ברה"ר דאם היא גבוה י' ורחב ד' הרי היא רה"י ועכ"ז אם מתפנון לשבות תוך ד' אמות שפיר דמי כמבואר בהטור: סעיף ו ונתגלגל חוץ לד"א עיין ט"ז סק"ה ועיין סימן שס"ה סעיף ח' פי שם הארכתי בזה: סעיף ז כיצד עשיות עירוב ולהחשיף שם פתב מ"א פי' שפנותו וכו' ודוקא בהולך מביתו אבל בא בדרך קונה שביתה בלי שום פונה דלא גרע מישן ב"י: סעיף יא ודוקא שיחד ד"א והם בתוך אלפים אמה כגון וכו' ומכאן עד עיקרו אין יותר מאלפים הלשון אינו מדויק פי משמע שצריך שלא יהיה מן המקום שעומד שם בשעת האמירה שביתתי בעיקרו יותר מאלפים וזה אינו שהרי האמירה צריכה להיות מבעוד יום בשעה שיוכל להגיע למקום שרוצה לקנות בעוד קודם חשיכה ע"י מרוצתו וא"כ מה בכך ששם המקום השבותה הוא יותר מאלפים ממקום האמירה מ"מ שפיר שביתתו שם ומבע"י עד שחשיכה יוכל לילך עד שמיגיע לתוך אלפים משביתתו וכשקידש היום הרי עומד בתחומו או לשון הרמב"ם מדויק בפ"ז הלכה ג' שכתב והוא שישאר מן היום וכו' והיה בינו ובין אותו מקום פשתחשף אלפים אמה או פחות אבל וכו' או שהיה בין המקום שנתפנון לשפנות בו ובין המקום שהוא עומד בו כשחשכה יותר מאלפים הרי זה לא קנה שביתה אף א"י מדוע הרמב"ם והטור לא נקטו בדיוק שני אלפים וד' אמות של שביתה כדאיתא בהגמרא תרי

אלפי וד' גרמידי וצ"ע: סימן תי סעיף ב' זה שאמרנו וכו' פל זה הוא לשון הרמב"ם דכתב הה"מ שפוסבר שפשאמרו שיש לו ב' פתים אורחא דמילתא נקיט אבל אין פאן דעת כל הפוסקים ועיין בהריטב"א: סימן תיב אם הנ"ח כל אחד עירובו בסוף אלפים לא יזוז ממקומו פן נמי לשון הברייתא והרמב"ם והטור ומן הטעם שאין ידוע איזה עירוב קנה לו ולהרמב"ם נ"ח דאפילו בס"ל דאפילו בכלה מדתו בחצי העיר ולן ב"מ לא יזוז ממקומו אבל להטור קשה הא ס"ל בסי' ת"ח דהיכי דלן ב"מ כל העיר כד"א וכה"ג יותר תמוה לי על רש"י ו"ל שפי' ברייתא הנ"ל שפ"דף נ' ע"ב לא יזוז ממקומו מביתו ואפילו כבני עירו אינו דממ"נ לשטתן דף ל"ח ע"ב בד"ה מערב פתב וקס"ד זה לסוף אלפים למזרח וזה לסוף אלפים למערב וכו' וכל עירו מיהא מצי אגזיל דכנלה לדידיה כד"א פ"ן דלן בה' ומ"ש פ"דף נ' דלא יזוז מביתו ואי דנימא דאגזיל פ"דף נ' בשטת הרמב"ם למה פי' מביתו הא גם בביתו אסור חוץ לד' אמות סוף התחום ובקאמת לענ"ד בריית' הנ"ל מורה לשטת הרמב"ם וש"ע וצ"ע.

סימן תיד סעיף א' ואם עירב עליהם ושמעו בב"י איתא בשם הרשב"א ואפילו לא הודיעם עד שתחשף. וקצת משמע הכי בגמרא מדקאמר לא מה אלא מדעתם לאפוקי דאמרו לא ולא קאמר לאפוקי לא ידעו עד שתחשף וא"י אם לא סבירא לו להב"י נמי היה לו לבאר: סעיף ב קטן בן שש.

עיין בטור וב"י וכבר הרגישו האחרונים הלח"מ בה' סנפה על הרמב"ם שאינו מחלק בין אביו בעיר לאינו בעיר והת"ש על הב"י פה שכ' שהתוס' בשטת הרמב"ם וזה אינו להמענין היטב בהסוג' ובדבריהם ואולם דעת הרמב"ם פנראה דס"ל דע"כ לא מקשינן אדרב אסי מן הברייתא ופי' ר' ינאי ור"ל אלא כל פמה דלא ידעינן מהברייתא המסייעה לרב אסי משא"כ להמסקנא דדברי רב אסי גובעים מן ברייתא שמפרש עד ועד בכלל שוב נראה לו אף דר' ינאי ור"ל פירשוהו בליטא אפיהו במתא דוקא רב אסי מדסתם ולא מפליג: [ואפשר דייק לי' מסוף אע"פ דמשמע יותר הכי ולשיטת תוס' ע"כ לידחק שם] נ"ח לו יותר דרב אסי פליג על ר' ינאי ור"ל וסובר פסתימת הברייתא ופסק ההלכה כרב אמי ואפשר אף דעת הב"י הכי ואינו מביא שהתוס' פהרמב"ם אלא בענין פסק ההלכה ליפסק כר"א ודוק: אף אי קשיא לי הא קשיא על שטת הרא"ש וטור שפסקו היכי דאבוהו במתא כב"ד פבר חמש אין טפי לא וכן הטור פתב באיתא אפיהו במתא יוצא בעירוב אמו בן ה' שנים שלמים ש"מ שמפרישי הנאמר וכמה לא כפי' רש"י כב"ד ד' וה' מקרי א"צ לאמו אלא מפרישים וכמה מקרי צריף לאמו כב"ד ד' וה' וא"כ יש לתמוה למה הנ"ח רב יהושע ברי' דרב אידי)) הא יכול לפרש הברייתא בעד ולא עד בכלל והני ממש כר' ינאי ור"ל דאמרו כב"ד ה' מקרי צריף לאמו ואף לדרב אסי דאמר אף בן שש יוצא מוקם פגון ומנכר פי' רש"י וצ"ע: סימן תטו סעיף א' אין מערבין וכו' במ"א סק"ב מביא בשם הב"י בשם הרשב"א דברגליו מערבין אפילו לדבר הרשות כב"ד קדמוני הא"ע להוכיח מתוס' ורא"ש פ"ק אלו עוברין דס"ל אפילו ברגליו רק לדבר מצוה אכן המ"א סי' תמ"ד סס"ק י"ג הוכיח מן הטור פי' היכי דלא ליהוי נגד דעת אביו דע"כ גירסא אחרת הי' לפני התוס' והרא"ש ואף שדוחק הוא מ"מ נראה מן הטור דס"ל נמי פהרשב"א והר"ר יונתן: הג"ה או שרוצה לטייל עיניו בתה"ד שראיתו לדין זה חלוש.

ולפ"ר רצייתי להביא ראי' מתי' התוס' פסחים מ"ט ד"ה לשבות שכתבו ונראה לר"י דה"פ לשבות שביתת הרשות שהולך לשמון בפסח בבית אהבו או קרובו דמשמע שהוא בכלל לדבר מצוה לענין תחומין וה"ה לשמון בטיול גינתו אבל רואה אני שאדרבה אפשר יותר פונת התוס' שכל הילוכו היינו פדי לשמון בי"ט בבית קרובו ולא איירי פלל מעסק תחומין ומשמע לפי זה דרשות נקרא לענין חזרה ומ"מ י"ל דלענין תחומין שפיר מצוה חשוב פדנראה לו וק"ל: תו הג"ה ואז מותר לו לילך אפי' לדבר הרשות אין להקשות א"כ בעירובין דף ל"א מה בכך דמצות לאו ליהנות ניתנו הא נהנה נמי ההילוך דדבר הרשות די"ל זה לא מקרי הנאה הואיל ועיקר העירוב לא בשביל זה נעשה אף כבר מביא הב"י משמעות מרש"י דלא כהג"ה זו: סעיף ה"ג"ל בש"ע ואם עירב וכו' ה"ז עירוב בב"י מביא פלוגתא בזה ועיין סי' ת"ח: סימן תטז סעיף א' יש לו לערב שני עירובין לשתי רוחות עיין בטור איתא לשון הפתוב בו ואם עירב לשני הימים לרוח אחת צריך שיהא העירוב קיים בין השמשות של יום השני ופירשו הב"י בדוחק קצת פלומר אפילו אם עירב לב' הימים לרוח אחד וכו' אבל הפ"ח כתב ואם עירב וכו' פלומר דהשתא א"צ לילך ולחזור ולערב ביום שני דבמה שהי' מערב בעי"ט בפת ואמר בזה העירוב היא מותר לי לילך אלפים לכל רוח למחר בי"ט וגם בשבת של אחריו אפ"ה צריך שיהא נודע לו שהעירוב הי' קיים בה' של יום שני: ופי' הב"י דחוק נשמע מיני' שסובר דאף משני רוחות יוכל לערב ע"י אותו פת ע"י שנוטלו ומניחו בשני ולהכי כתב דהחידוש הוא דוקא מרוח אחד ודוק וה"נ מתבאר פונת הט"ז סק"ג כתב ג"כ פי' שרואה לילך למחר לרוח אחר וא"א אלא באותו פת שהניח לרוח זה וכל זה אינו פי' ז"ל הריטב"א ר' אלעזר אומר מערב אדם ב' עירובין וצריך לתת שניהם במקומם מערב יום הראשון כמו למחר וכו' אינו יכול למחר להניח עירוב לקנות שביתה ליום של אחריו שאין מערבין בתחילה מי"ט לשבת ואפילו למ"ד דתחילת היום קונה עירוב ושבת מכינה לעצמה דמ"מ פיון שהוא עושה עירוב לכתחילה בי"ט לשבת או ברגליו או בפת מוכחא מילתא שמפין מי"ט לשבת ואפילו בנותן היום במקומו ונוטלו ומחזירו למחר א"א דעד כאן לא שרי הכי אלא בסיפא לרבנן שמערב הפל לרוח אחת אבל לר' אלעזר שנותן עירוב ליום א' וא' ליום שני וביום הראשון נאסר לאותו רוח שבא למכין למחר ה"ז כמכין מי"ט לשבת וכן מסיק עוד בגמרא סוף ד"ה א"ל מי סברת דאזיל ואמר וכו' כתב נמצאת למד דמערב בפת בעי אמירה בתחילת עירוב אבל לשמחזירו שם בשני אינו צריך אמירה דליקבעו הדר אבל המערב ברגליו בלא אמירה סגי ואפילו בתחילת עירוב ומ"מ פל שלא עירב בראשון פלל לאותו רוח אינו מערב ברגליו בשני לא באמירה ולא בשתיקה דהו"ל כמכין מי"ט לשבת עכ"ל שוב עיינתי בהפרישה וכתב פדברי הריטב"א מדעתו אבל אף בפת וברגליו כתב בדרך אפשר דשרי ובהריטב"א ה"ג"ל מבואר דאף ברגליו לא ולזה מדויק לשון הטור שכתב ואם עירב בראשון ברגליו שהחשיך במקום שרצה לקנות שביתה נעשה ג"כ בשני ויחשיך שם וכן הש"ע דייק והוא שילך ויעמוד באותו מקום ויחשוב וכו' נמצא פי' הב"י בהטור מוכרח דלא כהפ"ח: סעיף ג' אבל אם הניח עירובו וכו' והניח עירוב שני רחוק מביתו בתוך ת"ק אמה וצריך נמי להיות פלה המדה דהיינו אם הניח עירובו אף מהעיר צריך שלא יכלו האלפים מהעירוב באמצע העיר אלא בסופה ועיין סי' ת"ח: בד"א בשני י"ט של גליות כתב מ"א אבל בר"ה אפילו נאכל

בְּרֵאשׁוֹן יוֹצֵא בְּשָׁנֵי דִקְדוּשָׁה אֶחָד הֵן לְקוֹלָא זֶה דַּעַת הֶרֶמְב"ם וְהֶרְאָב"ד דַּעַתוֹ דַּאֲרֵי
לְחוּמְרָא הוּא קְדוּשָׁה אֶחָד.

וְכַתֵּב הֵה"מ דִּישׁ הוֹכְחָה לַדַּעַת הֶרֶמְב"ם דָּאֵם אֵיתָא דְאֶמְרִינֵן קְדוּשָׁה א' לְחוּמְרָא וְלֹא
לְקוֹלָא מֵאֵי קָא מְקֻשָׁה ר"א לְרַבְּנָן מִנְאֶכְל עִירוּבוֹ בְּרֵאשׁוֹן שְׁאִין יוֹצֵא בְּשָׁנֵי וְלִימְרוּ לִי
אֵינְהוּ וְלִיטְעָמָה שְׁנֵי י"ט שֶׁל ר"ה מֵאֵי אֵיכָא לְמִימַר וְלְמֵאֵי אֵיזְטְרָכוּ לְמִימַר דְּסַפּוּקֵי
מְסַפְקָא לְהוּ א"ו כֹּל שֶׁהֵן קְדוּשָׁה אֶחָד לְכָל דְּבִרְיָהֶם הוּא וְאֶפְּלִי לְרַבְּנָן דַּע"כ לֹא מְסַפְקָא
לְהוּ לְרַבְּנָן וְנִקְיטוּ הֵכָא לְחוּמְרָא וְהֵכָא לְחוּמְרָא אֱלָא בִּי"ט וְשֶׁבֶת אָבֵל בִּב' י"ט שֶׁל ר"ה
פְּשִׁיטָא לְהוּ דִּקְדוּשָׁה אַחַת הֵן וְאֶפְּלִי לְקוֹלָא עַכ"ל וְלִשְׁוֹנוֹ צ"ע קֶצֶת דְּאֵיךְ כָּתֵב וְלִימְרוּ
לִי אֵינְהוּ וְלִיטְעָמָה וְכו' הָא בְּדַף ל"ט שֶׁם מְבַנְיָא דְתַרְנוּנְיָהוּ רַבְּנָן וְר"א ס"ל בְּשָׁנֵי י"ט
שֶׁל ר"ה דְּמַעְרַב ב' עֲרוּבִין מִשּׁוּם דְּשִׁתִּי קְדוּשׁוֹת נִינְהוּ וְמֵה וְלִיטְעָמָה שְׁיֵיךְ אֶמְנָם הֶרְאָב'
הִיא ע"ד זֶה דְּלֹא הָיוּ צְרִיכִין לִזְמַר דְּמִטְעַם סְפֵק מְחַמְרוּ אֱלָא דַּס"ל דְּוֹדַי קְדוּשָׁה אַחַת
הוּא וְאֵךְ לְחוּמְרָא וְלֹא לְקוֹלָא כְּדִסְבֵּר ר' יוֹסִי בִּר"ה לַדַּעַת הֶרְאָב"ד א"ו דְּכָל דְּאֶמְרִינֵן
קְדוּשָׁה אַחַת הֵינְנוּ לְכָל דְּבִרְיָהֶם בֵּין לְקוֹלָא וּבֵין לְחוּמְרָא אָבֵל לְהֶרְאָב"ד י"ל דְּסוּבֵר דְּזֶה
גּוֹפָא טַעַם ר' יוֹסִי מֵה דְּסוּבֵר קְדוּשָׁה אַחַת לְחוּמְרָא מִפְּחַ דְּנָמִי סְפוּקָא מְסַפְקָא לִי
בִּר"ה אִם קְדוּשָׁה אַחַת הוּא אוּ ב' קְדוּשׁוֹת וּמְחַמֵּיר מְסַפֵּק דִּקְדוּשָׁה אַחַת הִיא אֵךְ לֹא
מִשְׁמַע הֵכִי מִן הַוּוֹיכּוֹת דְּאֶמַר לְהֵן ר' יוֹסִי אֵי אַתֶּם מוֹדִים וְכו' וְק"ל: הַלְכוֹת ר"ח סִימָן
תִּיח סְעִיף ד' אֱלָא שְׁמַדְבְּרֵי הֶרֶמְב"ם נִרְאָה לְכַאוּרָה וְכו' הוּא בְּשַׁ"ף יו"ד סִי' רט"ו
סִסְקִי"א כָּתֵב דְּאֵךְ לְהֶרֶמְב"ם דְּהָיוּ דְּאוּרִינְיָתָא מ"מ הַשְּׁבוּעָה חָלָה עֲלֵיהֶם מִפְּנֵי שְׁאִינּוּ
מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה וְקֻשָׁה לִי א"כ הָרִי שֶׁבֶת וּי"ט נָמִי אִינּוּ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה כְּדֵאִיתָא פְּסָחִים
ס"ח ע"ב פְּלוּגְתָא דִּר"א וְר"י בְּדִרְשׁ דְּלָכֶם וְאֶפְּלִי שֶׁבֶת דַּכ"ע מוֹדִים מְדַכְתִּיב וְקִרְאֵת
לְשֶׁבֶת עֲנֻגָה אֵין זֶה אֱלָא מְקַרָא דְּנִבְיָאִים וְכִבֵּר אֵיתָא בִּב"י רִישׁ סִי' רל"ט בִּי"ד שְׁאֶחָד
רָצָה לְלַמּוֹד מִדְּפוּסֵק הֶרֶמְב"ם פ"א מֵה' שְׁבוּעוֹת דְּהַנְּשַׁבְּעַ לְהַתְּעַנּוֹת בְּשֶׁבֶת וּי"ט מְלַקִּין
אוֹתוֹ מִשּׁוּם שְׁבוּעַת שְׁנֵי דְּסוּבֵר דְּאֵךְ עַל דְּבִרְיָי סוּפְרִים אֵין שְׁבוּעָה חָלָה אֱלָא שְׁהַרְשַׁב"א
הַשִּׁיבוּ אֶפְשָׁר שְׁהוּא סְבוּר שְׁאֶסוּר לְהַתְּעַנּוֹת דְּבִר תּוֹרָה אָבֵל שְׁיֵהָא נִקְרָא מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה
צ"ע: וּבב"י הַנֵּן לְכָתֵב בְּשֵׁם הֶר"ן בַּתְּשׁוּ' שְׁמַצָּא סַעַד מִהֶרֶמְב"ם לַדַּעַתוֹ שְׁאֵךְ מֵה שְׁהוּא
דְּאוּרִינְיָתָא כֹּל שְׁאִינּוּ מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה אֱלָא שְׁבָא מְפֹרָשׁ חֲכָמִים שְׁבוּעָה חָלָה עָלָיו וְלַדַּעַתִּי
מְבַנְיָא הֵכִי מִמֵּה שְׁפָסֵק וְהוּא בִּש"ע סִי' רל"ח שְׁבוּעָה שְׁאוּכַל גְּבִילוֹת וְטְרִיפּוֹת פְּחוֹת
מִכְּזוּת חֲזִיב מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטוּי הָרִי דְּשְׁבוּעָה חָל אֵךְ דְּקו"ל חֲצִי שְׁיַעוּר אֶסוּר מִן הַתּוֹרָה
וּא"כ פְּשִׁיטָא אֵי עַל שְׁבוּעָה לְהַתְּעַנּוֹת בְּשֶׁבֶת וּי"ט מְחַיֵּיב מִשּׁוּם שְׁנֵי דַּס"ל דְּחָשׁוּב
מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה יוֹתֵר מִחֲצֵי שְׁיַעוּר דְּאִסוּרִין וְאוּלַי י"ל שֶׁבֶת חָשׁוּב לִי דְּבִרְיָי קִבְּלָה
כְּמִפְּרָשׁ בַּתּוֹרָה וּי"ט מְדַכְתִּיב וְשִׁמְחָתָּ בַּחֲגוּף וְאֵין שְׁמִחָה אֱלָא בְּבִשְׁרָ שְׁלָמִים וְצ"ע: סִימָן
תַּכֵּב סְעִיף א' וְאִם הוּא רְגִיל לִזְמַר וְכו' בְּגִמְרָא אֵיתָא בְּשֵׁם שְׁלוֹם חוּזֵר לְעִבּוּדָה וְאִם
סִימָן חוּזֵר לְרֵאשׁ אֶמַר ר"פ הָא דְּאֶמְרֵן סִימָן חוּזֵר לְרֵאשׁ לֹא אֶמְרֵן אֱלָא שְׁעָקֵר רְגְלֵי
אָבֵל לֹא עָקֵר רְגְלֵי חוּזֵר לְעִבּוּדָה אֶמַר ר"נ בַּר יִצְחָק הָא דְּאֶמְרֵן עָקֵר רְגְלֵי חוּזֵר לְרֵאשׁ
לֹא אֶמְרֵן אֱלָא שְׁאִינּוּ רְגִיל לִזְמַר תַּחְנוּנִים אַחַר תַּפְּלָתוֹ אָבֵל רְגִיל לִזְמַר תַּחְנוּנִים אַחַר
תַּפְּלָתוֹ חוּזֵר לְעִבּוּדָה (וְיִרְאָה לַעֲנֵן דְּלְפָרֵשׁ דְּמֵי שְׁרָגִיל לִזְמַר תַּחְנוּנִים אֱלָא שְׁשִׁכַח וְעָקֵר
רְגְלֵי טָרֵם שְׁאֶמַר מֵה שְׁרָגִיל דְּהֵינּוּ אֱלֵהֵי נְצוּר כַּדְּפַרְש"י מ"מ לֹא חָשׁוּב סִימָן ע"י
עֲקִירַת הַרְגְּלִים בֵּינוֹן שְׁלֵא סִימָן מְקַרֵי הוּאִיל וְלֹא הַתְּפַלֵּל מֵה שְׁרָגִיל) וְאֵיכָא דְּאֶמְרֵי אֶמַר

רנב"י הא דאמר פי לא עקר רגליו חוזר לעבודה לא אמרן אלא שרגיל לומר תחנונים אחר תפלתו אבל אם אינו רגיל חוזר לראש וכלשון א"ד פסקו הפוסקים נמצא לפירושי היכא דעקר רגליו אף שרגיל אלא ששכח ועדיין לא אמרן מ"מ חוזר לראש ואינו חוזר לעבודה אלא היכי שלא עקר וגם רגיל לומר תחנונים ועדיין לא אמרן ובודאי נשמע נמי דאף שלא עקר אלא שגם אמר מה שרגיל מ"מ חוזר לראש וכן כתב המ"א שמשמע הכי אלא שכתב שלשון הש"ע לא משמע הכי ותו פתב וגם בגמרא איפא חד לישנא דמי שרגיל לומר תחנונים אפילו עקר רגליו אינו חוזר לראש ש"מ דס"ל דאין קבע לתחנונים וא"י לפרשו היכי ש"מ דאין קבע הא אדרבה בין לפירושי הנ"ל ובין שאומר שפירש אבל רגיל לומר היינו דרגילתו לומר תחנונים אחר עקירת רגליו וזה נזכר אחר שעקר רגליו טרם שאמר תחנונים נשמע דיש קבע שהרי מפני שלא אמר מה שרגיל אף שעקר מקרי לא סיים וכנראה מפני שלא נראה לו לפרש שרגיל לומר תחנונים בטרם עקרה דמן הסתם התחנונים נאמרים קודם העקירה כדפרש"י בעמידה ואף לא נראה לו פירושי ע"י שזכה.

לכן מפרש הכי אבל רגיל לומר אף שאמר מה שרגיל וגם עקר רגליו מ"מ לא חשוב סיים תפלתו וחוזר לעבודה משום דאין קבע לתחנונים והי' יכול לרבות בתחנונים לכן לא מקרי סיים תפלתו ובעיני פי' זה תמוה ואינו דאיהו ס"ד שאם סיים לומר מה שרגיל וגם עקר רגליו דנימא מדהי' אפשרות לו לרבות לא מקרי סיים: והעיקר לענ"ד כדפרשתי וממילא נמי מה שכתב וא"כ ללישנא בתרא וכו' ג"כ ליתא והעיקר כדמשמע לו תחילה דהיכי דאמר מה שרגיל ונזכר קודם שעקר נמי חוזר לראש ומה שכתב מיהו בירושלמי וכו' ע"ש פי' אפילו ריח משמעות אין שם ודוק: הג"ה ואם הוא ספק א"צ לחזור זה מדברי הפל בו שבטרם שכתב תחילה בשם מהר"מ שצריך לחזור כתב מיהו בפ"ג שאכלו גרסינן בירושלמי דבספק הזכיר בר"ח ובחש"מ אין מחזירין אותו אלא שהב"י תמה עליו איה לא הסתפל במה דאיתמר התם עלה דההוא אשכח תנא ופליג כל יום שיש בו קרבן מוסף צריך להזכיר ואם לא הזכיר מחזירין אותו וכיון דפלוגתא היא ותלמודא דידן אייתא ברייתא דקתני מחזירין פשיטא דלא חיישינן לאידך ברייתא ואפשר עוד דהתם בירושלמי לא לענן הזכרה בתפלה איירי אלא לענן הזכרה דברכות המזון ועל זה כתב הד"מ ואין דבריו נראין דא"כ מה איירי' ספק אפילו נדאי לא אמרו מחזירין אותו כמ"ש סי' קפ"ח ועל פי זה חילוק בסברה בין דר"ח לבין משיב הרוח פדאיתא במ"א בשמו ולענ"ד בין דאיירי בבהמ"ז ובין דאיירי בתפילה צ"ע הירושלמי דאם ספק דוקא לזק הא נדאי מחזירין כדדייק הד"מ א"כ מה אמר אשכח תנא ופליג כל יום וכו' ואם לא הזכיר מחזירין הא זה בודאי איירי ובע"כ דלישנא דירושלמי קלילא הוא וסובר פשיטתי דפ"ק דתענית דכל ספק בודאי איירי לא אמר משני לי' מדלא רגיל בכך ומותיב נדאי על ספק מפני דשקולי' לדעתו וא"כ הא בהדאי מוכח מן הירושלמי דלא כסברת הד"מ וכבר איתא נמי בהרשב"א נוסח בשם הירושלמי פרק אין עומדין בהדאי דאף בספק דר"ח מחזירין ואף שאינו בנוסח שבפנינו מ"מ בודאי נוסחו עיקר לכן העיקר להלכה כהב"י: סעיף ז מצות קריאת הלל מעומד עיין מ"א וכבר כתבתי סי' קס"א שחשד בכשרים שהרמ"א ז"ל שגג בדבר שתינוקת של בית רבן יודעים והוא לא עיין בהד"מ ואולם בגוף הדין דהרמ"א ז"ל כבר עמד הט"ז בח"מ תוך ההשמטות לסי' י"ז ג"כ להשיג

מטעם המ"א והב"ח שם השיבו דברבנן עמידה ע"י סמיכה נמי עמידה קרי והט"ז משיבו דמנ"ל לחלק בין עמידה לעמידה ע"ש שהח"צ מצדיק פסק הרמ"א מדברי הריב"ש ומסיים וא"כ בעמידה ע"י סמיכה אפילו לכתחילה נמי פיון דאינו אלא מדרבנן והמ"א תקע עצמו בראני מקריאת התורה שפסי' קמ"א ומסיים ואע"ג שכתבו שם דף י"ט ע"ב אע"ג דאין ישיבה בעזרה מ"מ מותר לסמוך א"כ משמע דסמיכה אינה כשישיבה.

י"ל דש"ה דאין אסור אלא ישיבה ממש מפני הכבוד אבל בישיבת הדיינים מקרי סמיכה ישיבה ולענ"ד במקום שבה דהיינו מס' סוטה דף מ' משם ראי' לדעת הרמ"א דבכל מקום שהעמידה דרבנן אף ע"י סמיכה שפיר דמי דהנה שם בסוטה יש לדקדק למה לא משגי כדמשגי הירושלמי שהי' יושב ע"י סמיכה כדאיתא שם בתוס' שבה מבואר בתוס' זבחים הנ"ל דאף לתלמודו אין בסמיכה משום אין ישיבה בעזרה: וביותר יש לדקדק שם מ"א ע"ב גבי מלך דקדק ג"כ עומד מכלל שהוא יושב והא אין ישיבה בעזרה וגבי מלך בפשוט יוכל להקשות מדתנן יושב וקורא כדבאמת הירושלמי מקשה אף על מלך ומשגי תיפתר ע"י סמיכה ולכן הנראה משום דמה דתנן וכ"ג עומד ומקבל וכה"ג גבי מלך עמידה זו שבשעת קבלה אינה אלא מדרבנן וכמו שאין ישיבה בעזרה אלא צריף לעמוד ומ"מ מותר בסמיכה וקרוי אינה ישיבה ה"ה הקבלה דצריכה עמידה מדרבנן אף ע"י סמיכה שרי ומקרי עמידה וא"כ שפיר דלהכי גבי מלך אינו יכול להקשות כדמשגי הירושלמי ממה דתנן יושב וקורא דידע לשנוי כדמשגי הירושלמי ע"י סמיכה מה שא"כ תלמודן מדקדק יותר מדקדמי עומד מכלל שהוא יושב לגמרי דאילו בעמידה ע"י סמיכה הא מסמיכה זו א"צ לעמוד אפילו בשעת קבלה.

הרי להדיא דאפילו במקום שצאמר החיוב בעמידה דהיינו בשעת קבלה מותר בסמיכה והיינו כהרמ"א: תו יש ראי' משם פי הנה דברי התוס' סוטה דף מ' ע"ב בסופם קשאים להולמן כדעמד עליהם הפהרש"א ופירושו ממש אין לו מובן והנלענ"ד דהנה התוס' מקשים מקודם על השוחר טוב דאילו בכ"ג מותר הישיבה בעזרה מה מקשה הכא ולפ"ר הא איפכא קשה על תלמודן מן המקרא מפני ששביא הש"ט ועלי יושב על הפסא א"ו דזה ל"ק דתלמודן סובר דזה הדין דאין ישיבה בעזרה אינו אלא דרבנן ובזמן עלי עדיין לא נגזר וכשנגזר הי' אף על כ"ג ולהכי מקשו תוס' על הש"ט דנשמע מיני' דסובר הא דאין ישיבה בעזרה הוי דאורייתא ושפיר מביא ראי' מעלי דכ"ג אינו בכלל האיסור ולהכי מקשו דמתלמודן מוכח דלא פותי' [ומה דאיתא בקדושין ע"ח ע"ב דמותיב על שכיבת שמואל מדין זה ע"כ שם בשטת הש"ט אזיל דהוי דאורייתא.

ובאמת בל"ז מוכח פי' הפסוק שם דפשיטא דלא שייך שכיבה בהיכל ה' שהרי אפילו בעזרת פהנים אין ישראל נכנס לשם כדאיתא מס' פלים פ"א] והנה איתא בזבחים דף י"ו בתוס' סוף ד"ה יושב הג"ה וא"ת מה ליושב שכן אסור בעזרה כדאמרין אין ישיבה בעזרה וכו' ושמא אינו מן התורה תדע דאי דאורייתא אמאי צריף קרא ליושב למצוה ת"ל דאפילו בלא עבודה אין ישיבה ומיהו איצטריף קרא לעובד בהשתחוואה.

ויש לתמונה בדבריהם מה דוחקיהו לעובד בהשתחוואה ולמה לא בפשוט דאיצטריף למעוטי עובד בעמידה ע"י סמיכה כדבאמת הרבנן פסלו אפילו עמידה ע"י סמיכה בדרף

י"ט ע"ב דהיינו מן הצד וכו' וליכתב שם פתבו דהיינו ע"י סמיכה דאין בו משום אין ישיבה בעזרה.

לכן ע"כ דמסתפיר לתוס' דהא דמוכח מקושני הגמרא וליכתב דלענן אין ישיבה בעזרה סמיכה לא מקרי ישיבה אלא עמידה נקראת היינו לפי מה שמוכח נמי מקושני הגמרא בסוטה על כ"ג דדינא דאין ישיבה בעזרה אינה אלא דרבנן וי"ל דלא ראו להחמיר דוקא בעמידה שלא ע"י סמיכה אלא דה"ה ע"י סמיכה נמי קרי' אין ישיבה אלא עמידה משא"כ אם הוא דאורייתא סוכרים מאי שנא מעבודה וכמו דבעבודה סבירא להו לחכמים עמידה מן הצד דהיינו ע"י סמיכה לא שמי' עמידה ה"ה לענן ישיבה בעזרה לא שמי' עמידה אלא ישיבה ולהכי פשכתבו ומיהו ור"ל דמ"מ י"ל דהוי דאורייתא פשטת הש"ט לא מצי למימר דצריך למעט ע"י סמיכה דאם הוא דאורייתא אף לענן ישיבה בעזרה אף סמיכה אסורה בלא עבודה ומנכרחים לומר דאיצטריך לעובד בהשתחוואה דזה אף בענן דאורייתא כמו הקריאה בתורה דנפק מן ואתה פה עמוד עמדי ומ"מ אמר ר"ח שהי' משה רבינו לא עומד ולא יושב אלא שוחה וקרא לו ואנכי עמדתי בהר שזה נדאי אינו בכלל אין ישיבה בעזרה וגם בל"ז אדרבה השתחוואה מי לא הוי בעזרה ומ"מ בעבודה מייעטה הפתוב דצריכה לעמידה ממש: וא"כ דברי התוס' סוטה פשוטים דמעיקרא מביאים הירושלמי ואף דנמי משני תפותר בסמיכה ונהדר מקשה מדוד (וע"ש מהרש"א) אין להוכיח ממנו דסובר דדין אין ישיבה בעזרה הוי דאורייתא די"ל דרוצה לשנוי יותר מרנוח אף אם דרבנן כב"ה בימי דוד משא"כ הש"ט דמוכח מינן ברור דס"ל שהיא דין דאורייתא כנ"ל ומ"מ משני מה יושב לפני ה' שסמך עצמו.

ומקשו תוס' עלי' קדא דמוכח מתלמודן דליתא ותו קשיא איך משני על דוד דישב בסמיכה מפרק שני דנבחים דעמידה מן הצד דהיינו סמיכה לרבנן אסור בעבודה דלא מקרי עמידה וממילא ה"ה לענן אין ישיבה דאורייתא נמי אסור בסמיכה ולא משני מידי על דוד וא"כ זה נמי ראי' דבעדים דעמידה דינהו נמי דרבנן להסמ"ע וב"ח וט"ז וח"צ הנ"ל אף ע"י סמיכה שפיר דמי כמו לענן אין ישיבה בעזרה ומה שהתוס' לומדין קריאת התורה מעבודה היינו משום דמסתפיר דהוי דאורייתא כנ"ל.

אמנם מאוד תמהני על פל האחרונים הנ"ל ובראשם הסמ"ע שכתב בח"מ סי' י"ז בשם הר"ן בשם הרשב"א דהאי קרא דועמדו אינו אלא אסמכתא ולא מצאתי דברים אלו בשום מקום ואחריו החזיקו הב"ח וט"ז וח"צ בהגהת ט"ז לומר שאינו אלא דרבנן והם דברים מותרים לענ"ד כדמוכח מתוס' ריש פ"ק שבועת העדות שהקשו דבמועד קטן משמע דועמדו לא משמע עמידה ואילו אינו אלא אסמכתא אין מקום לקושני וע"ש דמשני שפיר: ותו איתא התם ע"ב גפי' ת"ח שהוא עשה והאי עשה עשה דכבוד מודה עדיף ואינו אינו אלא דרבנן איך קורא לו עשה סתם אלא הוי לי' למימר שהוא דרבנן ובמקום עשה דאורייתא לא אמרו וביותר תימא איך ס"ד שהוא אף דרבנן דא"כ איך מקשה בנבחים דף י"ו פירכא על הק"ו דאורייתא מה ליושב שכן פסול לעדות מדרבנן אדאורייתא כדכתבו נמי בהגהות תוס' הנ"ל בפשיטות דלהכי לא עביד פירכא מן אין ישיבה בעזרה.

א"ו בלי ספק אצלי אף דהוכיחו הפוסקים דהמצנה אינו לעכב מ"מ עשה דאורייתא היא לכתחילה ומה שהריב"ש סי' רס"ו פתב ועוד דמאי דאמרין דדיין בישיבה אינו אלא דרבנן ואסמכתא פיון דבדיעבד פשר היינו בישיבת דינים דמפיון שמוכח דבדיעבד פשר שוב מסתביר לי דאינו אלא מדרבנן והפסוק שמביא הש"ס מן וישב משה אינו אלא אסמכתא אבל הפסוק ועמדו שנאמר בלשון ציוי כדהוכיחו התוס' הג"ל הברור שמודה שאף שבדיעבד אינו מעכב מ"מ מצנה דאורייתא היא לכתחילה ולא רק אסמכתא כדמוכח מן הש"ס לעיל וא"כ לא מיבעי' שאין להרמ"א ו"ל ראי' לדינו מהריב"ש דהוי מדרבנן אדאורייתא אלא אף מוכח מתוס' מדמדמו קריאת התורה לעבודה אף דנמי אינו לעכב כדהוכיח המ"א ריש סי' קס"א מ"מ מדהמצנה לעמוד היא דאורייתא נראה להו לדמות לעבודה ה"ה עמידה דעדים שהוא דאורייתא צריכה להיות בלא סמיכה ויפה השיגו המ"א וגם ראיתו שפיר מקריאת התורה אמנם מה שמדמיו נמי עמידה דהול"ל דצריכה להיות בלא סמיכה דזה נדאי אינו אלא דרבנן הברור לענ"ד שאף ע"י סמיכה שרי כמו אין ישיבה בעזרה ודו"ק (שוב ראיתי שדעת תוס' בזבחים הג"ל אף דלא פדעת הריב"ש בד"ה מה אלא דמתרונניהו מן התורה ומ"מ אין בם עפוב בדיעבד וא"כ אילו אף לדעת תוס' עמידה ע"י סמיכה פשר בדיינין לכתחילה שפיר יוכל הרמ"א ללמוד אף על העדים עמידה ע"י סמיכה וצ"ע).

סימן תכו סעיף ב' אין מברכין וכו' זה ממס' סופרים ועיין סוף הג"ה ואין מקדשין אותו במוצ"ש שחל בו י"ט (והט"ז סק"א העביר עינו מזה) ולגירסא זו של מס' סופרים לדעתי יש ראי' מזה שלא לקדש בשבת וי"ט דאל"ה יתר יש לקדשה בשבת שהוא מעונג ובגדיו נאים.

ומ"מ להלכה יפה פתב המ"א עיין בו: הג"ה ולא קודם יה"כ עיין סי' תר"ב בפאר היטב פתב בשם הלבוש שאדרבה וכו' ולענ"ד ראוי לינהג פותי' פי בשנת תקס"א אירע לי מפח מנהג הרמ"א שלא עלה בנדי לקדשה כל עיקר מפני שימים הללו מצויים בעננים.

הלכות פסח סימן תל פתב המ"א שדרשת רש"ל אינה אלא חומרא בעלמא והח"י פתב דדינא קאמר לחוש לגדולי מקצת פוסקים הסוברים דיבש ביבש הוי קמח ואני אומר עם כל דברי הח"י אינו ענין כלל לנפל אחד מהם דשם תחילה הי' פאן נדאי איסור ואיקבעי איסור בדבר חשוב דהוי קיבוע דרבנן משא"כ פשאכל אחד אבל הכא אין פעולתו אלא דמעיקרא הי' ספק אחד אם הי' חמץ מעולם ולבסוף הוי ס"ס דאת"ל הוי אימא נאכל אבל באמת מה"ת להחזיק איסור ולחוש לספק כזה בפרט בקמח המשומר לפסח ובנדאי אינו אלא חומרא בעלמא כדכתב המ"א: סימן תלא סעי' א'.

עיין בספר שאגת ארי' סי' ע"ז שם וכן בסימנים שאח"כ העמיד יסוד להוכיח שטת הר"ן ותוס' דף ד' ע"ב בחדא פאילו הם אחרים וזה אינו כי שטת התוס' ברורה שע"כ סוברים דמה דנאמר מבטלו בלבו הוא ל"ד אף בלבו אלא בפה מלא פדרה שאנו עושים ולהכי אף נאמר בלבו שצריף שיהא פיו ולבו שונים ולהכי נמי לא מצרכו פלל קרא אלא פיון שהפקירו פשיטא דלא עבר כמו בשל אחרים וכן נמי לא צרכו פלל לסברת הר"ן דמשום דבל"ז אינו ברשותו והן הו האיפא מ"ד שבב"י בשם הר"ן שפברק כ"ש אבל הר"ן עיקר סמיכתו על דרשה דקרא או דרשי' מפח משפיתו או דתוס' שמביא מלא יראה לה אלא

שְׁהַסְבִיר דְּהַטַעַם נוֹגַע לְבִיטוּל מַטַעַם הַפֶּקֶר ע"פ הוֹכְחָה מֵהַש"ס וּמְנַחֵם לְסִבְרָתוֹ כְּדִי לְקַיֵּם הַדְרָשָׁה דְקָרָא וְלִיְיָשֵׁב קוֹשְׁיוֹתָיו אַבְל בְּלֹא דְרָשָׁה דְקָרָא מִי הוּא שְׂוִיעָרְב לְבוּ לְהַמְצִיא קוֹלָא דְהַפֶּקֶר בְּלֵב מִפְּחַ דְבַל"ז אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ לְהַקְל בְּאִיסוּר לָאוּ דְאוֹרֵייתָא בְּמָה שְׂאִינוֹ הִיפְקֵר מִן הַתּוֹרָה לְכָל עֲנִינִים .

עֵינֵין בְּתוֹס' וְר"ן וְדו"ק תְּמַצָּא כְּדָבְרֵי: גַם מֵה שְׂתַלְהָ שֵׁם הַבִּיטוּל בְּלֵב מַטַעַם דְבַל"ז אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ בְּפִלּוּגְתָא הַגְּלִילִי דְלִמְאֵן דְסִבְרַת חֲמִיץ בְּפִסְחָא מוֹתֵר בְּהִנְאָה. וְכֵן בְּסִי' ע"ט אֵי נִימָא הַלְכָה כַּר"ש אַף בְּלִפְנֵי זְמַן כְּבָר הוּא בְּרִשּׁוֹתוֹ הוֹאִיל שְׂמוֹתֵר בְּהִנְאָה וְלֹא סְגִי וְדֹאֵי בְּבִיטוּל בְּלֵב אֲלֵא בְּהַפֶּקֶר גְּמוּרָא אֲנָרְ אֲנִי דְלֹאוּ מִן הַשֵּׁם הוּא זֶה.

וְאֵף דְרָשׁ"י ז"ל בְּמַס' ב"ק דָּף ל' ע"ב פִּי' דְלֵהֲכִי אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ הוֹאִיל וְאִיסוּר בְּהִנְאָה רִשׁ"י פִּי' הֲכִי הֶאֱמַת דְקִי"ל שְׂאָסוּר בְּהִנְאָה אַחַר שֵׁשׁ אַבְל וְדֹאֵי לְפַרְשׁ"י וְר"ן דְבִיטוּל בְּלֵב נִפְקָא לֵן מְדַרְשָׁא דְקָרָא ע"כ סְגִי לֵן בְּסִבְרַת הֶר"ן דְבַל"ז אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ אַף מְפַנֵּי הָעֲשִׂיָה דְתַשְׁבִּיתוֹ הַמְּנוּטְלַת עָלָיו וְאִם הוּא מְתַרְשֵׁל בְּהַשְׁבָּתָחוּ ז' כָּל אֲדָם הַקּוֹדֵם זְוֹכָה לְהַשְׁבִּיתוֹ אַף בְּלֹא דַעַת הַבְּעָלִים מְצַנָּה קַעֲבִיד תּוֹ לֹא מְקַרֵי אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ אֲלֵא רִשּׁוֹת אַחֲרִים עֲלִי וְתַדַּע דְאִיָּה אֲפָשָׁר לִזְמַר דְמִשּׁוּם הַאִיסוּר הִנְאָה לְחֹד מְקַרֵי אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ הֶרִי קִי"ל מְגַרְשִׁין בְּאִיסוּרֵי הִנְאָה אַף דְקִי"ל נְמִי שְׂצַרְיָה ע"כ"פ לִיתָן מְדִידָה מְדַכְתִּיב וְנָתַן כְּמַבְנוֹרָר בְּב"י אַה"ע ס' קכ"ח אֲלֵא דְנִתְיָנָה חֲשׂוּבָה לֹא בְּעֵינֵין שְׂיָהֲנִי שְׂוָה פְּרוּטָה א"ו כְּדַכְּ הֶרִיטְב"א בְּמַס' סוֹפָה דָּף ל"ה דְכָל שְׂאִין רִשּׁוֹת אַחֲרִים עֲלִי לְכֵם קְרִינֵן בִּי וְע"כ לֹא פְּלִיג שֵׁם הֶרֶאָב"ד אֲלֵא דְדַרְשֵׁי לְכֵם לְצִוְרִכֵיכֶם ע"ש בְּתוֹס' וְדו"ק א"ו דְבַחֲמִיץ עִיקָר מֵה דְלֹא הוּי בְּרִשּׁוֹתוֹ הֵינֵינוּ מְפַנֵּי הַרִשּׁוֹת אַחֲרִים עֲלִי ע"י הָעֲשִׂיָה דְתַשְׁבִּיתוֹ וְאֵף דְרָשׁ"י לִיקְנוֹת מִינֵי' בְּשַׁעַת בְּיַעֲרוֹר מ"מ אֵינוֹ בְּרִשּׁוֹתוֹ מְקַרֵי דֹאֵם הוּא אֵינוֹ חֲפִץ לְהַשְׁבִּית כָּל מִי שְׂקַדֵּם וְזוֹכָה וּמַשְׁבִּיתוֹ רִשׁ"י לִיקְנוֹת מְמַנּוּ בְּשַׁעַת בְּיַעֲרוֹר כְּזוֹכָה מִן הַהַפֶּקֶר וּבְמָה דְנִאָמַר הוֹאִיל וּמַתְחִילַת שֵׁשׁ אֵין בְּרִשּׁוֹתוֹ לְבִטּוּל הֵינֵינוּ נְמִי מְפַנֵּי שְׂמֵאָז וְהַלְאָה מְצֻוָה לְשַׂרְפוּ וְכָל הַקּוֹדֵם וְשַׂרְפוּ זָכָה: וְזֶה בְּרוּר לְעַנ"ד: וּבְזָה כָּל יְסוּדוֹתָיו מֵהוֹרַס: וְעֵינֵין בְּסִפְרֵי ק"ד ס"ס רכ"א: אַף גַּם מֵה שְׂמַחֲלִיט שֵׁם דְלֹא מוֹעִיל בִּיטוּל לְחַמֵּץ שְׂאִינוֹ שְׂלוֹ אֲלֵא שְׂקִיבֵל אַחֲרִיּוֹת עָלָיו: ג"כ אֵין מְנַחֵם וְלֹא מְשַׁמֵּעַ הֲכִי מְסַתִּימִים כָּל הַרִאשׁוֹנִים בְּהַמְקוֹמוֹת הַמְּנוֹזְכָר שְׂיֵשׁ לְסַמְרוֹד עַל הַבִּיטוּל וִי"ל שְׂמַפְקִיר וּמְבַטֵּל בְּלֵבוֹ הַחֲפִץ וְהַזְכוּת שְׂיֵשׁ לוֹ בּוֹ כְּשֵׁהוּא בְּעֵינֵינוּ וְאֵף כִּי יִתְאַבֵּד וְיִתְחַזֵּיב לְשַׁלֵּם וְאֵינוֹ מְחַשְׁבֵּיבוֹ לְכָלוּם וְאִם זֶה מוֹעִיל לְחַמֵּצוֹ מְכ"ש שְׂיִוְעִיל לְמָה שְׂאִינוֹ אֲלֵא בְּאַחֲרִיּוֹתוֹ וְהֶרֶאָ' שְׂמַבִּיא לְדַעַתוֹ זוֹ יֵשׁ לְדַחֲוֹת וְצ"ע: סְעִיף ב וְאַפְּקִלוֹ אִם יֵשׁ לוֹ עַת קְבוּעַ לְלַמּוֹד עֵינֵין ט"ז מ"ש לִיְיָשֵׁב קוֹשְׁיָה' הַב"ח מְק"ש שֵׁל עַרְבִית וְאֵף דְהַסְבְּרָה שְׂנַבְנָה עֲלִי תִירוּצוֹ נְרֵאִית דְחֹק מ"מ תְּמַצִּית דְבְּרֵי שְׂמַסִּיָּים וְע"כ אַף בְּלִימוּד יֵשׁ חֲשֵׁשׁ זֶה דַּע"כ"פ יִמְשֹׁף קֶצֶת וְיִהְיֶה הַרְחַקָה מְזַמֵּן בִּיאָתוֹ בְּזָה יֵשׁ לוֹ סִיּוּעַ מְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם שְׂפַתְב וְיִמְנַע מְבַדִּיקַת חֲמִיץ מְתַחֲלַת זְמַנּוֹ לְכֵן לְעַנ"ד תִּירוּצוֹ עִיקָר וְאֵף דַּנ"מ כְּמָה דֵינֵן בְּהַבְּאִים אַחֲרֵי שְׂחִינְדְּשׁוּ כ"א לְפִי דְרַכּוֹ לֹא אַאֲרִיָּה בְּזָה: סִימָן תְּלַב הַח"י מְבִיא בְּשֵׁם רַש"ל בְּתַשׁוּבָה קוֹדֵם שְׂיִתְחִיל יִטּוֹל יְדִיו וְהוּא רַק מְשׁוּם נְקִיּוֹת וְלֹא יִבְרָךְ עָלָיו וְע"ש ס' פ"ו כְּמָה שְׂדַחַק עֲצָמוֹ שְׂלֹא יִהְיֶה מְגַסִּי רוּחַ כְּנוֹטֵל יְדִיו לְפִירוֹת שְׂבָסִי קַנ"ח וְשֵׁם נְמִי מְבַרְךָ עַל הַפְּרִי וּמְסִיק מ"מ ע"י שְׂכַשְׁף וְשְׂפָשׁוּף עֲדִיף וְר"ל יִשְׂפָשׁוּף יְדִיו לְעַשׂוֹתָם אֵינָם נְקִיּוֹת שְׂאָז אַף בְּפִירוֹת מוֹתֵר כְּדֹאִיתָא שֵׁם בַּהַג"ה: הַמ"א סְק"ו כְּתַב וְצ"ע אִיָּה יִבְרָךְ הָא אֵין

המצנה מוטלת עליו לבדוק וכו' אבל הכא למה יברך הבודק פניו שאין המצנה עליו וצ"ל דמ"מ מצנה עביד דומיא דמילה.

ובדמיונו ממילא ליתא דשם כל זמן שאב אינו מוהלו חייבים ב"ד למולו והחייב נמי על העושה ואולם הקושני מעקרא אינה דהא ריש תרומות שנינו חמשה לא יתרומו ואם תרמו תרומתן תרומה וכולם מפני העדר ברכה הרי שבמקום שא"א לברך אין לעשות המצנה ושנינו נמי שם חמשה לא יתרומו ואם תרמו אין תרומתם תרום' וחד מנייהו התורם את שאינו שלו שלא ברשו' בעלים ומבואר הא ברשות תורם לכתחילה ובברכה דאל"כ ליחשב ברישא ששה דלכתחילה לא וכן מבואר בהרמב"ם פ"ד מה' תרומות העושה אדם והיינו לכתחילה ובנדאי היינו שהשליח מברך כדקי"ל נמי בא"ע בשליח קדושין והטעם דכל שליח מדבר אף הברכ' בשם משלח וכדמצינו בתורה ובגביאים שדיברו על שם משלחם וק"ל: סימן תלג סעיף ו' וכן אמצעי של חצר פתח הח"י כן הוא ל' הרמב"ם וכתב הר"ן דאחי למעוטי חורי חצר והפשוט שא"א לו' דאחא למעוטי צדי החצר דאטו העורבים דוקא באמצע החצר מצוים ולא בצדי החצר אבל הח"י פתח וצ"ל הא דלא אמרינו דאחי למעוטי צדדים דא"כ תקשה על סוגי' הש"ס דף י"א דקאמר ולא לאור הסמה היכי דמי אי נימא בחצר הא אמר רבא חצר א"צ בדיקה ולימא מן הצדדים א"ז וכו' והש"ג באמת פתח למעט מן הצד ואי משום קושיותיו דא"כ לישני ולא לאור הסמה היינו מן הצד זה לק"מ דהא לכל הפחות עדיף כל חצר שאין גג עליו מלמעלה פארובה שנגדק לאור הסמה.

ובאמת מיד הי' יכול להקשות מארובה אלא שכן דרך הש"ס להקשות ממראות דאמוראים פדי להביאם בבהמ"ד ובזה מיושב נמי קושני' המ"א שפביא הח"י תוף ס"ק י"ב עיין וק"ל: סעיף ה בסופו ואם יש עליו גובה מבטלו בלבו ודיו.

פתח הח"י ולמ"ש בס"ק ט"ז נ"ל דאליבא דכ"ע צריף לפנות פניו שלא עשה פדינו ולא ביטל דלענין זה נקיט הש"ס דצריף שביטל דאל"כ מאי למימרא הלא כל אדם צריף לבטל וכו' א"ו דאחי למימר אי לא ביטל מחוץ לפנות ולדעתי אי להכי פניו רב חסדא הי' מפרש א"ו לא איירי כלל מזה ואף בפשוט משמיענו דצריף לבטל ודלא נימא פניו שיהא כמבוער מה צורה לביטול קמ"ל כדפי' רש"י ואי משום מה דקשיא לי' דא"כ מה משמיענו י"ל דאיירי בגנפול מפולת על חמץ ידוע שהשאיר לאכלו ולא הי' בכלל הביטול דלילה וקמ"ל משום דס"ד פנ"ל וק"ל.

וא"כ נדאי י"ל דתלי' פדמסקו האחרונים והנה לעיל ס"ק ט"ז מחליט נמי מכח זה מדלא נקיט גם כן מבטלו וכו' ומסיים ואע"ג דקי"ל דכל בודק צריף שביטל מ"מ נ"מ בהני דקתני מבטלו בלבו דאם עבר זמן איסורו ולא ביטל צריף לעשות כל טצדקי וכו' משא"כ בזה ולמ"ש אין מסתימתן הכא שום ראי' דדוקא התם מפני שצאמר בו הרי הוא כמבוער ס"ד דאין צריף ביטול מוכרח למשמיענו דמ"מ צריף ביטל מטעם רש"י משא"כ הכא פניו שאין עליו גובה ג' טפחים ואינו כמבוער מה"ת דלא ליבעי ביטול ככל ביטול שאינו אלא משום ספק ואין צריף למשמיענו דצריף ביטול וא"כ דליכא למיפשט מידי מסתימת הש"ס ופוסקים יראה לי דנדון זה בהשתמש בחור ונפול הפותל ואין עליו גובה ג"ט

ואירע שפדק כל שאר מקומות פדינו ושכח לבטל עד אחר זמן איסורו שזכר אם מחויב לפנות וליבדוק אם לאו לשטת רש"י כפי שפירשו הר"ן ריש פסחים דמן התורה נאמר תשביתו או בביטול ואם לאו מן התורה מחויב לבדוק ולבער ע"ש א"כ נהי דתניא אין מחייבין אותו וכו' היינו פשטיטל דהבדיקה אינה אלא דרבנן אבל בלא ביטול שהבדיקה דאורייתא נדאי מחויב לטרוח באופן דליכא ספנה פדי לקיים החיוב דאורייתא וק"ו הוא מחמץ ידוע וביטול ומה שטען הח"י דאיכא פאן תרי ספיקא דדילמא אין פאן ואת"ל גש פאן דילמא לא נפקח תמה אני מה צריך לפיקוח הגל דמיד שיש פאן אפילו לא נתפקח הגל הרי עובר בבל יראה פיון שאינו פמבונער להכי לשטת רש"י ור"ן נדאי חייב לטרוח ולבדוק משא"כ לשטת תוס' י"ל דמדאורייתא אינו אלא או ביטול או ביעור לחמץ ידוע אבל הבדיקה מספק במקום שהשתמש אפשר פולו אף דרבנן וי"ל דהכא מפני הספנה לא אטרחוהו בספק ודו"ק: סימן תלד סעיף ב' לבטל וליהוי הפקר כעפרא דארעא הח"י על הב"ח דדבריו תמוהים דאף בהפקר דעלמא הוי הפקר אף שלא פא ליד הזוכה עדיין אלא שתוף ג' ימים יוכל לחזור בו פמבונאר בח"מ סי' רע"ג ולפ"ר דבריו תמוהים שהרי בהדיא איתא שם בסמ"ע בלשון זה הלכך אפילו קודם שחזר בו אין שם הפקר עליו ומה דבסי' רס"ז לענין שבת לא חיישינן להכי היינו משום שהעמידו הדבר על דין תורה פדי שלא יבא לידי איסור תורה.

או במקום שא"א בענין אחר פמו דמועיל נמי אפילו בינו לבין עצמו פדאיתא בסמ"ע הנ"ל שם אבל הכא דלכתחילה יוכל הב"ח לומר דבריו אף עיין בספרי מודע לבינה למה דביארתי שם פ"י הרא"ש דלא פמשמעות הסמ"ע צדקו דברי הח"י עיין ודוק: להג"ה שני סעיף ב' ואין לבטל וכו' עיין בזה מה שתמהתי בסי' תמ"ד: סעיף ד' שלוחו יכול לבטל פתב הח"י דהא דפשוט להר"ן וכו' היינו פיון שלא זיפה נכסיו לשלוחו והא נדאי שליח יכול למפור של חברו בלי שום זיכוי אלא הטעם פדמבונאר פיון דביטול מתורת הפקר נגעו בה והפקר מתורת נדר ואין אדם יכול לאסור ע"י שליח ועיין בספרי ב"מ סי' ק"כ.

וע"כ דה"נ פונתו דח"י פיון שלא זיפה נמצא אין אדם יכול לאסור שלו ע"י שליח להכי לדעתו דחשוב של שליח ע"י שמשמא מזפה לו הרי השליח מפקיר את של עצמו אף מ"מ איני יודע כמה קנה השליח חמץ ועיין ח"מ סי' ר"ב בסמ"ע סק"ה: סימן תלה ועל הבדיקה של אחר הפסח לא יברך פתב הח"י אע"ג דתקנתא רבנן הוא מ"מ פיון דהוא רק משום גזירת תקנה בעלמא דלא לייתי לחלופי בשאר חמץ והיא גופא דאסור חמץ זה קנסא בעלמא הוא וק"ל ודלא כפר"ח ולדעתו טעם הפר"ח העיקר והוא חד עם דברי הה"מ משא"כ טעמו אין מתנישב פלל דמה בכך מ"מ הצריכוהו חכמים הבדיקה יהי מאיזה טעם שיהי' ואולם זה לשון הה"מ דנדאי אין לברך בבדיקה של אחר הפסח שהרי בכל אותו זמן הוא אוכל חמץ ואין הבדיק' אלא פדי להבדיל בין חמץ זה שעבר עליו הפסח לחמץ אחר.

וא"כ איך יברך על ביעור חמץ וזה לשון הפר"ח דש"ה שאע"פ שמצוה לבדוק אינו מצווה לבער אלא יוכל להשליכו לבין העצים וכו' וכיון דלא מחייב לבעור' פדין הוא דלא ליברך עליו על ביעור חמץ הרי שהוא ממש חד עם הה"מ וזה אין להקשות דליברך

על בדיקת חמץ כדכתב הרא"ש ששפדין הוא שאף בליל י"ד הי' ראוי לברך הכי דנה אינו מדלא מציינו נוסח זה בש"ס אין לנו להמציאו כי בנדאי אף עיקר תקנות הברכה לא היתה אלא מפני חיוב הביעור ומסיים הח"י וכל זה בנמצא חמץ גמור אבל חמץ משהו שנמצא תוך הפסח אין לברך עלה ויראה דה"ה אפילו נמצא הרבה והוא אף ספק חמץ ואפילו חטים שנתבקעו מבואר בטור סי' תס"ז בשם הרא"ש שאינו אלא ספק חמץ אין מברכין עליו כדאיתא בי"ד סי' כ"ח סעי' ג' וסי' רס"ה סעי' ג' ועיין א"ח סי' ס"ז בט"ז ומ"א ובפר"ח י"ד סי' כ"ח ס"ק י"ז ודלא כט"ז א"ח הנ"ל: ועיקרן של דברים מבוארים בהרא"ש ריש פ"ק פסוי דם ור"ן ריש פ"ק ב"מ: סימן תלו סעי' א' תוך ל' יום זקוק לבדוק מה שפלפל .

בזה הח"י עם המ"א אם יבטל מיד מחשש שישכח מלבטל בליל י"ד במקום שהוא יראה דמפרש"י משמע דיש חשש שהרי פי' דעתו לחזור בימי פסח אפילו מרשות היחיד נמי דכי הדר בי' בימי פסח עבר עלי' והוא שעתא לאו ברשותי' הוא דליבטלי' וכשיראהו עבר עלי' וכנראה לא ניחא לרש"י ז"ל לבאר בפשוט כדפני' הסמ"ק דאפילו ביטל לא מהני משום פשיבא לביתו יבא לאכלו משום דס"ל דמשום חששא זו לא היו מטילים, עליו חובת ביעור קודם ל' אלא הוי אמרינן פשיבא יבערנו מיד כמו דקי"ל סימן תמ"ד בהלך ביום י"ד והניח פחות מפביצה אינו חייב לחזור ולבאר אלא די לו בבטול ולא חיישינן פשיחזור לביתו יבא לאכלו אלא אמרינן סתמא יבערנו.

וה"נ הכא להכי פי' החשש משום כל יראה ברגע זו שביבא לביתו וקשה למה גיחש אף לזה נימא פשיבא ליל י"ד יבטל במקום שהוא א"ו משום דאז אין עליו חיוב בדיקה קרוב לחוש שישכח מלבטל וממילא ה"ה בכל מקום שמצרכינן הבדיקה מה"ת לא ליעבד נמי הביטול מחשש שכחה.

והט"ז שכתב . שמוכח מפרש"י כדעתו א"י היכי: וכן העושה ביתו אוצר תוך ל' יום זקוק לבדוק וא"ח פ' פונס: פתב המ"א בשם מהרי"ל ואם לא בדק קודם צריך לפנות האוצ' ולבדוק ואפ"ש דה"ה ליוצא בשיירה תוך ל' ולא בדק צריך לחזן' לביתו או לשלוח שליח ולענ"ד זה אי אפשר שהרי אפילו בהלך ביום י"ד והניח בביתו חמץ פחות מפביצה אין צריך לחזור אלא מבטלו ועל ספק חמץ יהא מחויב לחזור: אלא לענ"ד שאם שכח מלבדוק והלך תוך ל' מיד שגזפר דלא שפיר עבד מבטל חמצו ודי: וגוף הדין שמביא בשם מהרי"ל (ואינו בידי פי' בתשובתו לא מצאתי אותו מרש"י ז"ל לא משמע כנתי' שהרי פתב תוך ל' זקוק לבער דלכתחילה לא זה ביעורו משמע הא בדיעבד שפיר דמי ודי בבטול ומכ"ש לבדיקת ספק: הג"ה ואוצר חטים אם נעשה האוצר ל' יום קודם הפסח וכו'.

מה שהט"ז משיג מפ"ח חמץ ידוע יפה השיב הח"י שבתשוב' רשפ"א מבואר שאין חילוק אמנם מה שהט"ז נמי מגמגם שפזה אין ענין לחלק או תוך ל' בין קודם ל' לדעתי יפה השיגו ולא נזכר נמי בהרשפ"א חילוק זה כלל פי' לשון השואל אינו אלא ישאל לי' שיש להם מרות מלאים חטים ובקרקעית הבור וקירותיו יש מן החטה שנתבקעה מלחות הארץ אם צריך לבערו או נאמר שאינו צריך אלא ביטול דהוי לי' כעושה ביתו אוצר

קונדום ל' יום ואין דעתו לפנותו קונדום פסח ור"ל כמו דשם פיון שעושה האוצר קונדום ל' לא חל עליו חובת ביעור כן בזה אפילו נעשה האוצר תוך ל' הא לא חל עליו אף חובת ביעור פיון שלא הי' שם שום חמץ עדיין ועכשיו שיש חמץ הוי כנפל עליו מפולת שאין צריף לבער והודה לו הרשב"א ולמה שהוצאתי לעיל משמעות רש"י דלא כמקרי"ל שפיר דמי וק"ל: סימן תלז סעיף א' אם עד שלא וכו' על המשפיר לבדוק כתב הח"י ואפשר דלדעת י"א בסעיף ג' דבמקום שנותנים שכר צריף לשלם למשפיר שכר הבדיקה פיון שהשוכר קנהו והחזיק בו ולדעתו לא אפשר כי מה"ת אחרי שהחיוב עליו ובא מפת שמושו בהמקומות מות שמכניסים בו חמץ וק"ל: סימן תלח סעיף א' כתב הח"י משמעות הש"ס וכו' כדאי להקדיא דף ט' ע"א א"י א"י לא עיון שם בתוס' ד"ה כדי מבואר פשטות דעת התוס' כדעת הראש יוסף ע"ש וק"ל: סעיף ב' פנית חמץ מה שהצריף פה הט"ז להשיג על הב"י בפי' הטור: גרם לו שגלגלה לעיניו הב"י עד תכליתו.

פי כפר מטיק הב"י בעצמו הכי ואולם מה שפי' הב"י בכונת הראב"ד צ"ע תחילה כתב ועכ"ז יש חילוק בין דעתו לדעת הראב"ד דלהראב"ד כל שמצאו קונדום זמן איסורו אעפ"י שביטלו להוציאו דכיון שבשעת שחל זמן איסורו יודע בו ואז אינו מוציאו הו"ל מטמין דביטול לא מהני אלא לחמץ שלא היה ידוע לו בשעה שחל זמן איסורו אלא כשכבדק וביטל קונדום זמן איסורו ולא נודע לו מחוץ זה עד אחר זמן איסורו הוא דמיבעי לי' דהשתא פיון דבשעת שחל זמן איסורו לא היה ידוע לו חמץ זה והוא כבר ביטל איכא למימר דשוב אינו עובר עליו ומותר שפשוט ידוע לו חמץ זה לא היה ברשותו כלל ודברים אל' כמשמען דביטול לא מהני לחמץ ידוע שחל עליו שעת איסורו אי אפשר כדמבואר בס"י תמ"ד דלפחות מפביצה חמץ ידוע אין צריף לחזור מפני שיש לו תקנה בביטול הרי דביטול זה מהני לו לחמץ שידוע לו בשעה שיחול עליו האיסור: אמנם לבסוף כתב ומה שטען רבינו על הראב"ד שאין כאן הטמנה דכיון שביטלו אינו שלו אינה טענה משום דהראב"ד לא אמר דהוי מטמין ממש אלא דהוי כמטמין פלומר כי היכי דמטמין אעפ"י שביטלו אחר הטמנה עובר על מצות חכמים שציוו לבערו אף זה כן שאע"פ שביטלו עובר על מצות ביעור וא"כ א"י להפריד בין מצאו אחר ביטול קונדום זמן איסורו לבין מצאו אחר ביטול אחר זמן איסורו וצ"ע וע"כ דלמסקנתו בפי' הטור דכל שנודע לו בשעה הראוי' לביטול אפילו נודע לו קונדום ביטול די בביטול חזר נמי מפירושו בהראב"ד ואינו משיג הראב"ד אלא על ההיתר לבטל ושלם להוציאו דנה חשוב לו כמטמין אבל אם מצאו אחר הביטול אפילו קונדום זמן איסורו באמת מודה הראב"ד ודו"ק: סימן תלט סעי' א' הג"ה מיהו וכו' כתב המ"א ומ"מ קשה דבי"ד סימן ק"י פסק דבעינן שיגידעו שני הספקות יחד ואי מש"ה לק"מ שפבר העלו האחרונים דלא בעינן והט"ז שם ס"ק י"ד דחק להספיק אף הרמ"א לדעתם אף תו הקשה הח"י משום דבקבועה לא מקלינן בס"ס ונה נכון כדאייתא שם בהג"ה סעי' ד' אמנם בספרו מנ"י פלל מ"ב נתן טעם מספיק משום דהבית בחזקת בדוק ושפיר כתב דהא אף הטעם בהג"ה משום דספק הראשון אסור מן התורה והכא במקום חזקה כל אפי' שוין דספיקו מן התורה לקולא וק"ל: סימן תמ סעי' א' גוי שהפקיד וכו'.

הדין הנה שנגמר בהש"ס דבאחריות חייב לבער ע"כ לא איירי אלא בקיבל בפי' ובקנין כדאייתא בהח"י ומ"ש או י"ל דהכא אפילו בלא קנו מ"מ פיון דהתנה בפירושו וקיבל

אחֲרֵי כֵן אֶעֱבֹר אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי אֵל אֲפֹשֶׁר דְּאִיִּירִי בְּהִכִּי דַּאֲכִי כִּי
מֵה שְׂיִכּוּת לְהַפְלֹגְתָּא דְרַבָּנָן עִם ר"מ בְּדַף ל"א בְּיִשְׂרָאֵל שְׁהִלְוֵה לְנִכְרִי דְכִינּוּ דְלַרְבָּנָן
לֹא קָנָה מִשְׁכּוֹן לְאַחַר הַפְּסָח אִינוּ עוֹבְרִי וְנִ"ל דְּוִדְאֵי מְדִין הַמְּלָכוֹת אֲבָד הַמְּשֻׁכּוֹן אֲבָד
מְעוֹתָיו א"ו הַש"ס לֹא אִיִּירִי אֲלָא מְדִין תּוֹרָה וּבְשִׁיִּדְנֵנו תְּקִיפָה וְדוֹחַק לִזְמַן דְּמִיִּירִי
בְּהַתְּנָה בְּפִי דְאַפִּילוּ יִגְנֹב אוּ יֵאבֵד יְהֵא מְחֻיָּב לְשַׁלֵּם דְּזֵה וְדָאֵי אִינוּ בְּמִשְׁמַעוֹת סְתָם
יִשְׂרָאֵל שְׁהִלְוֵה כִּי הַתּוֹס' לֹא פְתִיבוּ שָׁם ע"ב אֲלָא דְכָל הַסּוּגָ' אִיִּירִי בְּדִלָּא קִיבֵל עָלָיו
אֲחֵרִיּוֹת אֲבָל בְּהַתְּנָה בְּפִי אִיִּפְכָּא וְדָאֵי לֹא מִשְׁמַע וְלִהֲכִי נָמִי שְׁפִיר פְּתַב בְּסַפֵּר שְׁאֵגַת
אַרִּי' סִי' פ"ח דְּהַרְמָב"ם לְשַׁטְתּוֹ דַּס"ל דְּאַף פֶּל הַנְּתַמְעֵטוּ מְדִין שׁוֹמְרִים מ"מ בְּפִשְׁעָה
חֻיָּב יֵשׁ לוֹ סִיִּיעֵתָא מְזָה דְאַחֲרֵיּוֹת אִינוּ מְחֻיָּב בְּבִיעוֹר אֲלָא בְּגִיבָה וְאֲבִידָה וְלֹא בְּפִשְׁעָה
לְחוּד דַּאֲל"ה הִדֵּר קִשְׂיָא מ"ט דְּרַבָּנָן הַנְּ"ל דְּמָה בְּכַף דְּלֹא קָנָה מִשְׁכּוֹן וְנִ"ל דְּמִי אִיִּפְכָּא
לְמַ"ד דְּמִלְוֵה עַל הַמְּשֻׁכּוֹן לֹא הֵנָּה שׁוֹמֵר חֲנָם מְדִין תּוֹרָה א"ו דְּש"ח שְׁאִינוּ חֻיָּב אֲלָא
בְּפִשְׁעָה אִין הָאֲחֵרִיּוֹת מְחֻיָּב לְבַעַר וְלִהֲכִי אֲפִילוּ לְמַ"ד מְלוֹה עַל הַמְּשֻׁכּוֹן הֲוִי ש"ש מ"מ
נִכְרִים נְתַמְעֵטוּ מְדִין שׁוֹמְרִים וּמְזָה לַעֲנִ"ד אַף הֵרָא"ש מְוֹכֵרָה לְהוֹדוֹת לְדִין הַרְמָב"ם
בְּשֵׁם הַמְּכִילְתָּא דְגוֹיִם נְתַמְעֵטוּ מְדִין שׁוֹמְרִים דַּאֲל"ה אִין פְּרִיּוּשׁ וְטַעַם לְפִלּוּגְתָּא דְרַבָּנָן
הַנְּ"ל בְּפִרְט לְהֵרָא"ש שְׁפוֹסֵק דְּאַף אֲחֵרִיּוֹת דְּפִשְׁעָה מְחֻיָּבוּ לְבַעַר וְאִיּוּ פְּתַב שָׁם הַלְכ'
י' וּמִיִּירִי שְׁאִין, אֲחֵרִיּוֹת הַמְּשֻׁכּוֹן עָלָיו הֵא סְתָם מְלוֹה עַל מִשְׁכּוֹן ש"ח הוּא וּכְבָר פְּתַבְתִּי
שְׁדוּחַק כְּנִ"ל א"ו דְּסוֹבֵר נָמִי כְּהַמְּכִילְתָּא וְלִדְיָדָה שְׁפוֹסֵק נָמִי הַנְּתַמְעֵטִים מְדִין שׁוֹמְרִים
פְּטוּרִים אַף מִפִּשְׁעָה וְשְׁפִיר פְּתַב וּמִיִּירִי שְׁאִין אֲחֵרִיּוֹת הַמְּשֻׁכּוֹן עָלָיו דְּהִינּוּ שְׁלֵא קִבֵּל
קִנְיָן בְּפִי וְשְׁפִיר וּמָה שְׁבִסְפֵר ש"א הַנְּ"ל שָׁם מְקַשָּׁה עַל הַר' דַּלְפ"ז אִין לְהֵרָא"ש
שְׁאֲחֵרִיּוֹת דְּפִשְׁעָה מְחֻיָּב לְבַעַר מְדָסְתָם פְּקֻדוֹן אִינוּ אֲלָא ש"ח אֲחֵרִי דְבַל"ז ע"כ אִיִּירִי
בְּשִׁקְבֵל בְּפִי וּבְקִנְיָן י"ל נָמִי דְאִיִּירִי בְּשִׁקְיָבֵל לְהֵדָא נָמִי אֲחֵרִיּוֹת דְּגִיבָה וְאֲבִידָה וְאִי
מִש"ה לְדַעְתִּי ל"ק כִּי י"ל דַּמ"מ אַף דְאִיִּירִי ע"י קִנְיָן מִשְׁמַע סְתָם פְּקֻדוֹן אִינוּ אֲלָא ש"ח
אֲלָא אִי קִשְׂיָא הֵא קִשְׂיָא לִי מָה שְׁנָתָן הֵרָא"ש וְ"ל הַטַּעַם בְּנִכְרִי שְׁהִלְוֵה לְיִשְׂרָאֵל עַל
חֲמִצּוֹ שְׁאֵף שְׁאֵמֵר לוֹ אִם לֹא אֲפֵרַע לָהּ יְהֵא שְׁלָהּ מְעַכְשָׁיו מ"מ בְּעֵינָן הֵרָהִינוּ אֲצִלוּ דַּאֲל"כ
לֹא עֲדִיף מִפְּקֻדוֹן דְּגוֹי בִּיד יִשְׂרָאֵל שְׁחֻיָּב לְבַעַר מִצַּד הָאֲחֵרִיּוֹת הִבִּיאוּהוּ הָאֲחֵרֻנִים רִישׁ
סִי' תַמ"א וְאִינִי יוֹדַע מָה אֲחֵרִיּוֹת יֵשׁ עַל הַיִּשְׂרָאֵל מְדִין הַש"ס אִי מִשׁוּם דָּאֵי נֶאֱבָד יְהֵא
חֻיָּב דְּפָרְוַע לְהַגּוֹי מָה שְׁחֻיָּב קִשָּׁה אִמָּאֵי הֵא לְמִפְּרַע מִשְׁעָה רַאשׁוֹנָה שְׁל הַגּוֹי הוּא בְּמִקּוֹם
חֻבּוֹ וְהָרִי הוּא פְּרֻוַע מְחֻבּוֹ וּמִשְׁכּוֹן דְּשְׁל הַגּוֹי הֵא שְׁנֶאֱבָד וְלִדַעְתִּי לֹא גֵרַע מְדִין אֲפוֹתְקִי
מְפֹרְשׁ דְּהִינּוּ אִם לֹא אֲפֵרַע לָהּ לֹא יְהֵא לָהּ פְּרַעוֹן אֲלָא מְזָה דְאִיתָא בְּחו"מ סִי' קִי"ז דְּאַף
אִם נְשַׁתְּדָף אִינוּ גּוֹבָה מִשְׁאָר נְכֻסִים וּמִטַּעַם דְּבִמְזָלוּ נְשַׁתְּדָף ה"ה זֵה דְבִמְזָלוּ נֶאֱבָד הַגִּם
שְׁלֵא מְצִאתִי דִין זֵה מְפו' עֲדִינָן הִכִּי יִשְׂרָאֵל מְלוֹה חֲבִירוֹ עַל שְׁדָהוּ וְאָמַר לוֹ אִם לֹא
אֲפֵרַע לָהּ יְהֵא שְׁלָהּ מְעַכְשָׁיו דְקִי"ל דְקָנָה אִם נְשַׁתְּדָף קוֹדָם הַזְמַן מָה דִינוּ אֲבָל מְסַתְּבִיר
לְדַעְתִּי דְעֲדִיף לַעֲנִין זֵה מֵאֲפוֹתְקִי מְפֹרְשׁ וְכֵן מוֹכַח מִהַש"ף סִי' קט"ו סִי' ק"ג דְעֲדִיף
לַעֲנִין שְׁיִגְבָה יוֹתֵר מְחֻבּוֹ וְה"ה לַעֲנִין נְשַׁתְּדָף וְה"נ קִצַּת מִשְׁמַעוֹת לְשׁוֹן הַטּוֹר סִי' ר"ז
סֵעִי י"ו שְׁפַתְבִּי אִם אָמַר לוֹ לֹא יְהֵא לָהּ פְּרַעוֹן אֲלָא מְזָה אֲפִילוּ לֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו מְזָה
שְׁאִינוּ יְכוּל לְהַגְבּוֹתוֹ מְמִקּוֹם אַחַר וְלֹא זֵה יְכוּל לְתַבְנוֹעַ מְמִנּוּ שְׁיִפְרַע לוֹ מְמִקּוֹם אַחַר וּמִיָּהוּ
אִם יִרְצָה יְכוּל לְסַלְקוֹ בְּמַעוֹת: מִשְׁמַע דְּמְעַכְשָׁיו עֲדִיף מֵאֲפוֹתְקִי מְפֹרְשׁ וַא"כ ה"ה

במטלטלין להמלנה נגנב ונאבד והלנה פטור מלפרוע: וכ"ת דבמטלטלין באמת אפילו באפותקי מפורש מה בכך דלמפרע הוא של המלנה מ"מ פיון דברשות הלנה נאבד חייב לפרוע שווי המשכון מדלא שפרו פראוי הא תינח במשכון דישראל אבל נכרים הא נתמעטו מדין השומרים וא"כ מה אחריות יש על הלנה אף פי לא הרהינו (ואולי מש"ה נדו הבעל המאור והבעל מלחמות מטעם זה שיהיב הרא"ש על הרהינו ע"ש ודו"ק) ואם אמר דלא כסברתי אלא במעכשיו לחוד כל שלא אמר לו לא יהא לה פרעון אלא מזו לא מהני אלא שהברייה בידו שלא לפדותו ויהיה המשכון חלוט בעד חובו כל זמן שהמשכון בעולם אבל אם נאבד וה"ה בקרקע נשתדפה מחויב מ"מ לפרוע חובו והיינו אחריותו (ואין זה האמת לדעת) דא"כ יקשה מה מקשה הסוגיא דף ל"א ותסברא אימא סיפא אבל נכרי שהלנה לישראל על חמצו לאחר פסח ד"ה עובר והא איפקא מיבעי ליה למ"ד התם עובר הכא אינו עובר.

נהי דכבר הקשה הפ"י דלמה דס"ד דש"ס לאתויי ראי' ממשנתינו לאבני דלמפרע גובה ולא איירי בהרהינו דא"כ קשיא מ"מ אמאי מותר לא יהא אלא פחמצו של נכרי באחריות ישראל דאסור ודחק דע"כ ה"ה מוקי לה באפותקי מפורש דא"ל לא יהא לה פרעון אלא מזו מ"מ עדיין יקשה מה קשה לו ותסברא וכו' דנימא למפרע גובה ואינו עובר לימא דמייירי בלא אפותקי מפורש ועובר לד"ה מפני האחריות ובשלמא בלא הנ"ל ה"ה אפשר לדחוק עכ"פ לשטת הרא"ש דאף אחריות דש"ח מחייב בביעור וי"ל דלא רצה למוקים בלא אפותקי ומשום האחריות דא"כ מה אריא נכרי שהלנה לישראל על חמצו הא אפילו חמץ דגוי ממש ברשות ישראל על אחריות דסתם פקדון נמי עובר ולהכי הוכיח דנמי איירי אף באפותקי ומ"מ לד"ה עובר משום דמפאן ולהבא גובה והוא חמצו של ישראל ושפיר מקשה איפקא מיבעי לי: אבל להנ"ל נדאי קשה דנוקים בלא אפותקי ומשום האחריות שיהא מחויב לפרוע לד"ה עובר משא"כ בפקדון דנכרי דכל בלא קנין ממנועט מדין שומרים הגם דלשטת המ"א דלקמן דלאחריות יש תקנה אם מפקיד לנכרי אחר באחריות שאז יש לדחוק וליישב מעיקרא אף קוש' הפ"י ולומר אחרי דדינא דאחריות לא נזכר בהמשנה פי אם בברייתא אף דנדאי מ"מ אין פלוגתא מ"מ י"ל המתני' לא נחתה כלל לאשמועינן פי אם מה נקרא חמץ דישראל ומה נקרא דנכרי ושפיר קתני דנכרי שהלנה מקרי של גוי ומותר מצד זה דחמץ של גוי הוא ואי משום האיסור דאחריות לזה יש תקנה להפקיד ביד גוי על אחריותו ועל הברייתא שפיר מקשה ותסברא דהכי פסיק ותני נכרי שמלנה אחר הפסח ד"ה עובר איפקא מיבעי ל ואי משום האחריות לזה יש תקנה כנ"ל.

אבל עיין לקמן פי לא מסתביר לי דעת המ"א בזה והיותר הגון לתפוס הדוחק להאמ' שכל הסוגי' לא איירי כ"א לבאר מה נקרא ע"י משכון חמץ של ישראל או דגוי ומן האחריות לא איירי שעל זה אפשר להתנות להדיא כמו שירצה ואז תוכל כל הסוגי' לאיירי אף לדינא דמלכותא פדכתב הח"י אף לפ"ז נמי לא אזיל שפיר טעם הרא"ש להרהינו אם לא איירי כלל מצד אחריות ודו"ק פי צ"ע: הג"ה ואפילו חזר והפקידו ביד נכרי אחר כתב המ"א ומשמע דאם הפקידו ביד בעליו אינו עובר ועיין בח"מ סי' ע"ב ס"ג דאפילו חזר והפקידו ביד בעליו פש"ח והראשון חייב בגניבה ואבידה ע"ש מ"מ וכו' ומ"ש לעיין בח"מ היינו מה שפסיק שם הש"ך ס"ק כ"ד וכתב ולפ"ז בעלמא היכא

שָׁנְתָן דְּבַר לַש"ש לְשִׁמּוֹר וְחֹזֵר הַש"ש וְהַפְּקִידוֹ בְּיַד הַבַּעַל דְּבַר וְנִגְנַב אֶצְלוֹ לַכ"ע חֲזִיב הַש"ש וְהַח"י לְשִׁטָּה זֹה הַשִּׁיג עָלָיו בְּסִבְרָא וְאִין בְּיַדִּי לְהַכְרִיעַ בְּזֵה וּמָה שֶׁבְּסִפְרָא חֲדָשׁ מְכֻוֹנָה פְּנֵי אַרְיָה הַכְרִיעַ לְהִלְכָה כַּהֲמ"א בְּרָאָה מִן הַש"ס אִין צְוֹרְךָ לְהַשִּׁיב עָלֶיהָ כִּי כָּל הַרְוָאָה יִרְאָה שֶׁהוּא שְׂבוּשׁ גְּמֹר אָמְנָם בְּגוּפָא דְּדִינָא דְּהַש"ף הַנ"ל עֵינִין בְּסִפְרֵי מוֹדַע לְבִינָה שָׁם בְּאַרְתֵּי שְׂאִין מִן פֶּסֶק הַר"י גְּבִי מְשֻׁכּוֹן שׁוּם רְאִיָּה וְהַבְּאֵתִי רְאִיָּה אִיפְכָא דְּאֵם הַפְּקִידוֹ בְּיַד בְּעָלָיו פְּטוֹר מְאַחֲרִיּוֹתוֹ מִכָּל מַפְח מְחִילַת הַשְּׁעָבוּד שֶׁל הַמְּפָקִיד אֶלָּא דְּשָׁם פְּתַבְתִּי נְמִי מְשֻׁמְעוֹת מִן הַש"ף דְּפַדַּעַת הַש"ף.

וְאוּלָּם פָּעַת מְצָאֵתִי בְּבַעַל הַמְּאֹר ת"ל פְּדַעְתִּי שְׁהָרִי פְּתַב נִמְצָא לְדִידָן דְּקוֹ"ל יִשְׂרָאֵל מְנַכְרֵי לֹא קָנָה מְשֻׁכּוֹן הַדִּין אִיפְכָא מִהֶמְבִּנְאָר בְּמַתְנֵי וְיִשְׂרָאֵל שְׁהִלְוָה לְגוֹי עַל חֲמָצוֹ אֶפְיָלוֹ הִרְהִינוּ אֶצְלוֹ וְלֹא אָמַר מְעַכְשָׁיו מְוֹתֵר וְדוּקָא בְּשִׁלָּא קִבֵּל עָלָיו יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיּוֹת אִי נְמִי בְּשִׁיחָד לְהַנְכְרֵי בֵּית כָּל יְמֵי הַפֶּסַח אַע"ג דְּקִיבֵל אַחֲרֵיּוֹת אִי נְמִי פְּגוֹן שְׁהַחֲזִירוּ יִשְׂרָאֵל לְרִשְׁוֹתוֹ שֶׁל גּוֹי כָּל יְמֵי פֶּסַח שְׂאִין אַחֲרֵיּוֹת עָלָיו עַכ"ל וְהַמְשֻׁמְעוֹת שְׁהוֹצְאֵתִי מִן הַש"ס יֵשׁ לְדַחַק אֶלָּא שְׂבָסִי רצ"א מְבִיא הַש"ף דְּעַת ר"י לְסִייעָתוֹ וצ"ע: תּוֹ כְּתַב הַמ"א וְאֵם הַיִּשְׂרָאֵל הַפְּקִידוֹ אֶצְל גּוֹי אַחַר וְקִיבֵל עָלָיו הַעֲפוּ"ם שְׁנֵי אַחֲרֵיּוֹת שְׂרִי וְכו' וְהַח"י מְשִׁיגוֹ בְּסִבְרָא וְלִדְיֵי מְעִיקָרָא דְּדִינָא קְשִׁיָּא מָה יְהִי הָאֲחֲרֵיּוֹת דְּגוֹי שְׁנֵי הָא מִיְגָרַע גְּרַע דְּעַכְשָׁיו הוּא בְּאַחֲרֵיּוֹת אֲוֹנְסִין מְצַד שׁוּמֵר שְׂמֹסֵר לְשׁוּמֵר וְהַגּוֹי הַשְּׁנֵי הָא פְּטוֹר בְּשְׂבוּעָה.

וְאִי אִם יִגְנַב אוֹ יֵאבֵד וְלֹא יִהְיֶה לוֹ לְשַׁלֵּם הָא נְמִי הָאֲחֲרֵיּוֹת עָלָיו לְשַׁלֵּם מִדִּינָהּ לְכֵן א"י מְקוֹם לְדַעַת הַמ"א: הַח"י מְבִיא סְק"ד בְּשֵׁם הִירוּשָׁלַּיִם פְּלוּגְתָּא חֲמִיץ שֶׁל גּוֹי שְׁהַפְּקִיד גְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל אַחֲרֵיּוֹתוֹ לְאַחַר פֶּסַח אִם אֲסוּר בְּהַנְּאָה וּמְכָרִיעַ לְהַקֵּל בְּדַרְבָּנּוֹ וְיֵשׁ לְתַמְנֵה עָלָיו שֶׁבְּעֲצָמוֹ מְבִיא בְּסִימָן תַּמ"א סְק"ב דְּבַרֵּי הָרָא"ש לְהִלְכָה וּמְשָׁם מְבִנְאָר בְּפִשְׁטוֹת לְדַעַת הָרָא"ש בְּהַש"ס דַּע"י הָאֲחֲרֵיּוֹת נְאָסֵר נְמִי וְכַל"ז לְהַגְיָרָסָא שְׁבִירוּשׁ' שְׁעַם פִּי הַקְּרָבָן עֲזָה אֲדַרְבָּה שָׁם רְאִיָּה לְאִסּוּר ע"ש וק"ל: סִימָן תַּמָּא סְעִיף א' וּמְשֻׁכּוֹנוֹ בְּיַדוֹ כְּתַב הַמ"א וּבַש"ג כְּתַב אִם הַקְּנָהוּ (וּצ"ל נְמִי מְעַכְשָׁיו) לְעַפּוּ"ם בְּקַנְיָן אוֹ אֲגַב קִרְקַע אַע"פ שֶׁלֹּא מְסֹרוֹ לְגוֹי עַד אַחַר פֶּסַח שְׂרִי וְהוּא שְׁלָא יִהְיֶה בְּאַחֲרֵיּוֹת הַיִּשְׂרָאֵל עַכ"ל וְעֵינִין בַּח"מ סִי' קכ"ג סְעִי' י"ד דְּצָרִיף לְקַנּוֹת בְּסוּדָר שֶׁל הַגּוֹי עַכ"ל הַמ"א וְעֵינִין נְמִי שָׁם בְּסִפְרֵי מוֹדַע לְבִינָה כִּי שָׁם אַחֲרֵי שְׁהָאַרְכְּתִי לִיִּישֵׁב פֶּסֶק ר"ת פְּתַבְתִּי נְמִי שָׁם תּוֹ הַרְבֵּה לְתַמְנֵה הַפ"י עַל פֶּסֶק דַּר"ת דְּהָא מְקַרָּא מְלֵא דְּבַר הַכְּתוּב וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל דְּמְבִנְאָר דוּקָא בְּיִשְׂרָאֵל וְלַעֲנֵ"ד וְדַאי דְּמוּדָה ר"ת דְּפְסוּק זֶה מְמַעַט גּוֹי מַגּוֹי דְּאִינוּ קוֹנָה בְּחִלְפִין מִשָּׂא"כ כְּשֶׁחֲדָד הוּא יִשְׂרָאֵל (וְהוֹכְרַח לְזֵה מְדַמְצִינּוּ דְּעַבְדָּא פְּנַעֲנֵי נְקָנָה בְּחִלְפִין וְאִם גּוֹפּוֹ קוֹנָה מְמוֹנּוֹ לֹא כ"ש וַא"כ ע"כ בְּיִשְׂרָאֵל לֹא מְמַעַט אֶלָּא כְּשִׁשְׁנֵי הַצְּדִידִים עַפּוּ"ם) אֶבֶל כְּשֶׁהַמְּקָנָה יִשְׂרָאֵל אַעפ"י שְׁהַגּוֹי הַקּוֹנָה נְמִי אִינוּ מְמוֹנְעַט כְּדִילִיף מִמְשֻׁמְעוֹת דְּסוּגְיָ דְּכֶסֶף מְקַנְתּוֹ שׁוּב רְאִיתִי שְׁהוֹכְחָה זֹה לִיתָא כְּדַאיָתָא בְּכוֹרוֹת דָּף י"ג ע"ש אֶלָּא מְסִבְרָא אֶפְשָׁר דְּסוּבֵר הָכִי מַפְח מְשֻׁמְעוֹת דְּסוּגְיָ דְּכֶסֶף מְקַנְתּוֹ) וּמְדַבְּרִים אֵלּוֹ נְלַעֲנֵ"ד לְהַכְרִיעַ כְּתָשׁוֹ ר"ש כְּהֵן שְׂמִבִּיא הַש"ף בְּתַר הָכִי דְּבָגוּי לְגוֹי אַף ר"ת מוּדָה (וְגַם דְּלֹא כְּתָשׁוֹ ר"ש מְדִינָא שְׂמִבִּיא שְׂבָגוּי לְיִשְׂרָאֵל אַף ר"ת מוּדָה וְאַדְרָבָה בְּגוֹי לְיִשְׂרָאֵל לִיכָּא מֵאֵן דְּפְלִיג) וְתָשׁוֹ אֵלּוֹ אִינָם בְּיַדִּי כָּל הַנ"ל דְּחִקְתִּי לִיִּישֵׁב פֶּסֶק ר"ת בְּמָה דְּאֶפְשָׁר: וְאוּלָּם אֲמִינָא שְׁהַרְמַב"ם ז"ל וְדַאי חוֹלֵק עָלָיו וּמְנָא אֲמִינָא מִמָּה דְּאִיתָא בְּסִי' רַל"ה סְעִי' ה"ו בַּח"מ בְּשִׁמְם דְּקִטּוֹן אִינוּ קוֹנָה וְאִינוּ מְקָנָה ע"י חִלְפִין וְנִתְּן טַעַם עַל שְׂאִינוּ מְקָנָה מְשׁוּם דְּקַנְיָן חִלְפִין מְתוֹרַת

שְׁטַר נִגְעוּ בּוֹ הוֹאִיל דְּלַכְתִּיבָה עוֹמֵד וְקָטָן לְאוּ בַר מִיְקָתָב שְׁטָרָא עֵילוּנְיָהּ וּמָה שְׁאַיְנוּ קוּנָה בְּחִלְפִין פְּתַב טַעַם שְׁלֵא יְהֵא עֲדִיף מִתְּצִירוֹ שְׁאַיְנוּ קוּנָה פִּינּוֹן שְׁאַיְנוּ בַר שְׁלִיחוֹת וְחֲצָר מִשׁוּם שְׁלִיחוֹת הוּא הָרִי מְבֹנָאָר שְׁמִי שְׁאַיְנוּ בַר שְׁלִיחוֹת אִינוּ קוּנָה ע"י חִלְפִין וְה"ם גּוֹי דְנָמִי אִינוּ בַר שְׁלִיחוֹת כְּמִבְּנָאָר בַּח"מ ס' קפ"ח וּפְשִׁטָא פִּינּוֹן דְּמִמְּוֹעֵט מֵאַתָּם גַּם אַתָּם מְמִילָא הוּא מְמוֹעֵט מִדִּין שְׁלוּחוֹ כְּמוֹתוֹ וְאִינוּ יוֹכַל בְּשׁוּם אֲנָפִין לְזַכּוֹת ע"י שְׁלִיחַ (וְעֵינּוּן בַּמ"א ס' תמ"ח סק"ד) וּמכ"ש ע"י חֲצִירוֹ.

נִמְצָא לְהַרְמַב"ם לְדַעֲתִי וְדֵאִי דְאִינוּ קוּנָה ע"י חִלְפִין: וּמָזָה יֵשׁ מְקוּם אֲתִי לְיִשְׁבַּב קוּשְׁנִי הַה"מ פֶּרֶק כ"ט מַה"מ שִׁמְנ' לְהַרְמַב"ם לְלַמּוּד ק"ס מִדִּין חֲצָר וְאוּלָם קָצַת בְּדַרְךָ חֲדוּד דְּהוֹקְשָׁה לּוֹ קוּשְׁנִי ר"ת עַל ס"ד לִילָף מְשֻׁדָּה עֲפָרוֹן דְּאִשָּׁה נִקְנִית בְּחִלְפִין וּש"מ מְשֻׁם דְּאִף גּוֹי מִקְנָה לְיִשְׂרָאֵל בְּחִלְפִין וְגַם בְּדַכְתְּבִי מִדְּאִשְׁכַּחַן דְּעֶבֶד כְּנֻעֵנִי נִקְנָה בְּחִלְפִין וְכַנ"ל מְכַל זֶה הוֹכִיחַ דְּגוֹי מִקְנָה לְיִשְׂרָאֵל בְּחִלְפִין וְאִף הִרְגִישׁ בְּקוּשְׁנִי הַשְׁ"ף מִמַּס' ע"ז דְּמוֹכַח מְשֻׁם דְּגוֹי אִינוּ קוּנָה מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִלְפִין וְשִׁפְט מְזָה דַּק"ס הוּא קִנְיָן מְוֹרָכָב מִצַּד הַמִּקְנָה עֲנִינּוֹ מִתּוֹרַת שְׁטָר וּמִצַּד הַקּוּנָה זְכִינְתוּ מִתּוֹרַת חֲצָר וְנִמְצָא לַק"מ דְּיִשְׂרָאֵל מְגוֹי קוּנָה בְּחִלְפִין שְׁהוּא בַר כְּתִיבָה שְׁטָר עֲלֶיהָ וְגוֹי מִיִּשְׂרָאֵל אִינוּ קוּנָה הוֹאִיל דְּלָאוּ בַר שְׁלִיחוֹת הוּא כְּמוֹ קָטָן (אִף לְהַאֲמֵת מְשֻׁמְעוֹת לְשׁוֹנוֹ פ"א מַה' זְכִינְי' דְּאִפִּילוּ יִשְׂרָאֵל מְגוֹי אִינוּ קוּנָה בְּחִלְפִין).

הִינְצָא מְזָה עכ"פ דְּהַרְמַב"ם וְדֵאִי חוֹלַק וּמְכִינּוֹן שְׁדִינּוֹ נִתְפַּס לְהִלְכָה בְּסִי רַל"ה בְּאִין חוֹלַק מַה יָּפָה עֲשׂוֹ כָּל הַפּוֹסְקִים שְׁלֵא הִשְׁתַּמְשׁוּ בְּהִתְרַר ר"ת לְגַבִּי אִיסוּרִי כְּמוֹ בְּכוֹר אוֹ חֲמִז בְּפִסְחָא.

וְלַעֲנִי"ד אִף ר"ת גּוֹפִיָה לֹא סָמַךְ עַל רְאִיוֹתֵי כ"א לְעַסְק הַרְשָׁאָה שְׁבַל"ז בְּקִנְיָן קַל אֲתִינּוּ עֲלֶיהָ וְלָכֵן לֹא הִעֲתִיקוּהוּ הַפּוֹסְקִים כ"א לְגַבִּי מַה דְּאִשְׁכַּחוּ בְּהִדְיָא דְּעֶבֶד עוֹבְדָא וְסָמַךְ עֲלֶיהָ וְכִדְאִי הוּא לְסָמַךְ עֲלֵיו בְּמֵאִי דְּסָמַךְ אֲנַפְשִׁי וְדו"ק עכ"ל וּמַעֲתָה גַם מַה שְׁכ' הַש"ג אוֹ אַגַּב קָרַקַע אִין לּוֹ מְקוּם אֵלָא כְּשִׁמְקָנָה הַקָּרַקַע ע"י שְׁטָר דְּאִילוּ בְּחִזְקָה וְכִסְף אִינוּ קוּנָה כְּמִבְּנָאָר בַּח"מ ס' קצ"ד אוֹ שְׁיִקְנָה לְהַגּוֹי הַקָּרַקַע בְּכִסְף לְחוּד ע"י מְשִׁיכָה וְכִדְכְּתַב הַח"י ס' תמ"ח ס"ק י"ד ע"ש: וְהַגִּיעַ הַזְּמַן וְלֹא פָּרְעוּ מְוֹתֵר כְּתַב הַמ"א קִנְשָׁה הָא אִפִּילוּ

הַנִּיחוּ בְּיַד עַפְו"ם מ"מ אִילוּ נֶאֱמַר הַמְשַׁכּוֹן הִנֵּה הַיִּשְׂרָאֵל חֲזִיב לְשַׁלֵּם כְּדֵאִיתָא בַּח"מ ס' ע"ב וְא"כ הו"ל בְּרִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל עֵינּוּן ס' ת"מ בְּמַה שְׁהֶאֱרַכְתִּי לְתַמּוּהָ עַל הָרָא"ש אִיפְכָא דְּאִפִּילוּ הַמְשַׁכּוֹן בְּרִשׁוֹת הַיִּשְׂרָאֵל א"י הֶאֱחָרִיּוֹת מֵהִיכִי וְלִדְיִדְיָה פְּשִׁטָא דְּאִפִּילוּ בְּרִשׁוֹת הַגּוֹי אֲחָרִיּוֹת הֶאֱוֹנְסִים עֲלֵיו וּמַח"מ אִין שׁוּם רְאִיָה לְהִיכִי דְּאָמַר מַעֲכָשְׁוֹ וְכַמָּה הִדְעוֹת מְרוֹחְקוֹת.

אִף גַּם הֶכָא קִנְשָׁה לּוֹ מֵאֲחָרִיּוֹת אֲוֹנְס לְחוּד וּבְסִי ת"מ פְּשִׁטָא לּוֹ שְׁמָה שְׁהוּא בְּאֲחָרִיּוֹתוֹ אִם חֲזַר וְהִפְקִיד בְּיַד גּוֹי אַחַר עַל אֲחָרִיּוֹתוֹ דְּשָׁרִי וְלֹא חָשׁ לְמָה דְּהִשְׁתָּא קָם בְּרִשׁוֹתוֹ לְאוֹנְסִין מְטַעַם שׁוֹמֵר שְׁמִסֵּר לְשׁוֹמֵר וְע"ש מַה שְׁפַתְבְּתִי: כְּתַב הַמ"א סק"ג ד"ה וְדַע וְכו' וְצ"ע אִי לֹא אָמַר לּוֹ מַעֲכָשְׁוֹ וְכו' כְּדֵאִיתָא בְּחֻלְיָן פ"י וְלַעֲנִי"ד נִרְאָה דְּמַחְלִין לִיכָא

למילך משום דשם הטעם דהיכי דמשפּרשי ליה הני פּמכרן דמחונב לצאת ידי נתינה לכהן אַבל הָכָא יֵשׁ ללמוד ממה דאיתא בַּר"ן מס' נדרים דף מ"ז פירושו למתני' דב"ק ד"ה וְהוּי יודע פתב בשלמא לונה ובעלי חובין באין ונפרעין שפיר דבעלי חובין לאו מדעתיה קא מפרעו דליהוי פורע חובו באיסורי הנאה וכו' אלא בע"כ ב"ד מגבין להן ואע"ג דאיהו ממילא מתהני לא איכפת לן וה"ה הָכָא אם הגוי מחזיק בהמשפּון ונפרע מיניה אע"ג דאיהו ממילא מתהני לית לן ביה נאף דשם אין היתר זה אלא באם אין לו מה יאכל כדפ' רש"י בב"ק היינו להלות לכתיחילה על סמך זה שלא לפדותו שפיר אינו נכון ליגרם לנפשו הנאה מן האסור לו בהנאה ולא הותר לו אלא באין לו אַבל ודאי יש ללמוד מזה היכי דלנה לתנומו כדי לפדותו בעוד קודם פסח והרהין התמץ ביד הגוי ולא פדאו ועבר עליו הפסח שאינו מחונב לפדותו כדי לבערו דאמרינן הגוי בע"כ גובה אותו ואיהו ממילא מתהני דהא ודאי גלמד משם דזה לא מקרי נהנה מאסור הנאה מן התורה דא"כ וכי מפני שאין לו מה יאכל נתיר לו איסור דאורייתא אמנם בהגיע פסח כדי שלא יעבור ככל יראה דאורייתא ולשטת הפוסקים בהמכילתא עכ"פ מדרבנן יראה שפחונב לומר בפני שנים שמקנה להגוי שיהיה שלו לחליטין בעבור חובו ואז תצירו קונה לו ואינו עובר עליו אף דברינו היכי דלא נתן על לבו להחליטו ועבר עליו הפסח דזה לענ"ד שרי כנ"ל: ובזה מרנוח לי יותר מה דאיתא גיטין דף מ' ע"ב דאמר רבא הקדש חמץ ושחרור מפקיע מידי שעבוד ופרש"י חמץ נכרי שהלנה את ישראל ושיעבד לו חמצו ולא הרהינו אצלו אתי איסור חמץ ומפקיע לשעבודיה דנכרי וְהוּי ליה חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח ואסור בהנאה והקשה הפ"י דמה אינן ולא הרהינו הא אפילו הרהינו אצלו כל דלא אמר מעכשיו הרי הוא אסור בהנאה דגוי מישראל לא קנה משפון ול"ק דנהי דנדאי אף בהרהינו נאסר בהנאה מ"מ הפקעת שעבוד לא שייך כל היכי דהרהינו דהפקעת שעבוד לא מקרי אלא דומין דהקדש ושחרור דאף שאין ללנה לשלם ממקום אחר נפקע השעבוד ומפסיד המלנה משא"כ בחמץ שהרהין הא להנ"ל אפילו יש ללנה לשלם אינו מחונב לפדותו וְהוּי מעכב במשכונו ואולם האמת אפילו לדעת המ"א דאם יש לו לשלם מחונב לפדותו תינח אם יש לו אַבל כשאין לו לשלם ממקום אחר מאן מירמי' מידן' דהגוי וכי בשביל שלדידן נאסר בהנאה יתא הדין נותן לכוף הגוי להחזיר משכונו חנם ובנדאי מחזיק במשכונו ולא שייך כלל הפקעת שעבוד משא"כ בלא הרהינו וע"י שנאסר בהנאה מדהוי חמץ של ישראל אתי איסור הנאה זה ומפקיע לשעבודיה דגוי ואסור לישראל ליתנו לגוי דזה הני פורע חובו באיסורי הנאה נאף כי אין לו לשלם ממקום אחר נפסד הגוי אלא דהוי ס"ד דמפני שע"י איסור הנאה זה נפקע שעבוד הגוי יהיה נקרא חמץ של גוי קמ"ל רבא דמ"מ נקר' של ישראל ונאסר ונפקע שעבודו אמנם דברי רש"י בב"ק דף צ' שכתב וְהוּי דתנן וכו' צ"ע קצת אַבל גם זה לק"מ וכוונתו ל"ד אלא בהרהינו וגם אמר מעכשיו נאף דיוק דהפקעת שעבוד אינו אלא בלא הרהינו ודו"ק: סעיף ב ישראל וכו' אם משפון הח"י מביא בשם ראש יוסף קושני' הא אפילו שהחמץ ביד גוי נאסר לשטת הרא"ש וש"ע דלא פהגאונים ע"ש וכתב הח"י ול"נ דלק"מ דאל"כ אף במקרה ממש לא אמרינן מעות קונות מגוי וע"ש ויש לתמוה דא"כ בדינא דסעיף א' למה הוצרך הרא"ש הטעם דבעי הרהינו משום דלא ליהוי באחריות הישראל (ועיין סי' ת"מ מה שהוצרכתי לדחוק בטעם זה) ות"ל דאם לא הרהינו הא מכ"ש דגוי מישראל

לא קנה בכסף לחודין' פאָשר באַמט מההוא טעמא פתב הבעל מלחמות שצריך הרהינו ונראה לבאר הדברים מדבאמת אין הדבר מוכרע והוא במחלוקת האמוראים ופוסקים אם יש קנין בגוי בכסף להכי לא ניתא לו לבאר הטעם דהרהינו ב'הש"ס נה משום דכסף לחוד לא קנה פדי שלא יהא מוכרח מסתימת הש"ס ההלכה דגוי אין לו קנין פספ ומבאר הטעם משום האחריות דזה לכ"ע ובדינא דהכא דהינו סיפא דמתני' ישראל שהלנה לנכרי פתב ומיירי נמי שהרהינו ואמר לו מעכשיו פדי שלא יהא מוכרח מהמתני' איפכא דכסף לחוד קונה להכי מבאר דס"ד פספ לא קנה מוקים הסיפא נמי בשהרהינו והטור וש"ע שהקפידו וכתבו לדינא אם משכנו בידו משום דמסיימו והגיע הזמן אפילו אחר הפסח ולא פדאו אסור והינו משום חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח דאסור ואילו לא משכנו בידו אף שאמר לו מעכשיו לא הוי אלא ספק חמץ של ישראל שעבר עליו הפסח דדילמא מעות לא קנה והוי חמץ של גוי וספק דדבריהם שרי משא"כ בידו דנדאי הוא של ישראל ואסור אבל, לכתחילה תוף הפסח באמת י"ל שמחויב לבער משום ספק תורה וזה מדויק מדאף מסיימו אבל אם לא אמר מעכשיו אע"פ שמשכנו בידו מותר והוא שאין אחריות על ישראל ולא כתבו נמי אבל אם אין המשכון בידו אע"פ שאמר לו מעכשיו מותר משום דלא קנה בכסף וזה הנה מותר אפילו הוא בבית הגוי באחריות הישראל משום דהוי מקבל אחריות חמץ הגוי בביתו של גוי דשרי א"ו משום דבאמת מותר אינו דהא בהגיע פסח חייב לבערו משום הספק תורה דכסף קונה לו למפרע ושמא לא יפדנו הגוי ועיין ט"ז סק"ג וח"י דלא כהמ"א סק"ד: [סוף הסימן] פתב המ"א ומשמע מזה וכו' דישאל מישאל קונה משכון אזיל בזה לשטתו בסימן תמ"ג סק"ה בשם הב"ח וע"ש מה שכתבתי:.

סימן תמב סעיף א' פתב המ"א בא"ד אבל בתוס' ריש פסחים כתבו דאסור דלא פליג רבנן והוכיחו פן ממתני' דשיאור ישראל ואע"ג דהוי גוקשה ואין איסור דאורייתא באכילתו וכ"ש בשהיתו ואפ"ה ישראל וכ"כ הר"ן הנה תלה תניא בדלא תניא כי התוס' אינם מביאים ראיה אלא מן ר' מאיר דברייתא שביד מ"ג ולר"מ הרי לוקה עליו.

וראיתם אינה אלא דאפילו חמץ שאינו בכל יראה חייב לבערו שלא יבא לאכלו ומזה אין שום סתירה לפסק הטור דלא מסתביר לו שיהא שייף גזירה בדרבנן אף בהר"ן מבוארים הדברים כדכתב בשם התוס' בלשון זה ולא מיבעי' לתנא דמתני' דס"ל דהרי אלו באזרה אלא אפילו למ"ד גוקשה בעיני' בולא כלום פיון דאיסורא דרבנן מיהא איפא צריך ביעור וראיה לדבר מדתנן שיאור ישראל והאוכלו פטור ושיאור היינו גוקשה כדאיתא בגמרא אלמא אפילו מ"ד פטור ביעור מיהא בעי דאל"ה אמאי ישראל ישהה וכו' (ומ"ש המ"א וילדעת הטור צ"ל וכו' מלבד שאין זה בכונת סתימת המשנה אלא אף נמי קשיא לפי זה מה דקדק הגמרא דף מ"ג שיאור ישראל אלמא אסור בהנאה הא מזה לא נשמע דדילמא הברייתא נמי איירי בי"ט וישראל שלא לעבור בכל יראה לכשיחמץ ונהי דבאמת דאסור בהנא' ממה דנאמר בסופה והאוכלו בארבעים דאתא לר"מ וע"כ דמרבה אותו מכל מחמצת לא תאכלו וממילא לר' אבנהו אף הנאה בכלל מ"מ הוי להגמרא לאקשוני מן זה ונותנו לפני פלבו א"ו משום דמזה אין הוכחה לחזקה ועיין בתוס' דף כ"ג ע"ב לכן דייק משיאור ישראל ולדברי המ"א מזה לא מוכח מידי) והאמת שפדברי הר"ן במה שפובר דטעמא דר"י דפוטור בשיעור דידיה הוא משום דסבר גוקשה בולא

כלום פון נמי מבואר בהמלחמות בהמליצתו בעד הרי"ף שפוסק פתכמים דר"א ולא פסתם משנה פתב בלשון זה דהאי סתמא לאו דסמכא משום דסתם ואח"כ מחלוקת היא ואין הלכה פסתם סתם בריש פרקין דקתני הרי אלו באזהרה ומחלוקת בשלהי פרקין דקתני שיאור ישרף וקאכלו פטור אלמא גוקשה בעיני' לא עבר עלי' בלאו וכן פתב הרא"ש אבל תמה אקרא מנ"ל ללמוד מדר"י דס"ל גוקשה בולא כלום הא בחולין דף כ"ג ע"ב נשאר בתיקו איבעי' דר' זעירא טעמא דשיאור דר"י לר"י אי משום דספיקא הוא אם חמץ או מצה ולהכי פטור משום דהוי התראת ספק או משום דברי' הוא לא חמץ ולא מצה וא"כ דילמא לעולם ס"ל נמי גוקשה בלאו פסתמא דמתני' וקא דפוטר היינו משום דזה גופא ספק אם הוא חמץ גוקשה.

ואדרבה לדבריהם ז"ל דשיאור דר"י הוי גוקשה הא מוכח משם דמחייב בגוקשה דאל"ה מה בכך דספק חמץ גוקשה הוא איף אפשר דיןצא ידי חמץ הא אף אם חמץ הוא אינו אלא גוקשה דרבנן ומדאורייתא מותר בפסח.

והאמת שבעבור דהוא הפל קשיא לי על זעירא מה הכניסו לבית הספק הזה ולמה לא לומד טעמו דר"י בפשוט פדהבינו הגאונים הנ"ל דלהכי פוטר מדס"ל גוקשה בולא כלום רצייתי לומר לפ"ר דמוכח מזעירא דשיאור דר"י פקרני חגבים באמת לא הוי גוקשה כלל והספק אם הוא חמץ גמור או מצה ומה דאיתא דף מ"ג שמעינן לר"מ גוקשה בעיני' בלאו דמשמע דשיאור הוא גוקשה היינו כדפרש"י פגון שיאור דגוקשה הוא דאינו ראוי לאכילה הואיל והחמץ קצת ולא גמר וי"ל דהיינו שיאור דר"מ הכסוף פניו אבל דר"י שהוא פקרני חגבים שהוא חמץ יותר באמת ראוי לאכילה ואם חמץ הוא חמץ גמור וא"כ הא עכ"פ אם ספק הוא הרי ודאי דאסור באכילה מן התורה וכמו כן אם הוא ברי' מ"מ אסור באכילה מן ד"ת והוי פתצי שעור דאסור מן התורה (וכן תוס' במנחות דף נ"ד פתבו אף דרף ספק ואפשר דאפילו איסורא דאורייתא ליכא ע"ש סוף ד"ה אין) ואין לוקין עליו ואילו פן עכ"פ אין קשיא מזה על הטור שאיירי באיסור אכילה דרבנן אבל לפי מהסס בזה ומסתביר יותר בזה פדעת הגאונים דאף שיאור דר"י עדיין אינו ראוי לאכילה מפח דחמוצו אינו אלא במקצת והוי גוקשה דאל"ה אלא דראוי לאכילה מחמת חמיצתו המרובה יותר משיאור דר"מ א"כ לא שייך לספוקי נמי בו אם מצה הוא או ברי' שהרי מחמת חמיצתו הוא דראוי לאכול א"ו שעדיין אין ראוי לאכול ואם חמץ הוא אינו אלא חמץ גוקשה אלא דמסופק אם לא מצה או ברי' הוא וא"כ לא די דלא נשמע משם דס"ל לר"י גוקשה בולא כלום פנ"ל אלא אדרבה לפ"ז מוכח משם דעת הטור מפח מה דקשיא לי פנ"ל מה הכניס לבית הספק לזעירי פנ"ל ולא פירשו כדפירשו הגאונים הנ"ל א"ו משום דסברת הטור אמת דרבנן לא שייך הגזירה דדילמא אתי למיכלוהו קשיא לי מ"ט דר"י דשיאור ישרף א"ו הוכיח דס"ל נמי גוקשה בלאו ומ"ט דפטור ע"כ או משום דהוי ספק נמי אי מצה הוא והוי התראת ספק כדפרשי' ובאכילה אסור מן התורה וכן אם הוא בריה איסור האכילה ד"ת פנ"ל ולהכי אמר ישרף מגזירה דדילמא אתא למיכל ויהיה איה שיהיה א"י לתרץ ז דעת הגאונים הרמב"ן ודעמיה ודברי הטור ברורים באין גמגום לענ"ד: שוב עיינתי בתוס' מנחות דף נ"ד סוף ד"ה אין ראיתי שפתבו ומיהו יש לנטות ולהחמיר דלעולם אפילו בלא מים נהי דחמץ גמור לא הוי גוקשה מיהו הוי וכו' וקא דדחק רשב"ל לשנויי הכי משום ר' יודא פדאמר לעיל דשיאור דר"י לר"י

לא חשוב חמץ לענין מנחות ואפשר דאפילו איסור דאורייתא ליכא פדתנן שיאור ישרף והאוכלו פטור ודבריהם נמי קשאים מה מדמו עיסה של מי פירות לחוד דהני גוקשה לדר"י דשיאור הא בתולין הנ"ל מבואר דטעמא דר"י בשיאור או משום דמסופק אי חמץ או מצה הוא או משום דסבר ברי' הוא ואדרבה משמע שם דס"ל דר"י נמי ס"ל גוקשה בלאו רק בשיאור מסופק פנ"ל ומן הסוגיא דף נ"ג שתוס' מביאים אין ראי' מדמקשה ואימא לא תאפה חמץ אלא שיאור דר"י לר"י נהי דלא אפשר דאזיל להצד דטעמו דר"י משום הספק דפשיטא דא"כ מפח ספק חמץ הוא בכלל הלאו דלא תאפה חמץ אבל באי להצד דטעמא דר"י משום דבר' הוא דאז אפשר דאפילו בחצי שעור אינו ואינו אסור אלא מדרבנן ויותר הנה לתוס' לומר דרוצה לשנויי אליבא דת"ק דר"א פסחים מ"ג דס"ל על תערובות בולא פלום וכ"ש גוקשה בעיני' בולא פלום וכדפסק הרי"ף וכן תירץ באמת הפר"ח בס"י תס"ב ע"ש אבל מדבריהם נראה דנראה להם דוחק מה שפירשתי לדעת הטור דלר"י גוקשה בלאו.

רק דבשיאור דידיה מסופק אם לא מצה או ברי' הוא דכיון דשיאור נקטה הגמרא דפסחים הנ"ל לגוקשה ודאי אילו ר"י סובר למדרש מכל לרבות גוקשה לא הנה שיאור דידיה יצא מכללו ולא הנה מקום לספוק בו דשמא מצה או ברי' א"ו דר"י לא דרש פלל לרבות גוקשה אלא מדקתני שיאור ישרף שמעינו כדפי' רש"י דמבחוץ בלא דרשה דקרא או דמסופק בשיאור דידי' דשמא חמץ גמור או מצה ולהכי פוטר או דס"ל ברי' הוא ושפיר פתבו תוס' לפ"ז כדי לצאת דעת ר"י תירוץ דמגבלה במים וא"כ היינו נמי דעת הרמב"ן והרא"ש הנ"ל שפתבו דמדר"י נשמע דלא ס"ל גוקשה בלאו ה אף עכ"ז אין הכרע לסברת הר"ן דאפילו מה דלא אסור באכילה מן התורה אלא מדרבנן אסור בשיהה דלא פסברת הטור דאדרבה משמע מדדחק זעירא ליפנס לבית הספק ולא בפשוט דאף דסבר ר"י גוקשה בולא פלום מדמ"מ מדרבנן אסור כדכתב נמי הטור וכל הפוסקים שוב אסור בשיהה וישרף אלא משמע פסברת הטור, ואולי הר"ן סובר דלהצד דבר' הוא ודאי אינו אסור אלא מדרבנן ואינו בדמיון דחצי שיעור ולהכי פשיטא לו מדאינו פושט דע"כ מספקא לי' דאילו ברי' הוא למה ישרף אלא ש"מ דמ"מ שפיר דישרף אבל הטור ס"ל דאף לטעם ברי' ס"ל דאסור מן התורה בדמיון דחצי שיעור.

ובזה עכ"פ סליק פסק הטור ברור אמנם מפירש"י יש ללמוד שלא פדעת הטור שיהי דף ל"ו ד"ה אין לשין כתב לפיכך אם לש ישרף מיד ובמועד קאמרו ולא בי"ט וכו' נקשה הרי רש"י פי' דף ו' דינא דרב בכפות פלי דוקא בביתול והכא הא נעשה בי"ט וע"כ כתב הכי מדפי' שאינו אלא גוקשה וסובר להלכה נמי דגוקשה בולא פלום ואינו אסור באכילה אלא מדרבנן ולהכי א"א לשון רפ"ו ביום טוב ונהרי מכל מקום קתני דישרף ולא ישנהו עד אחר המועד ויהא מותר באכילה ש"מ פדעת החולקים על הטור ובאמת צ"ע לפ"ז מה הכניס זעירא לבית הספק לר"י דשיאור ודוק פי' עדיין צריף עיון וכן לשטת הר"ן פנ"ל צ"ע זה: תו כתב המ"א וכתב הטור ודוקא שאין בתערובת טעם חמץ פגון כל אלו שאין נותנים אותו בו אלא לקיהא בעלמא.

ולכן בעינינו פזית בכדא"פ אבל אם יש בו טעם חמץ חייבים עליו דטעם פעיקר דאורייתא עכ"ל. ואיירי במבש"מ ובי"ד סי' קל"ד כתב בשם הרשב"א המשקין הנעשים מחומץ

זין ודבש אסורים וא"ת שנתערב החומץ עם הדבש ובטל במיעוטו זה אינו דכל שעיקרו
כה אינו בטל כענין ד' מיני מדינה היינו פותח דדוקא כל שנתערב דרה מקרה לא התמירו
בו עד שיהא נ"ט אבל כל שדעתו לעשות כה אסור ואינו בטל במיעוטו וכו' ותימא דהא
בגמרא מוקי דכוחת מירי שיש בו פזית בכדא"פ הא לא"ה שרי וצ"ל דס"ל דמדאורייתא
שרי ומדרבנן אסור עכ"ל המ"א ואיני יוכל לכונן בלשונו דמדמוקים בכזית בכדא"פ
נשמע מינן הא לא"ה שרי הא אדרבה הסוגי' מסיק דאין באכילתו פהגן פזית בכדא"פ
אם לא ע"י אכילה שבטלה אצל כל אדם ולהכי ליפא לחיובו מטעם פזית בכדא"פ כי אם
מטעם היתר מצטרף לאסור וא"כ מי הגיד לו דבליפא פזית בכדא"פ דשרי כדמסיק
וצ"ל דס"ל דמדאורייתא שרי ומדרבנן אסור פלומר מה דדייק הא לא"ה שרי היינו
מדאורייתא הא מדרבנן אסור וזה אינו אלא דאפילו אין בו פזית בכדא"פ נמי אסור
מטעם היתר מצטרף לאסור לר"א: אמנם דברי הרשב"א צ"ע מצד אחר דמה הראה
משם דלא בטל במיעוטו דהיינו מבשא"מ דלית ביה טעמא דאסור דמ"מ אינו בטל
מדרבנן מפני שנותנו בכינון ומה ענין דד' מיני מדינה להכא דמדינא דאורייתא אתינו עלי'
מטעם היתר מצטרף לאסור וגם באמת יש שם עכ"פ פזית בכדא"פ דאינו בטל במיעוטו
ואולם דברי רשב"א אלו אמורים נמי בהראב"ד שבהרא"ש פרק השוכר את הפועלים
על המתני' דאלו אסורים ואוסרים בכ"ש בלשון זה והראב"ד תמה על רב אלפס דמנין
לו דחמץ בפסח אוסר תערובתו בהנאה במשהו וזה לא נזכר בשום מקום ואי משום הנך
דאלו עוברין לאו משום משהו מיתסרי אלא משום נותן טעם הרבה שיש בהן וכבר פי'
מגמרא אחד מהן או זתים המצרי תלתי חטין והוא מעיד על השאר שיש בהן חמץ הרבה
ועוד דהנהו שאני שאין גופי המאכל נעשה זולת החמץ שיש בהן וכינון שיש בהן הוא
מכשיר המאכל הרי הן חשובים כאילו הפל חמץ וכו' וה"נ איתא לישון הרשב"א בתשו'
סי' ל' בלשון זה וחמץ בפסח אעפ"י שאוסר בכ"ש הנ"מ באכילה אבל בהנאה אין אוסר
וכו' שוב כתב נמי ואלו חמץ בפסח בין במינו בין שלא במינו אינו אוסר בכ"ש בהנאה
אא"כ ממכשירי המאכל פאותן השנוין במשנת א"ע זתים המצרי וחבריו עכ"ל ויש
לתמוה נמי דמנ"ל דדיני דא"ע אוסרים בכ"ש בהנאה הא שם לא הנה כ"ש אלא באמת
כדכתב הראב"ד וכדבאמת אף בכוחת הנה פזית בכדא"פ:.

והנלענ"ד לבאר דבריהם ע"פ דברי הפר"ח סי' זה פתב ועוד מסתביר לי דאפילו דאיפא
פזית בכדא"פ פיון דליפא טעמא בטל ברוב ותדע דהא פיון דליפא טעמא הוי לי' כמב"מ
דליפא למיקם אטעמא דמיקטל ברובא וכ"כ הר"ן והרשב"א בפשיטות בפרק ג"ה וכו'
אף קשה לזה שהרי כתב רש"י בפרק א"ע בסוף הסוגי' דרבנן דפליגי עלי' דר"א בכוחת
לית להו טעם כעיקר דאורייתא ואעפ"כ אמרינן התם בסוגי' אי פזית בכדא"פ אמאי
פליגי רבנן עלי' דר"א ומשני הנח לכוחת דלית ביה פזית בכדא"פ וכו' אלמא דאפילו
מאן דלית לי' טעם כעיקר אי איפא פזית בכדא"פ לוקה וה"ה לדין דקי"ל דטכ"ע
דאורייתא אי איפא פזית בכדא"פ אפילו דליפא טעמא משמע דלקי וכו' ע"ש.

והנה קושיותו ע"פ שטת רש"י קשה נמי על ר' אלעזר דמה בכך דדרש כל לרבות עירובו
דהיינו היתר מצטרף לאסור הא ע"כ ר"א נמי לית לי' טכ"ע דאל"ה למה לו הדרשה
דכל וכמו דס"ל להפר"ח דמאן דלית לי' טכ"ע אף על פזית בכדא"פ לא מחייב משום
דהאסור גופיה בטל ברוב ה"נ איה אפשר לחייב על פי היתר מצטרף לאסור הא אין

כאן איסור פֿלל פֿינן דגתבטל בֿרוּב אָבֿל לענ"ד מעיקראַ אין פֿאן קוּשֿי' דע"כ לאַ אָסרוּ
הַרשֿבֿ"א וְהַר"ן דִּהִיכָא דְלִיפָא טעמָא לאַ שְׁיִיף פֿזִינִת בכדא"פ אַלָא בְּדִלְכָא טעמָא פֿלל
מִן הָאִסוּר שְׂאָז הָאִסוּר בְּטֵל וְכֵה"ג בְּאַמַּת אַף לר"א אִי אַפְשָׁר לְחַיִּיב מִטַּעַם הָיִתֵּר
מִצְטָרֵף לְאִסוּר מִשָּׂא"כ כְּשֵׁיז בּו טעם הָאִסוּר מֵה בְּכֵף שְׁהִטַּעַם עֲצָמוּ אִינוּ פֿעִיקָר וְשָׂרִי
מ"מ הַרְגֵּשְׁתָּ טעם זֶה אִינוּ מַנִּיחַ לְהָאִסוּר לְהַתְּבַטֵּל וְהוּי דוּמְיָא דְאִסוּר הַנִּזְכָּר וּמְמִילָא
מִדְּהָאִסוּר אִינוּ בְּטֵל חַיִּיב עַל פֿזִינִת בכדא"פ ל"כ"ע וּלר"א מִטַּעַם הָיִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסוּר
אַפֿילוּ בְּדִלְכָא פֿזִינִת בכדא"פ וְכֵן לְהַטוּר אַפֿילוּ אִין בּו טעם חֲמִץ מ"מ הַקִּיּוּהָא דְאַתָּא
מִיְנִיחָא דְמִיְנָכֵר מִפְּחוּ שְׁהַחֲמִץ בּו פּוֹעֵל שְׁהָאִסוּר לֹא יִתְבַטֵּל וְחַיִּיב לְרַבֵּן בְּכדא"פ וּלר"א
מִטַּעַם הָיִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסוּר וְהוּן הֵן דְּבָרֵי הַרשֿבֿ"א שִׁבְב"י ס'י ק"ל דְּשִׁלּוּמֵד מִד' מִיְנִי
מְדִינָה שְׁנַמִּי עכ"פ או דְּלִית לְהוּ טכ"ע דְּאִוּרִיָּתָא פֿשִׁטת רש"י או דְּמִיְרִי שְׂאִין בָּם טעם
פֿשִׁטת הַטוּר אַלָא שְׁנוּתָנִין לְקִיּוּהָא וְקִשָּׁה הָא פֿינן דְּתַנּוּ אֵלוּ עוּבְרִין דְּהִינּוּ מִתְּבַעְרִין מִן
הָעוֹלָם פֿדְפֿי' הַר"ן ש"מ דעכ"פ אָסוּרִים נָמִי בְּהַנָּאָה וְקִשָּׁה בְּשִׁלְמָא לְעַנְנֵן אַכִּילָה שְׁפִיר
י"ל פֿדְכַתְּבִיתִי פֿינן שְׁנַרְגֵּשׁ הָאִסוּר תוּף הָיִתֵּר אַף דְּהָיִתֵּר מִפְּחוּ זֶה לֹא נֶאָסֵר מִן הַתּוֹרָה
מ"מ פֿינן דְּנַרְגֵּשׁ לֹא נִתְבַטֵּל וְשְׁפִיר שְׁיִיף הָיִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסוּר מִשָּׂא"כ לְעַנְנֵן הַנָּאָה
שְׂאִינוּ נַרְגֵּשׁ לֹא הִטַּעַם וְלֹא הַקִּיּוּהָא קִשָּׁיָא לְמָה אָסְרוּהָ פֿמוּ דְּכַתֵּב הַר"ן סְבָרָא זֹו
לְשִׁטְמִיָּהּ בְּפֿרָק בְּתָרָא דע"ז וְנִימָא דְלֹא שְׁיִיף לְעַנְנֵן הַנָּאָה פֿלל הָיִתֵּר מִצְטָרֵף לְאִסוּר
פֿינן דְּנִתְבַטֵּל בְּרוּב וְהוּכִיחַ מְזָה דְּדָבָר שְׁבָכִיוֹן מְעַרְבֵי אָסְרוּ מְדַרְבְּנֵן דְּלֹא נִיבְטֵל וְלִהְכִי
שְׁפִיר דְּאִסוּר אַף בְּהַנָּאָה מְדַרְבְּנֵן וְלִמַּד מְזָה בְּקַל וְחוּמָר לְעַנְנֵן אַכִּילָה דְלֹא שְׁיִיף בִּיטוּל
מְדַרְבְּנֵן בְּדָבָר הַנִּיחָו בְּכִיוֹן וְהָרָאָב"ד שְׁמוּקִים לִי' או בְּדֵאִית בְּהוּ הַרְבֵּה שְׁבּוּדָאִי יֵשׁ בּו
טעם אַלָא דטכ"ע לֹא דְאִוּרִיָּתָא ס"ל וּמ"מ לְהִכִי אָסְרוּהוּ מְדַרְבְּנֵן מְדֵאִינוּ מִשְׁהוּ או ע"פ
דְּבָרֵי הַרשֿבֿ"א מִד יִתְנוּ בְּכִיוֹן לְהַכְשִׁיר הַמֶּאֱכָל וּמַעֲתָה לְעַנ"ד אִין שׁוּם תִּימָא בְּדָבָרֵי
הַרשֿבֿ"א עֵינִן וְדוּק: וְאוּלָם הַפֿר"ח בְּקִיצוּרֵיו ד"ה וְהָרָאָב"ד.

פֿתֵּב שְׁגַם הַרשֿבֿ"א וְרַבִּים עֲמָהֵם דטכ"ע דְּאִוּרִיָּתָא לְאִסוּרָא בְּעִלְמָא וְלֹא לְמַלְקוּת וְכו'
וּלְפִי מַה שְׁהוּכַחְנוּ לְעִיל דְּלְדַעְתָּם ז"ל אִי לִיפָא טעמָא מִיְבְטֵל בְּרוּבָא ע"כ לומר דס"ל
דְּבַפּוּתָח אִית בִּי טעם חֲמִץ וְכ"כ הָרָאָב"ד וְכו' א"י לִיְיָשֵׁב לִפ"ז דְּבָרֵי הַרשֿבֿ"א הַנֶּז"ל
שִׁבְב"י ס'י קל"ד דָּאֵם הֵם מְדֵאִוּרִיָּתָא אָסוּרִים בְּאַכִּילָה מִצַּד טעם פֿעִיקָר לְמָה לֹא יֶאָסְרוּ
בְּהַנָּאָה ג"כ מֵהוּוּא טעמָא מְדֵאִוּרִיָּתָא וְכֵן דְּבָרֵיו שְׁבַתְשׁוּ ס'י ל' אִינוּ מוֹרָה לְכּוֹנֵן זֹו
וְהַעִיקָר פֿדְכַתְּיבָנָא הַנִּלְעַנ"ד וְדוּק.

סְעִיף ב וּמְלוּגְמָא שְׁנִסְרָחָה וְדוּקָא שְׁנִסְרָחָה קוּדָם פֿסַח או נְסָרָחָה וְאַח"כ נִתְחַמְצָה יִרְאָה
לְעַנ"ד דה"ה בְּשִׁל גוֹי אַף שְׁנִסְרָח בְּפֿסַח שׁוּב אַף יִשְׂרָאֵל מוֹתֵר לְקִנּוּתוֹ בְּפֿסַח פֿינן דְּכָל
זְמַן שְׁהוּא בְּיַד גוֹי לֹא חָל עָלָיו לְשׁוּם בֵּר יִשְׂרָאֵל אִסוּר בַּל יִרְאָה וְשׁוּב פֿשְׁנִסְרָח וְנִפְסַל
מֵאַכִּילַת פֿלָב וְהוּי עֲפָרָא לֹא חָל עָלָיו הָאִסוּר דְּבַל יִרְאָה וְא"כ מַה דְּאִיתָא בְּרַמְבַּ"ם פ"ה
מַה' יְסוּדֵי תוֹרָה הִלְכָה ח' דְּמוֹתֵר לְעֵשׂוֹת רְטִיָּה או מְלוּגְמָא מִחֲמִץ בְּפֿסַח וְאַפֿילוּ שְׁלֹא
בְּמָקוּם סַפְנָה וּבִיָּאָר שָׁם הַכ"מ הִבִּיאוּ הַח"י ס'י תס"ו דְּהִינּוּ דוּקָא בְּשִׁל גוֹי וְע"י שְׂאִילָה
וְאַם כְּבָר נְסָרָחָה אַפֿילוּ שְׁנִסְרָחָה בְּיַד הַגּוֹי בְּפֿסַח מוֹתֵר הַיִּשְׂרָאֵל אַף לְלִקְחָה וְלְהַתְּרַפְּאוּת
בָּה אַפֿילוּ שְׁלֹא בְּמָקוּם סַפְנָה וְאִינוּ דוּמָה לְמָה שְׁמַבִּיא הַח"י בְּשֵׁם הַתּוֹרָה דְּדִיּוּ שְׁבִיטְשֵׁל
גוֹי בְּפֿסַח אָסוּר לְכַתּוּב בּו פֿינן שְׁלֹא נִפְסַל מֵאַכִּילַת פֿלָב קוּדָם זְמַנּוּ דְשָׁם בְּיַד גוֹי חָל עָלָיו
אִסוּר הַנָּאָה קוּדָם שְׁנִפְסַל אָבֿל בַּל יִרְאָה הָא לֹא חָל בְּיַד גוֹי וְקוּדָם שְׁבָא לִיד יִשְׂרָאֵל

נפסל מאכילת פלב ודוק: סעיף ג בגדים וכן נגירות עיניו ט"ז והח"י פתב ולענ"ד אין פאן אפילו קצת תימא דנדאי קולן של סופרים דהוי חמין נוקשה אף שניכר החמין מ"מ אינו עובר בב"י כמ"ש לעיל מסקנת הפוסקים דנוקשה בעיניו ולא פלום אלא דמ"מ אסור לקיימו דדלמא יבא לאכלו וזה דוקא היכי דניכר החמין משא"כ בקלף הנדבק על גבי טבלא פיון שאינו ניכר תו ליכא למיחש שיבא לאכלו ותמוהים דבריו דאטו קולן של סופרים שהנייר עצמו מיתקן בקד שיניו למגור גבו שיבא לאכלו ועיניו בדבריו עצמם סק"ה והעיקר דהפוסקים אף שפסקו דנוקשה בולא פלום היינו לענין דיעבד דעבר ושהה אף לכתחילה לקיימו חשו להסתם משנה ולהכי חיפשו לחלק בין קולן של סופרים ושפיר פתב הט"ז דאין טעם לחלק בין ניכר לאינו ניכר וק"ל: סעיף ה אם העמיד גבינות פתב המ"א וכתב באו"ה דד"ת בטל אלא מדרבנן אסור אבל הטור פתב דחשוב כמו בעיניו משמע דס"ל דאסור מדאורייתא דאל"כ לא הנה צריף לבערו לדעתו והפר"ח מדנמי מחליט דדבר המעמיד אף דרבנן מניח הטור בתימא והח"י נמי פתב ואע"ג דדבר המעמיד ומילתא דלטעמא עביד דלא בטל הוא רק דרבנן כמ"ש תוס' פ"ק פ"ל הזבחים (דברים אלו לא מצאתי בתוס' זולת דף ע"ג ע"ב בד"ה אלא שם הוכיחו הכי בדין דבר חשוב ואין ענין לזה פלל ועיין פר"ח סי' צ"ח ס"ק כ"ה ודבריו שם מסתברים יותר ממה דסותר עצמו בסי' ק' סק"ג) והאו"ה מ"מ פיון דדבר המעמיד הוי כמו בעין לכן נאסר אפילו בדיעבד אם השהה אותן עד לאחר פסח ואפשר שזה דעת הטור ודבריו אינם מובנים דלהחלטתו דאינו אסור אלא מדרבנן ומדאורייתא שרי באכילה מאין יבא איסורו אפילו להשהותו לכתחילה לשטת הטור ומכ"ש לאסור בדיעבד אם שהה לכ"ע: ואולם אית' במרדכי בשם רבינו טובי' הובא בב"י י"ד ס"ס קי"ח כ' ועוד נראה לר"ט דאפי' לשמואל דאמר שמעמידין אות' בעור קבת נבילה דאפי' אם ת"ל דדבר המעמיד הוי כבית שאור שחימוצו קשה מ"מ אי שם אלא נ"ט ורש"י פסק דטעמא הוי דרבנן ואף לדברי ר"ת דטכ"ע דאורייתא למה וכו' משמע מיני' דדבר המעמיד תלי' בפלוגתא דטעם כעיקר ולשטת ר"ת נמי הוי דאורייתא וכן משמע לשון רבינו שמשון בן אברהם בתשו' שבמרדכי פ"ק פ"ל הבשר שכתב והא דלא קתני ואם יש בו כדי להעמיד טעם מפרש בדבריו דאסור משום נותן טעם.

משמע נמי מיני' דקורא להעמדה גופה טעם. וא"כ לא נפלאת היא אם גם הטור בשיטתיהו ומה שהפר"ח הנ"ל פתב בשם הרמב"ם פט"ו מהמ"א דהוי דרבנן.

מלבד שאין מוכרח פולי האי שמה שמסיים כל אלו השעורין וכו' דקאי נמי על אם יש בו כדי לחמץ אלא אפילו אם נמי קאי עליו אין ראי' שהרי פוסק טעם כעיקר ל"ד ומה שמביא נמי שתי תשו' רשב"א עיניו בדבריו פי לא איירי פלל מדבר המעמיד אלא מדין ברי' ומ"מ י"ל בדבר המעמיד פדעת ר"ט הנ"ל אבל יש ראי' ברורה לענ"ד פדעת האו"ה דהנה איתא בחולין דף קט"ז המעמיד בעור של קבה אם יש בה בנ"ט הרי זו אסורה ולא מיבעי' למה דדייקו תוס' מיני' דף צ"ט ע"ב סוף ד"ה לא וכתבו משמע הא ליכא נותן טעם שרי אע"פ שהעמיד החלב משום דהעמדה לא חשובה טעמא וה"ה חימוץ ומשני שאני שאור שחימוצו קשה (ר"ל שאני שאור שחימוצו חשוב טעם ולא קיוקא מפני שחימוצו קשה) הרי לדבריהם מבואר דהעמדה היכי שנתבטל בס' האיסור לאו פלום הוא ומה שכתבו בע"ז דף ל"ה וי"ל דדוקא נקיט נבילה דאז איכא בה איסורא דאורייתא

אָבֵל בְּשַׁחֲטָהּ מִשּׁוֹם בַּב"ח לִיכָא אִיסוּרָא דְאִוְרֵינִיתָא דְצוּנָן בְּצוּנָן הוּא וְאֵע"ג דְאִקְנָמִי קְמוּקִים אִינוּ אִסוּר אֱלָא מְדַרְבְּנָן.

ע"כ ר"ל משום דבבבילה איפא ביה איסור דאורייתא פלומר ויש לספוק דיש בו בב"ט והוי א"ד ובשול גוים לא התירו ע"י טעימה פמבנאר בהיש"ש הנ"ל בשם הראשונים משא"כ בב"ח אף אם יש ביה בב"ט וגם אקומי קמוקים לא תימא דיהא נחשב ע"י ההעמדה פביטול ויהי איסור תורה דמ"מ פינו דצונן הוא אינו אלא דרבנן אכל ביתר מס' לדעתם ההעמדה לא מידי הוא ונשטה זו תופס היש"ש שמביא המ"א ונסתייע מר"ת שפסק הכי והוא בתשו' רבינו שמשון ב"א ששהיד הכי בשם ר"ת אכל באו"ה פלל כ"ה כותב בשם ר"ת רק דמדאורייתא אינו אוסר וכבר הרגיש הפר"ח בס' צ"ח בסתירת עדות זה וגם מה שמחלק שם היש"ש בין איסורי הנאה דאית בהו משום העמדה לאיסורי אכילה פכת הפר"ח הנ"ל שאינו מחנור) אלא אפילו לדעת רה"פ שתפסו סברת הר"י מג"ש דטעם מתני' דלעיל משום דבב"ח ליכא למימר דכינון דאקנמי קמוקים לא בטל דכל אימת דלא יהיב טעמא לאו בב"ח הוא אלא האי באפ"י קאי והאי באפ"י קאי והיא שטת הרמב"ם מכל מקום הא מקשה היש"ש שם בלשון זה דמאחר שחזינו בב"ח שאין הולכין אחר המעמיד ה"ה בשאר איסורים נהי דבב"ח דרוך בישול אסרה תורה מ"מ מדרבנן אסור בכל ענין ואם איתא דהוי אזלינן בשאר איסורין אחר המעמיד ה"ה בב"ח באיסור דידן' שהוא מדרבנן וכה"ג מקשה הפר"ח י"ד בס' הנ"ל וכתב וק"ל דמה בכך דבטעמא תלה לי' רחמנא אפתי ליתסר מדרבנן משום מעמיד דומין' דבבילה ודחק שם והוא בסק"ז תוף ד"ה עוד פתב וע"ש פי הוא שם רק מביא לשון תירוץ הרשב"א ונשפיר מקשה אכל לתירוץ לשון הר"ן לענ"ד מעיקרא לק"מ דדוקא בבבילה שיהי לומר שגזרו מדבריהם דהיכי שהאיסור מעמיד ליהוי ולא ליבטל פאילו הוא בעין משא"כ בב"ח דגוף הבשר היתר ואין פאן אלא עור כ"ש שאינו נותן טעם ובטל בס' ואין פאן אף טעם בב"ח איף יגזרו על האיסור דלא ליבטל הא אין פאן איסור פלל ואף מדרבנן דכל פמה דלא יהיב טעמא ההוא באפ"י קאי והאי באפ"י קאי וכ"ת נהי דעור לא יהיב טעמא בחלב הא החלב יתבה בי' טעמא ויש על העור מ"מ איסור דרבנן ולא ליבטל מפני העמדתו זה ניחא אילו היינו צריכים לבטל אף העור אכל אינו פן אלא דהעור בתר ההעמדה גזרק לחוץ וכל הביטול אינו אלא להשרף היוצא ממנו וזה השרף מיד פשיוצא הא נתבטל בס' ואיהו גופין' עדיין לא נעשה בבילה מדאינו ע"י ביטול פדאיתא בפר"ח י"ד סי' פ"ז ס"ק ז"ד אלא חלק השרף בשר לחוד' קאי וכן חלק השרף חלב לחוד' וכינון דחלק השרף בשר נתבטל בס' שוב אין פאן איסור בב"ח פלל דליגזרו עליו דלא ליבטל ודוק באופן דנקטינן דשטת הרמב"ם ברורה.

עכ"ז מוכח מזה דלא פדעת ר"ט ודעמין' דיהי' ההעמדה גופה נחשבת טעם ולמ"ד טעם פעיקר ד"ת אף דבר המעמיד לא בטל מדאורייתא דא"כ ודאי נשאר הקוש' דנימא דע"י ההעמדה נעשה האיסור בב"ח מדרבנן פמו שנעשה ע"י טעם: ונעדין נשאר לבאר מה שמחליט נמי האו"ה דמילתא דלטעמין' עביד דנמי דרבנן וכבר פתבתי דמה שלמדו האו"ה בק"ו מדבר המעמיד בנדאי ק"ו פריכא הוא פדאיתא בפר"ח הנ"ל בהג"ה דמסתביר טעמו דלשם אמןם במס' נדה דף מ"ז איתא עיסה שנדמעה או שנתחמצה בשאור של תרומה חייבת בחלה דברי ר"מ ור"י ר' יוסי ור"ש פוטרין ופלוגתיהו הוא משום דר"מ

ור"י סוכרים חלה בזמן הזה דאורייתא ולא אתא דימוע דרבנן ומפקע לחלה דאורייתא ומזה הוכחה ברורה למה שהעלתי בספרי קנן דעה סי' צ"ח דלא כהפר"ח שפכתב על דברי האגור דשאור ועיסה שני מינים הוא דשבוש.

הוא אלא דבאמת שני מינים הם ע"ש שהארבתי דאילו כדעתו שהם מין במינו הא לר"י מב"מ לא בטל ד"ת ותינח דימוע יבש ביבש דמודה ר"י דד"ת בטל כדהעלו תוס' בכמה מקומות אבל שאור בעיסה הא מבואר בתוס' מנחות דף ק"ב ע"ב שפמו פן הי' יכול להקשות מההוא של שאור ושל חולין ושל תרומה שנפלו בעיסה דאין לח ומתערב יתר ממנו וא"כ אילו שאור ועיסה יהי' מב"מ למה לר"י חייב בחלה א"ו כדהעלתי שם דהוי מבש"מ) וזה ניחא בדימוע אבל בעיסה שנתחמצה נימא דהוא נמי דאורייתא מטעם דכל דלטעמא עביד לא בטיל כדאיתא בחולין דף ו' א"ו משמע דאינו אלא דרבנן ואף דתוס' שם דוחים די"ל דאף לענן זה הוא דרבנן שגם החולין נחשבו כתרומה ליפטר מן החלה ולא לענן איסור מ"מ פיון דמסקו ממקום אחר לענן דימוע דהוא דרבנן לכל ענן ה"ה משמע למחמץ וא"כ י"ל ה"ה תבלין דנמי כחד סוג נקטינהו הש"ס חולין הנ"ל עם שאור נמי אף מדרבנן כדעת הפר"ח סי' ק' הנ"ל הגם דזה ניחא לדעת המ"ב שבפר"ח סי' צ"ח ד"ה וקודם שפכתב שגרא מן הגמרא שהטעם שדבר המחמץ אוסר בכל שהוא היינו מפני שני"ט בהיתר וא"כ הוא ממש חד סוג עם תבלין משא"כ להפר"ח שם שדחה לדבריו (ועדיין צ"ע) והעלה דטעם דמחמץ דהוא דבר האיסור הוא הנזכר דומיא דמעמיד ולהכי לומד שם מדאיסור מעמד במשא"מ ה"ה לחמץ ע"ש שהאר"י א"כ אפשר עדיין יש לחלק בין מחמץ דאף שהעלינו משמעות הש"ס דאינו אלא דרבנן היינו משום דטעמו אינו אלא קיוהא כדכתב שם הפ"ח נמי אבל תבלין אפשר דאפילו ביותר מס' כל שפגישין טעמו הוי דאורייתא למ"ד טכ"ע דאורייתא מ"מ מדנסוב לה הש"ס כחדא שאני שאור ותבלין דלטעמא עבידא ולא בטלו משמע יותר כדעת האו"ה ופר"ח בסי' ק' דתרונויהו אף דרבנן ועיין בספרי קנן דעה סי' שכ"ד מה שהוצרכתי לדחוק בלשון הרא"ש שבתש"ו פ"ל ב' סי' ב' דמשמע מיני' דאפילו בשאור הוי דאורייתא מטעם דמילתא דלטעמא עביד לא בטל וצ"ע אם לא באמת אזיל בשטת המ"ד הנ"ל דמה דשאור לא בטל היינו מפני שני"ט וסובר באמת דחיות התוס' בסוגי' דנדה הנ"ל לעיקר ולא כדהוצאתי משמעות דליהוי חד עם דימוע וא"כ מידי דלטעמא עביד לא בטל הוי דאורייתא (וכן סובר בפשיטות התי"ט במס' טבול יום פ"ג משנה ד' אף בתש"ו הרא"ש מ"מ צ"ע מפני שאף על כפר יהיב טעם זה ממה שנדאי אינו אלא דרבנן: [ונ"מ דהנה איתא בפר"ח סי' תמ"ז אחרי שהאר"י להשיג על הטור ופוסק דאפילו נתערב אחר פסח חמץ שעבר עליו הפסח בפחות מס' נמי מותר מ"מ כתב שפרים של שפר שעבר עליו הפסח וכן שאור וכיוצא בו אם העמיד גבינות בהם או החמיץ בהם עיסה אסורים דדבר המעמיד לא בטל כמבואר בטור סי' זה בשם הר"י ז"ל והא ודאי טעמא בעי כדכתב הח"י סוף ס"ק ט"ז ומ"מ נ"ל דאפשר דכל הני דאמרינן מידי דלטעמין עביד לא בטל או משום דבר המעמיד לא גרעו מנתערב פחות מס' וא"כ למה אוסר הפר"ח כל הגבינות והעיסה.

בפרט לשיטתו' בי"ד דהכל אינו אלא מדרבנן: אמנם זה ל"ק די"ל אף שאינם אלא מדרבנן מ"מ מדחזינו דהקמירו בו חכמים יותר מתערובות פחות מס' ודאי מגרע גרע שהרי בחולין דף ו' הנ"ל איתא דעל תערובות דמאי לא גזרו אפילו בנ"ט גמור ועל

השאור והתבלין גזרו ואסרו אפילו באלף ש"מ דמ"מ מדבריהם אינו בכלל תערוכות וכן העלה הב"י ב"ד ריש סי' קי"ב דשאור של גזים לא בטל אף דלא גזרו על תערוכות פת גוי ואפילו בפחות מס' וכן בדבר המעמיד מצנין בע"ז דף ל"ה דמורקיס אף שנותנין לתוכו יין להשביח דודאי הני בפחות מס' מ"מ לרבנן שרי בהנאה משום דלית' לאיסורא בעינ' אלא בתערוכות ואילו העמדת גבינה חשוב כמאן דאיכא בעינ' א"כ חזינן דהנהו ענינים מדבריהם אינו בכלל תערוכות שפיר דה"ה אינו בכלל תערוכות דלא קנס ר"ש וכיון דעבר על השמרים בבל יראה ושייך למקנס' שוב אף אלו ענינים אינם בכלל תערוכות דלא קנס ר"ש אלא קנסינן לי' ואסור ואולם זה ניחא בהעמדת גבינות בחמץ שעבר עליו הפסח אבל אם הועמדו בחמץ לפני הפסח ועבר עליהם הפסח ודאי איני יודע טעם פלל לאוסרם נהי דלהשהותם לכתחילה אסור להחולקים על הטור וס"ל דאף במידי דרבנן גזרינן דילמא אתא למיכל כמבואר ריש סי' תמ"ב והיינו טעמא דהרשב"א סי' תת"ן מ"מ אם השקה אותם בדיעבד נהי דנימא דלא חשוב תערוכות אלא בעינו מה בכך ומי גרע מנוקשה בעינ' דמבואר ס"ס תמ"ז דאחר פסח שרי הואיל דלא עבר על פל יראה וזה בדבר המעמיד אבל במידי דלטעמא עביד דלא בטל דומיא דעובדא דנ"ש שמביא הח"י הג"ל תלי' בהג"ל אם הוא דאורייתא למ"ד טכ"ע דאורייתא י"ל דאסור לאחר פסח למסקנת הח"י ריש סי' תמ"ב דעובר עליו בב"י ואפילו ליכא פזית בכדא"פ אבל אם אינו אלא דרבנן פדעת האו"ה ופר"ח סי' ק' הג"ל נמי א"י טעם לאיסור אחר הפסח דמ"ש מנוקשה בעינ' והאמת המשמעות הר"י שבטור ס"ס תמ"ז שכתב ושאור פינן ושהוא דבר המעמיד אפילו אם ביטלו בשוגג אסור פינן דלטעמ' עביד לא בטל משמע ברור דקאי אפילו ביטלו שוגג לפני פסח שאסור אחר פסח פריש לישנ' שם וע"ש פי' דבריו בב"י וא"כ יהא נשמע נמי מינ' דס"ל דמידי דלטעמא עביד לא בטל ד"ת ושאור בעיסה נמי מחמת טעם הוא פדעת המנחת פהו הג"ל ודלא כפר"ח אלא שנותן עליו דין שניהם מעמיד ולטעמא עביד וכן עיקר וצ"ע: ודע שמה שמביא המ"א בשם הרמב"ן סי' ח' בהתשו' המיוחסת אינו בנמצא גלל פן א"י פלל מקומו איז ובגוף הדין שנהי' רביעי או חמישי לו.

עיינן בהפר"ח סי' תמ"ז סעי' י"א קרוב לסוף ד"ה בטל בס' פי צ"ע דברי הרמב"ן שמביא תו מביא המ"א בשם רדב"ז גבינה שהעמידו בקיבה שהיתה בכלי חמץ אסור לאוכלה ומותר להשהותה והספר אין בנדי ולפענ"ד למה דנהיגין ליפסק חוזר ונייעור אף הי' מותר לאוכלה דנהי דקיבה הוא דבר המעמיד דלא בטל הא אזלינן בתר העיקר כדאייתא ב"ד סי' ק"ה סעיף י"ד ואולי הרדב"ז חושש לגבי איסור חמץ לשיטת הפוסקי' בב"י סי' ק"ה על החולקים על פסק הש"ע שם וצ"ע בהספר, סעיף ז ואם לאו חייב לבערו פתב המ"א ונדקא וכו' אבל דעת הרבה פוסקים וכו' בתשו' ח"צ סי' פ"א פתב דפלוגתייהו אם נאמר חצי שעור אסור מן התורה בשאר איסורין דלאו אכילת איסור וכבר הרגיש עליו המגיה למ"ל ריש פ"ק י"ג מה"ש דמבואר דאף לענין אפי' בשבת שייך חצי שעור אסור מה"ת אמנם בספר שאגת ארי' סוף סי' פ"א מחליט ג"כ ובכולי שמתא דבצק שבסידקי עריבה מוכח דבפחות מפזית אפי' איסורא דרבנן נמי ליכא וכתב ונ"ל ליתן טעם לדבר דמאי שנא לענין ב"י דליכא איסורא פלל בפחות מכשעור משא"כ בכל איסורין דקי"ל ח"ש אסור מה"ת היינו משום דאמרינן ה"תם דהטעם משום דחזי

לאיִצְטְרוֹפִי וּה"ט לֹא שִׁינָה אֱלָא בְּאִיסוּרֵי אַכִּילָה (וְנֹה וְדַאי לִיתָא דְכֹן נְמִי שִׁינָה בְּכָל אִיסוּרֵי שְׁבֵת פּנ"ל) דְּקִי"ל אִם אוֹכֵל פְּזִית בְּכַדִּי אַכִּילַת פְּרָס מְצַטְרַף וְחִיב עָלֵיו.

הָרִי שְׂאֵם אֶכְל עֶכְשָׁיו כ"ש פְּשִׁיחֶזוֹר וְיֹאכֵל בְּכַד"פ עַד שִׁישְׁלִים עֲמוּ לְשִׁיעוֹר פְּזִית נִמְצָא הָאִי כ"ש שְׂאֶכְל כְּבָר בְּאִיסוּרָא אֶכְל לְמַפְרַע דְּהָא אִיהוּ מְצַטְרַף וּמְשָׁלִים הַשִּׁיעוֹר אֲבָל גְּבִי ב"י דְּאֶפִּילוּ אִם יִשְׁלִים לְבַתֵּר זְמַן לְכַזִּית אִינוּ עוֹבֵר אֱלָא עַל מְפָאן וְלִהְבָּא וְכָל זְמַן שִׁשְׁקָא אֲצֵלוּ פְּחוֹת מְפִזִּית לִיפָא אִיסוּרָא כְּלָל לְמַפְרַע אֶפִּילוּ לְבַתֵּר שִׁשְׁשִׁימוּ לְכַזִּית אִינוּ עוֹבֵר עַל שְׁהִיּוֹת פְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר כְּלָל דְּלִשְׁעֵבֵר אֱלָא עַל לְהִבָּא מְשַׁעָה שִׁשְׁשִׁים לְכַשְׁעוֹר וְכִינֹן דַּא"א לְעוֹלָם שְׁיָבֵא לִידֵי אִיסוּר עַל שְׁהִי' זֹה שֶׁל פְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר לְעֲנִן ב"י לְמַפְרַע לִית לֵן בַּה עכ"ל וְדִבְרֵיו תְּמוּהִים דְּמִי הִגִּיד לוֹ נְבוּאָה זֹה דְּלְבַתֵּר שִׁשְׁשִׁים עַד פְּזִית לֹא עָבֵר עַל לְמַפְרַע וּמ"ש דְּאִיסוּרֵי שְׁבֵת וְאִי מְשוּם דְּמִסְתַּבֵּיר לוֹ הָכִי מְפִנִי שְׂבָכְל אִיסוּרִים אִם לֹא נְצַטְרַף הַחֲצִי שְׁעוֹר דְּלְמַפְרַע לֹא מְשַׁכַּחַת כְּלָל הָאִיסוּר אִף לְהִבָּא דְּהָא הַשְּׁנִי נְמִי אִף חֲצִי שִׁיעוֹר א"ו דְּנְצַטְרַף הֵהוּא דְּלְמַפְרַע מִשָּׂא"כ בְּב"י דְּאִי לֹא נִימָא דְּעֵבִיד אִיסוּרָא לְמַפְרַע מ"מ מֵאֲז וְהִלָּא דְּצִירָף הַחֲצִי שְׁעוֹר שְׁנִי וְנַעֲשֶׂה חֲמִץ שְׁעוֹר שְׁלָם מְמִילָא עוֹבֵר עַל ב"י מֵאֲז וְהִלָּא עַל הַשְׁעוֹר שְׁלָם אִף זֶה לֹא מִיִּדֵי הוּא דְּהָא אִף לְעֲנִן מְלַקוֹת שִׁינָה צִירוּף כְּדֵאִיתָא מִס' שְׁבֵת דָּף ע"א ד"ה מְשַׁנֵּי מִינִין וַא"כ הָא יְדוּע דְּמְלַקוֹת דְּב"י לִיפָא אֱלָא ע"י מְעַשֶׂה שְׁקִנָּה אוֹ חֲמִיץ עֵיסָה כְּדֵאִיתָא בְּהַרְמְב"ם וַא"כ הִגַּע עֲצָמָה אִילוּ קִנָּה אוֹ חֲמִיץ פְּחוֹת מְפִזִּית וְשׁוּב קִנָּה אוֹ חֲמִיץ עַד שִׁשְׁשִׁים לְכַשְׁעוֹר הָא נְדַאי דַּא"א לְהַקְנוֹתוֹ עַל דְּמֵאֲז וְהִלָּא מְשַׁהָא שְׁעוֹר שְׁלָם דְּזֶה לֹא שְׁאִין בּוּ מְעַשֶׂה הוּא אֱלָא ע"י הַצִּירוּף דְּלְמַפְרַע מְלַקִּין אוֹתוֹ עַל הַמְעַשֶׂה דְּעֵבִיד הָרִי לְהַדְיָא דְּמִקְרִי שְׁפִיר חֲזוּ לְאִצְטְרוֹפִי: לְכֹן לְעַנ"ד אִי נִימָא הַדְּבָרִים בְּדַעַת הָרֵא"ש דְּפְּחוֹת מְפִזִּית א"צ בְּיַעוֹר אֶפִּילוּ בְּאִינוּ דְּבוּק הוּא מְטַעַם דְּלֹא שִׁינָה בְּאִיסוּר ב"י חֲצִי שִׁיעוֹר אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה ע"כ כְּתִי הַא"נ שְׂפַתְב הַח"צ א"נ י"ל דְּאִי דְּבָכְל אִיסוּרִין פְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר נְמִי אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה הִינְנוּ דְּנֹקָא כְּשַׁעֲשֶׂה מְעַשֶׂה שְׂמַחְשִׁיבּוּ לְאוֹתוֹ פְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר אֲבָל בְּחֲמִץ פְּחוֹת מְפִזִּית שְׁאִינוּ עוֹשֶׂה דְּבָר שְׂמַחְשִׁיבּוּ לֹא אֲמַרִּינֵן בּוּ חֲזִי לְאִצְטְרוֹפִי וַא"כ וְדַאי לֹא פְּעַל הַש"א מְאוּמָה דְּהָא הַפּוֹדָה וְדַאי מְחַשְׁבִּיבוּ] לִיִּשְׁב מַה דְּקָשָׁה עַל שְׁטַת תּוֹס' מְבִיצָה שִׁשְׁשִׁים אִף אֲנִי ת"ל מְכָבֵר וְגַם כְּבָר הִיא מְבּוֹאֶרֶת בְּסִפְר פ"י לְבִיצָה.

[וְדִבְרֵיהֶם יִשְׁבְּתִי עַל פִּי תִי הַא"נ שְׁבַח"צ. דְּפְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר אִין הִיִּתֵר אֱלָא הִיכִי דְּלֹא עֵבִיד מְעַשֶׂה וּבְאִנְפֹן זֶה הוּא פְּלוּגְמָא דְּב"ש וּב"ה לְעֲנִן הָאִיסוּר וְהַתּוֹס' שְׁפִיר הוֹכִיחוּ וַא"א לֹא לֹא לְעַנ"ד שְׁמֵ נְמִי קוֹשֵׁי' ע"י פְּחוֹת מְפִשְׁעוֹר דְּהִיכִי דְּפּוֹדָה וְעֵבִיד מְעַשֶׂה מְחַשְׁבִּיבוּ וְדַאי דְּחֲצִי שְׁעוֹר אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה וְזֶה בְּרור] אֲמַנְם הָאֵמֶת אֲגִיד דְּלְעֲתִי מְעִיקְרָא אִין דְּבָרֵי הָרֵא"ש נֹגְעִים בְּהַעֲנִן דְּחֲצִי שְׁעוֹר אִיסוּר מִן הַתּוֹרָה אִם לֹא אֱלָא כְּדַכְתַּב הַפּר"ח לְשִׁטַּת רִש"י בְּלִשׁוֹן זֶה וְיֹתֵר נ"ל דַּס"ל לְרִש"י דְּחֲצִי זִית דְּעִרְיָבָה שְׁאִנִּי דְּלֹא מְאִיס וְלִהְיִי מְחַשְׁבִּיבוּ לְבַעוּרֵי אֲבָל בְּבֵית פִּינּוֹן דְּמִתְלַכְלָף וּמְאִיס בְּחֲצִי זִית לֹא גָזְרוּ רַבָּנֵן וּבִסְק"ח פְּתַב וְהָרֵא"ש שְׂפַתְב דְּלֹא דְּנֹקָא דְּבוּקִים אֶפְשֵׁר דַּס"ל כְּמ"ש לְעֵיל דְּחֲצִי זִית דְּעִרְיָבָה שְׁאִנִּי דְּלֹא מְאִיס וְדִבְרֵיו מְוַכְרְחִים שְׁהִי הָרֵא"ש לֹא הִכְרִיעַ לְהַדְיָא דְּלֹא כְּרִש"י וְהָרִי רִש"י לְהַדְיָא פּוֹסֵק דְּעַל שְׁפָה אוֹ מְגַבּוּ אֶפִּילוּ פְּחוֹת מְפִזִּית עוֹבֵר וּבּוֹדַאי דְּלֹא ס"ל דְּאִין בְּזֶה מְשׁוּם חֲצִי שְׁעוֹר לֹא אִסֵּר בְּב"י וּמְוַכְרַח טַעְמוֹ וְאֶפִּילוּ לְפִי ר"י דְּשָׁלָא בְּמִקּוּם לִישָׁה וּפְּחוֹת מְפִזִּית תְּמִיד אִינוּ עוֹבֵר נ"ל טַעְמָם פְּשוּט דְּמְדַמֵּי פְּחוֹת מְשַׁעוֹר זֶה לְפִירוּרִים

דממילא בטלו כמו שההכרח לומר להמ"ד בגמרא לקולא דפחות מפנית אפילו אינו עשוי לחזק אינו עובר דטעמו פשוט דמדמהו לפירוויין דממילא ביטלו וה"ה בצק פחות מפנית דנמי לא תשוב לאפותו ובטל ממילא ולהרמב"ם הפל מפני שעכ"פ דבוק לפלי וזה אפילו אם למ"ד עובר הוא מד"ת דתצי שעור אסור מן התורה ודוק: סעיף ח הואיל ואלו וכו' עיין מ"א מביא הרא"ש והה"מ נכתב ופשוט הוא וכו' ואם לא ביטלם צריך ביעור ובפסקי מהאר"י סי' קס"ד מבואר איפכא שהרי פתב ואין נראה דאחטה גופה קאי דפחות מפנית אין צריך ביעור פדאיתא פרק א"ע ונשם בפסח איירי דלא שנייה ביטול וגם המעיין בהרא"ש יראה להדיא דקאי על דברי הרמב"ם שנתן טעם על האיבעי' דלא איפשטה הואיל והן דבוקין לכן הספק דאם לא נחשש שיתקבצו לא צריך ביעור הא אילו לא היו דבוקים לא היה איבעי' כלל דבלא החשש שיתקבצו נמי היו צריכים ביעור בלא ספק ולא היה הביטול מועיל משא"כ עתה הביטול מועיל כדי שיהיה ספק דרבנן וע"ז כתב הרא"ש דלאו דוקא דבוקים אלא אפילו אינם דבוקים נמי האיבעי' דאילו בלא חשש שיתפגשו א"צ ביעור מפני שהם פחותים מפנית ועתה שהוא ספק מועיל הביטול מבואר מיני' דלפחות מפנית לחוד דנדאי אין ספק ל"צ לא ביעור ולא ביטול פדכתב מהרא"י הג"ל וכן הבינו הח"צ וש"א הג"ל.

ודבריו אינם מובנים וצ"ע: סעיף ט ונסרח עד שאינו ראוי לכלב עיין מ"א מביא הרא"ש בדין אלמודי ופירשו בפ"י מעוקם כדי לתמוה על הטור והוא ללא דבר וגרם לו זה מפני שהעתיק הי"א קמ"א בט"ס י"א שמונת אחר הפסח דחמץ שעבר עליו הפסח מותר בהנאה ולא הרגיש להבנתו הי' ראוי להיות תיבה זו מיז י"א שמונת אחר הפסח בהנאה ותו דבאמת חמץ ע"י תערובות שעבר עליו הפסח מותר אף באכילה אלא שט"ס הוא.

וכן השמיט הח"י תיבה זו בהעתיקה ופי' הרא"ש הוא פשוט דתחילה כ' יש רוצים לומר לאו דוקא הנאה דה"ה נמי אכיל' דעפרא בעלמא הוא. ר"ל פדמובא דעה זו בהר"ן משום דאכילה פזו אינה אלא הנאה ופליג עלייהו הרא"ש ושוב מביא המורי"ס יש מי שאומרים שמונת אחר הפסח נדא שהחמץ ע"י תערובות שעבר עליו הפסח מותר והיינו נמי אכילה ועוד שהרי תרכו קודם זמנו ומותר בהנאה אחר זמנו והיינו ע"פ הדעה הקודמות שחושבים אכילה זו אף להנאה ע"ז השיב הרא"ש בשם רבותיו וכתב ומשום שחרכו קודם זמנו וכו' ועוד אפי' לשטתיהו לא קאמרינן תרכו קודם זמנו מותר באכילתו לאחר זמנו אלא שהם סברו דאכילה זו אינה אלא הנאה משום דלאו אורח' לאכול פת חרוף כל צרכו אבל גבי מורי"ס דאורח' למיכל הכי ודאי אסור אף לשטתם וזה ברור ולא איירי הרא"ש אלא מאסור אכילה מה דהעתיק הטור בשמו ומאסור הנאה לא איירי כלל ומשום דבאמת אין בו טעם אלא שמא לא חרכו יפה והיא מקלתא דלא פסיקא ולא חש לי': סימן תמג סעיף א' הג"ה ובשנת העיבור עיין מ"א פתב והלבוש סי' רל"ג פתב לחשוב מהניח החמה עד סוף וצ"ל עת השקיעה וכן הוא בלבוש ואין ביניהם אלא דבר מועט ע"כ.

אין ר"ל בין דעת הב"ח ולבוש שנה אינו פי להב"ח אוכלין ה' שעות שהשוי פדכתב ריש דבריו ואילו להלבוש קודם כל אוכלין מע"ה שע"ה ההשני' י"ב מנוטין דהיינו הד' מילין שמן ע"ה עד הג'ן פי המיל הוא ח"י מנוטין ועיין סי' תנ"ט בח"י ושוב אוכלים שליש

היום שְׁהוּא לְחֻשְׁבוֹנָם מֵהַנִּיץ עַד עַת הַשְּׁקִיעָה וְהַשְּׁקִיעַ גּוֹפָה ג"כ ד' מִלִּין שְׁהוּא שְׁעָה י"ב.

מִנוּטִין וְכֻשְׁתָּסִיר מִן הַיּוֹם שְׁנֵי זְמַנִּים אֱלוֹ שְׁאִינוּ בָּא לְחֻשְׁבוֹן הַיּוֹם דְּהִינּוּ הַד' שְׁעוֹת שְׁהוּא שְׁלִישׁ הַיּוֹם אֵין אוֹתוֹ שְׁלִישׁ כִּי אִם ד' שְׁעוֹת הַהִשּׁוּי י"ב מִנוּטִין נִמְצָא אוֹכְלִים מַע"ה ה' שְׁעוֹת הַהִשּׁוּי כ"ד מִינוּטִין וְהָרִי הַהִבְדֵּל מֵהַ שְׁאוּכְלִים יוֹתֵר לְדַעַת הַלְבוּשׁ כ"ד מִינוּטִין וְאֵין זֶה זְמַן מוּעֵט א"ו ר"ל לְדַעַת הַלְבוּשׁ שְׁהוּא מִיִּקֵּל אֵין בֵּין הַדַּעוֹת שְׁבַש"ע אֱלָא זְמַן מוּעֵט דְּהִינּוּ אִף שְׁשָׁה מִינוּטִין כִּי אִף לְדַעַת רֵאשׁוּנָה שְׁהוּא לְעִנְיָן הַיּוֹם מ"מ אוֹכְלִים עַד שְׁשָׁה מִינוּטִין לְפָנֵי הַשְּׁנֵי שְׁעוֹת שְׁקוֹדֵם חֲצוֹת וְאוּלָם כָּל זֶה לְפִי מֵהַ שְׁמַמְשִׁיל שְׁהַיּוֹם אֵינוּ מַע"ה עַד צ"ה כ"א ט"ו שְׁעוֹת אֲבָל בְּשִׁנַּת הָעֵיבּוּר לְפַעְמִים הִינּוּ מַע"ה עַד צ"ה י"ז שְׁעוֹת וְאִף לְדַעַת הַלְבוּשׁ יֵשׁ בִּינֵיהֶם הַרְבֵּה כִּי אִם אוֹכְלִים קוֹדֵם כָּל שְׁעָה י"ב מִינוּטִין כַּנ"ל מַע"ה עַד הַנִּיץ וְשׁוֹב אוֹכְלִים ד' שְׁעוֹת זְמַנִּים שְׁהוּא שְׁלִישׁ הַיּוֹם הַנִּשְׁאָר כְּשִׁתָּסִיר שְׁנֵי זְמַנִּים הַנ"ל וְהוּא י"ד שְׁעוֹת הַהִשּׁוּי ל"ו מִינוּטִין נִמְצָא הַשְּׁלִישׁ ד' שְׁעוֹת נ"ב מִינוּטִין וְאֵין אֶפְשָׁר לְאַכּוֹל מַע"ה כִּי אִם שְׁשָׁה שְׁעוֹת ד' מִינוּטִין נִמְצָא הַהִבְדֵּל בֵּין דַּעַת אַחֲרוֹנָה שְׁהִיא שְׁתֵּי שְׁעוֹת קוֹדֵם חֲצוֹת כ"ו מִינוּטִין שְׁהוּא קְרוֹב לְחֻצֵי שְׁעָה וּמִזֶּה תָּבִין דְּלִשְׁטַת הוּא הַחֲנוּמָרָא שְׁאֵז אֵין אוֹכְלִים מַע"ה כִּי אִם ה' שְׁעוֹת מ' מִינוּטִין אִם הַיּוֹם אַרוּךְ כַּנ"ל וּמֵהַ שְׁבַח"י בְּשֵׁם מְנַחֵם כַּהֵן דְּלַעֲנָן זֶה שְׁהוּא דְּרַבְּנָן חֲשַׁבְנָן לִי מַע"ה עַד צ"ה ע"כ הוּא ט"ס וְדוּק: סְעִיף ב וְאִם לֹא בָּא בְּעֵלְיוֹ יִמְכָּרְנוּ לְגוֹי וְאִם לֹא מְכָרוּ חֲזִיב לְבַעֲרוּ בְּזְמַן אִיסוּרוֹ אֶפְיִלוֹ אִם אֵינוּ חֲזִיב בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ כְּתִב הַמ"א אַע"ג דְּהוּא אֵינוּ עוֹבֵר עָלָיו מ"מ יִבְעֵרוּ שְׁלֵא יַעֲבֹר עָלָיו הַמְּפָקִיד וְכו' וְהוּא בְּשֵׁם הַב"ח וְאַחֲרָיו נִמְשָׁכוּ כָּל הָאַחֲרוֹנִים אִף הַח"י וְסִפָּר ש"א בְּסִי פ"ג וְהַפְּר"ח כְּתִב בְּיָתֵר שְׁאֵת בְּסִי מ' תוֹף אֲרִיכוֹת דְּבָרָיו אַחַר שְׁהִבִּיא שְׁטוֹת הַרְמַב"ן דְּכָל שְׁהַפְּקִיד חֲמָצוֹ אֵינוּ עוֹבֵר הַמְּפָקִיד ע"פ הַמְּכִילְתָּא כְּתִב וּלְפִי זֶה ה"ה לְחֲמָצוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרִשׁוֹת הַיִּשְׂרָאֵל אַחַר שְׁלֵא בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ דְּשִׁנְיָהֶם אֵינָם עוֹבְרִים מִן הַתּוֹרָה.

וְהָכָא הוֹסִיף יְדוֹ שְׁנֵית לְכַתּוּב חֲזִיב לְבַעֲרוּ זֶהוּ לְפִי דַּעַת הַטּוֹר וְהַמְּחַבֵּר וְכו' וְאֶפְשָׁר שְׁיִצָּא לְהַטּוֹר דִּין זֶה בְּמַכ"ש (וּבְזֶה נִעְלַם הַסּוּגָי עֲרוּכָה ב"ק דָּף צ"ח ע"ב דְּאָמַר רַבָּה גִּזַּל חֲמִין לְפָנֵי הַפְּסַח וּבָא אַחַר וּשְׁרָפוּ בְּמוּעֵד פְּטוֹר שְׁהַפֵּל מְצוּיִים עָלָיו לְבַעֲרוּ דְּלָכָל הַפְּחוֹת הִינּוּ כְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹר הַגִּזְלוֹן עָלָיו שְׁהוּא בְּאַחֲרֵיּוֹתוֹ) וְכו' אֲבָל לְפִי מֵהַ שְׁהַעֲלַתִּי בְּס"ס ת"מ דְּבַעֲנִין תְּרַתִּי לְעַבְוֹר עָלָיו שְׁיִהֵא שְׁלוֹ וּבְרִשׁוֹתוֹ הָכָא כָּל כְּמָה דְּלֹא קִיבֵל עָלָיו הַנִּפְקֵד אַחֲרֵיּוֹת אֵינוּ עוֹבֵר אֶחָד מְשִׁנְיָהֶם וְאֵינוּ מְחֲזִיב לְבַעֲרוּ (א"י אִף לְשִׁטְתוֹ הָא הַר"ן הוֹכִיחַ אִף לְשִׁטְתַּת הַחוּלְקִים עַל הַש"ע שְׁבָסִי ת"מ ע"פ הַמְּכִילְתָּא מ"מ מוֹדִים דְּמַדְרַבְּנָן חֲזִיב הַמְּפָקִיד לְבַעֲרָא וְאִם לֹא בְּיַעֲרָא אִף מְדַרְבְּנָן קָנְסוּ לְאַסּוֹר הַחֲמִין בְּהִנָּאָה וְדַאי עוֹבֵר הַמְּפָקִיד עַכ"פ עַל מְצוּהַ דְּרַבְּנָן וְלָמָּה לֹא יִהֵא הָכָא הַנִּפְקֵד חֲזִיב לְבַעֲרָא כְּדִי שְׁלֵא יַעֲבֹר הַמְּפָקִיד עַל כָּל יִרְאָה דְּרַבְּנָן וּמִי נָתַן לוֹ רִשׁוֹת לְחַלֵּק בְּזֶה בֵּין דְּאוֹרֵיִיתָא לְדְרַבְּנָן: וְאוּלָם כָּל שְׁטָה זוֹ דְּהֵאֲחֲרוֹנִים אֵינָם אֱלָא תִּימָא בְּעִינֵי דְּהָרִי לְשִׁטְתָּם יָפָה כְּתִב הַפְּר"ח דְּלִשְׁטַת הַפּוֹסְקִים כְּהַמְּכִילְתָּא ה"ה חֲמָצוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּרִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אַחַר שְׁלֵא בְּאַחֲרֵיּוֹת דְּשִׁנְיָהֶם אֵינָם עוֹבְרִים מִן הַתּוֹרָה א"כ הוּי הַדִּין תּוֹרָה דְּלֹא יִרְאָה וְלֹא יִמְצָא אֱלָא תְּשַׁבִּיתוּ אִף חוּכָא וְאִטְלוּלָא דְּכָל אֶחָד יִפְקִיד חֲמָצוֹ בְּרִשׁוֹת חֲבִירוֹ וְחֲבִירוֹ יִפְקִיד אֶצְלוֹ חֲמָצוֹ לְהַסְגִּיר בְּחֻדְרָא כְּטוֹחַ אִף יִתְּנוּ שְׁפִטוֹרִים מְכָל אַחֲרֵיּוֹת וְתְשַׁבִּיתוּ לָמָּה נִאָּמַר וְאוּלָם אֶפְיִלוֹ לְשִׁטְתַּת הָרָא"ש

דהמפקיד תמיד עובר (נעיין בפ"י שםבאר בטוב ראיות רבינו יונה שכתב עליו הרא"ש שאינו מבינה והיא לענ"ד ראי' מבוארת מתלמודן דנראה דלהכי אפיק הר"י המכילתא מהלכתא על פי תלמודן כי באמת פירוש הרא"ש ז"ל בהמכילתא אין לו מובן) תמה אני איה אפשר לומר הכי דמלה דדרשינו שלה אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים אפילו של ישראל הא דף ה' ע"ב מצרכינן תרי קראי חד לנכרי שלא כפשתו וחד לנכרי שכפשתו ואם נכרי שכפשתו לא נלמד מנכרי שלא כפשתו וה"א דשלה מקרי מכ"ש דאין ללמוד ישראל שהרי זה נדאי כפשתו ומה"ת ללמדו ישראל מנכרי שכפשתו ולכל הפחות אף אי נימא דרוצה ללמוד שניהם פאחד מי לא הי' לו לומר אין לי וכו'. ישראל ונכרי שכפשתו מנ"ל: ותו יש לתמוה הסוגי' דף כ"ט דמשני רב אחא בר יעקב המתני' ר"י אלא דילגף שאור דאכילה משאור דראי' מה שאור דראי' שלה אי אתה רואה אבל אתה רואה של אחרים ואיה אפשר דאם דישאל אחר נמי מותר איה מחלק המתני' בין של ישראל לשל גוי ת"ל דאף של ישראל דומיא דשל גוי דהיינו של אחרים נמי מותר ולתני' רב אחא הא לא באנו כלל למדה דקנס וכן רב אחא גופי' הא לא קאמר אלא האוכל שאור של גוי שעבר עליו הפסח לדברי ר"י אינו לוקה.

אף גם הקשה לי כה"ג המנפלא מו"ה משה וואדסלאווי שאין דברי תוס' שם ע"ב אלו כלל במה שכתבו דסוגי' דחולין אולה לס"ד דרב אחא דא"כ מה צריך כלל לטעם דאחלופי לכן הברור בעיני דלא פהבנת כל האחרונים הנ"ל אלא כדפירשו רש"י והר"ן להדיא אבל אתה רואה של אחרים גוים [והכי נמי מצינו דמכנה אף גוים בשם אחרים בעבודה זרה דף מ"ג ע"ב שאני ר"ג דאחרים עשו לו ובמנחות דף ק"א ע"ב אכל שאתה יכול להאכיל לאחרים והיינו משום דמלת לה לא נאמר בפרטות ליחיד אלא שכלל ישראל מכונים באיש אחד ואמרה התורה דשלה חמץ של כלל ישראל (וכל ישראל קרוים בלשון יחיד כדאיתא ברש"י חולין דף קל"ה ד"ה למעוטי) אי אתה רואה אבל אתה רואה דאחרים דייק ולא קאמר אבל אתה רואה דחברך והיינו משום דאחרים היינו גוים או דהקדש דאינו עכ"פ דישאל וכה"ג דהפקר נמי שרי דאינו של שום אדם מישאל ולזה דייקו כל לשונות הפוסקים וכן לשון רש"י דף מ"ו ע"ב שכתב ומשום פקדון נמי ולא כתב ומשום אחריות נמי ליפא עיין וק"ל אבל כל שיש של אחד מישאל בביתך אתה מחויב לבערו וכן מוכח להדיא מקושני' תוס' דף ה' ע"ב ד"ה אבל וכן מבואר בתורת חיים להדיא שכתב דף ד' תוף ד"ה על בלשון זה והכי פי' על מי לבדוק על המשפיר לבדוק דחמירא דידי' הוא וכו' לפי שהבדיקה מוטלת על בעל החמץ אע"פ שאין הבית שלו ומוטלת נמי על בעל הבית אע"פ שאין החמץ שלו פינון שהבית שלו דקי"ל כל מי שיש לו חמץ בביתו אע"פ שאין החמץ שלו פינון שהבית שלו עובר עליו מדכתוב בכל גבולה.

והיינו כדכתבנא מדאינו ממנעט מלה ונהרי הוא בגבולה] וכן אם החמץ שלו אע"פ שאין הבית שלו עובר עליו ע"כ וכן עיקר ומה שהפרי"ח כתב בסי' מ' והקא ביותר וכן יש להוכיח מן הסוגי' שאינו מחויב המפקיד לבערו אלא למכרו אם מוצא מדאמרין בגמרא אמר רב יוסף כמאן אזלא הא שמעתא דר' פרש"ג דתנן המפקיד פירו' אצל חברו אפי' הן אבודין לא יגע בהן רש"ג אומ' מוכרן בב"ד מפני השבת אבדה כלו' דאי אליפא דת"ק פי' היכי דהתם לא יגע בהם ה"נ לא יגע בהם ואם איתא מי דמי שאני הקא דאף

ת"ק מודה שמתחייב לבער כדי שלא יעבור המפקיד בכל יראה א"ו פדאמרו ויהי נקטינו עכ"ל.

מימי לא ראיתי ראי מקנפחת כזו כי א"י כלל מה קאמר דלרשב"ג שאמר לא יגע בו ולס"ד אפילו אבודין לגמרי פשיטא דאינו רשאי למכור קונדס זמן הביעור ולכשיגיע הזמן יבער מפת חיובו דאורייתא דלא יעבור בכל יראה.

ואדרבה לדעתו איה מסיק הסוגיא דהכא רשב"ג מודה מפני שאבודין לגמרי הא לדעתו אינם אבודין לכן אעפ"י שפתב ויהי נקטינו לא תאבה ולא תשמע לו אלא להש"ע ומיני' לא תזוע ותייב לבערו היינו לענ"ד מדאורייתא כדי שלא יעבור הוא והמפקיד בכל יראה ודו"ק: (סעיף ה"ג"ל) תייב לבערו פתב המ"א ונראה דהנפקד חייב לשלם דמי הפקדון למפקיד דהא ש"ח שהיה יכול להציל ברועים ובמקלות ולא הציל חייב ה"נ הו"ל למכרו קונדס זמן איסורו וכו' ומיהו אם התמץ בעינו א"ל הרי שלף לפניך והח"י פתב בעיקר הדין שפתב המ"א שאם התמץ אינו בעין כגון שביערו תוף זמן איסורו דחייב הנפקד לשלם.

וכן משמע בתשו' שער אפרים סי' כ"ח אין דבריו נכונים דהרי הרמב"ם וח"מ פתבו דאין הנפקד מחוייב למכרו רק משום השבת אבידה לבעליו ואי מש"ה לא אירי' כלל דנדאי לולא הסברא למה שאמרו חכמים דמשום השבת אבידה ימכור ממילא כשלא מכר הי' פשיעה אלא שהשואל הסביר הדברים יותר וכתב הרי שאינו חייב מדין שמירה אלא מדין השבת אבידה לבעלים אינו חייב באבידה לטפל במכירה כולי אף מ"ש גמי השואל אף נ"ל פשוט דאף אם זה מקרי פשיעה שלא מכר התמץ מ"מ כשנגנב תוף פסח פטור פיון דעל מה שלא מכר התמץ פטור דהיזק שאינו ניקר הוא (כלומר דמההוא טעמא דהיזק שאינו ניקר אבידה לבעליו ואי מש"ה זה לא אירי' כלל דנדאי לולא הסברא דהשבת אבידה פשיטא דמשום השמירה אי אפשר לחייבו דאנוס הוא דמאי הו"ל למיעבד וכי רשאי למכור דבר שאינו שלו משא"כ הוא יכול לומר הרי שלף לפניך כדאיתא בפרק הנזקין) ואגניבה פטור פיון שלא פשע בגניבה והוא ש"ח זה ליתא כמבואר בב"ק דף ע"א ע"ב דאף לראב"י דס"ל דאף לאחר שנגמר דינו החזירו שומר פטור גמי משום דיכול לומר הרי שלף לפניך מ"מ אם נגנב ממנו חייב והוי הגנב גורם למזון ושם בסתם שומר איירי דהיה ש"ח: והח"י משיב על דברי שואל הללו בלשון זה ודאי אינו דאם זו פשיעה היא על שלא מכר וא"כ אם היה תבעו תוף הפסח דאז לא היה יכול לומר הרי שלף לפניך דמי שהפיל מצוניה עליו לבערו באותו פעם וכאילו שרוף ועומד נמצא שאינו מחזיר לו כלום ומה"ט נקטו הש"ס ופוסקים חמץ ועבר עליו פסח אומר הרי שלף לפניך משא"כ תוף הפסח וכדאיתא שם בב"ק דף צ"ח גזל חמץ קונדס פסח ובתוף המועד בא אחר ושרפו פטור דהפיל מצוניה עליו לבערו וכו' לענ"ד דברים אלו ליתנייהו כלל ואפילו תוף הפסח יכול לומר הרי שלף לפניך דאטו כי מיהדר אחר פסח מיהדר לו מידי הא אסור בהנאה ומ"מ חשוב השבה משום דהוי ביזק שאינו ניקר וה"ה תוף פסח ואי משום מה שטוען לפי שהפיל מצוניה לבערו וכאילו שרוף דמי שור הנסקל לראב"י יוכיח דמצי אומר לו הרי שלף לפניך אף דלאחר שנגמר דינו גמי הפל מצוניהם לסקלו.

ומה שדקדק מדנקוט ועבר עליו הפסח לענ"ד פירושו פשוט שעבר על החמץ השעת
איסור הנאה שבפסח. ואדרבה אילו פדעתו ועבר עליו כל הפסח מיבעי ליה.

ומה שמביא ראיה מדף צ"ח הרי מבואר הטעם דפטור משום דמצווה לבערו ואדרבה
לדעתו למה לו ההוא טעמא ות"ל דאז לא היה דבר הגורם לממון א"ו דליתא: ואולם
בעיקר הדברים שסבר השואל לומר שאין דברי המ"א נכונים אני בע"ד מסכים עמו
לחלוטין כי דמיון המ"א מעיקרא לש"ח שהיה יכול להציל ברועים ומקלות בתנ"ם שחייב
אם לא קידם והציל אינו דומה כלל כי כל שומר מחייב עצמו בדבר הנמסר לידו לשומר
והוא מטעם פניו שזה קיבל על עצמו שמירתו וזה נשען על שמירתו ונאכד בפשיעתו
הרי זה קרוב למזיק כדאיתא בספר א"ז לב"מ סוף פרק השוכר את הפועלים בשם
הרשב"א לישב בדברים אלו קוש' הראב"ן ע"ש ולכן פשיכול להציל הפיקדון ע"י
רועים ומקנות שלא יתאבד הני פושע משא"כ לטפל במכירה ולהשיג מעות בעד הדבר
שהופקד בידו זה מראשית לא קיבל עליו ובמה נתחייב בטורח זה הא מעות מעולם לא
בא לידו ואיך יקרא פושע אם לא עשה ומה שצאבד ונאסר בהנאה הרי אנוס הוא ואי
משום מה שחייב במכירה מטעם מצות השבת אבידה אטו בהשבת אבידה גופה אם
העלים עיניו ולא שב וע"י זה נאבד האבידה מי איכא למ"ד דמחייב לשלם משום
פשיעתו.

ונה נראה לי ללמוד ע"פ מה שפבר כתבתי כמה פעמים שנוח לי יותר ללמוד מסתימת
ראשונים מפירושן של אחרונים ואם זה דין אמת שאם ביערו חייב לשלם איך יסתמו
ואם לא מכרו חייב לבערו ולא יסיימו חידוש כזה שחייב לשלם וכן רבי גופי' שאמר לו
צא ומכרו בשוק ולא הנהירו אם לא תמכרתה חייב לשלם דהא ודאי חייב לבערו וכן
נמי מה דאיתא בח"מ סי' רצ"ב המפקיד פירות והרקיבו וכו' מוכרן בב"ד והוא הרקיבו
איירי בששהרקיבו אף יותר מקדי חסרונן ולא הרקיבו בן לן כדאיתא בהסוג' דף ל"ח ולא
נשמע שם מעולם דאם לא מכר והרקיבו בן לן דאז הא' אינו יכול לפטור בהרי שלף
לפניה כמבואר שם סי' שס"ג גבי גזלן משום דהני היזק הנזכר א"ו דליתא ואפילו לא
מכר והרקיבו בן לן וההרקבה גופה באונס נעשה פטור מטעם הנ"ל דהמכירה מעולם
לא נתחייב בה ואין צריך כלל לטענת הרי שלף לפניה: ולהכי לענ"ד לא מיבעיא אם
עביד כדן וביער דפטור אלא אפילו אם בשחכתו לא נתבער ואפילו היה זה הנפקד ש"ש
ונגנב נמי פטור פניו דלא נתחייב כלל מטעם פושע שוב אף שפשע בשמירת הגניבה
אינו חייב על הגניבה שהרי כבר אסור בהנאה ופשע בשמירה דלאו מידי שנה ואינו
דומה למה שהבאתי לעיל דף ע"א דב"ק דשם פשע בשמירת השור בעוד שהיה ממון
ונתחייב עכ"פ בהשבה ומדלא יכול לומר הרי ש"ל חייב אבל בנ' פטור מתחילתו עד
סופו ומה שהח"י כתב שבתשו' ש"א מסכים עם המ"א אי בעינא אמינא הרי לא גמר
דבריו שם כלל ואי בעינא אמינא דשותף שאני ודלא כמו שכתב בנו שהיה רק נפקד
דא"כ למה מזכיר כלל בהשאלה השותפות והוא מפני ששותף עומד ומשועבד שישא
ויתן לקמח הסחורה אף קודם שתזול ולהכי אפשר דמקרי פושע במה שלא מכרו וגדולה
מזה מציינן בח"מ סי' קע"ו סעי' י"ד בהג"ה אבל אם מכרה קודם זמנו היה פשיעה וחייב
לשלם לחבירו אף דקי"ל כל הגזלנים משלמין כשעת הגזילה וע"ש סי' ס"ב סעיף י'
והאמת שהנחת דין זה בצ"ע אם יש לומר בזה שותף גרע עכ"פ אפשר דיש ללמוד משם

החומר הנ"ל אכל בשומר בעלמא יראה לענ"ד ברור כנ"ל: סימן תמד סעיף א' ומבערין הכל לפני שבת זה פסק הרמב"ם כת"ק דמתני' דף מ"ט ואיתא שם שהתקמים וראב"צ מסכימים לגבי חולין שמבערין בזמנו [ונהרור שבזמנו וכן הגיע עת לבער היינו בשעה ששית] ובהברייתא נמי שהעיד ראב"צ במעשה שבא זונין ממנה של ר"ג ואמר הגיע עת לבער את החמץ והלכתי אחר אבא וביערנו את החמץ ולהכי משיג הראב"ד דיש ליפסק כראב"צ דמעשה רב: וכן פסק הבעל המאור ונראה דיש ליישב דהנה פלוגת' הנ"ל צריכה ביאור כמה פליגי וראיתי בבעל המאור כתב דת"ק סובר כר' יודא שאין ביעור חמץ אלא שריפה וכיון דמיקלע י"ד בשבת דלאו בר שריפה הוא שאין שריפת חמץ דוחה שבת ויש לחוש שמא ישתייר מן החמץ עד זמן איסורו ואיני יכול לשרפו לפיכך עשו לו שעת שמים עשרה ביום י"ג שהוא ע"ש בשעה ששית ביום י"ד ברוב השנים וזהו ששנינו מבערין הכל לפני שבת ותקמים וראב"צ סברי בביעור חמץ מפרר וזורה לרוח ומטיל לים ואין בזה אב מלאכה (ר"ל אלא טלטול מוקצה) ומשום מצות השבת שאור שהוא בזמנו (ר"ל בזמן שהוא אסור בהנאה לאפוקי מקודם אף שמוותר בהנאה) התירו לו אף בשבת להיות מפרר וזורה לרוח ומטיל לים עכ"ל ולפירושו ודאי קשה על רב דאמר רב יהודא בשמו המוצא חמץ בביתו בי"ט כופה עליו פלי ופרש"י דהא לא חזי לטלטולי ואפוקי וקשה הא התקמים וראב"צ לא חשו לאיסור הטלטול אף בשבת ומכ"ש י"ט ואף אי נימא כפרש"י דרב לא איירי אלא היכי שביטל וגם נימא כדפני' נמי הר"ן ריש המס' דאף רב הוא שחידש הצרכת הביטול ולא הנה נוהגין בו בזמן המשנה אפתי קשה הא ידעו דין הביטול כמבואר בכמה משניות ולמה התירו הטלטול ולא ביטלו ויהי' אסור לבער] ועד כאן לא פליג הת"ק אלא משום דסובר אין ביעור חמץ אלא שריפ' ודחוק לומר דרב תנא ופליג אפוליהו תנאי וע"כ לידחוק לפירושו דמ"ש ומשום מצות השבת שאור שהוא בזמנו לא לבד בא למעט שעה ה' אף שאז עדיין אינו מוקצה שעדיין מותר בהנאה כנ"ל בהג"ה אלא נמי לומר דוקא מפני שהוא זמנו משא"כ המוצא חמץ בביתו שהיה ברשותו מפבר דזמן השבת חמץ זה אין היום זמנו אלא מעי"ט שעה ששית בזה סובר רב דלא התירו: וזה על דרך שכ' השואל בתשו' רשב"א סי' ע"א לדחות ראיות הר"י ז"ל לענין מתוך ע"ש ונשמע מיניה דאם נתחמץ בי"ט דנדאי עתה זמנו דמודה רב לבערו בי"ט: ואולם ידוע פי פלי הבעה"מ אינו עולה אלא לפרש"י דמה דר"י ס"ל אין ביעור חמץ אלא שריפה היינו בשעה ששית משא"כ לפי ר"ת שהוסכם בזמנו שהוא שעה ששית מודה ר"י דהשבתו בכל דבר הא ודאי דלא אזיל פירושו בטעמא דת"ק דהא אין לומר שחשו דילמא ישאר לו חמץ אחר זמן ביעורו שאז דוקא בשריפה דא"כ מה הפעולה שהעמידו שעת שמים עשרה בע"ש לזמן ביעור אפתי יש לחוש שישאר לו עד שבת אחר שעה ששית.

א"ו לא חששו אלא מפני שאוכל כל חמש שישאר לו תוך שעה ששית ואז הא השבתתו בכל דבר ודו"ק. וא"כ צ"ע טעמא דת"ק דמצריף לבער לפני שבת מחשש שישתאר ומה בכך הא יוכל לבער בזמנו כמו בחול א"ו דבהא גופי' פליג הת"ק דסובר פבר יודא אמר רב דהטלטול מוקצה נמי בשבת אסור בזמנו בשעה ששית שהוא אסור בהנאה ולהכי אוקמו הזמן ביעור בע"ש ונתקמים וראב"צ חולקים וס"ל דמשום השבתתה לא העמידו דבריהם ומדפוסק רב כהת"ק פוסק נמי הרמב"ם כנתי' ודו"ק ומהנ"ל תמוה לי פסק

ההג"ה דסי' תל"ד סעי' ב' דהביעור יהי' קודם הביטול כדי לקיי' מצות שריפה בחמץ
שלו הא אדרבה מדברי פולם הנ"ל נלמד דעיקר מצוה הביעור הוא דוקא בזמנו שהוא
כבר אסור בהנאה דהיינו בשעה ששית דאל"ה למה התירו הטלטול מוקצה בשבת בזמן
שהגיע העת דהיינו בשעה ששית.

היה להם לבער בשעה ה' שעדיין מותר בהנאה ואינו מוקצה. א"ו פנ"ל דעיקר זמנו דוקא
בשעה ששית ואם יהיה דוקא קודם הביטול הא הביטול מוכרח דוקא בשעה ה' ועיין נמי
סעי' ה': סעיף ה' מבטלו וכופה עלי' כלי עד מוצאי י"ט תימא לי כיון שפתב מבטלו ע"כ
דבשעה ה' איירי נהרי אז מותר בהנאה ואינו מוקצה ולמה לא יבער אז ע"י פירור וזורה
לרוח ועיין בח"י סי' תמ"ו סק"ט ודוחק לומר דאיירי ברגע האחרונה דשעה ה' דיש לו
שעות לבטל ואין לו תו שעות לבער ומלבד הדוחק אף לשון הרמב"ם שהוא הכי ואם
נשאר מן החמץ ביום השבת אחר ד' שעות מבטלו וכופה עליו כלי עד מוצאי י"ט
ומבערו.

וקשה פנ"ל אבל העיקר מזה נשמע נמי דעיקר מצות ביעור דוקא בשעה ששית אחר
שנאסר בהנאה פדכתב שם נמי תחילת הפרק ג' שפתב ומניחו במקום אחד עד תחילת
שעה ששית ביום ומבערו אף אם רצה וכו' אבל עיקר המצוה דוקא הביעור אחר אסורו
ולמד זה מהעובדא שהמתינו עד הזמן דהיינו העת שהגיע הזמן פנ"ל ולהכי פוסק דיקפה.

עליו כלי עד מוצאי י"ט ומבערו בזמן שהוא אסור בהנאה וזה נמי דלא כהג"ה שבסי'
תל"ד שהרי הרמב"ם מלמד לבטל קודם וא"כ לבער במוצאי י"ט והחמץ אינו שלו ולא
לבער בשעה ה' קודם הביטול ויקיים הביעור בחמץ שלו ודו"ק שוב ראיתי בסי' תמ"ו
הרגישו הב"ח והמ"א וכתבו דרכים שונים בדעת הרמב"ם מה שאין דעתי נוחה בם
ובפרט מה שפס"מ המ"א שם ס"ק ג' והרמב"ם מייירי דליכא גוי או פלב תמה אני וכי
משום זה נעשה החמץ מוקצה לכן נלענ"ד פדכתבתי: סימן תמה סעי' א' שורפו או פוררו
וכו'.

איתא בהטור כתב א"א ז"ל דאפילו לרש"י בשעה ה' השבתתו בכל דבר ואינו נראה
מפירושו שהוא פ"י דלר"י אפילו יוצא בששירא הוא דוקא בשריפה: וכתב הב"י ובאמת
שהוא גושני על דברי הרא"ש ואפשר לדחוקי ולומר דכל שהוא יוצא בששירא כיון
שאחר שיצא לששירא אין בידו לבערו חשוב לדידיה בשעה ששית.

ותמהני למה כתב הב"י שצריך לדחוק בדברים הללו ע"פ דברי הרא"ש הא בלא"ה
מוכרח שטת רש"י הכי שהרי בהכ"מ פ"ג הלכה י"א כתב וא"ת אליבא דכ"ע במאי
איפלגו ר"י ורבנן דהא כיון שהטילו לים או זרה לרוח הרי הוציאו מרשותו וכו' ע"ש
שהאריך והעלה מפת גושני זו לעיקר א"נ שלא בשעת ביעורו היינו שעה ששית וכדפי'
רש"י ושעת ביעורו היינו תחילת ז או כדפי' ר"ת ושעת ביעורו היינו שעה ששית ושלא
בשעת ביעורו היינו שעה ז' והשתא ר"י ורבנן פליגי בשעה ששית אבל בשעה ז' השבתתו
בכל דבר פלומר דאפילו ר"י לא בעי שריפה אלא במקרה וזורה לרוח או מטיל לים סגי
והיינו לרש"י ולר"ת הוי איפכא דפליגי בשעה ז' אבל בשעה ו' השבתתו בכל דבר ואמת
כני אדם המשמים חמץ בצדי ר"ה בשעה ששית שלא כדין הם עושים שמשגיע שעה
ו' צריך לבערו מן העולם הרי להדיא מבואר פהרא"ש דבשעה ה' מודה רש"י דאף לר"י

השפעתו בכל דבר דלא יהא אלא פמוציא מרשותו פדהקשה הכ"מ ונדברי הכ"מ מועתקים בהפר"ח בקיצור.

ובעל פורחנינו לומר לרש"י דיוצא בשנייה פיון שאחר שיצא בשנייה אין בידו לבערו חשוב לדידה בשעה ששית ויראה שהטעם שחשוב שעה ו' היינו מפני שאף שפשוטיא מרשותו שוב לא עובר בכל יראה מ"מ המצות עשה דתשביתו אינה אלא במבערו מן העולם ומצוה זו אינה חלה עליו אלא בהגיע שעה ששית וזה שיוצא בשנייה ולא יהיה בשעה ו' בביתו חלה עליו המצוה דתשביתו מעכשיו ולר"י דוקא בשנייה לרש"י ולרבנן במקרה וזורה לרוח או מטיל לים וטענו החכמים לר"י שהיוצא בשנייה הוא יושב ובטל אם לא מצא עצים ממצות תשביתו וא"כ יראה לענ"ד שיש לינהג שלא להוציא כל חמצו הנשאר לו בנתינתו לגוים ולקיים מצנת השבתה בשעה ששית בפירושים שפניח לשוןרפם שהפירושי נשבתים ועומדים ואפילו מניחם אינו עובר בהו בכל יראה אלא ניח מחמצו לכל הפחות כזית לקיים מצות תשביתו פתיקונה ודו"ק: סעיף ב ואם בישראל או אפה וכו' אסורים בהנאה פתב המ"א ואע"ג דחמץ אפילו גחלו ואפרו אסור מ"מ הני זה וזה גורם ר"ל התנור גורם ההיתר והגחלו גורם האיסור משא"כ באבוקה פנגדו קורא אותו רש"י בפסחים ד"ה יוליף אפילו חז גורם וכן דעת הר"ן בע"ז פ"ק כל הצלמים ביאר להדיא דאם אפה בתנור ישן בעצים דאיסור אף דהני זו"ז גורם תנור דהיתר ועצים דאיסור נאנן קי"ל זו"ז גורם שרי מ"מ בפ"ה הואיל דיש שבח עצים בפ"ה והאיסור ניקר בו חמור מזו"ז גורם ואסור ודברים אלו בלי ספק מוכרחים מן הש"ס שהרי אפה בו את הפת ודאי קאי על ישן שלא ציננו ורבי אסור אף דאת"ל דרבי מתיר זו"ז גורם ובע"כ פדבריו דמפני שאבוקה פנגדו חמור ואפשר מפני דהיכי דאבוקה פנגדו כפי התנור אין הכרח כל פד להתנור ורוב ההיסק נעשה ע"י העצים לחודייהו להכי חמור מזו"ז גורם ורש"י קורא אותו חז גורם פנ"ל ומ"מ פתב נמי שם הר"ן ודוקא באבוקה פנגדו אף דע"ז עפרן אסור א"ו דסובר אף שפתב נמי בפ"ה כ"ש דאיסורן שאפרן אסור אפילו בישראל ע"ג גחלים אסור ואפילו עוממות היינו בביישל ע"ג גחלים לחודייהו דליכא זו"ז גורם אבל אפה פת בתנור ישן שלא ציננו אף שבע"ז אפרן אסור מ"מ זה וזה גורם הני ואין מסלק זו"ז גורם אלא אבוקה פנגדו או למ"ד לוחשת נמי מייחשב יש שבח עצים בפ"ה כמו אבוקה וכבר הוכחתי בספרי ק"ד שם דזה נמי דעת הטור שם ב"ד סי' קמ"ב מדנתן טעם תוס' ור"ן על דישן יוצן משום דהפסד מועט הוא ואילו נימא פדעת הש"ך שם פדעתו דאבוקה פנגדו לאו דוקא וה"ה דשייף יש שבח עצים ע"י אפרן היכי דאפרן אסור אף פדי לסלק הגורם דהיתר של התנור ופשיטא דישן ציננו בעי דאל"ה יאסר הפת א"ו דאזיל שם במחשבה זו (אלא דהקא סותר עצמו) ולכן הני קשה לו דלמה לי ציננו אלא יאפה בו ע"י גחלים פשנסתלק האבוקה ויהיה זו"ז גורם פדהקשה לתוס' ור"ן ומשני בת"י תוס' ור"ן וזה ברור והיא נמי דעת הרמ"ך הקא והיינו דכתב המ"א אבל אם בישראל תבשיל וכו' אסור משום דזה אין לו ענין לזו"ז גורם (ומ"מ הנחתי שם בצ"ע דמנ"ל לחלק בהכי היכי דאפרן אסור דלא יהא שייף החומר דמינכר אסוריה כמו באבוקה פנגדו וזה נמי באמת דעת הש"ך שם פדעת הרמ"ה ואפשר הוא) אמנם מה שכתב תו המ"א דנראה לו להחמיר הקא ולא מטעמייהו אלא מאיבעיא דגמרא פנראה אזיל בשטת מהרש"ל שם דמפרש האיבעי על זה וזה גורם וכבר עמד המהרש"א שם

להקשות עליו דא"כ ליפשוט מע"ז שג"כ אינה בטיילה (כמבואר בי"ד סי' ק"מ ועיין ב"ר"ן סוף ע"ז) ומ"מ זה וזה גורם שרי וביותר קשה על המ"א שמבאר אף טעם הרמ"ה דהתם (וטור ה"ב) דכיון דע"ז לא בטיילה אפילו זו"ז גורם אסור תלה תניא בדלא תניא שם תמהו כל הפוסקים מטעם דמבואר דאף ע"ז זו"ז גורם שרי ואיהו מבאר אף טעם הטור דה"ב הכי בטעם דאין לו מוכן ובע"י הגמרא ע"כ אינה אלא באבוקה פנגדו דמוכח ודאי בה"ר"ן דחמור ולא שייך זו"ז גורם אף לרבנן דשרי משום דאין שבת עצים ובזה תולה הדין בחוקמרא דאינו בטל ואפשר באמת אף רבנן מודו בע"ז דהפת אסור באבוקה פנגדו וקושני מהרש"ל ע"כ לבא לדונחק המהרש"א ודו"ק איתא בח"י ה"ב בשם הש"ך שמתיר למפור לגוי חוץ מדמי איסור שבו וכו' ועיין שם בספרי קנן דעה פי השגתי על הש"ך ב"טוב טעם: סימן תמו סעיף א' הג"ה גם לשרפו במקומו אסור ר"ן וז"ל ה"ר"ן המוצא חמץ בי"ט וכו' דהא לא חזי לטלטולי ולאפוקי וכו' פ"ק לשון רש"י ולמוצאי י"ט שורפו ובי"ט לא מצוי למשרפי' אע"ג דקי"ל מתוך וכו' אבל ה"ב ליפא דהא נפיק ידי חובתני' בביתול עכ"ל וע"כ מה שכתב ובי"ט לא מצוי למשרפי' אין ר"ל שיוציאנו ממקומו לשריפה ע"י מתוך דהא כבר כתב דלא חזי לטלטולי משום מוקצה ומה ענין דמתוך למוקצה הא אף לצורך אכל נפש אסור מוקצה כדקי"ל אין מסיקין בשברי פלים וכן עצים שנשרו מן הדקל אין מסיקין בהם בי"ט ועיין ס"ס תק"ט במ"א דאף טלטול הוא דשרי במקום אכל נפש (הו אמת שמעולם בענייני קשה לי טעם דין זה לפי רש"י ותוס' ביצה דף י"ב דכל איסור טלטול מוקצה הוא משום גזירה דהוצאה והוצאה גופה שרי' לכ"ע בי"ט אפילו בצורך קצת דלא אכל נפש וטלטול מוקצה דאמת מכחו יהא אסור אפילו בצורך אכל נפש ולהרמב"ם דבאמת כתב טעמים אחרים להאיסור טלטול מוקצה עיין ב"י ריש סי' ש"ח: אף דנמי קשה קצת דמה חזי רבנן לאסור בדדהו יותר ממה שאסרה תורה בגופי מלאכות דאורייתא דשרי לצורך אכל נפש מ"מ אין כ"כ קשה די"ל החמירו בדבריהם יותר משל תורה.

(אבל לרש"י) ותוס' והראב"ד קשה) ועל הרמב"ם אין קושיא מסוגיא דביצה להגרסא אלא מעתה הוציא אבנים לב"ה אינו חייב וכן מהסוגיא דכלים שמביא רש"י אין כ"כ מוכרח דמשום גזירה דהוצאה אתינו עלי' פי ע"ש ברש"י.

אבל וכו' פנ"ל בהג"ה קשה לי וכי זה התולדה חמור מן האב. ואולי מפני שהיה אפשר לו להכין מעי"ט ועיין במתני' ריש אלו דברים שזה נמי טעם דאיסור) וגם אילו הנה שייך מתוך למוקצה הנה לו להקשות מיד על דברי רש"י א"ו ר"ל ובי"ט לא מצוי למשרפי' במקומו בלא טלטול וההבדלה לישתרי ע"י מתוך ואהא משני פדכתב וכן הוא להדיא בהגהות מיימוני בלשון זה וא"ת יבערנו במקומו וכו' ע"ש וא"כ א"י לפרש הק"ו שדן המ"א כי מה ענין מוקצה למתוך הו אמת שפריב"ש סי' ת"א מבואר פדעת המ"א ששרי כתב אבל חמץ של ישראל שלא בטלו אף בי"ט שורף דמתוך וכו' ומשום איסור טלטול ליפא דאם הבערה התירו לצורך היום כ"ש טלטול ואף דבריו צריכים לי עיון רב] ואולם תירץ ה"ר"ן והג"מ התוס' בפ"ק דכתובות סתריהו וסברו דאפילו בביתול שייך מתוך משום מצות תשביתו דרבנן מקרי נמי צורך קצת וא"כ נשאר קושני' הג"מ וה"ר"ן במקומה דישרפנו במקומו ולהכי דחק עצמו בתשו' מ"ל: ואני תמה על כל הגדולים דהמענין בהרשב"א שבת דף כ"ט הבאתיו סי' שי"ח סעיף ג' מעיקרא אין שום

קוּשְׁי' עַל הַתּוֹס' שֶׁהָרִי ו"ל שְׁמַסִּיק שְׁלֵא אָסְרוּ אֶלָּא לְטַלְטְלוֹ אוֹ לְאַכְלוֹ וְאַפִּילוּ לְהַשְׁתַּמֵּשׁ
בוֹ בְּיָדַיִם כְּגוֹן הַדְּלָקָה אוֹ לְסַמְּנָהּ בּוֹ כְּרַעֲי הַמַּטָּה וְאַפִּילוּ בְּמַקְוָמוֹ שְׁאִינוֹ מְזִיזוֹ וּמְטַלְטְלוֹ
עַכ"ל הָרִי לְהִדְיָא שֶׁהַדְּלָקָה אֶפִּילוּ בְּמַקְוָמוֹ אֲסוּר מִשּׁוּם מְוַקְצָה וּדְבָרָיו מְוַכְרְחִים מִן
הַש"ס דְּאָמַר וְכִי מִדְּלִיק בְּשֶׁבֶר פְּלִי מִדְּלִיק וְלָזָה כִּינּוּנוֹ נְמִי תוֹס' בְּכַתּוּבּוֹת דִּף ז' בְּלִשׁוֹנָם
שְׁפָתָבוּ מִשּׁוּם דְּאָסוּר לְשׁוֹרְפוֹ מְדַרְבְּנָן (וְלֹא פָתְבוּ שְׁאָסוּר לְהוֹצִיאָו לְשָׂרְפוֹ) מִשּׁוּם
מְוַקְצָה דְּאָסוּר לְטַלְטְלוֹ פְּלוּמַר וְהַשְׂרִיפָה גּוּפָה הִינּוּ הַטְּלִטּוּל שְׁאָסוּר וְזָה בְּרוּר: וְאוּלָּם
עַכ"ז אֵילוּ הִיטִי פְּדַאי לְהַכְרִיעַ הִנֵּה נִלְעַנ"ד דְּהִיכָא דְּלֹא בִּיטֵל וּמְצָא חֲמִץ גְּמוּר בִּי"ט
דְּמוֹתָר אֶפִּי לְשָׂרְפוֹ שֶׁהָרִי בְּזָה כ"ע מוֹדִים דְּאָמְרִינָן מִתּוֹךְ נִמְצָא לֹא נִשְׂאָר אֶלָּא סְבַרְתָּ
תוֹס' דְּמִשּׁוּם מְוַקְצָה אֲסוּר הַטְּלִטּוּל וְהַשְׂרִיפָה וְאִי מִשּׁוּם מַה דְּקָשְׂיָא וְכִי לֹא חָשׁוּב הַמ"ע
דְּתַשְׁבִּיתוּ דְּאוֹרְרִיטָא לְדַחוּת הַל"ת דְּרַבְּנָן טַלְטּוּל מְוַקְצָה ע"כ לְבֹא לְתִי הַכ"מ שְׁתּוֹפֵס
נְמִי הַמ"ל בְּתַשְׁבּוּבָה דִּישׁ פַּח בְּיַד חֲכָמִים לְעַקּוֹר דְּבָר מִן הַתּוֹרָה בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וְכֵּן
מַסִּיק נְמִי הַפּר"ח וּבּוֹדַאי א"א לְקַיִּים פֶּסֶק זֶה אֶלָּא ע"פ דְּבָרִים אֵלוּ כִּי מ"ש הַמ"א בְּנִרְאָה
לוֹ דְּהַטְעַם כַּמ"ש תוֹס' שֶׁהַמְשָׁהּ חֲמִץ פְּדִי לְבַעֲרוֹ אִינוֹ עוֹבֵר לִיתָא פְּלַל שֶׁהַתּוֹס' לֹא
פָתְבוּ זֶה אֶלָּא לְטַעַם שְׁבִמוּעַד לְהִכִּי מַעַל מִשּׁוּם שְׂרָאוּי לְפָדוּתוֹ וְלְהַסִּיקוֹ מִיַּד תַּחַת
תַּבְּשִׁילוֹ וְאִינוֹ עוֹבֵר בְּהַפְדִּיּוֹן מִשּׁוּם לֹא יִרְאָה כִּינּוֹן דְּקוֹנָה פְּדִי לְבַעֲרוֹ וְלְקַיִּים הַמ"ע
דְּתַשְׁבִּיתוּ בַּמוּעַד וַכַּמ"ש רַש"י דִּף צ"ה וְלֹא יִרְאָה וְאֵם נִרְאָה תַּשְׁבִּיתוּהוּ לְעוֹלָם הוּא
בְּעַמּוּד וְהַשְׁבַּת פֶּל יְמֵי הַמוּעַד אֶבֶל הָא וּבַדַּי הַמְשָׁהּ חֲמִצּוֹ פְּדִי לְבַעֲרֵי אַחַר הַמוּעַד פְּשִׁיטָא
דְּעוֹבֵר דְּאִטּוֹ אַחַר הַמוּעַד מְקַיִּים מ"ע דְּתַשְׁבִּיתוֹ וַא"כ אִטּוֹ רַב דְּאָמַר הַמוּצָא חֲמִץ בִּי"ט
הִינּוּ דְּנִקָּא י"ט רַאשׁוֹן הָא נְמִי אִיירִי אֶפִּילוּ בִּי"ט אַחֲרוֹן וְהָרִי מְשָׁהּ פְּדִי לְבַעֲרוֹ אַחַר
הַמוּעַד וּבְמָה מְקַיִּים תַּשְׁבִּיתוֹ לְנַתַּק הִלְאוּ מַעֲלִיו וְאִף לְשַׁתּוֹ תִּינַח דְּאִינוֹ עוֹבֵר בְּלֹא הָא
מ"מ הַמ"ע דְּתַשְׁבִּיתוֹ שְׁבָכָל שְׁעָה עָלָיו לְמָה לֹא תִדְחָה הַטְּלִטּוּל דְּרַבְּנָן א"ו אִף הַטְעַם
כַּנ"ל בְּשֵׁם הַכ"מ: וַא"כ אֲמִינָא הַרְמַב"ם אֲזִיל לְשִׁיטְתִּי שְׁפוּסָא נְמִי בְּהַלְכוֹת י"ט דְּלֹא
פְּהִירוּשְׁלָמִי דְּאֵם שְׁחַט וְאִין לוֹ אֶלָּא אֶפֶר כִּינֵּה שֶׁהַנּוֹסֵק הַיּוֹם דְּאָסוּר לְכַסּוֹת בּוֹ וְלֹא
אֲמְרִינָן תִּדְחָה עֲשֶׂה דְּכַסּוּי הַטְּלִטּוּל מְוַקְצָה פְּדַכְתַּב הַפּר"ח סִי תַצ"ח סְעִיף ט"ו בְּשִׁמוֹ
וְנְמִי מַהְהוּא טַעְמָא דִּישׁ פַּח בְּיַד חֲכָמִים בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה אֶבֶל לְדִידוֹן דְּפִסְקִינָן ע"פ
הִירוּשְׁלָמִי דְּאֵם שְׁחַט מוֹתָר לְכַסּוֹת בּוֹ וְדוּחָה הַמ"ע דְּכַסּוּי אֶת הַטְּלִטּוּל נוֹלָד וּמַכ"ש הַמ"ע
דְּתַשְׁבִּיתוֹ וְגַם הִלְאוּ דְּבַל יִרְאָה דִּי"ל דְּלֹא אוֹקְמוּ דְּבַרְיָהֶם בְּמַקּוֹם מ"ע וְלֹא דְּאוֹרְרִי'
אֶפִּילוּ בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה וּבְזָה אִף נִסְתַּר הַטְעַמִּים שַׁבְּמ"א מִשּׁוּם דְּלֹא הִנֵּי בְּעִידְנָא דְּהָא
בְּכַסּוּי פְּשִׁיטָא דְּלֹא שְׁחַט ע"ג הַפִּרְה וּמְטַלְטֵל לְהַאֲפֵר פְּדִי לְכַסּוֹת בְּמַקּוֹם שְׁחַט א"ו
דְּאִין צְרִיף בְּעִידְנָא אֶלָּא לְדַחוּת לֹא דְּאוֹרְרִיטָא אֶבֶל בְּמִידֵי דְּרַבְּנָן לֹא אוֹקְמוּ פְּלַל בְּמַקּוֹם
מ"ע דְּאוֹרְרִיטָא וּמִן הַתּוֹס' פְּתוּבּוֹת לַעַנ"ד אִין שׁוּם רְאָיָה כִּי לֹא פָתְבוּ אֶלָּא דְּדִינָא דְּמוּצָא
חֲמִץ דְּלֹא שְׂרִינָן מִפְּח מִתּוֹךְ הִינּוּ מִשּׁוּם מְוַקְצָה: אֶבֶל אִין לוֹמַר דְּאִיירִי כְּשֶׁבִיטְלוּ וְלְהִכִּי
לֹא שְׂיָהּ מִתּוֹךְ פְּדַכְתַּבוּ הַר"ן וְהַגַּה"מ דַּמ"מ מְדַרְבְּנָן מְצוּה לְשָׂרְפוֹ וְלְהִכִּי אִף אִי אִיירִי
כְּשֶׁבִטְלוּ ע"כ לְבֹא לְהַטְעַם דְּמוּקְצָה אֶבֶל וּבַדַּי י"ל דְּמוֹדִים דְּאִף לְהַטְעַם דְּמוּקְצָה מ"מ
הַהֲכַרְח דְּאִיירִי כַּדְפַרְש"י ו"ל כְּשֶׁבִיטְלוּ דַּא"ל"ה אִף טַעַם דְּמוּקְצָה אִינוֹ מְסַפִּיק לְגַבִּי
דְּאוֹרְרִיטָא פְּדַמּוּכַח מְפַסּוּי דָּם וְדוּק: (לְסְעִיף הַנ"ל) בַּש"ע וּמְוַקְדָּם לְהַנ"ל וְאֵם הוּא י"ט
וְכו' פְּתַב הַח"י לְכַאוּרָה מְשַׁמַּע דְּדוּקָא בִּי"ט אֲסוּר לְשָׂרְפוֹ מִשְׂא"כ בַּעֲי"ט מוֹתָר לְהַצִּית
בּוֹ אֶת הָאוּר סְמוּךְ לְחֻשְׁיָהּ וְהִיא דוּלְקַת וְהוּלְקַת בִּי"ט וְכו' אֶכֶן בְּתַשׁוֹ רַשְׁבִּי"א סִי ע"א

פֶּתַח דְּלִמְאֵן דְּאוֹסְרָא לְשׁוֹרְףָא הַחֲמִיץ בִּי"ט אָסוּר ג"כ לְהַצִּית בּוֹ אֶת הָאוּר מֵעִי"ט וְהִיא דוֹלְקָת וְהוֹלְקָת בְּיוֹם טוֹב וְכַדְאִיתָא בִּירוּשְׁלָמִי כֵּן גַּבֵּי שְׁמֵן שְׂרִיפָה וּבִמְדוּרַת קַדְוִישִׁים וּבִמְח"כ לֹא עֵינֵן שְׁפִיר פִּי הַרְשָׁב"א לֹא פֶתַח דְּבָרִים אֱלוֹ אֱלָא לְרֵאָנִי דְּאָף בִּי"ט מִן מוֹתָר לְשׁוֹרְפוֹ בְּלֹא בִּיטוּל וְכַתְּבַת מְרַאשֵׁית הַרְאָנִי מִן הַמ"ד מֵאֵן דְּלֹא יִלְיָף מִנּוֹתָר מִן מוֹתָר וְשׁוּב פֶּתַח נֶאֱפִילוֹ אֶת"ל דְּלְהַצִּית קוֹנְדָם שְׁחִשְׁיָה לְהִיּוֹת דוֹלְקָת וְהוֹלְקָת בִּי"ט קְאָמֵר וְכו' ע"ז מְסִיִּים אֶפִּילוֹ כֵּן שְׁמַעִינָן מִינָהּ שְׁפִיר שְׁאֶפִּילוֹ בִּי"ט עֲצָמוּ מִן מוֹתָר וְהִיא הַנּוֹתְנַת שְׁפִיל שְׂשׂרִיפְתָן בִּי"ט אָסוּר לְהַצִּית בּוֹ אֶת הָאוּר מֵעִי"ט וְהִיא דוֹלְקָת וְהוֹלְקָת בִּי"ט וְהִינּוּ לְמ"ד זֶה שֶׁהִבִּיא מִקוֹנְדָם שְׁאוֹסֵר בְּמְדוּרַת קַדְוִישִׁים לְהַצִּית הָאוּר מֵע"ש אַבְל וְדֹאֵי מוֹדָה שְׁאִין דְּבָרִי הַמ"ד זֶה הִלְכָה לְעֵנֵן מְדוּרַת קַדְוִישִׁים אֱלָא הִלְכָה פְּדָבְרֵי רַב אֶחָא בְּשֵׁם ר"ח דְּפִלְיָג שְׂאָף מְדוּרַת קַדְוִישִׁים מִן מוֹתָר לְהַצִּית וּמוֹקִים לְהַמְתִּיגִי וְלֹא בְּשְׁמֵן שְׂרִיפָה פְּתִלְמוּדוֹן דְּנוֹקָא בִּי"ט שְׁחַל לְהִיּוֹת בַּע"ש דְּנִשְׁמַע הָא בַּע"ש דְּעֶלְמָא מִן מוֹתָר וְלֹא הִבִּיא הַרְשָׁב"א דְּבָרִי הָאוֹסֵר אֱלָא לְפִשְׁטָן מִינָנִי דְּאָף בִּי"ט שְׂרִי הָא וְדֹאֵי לְהִלְכָה בְּמְדוּרַת קַדְוִישִׁים פְּשִׁיטָא דְּאָף לְדִידוֹן דְּאָסְרִינָן בִּי"ט מֵעִי"ט שְׂרִי לְהַצִּית הָאוּר וְהִיא דוֹלְקָת וְהוֹלְקָת וְזֶה בְּרוּר: הַח"י סָק"ג פֶּתַח דִּישׁ לְדַקְדַּק מִדְּבָרֵי רַב עֲצָמוּ דְּאָמֵר יְכַפֵּה עָלָיו כְּלִי דְּאֵם אִיתָא דְּמִינִי אָף בְּלֹא בִּיטוּלֵי א"כ הָא דְּאָמֵר הַבּוֹדֵק צְרִיף שְׂיִבְטֵל מ"ט גְּזִירָה שְׂמָא יִמְצָא גְּלוּסְקָא יָפָה וְדַעֲתִי עֲלוֹנִי וְלָמָּה לְדַחֲוִקִי לִימָא טַעֲמָא דְּרַב כְּשִׁמְעִתִּי דִּילְמָא יִמְצָא בִּי"ט דְּאָז אִין יְכוּל לְשׁוֹרְפוֹ וְלֹא אִיִּצְטָרֵף לְטַעַם דְּחֻוּק דְּרִשׁ"י וְתוֹסְפֵי הֵנָּה הִרְכִּיב פִּרְשׁ"י וְתוֹסְפֵי יַחַד וְלִיתָא.

וּמִרְשׁ"י פְּשִׁיטָא דְּאִין רְאָיָה דְּלִשְׁטָתוֹ אֲזִיל שְׂמַבְאָר לְהַדְיָא דְּבִלָא בִּיטֵל שְׂרִי וּלְפִי הַתּוֹסֵס הָא מְוַכְרַח לְוֵר שְׂמָא יִמְצָא גְּלוּסְקָא יָפָה דְּלֹא בְּטִילָה מֵעֲצָמָה וְאִדְרָבָה אִיפְכָא הוֹכִיחַ הַפֶּר"ח מִפִּירוּשָׁם דְּמָה מְשַׁנֵּי דִּילְמָא מְשַׁכַּח לָהּ בְּתַר אִיסוּרָא דְּאִפְתִּי קָשָׁה דְּכִי מְשַׁכַּח לָהּ לְמִשְׁרָפָה א"ו הַחֲשָׁשׁ שְׂיִמְצָאנוּ בִּי"ט וְלֹא מְצִי לְבַעַר וְאֵילָם הַר"ן אָף דְּנָמִי תוֹפְסֵי פִי תוֹסֵס לְעִיקָר בְּגְלוּסְקָא מ"מ אִינוּ מְשַׁגִּיחַ בְּרְאִיוֹת הַפֶּר"ח וְכוֹסֵק דְּבִלָא בִּיטֵל שְׂרִי וְדַחָה לְקוֹשְׁיָתוֹ בְּלִשׁוֹן זֶה וְכַתְּבַת וְכִינּוֹן דְּלֹא בְּטִילָה מִמִּילָא לְכְּשִׁימְצָאנָה חֲזִיב לְבַעַר מִיָּד וְחִיִּישִׁינּוּ דִּילְמָא מְשַׁהֵי לָהּ אֶפִּילוֹ פּוֹרְתָא וְעֹבֵר עָלָה אַבְל מְשַׁבְטָלָה אִינוּ עוֹבֵר מְשַׁמְעוֹתוֹ דְּלִהְכִי ל"ק דְּכִי מְשַׁכַּח יְבַעַר דְּזֶה צְרִיף שְׁהִי פּוֹרְתָא וּבְכָל רְגַע עוֹבֵר וְלִהְכִי אִיף פְּרִיף וְלִכִּי מְשַׁכַּח לְבִטְלָה דְּזֶה אִין צְרִיף שְׁהִי כְּלָל וּמְשַׁנֵּי שְׁפִיר וּק"ל: (הַג"ה) לְפִי שְׂלֵא יוֹכַל לְטִלְטְלוֹ פֶּתַח הַח"י וְרִאוּ לִיזְהַר וְכו' וּבְאָמַת רְאִיתִי וְכו' וְהִיא אִיסוּר גְּמוּר וְכו' הֵנָּה לְדְבָרֵי הַמ"א בְּסִי' ש"ח סְעִיף ג' שְׁהַש"ע מִתִּיר הַמְּוַקְצָה שְׁנִטְל בְּיָדוֹ.

לְצוֹרְף מְקוּמוֹ שְׁמוֹתָר לְהוֹלִיכוֹ בְּאִיזָה מְקוּם שְׂרִיִצָה וְכַתְּבַת הַמ"א וְנ"ל דְּאֶפִּילוֹ שְׂכַח וְנִטְל בְּיָדוֹ רִשְׁאֵי לְטִלְטְלוֹ יוֹתֵר: כָּאֵן אָף הָאִיסוּר מְפַנֵּי שְׂכַבְר הוֹצִיאָו הַשּׁוֹאֵל מִיָּדוֹ וְהַשּׁוֹאֵל נוֹטְלוֹ לְבָדוּק אִם גְּתַחֲמִץ וּמ"מ הַשּׁוֹאֵל חוֹזֵר וְנוֹטְלוֹ לְהוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ אֱלָא שְׁגוּף הַדְּבָרִים שֶׁנ"ל צ"ע פִּי לְשׁוֹן רַבִּינוּ יְרוּחָם שֶׁבַב"י י"ד סִי' רִס"ו לֹא מְשַׁמַּע הִכִּי שְׁהִי ז"ל מִן מוֹתָר לְטִלְטֵל הַסִּפִּין לְאַחַר הַמִּילָה דְּמֵאחַר שְׁטִלְטֵל הַפְּלִי בְּהִיתָר מְחִזִּירוֹ לְאִיזָה מְקוּם שְׂרִיִצָה (וְעֵינֵן מ"א סִי' שֶׁל"א וְהַט"ז בִּי"ד חֲנָם הַטְּרִיחַ בְּטַעֲמוֹ וְהַמ"א בְּמָה שְׂמַשְׁיָג עַל הַיִּשׁ"ש כְּפָר קְדָמוֹ הַט"ז) הֵרִי שְׁדֵיִיק תִּיבַת בְּהִיתָר אַבְל אִם שְׂכַח לִיטֵל בְּאִיסוּר אֶפְשָׁר מְוַכְרַח לִיְזַרְק מִיָּדוֹ וְא"כ הָכָא דְּלְמַפְרַע בְּאִיסוּר בָּא לִיָּדוֹ אֶפִּילוֹ לֹא הוֹצִיאָו הַשּׁוֹאֵל מִיָּדוֹ נְמִי מְחַוֵּב לְזַרְקוֹ אָף עֵינֵן ח"י מָה שְׁלוּמֵד זְכוּת עַל הַמְּנָהֵג: סִימָן תִּמְז סְעִיף א' הַג"ה וְצְרִיף לְשׁוֹרְף הַפֶּל עֵינֵן ח"י הַתְּמִיָה שְׁתִּי תְּמִיָהוֹת עַל הַמְּהַרָא"י ז"ל וְהִיא נְמִי עַל הַד"מ

שְׁהֶעֱתִיקוּ חֲדָא מַה הוֹכְחָהּ הִיא זֹ מִפְּנֵי דְפָחוֹת מְפִיזִית א"צ בִּיעוּר הֵלֵא דַעַת גְּדוּלֵי פּוֹסְקִים
דְּגַם פָּחוֹת מְפִיזִית צָרִיךְ בִּיעוּר וְתוּ יוֹתֵר תִּימָא דְאֵי פָחוֹת מְפִיזִית א"צ בִּיעוּר א"כ אִם
אִתְרַנְגְּוּלַת קָאֵי דְהִיא רַק מַשְׁהוּ בְּעֵלְמָא מְכ"ש שְׁאִין צָרִיךְ בִּיעוּר וְכֵן נִמְי תְּמָה הַח"צ סִי
פ"ז וְהַח"י מְפָרְשׁוּ בְּפִירוּשׁ שְׁאִינוּ הָאָמְת וְאוּלָם הַח"צ לְשַׁטְתוּ שְׁמִפְרָשׁ שְׁם טַעַם הָרֵא"ש
בְּמָה שְׁגָרַע הַחֲצִי שִׁיעוּר דְּבַל יִרְאָה מִבְּכָל אִיסוּרִין ע"ש וְשִׁפִּיר תְּמָה אָמְנָם הַפְּרִיר בְּעִינֵי
דְּמַהֲרֵא"י וְד"מ לֹא שְׁגָגוּ בְּזָה שֶׁהוּא מִמֶּשׁ בְּדָבָר שֶׁהִתִּינוּקוֹת יוֹדְעִים וַח"ו לְהַרְהֵר עַל
מְאוּרֵי עֵינֵינוּ שְׁגִיאַה כְּזוֹ וּלְהַכִּי עֵינֵין סִי תַמ"ב סְעִיף ז' מַה שְׁבִיאַרְתִּי דְטַעַם דַּמ"ד פָּחוֹת
מְפִיזִית א"צ בִּיעוּר הֵינְנוּ כְּדַפְּנִי רִש"י מְדָלָא חָשׁוּב וּבְטִילֵי מִמִּילָא כְּפִירוּרִין דְלָחֶם וְה"ה
בְּצַק פָּחוֹת מְפִיזִית דְּנִמְי לֹא חָשׁוּב לְאַפּוֹתוֹ וּבְטִיל מִמִּילָא וּלְהַכִּי לֹא חָשׁ לְאִידָךְ פּוֹסְקִים
דְּחֲצִי זֵית צָרִיךְ בִּיעוּר מִשּׁוּם דְּפִשְׁיטָא לוֹ ע"כ לֹא פְּלִיגִי אֶלְא בְּפָחוֹת מְפִיזִית אֲבָל בְּחֻטָּה
אֶחָת חֲמוּצָה מִסְתַּבֵּיר לוֹ בְּפִשׁוּט דְאִין שׁוּם דְעָה שְׁמַחֲשִׁיבוּ לְהַצְרִיכוּ בִיעוּר וּנְקִטּוּ
לְמִןשְׁפָּל רֵאשׁוֹן וּמְדַמְהוּ לְהַמ"ד דְּפָחוֹת מְפִיזִית א"צ בִּיעוּר וְא"כ דְּהֵינְנוּ טַעְמוֹ פִּשְׁיטָא
דְאִין רֵישׁ קְוִשְׁנִי עֲלֵיהֶם דַּא"כ אַף הַתְּרַנְגְּוּלַת א"צ בִּיעוּר דְּנִדְאֵי הַכְּלוּע בְּהַתְּרַנְגְּוּלַת
מִחֲשִׁיבוּ שְׁהָרִי נֶאֱכָל עִם הַתְּרַנְגְּוּלַת וְלֹא שְׁיִיךְ לוֹמֵר דְּבְטִיל מִמִּילָא וְשְׁיִיךְ בּוֹ בִיעוּר
מְדַרְבְּנָן וְזֶה הַפְּרִיר לְעַנ"ד בְּדַעַת הַגְּדוּלִים: (הַג"ה הַנ"ל) וְצָרִיךְ לְשׁוֹרֵף הַכֹּל וְכו' הִנֵּה
אוֹסֵר בְּזֶה הַשְּׁהִי וְעֵינֵין סִימָן תַּמ"ב הַמְּבֹאָר בְּטוּר דְּכָל דְּבָר שְׁאִינוּ אִיסוּר בְּאַכִּילָה מִן
הַתּוֹרָה מְוַתֵּר לְעַרְבוּ לְכַתְּחִילָה וּלְהַשְׁהוֹתוֹ וְע"כ לֹא פְּלִיג עָלָיו הַרְבֵּינוּ יוֹנָה בְּטוּר ס"ו זֶה
אֶלְא דָּאִם עָרְבוּ לְכַתְּחִילָה דְאִיסוּר מִשּׁוּם אִין מְבִטְלִין אִיסוּר לְכַתְּחִילָה: וְעֵינֵין ב"י פִּירוּשׁוֹ
אֲבָל אִם נִתְעַרְב שׁוּגֵג קוֹדֵם פֶּסַח אוֹ תוֹךְ פֶּסַח מְוַתֵּר לְאַחַר פֶּסַח הָרִי דְנִמְי סוֹבֵר דְּהַשְּׁהִי
בְּזֶה שְׁרִי אַף י"ל דְּאִיִּירֵי בְּעֵבֵר וְשֶׁהָהּ וְיָמָה שְׁהַמ"א שְׁם הוֹצִיא מִתּוֹס' דְאִיסוּר ע"ש מַה
שְׁכַתְּבַתִּי דְמִתּוֹס' לֹא מִשְׁמַע מִיַּדִּי וְאֶדְרָבָה הַבַּאֲתִי שְׁם רְאִיָּה מִן הַש"ס כְּהַטוּר.

וְכַעַת רֹאֵה אֲנִי דְמִשְׁמַע מִתּוֹס' גּוֹפִיָּהּוּ כְּשִׁטְת הַטוּר שְׁהָרִי רִישׁ כ"ש ע"ב ד"ה ר"י אוֹמֵר
כְּתָבוּ אוֹמֵר ר"י בְּשֵׁם ר"ת וְכו' וְא"ש אַף לר"ת דְּמִפְרָשׁ בְּרִישׁ א"ע דְּמְוַתֵּר לְהַשְׁהוֹת
כּוֹתֵחַ בְּפֶסַח וְקָשָׁה הִיכִי רְאוּ דְלְפִירוּשׁוֹ מְוַתֵּר לְהַשְׁהוֹת הָא אֶפִּילוּ הָרֵא"ש רִישׁ א"ע לֹא
כְּתָב דְלִפְנֵי ר"ת מְוַתֵּר לְהַשְׁהוֹת אֶלְא לְהַטַּעַם הַשְּׁנֵי שְׁבַתּוֹס' רִישׁ מְכִילְתִּין וּמַנ"ל דְּיִלְמָא
סוֹבֵר טַעַם הָרֵאשׁוֹן וּבִיּוֹתֵר יֵשׁ מִתְמוּהָ עַל תּוֹס' שֶׁהִמָּה מְבִיאִים בְּשֵׁם הַרְשָׁפ"א הוֹכְחָה
בְּרוּרָה דְאֶפִּילוּ לְטַעַם הַשְּׁנֵי מ"מ מוֹכַח דְּנִנְקִשָׁה וְע"י תְּעַרְוֹבוֹת נִמְי אִסְרֵי לְהַשְׁהוֹת מִשּׁוּם
הַתְּקָלָה דְדִילְמָא אֲתִי לְמִיכָל מִינְיָהּ וּמִנָּא לְהוּ דר"ת לֹא סָבֵר הִכִּי וְנָהִי דְאֶפְשָׁר דַּמ"מ קָשָׁה
לְהוּ כִּינּוּ דְאִינוּ אֶלְא מִשּׁוּם תְּקָלָה דְאֶכִּילָה לֹא שְׁיִיךְ טַעְמָא דְרִש"י בְּדָבִית שְׁמַאי דְקִסְבֵּר
מְצוּהָ עָלָיו לְבַעֲרוּ מִן הָעוֹלָם מ"מ הַלְשׁוֹן שְׁפָתָבוּ בְּשִׁמוֹ דְּמְוַתֵּר לְהַשְׁהוֹת כּוֹתֵחַ בְּפֶסַח
וְדִאִי תְמוּהָ דַּמְנ"ל נְאִי מִשּׁוּם מַה דְּפִי דַּא"ע פִּי הָאוּכְלִין וְעוֹבְרִים הֵינְנוּ מִן הַשְּׁלָחַן וְאִילוּ
דַּמ"מ אִיסוּר בְּשֶׁהִיָּה מְדַרְבְּנָן הִי יְכוּל לְפָרֵשׁ א"ע מִן הָעוֹלָם וּמְדַרְבְּנָן מִשּׁוּם תְּקָלָה זֶה
אִינוּ דִּי"ל דְלֹא מִסְתַּבֵּיר לוֹ לְפָרֵשׁ הִכִּי דַּא"כ לֹא נִזְכָּר הָאִיסוּר אֶכִּילָה בְּמִתְנֵי וְעַל א"ע
הוּא דְמִסִּיָּים הָרִי אֵלוּ בְּאִזְהָרָה וְזֶה אִינוּ לְשִׁיטְתוֹ וּמְוַתֵּר לְפִירוּשׁוֹ דְהוּא הָאִיסוּר אֶכִּילָה
אֲבָל לְעוֹלָם י"ל דְסוֹבֵר מִבְּחוּץ דְּכָל שְׁאִיסוּר בְּאַכִּילָה מְחֻיָּב לְבַעֲרוּ מְדַרְבְּנָן מִשּׁוּם הַתְּקָלָה
כְּהוֹכַחַת הַרְשָׁפ"א מִשַׁא"כ אִם נִאֵמַר דְתּוֹס' אֲזִלוּ בְּשִׁטְת הַטוּר דְלְרַבְּנָן דְּפְלִיגִי עַל ר"א
וְלֹא אִסְרוּ הַשְּׁנוּיִם בְּמִשְׁנָה דַּא"ע בְּאַכִּילָה אֶלְא מְדַרְבְּנָן הַשְּׁהִי מְוַתֵּר שְׁפִיר שְׁפָתָבוּ דְלִפְנֵי
ר"ת מְוַתֵּר לְהַשְׁהוֹת כּוֹתֵחַ הֵינְנוּ דְפִסְקוּ כְּרַבְּנָן דְלְדִידָהּוּ כִּינּוּ שְׁהָאֶכִּילָה גּוֹפָה אִינָה אֶלְא

דַּרְבָּנוּ אֵין בָּם מְשׁוּם תַּקְלָה וּמִתֵּר לְהַשְׁהוּת מִשָּׂא"כ לְפִי רַשִׁי דְלֶר"א עוֹבְרִין מִן הַתּוֹרָה
בְּבֵל יִרְאֶה (וְאֶפְשָׁר כְּדִכְתַּב הַפֶּר"ח מְדַמְקָשִׁינוּ שְׂאוֹר דְרָא' לְשְׂאוֹר דְאָכִילָה) כְּמוֹ דְלֶרְבָּנוּ
הָאָכִילָה אָסוּר מְדַרְבָּנוּ מִמִּילָא ה"ה הֵבֵל יִרְאֶה מְדַרְבָּנוּ הוּא וְעַכ"פ אָסוּר וּבְזָה מִיְנִישְׁבַּם
שְׂמַדְקָדָק הַח"צ ס' פ"ו עַל ר"ת וְכַתְּבֵי פִינוּ דְלִדְעַת ר"ת אֶפִּילוּ בְהִנָּה דְמִשְׁנַתִּינוּ מִתֵּר
לְהַשְׁהוּת מֵאֵי הָאֵי דְכַתְּבֵי הַמְרָדְכֵי ר"ת הִי רוּצָה לִפְסֵק דְחֻמְזָא בְס' אָמְנָם לֹא רָצָה לְהַקְלִי
לְעִשׂוֹת מַעֲשֵׂה וּכְשֵׁהוּי מוֹצָאִים חֻטָּה תוּף תְּרַנְגְלוּת מְבִישְׁלֵת בְּפִסְחָא לֹא הִי מִתִּירָה אָף הִי
מִתִּיר לְהַשְׁהוּתָה עַד לְאַחַר הַפִּסְחָא וְכֵּה אִירָ' הָאֵי דְבִטְיָלָה בְס' תִּיפּוּק לִי דְאֶפִּילוּ לֹא
בְטִיָלָה וְאֶפִּילוּ בְּפִחוֹת מִס' לְדַבְרֵי ר"ת מִתֵּר וְדַחַק בְּדַבְרֵי שְׂאִינָם וְלִהֲנָ"ל לִק"מ דְעַד
כָּאֵן לֹא כְתָבוּ הַתּוֹס' דְלֶר"ת פּוֹתַח מִתֵּר בְּשֵׁה' אֶלָּא לְמָה דְסַבְרֵי לִפְסֵק אָף בְּתַעֲרוּבוֹת
כְּרַבָּנוּ דְהָאָכִילָה גּוֹפָה אֵינוּ אֶלָּא דְרַבָּנוּ אֶבֶל וְדָאֵי מוֹדָה לֶר"א בְּהַמְתַּנִּי דְאִיסוּר אָכִילָה
דְאוֹרֵייתָא אָף הִשְׁהִי אָסוּר מִבְּחוּץ ע"פ הוֹכַחַת הַרְשָׁבָ"א אָף לְפִי הָא"ע דְמַתְנִי וְלִהֲכֵי
לְמֵאֵי דְפּוֹסֵק טַעַם כְּעִיקָר דְאוֹרֵייתָא פְּשִׁטָּא שְׁהִי אוֹסֵר הִשְׁהִי בְּפִחוֹת מִס' וְכוֹתַח שְׁהִתִּיר
לְרַבָּנוּ הֵינָנו מִשׁוּם דְאִזְוִיל בְּשִׁטַּת הַטּוֹר דְאֵין בּוֹ מִשׁוּם טַעַם שְׂאִינוּ אֶלָּא קִיּוּהָא כְּדַבְרֵי
הַפֶּר"ח רִישׁ ס' תמ"ב דְעַתּוֹ וְאוּלָם מְנַהֲגִינוּ לְאַסוֹר הִשְׁהִי בְּתַעֲרוּבָתָהּ.

אָף ע"פ שִׁטַּת הַר"ן וְהַרְמַב"ן שְׁהַבְּאֵתִי רִישׁ ס' תמ"ב שְׂפַתְבוּ בְּהִדְיָא דְאָף לְמ"ד גּוֹקְשָׁה
דְרַבָּנוּ מ"מ הִשְׁהִי אָסוּרָה מְדַרְבָּנוּ מִשׁוּם תַּקְלָה וּמִמִּילָא ה"ה תַּעֲרוּבָתָהּ מִשְׁהוּ לְדִידוּן וְכּוֹ
מְבִיא הַח"צ הַנֶּ"ל בְּשֵׁם הַרְמַב"ן דְּבִסְפָר תְּמִים דְעָה ס' ל"ג שְׁטַעַם אִיסוּר הַשְׁתֵּי מִשׁוּם
תַּקְלָה ע"ש אָף גַּם אוֹסֵר פֶּה הַרְמָ"א ו"ל פְּדִיוֹת הַחֻמְזָא וְלִמְכּוֹר הַשְּׂאֵר וּבְזָה יֵשׁ טַעַם
כְּדַמְבִיא הַח"י בְּשֵׁם הַשֵּׁ"ף רִישׁ ס' ק"י בְּשֵׁם גְּדוּלֵי פּוֹסְקִים דְלֹא מְהַנִּי זֶה אֶלָּא בְּאִיסוּר
ע"ז: אֶבֶל הַמְּבֹאֵר בְּש"ע ס' תמ"ז סע"ז י' הַמְּכִירָה לְגוּי חוּץ מְדַמֵּי אִיסוּר שְׂאוֹסֵר ע"פ
הַמְּנַהֲגָא וְאֶפִּילוּ בְּמִשְׁהוּ שֶׁל חֻטָּה שְׁהַבְּרוּר שְׁהַפְּלִיטָה מְמַנּוּ לֹא נִחְשָׁב בְּמִאוּמָה וְדָאֵי צְרִיף
טַעַם וְהַח"צ הַנֶּ"ל כְּתָב אֶבֶל לְמַנְהֵג הָאֶשְׁפְּנָזִים הָאוֹסְרִים לְמְכּוֹר הַתְּרַנְגְלוּת ש"מ דְּמִיְחֻשְׁבַּם
לְהוּ פְּלִיטַת הַחֻטָּה בְּתְרַנְגְלוּת וְחִלְלִילָה לְהַעֲלוֹת עַל הַדְּעַת שְׁטוֹת כְּזֶה לְמַנְהֲגִינוּ וְיִוְתֵר
רְצִיתִי לֹאמֵר דְחָשׂוּ לְהָאִיסוּר הִשְׁהִי בְּתוּף הַזְּמַן שִׁיְהֵדֵר עָלָיו לְמְכּוֹר אֶבֶל בְּאַמְתָּא גַּם זֶה
אֵינוּ דְמִיְנַח אִילוּ הִי אֶפְשָׁר לֹאמֵר דַּע"י הִשְׁהִי שְׁיִתְרַשֵּׁל יַעֲבֹר בְּרַגְעָא זֹו בְּאִיסוּר בֵּל יִרְאֶה
דְרַבָּנוּ שְׁפִיר אֶבֶל בְּאַמְתָּא זֶה אֵינוּ כְּדֵהוּכִיחַ שֵׁם הַח"צ הַגַּם שְׁהוֹכַחְתִּיו אֵינָם מְוַכְרְחִים
מ"מ לִמְ לְדַעַתִּי מְזָה מְוַכְרַח שְׁהִי הַר"ן גּוֹפֵל מְסִיק שְׂאֵם שְׁהָה חֻמְזָא גּוֹקְשָׁה עַד אַחַר
פְּסַח מִתֵּר וְכְדַפְסָקִינוּ ס"ס זֶה וְאִילוּ נֶאֱמַר דְמָה שְׁהוֹצִיאֵו הָאִיסוּר שְׁהִי מְהוֹכַחַת דְשִׁיאוֹר
יִשְׂרָף הֵינָנו בְּדוּמָה מְמָשׁ לְמָה דְהַמְתַּנִּי הַצְּרִיכָה בְּדִיקָה אָף בְּבִטּוֹל מִשׁוּם הַתַּקְלָה שְׁהוּא
בְּאַמְתָּא בְּבֵל יִרְאֶה מְדַרְבָּנוּ א"כ הִי שֵׁם מְבֹאֵר ס' תמ"ח סע"ז ה' דְאָסוּר אַע"פ שְׁבִיטָל
וּמוֹכַח דְשִׁיף בְּזֶה קִנְס הוֹאִיל דְעֵבֵר עַל בֵּל יִרְאֶה דְרַבָּנוּ וְעֵינָן פֶּה סוּף הַסִּימָן בְּמ"א
וּפֶר"ח מֵה שְׂמַחְלָקִים וְכַע"כ דְבִשְׁהִייתָא גּוֹקְשָׁה וְתַעֲרוּבָתָהּ מִשְׁהוּ אֵין בּוֹ מִשׁוּם גְּזִירָה דְרַבָּנוּ
בְּבֵל יִרְאֶה דַּל"כ אָף בָּם הִי שְׁיִף לְמִקְנָס מְדַעֲבֵר אֶדְרַבָּנוּ וְלֹאמֵר דְהַטַּעַם הוּא שְׁחוּשְׁשִׁין
שְׂבִתוּף זְמַן שְׁיְהֵדֵר עָלָיו לְמְכּוֹר יְבֵא לִידֵי תַּקְלָה דְאָכִילָה כְּדָאִיתָא בְּרַשִׁי"י סוּטָה דָּף מ"ח
לְגַבֵּי תְרוּמַת מַעֲשֵׂר מִשָּׂא"כ כְּשִׂמְחָזִיר עָלָיו לְשׁוֹרְפוּ זֶה ג"כ דוֹחַק גְּדוּל דְבִשְׁהִי מוֹעֲטַת
כְּזוֹ נִיחַשׁ לְתַקְלָה דְאִיסוּר דְרַבָּנוּ אֶלָּא עִיקָר הַטַּעַם נוֹבַע מִן הַמְרָדְכֵי פ"ג שְׂמִשְׁיָג עַל רַבִּינוּ
יְחִיאֵל וְאָמַר נ"ל תְּשׁוּבָה לְדַבְרֵי דְטַפָּה לְחִלוּחִית הַחֻטָּה הוּא חֻמְזָא וְקִי"ל בַּע"ז הַלְכָה
כְּרַשָּׁב"ג חֲבִיּוֹת בְּחֲבִיּוֹת וְלֹא יֵין דְאוֹרֵייתָא בְּיֵין וְטַפַּת יֵין אוֹסֵר כְּלֵי מְלֵא מִים בְּהִנָּהּ

אָמַנָם פֿכּר קַדְמָנוּ הַפּר"ח בּס"ח תּס"ז לְבַעַר עַל נְכוּן ע"פ הַר"ן בְּפָרְק פֿל הַצְלָמִים בְּזֶה דָלָא פֿהֶמְרֵדְכִי אֶלָא דְכָל הָאִיסוּרִין נְאֻפִילוּ חֲמִיץ לְסַתֵּם יֵינָם מְדַמִּינֵן לְגוּי חוּץ מְדַמִּי אִיסוּר שָבוּ פֿל שְׁגוּף אִיסוּר דְאִוְרֵייתָא בְּלַח מְעֻרְבַּב בְּתוּכוֹ לֹא הֶעֱתִיק פֿהוּגֵן אֶלָא ז"ל הַש"ף שֵׁם סְקִי"א אֶבֶל אִם נִתְעַרְבַּב גּוּף וְדַאי יֵינָם בְּיָנוּ לֹא מְהַנִּי לֹא הוֹלְכֵת הַנְּאָה לִים הַמְּלַח וְלֹא מְכִירָה חוּץ מְדַמִּי אִיסוּר שָבוּ עכ"ל וְלִדְיָדִי תִמָּא עַל הַמְרֵדְכִי גּוּפִי' שְׂבָסוּף פֿרְק פֿל הַצְלָמִים פֿסֶק בְּסַתֵּם וְכַתֵּב שְׁקוּל מָאָה זוּזֵי דְמֵי חֲבִיתָא וְשָׂדֵי בְּנִהְרָא וְדוּקָא סַתֵּם יֵינָם דְרַבְּנָן וְכו' אֶבֶל בְּאִיסוּרֵי הַנְּאָה דְאִוְרֵייתָא לֹא שָׂרֵי בְּדָבָר לַח כְּמוֹ יֵינוּ בְּיָנוּ אֶלָא חֲבִיּוֹת בְּחֲבִיּוֹת הָרֵי דְבַעְצָמוּ סוּבֵר דְתַקְנָתָא דר"א לֹא עָדִיף מִתַּקְנָתָא דר"ג וְכַדְבִּיאָר נְמִי הַר"ן שֵׁם וּמִיד בְּתַר הָכִי פֿתַב פֿסֶק הַרְשָׁפֿ"א חֲבִיתָא דְאִיסוּרָא שְׁנַתְעַרְבָה וְכו' וְחֲמִיץ בְּפֶסֶח שְׂאֵסוּר בְּמֵינוּ בְּמִשְׁהוּ אוֹ שְׂלֹא בְּמֵינוּ בנ"ט וְאִיסוּר אָף בְּהַנְּאָה יֵשׁ לוֹ פְּדִיוֹן לְהוֹלִיף דְמֵי הַנְּאָה לְאִיבּוּד וּמוֹתֵר לִיְהִנּוֹת אֶבֶל לֹא בְּאֶכִילָה דְסוּף סוּף טַעַם דְחֲמִיץ קָא טַעִים הָרֵי דְבַע"כ סוּבֵר לְעֻנְיָן הֵיתֵר פְּדִי' דְחֲמִיץ לְסַתֵּם יֵינָם מְדַמִּינֵן וְאִם לְעֻנְיָן הֵיתֵר פְּדִי' שְׁנֵה לוֹ חֲמִיץ לְסַתֵּם יֵינָם מְכ"ש לְעֻנְיָן תַּקְנָה דר"ג בְּמְכִירָה חוּץ מְדַמִּי אִיסוּר דְעָדִיף הַרְבֵּה כְּמִבְּנִיאָר שֵׁם בְּהַר"ן דְחֲמִיץ לְסַתֵּם יֵינָם יֵשׁ לְדַמּוּת וּמָה הַשִּׁיב עַל רַבִּינוּ יַחֲיָאל וּא"כ לְמָה שְׂמַסִּיק הַח"י דְבַמְקוֹם הַפֶּסֶד מְרֻנְבָה מְאֹד הַמִּיקַל לְהַתִּירוֹ בְּהַנְּאָה וְלְהַשְׁלִיף דְמֵי הַנְּאָת חֲמִיץ מְשָׁהוּ שְׂמַעֲרָב בּוֹ לִים לֹא הַפְסִיד נְהוּא ע"פ הַא"ו"ה שְׂמַבִּיא לְנָה אֵין דְעָתִי נּוֹחָה פְּדַכְתַּב שֵׁם מְקוֹדֵם בְּש"ף הַש"ף יו"ד סי' ק"י סק"א דְרַבּוֹ הַפּוֹסְקִים דְהֵיתֵר זֶה לֹא מְהַנִּי אֶלָא בַע"ז אֶלָא לְמַפְנֵי חוּץ מְדַמִּי אִיסוּר שָבוּ וְדַאי נְכוּן פְּדַעַת הַרְבִּינוּ יַחֲיָאל בְּמַקוֹם הַפֶּסֶד מְרֻנְבָה מְאֹד וּמְכ"ש בְּתַעֲרוּבַת שְׁלַח חֲטָה פְּדַפְסֶק הַש"ע סי' תּס"ז וּמִינָה דְבַמְקוֹם שְׂאָף יֵשׁ הַפֶּסֶד מְרֻנְבָה מְאֹד הַמְתִּיר בְּשָׁה"י בְּתַעֲרוּבוֹת מְשָׁהוּ מְכ"ש שְׂלֹא הַפְסִיד שְׁהָרֵי לְרַבִּינוּ יַחֲיָאל הַשְׁה"י קַל מִהַמְכִירָה חוּץ מְדַמִּי אִיסוּר שְׁהָרֵי פֿתַב א"צ לְהַשְׁהוֹת וְכֵן אֵיתָא בַח"י ס"ק י"ח וְלָכֵן בְּמַקוֹם שְׁעַם הַמְכִירָה עָדִינֵן יֵשׁ הַפֶּסֶד מְרֻנְבָה מְאֹד הַשְׁה"י מוֹתֵרַת לְעַנ"ד וְדו"ק: שֵׁם בַש"ע וְאֵין שֵׁם דְבָר הַמְעַפְּעֵן פֿתַב הַמ"א מְשַׁמַּע וְכו' וּמִיָּהוּ אִם נִגְעָה בְּצַד הָאֲחֵר וְכו' הִנֵּה שְׁלַח לִי יְדִידֵי הַגָּאוֹן מוּה' עֶקֶבָא נ"י תְּשׁוּבָתוֹ אַרְנוּכָה אֲשֶׁר עָרַף עַל עֶסֶק תַּעֲרוּבַת שְׁנַשְׂאָל וּבְתוּף הַדְּבָרִים פֿתַב וּגְדוּלָה מְזוֹ פֿתַב הַמ"א רִישׁ ס' תּמ"ז גְּבִי מַצּוֹת הַמְשׁוּחִים דָּאִם נִגַּע בְּמַקוֹם שְׂלֹא נִתְפַּלְּהָ לֹא נֶאֱסַר אָף דְבַח"י חוֹלֵק הֵינֵנוּ דְבִאֲוֹתָהּ חֲתִיכָה לֹא מְקַרִי בְּלוּעַ מְקוֹם לְמַקוֹם וּבְאַמַּת דְּבָרֵי הַמ"א תְּמוּהִים בְּעֵינֵי דְהָרֵי אִם כְּנֹלָה חֲמוּצָה דְהֵינֵנוּ מְצַרִּיכִים ס' נִגְדַּ כְּנֹלוֹ וְלֹא אֲמַרִּינוּ דְסִגִּי בַס' נִגְדַּ מְקוֹם שְׁנַגַּע בּוֹ דְהָא טַעַם הַפְּלִיטָה מְצַד הַשְּׁנֵי אֵינָה יְכוּלָה לִילֵף דְרָף עֲצָמוֹ וְלְהַתְּפַשֵּׁט מִמֶּנָּה דְהוּי בְּלוּעַ הָרֵי דְדִינֵינוּ דְכָל טַעַם הַחֲתִיכָה יְכוּלָה לְהַתְּפַשֵּׁט לְחֲתִיכָה אַחֲרָת וּא"כ וְכִי בְּשִׁבִיל שְׂמַקְצָתָהּ אֵינָה חֲמוּצָה אֵין הַטַּעַם יְכוּל לְהַתְּפַשֵּׁט וְאִטּוּ בְּכִיפֵי תְלוּ לָהּ לְחֲמוּצָה: וְהַשְׁבַּתִּי מָה שְׂמַתְמִיָּה עַל הַמ"א לְק"מ כִּי ז"ל הַש"ף יו"ד סי' ק"ה ס"ק י"ט דְהֵיכִי דְהָאִיסוּר מְחַמַּת עֲצָמוֹ בְּהָא קְאָמַר לְעִיל דְאֻפִילוּ אִם הָאִיסוּר פְּחוּשׁ הֵהֵיתֵר שְׁהוּא שְׁמֵן מוּלִיף הָאִיסוּר עֲמוֹ מְאֲחַר דְבַע"כ בְּלָאוּ הָכִי פֿלְטַת רְנוּטֵב שְׁלֵ אִיסוּר וּבִלֹּא"ה אוֹסֵר פְּדִי נְטִילָה הֵילְכָף אִם הַחֲתִיכָה אֲצֵלוֹ שְׁמֵן מְחֻזֵּק פְּלִיטָתוֹ וּמְבָלִיעַ בְּכּוּלוֹ נִמְצָא דְכָל הֵיכִי שְׁהֵהֵיתֵר שְׁמֵן מוּצִיא אֲצֵלוֹ אִיסוּר מְחַמַּת עֲצָמוֹ בְּכָל מְקוֹם שְׁהֵהֵיתֵר מְפַעְפֵּעַ מוּלִיף הָאִיסוּר שְׂמוּצָא בְּצַדוֹ עֲמוֹ וְכִינֵן שְׁכּוֹן כְּמוֹ שְׁהֵהֵיתֵר שְׂבַעֲבָר הַשְּׁנֵי מְפַעְפֵּעַ לְמָה שְׁנוֹגַע בּוֹ כְּכָה מוּלִיף הָאִיסוּר מְחַמַּת עֲצָמוֹ שְׂבַצְדוֹ מְשֵׁא"כ הַמְצָה הַמְשׁוּחָה בְּשְׁמֵן וּמְצַד שְׁנַתְפַּלְּהָ נִתְחַמְצָה וְעָבֵר הַשְּׁנֵי שְׂלֹא נִתְכַּפֵּל אֵין בּוֹ

איסור אלא מה שבלע מן הצד שנתכפלה וטעם זה אינו מוליד עמו וישפיר ואדרבה סברת התוס' סתורה מן הת"ח פלל כ"ח שמביא מר בהג"ה דאף בלב המחובר בעוף דן הכי עכ"ל ולפ"ז במצות המשוחים בשמן אסורה כולה מדינא ואפילו קודם פסח שהרי הפל פולט עכ"פ פדי נטילה ומוליד ההיתר עמו בכולה משא"כ לקמן סי' תס"א מה שאוסרין כולה אינה אלא חומרא בעלמא אף בפסח: הג"ה ב ובדין ריחא וכו' עיין מ"א פתב ראי' מהרי"ף להחמיר וכתב וכו' נדחה ראני' מהרי"ל בתשו' הנה לא פתב הראני' ולא ביאר הדחי' והח"י פתב עליו ואין דבריו מוכרחים נגד מהרי"ל בתשו' סי' רי"ד דמביא ראי' ברורה לדבריו ממה דמבואר בש"ס ופוסקים דגם לענין יי"נ ריחא לאו מילתא אף דנאסר במשהו א"ו בכל ענין ריחא לאו מילתא אפילו בדברים הנאסרים במשהו וממ"ש הרי"ף דטעמא דרב הוא משום דאזיל לשיטתו דמב"מ במשהו ש"מ דאיסורי' שואסרו במשהו ריחא מילתא אין זו סתירה פלל דהרי"ף לא פתב זה רק דרף סניף אבל באמת פסק בתחילת דבריו פלוי דריחא לאו מילתא ואפילו משהו ליכא עכ"ל ונהי מה שפתב שהרי"ף לא פתב זה אלא לסניף אמת כדלקמן מ"מ מה שכתב בדעת הרי"ף דללוי אפי' משהו ליכא תמוה דא"כ איך אוסר הרי"ף לכתחילה אפילו ללוי ומה טעם וריח יש לריח זה לאסור לכתחילה אם אפילו משהו אין בו א"ו מוכח דמשהו מיהו איכא אלא מה דפליגי הפוסקים ע"כ בהא פליגי דהמתמירים סוברים דאף במשהו דריח יש להחמיר במקום דיש חומרא דמשהו שע"י ממש והמקילין סוברים דאין ללמוד חומר דמשהו שע"י ריח מחומר דמשהו שע"י ממש ומעתה נחזי אנו הנה ז"ל מהרי"ל כמדונה מה שנסתפקת פינן דחמץ במשהו אי ריחא מילתא ע"י חמץ ונראה דאין חילוק למ"ד לאו מילתא וראני' דלוי שרי בשר שחיטה עם בשר גבילה בכל ענין אפילו שניהם מין אחד אפילו למאן דאסר מב"מ במשהו (ועיין בזה לקמן) וכן מוכח בפרק פיצד צולין דפריף למ"ד משום תערוכות טעמים מה לי גדי וגדי מה לי גדי וטלה גימא דל"מ גדי וגדי דהוי מב"מ ולר"י ולרבי שסידר המשנה הוי מב"מ במשהו וראני' זו צ"ע דהא לשטת הירושלמי ורמב"ן דלוי מתיר אפילו לכתחילה הא בפשוט יש ראי' דאי יש בו משום תערוכות איך זהא שרי לכתחילה הא אין מבטלין איסור לכתחילה א"ו דאזיל נמי בשטת הפוסקים שאינו מתיר אלא בדיעבד ומשהו ודאי יש וכו"ל שראיתו הוא דמשהו דריח אין ללמוד משהו דממש ולשטה זו הא מוכרחים לתרץ גושני' תוס' דא"כ מה מקשה מאין צולין ב' פסחים מאי לאו מפני תערוכות טעמים דילמא משום לכתחילה וניחא להו כדאיתא בתה"ב דף ק"ה ע"ב דהכי אקשי ואם איתא דלגבי ריחא דאיסורא בדיעבד שרי דינא הוא לגבי ב' פסחים דתרונייהו להתיירא וליכא למיקם אטעמא שתהא מותר אף לכתחילה וא"כ י"ל דלעולם ללוי למ"ד מב"מ במשהו מודה דאסור וה"ה בחמץ ורב לטעמי' דאסור מב"מ במשהו והא דלא משני דלעולם מפני תערוכות טעמים ול"מ קאמר ל"מ מב"מ אלא אפילו גדי וטלה דמין בשא"מ דאפתי קשה הפל ולמה זהא אסור בגדי וטלה אפילו לכתחילה פינן דבשאר איסורין דייעבד שרי אלא איפכא הוי לי' לומר איך אפשר דלוי יודה למ"ד מב"מ במשהו ורב האוסר היינו לטעמו דמב"מ במשהו וכמשמעות הרי"ף דא"כ אדמקשה דאי משום תערוכות טעמים מה לי וכו' יותר הי' לו להקשות דאי משום תערוכות טעמים גדי וטלה למה יאסור הא הוי מבשא"מ וכיון דבאיסורין שרי בדיעבד הכא לישתרי לכתחילה ודוחק לומר משום דבגדי וטלה משום

דאיכא למיקם אטעמא דהא מ"מ תרנוניהו דהתירא וגם באמת ליכא למיקם בטעמא ואינו אלא מבא"מ בשמא.

ובאמת יפה כתב בזה הח"י דהרי"ף לא פתב זה אלא לסניף וכן התה"ב הנ"ל לא העתיק בשמו כלל ראי' זו אלא אדרבא כתב בלשון זה ולדידי קשיא לי בטעמי' דרב איך אפשר לאסור מב"מ בריחא בעלמא ונהרי הוא בעצמו מדאורייתא שרי חד בתרי ואי משום דרב ס"ל כר"י דמב"מ לא בטל הא לא אפשר דהיינו טעמו דרב בהא מדר"י דהא אדרבא אתינו לאוקמי פלוגתניהו בתנאי בחביות של תרומה ורב כר"מ ולוי כר"י וישם מבש"מ (הוא) ועוד דאם איתא למה לי למשקל תנאי מעלמא לוקמא בפלוגתא דר"י ורבנן דמב"מ וכיון שפן אפילו מדרבנן ליבטל דריחא לגבי גופו של בשר מעוטה דמעוטה הוא ואפילו אחד מאלה לא הוי (ודברים אלו צריכים ביאור דהפל קשיא למה לא שייך בזה לומר מב"מ לא בטל ויראה לי דהיינו טעמא דכיון דר"י לא גמר דמב"מ לא בטל אלא מן לקח מדם הפר ודם השעיר אין לה בו אלא חדושו דהיינו דומיא דדם פר ושעיר בתערובת ממש אבל תערובות דריח אין לו ענין כלל לדם פר ושעיר לומר בו מב"מ לא בטל) וניחא לי דאילו הוי דכותי' בשאינו מינו הוי טעמי' נרגש ונטעם כאילו נתערב ממשו של איסור יתר מאחד בס' עד כאן לשונו ור"ל אם פן שפיר דאוסר מיהו מין במינו אף שאין טעמו נרגש מיהו מדרבנן כבכל איסורין ומעתה נתבונן ברא' הראשונה דמהרי"ל שכתב ונראה דאין חילוק ורא' דלוי שרי בשר שחטה עם בשר גבילה בכל ענין אפילו למ"ד מב"מ במשהו.

להנ"ל אין מזה שום ראי' לענין חמץ דנדאי י"ל לעולם אף ללוי פשיטא דאיכא משהו מדאוסר לכתחילה וגם דמה"ת למיעבד פלוגתא רחוקה בזה דרב יסבר דאילו היי' דכותי' בשאינו מינו הוי טעמו נרגש וללוי אפילו משהו אינו א"ו דאף ללוי משהו איכא ומ"מ מתיר אף מב"מ אף למ"ד מב"מ לא בטל משום דריח אין לו שייכות כלל למב"מ לא בטל וכנ"ל בקושני' התה"ב משא"כ חמץ דאפילו שלא במינו במשהו ונדאי די"ל דאין הבדל בין משהו שע"י ריח למשהו שע"י ממש וכדעת התוס' וסמ"ק ואין לומר כדכתבו תוס' בע"ז דף ס"ו ד"ה מפלל ובחמץ בפסח לספרים דגרסו במשהו כרב אע"ג דשלא במינו אסור במשהו אע"פ שהטעם בטל מ"מ אין לאסור טעם לפגם שלא יהא טפל חמור מן העיקר דשלא במינו אינו אסור אלא אטו מינו א"ו אין חילוק דכל נ"ט לפגם מותר עכ"ל ונימא ה"נ הכא דלא יהא טפל חמור מן העיקר: כפר תמהתי על דברי תוס' אלו שהרי בפסחים דף ל' מבואר בשטת ר"ת שהספימו כל המורים דאף לגירסא זו י"ל שפוסק בחמץ כרב ולא מטעמי' דרב ס"ל בכל איסורין במינו במשהו ורבא לית לי' אלא דוקא בחמץ משום חומרא דחמץ וא"כ מה שייך לומר שלא יהא טפל חמור מן העיקר ובע"כ לידיח ולנישבם דהכא סברו משום חומרא דחמץ תחילה גזר על מינו דבמשהו מהטעם דמינו אינו מבטלו אלא מחזקו ושוב גזר נמי שלא במינו אטו מינו וכל זה לא שייך הכא דהא מ"מ בין במינו בין שלא במינו אף אסור מן הטעם דבמינו מחזקו ואינו מבטל וי"ל דכל זה י"ל נמי במשהו דריח אבל דליאסר בשאר איסורין מטעם מב"מ במשהו דד"ת ליתא פנ"ל ודו"ק ולפ"ז מעיקרא אין ראי' כלל נמי מדלא קאמרה הגמרא ל"מ גדי וגדי דהוא מב"מ כיון דריח אין לו שייכות כלל להכא תו כתב מהרי"ל ועוד ראי' מבת תיהא דשרי רבא אפילו למאן דאסר סתם יינם במשהו ודברים אלו קשים

להולמן דהא לפ"ר בפשוט הי' לו להביא הרצ' מבת תיקא גופה נאפילו אי עתם יינם אינו אוסר במשהו דאילו נימא דאף למ"ד ריחא לאו מילתא משהו מיהו איכא איך שרי בת תיקא משום דריחא לאו מילתא הא מ"מ משהו איכא נחצי שעור אסור מן התורה (וא"ל דסובר סברה די"ל דלא אמרינן נחצי שעור אסור אלא היכי דשייך חזי לאיצטרופי משא"כ בזה דאפילו גריח כל היום אינו אלא משהו משום דלאו מילתא הוא דא"כ מה יוסיף ברצ' במה שכתב אפילו למאן דאסר סתם יינם נאנה מצא דאפילו למ"ד יי"נ במשהו לא אסר ריחו וע"כ מכונן למשמעות הר"י דללוי נרבא אפילו פת חמה מונח על חביות פתוח שרי ודלא פמשמעות הש"ע י"ד סי' ק"ח וע"ש בפ"ד מ"מ מה אןלמין לאסור הפת מפח מה דשרי להדיא גבי בת תיקא המשהו בגופין א"ו דסברא זו לא עלתה על דעתו) וא"כ הדר קשה למה אינו מביא הרצ' מבת תיקא גופין וע"כ משום דבאמת כבר הוכחתי דאזיל בשטת הפוסקים דלוי אינו מתיר אלא בדיעבד נאליבניהו הקשה הבה"ב הרי בבית תיקא שרי רבא לכתחילה ונההדר לבא באמת פדכתב המשמרת הבית בלשון זה נרבא ס"ל פינן שאינו מתכוון להנאת הריח אלא לבדיקת היין אפשר ולא מכונן הוא ושרי וקיי"ל ברבא נלא דמי כלל להא דלוי אלא אפשר לרבא דס"ל כרב נאפילו הכי שרי בבית תיקא מן הטעם שאמרנו ולהכי אינו מביא ראי' מבת תיקא גופין אבל הא דברי המשה"ב אינם עולים כלל לשטת רש"י ורי"ף שמיביאין ראי' מרבא דהלכתא כלוי אלא זה דרף תוס' ממש וא"כ דמבת תיקא גופין אין ראי' הא אף אין ראי' דרבא לא אסר בחביות פתוח ופת חמה פדבאמת פוסק שם הש"ע תרתי כלוי דריחא לאו מילתא ופת חמה ביי"נ חביות פתוח אוסר וא"כ אנה מצא דשרי רבא ריחא אפילו למ"ד סתם יינם במשהו נאף לו מצאו להדיא דרבא שרי ריח בפת אף למ"ד סתם יינם במשהו אין ראי' כלל דסתם יינם אינו אוסר במשהו אלא במינו ולהכי י"ל דאינו אוסר בפת אינו מינו משא"כ חמץ דאוסר במשהו אפילו שלא במינו: הפלל שאיני רואה ראי' ברורה בדברי המהרי"ל ז"ל ודלא כמ"ש הח"י שהוא ראי' ברורה מש"ס ופוסקים ונהי דראיות המ"א מן הר"י נמי ליתא פדכתב הח"י וכנ"ל מ"מ למה דקי"ל דלכתחילה אסור ומוכח דמשהו נדאי איכא אף ללוי נגם מדמסתביר באמת הכי כי היכי דלא ליהוי פלוגתא רחוקה מרב ללוי נדאי קשה להמציא שיש הבדל לענין דיעבד בין משהו שע"י ריח למשהו שע"י ממש ועכ"ז נראה דאין להחמיר אלא במידי דלא שכיח כלל דהיינו למשל אילו נאפה בפסח פת חמץ עם בשר שמן בזה יש להחמיר פדעת הסמ"ק שכתב דנהי דלאו מילתא הוא משהו מיהו איכא אבל במה דשכיח כמו נמצא חטה באחד מתבשיל בתנור אין שום סברא להחמיר נאפילו בתנור סתום דשייך בו ריחא דזה גרע מתרי משהו שדיברו האחרונים שהרי אפילו מבשר שמן ממש אינו למה דקי' כלוי אלא משהו וזה הריח הבא מן החטה שאף אם כל גופו נתערב אינו אלא משהו הרי תרי משהו ושע"י ריח [וילדעת הירושלמי נרמב"ן ללוי באמת אפילו משהו אינו בודאי בכזה פדאי השאלות ליתא ליקמון ולהתיר בפרט במקום מניעת שמחת י"ט ואין ראי' מתוס' שמתמירין אפילו בחטה שהם פוסקים כרב דריחא מילתא הוא וטעמו נרגש באינו מינו ונהי בחטה אף חדא משהו אבל לדין שפסקינו כלוי אין להחמיר כלל לענ' בחטה נאף שהתוס' שם מחמירים אפילו בתנור שלנו דריחא לאו ומשמע מילתא דקאי אפי' על חטה הנמצאת בעיסת מצה הא חומרם זה בודאי בל"ז לא פסקינו שהם מחמירין אפילו במעשה תנור

דלאו פֿיטום היינו חטה בעיסת מצה ובזה בנדאי לא קי"ל פְּנִיתֶיהוּ פּמבואר סי' תס"א סעיף ה' וכה"ג מחמירי נמי בחטה הנמצאת במצה אפ"ל אף שהרי החטה טמונה ומכוסה בעיסת המצה ובכגון זה נקטו הפוסקים ב"ד בפשוט להתיר א"ו כל זה נטה דעתם להתמיר מדפסקו פרב אבל דידן מסתביר לענ"ד פנ"ל ובפרט שעל הרוב בחטה הנמצא בתבשיל יש עוד צד להיתר מטעם מי פירות עם מים דהוי גוקשה ודוק: סעיף ד אם נתערב וכו' ונוהגין וכו' עובדא אמת לידי נשאלתי מבער ונלד שנת תקל"ח הורידו לתנור איזה מצות במרדה תמוצה בת יומא שאיזה שעות קודם הורידו עלי' פת לתנור והם נתערבו תוף התנור גם נסתפקו אם לא הורד על מרדה זו פת הנילש בתמא שפורין פיטור פרענציל אלא שהיתה נמי מלנכלף עם קמח ששטחו על פני המרדה תחתיהם כשהורידום עליה והנה המ"א סי' תנ"א ס"ק ל"ג האריף בזה והעולה מדבריו דאם הורידו על מרדה נקי' ומקונחת בת יומא אז כולם אין צריכים כי אם קליפה ואפ"ל ראשונ' ואפ"ל היתה מחומצת מעוגות עם שומן (והיינו כמשמעות הש"ע י"ד סי' צ"ד סעיף ח' דבבלוע בכלי לא מחמירנו יותר מכדי קליפה ומשמע אפילו הקערה בלועה מבשר שמן וזה דלא כמו שנסתפק הש"ך סי' ק"ה ס"ק כ"ג) ואם לא הודחה אזי משמעותו דאם היתה תמוצה מעוגת עם שומן אזי הראשונה אזי הראשונה מחשש הבעין הטוח על פניה ואם חימוצה מפת פחוש אזי הראשונה צריכ' נטיל' מהחשש בעין והאחרות תמיד בקליפה סגי להו בט"ז סק"ז שמחלק בחשש בעין בין הראשונ' והשני' הוציא מסי' ק"ח בט"ז סק"ז בשם האו"ה ונראה לענ"ד דוקא כשהמרדה בת יומא מן עוגת עם שומן אז אסורה הראשונה כולה מן הבעין שעליו ובהצטרף הבעין עם הבלוע בכלי שניהם יחד אוסרים כולה אבל באינה בת יומא הבעין שעל פניו לא נחשב כי אם לסיכה דמשהו בעלמא עבדו לי' ואינו אוסר אלא כדי קליפה כדאיתא סי' צ"ד סעיף ז' בש"ע וע"ש בפר"ח דלא כט"ז והיינו נמי אחר דמשמע אפילו בלא הדחה מן הבעין ומה שפותרין שהגוי לא ישמע לנו לעשות חדשה ר"ל פעין חדשה בהדחה וכדדניק הרישא שכתבו אף אסור כל היום וקשה הא נאסר מן הבעין ולהנ"ל ניחא דאינו כי אם משהו ואינו אוסר אלא כדי קליפה ונחשבו זה לדיעבד פאילו נתערב הקליפה (ועיין תו לקמן) משום דלא אפשר בענין אחר ושרי ועיין סי' צ"א בש"ך סק"ח וצ"ל דהכא לא אפשר פינו דהראשון אינו ניכר וק"ל ובזה ניחא מה שהקפידו התוס' בע"ז והש"ע לכתוב אם יש שמנונית וכו' על המרדה וקשה מה איר' משום הבעין הא אפילו הבלוע אוסר עכ"פ כדי קליפה א"ו משום דלא אפשר כל היכי דבדיעבד אינו אוסר אלא כדי קליפה בזה שרי לכתחילה משום דלא אפשר): תו מסיק המ"א בהנ"ל דבין כף ובין כף אם נתערבו בטילות כו' ודוקא בע"פ אבל בפסח לא בטל כמ"ש סי' תמ"ז ס"ט ומשמעותו דכל שנתערב בע"פ מותר לאונקלם אף בפסח אלא שהח"י שם כתב מ"מ חוזר ונייער תוף הפסח כל שלא נתערב לח בלח ואסור לאונקלם תוף הפסח פינו שהאסור בעין בתוכם פמבואר בדברי המ"א עצמו ר"ל סי' זה סק"מ שכתב ומ"מ צריף לאכול כולם קודם פסח כמ"ש ס"ד בהג"ה אמנם המ"א נראה דאזיל לשטת' שכתב סק"ז דאפילו מ"ד חוזר ונייער היינו פשיש בתוכו ממשות האסור אבל הכא אינו אלא טעם בשלמא ועיין סעיף ה' ושם אשיג בזה ס"ק י"ג על הש"ך וכתב דהא פשטנו ולא נשאר אלא טעם בעלמא לכ"ע אינו חוזר ונייער ולכן אף הכא לא חש לחוזר ונייער פינו שאינו אלא טעם בלוע בלא ממשות: אמנם

מדברי הגהות מיימון פ"א סוף סק"ו מוכח דלא פנת'י שְהרי תחילה פתב דין שאינו חוזר וניער ועל זה מסיים ומהאי טעמא אנו מתירין בשׁר מלוח קודם פסח אע"פ שלא דקדקו במליחתה ליהנהר מחמץ משמע ברור הא למ"ד חוזר וניער אף בזה הי' אסור אף כי אינו אלא טעם פלוע וכבר עמד נמי פר"ח סק"ד להשיג על השו"י כנה"ג שְנמי הכי ס"ל ובטלה וא"כ מהראוי הי' ליפסק כהח"י לאסור פולם להמנהג דביבש ביבש אמרינן חוזר וניער ונהנה הפר"ח הנ"ל מתמיר להורות חוזר וניער ע"פ הרמב"ם וכתב שאף שְהר"ן בתשו' פתב נמי דאין חוזר וניער מ"מ לא מלאו לבו להורות פו הלכה למעשה גם פתב שְמדברי הר"ן פ"ק כ"ש ביהוא ארְבא שפתב שְהיו שם קצת חטים מבוקעים ויש לחוש שְמא יחזור וימכרנה לישראל אחר שיטחנם משמע דס"ל חוזר וניער דאל"כ הרי נתבטל ולדעתו אין מזה קוש' על הר"ן דכבר מבואר בתשו' הרשב"א סי' תפ"ה דחטים מבוקעות מקרי אסור הניכר ואינם מתבטלים וא"כ יש לחוש שְמא יטחנם הגוי בפסח שאז נדאי במשהו שְהרי עדיין לא נתבטלו עד הפסח ואז ימכר לישראל הקמח בפסח אלא אי קוש' הא קוש' לדבריו בתשובה זו שְהתיר לטחון המבוקעות עם האינם מבוקעות ולבטל ולא נחשב מבטל אסור לכתחילה פינו שְהוא בזמן היתר וכתב דתל' בזה אם היתר בהיתר נתבטל א"כ פש'א זמן האסור פבר מבוטל וקאי משא"כ אם היתר בהיתר אינו מתבטל לאימת יבוטל בהגיע זמן אסור נמצא הוי מבטל אסור לכתחילה וא"כ קשה עליו מדוע לא התיר רבא להישראל לטחון אותם קודם פסח והוא פעיין קוש' הרשב"א בתשו' הנ"ל והוכיח מזה דשפיר מקרי מבטל אסור לכתחילה הו אמת שיש לומר הר"ן לא חש להישראל קוש' כי זה לשון הר"ן ולפי מה שפתבתי למעלה (ר"ל דאף חטים אינם מבוקעות שרו) קצת חטים מבוקעות היו בהו וחישינן דילמא זבין להו לישראל ולא אדעת' אי נמי משום שְמא יטחנם הגוי ויחזור וימכרם לישראל וא"כ נהי דבת' הראשון הוכרח לומר קצת פדי שיהא שייך שיקחם ישראל ולא אדעת' אבל בת' שני י"ל דהרוב היו מבוקעות ובזה מעיקרא קוש' הפר"ח ליתא ותפס בהתשו' תי' א"נ לעיקר: אמנם הפר"ח פתב שאפשר לדחות ראיות הראשונים דצמר רחלים וצמר גמלים לא מקרי היתר בהיתר משום דבזמן שהצמר רחלים מתבטל פבר האסור שעטנז בעולם (ר"ל ושייך בטולו אז לענין הביא אצלו פשתיים) ושפיר מתבטל.

משא"כ חמץ ומצה דחמץ שרי מקמי פסח לגמרי וכיון שעדיין אינו נוהג אסור חמץ לא שייך בי' ביטול וכשמגיע פסח שְהוא זמן אסורו הרי אין פאן חוזר וניער שמעולם לא נתבטל עכ"ל ונהנה חילוקו לענ"ד מוכרח בהוכחה ברורה שְהרי הר"ן בנדרים דף נ"ב מביאו הט"ז ב"ד סי' ק"ב פתב דרבנן דס"ל מב"מ בטל ואמרו מפאן לעולין שאין מבטלין זא"ז היינו טעמייהו דאזלו פתר שווי ההיתר והועיל ושניהם עולין פלומר שפשרים לזריקה אין מבטלין זא"ז דכי היכי דר"י אזיל אחר דמיון העצם אזלו רבנן אחר דמיון ההיתר ולפיכך פל שחלוקין באסור והיתר אפילו מב"מ בטל דהני לי' כמבש"מ עכ"ל וא"כ מוכח דלרבנן היתר בהיתר דומ' דעולין אפילו מבש"מ לא בטל מה"ת דהרי הש"ס שם מסיק ודילמא עד דאיכא עולין ומב"מ קש'א.

הרי מוכח ברור דלרבנן עולין אפי' באינו מינו לא בטלו וא"כ קוש' הרי חזינו דצמר רחלים בצמר גמלים מיבטל בטל אף דשניהם היתר אלא ש"מ פינו דאסור שעטנז בעולם לא הני היתר בהיתר דומ'א דעולין משום דמ"מ צמר רחלים טרם ביטולו הי' שייך לגבו

איסור לקרבו עם פשתן ולעגנו זה מיד נתבטל משא"כ גבי עולין ופשיטא דחמץ כל ימות השנה דומיא דעולין ממש הוא ונשפיר י"ל דלא בטל נאפילו בשאינו מינו ומכ"ש במינו ואולם לתי' הר"ן שם על הרי"ף במה דפוסק אף בפת שאפאו עם הצלי דמטעם דבר שיש לו מתירין עכשיו לא בטל אף בשאינו מינו אין כ"כ קושני' עליו מצמר רחלים דזה נדאי דומה ממש דהא איסור בב"ח נמי כבד בעולם דומיא דשעטנז דכבר מבואר בלשון הר"ן שפתיב ומש"ה אמרינו דדבר שיש לו מתירין נטו רבנו משום חומרא לדר"י וכו' הרי דכל זה שוב אף מדרבנן וה"נ מה דמסיים מפת שאפאו עם' הצלי להא דמי' וכו' היינו נמי אף מדרבנן וי"ל גבי שעטנז העמידו על ד"ת ולא החמירו מטעם דשיל"מ אלא במאכלות אסורות כדמצינו שאפילו מבש"מ גמור דומיא דקנבוס ופשתן שלא הצריכו חכמים לששים דומיא דמבש"מ ביבש דצריף' ס' (ובדפוסים נדפס בפ"ט מכלאים משנה א' בתוי"ט נראה שהרגיש בצמר וצמר וכתב מה שכתב ולא הרגיש בקנבוס ופשתן ויפה עשו בדפוסים הישנים שהושמט כל זה והעיקר למסקנת הש"ף בי"ד צ"ח בשם האו"ה דלהכי מבש"מ ביבש צריף' ס' הואיל ואפשר קצת להפיר החמירו רבנו בביתולו גבי כלאים כבד הטעים הרמב"ם ז"ל בלשוננו דאזירי שפבר טנה החוט מן התערובות באופן שבודאי שוב אינו ניכר וא"א בשום צד להפרידו ומכ"ש למסקנ' הש"ף ס' ק"ט בשטת הר"ן ע"ש דנדאי לא שייף' הקא נאפילו לשטת המהרא"י שפ"ש' שם דס"ל דבש"מ ד"ת אינו בטל ברוב אפילו ביבש נמי ל"ק פדאי'תא בח"ר יבמות דף פ"ב ע"ב דלא נאמר דין בטול יותר מרוב כ"א באיסורי אכילה שהולכין בו אחר נתינת טעם אבל באיסורין שאינם של אכילה ברבי' בעלמא בטל) פן נמי י"ל אף לשטת מהרא"י לעגנו ביתול מבש"מ וכן נמי יש לדחוק לשטת הרי"ף הנ"ל שלא ראו חכמים להחמיר בכלאים מצד דבר שיש לו מתירין זולת במאכלות אסורות אבל סברת הפר"ח מוכרח מקושני' דד"ת אמנם עכ"ז דבריו אינם שהרי עכ"פ מוכרח מדין כלאים דלא אמרינו חוזר וניער דהרי כלאים איסורו במשהו ש"מ דבמה שנתבטל פעם פדינו שוב אינו חוזר וניער לאסור במשהו וחמץ נהי דסברתו נכונה דכל ימות השנה הוי היתר גמור ולא נתבטל מעולם הא תינח להרמב"ם והר"ן בפירושו שס"ל חמץ משש ולמעלה נמי במשהו ונשפיר לאימת נתבטל כשיגיע שש ואז מיד במשהו משא"כ לשטת המורים ועמהם הר"ן בתשו' הנ"ל דמשש ולמעלה עד הלילה בס' א"כ כשהגיע שש הרי נתבטל פדינו ע"י היתר באיסור גמור בס' ואיף' זה חוזר וניער בלילה למשהו: אף חתני החרף מו"ה יודא שי' שהי' לשעה זו במחיצתי אמר דמ"מ אחרי שסברת הפר"ח מוכרחת דכלאים לא מקרי היתר בהיתר משום דאיסור שעטנז בעולם שוב אין ראי' הר"ן בתשובה עולה להתיר לטחון המועט מבוקעות ברוב ומביא ראי' מכלאים דהיתר בהיתר מתבטל מיד ולהנ"ל אינה ראי' דהא היתר בהיתר גמור אינו מתבטל כדמוכח מעולין וא"כ לאימת יבטל בהגיע זמן איסור ונשפיר מקרי מבטל איסור לכתחילה ויפה פינן וא"כ אמיינא מה שהחמיר הפר"ח בדין חוזר וניער אין לו ראי' פי מהרמב"ם אין ראי' דלשטת' אזיל דחמץ משש ולמעלה במשהו וכסברת הפר"ח ומהר"ן בתשובה שהי' לבו מהסס אף דבתשובה אזיל בשטת רוב המורים דעד הלילה בס' מ"מ לא רצה להתיר הטחינה לכתחילה מטעם אין מבטלין איסור לכתחילה כי אפשר הרגיש בסברת הפר"ח אבל בדין חוזר וניער לפ"ר ראי' שאין עלי' תשובה הוא לדין שפסקי' משש ולמעלה בס' ובה העמדתי ת"ל פהגן

מנהגינו בלח בלח ואף עינין לקמן מה דקשיא לי): ומעתה נחקור על המשמעות הכרעת הרמ"א ז"ל שכתב ומיהו בדבר יבש שנתערב וכו' וכתב המ"א כגון וכו' צריף ג"כ לאכלו קודם פסח משום שהקמץ בעין והח"י שהבאתי בס' תנ"א נראה נמי שהחליט זה בכונת הכרעת רמ"א להלכה דביבש ביבש אמרינן חוזר וניער אף העטרת זקנים סעיף ט' הניח זה בצ"ע פנראה שלא הוציא זה ממשמעות הכרעת רמ"א זו והאמת פי יש לתמונה דהכרעה זו הנה לו לבאר בסעי' ט' ולא בסעיף ב' דרף אגב תו יש לתמונה במה נשתנה טעם הכרעה זו דבלח בלח שהשוו רוב המורים דבפסח במשהו לא יהא חוזר וניער וביבש ביבש שמסקנת הרא"ש והטור ויש אומרים בש"ע דאפילו בפסח שנה לשאר איסורין יהא חמור לומר גבו חוזר וניער ואפילו להספמת הש"ע בדעה ראשונה דאף יבש ביבש במשהו.

הלא אף ע"פ ראיות הרשב"א בתה"ב הואיל ולח במשהו ולא הלכו בו אחר נתינת טעם ואף יהא חמור מלח לענין חוזר וניער. ותו אחרי שפבר מבואר בתשובת הרשב"א והה"מ שהגאונים פסקו חוזר וניער ומ"מ הרא"ש וטור פוסקים דלא אמרינן חוזר וניער וידוע דלא ראוי ליפלג על הגאונים זילת ראיה מפנרשת מן הש"ס פדאייתא בסמ"ע סי' כ"ה ע"כ שהרא"ש נמי על רא"י המרדכי ותשו' הר"ן סמכו שהיא נכונה למה דפסקו חמץ משש ולמעלה בס' א"כ להספמת המ"א סק"מ והסכים על ידו הח"י ומנחת יעקב פלל ל"ט באריכות שאף יבש ביבש עד הלילה בטל ברוב הלא הראיה נמי נכונה על יבש ביבש דלא נימא חוזר וניער ואי משום מה שכ' העטרת זקנים מפני שהקמץ בעין מה בקף הא עיקר הראיה מיבש ביבש נשמע דהיינו צמר רחלים דנמי בעין.

ובדוחק י"ל משום דביבש ביבש לשטת רשב"א בי"ד ק"ט עדיין יש קצת איסור דרבנן על המבטל עד דלהכי אין שרי לאכול פולם יחד אלא ע"י תליא להכי י"ל יותר דחוזר וניער לאסור אף.

לאוכלם אחד אחד והוא דוחק גדול] ולשון הכרעת רמ"א בסעי' ד' לדעתי אפשר לפרש על דרף זה ונוהגין וכו' בלח בלח ומיהו בדבר יבש שנתערב (ר"ל ודאי בלח) או אפילו (רק) שיש לחוש למערובות כגון פת שנפל ליין (דהיינו בבא ראשונה בדבר יבש שנתערב) אעפ"י שנטל משם (היינו בבא שנית או שיש לחוש למערובות) דחיישינן וכו' ונותניו טעם בפסח בזה הכריע לאסור משום דהוי יבש בלח שלא נתבטל מעולם אבל על יבש ביבש י"ל דלא הכריע יחד דינא אית ליה עם לח בלח דאינו חוזר וניער וכן דעת הפר"ח סק"ט בפשיטות ואף המקור תוצאת הג"ה זו דהיינו התה"ד סי' קי"ד שם נמי לא נזכר דבר מזה רק תחילה מביא דברי הסמ"ק שבב"י סי' תנ"ג שס"ל דקמח בקמח צונן מקרי יבש ביבש ולכן הקמיר דצריף ס' וגם האפי' קודם פסח משום דבשעת אפי' יהיב טעמא (ויראה לי דאזיל בשטת הרשב"א שבי"ד סי' ק"ט דביבש ביבש שנתבטל ברוב דאסור לבשלים יחד ואם בשל אסור בדליפא ס' וממילא בחמץ בפסח אוסר במשהו ולכן על האפי' דקודם פסח מצריף ס' ועל האפי' דבתוך הפסח אוסר במשהו וכן ביארו הפר"ח סוף סק"ט אף מה שכתב וכמו שכתבתי לעיל בשם הש"ך זה נאמר אגב שטפני' פי זה אין ענין לזה עיין וק"ל: והמ"י פלל ל"ט ס"ק ט"ז בסופו פנראה רצה לבאר דברי הסמ"ג הנ"ל אף לשטת הרא"ש לכן כתב דאי משום דהצריף ס' הא כתב שם הטעם וכו'

אע"ג דיבש ביבש חד בתרי בטל מ"מ אותן חטים שצמחו יש להם טעם אחר משאר קמח שלא צמח וכו' אבל בדבר יבש ביבש דליפא למיחש שהטעם שונה.

ואיני יודע כמה נשתנה חטים שצמחו משאר יבש ביבש דאם שאר יבש חמץ ביבש מצה מקרי מב"מ בטעמו אף חטים שצמחו פן הוא מטעמם האוסר דהיינו החימוץ ומה יתן ומה יוסיף שאר טעמו מהעפוש הנרגש ואם סובר דחמץ במצה מקרי מבש"מ בטעמו א"כ מה זה שמסיים אבל שאר יבש ביבש: וגם מדברי הש"ע סעי' ט' מוכח מדכתב די"א דחמץ שנה לשאר איסורין להתבטל תוך הפסח ברוב ואילו מבש"מ בטעמו מקרי מי איפא למ"ד הא קי"ל בי"ד סי' ק"ט בהג"ה דמבש"מ יבש צריך ס' ושם בטעמא תלי מילתא א"ו דחמץ ומצה מב"מ מקרי בין בשמא בין בטעמא (ועיין בספרי ק"ד סי' צ"ח) שוב מצאתי שבתרי"ל סי' צ"ז ג"כ מבאר טעם הסמ"ק משום דמבש"מ הוא ולענ"ד נמי ליתא והעיקר פדכתבתי דאזיל בשט' הרשב"א) ושוב בתר הכי מביא בשם הטור דשפיר מתבטל ופירושו משום דס"ל דקמח בקמח מקרי לח בלח ובלח בלח שנתבטל ליפא למ"ד שיהא אסור לבשל בשאר ימות השנה ועל זה מסיים ובלח מנהג פשוט להתיר מה שיתבטל קודם פסח ולא אמרינו חוזר ונייער ומה שכתב ובלח מנהג פשוט דמשמע דאתא לאפוקי ביבש אפשר דר"ל אם רוצה לבשל או לאפות אח"כ ומטעם הנ"ל אבל יבש ביבש שנתערב קודם פסח ברוב לאכול צונן בפסח לעולם י"ל דלא הכריע והוא חד לענין חוזר ונייער עם לח בלח ולא העיד כי אם על המצוי שראה נוהגין בכל יום והנהגה לפ"ר רצייתי לומר דלהכי יש סברה לומר יבש ביבש חוזר ונייער מדקי"ל בכורות כ"ג דנבילה שנתבטלה בשחוטה הנומאה כמאן דאיתא ונהי דבמגע מטמא במשא מיהו מטמא והכי פסקו הרמב"ם וראב"ד וא"כ י"ל דה"ה לענין חוזר ונייער דכמאן דאיתא דמי וחוזר בפסח ליאסר במשהו אבל זה אינו דא"כ קשיא על שטת הרא"ש הנ"ל דלאחר שיתבטלו מותרים לבשל יחד והרי זה ממש פנושא בטולי נבילה ותו דאף לשטת הרשב"א קשיא דמוכח התם דכל חומרתו אינה אלא מדרבנן ומד"ת מודה להרא"ש ושם משמט מהרמב"ם וראב"ד דטומאת משא דאורייתא יש אף שבתת, משמע דגם זה מדרבנן מ"מ קשה על הרשב"א הנה לו להביא ראיה משם לכל הפחות לדינא דרבנן דחשוב כמאן דאיתא.

ותו דא"כ בלא זה קשיא דהרי הפוסקים הנ"ל מביאים ראיה דלא אמרינו חוזר ונייער מפלאים ש"מ דפשיטא להו דאף בצמק וצמר שטרפו שוב בתר הכי כשמביאין אצל חוט פשתים א"א שלא יגע הפשתן בצמר במקום משהו דאל"ה מה חוזר ונייער שייך וא"כ אילו לכל איסור יהא שייך כמאן דאיתא ביבש אף שם נימא על מקום המשהו הנה כמאן דאיתא דמי ומה זה ענין לחוזר ונייער א"ו הפוסקים תפסו לעיקר דברי הכ"מ בשם הר"י קורקס דאף לענין טומאה נאמרו דברים ולא לענין שאר אסורים והן הם ממש דברי הרא"ש בפרק ג"ה הלכה ז"ד שבעצמו הרגיש וכתב דברים ברורים לחלק בין טומאה לשאר איסורים ועיין בספרי ק"ד שם הבאתי ראיה ברורה שמוכרח חילוקו ומעתה נחזור לגוף הדין ואומר אף דהמ"א סי' תס"ז ס"ק ל"ג פתב ואף שידענינו בודאי שלא נגע אלא באחד מהן ולא ידענו באיזה נגע מדינא פולחם אסורים וטעונוים קליפה דחמץ בפסח לא בטל ברוב כמ"ש סי' תמ"ז סעיף ט' מילתא דפשיטא ליה מיבעי לי טובא כי י"ל דלשיטתיה אזיל דמחלק שם בין דין תתאה גבר שבי"ד סי' צ"א שהקליפה אינה

אָלאַ חוּמְרָא לְבִין יֵתֵר כֹּל הַקְלִיפּוֹת שֶׁהֵם מְדִינָא וְלֹא כּוֹן דַּעַת הַשׁ"ךְ שֶׁם בְּסִי צ"א דַּא"כ
לֹא מִקְשָׁה מִיַּדִּי וְלִכּוֹן פִּשְׁוֹט לּוֹ נְמִי דְבַתְעָרוּבוֹת יָבֵשׁ עַכ"פּ צָרִיךְ רֹבֵב וּמִמִּילָא בְּפִסַּח כֹּלֵל
לֹא בְּטֵל וּבְאֵמַת דַּעַתוֹ צ"ע דְּמַנ"ל לְחַלֵּק בֵּין הַקְלִיפָה הַמְּוַזְנֶרֶת בְּהַש"ס בְּלִשׁוֹן אִי אֶפְשָׁר
דְּלֹא בְּלַע פְּוֶרְתָּא וְלֹא פְּדֵהֶעֱתִיק מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ לְבִין יֵתֵר קְלִיפּוֹת שֶׁהֵמָּה מְדִינָא וְתוֹ הָרִי
עָרוּי דְּמִבְשָׁל כְּדִי קְלִיפָה מְהֵכָא נִפְקֵא אֲבָל לְמִשְׁמַעוֹת הַשׁ"ךְ הַנְּ"ל דְּהֵיכִי דְּגוּוֹף הַקְלִיפָה לֹא
מִיְזַכֵּר כְּגוֹן בְּשָׂר שְׁנַאָסֵר מִחֻלְבֵּי כְּדִי קְלִיפָה וְשׁוֹב נִתְבַּטֵּל בְּפָחוֹת מִס' דְּמִוֶּתֶר מִשׁוּם
הַדִּיעֵבֵד אֶפְשָׁר אִם נִתְעָרֵב דְּבַר הַצָּרִיךְ קְלִיפָה יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ בְּמַחְצָה עַל מַחְצָה דְּנִמִּי אִין
צָרִיכִים כְּוֹלֵם קְלִיפָה בְּמִקּוּם הַפִּסָּד כִּי הֵיא תְעָרוּבוֹת יָבֵשׁ בְּפָחוֹת מְרֹב בְּמִינוֹ וְתְעָרוּבוֹת
לַח בְּפָחוֹת מִס' אִינוּ מִינוֹ שְׁוִים אִךְ בְּסִי ק"ה סְעִי ט' בַּהֲג"ה רַמ"א מְבִיא הַשׁ"ךְ ס"ק ל"ה
לִשׁוֹן הַת"ח דְּיָבֵשׁ הַצָּרִיךְ קְלִיפָה נְמִי בְּעֵי רֹבֵב (אִךְ לִשׁוֹן הַשׁ"ךְ גּוֹפְנִי שֶׁם שְׁפַתְבּ וּמִיְרִי
דְּיָדוּעַ שְׁלֹא נִגַּע בְּרֹב מִשְׁמַע קִצָּת דְּכָל שְׂיָדוּעַ שְׁלֹא נִגַּע בְּרֹבֵן אֶפִּילוֹ יָדוּעַ שְׁנִגַּע
בְּמַחְצִיתוֹ נְמִי אִין כְּוֹלֵם צָרִיכִים קְלִיפָה) וִי"ל שְׂיָשׁ חִילּוּק בֵּין מַה שְׁנִתְבַּשָּׁל בְּלֹא קְלִיפָה
כְּדִאִתָּא בַּאו"ה הַטַּעַם בְּשֵׁם ר"ת דְּלֹא הֶחְמִירוּ בּוֹ לֹמֵר אֶפְשָׁר לְסוּחְטוֹ אֶסוּר הֵבִיאֵוּ
הַכְּרוּ"פ סִי צ"א וְזֶה לֹא שְׂיָיךְ גְּבִי יָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ (וְדַבְּרֵי הַאו"ה הֵם בְּהִדְיָא דְּלֹא פְּדַעַת מ"א
הַנְּ"ל שְׁהָרִי כְּתֵב וְכֵן בַּכ"מ שְׁהַצָּרִיכּוּ חו"ל קְלִיפָה וְדַבְּרֵי הַכְּרוּ"פ שֶׁם שְׁפַתְר וְהָרֵב הַמ"א
סִי תַמ"ז וְכו' כְּתֵב וְכֵן הַדְּבָרִים בַּאו"ה וְהֵם בְּהִדְיָא לְהִפּוּד) וּבְאֵמַת לַעֲנִיד אִךְ תִּי הַשׁ"ךְ
שֶׁם אִין בְּמִשְׁמַעוֹ או"ה כֹּלֵל וְגַם סְבַרְת חִילּוּקוֹ בֵּין נִיכָר לְאִינוּ נִיכָר צ"ע אִךְ יֵשׁ לֹמֵר
אִךְ לַדַּעַת הַשׁ"ךְ דְּקְלִיפַת כֹּל תְעָרוּבוֹת יָבֵשׁ לֹא מְקַרֵי דִיעֵבֵד כְּוֹלֵי הֵיא כְּמוֹ תְעָרוּבוֹת
פָּחוֹת מִס' לְאַסוֹר כְּוֹלֵוּ וְיִהְיֶה אִיךְ שְׂיִהְיֶה יִרְאֶה לַעֲנִיד לַעֲנִינְ לְהַצָּרִיךְ קְלִיפָה כְּכֹל הַמַּצּוֹת
וְדִאִי נִקְרָא דִיעֵבֵד וְהַפִּסָּד גְּדוֹל וּמִמֶּשׁ לֹא אֶפְשָׁר בְּקְלִיפָה וְלִהְיֶה יִרְאֶה לַעֲנִיד עַכ"פּ לְהַקֵּל
בְּתְעָרוּבוֹת כְּזֶה הַנַּעֲשֵׂה קוּדָם פִּסַּח וְנִתְבַּטְּלוּ בְּרֹב הַצָּרִיכִים רַק קְלִיפָה לִיְסַמְּךְ עַל דַּעַת
הַמ"א וְלֹא לְהַחְמִיר בְּהוֹ כֹּלֵל לֹמֵר חוּזֵר וְנִיעֵר לְהַצָּרִיךְ כְּוֹלֵם קְלִיפָה כְּדִי לְאַוְכְּלֵם בְּפִסַּח
וְגַם לֹא צָרְכִינוּ לִיְגוֹר עַל הַתְעָרוּבוֹת שְׁלֹא לְבַשְׁלֵם יַחַד מִטַּעַם הַרְשָׁבָא ז"ל הַנְּ"ל בִּי"ד
כִּי זֶה לֹא שְׂיָיךְ בְּתְעָרוּבוֹת מַצּוֹת שְׂאִי אֶפְשָׁר לְבַשְׁלֵם יַחַד מִכְּלֵי שְׂאִי כֹל אֶפִּילוֹ רֹב מֵהֶם
בְּצוּגָן אֲמָנָם אִם הַתְעָרוּבוֹת מַצָּה הַצָּרִיכָה נְטִילָה וּמַכ"ש כְּשִׁנְאָסְרָה כְּוֹלָה לְתַפְסִית הַמ"א
וְח"י דְּיָבֵשׁ בְּיָבֵשׁ חוּזֵר וְנִיעֵר אֶפְשָׁר דְּצוּדֵק חַח"י בְּפִסְקוֹ אֲבָל גּוּוֹף דַּעַתְם לַדַּעַתִּי צ"ע
כַּנְּ"ל: אַחֲרֵי כֹל הַנְּ"ל נִתְתִּי לְכִי לַעֲנִינְ עוֹד בְּדִין זֶה דְּחוּזֵר וְנִיעֵר וְהוֹקְשָׁה לִי הַרְבֵּה כִּי
הִנֵּה ז"ל הַמְרַדְכִי בְּפִרְק כ"ש וְכֵן מַצָּאתִי תִשׁוּ"ר ר"י בְּשֵׁם ר"ת דְּחַמֵּץ שְׁנִתְבַּטֵּל קוּדָם פִּסַּח
בַּס' אִינוּ חוּזֵר וְנִיעֵר בְּפִסַּח לְאַסוֹר בְּמִשְׁהוֹ וְהֵכִי תִנּוּ צָמֵר רַחֲלִים וְצָמֵר גְּמִלִים שְׁטָרְפֵן
זֶה בְּזֶה אִם רֹב גְּמִלִים מוֹתֵר לְהֵבִיא פִּשְׁתָּן לְשֵׁם.

אַלְמָא אַע"פ שְׂאִיִּסוּר כְּלָאִים הָיִי בְּמִשְׁהוֹ אֶפִּילוֹ בְּחוּט אַחַד שֶׁל פִּשְׁתָּן בְּכַגְד גְּדוֹל שֶׁל
צָמֵר כִּינוֹן דְּמִקּוּדָם בְּטֵל בְּרֹב גְּמִלִים אִינוּ חוּזֵר וְנִיעֵר אַח"כ עִם הַפִּשְׁתָּן לְאַסוֹר בְּמִשְׁהוֹ
אַע"ג דְּכְלָאִים בְּמִשְׁהוֹ דְּאוֹרֵיִתָּא ה"נ גְּבִי חַמֵּץ עַכ"ל וּמִלְכַד שְׁקִשָּׁה עָלֵי בַעֲנִיּוֹתֵי הַהֲבֵנָה
שֶׁל הַדְּמִיוֹן חוּזֵר וְנִיעֵר דְּבַשְׁלֵמָא בְּחַמֵּץ דְּדִינוֹ תוֹף הַפִּסַּח הַמִּשְׁהוֹ חַמֵּץ אִינוּ נִתְבַּטֵּל י"ל
דְּאִךְ שְׁבִזְמוֹן שְׁנִתְעָרֵב הִנֵּה דִינוֹ לְהַתְבַּטֵּל מ"מ בְּהַגִּיעַ זְמַנּוֹ חוּזֵר וְנִיעֵר כְּאִילוֹ נִתְעָרֵב
עַכְשָׁיו שְׁהוּא זְמַנּוֹ שְׂאִינוּ מִתְבַּטֵּל מִשְׂא"כ בְּצָמֵר רַחֲלִים וְגְמִלִים שְׁהָרַחֲלִים נִתְבַּטֵּל בְּשֶׁל
גְּמִלִים וְהָיִי מִכַּח זֶה כֹּלֵל הִי וְהָיִי כְּאִילוֹ כְּוֹלֵוּ שֶׁל גְּמִלִים וּמוֹתֵר בְּפִשְׁתָּן מַה בְּכָף שְׂאִי ח"כ
נִתְחַדֵּשׁ עִמָּהֶם פִּשְׁתָּן שְׁהוּא בְּמִשְׁהוֹ עִם שֶׁל רַחֲלִים הֵיא מ"מ בְּמַה שְׁנִתְבַּטֵּל הַרַחֲלִים עִם

הצמר דגמלים לא נתחדש שום ענין לעורר אותו והוא כמתחילה מבוסס ועומד ומה יהיה האיסור של משהו פשתן בצמר רחלים אחרי שאינו אלא פשתן עם של גמלים אלא שיותר תימא לי איך אפשר לתלות היתר זה בלשון זה הנ"ל כיון דמקודם בטל ברוך גמלים אינו חוזר וניער אח"כ עם הפשתן ונשמע מיניה הא אילו היה כבר הפשתן יחד עם הצמר רחלים ושוב נתרבה צמר גמלים על הרחלים אסור ובהדיא איתא בי"ד סי' רצ"ט הלכה מי שנתערב לו צמר עם פשתן מביא מין אחר ומבטל אחד מהם והוא בהטור בשם הרא"ש בשם הירושלמי ולפ"ז ליכא למשמע מידי מזה דאינו חוזר וניער אחת שהרמב"ם משמיט דין זה פאילו לא שמיע' ליה והוא תימא מ"מ תורה היא וללמוד אני צריף ואולם לשון הר"ן בתשובה הוא סתום באופן דאפשר לדחוק ולפרשו על אופן אחר דז"ל אבל יש ב' ספיקות האחת שנוכל לומר שאין היתר מתבטל בהיתר משום וכו' והכא נמי בזמן התירו י"ל שאינו מתבטל מתי יתבטל לאחר איסורו ונמצא זה מבטל איסור לכתחילה והספק הב' דדלמא כי אמרינן דלפני זמנו בס' ה"מ לאכלו משש ולמעלה אבל לאכלו תוך הפסח י"ל שאעפ"י שנתבטל קודם פסח בתוך הפסח חוזר וניער וב' ספיקות הללו מתבררות מדתנן צמר גמלים וצמר רחלים שטרפן זה בזה אם רוב מן הגמלים מותר וכו' ומהא שמעינן שהיתר בהיתר מתבטל וש"מ כיון שנתבטל שוב אינו חוזר וניער עכ"ל ושם בי"ד איתא תו ע"פ התוספתא בלשון זה ולא שייף בהו ביטול אלא קודם שיעשו חוטים אבל אחר שנעשו חוטים אין לכלאים שעור אפילו חוט כל שהוא של צמר בבגד גדול של פשתן אסור וכו' ולכן ביארו הרמב"ם וש"ע שם ריש הסעי' מפני שאינם חוטי צמר ועיין כ"מ ובאר הגולה א"כ י"ל דאזלה הראי' על דרך זה דמדחזינן שאם נתרבה צ"ג על צ"ר מותר להביא פשתן ולעשות מהכל יחד חוטים ואף דאז חוטים חשוכי ולא בטילו לא אמרינן דחוזר וניער דומיא דהכי אף דבזמן פסח חזין לא בטל לא אמרינן חוזר וניער ולפ"ז אף דין הירושלמי נכון דאף דכבר הוא צמר ופשתן יחד מ"מ כיון דעדיין הכל שערו וכל חוטי דחשוכי יוכל לבטל הצ"ר עם הגמלים.

אף גם פ"י זה קשה לי דהא אף בטר שנעשו חוטי החוטין גופייהו מעורבי' ובכל חוט וחוט יש רוב צ"ג ומיעוט צ"ר ואיך שייף לומר שיהא חוזר וניער החשיבות של החוטין הא ליתא חוט חשוכי של צמר רחלים בפ"ע וצ"ע אגב אציג פה מה שמצאתי בעסקי בזה שצ"ע בי"ד סימן הנ"ל.

הנה שם מבואר שהספימו כל הפוסקים דחוטים חשיבי ולא בטילו ולכן אפילו נארג חוט אחד של צמר בבגד של צמר גמלים אסור להביא חוט פשתן בסמוך לחוט הצמר לכ"ע וע"ש ש"ש סק"ב ולפ"ר רציתי לומר דהיינו דוקא פשהחוט הצמר מינכר אבל אילו נאבד חוט צמר בבגד צ"ג ולא מינכר אין חשיבות לחוט צמר זה ובטל ומותר להכניס שם פשתן והגריעותא דשערו חיינו במה שמותר לבטל אף מה דמינכר ומשום דאל"ה מה הוקשה לרש"י סוף תמורה ולתוס' פ"ק דנדה והרא"ש בהלכות פלאים בדין בגד שאבד בו פלאים דליבטל החוט פשתן בהבגד ומכרחו לשנויי דמפני שכל אחד היתר בפ"ע לא נת"ל משום דחוט חשוכי לא בטל א"ו כל היכי דלא מינכר אין לו חשיבות אבל באמת רואה אני סתימות משמעות הפוסקים לא משמע הכי אלא דאפילו לא מינכר חוט חשוכי ולא בטל ושתת הרמב"ם עיין בכ"מ פ"ג מהלכות בכורות באמת דחה הסוגיא דתמורה מטעם זה דעל חשיבות חוטים לא שייף למיפרף דליבטל אף עכ"ז א"י הא מ"מ

לחשיבות חוט צריף שיהא מלא הסיט ובזה סתמו ובדעת הרא"ש הי' נלענ"ד דבאמת לא הוקשה לו מעולם על התוספתא שמביא שבאם נארג חוט אחד של צ"ר בשל בגד של צמר גמלים שאסור לחברו עם פשתן דליבטל מפני שהוא מפרש דוקא כשהפשתן בצד הצמר רחלים וא"כ הא נדאי מיזכר החוט דצ"ר ופשיטא דבמידי דמיזכר דלא בטל אף הסמ"ג צ"ע דתפס שני הטעמים לענין חוט של צ"ר בשל גמלים אמת עלי' משום חשיבות החוט ובבגד שאבד בו כלאים אמת עלי' מטעם שכל אחד היתר בפ"ע שהוא טעם תוס' ורש"י וכן משמעות דעת הטור והוא צ"ע העתקתי הנ"ל ממה שרשמתי לזכרון ועדיין צ"ע וקצת אין הזמן מסכים: כתב הט"ז סק"ה נ"ל וכו' וראיה לזה פתבתי בהלכות סנפה ואחריו החזיק הח"י סקט"ז: ולא היה צריף לכתוב כנ"ל שהרי דברים הללו הם בב"ח סימן תס"ז בשם המרדכי ארוף כתב בלשון זה ואין פאן משום מבטלין איסור לכתחילה דאפתי לא חל פסח.

אמנם באמת נלענ"ד דהמרדכי הארוף לשיטתיה אוזיל שהוציא נמי סברתו לענין חמץ מגוף הראי' שכתב הט"ז בהלכות סנפה דשם הוכיח סברא זו כדי לתרץ הקושני' על ביטול סוף פסול דשרי לכתחילה נת"ל דאין מבטלין לכתחילה ומשני וי"ל דקודם י"ט שאינו איסור עדיין נותנין ותי' זה במח"כ המרדכי לענ"ד נדאי ליתא פי סתמא דגמרא וכל הפוסקים נדאי מורה דאפילו בזה"מ שרי וע"כ לבא בל"ז לדברי הר"ן שכתב שם ובנדאי שאין ביטול זה כביטול שאר איסורין שאין לה איסור שיכול להסירו ולעמוד עליו שיהא בטל (ר"ל מפני שזה מחובר וזה תלוש) אלא פיון וכו' ע"ש.

וה"ה דלענין אין מבטלין לכתחילה אין לדמותו ואפשר הוא מטעם סברת הט"ז עצמו שם מקודם שכתב דהא אין איסור מצד עצמה של סנפה לישוב בה וכו' ע"ש. והיה אף שיהיה לענ"ד ברור אין ראיה משם וא"כ מה"ת להורות נגד המבואר בתשו' רשב"א הביאה המ"א ס"ק מ"ה להדיא לאיסור ומביא שם ראי' מההוא ארפא וכן הר"י בטור הקא סוף הסימן כתב נמי אבל אם ביטלו מזיד אדעתא דלישהיה אחר פסח אסור וביאר הב"י דעתו משום דהוי כמבטל איסור לכתחילה ועיין נמי בצ"צ סי' פ"ט אוסר ליתן מעט חלב חטה בנין משום גזירה דישתה ממנו בפסח ומכ"ש לבטל לכתחילה כדי לאכלו בפסח: לכן ברור לענ"ד דההוא פוסקא ליתא שוב ראיתי שפן העלה נמי הפר"ח בסי' תנ"ג לאיסור ומה שדחק שם לחלק במה שפסק הש"ע בי"ד סי' ק"ט כהר"ן בשם הרא"ה דייבש בייבש שנתבטל ברוב כשאלו מותר להרבות עליו ס' לבטלו צ"ע אבל לענ"ד שם מדבלא זה הרא"ש מתיר בפשוט לבטלו סמוך על סברא כזו אף כי מחמירין כהרשב"א וקל: ומה שהמ"א תוף ס"ק מ"ה כתב על דברי צ"צ הנ"ל ולפי מה שנתבאר לעיל אין איסור בדבר פיון שאין פונתו לערבו עם בשר א"כ לא הוי ליה מבטל איסור דאין פונתו אלא לתמן היין וכן כתב הפר"ח סי' תמ"ז סעיף ח' וכן השתמש בהיתר זה הנ"ב בעובדא דהוזין בלאזין עכ"ז לענ"ד הדין עם הצ"צ שהרי מבואר בהרמב"ם דאסור להעמיד גבינות בעור קבת פשרה מטעם אין מבטלין איסור לכתחילה אף דנמי אין פונתו אלא להעמיד הגבינות א"ו הפשוט כדמחלק המ"י כלל ס' סק"א ע"ש: מ"א ס"ק י"א.

ונ"ל אע"ג דלח בלח מותר לקיימו לכ"ע. ע"כ ר"ל אפילו להי"ח דחוזר ונייער וא"י מנ"ל דהא דהא למ"ד חוזר ונייער הוי פנתערב בפסח וכמו שאסרינו השיהה בתערובת משהו

משום תקלת האכילה ה"ה בזה ובעצמו מפרש בס"ק מ"ב לשון הש"ע בין חמץ שנתערב קודם פסח וכו' בטל בס' והוקשה לו דהא מותר אף בפסח אפילו באכילה וכתב אם נתערב קודם פסח בס' די"א דאסור דהיינו מ"ד חוזר וניער מ"מ אם נתערב אחר פסח בטל בס' הרי בהדיא דוקא ועבר כל הפסח ר"ל דלא ביצרו הא לכתחילה אסור לשהותו אלא דלא קנסינו ליה: סעיף ה בהג"ה וכן כל דבר שמבשלים בכלי חמץ פגון יין מבושל או מרקחת וכדומה בהב"י איתא שמ"כ השיב ר"ת על פלים המקומצים שמבשלים בהם הנכרים מי תותים אין לחוש אפילו אין להם פלים מתקנים לכה קדא דאחזוקי איסור לא מחזקינן ועוד דהא טעמין' ליה פולי שתא וליפא טעם חמץ אלא שהד"מ כתב שאין ליסמוך על זה מפני פוסקים אחרים וטעמם נ"ל משום דאיפא למיחש שבשלו בפסח ומשהו שבתוכם פשיטא שאינו נרגש ומ"מ משמע דוקא בידוע עכ"פ שנתבשל אף שספק אם היה פלי חמץ מחזקינן כל הכלים בשל חמץ אם לא בידוע שיש להם פלים מיוחדים אבל אם ספק אם נתבשל כלל בכלי כמו העשב שקורין טע א"י מה חשש איסור בו ושמעתי אומרים הטעם שפא הוא מזונוף מה שפבר נחלט עליו רותחין ונתניבש ובה נדאי שייכים ב' הטעמים דר"ת דמה"ת להחזיק איסור וגם דטעמין' ליה פולי שתא וכו': ובה הא אין חשש שנעשה הזיוף בפסח ומשהו אית ביה שהרי מאריך מרחק פא ולא עוד מדוע לא נימא כל דפריש מרובא פריש דהא ודאי הרוב אינו מזונוף וכ"ת הואיל דחמץ במשהו לא דנינו נמי בכל דפריש וכדאיתא בר"ן והובא בב"י א"ח סי' תקי"ג ותקי"ז וגם המ"ל פ"ז מה' מעילה זה אין מספיק כלל למה דנפרש קודם פסח לכן לענ"ד אינו אלא כדברים המותרין ואחרים נהגו בו איסור בטענות: (בהג"ה) עוד יש מחמירין וכו' תוה' ל' לפסח עיין בזה סי' תנ"ג בתשובתי: במ"א ס"ק כ"ח ולכן אם עמד בכלי חמץ ב"י ושהה בתוכו פדי שיתנו על האור וירתיח אסור מדינא וכו' אין להקל נגד הש"ע דהא משנה סוף פ"א דמעשר ופ"ג דשבת מדמה חומץ לציר אף לדעתו אין זה אסור מדינא שהרי בציר גופיה מפלי אינו מפליט בכדי שעור זה כדאיתא בט"ז ופר"ד סי' ס"ט סוף סעיף י"ו בהג"ה ובגוף הדברים שכתב שאין להקל נגד הש"ע.

הא מביא שם הש"ך שבעל הש"ע בעצמו חזר בו וראייתו מספ"א דמעשר שהם גופי דברים דפ"ג דשבת אין ענינו לכבישה להפליט ולהבליע עיין וק"ל: סעיף ז בח"י ס"ק מ"א אבל אם נתערב וכו' היינו אם הדיחו הדבר ההוא תחילה.

נ"ב עיין ד"מ ס"ט מבואר מדבריו דבדיעבד אפילו לא הדיחו לא חיישינן לפירור חמץ: סעיף ח מ"א ס"ק ל"ח ואם נתבשלו וכו' מ"מ הרי כתב מ"ל וכו' ולבסוף חזר בו וכתב ומיהו נ"ל וכו' ונדחק בטעם המ"ל ול"נ דמעיקרא דדינא אין לדמותו כלל לדין המ"ל כי עיין בספרי ק"ד העלתי עיקר טעם המ"ל שמעמידין הבצלים בחזקת היתר משא"כ ה"א דאדרבה הזתים בחזקת בלועין מחמץ וספק אם יצא מהם בשנה ע"ש סי' צ"ד וק"ל: שם בש"ע אם אינו ב"י מותרת לכ"ע נ"ב ולדעת הרמ"א שבסעיף י' ע"כ היינו כשהורק לכלי י"ט קודם י"ט: סעיף י' הג"ה מסיים אסור נ"ב מדלא כתב לישורף ש"מ ברור דמודה בזה דמותר למכרו לגוי כי בודאי בשביל הטעם פגום הנבלע בו אינו נמפר ביוקר ועיין סי' תס"ז סעיף י' אם לא שנתרבה בכמות בתערובות משות שיהא לפגם והוא לא שכיח וכן בדין על זה נאמר אינהו מיכל אכלו אנו בהנאה נמי נאסר: בח"י ס"ק מ"ו ודוקא וכו' כעפרא בעלמא אין בה איסור כלל נ"ב ומטעם זה מתיר בח"צ מה שנתבטל בכלים שלא

נשפמש בקון מלשף שנה וע"ש ובתשובת שב יעקב התיר בתר ב' חדשים: סעיף יא הג"ה
ובפחות מס' סגי ליה וכו' יראה ברור שהוציא דברים אלו מדברי הג"מ שבב"י שפכתב
אם נתערבו חטים חמץ בשאר חטים ולא נודע עד לאחר פסח אע"ג דקנסא קניס ר"ש
מ"מ די לו בזה שילוף הנאה לגם המלח ויזהר שלא יחזור הגוי וימכרו לישאל אחר
ואף שלשון שנתערבו משמע שהפשרים היה רוב מ"מ א"א דא"כ הוא נתבטלו במב"מ
ברוב דד"ת מותרים באכילה ומכ"ש דלא עבר בבל יראה ולא קנס ר"ש ואף הפדיון ללא
צורך א"ו או דאיברי במקצה על מקצה לא ברוב אינם מחומצים או שהיו המחומצים
מבוקעות וניפריים דשפיר קנס ר"ש הואיל ועבר על ב"י ומ"מ מסתביר לו מדאינו אלא
קנס וקנס אף ההנאה בפדי' די להתיר ההנאה אבל האכילה מהיכי תיתי ומי עדיף ממה
דאימא בפרק פל הצלמים שהוא גברא דאייעריב ליה חביתא דחמרא דאיסור בחמרא
דהיתר דאתא לקמין דר"ח ואמר לו זיל שקול ד' זוזא ושדי בנהרא ואידך תשתרי לך
בהנאה ומבאר הר"ן הא השתי' אסורה ודברי הפר"ח תוף סק"א שמדמה זה לפת שנגאפה
בעצי ע"ז ומצדיק בזה הב"י במה שפכתב ולא ידעתי למה לא התיר אף האכילה ע"י
הפדיון המה תמוהים בעיני דאטו ר"ש דקנס לחמץ שעבר עליו הפסח האכילה מטעם
שלא יתנהא קנסא הוא באכילה בפשוט ואפילו ההנאה נמי קנס וא"כ הא זה ממש נידון
החביות הנ"ל דמ"ש דנאסר היין במגע גוי ומ"ש דנאסר מדעבר עליו פסח ולפי זה למה
דנראה לי שהרמ"א ז"ל הוציא דבריו מדברי הג"מ דכמו שמסתביר להג"מ להתיר
האיסור הנאה דמשום קנס ע"י פדיון אפילו בדבר שלא הי' מבוטל כלל ה"ה לשטת הטור
דס"ל דלח בלח פחות מס' אסור (כיון דטעם פעיקר דאורייתא חשוב ליה, כמו בעיניה
ולא ע"י תערובות משום דטעמא לא בטל אבל באמת מבואר בחולין דף ו' דאף פחות
מס' מקרי תערובות ולא בעיני' וסובר עד כאן לא פי' רש"י הסוג' אף בפחות מס' אלא
לשטתו שפוסק בדעת רבא טעם פעיקר לאו דאורייתא) מ"מ סגי לי' להתיר הנאה ע"י
פדיון אבל מה"ת שילמד מיניה אפילו ההיתר אכילה יותר ממה דמפרש בהג"מ.

וגם לא מסתביר כנ"ל לשטה זו ודלא כמ"א אף גוף פסק הטור עדיין צ"ע כמבואר במ"א
ומה שהאריך בעל ספר פני ארי' ומסיק להורות פהטור לא מפיו אנו חיים פי באמת
הקוש' ממה דמסיים רבא שלא בזמנו מותר כר"ש צ"ע רב ומה שהספר הנ"ל תירץ
שבא להורות הלכה פר"ש הוא פי' משונבש וגם כל דבריו שם אינם מיושרים שהמציא
הקנס דר"ש הוא שלא יהנו מעשיו והוא שקר כי הקנס לכל ישראל ואפי' הניחו שוגג
או אנוס ודו"ק: במ"א ס"ק מ"ב כתב ואם נתערב פחות מקזית חמץ בתבשיל אפילו נודע
קודם פסח ועבר ואשהי' ואין שם ס' ליכא למקנס' כיון שלא עבר עליו שהרי אין שם
כזית ומ"מ אסור לאכלו דכיון דאין שם ס' טעם חמץ קטעים וא"י להחלטתו שפחות
מכזית אינו עובר א"כ ליכא למקנסיה ולישתרי בעיני' אפילו באכילה אחר הפסח ומכ"ש
התערובות ועיין בדבריו ס"ק מ"ו ובפר"ח שם: תו מסיים בתר הנ"ל ולזה נתפנין רמ"א
בהג"ה: רצונו לבאר הרמ"א פדעתו ס"ק מ"ד דאפילו ברוב מותר אף באכילה והם
דברים מותרים ומה שם שעבר על הבעין כל ימי פסח בבל יראה פי נתערב אפילו
בפחות מס' מפני שתו לאו בעיני' לא קנס ר"ש ומותר אף באכילה לדעתו בלא שום
פדיון ואילו הכא שהיה בתערובת מתחלה ועד סוף ולא עבר כלל מפני שהיה פחות
מכזית יהא אסור באכילה וגם צריך פדיון וגם מיד בס"ק שאחריו כתב דמשמעות הרמ"א

דאף ג'וטר באַכילהאַבל הַפּרור שְׁדַבְרֵי רַמ"א פֿשוּטִים וּבְרוּרִים דְּאָזִיל בְּשֵׁטת הַטּוֹר וּש"ע
וק"ל וְכַנ"ל: בח"י ס"ק מ"ט וּבְאַמַּת מְסוּגֵיָא דְש"ס אִין רְאֵיהּ מְוֹכַרְחַת כ"כ וּלְדַעְתִּי הֵמָּה
מְוֹכַרְחַת מְאוּד תּוּ פֿתַב גַּם מִדְּבַרֵי הָרֵא"ש גְּרָאָה שְׁמַדְמָה.

נ"ב ע"ש כִּי לֹא מְצֵאתִי דְמִיּוֹן זֶה שֵׁם סְעִיף יב בח"י ס"ק נ"ג וּדְלֹא כַהֲמ"א שְׁפֿתַב מְסַבְרָא
דְּנַפְשִׁיָּה וְכו' וְלֹא עֵינן בְּשׁוֹרֶשׁ נ"ב אַמַּת שְׁבַהֲרִיב"ש הֵכִי לְהַדְיָא אַבְל צ"ע גְּדוּל מַנ"ל
פֿשְׁרָה זֶו וְכוּ הַקְשָׁה הַטּוֹר עַל הָעֵיטוֹר וְלִכֵּן הֲמ"א פֿירֶשׁ דְּבַרְיוֹ לְהַר"ן רִישׁ א"ע וְחוּלְק
בְּזֶה עַל הָרִיב"ש.

סְעִיף ב אַם גוֹי מְבִיא וְכו' ע"ש ח"י מְבִיא תְרֵי עֲוֹבְדָא אַחַד בְּשֵׁם ב"ה וְאַחַד בְּשֵׁם חֲזִינוּף
בֵּית יְהוּדָא וְלַעֲנ"ד בְּלֹא צְדָדִי הַתִּירָם וְאַפֿילוּ כְּמוֹ עֲוֹבְדָא דב"ה מְוֹתְרִים כָּל יִשְׂרָאֵל
לְאַכְלוּ. כִּי עֵינן בַּהֲמ"מ מְאִין לְמַד הַרְמַב"ם אַפֿילוּ בְּאַנְסֵי וְדִי לְנוּ בְּאַנְסֵי דְוַגְמָתוֹ שְׁהִי' לוֹ
יְדִיעָה מְמַנּוּ אַבְל בְּאַנְסֵי בְּזֶה דְלֹא אִיבְעִי לִי' כָּלֵל לְאַסוּקִי אַדְעַתִּי' שְׁיִאָפָּה הַגּוֹי מְקַמְחוּ
חֲמֵץ וְדַאי לֹא אָמַר ר' שְׁמַעוֹן וְלִזְה מוֹרָה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם אַפֿילוּ הַנִּיחוּ שׁוּגֵג אוֹ אָנוּס
דְּמִשְׁמַע דְּיַדַּע וְהַנִּיחוּ אַבְל בְּאַוּפְנִים הַנ"ל דְּלֹא יַדְעוּ מְאוּמָה שְׁרִי לִכ"ע וְאַיִן לְסִתּוֹר דְּעַתִּי
זֶו מְמַה דְּאִיתָא ב"ק כ"ו ע"ב אָמַר רַבָּה הֵיטָה אַבְו מְוַנְחַת לוֹ בְּחִיקוֹ וְלֹא הִפֿיר בָּהּ וְעַמַּד
וְנִפְלָה לַעֲנִין גְּזָקִין חֲזִיב וּפִי' רַש"י ז"ל דְּהָא אַפְקִינן שׁוּגֵג כְּמַזִּיד וְאַנְסֵי כְּרָצוֹן.

הַרִי חֲזִינוּ דְּמַפְנֵי שְׁאַנְסֵי חֲזִיב אַף בְּלֹא הִפֿיר חֲזִיב וְה"ה הֵכָא אַף דְּלֹא יַדַּע יְהֵא אָסוּר מְפַנֵּי
שְׁאַנְסֵי כְּרָצוֹן זֶה אִינוּ וְאַדְרַבָּה מְדִין גְּזָקִין יֵשׁ לְלַמּוּד דְּשְׁרִי שְׁהַרִי שֵׁם דָּף כ"ג ע"ב אִיתָא
בְּתוּס' ד"ה וְשְׁמוּאַל אָמַר דְּאַף דְּגְזָקִין דְּרַבָּה רַחֲמֵנָא לְחֲזִיב אָנְסֵי מ"מ אָנְסֵי שְׁכַעֲיִן גְּנִיבָה
פֿטוֹר וְאַיִנוּ חֲזִיב אֵלֵא בְּאַנְסֵי כַעֲיִן אַבְיָדָה וּמְבִיאִים הַרְבֵּה רְאִיוֹת לְזֶה וְאַחַת מֵהֵן מֵהַגּוֹזֵל
בְּתָרָא גְבִי הַנִּיחַ לְהֵם אַבִּיהֵם פֿרָה שְׁאוּלָה כְּסַבּוּרִים שֶׁל אַבִּיהֵם הִיא וּטְבַחוּהוּ וְאַכְלוּהוּ
מְשַׁלְמִין דְּמִי בְּשֶׁר בְּזוּל שְׁכַף גְּהֵנְהוּ אַבְל מַה שְׁהַזִּיקוּ לֹא דְאַנוּסִים הֵם וְקִשָּׁה וּמ"ש זֶה
מְלֵא הִפֿיר בְּאַבְו וְנִפְל וְהַזִּיק שְׁחֲזִיב וְע"כ לֹא מְרָאָה לְהַגְמָרָא לְדַמּוּת לְאַנְסֵי דְאַבְיָדָה
מְפַנֵּי שְׁהִי' לוֹ לְהַרְגִישׁ דִּישׁ אַבְו בְּחִיקוֹ מִשְׁא"כ בְּהַנִּיחַ לְהֵם אַבִּיהֵם דְּשִׁפֿיר הַרִי בְּאַנְסֵי
דְּגְנִיבָה דְּמַה הַרִי לְהוּ לְאַסוּקִי אַדְעַתִּיָּהוּ דְּמַה דְּבַרְשׁוֹת אַבִּיהֵן הוּא שְׁאוּל מְאַחֲרִים וְהַאֲמַת
דְּלְהַרְמַב"ם פ"א מַה' חוּבֵל וּמַזִּיק אִין הַכְּרַח לְדוּחַק הַנ"ל כִּי הוּא מְשַׁנֵּי רֵאִי' רֵאשׁוּנָה
דְּתוּס' דְּמֵן הִירוּשְׁלַמִי שְׁפוּטֵר הִישָׁן רֵאשׁוֹן אַם הַזִּיק לְהַשְׁנִי בְּמָה שְׁפֿתַב שְׁהַבָּא בְּאַחֲרוּנָה
הִיא שְׁפֿשַׁע וְזֶה נְמִי לְשִׁטְתוֹ הַטַּעַם בְּאַכִּילָה מְפַנֵּי שְׁהַמְנִיחַ הַפְּדִים הוּא הַפּוֹשַׁע מִשְׁא"כ
בְּהִי' אַבְו מְוַנְחַ הוּא לְבַדּוֹ הָאָנוּס מְבִלִי פֿשִׁיעָה מְזוּלְתוֹ לְהַכִּי חֲזִיב מ"מ הָא אַף לְשִׁטְתוֹ
קִשָּׁיָא מְדוּעַ הִירוּשִׁים פֿטוּרִים מְלַשְׁלַם דְּמִי הַזִּיק הַפְּרָה הָא אָנְסֵי חֲזִיב וְצ"ל דְּשֵׁם נְמִי
פֿשַׁע אַחַר בְּאַוּנְסִיָּהֶם דְּהִיָּנוּ אַבִּיהֵם בְּמָה שְׁלֹא צִיּוּהָ לְהֵם כְּדְבַאֲמַת בְּהַנִּיחַ אַחֲרִיוֹת נְכֻסִים
חֲזִיבִים כְּמַבְוָאָר שֵׁם בְּתוּס' בְּכַתּוּבּוֹת דָּף ל"ד וַא"כ הֵן לְשִׁטְתַּת תּוּס' וְהֵן לְשִׁטְתַּת הַרְמַב"ם
נ"ד דּוּמָה מְמַשׁ לְהַנִּיחַ לְהֵם אַבִּיהֵן וְכו' שְׁהַרִי לְאַנְסֵי זֶה יֵשׁ הַגּוֹי שְׁפֿשַׁע וְכִינוּ דְּחֲזִינוּ דְּאַף
בְּמַה שְׁהַתּוֹרָה קִנְסָה לְהָאָנוּס לֹא רָאוּ חֲכָמִים לְקַנּוּס בְּאַנְסֵי כְּזֶה מְכ"ש דִּישׁ לְנוּ לְדוּן
דְּבַמָּה שְׁאַמְרוּ חֲכָמִים בְּקַנְסֵם הָאָנְסֵי שְׁאִין אָנוּס כְּזֶה בְּכָלֵלוֹ וְדוּק: סְעִיף ג בח"י ס"ק י"ג
וְאַיִן לְדַחוּת וְכו' וְלֹא פֿתַב מְאִיזָה טַעַם שְׁאִין לְדַחוּת (נ"ב הַטַּעַם פֿשוּט שְׁהַרִי עֲדִינן שְׁעַת
הַיְתָר: תּוּ פֿתַב ס"ק זֶה וְל"ד לְמָה וְכו' מְוֹתֵר לִיתָן לְעַבְדוֹ וְשִׁפְחָתוֹ מְשִׁפְּנוֹת נ"ב לַעֲנ"ד
אַף שֵׁם צ"ע אַם הֵכִינָה לְעַבְד כְּנַעֲנִי כִּי לַפ"ר יְרָאָה דְּאַף שֵׁם צָרִיף לְהַקְנוֹת הַמְשִׁפּוֹן

לשלוחו ע"ש בְּמֶרְדְּכַי לְשׁוֹן ר"ת וְתַמְצָא פְדַעְתִּי וצ"ע: שם אָבֵל וכו' לֹא מְהִי פֶתֶב הַח"י
וְהוּא רַק מִשׁוּם חוּמְרָא נ"ב אֵין לְשׁוֹן לֹא מְהִי מוֹרָה הָכִי וְעֵינֵין מ"א וּפְר"ח בְּשֵׁם הַרְדְּב"ז
שְׂדֵבְרִיו נְכוּנִים וּמְלַבֵּד זֶה עֵינֵין ב"י שְׂמַתְמִיָּה עַל מְכִירָה פְּשׁוּטָה לַגּוֹי מִפִּירוֹ דְּהָיִי הַעֲרָמָה
וּכְבָר דְּחֻקְתִּי שְׂאֵנֵן סְהָדִי מִדְּמַכְנִיס עכ"פ בְּסַפֵּק שְׂהָגוּי לֹא יְהַדֵּר לוֹ מְסִיחַ דַּעְתּוֹ מִמְּנוּ
מִשָּׂא"כ הֵקָא אֵין לֵב עֲרָמָה גְדוּלָה מְזוּ: סְעִיף הַ חֲמִיץ שְׂנַמְצָא וְכו' אָסוּר אַעפ"י שְׂבִטְלוּ
פֶתֶב הַח"י דְּחֵינֵינֵין לְהַעֲרָמָה שְׂיֵאמֵר שְׂבִיטְלֵ וּבְאֵמַת לֹא בִיטְלֵ וְנָה מְלִשׁוֹן הָרָא"ש וְהַטּוֹר
וְהוֹסִיף לְבָאָר פִּינּוֹ שְׂעֵשָׂה שְׂלֹא פְתִיקוֹן חֲכָמִים שְׂלֹא בִיעֵר הַחֲמִיץ וְכו' וְאֶפִּילוּ אֵיכָא עֲדִים
לֹא מְהִי אִם הִנֵּית וְכו' אָבֵל וכו' הִנֵּה פִירוּשׁ הִירוּשׁ שְׂמַבִּיא הָרָא"ש שְׂפִשְׂלֵא עֲשָׂה פְתִיקוֹן
חֲכָמִים וְהִנֵּית הַחֲמִיץ בְּבִיתוֹ וּא"כ הֵיכִי דְבָדֵק וּבִיעֵר הַנְּמַצָּא וּבִיטְלֵ וּמ"מ מְצָא חֲמִיץ בְּמִקּוֹם
שְׂאֵין בּוֹ חֵיב בְּדִיקָה אַחַר פֶּסַח מְהִרְאוּי דְלִישְׁתְּרִי דְהָא לֵיכָא לְמַחְשְׁדֵי בְּמִיּוֹדֵי שְׂהָרֵי עֲשָׂה
פְתִיקוֹן חֲכָמִים וּא"כ א"י מִדּוּעַ הַקְּפִיד וְיֵשׁ עֲדִים שְׂבִיטְלֵ אוֹ הַפְּקִיר וְהֵיכִי דִישׁ לוֹ אֲוָנָס
בְּעֵינֵין הַמְּכִירָה דְהֵינּוּ הַנִּידָן שְׂנַשְׂאֵל עֲלֵיו בְּסַפְרוֹ ת"ה ס' ו' מִתִּיר בְּלֹא עֲדִים וְאֵין בְּיַדֵי
טַעַם לְחַלֵּק וּמָה שְׂפֶתֶב שְׂהַעֲלָה בְּטוֹב בְּסַפְרוֹ הַנֵּ"ל שֵׁם עֵינֵינֵינִי וְלֹא מְצָאֵתִי מְאֻמָּה וְאוּלָם
מְסַדּוֹר לְשׁוֹן הַש"ע בְּסַתָּם אַע"פ שְׂבִיטְלוּ וְכו' מִשְׁמַע וְדָאֵי אַעפ"י שְׂעֵשָׂה פְתִיקוֹן חֲכָמִים
שְׂבָדֵק וּבִיעֵר וּבִיטְלֵ וּמְצָא מ"מ אָסוּר: וְהַפְּר"ח פֶתֶב שְׂמַדִּין חֲנוּת שְׂבַס' שְׂאַחַר זֶה נִלְמַד
שִׁמ"מ אָסוּר דְּמַסְתְּמָא בִיטְלֵ וְגַם בָּדֵק וְנָה אֵינָה רֵאִי שְׂהָרֵי רִש"י שֵׁם פִּי וּמְלֵאֵי שְׂל
יְשָׂרְאֵל פֶת וְיֵין וְכו' דְלֹא תְלִינֵן לִי בְּפוּעֵלִים אֵלָא מִן הַמְּלֵאֵי הָרֵי בְּוֹדָאֵי לְכָל הַפְּחוּת
שְׂבִשׁוּגָג שְׂכַח מְלַבְדֹּק הַחֲנוּת דְאֵילוּ בְּדִקָה פְּרָאוּי אֵיף אֶפְשָׁר לְתַלוּת שְׂמֵן הַמְּלֵאֵי הִי
וּא"כ הָא לֹא עֲשָׂה עכ"פ פְתִיקוֹן חֲכָמִים שְׂהָרֵי לֹא בָדֵק מְקוֹם שְׂהַכְנִיס בּוֹ חֲמִיץ.

תו פֶתֶב וכו"נ עוֹד מְדַפְרְכֵינֵן בְּפֶרֶק כ"ש אַתְהוּא דְאָמַר רְבָא וְכו' דְהָא ר"ש קְנָסָא קְנִיס
אַע"ג דְרְבָא מְסַתְמָא אֵיירֵי בְחֲמִיץ שְׂנַמְצָא אַחַר בְּדִיקָה וּבִיטּוּל וְנָה הַמְּשַׁמְעוֹת ג"כ אֵינוּ
מְוַכְרַח דִּי"ל הַמְּקַשָּׁה סְמַך דַּע"כ אֵיירֵי בְלֹא מְסַתְמָא דְאֵילוּ כֵן דְבָדֵק וּבִיטְלֵ פְדִינוּ מָה
אֵיירֵי הַתַּעֲרוּבוֹת דְשָׂרֵי הָא הַנְּתַעֲרַב גּוּפֵי בְעֵינֵין נְמִי שָׂרֵי פִינּוֹ דְלֹא עֵבֵר בְּמִיּוֹדֵי וְלֵיכָא
לְמִיקְנָסֵי וְלֹא לְחַשְׁדּוֹ בְּמִיּוֹדֵי.

אַף תו פֶתֶב וְעוֹד פְּלִיגֵי בְהַךְ מִקְלָתָא ר"י ור"ל בִירוּשְׁלָמִי וְהֵינּוּ ט"פ מָה שְׂפֶתֶב בְּתֵר הָכִי
בְהַשְׁיָגוֹ עַל הַשְׁיֹרֵי כְנֵה ג' בְּלִשׁוֹן זֶה וְהִנֵּה מְלֵתָא דְפְשִׁיטָא דְכָל מִיּוֹדֵי דְבְעֵי בִיעֵוֹר אַף
מְדַרְבְּנֵן וְלֹא בִיעֵרוּ דְאָסוּר אַף אִם בִיטְלוּ וְהַפְּקִירוּ בְּפִנֵי מְאָה עֲדִים וְכַמ"ש לְעַנְנֵן חֲמִיץ
נְוִקְשָׁה וְכ"ש בְּחֲמִיץ גָּמוֹר (וּדְבָרִים אֵלוּ מְגוּמְגָמִים וְלִקְמֵן אַבְאָרָם) דָּאִם אֵיתָא דְסָגִי
בְהִפְקָר בְּהוּא אַרְבָּא דְטַבְעָה בְחִישְׂתָא דְפֶרֶק כ"ש אַמְאֵי לֹא אֶמְרִינֵן תְּקַנְתָּא שְׂיַפְקִירְנָה
בְּפִנֵי עֲדִים וְכו' (וּרְאֵי זֶה תְּמוּהַ דָּאִם כְּוָנְתוּ שְׂיַפְקִירְנָה וְיִצְיָאֲנוּ חוּץ מִבֵּיתוֹ בְּמִקּוֹם הַפְּקָר
מָה תְּקַנְהַ בְּזָה שְׂיָבֵא גּוֹי וְיִקְחֵנוּ וּבְבִיתוֹ הָא פְשִׁיטָא דְאָסוּר לְהַשְׁהוֹת מְחַשֵׁשׁ תְּקַלָּה דִיאַכְל
מִינֵי וְאֵנֵן לֹא דְנִינֵן אֵלָא עַל עֵבֵר אַדְרַבְּנֵן וְשִׁיָּהַ אַחַר הַהַפְּקָר אוֹ בִיטּוּל מָה דִין הַחֲמִיץ
אַחַר פֶּסַח) אֵלָא ע"כ אֵיירֵי הִירוּשְׁלָמִי כְּגוֹן שְׂבִיטְלֵ וּבָדֵק עַד מְקוֹם שְׂיָדוֹ מַגְעַת וְנַמְצָא
שֵׁם חֲמִיץ אַחַר פֶּסַח וְכו' דְלֹא עֵבֵר אֶפִּילוּ אֵיסוּר דְרַבְּנָן וּבְהָא פְּלִיגֵי ר"י ור"ל דְר"י אָסַר
מְדַחֲשֵׁי לְהַעֲרָמָה ור"ל לֹא חֵינֵי וְכו' וְקִי"ל כְּוָנְתֵי דְר"י וְכו' וְהִנֵּה פִי הַפְּר"ח בְּהִירוּשְׁלָמִי
לְעַנ"ד וְדָאֵי אֵינוּ דָאֵי כְּפִירוּשׁוֹ א"י לְהַפְּרִיד בֵּין זֶה לְחֲמִיץ שְׂנַפְלָה עֲלֵיו מְפּוֹלֵת דְמַחְלִיט
הִירוּשְׁלָמִי דְלִית כְּאֵן הַעֲרָמָה וְאֶפִּילוּ לר"י שָׂרֵי וְהֵיכִי שְׂבָדֵק וּבִיעֵר וּבִיטְלֵ שְׂיֵשׁ לְהַעֲרָמָה
תְּמָה אֲנִי דַמ"ש וְאֶדְרַבָּה לְשַׁתָּת הַסְּמ"ק שְׂבָאֲחַרוּנִים בְּסִי תל"ג דְהַבִּיטּוּל בְּמַפְּלוֹת

דאָרײַטא ק"ו נָמִי הוּא וּמָה שֶׁם דְּלוּלָא הַבֵּיטוּל עוֹבֵר עַל בַּל יִטְמִין מ"מ לְאַחַר פֶּסַח שְׂרִי
מכ"ש זֶה שְׂאֵף לּוּלָא הַבֵּיטוּל לֹא עֵבֵר בְּמִיּוֹדֵי לְמַפְרַע אֱלָא מִפְּאֵן וּלְהַבָּא פְּשִׁימְצָא גְלוּסְקָא
בְּפֶסַח כְּמִבְּנֵי אֶרֶץ כְּנָעַן הַפּוֹסְקִים עֲכָשְׁוּ שְׂבִיטֵל נָמִי וְגַם עָשָׂה כְּתוּבָה חֲכָמִים יֵהָא אָסוּר
מִחֲשֵׁשׁ עֲרָמָה שְׂיִשְׁקֵר וְאָף לְפִי רַשִׁ"י שְׂבִיטֵל הַבֵּיטוּל מְדַבְּרִיהֶם מְגִזְיָה שְׂיִפְקַח הַגֵּל
וּמִדְּעָשָׂה כְּתוּבָה חֲכָמִים שְׂלֵא הַצְּרִיכוּהוּ בִיעוּר מוֹתֵר וְלֹא חֲשָׁדִינּוּ שְׂמִשְׁקֵר בְּהַבֵּיטוּל זֶה
שְׂבִדָּק וּבִיעוּר כְּתוּבָה חֲכָמִים וְהַבֵּיטוּל נָמִי אִינוּ אֱלָא מְגִזְיָה דְשִׁמְא יִמְצָא בְּפֶסַח עֲכָשְׁוּ
שְׂלֵא יִמְצָא עַד אַחַר פֶּסַח יֵהָא אָסוּר מִחֲשֵׁשׁ שְׂמִשְׁקֵר וְאָף אִם נִדְחַק שְׂהִטְעַם בְּמִפְּנֵלֵת
מִשׁוּם דְּמִסְתַּמָּא אִין הַחֲמִץ שְׂתַחֲתִיּוֹ רְאוּי לֹו דְהַמְּפִלֵת אִינְהָ עֲשׂוּי' לְהַתְּפִנּוֹת וּלְהַכִּי לֹא
שְׂיִיף עֲרָמָה בְּהַבֵּיטוּל א"כ מכ"ש בְּבִדָּק וּבִיעוּר שְׂהַבֵּיטוּל אָף מִחֲשֵׁשׁ רְחוּק שְׂמָא יִמְצָא
מֵה"ת לְמַחֲשָׁדִי בְּמִשְׁקֵר וְתוּ הָא הָרִי זֶה לְשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִי הַפְּקִיר חֲמָצוֹ בִּי"ג לְאַחַר פֶּסַח
מֵהוּ ר"י אָמַר אָסוּר ר"ל אָמַר מוֹתֵר מִתִּיב ר"י לר"ל אִין אַתָּה מוֹדָה לִי מִשֵׁשׁ שְׂעוֹת
וּלְמַעֲלָן שְׂהוּא אָסוּר א"ל תִּמְן אִיסוּרוֹ גֵרָם לֹו הָא מָה אֵית לָךְ לְמִימַר אָמַר ר' יוֹסֵה לר'
פְּנָחַס נְהִיר אֵת כַּד הָנוּיִן אָמְרִין אֲתִיב לר' יוֹחָנָן כר' יוֹסֵה וּדְר"ל כר"מ (עֵינִין פִּירוּשׁוֹ
בְּזֶה בְּתִשׁוּי רַשְׁבֵּ"א ס"י ע') אִינְהָ פֹן אֱלָא ר"י חֲנִישׁ לְהַעֲרָמָה וּר"ל לֹא חֲנִישׁ מָה נְפִיק
מִבִּינֵינְיָהוּ נְפִלָה עֲלֵיו מִפְּנֵלֵת מ"ד הַעֲרָמָה לִית פֶּאֵן הַעֲרָמָה וְהוּא מוֹתֵר מ"ד זְכִינִי לִית פֶּאֵן
זְכִי וְהוּא אָסוּר עכ"ל וְהִנֵּה קוֹשֵׁי ר"י לר"ל וּמָה דְמִשְׁנֵי לִי ר"ל צְרִיף בִּיאוּר וְיָפָה פִי
הק"ע בְּמִפְּקִיר חֲמָצוֹ מִתְּחִילֵת שְׂעָה שְׂשִׁית וּלְמַעֲלָה וּר"ל דמ"ש דְמוֹדָה אִם הַפְּקִיר
מִתְּחִילֵת שֵׁשׁ שְׂאִינוּ אָסוּר בְּהַנָּאָה אֱלָא מְדַרְבְּנָן וּד"ת עֵדִינִין מוֹעִיל הַפְּקִירוֹ נִמְצָא דְלֹא
עֵבֵר עַל בַּל יִרְאֶה דְאִוְרֵיטָא וּמ"מ אָסוּר לְאַחַר פֶּסַח וְה"ה בְּהַפְּקִיר בִּי"ג כְּדִינוּ דמ"מ
עוֹבֵר עַל בַּל יִרְאֶה מְדַרְבְּנָן בְּמָה שְׂהַשְׁהָה הַחֲמִץ בְּבִיתוֹ שְׂיֵהָא אָסוּר וְכֵן לְהַמְּסַקְנָא דְטַעְמָא
דְר"י מִשׁוּם הַעֲרָמָה וְהִינּוּ מִשׁוּם דְלֹא עֵבִיד כְּתוּבָה חֲמָצוֹ לְמִדְּמָה ר"י הַמְּבַטֵל בְּתַחֲלִילֵת שֵׁשׁ
דְנָמִי לֹא עֵבֵר בְּבַל יִרְאֶה דְאִוְרֵיטָא מִי לֹא מוֹדִית לִי דְמִשׁוּם דְלֹא עֵבִיד כְּתוּבָה חֲמָצוֹ לְ
שְׂמִצְרִיכוֹ הַבֵּיטוּל קוֹדֵם תְּחִילֵת שֵׁשׁ דְחִיּוּשֵׁינּוּ לָהּ לְהַעֲרָמָה וּמִשְׁנֵי לִי הֵתֵם אִיסוּרוֹ גֵרָם
שְׂכַבְרָא אָסוּר בְּהַנָּאָה מְדַרְבְּנָן גֵרָם לֹו שְׂהַפְּקֵר לְאוּ פְלוּם הוּא וּד"ת עֵבֵר עַל בַּל יִרְאֶה
כְּדִיטָא בְּתַלְמוּדֵן דְלֵהֲכִי אִין חוֹשְׁשִׁין לְקוּדוּשֵׁינּוּ פִינּוּ דְאִיסוּרָא דְרַבְּנָן עֲלֵי כְּדִיטָא
דְמִי: וְכַעֲיִן זֶה אִיטָא גִיטִין נ"ה ע"ב פֶּרַת ע"י דְבִרְיָהֶם וּע"ש בְּתוֹס' וּלְהַכִּי מְסִיק נָמִי מִפְּחַ
קוֹשְׁשֵׁי וְתִירוּץ זֶה דְלֹא כְּדֵהִי אָמְרִין דְבִזְכִּי פְּלִיגִי דְאִילוּ פֹן אִין מוּבָן כְּלָל לְקוֹשְׁשֵׁי זֹו עֵינִין
וְדוּק וְזֶה נִיחָא לְפִי הַח"י אֲבָל לְפִי הַפּר"ח א"י כְּלָל לְקֶרֶב הַדְּבָרִים מָה דְמוֹתִיב ר"י
לר"ל דְמָה עֵנִין הַפְּקִיר בְּשְׂעָה שְׂשִׁית דְעֵבֵר וְדֹאֵי עַל בַּל יִרְאֶה מְדַרְבְּנָן לְזֶה דְלֹא עֵבֵר
בְּמִיּוֹדֵי א"ו פִי הַח"י עֵינִין כְּדְמוּרָה נָמִי לְשׁוֹן הִירוּשְׁלַמִי הַפְּקִיר חֲמָצוֹ דְמִשְׁמַעוּ חֲמָצוֹ
הִידוּעַ וְאִי מִשׁוּם מָה דְקִשְׂיָא לִי דא"כ מָה הַמְּחַלְקָתָהּ הָא פְּשִׁיטָא דְכָל מִיּוֹדֵי דְבַעֲי בִיעוּר
אָף מְדַרְבְּנָן וְלֹא בִיעוּרוֹ דְאָסוּר אָף אִם בִּיטֵל לֹא הִיא דְהָא אֲדַרְבָּה בְּנוֹקְשָׁה פְּסִיקִין דְמוֹתֵר
אָף בְּלֹא בִיטֵל מְדֹאִינוּ צְרִיף בִיעוּר אֱלָא מְדַרְבְּנָן אֱלָא שְׂלִשׁוֹנוֹ מְגוּמָגָם וּר"ל דְמִהֲרָן
מוּכַח דְחֲמִץ הָרְאוּי לְעֵבּוֹר עֲלֵיו ד"ת כְּמוֹ בְּחֲמִץ שְׂהוּפְקֵד בִּיד גוֹי ע"פ הַמְּכִילֵתָא הוֹכִיחַ
הֲרָן דְאָסוּר אַחַר פֶּסַח מְזָה לְמַד הַפּר"ח שְׁם ס"ס תמ"ז דה"ה חֲמִץ שְׂהַנִּיחַ בְּרִשׁוֹתוֹ
וְסָמָךְ עַל הַבֵּיטוּל וְהַפְּקֵר וְלָכֵן הוֹקְשָׁה לֹו הִירוּשְׁלַמִי וּבְאַמַּת זֶה לְק"מ דְאִטוּ הִירוּשְׁלַמִי
מְוִרְחָ שְׂפּוֹבֵר כְּהַמְּכִילֵתָא הָא הֲרַבִּינוּ יוֹנָה שְׂבַהֲרָא שׁ דוּחָה נָמִי הַמְּכִילֵתָא מְהַלְכָה ע"פ
תְּלִמוּדֵן וְעֵינִין בְּסִפְרָא פ"י שְׁם מְבָאָרוֹ רְאִינְתוֹ פְּהוּגָן וְאָף הַרְמַב"ם וּש"ע פְּסָקוֹ דְלֹא כְּוִתִּי

וא"כ מה"ת לומר היכי דלא עבר על כל יראה דאורייתא שיהא אסור אחר פסח מקנסא דרבנן לולא שנגחלקו בחשש ערמה וא"כ שפי' הח"י מוכרח דלהירושלמי באמת אם בדק וביער וביטל ומ"מ מצא אחר פסח במקום שאין צורך לבדוק שרי ואילו ראי' הפר' נכונים דמתלמודן נשמע דאפילו בכה"ג אסור.

הי' מיושב בטוב פסק הגאון שבתשו' רשב"א הנ"ל דאוסר חמץ שתחת המפולת אחר פסח דלא כפסק הש"ג והוא באמת תימא שהרי בהירושלמי מבואר דבזה ר"י מודה דשרי והפר"ח הנ"ל דוחה מפת זה פסק הגאון ובאמת הבנת הפר"ח בזה נכון שהגאון אסר אף חמץ דמפולת מדקאמר הרשב"א בטר שכתב ולא קנימא לן כר' יוחנן דירושלמי אלא שהגאון אסר מבואר שהגאון אסר בעיקר הפלוגתא דמפולת דלא כהר"י בסי' תל"ג סק"כ שכתב גם מ"ש הרשב"א מסיק שם דגם רב האי במפולת מודה כנראה שמפרש מ"ש הרשב"א ואפשר נמי דהא גרע וכו' ר"ל דהגאון באופן זה דוקא אוסר ולא במפולת וליתא במשמע לשון הרשב"א כ"ל אלא שלפ"ר הוא תמוה פנ"ל ולהנ"ל מיושב מדחזה מתלמודן כ'נ דאפילו בדק וביער וביטל נמי אסר לאחר פסח לומד במכ"ש לאסור במפולת פנ"ל וש"מ דלא פהירושלמי אלא דתמיד חיישינן להערמה אף הא זה נדאי טעמא בעי כי מה"ת לחוש במשקר במי שעשה הכל כתיקון חכמים: אמנם אמינא מה דקשיא לי על פי' הרא"ש וטור הערמה דהיינו שמשקר תינח בידוע לעדים שזה החמץ עבר עליו פסח והוא בא להתירו ע"י ביטול אפשר דיש חשש זה וכו' ר"ל האי ואולי שהרי אדם נאמן על שלו) אבל היכי שאין נודע כלל אלא שבעל החמץ הבא לישראל על חמצו שסמוך עצמו על הביטול מה חשש יש בזה הא יש לו מגו דאי בעי שתק ומה"ת לתקושו במשקר ותו תינח במפקיר שלא בעדים בעדים מה איכא למימר וכבר הכריח הפר"ח שפיר דהירושלמי אוסר אפילו בעדים ודחק מאוד משום לא פליג ועכ"ז חלילה לא גבה לפי לפרש שלא כהרא"ש לולא שלמדת מלשון הרשב"א בתשו' הנ"ל שמפרש הערמה בדרך אחר שהרי ז"ל ואילו הנה ברור יש חטים מבוקעות ונתיר אותו בביטול לכשיפנה אפשר שהנה צריך לבאר נאפי' לר"ש דאמר חמץ לאחר זמנו אינו עליו בולא פלום שהרי זה כמבטל ומתפוגג לחזור ולמכרו לאחר פסח ור"ה גאון ז"ל כ' בתשובה אבל מחלוקת היא בירושלמי וכו' מזה משמע לו שמפרש הערמה דהירושלמי בפשוט דמדלא עשה כתיקון חז"ל חיישינן להערמה דהיינו שדעתו עליו להקדים נפשו בכלות פסח לזכות בו ובדרך הערמה שפסוג' דנדרים בענין מעשר ומפת זה אין הפקירו בלב שלם וביעור חמץ דתשביתו עיקרו בלב היא ולומד ממנו הרשב"א דה"ה בביטול בחמץ ידוע שידוע שאחר פסח ימצאנו וימכרנו שאין ביטולו בלב שלם אלא שכתב אבל מחלוקת היא בירושלמי וסובר הרשב"א כמו דשם לא חיישינן אלא היכי שאינו עושה כתיקון חכמים ולא במפולת ה"ה בנדון דידיה י"ל דלא חיישינן ומסיים אלא שהגאון אסר במפולת והגאון י"ל למשמעות הפר"ח שלמד מתלמודן דאף במפולת יש לחוש שאינו מבטל בלב שלם וכונתו לאחר פסח לפנות הגל ולחזור ולזכות בו מק"ו דאסור אפי' בבדק וביער וביטל ומצא וכתב ואפשר נמי אפילו לשטתו דהא גרע וכו': אף צ"ע מנ"ל להגאון למילף זה מתלמודן דהא באמת ראיות הפר"ח הנ"ל אינם עיקר והנה הרמב"ם פתב חמץ שעבר עליו הפסח אסור בהנני' לעולם ודבר זה קנס הוא מדברי סופרים מפני שעבר על כל יראה וזה הוא לשון המשנה והוסיף וכתב אפי' הניחו בשגגה או באונס כדי שלא יניח

אדם בְּרִשׁוֹתוֹ בְּפֶסַח כְּדֵי שְׂיִהְיֶה בּוֹ אַחַר פֶּסַח וְחִידוּשׁ זֶה שְׂאֲפִילוֹ הַנִּיחוּ בְּאֲנָס צ"ע בְּמָה
אֵי כְּשֵׁלָא בִּיטּוּל מַה חִידוּשׁוֹ וּמַה בְּכַף שֶׁהִיא אָנוּס בְּהַבְיָעוֹר כְּגוֹן לְמִשְׁלֵשׁ שֶׁהִיא בְּבֵית אֲסוּרִים
הָא מ"מ עֵבֶר אֲדַאֲרִיבִּיתָא בְּבַל יִרְאֶה וְלֹא קִיָּיִם הַמְצָנָה דְתִשְׁבִּיתוּ דְהִיָּינוּ נְמִי בִּיטּוּל וּמַה
צָרִיף לְהוֹסִיף בְּזֶה כְּדֵי וְכו' הָא לְזֶה כְּבָר אָמַר הַטַּעַם שְׂבִיטְנָה מְפָנִי שְׂעֵבֶר וְדוּחַק לְזִמְרָה
דְּאִיָּירִי כְּשֶׁגַם עַל הַבִּיטּוּל הִיא אָנוּס כְּגוֹן שְׂיִצְא מְדַעְתּוֹ דְּהָא עֵיקַר הַחִידוּשׁ הַשְּׂמִיט וּבְאֶמְת
בְּזֶה לַעֲנִי"ד לֹא שְׂיִיף כָּלֵל הַטַּעַם כְּדֵי שְׂלֹא יִנָּיֵחַ אָדָם חֲמִץ וְכו' וְלִהְיֵי נִלְעַנ"ד דְּאִיָּירִי וְדֵאִי
בְּבִיטּוּל שְׂזֶה וְדֵאִי לֹא עֵבֶר בְּמִדְיָה וּמ"מ אוֹסֵר בְּהִנָּיִח בְּאֲנָס כְּדֵי וְכו' ר"ל דְּכָל שְׂהֵקִיתָר
יָבֵא מְכָלֵל הַבִּיטּוּל אִם נִתִּיר לְזֶה ע"י בִּיטּוּלוֹ יֵשׁ לְחֹשׁ שְׂיִנָּיֵחַ אָדָם בְּרִשׁוֹתוֹ כְּדֵי שְׂיִהְיֶה
בּוֹ אַחַר פֶּסַח ע"י הַבִּיטּוּל וּבְזֶה הַבִּיטּוּל לֹא הוֹאִיל מְאוּמָה שְׂהָרִי לֹא בִּיטּוּלוֹ בְּלֵב שְׂלָם
וְלִהְיֵי אִף זֶה שֶׁהוּא אָנוּס עַל הַבְיָעוֹר וְגַם בִּיטּוּל מ"מ קָנְסוּ זֶה מְפָנִי זֶה וְעִדְיָיִן צ"ע מְאִין
לְמַד הַרְמַב"ם חִידוּשׁ זֶה: וְרִאִיתִי בְּסִפְרָת"ה הַנֶּ"ל כְּתִב גְּזֵל חֲמִץ שְׂעֵבֶר עָלָיו פֶּסַח אוֹמַר
לוֹ הָרִי שְׂלָף לְפָנֶיהָ וְאִיתָא שֶׁם מֵאֵן תִּנָּא דְאֲמָרִינָן בֵּא"ה הָרִי שְׂלָף לְפָנֶיהָ הָרִי לְהִדְיָא דְאִף
שְׂהַבְעָלִים הֵיוּ אָנוּסִים גְּמוּרִים שְׂהָרִי הִיא בְּיַד גְּזֵלָן וְאִפְ"ה אַחַר הַפֶּסַח אֲסוּר בְּהִנָּאָה
וְהַפְסִידוֹ הַבְעָלִים ש"מ דְּלֹא פְּלוּג וְרָאָן' זֹה לֹא מִיָּדִי הוּא דְהִתֵּם טַעְמָא מְדַהֲגֵזְלָן עֵבֶר עַלִי
וְהַקָּנָס הוּא לְכָל יִשְׂרָאֵל וְהַפְר"ח הִבִּיא זֶה לְרָאָן' שְׂהַקָּנָס הוּא לְכָל יִשְׂרָאֵל וְהַפְר"ח כְּתִב
דְּרָאָן' הַרְמַב"ם מִדִּין הַחֲנוּת דְּמִסְתַּמָּא חֲמִץ הַנְּמָצָא שֶׁם לֹא הַנִּיחוּ בְּמִזִּיד אֲלֵא בְּשִׁגְגָה וְלוֹ
יְהִי כֵן לֹא נִשְׁמַע מִזֶּה אֲלֵא שׁוּגְגָה דְּמַצִּינוּ כְּמָה פְּעָמִים דְּקָנְסוּ שׁוּגְגָה אִטּוּ מִזִּיד כְּדֵי שְׂיִהֵא
זֶהִיר וְזָרִיו אֲבָל אָנוּס מַה"ת הָא רַחֲמָנָא פְּטָרוּ תּוֹ כְּתִב לְרָאָן' מְדָלָא מְשַׁנֵּי עַל הַקּוֹשֵׁף וְהָא
ר"ש קָנְסָא קִנְיִס דְּרָבָא מִיָּירִי בְּהַנִּיחוּ בְּשִׁגְגָה וְזֶה אֲפִילוֹ עַל הַשׁוּגְגָה אֵין רֵאִי כְּדַכְתְּבִיתִי
כְּבָר דְּהוֹכְרַח דְּלֹא אִיָּירִי בְּהֵכִי דֵא"כ הַנְּתַעֲרַב עֲצָמוֹ לִישְׁתָּרִי א"ו הַעֵיקַר כְּדַכְתְּבִיתִי הַה"מ
שְׂמַדְקַתְנִי אֲבָל גוֹי שְׂהִלְוָה לִישְׂרָאֵל עַל חֲמִצּוֹ אַחַר פֶּסַח ד"ה עוֹבֵר מְפָנִי שְׂלֹא אָמַר
מְעַכְשָׁיו דְּמִשְׁמַע אִפִּי לֹא הִיא לֹא מְעוֹת לְפָדוֹת וְהִיא אָנוּס וְהִיא לֹא בְּרִשְׁיָעִי עֲסָקִינוּ
דִּיעֵבֹר עַל בַּל יִרְאֶה וְלֹא יִבְטְלֻנוּ א"ו דֵּאֲעַפ"י שְׂבִיטְלוֹ מ"מ אַחַר פֶּסַח אֲסוּר (וְלַעֲנִי"ד
סְתָמָא דְּמִתְנִי' נְמִי מִשְׁמַע הֵכִי דֵא"כ קֶשֶׁה לִּיפְלֵג וְלִיְתַנֵּי בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל גּוֹפְנִי דָאִם בִּיטּוּל
וְעַל הַבְיָעוֹר הִיא אָנוּס דְּשָׂרִי וּמִמִּילָא יְהִי נִשְׁמַע דְּשָׂל גוֹי שָׂרִי דְּמָה הוּי לִישְׂרָאֵל לְמִיעֵבֵד
אֲלֵא מִשְׁמַע דְּבִשְׂל יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם אֲסוּר: הַגַּם דַּלְפ"ר יֵשׁ לְהוֹצִיא מִזֶּה נְמִי אֲפִילוֹ הִיא
הַיִּשְׂרָאֵל אָנוּס גַּם עַל הַבִּיטּוּל כְּגוֹן הַיִּצְא מְדַעְתּוֹ דֵּא"כ דְּזֶה שָׂרִי לִישְׁמַעֵינוּ בְּכִי הֵאִי
גּוֹנוּנָא בְּשֵׁל יִשְׂרָאֵל דְּשָׂרִי וְיִהְיִ' נְמִי נִשְׁמַע דְּשָׂל גוֹי שָׂרִי דְּהָא נְמִי אָנוּס הוּא אִף עַל הַבִּיטּוּל
אֲבָל זֶה אֵינוֹ דְּמִסְתַּבִּיר לוֹ שְׂבִיטְנָה וְדֵאִי לֹא שְׂיִיף טַעַם הַרְמַב"ם כְּדֵי וְכו' כְּדַכְתְּבִיתִי לְעִיל
וְלִזְנָה מוֹרָה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם אֲפִילוֹ הַנִּיחַ דְּמַדַּעְתּוֹ מִשְׁמַע וְלִכְּן אִף מְדוּקָן' דְּמִתְנִי' לִיפָא
לְמִדְקָ דֵּה"א דְּשָׂל גוֹי גֵרַע מְדַהֲיִשְׂרָאֵל הִיא דַּעְתּוֹ עָלָיו וְקַל) וְהִיָּינוּ מְמַשׁ דַּעַת הַגְּאוּן
שְׂהַבִּיטּוּל שְׂבִיטְנָה אֵינוֹ מִתִּיר אִף דֵּאִין צָרִיף בְּיָעוֹר לֹא עֲדִיף מִן נְאָנְס עַל הַבְיָעוֹר וְסוֹבֵר
הַגְּאוּן שְׂמִפְנֵי שְׂבִירוֹשְׁלָמִי לֹא נְאָמַר כָּל עֵיקַר כָּל הַמְשָׂא וּמִתָּן עַל הַמְשָׂנָה דְּנִכְרִי שְׂהִלְוָה
כְּדֵאִיתָא בְּתַלְמוּדוֹ וְלֹא נְאָמַר שֶׁם כָּל עֵיקַר בְּרִיָּיתָא זֹה דְּאֲבָל גוֹי שְׂהִלְוָה לִישְׂרָאֵל עַל
חֲמִצּוֹ אַחַר פֶּסַח ד"ה עוֹבֵר דְּנִשְׁמַע מִיָּנָה דֵּאֲפִילוֹ אָנוּס וְאֲפִילוֹ בִּיטּוּל לְהֵכִי שְׂפִיר דְּמִשְׁמַע
לְהוֹ דֵּאִין לְחֹשׁ לְעֶרְמָה אֲלֵא כְּשֵׁלָא עֲשָׂה כְּתָקוֹן חֲכָמִים מִשֵּׂא"כ בְּמִפְּלֹת אֲבָל לְדִידוֹ
דְּנִפְקָא לֹן מְבִרִיָּית' הַנֶּ"ל כְּנ"ל דֵּאֲפִילוֹ אָנוּס וּבִיטּוּל דֵּאֲסוּר וְכַדְפֶּסֶק הַרְמַב"ם מְכ"ש
בְּמִפְּלֹת דֵּאֲסוּר וּא"כ לַעֲנִי"ד לְדִינָא פִּי הַפְר"ח בַּהֲש"ע שְׂפִיר דֵּאֲפִילוֹ בִּיעֵר וּבְדַק כְּדִינוֹ

וגם ביטל חמץ הנמצא אחר פסח אסור ומה שדחה פסק הגאון לענ"ד אינו וחינון
שהרשב"א לא מלאו לבו לחלוק עליו כי להנ"ל דעתו מסכמת עם פסק הרמב"ם וש"ע
וא"כ נדאי פסק בעל ת"ה סי' ו' בענין היין שרף עדיין צ"ע אם אין למצוא היתר אלא
משמעו אמנם מ"ש נמי הפר"ח על הש"ע מדסתם משמע דאף בהנאה זה לענ"ד לא מוכח
דאדרבה משמע מדבסעי' ג' מבואר האיסור הנאה והכא שתק מינן' משמע שלא רצה
להכריע נגד הבעל העיטור: ותו אמינא מה שהעלתי להחמיר פדעת הגאון היינו בחמץ
גמור משא"כ ביין שרף נהי דלא נעלם מאתי החלטת רוב גאוני אחרונינו פהריב"ש
דיי"ש לא הוי זיעה עדיין פרט זה צ"ע רב ועיין בקונטרס פ"י על חדש שאצל חידושו
לקדושין וגם בתשו' פ"י הקול ומלבד זה צ"ע אחרי שנעשה קודם פסח: ועיינו רואות
שאין שום טעם חמץ נרגש בו אלא כל טעמו אף מכת היסודות הנפרדין מן החמץ וטעם
חריפות פח אשיי הוא דאית בו כמו פח יסודי המוצאים מן תפוחים או יין י"ל איך פול
על זה בהגיע פסח שם איסור חמץ נדאי אילו נעשה מחמץ בפסח הי' דומה ממש לדין
הריב"ש ביוצא מיי"נ אבל באופן זה עדיין צ"ע גדול: כיוצא בזה כתב הב"י בשם הר"ן
בסי' תמ"ב על חרכו קודם זמנו מותר בהנאה ודאמרינו מותר בהנאה בדין הוא דאפילו
באכילה נמי כיון שיוצא מתורת פת קודם שיחול בו איסור חמץ וה"נ יצא מתורת חמץ
קודם שיחול בו איסור חמץ ואף דשם לא קי"ל הכי היינו נדאי אף מדרבנן וכן מצינו
במימי חלב שאין בו איסור בפשר בחלב מן התורה ומשום דלא אסרה תורה אלא חלב
אמו כמו שיצאה מן האם עיין בהרא"ש פ"ק כל הפשר ומשום דנשתנה מחלב גמור
למים בעלמא אף דיוצא מחלב גמור אינו חל עליו האיסור בב"ח מן התורה אבל למשל
אילו נאסרה חלב ע"י בישולה עם פשר אין ספק אתי אף אילו נתבשלה חלב זה והוציאו
הפל עד שלא נשאר אלא המימי חלב אף מימי חלב זה ד"ת אסור כגוף החלב והח"צ סי'
כ' הרגיש בזה וכתב ואף שנשתנה טעם המאלץ אין בכך פלוג' הוי לי' כפירות עפוצים
מאוד וכו' ולהנ"ל אינו דומה כי שם איירי הפל בדבר שפכר נאסר משא"כ דבריי הנ"ל
ואף דבמימי חלב נמי אסור מדרבנן ולכן פשיטא לי נדאי דאסור מדרבנן ואף אסור
בשה' מדרבנן מ"מ אילו דבריי הגונים שאין בו אלא איסור דרבנן לא עדיף מחמץ
נוקשה דמותר אחר פסח הואיל ואינו ראוי לעבור בו בבל יראה: ותו אף אם דבריי אלו
לא יתקבלו נוסף לזה חקרתי מן עושי המלאכה זו שריפת יי"ש ישראלים וכולם כאחד
הגידו דכל יי"ש ואפילו המוכר אינו נעשה אלא מן מאלץ המעורב בו שמרים ובזה
נתחמץ ואחר חימוצו הוא גרוע מכל חמץ נוקשה שלא לבד שאינו ראוי לאכילת אדם
ולא לחמץ בו עיסת אחרים אלא אפילו לחזיר וכלב אינו ראוי ובנדאי לא עדיף מחמץ
נוקשה ועיין פריב"ש סי' ג' ובמ"א סי' תמ"ב מה נקרא נוקשה וא"כ י"ל דלא עדיף
הזיעה היוצאה מן הנוקשה מהנוקשה בעינו שמבואר ס"ס תמ"ז דשרי אחר פסח לכל
הפחות בהנאה ואף שהוגד לי נמי שבפולין מעמידין ממנו טרם שנעשה ממנו היי"ש
משקה בארשט עכ"ז לענ"ד לא נפיק מתורת נוקשה כי בלי ספק מכל חמץ נוקשה אפשר
לעשות ממנו בארשט שהרי המ"א כתב דנוקשה אפילו ראוי לאכילה קצת ואין להשיב
על זה מדין אלמודי שבטור סי' תמ"ב שכתב הרא"ש פ"ק כ"ש אבל מורי"ס דאורחין'
למיכל הכי אסור ונימא דה"נ מה"ת יאסר דליתא דלא אסר הרא"ש שם אחר הפסח אלא
באכילה כמבואר בטור שם וע"ש במה שכתבתי פירושו הברור דלא כמ"א וסובר דאף

גְּנוּקְשָׁה בְּאֲכִילָה אָסוּר וְעֵינַיִן ח"י ס"ס תמ"ז אֲבָל בְּהִנָּאָה מִסְתַּבֵּר לַעֲנ"ד דְּזוּה הֵיִתֵּר בְּרוּר
דְּלֵא עֲדִיף הֵיִצְאָא מִן הַגְּנוּקְשָׁה מִמְּנֹו גּוּפִי מִפְּל הֵלִין טַעְמָא נִלְעַנ"ד לַצְדָד לְהֵיִתֵּר לְכָל
הַפְּחוּת בְּבִיטוּל וְעֵבֵר עָלָיו פְּסַח בְּשׁוּגָג וּמכ"ש בְּאִנּוּס לִקְסִמְנָה עַל הַעֵיטוּר וּלְהֵתִירוּ
בְּהִנָּאָה בְּמָקוֹם הַפְּסָד וְדוּק: סִימָן תַּמֵּט הַח"י פֶּתַח בְּשֵׁם הָרֶאָב"ד שְׁלֵקָה הַשְּׁמִיטוּ דִּין זֶה
לְפִי שְׂיֵשׁ גִּירְסוֹת מִתְחַלְפוֹת נְקֻטִינָן לְאִיסוּרָא וְכַתְּבֵי וּבְאַמַּת מִסְתַּבֵּיר אִיפְכָא וְכו' ש"מ
דס"ל דֵּיִשׁ לְהֵתִיר מִסְפִּיקָא פְּדִין כָּל סַפֵּק דְּרַבְּנָן לְכֹן וְכו' וְאַנִּי אֹמֵר דְּזוּה וְדָאִי אֵינֹו פִּינֹן
דְּלְכָל צַד יֵשׁ חוּמְרָא וְקוּלָא דְּלִגְיָרְסַת רַש"י בְּחֻנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַחוּמְרָא וּבְחֻנוֹת שֶׁל גּוֹיִם
הַקְּוּלָא וּלְגִירְסַת ר"ח אִיפְכָא דְּבְחֻנוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַקְּוּלָא וּבְחֻנוֹת שֶׁל גּוֹיִם הַחוּמְרָא בְּכִי
הָאִי גִּוְנָא מְבוּאָר בְּתוֹס' בִּיעָה דָּף י"ד דְּאַפִּילוּ בְּשִׁנֵּי לְשׁוֹנוֹת בְּרוּרִים אַע"ג דְּבִשְׁל סוּפְרִים
הַלֵּף אַחַר הַמִּיקָל הוֹאִיל וּלְכָל אֶחָד וְאֶחָד יֵשׁ קוּלָא וְחוּמְרָא עֲבָדִינָן לְחוּמְרָא בְּכָל עֲנָן
וּמכ"ש בְּגִדוֹן זֶה דְּמִפְּנֵי חִילוּף הַגִּירְסוֹת אָנוּ לֹא מְבִינִים וְאַסְתַּפִּיק לָן מַה קְאָמְרוּ בִּי קְמָאִי
הָרִי עֵינַיִן בְּסִפְרוּ עֲצָמוּ ת"ה מְחוּדָשׁ ח' מַה שְּׁמַבִּיא בְּשֵׁם תִּשׁוּ' מְקַנָּה יִשְׂרָאֵל דַּכ"ע מוֹדוּ
כְּשֶׁכָּל אֶחָד מֵהַתְּנָאִים אוֹ פּוֹסְקִים מוּבָן וּבְרוּר דְּעַתָּה אִזּוּ הוּלֵף אַחַר הַמִּיקָל בְּדְרַבְּנָן אֲבָל
בְּהַלְכָה פְּסוּיקָה שְׂאִין אָנוּ מְבִינִים דְּעַתָּה פְּשִׁיטָא דְּמַחְמִירִין עַכ"ל וְאוּלָם כָּל זֶה לְמַשְׁמַעוֹת
הַטוּר וְעַל פִּי פִּי הַב"י דְּגַם לִגְיָרְסַת ר"ח אִיִּירִי בְּמֵלָאִי דְּפֶתַח וְיֵשׁ נ"מ לְדִינָא אֲבָל קֶשֶׁה לִי
מְאוּד פִּי הַב"י בַּר"ח שְׁכַתְּבֵי דַע"כ בְּשִׁיִּישׁ בְּמֵלָאִי שְׁבִּחְנוֹת פֶּתַח שְׂאֵל"כ מֵאִי קַמ"ל דְּאַזְלִינָן
בְּתַר פּוֹעֲלִים פְּשִׁיטָא דְּכִינֹן שְׂאִינוּ מְכַנִּים שְׁם חֲמִץ כָּלֵל וְדָאִי שֶׁל פּוֹעֲלִים הוּא א"כ הָא
וְדָאִי ע"כ אִיִּירִי כְּשֶׁלֵּא בְּדַק הַחֻנוֹת דַּל"כ נְמִי פְּשִׁיטָא דְּהָא בְּדַק וּבְדָאִי שֶׁל פּוֹעֲלִים
שְׁהַכְּנִיסוּ בְּפֶסַח וְהִזְדַּר מַה קַמ"ל וְאִם לֹא בְּדַק מַה"ת לְתַלּוֹת לְקוּלָא בְּשֶׁל פּוֹעֲלִים וְאִי
מִשׁוּם דְּהוּא ס"ד הִזְדַּר קֶשֶׁה אִיפָא דָּאֵם הַחֻנוֹת וְהַמֵּלָאִי שֶׁל גּוֹיִם וּפּוֹעֲלִים יִשְׂרָאֵלִים
נְכַנְסִים לְשֵׁם אָסוּר לְמַה וּמַה טַעַם בְּשֶׁלֵּמָא לְרַש"י דְּתַלְיָנָן תְּמִיד בְּשֶׁל הַחֻנוֹת הַטַּעַם פְּשׁוּט
וּבְרוּר מִשׁוּם דְּהַמֵּלָאִי הִי וְדָאִי וְהַפּוֹעֲלִים סַפֵּק אִם הַכְּנִיסוּ אֲזַלִּינָן בְּתַר הַנּוֹדָאִי: אֲבָל פִּי
בַּר"ח צ"ע וְלָכֵן לֹאֵל מַשְׁמַעוֹת הַטוּר וּפִי הַב"י הִי נִרְאָה דְּלִגְיָרְסַת ר"ח דְּהַמֵּלָאִי הִיא
תְּמִיד סְחוּרָה וְלֹא פֶתַח וּמַה דְּקֶשֶׁה לְהַב"י פְּשִׁיטָא אֲדַרְבֵּה מִפְּנֵי שְׁהַמֵּלָאִי אֵינָה אֵלָא סְחוּרָה
פֶתַח הַנְּמָצָא בְּהָא מֵאִין בָּא ע"כ אוֹ מִשְׁל פּוֹעֲלִים הַנְּכַנְסִים כָּל הַשְּׁנָה לְעַסּוֹק שְׁהַכְּנִיסוּ עֲמָהּ
פֶתַח לְאַכּוֹל וְהוּא מֵהַנְּשֹׂאָר כֹּן י"ל נְמִי שְׁהוּא מְבַעַל הַחֻנוֹת ע"ד הַנְּ"ל לְכֹן תְּלִינָן תְּמִיד
בְּהַפּוֹעֲלִים אֲפֻשֵׁר מְדַהֵם הָרוּב וּלְדִינָא עֵינַיִן פַּר"ח תּוֹ כְּתַב הַמ"א בְּשֵׁם הַב"ח דְּסַפֵּק חֲמִץ
שְׁעֵבֵר עָלָיו הַפְּסַח אָסוּר בְּאֲכִילָה וּמִתֵּר בְּהִנָּאָה וְהַב"ח הוֹצִיא הֵכִי מְדַקְדוּק לְשׁוֹן
הַבְּרִיִּיתָא מְדַקְדוּקָה הָאִיסוּר בְּלִשׁוֹן אָסוּר בְּהִנָּאָה וְאַצְ"ל בְּאֲכִילָה וְאִין זֶה הוֹכַחַה בְּרוּרָה
דְּנִהֵי דְּנִשְׁמַע מִזֶּה דֵּיִשׁ לְהַקֵּל טְפִי בְּהִנָּאָה מִבְּאֲכִילָה (אַף דַּלְפ"ר אִין טַעַם לְזֶה דְּהָא ר"ש
קִנִּיס בְּהִנָּאָה כְּבְּאֲכִילָה בְּשׁוּה וְיִרְאָה לִי דַמ"מ בְּהִנָּאָה דְּמְכִירָה קִיל מִפְּנֵי שְׂאֵף חֲמִץ בְּפֶסַח
גּוּפִי אֵינֹו תּוֹפֵס דְּמִי וּלְהֵכִי אַף דְּהִנָּאָת מְכִירָה אָסוּרָה מ"מ שׁוּב מַה שְּׁנִהְיָה גּוּפוֹ מִן
הַדְּמִים לֹא עֲבִיד אִיסוּרָא וְעֵינַיִן סִי תַמ"ג אֲבָל לְהַקֵּל לְמִשְׁל בְּהִנָּאָה דְּרַחֲצִיָּה וְסִיכָה לַעֲנ"ד
א"י שׁוּם סְבָרָא לְהַקֵּל בְּהִנָּאָה יוֹתֵר מִבְּאֲכִילָה וְעֵינַיִן סִי תַמ"ח מַה שְּׁדַחַק הַב"י בְּדַעַת
הַעֵיטוּר מַה דְּלֵא שְׂיֵיף בְּסַפֵּק).

וּלְהֵכִי שְׁפִיר דְּנִקְטָה הַבְּרִיִּיתָא תְּמִיד הִרְבוּתָא בְּחַד מְנִיָּהוּ בְּהָאִיסוּר וּבְהֵיִתֵּר אֲבָל מ"מ
אִין מִזֶּה הִכְרַח לְסַפֵּק אִיסוּר דִּי"ל אַף בְּאֲכִילָה שְׂרִי עַל פִּי הַכָּלֵל דְּסַפֵּק דְּרַבְּנָן לְקוּלָא
אֵלָא שְׁהַמ"א כְּתַב וְכֹן מִשְׁמַע בְּעִירוּבֵין בְּרַש"י וְתוֹס' דָּאֵם לֹא הִיוּ הוֹלְכִים אַחֲרֵי רֹב

עוברי דרכים וְהוּי תְּלִינָן בְּשַׁל יִשְׂרָאֵל אַפְּ"ה הָוּי שְׁרִי בַּהֲנָאָה וְהַח"י ע"פ פִּירוּשׁוֹ
הַמְּגוּמָגָם בְּדַבְרֵי תוּס' כְּתַב אִיפְכָּא נְמָצָא מוּכַח לְהִקְדָּי מְכוּנַת הַתּוּס' דְּבִסְפֵק חֲמִיז שְׁעֵבֵר
עָלְיוּ פִּסַּח יֵשׁ לְהַתִּיר אַף בְּאַכִּילָה נְאֻנִי אוֹמֵר דְּמִסְנֻגָּיָא זֹו וּמִתּוּס' אִין מְשַׁמְעוֹת כְּדַעַת
הַמ"א וּמַכ"ש דְּאִין הוּכְחָה כְּדַעַת הַח"י וְדַבְרֵי תוּס' פְּשׁוּטִי וּבְרוּרִים דְּז"ל הַתּוּס' כְּדַפְּנִי
הַקּוּנְטָרַס מְדָלָא שְׁרִי לִי לִר' אֲלַעִי לְמַכְלִינְהוּ דְּאַחְזִיקִינְהוּ בְּחֻזְקַת פִּיתָן שֶׁל נְכָרִים שְׁרֹוב
עוֹבְרֵי דְרָכִים נְכָרִים הֵם דְּאֵם הֵינּוּ תוֹלִין בְּשַׁל יִשְׂרָאֵל הֵינּוּ מוֹתֵר אַעֲפ"י שְׂאַחַר פִּסַּח
הֵינּוּ בְּסֻמוּף דְּבִישְׂרָאֵל י"ל דְּאַחַר פִּסַּח נַעֲשֶׂה וּר"ל דְּאֵם הֵינּוּ תוֹלִין בְּשַׁל יִשְׂרָאֵל כְּלוּמַר
דִּילְמָא לְעוֹלָם לֹא תְּלִינָן בְּרוּב עוֹבְרֵי דְרָכִים אֲלָא דְהוּי סְפֵק שְׁקוּל אִם דִּישְׂרָאֵל אִם
דְּנְכָרִים וְלִהְכִי אָסוּר בְּאַכִּילָה מִמ"נ אִם דִּישְׂרָאֵל הוּא חֲמִיז שְׁעֵבֵר עָלְיוּ הַפִּסַּח מְדַבְּסֻמוּף
לְפִסַּח הֵינּוּ (וּמִזְהָ הוּצִיא הַמ"א מְשַׁמְעוֹתוֹ דְּסְפֵק חֲמִיז שְׁעֵבֵר עָלְיוּ פִּסַּח אָסוּר דַּאל"כ לְמָה
אָסוּר מִמ"נ הָא אִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל הוּא הָא יֵשׁ סְפֵק שְׂמָא אַחַר פִּסַּח נַעֲשֶׂה וּמִדַּמ"מ א"כ
לְמָה שְׁרִי בַּהֲנָאָה הָא יֵשׁ סְפֵק שְׂמָא שֶׁל יִשְׂרָאֵל הַנַּעֲשֶׂה בְּפִסַּח א"ו דַּמ"מ הַהֲנָאָה שְׁרִי
אַבְל אִין זֶה מְשַׁמְעוֹת בְּמִידֵי דְהָא דְאָסוּר בְּאַכִּילָה מְסַפֵּק יֵשׁ תְּרֵי טַעֲמִים חֲדָא דִּי"ל
מְדַבְּסֻמוּף לְפִסַּח נְמָצָא הָוּי כְּמוֹ סְפֵק דְּחַד צַד קְרוּב דְּהוּלְכִין אַחַר רֹוב וְתוּ דְמָה דְאָסוּר
בְּאַכִּילָה הֵינּוּ מְשׁוּם דְהוּי ס"ס לְחוּמְרָא חֲדָא דְשְׂמָא דְגוּי וְאַת"ל דִּישְׂרָאֵל שְׂמָא בְּפִסַּח
נַעֲשֶׂה וְהֵינּוּ טַעֲמָא דְשְׁרִי בַּהֲנָאָה [אַף לְדַעַתוֹ שְׁהוּצִיא דְסְפֵק דִּישְׂרָאֵל אָסוּר בְּאַכִּילָה אִין
לְשַׁמְעָה דְהַנָּאָה שְׁרִי בְּסְפֵק] מְשׁוּם דִּישׁ ס"ס לְקוּלָא חֲדָא דְשְׂמָא דְגוּי וְאַת"ל דִּישְׂרָאֵל
שְׂמָא לְאַחַר פִּסַּח נַעֲשֶׂה וְאִם דְּנְכָרִי אָסוּר מְשׁוּם פֶּת גוּי אַבְל הַהֲנָאָה שְׁרִי מְשׁוּם הַסְּפֵק
דְּחֲמִיז שְׁעֵבֵר עָלְיוּ הַפִּסַּח אִינוּ אֲלָא דְרַבְּנָן וְשְׂמָא דְנְכָרִי הוּא לְזֶה כְּתִבּוּ תוּס' דְאַף דְסֻמוּף
לְפִסַּח הוּא אִילוּ הֵינּוּ סְפֵק שְׁקוּל דְשַׁל יִשְׂרָאֵל הוּא הֵינּוּ מוֹתֵר בְּאַכִּילָה מְסַפֵּק דְשְׂמָא
דִּישְׂרָאֵל הוּא וְאִינוּ פֶּת גוּי וְאִם הוּא שֶׁל יִשְׂרָאֵל דְבִישְׂרָאֵל אִין לְסְפֵק בְּחֲמִיז שְׁעֵבֵר עָלְיוּ
הַפִּסַּח דְּוַדַּאי לְאַחַר פִּסַּח נַעֲשֶׂה דַּמָּה"ת לְחֻשׁוֹד יִשְׂרָאֵל בְּעוֹבֵר עֲבִירָה כֹּל שְׂאַפְּשֵׁר בְּשׁוּם
צַד אוֹ דְנַעֲשֶׂה אַחַר פִּסַּח אוֹ דְשַׁל גוּי וּק"ל וְדַבְרֵי הַמְּהַרְשֵׁ"א שֶׁם בְּסוּגָי בְּרוּרִים חוּץ
מִמ"ש שֶׁם אֲלָא מִיְהוּ ק"ק וְכו' בְּזֶה שְׁגַג דְאִילוּ ס"ל אַף חֲמִיז שֶׁל גוּי אַחַר פִּסַּח אָסוּר הָא
ע"כ כַּר' יוּדָא ס"ל וְלַר"י אַף דְשַׁל גוּי אָסוּר בַּהֲנָאָה ד"ת וְסְפִיקוֹ לְחוּמְרָא וּבְזֶה נִתְבָּאֵר
דַּפִּי הַח"י בַּתּוּס' מְגוּמָגָם וְאִינוּ וּמָה שְׂמַסִּיִּים נְמָצָא זְכִינוּ לְדִין מְסוּגָי זֹו בְּנִמְצָא חֲמִיז מִיַּד
אַחַר פִּסַּח אִם רֹוב יִשְׂרָאֵל אָסוּר זֶה לִיתָא כִּי י"ל דַּמ"מ תְּלִינָן בַּהֲמִיעוּט גוּיִם וְלֹא חֲשַׁדִּינָן
לְיִשְׂרָאֵל וְכֵן מָה שְׂמַסִּיִּים וְכֵן כֹּל סְפֵק חֲמִיז שְׁעֵבֵר עָלְיוּ פִּסַּח מוֹתֵר נְמִי לֹא נִשְׁמַע מְשֶׁם
לְהִיתֵר אֲלָא דְמְסַבְּרָא יֵשׁ לְדוּן הֵכִי כֹּל זְמַן שְׂאִין רֵאִי לְאִיסוּר וְדוּק: סִימָן תַּנּוּ סְעִיף ג'
יִשְׂרָאֵל וְכו' יֹאמֵר לוֹ וְכו' כְּתַב הַפֶּר"ח אִין זֶה עֵינְקֵר וְהַדִּין עֲמוּ עֵינֵן עָלְיוּ כִּי אִין זֶה כָּלֵל
חֲלִיפֵי חֲמִיז וְהַח"י שְׂכַתֵּב וְאִין לְהַחְמִיר בְּדִינִים אֲלוּ כִּי בְּלֹא"ה אִין יִשְׂרָאֵל קוּנְהָ בְּלֹא
מְשִׁיכָה דְמְשַׁמְעֵה אִילוּ הִי קוּנְהָ בְּפִסַּח הִי בְּזֶה שְׂיִיכוּת לְחֲמִיז שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁעֵבֵר עָלְיוּ
הַפִּסַּח לֹא הִיא אֲלָא הִרִי זֶה כְּבֹא עָלֶיהָ וְאַח"כּ נִתְּן לָהּ אֲתַנְּנָה וְאָמַר לָהּ הַכְּעִלִי בְּטֻלָה סְתָם
דְּלֹא קִנְתָּה וְלֹא מְקַרִי אֲתַנְּנִי אֲפִילוּ בְּזוּנָה נְכָרִית דְּקִנְיָא בְּכֶסֶף כְּדֹאִיתָא בַּע"ז דָּף ס"ג וְה"נ
אִין לוֹ אֲלָא חוּב כְּפָרוֹת וְלֹא כְּפָר זֶה וּמָה שְׂיִיכוּת קִנְיָן כְּסָף לְהִכָּא וְאִין הַכְּפָרוֹת בְּפִסַּח
אֲלָא חֲמִיז שֶׁל גוּי שְׂמוֹתֵר:.

שֶׁם יִשְׂרָאֵל וְגוּי כו' כְּתַב הַח"י עַל הַמ"א וְאַשְׁתּוּמָם עַל הַמְּרָאָה וְכו' מִשְׂא"כ בִּי"ט דְּמוֹתֵר
לְיִשְׂרָאֵל עֲצֻמוֹ הַבְּעָרָה לְצוּרָה א"כ מַכ"ש וְכו' וְנְאֻנִי אֲשַׁתּוּמָם עָלְיוּ דְאִטּוּ מוֹתֵר לְיִשְׂרָאֵל

להבעיר ולבשל לצורך גוי בי"ט ומבואר בהלכות י"ט שכל מה שאסור לעשות אסור לישאל לומר לגוי לעשותו וא"כ מ"ש י"ט משבת שוב מצאתי שבתשו' שבות יעקב שאלה כ"ב הנקשה זה מן המחבר שער אפרים וישבונו הוא יותר תמוה ע"ש: שם אומר לגוי בב"י ד"ה אסור להשפיר פתב ולא שינה טעם זה דרוצה בקיומו של אסור ע"י דבר אחר במשפיר תנור לגוי לאפות בו חמץ משום דאף אם יפסד החמץ לגמרי לא יפול התנור כצ"ל לדעתי שמכבר הגהתי לשונו הכי ודלא כמ"א ופר"ח שתפסו עליו בחנם (ואדרבה דברי פר"ח שכתב על דקשה לו על מור"ם שגראה למסכים עם דין זה שמוותר להשפיר חמור ומ"ש שפוסק פהאגור בסעיף ה' וכתב ושמה י"ל דבבית איפא איך טעמא שרוצה בקיומו של אסור ע"י דבר אחר שלא תפיל הבית משא"כ בחמור שאף אם ימות לא יפסד החמץ.

והם דברים מבלבלים לענ"ד) ומה שהוכרח לזה היינו לשטת הטור דאזיל בשטת תוס' דשינה אסור רוצה בקיומו בכל א"ה אבל כבר כתבתי בספרי ק"ד שאין פן דעת רש"י והכי הוכיח נמי הפר"ח הקא ומעיקרא על רש"י לק"מ ואפשר שזה נמי טעם השער אפרים סי' ז' שמביא הח"י סק"ט דרוצה לומר שמוותר ליפסק פרש"י כי מה שהח"י כתב שר"ל דיעבד שזכרו מותר ליתא במשמעות השאלה שם אף א"א להעמיד יסוד על פסק זה פיון דלא סיים למילתו: סעיף ה' הג"ה וכן מותר וכו' זה דעת האגור ע"פ הירושלמי דאסור להשפיר בית בפסח לצורך חמץ וכבר תמהו פל האחרונים דא"כ למה סתם דמוותר להשפיר חמור להביא חמץ והח"י ס"ק י"ב כתב דדעת הרב פיון דחמור מצינו להדיא להיתר אין להחמיר בחמץ וכו' אף אין ללמוד ממנו למקום אחר ומחלק בטעם דחוק ורחוק ובאמת זה ג"כ ליתא דכמו שמפרש בתוספתא חמור להיתר כן בברייתא דירושלמי שבאגור מפורש נמי אסור בהמתו וספינתו וא"כ מנין לנו לחלק בהמה לקולא ובית לאסור בשלמא מה דפוסק הש"ע בשכר התנור דאפילו מעות אסור לקבל בשכרו לכתחילה ל"ק דהנה צריך ביאור במה פליגי הברייתא דירושלמי עם התוספתא ויראה דבזה פליגי דאיתא בריב"ש סי' ת' ומה שהקשו מדתניא לא ישפיר וכו' ובתוספתא תניא משפיר אולי ברייתא אחרת הוא ולמאן דאמר מותר בהנאה (ר"ל חמץ של גוי בפסח) קשיא להו מההוא דתני לא ישפיר ולמ"ד אסור (של גוי בהנאה בפסח) ל"ק לי' מדתניא משפיר משום דהתם אינו נהנה בגוף האסור עצמו ואף לא בדמיו אלא שהדבר האסור גרם לו הנאה עכ"ל וי"ל דבסברא זו פליגי שהירושלמי ס"ל דאפילו ע"י גרמא אסור להשתפר בא"ה לכתחילה וא"כ בתנור ששכר אפיות גוף החמץ הוא נוטל שפיר דכ"ע מודים וכו' נמי נראה מהרשב"א בתשו' סי' קע"ז שכתב לשטתו דמתלמודן מוכח דמוותר להשפיר בית לצורך חמץ בלא קבל אחריות (ואפשר משום דמשמע לו לשון ייחוד לו בית שהוא מלת לו על החמץ קאי ולא ניחא לו בדחיות הח"י סק"ט) כתב תחילה דהירושלמי איירי בקיבל אחריות שוב כתב ואת"ל דהוא אפילו בלא קבלת אחריות משמע וכו' יש לי לומר דהוא בישאל יושב ומשמר בשכר היא וכיון דאסור בהנאה אסור לן לכתחילה להיות יושב ומשמר בשכר וכו' וקשה א"כ למה מתיר לכתחילה להשפיר ביתו לחמץ ואין לומר דיושב ומשמר האסור משום רוצה בקיומו ומשום שכירות הקיל פדהבין הח"י ממנו ס"ק הנ"ל דזה נדאי אינו חזק הרי כתב הח"י בעצמו דמבואר בי"ד דאפילו בחנם אסור רוצה בקיומו ותו דאף במשפיר ביתו לחמץ בלא יושב

ומשמר שינה האיסור רוצה בקיומו של איסור שלא יתאבד כדי שלא ינפסק שכירתו כדמוכח בע"ז ס"ג ע"ב דחשוב שכירות שביירות החביות דין נסו רוצה בקיומו לולא דלמעוטי תיפלה הנה אסור.

ומה שהב"י הנ"ל מחליט דבתנור לא שינה רוצה בקיומו היינו באופן שהתיר רש"י דבימי פסח אין השכירות דידן א"ו דאדרבה הרשב"א בשטת רש"י דאיסור רוצה בקיומו אינו אלא בע"ז וביושב ומשמר בשכר הוא דאסור משום משתפר בא"ה מגוף הקמץ שמשמרו ומשפיר בית בשכר מתיר מדאינו אלא גרמא (ואולם מה שפתב שם נמי וקצת משמע לי פן מתוך אותה גירסא שבירושלמי דגרסינן חמץ של נכרי בתוך הפסח מהו ר' ירמ' אמר מותר בהנאה ר' יוסי אמר אסור התיב ר' יוסי והתניא לא ישפיר בהמתו לגוי להביא עלי' חמץ פתר לה בבא עמו והתני לא ישפיר ביתו לגוי ליתן בתוכו חמץ אית לה מימר עמו אנו לפום גמרי' נאמר בבית נמי עמו ולכתחילה שמשתפר באיסורי הנאה משמע שמשפרש מה שנגאמר לתירוץ המ"ד מותר בהנאה בבא עמו הוא מטעם איסור משתפר בא"ה ובדרף זה פי' המפרש קרבן עדה להירושלמי והוא תימא ונמנע דהא למ"ד זה אף גוף הקמץ של גוי מותר בהנאה ושכרו יהי' אסור והעיקר לענ"ד פי' בבא עמו דאז מגזירה שמה אתי למיכל מיני' אסרוהו ועיין תשוב' שער אפרים הנ"ל ויש לכו' המספר ראי' מירושלמי זה) גם י"ל דכ"ע ס"ל שכר בית ובהמה וספינה אינו אלא גרמא ולפי מה שהעלתי ששינה רוצה בקיומו בכל מידי דבשכר כדי שלא ינפסק שכירתו י"ל דפליגי הנהו שתי ברייתות בפלוגתא דרש"י ותוס' אם שינה איסור רב"ק בשאר א"ה זולת ע"ז יהי' איה שינה' אין לענ"ד שום הבדל בין בית וספינה וחמור ומאן דאסר אסר בכולהו ומאן דשרי שרי בכולהו והאמת למה שהרשב"א ז"ל הכריע מתלמודן דבית שרו ממילא חמור נמי שרי ואפילו למה דדחו האחרוני' ראי' הרשב"א מ"מ י"ל דבדרבנן שמעינן להקל אף הפר"ח רוצה לומר דהירושלמי יותר עיקר אף גם קשה לי על שטה זו דשכר הבא מן הבית אי חמור לא יהא נחשב משתפר בא"ה מפני שאינו אלא גורם א"כ מה דתנן בהשוכר את הפועל השוכר את החמור להביא עליה יין שכרה אסורה והיינו קנס על דעביד איסורא ומה איסור עביד אי משום דאסור להשתפר בא"ה הא אינו אלא גרמא בשלמא הרישא שכו' לעשות עמו ביי"נ שפיר האיסור דמשתפר בגוף היי"נ אבל בחמור מה האיסור וע"כ משום דרוצה בקיומו וכנ"ל וא"כ מה מקשה הגמרא פרק הנ' דף ס"ה הא תו למה לי היינו רישא הא הרישא הקנס משום דעביד תרתי איסורא משתפר בא"ה גופי' ואיסור רוצה בקיומו ובחמור אינו אלא איסור רוצה בקיומו לבד אלא משמע מתלמודן זה דאיסור משתפר בא"ה ע"י גרמא וע"י גופן שוין: לכו' ראוי להחמיר בכלן אם לא בהפסד מרובה מאוד אפשר דיש ליסמוך על התוספתא והרשב"א והטור וש"ע המתירין: סעיף ז אסור להשפיר וכו' לשון הטור אסור להשפיר כולו בפסח שיבשל בו חמץ מפני שרוצה בקיומו של איסור ע"י דבר אחר שלא יבקע הפלי ועוד כיון שהפלי עצמו אסור בהנאה אסור להשפירו לכתחילה ולא דמי להא דתניא בתוספתא משפיר חמורו דהתם החמור אינו אסור וזה לשטת תוס' דאיסור רב"ק שינה בכל א"ה ועיין סעי' ה' דלדעתי אף בחמור שינה רב"ק שלא ינפסק שכירתו ודוק ואולם מה שהחליט שמצד שהפלי אסור בהנאה אסור להשפירו לבשל בו ומשמע מיני' דה"ה דמטעם זה אסור להשפירו אפילו לבשל בו מה שאינו חמץ וגם אסור למפור כלי

הַבְּלוּעַ מִחֶמֶץ אוּ מִבֶּבֶחַ לְגוֹי זֶה תִּימָא פְּדֻכְבָּר הֶרְגִישׁ הַד"מ פְּדֻאִיתָא בַּמ"א בְּשִׂמוּ וּמ"ש
הַמ"א וּצ"ע דְּהָא הֶמְרָדְכִי וְכו' וְנֶאֱמַר קִי"ל וְכו' ע"ש רִישׁ סִי תַמ"ז טַעַם מְנֻהֲגִינוּ גַם מ"ש
וְגַם בְּתוֹס' לֹא הִתִּיר אֶלָּא לְתַת לְתוֹכוֹ דְּבָר יִבְשׁ וּבְזוֹ לֹא פְּלִיג הַטּוֹר וְכו' הִינְנוּ דְּהַתּוֹס'
חָשׂוּ לְשׁוּם בְּתוֹכוֹ דְּבָר לַח מַה שְּׁרוּצָה לְאַכּוֹל וּע"י הַכְּבִישָׁה שְׂבַתוֹכוֹ מֵעַל"ע נֶאֱסַר מִן
הַבְּלוּעַ וְנֶאֱפִילוּ בְּפָחוֹת מִן מֵעַל"ע לְכַתְּחִילָה אֲסוּר דֹּא"א דְּלֹא מְבַלַּע פּוֹרְתָא וְאִין מְבַטְלִין
אֲסוּר לְכַתְּחִילָה וּמכ"ש שְׂאֲסוּר לְבִשְׁל תוֹכוֹ מַה שְּׁרוּצָה לְאַכּוֹל מִשָּׂא"כ לְהַחֵם חֲמִין
לְרַחֲצָה דְּאִינוּ נְהַגָּה מִן הַבְּלוּעַ שְׂרִי לַכ"ע (וְדִלָּא כִּפְר"ח שְׂדַחַק עֲצָמוּ בְּטַעַם תּוֹס' לְחַלֵּק
בֵּין יִבְשׁ לְלַח בְּדַבָּרִים מְוַתְמָהִים כִּי בְּאַמַּת מ"ש יִבְשׁ מְלַח לְעַנְנֵי רַב"ק אֶלָּא מְדַלִּיתָא
לְאֲסוּרָא בְּעִינְיָ לֹא חָשׂוּ לוֹ וְאֲסוּר הִלַּח הוּא מְטַעְמֵי הַבְּרוּר) וְשִׁפִּיר תָּמָה הַד"מ עַל
הַטּוֹר בְּזֶה וְלִמְוָכְרוּ לְגוֹי הִלָּא מְבֻנָּאָר בְּגִמְרָא דַּע"ז דָּף ס"ד דְּקַנְקָנִים הַבְּלוּעִים מִי"נ
מְוַתֵּר לְמְוָכְרָם לְגוֹי מְטַעַם דְּלֹא שְׁיִיף רַב"ק הִיכִי דְּלִיתָא לְאֲסוּרָא בְּעִינְיָ וְלֹא אֲמַרִּינוּ
שְׂנֵהֲנָה מִן הַבְּלַע א"ו מְשׁוּם שְׁהַגּוֹי לֹא יִהְיֶה מִיָּדִי בְּעַד הַבְּלַע וְאִם זֶה בִּינֵן שְׂאִינוּ נִפְגָּם
תּוֹף הַפְּלִי מַכ"ש בְּבְלוּעַ מִבֶּבֶחַ אוּ מִחֶמֶץ שְׂמֻנְתָּר לְמַפְּוֹר הַפְּלִי לְגוֹי דְּהִינְנוּ מְמַשׁ מְכִירָה
חוּץ מְדַמֵּי אֲסוּר שְׂבֻו וּמַה שְּׁנֶאֱמַר בִּי"ד ס' צ"ד דָּאִם אִין ס' אָף הַפְּלִי אֲסוּר בְּהִנָּאָה ע"ש
בְּסַפְרֵי ק"ד מַה שְּׂכַתְּבִי לְהַסְפִּימוּ לְהַלְכָה וְכֵן הֶעֱלָה הַפְּר"ח וְכֵן עֵינֵינוּ: סִימָן תְּנֵא סְעִיף
א' הַג"ה וְיֵשׁ אֲוִסְרִין אֶפְיִלוּ בַּכ"ש הִנָּה הַמ"א וּפְר"ח בִּי"ד ס' ס"ח וְהַח"י הִבִּינוּ בַּהַד"מ
שְׁלוּמֵד בְּדַעַת הַטּוֹר שְׂסוּבָר כ"ש אִינוּ בּוֹלַע פְּלִל וְנֶאֱמַר אֲוִמֵר שְׂנָה א"א שְׁהֵרִי ז"ל הַד"מ
וּבַמ"מ פְּתַב דְּאֶפְיִלוּ פְּלִי חֶרֶס שְׁנִשְׁתַּמְשׁוּ בּוֹ בַּכ"ש לֹא מְהַנִּי לְהוּ הִיִּסְק וְכַתְּבֵי הַב"י דְּכֵן
דַּעַת רַבִּינוּ וְלֹא נ"ל דְּנֻדָּאֵי בַּכ"ש אִית לִי תַקְנָה לְדַעַת הַטּוֹר מְשׁוּם דְּאִינוּ בּוֹלַע אֶלָּא
בַּכ"ר אוּ ע"י עֲרוּי שְׁהוּא כַּכ"ר: וְלְהַבְּנֵתָם שְׂאִינוּ בּוֹלַע פְּלִל מַה תַּקְנָה צְרִיף וְתוּ אִיף ס"ד
הִכִּי מְהַטּוֹר הָא מִיָּד בְּסִי זֶה פְּתַב הַטּוֹר דַּכ"ש הַכְּשִׁירוּ בַּכ"ש (וּמִן הַח"י הִנְשַׁמֵּט זֶה לְפִי
שְׂעָה וּמְוָכְרָח לְכַתְּוֹב אֶכֶן בְּטִי"ד וְכו') א"ו לְעַנְ"ד הַד"מ אָף מְדַיִיק מְדַמְסִיִּים הַטּוֹר אֶלָּא
שְׂעִירָה לְתוֹכוֹ רוֹתְחִין ש"מ דַּס"ל דְּדוֹקָא הַבְּלוּעַ שַׁע"י עִירוּי אוּ ע"י כ"ר שְׁהוּא בְּלַע ע"י
בִּישׁוּל הוּא דַּבַּכ"ח אִין לוֹ תַקְנָה הָא הַבְּלַע שַׁע"י כ"ש שְׂאִינוּ מְבִשְׁל אִית לִיהַ תַּקְנָה דְּהִינְנוּ
הַגְּעָלָה וּמ"ש מְשׁוּם דְּאִינוּ בּוֹלַע.

ע"כ ר"ל שְׂאִינוּ בּוֹלַע בְּכּוֹלוּ יוֹתֵר מִצּוֹנֵן ע"י שְׂמַכְנִיסוּ לְקִיּוּם שְׂאִינוּ בּוֹלַע אֶלָּא פְּדִי
קְלִיפָה וְשְׂרִי בְּהַגְעָלָה פְּדַלְקָמֵן גְּבִי חֲבִיּוֹת שֶׁל חֶרֶס ה"ה הַבְּלוּעַ ע"י כ"ש וּמַה שְּׂעִדִּין
קֶשֶׁה הֵרִי הַטּוֹר י"ד בְּסִי ק"ה הֶעֱלָה הַב"י אֶלִּיבֵי דַס"ל דַּכ"ש מְפָלִיט וּמְבַלִּיעַ וּמְשַׁמֵּעַ
בְּכּוֹלוּ עֵינֵינוּ בְּזֶה בְּסַפְרֵי ק"ד בְּסִי קל"ה דִּישׁ הַבְּדִל בֵּין פְּלִי לְאַוְכְּלִים עֵינֵינוּ וּק"ל: סְעִיף יֵא
מִחֲבַת וְכו' נִשְׂאֵלְתִי לְהַכְרִיעַ בְּהוֹנְקוֹחַ שְׁנֵי לוּמְדִים נִידֵן קַעְרוֹת בְּדִיל שְׁקוֹרִין פְּלֶאֱנִי
שְׂיִסְלִין שְׁנוּהֲגִין לְאַפּוֹת בְּהֵם כֹּל הַשְּׁנָה טֹאֲרִטִין שְׁחַד אֲמַר שְׂאִין לְהַכְשִׁירֵן בְּהַגְעָלָה שְׁהֵם
פְּמוּ הָאֲגָנוֹת שְׂכַתְּבֵי הַמ"א בְּאִין חוֹלֵק לְהַצְרִיכֵם לִיבּוֹן וְה"נ הַקַּעְרוֹת הִלְלוּ שְׁהֵם מֵאֲפָה
תְּנוּר וְאִין שׁוּם רוּשָׁם שְׂמֻנוּגִית נִיכָר בְּהַ לְאַחַר אֲפִי וְחַד אֲמַר שְׂדִינֵן דִּין מִחֲבַת שְׂמֻטְגָּנִין
בְּהַ שְׂהַכְשִׁירֵן בְּהַגְעָלָה וְשׁוּב אֲמַר הַמְקִיל לוֹ יֵהֵא בְּדַבְרֵיף הִינְנוּ אֵלוּ הֵיוּ מִיְּוָחֲדִים רַק
לְאַפּוֹת הַטָּאֲרִטִין מִשָּׂא"כ אֵלוּ הַקַּעְרוֹת הָא רֹב תְּשַׁמִּישָׁן ע"י עִירוּי חֲזַר הַשְּׁנִי וְטַעַן הָא
אֲנִי פְּסִקִּינוּ בְּסַעִי ו' פְּדַעַת הַרָּאָב"ד דְּאִין הוֹלְכִין בְּתַר רֹב תְּשַׁמִּישָׁן אִם לֹא שִׁישׁ לְצַדֵּד
לְפִי שָׂא"א לְלַבֵּן אוֹתָם עַכ"ל וְהַשְּׂבָתִי אָף שְׂבִלְשׁוֹן הַמ"א שְׁהוּא קֶצֶר וְאָף פְּתַב אֶבֶל
הָאֲגָנוֹת שְׂאוּפִין בּוֹ עוּגוֹת בְּעִין צְרִיף לִיבּוֹן הִנָּה אֶפְשֵׁר לוֹמַר דְּלִהִי דִּיִּיק מִלַּת בְּעִין לוֹמַר

דוקא שאופין בו העוגות בלי יציקת שמן תחתיו אבל אפיות הטארטין ידוע שיוצקין תחילה תחתיו שומן והוי ממש דינן דין מחבת שמטגגין בו מדכתב הספר שתוכן הג"ה פ"א שיוצקין בו שמן לאפותו וא"ל א"כ מה משמענו לזה י"ל דחידושו אף דהמחבת מפסיק בין חנם התנור להעוגה משא"כ בשפוד ואספלה שחום האש שולט בתרונתו כפי הדדי קמ"ל דמ"מ חשוב תשמישו ע"י האור אמנם בהפר"ח הדברים מבוארים ביותר דז"ל וכו' דאף לדעת הרא"ש והמחבר ז"ל צריכים ליבון שהרי אינו רוחש בשמן אלא נותנים מעט שמן בטנפסין כדי שלא תשרף הפשטי"ד ואף בשפודין ואספלות עושין פן ואעפ"כ תשמישן ע"י האור מקרי עכ"ל אמנם קצרות אלו שרוב תשמישן ע"י עירווי אם ידוע שאינם ב"י אז אף הפר"ח שמחמיר מ"מ מעתיק ממסקנת תשו' מ"ע סי' צ"ו בלשון זה שאם הכלי זה שרוב תשמישו בחמין הוא פן יומא מאותו המועט שנשתמש בו ע"י האור צריף ליבון ואם אינו פן יומא הואיל ונותן טעם לפגם הוא ואין איסורו אלא מדרבנן הולכים אחר רוב תשמישו ואין צריף ליבון [וכן מבואר ההיתר מטעם זה בהרשב"א שבב"י ואף שדברי התשו' אמורים למ"ד הולכין בתר רוב תשמישן מ"מ מדהעתיק הפר"ח הדברים על מנהג המחמירין פנראה דעתו שאין המנהג להחמיר אלא בסתם ואפשר שנשתמש ע"י האור תוף מעת לעת אבל בידוע מה נשתמש תוכו תוף מעת לעת ומה מקודם הולכין תמיד אחר הידוע מה נשתמש תוף המעל"ע ואם מפל התשמישין עבר מעל"ע הולכין אחר רוב תשמישן וכן הגון להורות ובפרט שאף גוף דין דשפודין ואספלות במחלוקת שנוי שיש אמרים דחמץ התירא בלע מקרי וביותר בכלי בדיל שא"א בליבון וק"ל: סעיף כא או בערוי עיין ש"ף י"ד סי' קל"ה ס"ק ל"ג ובספרי ק"ד שם: סעיף כו הג"ה ויש מחמירין ואומרים דכלי זכוכית אפילו הגעלה לא מהני להו ומכ"ש ערוי ג' ימים לא מהני לדעה זו וטעמם פדאיתא בב"י משום דהוי פכלי חרס הואיל ותחילת ברייתו מן החול שאינן יוצא מידי דפיו לעולם.

ואע"ג דאין משתמשין בהן כ"א ע"י צונן מ"מ יש לאסור משום דפעמים שורין פתיתין של פת בתוכו ביני והוי כבוש והרי הוא כמבונשל ותימא לי על הרמ"א ז"ל הרי בסעיף כ"א מתיר פרינו יואל בכלי חרס גופייה ובחביות שמכניסו לקיום והוי ודאי כבוש ומ"מ מתיר בהגעלה וערוי משום דתשמישו בצונן כמבואר שם בטור וב"י והקא חושש להחמיר מפני ספק כבוש שע"י מיעוט דרבו החולקים לומר לילף אחר רוב תשמישו ובכלי זכוכית דרבו חולקים לומר דשיעא ולא בלע וע"כ לומר שאינו מביא דעה זו כ"א להורות מנהג אשפנז על מה הוטבע ומפני שהמנהג אינו אלא בכלי שתי זכוכית שמצוי להם לקנות חדשים בדרמים מועטין אינו יליף מיניה גפי חביות של שכר שהוא הפסד מרובה לקנות חדשים ולכן מה שמצוי פעת ששואלין על פלי זכוכית שקורין בודעליין דהיינו ממש חביות שמכניסן בהם שכר לקיום אם מותרין בערוי ודאי מעיקרא דדינא מותרים אלא שאני חושש להחמיר מפני שפיהם צר אולי לא יזהירו לנקותם יפה מהבעין שבכפילו שוליו דהיינו השמרים.

וכה"ג מחמיר הב"ח בחביות שכר שיש בו גומות פדאיתא בשמו במ"א ס"ק ל"ע: סימן תנב סעיף א' הג"ה או אם יש ס' במים נגד פלי שמגעיל או לא עיין מ"א סק"ו ור"ל פשמגעיל בשעת היתר איף צריף לדקדק אם הכלים ב"י שיהא ס' במים משא"כ בשעת איסור והכניס ב"י צריף לדקדק ואז באמת אסור להגעיל הרבה פלים א"כ יש במים ס'

נגד פולם ודלא כהח"י שפכתב ססק"ג אף מדכתב הרב בהג"ה נראה שדעתו להקל לענין פלים וכדעת או"ה כי לדעתי לא נראה מהרב מידי ומכ"ש מ"ש תחילת הדיבור ואע"ג שפגעיל הרבה פלים זה אח"ז לא אמרינו גבי פלים חוזר וניער פיון שהוא רק הגעלת פלים ע"י פמה נותני טעם דהתיירא אין מוכן לדברים אלו שהרי הרמ"א איירי בטר זמן איסור אף מה שפכתב ובפרטות שהרא"ש פכתב להדיא פרק כ"ש דכל פלי וכלי שמכניסין בו פליטת איסורו בטל בס' אמת שמשמעות יש בהרא"ש אבל יותר נוח לידחק דלא נחית שם לבאר כל פה כי אם לדחות דעת אבי העזרי מלמעבד פלוגתא בינו לבין הרשב"א ובפרט שמשמש אין טעם הגון לחלק בין פליטת פלים לפליטת מאכל והעיקר לענ"ד כדעת הש"ך ופר"ח: סעיף א הג"ה ויש אוסרין.

כבר קדמני הפר"ח להביא סמך לחומרא זו מן הש"ס עיין עליו לדברי הסמ"ק שפכתב אע"ג דבימיהם הי' מותר מ"מ עתה יש להחמיר בדורות הללו שאין בקיאים כ"כ באו"ה כדורות הראשונים ודלא פתשו' שבספר בשמים ראש שלא חתום עליה אנוש שפכתב זרות הוא זה ותולה המנהג בשבוש הקראים חלילה לא מפי הרא"ש יצאו דברים אלו ע"ש וק"ל: שם בהג"ה וכן מותר להשהות מיני קטניות.

כתב פה הח"י בשם המ"א מיני הריפות שקורין גראפין והם אסורים לפי שמלחלקין אותם במים קודם פתישה וכו' נמצא שהוא חמץ גמור ואם עבר עליו פסח אסורים ומ"ש גיסי הרב בסא"ז בשם שמעתי שהתיר זקוני הגאון למכרם לגוי כפר הייתי נושא ונותן עמו בדין זה ואמר כו' והשומע שמע וטעה עכ"ל ואני א"י מה הטעות הא לעיל סי' תמ"ט העלה דספק חמץ שעבר עליו הפסח יש להתיר ובסי' תס"ז מבואר בטור בשם הרי"ף דאפילו חטים שנתבקעו ולא ממש אינם אלא ספק חמץ ובסי' הנ"ל בח' מבואר סק"ח דכל שלא שקה שיעור מיל במים אינו בכלל חמץ א"כ גרויפין אלו מה בקף שמיד אחר שנתלחלחו במים כותשין אותם וניתז מננו הסובין ואכן קמח שמפח זה יהא נמצא שהוא חמץ גמור ודאי לענ"ד עכ"ז אינו אלא ספק חמץ דמאן יגמר ששהו מיל במים או שנתבקעו ממש וא"כ שאינם אלא ספק חמץ מה פולי האי שהתיר עכ"פ בהנאה בנמצא אחר פסח סעיף ב מיהו צריך לראות וכו' פכתב הח"י בשם תה"ד והב"ר יותר מוכחת שאין פונתו לבטל ור"ל דהא עכ"פ מבררים מתוכן קצת מהן אף שלא בדיוק וא"כ אפשר אף לשון הרמ"א במ"ש צריך לראות היינו נמי שיברר מהן באופן שהנשארים ודאי בטלים בס' ואפשר נמי דהעיון שרואה שיש סי' נגדם נמי חשוב לי מעשה מוכיח שאין פונתו לבטל וכל שאחר העיון רואה שיש סי' נגדם אף בלא ברירה קצת מהם נמי די וק"ל: סעיף ד החיטים וכו' עיין פר"ח מאריף ל'פלוג על הש"ע ומסיק הפלל העולה דכזית מצה של לילה הראשון אין יוצאין בו אא"כ הוא שמור משעת קצירה ואילך ואף בשעת הדחק ודלא פהמחבר ז"ל וכן ראיתי כדעתו מביא הב"י בשם ר"י שפכתב בשם השאלות ע"ש ואף שהפר"ח מביא דעת הראש שפכתב דרבא אף מחמיר על עצמו הי' פכתב עליו שגם דבריו לא נתחננו אצלו ע"ש ואני תמה תמה אקרא איה ס"ד לומר דשימור דלישה לא הוי שימור אף לענין שלא יצא בו ונהרי תנו להדיא חלת תודה ורקיקי נזיר עצאן למכור בשוק יוצאין בו והטעם בדרך ל"ח ע"ב דמשום דעשאו אף לצורך מצה אי לא מזדבנו חשוב משומר למצה ונהרי חלות אלו לא נשמע מעולם דליבעי שיעור מקודם לישא אלא שמשעת לישא ואילך סתמא מדבעי דליהו מצה מוכרח לשומרן שלא

נחמיצו ומזה דניק הגמרא דנשמרתם דכתיב גבי מצה אי בפשוט הוא מיותר דפשיטא דצריכים שימור שלא נחמיצו אלא דר"ל לעיכוב השימור דנאק לשם שימור מצות מצה דפסח אבל חלות אלו מה"ת ומיהכי תוסק אדעתן דליכעי שימור מקמי לישה וא"כ איך יוצאין בהן א"ו דשימור דלישה הוא דבעי דליהוי לשם מצה עכ"פ לעיכובא ולדעתי לישנא דיוצאין בו אף משמע אפילו לכתחילה נאפילו שלא בשעת הדחק ורבא אף מחמיר על עצמו הנה ואפשר מקמי דאדחי ראיתו סבר דיוצאין בו דתנו בלחמי תודה היינו בדיעבד ואיהו רוצה להוכיח דעכ"פ לכתחילה בעינו שימור מקמי לישה ולבתר דאדחי מ"מ מחמיר על עצמו הי' ויהי' איך שיהי' עכ"פ לענ"ד מוכח דיוצאין בדיעבד בשימור דמלישה ואילך ונה נדאי אין לומר דעשאו למפור בשוק איירי בדיעבדו שימור משעת קצירה דא"כ עשאן לעצמו למה אינו יוצא בהן דהא חזינו מדעביד להו שימור דלא צריף כלל ללחמי תודה אלא למצה דשמרון אף לשם מצה א"ו פנ"ל וכן מבואר להדיא לשון הרמב"ם פ"ו הלכה ט' חלות תודה ורקיקי נזיר וכו' ואם עשאן לימפור לשוק הרי זה יוצא בה שהעושה וכו' ונמצא בשעת עשייתו שמרון לשם מצה הרי שלא פתב אלא בשעת עשייתו שמרון ולא מקמי הכי כדרך כל חלות תודה ובאמת אף על הר"ן קשיא לי במה שכתב ומ"מ משמע שאם לא שמר אלא מלישה ואילך שאינו יוצא ידי חובת מצה בכך שמהנ"ל מוכח דזה לא אפשר וכבר מבואר נמי הכי בהירושלמי דביצה שמביא הפר"ח גופי' ומ"ש הפר"ח דהא דאמרין בשימור דלישה לא הוי שימור היינו עיכובא וכדמשמע מהרי"ף והרמב"ם הרי"ף כבר פירשו הר"ן ומשמעות הרמב"ם עיין בהה"מ שם ונ"ל ולא נזכר בהלכות ולא בדברי רבינו שום חלוק בין המצה של לילה הראשון למצה דשאר ימי הפסח אלא וכו' הווי לנו שהשימור אינו מעכב ולכתחילה ראוי לעשותו בכל הדגן אלא שאינו מעכב אלא בלילה הראשון שהוא חובה לאכול מצה המשומרת וע"כ ר"ל המשומרת משעת עשי' ואילך כדמבואר פ"ו הלכה ט' הנ"ל שיוצאין בחלת תודה הכלל לענ"ד פסקהש"ע הוא ברור ואמת ובהנ"ל נלענ"ד ליישב קוש' תוס' ד"ה פי מפכיתו וא"ת פיון דס"ל דבעי שימור בשעת היפוף א"כ היכי מוכח דמצנה ללתת דילמא לאו מצנה הוא אלא דצריף שימור מתחילתו עד סופו ע"ש פי התירץ קצת דוסק והנלענ"ד דהא הקשתי לעיל על הס"ד דרבא דשימור דלישה לא הוי שימור במה מתוקים המתני' עשאן למפור יוצאין בו ובנדאי משמע אפילו לכתחילה ולא כדדחקתי לעיל וגם נדאי משמע כדכתב הפר"ח דאם שימור דלישה לא הוי שימור פשיטא דנשמרתם דמעיקרא היינו לעיכובא וא"כ הא נדאי צ"ע.

אמנם הא איתא שם מקודם דהדר אמר רבא מותר ללתת משום דא"א לנקי' בלא לתינה וכו' בתר דנפיק היצור לר"פ מ"ט לא אמרי לי' מהא דאמר שמואל חטים של מנחות אין לותתים אותם הרי דרבא מדלא ידע לשהוא דשמואל נדאי כל המנחות מדצריכים להיות סולת וא"א לנקי' בלא לתינה דצריכים לתינה וא"כ שפיר פיון דסבר שימור דלישה לא הוי שימור ושימור דמעיקרא דנאק בעינו לא הי' מצי אמר דקאי על עת הקצירה דאם זה לעיכובא היכי תנו עשאן למפור יוצאין בה וכן"ל ומוכרח לומר מצנה ללתת ומאז השימור לעיכובא ול"ק המתני' דחלת תודה שהרי אף הו' לדעתו צריכים תמיד לתינה וממילא עביד להו שימור שלא נחמיצו ולהכי שפיר דעשאן למפור שהשימור מלתינה ואילך הי' אף לשם מצה דיוצא אבל נדאי לא הי' לו אפשרות לומר שימור

דמעיקרא היינו משעת קצירה לעיכוב מקושל המתני' דלעיל אף לפ"ר הא איפכא קושא למה דלא הדר בי למה לא הי' די לו כדמעיקרא בשומר דליתיה ולמה הצריף השומר מדפכי פיפי אמנם זה הי' קושל' אילו לא הדר לגמרי מדעתו מדמעיקרא והי' סובר שומר דלישה לא הוי שומר וגם דמצנה ללתות חטי דפיקסא ודמנחות אבל באמת דעת הרא"ש ברור ואמת שקיבל הדחי' דלא מוכח מידי והודה די"ל שומר דלישה הוי שומר וגם נשמע לו המיקרא דשמואל דשל מנחות אסור ללתות ולהכי פשיטא דמכ"ש דחטי דפיקסא דנאמר בהם ושמתם דאסור ללתות (ובאמת מאוד תמוה לי פסק הרמב"ם ו"ל דחטי דפיקסא מותר ללתות ובפי"ב מה' מע"ק הלכה כ' פסק פשמואל דשל מנחות אסור ללתות) אלא שרצה להחמיר לעצמו לצאת שומר דמעיקרא והוכרח להחמיר משעת קצירה שאז מונחים תחת אור הרקיע ואפשר לבא עליהם מים ושייף בהו שומר אבל לא ס"ד למימר דלפי מה דהדר בי הצריף השומר לעיכוב משעת קצירה דא"כ ודאי קשה עליו המתני' ודו"ק: סעיף ח נוהגין.

עיינ ח"י מה שמביא בשם תשו' נ"ש: נשאלתי מהתורני המנפלא הקצין מו"ה יעקב שלאגי ע"ד שפא לידו ע"פ סבה נודע לו שטחנו החטים לפסח ע"י פיס ישן והרטיים נקרו כהוגן ושאל מה נשתנה השיב השוחט כף נהגו מפני שטוחנין קודם פורים וכבר מביא הח"י בשם נ"ש כמבואר הקא ודן מו"ה יעקב הנ"ל על העבר סובר דשרי אלא ששאל על העתיד אם יש לינהוג הכי והשפתי העבר אין ובודאי שרי בדיעבד כדכתב מעלתו ואולם לעתיד דעתי נוטה ליזהר בכל קודם פורים כמו לאחר פורים הו בעיקר הרטיים והו בכיס חדש ומכ"ש אם נוהגין לנקר הרטיים שג"כ ינהגו בכיס חדש כדכתב מעלתו נמי ממ"נ וכו' וטעמא דידי כי מה שמביא הח"י בשם תשו' נ"ש דקודם ל' יום קודם פסח מותר.

עיינתי במקור הדברים בתשו' מהרי"ל סי' נ"ט ובהנ"ש. וטעם הנ"ש הוא משום דחשיב לי הנקור לחומרא בעלמא מחמת פמה ספיקות דאית בי' וגם הבטיול של קודם פסח ולפיכך כתב ואל תטעה במ"ש בש"ע סי' תנ"ז נוהגים לנקר הרטיים וכו' דזהו מיידי לאחר פורים משא"כ קודם פורים לא נהגו עכ"ל הנה דיקה מנהג זה לחומרא בעלמא ומוקמי דוקא אחר פורים כמו שדחק הדרכי משה סי' תמ"ז סק"ה למוקים מה ששמע בשם מהרי"ל על חומץ שמלאוהו תוך פלים של חמץ וכתב ואפש' דגם מהרי"ל לא קאמר אלא אם מלאוהו תוך ל' ומשום חומרא בעלמא ואני אומר אם הד"מ מוקים סתם שמועה בהכי מ"מ לא ניקח לי למוקים סתם עדות של מנהג בהכי אם טוחנין אחר פורים דוקא נהרי זה לשון מהרי"ל גופי' על השאלה תשו' נוהגין לנקר הרטיים משום דזמנין כפר טחנו בהתבואה ללתות לסולת והוי חמץ גמור דאפילו מאן דשרי ללתות היינו דישראל הקדים לטחון קודם שהחמץ אבל אינהו משהו לי במיא ומחמץ עכ"ל הרי שפתם ולא חילק ולהכי לבי אומר לי דטעם חומר מנהג זה אינו כדהבין הנ"ש מטעם חמץ שיאסר בדיעבד כי פשיטא כדכתב דהוי ס"ס ספק שפא לא נטחן שום תבואה לתותה ואת"ל שטחנו שפא ביני וביני פמה פעמים טחנו תבואה אינה לתותה וכ"ש דהוי תרתי ס"ס וגם נתבטל במיעוטו עכ"ל ולהכי דחק למוקמי דוקא תוך ל' ואני אומר המנהג הוקבע ע"פ מה שנוהגין למצת מצנה שומר משעת טחינה כדאיתא בטור בשם אביו הרא"ש וכן מעיד על מנהג זה הח"י ס"ס ק ט"ו אף ישראל קדושים הם וכו' ולכן כתבו

הפוסקים דכל המצות שלנו בחזקת שמורה וכבר מצינו בגמרא ובתוס' פ'ק כ"ש דף מ' שהחמירו בה מה שמעיקרא דדינא אין אוסר בשום ענין כדאימא בתוס' שם ד"ה כי להמענין היטב ע"ש ולפיכך פסק נמי תשו' מור"ם לובלין סי' קי"ט במה שנשאל על נשיכת השקים קמח מאכילת עכברים וכתב והנה בדקתי בהשקים ולא מצאתי בהם שום ממשות מדונבן כל פה וכו' ועפ"ז אני מורה לכם שכל אותן בעלי בתים שמצאו שקים נשוכין יקחו להם קמח אחר המשומר מקהילתינו לעשות ממנו לכל הפחות המצות לשני לילות ראשונים כדי לצאת ידי מצנת מצנה והקמח שהי' בהשקים הנשוכים יעשו ממנו מצות ניאפו קודם פסח עכ"ל.

הרי לה להדיא דלמצת מצנה מצריף שמור מעלי' מכל חשש בעלמא אף שאינו אוסר ולהכי נהגינן נמי לנקר הרחיקים ולקח כיס חדש כדי שיהיו כל המצות שלנו בחזקת שמורה משעת טחינה לכל הפחות בלי שום מיחוש שבעולם אף מה שאינו אוסר כלל ולפ"ז נדאי אין הבדל בין קודם פורים או אחריו ומעתה אתם התרדים לדבר ה' אם תפצים אתם לשמוע לי לא מן החיוב אלא מן הצד הי"ט עוד תטחני ע"י ניקור הרחיקים וכיס חדש שעור מצת מצנה ללילות הראשונים ויתר הקמח תאפו קודם הפסח כדהורה המ"ל ז"ל עכ"ל בהתשובה אמנם תו פתבתי לעצמי דכל חילוקו של הנ"ש בין טוחן ל' יום קודם פסח אף לשטתו ואף שהח"י מעתיקו אין דעתי נוחה בו כלל כי מה הבדל מצינו בדבר שעושה בכינון אף לשמרו לפסח מ"ש תוף ל' לקודם ל' והרי בגוף הדין הנאמר בגמרא לענין בדיקה ביוצא לדרך לחלק בין תוף ל' לקודם ל' מבואר דבדעתו לחזור תוף הפסח חייב אפילו מר"ה ומכ"ש במה שמכין לאכול דוקא תוף פסח ומה שפתבתי שדימהו לחומץ יין שמלאוהו בכלי חמץ באמת אין דומה כלל כי שם ע"כ הסבירא שמה שמילאוהו קודם ל' מפני שאז עדיין לא חל חובת ביעור ודין שואלין ודורשין אינו מחויב לשום על לבו שישאיר ממנו לפסח ולהכי כשמגיע פסח הוי דיעבד גמור ושרי מה שאין כן במילא תוף שלשים כבר מחויב לשום על לבו אולי יותיר על פסח ונחשבוהו פעושה לכתחילה כדי לשותו בפסח והחמירו בו אבל במכין על חג הפסח הנשמע או נראה כזה לחלק בין עושה קודם ל' לאחר ל' כמו שזה נתבטל קודם פסח כן זה ואם מ"מ נוהגין להחמיר אף לשטת משום החשש איסור דאין מבטלין איסור לכתחילה ואין עושין ס"ס לכתחילה פכה יש להחמיר אף קודם ל' מה שמכין אף לפסח גם אין לומר שהולך בשטת הח"י סי' תמ"ז ס"ק ט"ז דבשעת היתר לא מקרי מבטל איסור לכתחילה כי מלבד מה שהשגתי על דין זה והעלתי פדעת הפר"ח בסי' תנ"ג וכן מוכח מינ' ובי' גופי' שלא דן אלא משום אין פונתו לבטל ולא משום דשעת היתר הוא אף גם לשטת הט"ז וח"י נמי כן הוא שעת היתר תוף ל' כמו קודם דמשום השואלין ודורשין לא מקרי שעת איסור לכן הברור בעיני דדינו לאו דסמכא הוא ומכ"ש פנ"ל שעושין ממנו מצת מצנה בנדאי אין שום צד להקל אף קודם ל' ודוק: סעיף הנ"ל ונוהגין שקמח ראשון וכו' לפי משמעות תשו' מהרי"ל סי' נ"ט המנהג זה אף לסלק טענת הנשים שאומרים טוב יותר ליטחן אחר טחינת דגן בלי ניקור כי הניקור מקלקל הקמח א"כ מ"ש הח"י ס"ק כ"ה ולפ"ז אפשר וכו' נדאי נמי הוא: סימן תנד סעי' א' ויוצא במצה מסולת נקי' ביותר כתב הפר"ח מדקתני ת"ר יוצאין בפת נקי' ובהדראה ובסריקין המצויירין ואע"פ שאמר ואין עושין סריקים

וכו' ומדעריב ותני להו אהדדי משמע שדינו שנה וכי היכי דסריקין אסורים לכתחילה ה"ה נמי לאידך פת נקי' והדראה וכו' ע"ש.

ולא דק בזה דנדאי מוכח דיוצאין בפת נקי' ואפילו לכתחילה וממילא ה"ה בהדראה שיהי בדף מ' דייק רבא מברייתא זו דמותר לתנות דתניא יוצאין בפת נקי' ואי אפשר לנקי' בלא לתיתה ואילו דיוצאין היינו אף דיעבד מהיכי יש ללמוד דמותר לכתחילה לתנות הא אפילו מאן דאוסר לתנות פי לא נתבקעו שרי א"ו דיוצאין היינו לכתחילה וק"ל: סעיף ג עיין בגמרא ובטור וז"ל הרא"ש ורבינו האי פ"ה האי דחלוט הוא לחם העשוי בשמן חלוט של בעלי בתים הילכך אין יוצאין בו לפי שהוא מצה עשירה וחלוט שחלטו ברותחין יוצאין בו אם חזר ואפאו גם לפי זה צ"ל דהכא איירי בבלייתו קשה ולקמן בבלייתו רפה איירי דהכא קרי לי' לחם אלא דלא הוי לחם עוני ולקמן אפילו לחם לא הוי ולפ"ר יש לתמוה דדלקא לעולם אפילו בבלייתו רפה איירי ומה דאקרי לחם היינו משום דאיירי בחזר ואפאו ולקמן דלא מקרי לחם בלא חזר ואפאו וכן מביא הר"ן בשם רבינו אפרים תי' זה בסגנון זה וע"כ לומר דלא משמע להרא"ש סתם לשון פרט לחלוט דוקא בשחזר ואפאו אלא משמע לו פרט לחלוט כשאכלו ע"י חליטתו ומוכרח לשנויי דאיירי בבלייתו עבה כנלענ"ד אלא שהפר"ח העתיק דברי הרא"ש בלשון ר"ה ואף מקשה לפי ר"ה מה איירי חלוט אפילו נאפה נמי דהא הוי מצה עשירה ומשני דבאמת הא איירי בדהדר אפי' ולדעתו לשיטתו לא משני מידי דמ"מ קשיא מה חידש בברייתא במה דקתני פרט לחלוט מן הברייתא שבדף ל"ו דאמר ר"ע פרט לעיסה שנלושה ביין ומדוע נמי תפס הלשון פרט לחלוט ולא פלשון ר"ע עצמו ולהמבואר לעיל בהרא"ש שהוסיף לבאר הכי פ"ה ר"ה עיקרו פדי להעמיד הברייתא פרט לחלוט בדלא הדר אפי' ודאי דלא משני אבל באמת קושיותו מעיקרא לק"מ דעיקר החידוש לר"ה היינו דלא תימא דוקא בגילש גוף העיסה ביין הוא דהוי מצה עשירה אבל אם תוף העיסה לא בא אלא מים ולא גילש כלל במשקים זולת מים אלא שחלטו בשמן ה"א דזה לא מדיק ולא מקרי משום הא מצה עשירה כמו שאינו מדיק בלחמי תודה הרביעית המתחלק בדף ל"ח ע"ב קמ"ל התנא דחלוט לבד בלא לישה נמי ממועט וזה ברור ומ"ש תו ותדע דהא לר"ה אפילו בלייתו עבה פל שלא אפאו בתנור לא מקרי לחם א"י היכן רמוז זה בדברי ר"ה ומהרא"ש לפירושו מבואר איפכא וכנ"ל ואי משום שהטור כתב בשמו דאפילו בלייתו עבה וחלטו ברותחין והדר אפי' יוצאין בו ומשמע הא אי לא הדר אפי' אין יוצאין בו ומשום דאינו לחם ודאי לפי העתקת הפר"ח לשון ר"ה יש לדקדק מדמוקים להחול' אפילו בבלייתו עבה ומ"מ הגמרא דייקא פיון דהדר אפי' לחם קרינא בי' משמע אבל בלא הדר אפי' לאו לחם הוא אבל באמת לשון זה אינו פלל בדברי ר"ה והטור הוא שכתב הכי בשמו פיון שמוכח עכ"פ מפירושו דהחליטה ברותחין אין לה ענין פלל למצה עשירה ממילא פשיטא דפליג על ר"ת דנינו וסובר דאפילו בלייתו עבה וחלטו והדר אפי' יוצאין בו אבל מ"מ י"ל דלא איירי בהחול' כ"א בבלייתו רפה דעל זה דייק פיון דהדר אפי' אבל בעבה באמת נמי יוצאין בו אפילו לא הדר אפי' אלא משום דזה אינו יוצא אליבא דר"ה אלא לפי הרא"ש בדבריו משא"כ לפי הר"ן משמ' דר"א ז"ל די"ל דזה נמי פונת ר"ה וא"כ י"ל דלא סובר פלל ר"ה כר"ת דבלייתו עבה אפילו לא הדר אפי' מקרי לחם לא העתיק בשמו אלא במה דבנדאי פליג דהיינו בחזר ואפאו ודוק: סעיף

ד הָגָה וּלְעֵנֶן בְּרָכָה וְכו' עֵינֵי ח"י וּמ"ש וּדְלָא כּמ"א וְכו' הֵם דְּכָרִים בְּרוּרִים וּכְבָר פְּתֻבְתִּי
בְּצַד מ"א דִּידֵי שָׁם וּמ"ש וְאֶפְשָׁר אֵין לוֹ מוּבָן דְּהָא דִּין זֶה מִחֲלָה נִפְקַד וְשָׁם הִי יֵאוּשׁ
וְשִׁינוּי מַעֲשֵׂה אִמְנָם מֵהַ שְׁדֻחָה קִוְשִׁי הַמ"א וְכִתְבִּי דְלִק"מ דְּאִסּוּר לְבָרָךְ עֲלֵי הַיְיָנוּ בְּגִזּוּל
גְּמוּר פְּדֵא מְרִינוּ הָרִי שְׁגִזּוּל סָאָה מִשְׁא"כ הֵתָם הוּא רַק חֲשֵׁשׁ רְחוּק מִשּׁוּם חוּמְרָא דְּמִצְוָה
בְּעֻלְמָא מִחְמִירִין מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּא בְּעֵבְרִיָּה בְּזֶה עֵינֵי סִי' ח' בִּט"ז סק"ח מִשְׁמַע דְּחֲשֵׁשׁ
בְּרָכָה לְבִטּוּלָה חֲמוּר מִחֲשֵׁשׁ עֵבְרִיּוֹת בִּיטּוּל מִצְוָה וְתוּ דְלָא מִשְׁמַע הֵכִי מְהֵרָן פ' לִוְלָב
הַגְּזוּל שְׁהָרִי כ' אֶבֶל כָּל שְׁקִנְיָה בְּתַחֲלִיל בְּלֵא סִיּוּעַ הַמִּצְוָה שׁוּב אֵין בּוֹ מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּא
בְּעֵבְרִיָּה וְהַיְיָנוּ דְּמִקְשִׁינוּ בְּגִמְרָא עֲלֵה דְהִנְהוּ אֲוֹנוֹפְרִי וְלִקְנִינְהוּ בְּשִׁינוּי הַשָּׁם וְנִקְנִינְהוּ
בְּשִׁינוּי מַעֲשֵׂה דְּמִשְׁמַע דְּכָל שְׁנִיקְנִין בְּתַחֲלִילָה קִוְדָם הַמִּצְוָה לִיכָא בִּי תוּ מִשּׁוּם מִצְוָה הַבָּא
בְּעֵבְרִיָּה (וְהָא דְלָא מִיִּיתֵי רְאֵיִתּוּ מִדְר"ה גּוֹפִי' דְּהִיכִי שְׁנִיקְנָה ע"י יֵאוּשׁ בִּיִּדְיָהוּ וְשִׁינוּי
רְשׁוּת בְּיָדוֹן דְּאֵין בּוֹ מִשּׁוּם מַה"בַּע דְּשָׁם וְדָאִי שְׁפִיר דְלָא הוּי מִצְוָה הַבָּא בְּעֵבְרִיָּה מִשּׁוּם
דְּבִהֲתִירָא אֲתָא לִידְנִי פְּדֵאִיתָא טַעַם זֶה בְּתִשׁוּי הַרְשָׁב"א סִי' תַתְקַמ"ח וְהוּי כְּמוֹ אֲבִינְדָה
ע"ש) הָרִי חֲזִינוּ שְׁמִבִּיא רֵאִי מְזֵה לְגִזּוּל וְדָאִי וְאִלָּם בְּעִיקָר הַדִּין הַמְבִּיא שָׁם בִּש"ע שְׁאֵין
לְבָרָךְ וְהוּא מִתּוֹס' רִישׁ פְּרָק לִוְלָב הַגְּזוּל סוּף ד"ה הָא וְהָר"ן שָׁם צ"ע חֲדָא הַתּוֹס' בְּעֻצְמָם
סְפוּקֵי מְסַפְקָא וְכִתְבוּ וְהָא דְּמִשְׁמַע בְּרִישׁ הַגְּזוּל בְּהִיּוּא דְּגִזּוּל סָאָה דָּאֵע"ג דְּשִׁינוּי קוּנְהָ
חֲשׁוּב מִצְוָה הַבָּא בְּעֵבְרִיָּה וְכו' הֵתָם דִּיחֻוּי בְּעֻלְמָא א"נ שְׁאֵנִי בְּרָכָה דְּאִיכָא נְמִי הַזְּכָרָה
לְשָׁמִים וְתוּ הָרִי בְּתִשׁוּי הַרְשָׁב"א הַנְּל' בְּהִדְיָא ס"ל דְּמְבָרָךְ דְּז"ל אַחְרֵי שְׁבִיָּאָר דָּאָרְף
דְּקִי"ל יֵאוּשׁ פְּדִי לֹא קָנָה מ"מ אִם יֵשׁ עִם הַיֵּאוּשׁ שִׁינוּי שָׁם וּמִכ"ש שִׁינוּי מַעֲשֵׂה דְּקִנְיָ
פְּתַב וְהָא דְּחֵנּוּ הָרִי שְׁגִזּוּל סָאָה וְכו' אֵין זֶה מְבָרָךְ אֶלָּא מְנָאֵץ יֵשׁ מִי שְׁפִי אַעפ"י שְׁקִנְיָה
מ"מ אֵין רֵאִי לְבָרָךְ עֲלֵיָה וְאֵין מְחֻנּוֹר דְּבִלְיָלִב וְהַדָּס הַגְּזוּלִין הָרִי מְבָרָךְ עֲלֵיָהֶם (וּמֵאֵין
נִשְׁמַע לוֹ דְּמְבָרָךְ עֲלֵיָהֶם אִם לֹא מִפְּתַח קִוְשִׁי הַגַּמ' פְּדֵהֲקִשָּׁה הַמ"א) אֶלָּא מְסַתְּבָרָא הֵכִי
קְאָמַר אַעפ"י שְׁהוּא מְבָרָךְ עֲלֵיָה מ"מ מִתּוֹף גִּזּוּל בָּא לִידּוֹ וְגִזְלָן הוּא מוּטָב לוֹ שְׁלֵא גִזּוּל
וְלֹא בִּירָךְ וְכֵן הָרֵא"ש פְּרָק שְׁלִשָּׁה שְׁאֶכְלוּ הַלְכָה ב' פְּתַב לְהַכְרִיעַ כְּהָרָא ב' דְּבִאֲכָל דְּבַר
אִסּוּר מְבָרָךְ עֲלֵי וְכֵן מוּכַח מְהָא דְּאִמְרִינוּ בְּפִרְק הַגְּזוּל הָר' שְׁגִזּוּל סָאָה חֲסִים וְכו' אֵין זֶה
מְבָרָךְ אֶלָּא מְנָאֵץ מִשְׁמַע שְׁחִיב לְבָרָךְ אֶלָּא שְׁפִרְכְּתוּ הִיא נִיאוּץ.

הָרִי לָךְ בְּהִדְיָא שְׁסוּבֵר נְמִי כְּהַרְשָׁב"א דְּמְבָרָךְ (וּבְאַמַּת קִשָּׁה לִי עַל הָרֵא"ש ז"ל אֵיךְ
מְבִיא מְזֵה רֵאִי לְסַתּוֹר דְּעַת הַתּוֹס' בְּאוּכַל דְּבַר אִסּוּר הָרִי רֵאב"י אֵינְרִי בְּתַר שְׁקִנְיָה
הַגְּזִילָה בְּשִׁינוּי הַשָּׁם וְשִׁינוּי מַעֲשֵׂה וְאֵף דְּמִים הוּא חִיב וְלִהְיִי מְבָרָךְ עֲלֵיו אֵף שְׁהוּא
נִיאוּץ אֶבֶל בְּאוּכַל דְּבַר אִסּוּר גּוֹפִי' דְּהוּי הַבְּרָכָה מִצְוָה הַבָּא בְּעֵבְרִיָּה מִמֶּשׁ שְׁפִיר פְּסַק
הַרְמַב"ם דְּלָא לִיבְרָךְ תַּדַּע הָרִי הַרְשָׁב"א הַנְּל' נְמִי פִי כְּהָרֵא"ש דְּמְבָרָךְ וּמ"מ מְבִיא
הַכ"מ פ"א מֵהֶלְכוֹת) (שְׁמִסְכִּים עִם הַרְמַב"ם וְצ"ל דְּלֵהֲרֵא"ש ז"ל מִשְׁמַע לִי לִישְׁנָא
דְּרֵאב"י הֵכִי דְּלִיבְרָךְ אֵף לְמ"ד שָׁם בְּהַגְּזוּל דְּס"ל שִׁינוּי בְּמִקּוּמוֹ עוֹמֵד ע"ש וְק"ל) הָרִי
חֲזִינוּ הַרְשָׁב"א וְהָרֵא"ש תְּרוּנוּיָהוּ ס"ל עכ"פ בְּתַר שְׁנִיקְנָה בְּיֵאוּשׁ וְשִׁינוּי מַעֲשֵׂה דְּמְבָרָךְ
א"כ מְהָרֵאִי לִידְחֻק קִצָּת וְאֶפְשָׁר אֵף מֵהַ שְׁפִתְבוּ תּוֹס' א"נ וְכו' ר"ל דְּלִהְיִי חִישְׁבוּ מִצְוָה
הַבָּא בְּעֵבְרִיָּה וְלַעֲלוֹם דְּמוֹדוֹ דְּבַעֲי בְּרָכָה וְאֵף לַעֲנֵן דְּלִיָּהוּי מְנָאֵץ חֲשׁוּב לִי מִצְוָה הַבָּא
בְּעֵבְרִיָּה וְלִהְיִי לַעֲנֵן ד' גּוֹף הַדִּין הֵכִא וְהֵתָם צ"ע לְדִינָא וְשׁוּב לְהַרְשָׁב"א וְדָאִי ל"ק קִוְשִׁי
הַמ"א דְּדִילְמָא מִש"ה הַזְּהִיר ר"ה דְּלָא לִיגְזוּזוּ הֵם כִּי הִיכִי דְלָא לִיָּהוּי בְּרַכְתָּם מְנָאֵץ דְּזֶה
וְדָאִי לֹא נְאָמַר אֶלָּא בְּגִזְלָן מִמֶּשׁ וְלֹא בְּאִנְפוֹן דְּאֲוֹנוֹפְרִי שְׁעִיקָר הַגְּזוּלִין הִי הַנְּכָרִי שְׁגִזּוּל

הקרע משא"כ אילו הי' שנין על גזילה דבתר השינוי דלא ליכרף עלי' משום מהבב"ע אין נראה לו לחלק ואף באופן זה לא הי' מקשה מידי וליגזוז אינהו דויק סימן תנה סעי' ג' פושרין כתב הח"י ומבואר בטור וב"י דבהנאה לכ"ע מותר אף בלש בחמין בהטור אינו מבואר אלא בהב"י מביאו בשם הא"ח וצ"ע בגוף הספר כי אפשר קאי בשטת רש"י דעיקר האיסור בדיעבד וא"כ פשוט לחלק בין הנאה לאכילה אבל אם סובר פמשמעות הרי"ף ורמב"ם דמשום ספק חזמוץ מחמירנו אף בדיעבד צ"ל דמסתביר לו לחלק דבאכילה דאיסור פרת החמירו משא"כ בהנאה דאינה אלא איסור לאו אבל צ"ע ביבמות דף קי"ט דמסיק רבא מה לי איסור לאו מה לי איסור פרת ועי' במ"ל פ"ב מה' י"ט מאריף בפרט זה ואולם להרמב"ם דס"ל אין לוקין על לאו של הנאה ניקא מ"מ לחלק ואין פן שטת התוס' ועיין פ"ה מהלכות יסודי תורה במ"ל: סימן תנו סעי' א' עיין ח"י פתב וכן שמשמעות גם אני ואף אני שערתי בהיותי בק"ב במדינת ברנדיבורג והוא מדת שני קווארט בצמצום בלי שום עודף או חסור מאומה: בח"י ססק"ט מסיים ומ"מ טוב להזהיר וכו' רק שיעור קב אחד והוא ט"ס וצ"ל עשרון אחד כי השעור חלה הוא קרוב לשני קבין: סימן תנו סעי' א' הג"ה כדי לברר דין מצות שנגאפו קודם י"ט ונשפח להפריש חלה עד שבת או י"ט פיצד דינן הנה איתא סי' תק"ו סעי' ג' הלש עיסה בעי"ט אסור להפריש חלה בי"ט ומכ"ש בשבת אלא אכל ומשייר קצת ולמחר מפריש מן המשוייר חלה אמנם בהגהות רמ"א בי"ד סי' שכ"ג על מה דאיתא שם בש"ע דחלת ח"ל אם רצה לאכול תחילה ואח"כ יפריש בח"ל מותר כתב ודוקא לעיסה שנתחייב עם חלה זו יכול ליפטר שלא מן המוקף אבל עיסה שגילושה בפני עצמה אין מפרישין חלה מעיסה אחרת שלא מן המוקף והוא ממה דאיתא שם בב"י וכתב עוד סמ"ג פתב מורי הר"י בשם הר"ר אלחנן דהא דאמרינו אוכל והולך ואח"כ מפריש זהו פשנתחייבה פל העיסה ביחד פשגילושה ביחד אבל במצות שפל אחד נתחייבה בחלה לבדה סברה הוא שלא יועיל בלא הקפה לפטור את פולם ומדכתב שלא יועיל משמע אפילו בדיעבד אינו מועיל וכן מביא הב"י בס' תק"ג הקא לשון זה בשם הגאון מיימון פ"ג מה' י"ט (ובמיימוני שלפני לא מצאתי) וכתב עליוהו וכן נראה בדברי תוס' ורא"ש פ"ק דביצה.

ומ"ש שכן נראה מתוס' אמת אבל מהרא"ש עיין לקמן ומתוס' היינו מה שכתבו שם דף ט' ד"ה גלגל והיכי דשכח ולא הפריש מן הפת בעי"ט קי"ל דחלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש וא"כ ישיר מן הפת מפל אחד ואוכל השאר ולמחר יפריש חלה וצריף שתהא גדולה כדי שיהי' לה היפר אחר הפרשה והיכי דאפה עריבה מלאה עיסה מעי"ט ושכח ולא הפריש מעי"ט ישיר פת אחת בשביל פולם עד למחר מפני שגבולן פאחד אבל במצות אם שכח ולא הפריש צריף לשיר מפל אחת ואחת מפני שגבולן פל אחת ואחת בפני עצמה (ר"ל העיסות שמהן נחלק למצות) ולמחר יניח פל התתיכות בסל אחד ומצרפן לחלה ויפריש מפולם אחת ומיהו וכו' וכן מביא הב"י בא"ח הנ"ל בשם הג"מ שכתבו הכי בשם סה"ק בלשון זה עצמו לאפוקי מלשון הגהות הרא"ש פ"ק א"ע) ודבריהם צריף ביאור דנהי דבמה שמצרף התתיכות בסל נעשה מוקף הנשאר מהתתיכות אף דבאו מעיסות שגבולן בפני עצמו פל אחת בשיעור חלה ונתחייבו בחלה נפטרו במה שמפריש מפולם אחת במוקף אבל קשה במה נפטר מה שאכל כשמפריש רק מכולן אחת הרי מה שאכל הנה מן עיסה אחר שהחלה בא ממנו ועיין נמי נדה דף ז' שם כתבו ונכון

בפסח להגיע כל המצות בסל פשמפרישין אחת על פולם דאין הסל מצרפן לכה ואע"פ דאמרינו חלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש אע"ג דאין מוקף למה שאכל פבר היינו בעיפה שגלושה יחד והיתה פבר מחופרת הקילו בתרומת ח"ל עכ"ל ונהי דא"כ צ"ל שמה שפיתבו בביצה ולמחר יניח כל החתיכות בסל היינו עם נגיעה דמסתמא בסל אחד נגיעה היא אפתי קשה מה יועיל חתיכה אחד למה שפבר אכל (ובספר חמד משה שהובא לפני לשעה זו סי' זה דין ג' פוסק הכי בפשיטות ואינו מרגיש) ובע"כ לומר דאזלו בזה בסברתם שבכורות דף כ"ז ד"ה אוכל שפיתבו משמע דלא בעי מוקף מיהו הייתי יכול לפרש שבאחרונה לאחר שפריש התרומה ישאיר מכריו שיתקיים בו מוקף והזכיר נמי סברא זו הר"ן פ"ק דביצה דז"ל וכתב ר"ת דמהא שמעינו שאין צריך להפריש מן המוקף בחלת ח"ל אבל מי שאומר שצריך להניח בסוף יותר משעור חלה כדי שפריש מן המוקף ונדגמא לסברא זו איתא בהר"ש מס' חלה פרק ג' משנה א' הביאו התו"ט שם) והנה הברור דלא חישבו זה למוקף ברור לומר הואיל שבהפרישה זו נתקיים הפרישת מוקף יועיל אף למה שאינו מוקף דזה מוכח מפירושם שם עצמם במס' נדה הנ"ל ד"ה מקפה דאיני בשני עיסות והרבה אף מעיפה הטורה דא"כ מה הוצרך כלל להקיף ע"י בביצה ע"ש ודו"ק א"ו דאף מקלישים בזה הקולא בח"ל וסברו התוס' דאף קולא זו דליהוי זה חשוב מוקף אף למה שפבר אכל זה לא הקילו אלא בעיפה א' שמכיון שנתקיים בעיפה זו מוקף מועיל אף למה שפבר אכל אבל בשני עיסות אינו מועיל מה שבהפרישה זו נתקיים מוקף דליהוי חשוב אף על מה שאינו מוקף אפילו בחלת ח"ל ולהכי מצרכו שישאיר מקל מצה חתיכה ולמחר יצטרפו החתיכות ונמצא נפטר כל החתיכות במוקף במה שלוקח אחד מהן לחלה נמצא למפרע כל מצה ומצה שאכל נתקיים באותו עיפה עצמו שאכל ממצה דילי' הפרישת מוקף בחתיכה שהשאיר ושפיר מועיל בח"ל כדין עיפה אחד ודו"ק (ודלא כהח"י ס"ק ו' בהג"ה דנראה פתב דבריו ע"פ דבריהם אלו ודבריו שלא בעיון ונפה הגיה אותם).

אמנם להרא"ש ז"ל לא נראה סברא זו כל עיקר ולהכי פתב פ"ק דביצה אף דלפני הכי פסק דלא פריש"י אלא דצריך שיניח יותר מפדי חלה כדי שיהיה שיריה ניפרים מ"מ פתב ומיהו מוקף ודאי דלא בעינו מדמשניר ואוכל והולך ואח"כ מפריש וכן הג"מ הנ"ל שבב"י פתב שפתב פדברי תוס' בשם סה"ק פתבו ומיהו נראה שטוב ונכון שפריש מקל אחת ואחת דלא מהני צירוף סל למה שנגאכל פבר והיינו משום דס"ל נמי דזה אין סברא שיועיל מה שחלק ממנו מוכשר בהקפה למה שפבר אכל אלא דבעיפה אחד המקויב פאחת הקילו בפשוט לתרום שלא מן המוקף ובשני עיסות אף בח"ל לא לכן מצריך ליפרוש מקל חתיכה וחתיכה שמשאיר דהיינו גוף דין דבחלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ובזה תדע פי דין ג' שבספר ח"מ הנ"ל ליתא אלא שצריך שפריש חלה משני השוירים פדעת הג"מ ופירושו בתוס' ובהגהות מיימון הוא מגומגם מקל צד ואין רצוני להאריך בבקיטול ואולם כל זה לדעת התוס' והגולונים עמהם אמנם לענ"ד הברור דהרא"ש פליג וס"ל דאפילו בשני עיסות הנלווים בפני עצמן וכל אחת שעור חלה בחלת ח"ל יוכל לאכול מה דבעי ולהפריש מן הנותר מאחד על חבירו שלא מן המוקף ולהכי משמיט כל עיקר דין מצות שבתוס' והכי מוכח פ"ק דביצה שפתב ומיהו מוקף ודאי לא בעינו וכו' ומה שנהגו בפסח להניח כל המצות בכלי אחד בשעת הפרישת חלה

לאו משום דבעינן מןקף אלא משום דנהגו למיפא קפינא קפינא קפינא הרי מבנאר הא אי הוי בעינן מןקף בח"ל הנה המנהג שפיר אף דבאמת מסיק באלו עוברין וכן בהלכות חלה דהיכי דהעיסות הנה בהן פשעור משום מןקף לחוד לא בעינן צירוף פלי אלא קרוב וסמוך מ"מ הנה אפשר להסמיך המנהג ע"פ דעת רש"י ז"ל דאף למןקף בעי צירוף פלי משא"כ פשהוכיח דלחלת ח"ל לא בעי כלל מןקף קשיא ליה המנהג (ואילו דס"ל פתוס' דבמצות הבאים מן עיסות שפול אחד בפני עצמו הנה פשעור צריף מןקף אף בח"ל אם רוצה להפריש מאחד על הכל מה תו קשיא ליה על המנהג למה דס"ד שנהיה בעיסות פשעור א"ו דלא ס"ל שום הבדל ותמיד לא בעי מןקף וכדעת ר"ת שבהר"ן פ"ק דביצה ומכרח לשנויי שהוא משום שנהגו וכו' ומה שהקשו הב"ח וט"ז וח"י דברי הרא"ש אהדדי מפך א"ע ומפך זה הוכיחו דהרא"ש מודה בשני עיסות הברור דעל הרא"ש מעיקרא לק"מ דשם לפרש המתני דאיירי בא"י פדכתב גמי הפר"ח (ודע דדברי הרא"ש הנ"ל צ"ע במ"ש ואם הנה מפריש וכו' הוא פולו למותר אלא אחרי שנהגו בקפינא קפינא פשיטא שצריכים צ"ס פדי שיתחייבו בחלה פדאיתא פסחים מ"ח ע"ב דלא ליהגוי חומררא דאתי לידי קולא דמפקע ליה מהחלה.

ובהסמ"ג באמת פתב ומה שנהגו וכו' ומפני שנהגו וכו' בפחות מכשעור ומצדן להתחייב בחלה) עכ"פ הוכחה הנ"ל מבנארית מדעתו ברור וכן נראה מהסמ"ג שמתחילה פתב בלשון הרא"ש בעיניו דנשמע מיניה דאף לשני עיסות פשעור אין צריף בח"ל מןקף ועליה פתב אמנם פתב מורי וכו' והיינו מה שהעתיק הב"י הנ"ל בשמו וכלומר דלדעה זו המנהג בפשוט הגון ואפילו לשום פשעור עיין תמצא פדברי ואולם לשון הטור ודאי מבנאר דבשני עיסות צריף מןקף אף בח"ל כי מה שהפר"ח מפרשו בא"י הוא דבר שאין לו שחר דנדאי לדין בח"ל איירי ומכ"ש שפירושו במה שפתב הטור ואם שכתב ואכל הוא מגומגם מפל צד ואין צורך להשיב עליו ומה שפי' בו הספר ח"מ הנ"ל בלשון זה ומ"ש הטור ואם ידוע שנהיה בעיסה פשעור חלה ושכתב להפריש עד לאחר אפיה אפילו צ"ס לא צריף אלא יקריב כל הפירות יחד ויטול מאחד על פולם פננתו דקאי על מה שלמעלה שלש עיסות הרבה וידוע לו שבעיסה אחד מהן הנה בו פשיעו' א"כ אין צריף רק מןקף כמ"ש הש"ך שהבאתיו לעיל דין ג' ולא בעי צ"ס הנה תלה עצמו באילן גדול אבל פבר פתבתי בספרי קנין דעה בס"ס שכ"ה בלשון זה הש"ך מביא בשם הב"ח ונראה דבשני עיסות וכו' וכדלעיל סי' שכ"ד סעי' י"א ובמח"כ הוא שגגת הוראה כי עיין לעיל סי' שכ"ד בדברי עצמם שבנק"ה דשם איירי שהשאור בא מעיסה גדולה שנהיה בו שיעור חלה והשאור גופיה הנה מחויב בחלה ושפיר אבל הכא עיסה זו שאין בו פשעור ממ"נ או יאכלנו בלא חלה דהא לא נתחייב בחלה אלא שרוצה לצאת ידי האיסור של הפקעת חלה ומה יועיל מה שמפריש עליו מן המחויב פינון שלא נצטרף בסל ונשאור פטור.

ואדרבה איסור עביד שמפריש מן החיוב על הפטור דמי איכא למ"ד דהקפה אפילו ע"י גייעה תחייב לפחות מכשעור בלא צירוף סל. לכן פי' זה ג"כ נדאי אינו א"ו דהטור בשני עיסות פשעור איירי ואי משום מה דכתב הט"ז תוף סק"ה אבל בטור א"א לומר פן שהרי פתב ואם ידוע שיהא בעיסה שיעור חלה לדעתי לק"מ שהרי לפני זה גמי פתב טוב לקרב העיסה יחד ולא פתב לקרב העיסות וכן פתב ואם לא הפריש מן העיסה ור"ל מן העיסות וה"נ ואם ידוע שיהא בעיסה ר"ל כל אחד מן העיסות הנה בו שיעור חלה ומה שפתב

אפילו אם שָׁכַח וְאָכַל קֶצֶת יִפְרִישׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ דְּחִלַּת ח"ל וכו' הֵינּוּ נָמִי מֵהָהוּא טַעַמָּא דְכִינּוּן דְּבִשְׁנֵי עִסוֹת צָרִיף מְוָקָף אֵין רָאוּי לְאָכּוֹל בְּלֹא הַפְּרָשָׁה מִקְוָדִם: וּמָה שֶׁפָּתַח יִפְרִישׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ לַעֲנִיד ט"ס הוּא וצ"ל מִן הַמִּזְבֵּחַ דְּבִלָּא זֶה לְשׁוֹן עַל אֵינוּ הֶגְוֵן ור"ל אִם שָׁכַח וְאָכַל קֶצֶת מִצֶּה וְלֹא פָּוְלָה יִפְרִישׁ מִן הַמִּזְבֵּחַ דְּהֵינּוּ מִן אוֹתָהּ מִצֶּה שֶׁאָכַל מִיָּנֶה יִפְרִישׁ וְלֹא מִצֶּה אַחֲרַת דְּאִילוּ יִפְגַּע בְּמִצֶּה שֶׁאֵינָהּ מִן עֵינָהּ זֹו וְנִמְצָא דְּאָכַל טְבָלִים מִשָּׂא"כ כְּשֶׁמִּפְרִישׁ מִמִּזְבֵּחַ זֹו דְּאָכַל מִיָּנֶה הָרִי פּוֹטֵר אָף מָה דְּאָכַל וּע"ז שֶׁפִּיר מְסִיִּים בְּטַעֲמוֹ דְּחִלַּת ח"ל וכו' כְּנִלְעַנֵּד פִּירוּשׁוֹ וְדִלָּא כְּמוֹ שֶׁרוֹצֶה הַב"ח לְלַמּוֹד מִדַּעְתּוֹ דְּאָף הַנְּאָמַר חִלַּת ח"ל אוֹכֵל וְהוֹלֵף אֵינוּ אֵלָא דִּיעֲבַד וְכֵן פָּתַח הַמ"א שֶׁמִּשְׁמַע מֵהַטּוֹר דְּלִיתָא כְּדָמוּכַח מִהָרָא"ש הַנְּ"ל: דְּאִילוּ כֵּן מָה קִשְׂיָא לִי עַל הַמְּנַהֵג שְׁרוּצִים בְּמִקְרִיף לְכַתְּחִילָה א"ו דְּאָף לְכַתְּחִילָה שְׁרִי וכו"ת הָא הוֹכַחְתִּי מִהָרָא"ש דְּאִפִּילוּ בְּשְׁנֵי עִסוֹת אֵינוּ צָרִיף מְוָקָף בַּח"ל זֶה ל"ק שֶׁהַטּוֹר רָאָה בְּתִשׁוּי הָרָא"ש גּוֹפִיָה דְּלֹא עֲמַד בְּדַעְתּוֹ שֶׁהָרִי בְּכָלֵל ב' ס' ב' בְּנִתְעַרְבַּ פְּכָרוֹת הַפְּטוּרִים בְּחִיבִים הוֹרָה לְמִיעֲבַד כְּדָכַתְבַּ בַּה"ש"ע י"ד ס' שְׁכ"ד סַע"י י"ב הָרִי שֶׁהֲצָרִיף שָׁם אָף מִשׁוּם מְוָקָף אָף צ"ס כְּדֹאִיתָא שָׁם בְּלִשׁוֹן זֶה וְאֵין לְחַוֵּשׁ שֶׁמָּא אוֹתָן פְּכָרוֹת שֶׁנִּתְקַנּוּ מִפְּסִיק בֵּין הָעִיסָה וּבֵין הַפְּכָרוֹת שֶׁלֹּא נִתְקַנּוּ וְלֹא הָיוּ מְוָקָף כִּי אוֹתָן פְּכָרוֹת שֶׁנִּתְקַנּוּ לֹא חֲשִׁיבוּ הַפְּסִיק וְכִדְתִּנּוּ וכו' הָרִי לְהִדְיָא דְּאָף בַּח"ל מִצָּרִיף מְוָקָף שֶׁהָרִי הָעוֹבְדָא בַּח"ל הִיָּה א"ו דְּלֹא עֲמַד בְּזֶה בְּדַעְתּוֹ וּמוֹדָה דְּאָף בַּח"ל בְּעֵינָן מְוָקָף בְּשְׁנֵי עִסוֹת: וְאָף דַּע"ז לַפ"ר סוֹתֵר נָמִי דַּעְתּוֹ דְּבִתְשׁוּי הַלְזוּ מִצָּרִיף לְמְוָקָף נָמִי צ"ס וְאָף נִגְיַעָה שֶׁהָרִי מִקְפִּיד שֶׁלֹּא יִהְיוּ הַפְּכָרוֹת הַפְּטוּרִים חֲשׁוּבִים הַפְּסִיק דְּהֵינּוּ כְּדִמְשַׁמַּע מִתּוֹס' פ"ק דְּנִדְּוָה דָּף ז' וְכִדְמְסוֹפֵק הַר"ש בַּמַּס' חִלָּה הַנְּ"ל זֶה ל"ק כִּי עֵינָן בְּהַדְרִישָׁה ס' שְׁכ"ד מ"ש בְּשָׁם הַמְּהַרְשֵׁ"ל לְתַרְץ לְמָה הֲצָרִיף ה' רְבָעִים מִשׁוּם דַּעְיָסָה וְכַפֵּר הוּא כְּשֶׁנִּי מִיָּנִים הַמְּקַפִּידִים שֶׁאֵינָם מִצְּטָרְפִין לְכַשְׁעוֹר כְּדֹאִיתָא שָׁם ס' שְׁכ"ו וּא"כ דְּחֲשׁוּב מִקְפִּיד אָף לְמְוָקָף צָרִיף נִגְיַעָה דְּוָקָא (וְזֶה דְּלֹא כְּמִסְקַנַּת נִקְה"כ ס' שְׁכ"ו דְּלַעֲגֵן מְוָקָף לֹא חֲשׁוּב מִקְפִּיד אֵלָא טוֹמְאָה וְטָהֳרָה דְּוָקָא דְּמִזָּה מוֹכַח דְּלִיתָא אֵלָא כְּדַעַת הַט"ז) וְאֶפְשָׁר אָף צ"ס כְּדִמְסִיק הָרָא"ש בַּמַּס' חִלָּה אֲבָל מ"מ וְדֹאֵי נִשְׁמַע מִיָּנֶה דְּחִלַּת ח"ל בְּשְׁנֵי עִסוֹת מוֹדָה דְּצָרִיף מְוָקָף וְדוּק אָף עַכ"ז א"י לִיִּישׁב דַּעְתּוֹ שָׁם ס' שְׁכ"ד בְּאִנְפֵּן הַשְּׁלִישִׁי שֶׁפָּתַח אוֹ יִצְרָפִם כְּוָלָם בְּכָלִי אֶחָד וְיִפְרִישׁ וכו' דְּבָזָה שֶׁיֵּשׁ הַפֵּל פְּכָרוֹת וּמְחֻנְיָבִים בְּחִלָּה בְּלֹא צִירוּף כְּמִבְּוֹאָר בְּהַשְּׂאֵלָה שֶׁבָּאוּ מֵעִיסָה שֶׁגִּיבּוּלָם כָּאֶחָת וּא"כ לְמָה מִצָּרִיף צ"ס לְמְוָקָף לְשִׁטְתּוֹ וּבָזָה אָף הַטּוֹר וּש"ע סוֹתֵרִים עִם סוּף ס' שְׁכ"ה וְכַפֵּר הַרְגֵּשְׁתִּי בָּזָה בְּסִפְרֵי הַנְּ"ל לִי"ד ס"ס שְׁכ"ה גַּם עַל הַטּוֹר וּש"ע מ"מ בָּזָה דְּלְמְוָקָף לֹא צָרִיף רַק קִירוּב סוּמָף הַטּוֹר עַל דְּבָרֵי אָבִיו בְּהִלְכוֹת פָּרָק א"ע וּבַמַּס' חִלָּה מְפִינִי שֶׁמְסַכִּים עִמּוֹ הָרָא"ש אֲבָל בְּמָה לַעֲגֵן הַצָּרְכַּת מְוָקָף בְּשְׁנֵי עִסוֹת אָף בַּח"ל פּוֹסֵק הַטּוֹר כְּדַעַת אָבִיו בְּהַתְּשׁוּבָה: הָעוֹלָה מִזָּה דַּלְפ"ז דְּהַטּוֹר מְסַכִּים לְהַצָּרִיף בְּשְׁנֵי עִסוֹת מְוָקָף וְדֹאֵי מִהָרָאוּי בְּנִדּוֹן הַשְּׂאֵלָה לִיְפָסֵק כְּהַגְהוֹת מִיָּמּוֹן שֶׁמְסִיק שְׁטוּב וְנָכוֹן וכו' דְּהֵינּוּ שֶׁיִּשְׁיִיר מְפָל מִצֶּה חֲתִיכָה וּלְמַחֲרָ יִצְרָף הַפֵּל בְּכָלִי הַחֲתִיכוֹת וְהַשְּׁלִימוֹת שֶׁיֵּשׁ לוֹ וְיִפְרִישׁ מְפָל חֲתִיכָה וְחֲתִיכָה פְּרוּסָה לְחִלָּה וּבָזָה יוֹצֵא כָּל הַדַּעוֹת אָף לְמָה שֶׁכָּפַר אֲכַל וְכֵן הַשְּׁלִימוֹת נִפְטְרוּ בָּזָה אָף עוֹד נִשְׂאָר לְבָאָר מָה דֹאִיתָא הָכָא בַּב"י כְּתַב הַמְּרָדְכֵי פָּרָק א"ע דָּאָם שָׁכַח וְלֹא הִפְרִישׁ מֵעִ"ט אֵין לִיסְמוּן עַל שִׁיּוּרֵי הַמִּצֶּה לְהִיּוֹת אוֹכֵל וְהוֹלֵף וְאֶח"פ מִפְּרִישׁ וְאִם הִיָּתָה כָּל הָעִיסָה נִילֵּשׁ בְּיַחַד אִזּוּ הִיָּה מְוָקָף דְּלֹא בְּעֵינָן מְוָקָף אָף מִצְּוֹת הַנְּיָלוּשׁוֹת כָּל אֶחָד לְבַדּוֹ אֵין לָהֶם דִּין זֶה וְכַתְבַּ הַר"ר שְׁמוּאֵל

וכו' (ומה שכתב אין ליסמוך על שיוירי המצה אין כלל לא ואפילו בהפרשת חלה מפל פרוסה בתקון הגהות מנימון הג"ל דהא זה גופא דין דשמואל דאוכל והולך בעיסה אחד א"ו ר"ל שאין ליסמוך על שתתם מצה אחת לחלה או אפשר אפילו בתקון תוס' דביצה לא ניתא לו כדלא ניתא להגהות מנימון הג"ל וכתב הב"י ומשמע דהיינו כשלא נצרכו בסל והד"מ כתב עליו ואין בדבריו הכרח די"ל דאע"ג דנצטרף בסל מ"מ לא מהני מאחר שיש בכל מצה שעור בפני עצמו (פלומר דכל מצה באה בפני עצמה מעיסה שהיה כשיעור ואינה צריכה הצ"ס רק למוקף דבהכי איירי במרדכי ותוס' לכן ל"מ להקל רק להתמיר כמ"ש לעיל סברה זו עכ"ל וכן הב"ח כתב שלא ידע טעם לדבריו דצ"ס לא נאמר אלא כשלא היה בו שיעור חלה.

והפר"ח כתב פי סברת הב"ח הוא סברת הרא"מ שהזכיר המרדכי פ"ק א"ע דצ"ס לא מהני אלא להתמיר ולא להקל וכבר דרואהו הפוסקים) ומדי דברי בו אכזרי נמי מה שכתב הפר"ח ריש הסימן והכי דייק לישנא דהסל מצרפון ולא קתני הסל מסברון והוא דקדוק הר"ש ממסכת מנחות דף כ"א ונעדין צ"ע דהרא"ש שפיר מביא ראיה זו דלא להצריך לפחות משיעור בהדי הצ"ס אף נגיעה ונה לחיוב אבל למאן דמצריך למוקף נמי או נגיעה וצ"ס או כל אחד לחודי ולא כהרא"ש דלא מצריך שום דבר כי אם קירב לפניו בזה ודאי י"ל דלהקל לא אמרינו שיעור צירוף בלא נגיעה שהרי שם במנחות נשאר באיבעני דלא איפשט מהו ליקמץ מזה לזה וע"ש ברש"י דהיינו משום די"ל לחומרא אמרינו ולא לקולא דהוי כאילו נוגעין וא"כ ה"נ מדוע לא נימא לחומרא אמרינו ולא לקולא וי"ל דהא ע"כ לא מיבעי אלא משום דמסופק אם צירוף דאורייתא או דרבנן והכא הא חזינו ע"כ דהצירוף לחומרא הוי דאורייתא דאל"כ אלא דרבנן א"כ לא היה עולה תי' הגמרא פסחים מ"ח בהנשי דמיפא קפיזא דעבדי כר"א דקשה אפתי היכי שרי הא מקיעו מחלה דאורי' א"ו דהצירוף לחלה הוא דאורייתא וממילא אין חילוק בין לחומרא בין לקולא).

אלא שהפר"ח כתב נמי ואיברא שגם דברי הב"י תמוהים והאריך בלשון אבל הכונה נכונה בפשוט דבשלמא הצ"ס עביד נמי לקולא שיהא חשוב מוקף ורשאי להפריש אז מאחד על הפל אבל היכי יאכל האידנא ולמחר יפריש מצה מן עיסה אחר שלא היה מצה זו ממנו וע"ז לא חל ההפרכה שהרי מה שנאכל אינו בהקפה ומה יועיל מה שהיה ע"י צירוף פעם מוקף הא בשעת הפרכה אינו במוקף והוכיח זה מן התוס' ביצה דאיירי נמי בצ"ס למחר ואילו כדעת הב"י לימרו פשוט שיצטרפם בסל ב"ט ושוב יאכל ולמחר יפריש א"ו דזה לא מהני, אבל שוב כתב ואין לומר דמכיון שמצטרפם בסל לדעת הרשב"א אפי' שהיה הרבה עיסות נעשה כאילו עירבן יחד מתחילה והשתא לא בעי תו מוקף דאוכל והולך ואח"כ מפריש (ור"ל דהב"י כתב זה לדעת רשב"א שהביא ריש סי' זה והתוס' לא ס"ל כהרשב"א בזה להכי לא עבדי תקנה דב"י) דהא ליתא דכי היכי דלא מצי לאפרושי חלה ב"ט ה"נ לא מצי לצרופי בסל דהא הוי מתקן שהרי אינה יכול לאכול בלא צירוף (ולפ"ר נלענ"ד דר"ש מפליגא והתוס' בביצה שממציאים התקנה עם אפי' חדשה חולקים על עיקר סברה זו דא"כ אין הראי' שבמרדכי עולה דשם אינו מתקן מה שאסור לו לאכול ודוק) ושמא י"ל שפונת הב"י היתה דמירי כשלא נצרכו העיסות בסל מעי"ט אבל כשנצרכו מעי"ט הוי ליה כאילו עירסן יחד מתחילה ויכול לאכול ואח"כ

מפריש ולא בעי מוקף עכ"ל ואני אומר לדבריו לא מוכרח לפרש הב"י רק מעיי"ט מה שלא נזכר בלשונו אלא פונתו היינו בשלא נצטרפו בסל אף בי"ט ממילא בלא פונתו לצירוף דנה באמת אפשר דאסור בי"ט ולהכי לא הזכירו תוס' תקנה זו למיעבד בכיון אבל בנצטרפו ממילא י"ל דכ"ע מודים לסברת הרשב"א דע"י הצירוף נעשה פאילו עירסן יחד מתחילה והוי כעיסה אחד דאוכל והולך אף עדיין צ"ע פסק הב"י ו"ל דהא איתא שם במנחות הושיט אחד לביניהן מהו א"ל צריף לכלי פלי מצרפו אין צריף לכלי אין פלי מצרפו והרי דברים אלו נאמרים אפילו להצד דהצירוף ד"ת וא"כ בשלמא כשאינם פשעור דצריכים להפלי להתחייב בחלה הפלי מצרפן לעשותו פאילו עירסן יחד מתחילה וכן לדעת התוס' נדה דף ז' דמסופקים אם למוקף צריף נמי צירוף פלי אפשר לומר נמי פיון דלמוקף צריף צירוף הפלי מצרפן לעשותו פאילו עירסן יחד מתחילה משא"כ לדין דקי"ל דלמוקף אין צריף כלל צ"ס והעיסות אלו כבר היה כל עיסה פשעור והמצות חייבים בחלה ולצורך מוקף לא צרכינו כלל הצירוף קרוב אלי לומר דנה בפלל דאין צריף לכלי הפלי אינו מצרפו ולא נעשה כעירסן מתחילה שיותר ע"פ זה להיות אוכל והולך ואח"כ מפריש ותדע דעכ"פ מוכח מתוס' דבעיסות פשעור ודאי לא שייך לומר הסל מצרפן לעשותו כעיסה חדא שהרי כתבו בנדה הנ"ל דנכון בפסח להגיע כל המצות דצ"ס לא מהני למוקף ואילו לסברת הרשב"א דהצ"ס עביד פאילו הם חד עיסה וכי אפשר לומר דלא יהני למוקף ולהתחייב יהני הא מה שלהתחייב מהני היינו דעבידו אותן בעיסה אחד והא אין מוקף גדול מזה א"ו אי נימא דהתוס' אינם מחולקים עם הרשב"א (כדחייב לקרב הדעות דהישירים) אין זה אלא בפחות מפשעור דצריכים להפלי והפלי מצרפן לעשותו אף אחד אבל בנדון תוס' דאף למוקף דנו ולמה דמספקו דא"צ לפלי רק לנגיעה שפיר סברי דהצירוף פלי לא מועיל ודוק: ועם זה דעתי העני' מספקת בזה עם הדין דספר ח"מ דין ב' בשני עיסות פחות מכשעור ונצטרפו בכלי ונתחייבו בח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש ומטעם שכתב לא יהא עיסות הללו שצירפם הסל חמור מעיסה שנילושה כאחד והיה בה שיעור חלה מעיקרא שא"צ מוקף בח"ל עכ"ל ולדעתי אף הטעם פשוט בזה ע"פ סברת הרשב"א דהוי ממש כעיסה חדא ע"פ ע"פ צירוף הפלי ואף דבמה שמפרש בזה בסוף דבריו דאף הב"י הנ"ל איירי באופן זה לא ניקח לי פי אין זה במשמעותו דהא קאי על דברי המרדכי דאיירי בעיסות פשעור ולא בחנם טרחו האחרוני' מ"מ הדין דין אמת ומעתה אומר הנלענ"ד להלכה: א) אם אירע השאלה בעיסות שהיה ודאי פשעור אף דנצטרפו לפני י"ט בכלי אין ליפסק פקולת הב"י ואף לא פקולת התוס' דמס' ביצה אלא או פתקנת הג"מ דהיינו לאכול וישיר מפל מצה שאוכל פרוסה ולמחר יצרף כל הפרוסות עם השלימות שיש לו ויקח מפל פרוסה חתיכה לחלה ובזה נפטרו אף השלימות שלפניו ומה שאכל היה פדין חלת ח"ל אוכל והולך ואח"כ מפריש או פתקון תוס' אם הוא בי"ט למיפא מצה ולצרפה ע"ש אלא שבמדינתנו אינם מסוגלים לאפות מצה בי"ט: ב) אבל אם ידוע שהעיסות לא היה בהם שיעור חלה אז אוכל והולך שהרי עדיין לא נתחייבו בחלה ולמחר אם יש במצות הנשארים פשעור מצרפם בסל ומפריש מכולם אחת: ואפילו אם היה בהם צ"ס לפני י"ט נמי אוכל והולך פדין חלת ח"ל ולמחר מפריש מכולם אחת וכן"ל ואם היה בהם צ"ס לפני י"ט אפילו אין בהם פשעור: ג) אם היה העיסות בספק אם כולם פשעור או כולם פחות מכשעור נמי

עבד כנ"ל דהיינו שאוכל ומשייר מפל מצה פרוסה ולמחר מפריש מפל פרוסה חתיכה לחלה ואם הפרוסות עם השלימות שיש לו עוד עולים לשעור מפריש ע"י צ"ס בברכה ואם לאו מפריש בלא ברכה: (ד) וכן נמי אם העיסות בספק דיש מהן פשעור ויש מהן פחות משעור נמי יוכל לאכול ולמיעבד כנ"ל ולמחר ג"כ אם הפרוסות עם השלימות עולים לשעור מפריש בברכה ואם לאו מפריש בלא ברכה דשמא הפרוסות באים מן העיסות שלא היו פשעור ואילו עכ"פ יודע שאם היו הנאכלים מהעיסות דלא פשעור עכ"פ השלמים מעיסות פשעור שפיר יוכל להפריש בברכה דהיינו אחת מן השלמים וחתיכה מפל פרוסה אבל אם הספק דהפרוסות וגם השלימות מעיסות אינם חייבים והבאים מעיסות דכשיעור כבר נאכלו קודם שזכר וגם ע"י צ"ס אינו עולה לשעור מפריש כנ"ל בלא ברכה: (ה) אם דכו מקצת המצות קודם י"ט ושכחו והפרישו חלה מן המצות השלמי ע"י צ"ס ולא נזכרו לפטור גם הנזדוכי אם נזכרו קודם י"ט ויש בהנזדוכים שעור חיוב עדיין רשאי להפריש מן הדק דק חלה וש"ד ואין לחוש שמ' יש בהנזדוכי מצות מן עיסה שפיר הנפרש מן אותו עיס' ע"י המצו' שנפרש מהם ונמצא מפרי' מן הפטו' על החיוב דהדק דק חשוב פלח פלח לענין זה פדלקמן ותו דבל"ז דע שמה שנהגו מקצת נשים לחלק מצות דדהו כדי להפריש כל אחת חלה בברכה אין בכך פלוג' כי אף אם היה בהעיסות פשעור ואפשר בהזדמן שזו וזו מפרישין מעיסה אחד מה בכך אחרי שכל אחת אינה מפרישה אלא על שלפני' ממילא נשארו האחרות בחיוב הא למה זה דומה לחולק גרנו ומפריש תרומה ומכנין אף ליפטר את החלק שלפניו ונשאר השני בחיוב אף שתרומת ח"ל נפרש שלא מן הפוקף וגם חטה אחת פוטרת כל הפרי מ"מ מה שאינו מכנין להפריש עליו נשאר בחיוב וכן הדבר הזה ועיין סי' שכ"ו סעי' ב' בפ"י ויתשו' מ"ב שמביא אף לחלק המצות דמצוה כדי ליקח מהם לבד חלה בזה לא שפיר עבדו כי אפשר המה מעיסה שלא היה בו פשעור ומברכים לבטלה וגם מפקיעו ממצות חלה אבל אם יש בכל חלק נדאי שעור חיוב ומצרפם בסל שפיר דמי: (ו) אבל אם אין בהנזדוכים לבד שיעור חלה צריכים להפריש מהם בלא ברכה מפני הספק שמא הם מעיסה שנתחייב בלישה ואולי הם מעיסה שלא נתחייב כי במקומינו אינם מדקדקים פעם בעיסה פשעור ופעם אינו פשעור: (ז) אם לא נזכרו בהנזדוכים עד יו"ט ובתקנת אפ"י חדשה לא ניתא להו או בשבת שא"א יראה לי אחרי שפיר נידה והוי פקמח דינו לענין זה פלח פלח ורשאי לאכול מה דבעי ולהשאיר מהפל שעור חלה והותר ואחר י"ט אם היה בהנזדוכו פשעור וצ"ס כבר היה לו שהרי היה ביחד בכלי אז מפריש מן הנשאר בברכה וחשוב זה כנשאר מפל מצה ומצה ביבשים: ואם אין בהנזדוכו פשעור מפריש מן הנותר בלא ברכה וכן אם שכח ולא הפריש כלל ובשבת או ביו"ט נזכר ויש לו נזדוכים ושלמים ג"כ עושה כן שאוכל והולך אף מן הנזדוכים ומשייר ממנו כדי חלה והותר ולמחר מפריש ממנו עם צ"ס שעושה בהמצות שאכל להפריש מן הפרוסות ששייר: (ח) היכי דהנזדוכים צריכים להיות פשעור כדי להפריש חלה בברכה יראה לי שאפילו אם כבר עשו ממקצתו הנזדוכו כמו עיסה נילוש בשומן ובשמי' לצורך גרימזיל אינו דומה לדין דסי' שכ"ו בהג"ה סעי' א' בעיסה שבאחת כו' ובאח' לא שאינו מצטרף כי כל זה לא נאמר אלא בעיסות שהצירוף יהי' ע"י גיעה ונשיכה אבל בנאפה כבר ולענין צ"ס לענ"ד אין בזה קפידא נדאי בהגיעה ומצטרפים שפיר וק"ל: סעיף ב' ואם ינחנה כן

תתקמיין פתב הח"י ואע"ג וכו' מ"מ הואיל אי בעי איתשל עלה ולפ"ז נראה דבע"פ שחל בשבת ויש פאן חלה של חמץ שפכר אכל חמץ דליכא למיתשל וכו' (ילטעם זה א"י מה אינרן שהוא ע"פ של שבת אפילו של חול נמי) וגם אין נשאלין לנדריים בשבת פל שאינו לצורך שבת אין צריך ביעור ועל טעם הראשון קשיא דא"כ מה תמהו התוס' שם בהסוגיא אמאי אמר בפירק כ"ש דמצינת מ"ש אין יוצא בה בפסח לר"מ דסבר מ"ש ממון גבוה ולא חשוב מצתתכם הא הואיל אי בעי מתשיל עלה מחשבי' פשלו ומה התמין' נימא דאיירי במ"ש שפכר אכל החולין דליכא למתשיל דאם איתשיל אכל טבל למפרע ותו דא"כ מ"ט דר"א דלא ס"ל דיניחנה פה עד שתתמיין הא שפיר קאמר ר"י דלא נהו חמץ שמונהרים עליו.

ואי משום דאי בעי מיתשיל לאימת יעבור לכשתחמיין הא ברגע זו שוב לא שייך אי בעי מיתשיל דאם ישאל עלי' יעבור משום בל יראה וטעם השני דאין נשאלין בשבת תמה אני מה בין י"ט לשבת בענין זה הא אין בין י"ט לשבת אלא אכל נפש בלבד ומ"ט דר"א בי"ט א"ו דכל זה ליתא אלא פל שפיזו ליתשל עלי' בשעת הפרשה שוב לא חשוב יצא מרשותו אף שאיסור רובץ עליו מה שיבא לו מפת השאלה דהיינו אפילו פכר אכל החולין מ"מ פדידן' דמי לענין לעבור בב"י וה"ה במ"ש מקשו תוס' דמ"מ יוצא בהמ"ש ידי מצה אלא דאיסורא עביד למפרע בהחולין שאכל וידי מצה יצא ולהכי נמי לכשתחמיין עובר עליו אף דלשעה זו אי אפשר לו למשאל עלי' מ"מ משעה ראשונה לא חשוב יוצא מרשותו ודידן' הוא ועובר וכן מה שבשבת ויום טוב אין נשאלין מ"מ פדידן' חשוב דהא מ"מ אחר שבת וי"ט יכול לאתשולי עלה שוב השתא דידיה הוא וזה ברור לענ"ד ואין בהמצאתו לענ"ד מידי וחיוב לבער מן התורה: הג"ה ואם יש פהו קטן שלא ראה קרי: פתב הב"י משמע שפל שהוא קטן בחזקת שלא ראה הוא אבל רבינו ירוחם פתב ואם יש בעיר פהו קטן פחות מט' שנים שלא יצא טומאה מגופו משמע מדבריו שאם הוא גדול יותר מכן ט' הרי הוא בחזקת שראה קרי והטעם משום דקי"ל דבן ט' ביאתו ביאה עכ"ל וא"כ דבביאה תלי' מילתא פל שאינו בן ט' ויום אחד שרי לאכול החלה פדמבאר בא"ע סי' ו' סוף סעיף ט' ולענ"ד א"כ הי' לו לר"י לומר ואם יש בעיר קטן פחות מט' שנים ויום אחד וכו' להכי משמע לי דלענין חשש ראיות קרי חושש לאפילו הנקרא בן ט' דהיינו אחר שמונה שנים ויום א' ונפיק לי מתוספתא הביאה הר"ש פ"ג דמס' פרה משנה ב' במתני' ומגדלין שם בניהם בתוספתא שנינו עד שיהי' בני שבע או שמונה ולא יותר שלא יראה קרי עכ"ל וכן פי' רש"י במס' סוכה דף כ"א אף ר"ע מברטנורא פ"א דכלים לא פתב ה"כ ע"ש וצ"ע והרמב"ם פ"א מה' אבות הטומאה נמי פסק ה"כ בהלכות פרה פ"ב משמיט תוס' זו פל עיקר ואולי מפני שהוצרכו טבילה מחשש טומאה אחרת ולא ראו קרי טבול יום פשר בפרה להכי דחה אותה מהלכה וצ"ע: תו להג"ה וי"א דמותר בי"ט ללוש פחות מפשעור פדי לפטור מן החלה עיין פר"ח פתב על הרמ"א ז"ל שלא ירד לעמקו של דברים מפני שלדעתו נהפוך הוא שאיהו לא ירד מוכרח אף אני להאריך תנן במס' חלה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטורה יעשה קבין קבין ואל יעשה בטומאה ר"ע אומר יעשה בטומאה ואל יעשה קבין קבין וכתב הר"ן על המתני' דכיצד מפרישין חלה בטומאה ובהו מתני' פשגלגל פשעור ונתחייב פכר בחלה עסקינן אבל פל שלא גלגל לא צרכינן להכי אלא מגלגלה פחות מפשעור פדי שלא תתחייב

בַּחֲלָה דַּאֵע"ג דְּאִיפְלִגִי בַּמַּס' חֲלָה בַּכַּה"ג דְּתַנּוּ פַּנ"ל הֶתֶם בְּחֹל שְׁאֲפִשֵּׁר לְהַפְרִישׁ חֲלָה
בְּטַנְמָא אַבְל בִּי"ט הוּאִיל וְאִי אֲפִשֵּׁר לְהַפְרִישׁ חֲלָה בְּטַנְמָא דְּבָרִי הַפֵּל יַעֲשֶׂנָּה קַבִּין וְהָכִי
מוֹכַח בִּירוּשְׁלָמִי עַכ"ל וְהִינּוּ מְדַאִיתָא בִּירוּשְׁלָמִי עֲלָה דְּהָא מַתְנִי' דְּכִיצַד מַתְנִי'
בְּשַׁנְטַמָּא לְאַחַר גְּלַגּוּלָה אַבְל אִי נְטַמָּא תְּקוּדָם גְּלַגּוּלָה יַעֲשֶׂנָּה קַבִּין וְהוֹקְשָׁה לְהַר"ן הָא
פְּסָקִינוּ כַּר"ע וְכַדְחֲזִינוּ מַעֲשֶׂה בְּכָל יוֹם דְּמַפְרָשִׁינוּ חֲלָה מַעֲסָה.

אָף דְּהָאִדְנָא פְּנֹלָם טַמְאוֹת וְלֹא עֲבָדִינוּ קַבִּין וְדִילְמָא הִמְתַּנִּי' כַּר"ע אֲתִי וְאִירִי אָף
בְּנְטַמָּא תְּקוּדָם גְּלַגּוּלָה וְהוֹכִיחַ מְנָה דְּסוּבֵר הִירוּשְׁלָמִי דְּהָכָא בִּי"ט שֶׁל פֶּסַח אָף ר"ע מוֹדָה
דְּיַעֲשֶׂנָּה קַבִּין קַבִּין הוּאִיל וְאִי אֲפִשֵּׁר לְהַפְרִישׁ חֲלָה בְּטַנְמָא וְצ"ע לְמָה לֹא אֲפִשֵּׁר הָא
מְפָרְשׁוּ תְּקֻנָּה וְע"כ ר"ל דַּא"א לְהַפְרִישׁ פְּתִיקוּנָה דַּלְב"ב נְהִי דִּינוּצָא יְדֵי חֲלָה מ"מ הַנְּתִינָה
לְכַהֵן הַקְּרוּב שְׁתַּהֲא נְמַחָה בְּהַמִּים וְלְכָל הַפְּחוֹת תְּקוּלְקַל עַד שְׁלֵא תַּהֲא רָאוּי לְאַכְוֹל וְכֹן
לַר"י וְר"א דַּלְר"י דִּינִיחָנָה עַד שְׁתַּחֲמִיץ אָף דִּינוּצָא יְדֵי חֲלָה מ"מ מְפָנִי שְׁלֵא יִתְקַנִּים בְּהַ
הַנְּתִינָה לְכַהֵן מְפָנִי חִימוּצָה שְׁנָה עֵיקַר מְצוּתָה קָרִי אִי אֲפִשֵּׁר לְהַפְרִישׁ ר"ל פְּדִינָה וְכֹן
לַר"א דְּהִלְכְּתָא פְּנֹתִי' דְּלֹא יִקְרָא לָהּ שֵׁם עַד שְׁתַּאֲפָה בֵּין לְשֵׁת רַש"י וְרִי"ף דַּאֲחִס"כ
מְצַרְפִּין בְּסַל וּבֵין לְשֵׁת תּוֹס' דַּאָף צ"ס לֹא צָרִיף וְעֵינֵן בְּהַרָא"ש מ"מ מְדַאִינוּ יְכוּל
לְהַפְרִישׁ פְּדִינוּ מְהַעֲסָה דְּהָכִי עֵיקַר הַמְצוּנָה פְּדַאִיתָא בַּב"י מְשַׁמְעוֹת הַטּוֹר וּבְרַמְבַּ"ם פ"ח
מַה' בְּפוּרִים מְבֹאָר (וְדוּקָא בְּפֶסַח דְּנִהֲיִי לְמִילָף קַפִּינָא קַפִּינָא מְפָנִי הַזְּהִירוֹת בְּחִימוּץ
דְּחִינוּ הַמְצוּנָה לְהַפְרִישׁ מְהַעֲסָה וְסַמְכִינוּ עַל צ"ס) קָרִי לִי נְמִי א"א לְהַפְרִישׁ וְר"ל פְּדִין
דְּעַד כָּאֵן לֹא ס"ל לַר"ע דְּיַעֲשֶׂנָּה בְּטַנְמָא וְאֵל יַעֲשֶׂנָּה קַבִּין אֵלָּא בְּחֹל דִּיּוּכַל
לְהַפְרִישׁ מַעֲסָה וּבַנְּתִינָה לְכַהֵן פְּדִינָה מַשֵּׂא"כ בִּי"ט שֶׁל פֶּסַח מוֹדָה ר"ע דְּמוּטֵב לְהַפְקִיעָה
מִחֲלָה ע"י קַבִּין קַבִּין וּמְנָה נְפִיק לְהַרְמ"א דְּהָאִדְנָא דְּכָל הַחֲלוֹת טַמְאוֹת וּבִי"ט שֶׁל פֶּסַח
דַּא"א לְהַפְרִישׁ מַעֲסָה מוּטֵב לְהַפְקִיעַ כָּל עֵיקַר מְצוֹת חֲלָה ע"י לְמִיפָא קַפִּינָא קַפִּינָא וְאָף
מְפָנִי שְׁהַדְּבָרִים אֵינָם נְאָמְרִים בְּשׁוּם פּוֹסֵק זוּלַת בְּהַר"ן וְאֲפִשֵּׁר שְׂאִינָם סוּבְרִים פְּנֹתִי'
דְּהַר"ן אֵלָּא מְפָרְשִׁים הִירוּשְׁלָמִי שְׁרוּצָה לְהַעֲמִיד הַסְּתָם מְשֻׁנָּה כְּסַתָּם דַּת"ק דַּר"ע לְהָכִי
אָף מְבִיא דַּעֲתוֹ בְּשֵׁם י"א אַבְל רִיחַ קוֹשְׁנִי אֵינָה עַל הַרְמ"א עֵינֵן בַּפְר"ח תְּמַצָּא פְּדַבְרֵי כִי
מַה שְׁמְבִיא מִן הַסּוּגָי' דְּפְסָחִים בְּנֹשִׂי דִּינּוּ אֵין עֵנִינוּ לְהָכָא דְּשֵׁם אִירִי בְּעִיסָה בְּטַהֲרָה
וּבְחֹל וְדוּק: סִימָן תַּנּוּחַ עַד אַחַר ו' שְׁעוֹת עֵינֵן בַּח"י מְשִׁיג עַל הַמ"א וְא"י אִיף שְׁכַח דְּבָרֵי
עֲצָמוּ שְׁמְבִיא בְּסִי' תַּנ"ט פַּרְש"י בְּפְסָחִים צ"ג ע"ב שְׁפַתְּבּ וּשְׁעַת שְׁחִיטָה מְחֻצוֹת הַיּוֹם
וְאִילָף וְכו' וּפִי' זֶה מוֹכְרָח מִן הַסּוּגָי' וְאִדְרָבָה דְּבָרֵי הָאוּמְרִים לְגַבִּי מְצוֹת מְשֻׁשׁ וּמְחֻצָּה
תְּמוּוֹהִים לִי דַּמְמ"נ אִם הוֹלְכִים בְּתַר הַכָּשֵׁר הַקְּרָבוּ לְכַתְּחֵלָה קֹשֶׁה קוֹשְׁנִי תּוֹס' פְּסָחִים דְּף
ה' דְּהָא הַקְּרַבַּת הַתְּמִיד קוּדָם לֹא וְאִי אֲזֵלִי בְּתַר עֵיקַר זְמַנּוּ שְׁבָדִיעֵבַד כְּשֵׁר פְּדַמְשִׁנִי תּוֹס'
הָרִי הַעֵיקַר מְחֻצוֹת אַבְל שֵׁשׁ וּמְחֻצָּה א"י מַה זְמַן הוּא זֶה לְכֹן הַעֵיקַר כַּהֲש"ע וּמ"א: סִימָן
תַּנּוּט סְעִיף ב' וְשַׁעוֹר מִיל הָרִי רְבִיעִית שְׁעָה וְחֻלְק מְעַשְׂרִים הִינּוּ ח"י מִינוּטִין וְלִשְׁטַת
הַרְמְב"ם שְׁבַח"י הוּא כ"ד מִינוּטִין וְעֵינֵן בַּח"י סַק"י מ"ש לְתַרְץ הַרְמְב"ם שְׁהוֹקְשָׁה
לְהַרְמְב"ם אִיף פְּלִיגִי בְּסַבְרַת הַפּוּכּוֹת בְּמַצִּיאוֹת דַּר' יְהוּדָא סוּבֵר דְּמַהֲנִץ עַד הַשְּׁקִיעָה
הוֹלְכִין לְב' מִילִין ש"מ דַּס"ל דְּהוֹלְכִין מְהַרָּה מְדַעוּלָא וְכו' ע"ש וְלַדַּעֲתִי חֲלִילָה לְחַשׁוּד
הַרְמְב"ם בְּקוֹשְׁנִי' כְּזוֹ דַּאֲטוּ פְּלִיגִי בְּהִלּוּף הָאָדָם אֵינָהוּ פְּלִיגִי בְּעוּבְרֵי הַרְקִיעַ עוּלָא סוּבֵר
שְׁשׁוּהָה הַחֲמָה בְּהִלּוּכָה מִתּוֹף הַעוּבֵי כָּל זְמַן שְׁהָאָדָם מְהַלְף ה' מִילִין וּמַהֲנִץ עַד הַשְּׁקִיעָה
אֵין מְהַלְכִין בּוֹ אֵלָּא ל' מִיל וְר"י סוּבֵר שְׁשׁוּהָה הַחֲמָה בְּהִלּוּכָה מִתּוֹף הַעוּבֵי אָף הַזְּמַן

שְׁהָאָדָם מְהַלֵּךְ ד' מִילִין: נִמְצָא מִמִּילָא הוֹלֵךְ הָאָדָם מִן הַנֶּזֶץ עַד הַשְּׁקִיעָה ל"ב מִילִין גַּם הַפִּירוּשׁ שֶׁהִמְצִיא שְׁהֶרֶמְב"ם סוֹבֵר דְּהָא דְקָאֵמַר עוֹלָא ה' מִילִין הֵינּוּ לְפִי מַה דְקָדְמוּ וְחָשְׁכוּ זֶה נִמְי לִיתָא כָּלֵל דַּא"כ לְמָה הַנּוֹעֵלָה בְּתִיּוּבְתָא א"ו מִשּׁוּם דְלֹא אֶפְשָׁר אֲלֵיבְנִי שְׁהָרִי רִאֲיִיתוּ מִן הַפְּסוּק וְנִאֲיָצוּ וְלֹא ס"ל וְנִאֲיָצוּ שְׁנֵי לְהַכִּי אַף לר' יוֹחָנָן הוּא דְאִיפָא לְשִׁנּוּי הַכִּי וְק"ל: בַּס"ק יֵא מְבִיא הַח"י בְּשֵׁם ש"ל וְלֹא יִשְׁהָה מִתְחִילת לִישְׁתָּה עַד שְׁיִנְיָחָנָה בַּתְּנוּרָה כְּשַׁעוֹר ד' מִילִין וְכַתְּב וְהוּא ע"פ הַחֲשָׁבּוֹן שְׁעָה וּמְחַצָּה לר"י זֶה אֵינּוּ מְדוּקָדֵק שְׁהָרִי אֵינּוּ אֶלָּא ע"ב מִינוּטִי"ן וְאֵילּוּ שְׁעָה וּמְחַצָּה הוּא צ' מִינוּטִי"ן: סִימָן תַּס ס ע א לְשִׁין וְכו' ע"י גוֹי עֵינָן ח"י מַעֲתִיק הַג"ה מִמְּהַרְש"ל הַלְכָה לְמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שְׁהִיָּה תְּפוּס וְכו' וּמְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת דְשִׁפִּיר עֶבֶיד וְכַתְּב וְאַף שֶׁהַשִּׁמּוֹר לְשֵׁם מַצָּה הוּא רַק אֶסְמִכְתָּא בְּעֵלְמָא דְרַבְּנָן וְכַמ"ש בְּרַמְב"ם פ"ה מַה חֲמִץ וְאִיךָ בִּיטָל מ"ע דְאִוְרֵייתָא י"ל כִּי בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה שְׂאֵנִי וְה"ט דְשׁוֹפָר וְכו' וְלֹא מִיבְעִי לְשִׁטְתִּי דְתוֹפֵס לְעִיקָר דְּבָרֵי הַב"ח וּמְשַׁמְעוֹת הַט"ז נִמְי דְשִׁמּוֹר לְשִׁמָּה אֵינּוּ אֶלָּא דְרַבְּנָן דְּנִדְאִי תְּמוּהָ דְמַה דְמִיּוֹן לְמַה דְמִיּוֹתִי מְשׁוֹפָר וְאִינְךָ דְמִשּׁוּם חָשֵׁשׁ אִיסוּר שְׁיִיךָ לְבִטָּל בְּשֵׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה אֶבֶל בְּנִדּוֹן זֶה שְׂאִין שׁוּם חָשֵׁשׁ אִיסוּר כְּדַבְּרָאֵת הָא אֶבֶל כָּל יָמֵי פֶּסַח וַא"כ מַה בְּכַף שְׁלֹא הִיָּה יְכוּל לְקַיֵּם הַמַּצָּה מִן הַמְּבֻחָר מְדַרְךָ אֶסְמִכְתָּא וְכִי מִש"ה יְהֵא יוֹשֵׁב וּבִטָּל מְלַקְיָמָה עַכ"פ מְדִאוּרֵייתָא אֶלָּא אֶפְיִלוּ לְפִי הָאֵמֶת דְלֹא כְּהַב"ח אֶלָּא דְמַצָּה לְשִׁמָּה בְּעֵינָן מְדִאוּרֵייתָא כְּדִנְרָאָה מְהֶרֶמְב"ם עֲצָמוּ פ"ו ה"ט שְׁמַעְמִיק הַסּוּגָי דְגַמְרָא כְּהַנּוֹתוֹ חֲלַת תּוֹדָה וְכו' אֵין יוֹצֵאִין בְּהֵם שְׁנֵאֵמַר וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַמַּצּוֹת מַצָּה הַמְּשַׁתְּמַרֵת לְעֵנָן מַצָּה בְּלִבָּד הוּא שְׁיּוֹצֵאִין בְּהַרִי שְׂאִין בְּזֶה רְמֵז לְדְרַבְּנָן (וְכֵן מוֹכַח חֲוָלִין דָּרַף ד' דַּת"ק חָשִׁיב מַצָּה כְּתִיבָן אֶפְיִלוּ לְצִאֵת בְּהַר וְכִבֵּר הַרְגִישׁ נִמְי הַכַּר"ח בְּזֶה עַל הַב"ח.

(וְמַה שֶׁהַח"י נִסְתַּיֵּעַ מְהֶרֶמְב"ם פ"ה מַה חֲמִץ כְּלוֹמַר מְדַלְשׁוֹן הַרְמְב"ם הוּא מִשּׁוּם שְׁנֵאֵמַר וּשְׁמַרְתֶּם וְכו' אָמְרוּ חֲכָמִים וְכו' זֶה לֹא מִיַּדִּי הוּא דְשֵׁם קָאִי עַל הָאֲזוּהָרָה יְתִירָה מְשַׁעַת קְצִירָה זֶה נִדְאִי אֵינּוּ אֶלָּא חוּמְרָא דְרַבְּנָן אֶבֶל הַעֲשִׂי לְשִׁמָּה הַבְּרוּר שְׁפוֹבֵר נִמְי שֶׁהוּא ד"ת וְעַכ"ז אֵין טַעַם לְחֻמְרַת הַחֲסִיד אֵי נִימָא דְנִדְאִי אֵין יוֹצֵא יָדֵי חוּבַת מַצָּה מִן הַתּוֹרָה בְּעֲשִׂיּוֹת גוֹי וְאֶפְיִלוּ גְדוּל עַע"ג וּמְלַמְדוֹ לְשִׁמָּה מִשּׁוּם דְאֲדַעְתִּי דְנִפְשִׁי וְנִדְאִי עֶבֶיד א"כ לְמָה לֹא אֶכֶל כְּמוֹ שְׂאֶכֶל בְּשִׂאָר הַיָּמִים וְאֵין טַעַם לְעֲנוּת נַפְשׁוֹ חֲנָם אֶלָּא נִרְאָה שְׁסַבֵּר כְּדִאִיתָא בַּב"י א"ע ס' קכ"ג שֶׁהוֹצִיא מֵהַ"מ בְּגֵט הַנִּכְתָּב ע"י גוֹי וְגְדוּל עַע"ג דְאֵילּוּ טַעַם פִּיֶּסוּל הַגּוֹי אֵינּוּ אֶלָּא מִטַּעַם דְאֲדַעְתָּא דְנִפְשִׁי עֶבֶיד וְלֹא הִי לְשִׁמָּה אֵינּוּ אֶלָּא פֶּסוּל מְסַפֵּק וְלֹא בִטָּל וְכֵן הַבְּאֵתִי שֵׁם בְּסַפְרֵי בֵּית מֵאִיר בְּשֵׁם תַּה"ד לְמַד הַכִּי נִמְי מְרַש"י שְׂאֵינּוּ אֶלָּא סִפֵּק שְׂאֶפְשָׁר ע"י גְדוּל עַע"ג דְעֶבֶיד נִמְי לְשִׁמָּה וְלַהַכִּי מִפְּנֵי הַסִּפֵּק בְּרַכָּה דְאֶכִּילַת מַצָּה הִיָּה נִמְנָע מְלֶאכְלוּ לִילָה רֵאשׁוֹנָה כִּי שְׂמָא חֲשׁוּבָה לְשִׁמָּה וְצָרִיךְ בְּרַכָּה וְשְׂמָא לֹא וּפְסוּלָה מְדִאוּרֵייתָא וְאִיסוּר לְבַרְךָ וְכ"ת הִי לֹא לְאֶכְלוּ בְּלֹא בְּרַכָּה דְהָא בְּרַכּוֹת אֵינָן מְעַפְבוֹת אֶפְשָׁר חֲיָשֵׁב בְּרַכָּה זֶה הוֹאִיל שְׁעַל אֶכִּילָה הִיא בְּרַכָּת הַנִּהְגִּין דְאִיסוּר לְהִנּוֹת בְּלֹא בְּרַכָּה וְלַהַכִּי אַף נִמְנָע בְּלִילָה הַרֵאשׁוֹן וְלֹא בְּשִׂאָר יָמִים וְצ"ע וְד"ז אֵין בְּיַדִּי לְפָרְשׁוֹ אִם לֹא בְּפִי הַב"ח שְׁיּוֹצֵא מְגַדֵּר פְּשׁוּטוֹת הַלְשׁוֹן: סִימָן תַּס א סְעִיף א' בַּש"ע וַיֵּשׁ נוֹהֲגִים לְהַטִּיל בּוֹ קַרְקַע חֲדָשׁ כְּתַב הַמ"א וְקָשָׁה דְהָא צִד הָעֵלְיוֹן שְׁבַתְנוּר בּוֹלַע ג"כ מְחַמֵּץ וְכו' וְהַעֲתִיקוּ הַח"י וּמְסִיִּים וְכֵן יֵשׁ לִיגְהַג בְּמָה שְׂאֵנּוּ קוֹרִין רְעוּהָ וְלַהַטִּיחַ כָּל סְבִיבּוֹ וְלַעֲנ"ד ע"כ הַמ"א אֵינְרִי מִתְּנוּרִים שְׁבַגְמָרָא וְאֶפְשָׁר סוֹבֵר דְאֵף בְּצִד הָעֵלְיוֹן הִיוּ מְדַבְּיָקִים

פת דאל"ה צ"ע מה הוקשה לו ומפני מה יהא נאסר צד העליון אי משום קליטת ריח כפר מבואר בת"ח כלל ל"ה דין ו' כי לא נמצא ריח ופיתום לפלי שיחזור ויפטם לאוכל ואי משום הזיעה זה נמי מבואר שם בת"ח דזיעה אינה אלא בדבר לח כמו קדירה ולא בנאפה שהוא יבש וכל זה יש להוכיח מזבחים צ"ה ע"ב שקורא לצלי בתנור ביטול בלא בלוע ואי משום מה שהקשה שם המ"י ממ"ש הטור בא"ח דכסוי של ברזל שמשימין אותו על התררה שנאפת על הפירה שצריך ליבון כי ברוב פעמים נוגעת בו ועוד שהוא מזיע מהבל התררה שתחתיו והכריח מזה לחלק לענן חמץ ולענן הגעלה לכתחילה כל זה לענ"ד אינו אלא בכסוי שהוא סמוך ודבוק ממש על התררה עד שברוב פעמים נוגעת בו דבזה י"ל דאף באפ"י יש זיעה קצת אבל בתנור שרחוק צד המעלה מן הפת הרבה לא מסתביר לענ"ד שיהא שייך בדבר יבש כמו פת דצד העליון בולע מן הזיעה וא"כ ברעיון שלנו שאין מכניסין בהם כל השנה קדירות כלל לבשל לענ"ד די אם מטיח גם מן הצד בגובה טפח מחשש שמא הונח תוכו לחם חמץ ונגע גם מן הצד אבל יותר למעלה לא צריך וק"ל: בהג"ה וכשמכשירו ע"י היסק טוב ונשר הוא וכו' הוא לאפוקי מדעת הי"א דבאותו היסק שמסיק התנור לאפות בו די לו אם מכנין ומכשיר ג"כ התנור ועיין בב"י במה שרצה לומר שאין חילוק בין טפא דהיינו בוכ' של חרס לשל לבנים ותמיד יש הכשר ע"י מליא גומרי ומ"ש פאן אסור לאפות בה בפסח היינו בלא הכשר.

ולפ"ר הדברים תמוהים שהרי הרב נטוראי מבדיל וכתב דתנור שאופין בו כל השנה מותר לאפות בו בפסח וטפא וכו' אסור ואילו בלא הכשר אטו תנור בלא הכשר שרי א"ו דסובר נמי בדעת רב נטוראי לכל הפחות פדעת י"א אלו דבהיסק אחד סגי ואפשר נמי אף דלא פדעת הרב רבינו יונה שמביא הטור בתר הכי דצריך כיון לשם הכשר.

ויקצת דייק הכי לשון הטור שכתב והרב ר"י כתב דמשמע דרף פלוגתא וא"כ שפיר י"ל פירושו תנור מותר לאפות בו בלא הכשר ע"י ההיסק להאפי' שיהי' הכשירו וכן פי' הב"ח. משא"כ ביב שהסיקו מלמטה ואופין בה כל השנה מבפנים אסור בלא הכשר מקודם ההיסק דהאפי' מפני שההיסק לאפי' הוא מבחוץ והבלוע הוא ע"י הפת הדבוק מבפנים אבל ע"י הכשר ע"י מליא גומרא יש לו הכשר כמו דשל לבנים וא"כ עיין מ"ש הח"י סק"ו אכן באמת נתבאר לעיל סי' תנ"א וכו' ומסיים וכמ"ש הב"י תחילה לפרש דברי הטור אין ענין כלל לדבריו שבסי' תנ"א אף דלדינא דבריו שם נכונים דבטפא שהסיקו כל השנה מבפנים אי מליא גומרא ש"ד מ"מ הכא דאירי להדיא בטפא דכל השנה הסיקו מבחוץ העיקר פדעת ר"י דיש הבדל בין של לבנים לשל חרס וכדחזר בו הב"י בעצמו על פי הר"י וקהלבוש וכן עיקר: סעיף ד יוצא אדם במצה שרוי' כתב המ"א אבל מלשון הרי"ף ורמב"ם ורא"ש משמע דדוקא במים.

אגב שיטפ"י שיתוף להרמב"ם עם הרי"ף ורא"ש כי אדרבה לשון הרמב"ם הוא סתם כלשון ש"ע והפר"ח כתב דמדמוכח על פי פסק הל' דשלקות דטעמא דר' יוסי דאין יוצאין במבונשל הוא משום דבעינן טעם מצה וליכא ממילא ה"ה בשהוי בשאר משקין ולהכי דקדקו הרי"ף ורא"ש ליכתב במים ולענ"ד מוכח איפכא מדר"מ שחולק דיוצאין במבונשל הרי דלא בעי טעם מצה ובנדאי מה דקאמר נמי יוצאין במצה שרוי' היינו אפי' שרוי' בכל המשקין וכיון דר' יוסי כופל ואומר יוצאין במצה שרוי' כלומר דבזה מודינא

לך הרי נדאי דאינו פליג בשארני במידי ומתיר נמי אפילו בשאר משקין והסוגי בכרכות לא קאמרה אלא דלקי אף דלענין שלקות מודה דאזלינו בטר מעיקרא לענין בישול מצה סובר דאזלינו בטר השתא משום דאיכא נמי טעמא דבעי טעם מצה וליכא אכל בשארני דלא נשתנית מדמעיקרא מודה לר"מ דיוצאין אפילו בשאר משקין ומן הרמב"ם לענ"ד יש ללמוד שהדיוק במים שבהרי"ף הוא ל"ד כי על הרוב הרמב"ם בטר הרי"ף גריר ואפשר דנקט במים להורות דמבוסל אפילו במים אין יוצאין וצ"ע: סימן תסב סעיף ב' מי פירות עם מים ממהרים להחמיץ הש"ע סותם ואינו מפרש אם הוא חמץ גמור או גוקשה אבל הטור אף שפכת רבות הדעות מכל מקום אינו מביא דעה לומר שמי פירות עם מים הוי חמץ גמור וזה לענ"ד מבואר הכי במנחות דף נ"ד דת"ר אין מחמיצין בתפוחים ומסתמא ההלכה כת"ק ואין ספק אצלי שזה אינו מתפרש אלא שאין מחמיצין עיסה דלחמי תודה שכבר נילש במים וירצה להחמיץ בהתפוח במקום השאור קמ"ל דלא נאילו הי' חמץ גמור אמאי לא.

א"ו דאינו אלא גוקשה ולא פוקי מהפר"ח שפכת דהוא אפשר דאיירי בלא מים ולדעתו לא אפשר (האמת דתמוה לי מאוד מה שלא מצאתי להרמב"ם ו"ל שהעתיק דין ברייתא זו לא לגבי לחמי תודה ולא לגבי שתי הלחם מ"מ ברייתא מפונרשת היא) אף הפר"ח פכת שמשמעות הרי"ף ורמב"ם הוא שמי פירות עם מים הוא חמץ גמור ובהרמב"ם אפשר מדנקיט סתם דעם מים מחמיץ איכא למשמע הכי ומ"מ אין מוכרח כ"כ אבל בהרי"ף א"י משמעותו ועיין בהר"ן ושו"ג ומשמעות דקדוק לשון הרי"ף שפכת בטר הברייתא ובנדאי דהא מתני' בשמן ע"י מים היא שנוי' משמע הא מימרא דר"ל אפשר דאיירי בלא מים וכדכתב הה"מ להרמב"ם דמה דאמר אין חייבין על חימוצו פרת ל"ד וה"ה דמוטר נמי ואפשר נמי דאיירי עם מים ולא הוי אלא גוקשה וכרת הוא דליכא הא איסורא איכא ומרש"י ו"ל לענ"ד נמי מוכח דס"ל דמי פירות עם מים נמי אינו אלא גוקשה אף דס"ל בלא מים נמי הוי גוקשה ומה שפ"ל לר"ל בלא מים לא לדיוקא הא עם מים פרת נמי חייב דא"כ מה דנוחקי' למוקים הברייתא ג"כ בלא מים ודאינו אלא גוקשה ומפח זה מוכרח נמי למוקים מה דתני' ישורף היינו במועד ולא ב"ט אף לשטתו דמוקים דינא כרב בכפיות פלי דוקא בביטל ועיין סי' תמ"ב.

לוקים להברייתא עם מים והוי חמץ גמור וישורף היינו מיד בי"ט א"ו דאף רש"י מודה דאף עם מים אינו אלא גוקשה כדמוכח מהברייתא דמנחות הנ"ל ומה שמפרש לדר"ל בלא מים אינו אלא להורות האמת לדעתו דאף בלא מים הוי גוקשה ואולם ראיתי בספר נ"ב סי' כ"ב פתב תוף ד"ה ואפילו נלענ"ד דלדין דס"ל גוקשה דרבנן ע"כ מי פירות עם מים חמץ גמור הוא דאל"כ קשה לר' יהודא הכי משפחת חמץ בכל המנחות דהא פולם בשמן עשויים: וזה להדיא דלא פהטור שבסי' תמ"ב פסק דגוקשה דרבנן והכא פסק מי פירות עם מים אינו אלא גוקשה והוכחתי לאו מידי הוא שכל שמגבלו במים באה אזהרת החימוץ על הנעשה חמץ בשעת גיבולו במים טרם יצק השמן לתוכה אף דמצנת יציקת השמן הוא תחילה כדאייתא ברמב"ם פי"ג מה' מע"ק היינו כדי לקיים מצנת בלילה ומ"מ הרי נאמר שם נמי לא כלל כלל כשר וממילא ה"ה פשיטא דכשר פשגבלה במים והדר יצק השמן ועל גיבול זה הוא דהזהירה התורה ותדע הרי התוס' מנחות דף נ"ד סוף ד"ה אין פתבו ומיהו יש לנטות ולהקמיר דלעולם אפ"ל בלא מים וכו' הוי גוקשה והא

דְּחַק רַשָׁב"ל לְשִׁנוּי מַגְבֵּלָה בְּמִים אַע"ג דְּבִלָא מִים נְמִי הָוִי חֲמֵץ גְּנוּקְשָׁה אִיִּצְטָרֵף לְשִׁנוּי
הַכִּי מְשׁוּם ר' יְהוּדָא וְכוּ' וְקִשָּׁה דַּא"כ מַה מְשַׁנֵּי מַגְבֵּלָן בְּמִים וּמַה בְּכֹף הָא אַפְתִּי אִינוּ
אֵלָא גְּנוּקְשָׁה כְּדִמוּכַח שָׁם בְּהִבְרִייתָא דַּאִין מִחֲמִיצִין בְּתַפּוּחִין וּכְדִנְקִטוּ הַתּוֹס' שָׁם בְּכָל
הַדְּבוּר לְפִשְׁטוּת דְּמִי פִירוֹת עִם מִים אִינוּ אֵלָא גְּנוּקְשָׁה וְכַדְדָּאִין נְמִי לְשִׁנוּיָהּ דְּלַעוּלָם
אֲפִילוּ בְּלֹא מִים וְכֵן מַה דְּסִינְיָי אַע"ג דְּבִלָא מִים נְמִי הָוִי גְּנוּקְשָׁה דְּמַפְלָל זֶה מְבֹאֵר דְּאֲפִילוּ
עִם מִים אִינוּ אֵלָא גְּנוּקְשָׁה וּמַה מְשַׁנֵּי א"ו כְּדִכְתַּבְתִּי דְּכָל דְּכִשְׁמַגְבֵּלָה בְּמִים בְּדִיעֵבַד פֶּשֶׁר
שׁוּב בָּא הָאזְהָרָה דְּחֲמֵץ עַל שְׁעַת הַגִּיבּוּל בְּמִים טָרַם שָׁבָא הַשְּׁמֹן דְּוַדָּאִי הוּא חֲמֵץ גָּמוּר
שׁוּב כְּתִב שָׁם רִישׁ דְּבִרְיָו לְשִׁטְתּוֹ דְּמִדְּמַשְׁנֵי מַגְבֵּלָה בְּמִים שִׁמ ש"מ דְּמִי פִירוֹת עִם מִים
חֲמֵץ גָּמוּר וּלְבַסּוּף מְסִיק הַגְּמָרָא דַּר"ע הוּא וְכַתְּבֵי וַא"כ אִי ס"ד דְּמִי פִירוֹת וּמִים גְּנוּקְשָׁה
הוּא וַר"ע סוֹבֵר שֶׁהוּא דְּאוֹרְיִיתָא אִיף יְהִי לְדִידִן דְּרַבְּנָן הוּאִיל וְסוֹבֵר ר"י שֶׁהוּא מְדַרְבְּנָן
אִטוּ שְׁבָקִינָן ר"ע וְעַבְדִּינָן כַּר"י שֶׁהוּא תַלְמוּדוֹ וְכוּ' וְגַם זֶה בְּלֹא הַנָּ"ל אִף לְשִׁטְתּוֹ לֹא
מִיָּדִי הוּא דְּאִטוּ מַה דְּפִסְקִינָן גְּנוּקְשָׁה דְּרַבְּנָן עֵינְקָרוּ עַל ר"י דְּשִׁיאוֹר הוּא הָא עֵינְקָרוּ נִבְנָה
עַל פִּי הַרְבֵּנָן דְּפִלְגִי עַל ר"א וְאָמְרוּ עַל תַּעֲרוּבוֹת בְּוֹלָא פְּלוּם וְכ"ש גְּנוּקְשָׁה בְּעֵינֵי אֵלָא
דְּהַרְמַב"ן וְתוֹס' וְהָרָא"ש סָבְרוּ דְּגַם ר"י ס"ל דְּגְּנוּקְשָׁה בְּוֹלָא פְּלוּם וְכַדְבִּיאַרְתִּי בְּסִי' תַּמ"ב
ע"ש לְכֵן לַעֲנֵה"ד אִין בְּכָל דְּבִרְיָו שָׁם עֵינְקָר וְלַהֲלֵכָה לַעֲנֵה"ד מִי פִירוֹת עִם מִים אִינוּ אֵלָא
גְּנוּקְשָׁה וְאוּלָם גּוּף הַדִּין שְׂרָצָה מוֹרָה א' שָׁם בְּחֻטָּה שְׁנַמְצָא בְּפִסַּח בְּגֵרְעַמְזְלִיף שְׁנַעֲשֶׂה
מִשְׁוֹמֵן וְדָבָשׁ וּמִים לְהַתִּיר בְּס' מְטַעַם דְּמִי פִירוֹת עִם מִים אִינוּ אֵלָא גְּנוּקְשָׁה וּלְפִי דַעַת
הַמ"א בְּסִי' תַּס"ז סַק"ח דְּחֲמֵץ גְּנוּקְשָׁה בְּטַל בְּס' בְּזָה כְּבָר הַסְּפִים הַפַּר"ח רִישׁ סִי' תַּמ"ז
לְהַחְמִיר אֲפִילוּ גְּנוּקְשָׁה בְּמַשְׁהוּ וּבְסִי' תַּס"ז סַעִי' ט' עוֹשֶׂה בְּזָה פְּלוּגְתָּא בֵּין הַרְמַב"ם
לְמַהרָא"י דְּהַרְמַב"ם בִּיאַר בְּכָל שְׁאִינוּ חֲמֵץ אֵלָא דְּרַבְּנָן בְּטַל בְּס' וּלְמַהרָא"י בְּמַשְׁהוּ
מְטַעַם דְּכָל דְּתִיקוֹן רַבְּנָן וְכוּ' וְיִרְאֶה נְמִי דְּכָל פּוֹסְקִים הַמְּחַמְרִים בְּנַמְצָא חֻטָּה בְּמַלִּיחַת
בְּשֶׁר לְאַסּוֹר בְּמַשְׁהוּ לֹא ס"ל כַּהֲמ"א אֵלָא כַּהֲפַר"ח וְכֵן יֵשׁ לְדִיִּיק מִהַטּוֹר הֵכָא שְׁכַתְּבֵי וּמִי
פִירוֹת עִם מִים הָוִי גְּנוּקְשָׁה וְכוּ' הַלְּכָף חֻטָּה שְׁנַמְצָא בְּדָבָשׁ אוּ בִּינֵן מוֹתֵר וּבְלֵבֵד שְׁלֹא
נִתְעַרַב בְּהֵם מִים מְשַׁמַּע אֲבָל הִי בּוֹ מִים אֲסוּר וּבְרוּר שְׁלֹא דֵן עַל חֻטָּה אֵלָא עַל הַנְּמַצָּא
תּוֹכוֹ אִף דְּוַדָּאִי בְּטַל בְּס' וְכֵן מוּכַח שֶׁהִבִּינוּ הַפַּר"ח סַק"ו וְכֵן בְּסַפֵּר בְּשִׁמִּים רִאשׁ סִי'
שַׁל"ג אוֹסֵר גְּנוּקְשָׁה בְּמַשְׁהוּ יְהִי מִי שִׁיָּהֵן וְכֵן מוּכַח בְּתַשׁוּ' הַרְשָׁב"א סִי' ג'וֹן שְׁכַתְּבֵי לְהַדְּיָא
מִשְׁמֵן שֶׁל הַגְּאוּנִים שְׁאֲסָרוּ יֵין שְׁנַפֵּל לְתוֹכָן שְׁעָרֵי אוּ חֻטֵּי אִי אִיכָּא מִיָּא בְּחַמְרָא.

לְכֵן בְּוַדָּאִי מִהֵוּא טַעֲמָא לְחוּד א"א לְהַתִּיר אִף הֵיכָא דַּאִיכָּא עוֹד צְדָדִים לְהַתִּיר אִיכָּא
לְאַצְטָרוּפִי לְהַרְבוֹת צְדָדִי הֵיטֵר כְּדִי לִיסְמֹנָה עַל הַשְּׂאֵלְתוֹת וְק"ל סַעִיף ג' מוֹתֵר לְלוּשׁ
בִּינֵן וְכוּ' בְּשַׁעַת הַבְּצִיר: הִנֵּה לְשׁוֹן הַש"ע וַדָּאִי מוֹרָה דְּמוֹתֵר אֲפִילוּ בְּלֹא שְׁיִמּוֹר מְשׁוּם
דְּהָוִי בִּינֵן גָּמוּר מִי פִירוֹת בְּלֹא מִים וְאִינוּ מְחַמְצִין וּבִיּוֹתֵר מְבֹאֵר הַכִּי בְּהַסְמ"ג מְקוּר דִּין
זֶה שְׁהָרִי מְבִיא שָׁם בְּמַצּוֹת ל"ת דָּף ל"א תְּחִילָה הִירוּשְׁלָמִי דְּמִי פִירוֹת בְּלֹא מִים נְמִי
מְחַמְצִין וְעַל זֶה מְסִיק וְשָׂמָא הִירוּשְׁלָמִי סוֹבֵר כְּאַבְיֵי דְּאָסֵר וְאַנָּן קו"ל כְּרַבָּא דְּשָׂרִי וּמַעֲשֶׂה
הִי וְהַתִּיר ר"י בְּרַבֵּי אַבְרָהָם לְלוּשׁ מַצּוֹת בִּינֵן מְפָנִי שְׁזַרְקוּ מִים שְׁלָנוּ מְפָנִי מֵת אַעפ"י
שְׂאִי אֲפֶשֶׁר לִינֵן בְּלֹא טַפַּת מִים וְאִף לְכַתְּחִילָה רִגְלִים לְתַת מִים בְּשַׁעַת הַבְּצִיר כְּדִי לְהַתִּיר
נִיצוּק בְּכָלִי הַנְּכָרִי אַעפ"כ אִין לְחוּשׁ לְמִים הוּאִיל וּכְבָר נִתְבַּטְּלוּ הַמִּים בִּינֵן קוֹדֵם שְׁלָשׁוּ
הַעִיסָה וְכֵן רַבִּינוּ מִשֶּׁה הִי מִתִּיר חוֹמָץ מִי פִירוֹת הָרִי לְהַדְּיָא שְׁמַבִּיא הַמַּעֲשֶׂה לְרִאשׁ
לְהוֹרוֹת כְּרַבָּא דְּמִי פִירוֹת בְּלֹא מִים אִין מְחַמְצִין כָּלֵל: וּבְוַדָּאִי יֵשׁ לְתַמּוּהָ שְׁהָרִי לְפָנֵי זֶה

פּתבּ בַּעֲצֵמוּ לְשׁוֹן הַרְמַב"ם בְּמַה דְּבָרִים אֲמֹרִים שְׁלֵא נִתְעַרַב בָּהֶם שׁוּם מִיָּם אֲבָל אִם
נִתְעַרַב בָּהֶן מִיָּם כ"ש הָרִי אֵלּוּ מִחֲמִיצִין וְהוּא קִנְשׁוֹ' פֶּל הָאֲתְרוּנִים עַל הַש"ע וְלִהְכִי מִבֵּיא
הַמ"א דְּבָרֵי הַכְּנֵה"ג וְאֲתְרִיו הַחֲזִיק הַפּר"ח וּבִיּוֹתֵר בְּסִי' תַּס"ז סַקט"ו בְּלְשׁוֹן זֶה עַל דְּבָרֵי
הַשְּׁל"ה וְזֶה אֵינּוּ מְחַנְנֵר פֶּלֶל דְּמִי פִירוֹת עִם מִיָּם סֵתָם אֲמָרוּ וְכו': וּמַעֲתָה ע"כ לְפָרֵשׁ
כְּמוֹ שְׁפִירְשִׁתִּי לְעֵיל בְּשֵׁם מַהֲרִי"ט דְּלֵאוּ שְׁנִתְבַּטְּלוּ מִתּוֹרַת מִיָּם מִחֲמַת מִיעוּטָן אֲלֵא מְפָנִי
שְׁנִתְיָשְׁנוּ הַמִּיָּם עִם הַתִּירוֹשׁ וְנִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתָן וְנִעֲשָׂה הַפֶּל יִין וְכו' וּמַעֲתָה אֵין לְחֻלְק פֶּלֶל
בֵּין מִיָּם מְרוֹבִים בֵּין מִיָּם מוּעֲטִים דְּאֵי שְׁעִירְבוּ מִיָּם בְּהִיּוֹת הַיִּין תּוֹסֵס אֲפִילוּ מְרוֹבִים נְמִי
נִתְבַּטְּלוּ וְנִעֲשׂוּ יִין וְאִם בֵּינָן עֲצֵמוּ אַחַר שְׁנִעֲשָׂה יִין וְאֲפִילוּ טִיפַת מִיָּם שְׁנִתְעַרְבָה עִמָּהֶן
יֵשׁ לָהֶם דִּין מִי פִירוֹת עִם מִיָּם שְׁמִמְהָרִין לְהַחֲמִיץ וְעִם שְׁדָבָרִים אֵלּוּ דְּבָרֵי טַעַם הֵם וּמְקִילֵי
דְּסִבְרָא שַׁע"י הַתְּסִיסָה אַף הַמִּיָּם נִהְפְּכוּ לַיִן וְכַדְפֶּסֶק נְמִי רַבִּינוּ יוֹנָה הַמּוֹבָא בַּח"י סִי'
תַּס"ז ס"ק י"ו לְגַבֵּי בְּשָׂר בְּדָבֵשׁ עַכ"ז א"א לְבָאָר בּוּ הַסְּמ"ג חֲדָא הָרִי דְקָדַק הוֹאִיל וּכְבָר
נִתְבַּטְּלוּ קוֹדֵם לִישָׁה דְּמִשְׁמַע דְּכָל דְּקוֹדֵם לִישָׁה הָרִי בִּיטוּל וְתוּ הָרִי פֶתַב נְמִי אַע"פ שֵׁא"א
לַיִן בְּלֵא טִיפַת מִיָּם מִשְׁמַע בְּלֵא זֶה מַה שְׁנִתְנַתְּנִים לְהַתִּיר גִּיּוֹצוֹק נְמִי א"א בְּלֵא מִיָּם וְכִי
גִּיּוֹצוֹ דְּזֶה הַא"א שְׁפֶתַב הַיִּינוּ דְּוָקָא מַה שְׁנִפְּל לְתוֹכּוּ בְּעוֹדוֹ תִירוֹשׁ אוֹ מְקוֹדֵם וְתוּ לְסִבְרָא
זוֹ שְׁהַמִּים שְׁבָאוּ לְתוֹכּוּ בְּעוֹדוֹ תִירוֹשׁ נִשְׁתַּנּוּ מִבְּרִייתָן ע"י הַתְּסִיסָה וְנִעֲשָׂה יִין אִיף אֲפִשָׁר
שְׁיַתִּיר הַגִּיּוֹצוֹק ע"י סְלִיק מִיָּם וְשָׂאֵינוּ מִיָּם רַבָּה עָלָיו וּמְבַטְּלוּ הָא אֵין כָּאֵן אֵינוּ מִיָּם פֶּלֶל
אַחֲרֵי שְׁהַמִּים גּוֹפִיֵיהוּ נִתְהַפְּכוּ לַיִן וְהָרִי מִיָּם בְּשָׂמָא וּבְטַעֲמָא א"ו אוֹ דְּכָל הַסִּבְרָא לִיתָא
אוֹ דְּבָאֲמַת לֹא נִתְנוּ הַמִּיָּם עַד אַחַר הַתְּסִיסָה.

וּבְשַׁעַת הַבְּצִיר ל"ד וְהָכִי אֵיתָא בְּאֲמַת בַּהב"י י"ד סִי' קַל"ד שְׁהוֹרָה ר"ת לִישְׁפִּנּוּ מִיָּם
בְּהַחֲבִיּוֹת מִשׁוּם הָיִתֵר הַנְּ"ל דְּהֵינּוּ אַחַר שְׁהוּא יִין גָּמוּר וְלֹא תִירוֹשׁ וּמַה שְׁהַח"י סַק"ו
וּס"ק י"ב תּוֹפֵס לְבָרוּר שְׁהַהִיתֵר אֵינוּ אֲלֵא לְלוֹשׁ בּוּ וְשָׂאֵינוּ מִמַּהֲרָה לְהַחֲמִיץ אֲבָל שְׁיַמּוּר
צָרִיף מְפָנִי מְקוּם הַמִּיָּם מְלַבֵּד שְׁהוֹצֵאתִי לְעֵיל בְּרוּר מְלִשׁוֹן הַסְּמ"ג שְׁיֵשׁ לוֹ דִּין מִי פִירוֹת
בְּלֵא מִיָּם וְאֵין מִחֲמִיצִין פֶּלֶל אַף גַּם הַמְעִיִן בְּהַסְּמ"ג מִשְׁמַע שְׂאֵינוּ פּוֹסֵק פֶּלֶל הַחֲנוּמֵר
דְּמַמַּהֲרָה לְהַחֲמִיץ מִי פִירוֹת עִם מִיָּם אֲלֵא סוֹתָם כְּשִׁטַּת הָרִי"ף וְרַמְב"ם וּמ"ש שֵׁם וּבְהָכִי
אֵיִרִי הַהוּא דְּאֲמָרִינּוּ אִם לֵשׁ תְּשַׁרְף לֹא פֶתַב אֲלֵא לְבָאָר דְּלֵא כְּרַש"י אֲבָל לְדִינָא פּוֹסֵק
כְּדַכְתַּבְתִּי.

וְתוּ מַה דְּחוֹשֵׁשׁ הַח"י לְמְקוּם הַמִּיָּם לַעַנ"ד אֵין לוֹ מְקוּם פֶּלֶל וְאֵין שְׁיִיף בְּדָבָר לַח הַמְתַּעַרַב
מְעַט בְּמְרוֹבָה וְנִחְבֵּל ע"י הוֹרְקָה מְכֻלֵּי אֵל פְּלִי לּוֹמֵר בּוּ מְקוּם לֹא מְצִינּוּ זֶה אֲלֵא בְּחִבּוּיּוֹת
יִין שְׁנִפְּל לֵיָּם דְּוָקָא דְּקוּוּ וְקִיָּמוּ שְׁחֻשְׁשׁוּ לְהַטּוֹבֵל שֵׁם דְּלֵא עֲלֵתָה לוֹ טְבִילָה אֲבָל בְּמִיָּם
שְׁנִתְעַרְבוּ וְנִתְרוֹקְנוּ מְכֻלֵּי אֵל פְּלִי וְנִתְנַדְּנָד בְּטִלְטוּלוֹ מַה מְקוּם שְׁיִיף בְּזֶה עִינּוּ זְבָחִים דְּרָף
פ"א דְּאֲפִילוּ לַר"א קִי"ל יֵשׁ בִּילָה וְלִרְבָּנָן לַכ"ע יֵשׁ בִּילָה לְכֹן הַעֵיָקֵר ע"כ לְחֻלְק פְּדַחְחָב
בְּעַל הַג"ה לַמ"א בֵּין נִתְעַרַב קוֹדֵם לִישָׁה בֵּין נִתְעַרַב בְּשַׁעַת הַלִּישָׁה אוֹ בְּעוֹד שְׁנִמְצָא
הַחֲטָה בְּתוֹכּוּ שְׂאֵז מִחֲמִץ בַּח"ש אַף שְׁבָאֲמַת אֵינִי יוֹדַע סְבָרָה לְחֻלְק בְּזֶה מ"מ ע"כ הָכִי
מִשְׁמַעוֹת דַּעַת הַסְּמ"ג וּש"ע וְצ"ע.

וְעִינּוּ עוֹד סִי' תַּס"ד: (סְעִיף הַנְּ"ל) לְלוֹשׁ פֶתַב הַח"י סַק"ה הִנֵּה לְכַאוּרָה יֵשׁ לְלַמּוֹד מְדָבְרִיו
דְּעִיָסָה שְׁנִילֵשׁ בְּשָׂמֵרִי יִין לֹא נִקְרָא מִי פִירוֹת רַק דִּינָם כְּמִיָּם שְׁמִחֲמִיצִין אֲבָל בְּאֲמַת
דְּבָרִיו תְּמוּהֵיהֶם דְּלָמָּה לֹא נִקְרָאִים שְׂמֵרִים מִי פִירוֹת דְּהֵלֵא וְכו' מ"מ מִי פִירוֹת מְקָרִי עַכ"ל

מדבריו יש ללמוד שמוטר ללוש עיסה ביין בלא מים ולהחמיצו בשמרי יין וסלילה לוסמוך עליו בזה שהרי איתא דף כ"ח ע"ב אין לי אלא שנתחמץ מאליו מחמת דבר אחר מנין ת"ל כל מחמצת לא תאכלו וכתבו תוס' פ"א ריב"א מחמת דבר אחר דלאו מינו דעל ידי שאור מקרי חמץ טפי משנתחמץ מאליו פדמוכח וכו' אלא פגון שנתחמץ על ידי שמרי יין שמיבשין השמרים בתנור פאשר עושין בארץ אשפנו ולא דמי לעיסה שנגלושה ביין דלית בה פרת ויש בה לאו הרי להדיא דשמרים אינם מי פירות כמו יין ובנדאי בטילה דעתו נגד תוס': סעיף ה הלש עיסה במי פירות טוב לעשותה פחות מפשעור עיין ח"י ומדבריו איפא למשמע דבכל מי פירות ואפילו משבעה משקין יש ספק ע"פ דעת הרא"ש והאמת שאף לשון הש"ך י"ד סי' שכ"ט הכי משמע שכתב על לשון הש"ע והרא"ש פוטר וכן הברטנורא מסתפק בדבר אבל כבר כתבתי בצדו בלשון זה כל ספק הרא"ש אינו אלא במי בצים או מי פירות שאינם מז' משקין אבל בז"מ אפילו בלא שום מים חייב בברכה בלא ספק ועיין בהרא"ש הלכות חלה ובתשו' הרשב"א סי' תס"ד ודוק כי כל ספיקו היינו מדריב"ל וברייטא דרשב"י והמה גופייהו מרבים כל ז"מ ולהכי לא כתב הטור אלא וטוב ליזהר שלא ללוש במי בצים לבדן וכן העיקר מחלוקת האמוראים שמוקמו למתני' דחלה דלא כר"ע דס"ל מי פירות לא הוי חיבור לטומאה לא איירי אלא במי פירות שאינן מז' מינים ע"ש בפ"ג מט"י בהברטנורא וע"כ מה שמסופק במס' חלה במי פירות היינו מי פירות דומי' דמי בצים שאינם מז"מ עכ"ל שם.

פעת ראיתי המ"א מביא נמי הכי בשם הדרישה לכן הברור שאף הש"ע הקא לא פגון אלא למי פירות שאינם מז' מינים והא דבי"ד סתם דחייב אפשר סמך אדהקא פדכתב הח"י ויהיה איה שיהיה פסקו דהקא לענ"ד נכון (ומשום ספק ברכה ודלא כמ"א ופר"ח פדמבואר בב"י ותדע שהרי לא נזכר בהב"י פלל חנומרת רמ"א שאין לנו עתה פהו מוחזק) דבי"ד הכרעתו ליפסק דחייב היינו משום שכתב בב"י שם שהרמב"ם אף לפי הנסח שבפנינו אינו מזכיר אלא יין שמן ודבש שהוא ז' מינים מדלא מחלק בהדיא ש"מ דכהרשב"א ס"ל ומדקרב"ם והרשב"א מסכימים סותם פותייהו אבל לענ"ד משמע איפכא מדשינה לשון המשנה הכולל בלשון קצור כל מי פירות ופורט באריכות יין שמן ודבש משמע שדוקא הנהו ולא מי פירות שאינם מז' מינים ומה שהט"ז מקשה על עיצת הב"י ללוש פחות מפשעור שהרי מפקיע מידי חלה וראו לענ"ד דלק"מ דעד כאן לא מקשה הגמ' הכי בד' מ"ח ע"ב אלא אהנהו נשי דאפו קפיזא קפיזא דהיינו עיסות מרובים שהנה צריף להם באפי' זו בנה אסור לחלק קמחו ללוש פחות מפשעור כדי להפקיע מחלה משא"כ כשאין צריף לו אלא עיסה פחות משעור הנשמע שמחויב דוקא לאפות יותר מהצריף לו שעור חלה דוקא ובנדאי רשאי לאפות מה שצריף לו ופטור מחלה ועל דרך זה הוא דלומד הב"י מי שאין צריף לו אלא למשל עיסה אחד יצמצם שיהא עיסה זה מעט פחות מהשעור וכיון שאינו אופה יותר אין כאן שום הפקעת איסור ומה שהמ"א הקשה דיאפה פשעור ויטול חלה בלא ברכה מדוע לא קשה לו הכי על הטור י"ד שניתן עצה ליטמן בו מים כדי שיהא מחויב ודאי ליקשי נמי מה פולי האי יטול חלה בלא ברכה א"ו דנכון שלא להכניס עצמו לספק שיהא מוכרח לעשות המצנה בלא ברכה.

ובי"ט של פסח שא"א במים נותן הב"י עצה שיהא ודאי פטור וק"ל: סעיף ז יש לברר המלח הנה הטור חשבו למי פירות והב"י חושש לדעת הר"ן שפינון שהוא תולדת המים

לא נקרא מי פירות וקש' ומ"ש מיין צמוקים דמביא הב"י בשם הרשב"ץ דהוי מי פירות
ואמאי הא נמי תולדת המים הוא ואי משום דנשתנה הא מלח נמי נשתנה וצ"ל דלא דמי
משום דניין צמוקים נשתנו ע"י דבר שהוא מי פירות ונדאי ונעשה פמוהו משא"כ מלח
דנשתנה מעצמו ואיפא למימר דבטר מעיקרא אזלינן ועיין סימן תס"ז בח"י ס"ק י"ו
משני הכי קושני המ"א על רבינו יונה: סימן תסד הג"ה והמנהג וכו' הוא מתה"ד בשם
סמ"ק ונתן הטעם שמערבין אותו בתירוש ואי אפשר שלא נתערב בו מעט מים ואז
מתמיצין לכ"ע ונראה מזה ברור שהסמ"ק חולק על הדין דסי' תס"ב סעיף ג' וכדכתב
המ"א שם סק"ו תחילה שהם דעות חלוקים ומה שלבסוף רוצה להשוותן ע"פ דברי
הכנה"ג ע"ש סעיף ג' פי סתתי עיקר דברי' אלו ולולא דמסתפינא מכבודן של הגהות
מימון וב"י הייתי אומר שהסמ"ג גופיה ל כתב מעשה זה להלכה אלא לעדות שגמי
פסק פרבא דמי פירות אין מתמיצין ובגוף הדין סמך על שהעתיק מקודם בשם הרמב"ם
וצ"ע: סימן תסה הג"ה ויש ליתגר כתב הט"ז שהוא חומרא יתירה וכתב המ"א ונדקא
בסתם אבל אם ידוע שהיה בו דגן מחומץ והבהבו בו אסור עיין בי"ד ס"ס צ"ב ולעיל
סי' תמ"ז ולענ"ד מצ"ב יש ראיה להיתר דשם לא נאמר אלא דזיעה אוסרת אבל אם אין
היז סולדת בזיעה הפל מותר ולכן תולין בשר יבש וכו' ובהבהב אפילו מקצת זיעה אין
בו.

ובסי' תמ"ז מבואר ריחא לאו מילתא והכא אפילו ריח משהו נמי אינו אלא עשן ולהב
ולא שמענו דעשן היצא מחמץ שיהא פחמץ ובפרט הכא העשן ולהב דאיזה חטים
המחומצים בטל באלף בעשן ולהב הקש טרם שמגיע להעוף להכי לענ"ד בדיעבד שרי
ואין לחוש בזה לחומרא דמשהו פי בנדאי כדי בכזה ליסמוך על השאלות: סימן תסו
הג"ה הואיל וכבר ביטל המ"א וכן הפר"ח הניחו בצ"ע ומה שהח"י כתב שר"ל פיון
שנתן לפני בהמתו בטלה והפקירה מדעתו א"י מה הפקר שהוא זה שמפקירו אדעתא
דבהמתו ולא אדעתא דכולי עלמא ובנדאי עדיין צ"ע ואולי י"ל דס"ל דבכלל הבטול
חזיתי מסתמא פונתו נמי על כל מה שיתחמץ דלא ליעבר בבל יראה ודוחק: סעיף ד
מביא בשם תשו' מ"ל שמיקל קצת בשקים שנשוכים מעכברים וכו' ע"ש שכתב נמי
שטוב ליקח למצת המצנה קמח אחר וכן נכון לענ"ד להחמיר בכל הספיקות הנזכרים
ואפילו במקום שיש להקל במצות הנזכרים וק"ל: (סעיף הנ"ל) אבל אם נתניבש
הלחלוחית לא מהני ריקוד דמפרך ומתערב עם השאר ואסור לאכלו בפסח וכתב המ"א
אע"ג דקמח בקמח בטל בס' פיון שיש פרוין בעין חוזר וניער כמ"ש סי' תמ"ז סעיף ד'
וא"כ אסור לאוכלו ומותר להשהותו אבל אם נתניבש בפסח הו"ל פחמץ שנתערב בפסח
דכל זמן שהוא מלוחלח לא היה מתערב וא"כ נתערב בפסח ואסור להשהותו הנה אזיל
בזה לשטתו שכתב בסי' תמ"ז ס"ק י"א דנראה לו אע"ג דלח בלח מותר לקיימו לכ"ע
ור"ל אפילו למ"ד חוזר וניער וע"ש מה שכתבתי שא"י מנ"ל האי ולהכי פותב הכא
בזה לחלק דאף דחוזר וניער מ"מ להשהותו מותר כל שנתבשל קודם פסח ואין אסורו
אלא משום חוזר וניער וכעת רואה אני שהוא להדיא נגד דעת רב נטוראי שבטור סי'
תמ"ב בנמצא בניין צמוקים שנים או ג' חטים שהשיב ונדאי אסור לשותו בפסח אבל
לבערו אם יודע שנסחט מן החטין חמץ לתוך הצמוקים צריכים אתם לבערו וע"ש בב"י.

הרי מפני שסובר חוזר וניער הקמיר אף לבערו זולת בטעם לחוד הוא דמקיל נהכא הרי
אפילו ממשו מתערב ואם חוזר וניער למה הקיל בשיהיה אמנם לפי מה שהאר"ה הפיר"ח
לכאר דהר"י מווינא סובר קמח בקמח הוי גבש בגבש ויותר מתקבל לו לשון הח"י שהוא
בלשון זה אע"ג דקמח בקמח מקרי לח בלח ולא אמרינן חוזר וניער מ"מ פירוורין שאני
דאין מתערבין יפה ור"ל לענ"ד דלקחי פירוורין בקמח דין גבש בגבש אית ליה וא"כ לא
מטעם חוזר וניער אוסר האפי' אלא אדרבה הר"נ מווינא והש"ע סברו אין חוזר וניער
אלא מפני שדין גבש בגבש אית' לתערובות זה חושש לשטת הרשב"א שבי"ד סי' ק"ט
דאף דנתבטל ברוב כשנתבטל יחד חוזר ואוסר בנ"ט ובפסח אוסר במשהו כי אין ביטולו
אלא לאכלו ביבשותו וכיון שדרכן הנה לאפות דבר יום ביומו פדאיתא בהפר"ח להכי
אוסר לאכלו בפסח ובהשיהיה שפיר מחלק בין נתערב קודם פסח מה בכך שנתחשב גבש
בגבש הרי נתבטל ומותר לאכלו ופשיטא בהשיהיה שרי ואין חוזר וניערור הא ס"ל ועיין
בדברי סי' תמ"ו משא"כ נתערב בפסח שהוא במשהו אוסר אף השיהיה זה הנלענ"ד
בטעם הדין אבל הלשון שפגוף דברי הר"י מווינא בטעם דין זה צ"ע: ודע דאף שהר"י
מסיים ואם נתיבש בפסח יזרקנו בכינון שינה הש"ע לשונו בזה כי לדידנ' אין צריך לזרקו
אלא יוכל למכרו לגוי חוץ מדמי איסור שבו פדפסק סי' תמ"ז סעיף י' עיין וק"ל: סימן
תסז סעיף א' או שגפול עליהם כתב הח"י מה שכתב הטור ואין החמץ ניכר היינו לרבותא
זה אינו שהרי כפל ליכתוב כיון שאינו ניכר א"ו או פדתירץ המ"א ואי משום מה שהקשה
שהרי יעבור בבל יראה י"ל כיון דכל העולם מבטלים ושוב אין כאן בל יראה דאורייתא
לא חש ליה א"נ חושב זה לס"ס ספק יטחון וספק שימכרנו ועיין במ"א סק"ב דאף
במכירה דמעט מעט עיקר התירו משום ס"ס דאת"ל שימכרנו שמא יאכלנו קודם פסח:
(סעיף הנ"ל) ומודיע הח"י מתמיה על כל הקודמים לו שנעלם מהם התשו' רשב"א ואני
אומר ודאי לא נעלם מהם ומ"מ הרמב"ם אי אפשר ליישב בפירושו שהוא אף ליישב
קוש' השואל על גירסתנו דנדאי בהודיע איירי ולמה לי מעט מעט ומשני שפיר אבל
א"כ הא לא נזכר בהגמרא מעולם ההיתר דמכירה לגוי קבא קבא ומנ' להרמב"ם ההיתר
זה ואי מסברא אמר אין זה מדרף הרמב"ם לסתום פאילו הועתק מן הש"ס אלא הנה
פותר הדין בונראה לי א"ו פדכתב הה"מ שלא הנה לו פלל הגירסא לישראל והוא ברור:
המ"א מביא מעשה בגוי מסל"ת שאמר שהחזיטין שמכר לא רחץ אותם והתיר ע"פ דברי
הש"ע ס"ס י"ו ששם מבואר דגוי א"נ אפילו להחמיר ואפילו במסל"ת ונכון הוא אבל
לדידי קשיא הא זה דסי' י"ו הוא מתשו' רשב"א סי' קי"ח וכבר ביאר הפר"ח י"ד סי'
ס"ד דעתו דאפילו בדרבנן אינו נאמן במסל"ת להתיר ובנדאי שפן הוא דאל"ה אלא
שבדרבנן נאמן להתיר הא מכ"ש שנאמן לאסור ואם בדרבנן נאמן לאסור הא ודאי,
דמכ"ש דנאמן בדאורייתא לאסור ואיך התיר באו"ב וא"כ תימא לי על הרמ"א שבסי'
תקי"ג פוסק על פי המרדכי ותה"ד דמסל"ת נאמן בדרבנן אף להתיר ומכ"ש דנאמן
להחמיר בדאוריית' פנ"ל ואיך סותרם ולא הגיה בסי' קי"ו ואולם למה דמבאר הש"ך י"ד
ס"ס קל"ז שדוקא בדלא אתחזיק לאיסור הוא דמתיר הרמ"א ע"ש י"ל דל"ק אף דאפתי
יש ללמוד בק"ו דבמקום דלא אתחזיק להיתר אלא דבפשוט לא צרכינן להחמיר בספק
דרבנן זולת בדבר שיל"מ וע"י גוי מסל"ת דיש להחמיר כיון דאין דבריו נגד החזקה
וא"כ מכ"ש דבדאורייתא באו"ב דהא נמי אין חזקה להיתר מ"מ לק"מ דהא מתבאר

מתשו' רשפ"א הלזו דבלא אמירת הגוי נדאי אין לחוש מספק וכן פסק הטור דדוקא בידוע שהוא או"ב ומן הספק אין לחוש וְהָא טעמא בעי ומה שכתב הב"י דהכי משמע בסמוך והיינו מה שהקונה א"צ לישאל הא מזה אין ראיה דשם ביאר הר"ן משום דהוי כמה ספיקות ובגדון הרשפ"א בלוקח פרה ועוד בהמה הא אין פאן אלא ספק אחד של תורה דשמא בהמה זו בנה דפרה זו.

או' משום דאמרינן כל דפריש מרנבא פריש ולא צרכינן לספוק שבהמה זו דוקא מן מיעוט פרה זו היא וא"כ הא נדאי אמירת הגוי גרע מנגד חזקה כיון דהוי נגד הרוב ושפיר דאין נאמן אפילו להחמיר ופסק המ"א בל"ז שפיר שהוא נגד חזקה וק"ל: נשאלתי על אודות הצבור דמטע בוידין שקנו חטים לפסח מן השבאכליר שבנציג ואותן החטים פולם באו מן מדינות פולין בספינות שקורין קאניק אם מותרים לאונקלם פי אף שבש"ע נאמר סעי' ג' חטים שבאו בספינה אם הם יבשות וקשות וכו' אחזוקי איסורא לא מחזקינן אומרים ע"כ היינו בספינות שהחטים מונחים על עליות שבאמצע הספינה ואין החטים באים לתוף המים מה שתחתית הספינה שואבת וגם למעלה היא מכוסה משא"כ קאניק הנ"ל שתחתית הספינה ידוע שתמיד היא מלא מים והחטין שקועים בהמים וגם למעלה היא מפורעת והקרוב שבתוף הזמן שהיא על הדרך הוגשם עליהם מטר השמים וגם כשהמלחים מגביהים תמיד החובלים מן המים להוליך הספינה אין ספק שניתז עליהם מי הנהר בכל צדדי הספינה לכן י"ל שהם בגדר חטים שבאו בספינה וטבעה שאסורים אפילו לא נתבקעו כדאיתא בש"ע עכ"ל: והשבתי לכתחילה נדאי אסור לקנותם ואולם בדיעבד במקום הפסד מרובה יראה דהחשש שהוגשם עליהם מטר השמים וגם ממי החובלים על צדדי החטים שבצדדי הספינה ליפא למיחש בדיעבד כדאיתא בהב"ח הקא בלשון זה אכן סברת הרא"מ ג"כ אינה רחוקה וכ"כ הרשפ"א בתשו' וז"ל ולא דמי לארבא בחישתא דהפל טבעו במים וכל שטובע במים מן הסתם שיהיה בו ויש בו להחמיץ הנה שנתן טעם משום דשיקה בו וכמ"ש הרא"מ בחטין שירדו עליהם רוב גשמים ושריינתו מרובה דחוששין להם לבקוע והאוכלן בכרת וכו' וממילא היכי דלא שיה במים כמו הנהו חטים המובאין בשוק וגשמים מזלפין עליהם אין לחוש ומותרין החטין ומ"מ למעשה יש ליזהר לכתחילה אף בזליפה מועטת וכו' עכ"ל אמנם אותן החטים המונחים בתחתית הספינה וזה ידוע שהתחתית תמיד ונמצא אותן החטים שרונים במים זמן רב נדאי דינייהו ממש פדין ארבא בחישתא דאפילו לא נתבקעו אסורים להספמת רה"פ דלא פהר"ן וא"כ יראה דצריך עיון ודרישה מן הסותרים הבקיאים אם ידוע להם דיש ס' בהחטים שלמעלה נגד מה שתחתית הספינה אז מותרים בדיעבד לאונקלם, בפסח ומכ"ש למנהגינן שאופין הפל לפני פסח ועיין ח"י סי' תנ"ג ס"ק י"ג אבל אם ידוע שאין בהם ס' נראה דאסורים אף בדיעבד אמנם אם יאמרו הבקיאים שמפני שפכר נתרוקנו הספינות א"א לעמוד על זה ויהיה להם ספק אם נתבטלו בס' אם לא יראה מפני שד"ת מב"מ ברנבא בטל יש להקל כמו ב"ד סי' צ"ח בגשפף ותו י"ל דנ"ד נהי שאסרינן לחלוטין אותן השרונים במים אפי' לא נתבקעו הא מ"מ אינו אלא ספק חמץ שהרי אף הרא"מ שמחמיר וכתב הב"ח בשמו דחוששין להם והאוכלו בכרת ר"ל ספק פרת שהרי אף כתב שחוששין להם לבקוע וחשש פשיטא שאינו אלא ספק וכיון שזמן התורה נתבטלו ברוב שוב לא הוי אלא ספק דדבריהם אף בזה יש לגמגם מפני שהספק הוא בדאורייתא ועיין

בְּזֶה בְּסִפְרֵי ק"ד סי' ק"י הָאֲרַכְתִּי בְּזֶה אָמַנְם תּוּ יֵשׁ לְדוֹן דְּהוּי ס"ס סְפַק אִם הִיָּה חֲמִיץ
וְסִפְק שְׁמָא נִתְבַּטְלוּ אַף בִּס' וְאִי מִשּׁוּם דְּהוּי סְפַק אֲחָד בְּגוּף וְסִפְק שְׁנֵי בְּתַעְרוּבוֹת בְּמִקּוֹם
ה"מ הַעֲלָה הַשֵּׁ"ךְ בְּכֻלְיָ ס"ס סְעִי' א' דָּאִם לֹא נֹדַע הַסְּפַק קוֹדֵם שְׁנִיתָעֲרַב דִּישׁ לִיסְמִנְךָ
עֲלֵיָהּוּ לְהִתִּיר וּבְגִדוֹן זֶה לֹא מִיִּבְעֵי' אִם נִחְשָׁב זֶה לֹא נֹדַע קוֹדֵם שְׁנִיתָעֲרַב דְּשִׁפִּיר אֲלֵא
אֲפִילוּ אִי מִמֶּשׁ נֹדַע וְשׁוֹב נִתְעַרַב נִלְעַנ"ד דְּלֹא שְׁיִיךְ בְּזֶה וְהָא כְּבָר אֲמַרְתִּי שְׁזָה עֵינְךָ
הַטַּעַם שֶׁם פִּינּוֹן דָּאִז שְׁעַת הִיתֵר וְאִימַת בָּא אִיסוּרוֹ בְּפִסַּח וְאִז כְּבָר נִתְעַרַב וּבָאוּ הַשְּׁנֵי
סְפִיקוֹת פְּאָחַד וְשִׁפִּיר לְהִתִּיר מִפְּח ס"ס וְתוּ דְבַל"ז לְעַנ"ד לֹא שְׁיִיךְ אֲלֵא בְּתַעְרוּבוֹת דְּיִבְשׁ
בְּיָבֵשׁ בְּדָבָר חָשׁוּב דְּלֹא בְּטַל וְהִתִּיר לֹא יִהְיֶה אֲלֵא מִפְּח סְפַק שְׁנֵי דִילְמָא לֹא זֶה הוּא וּמִן
הַטַּעַמִּים הַנֶּאֱמָרִים שֶׁם מִשָּׂא"כ אִם הַסְּפַק שְׁנֵי הוּא בְּלַח (אוּ בְּיָבֵשׁ מִב"מ וְאִינוּ דָּבָר
הַשׁוֹב שְׁמָאֵנִתְבַּטְל בִּס' וְכוּלוּ מוֹתֵר וְאִף הָאִיסוּר נִהְפֵּךְ לְהִתִּיר ע"י הַבִּיטוּל שִׁפִּיר הוּי ס"ס
אָמְנָא לְעַנ"ד כֹּל הַטּוֹרַח הִזָּה בְּחֻזְם פִּי לְדַעְתִּי וְדָאִי לִיפָא ס' יִבְשִׁים נֶגְדַּד הַלְחִים שְׁשִׁירוּי
בְּמִים וְאִזִּי כּוֹלֵם אִסוּרִים בְּפִסַּח וְאִף אִם יֵאמְרוּ בְּקִיָּאִי סוּחְרֵי יִשְׂרָאֵל שְׁיֵשׁ ס' אִינָם
מוֹתֵרִים אֲלֵא בְּאֲכִילָה אֲבָל לְצִאת בְּהֵם יְדֵי חוֹבַת מִצְּהָ לִילוֹת הֶרְאִשׁוּנִים יִרְאֶה לִיקַח
חֲטִים אֲחֵרִים וְלִמוֹכְרָם לְצַבּוֹר לְצוֹרְךָ לִילוֹת הֶרְאִשׁוּנִים פְּדֵהוּרָה הַמּוֹר"ם לוֹבְלִין וְל'
בְּתִשׁוּ סִי קִי"ט ע"ש.

תּוּ פְּתַב הַמ"א בְּשֶׁם הַמְּרַדְכִי וְכוּ' וְנ"ל הַב"ח בְּשֶׁם הַמְּרַדְכִי אַרְוֶךְ בְּשֶׁם רַאב"י חֲטִין
מְבוֹקְעִים שְׁנִיתִיבְשׁוּ וְאִין הַמְּבוֹקְעִים נִיפְרִין נִתְעַרְבוּ בְּכָרִי אִם הַמְּבוֹקְעִין בְּנֹדָאִי עֲדִינּוּ
בְּכָרִי אִסוּרִי בְּפִסַּח דְּחֲמִץ בְּפִסַּח בֵּין בְּמִינוּ בֵּין שְׁלֵא בְּמִינוּ בְּמִשְׁהוּ וְאֲפִילוּ לְאַחַר פִּסַּח
אִסוּרִים דְּהָא דל' קִנְיִס ע"י תַּעְרוּבוֹ' הִינּוּ שְׁאִינוּ נִיפְרָר כְּגוֹן קְדִירוֹת בְּפִסַּח אֲבָל הִכָּא אַע"ג
דָּאִינוּ נִיפְרָר הוּי פְּמוֹנָח בְּכַד וְאִסוּר לְהַשְׁהוֹתוּ וּדְבָרִים אֵלוּ תְּמוּהִים בְּעֵינֵי שְׁהוּא נֶגְדַּד כֹּל
הַפּוֹסְקִים וְפִי' רַש"י עַל פִּי קִנְיִס ר"ש בְּעֵינֵי' אֲבָל ע"י תַּעְרוּבוֹת לֹא שְׁפַרש"י אֲפִילוּ שְׁהִיָּה
בְּמִזִּיד דְּעֵבֵר עֲלֵיהָ לֹא קִנְיִס אִם נִתְעַרַב וְר"ל לֹא מִיִּבְעֵי' אִם הִיָּה בְּתַעְרוּבוֹת מִלְּפָנֵי פִּסַּח
בְּאִנְפוֹן דְּלֹא עֵבֵר עֲלֵיהָ אֲלֵא אֲפִילוּ עֵבֵר עַל הַבְּעִין וְנִתְעַרַב אַחַר פִּסַּח נְמִי שְׁרִי וְזֶה הוּא
נְמִי פִי' הַטּוֹר שְׁבִסִי תַמ"ז וְאִף הֶרְבִּינוּ יוֹנָה שְׁהַחְמִיר שֶׁם אִם עֵינְךָ אֲדַעְתִּיָּה דְּלִשְׁהוּי אַף
בְּאִנְפוֹן הַנְּ"ל עַל פִּי הַב"י מ"מ מְבָאֵר בְּהִדְיָא דָּאִם נִתְעַרַב שׁוּגַג דְּשְׁרִי וְכוּן פִּסַּח הֶרְמַב"ם
וְא"כ הִכָּא בְּנִידוֹן הַרַאב"י שְׁהַמְּבוֹקְעִים אִינָם נִיפְרִים וְכְבָר נִתְעַרְבוּ קוֹדֵם פִּסַּח דְּמִשְׁמַע
הַעֲרוּב נַעֲשָׂה בְּשׁוּגַג וּמִשְׁמַע נְמִי דְּנִתְעַרְבוּ אִפִּי' בְּבִיטוּל בִּס' שְׁהִרִי דִּיִּיק דְּחֲמִץ בְּמִשְׁהוּ
א"י מִי אִיפָא לְמ"ד שְׁבִזָּה קִנְיִס ר"ש לְאַסוּר אִם שְׁהָה עַד אַחַר פִּסַּח וּמ"ש דְּהָא דְּלֹא קִנְיִס
ר"ש ע"י תַּעְרוּבוֹת הִינּוּ שְׁאִינוּ נִיפְרָר כְּגוֹן קְדִירוֹת דְּפִסַּח הוּא פִּירוּשׁ תְּמוּהָ וְלֹא נִשְׁמַע
מְזוּלְתוֹ וְהַפְּר"ח בִּסִי' הַנְּ"ל מְבִיא דַעַת מְרַדְכִי בְּשֶׁם רַאב"י אֵלוּ לְרִאֲיָה דְּהִיכִי דְּהַתַּעְרוּבוֹת
הִיָּה בְּעֵינֵי דְּעֵבֵר עֲלֵיהָ בְּב"י דָּאִם שְׁהִיָּה אִסוּר אַחַר הַפִּסַּח וְא"י שׁוּם אִנְפוֹן לְפָרְשׁוּ בְּעֵינֵי
זֶה שְׁהִרִי אֲפִילוּ בְּאֲכִילָה הִיוּ מוֹתֵרִים ד"ת וְאִיךְ עֵבֵר בְּב"י וְצ"ע גַּם מ"ש הַפְּר"ח שֶׁם
דְּמִמָּאִי שְׁכַתְב רַש"י אֵהוּא דְּקְדִירוֹת בְּפִסַּח יִשְׁפְּרוּ וְכוּ' מִשְׁמַע דִּס"ל דְּאִף בְּתַעְרוּבוֹת
שְׁעֵבֵר עֲלֵיו פִּסַּח דּוּמִיָּא דְּקְדִירוֹת קִשְׁרֵי רְבָא וְאִינוּ מְחַנּוֹר עֵינֵי בַח"י רִישׁ סִי' תַמ"ב
וּבְנֹדָאִי דְּבָרֵיו מְחַנּוֹרִין ע"ש וְק"ל סְעִיף ב דְּכִינּוֹן דְּמִינַח נִיחָחוּ אֲתִי לִידֵי חִימוּץ כְּתַב הַמ"א
וְאִם לֹא שְׁהָה שְׁיַעוֹר מִיִּל עֲדִינּוּ לֹא הַחְמִיץ וְא"כ אֲפִילוּ נַעֲשָׂה בְּפִסַּח מוֹתֵר לְמִכְרוֹ לְגוּי
קוֹדֵם שְׁשָׁה שְׁיַעוֹר מִיִּל בְּהַטּוֹר אִיתָא בְּשֶׁם הָאֲבִי עֲזָרִי שְׁחֲטִים כֹּל זְמַן שְׁהֵם בְּמִים
צוֹנְגִים אִינָם מְחַמִּצִין וְהָאִיסוּר בְּהָאֲרַבָּא שְׁטַבְעָה פִי' הַב"י אֲלִיבְנִי שְׁהַחְמִיצוּ בְּתַר

שְׁהוּעֵלָה מִן הַמַּיִם וְהַטּוֹר חוֹלֵק עָלָיו דְּחֹטִים שֶׁפִּיר מִחֲמִיצֵין אֶפְיָלוּ בְּמַיִם צוֹנְגִים רַק עֵינָהּ
הוּא דְאִינוּ מִחֲמִיץ בְּמַיִם צוֹנְגִים וְא"כ נ"מ דְּלֵהַטּוֹר אִם שָׁהָ שְׁיַעוֹר מִיֵּל אִף בְּתוֹךְ הַמַּיִם
אֲסוּר לְמוֹכְרָם וּלְשִׁטַּת הָאֲבִי עֲזָרִי אִם לֹא שָׁהָ שְׁיַעוֹר מִיֵּל מִשְׁהוּעֵלָה מִן הַמַּיִם מִתְּר
לְמוֹכְרָם אִף כִּי שָׁהוּ בְּמַיִם זְמַן רַב.

אָמְנָם יִרְאֶה דְּמַרְבִּינוּ אֶפְרַיִם וְהָרָא"ש זָכַל הַפּוֹסְקִים הַמְּבִיאִים תִּירוּצוֹ עַל הַקְּנוּשָׁא
דְּפִסְקִינָן פְּשִׁמוּאֵל דְּלָמָּה אָסְרוּ בְּחֹטִים דְּאַרְבָּא אֶפְיָלוּ לֹא נִתְבַּקְעוּ וְתִירֵץ דְּשִׂאנֵי מְלִיתִיהָ
דְּעוֹסְקִין בּוּ מִשָּׂא"כ הֵיכִי דְּמִינַח נִיְיָחוּ אֲתִי לִידֵי חִימוּץ וְאִילוּ נֶאֱמַר דְּכָל זְמַן דְּאִיתְנַיִיהוּ
בְּמַיִם לֹא מִחֲמָצוֹ רַק בְּשִׁעָה שְׁהוּעֵלוּ א"כ מָה הַהֲבָדֵל בְּלִיתִיהָ הָא כָּל זְמַן שָׁהָ בְּמַיִם
צוֹנְגִים בְּלֹא זֶה לֹא נִתְחַמְצוּ וּמִשְׁעָה שְׁהוּעֵלוּ מִן הַמַּיִם שְׁנִיָּהּ פְּאָחַד נָחִים וּמ"ש זֶה מְזַה
א"ו מִשְׁמַע דְּעַל שְׁעַת הַיּוֹתָם בְּמַיִם דְּנִים וּכְדַעַת הַטּוֹר: סְעִיף וְעֵלְיוֹנֵת הַגְּדִישׁ עֵינָן ח"י
כְּתַב בְּשֵׁם הַרוֹקַח וְאִם מְעַט טַל אוֹ מַיִם וְכו' נ"ב דְּבָרֵי רוֹקַח אֵלּוּ הוּבְאוּ בְּטוֹר סִי' תס"ו
וְהַעֲיָקָר דְּאִיְרֵי בְּאֶנְפֵן דְּלִיכָא לְמִיחַשׁ לְהַאֲחֵרִינָא מִשּׁוּם דְּמִיעוּט הִנָּה וּבִיְרֵדוּ גְּשָׁמִים
מְרֻבִּים עֵינָן בּב"י הֵכָא מְבוֹאָר דְּתַחְתּוֹנִים וְדָאִי אֲסוּרִים אִף לְשִׁהוּת: סְעִיף ח הַג"ה וְצוּקָר
וְכו' עֵינָן הַאֲחֵרוֹנִים וְאִנִּי מְעִיד מִפִּי אֲנָשִׁים יִשְׂרָאֵל וּכְשָׂרִים שְׁהִיוּ עוֹשִׂים הַהוּט צוּקָר
לְפִסַּח ע"פ הַמְּנַהֵג שְׁאֲסוּר לְאַכְלוֹ אִם לֹא נַעֲשֶׂה בְּכַשְׁרוּת עַל יָדָם וְהִמָּה הַעִידוּ שְׁבָאָמַת
אִין שׁוּם חֲשֵׁשׁ אִם נִתְעַרַב בּוּ מִיְדֵי כִי לֹא בְּלִבְד שְׂאִין צָרִיף לְשׁוּם תַּעֲרוּבוֹת זוּלַת לְדָם
כְּדִי שְׁיִתְלַבֵּן כְּדָאִיתָא בִּי"ד אֵלּא אֲדַרְבָּא אֶפְיָלוּ הַנְּמַצָּא לְפַעְמִים תוֹךְ הַדְּקָדֵק שְׁקוֹרִין פְּרִין
צוּקָר כְּמוֹ שְׁעֵרוֹת אוֹ צְרוּרוֹת עֶפְרָא שְׁרֵר מְמַנּוּ עוֹשִׂין הַהוּט צוּקָר ע"י בִּישׁוּל בְּבָרְלִין
וּבְנִצְיָא הֵכָא בִּישׁוּל זֶה טְבַעוּ שְׁיִפְלוֹט אוֹתוֹ הַפְּסוּלָת חוּצָה ע"י הַרְתִּיחָה שְׁקוֹרִין שְׁוִיִּים
שְׁתַּמִּיד עוֹמְדִין הַעוֹשִׂים וּמְנַקִּים וְנִהְמָא זוּ עַד לֹא נִשְׂאָר מְאוּמָה תוֹכוֹ וְאֶפְיָלוּ אֵילוּ הִנָּה
תוֹךְ הַפְּרִין צוּקָר פְּרִוּר לְחָם טְבַע הַבִּישׁוּל לְפָלוֹט וּמכ"ש שְׂאִין לְחוּשׁ לְשׁוּם עֵירוּב קַמַּח
בְּכִינּוּ.

אִף גַּם הַעִידוּ שְׁיִשׁ לְהַאֲמִנִים כָּלִים מְיֻחָדִים לְמִלְאֲכַת בִּישׁוּל זֶה. בְּאֶנְפֵן שְׁלוּלָא
שְׁחֲשִׁשְׁתִּי לְדְבָרִים הַמְּתוּרִים וְאֲחֵרִים וְכו' הֵייתִי מִתִּירוּ בְּאֲכִילָה לְהִדְיָא כִּי לְדַעַתִּי הַהוּט
צוּקָר יוֹתֵר כְּשֶׁר מְמַה שְׁכָבֵר נוֹהֲגִים הִיתֵר לְאַכּוֹל הַפְּרִין צוּקָר שְׁבָא בְּחִבּוּת מְמַרְחֵק עַל
כִּי מַה שְׁרֹאִין בְּבָרְלִין וְהֵכָא שְׁעוֹשִׂים הַהוּט צוּקָר מְמַנּוּ וְעֵינָן בְּסַפֵּר נ"ב כִּי בְּזֶה יֵשׁ עכ"פ
חֲשֵׁשׁ מַה שְׁהַפּוֹעֵלִים גּוֹיִם הַעוֹסְקִים וּפְיָתָם בְּפִיָּהּ אֵלּוּ נָפַל פְּרִוּר תוֹכוֹ וְאִינוּ מְנַזְכֵּר
מִשָּׂא"כ בְּהוּט צוּקָר אִף חֲשֵׁשׁ זֶה אִינוּ כְּנ"ל אִף מִטַּעַם הַנ"ל מְנַעַתִּי וְהַנְּחַתִּי בְּמִנְהֵגָם אֲבָל
בְּאָמַת אִינוּ אֵלּא מְנַהֵג בְּטַעוֹת כִּי הַדּוֹרוֹת שְׁלִפְנֵינוּ לֹא הָיוּ בְּקִיאִים בְּמַעֲשֵׂהוּ כְּדִנְרָאָה
מִהַט"ז.

תוּ לְהַג"ה כְּתַב הַח"י בְּשֵׁם מ"א וְטוֹבָאֵק דְּרָף לְשֵׁרוֹתוֹ בְּשִׁכָר וְצָרִיף לְסַגְרוֹ בְּחֻדָר לַעֲנ"ד
לוֹ יֵהָא כֵּן לֹא גִרַע מִדִּין דְּסִי' תמ"ב סְעִיף ט"ו דְּמִתְרַבּ בְּהַנְּבָאָה מִשּׁוּם דְּחֻרְכוּ קוֹדֵם זְמַנּוּ
וְא"כ לְיָקְנוֹת קוֹדֵם פְּסַח עַל כָּל יְמֵי פְּסַח א"י שׁוּם אִיסוּר אִף בְּתוֹךְ הַפְּסַח לְיָקְנוֹתוֹ אֶפְשָׁר
דְּיֵשׁ לְחוּשׁ לְשִׁמָּא נִשְׂרָה תוֹךְ פְּסַח וּבְרִינָה טוֹבָאֵק אֶפְשָׁר לוֹמַר דְּמִשּׁוּם חוּמְרָא דְּחֲמִץ הָוִי
דְּמוּמָא דְּאֲכִילָה: וְעֵינָן בְּהַלְכוֹת יי"ג מִדִּין בֵּת תִּיָּהָ וְאִף דְּרַבִּים אוֹמְרִים דְּכָל עֵיָקָר הַחֲשֵׁשׁ
אִינוּ אָמַת י"ל אוֹלֵי מְקוֹמוֹת מְקוֹמוֹת יֵשׁ אֲבָל לְיָקְנוֹת שְׁעוֹף טוֹבָאֵק אִף קוֹדֵם פְּסַח לַעֲנ"ד
אִין שׁוּם חֲשֵׁשׁ סְעִיף י הַג"ה וּבְמִדְּיָנוֹת אֵלּוּ וְכו' עֵינָן רִישׁ סִי' תמ"ז טַעַם מְנַהֵג זֶה וְע"ש:

סעיף ה"ל ש"ע ואם נמצא ביום ח' של פסח מותר להשהותה עד אחר פסח זה מדברי הטור שפכת בשם הרא"מ שאם נמצאת חטה על בשר מלוח או צלי חותך מקום פעפועו לפי אומד הדעת ואם הוא בי"ט אחרון מותר להשהותו עד אחר פסח כיון שהוא ספק י"ט ספק חול ויש לתמוה למה דמשמע מיניה דאילו הנה בשביעי של פסח דאסור להשהותו ואלא מה יעשה הא רב אומר להדיא המוצא חמץ ביו"ט יכפה עליו פלי אטו נימא דז' של פסח אינו בכלל ואף אי נימא דאזיל בשטת רש"י ור"ן דדוקא כשביתל דאינו עובר בב"י על הנמצא חמץ בביתו שמ שמקודם פסח משא"כ בנתחמץ תוך פסח וכי נימא דתערובות משהו עובר בב"י וגרע ואי משום טעם הב"ח שבס"י תמ"ו שנמצא האיסור חוזר להתירו אילו טעם זה יש בו ממשות מה הנצרכו התוס' להוכיח ריש מכילתין דחמץ נוקשה אסור בשהיה נת"ל משום האיסור יחזיר להתירו וכדמבואר ס"ס תמ"ז ומה יענה הטור שמתיר באמת תערובות שמותר באכילה ד"ת להשהות לסברת הב"ח ומזה נדחה נמי טעם הח"י שם שהמציא משום דהוי פרוצה בקיומו אין בכך פלוג ועיין פר"ח סי' ת"נ בדין זה פרוצה בקיומו ומכ"ש להמבואר במנחת יעקב עצמו פל"ה דהכי דליתיה לאיסורא בעיני' לא שנייה פלל רוצה בקיומו אף שבפסח חזר דשנייה בחמץ מ"מ ע"כ ליתא כדמוכח פנ"ל מהפוסקים המתירים השהי' וא"כ דהטעמים ליתנייהו איך שנייה .

נמי לומר דבתערובות משהו בז' של פסח לא איירי רב אלא דליעבד כמסקנת הח"י דיבערנו ע"י זורה לרוח או מטיל לים אם לא רצה להתיר הטלטול בחמץ גמור אף שאיסור שהי' דילקה אפילו בביתלו הא איפא עליה עכ"פ איסור בל יראה דרבנן מכ"ש תערובות משהו שאין עליו איסור ב"י דרבנן אלא איסור בעלמא פהוכחת הח"צ והוכחתי בס"י תמ"ז ע"ש מה"ת שיהא מתיר הטלטול לכן לענ"ד העיקר כפסק הח"צ ז"ל שאף בשביעי מותר השהיה ע"י כפיות פלי אלא שבלשון הרא"מ דחוק מאוד ולענ"ד נראה פירושו פשוט מדאיירי בחטה הנמצאת בצלי לשטתו שאינו מצריף אלא נטילה לפי אומד ומשום דאינו מפעפע מותר כל ימי פסח ואפילו שביעי אינו מתיר השהיה בלא הנטילה דלדידיה הפדי נטילה אפשר יש בו נ"ט בפחות מס' ואסור הפדי נטילה ד"ת וחש להשהיה בפשוט לתקלה דאכילה ומצריף אף בשביעי לחתונה הפעפוע ולמיעבד לו כפיות פלי כמו ביום א' דפסח משא"כ ביום אחרון שהוא ספק לא חש להתקלה דאכילה ומתיר השהיה פשוטה בלא כפיות פלי אף הפדי קליפה ולהכי בי"ט של ז' מצריף הנטילה עם כפיות פלי פדי לבערו במוצאי י"ט ואין ה"נ אילו נמצא החטה בתרנגולת ע"י בישול אף אלו קאי בשטת האוסרים אף בתערובות משהו השהי' הנה מתיר בז', של פסח כמו ביו"ט אחרון דמ"ש הא ע"כ משהה ליה עד אחר פסח ואולם המרדכי שבב"י שהוא בלשון זה וחטה מבושלת בתרנגולת אין להשהותה אלא א"כ נמצאת ביום אחרון של פסח דאין בו איסור כ"א מדרבנן זה א"א לפרש פנ"ל אמנם כבר מבואר בהח"י ריש סי' תמ"ז והח"צ שטבע לשון המרדכי שבפ"ק שכתב וגם נאמר בשם ר"י שהחטה הנמצאת בתרנגולת בפסח צריף כפיות פלי בי"ט פדי לשורפה בחוה"מ לא משמע אלא דקאי אחטה והח"צ ביאר דאי על התרנגולת קאי הנה ליה למימר שהתרנגולת הנמצא בה חטה והח"י הוכיח. מדפ'י האו"ה ע"פ דברי המרדכי שבפ"ג דע"ז דהתרנגולת מותר בהנאה ע"י פדיון להכי מסכימים דקאי אחטה וכן אומר אני דמה שכתב וחטה מבושלת בתרנגולת אין להשהות'

אילו אתרנגולת היתה לו לומר ותרנגולת מבושלת בחטה וגם מה שמסיים אלא א"כ נמצאת ביום אחרון אילו אתרנגולת קאי היתה לו לומר אא"כ נמצא בפסח אלא משמע דאחטה קאי כלפי שפכת בפ"א שהחטה צריף כפיות כלי פדי לשורפה בחוה"מ כתב נמי שהחטה אין להשהותה בפשוט אלא אפילו ביום ז' צריכה כפיות כלי פדי לבטלו אחר י"ט אא"כ נמצאת ביום אחרון דאין בו איסור כ"א מדרבנן פיון שאף נתחמץ בי"ט דרבנן אין צריף ביעור כלל אלא מותר בשהיה כמו התרנגולת עצמו א"נ יש לידחק אם אתרנגולת קאי דקאי לשטתיה שמתיר תערובת משהו בהנאה ע"י פדיון א"כ אף בז' של פסח קאמר דאין להשהותו דכיון דיש לו היתר הנאה ע"י פדיון שוב אינו מוקצה שיהי חזי לכלבו ויבערנו ע"י זריקה לכלבו ולא ישנהו אבל למה דנהגנו בפשוט דוקא בביעור ובי"ט בהכרח לכפות עליו כלי ולשהותו ממילא אף בשביעי הדין לענ"ד להלכה ולמעשה כהח"צ ודו"ק: שוב ראיתי בא"ר ס"ס תמ"ו כתב שמצא פסקי רא"ש על הקלף אם הוא בימים אחרונים של פסח מותר להשהותו: סעיף יא ויש מי שאוסר כל העיסה או אותו מצה: מה שכתב או אותה מצה זה לא נזכר בהתשו' רשב"א שעל פיו חשש להחמיר אלא בהמרדכי נזכר דעה זו וא"כ מה שמסיק הש"ע וראוי לחוש לדעתו היינו לשטת הרשב"א דאפילו בנמצא תוך מצה אפוי' דיש לאסור כל המצות שמן עיסה זו והרמ"א ז"ל שכתב וכן נוהגין תוך הפסח לאסור אותה מצה שנמצא בה ואמרינו פאן נמצא פאן הי' פ"א המ"א ע"פ שיטתו דהיינו דוקא במקום למקום או מחתיכה לחתיכה אבל מזמן לזמן בחדא חתיכה מחזיקינו איסורא כגון אם יש בידו עיסה וחתף ממנו ונשארו בידו חתיכה עיסה ונמצא עליו חטה אסורים כולם כן העתיק הח"י ס"ק ל"ב בשמו וזה מבואר בדבריו במ"ש ס"ק ט"ו על לשון הרשב"א שהעתיק ואין לומר בכי הא פאן נמצא פאן הי' לעיין סעי' י"ב ר"ל שם ס"ק כ"א לתרץ בזה סתירת הרשב"א וכבר כתב על זה הח"י ס"ק ל"ז דזה הוא נגד לשון ומשמעות הרשב"א והדין עמו שבודאי אין זה דעת הרשב"א שהרי ז"ל השאלה חטה מבוקעת שנמצאת בפסח בתוך הלחם או מעט לחם בתוך הפעכין אם מותר חוץ ממקום מגען שהחטה והלחם אינו מפעפץ וכו' על זה השיב דבר ברור הוא וכו' ר"ל כדעת השואל שאינו מפעפץ: אבל הנידון שלפנינו טעם אחד יש לאיסורו שהחטה המבוקעות אם אתה עושה פחמץ וכאילו נתבקעה והחמיצה קודם שתמזלגל בתוך העיסה פיון שאיסור תערובות חמץ במשהו י"ל שאוסרת את הכל שלא במקום אחד בלבד נגעה אלא פאן וכאן ואין לומר בכי הא פאן נמצא פאן הי' ועוד שמים שבעיסה מוליכין את הינצא מאותו גרגיר בכל וכו' וכן לחם חמץ בתוך הקעכין הלחם עשוי להתפרר ונתערבו פירורין בעיסה וכו' הרי להדיא דפוסק על השאלה לאסור כל העיסה והיכי נזכר בהשאלה שנמצא בתוך הקעכין שנשארו בידו מן העיסה: ובודאי פירושו פשוט דלא כהמ"א ומה שתמה הח"י דא"כ הא הרשב"א סותר עצמו דהא הוא במקום למקום ולמה כתב ואין לומר בכי הא וכו'.

זה לענ"ד לק"מ דמעולם לא נסתפק הרשב"א דילמא חטה זו או לחם חמץ זה לא הי' בעיסה אלא שתוף המצה נפל דאילו כן ע המצה מיבעי' לאשכוחי ולא בתוף המצה וכדתניא בתוספתא הביאה הר"ש פ"ט דמס' טהרות הקובץ מקרצות מן העיסה ונמצא שרץ במקרצת וכו' נמצא בתוכה של מקרצת הכל טמא ופסקה הרמב"ם בפ"ז מה' אבות הטומאה ופ"א הכ"מ ונמצא בתוכה ודאי בעיסה הי' דאי במקרצת נפל לא הי' בתוכה אלא

על גבה ומכ"ש בעריכת מצות שפך זמן משנחתה מן העיסה הגדול חתיכת המצה הרי חתיכה זו נוכח עין העורף כל השעה ומתעסק בה ואיך אפשר לספוק דילמא תוף המצה נפל א"ו שבהעיסה היא נאף השואל לא נסתפק כלל בהכי ומה שכתב ואין לומר בכי הא וכו' זה כתב פלפי שהי' דן להשואל דלא שייך פעפוע א"כ נהי דנדאי שהי' תוף מצה זו בעוד שהיתה מחוברת בהעיסה נימא פאן נמצא נכאן הי' ולא נגע החטה בחוץ ממקום המציאה פדאימא בתשו' מ"ב סי' ס"ט לזה קאמר שזה אין לומר בכי הא בנידן זה מפני הטעם שכתב מקודם שלא במקום אחד לבד נגעה אלא פאן נמצא דרף גלגולה של עיסה זה הברור לדעתי בפ' הרשב"א הינצא מזה שחטה מבוקעת הנמצא תוף הפסח בתוף המצה אפוי' או חי' כל מצות הנעשית מעיסה זו אותה מצה אסורות כדי לחוש לדעת הרשב"א ולא שייך כלל בזה לדון פאן נמצא וכו' פדמבואר בהתוספתא הנ"ל אכן אם אותן המצות מעיסה זו נתערבו עם מצות אחרות שמעיסה אחר דאז הי' הפסד מרובה יש ליקטור על הרא"ש פהכרעת הב"י ודוק וכל זה פשנאפה תוף הפסח: סעיף יב אם מלגו כו' יהי אסורה התרנגולת הג"ה ויש מי שמתיר אפילו במליגת תרנגולים משום דאמרינן שפא אח"כ נפל הנה ז"ל תשו' מ"ב סי' ס"ט אחר שיהביא ראי' מכמה פוסקים דלא מחזקינן איסור ממקום למקום וגם ממה דנאמר הקא בב"י בשם הרוקח גבי פלי שלקחו ממנו מים ואח"כ מצאו בדלי חתיכות חמץ וכו' וכתב ואע"ג דהתם בטור מביא מעשה שפלגו וכו' ואסר רבינו אכן התרנגולת דשפא היתה החטה במים קודם רתיחה ולא אמרינן פאן נמצאת נכאן הי' י"ל דאי סובר דלא אמרינן פאן נמצא פאן הי' אלא ממקום למקום או מחתיכה לחתיכה אבל במקום אחד פגון מעשה דראב"ן שיש לספק בזמן ולו' שפא היתה החטה במים קודם רתיחה והחמיצה או לאח"כ כה"ג מזמן לזמן לא אמרינן פאן נמצא פאן הי' דכה"ג אשפחן פ"ק דחולין ובפ"ק דנדה לענין בהמה שנמצאת טריפה ולענין מקנה שנמצאת חסירה דלא אמרינן השפא נטרפה או השפא הוא שחברה המקנה אלא מטעם העמד המקנה על חזקתה והבהמה פיון שנשחטה בחזקת היתר היא עומדת הא לא הי' חזקה לא היינו אומרים השפא הוא שנטרפה או השפא הוא דחברה והלכך פאן דליכא חיישינן שפא בשעת מליגת התרנגול הי' הגרעון במים חמין אף קשה ממה שכתב הרב ב"י בשם המרדכי גבי נמצא גרעין חטה אצל תרנגולת בקערה פי משמע התם דלא שרינן אלא מטעם ס"ס אבל אם ליכא אלא חד ספק לא שרינן מטעם פאן נמצא פאן הי' וי"ל דלא אמרינן פאן נמצא פאן הי' אלא היכי דליכא למתלי יותר ממקום אחר ממקום שנמצא בו האיסור פגון מחתיכה לחתיכה אבל ההוא דמרדכי דאע"ג שנמצא החטה על הקערה ולא על התרנגולת מ"מ שכיח טפי למצא החטה בתרנגולת יותר מבקערה שדרף התרנגולים לאכול חטים עכ"ל ודבריו שפסיים בעובדא דהראב"ן והלכך פאן דליכא חזקה חיישינן לפ"ר אינם מוכנים דלמה אין להתרנגולת זה גמי החזקה דנשחטה הותרה ולאחר שנמלג נפל החטה למים ואין לומר פמשמעות הח"י משום דתולין במצוי שמן התרנגולת בא דמצויים בו חטים דא"כ לא הי' צריך לחלק בין ממקום למקום לזמן שהרי תירץ בזה המרדכי דחש להכי אף ממקום למקום א"ו משום דראה בהראב"ן שנקיט הספק דשפא היתר החטה במים קודם הרתיחה נראה ממנו ברור דאילו לא הי' לו ספק זה אלא דשפא בהתרנגול הי' בשעת המליגה גמי הי' מתיר פהמרדכי מטעם ס"ס דשפא אח"כ ופא נתעפל א"נ דהי' גמי ספק אם נתחמץ

ע"י מליגת רותחין דשמא הי' חליטה ועיין סי' תנ"ד סעי' ג' אלא דבאמת חשש נמי שהי' בהמים קונדם רתיחה ונתחמץ החטה והמים נאסרו ואסרו התרנגול ומעולם לא בא מן התרנגול: ובזה מיושב מה שהקשו הב"ח ופר"ח על הראב"ן דלמה לא התיר מפת ס"ס כדהתיר המרדכי די"ל פיון שסיפק נמי שמא הי' בהמים קונדם רתיחה נמצא כמו דגש ס"ס להיתר שמא אח"כ נפל ושמא בשעת מליגה ולא נתחמץ או נתעפל כן יש תרי ספיקות לאיסור שמא מקונדם שהרתיחו המים ושמא מן העוף ונתחמץ ולא נתעפל ולהכי מוכרח המ"ב לחלק בין ממקום למקום לזמן וא"כ הדרא הקושני' לדוכתה דלמה לא נימא לגבי ספק זה שמא הי' בהמים קונדם רתיחה נשחטה הותרה ולא מחזקינן אף מזמן לזמן וע"כ לומר דמ"ש והכא ליכא חזקה ר"ל בהמים ונתפגין נמי למ"ש הט"ז ונראה דגליף איסור מטומאה דאמרינן בכ"כ בפל מערבין נגע באחד בלילה וא"י אם חי אם מת ולמחר מצאו מת חכמים מטמאים שכל הטומאות כשעת מציאתן ור"ל כמו דשם מדהחמירו חכמים בלא ראוהו חי מבערב דלא חשוב להו החזקת חי אף דהאדם שנגע יש לו חזקת טהרה לא אזלו בתרה משום דאינה מדונבך בגוף הדבר המסופק ואמרו דכשעת מציאתן חיישינן למפרע ה"נ אף דהתרנגול יש לו החזקה דנשחטה הותרה מ"מ מדהמים שבם הספק אין להם חזקה דלא הווי בהם חטים אמרינן כשעת מציאתן כן הי' מקונדם שהרתיחו המים ואין להקשות א"כ ממקו' למקום נמי נחש לאסור מספק כדפסק הרמב"ם גבי קנפה דאפילו טלטלה ממקום למקום חיישינן די"ל הפוסקים דלא חיישו ממקום למקום חולקים על הרמב"ם ופוסקים כחזקת רבו דר' יוחנן כדאיתא בהרא"ש פ"ק כל הבשור ועדיין קשה הא התם בריש גדה הוכיחו התוס' דלא החמירו לומר כשעת מציאתן אלא לגבי קדשים ולא לחולין: וי"ל דוקא לחולין לא דאינו איסור גמור אלא חומר לאכול חולין בטהרה אבל איסור ומכ"ש חמץ לחומר איסורו ילפו מטומאת קדשים והנה המ"א סק"א מדפ"ל לפסק הרשב"א שבמהרי"ו פהגון מסיים אבל במצה הוי מזמן לזמן כמ"ש"ל (ובזה כבר הראתי דמהרשב"א במצה לא מוכח מידי) וא"כ אין פאן מחלוקת פלל ולהכי נמי מחליט וכתב בתר פסק מ"ל גבי פרוב אבל אם נמצא חטה בחביות אף הפרוב שבקערה אסור דאמרינן שמא היתה החטה קונדם לכן בחביות והמעין במ"ל משמע איפכא מדכתב אבל אם הי' נמצא ע"ג פרוב כשהי' מונח בחביות דבר פשוט הוא שכל הפרוב שהי' בחבית הי' אסור דכבוש פמבושל ע"ש וק"ל והפר"ח כתב דהיש מי שמתיר היינו הרוקח בעובדא דדלי ובאמת מן הרוקח אין הכרח כ"כ אף דמשמע נמי הכי ממ"ב ה"ל.

פי י"ל מפני שהי' בצונן הקיל לתלות בשמא אח"כ נמי אמנם לענ"ד יהי' איהו שיהיה תלי' דינא דהראב"ן במחלוקת שהרי איתא תוספתא הביאה הר"ש בפ"ט דטהרות הי' קוצה מן המעין ועלה לראש הגג ונמצא שרץ בגג המעטן טהור במעטן הגג טמא דברי ר' וחכ"א נמצא בגג אינו טמא אלא גג נמצא במעטן אינו טמא אלא מעטן הקובץ מקרצות מן העיסה ונמצא שרץ במקרצות העיסה טהורה בעיסה ההקרצות טמאה דברי ר' וחכ"א נמצא בעיסה אין טמא אלא עיסה במקרצת אין טמא אלא מקרצת הרי מבואר דרבי הוא דמפליג בין ממקום למקום דלא מחזקינן מזמן לזמן דמחזקינן ורבנן אפילו מזמן לזמן לא מחזקינן והנה הרמב"ם פי"ז מהלכות אבות הטומאה שבק הסתם מתני' שהיא פרבי ופסק רבנן ותמה עליו הכ"מ והתוי"ט שם מדלא נחית פלל לחלק בין ממקום למקום

לבין מזמן לזמן פתב דהיינו דקשאי לי להרמב"ם דמ"ט ומש"ה לא השגיח על סתמא דמתני' והם דברים מותרים הרי מ"מ רבי וסתם מתני' מחלקו ולקשי לי נמי מה טעמיהו והגאון מהרש"ח שעל הגליון באמת פתב דקושני' התי"ט לאו קושני' הוא מפת חילוק זה אמנם אמינא דהרמב"ם סתמא אחרינא אשכח פרבנן דבפני' מס' הג"ל איתא הזולף את הבור ונמצא שרץ בראשונה פולן טמאות באחרונה היא טמאה וכולן טהורות ופי' רעמ"ב באחרונה היא טמאה וכו' דממנה הי' השרץ ולא מן הבור ואפילו הי' מן הבור שפא נפל בבור אחר שנתמלאו כל הראשונות ובנדאי דהוא אפילו שפכת לא מטעם ס"ס הוא דא"כ אילו הי' בודק את התביות קודם שהכניסו לבור ליהוי טמא ונהי המתני' אינה מחלקה בהרישא כדמחלקה בהסיפה א"ו דהכי פירושו באמת ואפילו הנה נדאי מן הבור פגון שפדק התביות תחילה מ"מ אמרינן שפא וכו' וכן מדויק לשון הרמב"ם פרק הג"ל דז"ל הזולף את הבור וכו' נמצא באחרונה היא טמאה וכולן טהורות שאני אומר אחר שפלא הראשונות נפל השרץ לבור הרי להדיא דאפילו מזמן לזמן לא מחזקינו והיינו פתכמים דרבי והא דהקשה התי"ט שם דא"כ נמצא בראשונה אמאי פולן טמאות דהא סתמא קתני וכי לא פיסה אימא שפא לאחר שמילאה נפל בה ומהרש"ח הג"ל כתב דלק"מ דהוי הספק מזמן לזמן ולא השגיח בהג"ל דמן מתני' זו נשמע דאפילו מזמן לזמן לא מחזקינו: אבל לענ"ד מעיקרא לק"מ דנהי דבסיפא מחלק בין פיסה ללא פיסה היינו בין שעה שהי' מביא המחץ מזה לזה דעבידא אנשי דלא להשגיח לכסות לשעה קטנה ומוכרח התנא לפלוגי בו אבל במילא הראשון פשיטא דסתמא איירי במקסה דכי ס"ד דלא ישגיח בטהרות ויניח פתוח לעולם ולא צריך התנא לפלוגי בזה זה הפשוט וברור לדעת: אמנם הא נדאי עדיין צ"ע למה דפסק פרבנן דאפילו במקום מציאתה לא חיישינן מזמן לזמן איך פסק בפרק זה נמי כר' יוחנן בקנפה דאפילו טילטלה מזויות לזויות חיישינן לתלות הרי דאפילו במקום חיישינן והכא אפילו מזמן לזמן במקום מציאתו לא חיישינן וזה אף על הראב"ד קשה שהרי בשני פסקים אינו משיג ונראה שמשכים ואף אי נימא כדדחק הראב"ד בהשגתו סוף הלכה א' וכתב ואע"ג דר"י ס"ל דמחזקינו לתלות ה"מ באותה קנפה אבל מפלי אל פלי לא מלבד דתמוה לי לפ"ז מה מקשה הסוגי' דנדה עלי' דר"י ומי מחזקינו מנגע אחד בלילה הא שאני קנפה פיון דהי' באותה קנפה לא חשוב במקום למקום ואף כי נדחק בדעת הראב"ד במקום למקום דגבי מת פיון דסדנא דארעא חד חשוב להש"ס סוג חד עם קנפה דהוי באותה קנפה משא"כ מפלי אל פלי דנדאי לא מחזקינו אפתי קשה למה דפסקו פתכמים דאפילו במקום מציאתו ממש לא חיישינן מזמן לזמן א"כ קנפה לו יהא פיון דהוי באותה קנפה חשוב במקום מציאתו הא מ"מ הי' החשש מזמן לזמן ולמה גיחש לו בין לישרף במקום מציאתה לכ"ע ומכ"ש לתלות לר"י בזוית בית אחר ובע"כ לומר דסובר הרמב"ם דעד כאן לא השתמשו בסברא זו דכל הטומאות פשעת מציאתו במקום מציאתו אף לישרף לכ"ע ובמקום למקום לתלות לר"י אלא בטומאה הבאה בידי אדם פגון אדם שהשתמש בקנפה וספק אם הקנפה אז היתה טמאה ומכ"ש באדם הנוגע במת דהוא גופי' יש בו דעת לישראל ומה מאוד תמוה לי הרמב"ם שבפ"י"ח הג"ל מעתיק המשנה דמגע במת ומשמיט כל עיקר מה דתני עלה ובמקום מציאתו אם לא שנדחק לסמוך על מה שכתב בפ"ז בדין הקנפה) דעכ"פ ספיקו ברה"י טמא מחמירו נמי לדון כל הטומאת פשעת מציאתו לטמא

אפילו ברה"ר משא"כ באין בו דעת לישראל דספיקו אפי' ברה"י טהור ונהרי חזינו
שקרב"ם נקיט הטעם בהיתר הכלים בריש פ"ק י"ז מפני שהכלים אין בהם דעת לישראל
והראב"ד לא השיגו אלא בדין דסוף הלכה זו דהוי לדעתו בא בידי אדם ואף שם עיין
בכ"מ וא"כ ודאי דאף דין דהלכה ג' הזולף את התבית וכו' נמצא באחרונה היא טמאה
וכולן טהורות דמינה פתבתי דנפק להרב"ם שסתמה פרבנו הא נמי הוי לכ"ע אין בהם
דעת לישראל ומכ"ש דינו דמעטן ועיסה דנדאי הוי אין בהם דעת לישראל באלו פינן דספיקו
קל דאפילו ברה"י טהור לרבנו לא קשו כלל לומר כל הטומאת פשעת מצאנתן אפילו
מזמן לזמן במקום מצאנתן זולת רבי דמחלק אף בזה ומינשב בזה מה דמקשה הראב"ד
בסוף הלכה א' דתפוק לי' דהטעם משום דלא מחזקי' במקום למקום דהוקשה להרב"ם
מר"י שבמי שיש בו דעת לישראל חושש אפילו במקום למקום ודוחק הראב"ד אינו סובר
ומוכרח להטעם שאין בו דעת לישראל ומעתה הא ודאי בדינא דהראב"ן דספיקו הוא קל
שקרי אינו אלא ספק משהו דרבנו דתמיד ספיקו לקולא פדאי'תא בהרי"ף אף אי נימא
דנלמד מספק טומאה ודאי דיש לדמותו לספק טומאה שאין בו דעת לישראל והראב"ן
ע"כ דעתו ליפקס פ"ב ע"פ סתמא דמתני' ולא פהרב"ם פדתמה הכ"מ.

הרי לפי זה ודאי דינו במחלוקת שנוי דלהרב"ם והראב"ד אף במליגה שרי כמו במעטן
ומקראת עיין היטב ודוק: אגב אציג פה מה שאני מוכרח לידחק עצמי בסוגי' זו דנדה
במה שהוקשה לי מעולם מה מקשה שם דף ד' ומי מחזקינן ונהתנו נגע אחד וכו' ותני עלה
פשעת מצאנתן ובמקום מצאנתן ומה הקוש' הא גבי מת הטעם פשוט דאילו מצאו מת
במקום אחר שלא במקום שנגע בו הא ע"כ חי הנה בשעת נגיעה דאל"ה מאין בא למקום
המצאנה אטו נימא לחוש במה שאין דרו' בני אדם לדחוף המת במקום למקום וע"כ
לידחק דכיון שאינו יודע אם נגיעתו הנה בחי או במת ע"כ לא הנה חי פדחי' אינשי דבזה
ליכא לספוקי שמת: ואפילו ישן נרגש בנשמת רוח אפיו.

א"ו שהיה מוטל כאן דומם ובנדאי הנה גוסס אלא שהוא פחי לכל דבריו וא"כ בין הנה
חי בין מת ע"כ מה דנמצא במקום אחר הנה ע"י דחיפת בני אדם ושפיר הוא ספק פ"ב
מת ודוחק: סע"ף ה"ג"ל הג"ה ויש מי שאוסר בשאר בשר ומתיר בתרנגולת מפח ס"ס
מרדכי פ"ק כ"ש באמת לגבי מליגה לא מצא דעה זו שמחלקה בהכי ולמה שפתבתי
לעיל בפ"י דברי המ"ב שהראב"ן במליגת תרנגול מפני שחשש נמי לשמא הנה החטה
במים קודם הרתיחה והנה נמי תרי ספיקא לאיסורא אין דעה זו מוכרחת כלל ועיין בספר
תורת השלמים בחידושים לכללי ס"ס ס"י י' וצ"ע: סע"ף יג עיין פה ט"ז ונשאלתי מי'שוב
שט"ג מ'ן תורה אחד נידן שנמצא שם בליל א' דפסח חטה תוף המי צמוקים ופסק להתיר
ע"פ דברי הט"ז שהורה להתיר בחטה שנמצא תוף מי דבש והנה שם עוד למדן שחלק
עליו לומר שלא יפה הורה וביקש ממני לכתוב שיפה פסק והשבתי לו בלשון זה על
אודות הנידן שהורה מעלתו על פי פסק הט"ז בנדאי יש לה אילן גדול לתלות בו אמנם
פסק הט"ז גופו יש לדון בו טובא ממה דקי"ל כב"ש בצונן מעל"ע אסור כמב"ש וראיתי
שמעלתו רוצה לתקן הדבר במה שהוסיף בדברי הט"ז שנמצא החטה בליל א' של פסח
ואפשר ר"ל דלפ"ז מ'מן דאסרינן במשהו לא הנה שעור כבישה וכן הוא בפאר היטב
ונה ודאי אינו מועיל שאם נכבש החטה הדבר ידוע שמאז שנכבש מעל"ע והגיע למדתו
שפולט וכולע כל רגע ורגע הוא פולט וכולע וא"כ בהגיע פסח דאסורו במשהו וכבר

שָׁרָה מֵעַל"ע פְּשִׁיטָא שְׂאוּסָר בְּמִשְׁהוּ וְזֶה גָרַע מִחֲמַמוֹ הַתְּרַנְגָּלֶת בְּעוֹד שְׁהַחֲטָה בְּתוֹכוֹ שְׁבָסִי תַמ"ז סַע"י ג' אָמְנָם אֵין רְצוֹנֵי לְגִלוֹת דְּעֵתִי בְּגוּף הַנְּדוֹן מִפְּנֵי שְׁפָאָמֶת הוֹרָא' זוֹ לֹא לְכָל מְסוּרָה אֶלָּא צְרִיכָה לְמוֹרָה מְוֹבְהָק וְנִשְׁתַּנְּה הַהוֹרָא' בּוֹ לְפִי הֶעֱנִין כִּי יָדוּעַ מֵה שְׁמֹסְכָם דְּהִיכִי דִישׁ הַרְבֵּה צְדָדִים לְהַקְל דִּישׁ לְיִסְמוּךְ עַל הַשְּׂאֵלְתוֹת וּבְנִדוֹן זֶה לְפַעְמִים יִקְוֶיץ הַרְבֵּה צְדָדִים ע"י הַשְּׁתַּנּוֹת הֶעֱנִין א' אִם הַחֲטָה הִיָּה בִּיקוּעַ אִם לָאוּ ב' אִם נִמְצָא תוֹף פְּלִי שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְסַפּוֹק בּוֹ שְׁנַפְל בּוֹ מִחֲדָשׁ וְלֹא הִיָּה שְׂרוּי פְּלֵל בְּתוֹכוֹ מֵעַל"ע אוֹ שְׂאֶפְשָׁר לְסַפּוֹק בְּזֶה וּבְגוּף סָפֵק זֶה נִשְׁתַּנְּה ג"כ לְפִי הַנּוֹשֵׂא וּלְפִי דְעַת הַמּוֹרָה ג' ע"פ הַתְּשַׁבֵּץ דִּינִין צְמוּקִים מְקַרֵי מִי פִירוֹת כְּדֹאִיתָא סִי תַס"ב: וְהַסָּפֵק בּוֹ אִם יוּכַל לְהִיּוֹת שְׁהִי הַחֲטָה תוֹכוֹ מֵעַל"ע טָרָם שְׁנִתְמַזְג וְהִיָּה לִינִין כִּי אַז י"ל דְּגָרַע וְהָיִי כְּמוֹ מִי פִירוֹת עִם מִים שְׁמַמְהָרִין לְהַחְמִיץ וּמְפָל מְקוּם עֲדִינִין יֵשׁ לוֹמַר שְׂאִינוּ אֶלָּא חֲמִץ נִקְשָׁה דְתוֹלָה בְּפִלְוִיָּתָא דְרַבְּנֹתָא אִם אוֹסֵר בְּמִשְׁהוּ ד' הַפְּרוּר לְדְעֵתִי שְׁחֲטָה בְּמִי דְבִשׁ אוֹ יִין צְמוּקִים הָיִי נוֹתֵן טַעַם לְפָגָם דְּמִי אֵיפָא לְמ"ד דְּאֵילוּ הָיִי לְמִשְׁלַח חֲטָיִים שְׂרוּיִם בְּהֵם בְּפָחוֹת מִס' דְּאֵין טַעְמוֹ נִפְגָּם וְזֶה לַעֲנִי"ד אֶף לְדְעַת הַח"י בְּסִי תַמ"ז ס"ק י"ב שְׁמַגְמָגָם בְּחֲטָיִים בְּבָאָר הִיָּינוּ בְּבָאָר מִים אֶבֶל בְּמִי דְבִשׁ וַיִּין צְמוּקִים הַפְּרוּר שְׁהוּא נַט"ל לְכֹן אֶפְשָׁר וְקָרוֹב לְנֹדָאֵי שְׁיִקְוֶיץ בְּעֵנִין זֶה הַרְבֵּה צְדָדִים לְהַתִּיר אִם הַנְּדוֹן לְעֵינֵי הַמּוֹרָה לְכֹן אֵינִי אוֹמֵר בְּגוּף הַנְּדוֹן לֹא אִיסוּר וְלֹא הִיתֵר וְהַעֲבָר אֵין וְחֲתַמְתִּי שְׁמִי: וּבְהִגִּיעַ דְּבָרִים אֵלוּ לְעֵינֵי הַבֵּר פְּלוּגְתָא ג"כ תַּחֲלָה הָאֵרִיף לְכַתּוֹב מֵה שְׁכַתְּבִי וְשׁוֹב כְּתַב וּמ"ש אֲדַמּוּ"ר לְצַד הִיתֵר מִטַּעַם שְׁחֲטָה בְּמִי דְבִשׁ אוֹ בִינִין צְמוּקִים הָיִי נַט"ל"פ קָשָׁה לִי הֵא רְאִיתִי בַּפְּר"ח סִי תַמ"ז ד"ה מִי שְׁשָׂרָה צְמוּקִים קוֹדֵם פְּסַח כּו' וְאֵינוּ מְסַפִּים בְּזֶה אֶלָּא חֲזִיב לְבַעַר כַּמ"ש סִי תַמ"ב הַטּוֹר בְּשֵׁם רַב נְטוּרָאֵי לְעֵנִין יִין צְמוּקִים וּבְסִי תַמ"ב כְּתַב הַפְּר"ח וְהִבִּיא הִירוּשְׁלָמִי רַב וְשְׁמוּאֵל בַּר יִצְחָק הָיִי לִיהֵ יִין תּוֹסֵס כּו' וְכַתַּב דְּאֶף דְּמֵן הַסְּתָם הִיָּה בּוֹ ס' אֶפִּילוּ הִכִּי חֲזִיב לְבַעַר אֶף שְׁהִיָּה קוֹדֵם פְּסַח וְהַפְּר"ח מֵן הַמַּתִּירִין נַט"ל"פ ע"כ דְּשְׁעוּרִין בִּינִין לֹא הָיִי נַט"ל"פ וְכו' לְכֹן בְּקִשְׁתִּי שְׁטוּחָה לְמַדְנֵנו רַבִּינוּ סְבָרָא זֹאת לְמַעַן אֲלַמֵּד דְּבָר בְּדִין זֶה אֲגַב כְּתַב נְמִי מֵה דְקָשָׁה לוֹ מֵה דְאִיתָא בְּמִנְחוֹת דָּף נ"ד תְּפוּחַ שְׂרִיָּסְקָה בְּתוֹף הַעֵיָסָה וְחֲמִצָּה הָרִי זוֹ אִסוּרָה לְזַר מִשׁוּם תְּרוּמָה וּלְפִי מֵה דְפִסְקִינֵן מִי פִירוֹת לְבַד אֵין מִחְמִיצִין פְּלֵל רַק עִם מִים וְהָרִי לְעֵנִין אִיסוּר תְּרוּמָה הָיִי זֶה וְזֶה גוֹרָם וּמִי גָרַע מִשְׁאוּר שֶׁל תְּרוּמָה שְׂאִין בּוֹ כְּדִי לְהַחְמִיץ לְבַד אֶף בְּצִירוּף שְׁאוּר שֶׁל חוֹלִין וְא"כ הֵמִי פִירוֹת שֶׁל תְּרוּמָה אֵין בּוֹ כְּדִי לְהַחְמִיץ רַק בְּצִירוּף הַמִּים וְלָמָּה גָרַע מִשְׁאָר זֶה וְזֶה גוֹרָם עַכ"ל: וְהַשְּׁבֵתִי לוֹ מֵה שְׁהַקְשָׁה עָלַי מִפְּר"ח סִי תַמ"ז ד"ה מִי שְׁשָׂרָה צְמוּקִים מְזָה אֵין שׁוּם רְאִי כִי גוּף הַנְּיָדוֹן לֹא הִי בִינִין צְמוּקִים אֶלָּא בְּצְמוּקִים שְׂרוּיִם בְּמִים לְהוֹצִיא מֵהָן יי"ש וּפְשִׁיטָא דְאֵין טַעַם חֲטָיִים בְּצְמוּקִים נַט"ל"פ וְאֲדַרְבֵּה כָּל יוֹם אוֹכְלִים לְמַעַדְנֵי צְמוּקִים וְאֶפִּילוּ בְּהִדִּי לְחֵם וְאֵינוּ מְבִיא רְאִי מֵן הַרַב נְטוּרָאֵי אֶלָּא דְלֹא אֲמָרִינוּ זִיעָה בְּעֵלְמָא הוּא שְׁכָמוֹ שְׁיִין צְמוּקִים לֹא אֲמָרִינוּ שְׁהַטַּעַם הִיָּצָא מֵן הַחֲטָיִים זִיעָה בְּעֵלְמָא הוּא ה"ה בְּהַחֲטָיִים הַנְּמַצָּאִים בִּי"ש וְהַרַב נְטוּרָאֵי גוּפִי בְּלִי סָפֵק אֶצְלִי שְׁהוּא מְכַח הָאוֹסְרִים נַט"ל בְּפִסְחָא וּמ"ש מַעְלָתוֹ תוֹ וּבְסִי תַמ"ב וְכו' בְּנֹדָאֵי לְגִירְסַת הַפְּר"ח תּוֹסֵס שְׁפִיר דַּס"ד לְלַמּוֹד מְפָנוֹ דְלֹא הָיִי נַט"ל אֶבֶל עֵיקַר הַגִּירְסָא בְּהִירוּשְׁלָמִי וּבִתְשׁוֹ רִשְׁבִּי"א סִי ג"ן הִי לוֹ יִין קוֹסֵס דְהִיָּינוּ יִין שְׁהַתְּחִיל לְהַחְמִיץ כְּדֹאִיתָא בְּמַתְנֵי פֶרֶק הַמּוֹכֵר פִירוֹת וְכִינּוֹן שְׁהַתְּחִיל לְהַחְמִיץ הִי חֲפִץ שְׁיָהֵי חוֹמֶץ גְּמוּר כִּי נִיחָא לוֹ בְּחֵלָא גְּמוּר מִיָּין גְּרוּעַ וּפְשִׁיטָא דְזֶה לֹא חֲשׁוֹב לְפָגָם וְזֶה מְוֹכֵרָח בַּל"ז מִיָּין וְבִי כִּי מִי

הוא השוטה שיתן חטים ביינו שוב כדי שיחמיץ וא"כ מזה ראי' ברורה שחטין ביינו טוב הוא לפגם שהרי מחמצו ובלי ספק הוא חומץ גרוע המקלקל ינו משופח ומכ"ש ביינו צמוקים שהחויש והנפסיון יעיד עליו כדכתבתי ומה שהקשה מעלתו מדין זו"ז גורם יראה לענ"ד דאין זה ענין לזו"ז גורם דדוקא שאור ושאור דשניהם פאחד פועלים החימוץ שפיר דהוי זו"ז גורם משא"כ הכא אטו המים גורמים שום חימוץ אלא שהמי פירות הפח הגורם שיוצא ממנו אינו חימוץ אלא אפשר פח טעם בעלמא משא"כ עם המים אז המים מניפים טעמו שיהא פחו דנפיק מינ' גורם החימוץ ואף ממחרים המי פירות להחמיץ אבל פחו לבד הוא הגורם ולא המים אף שפאמת אילו ינוח עיסה הנילש במים לבד שעור חימוץ נמי נתחמץ מאליו זה החימוץ נמי לא על שם המים נקרא אלא האויר החם הוא דקגרים ותדע דאילו נימא שהמים יהי' נקראים הגורמים א"כ תמיד נימא דשאור אף שיש בו כדי להחמיץ יהי' נקרא בעיסה עם מים זו"ז"ג דהא דבר ידוע דשאור בקמח בלא מים אף כי ינוח בו כמה לא יתחמץ הקמח מבלי המים א"ו שמשום הא אין ליניח המים בשם גורם ודוק ועיין נמי בע"ז בפסוקי' דזו"ז גורם מה שמשגיגים תוס' על רש"י בדומה לזה קצת: סע"ף יד ואם אחר מליחה וכו' עובדא אתא לידי ביום הראשון של פסח נמצא בחבית בשר מלוח שנמלח שנית אחר הכשירו מדם כדי להשהות איזה ימים שפולת שועל אחת רטוב ונתרפף אבל לא נתבקעו מנוח תוף קרמבנכי של אנוז שהיה מנוח למעלה מן הפל ועיניתי בש"ע ואחרונים הט"ז מביא בשם רש"ל בתשו' סי' ע"ט לשו"ף הפל ויצא לו ע"פ דבריו בהיש"ש פ"ק ג"ה סי' כ"ח אמנם הרמ"א בתשו' סימן כ"ח הוכיח שפ"ל הקדמונים לא החמירו יותר מן הרוקח לאסור התרנגולת ולא שאר החתיכות אלא שקצת הוצרך לדחוק בטעמו של דבר מאחר שאסר החתיכה בס' ש"מ דס"ל דמפעפע א"כ יאסרו כולם וכתב דמשום דאיסור דרבנן הוא פסק להקל לומר שאינו יוצא מחתיכה לחתיכה בלא רנוטב פנראה מדעתו שגמי מסופק אם יהא שייך לומר במליחה אין איסור בולע יוצא וכדעת רש"ל דלעיל לכן כתב שמאחר שאיסור דרבנן הוא הקילו וכבר הספיק הגאון בעל מ"ב ככל דבריו ומקיל יותר שאפילו קליפה אין צריך וכן הספיק הפר"ח אלא שהט"ז ומ"א מחמירים בקליפה מחשש נגיעה.

נגד זה פי' המ"א דבתוף תרנגולת ליכא למיחש דומיא דהכא בנ"ד: לכן הורתי כמסקנת הרמ"א בתשו' לאסור חתיכה זו שהיה הש"ש בתוכו פרוף וכל שאר הבשר התרתי בלא קליפה וכן ראוי להורות ודלא כמשמעות הח"י שמשפכים עם הט"ז להשהות פי' ראוי לחוש לשמחת י"ט כמבואר במ"ב בשם המרדכי וק"ל: ואולם ליישב דעת הרוקח בתירוץ הנוח מדוע אסר התרנגולת כולה והשאיר היתר גלענ"ד דאפשר ס"ל כשטת רבינו אפרים דאיתא בשמו חולין דף ק' ד"ה כשקדם וסילק בלשון זה וכינון שלא נתן טעם בחתיכה הוי האיסור כמאן דליתא דלא הוי כאילו הוא בעין ולא אסר אלא חתיכה ראשונה שאין ההיתר וכו' והרשב"ם בחידושו הרחיב הפיאות וכתב בלשון זה ומ"ה בעינן נתינת טעם כדי שיתפשט אותו נ"ט שפחתיכה זו בשאר חתיכות ויאסור אותם במשהו לפי שהן מינה אבל אם אין שם כדי נתינת טעם אין בו פח לצאת מן החתיכה ולהתפשט דמה שאינו אלא משהו לבד ואין בו שעור פלל איך יצא ויתפשט עכ"ל ומ"ש בהריטב"א אליבא דר"א דנתן טעם לאו דוקא לאו דסמכה אינו כמבואר בתוס' ורשב"א בשמו דעיקר הוכחתו מהכא: וז"ל הרא"ש בשמו הלכך לרב דאית ליה הכא מב"מ לא

בטל אי לאו דנאסרה התתיכה בנתינת טעם אלא בכ"ש לא היתה אוסרת שאר התתיכות מפני שהן מינה שהרי אין צריף לבטל אלא האיסור לבד וכינן דלא נתן טעם בתתיכה הרי הוא כמאן דליתא ולא חשוב מב"מ אבל כשקיבל טעם מן האיסור מקרי מב"מ עכ"ל וכלי שום ספק אצלי דכוננות הרא"ש נמי ככוננת הרשב"א וכדמזניק לשונו הרי היא כמאן דליתא ור"ל על דרך הרשב"א דאיך יצא ויתפשט ומ"ש ולא חשוב מב"מ אין ר"ל דוקא הקא לא חשוב מב"מ מפני שפח אחר של היתר מעורב בו ולאפוקי באיסור שאוסר במשהו אפילו באינו מינו דיאסור וכדביאר הר"ן לשטת ר"ת וכדהבינו הנקה"כ בי"ד סי' צ"ב דהא א"כ קשה לשטתו דלית לי' חתיכה נ"נ בשאר איסורין ואפילו כשקיבל טעם גמור למה יאסור לאביי כשקדם וסלקו את האיסור מטעם שמסיים הרא"ש אבל כשקיבל טעם מן האיסור מקרי מב"מ דהיינו טעם הנפלט מן החתיכה שקיבלה טעם גמור עם שאר התתיכות ותפוק לי' דזה הטעם נמי מעורב עם טעם אחר דהיתר אלא ש"מ דר"א לית לי' כלל סברא דהר"ן ודעיקר כנ"ל ומ"ש ולא חשוב מב"מ ר"ל לפרש תירוץ אביי דאפילו מב"מ לא חשוב ולומר דהא אותו משהו שקיבל חוזר ויוצא ואוסר מפני מב"מ שהוא במשהו ע"ז כתב דלא חשוב אפילו משהו ומטעם שהוא כמאן דליתא לגמרי והיינו כהרשב"א דאיך יצא ויתפשט וא"כ הברור לדעתו דאפילו גבי חמץ אם נאסר חתיכה מחמת משהו חטה והחטה מסולק ושוב נפל אותו חתיכה לתבשיל שאינו אוסר ודלא כהכר"ופ סי' צ"ב שכתב להרא"ש בשם ר"א שטת הר"ן וליתא כדהוכחתי והכי מבואר נמי במשמרת הבית דף צ"ז דאפילו כשנפול החתיכה לרנטב א"צ ס' לבטל הבלע משום דהוי כמאן דליתא וממילא פשיטא דה"ה לחמץ בפסח ואולם כל זה לשטת ר"א אבל לשטת ר"ת איפכא דאליב' מוכח דלית לי' כלל ההיא סברא דמשהו נאבד תוך החתיכה ואינו פולט שוב אפילו משהו ממנו.

דהא א"כ לא הוי צריף כלל להמציא חילוק בין נאסר מחמת משהו דלא אמרינן גבי חתיכה נ"נ דהא קי"ל בשאר איסורין דאפילו נ"נ מחמת קבלת טעם דבכל מקום שאין האיסור עצמו יוכל לילף שם מעט וההיתר נפרד מן האיסור אין הנאסר לבדו אוסר וא"כ אפילו אי מחמת משהו נ"נ לר"י מ"מ פיון שאין האיסור עצמו יוכל לילף אין הנאסר יוכל לאסור ומה הקוש' (ולשטת ר"א אין זה קוש' דלשיטת' פיון דס"ל דלא אמרינן בשאר איסורים חנ"נ מעיקרא לא מוכח כלל סברא זו דאין הנאסר וכו' פיון דמעיקרא אין קוש' אליב' מדין קליפה דמליחה שיאסר בצדו) אלא ש"מ דס"ל איפכא דנדאי אותו משהו נמי שפיר מתפשט ולכן הוכרח לחלק דמחמת משהו אינו נ' ואף זה ניחא לרבא אבל לאביי עדיין קשה דנהי דלא נעשה גבילה ההיתר מ"מ פשיטת משהו האיסור יאסור כל התתיכות משום מב"מ על זה מוכרח הר"ן לבא לתירוץו בלשון זה ול"נ דכל שלא נתן טעם בתתיכה אע"ג דמיתסרא לא חשוב איסורה למימר בה חנ"נ וכל שאינו נ"ט אינה אוסרת כל התתיכות כולן דאע"ג דאמר ר"י מב"מ לא בטל לא שמעינן לי' הכי כל שטעם אחר של היתר מעורב בו עכ"ל וזה לשון הריטב"א בשטת ר"ת לקה נראה יותר נכון דס"ל לרב שאין שום דבר אוסר במשהו אלא פשהו איסור בעין אבל פשהו מעורב בהיתר אינו אוסר ולכך הוצרך לומר חנ"נ ובהו יהא גידן מה שיפליט מן החתיכה שהוא פאילו הפל איסור עכ"ל ואמת שבלשון הר"ן י"ל בדוחק כהבנת נקה"כ דהטעם מחמת שפח אחר מעורב בו של היתר חשוב כמו מבשא"מ וברור נמי דתירוץ הר"ן

מְנוֹכַח אֶף אֲלִיבָא דר"ת וְלֹא לר"א פְּדֻבְאֲרֵתִי לְעִיל וְלֹא כְהִכְר"וּפ גַּם בְּזָה ע"ש שְׁמַחְמַת
קְוֹשְׁיָתוֹ לְחַקוֹר טַעַם לר"ת מְדוּעַ לר"י בְּמָה שְׁנֹאֲסֵר מַחְמַת מְשֵׁהוּ לֹא יִהְיֶה שְׁיִיף חֲנַ"ן
פְּתַב מֵה שְׁפַתְבּוֹ וּבְאֲמַת פְּכָר הִבִּיא הַרְשָׁב"א בְּחִידוּשָׁיו דְּלֹא נִרְאוּ לְהַרְמַב"ן דְּבָרֵי תוּס'
בְּזָה שְׁאִילוֹ הָיוּ עֵינֵי הִי מְפָרְשִׁים אוֹתָהּ בְּגִמְרָא אֲבָל לֹא מְשׁוּם קְוֹשְׁיָתוֹ וּמְשׁוּם דְּהֶאֱמַת
שְׁנִרְאָה בְּדַבְרֵיהֶם דְּנ"נ בְּשֹׁאֵר אִיסוּרִים אֵינּוּ אֲלֵא מְדַבְרֵיהֶם וְהֵם אָמְרוּ וְכוּ' גַּם הִכְר"וּפ
בְּעֶצְמוֹ נִתְּן טַעַם לְשִׁבַח מְשׁוּם דְּהִילְפוּתָא מִבְּב"ח הוּא ע"ש וְדוּק: וְהִיּוֹצֵא לְנוּ מְזָה דְדִין
זֶה דְחִמֵּץ בְּפִסְחָא אֲלִיבָא דְהִנֵּק"ה כּ בְּמַחְלֻקַת הוּא בֵּין ר"א לר"ת דְּלר"א נְדָאִי אֵינּוּ אוֹסֵר
וְלר"ת לְהִבְנֵת הִנֵּק"ה כּ אוֹסֵר אֶף א"כ נְדָאִי הִי' קִשְׁיָא עַל הַטּוֹר י"ד ס' צ"ה מְדוּעַ תְּפִס
הֵהוּא רְבוּתָא לְשִׁטַּת ר"ת וְהַבְּרוּר פְּדֻמְפָּרְשֵׁי הָאֲחֵרוּנִים שְׁרוּצָה לְהוֹרוֹת הִיתֵר לְשֹׁאֵר
אִיסוּר שְׁהִמְשָׁהוּ דְרַבְּנָן לְזָה פְּתַב לְשׁוֹן אֲפִילוֹ הִי' לוֹ לְתַפְּסֵי הַקְּוֹלָא הִיּוֹצֵא מְשִׁטַּת ר"א
שְׁמַסְפִּים לְהִלְכָה וְגַם לְשׁוֹן הַרִיטְב"א הַנֵּ"ל שְׁפַתְבּוֹ שְׁאִין שׁוּם דְּבָר אוֹסֵר בְּמְשֵׁהוּ אֲלֵא
כְּשֵׁהוּא אִיסוּר בְּעֵין וְכוּ' מְשִׁמַּע דְּלְכָל אִיסוּרֵי מְשֵׁהוּ נֶאֱמַר לְכֵן לְעַנ"ד פְּנוֹת הַר"ן
וְרִיטְב"א פְּשׁוּט לֹא מִיבְעִי' לר"י וְרַב אֵין הַדְּבָר הַנֶּאֱסֵר מַחְמַת מְשֵׁהוּ וְהוּא לֹא נַעֲשֶׂה
נְבִילָה יוֹכֵל לְאַסוֹר אוֹתָהּ פְּלִיטָה מַחְמַת מִב"מ בְּמְשֵׁהוּ דְהָא פֶּל עֵינֵי יִלְפוּתָא דְר"י אֵינּוּ
אֲלֵא מְדַם פֶּר וְשְׁעִיר וְשֵׁם הוּא אִיסוּר מְשֵׁהוּ בְּעֵינוּ וְלֹא פַח אַחַר שֶׁל הִיתֵר מְעוֹרֵב בּוֹ
מִשָּׂא"כ דְּבָר הַנֶּאֱסֵר בְּמְשֵׁהוּ וְלֹא נ"נ נִמְצָא בְּפִלְטוֹתוֹ פַּח אַחַר דְּהִיתֵר מְעוֹרֵב בְּזָה לִיפָא
לְמ"ד בְּמְשֵׁהוּ וְעֵינֵין בַּח"ר דָּף צ"ז ע"ב ד"ה אָמַר אַבְיֵי שֵׁם תִּמְצָא סְבָרָא זֹו אֲבָל לֹא
כְּהִבְנֵת הִנֵּק"ה כּ דְּמְשׁוּם זֶה הָיוּ כְּמִבְש"מ מְשׁוּם דְּזָה הַפְּלִיטָה מְעוֹרֵב וְהַחְתִּיכוֹת אֵינָם
מְעוֹרְבִים דְּזָה בְּאֲמַת סְבָרָה דְּחֻקָה מְאֻד וְהֶעֱיָקֵר לְעַנ"ד פְּדֻכְתִּבְתִּי וְלְכֵן סְבָרוּ הַרִיטְב"א
וְהַטּוֹר דְּה"ה מְכ"ש שְׁבָכָל אִיסוּרֵי מְשֵׁהוּ נְדָאִי לֹא הִתְמִירוּ חו"ל בְּמְשֵׁהוּ שְׁלֵהֶם מִמָּה
שְׁהִתְמִיר ר' יוֹדָא בְּמְשֵׁהוּ דִּידִי' דְּהוּא דְּאוֹרְיָתָא וּבְכָל אִיסוּרֵי מְשֵׁהוּ שְׁכַח אַחַר דְּהִיתֵר
מְעוֹרֵב בּוֹ אֵינּוּ אוֹסֵר בְּמְשֵׁהוּ וְא"כ שְׁוִים בְּזָה הַר"ת וְר"א לְדִינָא וְלְכֵן לֹא דַק וְהִבִּיא
הַדְּבָר בְּשִׁטַּת ר"ת אֶף עֲדִינֵין ק"ק שְׁיֵשׁ נִפְקוּתָא לְפִי הַנֵּ"ל בֵּין ר"א וְר"ת בְּאִיסוּרֵין
שְׁבָמִינֵן בְּמְשֵׁהוּ וְשִׁלָּא בְּמִינֵן בְּנ"ט כְּגוֹן סְתָם יֵינָם אוֹ דְּבָר שְׁיֵשׁ לוֹ מְתִירֵין אִם נֶאֱסֵר
חֲתִיכָה בְּפָחוֹת מִס' ע"י מִב"מ וְשׁוּב נָפַל לְשִׁאֵינוּ מִינּוּ דְלִשְׁטַת ר"א אֶף שְׁהֵאֵינוּ מִינּוּ אֵין
בּוֹ אֲפִילוֹ לְבַטֵּל הַבְּלַע שְׁרִי כְּדֵאִיתָא בְּמַה"ב הַנֵּ"ל בְּשִׁמּוֹ וּמִטַּעַם דְּאֵינוּ זֹו מְמַקְוִמוֹ וְאִילוֹ
לְשִׁטַּת ר"ת עכ"פ צָרִיף בְּהֵאֵינוּ מִינּוּ לְבַטֵּל שְׁעוֹר הַבְּלוּעַ וְצַע"ק: עכ"פ הִיּוֹצֵא מְזָה
דְלִשְׁטַת ר"א נְדָאִי צוּדֵק דִּין הַט"ז בִּי"ד צ"ב וְלר"ת נְמִי לְפִי פִירוּשֵׁי זוּלַת לְפִי הִנֵּק"ה כּ
בְּהַר"ן וְא"כ הַבְּרוּר שְׁזָה הִתְיָתֵר נְמִי שְׁיִיף בְּחֻטָּה הַנִּמְצָא עַל חֲתִיכָה אֶחָד דְּאֲפִילוֹ
לְהַמְחִירִים בְּמִלִּיחָה דְּמִפְעָפַע וְאֲפִילוֹ מַחְתִּיכָה לְחֲתִיכָה מ"מ כְּשִׁנְאָסֵר בְּמְשֵׁהוּ הָא לֹא
גָרַע מְאִילוֹ חֲתִיכָה זֹו חֲזוֹר וְנָפַל לְתַבְּשִׁיל דְלִשְׁטַת הַט"ז אֵינוּ אוֹסֵר וְזָה נְדָאִי לֹא שְׁיִיף לוֹ'
דְּאֶף בְּזָה גְרוּעַ מְלִיחָה דְּמִיד מְתַפְּשֵׁט לְהַחְתִּיכוֹת שְׁאֲצֵלָה וְלֹא תַחֲזִילָה לְהַחְתִּיכָה הַמְנוּחַ
עָלָיו וּמְמַנּוּ לְהִשְׁאֵר וְכַד מְשִׁמַּע קֶצֶת מֵהִיש"ש פֶּרֶק הַנֵּ"ל דְּזָה נְדָאִי לֹא מְסַתְּבִיר.

וְלְעַנ"ד אֶף הִיש"ש לֹא כִינּוֹן לְהִכִּי כ"א דְּאִיפָא לְמִיחַשׁ בְּמִלִּיחָה דְּמִפְעָפַע יוֹתֵר הַבְּלוּעַ
מִבְּשִׁוּל מִן הַחְתִּיכָה אֶחָד לְשִׁנֵּי וְכַד מְשִׁמַּע בְּתִשׁוּ' רַמ"א שְׁתַּפֵּס זֶה לְסַפֵּק ע"פ מֵה דְּפִסְקִינֵן
בְּמִלִּיחָה בִּס' וְהוּא סַפֵּק זֶה עֵינֵין י"ד ס' ק"ה הִיטֵב וְדוּק גַּם בְּתוּס' חוֹלִין דָּף ק' ד"ה
כְּשִׁקְדָם נִרְאָה דְּמִסְתַּפְּקוּ בְּהִכִּי וְכֵן בְּתִשׁוּ' מ"ב לֹא נִסְתַּפֵּק אֲלֵא בְּהִכִּי וְא"כ לְדִין הַט"ז
דְלִעִיל אֵין זֶה עֵינֵין כָּלֵל לְהִכָּא דְנִהִי דְחֲתִיכָה כְּוֹלָה אִיסוּרָה מְטַעַם דְּמִפְעָפַע בְּכָל הַחְתִּיכָה

מ"מ אי אפֿשֿר שיאַסֿר אַחרים נאָפּילו נפּל לתבֿשיל ומכ"ש ע"י מליחה נאָם נאָמר דִּיהִי' זֶה טעם הָרוֹקַח שאַסֿר רק הַתְּרַנְגֻלֶת וְדִאָזיל בְּשֵׁטֶת ר"א וּלְדִידֵי אַף לר"ת וְכִהְבֵּנֶת הַט"ז וְדַאי צ"ע דְּבָרֵי הָרוֹקַח עֲצָמוּ דִּהְיָא בְּהַטוֹר בְּשֵׁמוּ שְׁפֹתָב נֶאֱסָרָה הַכֶּף שְׁמוּהוּ בְּקִדְוָה אַחֲרֵת פְּנֵלֵן אֲסוּרוֹת וְזֶה עֵיקַר רְאִיוֹת הַשֵּׁ"ף נֶגֶד הַט"ז וְזֶה קִשָּׁה נְמִי עַל הַטוֹר אַף לִהְבֵּנֶת הַנִּקְה"כ בְּהֶר"ן דִּהָא פְּבָר הוֹכַחְתִּי שְׂאִין שְׂיִיכוֹת לְדְבָרֵי הֶר"ן כ"א לר"ת וְלֹא לר"א שְׁהַטְעַם שְׁדָבָר הַנֶּאֱסָר בְּמִשְׁהוּ אִין לֹא פֹחַ לְצִאת פֶּלֶל וְנֶאֱבָד בְּמִיעוּטוֹ וְא"כ פִּינֵן שְׁהַטוֹר מְסִיק בִּי"ד כר"א וּמוֹכַח לְשִׁיטְתִּי סְבָרָה זֹו לֹא הִי' לֹו לְהַעֲתִיק דְּבָרֵי הָרוֹקַח הֶכָא בְּסִתָּם.

וְלָכֵן הַנִּלְעַנ"ד לְתַרְץ בְּשָׁנֵי אֹפְנִים חֲדָא דְלֹא אֶמְרִינֵן הַהוּא סְבָרָא אֶפּילוּ לר"א פִּי אִם בְּבִלְוַע בַּחֲתִיכָה וְלֹא בְּבִלְוַע בְּכָלִי שְׂאִין בּוֹ טַעַם עֲצָמוּ וְכִדְקִי"ל סְבָרָה פְּזוּ בִּי"ד סִי' ק"ה לְעַנְנֵן אִיסוֹר בְּלוֹעַ וְא"כ יִהְיֶה מְוַכָּרַח שְׁהַרוֹקַח בְּשֵׁטֶת ר"א קִיאֵי וְכִמוּ שְׁהַתְּחַלְתִּי דְאִילוּ לְשֵׁטֶת ר"ת ע"פ פִּירוּשֵׁי דִּהַטְעַם שְׁלֹא אֶסֶר שְׂאָר הַחֲתִיכוֹת מִשּׁוּם שְׁלֹא גְזָרוּ אִיסוֹר מִשְׁהוּ בְּכַח אַחַר דִּהְיָתֶר מְעֹרָב וְדַאי יִקְשָׁה דִּהָא לֹא גְזָרוּ פֶּלֶל עַל פֹּחַ אַחַר אִם לֹא פְּדָבְרֵי הַשֵּׁ"ף וְמָה שְׁלֹא אֶסֶר שְׂאָר הַחֲתִיכוֹת הוּא מְטַעַם הֶרְמ"א וּמ"ב בְּתַשׁוּבוֹתֵיהֶם עוֹד י"ל דִּהָא יְדוּעַ שְׁהַט"ז וְהַנִּקְה"כ מְסָפִים עִמוּ בְּזֶה דִּישׁ לְחַלֵּק בֵּין אִיסוֹר גּוֹשׁ שְׁקִיבֵל טַעַם מִשְׁהוּ לְבִין אִיסוֹר לַח בְּלַח ע"י מִשְׁהוּ וְלַעֲנֵן אִין זֶה סְבָרָא כ"א לְשֵׁטֶת ר"א דִּהַטְעַם דְּמִשְׁהוּ אִין בּוֹ פֹּחַ לְהַתְּפַשֵּׁט חוּצָה לֹו וְהִינֵנוּ מְגוֹשׁ שְׁהוּא בּוֹלַע הַדְּבָר וְאִינוּ מְפִלִיטוֹ וְעִינֵן תּוֹס' חוּלִין ק"ח ע"ב ד"ה שְׁנַפֵּל אֶבֶל לַח בְּלַח לֹא מִשָּׂא"כ לְשֵׁטֶת ר"ת דִּהַטְעַם לְדִידֵי הִיכִי שְׁפֹחַ אַחַר מְעֹרָב לֹא מְחַמְרִינֵן בְּמִשְׁהוּ מִשּׁוּם דְלֹא הֵנִי דּוּמִיא דָּדָם הַפֶּר אִין גִּלְעַנ"ד לְחַלֵּק וְאִף שְׁהַנִּקְה"כ מְסָפִים, אַף לְשֵׁטֶת ר"ת הִינֵנוּ לְדַעְתּוֹ מִשּׁוּם דְחָשׁוּב מִבְּש"מ נִרְאָה לֹו דְלַח בְּלַח הַלַּח הֶרְאִשׁוֹן נוֹגַע בְּהַלַּח הַשָּׁנֵי מִינּוּ וְגַם זֶה דְחֹק מְאוֹד בְּעֵינֵי מִשָּׂא"כ לִהְבֵּנֶתִי הָא מ"מ לֹא הֵנִי דּוּמִיא דָּדָם הַפֶּר וְשֵׁם עֵיקָרוּ בְּלַח וְלָכֵן אֶמְיָא שְׁחֻטָּה בְּתַבְשִׁיל שְׁפִלִיטְתוֹ שְׁל חֻטָּה נִתְעָרַב בְּתַבְשִׁיל לַח וְדַאי הַכֶּף הַבּוֹלַע מְקַבֵּל הַתְּעָרוּבוֹת שְׁל הַתַּבְשִׁיל שְׁהוּא ג"כ לַח וְכִשְׁחֻזָּר וּפּוֹלֵט לֹא שְׂיִיף סְבָרֵת ר"א שְׁהַמִּשְׁהוּ נֶאֱבָד דִּהָא תִּינַח אִילוּ הִי' פְּלִיטַת חֻטָּה בְּדָבָר גּוֹשׁ כְּמוֹ חֲתִיכָה מִשָּׁם אִין בּוֹ פֹּחַ לְצִאת אֶבֶל כְּשֶׁנִּתְעָרַב בְּלַח דְּבִכּוּלוּ נִתְעָרַב וְכִשְׁחֻזָּר וּפּוֹלֵט הַכֶּף בְּלִיעָה זֹו מ"ש בְּלִיעָה זֹו מֵאִילוּ נִשְׁפָּף בְּלִיעָה זֹו לְמֵאֶכְל שְׁנֵי טָרָם שְׁנִבְלָעָה בְּהַכֶּף שְׁהִיְתָה אוֹסְרֵת ה"ה עֵתָה חוּזְרָה וְאוֹסְרָה כְּנִלְעַנ"ד לִידְחַק וְלְחַלֵּק לִיִּישָׁב דַּעַת הָרוֹקַח וּמִינִישָׁב בְּזֶה נְמִי הַטוֹר עכ"פ גִּלְעַנ"ד לְהַלְכָה שְׁבִהַפְסֵד מְרֻבָּה יֵשׁ לִיסְמֻף עַל פֶּסֶק הַט"ז שְׁחֲתִיכָה הַנֶּאֱסָר מִחֻטָּה אִם נֶפֶל בְּתַבְשִׁיל אִינָה חוּזְרֵת וְאוֹסְרֵת וּלְפּוּם חִלּוּקֵי הַשָּׁנֵי דְּנֻקָא כְּשִׁקְיָבְלָה הַחֲתִיכָה טַעַמוּ בְּעֲצָמוּ מְבָלִי אֶמְצָעוֹת רוֹטָב בְּלַח דְאָז הֵנִי דּוּמִי' דְּכַף וּלְפּוּם חִלּוּקֵי הָא' אִין לְחַלֵּק בְּזֶה וְכֵן הַפֶּר"ח בְּסִי' תמ"ז מְסָפִים בְּפִשׁוּט לְדַעַת הַט"ז וְדִלֹא כמ"א הֶכָא וְכֵן הַשִּׁיג עָלָיו הַכַּר"וּפ לְדִינָא תוּ יֵשׁ לוֹמַר בְּדַעַת הָרוֹקַח בְּמָה שְׂאָסֶר חֲתִיכָה זֹו פְּנֵלוּ וְלֹא הַשְּׂאָר ע"פ הַמְבֹאָר בַּט"ז דְּכַבוּשׁ בְּצִיר וְדַאי פְּנֵלוּ נֶאֱסָר וְא"כ י"ל דְּסוּבֵר נְמִי פְּהַכְרַעַת הֶרְמ"א דְּבַחְמִץ שְׂאִין לֹו שְׂיִיכוֹת לְשֶׁמֶן אִינוּ מְפַעְפַּע פֶּלֶל וְאִף חֻשׁ לְאַסֹּר הַתְּרַנְגֻלֶת מִחֻשׁ דְּחֻטָּה דְּדָבָר קֶטָן הוּא וּבְכַרְט הִיכִי שְׁנִמְצָא תוּף תְּרַנְגֻלֶת מִי לֹא אִיפָא לְמִיחֻשׁ שְׁמָא בְּמַעַט צִיר הִי' מְוַנָּח טָרָם שְׁנִתְבַּלַּע הַצִּיר בַּחֲתִיכָה וְנִעְשָׂה כְּכַבוּשׁ לְהַפְלִיט בְּכָל חֲתִיכָה אֶבֶל בְּשְׂאָר חֲתִיכוֹת דִּישׁ לְעַמּוֹד עַל הַדְּבָר כְּשֶׁאֲנֹו רוֹאִין שְׂאִין צִיר בְּכָלִי וּמכ"ש שְׁלֹא הִי' צִיר מְעוּלָם סְבִיב פֶּל חֲתִיכָה לְעֲשׂוֹת חֲתִיכָה כְּמִבְּנוֹטֵל וּמִצָּד מְלִיחָה לֹא חֻשׁ פֶּלֶל לְפַעְפּוּעַ בְּחֻמְץ וּק"ל בְּהָא נְחִיתָנָא וּבְהָא סְלִיקָנָא דְאִין לְהַחְמִיר

במליחה פֿשאַין חֿשׁשׁ לנגיעה שְׁאָר חֿתיכות בְּשׁוּם חֿוּמְרָא לֹא בְּקַלִּיפָּה וְלֹא בְּשִׁהָּ זולת ע"י ציר תו י"ל בְּפֿשוּט דַּעַת רוקח וטור לחוש לְסִבְרַת הַרְמַב"ן בְּחִידוּשֵׁין דְּהַרְשֵׁב"א חֿולין וְכַדְמִסִּיק נְמִי הַפְּרִתִי מִשׁוּם חוּמְרָא דְחִמְצָן חֿינִישׁ לְדַעַת הַרְמַב"ן מִשׁוּם דְּאֶפְשָׁר לְיִפְסֵק שְׁטַת ר"א מְבַלְעֵדִי ראי' זו שְׁיֵישׁ לוֹ ראי' הַרְבֵּה וְלִכְּן בְּפֿשוּט בְּמַלִּיחָה הַקִּיל לְגַמְרֵי פְּדַעַת ר"א וְלֹא הִחְמִיר כ"א בְּבִישׁוּל וּבְהַפְסֵד מְרֻנְבָּה אֶפְשָׁר לֹא הִי מַחְמִיר וְהִי סוּמָּה עַל ר"א ור"ת וְלְדַבְרֵי הַרְמַב"ן שְׁבַה־רֵשׁב"א הַנֶּ"ל יֵשׁ דְּמִדּוּמֵי ראי' מִפְּרִש"י בְּדַבְרֵי רַבָּא דְאָמַר לֹא נִצְרַכָּא כ"א לְטַעַם פְּעִיקָר פִּי נְמִי עַל מִשְׁהוּ וְדוּק וּבְעִנְיָן זֶה פְּשִׁהָּ חֿתְנֵי הַרְבֵּה הַחִרְיָף מוה' יהודא נ"י בְּבִיתִי בַּעַת עֶסְקִי בְּעִיּוֹן הַנֶּ"ל הַקְּשָׁה לִפְנֵי הַתּוֹס' פְּסָחִים דָּף ל' ד"ה לִישְׁהֵנִי שְׁתַּפְּס הַר"ן לְעִיקָר דְחִמְצָן בַּקְדִּירָה חֿשׁוּב מִשְׁהוּ שְׁאִין רְגִילִין לְהַשְׁחַמֵּשׁ הַרְבֵּה בִּיחַד.

וְהָרִי בְּחִוּלִין תּוֹפֵס שְׁטַת ר"ת וּמְבָאָר אֲלֵיבָּי דְהִיכִי שְׁפַח אַחַר מְעֻרְבּ בּוּ אִין אוֹמְרִים מִב"מ בְּמִשְׁהוּ א"כ מַה מִּשְׁנֵי הַגְּמָרָא גְזִירָה דִּילְמָא אֲתִי לְמִיעֵבַד בּוּ בְּמִינוּ דְהָא מ"מ אִינוּ אוֹסֵר בְּמִשְׁהוּ מִפְּנֵי שְׁפַח אַחַר שְׁל הִיתֵר מְעֻרְבּ בּוּ וְאִין לוֹמַר דְהָא אִילוּ נְאָמַר כְּמִשְׁמַעוֹת פְּשׁוּטוֹת תּוֹס' דְסַתָּם כְּלִי חִמְצָן מִתְחִילַת בְּלִיעָתָם לֹא הִי אֶלָּא ע"י מִשְׁהוּ הָא קְשָׁה מִדּוּעַ יֵאָסְרוּ הַקְּדִירוֹת כָּל עִיקָר הָא אֶפְילוּ כָּל הַבְּלוּעַ הִי בְּעִין הִי מְוֹתֵר בְּפִסְחַ לְשְׁטַת תּוֹס' דְאִינוּ חוֹזֵר וְנִיעֵר וְאִיף יֵאָסֵר אַחַר פִּסְחַ בְּמִשְׁהוּ א"ו מִשְׁמַע דר"ל דְאִין רְגִילִין לְהִיּוֹת בְּלוּעִים מְכֻלוּ חִמְצָן רַק בְּאִוֶּן שְׁמַה שְׁאֵח"כ יִתְבַּטֵּל בְּתוֹכוֹ הִי בּוּ שְׁעִיּוֹר ס' לְבַטֵּל הַחִמְצָן שְׁבַתוֹכוֹ וְלִזָּה מוֹרָה לְשׁוֹן הַר"ן דמ"מ אֶפְתִּי קְשָׁה דְהָא א"כ ע"כ לוֹמַר אִף שְׁהַקְּדִירָה בְּלוּעַ מִטַּעַם מִמֶּשׁ וְלֹא שְׁיִיף גְבִי לוֹמַר סִבְרַת ר"ת דַּעַל טַעַם מִשְׁהוּ לֹא נַעֲשֶׂה הַהִיתֵר גְּבִילָה מ"מ לֹא נַעֲשֶׂה הַהִיתֵר ח"נ מִחֻמַּת שְׁלֹא אֶמְרִינֵן בְּבִלוּעַ חנ"נ דאל"ה לֹא פְּעִלוּ בְּתִירוּצָם יְחִידֵי דְמַה פְּרִיף הַגְּמָרָא וְלִיעֵבַד בְּהוּ שְׁלֹא בְּמִינוּ אִם כָּל הַבְּלוּעַ נ"נ א"ו פנ"ל דְּבִלוּעַ בְּכִלֵי לֹא אֶמְרִינֵן חנ"נ וא"כ הַדֵּר קְשָׁיָא מַה מִּשְׁנֵי גְזִירָה וְכו' הָא הָוִי פַּח אַחַר דְהִיתֵר מְעֻרְבּ בּוּ וּבְגָמְרָא דְחִוּלִין דְדַרְשׁ כִּינּוּן שְׁנַתְּנָן טַעַם בְּחִתִּיקָה חנ"נ מְבָאָר לִפְנֵי הַר"ן הָא אִילוּ לֹא נ"נ אִף כִּי קִיבֵל טַעַם מִמֶּשׁ לֹא הִי אוֹסֵר מִשׁוּם מִב"מ בְּמִשְׁהוּ מִשׁוּם דְכַח אַחַר דְהִיתֵר מְעֻרְבּ בּוּ וא"כ הַדֵּר לֹא מִשְׁנֵי הַגְּמָרָא בְּמִדֵּי וְדוּק כִּי צ"ע רַב עַל הַר"ן: סִימָן תַּעֲא סְעִיף א' וַיִּין מְעַט לֹא יִשְׁתָּה הִינּוּ ע"פ שְׁיַטַּת תּוֹס' בְּפִרְקַ כ"מ.

אָבֵל הַטּוֹר פּוֹסֵק דְאֶפְילוּ מְעַט שְׁרֵי וְעִינֵן בְּהַאֲחֻרוּנִים ב"ח ט"ז וּפּר"ח מַה שְׁכַתְּבוּ לִיִּישֵׁב הַטּוֹר וְיִהְיֶה הִישׁוּב מַה שְׁיִהְיֶה [וְהַמְּחַוֵּר לְדַעַתִּי פִי מְהַר"ל מְפָרָאג שִׁבְב"ח שְׁלִזָּה מוֹרָה לְשׁוֹן הַגְּמָרָא וּפּוֹרְתָא מִי סְעִיד כָּלְל] עכ"פ יִרְאֶה לִי שְׁהַטּוֹר לָאוּ יְחִיד הוּא בְּפִסְק זֶה אֶלָּא הַרִי"ף וְרַמְב"ם וְרֵא"ש בְּשִׁיטְתֵּי שְׁהָרִי הַרִי"ף וְהָרֵא"ש הַשְּׁמִיטוּ כָּל עִיקָר בְּפִרְקַ כ"מ הַפְּלִפּוּל שְׁעַל דִּינָא דְרַבָּא עִם הַנְּאָמֵר טוֹבָא גְרַר פְּוֹרְתָא סְעִיד וּבְפִרְקַ ע"פ סְתָמוּ וְכַתְּבוּ רַבָּא הָוִי שְׁתֵּי חִמְרָא וְלֹא מְחַלְקוּ כָּלְל וְכֵן הַרְמַב"ם מְשַׁמֵּיט כָּל עִיקָר מַה דְרַבָּא שְׁתֵּי חִמְרָא וְסוּמָּה עִצְמוּ בְּמַה שְׁאִינוּ אוֹסֵר אֶלָּא הָאֲכִילָה דְמִמִּילָא נִשְׁמַע הָא שְׁתֵּי מְוֹתֵרַת בֵּין רַב בֵּין מְעַט וְהִינּוּ כְּהַטּוֹר וק"ל: סִימָן תַּעֲג סְעִיף ה' הַג"ה וְאִם אִין לוֹ וְכו' אוֹ שְׁאָר יִרְק מֵר כְּתַב הַפּר"ח יִרְק מֵר יֵשׁ לוֹ שְׁרָף וּפְנִיּוּ מְכַסִּיפִין וְהֵן הֵן סִימְנֵי מְרוֹר כְּדֵאִיתָא בְּגָמְרָא וְכֵן אִיתָא בַש"ג בְּשֵׁם רִיא"ז סִימָן לְיִרְק מֵר שְׁיֵישׁ לוֹ שְׁרָף לְבָן כְּחֵלֵב וּפְנִיּוּ מְכַסִּיפִין שְׁאִינוּ יִרְק הַרְבֵּה כְּכַרְתִּין יוֹצְאִין בּוּ מִשׁוּם מְרוֹר וְהוּא שְׁרָאוּי לְמֵאֲכַל אָדָם.

והמ"א פתב בשם הש"ך בגמ' מוכח דאין יוצאין רק באילו השנוין במשנה וכו' ולפ"ז
בשאר ירק מר יאכל בלא ברכה והאמת דבגמרא מוכח דלא פהש"ך וכהש"ג ופר"ח
שקרי איתא שם פתר המבארים מיני המשנה ר' יודא אומר כל שיש לו שרף ר"י ב"ב
אומר כל שפניו מכסיפין אחרים אומרים ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין אומר ר'
יוחנן מדברי פולן נלמד ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין אומר ר"ה הלכה פאחרים ופי'
רש"י בדברי אחרים ירק מר תרנונייהו אית לי' יש לו שרף ופניו מכסיפין הן הן סימני
מרור ובדפוסים ישנים יש נמי הוספה בפרש"י תיבת כל בריש דברי אחרים וא"כ איך
אפשר דאין יוצאין אלא בהמינים דהמשנה למה נ"מ הניחו האחרים סימן ור"ה קבע
הלכתא פותייהו הא מ"מ אין יוצאין כ"א בה' מינים שבהמשנה וכי תימא פדי שע"י
סימנים אלו ינפרו המינים דמתני' זה ע"כ ליתא שקרי ר' יוחנן שאמר מדברי פולן נלמד
ירק מר יש לו שרף ופניו מכסיפין וע"ש בפרש"י מבואר להיפוך דהמינים דמתני' היו
ניפרים להם היטב ומהם למדו דה"ה שאר ירקות ותו דאם בא ליתן סימן שניפר בהם
אלו המינים דוקא דהיינו למי שאינו בקי בהן ובשמותיהן ומסופק בירק שבא לפניו אם
הוא מה' מינין או לאו תינח אם יהיו לו הסימנין ידע שאינו מהם אבל איך יוכיח אם יהי'
לו הסימנים שהוא מהם ובע"כ דבזולתם אין להם כלל הסימנים וזה אי אפשר דאיך יש
ללמוד זה מדברי פולן דאמר ר' יוחנן דילמא פמו שיש לאלו ה"ה יש לאחרינא וגם
לשון האחרים ירק מר יש לו אינו מורה כלל לכונה זו א"ו ששהמינים מכשירים אף
שאר ירק פדעת הש"ג ופר"ח אף עדיין קשה על הרמ"א שאינו מזכיר הסימנים כל עיקר
אמנם לפי הגירסא בפרש"י תיבת כל איכא לדייק למה נ"מ הוסיף זה הא אדרבה לא כל
המרים פשרים אלא ביש להם הסימנים ש"מ שסובר בדעתם כל ירק מר שנגרש
המירות להדיא יש לו סימנים אלו ומסיים והם סימני מרור ר"ל שמפח זה אם מסופק
בהירק אם סופן להיות מר פשיזקין כמו החזרת המבואר בהג"מ ופר"ח לזה הניח
הסימנים שהן סימני מרור כיון שכל ירק מר יש לו סימנים ואילו כן עולה פסק הרמ"א
פאהגן ואולם הרי"ף השמיט כל עיקר דברי האחרים עם הלכתא דר"ה והוא תימא ובלי
ספק אצלי שסובר שאין לנו בקיאות הסימנים ובפרט סימן דהכסיפו פניו דבאמת תמה
אני אם יש בדור הזה מפיר בו ולכן משמיטו אף יש לספוק בו אם נמי סובר פדדקדקתי
מפי' רש"י דלמר ברור אין צורך לבקיאות דכל מר יש לו הסימנים ולספק מר הוא
דצריכי ומה שלא ביאר דשאר ירק מר יוצאין בו היינו דסמך בזה אמה שמעתיק עובדא
דרב אחי דמיהדר על מרירתא ופי' הר"ן עשב מר ביותר וזה דלא כפרש"י שהוא המרור
שבמשנה דהיינו ירק פרטי דאילו כן נשמע מזה ממילא מדלא פריף עלי' כ"א דמצנה
בחזרת ש"מ אבל לצאת יוצאין בכל ירק מר ברור ויש לומר נמי דסובר בפשוט דעת
אחרים דכל ירק מר צריף להסימנים ומדלא בקיאין בהסימנים משמיטם כל עיקר
ומרירתא סובר כפי' רש"י דהוא מרור דמתני' ויוכיח על זה הרמב"ם דתמיד בשיטתו
ונמי אינו כותב לצאת אלא במהמינין שבמשנה והיינו פדפירשתי לדעת הרי"ף דלא
כמשמעות פרש"י ע"פ הגירסא דכל וא"כ לדינא צדקו דברי הש"ך אף דמגמרא ודאי
מוכח דאף בשאר ירקות המרים ויש להם הסימנים דיוצאין בו וכן פרש"י ו"ל בהחומש
ועיין במזרחי מ"מ חזינו שהראשונים לא נתנו לנו בקיאות הסימנים וזה ברור: סימן
תעה סעף א ויאכל בהסיפה פזית מפל אחד בד"מ מביא בשם תה"ד דלמצנה מן המוכח

ראוי לבלוע הכזית בבת אחת ולא מעט מעט ודקדק הכי מדמקשה המרדכי על הלל דקאמר פורכו בבת אחת ואכלו פ"ה הי' נוטל פזית מצה וכזית מרור וכזית (חרוסת) [וצ"ל פסח] וא"ת האיך מחזיק בית הבליעה כולי האי וי"ל כשהוא מרנסק מחזיק טפי וכתב התה"ד מפאן מוכח דאין לבלוע הזית של מצה מעט מעט דאל"כ לא הי' קשה מידי דשפיר יוכל להכניס כל הג' זתים לפיהו ולכוס אותם יחד ולבלוע יחד מעט מעט אע"כ מצנה לבלוע בבת אחת להלל ה"ה לדידן זית א' של מצה או מרור: ויש לתמוה הא לדבריו לא מקשה המרדכי מידי ולא מוכח סברת תירוצו דכשהוא מרנסק מחזיק טפי דהא מבואר בברייתא והוא בסעי' ו' בלעו לחצאין יצא וא"כ מה בכך שא"א לבלועם כאחד אם אי אפשר והתורה אמרה לדעת הלל דדוקא יאכלם בכריכה פשיטא שמוכרח למיעבד הכי לאוכלם יחד ולבלוע מעט מעט פ"ן דא"א בענין אחר אלא משמע דסובר המרדכי דאף ע"י בליעה מעט מעט הדבר אי אפשר אם לא מפני הריסוק וי"ל דהתה"ד סובר דנדאי לא מפני דוחק השןש' הוא שהמציא המרדכי תירוץ זה שמרנסק מחזיק טפי אלא דזה סובר בל"ז מצד סברתו ולהכי האמת משני ומדלא משני נמי מה דפשוט להתה"ד דע"י בליעה מעט מעט הי' עביד הלל א"ו דבא להשמיענו האמת פ"ן דהי' אפשר לבלוע בב"א מפני שע"י ריסוק מחזיק יותר מסתמא הי' עביד המצנה מן המוכח לבלוע יחד ודוחק ובאמת נשמע דעתו בפשוט מן הברייתא דבלע לחצאין יצא משמע רק דיעבד: (סעיף ה"ג"ל) ואח"כ נוטל מצה שלישית ובוצע ממנה וכורכה עם המרור עי"ן פר"ח פתב וכ"ת דילמא הלקתא פהלל ומה מהני פריכה נהרי נפק י"ח ממרור ליתא דאפתי מצות פריכה מדרבנן וכו' ועוד פ"ן דלהלל לא בעינן אלא מרור דכריכה מעתה אי הלקה פותי' ממילא לא נפקי במרור קמא אלא במרור דכריכה ומרור קמא הוי לי' מרור דרשות ועל פי תירוץ דועוד זה פתב תו אכל נדאי צריף ליהדר שלא יפסיק בין ברפת אכילת מרור לפריכה זו דדילמא הלקה פהלל ונמצא שמרור שאכל הוי לי' מרור דרשות ואם מפסיק נמצאת שפירף ברכה לבטלה ועוד שאוכל מרור דמצנה בלא בלא ברכה ומיהו קשה וכו' ע"ש שדחק לתרץ קושיותיו.

ונשמע מיני' שתופס לעיקר דאם הלקה פהלל אף בדיעבד אינו יוצא באכילת מרור בלתי פריכה ידי מצות מרור והברכה דעבדינן על המרור לחודי' הוא דמפקה להמרור דכריכה וזה לא נשמע משום פוסק נהרי הרא"ש דנמי פ"ה פתוס' ור"ן יסוד מנהגינו ומ"מ בהלקה ה' בהשיגו על הרי"ף בדין מי שאין לו אלא פזית דמינטרא פתב ויותר מסתביר להניח הפריכה שאינה אלא לזכר בעלמא ולשיטתו איך יניח הפריכה ולמה אינה אלא לזכרון בעלמא הא דילמא הלקה פהלל ולא יצא במרור לחודי' א"ו כ"ע ס"ל כדמבואר בתוס' להדיא שהפריכה להלל גופי' אף בזמן הפית לא הי' אלא לכתחילה ובדיעבד יצא פי אכל כל חד לחודי' שהרי פתבו בלשון זה וי"ל מדסבר דלכתחילה יש לו לכוף ובדיעבד נפיק פי לא פרו וכו' ואף שהמהר"ש"א פתב שא"י מי הכריחם לומר להלל דלא גלי קרא אלא לכתחילה אימא דאף לעיפובא קאמר קרא הפשוט דלשון הברייתא גופה הכי דייק להו דתניא אמרו עליו על הלל שהי' כורכן בבת אחת ואילו דעתו לעיפוב צריף להיות הלל אומר לא יצא אדם ידי חובתו אא"כ פורף בבת אחת א"ו שאינו דורש הקרא אלא למצנה לכתחילה וה"נ מוכח מסקנא דשמעתין והדר אכל מצה וחסא בהדי הדדי בלא ברכה זכר למקדש ואם להלל אף דיעבד איפא עפובא מה אירי' זכר למקדש הא בל"ז כל דתקנו

רַבָּנוּ פְּעִין דְּאוּרִינְיָתָא תַּקְנוּ וּכְשִׁחֲיִיבוּ בְּמִרּוֹר מְדַרְבָּנוּ וְדַאי חֲיִיבוּהוּ ע"י פְּרִיכָה וּבְלַחוּדִי לָא נְפִיק לְהֵלֵל כְּמוֹ שְׁהִי דִינּוּ בְּדַאוּרִינְיָתָא וְתוּ מַה זֶה בְּלֵא בְּרַכָּה הָא וְדַאי פְּשִׁיטָא שְׁמַחְיָיב לְכַתְחִילָה לְכוּיָן בְּבִרְפַת מְרוֹר לִפְטָר דְּכָרִיכָה וְשְׁלֵא לְהַפְסִיק בְּשִׁיחָה וְנָהִי דַאֲעַפ"כּ בְּדִיעֵבַד אִם שָׁח אִינוּ מְבַרְךְ מִשּׁוּם הַסְּפֵק בְּרַכָּה לְבַטְלָה לְרַבָּנוּ מ"מ פִּינוּ דְּלַכְתְּחִילָה חוּב גְּמוּר שְׁלֵא לְהַפְסִיק שׁוּב לָא מְקַרִי שְׁלֵא בְּבִרְכָה א"ו דְּאָף לְהֵלֵל אִינְהּ הַפְּרִיכָה אָף בְּזִמְן הַבֵּית אֱלֵא לְכַתְחִילָה וְאָף שְׁפַתְבוּ תוּס' דְּלֵהֵלֵל גּוּפִי' הִי אֲפֹשֶׁר לְמִיעֵבַד חֲדָא אֲכִילַת מְרוֹר ע"י פְּרִיכָה וְלֵא הָוִי אֲתִי מַצָּה דְּרִשׁוֹת לְבַטֵּל הַמְרוֹר פִּינוּ שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת מְדַרְבָּנוּ מַצּוֹת פְּרִיכָה הִינּוּ אִם הִי בְּרוּר הַהִלְכְתָא פְּהֵלֵל אֲבָל הַשְׁתָּא אֲנִי דְּמוֹכְרַחֲיוּ לְמִיעֵבַד פְּרַבָּנוּ תְּחִילָה מְרוֹר לְחוּדִי שׁוּב אָף לְהֵלֵל גּוּפִי' כְּבָר יֵצֵא בְּדִיעֵבַד וְלֵא עֲבַדִּינוּ הַפְּרִיכָה כ"א לְדַעַת הֵלֵל לְזָכַר בְּעֵלְמָא וְה"נ הוֹצִיא הַב"ח מְלִשׁוֹן הַמְּנַהֵיג שְׁפַתְבּוּ אָף מַצָּנָה מִן הַמְּנוֹבָחַר שְׁלֵא יִשְׁיַח וְכו' כְּלוּמַר דְּעִיפּוּבָא וְדַאי לִיפָא דְּאִינְהּ רַק זָכַר לְמַקְדָּשׁ וְאָף לְהֵלֵל גּוּפִי' א"צ לְאַכְלוּל מַצָּה וּמְרוֹר יַחַד בְּזוּה"ז דְּשִׁפִּיר יוֹצֵא י"ח בְּמַה שְׁמַבְרַךְ אֲמִרּוֹר לְחוּדִי וְאֲכַל אֱלֵא דַמ"מ וְכו' וְכֵן מְבִנְיָר שְׁבַח"י שְׁמַסִּיָּם וְכִינוּ דְּכָבַר עֲבַדִּינוּ פְּרַבָּנוּ וְאֲכִילָה זֶה לְזַפְרוֹן בְּעֵלְמָא לָא מְבַרְכִינוּ עֲלֵהּ וְכָל זֶה בְּרוּר דְּלֵא כַּהֲפַר"ח וְאוּלָם מַה שְׁהַקְשָׁה הַמְּהַרְש"א נָהִי דְּכִמוּ שְׁהַקְשָׁה אִינְהּ קוּשְׁלִי' כְּדַכְתְּבִתִּי שְׁהַתוּס' הוֹצִיאֵנוּ זֶה מְלִשׁוֹן הַבְּרִינְיָתָא אֲפַתִּי ק"ק לְתִירוּצָם הָא לָא צְרִיכּוּ זֶה וּלְפ"ר אֲדַרְבֵּה אִילּוּ הִי פְּנוֹת הֵלֵל אָף לְעִיפּוּב יוֹתֵר אֲזַלוּ דְּבַרְיָהֶם שְׁמוּכַח דַס"ל אִין מַצּוֹת מְבַטְלוֹת דַּא"ל"ה מַנ"ל הָא אִיֶּצְטַרְךְ וְכו' וּמַה שְׁפַתְבּוּ הַמְּהַרְש"א לְעִינֵי בְּמַרְדְּכִי עִינֵינִי שֶׁם וְרוּאָה אֲנִי נָהִי דְּבָזָה מְשַׁנֵּי מְשַׁמְעוֹת הַתוּס' שְׁאִינוּ תוֹלָה הַהוֹכְחָה בְּדַעַת הֵלֵל כְּדַכְתְּבוּ תוּס' דְּהֵלֵל רַק לְכַתְחִילָה אֱלֵא סַתְּם הַדְּבָרִים לְהֵלֵל חוּב לְאַכְלוּל שְׁנֵיהֶם יַחַד עַכ"ז פִּירוּשׁוֹ בְּדַבְרֵי ר' יוֹחָנָן שֶׁהוּא בְּלִשׁוֹן זֶה וְהַשְׁתָּא נִיחָא גְּמִי דַר' יוֹחָנָן מוּכַח שְׁפִיר דְּחוֹלְקִין עֲלֵיו חֲבֵרָיו עַל הֵלֵל מְדַרְשׁוּ רַבָּנוּ קָרָא דְּעַל אֲתָא לְאַשְׁמַעִינוּ דְּמוֹתֵר לְאַכְלוּל בַּב"א דַּאי לָאו ה"א דְּצָרִיךְ לְאַכְלוּל כַּא"ו אַב"ע אֲבָל לָא בַּב"א מְשׁוּ דְּמַבְטְלוּ' זֶה אֵת זֶה כְּמוֹ בְּעֵלְמָא וְלֵהֲכִי אִיֶּצְטַרְךְ עַל לְאַשְׁמוּעִינוּ הַיְתֵרָא לּוֹמַר דְּמוֹתֵר לְאַכְלוּל בַּב"א אַחַת עַכ"ל וְהוּא יוֹתֵר תִּימָא דַּא"כ אִיךְ אֲמַרוּ יְכוּל לָא יֵצֵא אֲדָם יְדֵי חוּבְתוֹ אֱלֵא א"כ כּוֹרְכָן וְאוּכְלָם פְּדָרְךְ שְׁהֵלֵל אוּכַל ת"ל עַל וְכו' הָא אֲדַרְבֵּה אִי לָא נְאָמַר עַל הִיִּתִי אוּמַר שְׁאִסוּר לְאוּכְלוּל בַּב"א אַחַת מִשּׁוּם שְׁמַבְטְלוּן זַא"ז וּלְפִירוּשׁוֹ הֲכִי מִיֶּבְעִי לְמִימַר יְכוּל לָא יְהֵא רִשְׁאֵי לְאוּכְלוּל בַּב"א אַחַת ת"ל עַל וְצ"ע: וְאוּלָם לְשׁוֹן הַתוּס' גְּמִי לְפ"ר אִינוּ מוּבָן שְׁפַתְבוּ וְהַלְפָּה לְרַבָּנוּ דְּמוֹקִי קָרָא בְּדִיעֵבַד שְׁמַעִינוּ דְּבַעֲלָמָא מְבַטְלוּן וְשְׁאֲנִי הֲכָא דְּגַלִי קָרָא וְצ"ע דְּאִיזָה קָרָא מוּקַמִי בְּדִיעֵבַד לְכֵן יִרְאָה לְעַנ"ד לְפָרֵשׁ עַכ"פּ דְּבַרִי תוּס' עַל דְּרָךְ זֶה וְאוּמַר דְּנִדְּאִי אִילּוּ הַקָּרָא אֲתָא לְעַכְבּ דְּנִקָא בְּכָרִיכָה אוּ שְׁבָא לְבָרַר הַבְּרִינְיָה בִּין בַּב"א אַחַת וּבִין לְאַחַדִּים אִין לְלַמּוּד מְמַנּוּ דַּאִין מַצּוֹת מְבַטְלוֹת זַא"ז וִי"ל לְעוֹלָם מְבַטְלוּן וּש"ה דְּגַלִי קָרָא לָא מִיֶּבְעִי דַּאִם הַקָּרָא בָּא לְהוֹרוֹת הָעִיפּוּב בְּדִיעֵבַד דְּפְשִׁיטָא דִי"ל לְעוֹלָם מְבַטְלוּן וּש"ה דְּגַלִי קָרָא דְּמַצְנָתוֹ בְּכָךְ שְׁאֲנִי אֱלֵא אֲפִילוּ אִם הַמְּקָרָא בָּא לְלַמּוּד הַבְּרִינְיָה גְּמִי שְׁפִיר י"ל לְעוֹלָם מְבַטְלוּן וּש"ה דְּגַלִי קָרָא בְּמַצּוֹת אִלוּ דְּלֵא יְבַטְלוּ זַא"ז מִשְׁא"כ אִם לָא לְמַדִּין מִן הַמְּקָרָא אֱלֵא דְּהַמַּצָּנָה לְכַתְחִילָה בְּכָרִיכָה וּבְדִיעֵבַד יוֹצֵא חַד חַד זֶה וְדַאי אִין לּוֹמַר דְּמַצּוֹת מְבַטְלוּם וּש"ה מִשּׁוּם הַמַּצָּנָה דְּלַכְתְּחִילָה בְּכָרִיכָה אֲמַרְהָ תוֹרָה דְּלֵא לִיבְטְלוּ דְּזֶה וְדַאי אִין סְבָרָא וְהָוִי כַּדְקִי"ל בְּכָל מְקוּם שְׁיִוִּכַל לְקַיָּים שְׁנֵיהֶם לָא אֲתָא עֲשֵׂה וְדוּחָה ל"ת ה"נ פִּינוּ דְּמִן הַסְּבָרָא תְּמִיד מַצּוֹת מְבַטְלוֹת וְהֲכָא בְּדִיעֵבַד גְּתַקִּימָה חַד חַד מַה"ת

לדרוש המצנה לכתחילה ויותר מסתמך לדרוש להיתר פריכה וכנ"ל וא"כ דברי תוס' פשוטים וברורים שמונכחים לומר וי"ל מדסבר דלכתחילה יש לו לכוף ובידיעבד נפיק פי לא כרף א"כ אין מבטלות דאילו היה דרש לעיפוב ודאי היה נשאר קושיותם דילמא לעולם סבר מבטלות וש"ה דגלי קרא דמצנתו בכף וקא אכל באמת הוציאו מלשון דהל"ל בהברייתא פדכתבתי דאינו מורה פונתו לדרוש מעל רק לכתחילה א"כ מוכח בעלמא אין מבטלות דאי מבטלות א"כ איצטרף קרא הקא להתיר פריכה ויותר נאה לדרוש הכי די"ל ש"ה דגלי קרא דמצות אלו לחזקם אין מבטלות זא"ז ומה"ת לדרוש המצנה דלכתחילה דמשמע דלולא המצנה לא הי' מצות אלו משונים משארי המצות רק מפני המצנה דלכתחילה אמרה התורה דלא ליבטלו וזה אין סברא פנ"ל א"ו דסובר מצד הסברה מצות אין מבטלות ואיצטרף הקרא למצנה ולעפב לא משמע לו יותר ללמוד מקרא דעל ופיר פתבו תוס' והלפף לרבנן דמוקי קרא בדיעבד ר"ל קרא דעל מדמתחילין לומר.

יכול לא יצא ידי חובתו דהיינו אף דייעבד והיינו מקרא דעל ה"א הכי ת"ל יאכלוהו פדפי' הרשפ"ם מדלא פתיב אותם ש"מ להורות אפילו זה בפ"ע וזה בפ"ע וקשה מה"ת להו בדלא הדרשה דיאכלוהו לדרש מעל יותר ממה שהלל דורש מיניה דהיינו רק לכתחילה שפעינו מזה דבעלמא מבטלין ס"ל וש"ה דגלי קרא דמצנתו בכף: ולולא הדרש דיאכלוהו לא היה מקום לדרוש מעל אלא לעיפוב להכי יכול לא יצא ידי חובתו ת"ל יאכלוהו להורות דלא תדרוש על פלל לא אפילו למצנה לכתחילה אלא אפילו זה בפני עצמו וזה בפ"ע ואילו לא נכתב על ולא יאכלוהו באמת ה"א איסור ע"י פריכה להכי פתיב על ופתיב נמי יאכלוהו להורות הברייה ומהשתא שפיר הדר י"ל דמבטלין ס"ל פדמוכח מן ה"א דיכול לולא הדרשה דיאכלוהו ומה שהקא אין מבטלין ש"ה דגלי קרא דמצות אלו אין מבטלין ואין להקשות למה לא פתבו תוס' הוכחה דרבנן ס"ל מבטלין בפשוט דאי אין מבטלין ס"ל קשה להו לא ליכתוב לא על ולא יאכלוהו וידענא נמי שהפריכה ביזו א"ו מבטלין ס"ל וה"א דאסור לכוף ומוכרח לכתוב על להיתר פריכה ושוב ה"א אף לעיפוב ומוכרח נמי ליכתוב יאכלוהו די"ל דהנה בהרא"ש פרק ע"פ הלכה ל"ד איתא ולפי זה היה נראה וכו' ואף לרבנן מצנה לאכלו ביחוד ופי' הב"י בסי' תע"ז פלומר זה אחר זה בסמוך ומשמע מהרא"ש דסובר דרבנן דרשו על בסמוך וא"כ לולא שהוכיחו התוס' בתחילת דבריהם יכול לא יצא וכנ"ל לא היה הוכחה פלל מנייהו אף להאמת די"ל על בעינו למצנה בסמוך והדר ה"א דעל בא למצנה לכתחילה בכריכה פתב רחמנא יאכלוהו להורות דאפילו מצנה אינה אלא בסמוך אבל באמת למשמעות הרא"ש קשיא א"כ הא רבנן מבטלין ס"ל והוי להו באמת לאסור הכריכה מיאכלוהו ודלא נימא מעל למשרי להכי התוס' הוכיחו דעת רבנן דס"ל מצות מבטלות מן ה"א דיכול לא יצא דה"א למוקים על לעיפוב דמזה ודאי מוכח דס"ל מצות מבטלין פנ"ל ושוב אף להאמת מפרשי דבריהם דעל וש"ה דגלי למצות סמיכה לא בא אלא להתיר הכריכה בכריכה וש"ה דגלי קרא ובזה ניחא מה דקשה לפי' תוס' דרב אשי אף מתקיף על הב"י שסברו דב"ש אסרו לכוף ורב אשי הוכיח דאף חולקים דאין מצנה ואין איסור בכריכה א"כ למה לו להגיה הברייתא פלל ביכול לא יצא ממה שהביאה ר' יוחנן ביכול יהא למצנה פהלל א"ו משום דרצה לקיים נמי דברי ר' יוחנן בזה דחולקין נמי בדין מצות

מבטלין וזה לא נשמע אלא ממה דתנא דברייהו יכול לא יצא וכנ"ל ודוק: (סעיף הנ"ל) ומשביבך לא יסיח פתב המ"א נ"ל דבזה צריף לבלוע השני זחים יחד כמש"ל ר"ל מה שמיביא סק"ד התה"ד ולדעתו מן התה"ד גופיה נשמע דלא סובר פלל חנומר זה דאל"ה פיון דידוע שפעצמו השואל ומשיב יותר הנה לו להשמיענו חנומר זה דנפיק ממש מאכילת הלל זתיו יחד א"ו דליתא ומטעם דהא פבר הוכחנו לעיל דהחכמים לא קבעו פלל פריכה זו למצוה בברכה פיון שאינה אלא לזכר בעלמא וא"כ מן הדין אפילו השיעורים לזתים לא בעו כדקי"ל דלטיבול ראשון לא בעי פזית מדלא מברכינו עליה לאכול וגם אינה אלא פדי שישאלו התינוקת נהרי שם מ"מ עכ"פ מצוה דרבנו ונדאית הוא ק"ו למצוה זו שאינה אלא מפני ספק לזכר בעלמא דלא צריכה שעור אלא שהטור בסדר הקצר מבאר אף להפריכה השעור דזתים ונהיגו אף כמו שמצריף שם להרא"ש דהתרוסת משום דהא בעינו למעבד זכר למקדש מהראוי שתהא נמי פדעבדו במקדש בהשיעורים אבל להחמיר בהזכר במה שבמקדש גופיה לא הנה אלא לכתחילה בזה מודה התה"ד דלא צריף לבלוע השני זתים יחד וזהו למקדש שפיר הוא מבלעדי חנומר זה וק"ל: סעיף ד אכל מצוה בלא פונה.

פתב המ"א אע"ג דמצות צריכות פונה במידי דאכילה שאני שהרי אכל ונהנה שוב פתב ומה"ט אפילו ידע שהיא מצוה ולא רצה לאכול ונסוהו לאכול יצא ואף דדבר זה הלא הוא בהש"ע להדיא דהא באופן זה דוקא הוא דפוסק הש"ע דיצא רוצה לתרץ בזה דלא תקשי דהא בב"י מביא בשם התוס' איפכא דכפאוהו ואכל מצוה מייירי שהיה סבור שהיא חמץ ונמצא שאכל מצוה אבל אם ידע שהיא מצוה ולא רצה לאכול וכפאוהו ואכלה לא יצא ואפילו למ"ד דמצות אין צריכות פונה אם מתכוון שלא לצאת לא יצא ונהוקשה לו הרי בס"ס תקפ"ט הכריע הב"י דלא פהרא"ה אלא פההוא שיטה דאפילו למ"ד אין צריכות פונה הא פיון שלא לצאת לא יצא ואיך פסק הכי דינא דכפאוהו בינע שהיא מצוה ומ"מ לא רצה לאכול דיצא הא זה פיון להדיא שלא לצאת וניחא לו דמה"ט הוא פיון שנהנה אבל זה אינו דלסברא זו דבאכילה דמצוה נמי שייך הואיל ונהנה אין שום סברא לומר דין ה"ה דסבר חול או בשר הוא דלא יצא דמי גרע ממתעסק דיצא הואיל ונהנה ניותר מסתביר לי לומר דסובר הב"י אף דה"ה הוכיח שיטתו דלמ"ד א"צ פונה אפילו בכינון שלא לצאת יצא מההוא דינא דכפאוהו פדאיתא שם בב"י מ"מ הב"י סובר דאין זה הוכחה דאף דדינא דכפאוהו איירי בינע שהיא מצוה ולא רצה לאכול מ"מ לא מוכח דאיירי שלא רצה לצאת בכינון אלא דמ"מ אכלו סתם ע"פ אונס בלא פונה להכי ולא להכי ודוק ועיין סי' תקפ"ט: (סוף הסימן) הג"ה ונהגו וכו' זכר ללחמי תודה הגם שאני פדאי להרהר אחר מנהגן של ראשונים מ"מ קשיא לי מנהג זה חדא דאיכא משום גראה פאוכל קדשים בחוץ ועיין סי' תע"ג ותו הא תנו דף ל"ה חלת תודה עשאן לעצמו אין יוצאין בהם ומפרש רב יוסף דף ל"ח ע"ב הטעם דאמר קרא שבעת ימים מצות תאכלו מצוה הנאכלת לשבעת ימים יצאה זו שאינה נאכלת לשבעת ימים אלא ליום ולילה ופרש"י ובהא פליג דאי נמי אפיון לה נמי לשמור מצות מצוה למיפק בה משום תודה ומשום מצוה לא נפק דבעינו שימור לשם מצוה כל שבועה וא"כ מה לנו להכניס עצמינו למיעבד שימור נוסף על לשם מצוה לחוד במה שאפשר יותר להזיק מלהועיל וצ"ע: סימן תצ סעיף ג' ובחש"מ אומר וכו' פתב המ"א ש"מ דחש"מ לא מקרי י"ט ואין לומר בחש"מ

בבה"מ הרחמן הוא ינחילנו ליום שפנולו טוב וז"ל הריטב"א בחידושיו סנפה ל"ח סוף ד"ה ורמינהו ואגב אורחן שמענין דחש"מ י"ט מקרי מפנין דאסור בעשיות מלאכה ומה שאין אנו אומרים בחש"מ בתפלה את י"ט מקרא קודש לפי שעושין בו מלאכה בדבר האבד ושלל לזלזל בי"ט ממש שיהיו סבורים שהם שנים בקדושה פנין ששנים בשמותם עכ"ל א"כ לדין שנוהגין בעדות הב"ח בשם רש"ל לומר בחש"מ כמו בי"ט בשנה מקרא קודש ולא י"ט מקרא קודש ה"ה בהרחמן הוא אין צורך לשנות ושפיר י"ל ינחילנו וכו' דהא עכ"פ מבואר בהג"ל די"ט מקרי אף עיין מנחות דף ו' ע"ב ותליא בפלוגתא הפוסקים אם חש"מ זמן הנחת תפילין הלכות י"ט סימן תצה סעי' ג' אין מוציאין משא על הבהמה בי"ט הטעם בהרמב"ם שלא יעשה כדרך שהיא עושה בחול וא"כ לענ"ד סעי' זה לא די שפנולו מותר הקא דכבר הוא בכתובים על מקומו סי' תק"י אלא אף הלשון במח"כ אינו נכון פי מילת מוציאין נופל על הוצאה מרשות לרשות ולהכי דחקו האחרונים במה שהצריך לטעם זה והפר"ח פתב ומ"ש הרמב"ם אבל על גבי בהמה לא יביא משא כלל שלא יעשה כדרך שהיא עושה בחול דמשמע דמן התורה שרי איצטרך אפי' לכשאינו מחמר אחריו דהשתא ליכא איסור כלל מן התורה דהא איסור שביתת בהמה בי"ט ליתא והברור שלא יביא נדאי היינו מחמר אבל מעיקרא לק"מ מכמה צדדים דנדאי לא יביא כולל אפילו ברשות אחד ממקום למקום ואין בזה לא משום שביתת בהמה ולא משום מחמר דהא האדם עצמו מותר לילא שלא יעשה כעובדא דחול ותו דאיירי נמי הרמב"ם וסמ"ג בדברים שצריך לו כמבואר לשון הסמ"ג ביותר דז"ל אע"פ שהתורה הוציאה בי"ט אפילו שלא לצורך אוקל נפש רק שיהא צורך י"ט קצת לא ישא משאות גדולות וכו' מ"מ אין לחוש מאחר שמשנה בד"א בנושא על האדם אבל נושא על הבהמה לא יביא כלל שלא יעשה כדרך שהיא עושה בחול הרי להדיא דאיירי בדברים שהם צורך היום דפשיטא דלאדם עצמו מותר אפילו מרשות לרשות ואף על בהמה הוא שאסור משום עובדין דחול וא"כ נדאי דליכא למשמע מידי מהרמב"ם וסמ"ג מדין שביתת .

בהמה או מחמר בי"ט: והנה המ"א הקא פתב לעיין סי' רמ"ו ומ"ש דיש לאסור שביתת בהמה בי"ט ושם פתב ומדברי ש"ל אין ראיה דהתם מיירי שהגוי רוכב עליה ומביא עליה משאות וזה אפילו באדם מותר דהא אין איסור הוצאה בי"ט אלא שאסור מדרבנן כמ"ש סימן תצה"ס ג' ע"ש וזה ליתא מדברי ש"ל נדאי נשמע דליכא משום שביתת בהמה בי"ט שהרי פתב והנכרי רוכב ועושה צרכיו ומי לא איירי בכלל צרכיו שחורש בה נמי גם מ"ש שם לראי' שאין איסור הוצאה בי"ט רק מדרבנן כמו שנתבאר סי' תצה"ס ע"ג' בזה גילה דמ"ש הקא אין לפרש וכו' שהרי אדם עצמו מותר להוציא בי"ט ר"ל מדאורייתא אפילו בהוצאת אבנים ור"ל דהרמב"ם בשטת רש"י עומד ועיין בזה פר"ח שכתב דאין זה מוכרח בהרמב"ם) ואולם כבר כתבתי דמהרמב"ם לא משמע מידי דפשיטא דאיירי בדבר שהאדם עצמו מותר פנ"ל משני טעמים: ובעיקר הדין דשביתת בהמה בי"ט אף שהקא מגמגם הב"י על המתירין מ"מ במה שמשמיט סי' תקכ"ד הנאמר בהטור שלא תצא פרה ברצועה שבין קרניה מבואר שסובר ג"כ דשרי ומשום שאין בבהמה משום שביתה בי"ט וע"ש בב"י וכן הפר"ח מחליט הכי אף מחמר העלה.

בפלוגתא (ומ"מ ש"תו הפר"ח וזה דגרסינן בירושלמי מפני מה אמרו הנה רוכב על גבי בהמה אומרים לו רד שני' הוא שהוא מצוה על שביתת בהמתו כמוהו וכו' והוא

בְּשֵׁבֶת קַמְיָרִי אָבֵל בִּי"ט לֹא יֵשׁ שׁוּם אִיסוּר שְׁבִיתַת בְּהֵמָה כָּלֵל וּמִשְׁמַע מִיָּנִיָּה דְאִילּוּ בִּי"ט אֵין דִּינוֹ לִירֵד זֶה וְדַאי אֵינוֹ דְאָף דְאֵין בִּי"ט מְשׁוּם שְׁבִיתַת בְּהֵמָתוֹ אַכְתִּי מִי לֹא אִיסוּר בְּרִכְיָהּ וּבְשִׁמוּשׁ בַּעַל חַי בִּי"ט כְּמוֹ בְּשֵׁבֶת וּבְנֻדַי הַטַּעַם דְּיִהְיֶב עַל י"ט נְמִי קָאִי) אָמְנָם הַטּוֹר בְּסִי' תַקֵּ"ד נִרְאָה דְאִזְיָל בְּשִׁטַּת אָבִיו הָרָא"ש וְ"ל דְּנֻדַי מְנִיָּה מִשְׁמַע דְּס"ל הַדְּבָרִים כְּפִשְׁטָן דִּישׁ מְשׁוּם שְׁבִיתַת בְּהֵמָתוֹ בִּי"ט כְּמוֹ בְּשֵׁבֶת וְאִי מְשׁוּם קוּשְׁנֵי הַבִּי' בְּסִי' ש"ה דְּחֵי נוֹשָׂא אֶת עֲצָמוֹ כְּבָר כְּתִבְתִּי בְּסִי' רִס"ו דְאֶפְשָׁר דְּהָרָא"ש אִזְיָל בְּשִׁטַּת הַסְּמ"ג שְׁמַבִּיא הַתּוֹס' שְׁבֵת בְּסִימָן ש"ה דְאָף בְּאִיסוּר דְּרַבְּנָן שְׁיִיָּד שְׁבִיתַת בְּהֵמָה וּלְהַכִּי מְשׁוּם דְּחֵי נוֹשָׂא אֶת עֲצָמוֹ חוֹשֵׁב הַמְּתַנִּי הֶרְכִּיבָהּ בְּשִׁבּוּתֵין וּלְהַכִּי מוֹקִים הַטּוֹר הַמְּתַנִּי דְּבִיבְיָה אָף בִּי"ט אָמְנָם מַה שֶּׁהִישׁ"ש וְהַמ"א כְּתִבּוּ אָף בְּשֵׁם הָרִי"ף שְׁהַעֲתִיק טַעַם הִירוּשְׁלָמִי לִיתָא הָרָא"ש לְבַדּוֹ הוּא שְׁהַעֲתִיקוּ וְאוּלַי כָּל הַמְּתִירִין סְבָרוּ מִדְּתַלְמוּדָן לֹא הִזְכִּיר טַעַם זֶה ש"מ דְּלִיתָא וְיִהְיֶה אִיף שְׁיִיָּד דִּין הָרַמְ"א בְּסִי' רִס"ו מְוַסְּפִים נְמִי מַהֲבִי' דְּלֹא כַהֲמ"א: סְעִיף ד' הַג"ה וְכָל מְוַסְּפִים שְׁאֵינוֹ ב"ח (דְאִילּוּ ב"ח עֵינִין סִימָן תַצ"ז סְעִי' י') כְּגוֹן אוֹצָר שֶׁל פִּירוֹת סְגִי כְּשִׂיאֵמֶר מְכָאן אֲנִי נוֹטֵל לְמַחֵר וְא"צ שְׁיִרְשׁוּם זֶה מִר"י שְׁפָסַק כִּר"א דְאִיתָא וְעוֹד אָמַר ר' אֶלְעָזָר עוֹמֵד אֲדָם עַל הַמְּוַסְּפִים וְאֹמֵר מְכָאן אֲנִי נוֹטֵל לְמַחֵר וּחֲכ"א צָרִיף שְׁיִרְשׁוּם מְכָאן וְעַד כָּאן וּפִירְשׁוּ רַש"י וְר"ן דְּבִדְיוֹ בְּרִירָה פְּלִיגוּ וְכֵן נִרְאָה מִתּוֹס' דָּף ל"ה ע"א ד"ה ת"ש וּמְדַפְּסִיקֵין בְּדִרְבָּנָן יֵשׁ בְּרִירָה פְּסָקוֹ נְמִי הִר"י וְהָרַמְ"א כִּר"א.

וְהַפְּר"ח כְּתִב שְׁהַרְמ"א לֹא רָאָה שְׁהַרְמַב"ם חוֹלֵק וּכְבָר הִבִּיא הַמ"א מַה שֶּׁהַד"מ כְּתִב שְׁמִשְׁמַע לוֹ מִדְּבָרֵי הַבִּי' וְ"ל דְּס"ל כִּר"א וּבְנֻדַי מִשְׁמַע מִדְּהַנִּיחַ פְּסָק הָרַמְב"ם בְּתִימָא וְהַפְּר"ח בְּסוּפּוֹ הֵנִיחַ הַש"ע בְּתִימָא עַל שְׁלֹא הִזְכִּיר דִּין זֶה וּלְדַעֲתִי כְּבָר בִּיאָר נְמִי הַכִּי בְּמַה שְׁפַתְּם בְּסִי' ש"י ס"ה בְּמְוַסְּפִים דְּגִירוּגְרוֹת וְצִמּוּקִים אִי אֲזַמְנֵי' נְפִיק לוֹ מִתּוֹרַת מְוַסְּפִים וְלֹא כְּתִב שְׁיִרְשׁוּם.

מִשְׁמַע בְּרוּר דְּס"ל דְאֵין צָרִיף שְׁהַרִי בְּמְוַסְּפִים דְּב"ח בְּסִי' תַצ"ז מְכָאן מַה שְׁצָרִיף לְהַזְמִינָהּ וּמִדְּהַתָּם שְׁתַק ש"מ כְּנ"ל אֶלָּא שֶׁהַפְּר"ח לְשִׁטְתוֹ אִזְיָל שְׁכַתְּבֵי מְקוּדָם וְתִדַע שְׁהַרִי רַש"י פִּי עוֹמֵד אֲדָם עַל הַמְּוַסְּפִים וְהַזְמִינָהּ מוֹעֵלֶת לוֹ כְּגוֹן אַחְזִי וְלֹא אַחְזִי וְהַשְׁתָּא תַקִּישׁ לְרַש"י דְּהָא אֲמַרִינֵן הֵתָם אַחְזִי וְלֹא אַחְזִי דְאִיכָּא אֵינְשֵׁי דְאֶכְלִי וְאִיכָּא אֵינְשֵׁי דְלֹא אֶכְלִי אֲזַמְנֵן גְּלִי דַעֲתֵי' לֹא אֲזַמְנֵן לֹא גְלִי דַעֲתֵי' אֶלְמָא דְּבַגְלוּי דַעַת כָּל דְּהוּ דְּהוּי מְאִינְשֵׁי דְאֶכְלִי סְגִי בְּהַכִּי וְא"כ לְמַה לִּי טַעְמָא דְּבִרְיָה אֶלָּא הֵכָּא מִיָּרִי בְּסִתְּם מְוַסְּפִים כְּגִירוּגְרוֹת וְצִמּוּקִין וְאֵין כְּוָלָם שְׁוִים דִּישׁ שְׁמַמְהָרִין לְהַתְּבַשְׁלֵי וְיֵשׁ מִתְאַחְרִין אוֹ הֵכָּא מִיָּרִי בְּמְוַסְּפִים כַּה"ג וּלְפִיכָף אִם אֲנִי אֹמְרִים דְּבְאֹמֵר מְכָאן אֲנִי נוֹטֵל סְגִי מְטַלְטֵל וּשְׁבִיק וּקְמַטְלֵטל מִיָּדִי דְּלֹא חֲזִי לוֹ אָבֵל כָּל שְׁרַשְׁם וְאֹמֵר מְכָאן עַד כָּאן אֲנִי נוֹטֵל ע"ד שְׁיִהְיֶה מַה שְׁיִהְיֶה זִמְמוֹן וּבְאִי וְנוֹטְלִין לְמַחֵר וְעַפ"ז מְצִינֵן לְמִיפְסָק כְּתִבְתִּים וּלְפִי דְּבָרֵינוּ אֵלּוּ שְׁפִיר אֵין רְאָיָה מִסִּי' ש"י הַנ"ל דְּשֵׁם בְּגִלוּי דַעַת בְּעֶלְמָא סְגִי לִיָּה וְאֵין לוֹ שְׁיִיכּוֹת לְפִלּוּגְתָּא דְּהֵכָּא אָבֵל כָּל דְּבָרֵינוּ תְּמוּהִים וְאֵינָם חֲדָא שְׁמַסִּיִּים וְעַפ"ז וְכו' כְּנ"ל וְרוּצָה לְהַצִּיל בְּזַה הָרַמְב"ם מְקוּשְׁנֵי' הַבִּי' מִמַּה דְּקִי"ל בְּדִרְבָּנָן יֵשׁ בְּרִירָה וְהָרִי הָרַמְב"ם פּוֹסֵק בִּי"ט כִּר"י בְּכָל מְוַסְּפִים וְאֶפְיָלוּ מְוַסְּפִים דְּאוֹצָר וְהָרִי סוּתָם וְאֹמֵר הָעוֹמֵד עַל הַמְּוַסְּפִים צָרִיף שְׁיִרְשׁוּם וּמַה יַעֲנֶה בְּמְוַסְּפִים דְּאוֹצָר שְׁכּוֹלָם שְׁוִים לְטוֹבָה וְכִי בְּזַה נְמִי שְׁיִיָּד דְּמְטַלְטֵל וּשְׁבִיק וְתוֹ כָּל עֵיקָר דְּבָרֵינוּ א"י כָּלֵל לְפָרֵשׁ תְּחִילָה כְּתִב דְּהֵכָּא מִיָּרִי בְּסִתְּם מְוַסְּפִים כְּגִירוּגְרוֹת וְצִמּוּקִין וְאֵין כְּוָלָם שְׁוִים דִּישׁ שְׁמַמְהָרִין לְהַתְּבַשְׁלֵי וְיֵשׁ מִתְאַחְרִין וְאִם ר"ל דְּלֹא אַחְזִי ב"ה כָּלֵל אִם לֹא יִמְהָרוּ

להתבשל א"כ קוש' הגמרא במקומה פי אומין להו מאי הוי ואם להכי הדר ביה וכתב או הקא מירי כה"ג ור"ל דאחזו ולא אחזו א"כ מה קאמר שטעמיהו דרבנן מחששא דגזילות מה בקבא הא מ"מ פינון שגילה דעתו דהוא מאינשי דאכלי להו הרי פולם ראויים לו ולא צריף זימון יותר ומה בקבא שייטלטל תדא ויראה שעדיין לא נגמר כל בישולה ויחזירנה ויקח אחרת הא מ"מ היא גופה נמי חזי ליה פינון שפבר גילה דעתו שהוא מאינשי דאכלו להו והיא נמי פבר הנה ב"ה איחזו ולא איחזו: ועיין סי' תצ"ז סעי' ה' מה שהבאתי בשם רש"ל.

ולכן אף שהמ"א פתב נמי פעין סברה זו בנראה לי דבפירות דחזי ולא חזי לכ"ע צריף שירשום (וזה בודאי נגד הש"ע דסי' ש"י סעי' ה') אין בכל דברים פאלו ממש לענ"ד ומ"ש המ"א שכ"מ בב"י סי' תקי"ח בשם הפל בו ע"ש פי לא משמע מידי ואדרבה להיפוף נשמע מינה דלא דומה לגזלת כ"א תרנגולת העומד לגדל ביצים אבל פירות דומה לעצים דליפא למיגזר פי האי ואם פדעת המ"א דדוקא במקצה פירות דאוצר אבל דגורגרות לגזילות דמו בפירות הוי ליה לאפלוגי א"ו הפשוט דקוש' הפר"ח מעיקרא ליחא דאף דהגמרא נקטה אומנה גלי דעתיה אין ר"ל דבנ"ד לחוד סגי אלא ר"ל אומן בהכנה פדינה גלי דעתו על מה שהזמין והזמנה מועלת לו ולא הנה כמזמן עצים ואבנים אבל ודאי הזמנה פדינה צריכה והעיקר כפי' רש"י ותוס' ור"ן דפלוגייהו אף בביריה ומה שנתלה המ"א בהיש"ש וכתב ולי צ"ע דהא תוס' פתבו וכו' ועוד דהרמב"ם פסק וכו' והיא תמיהת הב"י על הרמב"ם בסי' תקי"ח) אלא ע"כ אין הטעם משום ברירה אלא כמ"ש התוס' וכו' פמה תמוהים דבריו הוכיח מתוס' היפוף מה שפתבו להדיא דף ל"ה ד"ה ת"ש דהפלוגתא בביריה: ובעיקר תמיהת היש"ש על פרש"י שפתב ותמיה א"כ לפי .

מה דקי"ל דבדרבנן אמרינן ברירה בכל ענין וא"כ היא נגד הלכה דהא קי"ל בכל דוקתא הלכה פחכמים לגבי יחיד אלא נראה דלאו דוקא בביריה פליגי וכו' אי מש"ה אין החרח פלל לדחות.

פרש"י ור"ן ותוס' גופיהו אלא די"ל דיני מוקצה שאני דמחמרינן ביה פעין דאורייתא פי לענ"ד הכרעה זו דבדרבנן יש ברירה היא מפח ספק דפלוגתא פי רבה תנאי ואמוראי דפליגי והכריעו מטעם ספק דרבנן לקולא דבדרבנן יש ברירה משא"כ במוקצה דהוי דבר שיש לו מתירין דאפילו בדרבנן ספיקו לחמרא וכ"ת הא אף בתחומין הכריעו דיש ברירה ונמי יש לו מתירין פבר פתבו תוס' עירובין דף מ"ה ע"ב דבעירובין הקילו ולא חשו בדבר שיש לו מתירין ואפילו נימא דהכרעה זו לא מטעם ספק כ"א בודאי יש ברירה בדרבנן מ"מ י"ל דמוקצה כמו דמחמרינן בספק מוכן לשטת הרבה פוסקים והרשב"א מפלגם זולת הטעם דיש לו מתירין אלא מטעם מוקצה הוי פעין דאורייתא וכדברי התוס' ישנים ביצה דף פן י"ל נמי בזה דמחמרינן ביה לומר אין ברירה מטעם פעין דאורייתא ובזה מיןשב נמי תמיהת הב"י על הרמב"ם ואולם זה אמת וברור שהירושלמי אית ליה שטה אחרת ואינו סובר דבדין ברירה פליגי והרא"ל שמקשה מדרבנן דהכא על דברי ב"ה וזה לשונו ב"ש אומרים לא יטול אא"כ נענע מחלפין שיטתו דב"ש דתנינן תמן ועוד אמר ר"א עומד אדם וכו' ור"א לאו שמותי הוא חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים ב"ה

אומרים עומד ואומר זה וזה אני נוטל מחלפין שיטתן דרבנן דתנינן תמן וחקמים אומרים עד שירשום וכו' והכא אינן אומרי, הו' עוד אינן אית להון חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים ופשיטא אילו סובר הפלוגתא בבירורה מה קשיא ליה מדרבנן על ב"ה הא בזה וזה בודאי כבר מבותר וכל מה שדחק הפר"ח לקיים דברי תוס' שאזלו לתירוץ רבא לא שייך בגוף הירושלמי וכבר תמה בזה המהר"ם שיף ו"ל על התוס' וגם תמה במה שהעתיקו ריש דברי הירושלמי שמקשה שמוחלף דברי ב"ש עם דר"א ומה הקושיא הא בתלמודן מבאר רב חנן בר אמי דשם לא נחלקו ב"ש אלא בבירכה ראשונה ומטעם גזירה דאמת לאמלוכי א"ו פדהעלה המ"ש וכתב ואם הירושלמי פתב זה אפשר שהיה שטתו באופן אחר מסוגל דילן ולא הוי להו להביאו וזה ברור לענ"ד והרא"ל דלית פל עיקר שם מימרא דרב חנן בר אמי הרי דמסתם סתומי ולב"ש אפילו בבירכה שני מצריף נענוע ומה טעמייהו הא בזה וזה פבר הוברר אלא ש"מ שסובר פשוט דבחזיון הקנה פליגי דב"ש מצריכו דנקא מעשה וב"ה באמירה סגי להו פדאימתא פצין פלוגתא זו במסק' שבת דף קכ"ה בהקנה דאבוי' ולפ"ז מקשה שפיר מן הסברות הפוכות דסובר הכא טעמייהו דרבנן נמי דהרנשם חשוב מעשה והכא מחמרי רבנן והתם ב"ה מקיל משא"כ גמרא דידן דחמיר רבה ב"ח למצוא מקום לטעמו דב"ש מטעם בריכה ראשונה ובבירכה שני ליכא למ"ד דלא ליסגי בזה וזה פינון שכבר הוברר ואדרבה על ב"ה מחקרו למה לי פולי האי עד דמסיק לאוקמא דרבה ב"ח דטעמייהו מעעם ברירה ורבא המציא טעם אחר מה דפשוט לכל המפרשים כמו רש"י ותוס' ור"ן דלא שייך טעם זה אלא בבעל חיים ולא אפילו במקצה דגרוגרות דאחזי ולא אחזי ומכרחים לפרש דטעמייהו דרבנן נמי מטעם ברירה כל זה ברור ופשוט לענ"ד דלא כהמ"א ופר"ח בפירושו להירושלמי וגם דלא כפי' הק"ע עיין וק"ל ומחלוקת הרמב"ם ורבינו ירוחם אף בהא שהרמב"ם נראה לו ליפסק פחכמים על פי טעם הנ"ל דבמקצה החמירו והר"י לא ניחא לו בהא ופסק כר"א מדפסקינן יש בדרבנן ואין מן התימה מה שכתב המ"א דהא ר"א שמותי הוא פי פלוגתא זו דברירה לאו ר"א לחוד הוא שהמציאה ומפינון דפסקינן בדרבנן יש ברירה ממילא הלכתא פנת' בזה ואין זה עגון למה שמביא בשם התוס' דר"א שמותי ומפינון דפלוגתא הרמב"ם ור"י בדרבנן וגם הר"י הוא בתראי לגבי דהרמב"ם פסקו הש"ע בסי' ש"י והרמ"א הכא פנת' .

ודלא כהפר"ח שהכריע בשטה דנפשו עיין ודוק: סימן תצז סעיף א' עיין ט"ז שהאר"י לתרץ הראב"ד והרשב"א דטעמייהו אף שהצידה מותר מפ' שמכוסים מהעין מוקצים הם וכתב אף דהראב"ד מן המתירים מוקצה בי"ט מ"מ פשוט שבמקצה פנה אפילו ר"ש מודה ועפ"ז כתב סק"ב על פן הו"ל להרמ"א לכתוב בלשון זה אפילו במקום שאין מחוסר צידה לפי שהן מוקצין פינון שהם מכוסים ונדבריו לענ"ד תמוהים דא"כ דמשום מוקצה הוא דאסירי למה נקיט התנא אין צדין הא הצידה מותרת אילו זימנן מעי"ט.

ותו דאפילו בלא זימן יהיו מותרים לכל הפחות בבית הסמוך לעיר כמו דשרי בסעיף ח' בקנה בפרדס בלא זימן וביותר קשה מ"ש שפשוט שבמקצה פנה ר"ש מודה מה היתרון במקצה זה משאר מוקצה דבעל חי אפילו תרגולת העומדת לגדל בצים דמותר לר"ש ולדעתיה להפוסקים כר"ש אף בדין דסעיף ח' אפילו ברחוק מהעיר דלאו דעתיה עליהו נמי שרי בלא זימן ולא גרעו מהלגים חוץ לתחום דמותר לר"ש וכי משום

דמכנסים מן העין חמור איסורי דמוקצה הרי בסעיף ג' דמצודת דגים שהיו פרושים מעי"ט כל שידוע שניצודו מבע"י מותרים אעפ"י שהם מכנסים מהעין ומה בזה שלא ידע מבע"י כלל שניצודו בו דגים אין בהם משום מוקצה מכ"ש ביכר שידוע שיש בו דגים ונדעתו עליהו דאין בהם משום מוקצה ומה שנתלה בלשון הרמב"ם שכתב הרי זה מוקצה הברור שלא נתן טעם זה להאיסור צידה אלא משום מה שמסיים ואם צד לא יאכלו דהיינו אף מטעם מוקצה והוא מוקצה מחמת איסור צידה דמודה בו ר"ש להכי ע"כ העיקר פדדחק הב"י ודוק: סעיף ג אפילו ספק צידה אסורה עיין פר"ח מאריף להוכיח דלא פדעת הרשב"א שמשלק בספק מוקצה בין מוקצה דלית ביה חשש איסור דאורייתא ובין היכי שקרוב ליגע באיסור תורה כמו צידה וקצירה ע"ש היטב שדחה דברי הרשב"א מהלכה ופסק להחמיר בכל ספק מוקצה ונולד מטעם דשיל"מ וגם ספק צידה ומחנך למסקנה דרב אשי אין איסורו אלא משום דהוי דשיל"מ וא"כ יצא לנו מחנכתו קולא דאפי' בספק צידה ומחנך היכי דלא שייך להחמיר מטעם דשיל"מ פגון בדברים הנפסדים עד למחר מותרים פדאיתא בי"ד סימן ק"ב והוא מהר"ן ריש ביצה ולענ"ד ליתא חדא מה דמשגי במה שהקשה מה מקשה הגמרא לר"י ולר' יוסף יתר מעל המתני' דספק מוכן דאזלה לס"ד דרבה בפסחים דמוקצה דאורייתא וזה תימא דכבר אידחי התם ותו דלשטתו דספק מוכן הוא רק מטעם דשיל"מ מה חידש רב אשי בסתם פאילו לא נחלקו תנאים בהא ונהרי במחלק שנוי ויותר הנה מהראוי לומר דבריו על המתני' דלקמן לבאר טעמא דספק מוכן שהיא משום דהוי דשיל"מ ותו דא"כ קשה על הר"ן דבריש פירק אין צדין משיג על רש"י במה שפ"י דאיסור צידה בי"ט אף דהוי מלאכת אנוכל נפש משום שהיא אפשר לעשותה מעי"ט וכתב דידוע דדגים נפסדים מיום ליום אף בהניחם במצודה וא"כ קשה אליביה מה טעמא דספק דגים הנצודים אסורים באמת ואפילו נימא דלא פהר"ן בזה אלא במצודה במים אינם נפסדים מ"מ קשה דהא ודאי עיינו ראות והחוש מעיד על זה שדגים שמחוץ למים הם נפסדים מיום ליום וא"כ מה מקשה הגמרא על ר"ג ראיה לסתור דילמא מה שהקיל בעובדא דנכרי שהביא דגים הוא מטעם שהיו חוץ למצודה ונפסדים בשעתם ולכן הקיל משא"כ במצודה פרוסה מודה בהספק מוכן מדאינם נפסדים ואף דיש לידחות דעכ"פ ראי' אינה מ"מ קשה דלסתור נמי לא הוי ותו קשה על פסקא דר"פ דכללא פניל אם יש במינו מחנך דאסור ולמדו ממנו כל הפוסקים דהיינו אפילו בספק ואי דרק הטעם משום דשיל"מ הא רוב מיני פירות כמו תאנים וענבים תותים נפסדים בשעתם פמבואר בבעל המאור ור"ן ריש אין צדין ואיך פסיק ותני דספיקם אסור לכן לענ"ד הברור פדעת הרשב"א דחילוק גדול יש במוקצה מחמת איסור דאורייתא כמו צדה ומחנך דספיקו אסור בלא טעם דשיל"מ ואפילו בדברים הנפסדים ומה דרב אשי תירץ על ביצה משום דהוי דשיל"מ היינו ביצה דסתמא אינו נפסד מיום לחבירו ובזה מסיק הרשב"א דכל דבר שיל"מ ספיקו אסור ור"ל והדומה לו במה שאינו נפסד.

אף א"כ צ"ע מה שהעתיק, בשמו בספק בהמה שהובאה מחוץ לתחום אפילו בשביל ישראל דשרי דהא בהמה חי' ודאי אינה נפסדת הגם שיש לידחק דעיקר טעמו להיתר היינו כמו שמביא הפר"ח בשם התוס' דעירובין דבתחומין הקילו ולא משגחו בדשיל"מ מ"מ קשיא מה דתלה התירו בספק מוקצה ונולד דלית ליה נגיעה בדאורייתא ושם ודאי

דאינו מתיר פי אם בדברים הנפסדים באופן דלא שייך דשיל"מ זה ודאי צריך עיון: והאמת שלולא דמסתפינא לומר מילא חדתא הייתי אומר בדעת הרשב"א דסובר דלא כדעת התוספ' הג"ל דבתחומין יש להקל אלא שסובר דעיקר דין דשיל"מ לא חידש לן רב אשי בי"ט כ"א בביצה דלא שייך גבי שמחת י"ט כדאית' בתוס' מס' ביצה דף ט' ע"ב ד"ה אלמא משא"כ במידי דמיכל כמו בשר ודגים ומכ"ש במים פשאין לו אחרים לבשל בהם או לשותות ונדאי שייך גביה שמחת י"ט מה בכך שהם דשיל"מ למחר אטו מחר יהיה י"ט כהיום וכי ליכא להשגיח בי"ט יותר ממה שיופסד המאכל או יהיה לו הפסד ממון וטורח בהקיתר שרבו הפוסקים בי"ט שלא להשגיח בדשיל"מ וכה"ג מצינו מס' הג"ל דף י"ז ע"ב דמשגי' בדאית ליה פירא אחרנינא הא לאו הכי לא אוקמו חכמים דבריהם במקום עונג שבת ומכ"ש די"ל הכי בדשיל"מ ואילו פן אלוו כל דבריו כהוגן דוק ותשפח אף מדברי הר"ן במה שהתיר ספק צידה בי"ט שגוי אף מטעם דבס"ס לא אמר רב אשי חומר דשיל"מ נראה ברור דלא פסברתי וגם לא מצאתי בשום פוסק כדעתתי ע"כ אני מבטל דעתי ג"כ עכ"פ זה נלענ"ד ברור דבספק צידה ומחנף בכל ענין אסור ואפילו בדברים הנפסדים דספק מוכן דמתני' לאו משום דשיל"מ אתינו עלי' וליישב דעת הרשב"א אפשר לידחק ולומר דכמו שמחלק בדין מוקצה בין מחמת איסור דאורייתא למוקצה מחמת איסור דרבנן ואפשר הוכיח חילוק זה מדין ספק מוכן שבנדאי מוכרח שבלא טעמא דשיל"מ אסור בספק כנ"ל ומדין ספק תחומין הנאמר בעירובין פירק מי שהוציאוהו שנמי ספק מוקצה הו דהא אם המים לאו היינו הם מה שנתקשרו בעבים פי אם שב"ה קנו שביתה באוקינוס הרי הם מוקצה מחמת א"ת (אף אפשר דבדבר מופקר לא שייך מוקצה ועיין בזה סימן תקט"ו) וקשיא לי' קוש' התוס' מדין ספק מוכן בלא דשיל"מ ובתני' תוס' דבעירובין הקילו לא נסתפיק וחילוק במה דמחלק פן ס"ל נמי דאף מה דחידש רב אשי דשיל"מ נמי לא נאמר כ"א דומיא דגזירת פירות הנושרים דאפשר ליגע בדאורייתא דיעלה ויתלוש או משקין שזבו וכבר משגי הגמרא על הביצה דכולה חזא גזירה משא"כ ספק מוקצה ונולד דומיא דתחומין דלית בי' משום לתא דאורייתא ולא חשש נגיעה בדאורייתא' אף דשיל"מ אינו מזיק וזה נמי למד מקוש' דעירובין הג"ל מדלא ניחא לו בתי' תוס'.

וג' חלוקים לדעתו מוקצה מחמת איסור תורה וגם יש בו חשש נגיעה בדאורייתא דומיא דספק מוכן דמתני' ודר"פ זה ספיקו מצד עצמו אסור בלא תי' רב אשי דשיל"מ וביצה שנולדה בי"ט דעלמא דהוא חשש נגיעה בדאורייתא אטו ביצה שנולדה ביו"ט אחר שבת תפס תי' רב אשי משום דשיל"מ וכדמצינו לר"י ולר"י דטעמיהו משום פירות הנושרין דהוי נמי חשש נגיעה בדאורייתא אלא דמוקצה לא הוי כמבואר בתוס' שם דאינהו איירי מפירות דהוי מוכנים לעורבים ודעתו עליוהו מאתמול.

ומוקצה מחמת דדבריהם וליכא חשש נגיעה בדאורייתא בזה אפילו דשיל"מ מותר בספיקו ובזה נמי אולה הסוג' כהוגן ודבריו נכונים ואינם עצמן אף בלא פל הג"ל דברי הרשב"א אלו והמה מועתקים בסי' תצ"ח בש"ע סעי' ג' צ"ע רב דמה עסק ליתלות הקיתר בגוי שהביא למקולין בהמה והוא ספק בא מחוץ לתחום דשרי מטעם דבמוקצה הולכי' בספיקו לקולא ות"ל דאינו פאן מוקצה כלל דשל גוי אין צריך הפן פדכתב בעצמו בב"י סי' תקט"ו בשמו הביאו המ"א שם ס"ק כ"ז וע"כ לידחק מאוד יען דבל"ז הקשה

המ"א בסי' תצ"ח סק"ו מסי' תקט"ו סעי' ז' וי"ל דאיןרי ביישראל ששיגור בהמה שלו
ביד גוי להביאה במקולין לימכר עי"ט ונתעפב בדרך ובא ביי"ט דבזה פוסק הרשב"א
דאין בו משום איסור הבא בשביל ישראל דאסור משום גזירה פדאיתא ס"ס תקט"ו אף
הרמ"א מסיים שם דנקא בשאין בו משו' מוקצה והיגו פשבנדאי הי' בין השמשות חוץ
לתחום אבל בספק מתיר ספק מוקצה פזה ודו"ק ומ"מ דחוק הוא וצ"ע: ונלענ"ד להביא
ראיה לשטת הרשב"א הנ"ל דספק מוכן .

דמתני' אסור בלא טעם דדשיל"מ מן הירושלמי ריש ביצה דז"ל נתערבה במאה פולן
אסורות במה הא כמ"ד ספק מוכן אסור ברם הא כמ"ד ספק מוכן מותרים ושרים ספק
מהיום ספק מאתמול ברם הקא יש פאן אחת לאסור והוא מוכחת על פולן וע"ש בהמפרש
ק"ע שפירש נמי טעמא דספק מוכן משום דשיל"מ ולפירושו למה דמחלק בין ספק עצמו
לספק דתערובות למ"ד ספק מוכן מותר היגו דדשיל"מ לא מועיל כ"א לספק דתערובות
שנתבטל ולא לספק עצמו וזה דבר תימא פמבואר בהה"מ שנתן טעם להרמב"ם שהשמיט
ספיקו אסור שגלמד מכ"ש של דין דנתערב ע"ש והדין עמו דנדאי כ"ש היא דהגע עצמה
בדאורייתא חזינו דספיקו ספק עצמו לכ"ע להחמיר עכ"פ מדרבנן ואילו ספיקו במה
שנתבטל ברוב מותר לכ"ע בדברים המתבטלין ואיך אפשר דבדרבנן יהי' איפכא דלספק
תערובות שנתבטל יזיק דשיל"מ ולספק עצמו לא יזיק ויהיה ספק מוכן מותר לכן לענ"ד
הירושלמי לא נחית כלל לדין דשיל"מ והרא"י שהשמיט ספיקו אסור כ"א נתערבו סובר
מטעם דבר שבמנין הוא דלא בטל ולכן היה סובר בהשאלה דדבר שבמנין אינו פועל
אלא שלא יתבטל ויהי' נידן פתערובות דחד בחד דמידי ספק דרבנן עכ"פ לא נפיק
וכדסובר באמת האור זרוע שבב"י י"ד סי' ק"ט דבדרבנן חד בחד שרי לשני בני אדם
מטעם ס"ד לקולא ולפיכך היה רוצה לדמותן שאתא כמ"ד ס"מ אסור וע"כ משום
דמוקצה כעין דאורייתא דנימא אותו ספיקו וה"ה לדידיה הביצה דמטעם מוקצה אוסר
פמבואר שם בריש ההלכה וע"ז משני ליה שפיר דאתא אפילו כמ"ד ס"מ מותר ברם
הקא יש פאן אחת לאסור והיא מוכחת על פולן משום דהוי דבר שבמנין וכדתירץ ר"פ
בבבלי דדבר שבמנין לתנא דליטרא קציעות אפילו בדרבנן לא בטל ומוכח מינ' כדפסקי'
דתערובות דחד בחד וה"ה במאה בדברים החשובים אפי' בדרבנן אסור משא"כ בס"מ
למאן דמתיר שמדמיהו לשאר ספק דרבנן בעצמותו דשרי עכ"פ נשמע מיניה דלמאן
דאוסר לאו מטעם דשיל"מ אוסר דהא לא נחית כלל להכי וכהוכחתי הנ"ל ודו"ק: עיין
פר"ח הקשה על הש"ע בסי' שכ"ה שפותר עצמו במה שפוסק שם סוף הסימן ספק אם
הובאו מחוץ לתחום או מתוך התחום חוששין שמא מחוץ לתחום הובאו ואילו שם סעי'
ט' פסק כהמרדכי דבייש לו שני בתים וכו' תולין להקל וכתב ואפשר שהמחבר מחלק בין
חלילין לפירות וכו' וזה אי אפשר שהרי שם בסעי' ט' גופי' אף בפירות כתב אם הוא
ספק אם הובאו מחוץ לתחום אסור אבל הנלענ"ד דלק"מ והוא מדקוקשה להב"י על
הרי"ף בחלילין ראיות המרדכי מפרק מי שהוציא והו דסתם הסוגי' לגבי תחומין ספיקא
דרבנן ולקולא ולהכי הוכיח דטעמו דהרי"ף בהספק אם הובאו מחוץ לתחום דנדאי רובן
מחוץ לתחום אף בספק דתחומין מחמירין משא"כ בפסק המרדכי בשני בתים דאין לספק
במקום אחר דסתמא משלו מביא רק הספק בין שני הבתים שפיר ראיות המרדכי מפרק
מי שהוציא והו דלא חיישינן בתחומין לדשיל"מ וכן מה שפסק בסי' תצ"ח סעי' ד' אני

אומר שְׁמָא מְבַעֲרַב הַכְּנִיסָן שֶׁם הַסְּפֵק נָמִי אֵינוֹ תוֹלֵה בְּרוּב וּמוּעֵט לְהֵכִי פֶסֶק לְהַקְלֹ
וּדו"ק: סְעִיף ה' אִם סָכַר אֶמֶת הַמַּיִם פֶּתַח הַפֶּר"ח וּמִיָּהוּ מוֹדִינָא וְדַאי בַּמ"ש ס' ב' עַל
אֲנָשִׁים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם אֲרָגוֹ מְנוֹקֵב בַּמַּיִם וַיֵּשׁ לוֹ דָּגִים יְדוּעִים שֶׁם שְׁהַנִּיחָם בְּתוֹךְ הָאֲרָגוֹ
וּכְיוּצָא בּוֹ (אוֹ שֶׁיֵּשׁ לוֹ בֵּיבָר קָטָן).

זֶה לְשִׁטְתוֹ שֶׁהַעֲלָה פְּרַמְב"ם דְּלִשְׁטַת הַש"ע כָּל הַבֵּיבָרִים אֲסוּרִים מִשׁוּם צִידָה) שְׁאִינוֹ
יָכוֹל לְקַח מִשָּׁם בִּי"ט בְּלֹא זִמְנוֹן מַעֲי"ט כְּדַמוּכַח בְּהַדְיָא בְּגַמְרָא דְלֹא סָגִי לוֹמַר מִפְּאֵן אָנִי
נוֹטֵל לְמַחֵר כִּי הֵיכִי דְלֹא סָגִי בְיוֹנִים מִשׁוּם דִּילְמָא מְטַלְטֵל וְשָׁבִיק וְלוֹמַר זֶה וְזֶה אָנִי נוֹטֵל
לֹא שְׁיִיף בְּדָגִים וְכוּ' וְכַמ"ש הָרַב ז"ל בַּמ"ב וַא"ל לְמַאֵן מוֹדָה הָא הַרש"ל גּוֹפֵי' שֶׁם חֲזוֹר
וְכַתֵּב לְהַדְיָא אָכֵן יֵשׁ לְחַלְקֵי וְלוֹמַר דְּדוֹקָא בְיוֹנֵי שׁוּבָה שְׁהַאֲפְרוּחִים כָּל זְמַן שְׁלֹא זִמְנוֹן
מְנוֹקְצִים הֵם וּמַש"ה פֶּרש"י לְשָׁם דַּאי שָׁבִיק לְהוּ נִמְצָא מְטַלְטֵל מַה שְׁלֹא הַזְמִין דְּהוּי
מְנוֹקְצָה וְאִם כּוֹ הִנְהוּ דָּגִים שֶׁהוּא קִנְאָם וְהַנִּיחָם בְּתוֹךְ הָאֲרָגוֹ בְּדַאי לִית בְּהוּ אִיסוּר מְנוֹקְצָה
אֲלֵא חִיּוֹשִׁינוֹ דִּילְמָא שָׁבִיק הֵנִי וְנוֹטֵל אַחֲרֵינָא דְמִכָּל מְקוֹם לֹא טַלְטֵל דְּבַר מְנוֹקְצָה כִּי כָּלוּן
רְאוּיָם הֵם אֲפִילוּ בְּלֹא הַזְמָנָה וְכוּ' ע"ש שְׁהַאֲרִיף וְהַעֲלָה פְּרַמְב"ם אֲלֵא בְּסוּף פֶּתַח מ"מ
יֵשׁ לִינְהַר בְּדָבָר הוֹאִיל שְׁשֵׁנִי גְדוּלֵי הַדוֹר' חֲשׂוֹ טִירְחָא בְּכַדִּי אָבֵל מַה שְׁמַדְמָה הַפֶּר"ח
לְהַזְמָנָה דְּבַנֵּי יוֹנָה וְדַאי לִיתָא כִּי אֲפִילוּ זִמְנוֹן אֵינָם צָרִיכִים בְּתַרְנַגּוּלִים שְׁבִבִיתוֹ: סְעִיף ו'
אֲוֹנוֹיִם וְתַרְנַגּוּלִים וְכוּ' ז"ל סֶפֶר הַשְּׁטָה וַא"ל בְּתַרְנַגּוּלִים שְׁבִבִיתוֹ נִצְרִיף לוֹמַר מִבַּע"י
זֶה וְזֶה אָנִי נוֹטֵל מִשׁוּם חֲשֵׁשׁ שְׁמָא יִמְצָא כְּחוֹשִׁין וְאַתָּא לְמַנוּעַ מִשְׁמַחַת י"ט.

וּלְטַעֲמָא קָמָא נִיחָא כִּי י"ל כִּינּוֹן דְּלֹא שְׁיִיף לְטַלְטֵל מַה דְּלֹא חֲזִי שְׁפֹלֵם אֵינָם מְנוֹקְצִין וְלֹא
צָרִיכִין זִמְנוֹן וְתִירְץ רִיטְב"א דְּלַגְבֵי יוֹנִים שְׁהַהוּצָאָה יְתִירָה עַל הַשְּׁבַח אֵיכָּא לְמִיחַשׁ
לְהַמְלִכָּה מִשׁוּם חֲנוּרְבָן שׁוּבְכוֹ אָבֵל תַּרְנַגּוּלִים שֶׁהֵן עוֹמְדִים לְאַכִּילָה מַה דְּאִשְׁפַּח אָכֵל
וְשׁוּב פֶּתַח בַּנ"ל כְּדַמְחַלְקוֹ הַיֵּשׁ וּפֶר"ח: סְעִיף ט אָבֵל בְּקַטְנִים שְׁאֵינָם מְפָרִיחִין מוֹתֵר
לְצוּדוֹן אָבֵל זִמְנוֹן צָרִיכִים עֵינּוּן בְּטוֹר מְבוֹאֵר מְדַכְתֵּב בְּתַר הֵכִי גַבֵּי בְּהַמָּה שְׁנִשְׁחַטָּה בִּי"ט
וְנִמְצָאֵת טְרִיפָה דְּטַלְטֵל הַבְּשָׂר תְּלוּי בָּאֵם הִלְכָה כַּר"י בִּי"ט אוֹ כַּר"ש מְפָלֵל הָא דִּין זֶה
דְּזִמְנוֹן הֵינְנוֹ אַף לַר"ש וְכֵן מוּכַח בְּדַאי שְׁהַרִי הַפּוֹסְקִים כַּר"ש ס"ל מִשׁוּם דְּבֵית הַלֵּל אַף
בִּי"ט ס"ל כַּר"ש וְלֹא כָּרַב נַחְמָן נִהְרִי ב"ה גּוֹפֵיָהוּ מִצָּרְפוֹ זִמְנוֹן זֶה א"ו דְּבַהָא ר"ש מוֹדָה
אֲלֵא דְצָרִיף טַעַם מַה מְנוֹקְצִיָּהוּ וּבְמָה שָׁנוּ מְסַעֲי' ח' אֵיל וְצָבִי שְׁקַנְנוּ בַּפְּרָדֵס דְּכָשְׁהוּ
קַטְנִים וְאֵין צָרִיכִים צִידָה אַף זִמְנוֹן אֵין צָרִיכִים.

וְרֵאִיתִי בִיש"ש פֶּרַק א"צ ס' ב' פֶּתַח פְּלִשׁוֹן זֶה דְּדוֹקָא יוֹנֵי שׁוּבָה אוֹתָן אֲפְרוּחִים הֵן
מְנוֹקְצִים שְׁהַרִי נוֹלְדוּ מִן הָאֲמָהוֹת שְׁפּוֹרְחַת וְשְׁיִיף בְּהֵן צִידָה גַם בְּאוֹתָן אֲפְרוּחִים גּוֹפֵן
כְּשִׁיגְדֵלוֹ וַיִּפְרְחוּ יְהִי שְׁיִיף בְּהוּ צִידָה א"כ עֲתָה נָמִי קוֹדֵם שְׁמַפְרִיחֵן צָרִיכִים זִמְנוֹן וְאִם
לֹא אֲסוּרִים מִשׁוּם מְנוֹקְצָה וְאֵין אֵלוֹ אֲלֵא דְבַרִי תִקְמָה דְּהָא כָּל סְבוּתֵיו נָמִי שְׁיִיכִים בְּדִין
דְּסַעֲי' ח' הַנ"ל כְּהַנְיִיחֵן וּמ"מ א"צ זִמְנוֹן: אָבֵל וְדַאי עֵיקַר הַקְּצָאָתוֹן הֵינְנוֹ מִשׁוּם דְּסַתֵּם
יוֹנִים קַטְנִים אֵינָם עוֹמְדִים לְאַכִּילָה אֲלֵא לְגַדֵּל וְלָדוֹת וְכ"ת הָא לַר"ש אֲפִי תַרְנַגּוּלֵת
הָעוֹמְדַת לְגַדֵּל וְלָדוֹת מוֹתֵר לְשַׁחוּט בִּי"ט כְּדַבְּאֶמֶת לְהֵכִי פֶסֶק הַש"ג סוּף בִּיצָה בְּשֵׁם ר"י
אֲחֵרוֹן מַד"פ כַּר"ש דְּמוֹתֵר לְשַׁחוּט בִּי"ט אֲפִי תַרְנַגּוּלֵת הָעוֹמְדַת לְגַדֵּל בְּצִיִּים.

זֶה כְּבָר מְבוֹאֵר בְּתוֹס' רִישׁ בִּיצָה וּבְבַעַל הַמְּאֹר דְּוֹקָא בְּעַל חֵי כִּינּוֹן, שׁוּבָה דְּמַקְצָה דְּעַתָּה'
מִינֵי' מִשׁוּם חֲנוּרְבָן שׁוּבְכוֹ הוּא דְחַמִּיר טְפִי וּמוֹדָה בּוֹ ר"ש אָבֵל תַּרְנַגּוּלִים אַע"ג דְּהֵן בְּעַל

חי אפי' בעומדת לגדל בצצים לא מקצה דעתה מנייהו לפי שהם גדלים בביתו ותל' שפיר בפלוגתת דר"י ור"ש פדמוכח מקוש' הגמרא ריש ביצה וליפלגו בתרנגולת אלא שהש"ע סעי' ו' שדייק העומדת לאכילה לשטתו שפוסק פהרי"ף ורמב"ם וכו' אני תמה על הסמ"ג שמשמיט בהלכות י"ט פל דיני זימון דיוני שובך ויוני עלי' באין זכר מהם: ומשמע דהיינו משום דפוסק כר"ש בי"ט ולית לי' סברה הנ"ל מוקצה דב"ח ביוני שובך אפי' ר"ש מודה והוא תימה שיהי' ב"ה גופיהו מצרכו הזימון וצ"ע: סימן תצח סעי' ג' בהמות וכו' לשון המתני' אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות אלו הן בייתות הלנות בעיר מדבריות הלנות באפר: ת"ר אלו הן מדבריות ר"ל הברייתא לבאר המתני' דלא תימא הלנות באפר היינו תמיד וכרבי אלא מדבריות פל שיוצאת בפסח ורועות באפר ונכנסות ברביעה ראשונה: ועל פי זה פירשו הב"ח ופר"ח נמי לשון הש"ע שהוא לשון הרמב"ם וחד עם לשון הטור דמה שכתבו אבל הרועות ולנות חוץ לתחום היינו דאינם תמיד תוף התחום אלא שכל ימי הקיץ הם חוץ לתחום אע"פ שנקנסות במרחשון ומשם ואילך לנות בעיר היינו מדבריו' וצ"ל מה דלא פירשו, בפ"י הכי היינו שתפסו ל' המשנה דנמי סתמ' וסתמא כפירושא דברייתא ועכ"ז הוא דוחק ולהכי כ' היש"ש בל' זה והטור כתב בזה הלשון אין שוחטין את המדבריות ומדבריות היינו שרועות חוץ לתחום ואין באין ללון תוף התחום וכ"כ הרמב"ם ואין לפרש, שלעולם אינו באות ללון תוף התחום דא"כ הוי פסקו כרבי וזה ליתא וכו' אלא ה"ק שאינן באות ללון כל יום ויום תוף התחום כמו בהמות שלנו היינו כת"ק דלא שרי בייתות אלא הני שיוצאת ורועות חוץ לתחום ובאים ולנים בתוף התחום תמיד פעין שלנו הא לאו הכי לא הוי בייתות ומ"ש מדבריות שיוצאת.

בפסח ונקנסו ברביעה לאו דוקא דהכי בעינן אלא שכן דרכן של בהמותאיתן שאין לנו תוף התחום כבייתות שלנו רגילין שלא להכניסו אלא בתביעה עכ"ל ואמת שקצת משמע שא"פ הב"י פי' הכי לשון הטור מדכתב ולישאנא דרבינו שפיר דייק כרבנן הוא פוסק דסתם אינן באין ללון בכל לילה משמע ומ"ע א"י לפרש פי' זה דא"כ דא"פ, שאינם לנים כל זמן דמפסח עד הרביעה.

חוץ לתחום אלא פעם חוץ לתחום ופעם תוף התחום נמי מדבריות תרי מה גבול יש לזה וכי נימא דבשביל יום אחד שלנים חוץ לתחום נקראים מדבריות הא זה נדאי לא מסתביר וא"פ אם למשל לילות אחרים לנים פעם בחוץ ופעם בתוף בשנה ובערב יום טוב לנים תוף התחום נמי לא מסתביר דבשביל הכי יהיו נקראים מדבריות ואם נאמר דבאמת הפל תלוי באם לנו עי"ט מחוץ או תוכו קשה מה עסק למדבריות או בייתות לתני אין שוחטין הלנות חוץ לתחום ושוחטין הלנות תוף התחום ואולי פונתו שיהא נתלה ברוב ומיעוט הימים היכן לנו ומלבד שהוא דוחק רק א"פ גם קשה מאוד מנא להו פל זה הא בגמרא לא נאמר אלא פלוגתא דלרבי פולם בייתות חוץ הלנת תמיד במדבר ולרבנן א"פ היוצאים בפסח ואין באים לישוב עד הרביעה ראשונה נמי מדבריות הן אבל פשרה זו דרוב ומיעוט הימים מנין להם ובפרט שבפ"י משניות דהרמב"ם מבואר דלא כפירושו שז"ל הלנות באפר שיהיו בכפרים כל ימי החום והקיץ ואין נכנסות לעיר עד שירדו הגשמים לכן העיקר כפי' הב"ח ופר"ח והנה הרמב"ם והש"ע כתבו אבל הרועות ולנות חוץ לתחום אם באו בי"ט אין שוחטין אותן בי"ט ולשון זה משמע שבאו מאליהן או שהביאם

גוי או הרועה אפילו ישראל שעירב לאותה העיר שהרי הם פרגלי הרועה כדאיתא סי' שצ"ז סעי' ה' ומ"מ אל תאמר כדמשמע מהמ"א סי' תקט"ו ס"ק כ"ז דאסור ביהמות אלו משום מוקצה מחמת איסור תחומין שהרי כתב שם וע"ק דאי הי' מוקצה מחמת שהי' ח"ל לא מהני דעתו עליו כמ"ש סי' תצ"ח סעיף ג' וכן סוף הדבור כתב וטעמו דוקא בביהמות שהן ח"ל אמרינן דבעלים אקצום לדעתם מיניה פינו וכו' וכן כתב הא"ר שם וביותר מבוארת דעת המ"א הכי בסי' ש"ז ס"ק כ"ע"ש סוף הדבור אבל באמת זה לא ס"ד דא"כ דטעמא דת"ק משום מוקצה מחמת איסור תחומין הא ע"כ רבי דפליג אלו ואלו בבייתות הם? הא מוכרח שפובר כר"ש דלית לי' מיגו דאתקצו לב"ה וכו' דהא ר"י אית לי' במוקצה מחמת איסור מיגו דאתקצו וכו' אפילו דעתה' עלי' ואפילו לא דחי' בדינים ואיך רצה הסוגי' ללמוד מרבי דכר"י ס"ל הא אדרבה מוכח מיני' דלא כר"י וגם הטור לא הי' לו לתלות דין זה בפלוגתא דר"י ור"ש דהא במוקצה מחמת איסור אפילו בשבת קי"ל כר"י ותו העיקר דא"כ מה עסק למתלי במדבריות או בבייתות הא.

אין נתלה אלא אם היו בכניסת י"ט חוץ לתחום או תוכו א"ו אף הטעם דביהמות מדבריות פינו שרועות חוץ לתחום ואין באים ללון תוך התחום הווי כמו מוקצה דאוצר ולחוד לישנא דבגמרא כמו גרוגרות וצמוקים דמסתמא אין דעת אנשי העיר עליהם אף א"כ איכא למידק למה דייק הרמב"ם וש"ע דוקא אם באו בי"ט אפילו באו מאליהם מעי"ט נמי הא מ"מ מדבריות הם וצ"ל דהורה לנו הרמב"ם דאפילו מדבריות מ"מ פשהו בהעיר מעי"ט בטלה.

הקצאתם ומותרים בי"ט ואיסורם אינן אלא פשמי היו בכניסת י"ט על מרעיתם בחוץ לתחום וכ"ת א"כ מה אינן? שהם מדבריות אפילו בבייתות נמי פשהם בכניסת י"ט חוץ לתחום הרי הם מוקצה מחמת איסור תחומין ומגו דאתקצו לב"ה אתקצו לכולי יומא וכו' הסוגי' לאיצולת לא אזלה פהוגן ומי אית לי' רבי מוקצה עיין ודוק ונראה מזה פדעת הט"ז שבס"ס תקי"ח שלומד מדעת הרמב"ם שם דה"ה במה שיש מחוץ לתחום אין שייך מוקצה מ"א פינו שהאיסור בגופה אלא הם במקום שאין יכול לילך שם הגם שהי' אפשר לידחק ולחלק שפיון שאין מדרך אדם לילך במקום שבהמות רועות לאכול שם וע"כ מוכרח להוציאם ממקומם להביאם לביתו והוי האיסור בגופם להוציאם משביתתם) עכ"ז לענ"ד מוכרח פדעת הט"ז והרמב"ם אמנם מה שתמה שם הט"ז עלי' דהרשב"א לאו מידי הוא שהרי הרשב"א לשיטתה' שמוקים המתני' דבית שגפחת בבית רעוע דדעתה' עלוני' דמותר לר"ש כדאיתא שם בב"י בשם הה"מ בשמו וא"כ לשטת הרמב"ם לענ"ד מועיל הנמנה לאותן מדבריות אם הנמינם מעי"ט ואמר מכאן אני נוטל למחר וכל זה לשטת הרמב"ם אבל לשטת הרשב"א הנ"ל ע"כ איכא דדין זה דמדבריות אין שוחטין ע"כ איירי פשהו בכניסת י"ט תוך התחום או שעירבו בני אותה העיר לאותו צד באופן דאין בם משום מוקצה מחמת איסור תחומין ומ"מ אסורים מטעם מוקצה דאוצר ותלני' בפלוגתא דמוקצה בי' ט אי שרי או אסור .

ודוק: סעיף ה' ואם היו שבת וי"ט הסמוכים זה לזה נולד בזה מותר בזה כתב המ"א נעוד דלית העגל וכו' הרא"ש יפה עשה שלא העתיק בשמו רק הבדל זה אף דהרא"ש תו כתב וגם טובה יותר לאכול אבל ולד הוא טוב לאכילה אם נשחטה אמו ונמצא במעי אמו

כמו אחר הלידה ע"כ אין זה עיקר שְהרי בְּנִכְחִים דף ל"ה בְּרִש"י ד"ה בְּשִׁלִּיל מְבֹנָאָר דְרַנְבָּא דְאִינְשֵׁי לָא אֶכְלִי לִי: סְעִיף יב הַשּׁוֹחֵט וְכו' הֶרְמ"א ו"ל הַגִּיָּה ע"פ דְבָרֵי הַב"י וְכַתֵּב בְּיָדוֹ וְהִנִּיחוֹ הַמ"א בַּצ"ע וַא"י מַה קָּשָׁה לוֹ דֵּהָא מְבֹנָאָר לְהַמְעִינָן שְׁטַת תּוֹס' וְהָרָא"ש דְמִןקָמוּ לְמַתְנִי' דְבִכּוּר אִף לְהַצִּד דְתוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז מ"מ אִין הַתִּירוּ אֲלָא בְּאִין מְתַפְּנִין וּמִשּׁוּם דְאֵלוּ בְּמַתְפְּנִין מ"מ אֲסוּר מְדַרְבְּנָן דְגִזְרִין תּוֹלֵשׁ אֲטוּ גּוֹזֵז וְאִין שְׂרֵי בְּמַתְנִי' לְכָל הַצְּדִידִים אֲלָא בְּאִין מְתַפְּנִין וְהִינְנוּ נְמִי שְׁפַתְבוּ תּוֹס' וְלֹאֲיִדָּה לִישְׁנָא דְאֲמַרִּין רַב סָבַר כַּר' יוֹסִי וְר' יוֹסִי לָא סָבַר כָּרֵב הִינְנוּ דְרַב שְׂרֵי בְּכּוּר בְּאִין מְתַפְּנִין מִשּׁוּם דְתוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז אֲבָל ר' יוֹסִי מִתִּיר אֶפְּלוּ הִינְנוּ אוֹמֵר דְתוֹלֵשׁ.

הִינְנוּ גּוֹזֵז דְשְׂרֵי אִין מְתַפְּנִין בְּכָל מְקוֹם הָרִי שְׁמַחֲלִיטִין דְהַמַּתְנִי' תְּמִיד לָא אֲיִירֵי אֲלָא בְּאִין מְתַפְּנִין וְע"פ פִּי זֶה נְתִיבֵסד פֶּסֶק הַש"ע הֵכָא דְאִף דְמִסְקִין כְּנִגְדוּ בִי"ט שְׂרֵי הִינְנוּ דְנָקָא בְּאִין מְתַפְּנִין וַא"כ פִּינָן דְרַב אֲשֵׁי פִי דְאֲיִירֵי נְמִי בְּאִין מְתַפְּנִין לָא שְׁנוּ אֲלָא בְּיָד פְּשִׁיטָא דְבִי"ט נְמִי לָא שְׂרֵי אֲלָא בְּיָד דְמ"ש וְאֲדַרְבָּה עַל הַש"ע קָשְׁיָא מְדוּעַ הַשְּׁמִיט מַה שְׁפַתְבַּה בְּה"י אֲבָל יֵשׁ לְדַחַק בְּדַעַת הַש"ע מִשּׁוּם דְבְּאֲמַת לְשִׁטַּת הַתּוֹס' צ"ע בְּטַעְמָא דְרַב אֲשֵׁי דְאוֹסֵר בְּכָלִי אִף בְּאִין מְתַפְּנִין דְבְּשִׁלְמָא דְאֲיִירֵי תּוֹלֵשׁ בְּמַתְפְּנִין וּמִשּׁוּם דְתוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז וְכִי"ט מִשּׁוּם דְהִנְי פְּלֹאֲחַר יָד שְׁפִיר דְבְּכָלִי גּוֹזֵר בְּתוֹלֵשׁ אֲטוּ גּוֹזֵז (דְלָא כַּמ"א שְׁפַתְבַּה תּוֹלֵשׁ בְּכָלִי הִינְנוּ גּוֹזֵז) דְאִז עָבַר אֲדֹאוּרִיית' אֲבָל לְשִׁטַּת תּוֹס' דְאִם תּוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז וְגַם אִינוּ מְתַפְּנִין מַה יֵשׁ לִיגְזֹר בְּכָלִי תּוֹלֵשׁ.

בְּאִינוּ מְתַפְּנִין אֲטוּ גּוֹזֵז בְּאִינוּ מְתַפְּנִין הָא אִינוּ מְתַפְּנִין גּוֹפִי' לְדִידָן שְׂרֵי דֵּהָא לָא קִי"ל כָּרֵב דְאוֹסֵר אִינוּ מְתַפְּנִין וְכ"ת דְנִגְזֵר תּוֹלֵשׁ בְּכָלִי אִינוּ מְתַפְּנִין אֲטוּ תּוֹלֵשׁ בְּכָלִי מְתַפְּנִין הָא תּוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז וְע"כ רַב אֲשֵׁי פִי הַמַּתְנִי' אֲלִיבָא דְר"י בְּן מִשְׁוֹלֵם דְסוֹבֵר לְהַלִּישְׁנָא דְלָא ס"ל דְרַב אֶפְּלוּ סוֹבֵר תּוֹלֵשׁ הִינְנוּ גּוֹזֵז דְאִז שְׁפִיר י"ל דְנִנְקָא בְּיָד מִתּוֹךְ שְׁלֵא הַתִּירוּ אֲלָא בְּיָד זְכוּר הוּא שְׁלֵא לְתַלְוֵשׁ בְּמַתְפְּנִין אֲבָל בְּכָלִי גִזְרִין תּוֹלֵשׁ בְּלֹא מְתַפְּנִין אֲטוּ מְתַפְּנִין מִשְׁא"כ לְדִידָן שְׁפַסְקִין בְּזֶה כָּרֵב דְתוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז וּבְאִינוּ מְתַפְּנִין פְּסִקִין דְלָא כָּרֵב שְׁפִיר י"ל דְשְׂרֵי אִפִּי' בְּיָד דְלִיבָא לְמִיגְזֹר בְּמִדֵּי וְדוּק: עֵינָן תּוֹ מַה שְׁפַתְבַּה הַמ"א לְתַנְרֵץ עַל קוֹשְׁי' הַל"ח וִי"ל דְדַעַת הַש"ע וְכו' הֵם דְכָרִים בְּלִתֵּי מְתַקְּיָיִם כָּל עֵיקָר לְהַמְעִינָן בְּהַסְנֵגִי' וְתוֹס' וְרָא"ש וּמַה שְׁפַסְקִיִּים כַּמ"ש תּוֹס' הִיא רֵאִי לְסִתּוֹר שְׁהָרִי אֲדַרְבָּה הַתּוֹס' מְסִימּוֹ וְאִם נִפְרַשׁ דְאִם תּוֹלֵשׁ לָאוּ הִינְנוּ גּוֹזֵז שְׂרֵי אֶפְּלוּ לְתַלְוֵשׁ בְּמַתְפְּנִין (וְזֶה שְׁטַת הַש"ע בְּכּוּר) צ"ל דְלִקְמָן דְשְׂרֵי כְּנִגְדוּ בִי"ט מִשּׁוּם דְהִנְי לִי עוֹקֵר דְבָר מְגִידוּלוֹ פְּלֹאֲחַר יָד אֶפְּלוּ בְּמַתְפְּנִין לְתַלְוֵשׁ שְׁם נְמִי שְׂרֵי שְׁהַתִּירוּ חֲכָמִים שְׁלֵא תַתְּקַלְקַל שְׁחִיטָתוֹ בִי"ט וְהִינְנוּ הַפֵּל מְלִישְׁנָא דְכְּנִגְדוּ בִי"ט שְׂרֵי דְמִוְרָה כְּרוּר שְׁאִין שׁוּם הַבְּדֵל בִּינֵיהֶם וְכִי הִכִּי דְשְׂרֵי בְּכּוּר שְׂרֵי בִי"ט וְהַקּוֹשְׁי' לִית נִגְרָ שֵׁר דְפְּרִיקְנִיָּה: סִימָן תַּצַּט סְעִיף ג' מוֹתֵר לְהַגְבִּיָּה עוֹרָה כְּתֵב הַב"ח בְּדְבָרֵי ב"ש לָא זֹא אִף זֹא קְתַנִּי בִי"ש דַּל"מ לְפִנֵּי דוֹרְסָן דְזֶהוּ צִנְרָף עֵיבוּד שְׁמַתְעֵבִיד ע"י הַדְרִיסָה אֲלָא אֶפְּלוּ לְהַגְבִּיָּה לְשׁוֹטְחָן ע"ג פְּלוֹנְסוֹת נְמִי אֲסוּר עַכ"ל וּמִמִּילָא א"כ ב"ה שְׁמַתִּירִין אֶפְּלוּ לִיתָן מַכ"ש שְׁמַתִּירִין לְשׁוֹטְחָן ע"ג פְּלוֹנְסוֹת וְעֵינָן בַּמ"א בְּמַה שְׁהַקְשָׁה עֲלֵיו וְהַעֲלָה לְאִסוּר וְלַעֲנֵד הִי נִרְאָה נְהִי דְפִי הַב"ח בְּמַלְת לְהַגְבִּיָּה אִין מוֹכְרָח דִּי"ל לְהַגְבִּיָּה הִינְנוּ מִן הָאֲרֵץ כְּדִי לְטַלְטְלוּ וְכִזָּה מוֹכַח מְקוֹשְׁי' תּוֹס' שְׁבַת דָּף ק"ט וְר"ן הֵכָא דְמִן דְאֲמַר עוֹלָא שְׁהַתִּירוּ עוֹר לְפִנֵּי דוֹרְסָן מִשּׁוּם תַּחֲזִילָתוֹ אִין לְהוֹכִיחַ שְׁהַטְלִטוּל אֲסוּר אֲלָא דְלַפְנֵי דוֹרְסָן מִשּׁוּם דְעַבּוּד זוּלַת מִשּׁוּם

תחילתו הי' אסור אלא דמשמע להו דל"ד אָמר עֲוֹלָא עור לַפְּנֵי דוֹרְסָן אָלָא פֶּל מַה שְׁהִתִּירוּ ב"ה שְׁבִכְלָלוּ הִיתֵר הַגְּבִיָּה נְמִי אָף מְשׁוּם תְּחִילָתוֹ וְאִילוּ לְפִי הַב"ח אָף מְזָה לֹא מוֹכַח הָאִסוּר טְלִטּוּל דִּי"ל הִתִּיתֵר הַגְּבִיָּה לִיתֵן ע"ג פְּלוֹנְסוֹת דִּיש בּוּ נְמִי מְשׁוּם תִּיקוּן הוּא שְׁהִצְרִיכוּ מְשׁוּם תְּחִילָתוֹ אָלָא מְשַׁמַּע דְּפִירְשׁוּ לְהַגְבִּיָּהּ מִן הָאֲרִז לְטִלְטַל מ"מ י"ל אָף כְּפִי הַב"ח וְהִינּוּ מְשׁוּם דְּסוּבְר דְּלֵהַגְבִּיָּהּ ע"ג פְּלוֹנְסוֹת אִין בָּם מְשׁוּם לְתָא דְתִיקוּן.

וְתַדַּע דְּהָכִי ס"ל דְּאִילוּ נְמִי סוּבְר דִּיש בַּע"ג פְּלוֹנְסוֹת לְתָא דְתִיקוּן מְלַבֵּד הַטְלִטּוּל מַה זֶה שֶׁב"ש מְסִיָּמוּ אַא"כ יֵשׁ עָלָיו פְּזִית בְּשָׂר מַה תּוֹעֵלַת בְּהַפְזִית בְּשָׂר לְגַבֵּי תִיקוּן הָעוֹר וְאָף דְּגַבֵּי חֵלֶב שְׁאָסוּר לְשִׁטּוֹחַ ע"ג יְתִידוֹת מְשַׁמַּע דִּיש בּוּ תִיקוּן מְלַבֵּד הַטְלִטּוּל וּבְפֶרֶט לְהַגְהוֹת אִשְׁר"י שְׁמַתִּיר הַחֵלֶב בְּטִלְטוּל דְּנֻדָּי מוֹכַח דְּבַהֲשִׁיחָה ע"ג יְתִידוֹת יֵשׁ בּוּ מְשׁוּם תִּיקוּן אִפְתִּי מְזִין לְבוּ לְלַמּוּד דְּבַעוֹר ע"ג פְּלוֹנְסוֹת יֵשׁ בּוּ נְמִי צַד אִסוּר מְשׁוּם תִּיקוּן מְלַבֵּד הַטְלִטּוּל וְשִׁפִּיר י"ל לַפ"ז פִּירוּשׁוֹ וְאָף מִן הַתּוֹס' הַנֶּ"ל אִינוּ סְתוּר וְגַם קְוָשְׁנִי הַמ"א דְּהָא לֹא שְׁיָיָה גַבּוּ דְּחִזִּי לְמִזְגָא ל"ק דִּי"ל ע"כ לֹא צָרְכִינֵן לְדְחִזִּי לְמִזְגָא אָלָא לִיתָנֵן לְפָנֵי דוֹרְסָן דִּיש בּוּ מְשׁוּם לְתָא דְעֵיבּוּד וְלֵהָכִי בְּחֵלֶב ע"ג יְתִידוֹת דְּלֹא חִזִּי לְמִזְגָא וְאִם נִתִּיר מ"מ הַתִּיקוּן מְשׁוּם תְּחִילָתוֹ אִתִּי נְמִי לְמַמְלַחִינָהּ כְּפִי רִש"י מִשָּׂא"כ בַּעוֹר ע"ג פְּלוֹנְסוֹת שְׂאִין בָּם מְשׁוּם לְתָא דְתִיקוּן לֹא שְׁיָיָה לְמַגְזֵר בּוּ אִטּוּ מְלִיחָ וּמִתֵּר הַטְלִטּוּל בְּפִשׁוּט מְשׁוּם תְּחִילָתוֹ: תְּחִילָתוֹ: וְאִלֵּם אָף לְשִׁטַּת הַמ"א דִּיש בַּעוֹר ע"ג פְּלוֹנְסוֹת נְמִי צַד אִסוּר מְלַבֵּד הַטְלִטּוּל וְאָף עִם שְׁפִי בְּלֵהַגְבִּיָּה דְּלֹא כְּהַב"ח מ"מ לַעֲנ"ד אִין מוֹכְרַח דִּיש אִסוּר בְּדַבְּרָ כִּי מַה שְׁהוֹכִיחַ הַמ"א מְשׁוּם דְּלֹא שְׁיָיָה גַבִּיָּהּ דְּחִזִּי לְמִזְגָא מְזָה נִרְאָה שְׁסוּבְר הַפִּי מַה דְּלֹא מוֹכַח בְּנִתְיַת עוֹר לְפָנֵי דוֹרְסָן דְּלַצְנֵרָה עֵיבּוּד עֵבִיד הִינּוּ מְשׁוּם דְּחִזִּי לְמִזְגָא עַלִּיָּהּ שִׁם בְּמָקוֹם שְׁמוֹנְחִים לְפָנֵי דוֹרְסָן וְלֵהָכִי מְחַלִּיט דְּזֶה לֹא שְׁיָיָה כְּשִׁמוֹנְחִים וְשְׁטוּחִים ע"ג פְּלוֹנְסוֹת וּבַעֲיָנִי תְמוּהָ פִּי זֶה דְּבְמָקוֹם הַדְרִיסָה מַה שְׁדוֹרְסִין עָלָיו וְדָאִי לֹא לְמִזְגָא עַלִּיָּהּ שִׁם עֵבִיד אָלָא הוּא כְּמִשְׁמַעוֹת פִּי רִש"י דו"ל דְּמִימֵר הָאִי דְשָׁרִי לִיהַ רַבָּנָן לְתַתּוֹ לְפָנֵי דוֹרְסָן מְפָנֵי צְנֵרָה י"ט הִתִּירוּ שְׂאָף שְׁטִיחָתוֹ צְנֵרָה י"ט דְּחִזִּי לְמִזְגָא עַלִּיָּהּ וְלֹא כְּתַב שְׂאָף שְׁטִיחָתוֹ צְנֵרָה י"ט לְמִזְגָא עַלִּיָּהּ אָלָא דְּחִזִּי לְמִזְגָא וְר"ל מְשׁוּם דְּחִזִּי לְמִזְגָא ע"י הַדְּחַק כְּדָאִיתָא בְּהַר"ן י"ל שְׁהַנְתִּינָה לְפָנֵי הַדוֹרְסָן מְפָשְׁרִי לֵהוּ יוֹתֵר קֶצֶת לְמִזְגָא עַלִּיָּהּ בְּתֵר הָכִי כְּשִׁירְצָה וְיִסְלַקְנָה מְפָנֵי הַדוֹרְסָן וְיִמְזַג עַלִּיָּהּ וְלִפִּי זֶה וְדָאִי אָף בְּשִׁטְיָחָה ע"ג פְּלוֹנְסוֹת נְהִי שְׁהוּא נְמִי לְשִׁטְתוֹ תִּיקוּן בְּמַקְצַת וְדָאִי נְמִי דְּלֹא מוֹכַח מִקְלָתָא דְּלִתְקוּן הָעוֹר שְׁרִי לִיהַ רַבָּנָן אָלָא מְשׁוּם צְנֵרָה י"ט בְּאֲשֶׁר חִזּוּ לְמִזְגָא וּמ"ש שְׁכַן מוֹכַח בְּגִמְרָא מְדַפְרִיָּה מ"ש מַעוֹר לְפָנֵי דוֹרְסָן וְלֹא פְרִיָּה מ"ש מְהָא דְּמִתֵּר לְשִׁטּוֹחַ הָעוֹר ע"ג יְתִידוֹת אָלָא ע"כ אִסוּר לְהַגְבִּיָּה ע"ג יְתִידוֹת הֵם דְּבָרִים מוֹתְמָהִים דָּאִם הַמְקַשֵּׁן סְבַר בְּהַחֲלִט דְּאִסוּר ע"ג יְתִידוֹת מְטַעַם הַהֲבָדֵל דְּמוֹכַח מִקְלָתָא יוֹתֵר מְלַפְנֵי דוֹרְסָן מַה קְשִׁיָּא לִיהַ עַל אִסוּר חֵלֶב ע"ג יְתִידוֹת הָא פְּשִׁיטָא יוֹתֵר דְּמוֹכַח מִקְלָתָא.

א"ו הַפְּשׁוּט דְּלֵהָכִי לֹא מְקַשָּׁה מִהִיתֵר עוֹר ע"ג פְּלוֹנְסוֹת שְׁהִרִי זֶה לֹא נֶאֱמַר בְּהִדְאִי דִּי"ל אָף הַהַגְבִּיָּה דְּהִינּוּ הַטְלִטּוּל הִתִּירוּ וְלֹא הַתִּיקוּן שֶׁע"ג יְתִידוֹת לְהָכִי פְרִיָּה מְלַפְנֵי דוֹרְסָן שְׁמִזָּה נְשַׁמַּע בַּמְכ"ש דְּאָף ע"ג יְתִידוֹת שְׁרִי כְּדוֹן הַב"ח וּבְהַתִּירוּ דְּלֹא מוֹכַח מִקְלָתָא מְמִיל' מְכ"ש דְּהַנְתִּינֵן ע"ג פְּלוֹנְסוֹת שְׁרִי מְשׁוּם דְּנְמִי לֹא מוֹכַח מְשׁוּם דְּחִזִּי לְמִזְגָא וְכַנ"ל וְכָף נִלְעַנֵּן וּמ"ש תּוּ וְכֵן מְשַׁמַּע בְּתוֹס' שְׁבַת שְׁהַקְשׁוּ וְכו' פְּשִׁיטָא דְּלְשִׁטְתוֹ דִּיש בַּעוֹר ע"ג יְתִידוֹת מְשׁוּם לְתָא דְתִיקוּן וְדָאִי דְמוֹדָה הַב"ח דְּלֵהַגְבִּיָּהּ הַפִּירוּשׁ פְּשׁוּט לְטִלְטַל וְשִׁפִּיר

הוכיחו פנ"ל ולא פ"ה פירושו אלא לשטתו שפובר שאין בו משום חיקון וכנ"ל
אבל לשטתו דממילא לא איירי שום אדם מאיסור גתינת עור ע"ג יתידות י"ל דלהאמת
ארף זה שרי ומ"ש שפן משמע מהרא"ש ור"ן ויש"ש ע"ש פי לא משמע ולא מידי ודוק:
סעיף ד' אין מולחין היש"ש וכל הבאים אחריו העתיקו הג"א שהטלטול מותר בהם וא"כ
ע"כ מה שאסור להפוך בהם או לשנותן ע"ג יתידות ע"כ לא משום הטלטול אלא משום
דמחזי כמתקו וא"כ מה דמסיים הרמב"ם באיסורים הג"ל מפני שאינם ראויים לאכילה
דמשמע אילו היו ראויים לאכילה הי' שרי וקשה ומה בכך הא מ"מ מחזי כמתקו וע"כ
דחכי פירושו דמפני שאינם ראויים לאכילה לא שייך גבייהו לומר לא מוכח מילתא משום
דחזי לאכילה ולמזגא כמו בעורות פשיטא דלא חזיא כמבואר בהגמרא והוי מוכח מילתא
ולכן אסור ואולם בספר שטה מקובצת איתא על דברי ר' יהושע שוטהין ע"ג יתידות
פ"ה בשעת ההפשט שהוא תופסן בידו דאילו לבתר הכי אינם בני טלטול ויראה מה
שהכריחו לפ"ה זה היינו משום דמשמע לו מדלא נקיט ר"י להתיר מה שאוסר הת"ק
דהיינו ההיפוך משמע לו דמודה בלהפך בהם שהוא אסור מפני שאינם טלטול ומה
דמתיר בהשטיחה היינו בשעת ההפשט שתופסן בידו וא"כ לדין שאוסרין השטיחה אף
בעודן בידו ע"כ נמי משום דמחזי כמתקו אבל בההיפוך בהן אפשר דלא שייך כלל גבייהו
משום תיקון רק כל איסורו משום הטלטול ושפיר י"ל פ"ה הרמב"ם פשוט שנותן טעם
על איסור ההיפוך משום דלאו בני טלטול גינהו מפני שאינם ראויים לאכילה ואי משום
הג"א דחזי להדלקה עיין מ"א מה שגמגם ולהרמב"ם גיחא דפסק כר"י בי"ט ואפילו
מוקצה אוסר בי"ט ועיין פר"ח וצ"ע: (סעיף הג"ל) הג"ה ונוצות עיין פר"ח אוסר בזה
הטעם דלא שייך גבייהו דחזי למזגא ולא שרי משום תחילתן אלא בצירוף משום דחזי
למזגא ולא שרי מה ההכרח לסיים בחלבים הקא אתי למימר מ"ט שרי לי רבנן פי הכי
דלא ליסרחן מה לי למשטחינהו מה לי לממלחינהו ת"ל התם חזי למזגא ויש לצרף
להיתר משום תחילתו הקא לא חזו ומשום תחילתן לחוד לא שרינו א"ו משמע דבמה
דלא שייך גזירה כמו בנוצת מטעם תחילתו לחוד נמי שרי: והפ"ה בהסוג"א אלו לא
אשמעינן עולא הא משום דחזי למזגא שרי ואפ"ה מעי"ט קמ"ל דעיקר ההיתר משום
תחילתו לחוד והחזי למזגא אינו פועל כ"א דליהוי לא מוכח מילתא ומה שהוכיח מפסק
הרי"ף דהתירוץ לב"ה ע"כ קיים דע"כ לא שרי אלא משום דחזי למזגא ר"ל ולא מוכח
מילתא ונמצא שאין בהם משום לתא דאיסורא יותר משא"כ בדקר נעוץ וצ"ע: סימן
תק סעיף ד' מולגין ומהבהבין אותם באור מסתימת הברייתא וכל הפוסקים מבואר
דאפילו נשחט מעי"ט מותר וקשה לי אטו במלאכה זו יש הפסד או הפגת טעם אם נעשה
מעי"ט וא"כ מה יענו היש מחמירין שפסי' תצ"ה סעי' ד' דאפילו במלאכת אנוך נפש
עצמו כל שאינו מפיג טעם אסור לעשות בי"ט וכוונתייהו מסיק הפר"ח להלכה דעכ"פ
מדרבנן אסור ואם נאמר דבאמת שטה זו מוקמו הברייתא דוקא בגושט בי"ט צ"ע
הסתימה הקא ותו דא"כ קשה פשיטא דשרי ודנימא דיש הפגת טעם בזה אם נעשה בעי"ט
דחוק עלי מאוד וצ"ע: סעיף ה מותר למלוח עיין ט"ז שפכת שמשתומם על הב"י חדא
דהא כבר כתב הטור בס' תצ"ט וכו' והא פשיטא דלא מיירי שם מחתיכה אחד' א"י מה
קשה מזה דנהי דאיירי בהרבה חתיכות היינו מה שצריף לכולם לאכול היום ואין
הערמתו אלא במה שמלחן בהרבה מקומות כדי למלוח כולה אבל .

למלון מה דלא צריק לוי ע"י הערמה מנגן מזה: סעיף ו נוהגים לנקר עיין מ"א פתב סוף
הדברים ומ"ש בתה"ד דרוב הגאונים פסקו דלא פרב היינו משום שהוא מתקן גמור
דקודם היתה פל העיסה טבל תדע דאפילו המתירין אנכל נפש אוסרין להפריש חלה
כנראה דבזה רוצה לחלק בין המתירין אנכל נפש אפילו אפשר מעי"ט לבין הפרשת חלה
שמודים שאסור היינו משום דבחלה הוא מתקן גמור וא"י אטו מבשל לאו היינו מתקן
גמור אבל העיקר לענ' דהפרשת חלה מפני שאינן אלא הכשר העיסה מאיסור טבל אינו
מלאכת אנכל נפש ממש אלא מכשירין שאפשר לעשותן מעי"ט דאסור וסברא זו נאמרה
ביש"ש פ"ק סי' ל"ב לענין מליחה מדם ע"ש וק"ל: סימן תקא סעיף א' שעומדת לבנין
כתב המ"א דהוי מוקצה מחמת חסרון פיס וכו' וכתב הב"י שפן הוא בהסמ"ג והוא דף
כ"ה ע"ב כתב אין מבקעין מסדר הקורות מפני שהוא מוקצה מח"כ דאפילו ר"ש מודה
ואולם בזה לשטתו שבדף הנ"ל ע"א מביא בשם הר"ת אבל מה שאין מבקעין עצים מן
הקורה זהו משום מוקצה מחמת חסרון פיס דאפילו ר"ש מודה דהיינו ארזא דסוף מס'
שבת ובשטה זו דסתם סנאר של קורות היינו ארזא ע"כ אגלו נמי התוס' ביצה דף ב'
ע"ב במה שכתבו לא מרישא וכו' ע"ש אמנם צ"ע פי לענ"ד לא משמע הכי הסוגיא דסוף
שבת במה דמשני שהוא ר"י בר יהודא מתני לה פלומר ר' יוחנן מתני מתני' לא בסתמא
אלא בשם חידאה ואינה הלכה נהרי הרישא אין מבקעין ודאי הלכה הוא שהרי ר"ש
מודה בה ותו מדקאמר על הקוש' דבטר הכי התם בארזי ושוכא משמע דוקא שם איירי
בהכי אבל המתני' דאין מבקעין דלא מוקמי בביצה ל"א ע"ב אלא בסנאר של קורות
משמע דלא היינו ארזי אלא סתם קורות המסודרים לבנין ואינו מוקצה אלא לר"י וזה
מוכח להדיא מפ' רש"י שבת קכ"ה ע"ב דאיתא שם מ"ד גשוש כ"ש סנאר ומ"ד סנאר
אבל גשוש קפיד עליהו ופרש"י סנאר סדר של קורות חדשות שמסודרין לבנין וקפיד
עליהו פי' שלא יתעקם ומיחד להם מקום ומוקצה להם בינדים ואפילו לר"ש אסור
דמוקצה מחמת חסרון פיס אפילו ר"ש מודה מבואר להדיא הא סנאר דהיינו קורות
הסודרים לבנין תליא בפלוגתא דר"י ור"ש דסתמייהו לאו היינו ארזא ושוכי ולהכי נמי
דקדק לפרש בביצה דף ל' בארזי ושוכי דמוקצה מחמת ח"כ דדמ' יקרים מבואר מכל
זה דקורות סתם המסודרים לבנין תליא בפלוגתא דר"י ור"ש ובתוס' ביצה הנ"ל יש
לדחוק אף דלשונם לא משמע הכי דר"ל דאין הרא' מרישא משום דהיה מצוי לשנויי
דקורות היינו ארזי ושוכי כדמוקים בשבת וביצה הנ"ל ועד"ז הבעה"מ ריש ביצה האידך
בריי' עכ"פ מבואר דסתם קורות המסודרים לבנין אינם מוקצה מחמת ח"כ אלא שהסמ"ג
מפרש דסתם סנאר היינו ארזא וצ"ע: שם וקרוכה להשבר כתב המ"א זהו אליבא דר"י
אבל לר"ש מותר ברעועה טור: ונ"ל דאפילו למ"ש סי' שכ"ז ס"ו דבהמה בריאה שמתה
מותר לר"ש היינו משום דמ"מ יושב ומצפה שפא ישחטנו חש"ו וכמ"ש תוס' חולין דף
י"ד ד"ה מחתכין עיין ריש סי' שי"ח ולפי הנרא' מדלא כתב בפשיטות דבבהמ' בריא'
שמת' שייק' דיושב ומצפה מתי תמות וכדאיתא ברשב"א חולין דף ט"ו ד"ה עד כאן
דהיינו טעמא דמ"ד חלוק ר"ש אפילו בב"ח שמתו לשטת הפוסקים דר"ש במוקצה
מחמת איסור דלא דעת' עלי' לא בעי דחי' בינדים ומודה דאסור אלא ש"מ דרוצה נמי

לתרץ מה דמבואר ריש סי' שי"ח דאפילו נחלה בשבת שרי לברי באומצא ומתרץ בסברת תוס' דשייך יושב ומצפה מתי ישחטנו חש"ו.

ודברים אלו אף שכתובים נמי בהגהות הרא"ש שם שכתב אבל לפי ר"י סוגיא דלעיל דהכא נמי יושב ומצפה אימת ישחטנו חש"ו מותר אף כשיחלה בשבת הטה תמוהים בעיני דאיך יעלה על הדעת דסתם בהמה הנשחטה לחולה שנוחלה בשבת חשוב דעתיה עלוניה יותר מנר גדול אי משום דיושב ומצפה שמה ישחטנו חש"ו, מכ"ש דנימא דמקרי יושב ומצפה אף בנר גדול שמה יכבנו גוי או חש"ו ולענ"ד תוס' מעולם לא פינונו להכי אלא דייקו בלשונם וכתבו ובהמה נמי איירי ביושב ומצפה שמה ישחטנו חש"ו ורצונם לתרץ המתני' אליבא דמ"ד דחלוק ר"ש אפילו בב"ח שמתו ואפשר דלא מסתביר להו אפילו לומר דיושב ומצפה מתי תמות כדכתב הרשב"א ודחקו עצמם לאוקים המתני' דאיירי באדם פרטי שיושב ומצפה שמה ישחטנו חש"ו ואחרים רואין אותו דבזה ניחא לו דלא נתנבלה ואף על זה חולק היש"ש וכתב שם ואין למצוא היתר לשוחט בשבת שאם יושב ומצפה שמה יבאו חש"ו וכו' כמ"ש תוס' סברא רחוקה היא בעיני אבל להעמיד סתימת הפוסקים דסי' שי"ח דמן הסתם חשוב משום זה דעתיה עלוניה חלילה להעלות על הדעת ועיקר טעמם שם מבואר בב"י והמ"א עצמו כתב שם הטעם דאנו קי"ל כר"ש בזה דלית ליה מוקצה מחמת איסור כ"א בשדחאו בינדים אלא דר"ש פליג אף בדחאו בינדים היכי דדעתו עלוניה כמו בנר זוטא ובזה לא קי"ל כנתיב רק במה דמצריף דחה בינדים הוא דקי"ל כנתיב: וישטת הפוסקים הרי"ף והרמב"ם ורא"ש ורבו של הרשב"א והה"מ זה באמת טעם המ"ד דחלוק ר"ש אפילו בב"ח שמתו ולא צרכינו כלל לדחוקי דמקרי דעתיה עלוניה משום דיושב ומצפה מתי תמות: אף לשטה זו צריף ביאור מה מקשה הגמרא ביצה דף ל' ע"ב על סנפה הנופלת דלאו דעתיה עלוניה הא מבואר בתוס' שבת מ"ד ע"א ד"ה שבנר ושפקערה דסנפה העשויה מימים רבים לא מקרי דחי בינדים וא"כ מה בכך דאין דעתו עלוניה הא הוי פשוט לחולה שנוחלה בשבת דשרי לר"ש מטעם דלא דחה בינדים אבל זה לק"מ דהמקשה דייק מדקאמר ור"ש לטעמיה דמותר שמו ולא קאמר ר"ש לטעמיה דמתני' דמתיר גבילה ש"מ דרוצה למוקים להברייתא בסתמא דאפילו בשבנה הסנפה לצל עי"ט דנדאי מקרי דחוי בינדים ומ"מ לית ליה מוקצה כמו במותר שמו ושפיר מקשה ומשנה דנהי דסתמא הברייתא מ"מ מדמבואר בדברייה דבנופלת איירי דאל"ה הא סתר אהלא ממילא איירי נמי ברעועה וכדברי תוס' ביצה דף ב' ע"ב דמסתמא הנופלת בי"ט רעועה היתה מעי"ט וממילא אזיל שפיר דלא קאמר הגמרא ביצה הנ"ל הניחא כדדייק המ"א דהא לא שייך כלל לפלוגתתם אמנם לשטת הפוסקים החולקים בסי' שי"ח וסוברים דבמוקצה מחמת איסור לא בעי ר"ש דחוי בינדים בזה מוכרח מה דלא קאמר הגמרא הניחא משום דחלוק ר"ש ואפילו באין דעתו עליו דהא חילוק זה מוכרח לכ"ע בדעת ר"ש עצמו בשבת מ"ד מלישנא דברייתא דאבל אע"כ כדכתב הרשב"א דמ"ד זה סובר דאף בהמה שמתה שייך דעתו עלוניה שמה תמות ממילא בלי שום מעשה אדם משא"כ בסנפה בריאה וה"ה לדדהו בשוחט לחולה שנוחלה בשבת שאסור וכמו שכתבתי משמע נמי קצת לשון הטור שבסי' תקי"ח שכתב העושה סנפה בעצרת לצל דמשמע שעשאה עי"ט על זה כתב ור"ש מתיר ברעועה הא בבריאה שנופלה אפילו לר"ש אסור

משום דחשוב דחה בידים פיון שעשאה בעצרת משמע הא אילו עשוני מזמן גדול אפילו בריאה שרי לר"ש פיון דלא חשוב דחה בידים שהרי הטור פוסק פהרא"ש בסי' שי"ח וכן"ל: ואף שהטור עצמו סי' תקי"ח הנ"ל פוסק כמ"ד מודה ר"ש בבהמה בריאה שמתה ש"מ דלא בעי דחוי בידים והב"י סי' שכ"ד פתב שפסמך עצמו על הלכות י"ט אבל זה שפאמת דברי הטור בזה תמוהים ממה דפסק סי' שי"ח: והאמת שזה ממש יש לתמוה על הרי"ף לפי מה דפירשו הרא"ש בחולין דרב דימי איירי אפילו בנחלה בשבת ונראה דמשום זה ביאר הר"ן חולין דעת הרי"ף כשנחלה מע"ש וכן מבואר בהרא"ה שאצל תה"ב דף י"ח שהבין דעת הרי"ף הכי אף הב"י בסי' שכ"ד הוכיח מהרי"ף ורא"ש שפסקו כמ"ד חלוק הנה אפילו בב"ח שמתו וצ"ל דס"ל להב"י אף דהנה להם הגירסא במקסופנת וד"ה לא פירשוה פהר"ן כ"א דבמסופנת אפילו ר' יודא מודה אבל הפלוגתא אפילו בבריאה ובשבת סתם כר"ש ובי"ט כר"י ובמסופנת מודה ודו"ק אבל דברי הטור שכתב להדיא היתה בריאה ומתה אפילו לר"ש אסורה א"א ליישבו עם פסקו שבסי' שי"ח ואם שפכר הרגיש בזה הב"ח בסי' שכ"ד וכתב והא דכתב רבינו בסי' שי"ח וכו' היינו לגבי אדם שחלה בשבת אבל לגבי פלבים הוי מוקצה פשהיתה בריאה מבע"י ונתנבלה בשבת אבל לפ"ר דבריו תמוהים להחמיר במוקצה דטלטול לפני בהמה יותר ממוקצה דאכילת אדם ובפרט שפמוקצה דבהמה שייך קצת יושב ומצפה שפא תמות.

(אמנם למה שביארתי והארכתי בחידושי למס' שבת בדברי תוס' י"ט ע"ב ד"ה מדכרכי דזוזא והעלתי שמוקצה זה של ב"ח שמתו גרוע ממוקצה דאוצר משום דמוכן לאדם לא הוי מוכן לכלבים כמבואר תוס' שבת מ"ה ע"ב והוי כעין מוקצה דב"ח של גוזלת דלכ"ע לא בעינו דחוי בידים משא"כ בהמה הנשחטה לאדם דמעיקרא עומדת ומוכנת לאדם אלא שהודחה מחמת איסור שהיטה והשתא פשור האיסור עדיין מוכנת לאדם בזה שפיר בעינו דחוי בידים וכעין זה כתב הרשב"א והר"ן בשם הרמב"ן פ"ק חביות לגבי חולב עז בשבת וצ"ע): אף א"כ צ"ע דברי הטור דהכא שכתב בקורה בריאה שנשברה בי"ט אף לר"ש אסור.

ודבריו לענ"ד לקוחים מדברי תוס' ביצה ב' ע"ב ע"ש תמצא בדברי והב"י שכתב שהם לקוחים מקוש"ל הגמרא דף ל' נראה שכתב הכי מפני שפאמת אף דברי תוס' הנ"ל מהתם נובעים אבל להנ"ל קשה לי אף על התוס' דמאי קשיא להו הא לא הוי דעתיה עלי' ומודה ר"ש הא סתם קורה שנשברה איירי בקורת בית העשוני מזמן גדול דלא שייך גבייהו דחינהו בידים והתוס' הלא המה מפלל הפוסקים דר"ש פירמי בעי דחינהו בידים וגם אין דעתו עליו פדאיתא בדבריהם סוף שבת ד"ה לבר ע"ש וכן העיד עליהם היש"ש חולין הנ"ל ומכ"ש הטור שפוסק להדיא הכי בסי' שי"ח וא"כ אפילו קורה בריאה שנשברה בי"ט לישתרי לר"ש ואפילו נימא דמה שנאמר ולא מן הקורה הנשברה בי"ט קאי על הרישא דאין מבקעין עצים מן הקורות דאיירי בסדורות לבנין פדמבואר בתוס' שבת קר' ע"ב ד"ה והא אמר ר' יוחנן מ"מ קשה דהיכי משמע להו דאיירי בפסדון מעי"ט דילמא הברייתא סתמא קתני דמשמע אפילו בפסדורין מזמן גדול ולהכי שפיר הסיפא הוא דלא פ"ר"ש דלדידה לשטה זו לא אמרינן גביה מגו דאתקצאי לב"ה פיון דלא דחינהו בידים אף בקורה בריאה וגם על הטור קשה דהנה לו לבאר דוקא בנשבר קורה בריאה שפסדון עי"ט הוא דר"ש נמי אוסרים וכבר מבואר נמי מדברי תוס' שבת קנ"ו הנ"ל דאף במוקצה

מחמת ח"כ דמודה ר"ש היינו כל זמן שלא סר הקפידתו אבל פשוט לא ס"ל מגו דאתקצאי לב"ה אתקצאי לכולי יומא וא"כ פשיטא דלשטה הג"ל בעי נמי ר"ש אף במוקצה מחמת ח"כ להיכי דנשבר דעתיה עלוניה וגם דחי בידים וא"כ צ"ע פנ"ל והשטה דביצה ל' פבר ישבתי לשטה זו פנ"ל עיין ודוק ובע"כ לומר שהתוס' הכא וגם הטור סוברים דכל שנעשה ע"י אדם ואפילו מזמן גדול חשוב דתאו בידים ודלא פמשמעות דברייהם שבת מ"ד הג"ל וצ"ע: ובלא כל הג"ל תמוהים לי דברי הגהות הרא"ש גופייהו עם העתקתם של המ"א אף לדעת ההג"ה הג"ל שהתוס' בשם הר"י פתבו לסתם בהמה שמתה דמקרי דעתו עליוהו מה שבאמת לדעתי אינו אפתי תמוה הוא פסקו להלכה שמשום זה מותר לבריא אפילו נחלה בשבת דאם התוס' פתבו הכא היינו לתי' ר"ש למ"ד שמתיר אפילו בבהמה בריאה שמתה אבל להלכה איך אפשר ליפסק מפח זה הכי שמוותר לבריא מה שנשחט לחולה שנחלה בשבת משום דמקרי דעתו עלי' הא בפרט זה במוקצה מחמת איסור ודעתו עלי' קים לן דלא פרי' שפגון מותר שפגון דנר וזוטא שהדליקו בו בשבת קי"ל דאסור כמבואר סימן רע"ט וכה"ג נמי קשה לי על הטור הכא שכתב בקורה רעועה דלר"ש שרי לנ"מ למאן דפסק בי"ט כר"ש הא אפילו בשבת מנספם דלא קי"ל בזה כר"ש דמהני דעתו עליה וטעם הפוסקים דסי' שי"ח ודסי' שכ"ד הפל כמבואר בהרא"ש חולין וחר"ר שם ותה"ב דבזה קי"ל כר"ש דכל דלא דחי בידים אפילו באין דעתו עליו לא אמרינן מגו דאתקצאי לבה"ש ובסי' תקי"ח סקי"ג הרגיש המ"א בעצמו על הטור ויש"ש והניחם בצ"ע והכא לא הרגיש בכל זה.

שם וקרוכה להשבר כתב המ"א ונ"ל דאפילו היתה רעועה מקרי נולד ומה דאיתא בהמביא דף ל' הכא בסופה רעועה עסקינן וקרי שם נמי הוי נולד דאם קורה מפני שבשלימתו עומד לבגן פשוט שבר מקרי נולד דמעקרא פלי והשתא שבר פלי מכ"ש מה דמעיקרא הנה בגן גמור והשתא נפל דהוי נולד ומ"מ מהני דעתו עלוני' היינו לר"ש דל"ל פלל נולד ואף איסור דמוקצה מחמת איסור היכי דלא הנה דעתו עלוני' הוא דאית ליה ושפיר אבל למאן דאית ליה נולד י"ל דלא מהני דעתו עלוני' לנולד אף צ"ע לרא' ואולם בנולד גמור דמודה בו ר"ש כמו מ"א בעיבא פדאי בתוס' ריש ביצה ודאי מוכח דלא מהני דעתו שהרי מי לא יושב ומצפה מתי יבא הגשם לנו אבל בנולד דשייך לפלוגתא דר"י ור"ש י"ל נמי למה דפסקו כר"ש דבקורה רעועה אף דמודה ר"ש בקורה דהי מוקצה מחמת ח"כ מ"מ מחמת דדעתו עלוני' שרי דלא כר"י בזה דלא מהני לו דעתו עלוני' ה"ה די"ל דלנולד אף למאן דלא פסק כר"ש בנולד דמהני דדעתו עלוני' פסקינן פנותי' דמהני אף לנולד.

לזה מביא ראי' מן הירושלמי שבב"י שכתב אפילו פלי שנשבר מעי"ט ויש בו תנא פלי ונשבר בי"ט אסור וזה ע"פ פי' הד"מ להירושלמי וא"י אף לפי זה מה הרא' די"ל מפני שהנה לו תנא פלי ולא הנה רעוע עוד שיהא עומד להתבטל מתנא זה להכי כי נשבר בי"ט הוי נולד ולעולם ברעוע ועומד להתבטל אף שנשבר בי"ט שרי ולא הוי נולד ובל"ז במח"כ הד"מ אין פירושו מוכרח כלל והעיקר פדנראה מהרשב"א שבפר"ח שכתב ומ"ש אבל אם נשברה מעי"ט סיים הרשב"א ואינה ראוי' עוד לבגן וכתב הפר"ח ונראה שהוציאו מן הירושלמי דאמרינן דכשיש עלי' תנא פלי אפילו נשברה מעי"ט אסור ור"ל פנין דקורה הוי מוקצה מחמת ח"כ מדעומד לבגן כל שנשאר לו תנא פלי להיות

ראוי לבגן עדיין הוא בהקצאתו מח"פ וכבר השיג נמי המפרש בעל ק"ע על הד"מ ומפרשו הכי והוא עיקר וא"כ אין שום ה"א לרא"ל לדינו אף מסברא יוכל לדון הכי והפר"ח פתב נמי סברא זו בקצת הוכחה נכתב ומ"ש אפילו היתה רעועה אעפ"י שהיא רעועה ביותר דדמאי למסופנת שיתבאר סי' תקי"ח ס"ו שמחיתה לפלבים משום דדעתה עלון' ש"ה דאסור משום נולד [וגוף סברא זו דנולד לא ליהני דעתו עלון' לענ"ד יש לעיין בח"ר שבת דף קמ"ד ע"ב ד"ה הא דדייק ע"ש ודוק] אבל אף דין זה לענ"ד צ"ע כי אם היא רעועה בדומה למסופנת י"ל דשוב אין שם פלי עליה ולא שייך פלל לדין נולד דמעיקרא פלי וצ"ע: תו פתב המ"א ומיהו כו' ומיירי שעושין עדיין מעין מלאכתן ראשונה זה פתב לשטתו בסי' ש"ח שהוא ע"פ שטת התוס' אבל ע"ש שהוכחתי מהרי"ף והרא"ש פדהבין הב"י דס"ל בפשוט דכל שיש עליו תואר פלי דחזי למידי שוב מוכן הוא ולא מקרי נולד פלל ע"ש ודוק: תו פתב המ"א ונ"ל דבכלי אפילו היה שלם אתמול ונשבר בי"ט שרי לר"ש דכלי עשוי להשבר משא"כ בקורה וא"י מה קאמר דממ"נ אילו היה ר"ש סובר דין דנולד הא פבר פתב דלנולד לא מהני דעתו עלון' אבל האמת דר"ש ל"ל פלל נולד.

וא"כ מה הצורך לסברתו דכלי עשוי להשבר הא מוקצה לא היה פלל ונהרי אפילו בכלי שלם מסיקים לכ"ע ומה הצורך בזה לדעתה עלון' משא"כ בקורה בריאה דהוי מוקצה מחמת ח"פ [או מוקצה מחמת איסור סתירת בגין אם (חסר איזה תיבות) מוכרח לר"ש דעתה עלוי: סעיף ג ואם חסר כו' הרי הן מוקצה לטעם זה הפוסקים כר"ש שרי אבל לטעם הר"ן לכ"ע אסור ועיין בט"ז: סעיף ה עצים וכו' בהרי"ף ורא"ש הטעם דהו"ל נולד ואסרו להו רבנו גזירה שמה יעלה ויתלוש וקשה למה לו טעמא דנולד ות"ל דהוי מוקצה דמחנך ואפילו הרי"ף שפוסק בסי' שי"ח לפי' הרא"ש חולין דבעינן דחוי בדינים ומבאר הב"י לשטה זו דס"ל דטעם מוקצה הנאמר בנכרי שהביא דורן אינו אלא לר"י וכתירוץ ראשון שבתוס' מ"מ קשה הא הרי"ף פוסק בי"ט כר' יודא ומכ"ש דקשה על הרא"ש שפוסק להדיא בנכרי שהביא דורן דהמוקצה דמחנך הוא אפילו לר"ש אמנם עיין סי' שי"ח סעיף ב' מה שפתבתי ליישב הרא"ש מקושאי הב"י דעיקר ההקצאה דמחנך היינו מדלא לקטינהו ש"מ דעתו היה שמתגדל עוד הפרי י"ל דלא שייך פלל הקצאה זו בעצמים ובפרט כשנשרו וק"ל אף הא ק"ק למה להו לשני טעמים פדתמהו התוס' ריש ביצה על סוג' הגמרא ע"ש: סעיף ו פלים שנשברו בי"ט עיין סי' ש"ח סעיף ו' שם אבל מסיקין בכלים שלמים תיבה זו שלמים הוסיף הרמב"ם ז"ל על לשון הברייתא ותימא לי הא פשעושין מעין מלאכתן הראשונה לכ"ע תורת פלי עליהו ומותרים בטלטול ולמה לא יסיק בהם ולעיל בסי' ש"ח הוצרכתי לידחק דכשעושין מעין מלאכתן הם בכלל דמסיקין בכלים אבל הרמב"ם שהוסיף לבאר שלמים צ"ע הגם שאפשר לדחק דמהווא טעמא משמיט אוקימתות הגמרא שריפה עליהו מפני שמבאר השושן' בדפראשתי לעיל בתי' א"נ ע"ש ודוק ולכן מקפיד על שלימן כדי שאז לא צרכינן לתי' הגמרא משום דאז אף כי מדליק פורתא מ"מ נשאר מעין מלאכתן משא"כ כשמתחלה נשבר ואינו עושה אלא מעין מלאכתן שוב כי מדליק פורתא אינו עושה אלא מעין מלאכה אפתי צ"ע פדבלא זה תמהו דהיה לו לפ"ז לבאר עכ"פ דאף בשברי פלים העושין מעין מלאכתן שרי להקסק ע"י שמרפה עליהו פדתי' הגמרא לפי' זה וצ"ע: שם

פֶּתַח הַמַּ"א וְאֶפְיָלוֹ לְשׁוֹרְפִים בְּמִקְוֵי אֲסוּר וְכוּ' עֵינַי סִי שִׁי"ח סְעִיף ג': (סוּף הַסִּימָן) וְלִפְיָדִים עֵינַי קֹשֶׁת הַבִּי וּפְיֻרְשָׁה בַּהֲפֵר"ח: וְמָה שֶׁפָּל הַבָּאִים אַחֲרָיו מִיְשָׁבִים דְּלִהֲחַמֵּיר אֲמָרִינוּ קְדוּשָׁה אַחַת וְלֹא לְהַקְלֵל לְפִשְׁטוֹת לְשׁוֹנֵם וּבִפְרֻט בְּלִשׁוֹן הַט"ז שֶׁפֶתַח דְּלִהֲקַל חֲזִיזִינוּ לְמ"ד ב' קְדוּשׁוֹת וְדַאי הֵם דְּבָרִים תְּמוּהִים שֶׁהָרִי מ"ד ב' קְדוּשׁוֹת דֵּהוּא ר' יוֹדָא בְּעִירוּבֵינָן דָּף ל"ט בְּהִדְנָא מִתִּיר אַף בִּיצָה שְׁנוּלְדָה בְּרֵאשׁוֹן תֵּאֲכַל בְּשָׁנֵי וּמַכ"ש לְפִיָּדִים וְאִין לֹמַר ר"י לִית לִיהַּ פְּלֵל הַכְּנָה הָרִי אַדְרָבָה ר"י הוּא דַס"ל הַכְּנָה בְּבִיצָה דָּף ד'.

אִף הִישׁ"ש לֹא נִקְיֵט בְּלִשׁוֹנוֹ ב' קְדוּשׁוֹת סֶתֶם אֲלֵא פֶתַח דְּמַחְמֵרִינוּ דִּילְמָא ב' קְדוּשׁוֹת הֵן כְּמוֹ שֶׁבֶת וִי"ט וּר"ל דְּלֹא מִשׁוּם דְּחִיזִינוּ לְמ"ד ב' קְדוּשׁוֹת מִחֲמַת סָפֵק אֲלֵא אַף דֵּהוּי מִפֶּתַח וְדַאי דָּאֵם בָּאוּ עֲדִים מִן הַמְּנַחָה וְלִמְעַלָּה מ"מ ב' קְדוּשׁוֹת הֵן כְּמוֹ שֶׁבֶת וִי"ט לְעַנְיֵן הַכְּנָה דְּלֹא לְקָרִי י"ט מְכִין לְעַצְמוֹ וְלִהְיֵי פֶתַח עַל רַבִּינוּ ב"י וְלֹא יָדַע עֵיקַר דְּבָר זֶה וְאִנִּי אֹמֵר יָדַע וְיָדַע אֲלֵא דְלֹא נִיחָא לוֹ בּוֹ כִּי דְבָרִים אֵלוֹ לֹא אֲזָלוּ אֲלֵא לְשִׁטַּת הָרֵאָב"ד בַּפ"ח מֵה' עִירוּבֵינָן דְּסוּבָר גְּמִי בְּיָמִים שֶׁל ר"ה נֶאֱכַל עִירוּבּוֹ בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן אִין יוֹצֵאִין עָלָיו בְּשָׁנֵי וְיוֹכֵל לֹמַר דְּבָרֵי שֶׁחִיזִישׁ לְשִׁמָּא ב' קְדוּשׁוֹת מִחֲמַת וְדַאי וְלֹא מִחֲמַת סָפֵק אֲבָל אִין מְוַכַּח כִּי י"ל דַס"ל לְקוּלָא לְחֹזֶשׁ לְדַר"י דְּמַחֲמַת סָפֵק הֵם ב' קְדוּשׁוֹת וְיֵישׁ לְחֹזֶשׁ שִׁמָּא הָרֵאשׁוֹן חוּל וְשָׁנֵי קוּדֶשׁ מִשָּׂא"כ לְעַנְיֵן הַכְּנָה דַא"כ מַמ"נ שָׁרִי כְּמוֹ לְר"י הַבִּיצָה אֲבָל לְשִׁטַּת הָרֵמַב"ם שֶׁהִסְפִּימוּ עִמּוֹ הַרְשָׁבָ"א וְהַ"מ וְכֵן פָּסֵק הַב"י בַּש"ע ס' תִּי"ו הָרִי מוֹכַח דְּקְדוּשָׁה אַחַת הוּא אֶפְיָלוֹ לְקוּלָא וּמַכ"ש דְּלֹא צָרְכִינוּ לְסְפוּקֵי לְשָׁנֵי קְדוּשׁוֹת דְּשֶׁבֶת וִי"ט דְּמַסְתַּבֵּיר דַּאֲף הָרֵאָב"ד לֹא חָשׁ לֵהּ כִּי אִינוּ דוֹמָה לְשֶׁבֶת וִי"ט דְּשָׁם רֹב הַפְּעָמִים הֵם נִכְרָדִים.

וְגַם בְּאַמַּת אִין קְדוּשִׁיהֶן שְׁוֹת אֲבָל ב' יָמִים דַר"ה דָּאֵם הַתְּקֵנָה לֹא מִחֲמַת סָפֵק הָרִי תְּמִיד הֵם אַחֲדִים וּמְחַנְּבִים בְּקְדוּשַׁת שְׁוֹת מֵה"ת לְסְפוּק בַב' קְדוּשׁוֹת וְמָה דְּפָסְקִינוּ רִישׁ סִי תַק"ג שֶׁאִין לְהַכִּין מְיוֹם רֵאשׁוֹן לְשָׁנֵי כְּבָר בְּיָאֵר הַמ"א הַטַּעַם מִשׁוּם דְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן עֵיקַר וְהָיָה מְכִין מְיוֹם לְחוּל וְזֶה לֹא שִׁיָּף לְהַכְּנָה דְּמַמְיָלָא דָּאֵם יוֹם הַשָּׁנֵי חוּל הָא לֹא בְּעֵי סְעוּדָתוֹ הַכְּנָה וּבּוֹדַאי יָפָה תְּמָה הַב"י וְדוּק: עֵינַי בִּישׁ"ש פ"א ס' ד' מְבָאֵר טַעַם אִיסוּר שְׁבִירוּשְׁלָמִי מֵה שֶׁכָּבָה בְּשֶׁבֶת שֶׁאֲסוּר בִּי"ט שֶׁאֲחֲרָיו אִם חָדָא קְדוּשָׁה הֵם דֵּהִינּוּ מִשׁוּם נוֹלַד וְלִהְיֵי הַעֲלָה דְלִדְיוֹן יֵישׁ לְהַחֲמִיר בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל י"ט בֵּין בַּר"ה בֵּין בְּשָׂאֵר י"ט וּבְלִשׁוֹן הַסְּמ"ג שֶׁהוּא בְּלִשׁוֹן זֶה וְדִין זֶה נוֹהֵג אֲלִיבָא דְרַב לְלִשׁוֹן דֵּהַכְּנָה בְּשָׁנֵי י"ט שֶׁל ר"ה אוֹ הַסְּמוּךְ לְשֶׁבֶת לְפָנָי אוֹ לְאַחֲרֵיהֶן וְכֵן הַלְפִידִין שֶׁהוֹבְעָרוּ קִצַּת רֵאשׁוֹן וְכָבוּ אֲסוּר לְחַזוֹר לְהַדְלִיקוֹ בִּישׁ"ש שָׁנֵי שֶׁל ר"ה וְכַתּוּב שֶׁקִּשָׁה מֵה צָרִיף גַּבִּי ר"ה לְטַעַם דֵּהַכְּנָה ת"ל אֶפְיָלוֹ אִם הוּא אֲסוּר מִשׁוּם נוֹלַד אֲסוּר בְּכָל ב' הַיָּמִים דֵּהָא קְדוּשָׁה אַחַת הוּא וְלִהְיֵי פִיָּרְשׁוּ בְּדָרָף רַחוּק ע"ש וְאִנִּי תְּמָה עַל כָּל דְּבָרֵי כִּי מָה עַנְיֵן לְנוֹלַד בְּזֶה לֹא מִיְבַעֵי בְּלִפְיָדִים אוֹ שֶׁמֶן דְּוֹדַאי לֹא שִׁיָּף דְּמַעֲיָקְרָא עֲצִים וְשֶׁמֶן הַעוֹמְדִים לִידְלֵק וְהַשְׁתָּא גְּמִי עוֹמְדִים לְכָף וְכִי מִשׁוּם דְּמַעֲיָקְרָא הָיָה עֵץ אַרְוֶף וְהַשְׁתָּא קִצָּר מִשְׁנֵי לִי נוֹלַד אֲלֵא אֶפְיָלוֹ הַפְּתִילִים שִׁישׁ תּוֹרַת כְּלֵי עֲלִיָּהֶם מ"מ כִּינּוּן דֵּהַשְׁתָּא הַנּוֹתֵר עֲדִינּוּ רֵאוּי לְהַדְלִיקָה הָרִי הוּא כְּשֶׁבֶרִי כְּלֵים הָרֵאוּיִם לְמַלְאָכְתָּן רֵאשׁוֹנָה דְלַכ"ע אִין בְּהֵם מִשׁוּם לְתָא דְנוֹלַד וְעֵינַי רִישׁ פָּרֵק כָּל הַכְּלִים וְהָכִי מוֹכַח מִדְּבָרֵי תוֹס' שֶׁבֶת דָּף מ"ז ד"ה הַנַּח ע"ש וְדוּק אֲלֵא הָעֵיקַר דְּלָמ"ד שֶׁבֶת וִי"ט קְדוּשָׁה אַחַת הָאִיסוּר בְּמָה שְׁנִינְתוּתָהּ מִשְׁבֶּת לִישׁ"ש מִשׁוּם מְוַכַּח מִחֲמַת אִיסוּר דְּבַה"ש דַּאֲתַקְצִי לְכוּלֵי יוֹמָא וּבִישׁ"ש שֶׁאֲחֲרָיו מִשׁוּם קְדוּשָׁה אַחַת מִשָּׂא"כ בִּישׁ"ש לְפָנֵי שֶׁבֶת אוֹ

בשני ימים דר"ה מה מוקצה שיניף הא בה"ש גופייה שרי בכל ולהכי פתב סמ"ג דלדרף דהטעם משום הכנה אף בי"ט לפני שבת [אף צ"ע מה נ"מ באיסור זה וע"כ דאסור להדליק בע"ש דהוא י"ט מפני שיהא נהנה בשבת ממה שהוכן ביום טוב] ושני ימים דראש השנה נמי אסורים זה הפשוט וברור לענ"ד אבל בו ביום לא ס"ד דשום אדם לאסור ועיין פר"ח ודוק ובעיקר דין הש"ע עיין בא"ר ופר"ח ומלבד דבריהם נלענ"ד דשייכים נמי על טעם ההכנה דברי הה"מ שבפ"ד מה' י"ט שטען נגד השגת הראב"ד בהלכה א' שפתב ויאמר מפני שהוא מוליד ואין הכנה וכתב הה"מ ואני רואה פאן חפץ להשיג שהרי אין זה כביצה שנוקדה שאסורה לפי שאין דבר הראוי בעצמו אלא לבשל או לאפות בו עכ"ל וה"נ דכותני' ואולם עצמות דעת הראב"ד אין מוכן לי אי ס"ד דטעמו משום דאש זה נולד ולא הוכן הא קי"ל י"ט ושבות מכין לעצמו וכדמקשה הסוג' י"ט דעלמא תשתרי.

אף למה שהעלו התוס' דלידה גופה הוי לידה ותרויז הגמרא דגזירה הא לא שייכה פלל הקא וצ"ע. ועיקר טעם האיסור הוצאת אש בי"ט מבואר בפר"ח ריש סי' תק"ב.

סימן תקב סעיף א' העושה מדורה וכו' מפני שנראה כבונה הנה רש"י ז"ל פתב פיון דקימא לן כרבי שמעון דדבר שאין מתכוין שרי אף זה שרי והתוס' חולקים וכתבו נראה דאפילו ר"ש מודה דאסור דהא דאמר ר"ש דבר שאין מתכוין היינו פגון שעושה דבר ואין מתכוין לעשותו אבל הקא מתכוין למה שהוא עושה.

ובבכורות דף כ"ה פרש"י נמי הכי במה דמקשה הסוג' וסבר ר"י בן המשולם דבר שאין מתכוין אסור והאמר גו'ז במספרים ואינו חושש ופי' אלמא משום דאינו מתכוין לשום גיזה אלא לתקן שרי וכתבו נמי תוס' דאין זה פשאר לשון אין מתכוין בעלמא דכיון דכותני' גו'ז במספרים ושם ליכא לאקשויי ות"ל דהוי פסיק רישא די"ל נהי דאפיי ורבא אמרו דמודה ר"ש בפר"מ מ"מ י"ל דר"י בן המשולם סובר עדיף מר"ש דאפילו פ"ר באין מתכוין שרי אבל הקא קשיא דת"ל דאין לה פ"ר גדול מזה וצ"ל משום דאינו אלא אהל ארעי דמדרבנן אפי' בפר"ר שרי כדאיתא בתוס' פסחים דף כ"ה ע"ב בד"ה לא אפשך וק"ל: הג"ה וכן שולחן שיש לו דפנות המגיעים לארץ עיין מ"א האריף להקשות מסוג' דסופה דף י"ח דמסיק הגמרא דהטעם בטומאה דלא אמרינן לבוד הוא משום דהלכתא גמירי לה ובעירובין פתבו תוס' דף י' ע"ב ד"ה עור ואין לחשוב האויר פסתום מטעם לבוד פלומר שיהא אף הפלים שתחת האויר טמאים דהלכתא גמירי לה גבי טומאה דלא אמרינן לבוד ולהכי נמי קאמר בסמוך אצבעיים מפאן כו' ואי אמרת לבוד סגי במשהו מפאן ומשהו מפאן מבואר דהכל אף מפני שבטומאה הלכתא גמירי לה הא בשאר ענינים אף לחומרא אמרינן לבוד דאל"ה לא הי' צריף הגמרא לשנויי הלכתא גמירי לה אלא דלחומרא לא אמרינן לבוד והנה קוש' זו אין על הרמ"א התלויה אלא על התוס' סופה דף י"ז ד"ה אלו ועל הר"ש שם והטור בסי' תרל"ב שמשם הוציא הד"מ דבריו אלא שהמ"א פתר שהאריף ומסיק להחמיר פתב ומ"ש הטור בסי' תרל"ב עמ"ש שם פרש"י ועינתי שם וכתב פי' נהי דאמרינן דחשוב כאילו שנייהם סמוכים זה לזה מ"מ לא אמרינן שהוא כמפורד וסתום בסוף פסול עכ"ל ואני א"י מה תיקן בזה מלבד שלשונם דלא אמרינן לבוד להחמיר אינו סובל פלל פירושו אף גם לפירושו דמודו דאמרינן לבוד

להחמיר וְשִׁיחָא פְּאִילוּ שְׁנִיחָהּ סְמוּכִים מַה מְסוּפְקִים פְּשִׁישׁ סְכָה פְּסוּל ב' טְפָחִים מְשֻׁנֵּי צְדָדִים וְאֹרֵר פְּחוֹת מְשֻׁלְשָׁה מְפָסִיק בִּינֵיהֶם לְמָה לֹא נֹאמַר דְּוֹדַי פְּסוּל מְטַעַם לְבוּד שְׁחָשׁוּב כְּסְמוּכִים א"ו מְשׁוּם דְּזָה נְמִי פְּשִׁיטָא לְהוּ דְלֹא אֲמַרִּינּוּ לְבוּד לְהַחְמִיר אֲלֵא דְמְסוּפְקִים מְפָנִי שְׁאִין בּוּ שְׁעוֹר לְחוּץ דְלֵהֲכִי מְצַטְרְפִים ע"ש בְּתוּס'.

וְתוּ מַה פְּעַל בְּפִירוּשׁוֹ דְסַבְרֵי דְלֹא אֲמַרִּינּוּ לְבוּד שְׁהוּא כְּמַפְנֵרְד וְסְתוּם בְּכָל עֲנִינִים נְהִי דְמִתְנַרְץ בְּזָה מַה שְׁהוּצָרָה הַש"ס בְּסוּפָה לֹמַר שְׁאִנֵּי הִלְכוּת טְנֻמָּאָה כְּלו' דְבִטְנֻמָּאָה אֲפִילוּ לְבוּד לְעִנְיָן שְׁיִהְיֵי כְּסְמוּכִין זֶה לְזֶה לֹא אֲמַרִּינּוּ דְשָׁם יִסְפִּיק לְבוּד לְהִיּוֹת אַף פְּנִיגַד אֲרוֹנָה טְמָא: אָבֵל מַה יַעֲנֶה לְדַבְרֵי תוּס' שְׁמַבִּיא בְּעִירוּבִין שְׁכֻתָּבוּ וְאִין לְחָשׁוּב הָאֹרֵר כְּסְתוּם מְטַעַם לְבוּד דְהִלְכְתָא גְמִירֵי לֵה וְהֵרִי שָׁם אִם נִחְשָׁוּב הָאֹרֵר כְּסְתוּם הָא עַל פְּרָחָהּ הִינּוּ כְּמַפְנֵרְד וְסְתוּם דַּל"ה אִין אֵהֵל טְפַח וְתִיפּוּק לִיָּה דְזָה לֹא אֲמַרִּינּוּ בְּכָל הַתּוֹרָה לְהַחְמִיר וְכוּ נְמִי מַה שְׁאֲמָרוּ וְלֵהֲכִי נְמִי קָאָמַר בְּסְמוּךְ וְכוּ' נְמִי לְבוּד דְמַפְנֵרְד וְסְתוּם מְבֹנָאָר מְדַבְרֵיהֶם דְכָל זֶה דְוָקָא אַף מְשׁוּם דְבִטְנֻמָּאָה הִלְכְתָא גְמִירֵי לֵה הֵרִי לְהִדְיָא בְּעִירוּבִין דְעֵתָם דְבִשְׁאָר עֲנִינִים אֲמַרִּינּוּ לְבוּד כְּסְתוּם אַף כְּמַפְנֵרְד וְסְתוּם אַף לְהַחְמִיר גַּם בְּרִיטְב"א מ"ס סוּפָה דָּף י"ו ע"ב ד"ה אֲמַר רַב חֲסֵדָא כְּתַב מְשֻׁמְעָתִין מוּכַח דְכָל הֵיכָא דְאֲמַרִּינּוּ לְבוּד אִינוּ פְּאִילוּ הוּא סְמוּךְ מְמֵשׁ וְכוּ' ע"ש וְאִלֵּם הָאָמַת אַף דְפִירוּשׁוֹ לְעַנ"ד וְדַאי אִינוּ מ"מ הַקְּוִשׁ' וְדַאי צ"ע וְאֹמַר דְבַל"ז צ"ע מְנָא לְהוּ לְחַלֵּק מְסַבְרָא בִּין לְחוּמְרָא בִּין לְקוּלָא אֲמַנְם רוּאָה אֲנִי שְׁאָר הֵרִי"ף בְּשִׁיטְתֵיהוּ שְׁהֵרִי כְּתַב עַל פְּלוּגְתָא דְרַב אַחֵי וְרַבִּינָא דְקִי"ל בְּכָל הַתּוֹרָה רַבִּינָא לְקוּלָא וְהִלְכְתָא כְּוִתִּי' וְאִילוּ דְלִמ"ד יֵשׁ לְבוּד בְּאֲמַצְעַ הִינּוּ אֲפִי לְחוּמְרָא הֵרִי בְּפִלּוּגְתָתָם אַף רַב אַחָא לְקוּלָא כְּמוּ בְּנִדּוֹן דְתוּס' אֲלֵא מְשֻׁמְעַ מִינְי' דְפִלּוּגְתָתָם אִינָה אֲלֵא לְקוּלָא וְיִרְאָה דְנִפְיָק לְהוּ נְמִי מְסַתִּימַת לְשׁוֹן אֲבִי אָבֵל בְּאֲמַצְעַ פְּלִיגֵי בְּהַ רַב אַחָא וְרַבִּינָא חַד אֲמַר וְחַד אֲמַר וְכוּ' דְמְשֻׁמְעַ דַּל"צ לְפָרֵשׁ מִי אֲמַר הֵכִי וְמִי הֵכִי מְפָנִי הַסּוּגִי' דְבְּכָל מְקוּם רַבִּינָא לְקוּלָא וְמוּכַח מְזָה דְאָר לִמ"ד יֵשׁ לְבוּד אִינָה לְחוּמְרָא אֲלֵא לְקוּלָא וְהָא דְמְשֻׁנֵּי הַגְּמָרָא וְאִינְדָּה שְׁאִנֵּי הִלְכוּת טְנֻמָּאָה דְהִלְכְתָא גְמִירֵי וְלֹא בְּפִשׁוּט דְלְחוּמְרָא לֹא אֲמַרִּינּוּ הִינּוּ מְשׁוּם דְבִאָמַת בְּטְנֻמָּאָה אַף לְקוּלָא לֹא אֲמַרִּינּוּ לְבוּד כְּדִהוּכִיחַ הַט"ז בִּי"ד ס' שַׁע"א סק"ד ע"ש וְאִילוּ הִי' מְשֻׁנֵּי ש"ה דְלְחוּמְרָא לֹא אֲמַרִּינּוּ הִי' נְשֻׁמְעַ הָא לְקוּלָא אַף בְּטְנֻמָּאָה אֲמַרִּינּוּ לְבוּד וְזֶה לִיתָא לְהֵכִי חֲפַס הַסּוּגִי' הָאָמַת וְכוּן הַתּוּס' בְּעִירוּבִין תְּפָסוּ דְבְרֵי הַגְּמָרָא מְפָנִי הָאָמַת וְלְעוֹלָם דְבְרֵיהֶם הוּא בְּפִשׁוּט כְּדִפְסַק הַרְמ"א: וּבְזָה נְמִי אִין צְוֹרָה לְדַבְרֵי הַמ"א בְּתוּס' עִירוּבִין דָּף ק"ב שְׁאִין בְּדַבְרֵי דְבַר הַמְתִּינִישׁב.

גַּם כָּל דְבְרֵי שְׁם כְּמַדְוָמָה הֵם שְׁלֵא בְּעִיּוֹן כְּתַב וְכוּ' הַתּוּס' בְּעִירוּבִין דָּף י"ו כְּתַבוּ שְׁם דַּעַפ"כ הַחֲלָל מְצַטְרַף לְרוּחַב ש"מ דִּישׁ לְבוּד לְהַחְמִיר וְכַנְרָאָה דַס"ל דְלֵהֲכִי הַחֲלָל מְצַטְרַף ע"י לְבוּד וְעַפ"ז כְּתַב לְקַמֵּן בְּתַר תִּירוּצוֹ וי"ל שְׁכֻתָּב בְּאִין מְבִין תִּדַע דְהָא אֲצַבְעִים מְפָאן וְכוּ' הוּי אֵהֵל אֲפִי לְעִנְיָן טְנֻמָּאָה וְאִפ"ה מְוִתֵר לְעִשׂוֹתוֹ בְּשַׁבַּת כְּמוּ שְׁאֲמָרוּ שְׁם לְעִנְיָן שַׁבַּת וְכָל זֶה לֹא הִי' כִּי מַה שַׁב' אֲצַבְעִים הַחֲלָל מְצַטְרַף לְאוּ הִינּוּ מְשׁוּם לְבוּד דְאִילוּ הִי' לְבוּד הוּי כְּסְתוּם וְלֹא הִי' הַפְּלִים שְׁתַּחַת הַפְּתוּחַ טְהוֹר אֲלֵא מְטַעַם דְעוּמַד מְרוּנְבָה עַל הַפְּרוּץ מַה שַׁא"כ בְּכִילָה מִיַּד דְאֲמַרִּינּוּ לְמַעְלָה לְחוּמְרָא לֹא אֲמַרִּינּוּ לְבוּד וְאִינוּ כְּוִלוּ סְתוּם שׁוּב הוּי פְּרוּץ מְרוּנְבָה עַל הַעוּמַד וְלֵהֲכִי לֹא הוּי אֵהֵל וְדוּק אַף הָא עֲדִינּוּ מ"ש הַמ"א וְהֵכִי מְשֻׁמְעַ בְּעִירוּבִין דָּף ט' ע"ב וְדַאי צ"ע דְשָׁם בְּתִירוּץ רַב אֲשִׁי מְשֻׁמְעַ דְאָר לְחוּמְרָא לְהַצְרִיף לְחֵי אַחַר תְּלִי' בְּפִלּוּגְתָא דְרַשְׁבִּי"ג וְרַבִּנּוּ וְת"ל דְלֵהֲכִי לֹא אֲמַרִּינּוּ לְבוּד וְבַע"כ

לומר כמו שהוכיחו התוס' שם בסוגי' ד"ה אין דהפלוגתא דרב אחא ורבינא אינה אלא בלבד דלמעלה ולא בדפנות דלכ"ע הוי לבוד באמצע ש"מ דיותר נקל לומר לבוד בדפנות מבלמעלה ה"ה מה שהוכיחו דלחומרא לא אמרינו לבוד היינו למעלה אבל בדפנות מודו דיש לבוד אף להחמיר ודוק וצ"ע סעיף ג' אין סומכין את הקדירה בבקעת פתב הט"ז פי' בבקעת לכה ודבריו תמוהים פירש הש"ע אליבא דדעת הרא"ש וטור ויש"ש וזה אינו כמבואר דעתו בב"י וכן מבואר בהפר"ח והמ"א סקי"א פתב דעצים מוקצים הם ב"ט כמו בשפת אפילו למאן דשרי מוקצה כמ"ש סי' ש"ח ובסק' יג פתב דהא ברישא מיירי דוקא בעץ יבש ובההדין עמו וא"כ אין סומכין נמי מתפרש ביבש דהא עלי' קאי וא"כ דבריו שבסעי' י"א יותר תמוהים דהא בהדיא פליג ר"ש ומתיר בבקעת יבש ליסמוך בו ומה ענין י"ט לשפת שמביא רא"י מסי' ש"ח: ויעקרו של דברים דדין בקעת יבש ליסמוך בו תלי' בפולגתא דריש הלכות י"ט בדין מוקצה והש"ע לשיטתו' שפוסק פהרי"ף ורמב"ם דאית להו מוקצה ב"ט.

ולצלות בו ודאי שרי כהספמת הרמ"א וע"פ ההלכתא יבשפתא שרי דאזלה אפילו לר"י וכמבואר בב"י להרי"ף ומה שהש"ע משמיט דין חזרא ביבש שהוא מותר לכ"ע וכבר התמיה הפר"ח נלענ"ד דאזיל לשטתו שפי' בב"י דעת הרמב"ם באוד והביא הדין בסי' תק"ו שאסור דהיינו אפילו ביבש ולא משום מוקצה אלא מפני שסתמו עב וצריף תיקון משא"כ חזירא שסתמו דק ולא רצה ליתן לנו הבקאות להפריד מה נקרא עב או דק וסתם בסי' תק"ו לאיסור והדין עמו וליסמוך קדרה בבקעת רטוב אליבא דמאן דפסק במוקצה כר"ש תלי' בפולגתא רש"י דלרש"י נמי שרי ולתוס' נרא"ש לכ"ע אסור לתוס' מטעם דמודה בו ר"ש ולהרא"ש מטעם דגזרינו י"ט אטו שבת וכמבואר ביש"ש (ומה דדחק עצמו היש"ש בפירוש הרא"ש לגנוסתו עי' לגירסתו בהרא"ש הדברים יותר פשוטים) ונלענ"ד בשעת הדחק יש ליסמוך על המתיר מוקצה ב"ט ומותר להסמיך קדירה בבקעת יבש וברטוב אפילו בשעת הדחק לא פי רבו החולקים על רש"י ז"ל ודוק: סימן תקג סעיף א' הג"ה וכן יכולה לבשל הרבה קדירות ולאכול מכל אחד מעט הפר"ח העלה מרש"י ותוס' דף י"ז ע"ב פדעת הב"ח דדוקא במינים שונים שדעתו באמת לאכול מכל מין ומין אבל אם זה שאוכל אין צריף לו כלל ואינו אכלו אלא להערמה אסור.

והאמת פי משמע נמי הכי מהריב"ש ואולם לדברי רש"י ותוס' שמחלקים בין הערמה דרב אדא לבין הערמה דאסרה הברייתא באופן שאין ללמוד שום היתר הערמה דבישול מהערמה דרב אדא קשה הא חזי' שבדף י"א ע"ב פתבו תוס' בעצמם מערים ומלח וכן רגילים העולם שמערימין ואוכלים מעט מן התרנגולות ואוכלין הפכד הרי להדיא שמביאין רגילות העולם שלומדים היתר הערמה מדרב אדא ואילו מחליטין כדכתבו דף י"ז איף לא פתבו שטועים ושיש למנוע המנהג ובלי ספק אכילת פכד מתרנגולת אינה אלא בהערמה ללא צורך אלי' כלל דאילו בשצריכים לה אין צריכים ללמוד מדרב אדא וברייתא מפורשת היא ממלא אשה וק"ל ולא די שלא פתבו שטנה על הרגילות אלא אף מביאים ומיהו הר"ר שמואל הי' אומר וכו' הרי להדיא שמסכימים שאין ההכרח למונעם וע"כ הברור שהעולם סוברים דשפיר יש ללמוד מדרב אדא ואי משום הברייתא דבלבד שלא יערים מחלקים דוקא פהערמה שפרש"י שמבטל בהערמה שאולי יב אורחים ואינו אוכל כלל ממה שמבשל שהיא הערמה הנפרת משא"כ הערמה דרב אדא שלבסוף אוכל

מהם וכן למדו מזה דה"ה להערה דבישול פיון שאוכל ממנה הוי הערה דלא מינכרה ושרי' אלא שהר"ר רבינו שמואל מחמיר וכתב דוקא קודם אכילה שאז הוא הערה דלא מינכרה ולא אחר אכילה דהו' בדומיא דהערה דאורחים דמינכרא ואסור לכו אף שתוס' לנפשיהו דעתם פדכתבו בדף י"ז מ"מ לא רצו לימחות לבטל רגילות העולם מפני שיש להם על מה שישמכו וזה נמי דעת ר"י שבמקדכי אפילו גבי אפי' אלא שבזה חלקו עליו, ולדעתי משמע נמי מהעיתור גופי' שמביא הטור (אף דמקריב"ש לא משמע הכי) לחלק בין קודם אכילה לאחר אכילה ובדאי לאחר אכילה האכילה גופה אינה אלא להערה ומ"מ דוקא לאחר אכילה מפני שהיא הערה הנפרת אבל קודם אכילה אינה נפרת ושרי דאל"ה ליפלוג בקודם אכילה גופה פדמחלקו הב"ח ופר"ח וא"ר א"ו העיקר פמשמעות הב"י ומ"א ואין להורות אסור לאחרים רק לנפשו ראוי לבעל נפש להחמיר ודוק: (סעיף הנ"ל ש"ע) מיהו אם עברה ובישול וכו' מותר לאכלו.

פשוט לשון זה נדאי מורה שסובב על מה דמסיים אבל אחר אכילה וכו' דהוי הערה מיהו אם עברה וכו' דהיינו שעברה ובישול בהערה זו של אחר אכילה מותר וכן מבוארת דעתו בב"י שכתב וכן דעת הריב"ש בתשו' וכתב דמ"מ אם עבר ובישול אחר אכילה בהערמת אכילת פזית אין לו דין מערים לאסור עליו התבשיל אלא דין מבשיל במזיד או בשוגג יש לו דשרי וכן פי' המ"א להש"ע אבל הפר"ח פי' הש"ע פי' אפילו במזיד וכו' אבל לא בהערה והיינו מפני שבאמת יפה כתב שא"י לפרש דברי הריב"ש בזה שאם בשעת שחיטה הי' דעתו להערים ולאכול ממנו פזית הרי משעת שחיטה נאסר הבשר ואסורה באכילה.

והדין עמו פי' צ"ע פי' מה שהוציא הב"י ממנו לדינא אי אפשר להכניס בלשונו וכן הא"ר העתיק לשון הריב"ש זה והוציא ממנו לכתוב מבואר מזה דכל שפונתו לאכול מעט ולא אכל נמי אינו אוסר.

ואיני יודע שום רמז ראי' מדברי ריב"ש אלו ומכ"ש שאינו מבואר והראי' מט"ז שמביא ליתא פי' לא כתב הכי אלא הכי שבהיתר בישל בלא הערה ומזינא הכי דבישול מאכלים שונים על דעת לאכול מפולם ושוב נמלך ולא אכל מאחד פלום והותרו דפשיטא דשרי אבל הכי שבישול אף בהערמת אכילה והאכילה גופה היא ללא צורך אליו דעיקר התירו משום דהוי הערה שאינה נפרת פשיטא לדעתי שאם לא אכל דהוי הערה הנפרת ואסור ואין דומה כלל לראי' הט"ז מאכילת מסופנת דשם שרו החכמים כל שיש לו שעות לאכול אעפ"י שאינו אוכל מפני שמ"מ כל שיש לו שעות הברירה בידו לאכול ומפני הפסד ממון התירו משא"כ ה"א עיקר ההיתר בהערה שאינה נפרת וצריכה האכילה.

ומכ"ש בגונא דהש"ע שהתיר בדיעבד אפילו אחר האכילה ודאי דכל דלא אכל היא הערה האסורה וזה ברור דלא כהא"ר אלא פדכתב המ"א: סימן תקד עיין ט"ז סק"א ומ"ש לתרץ קוש' הר"ן הם דברים מותמים דכיון דלהרי"ף יש הבדל מעיקר דין בין תבלין למלח לענין שנוי דהט"י פשיטא דטעמא בעי ויש נ"מ בין הטעמים ומ"ש שהר"ן לא כתב דבריו לתירוץ אלא לפלוגתא מדכתב לשון אבל לא עיין בהר"ן גופה שכתב אבל נגד מה דלא נראה לו תירוץ הרמב"ן עיין וקל: סימן תקו בהמה שהיא עומדת

לאכילה זה ע"פ הסמ"ג והר"ן אבל הטור אינו מחלק בזה וסתם וכתב קדירה שיש בה אוכלים מותר לחלוב בהמה לתוכה להרי"ף.

ומשמע מתוך תשו"ש שש"ש שש"ש א' פ"ק דביצה וכן בספר תשו' שלו סי' ע"ה דטעם הטור משום דס"ל דבין מוקצה ונולד שרי בי"ט כר"ש וזה אינו שרי בסי' תצ"ה לא הכריע הטור פלל בפלוגתא זו ותו הרי הטור כתב מותר להרי"ף ונהרי הרי"ף פוסק להדיא בי"ט אפילו מוקצה לאיסור כר"י לכן העיקר דנדאי סתימת הרי"ף מורה להיתר אפי' בבהמה העומדת לחלוב וטעמו הוא פדביאר הרמב"ן פ' חביות דטעמא דהרי"ף במה דמחלק בין י"ט לשבת לענין החלב ולא לענין האשכול הוא מטעם התוס' דהאשכול ראוי לאכילה בשבת משא"כ העז והגי כבורר אךל מתוך פסולת וכתב תו אבל לפי רב אלפס ורבינו חננאל דמקמו לה בי"ט פיון דאנכל הוא פל לתקוני אנכל בי"ט שרי הואיל וא"א לעשותו מעי"ט ואע"פ שאין דישה בעלמא מותרת בי"ט בזו התירו וכו' והאי נמי אם חלב אותן מבעי"ט למחר מחמיץ ונתקלקלה לגמרי וכו' וקשה לפ"ר מה צריך לכל דברים אלו הא בי"ט פיון דהבהמה גופה שרי הני ממש פסוחט אשכול דמותר אפילו בשבת א"ו משום דמפרש נמי סתימת הרי"ף דאפילו בבהמה העומדת לחלוב נמי מתיר לחלוב לתוך קדירה והוקשה לו נהי דלהרי"ף הא מוקצה אסור בי"ט ובנדאי ההכרח לבא לדעתו לשטת בעל המאור דנהי דבהמה מוקצה אין על החלב מוקצה פיון דדעתו עלוני' מ"מ קשה לו הא להרי"ף הבהמה גופה העומדת לחלוב עכ"פ אסור באכילה בי"ט מטעם מוקצה.

וא"כ הדר וליחשוב החלב בורר אנכל מתוך פסולת ולאסור אפילו לקדירה כמו בשבת ומכרח לבא מטעמו דמלאכת אנכל נפש בי"ט שרי וזה ברור והכי מבואר תשובת הרי"ף שםביא שם הרמב"ן להדיא ודוק: כתב המ"א ומ"ש הלבוש דאין מוקצה ונולד בשל גוי ליתא דנולד אסור בשל גוי כמו ביצה (וחלב) צ"ל ומחנבר כמ"ש סי' תקי"ג ותקי"ז ואחריו החזיק הא"ר וגם הפר"ח.

ואני א"י מנ"ל ליפלוג על הלבוש לא מיבעי' לדעת הפל בו שבסי' ש"י בהג"ה דאפילו מוקצה דגרוגרות וצמוקים דמודה בי' ר"ש אינו בשל גוי מכ"ש נולד דלר"ש שרי אפילו בשל ישראל דשרי בשל גוי לכ"ע אלא אפילו למה שהעלתי שם דהש"ע לא סבור פנותי בגרוגרות וצמוקים היינו משום דמה דלא חזי אף הגוי מקצהו אבל נולד דאין איסורו אלא מחמת מוקצה חמור דלא הוכן לו ומפיון שבשל גוי אין צריך הכן פדאיתא בהירושלמי מה"ת לן לפלוגי והראיה דמייתו מתקי"ג דהיינו הנאמר שם דאסור ליקח בצים מהם מספק שנוולדו בי"ט א"י מה ענין זה לזה שם האיסור משום י"ט דעלמא גזרינו אטו י"ט אחר שבת דאסור משום הקנה ופשיטא אין חילוק בין ישראל לגוי ואפילו למ"ד משום משקים שזבו או פירות הנושרים אין ענין פלל הנאסר משום גזירה להנאסר משום דלא הוכן ע"י שהוא נולד וכן הראיה מסימן תקי"ז דאסור ליקח מהם דבר שבמינו מחנבר או שמחנבר צידה ג"כ אין ענין לנולד דבמוקצה דמחנבר בפי' כתב רש"י דף כ"ה ולא תחלוק במחנבר בין שלו לשל גוי וה"ה מחנבר צידה דמחנבר וצידה דין אחד להם וצ"ע: כתב המ"א בהמה שהוא עומדת לאכילה אבל עומדת לגדל או לחלוב הני לה מוקצה ואסור בכל ענין ולמאן דשרי מוקצה הפל שרי דאי בעי שחט לה ואוכל הפל

והא"ר פתב הרי היא מוקצה כו' פ"י נולד מן המוקצה וא"כ אף לי"א בס"י תצ"ה דמוקצה
מותר אסור בזה נולד הוא ודלא כמ"א: ולפ"ר הא יפה דיבר המ"א דמכח דאי בעי שחט
לה ואכל הפל הוי ליה אוקל דאיפרת שהרי משקה הבא לאוכל הוא וכבר מקשה הסוגי'
ריש ביצה אי בתרנגולת העומדת לאכילה מ"ט דב"ה אוקלא דאיפרת הוא מההוא טעמא
גופא דאי בעי וכו' כדאימתא שם בתו' וה"ה ל"מ"ד מוקצה בי"ט שרי דאי בעי אוקל הפרה
הרי החלב אוקלא דאיפרת הוא אבל זה אינו דא"כ מה קאמר שם הסוגיא על מה דמקשה
ודילמא ב"ש לית ליה מוקצה קס"ד מאן דשרי מוקצה בנולד אסור הא אי שרי מוקצה
שוב הנולד אוקלא דאיפרת הוא וע"כ לבא למה שדחק המהרש"א וכל המפרשים דלא
מקרי אוקלא דאיפרת אלא היוצא מדבר העומד לאכילה אבל היוצא מדבר העומד
לחליבה ולגדל דמ"מ איהו אקצהו מדעתו אלא דשרי מ"מ על היוצא ממנו שם נולד וא"כ
הדר שפיר דן הא"ר אף מ"מ הנה אפשר ליישב המ"א דהנה שם מקשו תוס' א"ף ס"ד
דאפילו מאן דשרי מוקצה נולד אסור הא ר"ש דשרי במוקצה שרי בנולד כדאמרינו
דר"ש מתיר להסיק בשברי פלים וי"ל דלא דמי דהאי נולד דהכא הוי נולד טפי שמתחילה
לא הי' בעולם אבל התם הפלי הנה בעולם רק שנשבר וכן משמע נמי בעירובין מיא
בעיבא מבלע בליעי ופריה כ"ש דהוי נולד ואסור ומאי פריה ודילמא ההוא כר"ש דהא
ר"ש מתיר בנולד א"ו היינו טעמא כדפרשתי דכיון דבליעי לא הנה פלל בעולם ואפילו
ר"ש מודה דההוא נולד אסור והקשה בספר פורת יוסף דא"כ למה דמסיק ר"נ דלעולם
בתרנגולת העומד לגדל ומאן דל"ל מוקצה ל"ל נולד הרי חזינו דאפילו נולד בזה דלא
הנה בעולם לא ס"ל מאן דל"ל מוקצה והדר קשה מה מקשה בעירובין דילמא ר"ש היא
והוא קושני' עצומה ובעל הספר דחק מאוד ואולם אין זה אלא לפי המהרש"ל שביא
המהרש"א שם ולהכי כתב נמי המהרש"א ובעירובין וכו' אבל המ"א אפשר מפרש דנדאי
ר"נ להאמת נמי ס"ל דמודה ר"ש בנולד דלא הנה בעולם ומאי דאמר ר"נ דל"ל מוקצה
לית ליה נולד ר"ל נולד בזה הנולד מן המוקצה ומטעם דכיון דשרי לאכול המוקצה הוי
הביצה אוקלא דאיפרת ולא כס"ד דמקשה דאף זה מ"מ שם נולד עליו: נמצא אף למה
דקי"ל דנולד אסור בשבת וי"ט מ"מ הנולד מן בהמה מוקצה למאן דשרי מוקצה בי"ט
שפיר דשרי מטעם שכתב דאי בעי אכל בולה והוי אוקלא דאיפרת ואין להקשות דא"כ
מה מקשה הסוגי' בשבת דף מ"ה ע"ב כדמשני הכא במאי עסקינן בדאית בה ביצה והאמר
ר"נ דלית לי' מוקצה ל"ל נולד ת"ל דבשבת דהתרנגולת אסור לשוחטו והוי מוקצה
מחמת אסור הא בזה לפי הנ"ל מודה ר"נ דאף לר"ש דל"ל מוקצה ונולד מ"מ בנולד
בזה דלא הנה בעולם אף ר"ש מודה וטעם אוקלא דאיפרת הא ליתא שהרי בשבת
התרנגולת מוקצה מחמת אסור שחיטה והוי שפיר נולד גמור מן המוקצה ולא הנה
בעולם פלל דמודה ר"ש די"ל הא כבר עמד הר"ן שם בביצה להקשות תחילת הסוגי'
מקשה אי בתרנגולת העומדת לגדל בצים מ"ט דב"ש מוקצה הוא ולבסוף מקשה שבת
דעלמא תשתרי ת"ל דבשבת פיון שהתרנגולת מוקצה אף הביצה מוקצה ות"י דדוקא
בתרנגולת העומדת לגדל בצים דיצא התרנגולת מתורת אוקל שפיר הביצה שם נולד
גמור עליו משא"כ בעומד לאכילה דגוף הביצה אוקלא דאיפרת הוא וליכא עליו שם
נולד פלל והמוקצה מחמת אסור שחיטה אינו מפקיע שם אוקל מהתרנגולת וכיון

דדעתיגה עלוני' הספרנגולת לכד הוא דחל עליו השם מוקצה אכל הביצה מעולם לא נאסר מחמת מוקצה זה.

וא"כ שפיר קנשית הגמרא האמר ר"נ דמאן דל"ל מוקצה מחמת דעומד ללידה והספרנגולת שרי בי"ט ל"ל נולד ומטעם דאוכלא דאיפרת הוא ואי משום המוקצה דמחמת איסור שחיטה בשבת הא זה אינו מזיק להביצה ולא חל עליו שם מוקצה זה אכל באמת זה דחוק ולא אגיל שפיר ובל"ז דברי המ"א ליתניהו מפח הסמ"ג דפוסק להדיא סוף הלכות י"ט דמוקצה שרי ומ"מ בהלכות שבת דף י"ב ע"ב מקפיד אפילו בי"ט ואפילו לקדירה שיש בה אוכלין דצריה דוקא עז העומדת לאכילה והיינו ע"כ פדדחוק המהרש"ל דאפילו בהמה עצמה מותרת מ"מ פניו דעומדת לחלוב יצאה מתורת אנוכל ועל היוצא שם נולד ומ"ש המ"א שפן משמע מהר"ן ע"ש כי לא מידי וא"כ מ"ש המ"א בפסקו ואם אינה עומדת לאכילה וחולב לתוף אוכלין תליא בפלוגתא שפכת סי' תצ"ה ליתא.

תו כתב המ"א אם לקדירה שאין בה אוכלין אסור דהו"ל נולד וברמב"ן פ"ק חבית איתא נמי ומשום גזירה שפא יסחט כדאיתא ריש ביצה ועיין יש"ש פ"א סי' ב' וכן כתב הטור בסי' ש"ה והמשקין אסורים משום משקין שזבו הג"ה וגוי עיין בלבוש מדכתב תחלה טעם לחולב לקדירה רקנית שאסור אף משום נולד מסיים וגוי שחולב בהמה שלו בי"ט וישאל רואהו מותר לאוכלה שאין שייך מוקצה ונולד בדבר של גוי משמע מיניה דאפילו בחולב לקדירה רקנית שרי' וזה ליתא אפילו להג"ל דדינו נכון דבשל גוי אף נולד שרי' מ"מ בזה אסור מטעם הרמב"ן הג"ל שהוא בכלל משקים שזבו ואסור נמי משום גזירה שפא יסחט וכדאיתא ביש"ש הג"ל ובמה שאסרו משום גזירה ודאי אין הבדל בין של ישראל לשל גוי ולכן אף דסתימות לשון הרמ"א משמע נמי פהלבוש מ"מ לענ"ד לא קאי כי אם על היתר בהמה העומדת לחלוב ובחולב לקדירה שיש בה אוכלין וכדאבאר לתשובת הרשב"א שבב"י שפמנו נפקו דברי הרמ"א פי הגה המ"א סק"ג כתב על דברי הב"י דהרשב"א לטעמיה וצ"ע דמה ענין זה להרמב"ן ופירש אלא מיירי בעומדת לאכילה א"נ וכו' ולכן כתב הרשב"א אעפ"י שהגוי חלבו לקדירה שאין בה אוכלין שרי דלא מקרי נולד שישאל עצמו הנה מותר לחלוב אותה לקדירה שיש בה אוכלין וא"י א"י ס"ד דאיירי בקדירה שאין בה אוכלין ובפרה העומדת לאכילה חדא דא"כ נהי דאיהו משמיט מטעם זה בהעמקת לשון הרשב"א מלת אפשר מ"מ הא בהב"י איתא שהרי מוכן הוא שאפילו ישראל אפשר מותר לחלוב אותו לתוף הקדירה שיש בה אנוכל ואם בעומדת לאכילה איירי מה זה לשון אפשר הא אין לה ודאי יותר מזה.

ובזה הנה אפשר לדחוק שפכת לשון אפשר מפני דעת רבינו חננאל אכל גם זה אינו שהרי פ"ק חבית מחליט וכתב שהיא ראיה שאין עלי' תשובה ע"ש ותו אם לקדירה שאין בה אוכלים על טעמו ראוי לומר מה ענין זה לזה שפקב אע"פ שהגוי חולב לקדירה שאין בה אוכלין שרי דלא מקרי נולד שהישאל עצמו וכו' ומה זה נתינת טעם דלא מקרי נולד אם יחלוב לקדירה שאין בה אוכלין שאין לה נולד גדול מזה דמעיקרא אנוכל והשתא משקה מה שישאל מותר לחלוב לקדירה שיש בה אוכלים שאז לא הוי נולד אלא אוכלא דאפרת ואף להא"נ שפכת דבכהמת גוי איירי הא כבר כתבתי דבלא טעמא דנולד אסור מטעם גזירת משקין שזבו דגזרינו נמי שפא יסחט ותו נלענ"ד דאף דבהגהות

הרא"ש נאמר טעם האיסור לקדושה רקנית משום נולד אין צורך לטעמים אלו אלא באופן דאיירי שם לפני זה בנחלב ממילא דומיא דהכא אם גוי חולב לקדושה רקנית לצורך עצמו וישראל רואה ממילא שאז אין איסורו אלא מטעם משקין שזבו אבל אם גוי חולב לצורך ישראל דומיא דמשמע שנשאל הרשב"א לענ"ד בלא זה אסור שהרי בגמרא לא איירי כלל מאיסור והיתר החלב אלא מאיסור והיתר מלאכת החליבה דלקדושה שרי ולקערה אסור ובהרמב"ם פ"ח מה שבת ה"ו איתא והחולב לתוך האנכל פטור ואינו חייב עד שיחלוט לתוך הכלי הרי שבחולב לקערה בשבת חייב משום אב מלאכה דדש אם כן בי"ט עכ"פ אסור המלאכה מטעם זה אי למ"ד ד"ת ואי למ"ד מדרבנן.

וברי"ף בהתשו' שבבעל המאור פ' חבית פתב וחולב לתוך הקערה דמלאכת משקין הוא לא הותרה בי"ט וא"כ כשחולב גוי בשביל ישראל אף בי"ט הרי עשה מלאכה בשביל ישראל ופשיטא שאסורה עכ"פ למי שנחלב בשבילו דהא לא גרע מגוי המביא מחוץ לתחום בשביל ישראל ועיין בב"י סימן רע"ו דברי הר"ן שם: הו אמת שראיתי ביש"ש ריש ביצה בהתשו' והוא נמי בתשובותיו סי' ע"ה פתב ולא אמרו בפרק חבית וכו' אלא שהחולב הוא ישראל ואסור למיעבד משקה בי"ט וכו' אבל גוף החלב משמע שאין בה שום צד איסור אבל דבריו תמוהים דכיון שישראל חלב באיסור למה פתב שאין בה שום צד איסור מ"מ הוא איבעי' בגמרא עבר ואפה מהו ונהי דהרשב"א בתשו' שבב"י סוף סי' תק"ג פוסק כמסקנת הגמרא ביצה י"ז ע"ב איסור שבת שאני מ"מ לא הנה לו לכתוב שאין בה שום צד איסור דהא למ"ד מלאכות אלו בי"ט דאורייתא שבת וי"ט שונים כדאיתא ברש"י הנ"ל להדיא וביותר תימא מה שפתב שם נמי ולפי זה שרי ההוא חלב שחלבה הגוי אף בשבת שהרי לא איתעביד בה שום איסור וא"י מה קאמר לא מבעי' בשבת שהגוי עשה מלאכה גמורה שישראל חייב חטאת בשביל ישראל דאסור אלא אפילו בי"ט ואפילו למ"ד דמלאכות אלו ביום טוב דרבנן הא ע"כ לומר דמה שפסק הרשב"א הנ"ל אינו אלא בישראל העושה במועד מלאכה דרבנן שהותר מדאורייתא ע"י הואיל אבל בגוי העושה גרע דאיכא למגזר שלא יאמר לעשות דאל"ה למה נאסר בי"ט הבא מחוץ לתחום למי שבא בשבילו למה דקי"ל תחומין דרבנן ואי משום הטעם שיהיב שהרי שרי לומר לגוי לחלוב בהמה בשבת משום צער ב"ח זה יותר פלא וכי משום דבשביל צער ב"ח הותר השבות דאמירה להגוי לעשות מלאכה משום זה כשהגוי חולב למשקה ולא משום צער ב"ח נמי מותר ומי לא איירי היכי שפכר נחלבה בהמה זו היום ששוב אין החלב מצערה הרי נעשה מלאכת איסור בשביל ישראל והמהרי"ל שמביא בתר הכי לא פתב סברה זו אלא דמש"ה לא אסיח דעתו מן החלב עיין וק"ל וא"כ לענ"ד לא ס"ד שהרשב"א יתיר לקדושה רקנית והנה הפר"ח אף הוא פירש לתשו' הרשב"א ומביא בהקדמה דברי הסמ"ק ופירשו שטעמו משום דס"ל דאין צריך הכן בדגוי לכן לאכלו שהוא דבר שהנה יכול הישראל לעשותו שהרי חולב אדם עז לתוך הקדושה ש"ד אבל אם אנו מתירין לו לשותו פנין שאינו רשאי לחלוב לתוך הקערה יש לחוש שיאמר לגוי לחלוב ולפיכך אסור לו לשותו והוא לענ"ד פי' זר דכיון שנעשה פעם משקה בהקערה ואסורה משום משקין שזבו ומשום שנעשה בהמלאכה איסור אם בשביל ישראל נעשה מה בכך שהדר ואכלו וכי דבר שנאסר פעם חזר והותר לאכילה ודברי

הסמ"ק פשוטים מדכתב תחילה ואי אית בקערה בישולא ש"ד ויש סומכין לעשות פן ע"י פירורין אבל אין רוח חכמים נוחה הימנו והיגנו משום דמסופק אם הפירורין חשובים למיחשב החלב למשקה הבא לאוכל אם לאו ועשה איסור ע"ז פתב אף אם הגוי עשה פן שחלב לתוך פירורין מותר הישראל לאכלו דאז הוכיח סופו על תחילתו שהיה באמת משקה הבא לאוכל דכאן דמי אבל לשותו איסור משום דאז הוכיח סופו על תחילתו איפכא שלא היה אלא הערמה ואסור וזה ברור לענ"ד: ועפ"י פירושו זה פי' להתשו' רשב"א נמי דמתיר אף לשותות וכנראה מפירושו מפני שהגוי לא בשביל ישראל חלבו.

(ולענ"ד המשמעות בשביל ישראל) ואין בה אלא איסור נולד ומחלק בין נולד דביצה לנולד דמשקה בסברות מה שלדעתי לא עלה בדעת הרשב"א ולא משמע כלל מתוך לשונו להכי לענ"ד משמעות פי' הב"י שהרשב"א איירי בחלב לתוך אוכלין אלא שהבהמה היתה עומדת לחליבה היא עיקר אלא שדבריו נולד צריכים ביאור תחילה פתב בשם הר"ן דלא שרי אלא בעז העומדת לאכילה ושוב פתב ואעפ"י שבפרק חבית וכו' דמשמע מיניה דלדבריו שבפרק חבית מתיר אפילו בעומדת לחלוב והמענין בר"ן ריש ביצה יראה דהר"ן גופיה ג"כ מחלק דבעומדת לאכילה אפילו בשבת שרי ובעומדת לחלוב אפילו בי"ט אוסר ואם פן ממילא מה שכתב על תשו' הרשב"א דלטעמי' אזיל שמסכים עם הרמב"ן נמי לא אזיל שהרי הרמב"ן ע"כ בעומדת לאכילה הוא דהתיר מפח הוכחת קוש' הר"ן ריש ביצה מדמקשה אי בעומדת לגדל מ"ט דב"ש אלא אינו בא אלא לסלק המוקצה דמחמת איסור שחיטה ולא האיסור דמוקצה מחמת שעומדת לחלוב אבל כד מעניינין דברי הרב"י נכונים שהרי איתא בב"י בשם י"א שבכלבו דעומדת לחלבה אינו מזיק אם לא לגבן וכן בתרנגולת לאפרוחים דוקא וכן דעת הר"ן ואף שהיש"ש פתב שאין זה אלא דברי נביאות כבר כתב הט"ז דלשון דלגדל בצים הכי דייק: והפר"ח מקשה דהא סתם אמרינן עז לחלבה ותרנגולת לביצתה מחלוקת ר"י ור"ש והם דברים מותרים משם דאירי לענין לשחוט בהמה או התרנגולת פשיטא דהמה מוקצים ואדרבה משם ראיה לדיוק הט"ז מדשם לא נאמר לגדל עינין וק"ל אלא דתו הקשה מדאמרינן לא נשחטה הוברר דלגדל בצים עומדת ואיך הוברר דילמא רוצה לקיימה לגדל בצים לאכילה ואמת שקוש' זו נמי הקשו הח"ר שפת דף קכ"א אבל הא חזינן הבעה"מ לא חש לקוש' זו שהרי פי' דר"נ לא מיחשב הביצה נולד אלא בלגדל אפרוחים ונמי קשה א"כ מה מקשה הסוגיא אי בתרנגולת העומדת לאכילה מ"ט דב"ה אונקלא דאיפרת הוא ופירושו התוס' משום דאי בעי שחט ואכל מה שבגוה ומשמע הא אי לא שייך לומר אי בעי וכו' לא הוי קשיא ליה מ"ט דב"ה ולימא דאירי בלגדל בצים לאכילה דהתרנגולת מוקצה ולא שייך אי בעי וכו' וב"ה ס"ל דהואיל דהתרנגולת מוקצה הביצה נגרר אחריו אף דדעתיה עלוני' א"ו דסובר דהגמרא פשיטא לה דלא שכיח לגדל תרנגולת לבצים לאכילה מדיצא שכו' בהפסידו אלא סתמא או שעומד התרנגולת עצמה לאכילה או לגדל אפרוחים וממילא ה"ה דמיחשב קוש' הפר"ח והנה הבעה"מ הוכיח זה מדחזינן בשבת דעז לחלבה הוי מוקצה לר"י ובפרק חביות מוכח דאף דהעז מוקצה מחמת איסור שחיטה מ"מ אין החלב מוקצה ה"ה תרנגולת אף שעומדת לבצים אין הבצים מוקצים משום דדעתיה עלוני' וידוע לשטת הר"ן שם אין זו ראי' של כלום דאיסור מוקצה דשבת לא חל כלל על הביצה ואיסור מוקצה דעומד לבצים או לחלב עושה אותו יוצא מתורת מאכל

והגוי הביצה נולד גמור בע"כ וכדבבאר א"ו דלא סבר קלל פחילוקו וכן הרמב"ן פחילוקו
כתב להדיא דמשום הקצאה דלא דחי בידים פשעבר ממילא הותר והוסיף לו הרשב"א
בפרק חביות ביאר היכי דדעתו עלוני' והיא ממש סברת בעל המאור הרי דנמי לא ס"ל
סברת הר"ן דבעינו שהביצה לא נאסר מעולם אלא אף דנאסר כשהי' במעי התרנגולת
כשפא לעולם ודעתו עלוני' ולא הי' האיסור ע"י דחני' הותר ממילא ובנדאי אין חילוק אם
נאסר בלא דחי' ע"י איסור שחיטה בשבת לבין הנאסר ממילא בלא דחני' ע"י שעומדת
לחלוב או לבצים ואי משום קושני' הר"ן מה מקשה מ"ט דב"ש ע"כ דמפרש נמי כהמ"א
דהיינו בעומדת לאפרוחים: וזה נראה מדשמת לבעהמ"א ש"מ דאודי לו בזה ועיין
ביש"ש הג"ל תמצא נמי מבואר שהבין הכי בהתשו' דלרמב"ן כמו דבשבת שרי ה"ה
בעומד לחליבה ע"ש ודוק והיינו שמשנים הר"ן ריש ביצה ויש להרמב"ן דרוך אחר ולפ"ז
שפיר כתב הב"י דלדבריו בפרק חביות בשם הרמב"ן אף בעומדת לחלב שרי אלא דכתב
דבביצה דבריו עיקר והנה הרשב"א אף שפחידושיו מסכים בפרק חביות עם הרמב"ן
מ"מ כבר פתבתי שפדף קכ"א דוחה דברי בעה"מ מפח קושני' הפר"ח וכן בספר עה"ק
מחמיר למעשה וכתב והורו הגאונים שלא נאמרו דברים אלו אלא ביום טוב אבל בשבת
אפילו חולב לתוך האוכל אסור מפני שפא מעז ויש איסור לשוחטה והרי הוא נולד מן
המקצה ומקצת מגדולי הראשונים ואחרונים הורו בשבת להתיר כ"ט ואף על פי
שנראין דבריהם שומעין לראשונים להחמיר הלכה למעשה ומפל מקום ביום טוב מותר
לאוכלן בד"א בעז העומדת לאכילה אבל העומדת לחלבה אסור אפי' בי"ט משום נולד
מן המקצה וא"כ שפיר פירשו הב"י ואיירי שהגוי חלב בהמה שלו לקדירה שיש בה
אוכלין אלא שהיתה עומדת לחלב ולאכול החלב ולא לגבן וכ' השואל אפשר שהוא מותר
לאכילה והשיב פדין אמרת כלומר דלא נעשית בה איסור מלאכה כיון שנהחלבה לאוכלין
והחלב אינה מוקצה כלומר אף לשטת המחמירין פנ"ל שהרי מוכן הוא מפני שהוא של
גוי שאפילו ישאל אפשר שהוא מותר דהיינו גדולי ראשונים הג"ל והוא שיטת הרמב"ן
דהיינו דכתב הב"י דלטעמי' אזיל ר"ל במה שכתב שאפשר אפי' ישאל וכו' וא"כ דכוננת
הרמ"א במ"ש גוי החולב יש להקל אינו אלא לתוך אוכלין רק שהבהמה עומדת לחלוב
ומ"מ פתב ונהגו בו איסור א"כ מה שכתב המ"א בפסקו ובבהמת גוי אפי' אינה עומדת
לאכילה מותר וכו' ליתא אלא דע"ז כתב הרמ"א שנהגו איסור: סימן תקו סעי' ב' ונפל
בו כו' מותר אף בלא שינוי.

הג"א וי"א כו' אבל יש מחמירין ואוסרין פתב המ"א דמיקחזי פבורר דהוי אב מלאכה
כמרקד אבל השונה פי' שרקדון פעם שני' אינו מרקד שהרי נראה שהכל יוצא ואין שם
סובין משמע שנותן זה לטעם בנפל בו צרור או קיסם שמותר לשנות בלא שינוי ולקחם
ביד יהא אסור וקשה מה בכך שהכל יוצא ואין פאן סובין הא הצרור וקיסם נשאר בהנפה
בשלקא רש"י שפי' הכי י"ל שכלפי שאמר התנא אין שונין דהיינו אף בלא נפל תוכו
כלפי זה דן במכ"ש דלקיחה ביד אסור דהא בשונין בלא נפל לתוכו נראה שהכל יוצא
ומ"מ אתה אוסר אבל שייספיק זה לטעם הבדל בין לקיחה ביד שייאסור ובין שונין היכי
דנפל לתוכו קשה לי מה יועיל שנהגו מדהכל יוצא ואין פאן סובין שזה הוא פעם שני'
הא מ"מ מרקד פדי שישאר הצרור וקיסם והרי זה גופה המלאכה ממש דאסרינו בסי'
תק"י לברור קטניות בנפה ומ"ש צרור בקמח מפסולת בקטניות וכ"ת משום דלא הי'

אֶפְשָׁר מֵעִי"ט קָשָׁה חָדָא דא"כ אף הִלְקִיחָהּ בְּיַד לִישְׁרֵי מַהְהוּא טַעְמָא (וְתוּ אִטּוּ מִי לָא אִיְרִי שְׁלֵקַח הַקְטָנִיּוֹת בִּי"ט מְחַנְנֵי הַמְפִּירוּ דְנָמִי לֹא הִי' אֶפְשָׁר מְאֵתְמוּל) וּמ"מ אֲסוּר וְאִיפְכָא תִימָא לִי לְמַה יַאֲסוּר לִיקַח בְּיַד הָא שְׁרֵי בְקַטְנִיּוֹת הַבְּרִירָה כְּדַרְפוּ לְבָרוּר הַפְּסוּלָת מִתּוּךְ אִנְכֵל אַף לֹא בְנִפְהָ וְלְמַה יַאֲסוּר הֵכָא הִלְקִיחָהּ בְּיַד.

לְהִכִּי הִנְלַעַנ"ד עֵינְךָ פִּי הַפֵּל בּוּ בְהֶרְאָב"ד וְהִיָּנוּ ע"פ הַגִּיְרָסָא בְּהַש"ס שֶׁהוּא בִּפְר"ח (וְלֹא מְצֵאתִי עַד הֵנָּה בְּשׁוּם סֵפֶר זוּלָתוֹ אֶפְשָׁר הִיא בַעַה"ק שְׂאִינוּ בְּיָדֵי) כִּי בל"ז פִּי הַה"מ בִּמְח"כ אֵין הִלְשׁוֹן סִנְבְּלוּ וְהִכִּי הוּא הַגִּיְרָסָא שֶׁהִתְנַא תְּנִי קַמֵּיה דְרַבִּינָא וְשׁוֹיִן שְׂאֵם נִפְל לְתוֹכּוֹ צְרוּר אוֹ קִיסָם שְׂשׁוֹנִין וְא"ל רַבִּינָא כ"ש דְאֲסוּר וְכַתּוּב הַפְּר"ח פִּי לְמ"ד אֵין שׁוֹנִין דְכִינֵן דְאֶפִּי הֶרְקָדָה שְׁנִי דְלֹא מְחַזִּי כְּמַרְקָד אֲסוּר כ"ש בְּנִפְל צְרוּר דְמְחַזִּי כְּבוֹרָר עכ"ל וְלְהִכִּי שְׁפִיר פּוֹסֵק הֶרְאָב"ד בְּהַפְּלוּגְמָא דְשׁוֹנִין כַּר' פּוֹפֵיִס וּרְב"ב מְדַבְּרִיתְהוּ דַּר' יוֹסֵף וְאֵם נִפְל לְתוֹכּוֹ פּוֹסֵק דְאֲסוּר מְדַדְּחָה רַבִּינָא הַגִּיְרָסָא דוֹשׁוֹיִן דְלִית לָהּ תְּקוּמָה ס"ל דְאֶפִּי לְמ"ד שׁוֹנִין נְהִי דְבִמְכ"ש אֵין לְלַמּוֹד הָאִיסוּר מ"מ מְסַתְּבִיר לוֹ לְאִיסוּר כְּמוֹ בְקַטְנִיּוֹת דְאֲסוּר בְּנִפְהָ וּבְלִקְיָחָהּ בְּיַד פְּשִׁיטָא דְמַתִּיר נְמִי כְמוֹ בְקַטְנִיּוֹת וְע"י שְׁיֻנּוֹי מַתִּיר אֶפִּי בְּנִפְל בְּתוֹכּוֹ נְמִי מְדַמְיוֹן קַטְנִיּוֹת בְּקִינּוֹן וְתַמְחֻזִּי וְלַעַנ"ד אַף דַּעַת הֶרִי"ף וְרַמְבַּ"ם לְהַתִּיר הִלְקִיחָהּ בְּיַד אַף לְגִיְרָסְתֵינּוּ וְעַפ"י פִּי הַב"י אַחַד.

וְלֹא הוֹצֵרְכּוּ לְהַשְׁמִיעַ הַהִיתָר כִּי גִלְמַד מְקַטְנִיּוֹת וְדוּק: סִימָן תְּקוּז סַע"א א' אוֹפִין בְּפּוֹרְנֵי הַמְרָדְכִי פ"ב דֵּינִיק מְנָה דְמָה דְהִלְכָה כְּרַשְׁבִּי"א דְמַמְלָא אֲשֶׁה תַנּוּר פֶּת מְפִנֵי שְׁפַת נְאֻפָה יָפָה אֵין חִילּוּק בֵּין תַנּוּרִים שְׁלָנוּ הַגְּדוּלִים לְתַנּוּרִים שְׁלָהֶם דְלֹא כְּפִסְק הַש"ע סַע"א ו' וְהִיש"ש פ"ב ס' ט"ו מְבִיאֵוּ וּפּוֹסֵק כְּנֻתֵי מְדַסְתְּמוּ הֶרִי"ף וְרַמְבַּ"ם וְאִינוּ מְבִיאַי כָּלֵל פֶּרש"י הֵכָא שְׁכַתְּבֵי אוֹפִין בְּפּוֹרְנֵי הֵם תַנּוּרִים גְּדוּלִים שְׁלָנוּ וְלֹא חִיּוּשֵׁינּוּ לְטִירְחָא אִם יֵשׁ לוֹ אוֹכְלִין הֶרְבֵּה דְלֹא סָגִי לִי בְתַנּוּר מְבֹאָר לְהַדְיָא מִינֵי כְּדֵהוּצִיאֵוּ הֶרִא"ש וְהַטּוּר מִינֵי דָאֵם אִינוּ צָרִיךְ לוֹ אֲסוּר וּמְשׁוּם דְבִפּוֹרְנֵי לֹא שְׁיִיךְ פֶּת נְאֻפָה יָפָה.

אַף נִשְׁמַע מְלִשׁוֹן רַש"י זֶה דְסַתְּם תַנּוּר הוּא תַנּוּרִים דְדָהוּ דְשְׁיִיךְ בְּם הַטַעַם דְפֶת נְאֻפָה יָפָה וּבְזֶה נִדְחָה נְמִי מ"ש הִיש"ש דְנִרְאָה מְקוּשָׁי' הַתּוֹס' דְלִית לָהּ חִילּוּק זֶה וְזֶה אִינוּ דַעַל סַתְּם אֵין אוֹפִין דְאוּסָר רַב חִסְדָא לְעִיסָה חֲצִי שְׁל גּוֹי לֹא שְׁיִיךְ לוֹמַר דְאִיְרִי דוּקָא בְּפּוֹרְנֵי וּק"ל: סַע"א ב' אַעפ"י וְכו' אֲכַל אִם נִפְל בְּשַׁבַּת אֲסוּר לְהַסִּיקֵן בִּי"ט שְׁל אַחֲרֵיו אֶפִּי וְכו' גּוֹף דִּין זֶה הוּצִיא הֶרִי"ף מְלִשׁוֹן ר' יוֹחָנָן מְדַאֲמַר וְאֵל תִּשְׁבְּנוּ בִּיצָה דְמִשְׁמַע וְדַאי לְרַב שְׂאוּסָר בִּיצָה ה"ה דְעַצִּים שְׁנִשְׁרוּ בְּשַׁבַּת שְׂאֲסוּרִים בִּי"ט אַף אֵלֵיבֵל' דְנִפְשֵׁי' הוּא דְמִנְכַרְח לְטַעְמוֹ וְכֵן מְסַקוּ תוֹס' בְּפֶרֶק בְּפֵל מְעַרְבִין דָּף מ' וְהַר"ר יַחֲיָאֵל הוֹסִיף לְבָאָר דְהַכְנָה זֶה הִיא דְאוּרִייתָא וְר"ל שְׂאִינוּ דוֹמָה לְבִיצָה שְׁנוּלָדָה בְּשַׁבַּת שְׂאֲסוּרָה בִּי"ט מְשׁוּם הַכְנָה וּבִינְיָר הֶר"ן שְׂאִין זֶה אֵלָא מְדַרְבְּנֵן דַּש"ה דְנִהִי דְהַלִּיזָה בְּשַׁבַּת שְׂאֲסוּרָה בִּי"ט מְשׁוּם הַכְנָה כְּדַכְתֵּב הֶרַמְבַּ"ן בְּהַשְׁיָגוֹ עַל רַבִּינוּ אֶפְרַיִם בְּלִשׁוֹן זֶה וְזֶה הַטַעַם נְמִי לְמַה דְאֲמָרוּ נוּלָדָה בְּזֶה אֲסוּר בְּזֶה מְשׁוּם דְרַבָּה שְׁהַלִּיזָה כְּמוֹ כֵן נִקְרָאת הַכְנָה שְׁמַחְמַת לִידְתָהּ אֲנוּ נִהְנִין בָּהּ מ"מ צָרִיךְ אֶתְהָ לִידַע שְׂאִין לִידָה דוֹמָה לְהַכְנַת גְּמַר שְׁהַכְנַת גְּמַר אֵינָה לְיוֹמָא אֵלָא לְמַחַר וְאֵין יוֹם קָדוּם מְכִין לְחַבְרֵיו ד"ת אֲבָל הַכְנַת לִידָה מְדִין תּוֹרָה הַכְנָה לְיוֹמָא הִיא וּמְוַתֶּרֶת הִיא בְּיוֹמָה דְשַׁבַּת מְכִינָה לְעַצְמָהּ וְכֵן י"ט וְאֵין צָרִיךְ לוֹמַר לְמַחַר בְּשַׁנֵּי שְׁמוֹתֶרֶת וְלְמַה אֲסוּרוֹ אוֹתָהּ מְדַבְּרִיהֶם מְפִנֵי שְׁפָכָר נְאֻסְרָה בְּיוֹמָה ר"ל מְשׁוּם גְּזִירָה דִּי"ט אַחַר שַׁבַּת

ונמצאת הכנתה ליום שני והוי לי י"ט מכין לשבת והינינו נמי מ"ש הר"ן בד"ה הקלפך
ביצה שנולדה בזה אסורה בזה ופירות נמי שנשרו בזה אסורים בזה דאע"ג דא"א שיהיו
אסורים מן התורה כפיצה ר"ל הנהו תרתי דינו ביצה ופירות א"א שיהיו אסורים מן
התורה כפיצה ר"ל כפיצה דמתילדה בי"ט אחר שבת שנה לבד אסורה ד"ת דההכנה
דגמר לא הכין ליומו כלום אבל אלו השני דינו הא מה"ת הכינה ליומה וכל זה כפיצה
או פירות דמן התורה הכינה לנפשיהו ביומו משא"כ עצים שנשרו בשבת שאסורים
ביומיהו מדאורייתא ע"י איסור הסקה בשבת נמצא שלא הכינה נשירה זו מאומה ליומין
רק ליום שני שפיר הוי הכנה דאורייתא והמ"א תחילה כתב דאע"ג דלא הוי הכנה ממש
מ"מ הוי כעין דאורייתא וא"י טעמו שוב כתב ומ"מ משמע בר"ן דלא הוי הכנה דאורייתא
כגון דאילו הי' לו חולה הי' רשאי לבשל באלו העצים א"כ שבת הכינה לעצמו.

ולענ"ד דבריו אינם דא"כ פירות הנושרים למה אסר הר"ן עכ"פ מדרבנן נימא דהוי
דומיא דעגל הנולד בשבת שמותר בי"ט להיש חולקים אפילו מדרבנן מטעם זה דאילו
הוי לי חולה א"ו דנה אינו דמה יועיל לבריא שיהי' ההכנה לו ע"י החולה ומדע שיהי'
הר"ן פתב ואף בעגל וכו' דכיון דבשבת עצמו אסור משום מוקצה מחמת איסור והוא
תימא מה צריך למוקצה פשיטא שאסור בלא שחיטה א"ו משום דהי' נקרא הכנה לעצמו
אם יחלה אדם בבירור אלא דנה לא מהני לבריא משום דמ"מ אסור להו משום מוקצה
רק הי"ח ס"ל דחשוב הכנה משום דאילו אית לי חולה מבע"י תוך ביתו] אלא שבעגל
הנולד טעמייהו די"ח הואיל ואפילו להבריא הי' אפירות הכנה לבו ביום אילו הי' לו
חולה דשוחט לחולה מותר אף לבריא אבל פירות הנושרין נהי דנדאי מותרים להחולה
מ"מ להבריא שרוצה ליהנות מהן בי"ט לא הי' ההכנה דאחמול באפירות לו דאפילו הי'
לו חולה ומותרים להחולה הא להבריא אסורים ומכ"ש עצים שנשרו בשבת דאטו
משום דשרי לבשל בהו להחולה מותר נמי לבשל בהם להבריא ולא הי' באפירות
הכנה אליו במידי ומודה הר"ן אפילו להי"ח דהכנה זו ד"ת ומ"ש המ"א לעינין סי' תקי"ג
שם שפיר כתב לענין שחיטת העוף הנולד אבל הכא לא אזלו דבריו: וכל הנ"ל בשטת
הר"ן הוא דלא כמו שהבין היש"ש פ"א סי' ג' להסיב פונת הר"ן לת' שני דתוס'
ומהרא"ש הוכיח דתי' ראשון עיקר ומה מאוד יש לתמוה עליו מהרא"ש הוכיח דסי' א'
עיקר דלת' ב' לא הי' צריך לידחק גבי עגל ולא הביט שנה גופה יש להוכיח מהר"ן שם
שכתב ואף בעגל שנולד בשבת אפטר להחמיר ולאסרו בי"ט ולת' ב' דהלידה לא תקרי
הכנה פלל אלא דנולדה בשבת אסור בי"ט משום דאילו נולדה בי"ט הי' אסור משום
גזירה די"ט אחר שבת ונמצא דלידת שבת הכינה ליום שני א"כ עגל שנולד בשבת מה
הכנה איפא דהא אילו נולד בי"ט נמי שרי א"ו שגג בזה ומה יפה פחו שלא עמד בדעתו
בפרק אין צדין סי' ו' ע"ש וק"ל ואין להקשות לדעת הר"ר יחיאל דעצים אסורים משום
הכנה ד"ת א"כ מה הנצרך הרי"ף לבאר דטעם עצים הנושרים בי"ט אסורים משום נולד
ות"ל דאסורים משום גזירה די"ט אחר שבת דהא לדעת הר"ר יחיאל לא שייך לומר
דהוא גזירה לגזירה והיא קושי, היש מקשין שבמהרש"א שם והוכיח מזה דהרי"ף לומד
תי' ב' דתוס' ור"ל דלידה לא חשיבה הכנה וה"ה מכ"ש דהנשירה לא חשיבה הכנה אלא
דלהאמת דנשרו בי"ט אסורים אף בנשרו בשבת אסורים בי"ט משום דאילו לא נשרו
עד למחר היו אסורים וכתב ג"כ בשגיאה שקרוב לת' ב' דתוס' כתב הר"ן וליתא פנ"ל:

ואילו כן דהרי"ף יהי סובר תי' ב' דתוס' נדאי לא הי' שניף לומר דין הר"ר יחיאל דהכנה
זו ד"ת אסורה דהא עיקרה אינה אלא מפח איסור דרבנן דנשר ב"ט משום נולד אבל
באמת כל זה אינו וקנש' מהרש"א מעיקרא ל"ק דכבר פתבו הט"ז ומ"א בסי' תקי"ג
דאין שניף ליגזר אלא נולד ב"ט אטו נולד י"ט אחר שבת או נולד בשבת אטו נולד
בשבת אחר י"ט: אבל בעצים הנושרים אילו אין טעם לאיסור ב"ט מצד עצמו אלא אף
לגזור אטו נשרו ב"ט אחר שבת מה בכך הו' אינהו גופייהו שרו ולגזר נשרו ב"ט
דעלמא אטו נשרו בשבת וי"ט אחריו זה אין שייכות כלל לגזור נשירה די"ט אטו נשירה
דשבת ועיין תו' ס' תקי"ג: סעיף ד תנור וכו' אבל מותר להשפיק האש והאפר וכו' פנה
לשון הטור ודקדק הב"י דסובר דהרא"ש חולק על פי' רש"י בהסוג' נסובר דאין בגריפה
דשמעתין משום תיקון מנא ורק משום טלטול מוקצה וכן פתבו היש"ש וב"ח ותימא לי
א"כ דאין בגריפות תנור משום תיקון מנא מה ענינו לדדרש רב חסדא בפרק א"צ כ"ח
ע"ב דגריפות תנור ב"ט באנו למחלוקת ר"י ורבנן פדמבואר בתוס' שם דמקשו להכי
ומ"מ דבלא טעמא דמשום מפה בפטיש ת"ל דהוי אוסר משום מוקצה ר"ל דא"כ איך
דרש דלר"י שרי משום דמכשיר מכשירי אונקל נפש הו' מוקצה באונקל נפש גופי' אסור
ומוכרחים לשנויי דטלטול מוקצה התירו משום אונקל נפש וזה באמת לכ"ע שרי ואין
ענינו כלל לפלוגתא דר"י ורבנן ולילא משמעות הטור הי' אפשר לידיחק דמודה הרא"ש
לפי' רש"י בהמתני' ובברייתא דתני ר"ח בר יוסף וכדדאיק לישנ' ואם אי אפשר דלא
משמע כדפי' הרא"ש דאינו אלא ליפות הפת שלא יותרך אלא א"א לאפות כלל רק
העובדא דדביתהו דר"ח וכן מה דאמר רבא לשמע' הוא דמפרש דאיירי בגריפה שאין
בה אלא משום טלטול ולמשמעות ע"כ לומר דאף גריפה דשמעתין ואף דמתני' הוא
דאיירי רק בגריפה שאין בה אלא טלטול אבל הגריפה דדרש ר"ח איירי בגריפה אחרת
דיש בה משום תיקון מנא ואפשר בתנור חדש כדפי' רש"י תוס' וזה ע"כ נראה מהרא"ש
וטור ס' תק"ט שמביא תו' ההוא דדרש ר"ח אבל קשה לפ"ז על הש"ע שלא ביארו כלל
דינא דר"ח היכי שיש בהגריפה משום תיקון מנא: והנה היש"ש הכריע כפי' הרא"ש
מדקשיא לי' לפי' רש"י אמאי מפרש גמרא רישא דמתני' אין שוכרין חרס משום תקון
מנא ואינו מפרש נמי אין גורפין משום תיקון מנא ולדידי אין זה פדאי לדחות פרש"י
לפי' הגירסא שפפנינו בהגמרא דלא כבהרא"ש דלא ציין כלל על הרישא אלא סתם מה
טעמא וקאי על כלל האיסורין שבמשנה אף מפני שעל הכבא דאין גורפין נאמר מה
דאימר עלה חזר וציין אותה בפני עצמה וק"ל: סימן תקט (סוף הסימן) הג"ה ומותר
לטלטל המוקצה ועיין בהמ"א שיפה העלה דדוקא טלטול מוקצה הוא דהתירו הו' אכילת
מוקצה ואפילו שמוש מוקצה אסורו אפילו במקום אונקל נפש אף מה דדחק דתוס' בע"ז
שכתבו דמוקצה אינו אסור בהנאה אינו אלא בדיעבד זה ע"כ ליתא שהרי תוס' מתירים
ליקח מטעם זה פת מגוי ע"ש דהיינו לכתחילה ותו' הו' נקטו שם בפשיטות ומוקצה מותר
בהנאה פאילו ידוע מבלעדי קנש' דלשם ורק הוכיחו שם דלמה דמותר בהנאה לא שניף
יש שבח עצים וא"כ הו' צ"ע מנין להם זה דמוקצה מותר בהנאה וע"כ דזה פשיטא להו'
מראיות הרשב"א שהבאתי סי' שי"ח ע"ש ונהרי שם מוכח דאי משום הנאה לא הי' קשיא
לי' אף דלכתחילה מסיק בהפלים וידוע ששוב יתנה מן המוקצה א"ו דהנאת מוקצה אף
לכתחילה מותר היכי דהנאה באה לו ממילא ואף השמוש מוקצה אסרו מפני ההנאה

שְׁבָאָה ע"י השמוש יותר מבטלטול מוקצה: סימן תקי סעיף ב' אבל לא בטבלה ולא בנפה וכברה.

איתא בהה"מ הביאו הט"ז תוך סק"ג כתב הרשב"א כל שבשבת חייב אסור בי"ט ולמדו מדאסרו בנפה וכברה ומזה יצא לו שאסור לברור בי"ט כ"א לאכול מיד כמו בשבת וכבודו במקומו מונח שהרי ברירת פסולת מאוכל אפילו ביד חייב ובי"ט מותר ולא אסרו נפה וכברה אלא משום דמיקוץי כבורר לימים רבים ואי משום קושץ' הה"מ י"ל דהרשב"א באמת סובר פהטור בסי"ט דאף בשבת לאכול מיד מותר אפילו פסולת מאוכל ע"ש בב"י ודוק אלא הא ודאי קשיא הרי שימור שמרים בשבת ודאי חייב כמבואר דף קל"ד ואילו בי"ט לכ"ע שרי ליתן לתלוי כמבואר סעי' ד' ולהכי ע"כ לבא לדברי הט"ז ס"ק ה"ל דלא הרשב"א פלל זה אלא לגבי ברירת קטניות דאפשר מעי"ט משא"כ שימור עיין סק"ט במ"א אבל אין זה מספיק לגבי קושץ' הה"מ דא"כ למה מותר פסולת מתוך אוכל ומה שהט"ז כתב נמי דאף כל הפוסקים סוברים פהרשב"א אלא שפוסקים על הלכות שבת הם דברים מותרים שהרי ההיתר לברור פסולת מתוך אוכל מבואר בהגמרא ולהרשב"א מה בקו שהוא לאכול מיד הא בשבת כה"ג חייב וכמו שאסרו בנפה וכברה מטעם שבשבת חייב וברירות קטניות אפשר מעי"ט פן מהראוי לאסור פסולת מאוכל אפילו בידו ואפילו לאכול מיד א"ו אין דרוך ליישב הרשב"א אלא פנ"ל שסובר פהטור והחילוק שמוכרח שלא אמר דבריו אלא במה דאפשר מעי"ט מוכרח מפת קושץ' דשימור ועכ"ז הוא דחוק כדכתבתי סי' ש"ז סעי' ב' דמי לא אירי' שקנה הקטניות בי"ט דנמי לא הי' אפשר מעי"ט ומ"מ אסרו בנפה וכברה וצ"ע: סימן תקיא סעיף א' לעשות מדורה להתחמם כתב המ"א דמתוך שהותרה וכו' האמת שכו בהר"ן והובא בב"י אמנם בהרמב"ם פ"ב הלכה י"ו כתב רחיצה וסיכה הן בכלל אכילה ושת' שנאמר אף אשר יאכל לכל נפש לכל שצריך הגוף וכן בפ"י המשניות כתב אוסרים ב"ש שיבעיר אדם אש להתחמם בו לפי שעיקרה ממה שנאמר אף אשר יאכל לכל נפש אינו נכנס תחתיו הנאת הגוף מבחוץ וב"ה אומרים פי מאמר השם אף וכו' פלל הנאת הגוף פולם וכדעת הרמב"ם מוכח ממה דאיתא דף י"ב ע"ב דאומר ר' יוחנן דאי ב"ה פיון דאמרו מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ה"נ מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך ואילו לדעת הר"ן הא קשה למה לו ללמוד מהיקוש דהוצאה הא בהבערה גופי' מבואר דס"ל מתוך א"ו בהרמב"ם ועיין סי' תק"א סעי' ב' שם כתב הפר"ח דבאמת גם הר"ן שם הולך בשטת הרמב"ם אלא שלבסוף כתב ואפשר נמי דהר"ן לא פליג דידן' אדידן' משום דבפ"ק דכתובות גבי בעילה לכתחילה בי"ט מוכח דבהנאת הגוף נמי לא שרינו אלא במתוך (וא"י מה פעל בזה דלא ליפלג אדידן') ול"ק על הרמב"ם מזה דנדאי רב פפי לא בא עליה אלא במתוך ומשום דחשוב לי שלא לצורך אבל רב פפא משני לו עליה אמר קרא אף אשר יאכל לכל נפש דבר השונה לכל נפש ואף צורך לכל נפש מותר בלא מתוך והוא גופי' בכלל אוכל נפש: סעיף ב' אבל לא פל גופו עיין בזה בספרי קנין דעה סי' קצ"ה במה שציניתי שם לעיין בספר ס"ט סי' קצ"ז מה שכתבתי שם הנלענ"ד לדינא והנה שטת התוס' והרא"ש שרחיצת כל גופו הוא מדאורייתא אסור כדאיתא הטעם במ"א ולהכי אף בהחמו מעי"ט אסור כמו בשבת אבל הרמב"ם כתב משום גזירת מרחץ והיינו כדאיתא בהשטה מקובצת בשם

הריטב"א דגזרו בו משום מרחץ שיש כמה מלאכות אסורות והיא שטת הגאונים והרי"ף שמתירים מש"ה בהוחמו מעי"ט.

ויראה לי דע"כ הגאונים גורסים במס' שבת דף מ' בהברייתא דתניא פותני' דשמואל ואין צ"ל בחמין שהוחמו בשבת כדאיתא גירסא זו בהרי"ף (אבל היא תמוה ולא אפשר דמשמע דחמין שהוחמו בשבת מותרים ברחיצת פניו ידיו ורגליו וזה ליתא) דאילו לגירסתינו הנכונה ואצ"ל בחמין שהוחמו בי"ט קשה מה ואצ"ל דמה חומר הוא בחמין שהוחמו בי"ט מחמין שהוחמו מע"ש אידי ואידי אינו אלא משום גזירה וצ"ע: סימן תקיב סעיף א' הג"ה א' אבל לשלוח לביתו ע"י גוי שרי הג"ה ב' ומותר להרבות בשביל עבדו ושפחתו באותה קדירה שמבשל בה לעצמו אבל לשאר גוי בכל ענין אסור עיין ב"י וד"מ וט"ז סק"ה ומ"א והנה המ"א מבאר דברי ההגהות רמ"א ע"פ הד"מ דבעבדו ושפחתו שרי להרבות היינו אפילו א"א להתפייס בדבר אחר משום דחדא טירחא שרי אפילו בשביל גוי אבל לשאר גוי אסור משום שמא ירבה בקדירה אחרת משמע דשאר גוי זולת עבדו ושפחתו הוי כמו גוי דמזמנו ואיכא למיחש שמא ירבה בקדירה אחר וא"כ פשיטא דקשה מה שהקשה הט"ז דלמה התיר לשלוח ולא חילק דבהני' בדעתו אסור משום גזירה שמא ירבה בשבילו בקדירה אחר ואם נאמר דמחלק הרמ"א בין אם שולח לביתו דליכא למיחש לשמא ירבה בקדירה אחר לאם אוכל בביתו דאיכא שפיר למיחש פנ"ל וע"כ היינו אפילו באינו מזמנו דאי במזמנו כבר כתב הש"ע דאפילו לזמנו לאכול ממה שהכין לעצמו אסור ומכ"ש להרבות בשבילו ומה חידוש הרמ"א וא"כ גוי זה א"י מה טיבו דאם גוי שנושלח לו או שפא מאליו כבר התיר הב"י וכתב דלא חיישינן שמא ירבה בשבילו תו פתב המ"א לתירוץ קושני' הד"מ על הב"י שמקשה שפותר עצמו במה שמסיק דתירוץ הגמרא בעיסת הפלבים משום דאפשר לפייסנהו אינו מספיק דהא מ"מ הוי שלא לצורך אליו אלא דצריך נמי למסקנת הירושלמי דצירי באופן דשייך פת נאפה יפה וא"כ למה לי דאפשר לפייסנהו לא? הא אלא שלפלבים הא חולק על הא"ח וכתב דאף לצורך גוי באותה קדירה שרי לרבות ות"י המ"א ע"פ היש"ש דדוקא באפיות פת שכל פת ופת היא טירחא בפ"ע ואין בו אלא ההיתר דרשב"א משום פת נאפת יפה בזה צריך אפשר לפייס דבשביל גוי לא מהני ההוא התיירא רק לשל ישראל יותר מן הצריך לו מה שאין פן גבי קדירה שאין הטעם משום שנתבשל יפה אלא משום דחד טירחא הוא ולית ביה איסור פלל הכי נמי גבי גוי וכו' (עיין ביש"ש סי' כ"א וכ"ג) ומביא המ"א ראיה לזה ממה דאמר בגמרא ופליגא דריב"ל ועובדא דבני חילא הוי בתנור אחד א"כ משמע בהדיא דאסור עד פאן ונהי דמה שכתב דעובדא דבני חילא הוי בתנור אחד ובאופן דשייך פת נאפת יפה ודאי אמת דאל"כ פשיטא דקשה וכי לא ידע ר"ה הברייתא שבדף י"ז דעד פאן לא שרינו אפילו בישראל יותר מהצריך לו אף ששייך פל חדא וחדא חזיא לי' אלא אם שייך פת נאפת יפה א"ו דבאמת הכי הוי מ"מ דבריו תמוהין דא"כ קשה מנ"ל להגמרא לו' ופליג' מפח דריב"ל דילמ' לעול' כסברת הד"מ שסובר דאף ההוא סברא דפת נאפת יפה מהני אף לגבי גוי וה"נ סובר ר"ה וגם ריב"ל והא דאוסר לזמן היינו מחשש שמא ירבה קדירה אחרת דלא שייך פלל סברת רשב"א (וכ"ת דהכי קאי ההוא ופליגא דכמו דריב"ל גזר אטו קדירה אחרת ה"ה דהנה לו לר"ה לגזור אטו תנור אחר פולו בשביל גוי לחוד א"כ קשה עליו בתרתי חדא מהיכי הוכיח לפסק הלכה דאפילו בעבדו ושפחתו אסור

להרבות בתנור אחד הא בעבדו ושפחתו ליפא למיגזר ותו אם שנייה אפילו בגוי שאינו חפץ ביקרו למיגזר וזה יהיה סברת הגמרא בני חילא א"כ מה מקשה הגמרא עליה דרב חסדא מעיסת הפלבים דילמא טעמיה דר"ח נמי משום גזירה שמה יאפה לגוי לבד משא"כ בכלבים דודאי לא עדיפי מעבדו ושפחתו דליפא למיגזר א"ו דזה אינו דליפא למיגזר בבני חילא ואף לא בגוי שאינו מזמנו וחפץ ביקרו וא"כ ודאי קשה לדבריו איך קאמר הגמרא ופליגא) וע"כ חדא מתרי אנפי או דשני היתירים פחדא נינהו חדא טירחא ושבוחי משבח ע"י פת נאפת יפה ואם לאפושטי טירחא ע"י שבח לא שרי בשביל גוי ה"ה חד טירחא ואזיל הפליגא הכי דאם כר"ה דמשום פת נאפת יפה שרי ה"ה חדא טירחא שרי ומאי איפא למיגזר שמה ירבה בקדירה אחר מה בכך הא הקדירה אחרת נמי כל חדא חתיכה וחתיכה שפאותה קדירה הבקירה בידו ליתול לנפשו ומה טעמו דריב"ל הא עכ"פ חדא טירחא הוא באותו קדירה גופיה ש"מ דחדא טירחא בשביל גוי אסור וה"ה דלא מהני היתר דר"ח פת נאפת יפה בשביל גוי וזה ודאי ליתא לדברי המ"א דהא פוסק דחדא טירחא אפילו לאפושטי בשביל גוי שרי א"נ והוא עיקר דפי' ופליגא אינו אלא על הסברא דכל חדא וחדא חזי דהוא רק כמו ערמה פיון דכל עיקרו אינו אופה אלא בשביל הבני חילא וה"ה היכי דמרבה קדירה אחרת בשביל המון דאף דכל חדא מיניה חזיא ליה והינו משום דהני רק ערמה ושפיר הוי ופליגא ופי' זה מוכרח ללישנא בתרא שבה"ר"ן שלא מחלקין כלל בין לצורך גוי לישראל יותר מהצריך לו ומקמו דרב חסדא בממלא כל התנור בלא של גוי (ובאמת לדידהו לא פליגי ר"ה ור"ח דהא ר"ה ודאי איירי פנ"ל בששנייה פת נאפת יפה דלא כרש"י ז"ל ומ"מ משמע דגרסו ופליגא דריב"ל וע"כ אף מפח פי' זה דערמה ודו"ק ויהיה איה שיהיה אנדא ליה הוכחת רמ"א להוכיח דבעבדו ושפחתו היכי דליפא ערמה וא"א לפייסי' אסור להרבות בשבילו אפילו היכי דשנייה פת נאפת יפה ודו"ק: ואולם גוף הסברא לחלק בין ההיתרים של הת"ק דחדא טירחא לבין ההיתר דרשב"א דפת נאפת יפה אף דהיש"ש המציאה לדחות דברי הא"ח והמ"א עשה סמוכות לה מהב"י דלא לסתרו דבריו אהדדי לא נהירא לענ"ד פלל דא"כ קשה מה מיבעי רב אוי' סבא מר"ה בבמה חציה של גוי ומה מקשה ליה לר"ה מנדרים ונדבות וכי לא ידע הברייתא דחדא טירחא שרי לכ"ע כדמוכח ממילא נחתום מים היה לו להקשות על הברייתא מנדרים ונדבות אם כסברת היש"ש דבחדא טירחא לא שנייה כלל לאפלוגי בין דשל גוי לשל ישראל ביותר מה צורך משום דלית ביה איסור פלל וביותר קשה מסתמא דתלמודא דקאמרה וטעמא מאי דא"א לכזית בשך בלא שחיטה ת"ל דהא אפילו היכי דאפשר למיפלג בלישה ואופה כפר אחד חצי' של גוי נמי שרי משום דאינו אלא טירחא חדא.

א"ו דהתירא דחדא טירחא לא שנייה אלא בשלו ולא בשל גוי או בשל גבוה ולא מיבעי' לשטת הפוסקים דמוקמו לדינא דר"ח מפני שהוא של גוי ואפילו בששנייה פת נאפת יפה דודאי כמו דדינא דרשב"א לא מהני אלא בכלולו של ישראל דוקא ה"ה דינא דת"ק אלא אפילו למאן דמוקים דינא דר"ח במקולא בשל ישראל מ"מ התירא דת"ק דחדא טירחא לא מיירי אלא בכלולו של ישראל וכדמשמע נמי מהטור בסי' תק"ג דסברת אשבוחי אשבח טפי מהני מהתירא דחדא טירחא ע"ש ויותר נראה שלא לחלק דברי רשב"א מדברי ת"ק ובאמת מוכח מזה שטת התוס' דמוקמו לדר"ח אפילו באינו ממולא התנור

אֵלָא בְּהַדֵּי דְגוּי וּמִשׁוּם לְתַא דְגוּי הוּא דְאָסוּר וְנָה נְמִי דַעַת הַמְהַרְשֵׁ"א דְתַרְנוּנְיָהוּ הַתְּנִירִים כְּחֻדָּא נִינְהוּ שְׂכַתְבַּת עַל פִּי רִשְׁ"י וְטַעְמָא מֵאֵי סֻגְיָא דְתַלְמוּדָא הוּא כְּתַב דַּר"ה ע"כ לֹא קָאָמַר לֵה דְלֹא הוּי צְרִיךְ לְטַעְמָא דַּא"א לְכַוִּינַת בְּשׁוּר בְּלֹא שְׁחִיטָה דְהָא בְּעֵיסָה לִיפָּא הַהוּא טַעְמָא פִּינּוּ דְאֶפְשָׁר לְמִיפְלִגִי וְנֹאפ"ה מִתִּיר ר"ה בְּעֻבְדָּא דְבְּנֵי חֵילָא כְּשִׁטַּת רִשְׁ"י שְׁם דְּפִלִּיג אַדַּר"ה: אֵלָא ע"כ דְסֻגְיָא דְתַלְמוּדָא קָאָמַר הַהוּא טַעְמָא עַכ"ל וְקִשְׁיָה הָא ע"כ ר"ה מִיְיָרִי בְּהִיכֵי שְׁשִׁינְיָה פַת נֹאפַת יָפָה וְכַדְהוּכְחַתִּי לְעִיל וּמ"ש רִשְׁ"י וּפְלִיג עֲלֵי דְרַבִּי חֲנִינְא מִשׁוּם דְרַבִּי חֲסֵדָא סוּבַר דְזָה הַהִיתֵר לֹא מְהַנִּי בְּשָׁל גוּי וְנֹאם פִּן בְּשְׁחִיטָה פְּשִׁטָּא דְלֹא שְׁיִינְיָה דְנִשְׁבַּח שֶׁל יִשְׂרָאֵל בְּשָׁבִיל שֶׁל גוּי וּמָה יִהְיֶה שְׁם הַהִיתֵר אִם לֹא דָאֵי אֶפְשָׁר לְכַוִּינַת בְּשׁוּר בְּלֹא שְׁחִיטָה וּמִנ"ל דְסֻתְמָא דְתַלְמוּדָא קָאָמַר טַעַם זֶה א"ו דְזָה בְּזָה תְּלִיא דָאָם לַר"ה הַהִיתֵר דְרִשְׁבֵּ"א שְׁיִינְיָה אַף בְּשָׁל גוּי ה"ה הַהִיתֵר דַּת"ק דְחֻדָּא טִירְחָ"א כ"כ לְמָה לִי הַטַּעַם דַּא"א לְכַוִּינַת בְּשׁוּר בְּלֹא שְׁחִיטָה הָא אִפִּי כְּפָר א' שֶׁל גוּי דְאֶפְשָׁר לְמִיפְלִג הִיכֵי דְלֹא מְפִישׁ בְּטִירְחָא שְׁ"ף וּמוּכַח דְסֻתְמָא דְתַלְמוּדָא קָאָמַר הַהוּא וְטַעְמָא מֵאֵי דַלְר"ה בְּלֹא הַהוּא טַעְמָא שְׁרִי: וְלִשְׁטַת הִיש"ש הָא עֲדִינּוּ קִשְׁיָה מַה בְּכַף דְסֻתְמָא דְתַלְמוּדָא קָאָמַר הַטַּעַם וְהִינּוּ דְלִישְׁרֵי אֶפִּילוּ לַר"ח דַּס"ל דְבְּשָׁל גוּי לֹא מְהַנִּי הַהִיתֵר דַּפַת נֹאפַת יָפָה הָא מ"מ הַהִיתֵר דְחֻדָּא טִירְחָא שְׁרֵי אֶפִּילוּ בְּדָשָׁל גוּי וְנֹאפַתִּי קִשְׁיָה לְמָה לִי הַהוּא טַעְמָא וְכַנ"ל א"ו כְּדַכְתִּיבְנָא וְאִין לֹאמַר הָא פְּדַבְרֵי הִיש"ש מוֹרָה נְמִי דַעַת הַר"ן שְׁהָרִי הַתִּיר בְּפִשׁוּט לְהַרְבּוֹת בְּשָׁבִיל עֲבָדִיו בְּקַדְרָה אַחַת וּמ"מ כְּתַב וּמִיָּהוּ מִשְׁמַע דְלַהַרְבּוֹת פַּת בְּשָׁבִילָן אָסוּר אֵלָא א"כ יֵשׁ לוֹ בְּמָה לְפַרְנָסוֹן דְאֶדְרַבָּה מִשְׁם תְּבַרְי' שְׁהָרִי ז"ל הַר"ן דָּאֵי בְּאוֹתָהּ קַדְרָה שְׁרֵי שְׁהַקְדִּירָה יָפָה כְּשִׁישׁ בָּהּ בְּשׁוּר מְרֻבָּה הָרִי שְׁלֹא כְּתַב דְבְּאוֹתָהּ קַדְרָה וְדָאֵי שְׁרֵי מִשׁוּם דְהוּי כְּחֻדָּא טִירְחָא כְּדַכְתַּב הִיש"ש אַף צ"ע דְהָא לְפִי טַעַם זֶה וְדָאֵי נִשְׁמַע מְזָה דְבְּאוֹתָהּ קַדְרָה שְׁרֵי נְמִי לְהַרְבּוֹת אֶפִּילוּ בְּאִפּוּשֵׁי טִירְחָא דְהִינּוּ לְהַנִּיחַ עֲלֵיו חֲתִיכָה בְּשׁוּר בְּשָׁבִיל גוּי לְאַחַר שְׁפָכַר הוֹעֲמַד אֲצֵל הָאֵשׁ וְא"כ לְמָה יִגְרַע לְהַרְבּוֹת פַּת בְּשָׁבִילָן וְתוֹ קִשְׁיָה דְתַחֲזִילָה הַבֵּיא לְגַבִּי דִינָא דַר"ח שְׁטַת הַתּוֹס' דְטַעַם דַּפַת נֹאפַת יָפָה לֹא שְׁיִינְיָה בְּשָׁל גוּי וְתִיכְף סוּתַר דְבְּרִיו וְכַתַּב דְלִיכָא לְמַגְזַר אֵלָא בְּקַדְרָה אַחַר וּמִשׁוּם טַעְמָא דְשַׁבַּח כְּשִׁישׁ בָּהּ בְּשׁוּר מְרֻבָּה דְהִינּוּ רַק אֲלִיבָא דְרִשְׁבֵּ"א פְּהַסְכַּמַת כָּל הָאֲחֵרוּנִים שְׁבָסִי תַק"ג ע"ג וְדוּק וְאִילוּ פְּדַבְרֵי הִיש"ש דְשְׁרִיּוֹתָא דְחֻדָּא טִירְחָא שְׁרֵי אֶפִּילוּ בְּשָׁל גוּי הִי לוֹ לְהַנְכִיר זֶה הַטַּעַם הַעֵינְקַר וְכִי הִיכֵי דְלֹא תִיפַק מִנֵּי חוֹרְבָא לְהַתִּיר בְּאוֹתָהּ קַדְרָה וְאֶפִּילוּ דְאִפּוּשֵׁי טִירְחָא א"ו דְלֹא כַהִיש"ש וּמ"מ נִלְעַנ"ד דַּל"ק עֲלִיָּהוּן מִיָּדֵי דְלְפִי מְסַקְנַת הַגְּמָרָא דְהִיכ' דְאֶפְשָׁר לְמִיפְיִיסִינְהוּ לֹא מְקַרִי שֶׁל כְּלָבִי וְה"ה לֹא שֶׁל עֲכוּמ"ז א"כ מְמִילָא הִיכֵי שְׁמֻזְמָן אוֹרַח גוּי שְׁאִין מְזוּנְתוֹ חַיּוּב עֲלֵיו פְּשִׁטָּא דְלֹא מְקַרִי כָּלֵל שֶׁל גוּי אֵלָא שֶׁל שְׁהָרִי הַבְּרִירָה בְּיָדוֹ שְׁלֹא לְהַזְמִינוּ כָּלֵל אַף מַה שְׁאִינוּ צְרִיךְ לוֹ הוּי וְנָה שְׁרֵי מְטַעְמִי דְרִשְׁבֵּ"א וְלָכֵן פְּשִׁיטָא דְבְּקַדְרָה אַחַת שְׁרֵי אַף לְהַרְבּוֹת אַחֲרֵי כֵן רַק דְגֻזְרִי שְׁמָא יְרַבָּה קַדְרָה אַחֲרַת כְּוֹלוֹ בְּשָׁבִיל גוּי וְאִף דְכָל חֻדָּא חֲזִי לִי נְמִי אַף מְאוֹתוֹ קַדְרָה שְׁמַרְבָּה מ"מ רַק עֲרַמָּה הוּא פִּינּוּן שְׁמַבְשָׁל קַדְרָה לְעֲצָמוֹ אָסוּר וְלָזָה קָאָמַר הַגְּמָרָא וּפְלִיגָא עֲלֵי דַר"ה וְכַנ"ל מִשָּׂא"כ עֲבָדִיו וְשַׁחֲוִתֵּי שְׁמֻזְמָנָן עֲלֵיו וּבְכַרְט פַּת דָּאָם אִין לוֹ לְהַתְפַּרְנֵס אֵלָא בְּמָה שְׁמַרְבָּה בְּשָׁבִילָן וְדָאֵי דְהוּי שֶׁל גוּי וְחִינְיִשׁ לְשִׁטַּת הַתּוֹס' דְאִסּוּרָא דַר"ח הִינּוּ מִשׁוּם דְגוּי מִשָּׂא"כ בְּבִשְׁרָה וְתַבְשִׁיל סֻתְמָה אֶפְשָׁר לְפִיפְיִיסִינְהוּ בְּמִיָּדֵי אַחֲרִינָא הוּי וְלֹא מְקַרִי שֶׁל גוּי מַה שְׁמַרְבָּה בְּשָׁבִילָן אֵלָא דַעכ"פ הוּי מַה שְׁאִינוּ צְרִיךְ לוֹ וְכַדְבְּרֵי ב"י הַבְּרוּרִים בְּטַעְמָן

אָבֵל פִּינֵן דִּנְדַאי נִשְׁבַּח שְׁלוֹ שְׁפִיר דְּמִי וְדו"ק כִּי זֶה בְּרוּר פִּנְנָתוֹ לַענ"ד וּבְזֶה מִינְשָׁב נְמִי קוֹשְׁנִי הַד"מ עַל הַב"י דְּאָף דְּמִצְרִיף הַב"י בְּמִסְקִנְתּוֹ לְצוֹרֶף אֶפִּילוּ הֵיכִי דְּשִׁינֶף פֶּת נְאֻפֶת יָפֵה אֶפְשֶׁר לְפִיִּסְיָנְהוּ מ"מ שְׁפִיר מְשִׁיג עַל הַא"ח דְּסִבְרַת אֶפְשֶׁר לְפִיִּסְיָנְהוּ אֵינּוּ מְחֻיָּב אֵלָא בְּכֻלָּיִם אוֹ עֲבָדִיו שְׁמֻזְנֻוֹתָן עֲלֵיו מִשְׁא"כ מַה שְׁמֻרְבָּה לְשִׁלּוֹחַ לְגוֹי דְּזֶה פִּלּוֹ שְׁלוֹ וּבְרִצּוֹנּוֹ תִּלִּי מִיִּלְתָּא לֹא מְקַרִי כָּלֵל שֶׁל גּוֹי וְשָׂרִי לְהַרְבּוֹת בְּקִדְוִיָּה א' בְּנֻדַאי פְּהִסְפִּמַת הָרַא"ש וְר"ן הָרִי דְּאָף מִפְּחַם קוֹשְׁנִי הַד"מ עַל הַב"י אֵין הִתְכַּרַח כָּלֵל לִיִּחְלַק אֶת הַשְּׁוֹיִן בֵּין הֵיִתֵר הַת"ק וְרִשְׁבִּי א' פְּדַעַת הִיש"ש וּמ"א רַק פְּדַכְתִּיבְנָא בְּהוֹכְחָה בְּרוּרָה וְגַם כְּדַפְשִׁיטָא לִיָּה לְהַד"מ וְכַתֵּב בְּפִי דְּדַעַת הַתּוֹס' פְּדַעַת הַא"ח דְּלְצוֹרֶף גּוֹי אֲסוּר לְהַרְבּוֹת אָף בְּקִדְוִיָּה אֶחָד וְהֵינּוּ מַה שְׁפִתְבוּ תּוֹס' בְּדִינָא דְּר"ח גְּבִי אֶפִּי וְדו"ק: .

וְלִכֵּן לַענ"ד אָף הָרַמ"א ו"ל חֲזַר בּוּ בַּהֲש"ע וְיִרְדַּ לְכַנְנַת הַב"י הַבְּרוּרָה וְזֶה נְמִי פִּנְנַת הַמְרָדְכִי שְׁכַתֵּב בְּשֵׁם רַאב"י דַּה"ה שְׁפָחוֹת שְׁלָנוּ פִּינֵן דְּאֶפְשֶׁר לְפִיִּסְיָנְהוּ בְּמִיָּדִי אַחֲרִינָא שְׂרִי דְּקו"ל כְּרַבָּה דְּאִית לִיָּה הוֹאִיל וְעוֹד דְּמֻזְנֻוֹתָן עֲלֵינוּ וְכַתֵּב עֲלֵיו הַמְרָדְכִי וְנ"ל דְּוָקָא אוֹתוֹ תַּנּוּר וּבְאוֹתוֹ קִדְוִיָּה וְהֵינּוּ דְּתַרְנוּנֵיהוּ צְרִיכִי דְּאֶפְשֶׁר לְפִיִּסְיָנְהוּ כִּי הֵיכִי דְּלֹא לְקַרִי שֶׁל גּוֹי וְאוֹתוֹ קִדְוִיָּה צְרִיף כִּי הֵיכִי דְּלֹא לְהִגְוִי עַכ"פ יוֹתֵר מִן הַצְּרִיף דְּלֹא כַּמ"ש בְּד"מ דְּהַמְרָדְכִי פְּלִיג עַל הָרַאב"י וְהֵכִי פִּי הָרַמ"א דְּלַעֲבָדִיו שְׂרִי לְהַרְבּוֹת בְּשִׁבְלֵי מְשׁוּם דְּמִסְתַּמָּא אֶפְשֶׁר לְפִיִּסְיָנְהוּ וְלֹא הֵוִי שֶׁל גּוֹי אֵלָא דַּע"כ"פ יוֹתֵר מִפְּדִי צְרַפּוֹ הֵוִי וְשָׂרִי בְּקִדְוִיָּה אֶחָד אָבֵל לְשַׁאֲר גּוֹי ר"ל גּוֹי שְׁבִיבִיג לְיִשְׂרָאֵל לְהַרְבּוֹת לוֹ בְּקִדְוִיָּה אֶחָד חֲתִיכָה שֶׁל הֵיִתֵר דְּאִית לִיָּה מְשִׁלּוֹ זֶה נְדַאי אֲסוּר וְאֶפִּילוּ ע"י חֲדָא טִירְחָא דְּכָל הַהִתְרִיִם אֵינָם מְסַפִּיקִים לְשֶׁל גּוֹי דְּהָא א"א לְפִיִּסְוֹ בְּדַבָּר אַחֵר מְפִנִי שְׁהוּא שְׁלוֹ וְלַעֲיִל שְׁפִיר מִתִּיר לְשִׁלּוֹחַ דְּזֶה שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְלֹא שֶׁל גּוֹי מְקַרִי וְכֵן נִרְאֶה מְסוּף הַסִּימָן בְּכֻלָּיִם לְגִירְסָא דְּפּוֹס קִרְאָקָא וְכַמוֹ שְׁהַעֲתִיק נְמִי הַט"ז וְהִיא עֵינְקֵר דְּלֹא כְּמוֹ שְׁהַגִּיָּה הַמ"א ע"פ הַד"מ וְיִצְאָ לָנוּ מִזֶּה שְׁמָה שְׁנַאֲמַר וּמִוֹתֵר לְהַרְבּוֹת בְּשִׁבְלֵי עֲבָדִיו בְּקִדְוִיָּה הֵינּוּ דְּוָקָא בְּסִתְמָא דְּאֶפְשֶׁר לְפִיִּסְיָנְהוּ אָבֵל אִם צְרִיף לְבַשֵּׁל לְהֵם דְּבָר שִׁא"א לְפִיִּסְיָנְהוּ זּוּלְתוֹ אֶפִּילוּ לְהַרְבּוֹת בְּקִדְוִיָּה אַחַת נְמִי אֲסוּר דְּאָף חֲדָא טִירְחָא נְמִי אֲסוּר לְשֶׁל גּוֹי וְדִלָּא כְּמוֹ כְּמִסְקִנַת הַמ"א כְּנִלְעַנ"ד: לַעֲיִל רִישׁ סִי תַק"ז כְּתַבְתִּי עַל דְּבָרֵי הִיש"ש לְדַחּוֹת הוֹכְחָתוֹ מִתּוֹס' דְּלֹא ס"ל הַחִילּוּק דַּהֲש"ע בֵּין תַּנּוּר גְּדוֹל לְקִטָּן בְּדַחֲזִי בְּעֵלְמָא וְלַהֲנַן"ל מְבֹנָאֵר הֵיטֵב דְּמַה שְׁהוֹכִיחַ מִדְּמַחְלִקִינֵן בְּדִינָא דְּר"ח דְּטַעֲמוֹ מְשׁוּם דְּבַשֵּׁל גּוֹי לֹא מְהַנִּי הֵיִתֵר דְּפֶת נְאֻפֶת יָפֵה וּמִנ"ל דְּיִלְמָא ר"ח מִיִּירִי בְּתַנּוּר גְּדוֹל וְזֶה אֵינּוּ כָּלֵל דְּהָא א"כ ע"כ מַה דְּמִקְשָׁה הַגְּמָרָא מְעִיִּסַת כְּלָבִים הֵינּוּ פְּדִי לְמוֹקִי הַמְתַּנִּי בְּמִילּוּאָה בְּכָל הַתַּנּוּרִים וְאֶפִּילוּ בְּגְדוֹל דְּלֹא שְׁיִיף פֶּת נְאֻפֶת יָפֵה וְקֻשְׁנִי הַב"י דְּמַה מְשַׁנִּי הַגְּמָרָא דְּאִית לְהוּ לְפִיִּסְיָנְהוּ הָא מ"מ יוֹתֵר מְצַרְכוֹ הוּא וּמְוָרַח כְּהִירוּשְׁלַמִי דְּבַתַּנּוּר קִטָּן מִיִּירִי דְּשִׁינֶף פֶּת נְאֻפֶת יָפֵה וּמַה דְּמִקְשָׁה עַל ר"ח הֵינּוּ ע"כ מְשׁוּם דְּרִצָּה לְמוֹקִים אָף דִּינָא דְּר"ח בְּסִתְמָא תַּנּוּר שְׁהוּא קִטָּן דְּשִׁינֶף פֶּת נְאֻפֶת יָפֵה וְקֻשְׁנִי לְהוּ לְתוֹס' בְּאַמַּת הֵיכִי דְּשִׁינֶף פֶּת נְאֻפֶת יָפֵה מ"ט דְּר"ח וּמְוָרַחוֹ לְחִלְקֵי בֵּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְגוֹי וְדוּק כִּי זֶה בְּרוּר: וְאַגַּב אָבָאֵר הַהֲבַדֵּל שְׁפִתְבוּ תּוֹס' לְחִלְקֵי בֵּין שֶׁל יִשְׂרָאֵל לְשֶׁל גּוֹי מְשׁוּם דְּבַשֵּׁל יִשְׂרָאֵל הַבְּרִירָה בְּיָדוֹ לְאַכּוֹל אֵינְהוּ שְׁיִרְצָה ע"כ לֹא דְּוָקָא דַּא"כ מַה מִּקְשָׁה הַגְּמָרָא מְעִיִּסַת הַכְּלָבִים אֲטוּ שֵׁם לֹא יֵשׁ הַבְּרִירָה בְּיָדוֹ לְאַכּוֹל אֵינְהוּ שְׁיִרְצָה וְכֵן מַה שְׁפִתְבוּ וְעוֹד מְשׁוּם הוֹאִיל נְמִי יֵשׁ לְגַמְגֵם עֲלֵיו חֲדָא הָא ר"ח לֹא ס"ל

הואיל ותו דגם עיסת הפלבים אטו אם יבאו אורחים רעבים מי נדחה מפני מי פשיטא דכלבים נדחו מפני האורחים.

וא"כ נמי לא מקשה הגמרא אלא העיקר פדאייתא הבדל זה בהר"ן בסתם דדוקא בשליו התירו ולא בשל גוים והסברא היינו דדוקא בשליו אף דאופה יותר מכדי צרכו עיקר האפיה ובנישול הוא משום פדי צרכו משא"כ היכי דהוי לצורף אחרים נמצא דעיקר האפי' ובנישול לצורף מי שאסרה התורה נמי הוא בזה לא התירו ומה יפה יותר ההבדל לשטת רש"י ז"ל דמתוך שינוי אפילו בשלא לצורף כלל ומ"מ אסרה התורה לעכו"מ וכלבים פשיטא דחילוק גדול יש דע"כ לא שרי אלא שלא לצרכו דעכ"פ מותר מן התורה משא"כ לצורכי הג' דאסור מן התורה לא סמכינן על אותן התירים דחדא טירחא או אינשבוחי אשבח וק"ל: סימן תקיג סעיף ב' ספק פתב המ"א ומדהחליף וכו' ואפשר שם מייירי בחדש וכו' שגג ברואה לפי שעה שבי"ד סי' ק"ב בש"ע מבואר הדברים לגבי ביצה א"ו הדקדוק מחילוף לאו דוקא וק"ל: סעיף ו הג"ה ומסל"ת פתב המ"א ואם וכו' עיין בי"ד וכו' ועיין נמי שם בפר"ח.

סעיף ח אפרוח וכו' ואם נולד בשבת אסור בי"ט שלאחריו פתב המ"א סוף הדבור וביש"ש חולק על הטור וס"ל דאפרוח לא חשוב הכנה כמ"ש הרא"ש גבי עגל דלידתו לא חשוב הכנה ולדעתו אדרבה הר"ר יחיאל למד הדברים מדברי אביו מדדחק דלהכי לידת העגל לא חשוב הכנה מדחזי לאכילה אף קודם לידה ש"מ הא אפרוח דבעודה בקליפה לא חזי למידי פשיטא דהוי הלידה הכנה אלא דלמשמעות הרא"ש דלי' ליה סברת ה"ש חולקין שבהר"ן גבי עגל הכא בלידת אפרוח הוי אפילו הכנה, דאורייתא אמנם לדעת ה"ח הג"ל דלהכי לא חשיבא הכנה משום שהכין ליומו ע"י שאם היה לו חולה תוף ביתו שרי אף לברי תלמי בפלוגתא דלשמואל ואי תימא ר"י דלית להו בנולד בי"ט טעם מוקצה משום דמתיר עצמו בשחיטה וה"ה לנולד בשבת דלא שייך מוקצה פדאייתא ביש"ש סי' י"ז דאף דלא שייך בשבת הואיל ומתיר עצמו בשחיטה היינו אף איסורא דשבת הוא דרביעא עלי' וע"ש א"כ אפרוח שנולד בשבת הוא ממש דין עגל שנולד בשבת דלי"ח מותר בי"ט משום דחשוב הכין ליומא ע"י חולה ה"ה תרנגולת מההוא טעמא שרי בי"ט משא"כ לרב דנולד בי"ט או בשבת יש בו מוקצה אף לה"ח הג"ל נהי דמההוא טעמא דעגל א"א לגבי אפרוח לומר דהוי הכנה דאורייתא דהא מד"ת הכין ליומא אף לברי אם היה לו חולה מ"מ מצד האיסור מוקצה לא הכין ליומא לברי אף אילו היה לו חולה ושרי לחולה מ"מ לברי אסור ועיין סי' תק"ז סעי' ב' והיינו דכתב הר"ן וה"ה לאפרוח שנולד בי"ט לרב דאסור משום מוקצה פדאייתא למן דאף בשבת שלאחריו אסור ר"ל דאפילו יש לו חולה ונשחט לו מ"מ אסור להברי משום הכנה שרי בי"ט לא הכין לברי פלום מצד איסור מוקצה משא"כ לשמואל ור"י המתירים המוקצה בנולד בי"ט ודאי מותר בשבת ולרב בנולד בשבת נלמד במכ"ש שאסור בי"ט.

הינצא לנו דדין הר"ר יחיאל למה דפוסק הש"ע פ"ב לא די שהוא נכון בנולד בשבת לאסור בי"ט אלא אפי' נולד בי"ט אסור בשבת פדכתב הר"ן ונשמע מתרנונייהו דשייך הכנה בלידת האפרוח דלא כהיש"ש שחולק בסברה בלא טעם פעיקר: ומה שהוכיח היש"ש דעתו מפתח קושני' דאילו היה שייך בו הכנה דאורייתא למה להו לפלוגי במוקצה

ת"ל דאסור מטעם גזירה די"ט ושבת הסמוכים פבר תירצו הט"ז ומ"א בסברה די"ל
דלא שייך ליגזר אלא ביום השנה י"ט דעלקמא אטו י"ט אחר שבת.

אבל לא ליגזר נולד בי"ט לחודי אטו נולד בשבת וי"ט אחריו והאמת שפדעתם מוכח
לפ"ר מהר"ן שהרי הר"ן דעתו להחמיר נמי בעגל שנולד בשבת לאסור בי"ט וקשה איך
אפשר דא"כ איך תניא דנולד בי"ט שרי ליגזר אטו נולד בשבת וי"ט אחריו א"ו שלומד
פסברת הט"ז והמ"א אבל למה שביארתי דעתו שאינו רוצה להחמיר אלא משום
דלבריאם לא הוכח מחמת איסור מוקצה דשחיטה שוב ל"ק דאינו אלא הכנה דרבנן ולא
גזרי' גזירה לגזירה אבל רואה אני שהרא"ש אינו סובר פדעתם שהרי ז"ל פ"ק הלכה ו'
על הברייתא דעגל ולא שייך הכא טעמא דהכנה וכו' וקשה הא בל"ז י"ט מכין לעצמו
א"ו דבא לתרץ אילו היה שייך הכנה בלידת עגל למה תישרי הנולד בי"ט ליגזר אטו
נולד בשבת וי"ט אחריו ומנכרח לטעמו מבואר הא אילו היה שייך בלידת עגל הכנה הוי
הכנה דאורייתא וגם היה שייך ליגזר אף בי"ט דעלקמא אטו י"ט אחר שבת ונולד בשבת
וא"כ הדרה הקושני' על רבינו יחיאל לדנקתה שאינה פדעת אביו אבל י"ל דמעיקרא בל"ז
לק"מ לשטת הרא"ש שפוסק שטת התוס' דכל עיקר פלוגתת רב ושמואל אינו אלא
כשאירע שנפתחו עיניהם בו ביום וידוע דזה לא שכיח פדמורה לשון ראב"י אף בחול
אסור משום שלא נפתחו עיניהם וידוע דבמילתא דל"ש לא שייך הגזירה פדמשני הגמרא
על נמצא במעי התרנגולת אף מ"מ צ"ע פי לעיל סימן תצ"ח מנכרח סברתם לשטתו
דבעצים הנזשרים בשבת דאסורים בי"ט משום הכנה דאורייתא ע"ש ודוק ואולי י"ל
אף הרא"ש לא פתב דבריו לתרץ דלא תקשי שיאסור בי"ט משום גזירה דשבת וי"ט
אחריו אלא שפתב דבריו אף להורות הדין של שבת וי"ט אחריו דלא שייך לאסור משום
הכנה וכן משמעות הטור בס"י תצ"ח שלא הביא דבריו אלו פי אם לדינא דנולד בשבת
וי"ט אחריו ודברי הב"י שם קצת מגומגמים וצ"ע.

סימן תקיד סעיף ג' בש"ע קודם שיידליקנה עיין מ"א משיג על פי' זה בהרא"ש מפח
קושניא דמ"ש מטלית שאחז בו האור והעלה להתיר אפילו אחר שיידליק וכבר הביא
הא"ר בשם גליון מרדכי דעל קלף בל"ז גרם כפוי בי"ט אסור פגון להדביק עד חצי גר
בפנותל כדי שתפיל ותכבה אם אחז האור יתן מים עליו דגרם כפוי זה מותר מפרישת
סמ"ק עכ"ל.

הרי אף שראה הדין דנתינת מים מ"מ פסק לאיסור בדעת הרא"ש כפי' הב"י ובנדאי
דהכי מסתביר דמ"ש פי לוקח מגוף דבר הדולק ומ"ש פי עושה דבר סביבו אידי ואידי
נוגע בדבר הדולק וכן היש"ש הבין בדעת הטור פדפי' הב"י וע"כ דיש חילוק דדוקא
שמן או שענה ופתילה דמראשית נתייחדו לדלוק שניהם יחד שפיר הוי בחיתוף מיניה
מכבה משא"כ באחז האור מעצמו בדבר אין לדבר שהוא שייכות עם השלהבת ולהכי
אינו אלא גרם כפוי דשלהבת ושרי תו פתב המ"א ומ"מ נ"ל דגר של מצנה וכו' אף
דלר"ש מותר ליהנות ממנו אחר שפכה לדין אסור פולה יומא דקי"ל מיגו דאיתקצאי
לבה"ש איתקצאי לכולי' יומא וצ"ע פי במס' ביצה דף ו' ע"ב ד"ה השתא פתבו תוס'
ותימא הא דתנו בשבת אין נותנין פליו וכו' ואין נאותין ממנו לפי שאינו מן המוכן והתם
מה דרשינו מן היתור ולא שייך לרבות י"ט משמעות דעתם דכל דין זה ואין נאותין אינו

נוהג בי"ט וְאֵף דְאֶפְשֵׁר לִיְדַחַק דר"ל דְלֵא שִׁינָה לְרַבּוֹת י"ט מְשׁוּם דְאִין בּוּ חִידוּשׁ יוֹתֵר מִשְׁבֶּת מ"מ בְּסִפְרָא א"ז לְבִיּעָה מְבִיא דְבָרִים אֵלּוּ בְּשֵׁם תּוֹס' בְּלִשׁוֹן זֶה וְהֵתָם בְּשֶׁבֶת דְּוָקָא וְלֵא בִי"ט וְהָאֵמֶת שְׁבַעֲנִיּוֹתֵי א"י טַעַם לֹא מִיְבַעְעֵי לר"י שְׁפִסְקִינָן כְּנִתְיָה בְּמִוֶּקְצָה מִחֲמַת אִיסוּר פְּשִׁיטָא שְׂאִין הֶבְדֵּל בֵּין שְׁבֶת לִי"ט שְׁהֵרִי גַם בִּי"ט הָאִיסוּר דְּכַבּוּי וּמָה שֶׁהִמ"א לֹא נִקְיֵט הָאִיסוּר אֲלֵא מְשׁוּם מְוִקְצָה דְּמַצְנָה הֵינּוּ בְּנֵר שֶׁל שְׁעוּה וְע"פ שִׁיטְחוּ דְהֵיָה יְכוּל לִיגְרַם לוֹ כַּבּוּי] אֲלֵא אֶפִּילוּ לר"ש הָא בִּי"ט גַּם שִׁינָה הַמְּוִקְצָה דְּמַצְנָה כַּדְקִי"ל בְּהִלְכוֹת שְׁבֶת דְּהַנְּשִׂים מְבָרְכֵת עַל הַדְּלָקַת נֵר י"ט הֵן אֵמֶת אֵילוּ הֵיָה אֶפְשֵׁר לוֹמַר דְּלֵא שִׁינָה מְוִקְצָה לְאֶכִּילָה לְבַד בְּלֵא טְלִטוּל שְׁפִיר דְּהָא מְטַלְטֵל בִּי"ט לֹא אִקְצָה דְּעֵתֵי כָּלֵל וְהִ"נ ס"ד דֵּהב"י בְּסִי' שִׁי"ח שְׁפֶתֶב וּצ"ל דְּכָל שְׂאִין מְוִקְצָה לְטַלְטֵל אִין מְוִקְצָה לְאֶכִּילָה וְלֵהֲכִי אֵף בְּאֶכִּילָה שְׂרִי וְכֵן מְשַׁמְעוֹת דְּעַת תּוֹס' שְׁבֶת דָּף מ"ו ע"ב בַּד"ה מִי יִימַר דְּמִזְדַּקֵּק לֵה בְּעַל כְּתָבוֹ אַע"ג דְּפִירוֹת שְׁנִדְרָה מְהֵן אִינָם מְוִקְצִים לְעַנְיָן טְלִטוּל דְּהָא חֲזִי לְשַׁאֲרָ בְּנֵי אָדָם מ"מ אֵית לָן לְמִימַר מְגוּ דְּאֶתְקַצְאֵי לְבַה"ש אֶכִּילְתֶּם אֶתְקַצְאֵי לְכוּלֵי יוֹמ' אִי גַּמִּי מִיִּירֵי בְּפִירוֹת שְׁלָה וְאֶסְרִינָן לְכָל אָדָם מְשַׁמְעַ דְּבַתִּירוּץ א"נ רוּצִים לְעַמּוּד בְּהַסְבְּרָא דְּלֵא שִׁינָה מְוִקְצָה לְאֶכִּילָה בְּלֵא טְלִטוּל אֲבָל תְּמַהֲנֵי אִיָּהּ אֶפְשֵׁר הָא בְּשֶׁבֶת דָּף קכ"ח אֶמְרִינָן לְרַב בְּמִוֶּקְצָה לְאֶכִּילָה סָבַר לֵה כַר"י בְּמִוֶּקְצָה לְטַלְטֵל סָבַר לֵה כַר"ש וּבְדָף מ"ט ע"ב כְּתָבוֹ תּוֹס' בַּד"ה הֵיָה וְהֵתָם דְּאֶמַר רַב דְּבְמִוֶּקְצָה לְטַלְטֵל סָבַר לֵה כַר"ש בְּמִוֶּקְצָה שְׁמַקְצָה אָדָם מִדְּעַתוֹ לְעֵיִסְקָא לְאוּצָר שְׂאִין בּוּ מִיָּאוֹס הֵרִי דְּטַעְמָא דְּרַב מְשׁוּם דְּבְמִוֶּקְצָה שְׂאִין בּוּ מִיָּאוֹס אִינוּ מְקַצָּה דְּעַתוֹ מְטַלְטוּל וּמ"מ מְדַמְקַצָּה דְּעַתוֹ מְאֶכִּילָה אוֹסַר בְּאֶכִּילָה בְּלֵא טְלִטוּל וְכֵן דָּף מ"ג ד"ה בְּעוֹדֵן כְּתָבוֹ בְּפִשְׁיטוֹת א"נ הָא דִּישׁ מְוִקְצָה לְחֲצִי שְׁבֶת הֵינּוּ לְאֶכִּילָה וְלֹא לְטַלְטֵל וּצ"ע: שֵׁם הַג"ה וַיֵּשׁ מִתִּירִין לְחַתְּנוֹ בְּנֵר שֶׁל שְׁעוּה בְּאוּר דְּהֵינּוּ שְׁמַדְלִיק גַּם לְמַטָּה כְּדֵי לְקַצְרָה כְּתַב הַמ"א בְּשֵׁם יֵשׁ"ש פִּי דְּוָקָא כְּדֵי לְהַדְלִיק שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד אֲבָל אִם עֲשֵׂה כְּדֵי לְנַתֵּק חֵלֶק הֶרְאֵשׁוֹן שְׁלֵא יְדַלֵּק צַד הַשְּׁנֵי אִיסוּר אֲבָל מְלִשׁוֹן הַרְמ"א וְכו' אֲבָל הֵכָא שְׂאִין מְכוּוֹן אֲלֵא לְקַצְרָה שְׁיִכְפָּה בְּמַהֲרָה שְׂרִי דֵּהוּ"ל גְּרַם כַּבּוּי וְא"י אִם שְׁכַבְנוּהָ תְּלִיָא מִקְלָתָא שְׁפִשְׂאִינוּ מְכוּוֹן אֲלֵא לְקַצְרָה לֹא שִׁינָה מְתַקֵּן מְנָא בְּסַפִּין לְמָה אִסַר הַרְמ"א וְאוּלָּם אֵף דְּבָרֵי הַיֵּשׁ"ש בְּדִבְבוּר זֶה צ"ע שְׁנִי"ל וּמֵאַחַר דְּלֵא שְׂרִינָן כ"א לְהַדְלִיקוּ כְּפִי שְׁתִּיהֵן כְּאֶחָד א"כ עֵיקַר הַהִתֵּר בְּזֶה תְּלוּי וְהִ"ה גַּמִּי דְּשְׂרִי לְחַתְּנוֹ הַקְּנִדְלִיָא בְּאוּר כְּדֵי לְהַדְלִיק שְׁתִּיהֵן כְּאֶחָד אֲבָל נֵר שְׁהוּא דוֹלֵק אִין לְנוּ לְחַתְּנוֹ אֶפִּילוּ בְּאוּר כְּדֵי לְנַתֵּק חֵלֶק הֶרְאֵשׁוֹן מִמֶּנּוּ שְׁלֵא יְדַלֵּק בְּצַד הַשְּׁנֵי וְכַמ"ש לְעֵיל בְּפֶרֶק י"ט.

וְהוּא תִימָא דְאִם מְנַתֵּק שְׁלֵא מְדַלֵּק צַד הַשְּׁנֵי מֵאִי אִיִּירֵי נֵר שְׁהוּא דוֹלֵק וְאֵתָא עֲלֵי מְצַד מְכַבָּה הָא אֶפִּילוּ עַדִּינָן אִינוּ דוֹלֵק הָא הֵוִי מְתַקֵּן מְנָא כְּדֵהִקְשָׁה הַש"ס מ"ש סַפִּין וּמ"ש בְּאוּר גַּמִּי מְתַקֵּן מְנָא וּבְעַצְמוֹ כְּתַב בְּפֶרֶק י"ט סִי' כ"ח וְנִרְאָה דְּאֶפִּילוּ קוֹדֵם שְׁיִדְלִיקָה אִיסוּר לְחַתְּכוּ מְשׁוּם דְּהֵוִי כְּעוֹבְדָא דְּחוּל וְאִין חִילוּק בֵּין דוֹלֵק לְאִין דוֹלֵק לְהֵאִי דִינָא דְּחוּתְכָה בְּסַפִּין דְּוָמִיָא דְּפִתִּילָה עַכ"ל וְיָפָה עֲשֵׂה הַמ"א בְּזֶה שְׁהַשְּׁמִיט תְּיַבֵּת אֵלּוּ בְּשַׁעָה שְׁהוּא דוֹלֵק.

וּכְבָר הַקְּשָׁה גַּמִּי הַט"ז סַק"י וְכַתְּבֵנּוּ וְאִם אֶפְשֵׁר לְחַלְקֵם ע"י הָאוּר בְּלֵא הַדְּלָקָה פְּשִׁיטָא דְּאִיסוּר אֲבָל יוֹתֵר הֵיָה לוֹ לְהַקְשׁוֹת בַּמ"א פְּנ"ל וְאוּלֵי סוֹבֵר הַיֵּשׁ"ש דְּנֵר שְׁעוּה שְׂאִינוּ דוֹלֵק אֵף שְׁבַפְסִין אִיסוּר לְחַתְּכוּ אֲבָל ע"י אוּר אֶפִּילוּ רַק רוּצָה שְׁחַלֵּק אֶחָד יְדַלֵּק וּמְנַתֵּק מַהֲרָה כְּדֵי שְׁלֵא יְדַלֵּק גַּם חֵלֶק הַשְּׁנֵי שׁוּב לֹא מוּכַח דְּלִתְקוּן מְנָא עֲבִיד אֲלֵא כְּדֵי לְהַדְלִיק

זה החלק אחד שוב אין בו משום תקון מנא ואף בדולק כפר אתא עלי משום מכבה:
אמנם מה שהקשה תו הט"ז על מ"ש בפרק י"ט הנ"ל דלדעת הרא"ש חייב משום מכבה
ור"ל אפילו בחתכה באור בכפי שתי גרות משום דמכבה הדולק ראשון וכתב דלא נראה
לו דע"כ לא הוצרכנו פאן שצריף לשניהם וכו' ולא פליג הרא"ש על התוס' לעיל אלא
באם הוא ממעט בלא הדלקה קשה לי שהרי התוס' אף בטר שפיארו דאין שייף מכבה
ע"י מהירות הפכוי פתבו ומפאן וכו' ונדקא לחתוף אותה באור ונדוע דהיתר זה אינו
אלא ע"י בכפי שתי גרות ואם צריף לו דאל"ה בל"ז אסור משום מתקן מנא ומדתלו היחר
זה דנקא בדבריהם דמקודם הא ממילא מבואר דלהרא"ש שחולק על דבריהם אף זה
אסור ואפילו שניהם דולקים ומה שמביא ראיה מהר"ן שאני התם כדכתב הטעם דכנולה
הדלקה הוא ור"ל דאף השלהבת דמעיקרא נתחזק ע"י פתילה השני להאיר יותר משא"כ
כשחולק נר שענה בשעה שדולק מה בכף שמדליק אף השני וגם צריף לו לילף עמו
שיאיר לו במקום אחר מ"מ גורם מהירות פכוי לשלהבת הראשון ולהכי אינו שרי אלא
לדעת התוס' ולא להרא"ש אף כפר יפה דחה היש"ש רא"י הרא"ש ומסיק להלכה פדעת
תוס' ומ"מ למעשה חש לדעת הרא"ש וצ"ע: סימן תקטו סעיף א' אם יש במינו במקושר
אסורים פי' רש"י ז"ל משום מוקצה ואפילו לר"ש יש מוקצה בגרוגרות וצמוקים
ומחובר בגרוגרות וצמוקים דמו מדלא לקטן מאתמול אקצינהו מדעתה' ולא תחלוך
במחובר בין שלו בין של גוי הבעל המאור הקשה על רש"י ת"ל דמודה ר"ש במוקצה
מחמת איסור דאין דעתו עליו ולענ"ד הפשוט דמשום מה דמסיים ולא תחלוך במקושר
בין של ישראל לגוי הוא דכתב הכי דאי משום מחמת איסור פשיטא דהגוי לא אקצי
דעתיה מיניה וכדכתב הרשב"א על מוקצה דמחמת איסור תחומין ועיין בבעל המלחמות
ודברי פלולים בדבריו וצ"ע תו הקשו הרמב"ן ור"ן למה הוצרך רש"י ז"ל כלל להזכיר
הכא הטעם מוקצה ת"ל דמטעם שאסורים בכדי שיעשה פשיטא שטעם זה מספיק להיום
עצמו ואמינא הנלענ"ד ליישבו דהנה מלשון זה דאם יש במינו במקושר דייקו הפוסקים
דאפילו בספק תלוש או מחובר נמי אסור בכדי שיעשה אלא בפרק שואל הוקשה להר"ן
לשטת רש"י שם דספק בא מחוץ לתחום מתיר ומ"ש מספק בכדי שיעשה הנ"ל ומדלא
הקשה בפשוט מספק מוכן שמבואר ההלכתא בגמרא לאיסור כנראה דס"ל נמי כדאיתא
בהמרדכי ריש א"צ ולהכי רק מפדי שיעשה הוא דהקשה ודחק דכל שיש במינו מחובר
דרפן של בני אדם ללקוט אותו ביום אמנם המרדכי הנ"ל זה לשונו אמר רב יהודא אמר
שמואל הלכה כר' יהושע הכא משמע דשמואל אית לה מוקצה אפילו בספק מוכן וכתב
אבי העזרי אע"ג דבספק מוכן מחמירין היינו משום דמוקצה הוא כדאיתא פרק כל הפלים
וגם הרחקה לאיסור ולא להקל אבל אם אין ספק מוקצה אלא ספק תחומין כגון שיש
להנכרי המביא דורון ב' בתים ואחד בתוף התחום שרי אפילו למי שבא בשבילו דגרסינן
פרק מי שהוציאוהו ספק תחומין דרבנן להקל ואע"ג דדבר שיש לו מתירין הוא לא דמי
לביצה דאמר רב אנשי בפ"ק לעולם ספק י"ט ספק חול דהתם פי מוקמת לה אחזקה הרי
לא נולדה וכן בספק צידה שלא ניצד משא"כ בספק תחומין עכ"ל והובא בב"י סימן זה
ואיכא למידק בהמרדכי תחילה כתב דמספק צידה דהיינו ס' מוקצה ומוכן התמירו והיינו
נמי דעת הרשב"א שבפר"ח סי' צ"ז וע"ש שהוכחתי דלא כהפר"ח שרוצה לומר שטעם
ספק מוכן היינו רק מטעם דשיל"מ אלא כהרשב"א ומרדכי הנ"ל א"כ מה שמסיים וכן

בספק צידה הוא שפת יתר וע"כ פונתו לתרץ נמי מה שהוקשה להר"ן מה דפסק ר"פ דאפילו בספק מחנך אסור בכדי שיעשה דהא בזה כבר פלה המוקצה ולא ניחא לו בדוחק תי' הר"ן ותירץ דבזה הטעם משום דשיל"מ בהדי חזקה שלא ניצד וה"ה במילא בספק מחנך דאיפא נמי חזקה שלא נתלש עד היום וכי תימא הא ר"פ סותם כדדקדקתי כסי' צ"ז דאפילו בדברים הנפסדים מיום ליום איירי וא"כ קשה לגבי בכדי שיעשה למה מחמירין בהס' בדברים הנפסדים הא לא מחמירין משום דשיל"מ בהנפסדים.

אבל זה לק"מ דמשום שעה מועטת דבכדי שיעשה אין דבר שנפסד בפרט לשטת רש"י דאין בכדי שיעשה אלא כדי לקיטה (ולשטת תוס' שהבכדי שיעשה שוהה עד מוצאי י"ט שני ואפילו בספק אף דהוי ספק דרבנן ע"כ לבא לסברת הר"ן) וא"כ מתרץ בטוב פי' רש"י מקושל הרמב"ן והר"ן הנ"ל (כי תירוצי הר"ן דחוק שכתב שמשמיענו טעם מוקצה לנ"מ בגוי שליט לעצמו ולזה אינו מורה לשון רש"י שהרי כתב דבריו לדברי ר"פ ור"פ הא איירי בשביל ישראל דאילו בתלש לעצמו הא אינו אסור בכדי שיעשה כדהוכיחו תוס' בפרק בפל מערבין אף לשטת רש"י וכן הר"ן גופיה דייק וכתב ללמדנו שאף פירות שתלש גוי לעצמו ביו"ט שהן אסורין לישראל ביומן ותירוצי היש"ש נמי אינו נוח לי שכתב רש"י נקיט טעם זה כדי לאסור אף בטלטול וזה לענ"ד אינו שא"כ ר"פ דאמר אם יש במינו במחנך אסורים היינו אף בטלטול ולערב נמי אסורים בכדי שיעשה ינהיג מלת אסורים חלוק שלערב מותרים בטלטול וכי לזה נופל לשון נמי אלא ודאי העיקר פדעת הר"ף ועיין ס"ס ת"ה ועיין פה מ"א) ולהנ"ל לק"מ דאילו דבי"ט עצמו אין איסורין אלא משום שלא ינהיג הא יקשה למה כולל כל מיני מחנך ואפילו הנפסדים שאסורין מספק ומ"ש מפל ספק דדבריהם ואי משום דשיל"מ הא בדברים הנפסדים לא אסורין משום דשיל"מ ומכרח לטעם מוקצה דהוי ספק מוכן דיצא מן הפלל דספק דרבנן לקולא וכל זה על דרך המרדכי דכתב שביה הטעם משום צירוף החזקה אבל צ"ע שהרי בי"ד סי' סתמו הפוסקים ולא חילקו בזה וגם מוכרח ע"פ דברי הה"מ הלכה י"ט שכתב מה שלא הביא הרמב"ם וספיקו אסור משום שגלמד במכ"ש דנתערבה והדין עמו שפבר הוכחתי דספק בעצמותו בלי שום חזקה הוא חמור מספק דתערובות שנתבטל ברוב ותדע באיסור דאורייתא שספק בעצמותו בלי שום חזקה ספיקו להחמיר לשטת כל הפוסקים לכל הפחות מדרבנן ואילו באיסור שנתבטל ברוב ואינו דבר חשוב אפילו מדרבנן שרי ואם בזה מחמירין אפי' באיסור דרבנן מטעם דשיל"מ מכ"ש דבספק עצמותו דיש להחמיר בדשיל"מ אפילו בדרבנן בלי שום חזקה ותו דאם בביצה שייך חזקה לשטת הנש"ף סי' ק"י שפוסק כר"י דאפילו בדרבנן ספיקו לחומרא מעיקרא לא מקשה הגמרא בביצה ספק דרבנן ולקולא.

אלא משמע לי דביצה כיון דמגופה קא אתיא ועלילה היא לכך להטיל כל יום לא שייך החזקה כדאיתא ריש גדה ע"ש אלא לענ"ד העיקר או לבא לדוחק הר"ן או כדדחו התוס' שם בעירובין וכתבו סתם דבתחומין הקילו ואולי הוא מטעם סברת הרמב"ן הואיל ואין איסורו שונה בכל: אף זה קצת דוחק דאפשר לא אמר סברתו אלא דלהכי לא אסרו למי שלא בא בשביל אבל אפשר משום דבל"ז באיסור תחומין תמיד במחלוקת הוא עיקר איסורו שם מפח התנא דנכסי הפקר אין קונים שביטה ובנכסי גוים מכ"ש דאינו קונה שביטה רק מגזירה בעלים דגוי אטו בעלים ישראל ושמואל פליג אף בזה לכן לא חיישינן

לדבר שיל"מ ובזה מיושב נמי מעיקרא קושני המרדכי והר"ן דמ"ש ספק לקיטה לענין
בכדי שיעשה שאסורו לא משום מוקצה ומוכן מאיסור תחומין דשני ושני מצד דשיל"מ
שככל איסור דרבנן מתמרינן זולת בתחומין וצדקו נמי לפי זה דבריו בכיוון רש"י ו"ל
מה שהכריחו לטעם מוקצה משום דברים הנפסדים ודוק: (להנ"ל) ולערב אסורים בכדי
שיעשו רש"י ו"ל פי' כדי שלא יהנה ממלאכת י"ט מבואר מיניה דלאו דוקא באכילה
אסור בכדי שיעשה אלא אפילו בכל הנאת שבעולם והכי מבואר ביש"ש פ"ק דחולין סי'
ל"א וא"כ לענ"ד צדקו דברי תוס' פרק בפל מערבין שפתבו דלרש"י נמי במה שתלש
הגוי לעצמו לא בעינן בכדי שיעשו שהרי לפ"ז נכלל בדברי ר"פ אף דורן שאינו מידי
דמיכל פגון מספוא לבהמות שאסורין בהנאה בכדי שיעשו וא"כ ודאי אינם מתפרשין
אלא בתלוש בשביל ישראל דאילו בשביל עצמו הא מבואר בפרק כ"כ דאפילו בשבת
שרי וא"כ דר"פ לא איירי פלל אלא בתלוש בשביל ישראל מה"ת לן לחדש מדעתינו
לחלק דבמידי דמיכל יש ליגזר אטו יעשה בעצמו כדי לאכול בכדי שיעשו ואין דומה
פלל לגזירת פירות הנושרין אטו שמא יעלה ויתלוש היינו כדי לאכול מיד ואמרינן מש"ה
אף בנשרו מעצמן לאסור ביום הקדוש אבל לאסור מפח גזירה זו בכדי שיעשו מה"ת
ומנין לנו והתו' מפריז אפשר דדחק לו לבאר דברי ר"פ דוקא בתלש בשביל ישראל
מדסתם ואמר אם יש במינו במחוקר ומשמע לו אפילו תלשם מתחילה לעצמו וגם
מדאזיל בשטת ר"ת דבכדי שיעשו היינו משום גזירה המציא לחלק דבמידי דמיכל יש
ליגזר טפי שמא יתלוש בעצמו ואף על בכדי שיעשו ומוקי לדר"פ בסתם דורן שהוא
מידי דמיכל אבל לשטת רש"י ודאי נראה דמוזה היכי שתלש לעצמו דלא בעינן בכדי
שיעשו וכן הוא להדיא בהבעל מלחמות שתופס טעם דבכדי שיעשו משום מלאכת שבת
מ"מ מסיק אבל במה שעשה לעצמו אין צריך בכדי שיעשו וכן הר"ן דייק בשטת רש"י
שמשמיענו ללמוד דאף בתלש לעצמו אסור לישראל ביומו אבל לערב לא ס"ד: ובנדאי
צ"ע משמעות הרא"ש דלרש"י אפי' בלעצמו אסור בכדי שיעשו ומכ"ש הרבנו ירוחם
שכתב בהדיא דף כ"ז דלרש"י אפילו בתלש לעצמו בעינן בכדי שיעשו: ואין להקשות
לפ"ז מה ראי' מביא רש"י ו"ל ודינו דלערב י"ט שרי בכדי שיעשו מבר טבי' ומכ"ש
מביצה שנולדה בזה שפותר בזה די"ל עיקר ראיתו מבר טבי' דלא נראה לו למוקים
דוקא בניתצוד מאליו דא"כ העיקר חסר והרא' מביצה אינה אלא דקי"ל להלכה שתי
קדושות הן אף היא עדיין צ"ע דאם הטעם שלא יהנה ממלאכת איסור י"ט מה ההבדל
בין הנעשה מעצמו בלי שום שליחות בשביל ישראל לבין מה שתלש לעצמו לענין
האיסור אטו מה שעושה בעצמו בשביל ישראל אסור לו יותר ממה שעושה לעצמו והרי
קי"ל סי' רצ"ח דאין מברכין על גר שהדליק גוי בשבת פניו דלא שבת ממלאכת עבירה
וע"כ לידחק שהקפידו חכמים באיסור הנעשה בשביל ישראל אף שעשאו מעצמו בלא
שום שליחות מפני שהישראל הי' קצת גורם להאיסור הנעשה שלא יהנה ממנו כל
ישראל וכל זה צריכנא לידחק להבנת תוס' והרא"ש בטעמא דרש"י אמנם בתשו' רשב"א
סי' ל"ט איתא שהשיב להשואל שאף באיסור תחומין צריך כדי שיעשו וכתב וטעמא
דמילתא כדי שלא יבא לומר לגוי להביא ויהנו לו מעשיו לאוכלן לערב מיד תדע לה
דלפי פירושא של רש"י ו"ל איסורא דרישא דאם יש במינו במחוקר היינו כדי שלא
יהנה ממלאכת י"ט ואילו במבשל בשוגג בשבת יאכל כר"מ ומורינן כותי' וטעמא

דמילתא דהתם ע"י ישראל חמור לי אי שרית כשהביא מעצמו אתי לזלזולי ולמימר לי (וע"כ חסור מלת אבל הקא אי וכו' כצ"ל) וה"נ אי שרית לי לערב מיד אתי לאקולי בדברנו ולמימר לי עכ"ל.

כנראה לומד בדעתו דרש"י האיסור שלא יקנה גופני הוא כדי שלא לייתי לזלזולי ולמימר לי ושפיר דלא שינוי אלא בנעשה בשביל ישראל שזה נראה להרואים חד עם מה שמביא על ידי שליחות ישראל והוא כמעט חד עם פי' ר"ת אלא דלר"ת הגזירה הוא עם זה הישראל גופני אם זה מותר מה שהובא ונלקט בשבילו יבא לומר לגוי זה עוד הביא לי (חסר אינה תיבות) הוא גזירה כוללת בשביל הרואים דלא לייתי לזלזולי בהאיסור אמירה (ודוק) ולהכי מתיר בי"ט שני דס"ל דמ"מ לא גזרו האיסור הנאה אלא לחד יומא שדי בזה דלא לייתי לזלזולי לומר לגוי להביאם וצ"ע שם בכדי שיעשו פתב המ"א ויש לדקדק וכו' דאם אין מביא בחנם רק הישראל קצין לו מעות שיביא לו דגים מעי"ט והעפוי"ם שיהו ונהיבאן בי"ט מותרים לערב מיד ואם הוא דבר שאין במינו במחנה ומחוסר צידה מותר אפי' בי"ט אפי' הביאו מחוץ לתחום וקשה חזקא הא בסעי' ט' לא נראה הכי דהא מסתמא ישראל ששיגר דורן ע"י גוי בלי ספק הי' שליח בשכר ומ"מ לא התיר הרשב"א התם אלא מן הטעם שלא הי' של הגוי המביא ע"ש בב"י ותו דאם בקציצה יהא שרי אפי' לאותו ישראל הא גוי שמביא דורן ודאי דאינו בחנם אם לא שקיבל טובת הנאה מהישראל ונהרי בסי' רמ"ז סעי' ד' מבואר לכל הפחות דבמקום שהגוי מתחיל עם הישראל הוי קצין תו קשה הרי בפרק בפל מערבין איתא דף ע' פינו דחזא דקא מפשו ומייתי אסר להו והוא משום דהוא בא בשביל ישראל ונהרי זה שמביא למכור ודאי אדעתה' דנפשי' כדי למכור פירותיו ולפדות הדמים ולא אדעתה' דטובת ישראל והכי מבואר בב"י סי' רנ"ב פתב וי"ל דשאני מנעלים דאין דרוך בני אדם לתת לו מלאכה לעשות אלא הוא משלו ומוכר הילכך אפילו עשאה בי"ט לית לן בה דבדידי' קטרח וכו' פסק שם הרמ"א ולמה אסר רבא.

א"ו דקציצה נמי אסר ומה שכתב דהא אפי' עשה העכו"ם מלבוש בי"ט מותר ללבוש אם קצין וכו' ק"ו כשבא מח"ל תמהני איך שכח דברי עצמו שהרי בסי' רנ"ב ס"ק י"א מביא דברי הר"ן שהם בלשון זה ומסתברא לי דכל שקצין אע"פ שיעשה הגוי מלאכה בשבת מותר לישראל ללבוש הפלים בשבת עצמו ולא דמי לההוא דאמרין בפרק פל פתבי גוי שהדליק את הנר שאם בשביל ישראל אסור להשתמש לאורו דהתם משום דגוי אדעתא דישאל קא עביד אבל כל שקצין אדעתה' דנפשי' קעביד ושרי ישראל להשתמש אפי' בשבת וכתב המ"א שם פי' שמדליקו בשבת כדי שישתמש בו הישראל עכשיו משא"כ כאן שעושה להשלים פעולתו ובנדאי פירושו מוכרח דא"ל דהר"ן חולק על כל הפוסקים שפסי' רע"ו ומתיר אפי' בהדלקת נר כל שעושה בקציצה דא"כ מה זה שמחליט דהתם משום דנכרי אדעתא דישאל קא עביד הא בקציצה עביד אדעתה' דנפשי' והי' לו אף לומר דהת' איברי בלא קצין א"ו מוכרח פירושו דכל דעביד כדי שישתמש בו הישראל עכשיו לא מהני הקציצה וא"כ המביא מח"ל הא מביאו כדי שישתמש בו הישראל עכשיו והוא ממש דומה לנכרי שהדליק בשביל ישראל ותדע שהרי הר"ן הוא המתיר ללבוש אם קצין ואפי' במלאכה דאורייתא ואילו בדעתו הא הר"ן דחק עצמו בפרש"י בדברי ר"פ למה מצריף לטעם מוקצה ולא מטעם שיהיב לבדי שיעשו דהיינו

שלא יִהְיֶה מְמַלְאֶת שְׁבֵת וְהִיא לֹא לֹמֵר דְּנִקְיֵט טַעַם מְוַקְצָה כְּדִי לְאַסֹּר אִפִּי אִם הִקְבָּה הִיָּתָה בְּקַצִּיצָה א"ו דְּזֶה אֵינוֹ וְהוּא חַד דִּינָא עִם הַדְּלֶקֶת נֵר דְּמוֹדָה הָר"ן דְּקַצִּיצָה לֹא מְהַנִּי וּמָה שְׁמַבִּיא מִשְׁמַעוֹת מִדְּבָרֵי הַמְּרַדְכֵי בְּלִי שׁוּם סִפְק אֲתִי שְׁפִירוּשׁוֹ בְּדְבָרֵי הַגְּאוּנִים לִיתָא דא"כ מָה הַלְשׁוֹן כ"ש הֵכָא דְאֲדַעְתִּי דְּנִכְרִים דְּאֲדַעְתָּא דְּנִכְשִׁיָּהּ מִיְבַעֵי וּבְאֲמַת דְּחִי זֶה בְּפִי הַסְּנֵגְלִי לַעֲנִי דְּנִדְאֵי אֵינָה וְטַעַם הָאֲוִסְרִים פְּשׁוּט שְׁחִשׁוּ כִּינּוּן שְׁהוּא גֹוִי הַרְגִּיל יֵשׁ לְחַוֵּשׁ לְאֲפֻשֵׁי בְּשִׁבְלֵוֹ וּלְפִי זֶה הַדְּחִיק שְׁבַעֲיָנִי לִיתָא ע"כ כְּפֻנְתָּם כ"ש הֵכָא דְּאֲדַעְתָּא דְּנִכְרִים הֵינּוּ שְׁגָם הַסְּנֵגְלִי יִשְׂרָאֵל גּוֹפֵי לְהַגּוֹיִם מוֹכֵר עֵינָן וְדו"חָפָא וְדו"ק: הַג"ה וַיֵּשׁ מִחְמִירִין כּו' אִם אֵינוֹ צִנְרָה י"ט לְצִנְרָה אֲוִרְחִין כְּתַב הַמ"א פִּי וְכו' וְדָלָא כְּהַב"י וְא"י מָה מְכָרִיחַ לְפִי זֶה אַחֲרֵי שְׁשִׁנֵי תִירוּצֵי הַב"י לַעֲנִי דְּנִכְוִיִּים לְדִינָא וְעֵינָן בְּלְבוּשׁ סְעִיף ב אִו צָדָן לַעֲצָמוֹ כּו' אֲבָל לְעָרְב מְוִתְרִים מִיָּד בַּר כְּתַב אָף דְּבַהֲרָא שׁ וְטוֹר מְשַׁמַּע שְׁאִין זֶה מְוִתֵּר אֲלָא לְשִׁטַּת ר"ת מ"מ הַתּוֹס' מִתִּירִים זֶה אָף לְדַעַת רִש"י וְכְתַב שְׁכ"כ ר"י וְתַמָּה הַא"ר שְׁבַר"י מְבַנְּאֵר אֵיפְכָא כְּנ"ל דָּף כ"ז.

וְלִהְיֵי כ' עַכ"פ שְׁנ"ל לְהִלְכָה וְלִמְעֻשָׁה לְאַסֹּר בְּעֻשָׂאוֹ לַעֲצָמוֹ עַד לֵיל י"ט שְׁנֵי בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ וְכ"מ בַּע"ק וְר"ן פְּרָק א"צ הַע"ק אֵין בְּיָדֵי אֲבָל בְּהַר"ן מְבַנְּאֵר לְהִיפּוּף כְּנ"ל וְלִכּוֹן לַעֲנִי דְּאֵין הַכְּרַח לְהַחְמִיר נֶגֶד תּוֹס' וּמְלַחְמוֹת וְר"ן וְש"ע וּמָה שְׁתַּמָּה עַל הַב"י לְדַעְתִּי הוּא ט"ס וְצ"ל וְכ"כ ר"י מְקַנְדָּם בְּתַר שְׁהִבִּיא מִשְׁמַעוֹת הָרָא שׁ וְק"ל: סְעִיף ד וְדוֹקָא בְּפִירוֹת וְכו' כְּתַב הַמ"א צ"ע אִם יֵשׁ לְהַתִּיר לְבַשֵּׁל ע"י גֹוִי: ע"כ אֵינִי בְּדְבָר שְׁאִין בּוֹ מְשׁוּם בְּיָשׁוּל גֹוִי וְא"כ מָה כְּתַב דְּלְכֹאֲרָה מְשַׁמַּע גְּבִי אֲנִשְׁפִּיזְנִי דְּרַב אֲדָא דְּאָסוּר לְבַשֵּׁל אָף עַל יְדֵי גֹוִי הָא שְׁם דָּף ד' אֵינִי בְּבִיצָה דְּאָסוּר מְשׁוּם בְּיָשׁוּל גֹוִי: וְאוּלֵי ר"ל לְדַעַת הַמְּקִילִין בְּבִישׁוּל גֹוִי כְּמוֹ בְּפֶת ע"י שְׁהַדְּלִיק יִשְׂרָאֵל אֶת הָאֵשׁ וְק"ל: סְעִיף ה וְאַחֲרִים מְוִתְרִים אָף לְאַנְכְּלָם: כְּתַב רִש"י ז"ל לֹא שְׁמַעְתִּי טַעַם מְקוּבֵּל בְּדְבָר דְּאֵי מְשׁוּם מְוַקְצָה אֲמַאי מְוִתֵּר לְיִשְׂרָאֵל אַחַר נְאִי מְשׁוּם שְׁנַעֲשָׂה בּוֹ אִיסוּר בְּשִׁבְלֵוֹ א"כ לְיִשְׂרָאֵל אַחַר נְמִי אָסוּר וְכו' וִי"ל דְּגַבֵּי אִיסוּר תְּחֻמוֹתֵי דְּרַבְּנָן לֹא אַחֲמִיר כְּפֻלֵי הָאֵי וְדִיִּיק אִם אֲסֻרוּהוּ עַל זֶה ט"א נ"ל מְחֻוֹץ לְתַחוּם אָסוּר גְּזִירָה שְׁמָא יִשְׁלַח בְּשִׁבְלֵוֹ וְהִבָּא בְּשִׁבְלֵוֹ זֶה מְוִתֵּר לְאַחַר דְּלִיכָא לְמִגְזוֹר בִּי שְׁאִינוֹ מְפִירוֹ: וְכְתַב הַיִּש"ש ס' ח' וְהָא ט"א נִרְאָה בְּעֵינֵי שְׁאִינוֹ מְלִשׁוֹן רִש"י כִּי רִש"י לִית לִי טַעְמָא שְׁמָא יֹאמֵר כּו' אֲלָא מְשׁוּם שְׁלֹא יִהְיֶה כּו' וְגַם הַתִּי ל"ב דְּלַדְעַת הַתּוֹס' דְּס"ל מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמֵר וְכו' לֹא מְהַנִּי הָאֵי הַתִּירָא שְׁאִינוֹ מְפִירוֹ אֲלָא שְׁלֹא יִאָסוּר בְּכ"ש (הִיא דַּעַת הָרָא שׁ וְלֹא דַעַת הַסְּמ"ק) אִפִּי בְּמִלְאָכָה דְּאוֹרְיִיתָא שְׁרִי אֲבָל בְּיוֹם עֲצָמוֹ שְׁאָסוּר מְשׁוּם אִיסוּר תְּחֻמוֹתֵי מָה לִי הוּא מָה לִי אַחַר: אֲלָא בַּע"כ צ"ל כְּתִי רִש"י שְׁבֵת־תְּחֻמוֹתֵי הַקִּילוֹ וְכֵן הַתּוֹס' לְשֵׁם הַקְּשׁוֹ קוֹשְׁנֵי זֶה וְכְתַבוּ תִירוּץ שֶׁל רִש"י עַכ"ל: וְתַמְהַנִּי מְאוּד אֵיף אֲפֻשֵׁר דְּלַתְּנִס' דְּס"ל שְׁמָא יֹאמֵר כּו' לֹא מְהַנִּי הָאֵי הַתִּירָא שְׁאִינוֹ מְפִירוֹ אֲלָא שְׁלֹא בְּכ"ש אֲבָל בְּיוֹם עֲצָמוֹ שְׁאָסוּר מְשׁוּם תְּחֻמוֹתֵי מָה לִי הוּא מָה לִי אַחַר הָא ע"כ מָה שְׁאָסוּר בְּיוֹם מְשׁוּם אִיסוּר תְּחֻמוֹתֵי הָא אֵי אֲפֻשֵׁר אֲלָא כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה מְאִיסוּר תְּחֻמוֹתֵי הַנַּעֲשָׂה בְּשִׁבְלֵוֹ וְהָרִי כָּל עֵיקָר הוֹכַחוֹת הַתּוֹס' דְּלֹא כְּרִש"י אֵינָה אֲלָא מְפִנֵי שְׁמַדְמוּ לְהַשׁוּחַט וּמְבַשֵּׁל בְּשׁוּגֵג דִּיאַכְּל וְהָרִי מְשֵׁם מוֹכַח דְּאֲפִי בְּשִׁבְתָּ וּבְמִלְאָכָה דְּאוֹרְיִיתָא לִית לְמִיחַשׁ לְשִׁלָּא הִנָּה וְאֵיף אֲפֻשֵׁר שְׁבֵת־תְּחֻמוֹתֵי יִהְיֶה אָסוּר בֵּין לּוֹ בֵּין לְאַחֲרִים מְשׁוּם אִיסוּר תְּחֻמוֹתֵי: וּבְאֲמַת מְזָה יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל פִּי הַתּוֹס' שְׁמַעְתִּיקִים תִּי א' דְּרִש"י שְׁאִינוֹ אֲזִיל אֲלָא לְשִׁיטַת רִש"י דְּאָז י"ל אָף דְּבְמִלְאָכָה דְּאוֹרְיִיתָא וְאֲפִי בְּכַדִּי שְׁיַעֲשָׂה אָסְרוּ אָף לְאַחֲרִים

משום שלא יִהְיֶה בְּתַחֲמוּמֵי דְרַבְּנָן לֹא גָזְרוּ פְּלוּי הָאֵל לְשִׁטַּת תּוֹס' מֵה טַעַם אֲסוּר לֹו בּוּ בְּיוֹם יוֹתֵר מִלְּאַחֲרֵים אֲדַרְבֵּה לְשִׁטְתָּם לֹא הִי לְהֵם לְהַעֲתִיק אֲלֵא תִי שְׁנֵי דְרַשׁ"י דְּלִדְיָדִין אֲסוּרוּ בּוּ בְּיוֹם מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמֵר לְהִבִּיא מִשָּׂא"כ בְּאַחֲרֵים דְּלִיכָא לְמִיגְזֵר וּבְשַׁבְּת לֹא שְׁיִיךְ לְמִיגְזֵר שְׁמָא יֹאמֵר דְּמִי יִשְׁמַע לֹו: לְכֹן הִנְלַעַנ"ד שְׁדַעַת תּוֹס' הִיא דְּלֹא פְּדַעַת הָרֵא"ש דְּסוּבָר דָּאָף דְּיִשׁ בְּמִינוּ בְּמַחְנֹפֵר מְוֹתֵר לְאַחֲרֵים מִיָּד אֲלֵא פְּדַעַת הַסַּמ"ק דָּאָף לִר"ת אָף אַחֲרֵים צְרִיכִים פְּדִי שְׁיַעֲשׂוּ: וְכֹן הֶעֱלָה הַמְהַרְשֵׁ"א בְּדַעַת תּוֹס': וְע"כ דְּשְׁיִיךְ אָף לְגַבִּי אַחֲרֵים הַגְּזִירָה שְׁמָא יֹאמֵר לְהִבִּיא פְּדִי שְׁיִהֵא מוֹכֵן לֹו לְעַרְב וְהוֹקֶשֶׁה לְהֵם בְּתַחֲמוּמֵי אָף דְּנִדְאֵי לְשִׁטְתָּם אִין טַעַם הָאֲיִסוּר לֹו אֲלֵא מְשׁוּם הַגְּזִירָה שְׁלֵא יֹאמֵר לְהִבִּיא א"כ אָף לְאַחֲרֵים יִהְיֶה אֲסוּר מֵהֵהוּא טַעַמָּא: וְלִזְה הַעֲתִיקוּלְשׁוֹן רַשׁ"י פְּלוּמֵר דְּתַחֲמוּמֵי דְרַבְּנָן קִיל הִיא מְאִיסוּר דְרַבְּנָן שֶׁל פְּדִי שְׁיַעֲשׂוּ אָף דְּשֵׁם גָּזְרוּ אָף לְאַחַר בְּכ"ש מְשׁוּם הַגְּזִירָה שְׁלֵא יֹאמֵר בְּתַחֲמוּמֵי הַקִּילוּ פְּדִיכְתְּבוּ פֶּרֶק מִי שְׁהוֹצִיאֻהוּ לְעַנְיָן סַפְקֵי תַחֲמוּמֵי וְעַיִן לְעִיל: וְהִכִּי אֵיתָא בְּתוֹס' בְּשַׁבְּת דָּף קכ"ב ד"ה וְאִם פְּתָבוּ דְנִרְאָה דְאֲסוּר לְכָל יִשְׂרָאֵל דְּדוֹקָא בְּתַחֲמוּמֵי וְכו' אֲבָל בְּאִיסוּר דְּאוֹרְיִיתָא וְכו' בְּנִכְרֵי הַעוֹשֶׂה לְצִנְרָךְ יִשְׂרָאֵל אִי שְׂרִי לִי אֲתִי לְמִימֵר לְנִכְרֵי לְעַשׂוֹתוֹ בְּשִׁבְלֹו: הָרִי חֲזִינָן עכ"פ דְּהַגְּזִירָה שְׁמָא יֹאמֵר שְׁיִיךְ לְאַחֲרֵים פְּלַגְבִּי נְפִשִׁי: וְהָרֵא"ש ז"ל אָף דְּבְשַׁבְּת מְסַכִּים דְּאֲסוּר לְכָל יִשְׂרָאֵל מְטַעַם שְׁמָא יֹאמֵר לְעַנְיָן בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ דְרַבְּנָן נִרְאָה לֹו לְדַמּוּת לְתַחֲמוּמֵי דְלֹא לִיגְזֵר פְּלוּי הָאֵי אֲבָל מֵהַתּוֹס' מְשִׁמַּע לִי כַּ"ל וְדוּק: גַּם מֵה שְׁמוּחַק הִישׁ"ש מְפָנִי שְׂרַשׁ"י לִית לִי טַעַמָּא שְׁמָא יֹאמֵר כּו' וְהַמְהַרְשֵׁ"א פְּתַב עֲלִיו וְאִין הִכְרַע לְמַחֲוֹק כָּל הַסַּפְרִים דְּנִדְאֵי גַבִּי בְּמִינוּ בְּמַחְנֹפֵר הָוִי טַעַמָּא מְשׁוּם שְׁלֵא יִהְיֶה מְמַלְאֲכַת שַׁבְּת וּמִש"ה לֹא חִילַק בֵּינוּ לְחִבְרֵי אֲבָל גַּבִּי חוּץ לְתַחֲמוּם דְלֹא נַעֲשֶׂה בְּגוּף הַדְּבָר אִיסוּר מְלֵאכָה לֹא גָזְרוּ אֲלֵא מְשׁוּם שְׁמָא יִשְׁלַח בְּשִׁבְלֹו וְלִהְיֶה מְוֹתֵר לְאַחַר דְּלִיכָא לְמִיגְזֵר בִּי שְׁאִינוּ מְפִירוּ.

וְכֹן נִרְאָה מְדַבְּרֵי הָרֵז"ה שֶׁהוּא מְפָרֵשׁ גַּבִּי יִשׁ בְּמִינוּ בְּמַחְנֹפֵר פְּרַשׁ"י וְגַבִּי מַחוּץ לְתַחֲמוּם פִּי הַטַּעַם שְׁמָא יֹאמֵר לֹו וּבְזֵה י"ל דְּהַמְהַרְשֵׁ"ל הִכְרִיחַ דְלֹא ס"ל פְּלַל הַחֲשָׁשׁ דְּשְׁמָא יֹאמֵר דַּאל"כ לְמָה מְתִיר בִּי"ט שְׁנֵי אֲבָל מ"מ אִין הִכְרַח לְמַחֲוֹק דִּי"ל עַד פָּאן לֹא ס"ל טַעַם זֵה דְשָׁלֵא יֹאמֵר אֲלֵא עַל בְּכַדִּי שְׁיַעֲשׂוּ אוּ מְכ"ש מִיּוֹם לְחִבְרֵי דְכּוֹלֵי הָאֵי לֹא ס"ל טַעַם זֵה אֲבָל בְּיוֹמוֹ ס"ל שְׁפִיר חֲשָׁשׁ זֵה וְזֵה בְּאַמְתַּת מוֹכַח מֵהָרֵז"ה דְּנִגְמִי מְתִיר בְּיוֹם שְׁנֵי פְּרַשׁ"י וּמ"מ פִּי בְּתַחֲמוּמֵי מְטַעַם שְׁמָא יֹאמֵר וּק"ל וְלַטַּעַם שְׁנֵי ע"כ ס"ל לְרַשׁ"י דְלֹא שְׁיִיךְ בְּתַחֲמוּמֵי שְׁהַקִּילוּ בּו' אוּ מְטַעַם הַמְהַרְשֵׁ"א וּבְאוֹתוֹ יוֹם אִין הָאֲיִסוּר אֲלֵא מְשׁוּם שְׁמָא יֹאמֵר וְלִהְיֶה מְוֹתֵר לְאַחֲרֵים וְדוּק: (סְעִיף הַנֶּ"ל) דְּבָר וְכו' וְאִם בָּא מַחוּץ לְתַחֲמוּם פְּתַב הַמ"א אֲפִילוּ חוּץ לִי"ב מִיל נְאֻפִילוּ לְמ"ד שֶׁהוּא דְאוֹרְיִיתָא פִּינוּ שְׁאִינוּ מְפָרֵשׁ בְּקִרָא לֹא הִחְמִירוּ בּוּ (ת"ה י"ש"ש): דְּבָרֵי אֵלוּ לֹא הִזְה וְלֹא נִבְרָא לֹא בַת"ה וְלֹא בִיש"ש עַיִן בָּם שְׁדַחְקוּ עַצְמָם בְּאִנְפֵּן אַחַר וְז"ל הָר"ן וְהַבָּא בְּשִׁבְלֵי יִשְׂרָאֵל זֵה מְוֹתֵר לְאַחַר פְּתַב רַשׁ"י ז"ל דְּכִינוּ דְאִיסוּר תַּחֲמוּמֵי דְרַבְּנָן לֹא אַחְמוּר פְּלוּי הָאֵי וְתַמְהֵנִי לְדַבְּרֵי רַב אֶלְפֶּס וּרְמַב"ן ז"ל שֶׁהֵם סוּבְרִים בְּתַחֲמוּם שְׁלִשָּׁה פְּרָסָאוֹת דְּאוֹרְיִיתָא לְמָה הַקִּילוּ וְאֲפֶשֶׁר הַטַּעַם כְּמוֹ שְׁאוּמֵר הַרְמַב"ן (ע"ש שְׁאוּמֵר דְּבָרִים אֵלוּ עַל הַהַקְדָּמָה דְּתַחֲמוּמֵי דְרַבְּנָן לְהַבְדִּילוּ מְכַדִּי שְׁיַעֲשֶׂה דְרַבְּנָן) דְּמְשׁוּם דְאִיסוּר תַּחֲמוּמֵי אִינוּ שְׁנוּה בְּכָל שְׁמָה שֶׁהוּא לְאַחַד חוּץ לְתַחֲמוּם הוּא לְאַחַר תּוֹךְ לְתַחֲמוּם הַקִּילוּ בּוּ עכ"ל וְעַיִן בַּמ"א ס' ת"ד מְבִיא מַחְלֻקַּת בְּשֵׁם תְּשׁו' אַחְרוֹנִים אִם גַּם בְּכָלִים נְמִי הָוִי דְאוֹרְיִיתָא וּמֵהַכָּא מוֹכַח דַּעַת הָר"ן דְּפִשְׁיטָא לֹו דָּאָף

בכלים וע"ש מה שכתבתי אמנם עכ"ז תמהני על הר"ן ועל כל הבאים אחריו דמה בכך די"ב מיל הוי דאורייתא בין באדם ובין בפלים היינו בשל ישראל אבל גוי הא מבואר עירובין מ"ז ע"ב דנכסי עפ"ם מדין גמור אין קונים שביתה פדאמר ר"י אמר שמואל אלא דאנן קי"ל כר' יוחנן דפליג ואמר גזירה בעלים דגוי אטו בעלים ישראל וא"כ מה בכך די"ב מיל הוי דאורייתא מה לי שביתה דרבנן או דאורייתא אם מד"ת אין קונים שביתה ופשיטא דכל איסורו אינו אלא דרבנן ואפילו י"ב מיל וצ"ע: (סוף הסימן) הג"ה ודוקא שהיה דעתו מאתמול דלית ביה איסור מוקצה הפרור שהרמ"א פתב זה לנישב הרשב"א ממה דקשה עליו לשיטתיה דיש איסור מוקצה דישאל במה שהוא חוץ לתחום פדאיתא במ"א בשמו והקשה לו אותן פירות ששיגור למה מותרים ומשני נכתב ודוקא ובע"כ מוקים לתשו' רשב"א הכי אף דסתמא נאמרה ומ"ש המ"א דאי הוי מוקצה לא מהני דעתו עליו כמ"ש סי' תצ"ח סעי' גא וכבר פתבתי שם שאין ענין דסי' תצ"ח פלל למוקצה מחמת איסור ומה שמחליט דבמוקצה מחמת איסור לא מהני דעתו עליו נהי דהרשב"א פסק בי"ט כר"י פדאיתא בב"י סי' תצ"ה בשמו ולר"י לא מהני דעתו עליו ואפילו לא דחה ביניים מ"מ אחר שמשפני הדוחק מוקים לי הרמ"א הכי וע"כ מוקים ליה פשה' להמקבל איגרת מהשולח ששלח לו דורן זה והשליח יבא אצלו עי"ט ולכשיגיע י"ט ורואה שלא בא השליח מעלה בדעתו שהי' לו עיכוב ומחר יבא ולהכי דעתו עליו ואם דעתו עליו לחוד לא מהני י"ל דאיירי פשהמקבל התנה עליו קודם פניסת י"ט שאם יבא יאכלנו ואינו מקצהו מדעתו ותנאי הא מהני להרשב"א פדאיתא סי' רע"ט בשמו לענין טלטול גר פתר שכבה ה"ה די"ל דמהני לענין אכילה ובהכי איירי ומה שהקשה תו המ"א מסי' ת"ה פבר משני בעצמו שפיר והוא הפשוט ודלא כהא"ר בסי' ת"ה שכתב על תי' המ"א שהוא דוחק ונהפוך הוא אלא דתו כתב המ"א דמפל מקום צ"ע דלא יהא אלא פירות הפקר וכדאיתא בעירובין דף מ"ה ע"ב וכ"כ הר"ן גבי שור של פטם א"י מה ענין זה לזה לטעמו שמסיים ויהיב שמוטר לאוכלן אעפ"י שלא הי' דעתו עליו הא אדרבה מכוח שם מקושני הגמרא אי מבלע בליעי כ"ש דהוי לי' נולד ואם נולד שנייך בהפקר ה"ה פשיטא דמוקצה מחמת איסור תחומין נמי ה"ה שנייך בהפקר לילא דהאמת דלא קנו שם שביתה פלל פדמסיק הסוגי' ונמצא דה"ה שרי לכ"ע וכן בשור של פטם דהר"ן ומה מוקצה מחמת איסור שנייך משא"כ במי ששיגור דורן דממ"נ בין יש זכי לגוי ובין אין זכי הרי פירות הללו של ישראל וקנו שביתה בה"ש ושפיר דהוקשה להרמ"א דליאסרו מחמת מוקצה להרשב"א ומה שדקימה למי שזיפה להם ע"י אחר וסתר וכתב ואעפ"י וכו' אין לו דמיון פל עיקר דבזיפה ע"י אחר שביתת הפירות הוא פרגלי בעליהם ויכול להוליכם למקום רגליהם אבל הכא פירות אלו יהיו של ישראל זה או זה מוקצה מחמת איסור דפירות ישראל הם שהרי משביתת המשלח והמשולח הם מחוץ לתחום ומה שדחק להמ"א לבא לדברים אלו דברי הגהות מיימון שמביא מדהתיר כתב שהובא מח"ל ואפילו דישאל זה אמת שע"כ הג"מ לא ס"ל סברת הרשב"א שיש הבדל במוקצה דתחום בין של ישראל לשל גוי אבל אין מוכרח שהוא מטעמו דהוי פשל הפקר אלא העיקר שסובר הטעם דליכא משום מוקצה בנכרי שהביא דורן הוא מטעם סברת הרמב"ם דאין בתחומין משום מוקצה פדביארת' בסי' תצ"ח ע"פ דברי הט"ז ס"ס תקי"ח אבל להרשב"א מוכרחים דברי הרמ"א: ולדינא פבר העלה הט"ז הנ"ל: סימן תקטז (סוף

הסימן) וכל פיוצא בזה אפילו דרף רה"ר מותר הכי מבואר בב"י ובנדאי דהכי משמעו
המתני' דסתמה דברים המותרים לשלוח היינו אפילו ברה"ר ואף דהוי אפשר למיעבד
מאתמול גבי הוצאה לא החמירו ועיין הטעם ביש"ש פ"ק סי' ל' וא"כ איפכא נמי כל מה
דתנו במתני' דאין משלחין היינו סתמא אפילו ברשות אחד כל שהוא מקום מעבר לרבים
כדאימא בפ"ה המשניות להרמב"ם ד"ל ב"ש אומרים אין משלחין בי"ט אלא מנות הטעם
שאוסרים ב"ש שלא יעשה כדרך שהוא עושה בחול וגם ב"ה לא התירו אלא לשלוח
ביד אדם אחד אבל לא בשורה דמשמע דטעמא דב"ה בדברים האסורים נמי מטעמ'
דב"ש רק הם חולקים וסוברים דדברים הראוין לאדם לא חיישינו לטעם זה אבל דברים
שאינם ראויין אלא לבהמה אסרו חכמים ודלא כר"ש אבל משמע ודאי אפילו בלא רה"ר
כסתמא דמתני' ובזה א"י מאין למד המ"א להסמיך טעם היש"ש משום הוצאה מרשות
לרשות וכתב ולפ"ז וכו' ולימא שם ביש"ש רמז לזה גם דעת הט"ז בזה צ"ע: סימן תקיז
סעיף א' וכן קמח עיין ט"ז כתב על הב"י שא"י מה שח ואנ"י א"י מה שח הוא וכי לא
ראה מה שכתב בצדו סעיף ב' מותר לאכול מהם בי"ט והוא שלא יהא מפריחין ונהרי אלו
בשל ישראל צריכים זמון כדאימא סי' תצ"ז סעיף ט' רק דשל גוי הכן הוא וכן יש בסי'
תצ"ח סעיף ג' וכן מי לא אשכחן בגוי שמביא פירות יבשין דנדאי אינו ממחנך אלא
שיש לספק דילמא הם ממקצה דאוצר א"ו משום דבשל גוי אין מקצה ומה שכתב
במקצה דמחנך עיקר האיסור בו ביום משום מקצה לא עיין בפ"ה ר"ש שכתב בדברי
ר"פ ולא תחלוך במחנך בין של ישראל לשל גוי מבואר הא בשאר מקצה נדאי יש
חילוק וכן מ"ש גם בקמח וכו' במח"כ לא ידע מקור הדברים דמקצה מטעם דלא חזי
בזה אין הבדל בין של ישראל לשל גוי כדאימא סוף פל כתבי בהר"ן אבל ביתר מוקצים
פשיטא דדברי ב"י ברורים ועיין סי' תצ"ז סעיף ט' הנ"ל ובסי' ש"ו סעי' ב' בהג"ה:
המ"א סק"ב מסיים וצ"ל דהרב"י וכו' ובחננוני לא גזרו וא"י מה בין פלטר לחנוני והעיקר
דזה אמת שהב"י לא ס"ל אותן הטעמים אלא דחש לטעם האוסרים בפת בשבת משום
גזירה דשמא יאמר לגוי לאפות ולבשל לו משום דבמדי דאכילה חשו טפי כדאימא שם
בב"י וזה דוקא בפת דחשוב מדי דאכילה שראוי מיד לאכול משא"כ בקמח אין לחוש
יותר ממה דלא גזרינו בגוי שהדליק נר לעצמו ומה שהתיר נמי הפת היינו דהא בי"ט
אין לחוש שמא יאמר לאפות שהרי בעצמו שרי לו לאפות ואין החשש אלא שישאר
בעצמו יבא לנפות הקמח וזה גופה רק איסור דרבנן וסובר כהמתירין דסברו דלא מחמרי'
פלל באוכל נפש יותר ותו כדמשמע בד"מ דבשבת יש להחמיר יותר מבי"ט וק"ל: סימן
תקיח סעיף ד' אפילו ברה"ר אף דאפשר לעשותו מעי"ט.

עיין סי' תצ"ז סעיף ב' וביש"ש פ"ק סי' ל': סעיף ו' מסופנת וכו' כתב המ"א ולמאן דשרי
מקצה אפילו בריאה שרי היינו ע"פ דעת הש"ע בסי' שכ"ד שחולק על הטור סי' זה
דפוסק להדיא כמ"ד דמודה ר"ש בבעלי חיים שמתו ומ"מ כתב הטור דבהמה שחוטא
שנטרפה בסי' תצ"ז דתלמי' בפלוגתא דר"י ור"ש וכתב הב"י דצ"ל דבהיתה חולה קצת
מירי דאל"ה הא לשיטתו מודה ר"ש בב"ח שמתו ושוב כתב דזה דוחק ושמא דהכא
בבריאה ממש עסקינו ואפ"ה שרי לר"ש ולא דמי למיתה דכיון שהיתה בריאה מעי"ט
לא היתה דעתו שתמות ומש"ה אסור לטלטלה אבל דעתו הי' לשוחטתה ולפיכך מותר
לטלטלה אם נמצאת טריפה שהרי עשו' היא להמציא טריפה.

ולפ"ר סב"ר זו נראית דוחק אבל מוכרחת היא מדאיתא סוף שבת ואף לוי סבר הלכה כר"י פי הא דלוי הוי חזא טריפתא וכו' ומה הרא"י דילמא לוי סבר מודה ר"ש בב"ח שמתו א"ו כסברת הב"י דאינו דומה לב"ח שמתו ובנדאי תולה בפלוגתא דר"י ור"ש וק"ל.

סעיף ח נוטלים עצים וכו' עיין בהטור והב"י הקשה עליו למה מצריך בסמוך לדפנות חבילות הא לא צריך חבילות אלא בסוף אבל בדפנות כל שלא נארג עם הדפנות שרי בכל ענין ולהכי השמיט בש"ע חבילות והיש"ש דחק לתרץ ועפ"י פירושו מעתיק המ"א לדיניו ועיין בט"ז ולענ"ד נראה ליישובו כי הנה עוד צ"ע מה דמשמיט ג"כ דינא דהגהות הרא"ש בשם א"ז והוא מהירושלימי הובא בב"י בקיצור אבל ז"ל על מה שתירץ רב יודא אמר שמואל בסמוך לדפנות כתב דהיינו קנים שהקימם סביב הדפנות ולא נארגו עם הדופן ולא בטילי לגבי דופן ובשלא נתפנון שיהא הכותל עב דאם נתפנון לעבותה אסור אבל אם התנה מותר וז"ל הירושלימי על המתני אין נוטלים וכו' שמואל אמר בשלא נתפנון לעבותה אבל אם נתפנון לעבותה אסור בשלא התנה אבל אם התנה מותר ר"נ בר יעקב בעי גי' אדם מתנה לסתור אהליה ואומר בפני שמואל בטפול לה ופי' הק"ע בשלא התנה מעי"ט דהו"ל פסותר אהל אבל בהתנה אפי' נתפנון לעבותה שרי גי' אדם מתנה לסתור אנהלים בתמי' דקס"ד לעבותה היינו שפארגו עם הדופן ואומר לפני שמואל דלעבותה היינו בטפול לדופן ולא נארג עמו הלכך מהני תנאי גי' אדם לתמוה על פי' זה דמאינה טעם יהי' אסור במתפנון לעבותה אי כדמפרש דהוי לי' פסותר אהל א"כ תנאי מה מהני ואין לומר דדוקא המקשה דס"ד דנארגת דהי' סתירה ממש הוא דלא מהני תנאי אבל כשאינה נארגת אף דמתפנון לעבותה פינון דאינה סתירה ממש רק דמחזי כסתירה לזה שפיר מהני תנאי ועל דרך בעל המאור שבמ"א ע"ש: וזה נראה פונת המפרש דזה אינו דעד כאן לא אמר הבע"ה דעתו אלא כי נפלה שאין בו אלא איסור מוקצה אבל בעודה קיימת אם יש בה משום לתא דסתירת אהל מה יתנה תנאי ותו מה בק"ה שמכונן לעבותה הא פינון דאין נארגין עמה לו יהא דכל המחיצה פולה עשו' מעמידות קנים בלתי נארגים הא אין לה מחיצות ארעי יותר מזה וקי"ל בסי' שט"ו דמחיצה ארעי שאינה עשו' להתיר לכ"ע אין בה משום בגנו וסתירה ועיין בספר שטה מקובצת שמביא בשם מורו שהקשה הכי על גוף המחיצה ומשני משום דנארגת הי' בה משום סתירת אהל ע"ש אבל הירושלימי על הסמוך ואינה נארג למה לי בזה תנאי ומה סתירה שיהי' בזה ומה בק"ה שפינון לעבותה: הן אמת שראיתי בתשו' הרא"ש פלל כ"ב סי' ח' פי' הירושלימי הלזה בסופה דמצנה ומביאו לסעד לשטת הרי"ף לדעת פירושו בהרי"ף דלא כהר"ן וכתב בלשון זה וזה הדרך נוטה למה שאמר בירושלימי גמי על משנה זו בשם שמואל שלא נתפנון לעבותה אבל נתפנון לעבותה אסור בשלא התנה אבל התנה מותר פי' רב נחמן בר יעקב בעי וכי אדם מתנה לסתור אהלים אמרינו בשם שמואל בטפלי פי' מה שטפל לה לסופה דהיינו אסוריתא דלהכי מהני תנאי ובלא תנאי אסור במתפנון לעבותה.

הרי נתברר דלגני' מהני תנאי אבל לעצי סופה לא מהני תנאי והיינו הדין מה דנסתפיק בו הב"י ה"כא ועיין בט"ז ונהרמ"א הוסיפו לקולא בסי' תרל"ח והמ"א בשם היש"ש מוסיף מדעתו דלהעבותו צריך תנאי ופל' זה לק"מ אבל הא"ז פנראה מפרשו בסופה דעלמא

והדין עמו דאילו לפי הרא"ש קשה הא נדאי המתני בסופה דעלמא איירי ולא רק בסופה דמצינה דאילו פן במס' סופה מקומה וא"כ נהי שדין אמת אף בסופה דמצינה מ"מ עיקר דברי שמואל הנאמרים על המתני נדאי דנמי איירי בסופה דעלמא וא"כ קשה פנ"ל מה הענין לתנאי אבל הברור לענ"ד פי' הירושלמי לשטת הא"ז פשוט על פי מה שראיתי בשבת דף מ"ה פרש"י ו"ל אין נוטלים וכו' בסופה דעלמא ושוב כתב אלא מן הסמוך לה אם סמוך חבילות עצים אבל דופןה ליכא איסור מוקצה דדעתה' עלוני' מאתמול למשקלינהו למחר דלא סתר בהו אהלא ואיכא למידק בדבריו דלמה לו לכתוב ליכא איסור מוקצה דמשמע דלא קאי אלא על אחר שנפלה הא באמת מן הסמוך לה מותר אפי' בעודה קיימת פדמסיים דלא סתר בהו אהלא ותו קשה עליו מה שהקשה הב"י על הטור דלמה לו חבילות לגבי דפנות והנראה דלק"מ דנדאי בעצים הסמוכים פדי להעבות הפותל נהי דלית בה משום לתא דסתירת אהל מ"מ מוקצים הם לר"י דלא עדיף ממוקצה דאוצר שיהי הקצה דעתו מהם דלא מיבעי להו להסקה כל זמן שצריף להסופה שיהי גם הטה פותל והברייתא היא ר"י היא להכי פי' חבילות שבנה גלי דדעתו עליהו ולא הוי מוקצה ונה נמי פנות הירושלמי דפי' בשלא פינון להעבותה אבל פינון להעבותה תנאי בעי משום איסור מוקצה: וא"כ נראה ליישב הטור דהא בתלמודן יש לדקדק חדא דמשני דר"ש מתיר היינו בנפלה ורעועה דהא הת"כ בסופה בריאה ולא נפלה נמי איירי ואיך קתני סתמא ור"ש מתיר דמשמע דאיירי במה דהת"ק איירי תו איכא למידק בלשון רב מנשיא אפי' תימא בשאין סמוך לדפנות כי תניא ההוא באיסורייתא הכי מיבעי לי' למימר אפי' תימא וכו' ה"כ במאי עסקינן באיסורייתא להכי סובר הטור לתלמודן מסתימת דברי ר"י אמר שמואל בסמוך לדופן ולא ביאר בשלא פינון להעבותו ש"מ דפליג ולא ניחא לו פלל למוקים המתני בשלא פינון להעבותה דהיינו פדפי' היש"ש אלא להצניע חדא דא"כ פשיטא ותו דאין מדרף פלל להצניע בהעמדה אצל דופן דמה הצנעה איכא בזה הצנעה שיהי על גבי הסכף ולא אצל דופן א"ו להעבותה איירי ואי משום המוקצה פנ"ל ר"י אמר שמואל מוקים המתני כר"ש או כר"י ובדהתנה עליהם משא"כ לעצמי סופה עצמה דלא מהני תנאי לסתירת אהל ורב מנשי' אף דלא פליג לדינא עלי' מ"מ בפירוש המתני פליג עלי' ואמר אפי' תימא וכו' כי תניא ההוא פלומר אף בסמוך לדפנות ע"כ באיסורייתא איירי דנדאי המתני כר"י אתי' ובשפיון לעבותה ובדלא התנה פסתמא דמתני' אלא דבחבילות איירי דבזה ליכא איסור מוקצה מדגלי בעשיות החבילות דדעתו עליהו כדפי' רש"י הנ"ל וכינון דבל"ז באיסורייתא איירי אף בסכף שפיר איירי וא"כ פשיטא שיפה עשה הטור שהעתיק הברייתא ע"פ פי' רב מנשיא בחבילות דוקא שמועיל אפי' למאן דפסק בי"ט במוקצה כר"י והשמיט בשלא פינון להעבותה דבחבילות שרי לכ"ע אפי' פינון להעבותה ואפי' בלא תנאי ולית בהו משום מוקצה ובזה מתורץ נמי מה שדקדקתי בתירוץ הסוגי' בסופה רעועה ות"ל הא לא איירי ר"ש במה דאיירי הת"ק דמפח קושני' דעל ר"ש וקא קסתר אהלא מוכרח לומר דת"ק דברייתא דהיינו ר"י נמי בסופה נופלת ורעועה ומשום דהברייתא הואיל וסתמא קתני איירי אפי' בעצים הסמוכות ולא פדפי' רב מנשיא דוקא באיסורייתא דהיינו חבילות ובשפיון להעבותה נמי איירי פנ"ל ובתנאי לא מצי איירי דהא מוקמינן בטר הכי ואם התנה עלה דרישא ש"מ דרישא בלא תנאי איירי וא"כ קשה דליתסר אף הסמוך מטעם מוקצה לר"י א"ו דהת"ק נמי

איירי ברעוועה ונופלת דנהי דלר"י למוקצה מחמת איסור לא מהני דעתו עלונו אכל למוקצה הפשוט דלר"ש אפי' דעתו עלונו לא בעי פשיטא דלר"י עכ"פ מהני דעתו עלונו דלא נימא מגו דאתקצי לבה"ש וילכתו דנפל דלא צריף תו להקצאתו ורעוועה הי' דדעתו עלונו ודאי דאף לר"י שרי וכדנראה נמי בסעי' ד' במסופנת דשרי אף לר"י ומ"מ פיון דלדינא אין שום פלוגתא נהי דהגמרא משני הברייתא דלא על פי פי' רב מנשיא פי אם בסופה רעוועה מ"מ יפה עשה הטור שהעתיק הדין בסופה בריאה ובלא תנאי על פי פי' רב מנשיא בחבילות ואפי' בכינון להעבותה וכפי' רש"י בשפת הג'ל וכתלמודו ודוק: תו לסעי' הג'ל פתב המ"א וב"י פסק דלר"י לא מהני תנאי.

ועיין בב"י כי לא הי' אלא עיקר דעתו פדעת היש"ש דאפי' בבריאה מותר לר"י אף להרמב"ם דחק וכתב ואפשר לומר שהוא מפרש דלר"ש איצטריף נמי התנה לבריאה ששפלה אכל ר"י אפי' בהתנה נמי לא דסבר הרמב"ם דבמוקצה לא מהני תנאי ומזה נשמע שמה שדחק בתר הכי בדעת הב"י וכתב ואפשר דס"ל עשוי לכבית יותר מסופה רעוועה ליתא דא"כ לא הי' צריף לומר דהרמב"ם סובר דבמוקצה מחמת איסור לא מהני תנאי דהיינו סתמא לנר שהדליקו בו לימא חילוק זה בדעת הרמב"ם כמו שסובר לדעתו א"ו דכל זה ליתא אלא מפני שהרמב"ם לא פתב יותר מלשון זה שבש"ע ומדין רעוועה ונפלה שתק מדפסק בי"ט כר"י והש"ע נמי פוסק כר"י לא העתיק נמי יותר ומדין תנאי שהרמב"ם לא איירי בו איהו נמי שתק וסומך עצמו בדין תנאי על האמור בסי' רע"ט משא"כ הרמב"ם דשם נמי לא ביאר דעתו והכא שתק ממה שהגמרא איירי בי' מוכרח לידחק בדעתו דאף שם בדין נר לא ס"ל דמהני תנאי אכל הש"ע לנפשו סמך עצמו על סי' רע"ט ומה דשוב פתב בנ"ל סברא זו הוא דדחק הב"י לדעת הרמב"ם אכל המתירין בסי' רע"ט הא ע"כ לית להו סברא זו פלל שהרי שם נמי ר"י חולק אף בנר זוטא דדעתו עלונו כמו בסופה רעוועה ומ"מ פסקו דתנאי מהני אפי' לר"י ואפי' בנר גדול כדאיתא הקא בב"י ומה דשוב פתב אכל דעת הר"ן ותוס' בפירק פירה דמהני תנאי במוקצה מ"א מ"ש בשם תוס' הכי הוא אגב שיטפלי' כי אדרבה דעת תוס' שם דאפי' לנר זוטא לא מהני תנאי זולת בסופה רעוועה ומשום דנעשה מזמן ע"ש ודברי תוס' אלו נראים סתור בדברים שבביצה דשם נראה דס"ל דלבסוף לא נשאר פלל התירוץ דאתא לסופה דעלמא אלא תירוץ דאב"י ורבא והוא על דרך שפ"י המלחמות בדעת הר"י וצ"ע שוב פתב ומ"מ צ"ע למה הלכתא וכו' זה ודאי צ"ע ואולי יש לדחוק דסובר סופה רעוועה אינה בכלל פסק הלכה שפסקינו במוקצה מחמת איסור כר"י אלא פדכתב המאור ועדיף מיני' והיינו שפתב המאור סופה רעוועה מהני בה תנאי אפי' לר"י ואינה מוקצה מחמת איסור וכו' סובר הטור בזה יותר מהמאור דלהכי נמי אינו בכלל הפסק דמוקצה מחמת איסור ודוחק: סע"ף ט' בית ששפחת וכו' עיין ט"ז סק"ז ומה שהניח הרשב"א בתימא רבתי פבר מבואר בסי' תצ"ח דעל הרשב"א לק"מ אף פסק הרמ"א ס"ס תקט"ו צ"ע מדלא הגיה הקא משמע דס"ל נמי דאפי' בבית גמור שרי וא"כ נראה דה"ה דאין משום תחומין משום מוקצה ועיין סי' תצ"ח הגהתי מה דאפשר לידחק ולחלק יוכל להיות שרמ"א ז"ל הכי ס"ל אף לענ"ד מהרמב"ם הוכחתי שם פדעת הט"ז אמנם מ"ש נמי דפסק הרשב"א לא אזיל אף לשיטת רש"י והרא"ש דכמו דבבית דבאורי דליבני פיון דאינו אלא סתירה דרבנו לא חשוב מוקצה ה"ה גבי תחומין זה לענ"ד אינו מוכרח שהרי בשפת דף מ"ג

דחקו תוס' מדנקט גפי טבל שאם עבר ותקנו מתוקן דהיינו מזיד היינו בדלית לי פירא אחריןא פדאיתא בביצה דף י"ז וכן רש"י דייק וכתב ואם בא אחר ועבר על דברי חכמים ותקנו מתוקן ומותר לטלטלו ולאכלו וא"כ רש"י וקרא"ש שדדמו בית דאורי דליבני לטבל ע"כ דס"ל דה"ה בבית פנה אם עבר וסתרו אפי' במזיד ולית לי פירא אחריןא דשרי ולהכי נמי בנפחת ממילא אין בו משום מוקצה משא"כ תחומין הא מבואר סי' ת"ה ואם הוציאם במזיד אסור לאוכלם אפי' מי שלא הוציאם ולהי"א עכ"פ לזה שהוציאם אסורים ואפי' לית לי פירא אחריןא ופשיטא דחמור הקצאתו ואינו דומה כלל לטבל ובית וק"ל: סימן תקכ"א ולא ישלשלם בחלונות ולא מגג לגג אעפ"י שהן שוין כל זה ע"פ תלמודן והוא מהיפוך להיפוך המבואר בהירושלמי כתב המ"א בשם היש"ש אפי' טובא ואפי' לגמור ודי"ט קיל אפי' טובא ואפי' גומר נמי וכו' היש"ש מדסתמו משום הפסד ממון או משום די"ט קיל אפי' טובא ואפי' גומר נמי וכו' היש"ש מדסתמו הרי"ף ורמב"ם ש"מ דסברי מדסקא בתיקו אולי לקולא בדרבנן והנה בסי' של"ג לענין פינה אוצר מפני ביהמת ואורחין איתא נמי שם בביצה האיבעי' אם מחמירין שם מה דמחמירין הקא כתב נמי שם המ"א בשם היש"ש דמסתימת הפוסקים הנ"ל משמע נמי בזה לקולא ואמת שהפי משמעות סתימתו אבל קשה לי דזה קולות דסתי אהדדי לענין פינות וגומר נתפס דהקא קיל.

ולענין גגין השוין וסלון נתפס דשבת קיל וענין ביצה דף י"ד בתוס' ד"ה איכא בינייהו מה שכתבו בשם הר"י ואולי מפני שינוי הסברות הנאמרים באיבעיות הללו וזה גופא צ"ע פדאיתא במור"ם שיף וצ"ע: סימן תקכב סעיף ד' אין מנהיגין איתא בט"ז בשם הר"ן וכי תימא למה לי האי טעמא תיפוק ליה משום מוקצה דלא נתנו עצים אלא להסקה ואפילו ר"ש מודה י"ל וכו' הנה העתיק לשון זה בשם הר"ן לפי תומו מאשר ראה בב"י והב"י אגב שיטפני' מרוב העיון שגג לפי שעה בהבנת הר"ן וסבר דקושיותו קאי על הגמרא וכתב פלומר ואפילו ר"ש אית ליה מוקצה כי האי ובאמת היא שגיאה שהרי שם איתא להדי' דר"ש מתיר ליסמוך קדירה בבקעת ולא ס"ל לא ניתנו עצים אלא להסקה.

ולהכי נמי קאמר הגמרא לימא ר"א בר"ש פאבוהו ס"ל וע"ש נמי תוס' ד"ה וחכמים אמנם הר"ן אף כתב וכי תימא וכו' על הרי"ף שפוסק בי"ט כר"י ולא צריף לטעם זה אלא להורות דהכנה לא מהני וק"ל: סימן תקכד.

ולא מפרישין תרומות ומעשרות בהטור מסיים וכולן אם עשאן בין שוגגין בין מזידין מה שעשה עשוי וכתב הד"מ בשם הר"ן ומיהו אם עשה במזיד לא יאכל בו ביום מידי דהוי אמבשל בשבת במזיד.

והאמת שכן פסק נמי הרמב"ם פרק כ"ג מה' שבת אבל ענין בלח"מ פ"ו מה' י"ט הלכה י' מה שהקשה והיא נמי קוש' על הר"ן שפני פסק בעבר ובישל בלא עירובי תבשילין שמוותר פדאיתא בשמו בב"י סי' תקכ"ד וע"ש מה שדחק לשנוי אבל זה אין להקשות דהא מבואר בשבת דף מ"ג טבל מוכן אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן והוכיחו התוס' שם מזה דבדלית ליה פירא אחריןא אפילו עבר במזיד נמי מותר לאכול וה"נ פי' רש"י מוכן הוא ואם בא אחר ועבר על דברי חכמים ותקנו מותר לטלטל ולאכלו הרי נשמע מסתמא דגמרא דבדלית לי פירא אחריןא מותר ואפילו במזיד די"ל דע"כ התירוץ דטבל

מוכן הוא אינו נתלה בקחי דהואיל ונאפילו בעבר במזיד מותר דא"כ איך הניח הסוגיא בפניצה בעירוכי תבשילין באיבעיא דלא איפשטא וקא נפשטה מברייתא זו שבשבת חביות של טבל וכו' דקא קי"ל אין מבטלין פלי מהיכנו ומנכרח התירוץ דטבל מוכן הוא וע"כ הברייתא דביצה דבמזיד לא נאכל ע"כ בדאית לי פירא אחרניא א"ו דמקא ליפא למיפשט דאף אם נימא דאם עבר במזיד לא נאכל אפילו בדלית לי פירא אחרניא מ"מ אזיל התירוץ שפיר דמוכן הוא הואיל אם נעשה בשוגג מתוקן ומותר לאכלו וה"נ איתא להדיא בהר"ש למתני דתרומות ואף הסוגיא דשבת תפסה אם עבר לרביתא להצד דהאיבעיא בביצה לקולא וא"כ לא מוכח פולי האי מזה דלא פסק הרמב"ם ור"ן אף משמעות מ"מ איפא אבל קושץ הלח"מ צ"ע פי תירוץ דחוק סימן תקכו סעי' א' פתב המ"א בשם היש"ש במקום שאין מנהג נכון שלא לקברו בי"ט ראשון ע"י עפ"ם אא"כ אשתי היש"ש פתב זה כדי לצאת ידי מקצת הראשונים המחמירים ע"פ הסוגיא דשבת וע"ש מה שמנכרח לידחוק לשיטתם ולענ"ד יותר יש לחוש לאיסור הלנת המת לדעת הש"ע וכדאיתא בסעי' ב' שמטעם זה חלקו על הראב"ד בדורו וכדאי הוא הב"י ליסמוך עליו אף במקום שאין מנהג ובפרט שרואה אני אף ששהטור מביא נמי בשם רש"י שטת המחמירים מ"מ קא בפניצה במקומו בהדיא פירש דמר זוטרא לא קאי אלא על מת בי"ט שני שהרי פתב לא אמרן דתעסקו בו ישראל ע"ש וק"ל א"ו בשבת שר' יודא בר שילת שהעיד דקדק לומר ולא ידענא וכו' דנדאי משמע מיניה שסובר דר' יוחנן לא התיר אלא מטעם אשתי ולה"נ מסופק קצת אם אין הדין בין אשתי דעבר לדאגת אשתי דלעתיד פרש"י נמי הכי אבל בפניצה פרש"י האמת בדברי מר זוטרא וכדנקטו כל הפוסקים שהש"ע מניסד על פיהם וכדנראה נמי בשבת דלהכי מייתו הגמרא ואמר רבא בסתם בלא פי דמר זוטרא כלל והוא על פי מסקנת רב אשי כדי לבאר דבאמת ר' יוחנן לא מטעם אשתי הוא דפסק הכי אלא מעשה שהי' כף הי' ודלא פהבנת ר' שמואל בר שילת ולא לומר להקושץ על דרב מנשיא עיין דוק: ואולם או פוסק הש"ע וכל זה בעשיות קבר וכו' אבל להלבישו ולחמם לו מים לטהרו ולהוציאו לשומו בקבר מותר ע"י ישראל וגם זה במחלוקת ראשונים כי הרמב"ן ודעמיה אוסרים ותימא לי דמן הירושלמי ריש פרק מי שמתו לדעתי מוכח עכ"פ בחזקת מאלו הפלוגות כהמחמירין שהרי איתא שם אם רצה להחמיר על עצמו אין שומעין לו למה מפני כבודו של מת או משום שאין לו מי שישא משאו (פלומר להתעסק בקבורתו) מה נפיק ביניהון הנה לו מי שישא משאו אין תימר מפני כבודו של מת אסור ואם תאמר מפני שאין לו מי שישא משאו הרי יש לו מי שישא משאו והתני פטור מנטילת לולב תפתר בחזל והתני פטור מתקיעת שופר אית לך מימר בחזל לא בי"ט אמר ר"ח מפנין שהוא נקוק לו להביא לו ארון ותכריכין כמו דתנינן תמן מחשיכין על התחום לפקח על עסקי הפלה ועל עסקי המת להביא לו ארון ותכריכין כמי שהוא נושא משאו עכ"ל ובשלמא אם נאמר דבי"ט הראשון דלא אשתי אין קוברין כלל בי"ט שפיר דקשיא ליה מסתמא דתנן פטור משופר ולולב דנדאי איירי במת בו ביום דלא שייך שום משא דקבורה שהרי מלינן אותו וכן אם נאמר דדעת הרמב"ן דיתעסקו בו עצמין אע"ג דלא אשתי ומ"מ רק בעשיות הקבר ודכנת' אבל להלבישו ולטהרו ולהוציאו ולשומו בקבר ע"י ישראל פשיטא דלק"מ שהרי יש עליו משא כל צרכי קבורה אלו ואולי יש לומר דהנראה להירושלמי מדהברייתא

סְתָמָא נְשָׁנִית וּמִשְׁמַע אֶפְיָלוּ בְּמָקוֹם דְּלִיכָא עֲמָמִין שְׁמַלְיָנִים מ"מ פְּטוֹר וְשִׁפּוּר מִקְשָׁה אֲמָנָם שׁוֹב רְאִיתִי שְׁהָרָא"ש רִישׁ פְּרָק מִי שְׁמַתוּ מְכַנְּסִים בְּאַמַּת זֶה בְּתִירוּץ.

הִירוּשְׁלָמִי וְכַתְבֵּי לָאו דס"ל לִירוּשְׁלָמִי דְאַנְיָנוּת נוֹהֵג בְּשַׁבַּת דְּהָא בִּירוּשְׁלָמִי גּוֹפִין מִיִּיתוּ הָא דְקַתְנֵי בַד"א בְּחֹל אֲבָל בְּשַׁבַּת מִיָּסֵב וְאוֹכֵל כָּל צָרְפוּ וְכו' אֵלָא מִיִּיתִי רֵאִי מִשַׁבַּת ק"ו לִי"ט שְׁמֹנְתָר לְהַתְעַסֵּק בּוּ בְּדַבּוּר וְלַעֲבֹר עָלָיו מִשׁוּם שְׁבוּת הִילְכָה בִי"ט שְׁמֹנְתָר לְקַוְבָּרוֹ ע"י עֲמָמִין וְגַם, הוּא יְכוּל לְהַתְעַסֵּק עִמָּהֶם וְלְהַחֲשִׁיף עַל הַתְּחוּם נוֹשֵׂא מִשָּׂא קַרְיָנוּ בֵּיהּ וְכָל דִּין אֲנִינּוּת נוֹהֵג בּוּ אֲבָל בְּשַׁבַּת כִּינּוּן שְׁאִין קוֹבְרִין אוֹתוּ בְּשַׁבַּת אַע"פ שְׁמֹנְתָר לְהַחֲשִׁיף עָלָיו אִין נוֹהֵג בּוּ אֲנִינּוּת וִי"א דְבֵין בְּשַׁבַּת וִי"ט אִין נוֹהֵג בְּהֵן אֲנִינּוּת אֵלָא סְמוּדָה לְעַרְב יוֹכֵל לְהַחֲשִׁיף עַל הַתְּחוּם וְהָא דְפְטוֹר מִתְּקִיעַת שׁוֹפָר אֲיִירִי שְׁלֵא הִי לֹו שׁוֹפָר בְּבִנְיָן וְנִזְדַּמְּן לֹו בְּעַרְב וְכֵן אֲמָרוּ עַל הַרְמַב"ם (זֶה ט"ס וצ"ל רַמְב"ן פְּמָבְנָר בְּהַר"ן רִישׁ מִי שְׁמַתוּ) שְׁהִיּוּ מִתִּים בְּנִיּוֹ בִי"ט הָרֵאשׁוֹן שְׁל ר"ה וְצִינָה שְׁיִתְקַעוּ לְפָנָיו שׁוֹפָר לְהוֹצִיא יְדֵי חוֹבְתוֹ עכ"ל וְלַהַנ"ל שְׁפִיר דְּהַרְמַב"ן לְשִׁטְתִּיהָ דְּאוֹסֵר בְּנִקְבֵר ע"י עֲמָמִין שׁוּם הַתְעַסְקוֹת לְיִשְׂרָאֵל וְהִירוּשְׁלָמִי מִתְּפָרֵשׁ בְּפִשׁוּט וְכַדִּי שְׁלֵא יַחְלֹק הִירוּשְׁלָמִי עַל שַׁבַּת מְבָאָר כְּהִי"א וְלִהְכִי אִף כִּי נִדְאִי נִקְבְּרוּ בְּנִיּוֹ ע"י עֲמָמִין מ"מ מְפָנִי שְׁלִדִידִיהָ אֲסוּר כָּל הַתְעַסְקוֹת כְּמוֹ בְּשַׁבַּת פְּסֵק דְּבִשְׁחֵרִית אִין דִּין אֲנִינּוּת וְכ"ל.

סְעִיף ד בַּמ"א סְקִי"א כְּתִיב לִיִּישֵׁב תְּמִיחַת הַיִּש"ש עַל תַּה"ד וְל"ל דַּמ"ש בַּתַּה"ד וְכו' וְאַע"ג דְּהוֹצָאָה נְמִי הָיִי מְלֹאכָה שְׁאֲצָ"ל מ"מ שֵׁם הוֹצָאָה עֲלֵי אֲבָל הֵכָא לֹא הָיִי מְלֹאכָה כָּלֵל דְּבָרִים אֵלּוּ בְּעִינֵי אִינָם נִרְאִים הוֹצָאָה דְּמְלֹאכָה גְּרוּעָה הִיא אֶפְיָלוּ בְּצָרִיף לְגוֹפִיָה מ"מ בַּא"צ לְגוֹפָה נִימָא מ"מ שֵׁם הוֹצָאָה עֲלֵי וְגִזְזָה דְּבְצָרִיף לְגוֹפָה מְלֹאכָה מְעַלְיָ הוּא נִימָא בַּא"צ לְגוֹפָה לָאו מְלֹאכָה הוּא כָּלֵל וְלֹא נִימָא מ"מ שֵׁם גּוֹזֵז עֲלֵי וְמָה שְׁכַתְּב דְּהָא אֲמָרִינוּ אִם מִל תִּינוּק בֵּן ח' לֹא עֲבִיד כְּלוּם מַחֲתָף בְּשָׂר בְּעֵלְמָא הוּא רֵאִי כְּאוֹכְלָא לְדָנָא דְּאִטוּ בְּמַחֲתָף בְּשָׂר אֶפְיָלוּ בְּצָרִיף לְגוֹפִי מְלֹאכָה כָּלֵל הִיא וְמָה עֲנִינּוּ לְגוֹזֵז דְּמְלֹאכָה הוּא וְהַעֲיָקֵר כְּהִיש"ש בְּכָל הַפְּתוּב שֵׁם ע"ש פ"ק דְּבִיצָה: סְעִיף ו הַמְּלוּים אֲסוּרִים לְרַכּוּב וְכו' אֲבָל הַקּוֹבְרִים אִם אִי אֶפְשָׁר מִתִּירִין לְהֵם עֵינֵן ט"ז מִקְשָׁה דְּמָה אִינְרִי אִי אֶפְשָׁר הָא הַרְמַב"ן מִתִּיר בִּי"ט אֶפְיָלוּ אֶפְשָׁר ע"י גוֹיִם, וְזֶה לֵק"מ שְׁהוּא מְפָנִי כְּבוֹדֵן שְׁהוּא יוֹתֵר בְּיִשְׂרָאֵל כְּדֹאִיתָא בְּהַלְבוּשׁ אִף הָא נִדְאִי קָשָׁה הָא מְזָה נְשַׁמַּע דְּלְרַכּוּב הַמְּלוּים אֶפְיָלוּ א"א אִין מִתִּירִין לְרַכּוּב אֵלָא לֹא יִלוּוֹ וְנִהְרִי בְּעַצְמוֹ מִתִּיר בִּי"ט שְׁנֵי הַמְּלוּים לִילָף אֶפְיָלוּ חוּץ לְתַחוּם וְהִינּוּ פְּמָבְנָר בְּב"י בְּשֵׁם הַרִיב"ש מְפָנִי שְׁהוּא כְּבוֹדוֹ וְנִלְמַד מִדִּין אֲסָא בַק"ו וַא"כ אִם א"א לְמָה לֹא יְהָא מְוִתָּר אִף הַשְּׁבוּת דְּרַכִּיבָה מְפָנִי הַכְּבוֹד וְאִף שְׁהַמ"א וְהַא"ר כְּתוּבוּ הַטַּעַם מִשׁוּם דְּהָיִי זְלוּל שַׁבַּת עכ"ל לְעַנ"ד אִיכָּא לְלַמְדוּ בַק"ו מְמִלֹאכָה דְּאוֹרִיָּתָא וְתוּ קָשָׁה לִי הָרֵאָה שְׁמַבִּיא הַרְמַב"ן בְּלִשׁוֹן זֶה וְחַס וְשְׁלוּם שְׁלֵא הַתִּירוּ רַבּוּתִינוּ כֵּן אֵלָא בְּמָקוֹם דְּלֹא אֶפְשָׁר כְּעִין שְׁשִׁנִּינוּ לְגַבֵּי עֲדוּת הַחֹדֶשׁ מִי שְׁרָאָה אֵת הַחֹדֶשׁ וְאִינוּ יְכוּל לִילָף מוֹלִיכִין אוֹתָן עַל הַחֲמוּר הַשְּׁתָא בְּעֲדוּת הַחֹדֶשׁ חֲשָׁשׁוּ לְשַׁבוּת זֶה וְלֹא הַתִּירוּ אֵלָא בְּמָקוֹם דְּלֹא אֶפְשָׁר כ"ש דְּבָר שְׁאִינוּ דוֹחָה הִילְכָה לֹא מִיבְעִיא הַבָּאִים מִשׁוּם כְּבוֹד שְׁאֲסוּר אֵלָא אֶפְיָלוּ אֲבָלִים שְׁחִיבִין לְקַבְּרוּ אֲסוּר וְקָשָׁה לְמָה לֹא נִאֲמַר דִּי לְבָא מִן הַדִּין לְהִיּוֹת כְּבוֹדוֹן הָא שֵׁם בְּדִלָא אֶפְשָׁר שְׁרִי ה"נ לְיִשְׂרָי בְּדִלָא אֶפְשָׁר וְע"כ דְּחֻשׁוֹב לִיהָ הֵכָא תְּמִיד אֶפְשָׁר דְּהִינּוּ הַקּוֹבְרָה בְּלֹא הַלּוּיָהּ.

ועל זה אינו מביא שום ראיה דהתם אם יכול לילך ברגליו למה נדחה השבות בחנם אבל בלוי' מה בכך שהקבורה אפשר בלא לוי' הא הפבוד דלוי' אי אפשר ואם מפני פבודו דחינו דאורייתא למה לא נדחה נמי הרכיבה בדא"א מפני הפבוד כמו שדחינו השבות ביציאת חוץ לתחום וקשה עלי הדבר לאמרו ולדחוק דעד פאן לא חשבינו הלוי' לכבוד ודחינו תחומין אלא חוץ לתחום שאם לא נתירין יהיה פולו בלא שום לוי' וזה ודאי נדחה מפני הפבוד משא"כ בנדון דידיה לא הקפיד אלא על הבאים מפני הפבוד ור"ל שהיה הלוי' מבלעדם ע"י אנשים הולכי רגל אלא שאותן הרוכבים אף דלדידהו לא היה אפשר להלוך ברגל וה"ה אפילו אכלים שחיבינו לקברו מ"מ פינו שיש לוי' מבלעדם לא חשוב לי אפשר הקבורה מבלעדי לוי' זו ואוסר והוא דוחק וצ"ע: סעיף י נפלים עיני מ"א כתב ולי צ"ע מ"ש הג"מ דאין מצוה לקבור נפל ומביא ראיה וכו' ולבסוף כתב וצ"ע דלכאורה משמע בנדה דף הנ"ל שגם על נפלים קאי לאו דלא תלין ולמה דמשמע לו משם שגם על נפלים קאי הלאו דלא תלין אין תרעומתו על הג"מ לבד כ"א על הפלל פולו הריב"ם שהבטור והר' יעקב בהר' יצחק דתרונויהו ס"ל דנפלים גמורים אין קוברין ביי"ט שני וקשה מנא להו זה אם גם נפל בכלל הלאו דלא תלין (ובאמת בל"ז צ"ע מנ"ל אלא דלמשמעותו יותר קשה) אבל לדעתי אפילו ריח משמעות אין בנדה הנדאי לר' יודא דלשם דס"ל דלא קברו כלל אפשר שהיה קצת משמעות אילו היה דרשה שלקה שאין צריכים לקברו מפלל דלדין דלא ס"ל דרשה דדהו החיוב לקברו אבל באמת הא לרבנן שם באמת אף הם עם דרשה דדהו היו קוברים אותו בבתייהם אלא דעיקר שטות דרשה דדהו היינו לרבנן שלא נכון לקברו בבית הקברות ולרבי יהודא שלא נכון לקברו כלל ואיכא למשמע הא לדין נכון לקברו ואף בבית הקברות וממילא אין נכון לקברו עכ"פ בהבית כדכתב הרמב"ם בפ"ה המשניות שאינו נכון ור"ל שעכ"פ בבית דירה אין נכון מפני הטומאת אהל שמרבה.

אלא מהראוי לקברו עכ"פ שלא במקום דירה וגם בבה"ק רשאין לקברו וגוף קבורתם סוברים הפוסקים שאינה מפח מצות התורה כי לא קאי עליהו לא המצוה דכי קבור ולא הלאו דלא תלין אלא מדרוך המוסר וצניעות וגם שלא להרבות הטומאה ולמדו דבר זה מדחזינו שהתורה מיצטה שהפקה לא יטמא לקבורתו ואפילו ליכא אחר דליקברנו (ואפשר מדקשה גילף מזה דאין עשה דוחה ל"ת ואפילו אינה שונה בפל) ש"מ שאין בקבורתו מצות התורה עד שידחה הלאו דטומאת פהו ולהכי סובר הריב"ם שיש להחמיר בקבורת י"ט שני שלא לחלל עליו כמו דמחמירין לענין טומאת פהו דאינו רשאי לטמא אלא כשידוע שפלו חדשיו והר' יעקב ס"ל דלענין זה שהוא דרבנן יש להלוך בו אחר הרוב: ואף הג"מ יש לידחוק שמה שכתב אבל נפל דאין מצוה לקברו כדמוכח וכו' אין ר"ל שמהוכחה זו מוכח שאין מצוה לקברו כלל אלא ר"ל שמה מוכח שאין מצוה לקברו בכבוד ולחוס על בזיונו אבל העיקר אף נלמד מטומאת פהו ובהו מיושב לענ"ד כל קושיותיו: סעיף יב פשמת בליל י"ט שני וכו' זה מהפל בו ולא ביאר הטעם וכתב הלבוש קודם תפלה שלא להרבות אבל כל זמן תפלה וצ"ע א"כ מ"ש ליל י"ט ראשון נמי נקברוהו קודם תפלה והמ"ב כתב המחבר אזיל לטעמי' שכתב לעיל סעי' ד' דבי"ט שני תעסקו בו ישאל אבל לדין שנוהגין להתעסק בעממין גם בי"ט שני אין לקברו רק אחר התפלה או אחר אכילה כמו בי"ט שני ובהין המ"א דסובר הטעם דקודם התפלה

כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ אוֹנָנִים לְהִתְפַּלֵּל כְּלוֹמֵר דְּזֶה הַהֶבְדֵּל בֵּין לַיִל י"ט רֵאשׁוֹן וְהַקְּשָׁה עָלָיו צ"ע
מִסִּי' ע"א וְיוֹתֵר הֵיזָה לוֹ לְהַקְשׁוֹת דָּאם הַטַּעַם כְּדֵי שְׂיֻכְלוּ אוֹנָנִים לְהִתְפַּלֵּל א"כ בְּחֹל נְמִי
כִּי מֵת בְּלִילָה נִקְבְּרוּהוּ קִנְדָם תְּפִלָּה א"ו טַעַם הַלְבוּשׁ עֵיקָר אַף לְהַמ"ב הַקְּשָׁה דֵּא"כ
בִּי"ט רֵאשׁוֹן נְמִי וְסוּבֵר כְּדָכְתָב הֵא"ר מִפְּנֵי שֶׁהוּא ע"י עֲמָמִין אִי אֶפְשָׁר לְקַבְּרוֹ קִנְדָם
תְּפִלָּה שֶׁהֵם לֹא יִהְיֶה זְרִיזוֹן וְיִמְשׁוּף לְתוֹף הַתְּפִלָּה כִּינּוֹן שְׁעוֹשִׂין ע"י צוּי מִשֵּׁא"כ בִּי"ט
שְׁנֵי חוֹשְׁשִׁין שְׁלֹא לְהַרְבוֹת הָאָבֶל עַל הָאוֹנָנִים וְהַיִּשְׂרָאֵלִים יִהְיוּ זְרִיזִים לְגַמּוֹר הַקְּבוּרָה
קִנְדָם זְמַן הַתְּפִלָּה וּמִזֶּה לְמַד הֵמ"ב דְּלִדְיוֹן שֶׁאֵף בִּי"ט שְׁנֵי נַעֲשֶׂה ע"י עֲמָמִין יִהְיֶה תְּמִיד
אַחַר הַתְּפִלָּה וּמֵה שֶׁהֵמ"א הָעֵלָה לְאַכּוֹל בֵּין הוֹצֵאָה לְקְבוּרָה א"י מֵה תִּיקֵן בְּזֶה הַדְּרָשׁ
שֶׁאֲסוּר לְאַכּוֹל קִנְדָם שְׁנִקְבֵר וְהַעֵיקָר כְּדַעַת מֵהַרְש"ל וְכִבֵּר הָעֵלָה נְמִי הֵא"ר דְּלֹא פְּנִיָּה:
סִימָן תַּכְזוֹ סְעִיף א' עֵינֵן מ"א וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"ו י"ט שֶׁחָל לְהִיּוֹת עָרֵב שַׁבַּת אִין
אוֹפִין וּמְבַשְׁלִין בִּי"ט מֵה שֶׁהוּא אוֹכֵל לְמַחֵר בְּשַׁבַּת וְאִסוּר זֶה מִדְּבָרֵי סוֹפְרִים כְּדֵי שְׁלֹא
יָבֵא לְבַשֵּׁל מִי"ט לְחֹל שֶׁק"ו הוּא לְשַׁבַּת אִינוּ מְבַשֵּׁל כ"ש לְחֹל לְפִיכָף וְכו' וְעֵינֵן בְּב"י
מְבִיא לְשׁוֹן הַגֵּה"מ וּבְתֵר הָכִי מְבִיא דְּבָרֵי תוֹס' רִישׁ בֵּיצָה וְשׁוֹב כְּתָב וּבְאַמַּת שְׁדַעַת
הַרְמַב"ם מְבִנְיָר בַּגֵּמ' פָּרָק א"ע וְכו' וְאֵע"ג דְּלִמְאֵן דְּלִית לִי הוֹאִיל אֶמְרִינֵן הֵתָם הָכִי
מִשְׁמַע דְּמֵאֵן דְּאִית לִיה הוֹאִיל נְמִי סָבֵר הָכִי דְּבָהָא לֹא פְּלִיגִי וְכָתָב עָלָיו הִיש"ש וְלֹא דִּיבֵר
נְכוּנָה דְּאֶדְרָבָה בְּהָא פְּלִיגִי וְכו' דְּדוֹחֵק לּוֹמֵר דְּמִבֵּיל מִיְגִיָּה דְּהָא עֲדִינֵן בְּמַחְלֻקְתָם עוֹמְדִים
וְעוֹד רַב חֲסֵדָא לְטַעֲמִיָּה דִּס"ל לְהַדְיָא דְּלִית לִיה הִכְנָה דְּרַבָּה כְּדֵאִיתָא פָּרָק בְּכָל מְעָרְבִין
וְהֵינּוּ דִּס"ל דְּמִדְּאוּרִיָּתָא צָרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂין בִּי"ט.

אַבְל רַבָּה בַּע"כ לֹא ס"ל דְּצָרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂין בִּי"ט דְּאִי ס"ל כ"ש לְדְּבִיצָה דְּבָר הַבָּא מֵאִלּוּ
שְׂאִין בּוֹ מִשׁוּם הִכְנָה אֶלָּא ס"ל הִכְנָה דְּאוּרִיָּתָא חוּץ מֵאִפִּי וּבִישׁוּל הָאִיף דְּצ"ל הוֹאִיל
וְהֵיזָה ז"ל תוֹס' בֵּיצָה אַף תִּימָא הוֹאִיל וְהִכְנָה דְּאוּרִיָּתָא הָאִיף אוֹפִין וּמְבַשְׁלִין מִי"ט לְשַׁבַּת
וְכ"ת ע"י ע"ת וְכִי אֲתָא תְּקַנְתָּא דְּרַבְּנֵן לְעַקּוֹר לְהִכְנָה דְּאוּרִיָּתָא וְנִרְאָה לִיִּשְׁבֵי דְּרַבָּה
גּוֹפִיָּה לְטַעֲמִיָּה דְּאִית לִיה הוֹאִיל וְכו' וְנֶאֱפִי' לְדִידוֹן ר"ל דְּלִית לָן הוֹאִיל כְּדִפְנִי' הֵמ"ל דְּלֹא
כְּמֵהַרְש"ל וְעֵינֵן בְּר"ן פָּרָק א"ע שְׂאִין מְוֹכְרָח לִיְפִסֵּק כְּרַבָּה לְשִׁיטְתָם) נִיחָא דְּכָל דְּבָר
אַפּוּי וּמְבִנְשֵׁל לֹא שְׂיָיָף בִּיָּה הִכְנָה שְׂאִינוּ מְחֻסָּר רַב תִּיקוֹן בְּעֵלְמָא דְּמַעֲיָקָרָה הֵיזָה חֲזִי
לִיה רַב גְּבִי בֵּיצָה שֶׁהוּא דְּבָר חֲדָשׁ שְׁלֹא הֵיזָה בְּעוֹלָם וְלֹא הִיוּ רְאוּיִם כָּלֵל מֵעֵיקָרָא וְלֶאֱפוֹת
וּלְבַשֵּׁל תִּיקוּנֵי מְלִתָּא בְּעֵלְמָא וְהֵמ"א כְּתָב דְּבָרֵי תוֹס' תְּמוּהִים וְלֹא פִי' בְּמָה: אֶמְנָם
דְּבָרֵיהֶם צְרִיף בִּיאוֹר מִדּוּעַ לֹא תִּירְצוּ לְרַבָּה כְּמוֹ לְדִידוֹן דְּבִאֶפִּי' וּבִישׁוּל לֹא שְׂיָיָף הַכְּפָנָה
וְגַם עֵיקָר קוֹשְׁיָתָם הֵלֵא הִיא קוֹשְׁי' רַבָּה לר"ח בְּפִסְחִים כְּדֵהַקְּשָׁה הֵמ"ל וְנִרְאָה בִּיאוֹר
דְּבָרֵי הָכִי דְּאֵף דִּידְעוּ דר"ח מְשַׁנֵּי לְרַבָּה ד"ת צָרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשֶׂה בִּי"ט מ"מ תִּינַח ר"ח
דְּמִשְׁמַע בְּעִירוּבִין דְּלִית לִיה הִכְנָה דְּרַבָּה וְלֹא הוֹקְשָׁה לוֹ קוֹשְׁי' רַבָּה אִיף אוֹפִין וְכו' אֶלָּא
מִשׁוּם לְתָא דְּמְלָאכָה הָאֲסוּרָה מִי"ט לְשַׁבַּת כִּינּוֹן דְּלִית לִיה הוֹאִיל וְשִׁפִּיר מְשַׁנֵּי לִי ד"ת
וְכו' (וְר"ל לְעַנ"ד כְּדִפְרִיָּשׁוֹ תוֹס' שָׁם דָּף מ"ז ד"ה וְאִי דְּאִי לְפִי' רִש"י מִשׁוּם דְּבַשְׁבַּת
וִי"ט חֲדָא קְדוֹנָשָׁה הוּא תִּימָא לִי הָא אֶפִּילוּ רַבְּנֵן דְּפִלְגוּ עַל ר"א בְּעִירוּבִין דָּף ל"ח עַכ"פ
מְסַפְקָא לְהוּ דְּשִׁמָּא תְּרִי קְדוֹנָשׁוֹת הֵן וּמַכ"ש לְמָה דְּפִסְקִינֵן כר"א דב' קְדוֹנָשׁוֹת הֵן) וְצ"ע
וְאוּלַי לְשׁוֹן רִש"י ל"ד וְכּוֹנְתוֹ נְמִי ע"ד תּוֹסְפוֹת מִשֵּׁא"כ אֶנּוּ דְּקִי"ל הִכְנָה דְּרַבָּה דְּבָר
תּוֹרָה וְאִיף אוֹפִין הָא עַכ"פ אֲסוּר בְּשַׁבַּת מִצַּד אִסוּר הִכְנָה דְּסַעוּדַת שַׁבַּת צְרִיף לִיה הִכְנָה
כִּינּוֹן חוֹל וּבְהַקְּשָׁה אַף לְרַבָּה הוֹקְשָׁה לְהֵם וְסָבְרוּ דְּנִהִי דְּהוֹאִיל מְהִנֵּי לְהֵאֲסוּר מְלָאכָה

דְּשָׁרֵי מְדֹאֲרֵייתָא מ"מ לְהַאֲסוּר הַכְּנָה דְּסַעוּדַת שַׁבַּת צְרִיכָה לְהֵיוֹת מוּכָן מִיּוֹם חוּל סָבְרוּ דְּאִין זֶה מְסַפִּיק דְּהָא מ"מ מַה שְּׁסוּעַד בְּשַׁבַּת הוּכָן בִּיּו"ט וְלִרְבָּה לָא מְצִי לְשִׁנוּי דְּהַכְּנָה לָא שְׁיָיָה בְּמִידֵי דְּאִיתָא בְּעוֹלָם דְּהָא רַבָּה הָוֵי ס"ל דְּמַטְעַם הַכְּנָה מְוַקְצָה דְּאֲוֲרֵייתָא וְאִיָּה אֲפָשָׁר דְּמְלַאכְתָּא אִפִּי וּבִישׁוּל לָא לִיחְשָׁב הַכְּנָה וְהַזְמִנְתָּ מְוַקְצָה יְהָא נְחָשָׁב הַכְּנָה וְאִיָּה דְּמִשְׁמַע דְּחִזּוּר בּוּ וְסוּבְר מוּקְצַת דְּרַבְּנָן מ"מ מְסַבְרָא זֹו דְּלִיחְשָׁב הַכְּנָה אִיָּה לְדַבְּר שְׁהֵיָה בְּעוֹלָם וְדָאִי דְּלָא חִזּוּר בּוּ: וּמְוַכְרְחִים לֹוּמַר דְּרַבָּה גּוֹפִי' לְטַעְמוּ אֲזִיל דְּאִית לִי הוּאִיל וְלָא דִּי דְּמְסַפִּיק לְאִיסוּר מְלֹאכָה אֲלָא דְּהוּא גְּמִי מְטַעַם זֶה פְּאִילֹו י"ט הִכִּין לְעַצְמוּ וְשׁוּב אִין בּוּ בְּשַׁבַּת מְטַעַם הַכְּנָה וְכַתְּבוּ וּלְדִידָן דַּס"ל כַּר"ח דְּלִית לִיהָ הוּאִיל וְנִמְצָא אִיָּה פִּי גְּמִי סָבְרִינוּ פְּדַמְשֵׁי ר"ח דַּד"ת צְרִכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂין בִּי"ט וְשַׁפִּיר דְּלִית בִּיהָ דַּד"ת מְשׁוּם אִיסוּר מְלֹאכָה הִיָּינוּ בְּמִידֵי דְּלָא שְׁיָיָה בּוּ אִיסוּר הַכְּנָה הָא בְּאַפִּי' וּבִישׁוּל כִּיָּוֵן דְּקוּ"ל בְּזָה דְּלָא כַּר"ח אֲלָא דְּהַכְּנָה דְּאֲוֲרֵייתָא וְהוּאִיל גְּמִי לָא סָבִירָא לָן הָא נְשַׁאֲר הַקְּוֹשְׁי' אִיָּה יַתִּיר ע"ת אִיסוּר דְּאֲוֲרֵייתָא וּמְשֵׁי מְדַאָּנָן קוּ"ל מְוַקְצָה דְּרַבְּנָן וְאִין בּוּ מְשׁוּם הַכְּנָה ה"ה דַּס"ל דְּאֲפִילוּ בְּאַפִּי' וּבִישׁוּל אִין בּוּ מְשׁוּם הַכְּנָה כִּיָּוֵן שְׁאִינוּ דְּבַר חֲדָשׁ כְּנִלְעַנ"ד בְּיֹאֲוֹר דְּבַרְיָהֶם כִּי מ"ש הַמּוֹר"ם לֹוּבְלִין ו"ל בְּלָשׁוֹן זֶה וי"ל דְּהַתּוֹס' פּוֹנְתָם לְתַרְצֵי לְדִידָן דְּקוּ"ל בְּהַכְּנָה פְּרָבָה וַא"כ אִיפָּא אִיסוּרָא בְּמַבְשָׁל מִי"ט לְשַׁבַּת וְלָא קוּ"ל כַּר"ח דְּאָמַר דַּד"ת צְרִכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂים בִּי"ט וְהוּאִיל וְכו' לָא קוּ"ל פּוֹנְתָה וַא"כ לְדִידָן הָאִיָּה אֹוֹפִין וְכו' תְּמוּדָה לִי דַּא"כ מַה מְשֵׁי תוֹס' דְּבַאֲפִיָּה וּבִישׁוּל לִיפָּא מְשׁוּם הַכְּנָה הָא מ"מ כִּיָּוֵן דְּלָא קִים לָן הוּאִיל אֲפַתִּי קֹשָׁה אִיָּה אֹוֹפִין מְשׁוּם לְתַא דְּאִיסוּר מְלֹאכָה וַע"כ מְוַכְרַח דַּס"ל גְּמִי פְּרַב חֲסֵדָא דַּד"ת צְוֹרְכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂים בִּיּו"ט וּמַעֲתָה וְדָאִי מַה דְּאָמַר הַב"י דְּהַרְמְב"ם סוּבְר דַּד"ת י"ט מְכִין לְשַׁבַּת ע"כ גְּמִי דְּסַמּוּךְ דְּאִיָּה הַרְמְב"ם ס"ל פְּדַתִּירְצוּ תוֹס' דְּאִין הַכְּנָה שְׁיָיָה בְּאַפִּיָּה וּבִישׁוּל וְכו' וְלַהֲכִי מַעֲתִיק הַב"י תַּחֲזִיל' גְּמִי דְּבַרֵי תו' דְּהָא תַּרְוּוּיָהוּ צְרִיכִים פְּדַתִּירְצוּ הַתּוֹס' לְדִידָן דְּהָא הַרְמְב"ם גְּמִי פּוֹסֵק הַכְּנָה דְּרַבָּה וַא"כ מַה תּוּ מְקֹשָׁה הִיש"ש הָא רַבָּא ע"כ לָא ס"ל צְרִכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂים בְּיוֹם טוֹב דַּא"כ כ"ש בִּיצָה הָא זֶה פְּבַר מְתוֹרֵץ בְּדַבְּרֵי תוֹס' דְּשַׁאֲנֵי בִיצָה שְׁהוּא דְּבַר חֲדָשׁ וּבַאָמַת לַעַנ"ד ע"כ הִיָּינוּ טַעְמָא דְּהַרְמְב"ם אִיָּה אִי גִימָא דְּלָא פְּמִשְׁמַעוּת הַב"י בְּזָה דְּאִיָּה רַבָּה הֲכִי ס"ל דְּצְרִכֵי שַׁבַּת נַעֲשִׂים בִּי"ט פְּדַבְּאֲמַת מְשַׁמַּע בְּפִרְק א"ע דְּמוֹתֵיב רַבָּה פְּמָה תִּיּוֹבְתַת לִיסְתַר דַּעַת ר"ח בְּזָה מ"מ ע"כ הִיָּינוּ טַעְמָא דְּהַרְמְב"ם מַה שְּׁפַתְב שְׁאִין הָאִיסוּר דְּבִישׁוּל י"ט לְשַׁבַּת רַק דְּרַבְּנָן וּלְפִיכָה וְכו' דְּאִין לֹוּמַר פְּדַכְּתַב הַמ"א דְּמַטְעַם הוּאִיל הוּא דְּשָׁרֵי מְדֹאֲרֵייתָא פְּדַכְּתַבוּ תוֹס' לְרַבָּה לְשִׁטְתֵּי' דַּא"כ אִיָּה יִסְתַּם לְפִיכָה הָא לְפִי זֶה סַמּוּךְ לְשַׁבַּת דְּלָא שְׁיָיָה הוּאִיל הָא לָא מְהַנִּי הַע"ת מְדַאָּסוּר דַּד"ת א"ו דְּטַעְמָא דְּהַרְמְב"ם פְּדַרְב חֲסֵדָא דַּד"ת צְרִכֵי שַׁבַּת וְכו' וְהַכְּנָה בְּאַפִּי' וּבִישׁוּל לִיפָּא וַא"כ שׁוּב אִיָּה הַב"י דִּיבְר נְכוּנָה וְאִין מִן הַתִּימָא גְּמִי דְּאֲפָשָׁר דְּאִיָּה רַבָּה לְבַסּוּף קִיבַל דַּעֲתֵי' דַּר"ח בְּזָה אִיָּה וְדָאִי בְּמַחְלֻקְתוֹ קִיָּים בְּאֹפָה מִי"ט לְחוּל דְּאִינוּ לֹוֹקָה מְשׁוּם הוּאִיל וּמַהוּא טַעְמָא לְבַד הִנָּה נִיחָא לְרַבָּה הַהִיתַר דַּע"ת הִיָּינוּ עַכ"פ בְּדוּחַק דְּהָא לְפִי זֶה אִיָּה הַמְשַׁנָּה לָא הִנָּה לְסַתֵּם דְּשָׁרֵי ע"י ע"ת אִיָּה לְהַתְחִיל לְבִשָׁל לְשַׁבַּת וְתִינַח כָּל הַיּוֹם סַמּוּךְ לְחַשְׁיכָה מַה אִיפָּא לְמִימַר אִיָּה בְּאִין בְּרִירָה שְׁבָקִי לְקַרָא וְכו' אָבַל פְּדַשְׁנֵי לֹו ר"ח כָּל מַה דְּאוֹתֵיב לֹו רַבָּה יוֹכַל לְהֵיוֹת דְּאִיָּה רַבָּה סוּבְר בְּזָה דַּעֲתוֹ דַּר"ח דַּד"ת וְכו' וְגַם אֲפָשָׁר דְּרַבָּה בְּתַר שְׁהוּכְרַח לְחִזּוּר בּוּ דְּמְוַקְצָה דְּרַבְּנָן גְּמִי חִזּוּר בּוּ מְזָה וְסוּבְר גְּמִי סָבְרַת תוֹס' דְּאִין בְּאַפִּי' וּבִישׁוּל מְשׁוּם הַכְּנָה פְּדִי לְהַעֲמִיד הַמְשַׁנָּה שְׁלָא בְּדוּחַק וְיִהְיָה אִיָּה שְׁיָיָה נִלְעַנ"ד

ברור דטעמו דהרמב"ם עכ"פ מה שפכת שהוא דרבנן דמשמע ודאי אפילו סמוך לחשיכה אינו אלא מטעמא דר"ח וע"פ סברת תוס' ודוק: סעיף ז מצוה וכו' ז"ל הרא"ש ז"ל ושלחו מנות לאין נכון לו מאי לאין נכון אמר ר"ח למי שלא הנה לו להניח ע"ת פגון שהנה טרוד בעי"ט ולא הנה לו פנאי להניח אבל הנה לו פנאי להניח ולא הניח פושע הוא דכל אדם חייב להניח ע"ת ואין לו לסמוך על גדול העיר וכו' ע"ש והרבה יש לתמוה דמשמעות לשונו שפא לבאר דברי רב חסדא דלקי מי שהנה לו פנאי ולא הניח אינו בכלל שלוח לו מנות מפני שהוא פושע וקשה לו הא לא הנה צריך להניח והנה יכול לסמוך על גדול העיר וא"כ ודאי תמוה מה דהקשה הט"ז דלמה הנהיר לשלוח מנות למי שלא הנה לו פנאי ת"ל דנה אין צריך למנות ויסמוך על הגדול.

בשלא בלא דברי הרא"ש הנה אפטר לומר כמסקנת הט"ז ע"פ פ"ה הר"ן דבאמת אין מצוה מוחלטת על הגדול אלא הנהנה טובה הוא ובימים ההם עדיין לא הנהיגו בהכי אבל להרא"ש דהמשמעות פנ"ל צ"ע רב אמנם בל"ז הקשתי מכבר על דרשה זו דושלחו מנות לאין נכון דהיינו לפי פשוטה לשלוח לו מה לאכול בשבת וקשה הא מבואר בקרא דנה הנה יום א' דר"ה ואותו שנה מעובר הנה פדאיתא ביצה דף ו': וא"כ קשה הא ע"כ לא הנה זה ביום ו' דהא התוס' מבארים בפסח"א נ"ח ע"ב ד"ה פאילו דאף פשהיו מקדשים ע"פ הרא"ה היו דוחים העדים מלהעיד ביום ודחיהו ליום השבת וא"כ למה חשו כלל למיעבד יום ו' ר"ה מפני הספק שפא יבאו עדים הא אף אם יבאו ודחו שלא להעיד אלא ע"כ שהנה זה יום ה' ועשו מספק שפא יבאו עדים היום ושוב לא באו וע"כ ה' נמי ר"ה ביום ו' א"כ קשה מה הנצרך להנהיר להניח להם מנות הא אם עדיין לא הנה התקנה דהיום ומחר קודש והנה אז היום הראשון פיום הראשון דגליות ומה בכך שלא הניחו ע"ת ביום ד' עי"ט הא יכולים אף עתה להניח ולהתנות ולא מצאתי ישוב לקוש"א זו אלא דמוכח מזה דעת הר"ן שבש"ע בשם יש אומרים דאין תנאי מועיל אלא במאכל שהוכן מעי"ט ולא במה דנתבשל בי"ט וא"כ י"ל שהנהיר לשלוח לאנשים כאלו שאין לו תבשיל מעי"ט פלל שאף להתנות אינו יכול וא"כ אוילי יש ליישב אף הרא"ש דהוקשה לו ולמה לא יסמכו עכ"פ אלו אלא הנה להם פנאי על הגדול ומשני דכל אדם חייב להניח ע"ת ולא לסמוך על הגדול ולכן הנהיר לא לשלוח מנות שהנה להם לאכול בשבת אלא מפני דכל אדם חייב לערב בעצמו ולא לסמוך על הגדול הנהיר באמת לשלוח מנות היינו לשלוח להם מנות מוכנים מעי"ט שעל זה יתנו בע"ת פי זה חייב כל אדם ולא לסמוך על הגדול וכל שיש אפטרות ע"י תנאי עדיף מהסמיכה על הגדול והוא דוחק וצ"ע: הקשה הט"ז על פ"ה הרא"ש פ"ן דע"כ שהוא סמך לא סמוך פלל גם בפעם השני דאל"ה למה עצב וא"כ מנ"ל להרא"ש וטור דהסומך נקרא פושע פ"ן דהגמרא לא איירי מזה וכבר דחק היש"ש וכתב פ"ה אפילו שהוא סמך שלא הנה בא לסמוך על אחר אלא ששכח מלהניח ע"ת נקרא פושע בפעם ב' משום שהנה לי ליהרהר מכ"ש מי שלכתחילה אינו רוצה להניח ובא לסמוך על אחרים ור"ל לדעתי דודאי שהוא סמך ידע שהדין פדכתב הרא"ש ומסתמא נמי הגיד לו שמואל הכי פשאמר לו סמוך עלי הגיד לו נמי שמ"מ המצוה על כל אהד שלא לסמוך אלא שההוא סמך באמת בדעתו הנה להניח ע"ת בעצמו אלא מפני שידע שבאם ישכח יוכל לסמוך על שמואל לא הנה זריז וסבר מה פולי האי אם אשכח אסמוך על שמואל ומתוך כך באמת שכח ואף דלדעתו סבר שמואל לבשל

מ"מ הנה עֶצֶב על הַעֲדָר הַמְצֹנָה שְׁלֵא עֲשָׂאָה פְּרָאֵי וּכְמִנְטָל עֲלֵיו וּלְהִכִּי אָמַר לוֹ שְׁמוּאֵל שְׁזָה פּוֹשַׁע הוּא עַל שְׁלֵא חָשׁ לְמִצְוֹת י"ט וּא"כ בְּנֻדָּי מַכ"ש מִי שְׁבִנְשָׁאֵט נָפֶשׁ רוֹצֵה לְסִמּוּךְ וּק"ל: סְעִיף יָד אִם הַנִּיחַ וְכו' פֶּתַח הַט"ז מִשּׁוּם דְּבִגְמָרָא אֵיתָא פְּלִגְמָתָא וְכו' וְכִינּוּן דְּלֵא בְּרִיר לֵן פְּמָאן הַלְכְּתָא וְכו' וְלֵא הִיא דְּאֵי מַש"ה וְדָאֵי דְּהַלְכָּה פְּרַב אֲשֵׁי דְּהוּא בְּתָרָא וְתוּ הָרִי הַקְּשָׁה לִי תַלְמִיד אֶחָד מִשְׁכִּיל הַבְּחוּר זַיִנְוּוֹיֵל ע"ה בְּדָף כ"ב אֵיתָא רַבָּא אָמַר לְעוֹלָם שְׁהַנִּיחוּ וְשִׁאֲנֵי הַטְּמֵנָה דְּמוֹכְחָא מִלְתָּא דְּאֲדַעְתָּא דְּשִׁבְתָּא קַעְבִּיד וּבִשְׁלָמָא לְטַעַם רַב אֲשֵׁי עַל ע"ת שְׁפִיר י"ל דְּהַטְּמֵנָה דְּמוֹכְחָא מִלְתָּא לֹא נִיתְקַן הַגְּזִירָה שְׁיֵאמַר מִדְּמִתְרַם מִי"ט לְשִׁבְתָּהּ ה"ה דְּשָׁרֵי מִי"ט לְחֹוֹל מַשְׂא"כ לְטַעְמוֹ דְּרַבָּא דְּמִשְׁמַע דְּלֵא חָשׁוּ פְּלַל לְגִזְרָה דְּרַב אֲשֵׁי אֲלֵא הַטַּעַם כְּדִי שְׁיִבְרַר מִהַעֲסָק בְּזָה לְאַסּוּר הַטְּמֵנָה יוֹתֵר מִבִּישׁוּל וְהִנְכַּרְחִיתִי לְשִׁנּוּי לֹו דְּרַבָּא אֲף טַעְמָא דְּשְׁמוּאֵל מְפָרֵשׁ דְּמִדְּנִקִּיט הָאֲסַמְכְּתָא מִן זְכוּר אֵת יוֹם הַשִּׁבְתָּה ש"מ דְּסוּבְרָ ע"ת לָאוּ לְכַבּוּד י"ט תִּיקְנוּהוּ אֲלֵא לְכַבּוּד שִׁבְתָּהּ וּבִיבָר הַטַּעַם אֲלִיבָיָה מַה שְׁהוּא לְכַבּוּד שִׁבְתָּהּ אֲבָל רַבָּא לְנַפְשָׁיָהּ סוּבְרָ פְּטַעְמָא דְּרַב אֲשֵׁי וּמַה שְׁהַקְּשׁוּ שָׁם אֲלֵא לְרַבָּא מַה אֵינְרִי מִעִי"ט אֲפִילוּ בִי"ט נְמִי ר"ל אֲלֵא לְרַבָּא אֲלִיבָא דְּשְׁמוּאֵל לְכֹן הַעֵיָקֵר מַה דְּמַחְמִיר הַב"י לְכַתְּחִילָה הוּא ע"פ הַפֶּל בּוֹ שְׁמַחְמִיר וְכַתֵּב וְכֹן טַעְמָא דְּכֹלְהוּ אֲמוּרָאֵי לֹא שְׁיִיכּוּ אֲלֵא עִי"ט וְלְדְּבָרֵיו אֵין זֶה בְּאַמְתָּ נ"מ בֵּין טַעְמָא דְּרַבָּא לְטַעְמָא דְּרַב אֲשֵׁי וְיִרְאָה לְעַנ"ד דְּזָה וְדָאֵי נ"מ בֵּין הַטַּעְמִים דְּהַנָּה הַפ"י הַקְּשָׁה לְטַעְמָא דְּרַבָּא שְׁהוּא לְדַעְתּוֹ דְּשְׁמוּאֵל מַה מְהַנִּי הָא דְּתַקְנוּ שְׁפֶל גְּדוֹל יַעֲרַב עַל בְּנֵי עִירוֹ וְשְׁמוּאֵל גּוֹפִיָּה אָמַר לְהַהוּא סְמִיָּא סְמוּךְ אַדִּידֵי וְאֵי עֵיָקֵר תַּקְנִיתָא לְשְׁמוּאֵל לֹא הָנִי אֲלֵא כְּדִי שְׁיִבְרַר מַה הוֹעִילוּ בְּזָה שְׁאֵין זֶה עַנְיָן פְּלַל לְטַעְמָא כְּדִי שְׁיִבְרַר מְנָה יָפָה דְּמַה דְּהוּי הוּי וְכַתֵּב תַּחְיִילָה דְּנִרְאָה לֹו דְּלְשְׁמוּאֵל נְמִי עֵיָקֵר תַּקְנָה בְּטַעְמָא דְּרַב אֲשֵׁי דְּאֵילוּ לְטַעַם כְּדִי שְׁיִבְרַר לְחֹוֹד מַה טַּעַם יֵשׁ לְאַסּוּר כְּדִי עֵבֵד לְבִשְׁל מִי"ט לְשִׁבְתָּהּ כְּשֵׁלָא הַנִּיחַ ע"ת וּלְבִסּוּף חֲזוּר בּוֹ מִפְּחַ קוֹשְׁיָא הַגְּמָרָא הַנ"ל דְּמִשְׁמַע לְהַדְּיָא דְּרַבָּא לִית לִיהַ דְּרַב אֲשֵׁי וְהַנִּיחַ בַּצ"ע: וְלְדַעְתִּי הַבְּרוּר דְּאֵף לְטַעְמָא דְּרַבָּא אָסְרוּ הַבִּישׁוּל לְשִׁבְתָּהּ כְּשֵׁלָא הַנִּיחַ ע"ת כְּדִי שְׁלֵא יִפְשַׁע וְלֹא נִיחַ ע"ת וְלֹא יִהְיֶה לֹו שׁוּם הַזְּפָרָה לְשִׁבְתָּהּ וּמַה שְׁהַקְּשָׁה מַה מְהַנִּי הַסְּמִיכָה עַל הַגְּדוֹל מַה דְּהוּי הוּי לְעַנ"ד לְק"מ דְּבְּאַמְתָּ זֶה הַנ"מ בֵּין הַטַּעְמִים דְּלְטַעְמָא דְּרַבָּא צ"ל הוֹדְעָה זֹו לְמִי שְׁלֵא הַנִּיחַ ע"ת מִעִי"ט עַכ"פ בִּי"ט קוֹנְדֵם שְׁבִישְׁל לִי"ט דְּאֹז עַדִּינּוּ יֵשׁ לֹו פְּנָאֵי לְבָרוּר וְשְׁמוּאֵל לְהַהוּא סְמִיָּא בְּאַמְתָּ אָמַר לֹו סְמוּךְ אַדִּידֵי קוֹנְדֵם בִּישׁוּלוֹ לִי"ט וְכַדְהַקְּשָׁה הַש"ס מַה אֵינְרִי עִי"ט וּלְטַעְמָא דְּרַב אֲשֵׁי שְׁפִיר נְמִי הוֹדְעָה בִי"ט אֲפִילוּ לְאַחַר סְעוּדַת י"ט אֲף קוֹנְדֵם שִׁבְתָּהּ וְכַדְפְּסָקִינוּ וּבְזָה מוֹכַח דְּהַלְכָּה פְּרַב אֲשֵׁי אֲף לְקוֹלָא וְכַנ"ל מְפָנֵי שְׁבְּאַמְתָּ רַבָּא לְנַפְשָׁיָהּ נְמִי סוּבְרָ פְּרַב אֲשֵׁי וְהַחְמוּרָא לְכַתְּחִילָה הוּא מִטַּעַם הַפֶּל בּוֹ הַנ"ל וּק"ל: סְעִיף כ הַג"ה וּמִי שְׁמַתְעֵנָה בִּי"ט אָסוּר לְבִשְׁל לְאַחֲרִים וְכו' דְּהוּי כְּמִי שְׁלֵא הַנִּיחַ עֵיָרוּב וְכו' לְשׁוֹן זֶה דְּהוּי הוּא לְשׁוֹן הַרְמ"א ז"ל כִּי לְשׁוֹן מַהֲרִי"ו עֲצָמוּ בְּפִסְקֵי דִינִין סִימָן נ"ד אֵינוּ אֲלֵא הַלְשׁוֹן בְּעֲצָמוֹ שְׁהַעֲתִיק הַרְמ"א אֲלֵא שְׁבַד"מ הַסְּמִיכּוֹ לְהַקָּא וְכֹן בַּהַש"ע וְלְעַנ"ד דִּין זֶה צ"ע שְׁהָרִי עַכ"פ נְלַמֵּד מִהַרְמ"א ז"ל שְׁזָה אֵינוּ דִין תּוֹרָה שְׁמִי שְׁאֵינוּ יוֹכַל לְאַכּוֹל אֵינוּ רִשְׁאֵי לְבִשְׁל לְאַחֲרִים דַּא"כ אֵיף מְדַמָּה לְמִי שְׁלֵא עֵיָרַב א"ו הַתּוֹרָה סְתָמָא הַתִּירָה אֲף שְׁהוּא אֵינוּ צָרִיף לֹו אֲלֵא לְאַחֲרִים וְא"כ אֵיף סְתָם הַמַּהֲרִי"ו לְאַיְסוּר בְּלִשׁוֹן כִּינּוּן שְׁאֵינוּ יְכוֹל לְבִשְׁל לְעֲצָמוֹ אֵינוּ יְכוֹל לְבִשְׁל לְאַחֲרִים מִהִכִּי תִיתִי לְהַמְצִיא תּוֹרָה חֲדָשָׁה גְּזִירָה דְּרַבְּנָן כְּלִי שׁוּם רִאָּיָה וּלְהִכִּי נִרְאָה שְׁהַרְמ"א ז"ל חָתַר לֹו רִאָּיָה מִהַקָּא שְׁמַצִּינוּ כִּינּוּן שְׁאֵסוּר לְבִשְׁל לְעֲצָמוֹ לְיוֹם

השבת ה"ה שאסור לבשל לאחרים וה"ה בדין המהרי"ו ולענ"ד מהכא תברך' לא מיבעיא העיטור בטור הרי אף הכא מתיר ועיין בב"י שמתרץ דעתו ואפילו לדין שתפסינו הברייתא כפשטי' הבט וראה כמה דחק הטור בטעמים ואמת שלטעם הטור אפשר לידחק אף בדין זה דשייך זה החשש דיראה הרואה וידע שמתענה ויחשדנו שמבשל לצורך מחר שהוא חול ולא לצורך היום לאחרים אבל עיין בב"י מה שהקשה על טעם זה ומכ"ש שלא לעשותו אב להוליד תולדות וקעיקר לענ"ד פדכתב הב"י שאחרי שגזרו חכמים עלי' דהוא גברא מפני שלא עירב שיחשבו לו מחר יום שבת פיום חול ממילא אף לאחרים אסור לו לבשל וזה מפני שלא עירב אבל בנדון מה טעם יש בדבר ומה חטא שחלם לו חלום רע עד שמנכר היום להתענות ליגזר עליו איסור בישול לאחרים ששלוחו של אדם פמותו פאילו הוא יום חול: ואדרבה לענ"ד מבואר בגמרא בהיפוך בפסחים מ"ו ע"ב דאיתמר האופה מי"ט לחול ופרש"י ו"ל לאחר שאכל וגמר סעודתו דפשיטא לן דלא חזיא לי' מידי האידנא עד אורתא שהוא חול א"כ הרי זה ודאי אסור לו לבשל לעצמו ומ"מ קאמר רבה אינו לוקה הואיל וכו' ות"ל דאף לאחרים האורחים אסור לו לבשל מדאסור לעצמו הגם די"ל דזה אינו טעם כ"א שלא ללקות ד"ת אבל מדרבנן באמת אסור אף לאחרים מ"מ אחרי שחזינו להדיא עכ"פ דד"ת שרי מה"ת לן להמציא איסור בלא טעם פלל: ומדין עירוב דהכא לענ"ד אין ללמדו פל עיקר פאשר המהרי"ו בעצמו לא למדו פלל מהכא והעיטור והטור והב"י לענ"ד סתרו דעתו דלדין הטעם פשוט ע"פ הפלל פל שאסור לבשל לעצמו אסור לבשל לאחרים: להכי לענ"ד זה הדין צ"ע רב לפסקו להלכה שוב הראה לי המופלא ומפולג מו"ה שמואל ז"ל בר"ב נ"י שבמחזור שלו הובא דין זה במחזור ר"ה ומביא בשם תשובה אחת שמשגיג וע"ש: הלכות חול המועד סימן תקלא סעיף ב' אין מגלחין וכו' בתשובת נ"ב סימן י"ג מתיר למי שהולך בין השרים ודחיקא ליה מילתא טובא והוא גילח מעיי"ט להתגלח בחה"מ ע"י פועל שאין לו מה יאכל כי ע"י פועל כזה מקיים פסק ר"ת ממה שהקשו עליו פל הפוסקים ע"ש וילדעתי לא נראה הכי ממה דת"ר פל אלו הפותרים לגלח במועד מותרים לגלח בימי אבלם ודוק ועיין נמי בספר בנין אריאל: סעיף ד וכן המנודה עיין ב"ח משני קוש'י' הב"י על הטור דמוקים הירושלמי על פי מסקנת הראב"ד דלא פייסי' לבעל דינו אלא שפא לב"ד לבקש שיתירו לו שאז אין מתירין לו עד לאחר ל' יום וא"י מה תיקן בזה דהא מ"מ לא אנוס הוא לשטת הירושלמי שהיה לו לפייס בעל דינו קודם הרגל ואז היו מתירין לו מיד ואפילו תוך ל' וכ"ת דלחזור מדעתו לפיוס בעל דינו קרי ליה אנוס הא זה חותף הירושלמי לגבי הנודר שלא לגלח דלא מקרי אנוס שהיה לו לחזור מדעתו קודם הרגל ולהתיר נדרו והמ"א שמשלק בהדינין לגבי מנודה פוסק כהב"ח על פי פירושו להירושלמי ולגבי נודר מסיק כמשמעות פירוש רש"י ורי"ף ורמב"ם א"י מי נתן לו הכרעה זו דלא פירושלמי ודלא פתלמודן ובמתניתין נאמר והמנודה וכן מי ששאל לחכם דמשמע ברור דדינם שונים.

והעיקר לענ"ד כפסק הש"ע ע"פ הרי"ף ורמב"ם ע"פ סתימת תלמודן שמביא הב"י דברי הגמרא דמתני' דקתני שהתירו לו חכמים קאמר דאזיל ופייס לבעל דינו ואתי קמי' רבנן ושרו לי: סעיף ו הג"ה ואפילו בפרהסיא שרי הגה הרמ"א ז"ל כתב זה ע"פ מ"ש בד"מ סק"ב על דברי המרדכי שב"י תניא בתוספתא אעפ"י שהתירו לספר לא יספר בר"ה.

פָּתַח וּמִשְׁמַע מִהַמְרָדְכִי דְוָקָא אֵלּוּ כְּגוֹן הַיְנוּצָא מִבֵּית הַשְּׁבִי' וְכו' דְּמֵאחַר דְּאָסוּר לְאַחֲרִים
צָרִיךְ לְגַלְחַת בְּצַנְעָה אֲבָל לְגַלְחַת הַשְּׁפָה אוֹ קָטָן דְּלִכ"ע בְּכַה"ג שְׂרִי מְוֹתֵר וּא"כ וְדַאי צ"ע
רַב מַה שֶּׁהִקְשָׁה הַמ"א ס"י תְּקַל"ד ס"ק ל"ד דְּמַנ"ל לְמְרָדְכִי לְחַלֵּק בְּכַף דְּהָא בְּגַמְרָא
שֶׁהִבִּיא רַא"י מִיְיָרִי בְּכָלִי פִּשְׁתֹּן שְׁמוֹתָרִין לְכָל אֲדָם וְכו' ע"ש וּמַה שֶּׁפָּתַח הַמ"א לְכֹן נ"ל
דְּהַמְרָדְכִי קָאִי ג"כ אֲכָלִי פִּשְׁתֹּן זֶה וְדַאי לִיתָא שְׁהָרִי ו"ל הַמְרָדְכִי וְכָל אֵלּוּ שְׁמַכְבָּסִין
בְּמוֹעֵד מְכַבְּסִין פְּדִרְכֹן וְאֶפִּילוּ בְּנִתֵר וְאֶהֱל וְלְמוֹעֵד לֹא בְּעֵי צַנְעָה מִפְּנֵי כְּבוֹד הַמוֹעֵד שְׂאִין
כָּלִים מִתְּכַבְּסִין יָפָה בְּבֵית כְּמוֹ עַל נֶהָר וְרָאָן מִבֵּר הַדִּי לְדִידִי חֲזִי לִי יִמָּא שֶׁל טְבָרָן
מִשְׁיָכְלוּ דְּמָנָא דְּכִיְתָנָא אֲלֵמָא דְּהָא דְּשְׂרִי לְכַבֵּס בְּמוֹעֵד אֶפִּילוּ בְּפִרְהָסִיא עַל גְּבֵי הַנְּהָר
וּמכ"ש דְּמַה יַעֲנֶה לְדַבְרֵי הַגְּהוֹת מִיְיָמוֹן בַּפ"ז מַה י"ט הִלְכָה כ"א כ' בְּעֵינֵנו לְשׁוֹן הַמְרָדְכִי
הַנ"ל מְבָלִי זָכַר לוֹ עַד עֵתָה מְכָלִי פִּשְׁתֹּן לְכֹן הַבְּרוּר פְּדַמְחֵלֵק הַרְמ"א שָׁם וּא"כ הַצ"ע
הוּא תַמִּי קִיָּיִמַת אֲמָנָם מ"ש הַד"מ וּמִשְׁמַע מִהַמְרָדְכִי וְכו' פִּנ"ל בַּמַּח"כ אֲנֹכִי עֵינִינְתִי שָׁם
וְלֹא מְצָאֲתִי שׁוּם מִשְׁמַעוֹת לֹא לְחִילּוּק הַדִּין וְלֹא לְהַטְעָם שְׁיִהִיב אֲלֵא לַעֲנִיד נִרְאָה
הַמְרָדְכִי יְלִיף טַעַם דְּצַנְעָה מִשׁוּם דְּבַרְבַּיִם אֲנוּשָׁא מִלְתָּא וְאִיפָא זְלוּל הַמוֹעֵד וּבְאַמַּת אִין
שׁוּם הַבְּדֵל בֵּין דְּבַר הַמְוֹתֵר לַכ"ע אוֹ הַמְוֹתֵר רַק לְאֲדָם פְּרִטִי וְאִז הַרְאָן פְּשׁוּטָה וְדוּק
סִימָן תְּקַלְד סְעִיף א' הַג"ה וְהָא דְּמְוֹתֵר וְכו' זֶה הוּצִיא בַּד"מ לְתַרְזַן הַמְרָדְכִי דְּלֹא לִיפְלַג
עַל הַתּוֹ וּבְדַאי פִּינוֹן אֵל הַאָּמַת דְּאִילוּ מַה דְּתִרְזַן הַב"י שְׂאִינוּ מְפָרֵשׁ הָאִיסוּר בְּפִרְהָסִיא
רַק לְגַבֵּי אֲבָל וְדַאי אִינוּ דַּא"כ לְמַה מַּעֲתִיק כָּלֵל הַתּוֹסְפָתָא לְגַבֵּי חוּה"מ וְזֶה נִרְאָה נְמִי
מִלְשׁוֹן הַמְרָדְכִי שֶׁפָּתַח וְלְמוֹעֵד לֹא בְּעֵי צַנְעָה דַּר"ל אִף דְּמוֹעֵד וְאֲבָל שְׁוִיִּם לַעֲנִין דְּבְעֵי
צַנְעָה מ"מ לַעֲנִין זֶה מוֹעֵד עֲדִיף שְׂאִז יֵשׁ תּוֹעֲלַת הַכִּיבּוּס יָפָה בְּפִרְהָסִיא לְמוֹעֵד לְכַבּוּדוֹ
שְׂרִי וְלֵאבָל מ"מ אָסוּר וְקוּשְׁנִי הַמ"א עֵינִין סִימָן תְּקַל"ח: סִימָן תְּקַל"ז סְעִיף ח' וְאִם עוֹשֶׂה
כְּדִי לְצוּד דְּגִים כְּדִי לְאֹנְכֵלֵם בְּמוֹעֵד פָּתַח הַמ"א לְכַאוּרָה צ"ע וְכו' וּבְעֵינֵי לֵק"מ דְּאָטוּ
אוּסֵר כְּדִי לְאֹנְכֵלֵם כְּנֵלֵם אֲלֵא כְּדִי לְאֹנְכֵלֵם וְלֹא דְּוָקָא כְּנֵלֵם אֲלֵא לְאִפּוּקִי לְצוּד רַק כְּדִי
לְהַשְׂאִיר הַכֹּל לְאַחַר הַמוֹעֵד דְּזֶה אִף לְצוּד אָסוּר וְק"ל: סְעִיף טו וְאִם אִין לוֹ מַה יֵּאכֵל וְכו'
אֲלֵא קוּצֵר וּמַעֲמַר וְדֵשׁ זְוֹרָה פְּדִרְכֹן וְהָא בְּגַמְרָא בְּהַבְרִיָּתָא אִיתָא נְמִי וְטוּחֹן וְהַש"ע
מִשְׁמִיטוֹ הָכָא מִשׁוּם שֶׁכְּבָר פָּתַח רִישׁ סִימָן תְּקַל"ג מְוֹתֵר לְטוּחֹן לְצוּרָה הַמוֹעֵד וְהוּא מִן
בְּרִיָּתָא אַחֲרִיתִי וְהַרְמַב"ם פ"ז ה"ו מַעֲתִיק בְּרִיָּתָא זֹו וְטוּחֹן מַה שֶּׁהוּא צָרִיךְ וְהַדִּין פְּרִטִי
דְּטַחֲיָנָה דְּבְרִיָּתָא אַחֲרִיתִי מִשְׁמִיט מְזֵה נִשְׁמַע דִּינִיָּהֵם שְׁוִיִּם וּבְסִי' תְּקַל"ג מְבִנְיָר בְּשֵׁם
תּוֹס' וּמִיָּהוּ אִין צָרִיךְ לְצַמְצָם אֲלֵא עוֹשֶׂה בְּהַרְנוּחָה וּמִשְׁמַע דַּה"ה הָכָא יוֹכֵל לְקַצֹּר וְכו'
הַכֹּל בְּהַרְנוּחָה אִף רֵאִיתִי בְּחִידוּשֵׁי דָף י"ב ע"ב פָּתַח טוּחֲנִין קָמַח בְּמוֹעֵד לְצוּרָה הַמוֹעֵד
וְשֶׁלֹּא לְצוּרָה הַמוֹעֵד אָסוּר ק"ל לְמַה לִּי לְמִיתְנִי שֶׁלֹּא לְצוּרָה הַמוֹעֵד אָסוּר מְרִישָׁא
שְׁמַעֲיָנוּן לֵה וּסְבָרָא נְמִי הוּא וְעוֹד לְצוּרָה הַמוֹעֵד לְמַה לִּי גְדוּלָה סִיפָא שְׁאִם אִין לֵה מַה
יֵּאכֵל קוּצֵר וּמַעֲמַר י"ל דְּבַטְחִינָה שְׂרִי כֹל הַצְּוֹרָה הַמוֹעֵד אֶפִּילוּ בְּהַרְנוּחָה גְּמוּרָה וְלֹא
בְּצַמְצוּם מְשִׁשׁ וְכֹן בְּשֵׁאִין לוֹ לְעִשׂוֹת בְּדַבָּר אֲלֵא מְלֵאכָה אַחַת אֲבָל לְקַמֵּן שֶׁהוּא צָרִיךְ
לְקַצֹּר וּמַעֲמַר וּשְׂאָר מְלֵאכּוֹת אִינוּ עוֹשֶׂה אֲלֵא כְּדִי צָרְכּוֹ בְּצַמְצוּם כֹּל מַה דְּאִפְשָׁר וּבְזֶה
עוֹשֶׂה כֹּל מְלֵאכָה שְׁבַעוּלָם וְאֶפִּילוּ בְּפִרְהָסִיא וְאֶפִּילוּ בְּהָא וְדַאי אִם לֹא יִמָּצָא מִי שְׁיִרְצָה
לְעִשׂוֹת לוֹ בְּצַמְצוּם שְׂאִין רוּצִין לְטוּחֹן אוֹ לְקַצֹּר לוֹ דְּבַר מוֹעֵט עוֹשֶׂה אֶפִּילוּ הַרְבֵּה מִפְּנֵי
מוֹעֵט שֶׁהַכֹּל לְפִי צוּרָה הַמוֹעֵד הוּא וְכָף קַבְלִיתִי מִמּוֹרֵי רַבִּינוּ גְּרוֹ בְּשֵׁם רַבִּינוּ הַגְּדוֹל רַבּוֹ

הַרְמַב"ם עכ"ל והוא תימא הלא הרמב"ם משמיט כל עיקר דין טחינה בלחודי ואילו ס"ל חילוק זה הי' לו לבאר.

לכן מסופק אני אם לא הוא ט"ס וצ"ל הרמב"ן כי הספר משופש בטעות הדפוס הרבה. אף מסופק אני לפי זה אם הרמב"ם מודה להנאמר בש"ע תקל"ג דמותר לטחון בהרונקה פיון דהקא אף פתב פנ"ל וטוחן מה שהיא צריף וצ"ע: סימן תקלח סעיף ו' המכונן מלאכתו והניחה למועד ועשאה במועד ב"ד מאבדין וכו' זה שטת הרמב"ם ועיין בב"י מביא דעת הרמב"ם והטור שאף מונעים אותו מלעשות אותה מלאכה אבל להפקירה לכל ולאבדה בידיים לא קנסו.

והה"מ מביא בשם גאונים פדעת הרמב"ם אלא שכתב ומ"מ לא משמע בגמרא מידי ולי נראה דשפיר משמע בגמרא פדעתם דבבכורות דף ל"ד ע"ב פתבו תוס' ד"ה אם ובמועד קטן נמי נקיט חד טעמא בצורם וטעמא אחרניא במוכר עבדו והוי מצוי למימר חד טעמא בתרונן והו דאת"ל בצורם ובמוכר דקנסוהו משום דעבדי לאיסורא אבל פיון מלאכתו לא עבדי לאיסורא עכ"ל והא תינח לשטת הרמ"ך והטור דאפילו לדידן לא קנסו בתר דעביד להפקיר ולאבד אלא משמתינו ליה ורק קודם דעביד הוא דקנסינו דלא לייעבד ותיאבד ממילא שפיר דאז הא אי אפשר למיבעי גבי בנו אלא פיון מלאכתו במועד ומת קודם דעביד אם קנסו לבנו דלא לייעבד ושפיר דהוי מצוי למימר פדכתבו תוס' אבל הגאונים הוכיחו מזה דאף בגיטין ובמכות קאמר את"ל בכינון מלאכתו לא קנסו י"ל דילמא מה דנאמר במתני' בכינון מלאכתו במועד יאבדו הוא רק כפי הרמ"ך וטור ולהכי לא קנסו בנו אחריו משום דאפתי לא עביד איסור אבל במ"ק תופס ההיבעי לפי האמת דיאבדו דמתני' משום שאסור ליהנת מהן ושמפקירן אותה אף בתר דעבדה ועל זה שאל האיבעי' אם גם בזה לא קנסו בנו אחריו ומוכרח לטעמים בצורים משום דאיסורא דאורייתא ובמוכר עבדו משום דמפקיע ממצות ואינו מספיק טעם אחד משום דעבדי לאיסורא דהא גם בזה עביד האיסור וק"ל ואם מת לא קנסו בנו אחריו עיין מ"א פתב ונ"ל דדמי לעושה מלאכה בשבת שאסור לו לעולם וה"ה לבנו ועיין סי' שי"ח וא"י מי הגיד לו נבואה זו דה"ה לבנו אף לשטתו שם דה"ה למי שנתבשל בשבילו מנ"ל שכל מה שעושה או מבשל היינו לצורך בנו נמי מפני שידע וימות וירש בנו מלאכה זו ומתוס' גיטין דף מ"ד מוכח דלבנו אף בשבת לא קנסו ואין דינו אלא פאחרים מדלא קשיא להו נמי משבת פדהקשו משטר שיש בו רבית ומשנים שהפקידו אצל אחד לכן העיקר לענ"ד כפסק הש"ע ועיין בב"י דלבנו תמיד לא קנסינו ואולם אף מה דפשוט לנ"י ויש מפרשים דרבינו ירוחם דבעשה מלאכה שאינו אבוד דלדידן נדאי קנסינו ואמת דהכי נשמע מדברי רבינו ירוחם בשם רב נטוראי גבי חייט אבל קשה לי דמנא להו אחרים שלא מצינו קנס זה במשנה אלא בכינון מלאכתו בדבר אבוד י"ל דנקא באופן זה דהוי כעין ערמה הוא דקנסו אבל באינו אבוד לא.

והכי נמי מצינו דתירץ רב אשי ביצה דף י"ז ע"ב הערמה קאמרת וכו' ע"ש פ"י רש"י דאיכא למימר אחמיר בה רבנן בערמה טפי ממזיד דאילו מזיד רשע הוא לעבור על דברי חכמים וכו' וי"ל ה"ה הקא לא קנסו ואף משמתין אותו פדאיתא מ"ק דף ד' אמר לי רבה תוספאי ניתי מר לשמתיה אבל לקנסו שלא ינהג מהמלאכה לא מצינו וצ"ע: הג"ה פגון

חָיִט וכו' מְשַׁמְתִּינֵן לִי וּמְלַקִּינֵן לִי עֵינֵי בַּבֵּה"ב: סִימָן תִּקְמָ סְעִיף א' וְאֵם הִי נוֹטָה לִפְּנֵי
סוֹתְרוֹ מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה וּבּוֹנָהוּ כְּדַרְכּוֹ פֶּתַח הַמַּ"א דַּל"כ מִיִּמְנַע וְלֹא סוֹתֵר וְה"נ אֵיתָא בְּב"י
וְהַקְּשָׁה לִי מַה צָּרִיף לְהֵהוּא טַעְמָא שְׁהָרֵי הַסּוּגָל הֵכִי אֵיתָא דָּף ז' אָמַר ר"ח לֹא שָׁנוּ אֶלָּא
כְּפֻתְלֵי גֵינָה אֶבֶל כְּפֻתְלֵי חֲצָר בּוֹנָה כְּדַרְכּוֹ לִימָא מְסִייעַ לִי כְּפֻתְלֵי הַגּוֹחָה לִר"ה סוֹתֵר וּבּוֹנָה
כְּדַרְכּוֹ מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה הֵתָם כְּדַקְתָּנִי טַעְמָא מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה וְאִיכָּא דְאָמְרֵי ת"ש כְּפֻתְלֵי הַגּוֹחָה
לִר"ה וכו' מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה אֵין שְׁלֵא מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה לֹא לִימָא תִּיהוּ תִּיּוּבְתָא דִּר"ח
אָמַר לָךְ ר"ח הֵתָם סוֹתֵר וּבּוֹנָה הֵכָא בּוֹנָה וְלֹא סוֹתֵר הֵתָם נְמִי לִיסְתֵר וְלֹא לִיבְנֵי וְקִשְׁיָה
מָה הִקְוִשְׁנִי לִר"ח דְלִיסְתֵר וְלֹא לִיבְנֵי הָא פִּינֵן דְמִוּכְרַח לִיסְתֵר מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה שׁוֹב הָוִי
כְּנִפְרִץ מֵאֲלִיו דְּבוֹנָה כְּדַרְכּוֹ וְרַצִּיתִי לֹאמֵר דְּבִאֲמַת דְּבָרִים אֵלוּ אֵינָם נְאָמְרִים לְקוֹשְׁנֵי עַל
ר"ח אֶלָּא חוֹזֵר דְּלִיבְנֵי סִינְעֵתָא לִר"ח דַּל"כ לִיסְתֵר וְלֹא לִיבְנֵי וּמְשַׁנֵּי וַאֲ"כ מִיִּמְנַע וְלֹא
סוֹתֵר אֶבֶל לְהֵאֲמַת דְּפִסְקִינֵן כִּר"ח אֵין צִוְרָף לְטַעַם זֶה אֶבֶל מְדֻרְוָאָה אֲנִי מַה שְׁפֶתַח הַמַּ"א
בְּשֵׁם הַמְּרָדְכֵי סַק"ג מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה אֶבֶל בַּלֵּא"ה אֲסוּר לְסוֹתְרוֹ וּלְבִנּוֹתוֹ אֶפִּילוּ אִיכָּא חֲשֵׁשׁ
גְּנֵבֵי יֵשׁ לְדַחֲוֵק וְלֹאמֵר דְּהִגְמָרָא דִּינִיקָה מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה אֵין שְׁלֵא מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה לֹא כְּלֹאמֵר
אֶפִּילוּ הִיא כְּפֻתְלֵי הַגּוֹחָה וְעִי"ז יֵשׁ חֲשֵׁשׁ גְּנֵבִים שְׁמִפְּנֵי שְׁהִיא רְעוּעָה אֵינָה מְגִינָה בְּפִנֵי
הַגְּנֵבִים מ"מ אֲסוּר מִפְּנֵי הַדְּבָר אֲבוּד דְּגְנֵבִים וְקוֹשְׁיָא לִר"ח וּמְשַׁנֵּי הֵתָם סוֹתֵר וּבּוֹנָה
כְּלֹאמֵר מִפְּנֵי הַסִּפְּנָה סוֹתֵר וּבּוֹנָה אֶבֶל בְּחֲשֵׁשׁ גְּנֵבִים אֶף בּוֹנָה כִּי נִפְרִץ מֵאֲלִיו אֶבֶל תִּרְתִּי
לְסוֹתֵר וּלְבִנּוֹת לֹא שְׁרִינֵן מִחֲשֵׁשׁ גְּנֵבִים וּמִקְשָׁה הֵתָם נְמִי לִיסְתֹּר וְלֹא לִיבְנֵי וְלֹא נִשְׁרִי
מִחֲשֵׁשׁ גְּנֵבִים דְּבִתֵּר הַסְּתִירָה הַבְּנִין פִּינֵן דְּכָבֵר שְׁרִינֵן חֲדָא הַסְּתִירָה וּמְשַׁנֵּי דַּל"כ מִיִּמְנַע
וְכו' וְעַכ"ז דְּחֹזֵק וְדוֹק: סִימָן תִּקְמָ סְעִי' ב' אֲסוּר לְהַנִּיחַ פֶּתַח הַמַּ"א וְאֵם בְּנוּ בְּאִיסוּר
מִשְׁמַע דְּמִוּתֵר לִיכְנֵס בּוֹ דִּהַנ"י וְכו' בְּהַטּוֹר מְבֹנָר דְּלֹא כְּפֻתְלֵי אֶלָּא דְּאֶפִּילֵי בַחוּ"ה מַכֵּל
שְׁנֵבְנָה בְּאִיסוּר נִכּוֹן לְהַחְמִיר וּמַה שְׁמִבִּיא מִהַנ"י דְּמַר זּוּטְרָא אֵינְרִי בִי"ט א"י מִי לֹא יָדַע
הֵאֵי בְּלֵא הַנ"י דְּמַר זּוּטְרָא בִי"ט אֵינְרִי אֶלָּא דְּהַטּוֹר לֹאמֵר מִדְּמִיּוֹן הַתִּירוּץ סִיּוּעַ הָוִי מְסִייעַ
לוֹ דְּכִיּוֹן שְׁנֵבְנָה בְּאִיסוּר הַחְמִירוֹ שְׁלֵא לִיכְנֵס ה"ה בְּנֵבְנָה בַחוּ"ה מַכֵּל בְּאִיסוּר כְּדִמְבֹנָר
בַּהב"י וְהַש"ע סוֹתֵר הֵכָא וְסוּמָף עֲצָמוּ בְּזָה עַל מַה שְׁפֶתַח הֵכִי בְּסִי' רַמ"ד וְזֶה בְּרוּר:
סִימָן תִּקְמו עֵינֵי ט"ז מ"א וְעֵינֵי נְמִי בְּסִפְרֵי ב"מ ס' ס"ב ס"ד.

סִימָן תִּקְמו עֵינֵי י' תּוֹפְרִין וְכו' לְהִיּוֹת מוּכְנֵים וְכו' אֶבֶל מְחַנְכִּין אוֹתוֹ וְכו' הַקְּשָׁה הֶרָאב"ד
פִּינֵן דְּאֵינּוּ צִוְרָף הַמוּעֵד לְמָה מְחַנְכִּין אוֹתוֹ תִּינְרֵץ הֶרָמַב"ן דְּכִיּוֹן דְּצָרְכֵי רַבִּים הוּא שְׁרִי
דְּוָמְיָא דְּחֻטִּיּוֹת בּוֹרוֹת וְהוּא בְּב"י וְע"כ דְּזֶה נְמִי אֶף מְלֵאכֶת הַדְּיוּט וְעֵינֵי סִי' תִּקְמו"ד.

סִימָן תִּקְמו עֵינֵי א". וּמוֹנָה שְׁלֵשִׁים מִיּוֹם הַקְּבוּרָה.

עֵינֵי מ"א פֶּתַח לְהַכְרִיעַ כַּהַט"ז. וְכֵן נ"ל דְּדָמִי לְשַׁגַּג וְלֹא נִהַג אֲבִילוֹת קוֹדֵם הֶרְגֵּל שְׁאֵין
ש"ע נִחְשָׁב לְשִׁבְעָה וְאֵין אוֹמֵר אֵי מַש"ה עֲרֵבָף עֲרֵבָף צָרִיף שְׁהָרֵי הַש"ע סוּף סְעִי' ז'
מְסִיִּים וְדִינוּ כְּדִין קוֹבֵר מִתּוֹ בְּרִגְלֵי וְכֵן פֶּתַח בְּב"י דְּזֶה טַעְמוֹ וַאֲ"כ לְדַעַת הַמְּהַרְש"ל
פְּשִׁיטָא דְּגַם בְּזָה ש"ע נִחְשָׁב לְשִׁבְעָה אֲמַנָּם רְאִיוֹת הַט"ז מְלִשׁוֹן הֶרָמַב"ם דְּהֵכָא נִרְאִית
מִדְּכַתֵּב וּמוֹנָה ל' יוֹם מִיּוֹם הַקְּבוּרָה וְכַתֵּב הַט"ז מְשַׁמַּע אֶפִּילֵי מִתּוֹ בְּסוּף יְמֵי הֶרְגֵּל מוֹנָה
מִיּוֹם הַקְּבוּרָה ל' וְלֹא אֲמַרִּינֵן דְּאוֹתָן יְמֵי הֶרְגֵּל יִהְיוּ נִחְשָׁבִים לְז' יְמִים דְּמ"ש מִתּוֹ בְּעֲצָרַת
אוֹ י"כ לְפִי דַעַת הַר"י שְׁזַכְּרָנוּ א"ו וְכו' וְנִהְיָ דָּאֵי מַש"ה הִי אֶפְשָׁר דְּאֵין רֵאִי מְזָה אֶלָּא
לְסוֹתֵר דַּעַת הַר"י וְלֹאמֵר דְּלַעֲנֵן לְחֲשׁוֹב רְגֵל לְז' יְמִים רְגֵל שְׁלָם בְּעֵינֵי מַה שַּׁא"כ אוֹתָן

ימים האחרונים דאינם נחשבים אלא כחצי רגל וה"ה מת בעצרת וי"ה כ וקצת נראה הכי דעת המהרש"ל מדלא מבאר נמי דמת בעצרת ויה"כ דהעיקר פדעת הר"י משא"כ ש"ע דרגל בפני עצמו הוא והגוי רגל שלם שפיר דנחשב לז' מ"מ סתימת הרמב"ם משמע אפי' ברגל דסופות דמ"מ מונה ל' יום ולא חשוב אף ש"ע לז' וצ"ע.

סעף ה' משעה שמחשיף פתב המ"א אבל בליל י"ט של חייב בכל המצות דדוקא ביום שני פתב הרא"ש דכחול שוי' רבנן אבל בלילה שלפניו לא וכ"כ וכו' דלא פש"ף שם שחולק ובטלה דעתו נגד דעתם ואני אומר הש"ף ברי' הוא ואפי' בא"ף לא בטל דהא ודאי מה שפותר בכונת הרא"ש דדוקא בי"ט שני וכו' אף דהמ"ל ז"ל בתשובה נמי ר"ל הכי אינו האמת דהא הרא"ש שאינו מזכיר במקום זה ממנהג אשכנז שאף ביום שני עושים ע"י עממים עיקר המלאכות אין שום טעם לחלק אליבין בין לילה ליום וגם בלשון הר"ש גופי' שנותן טעם מפני שאין אנינות בי"ט לא משמע כלל להבדיל בין לילה ליום ומ"ש וכן פתב הדרישה לא היא אלא אדרבה הניח המהרי"ל בצ"ע אלא שדחק עצמו לקיים הפסק וכתב ואפשר וכו' ע"ש.

אבל להעלות זה בדעת הרא"ש בודאי ליתא והעיקר דהר"ש חולק על הרא"ש פדכתב הש"ף ע"פ הסמ"ג. ודעה זו דהסמ"ג הובא נמי בהר"ן ריש מי שמתו בבניאור יותר דיש פלוגתא בין הירושלמי לתלמודן דהירושלמי סובר דאפי' בשבת חל אנינות מדיש עליו משא לחשון על התחום ותלמודן לא ס"ל הכי בשבת וה"ה בי"ט: אבל מאוד תמהני איך אפשר לומר דהירושלמי לדינא יתא חולק על תלמודן ואפי' בשבת הא מיד שם ע"ב פוסק הירושלמי להלכה פר"ש דבשבת מתוך שהתרת לו כל אלו חייבוהו בשאר מצות של תורה (ובודאי מזה הוכרח לבא לפי הרא"ש וכדכתב פרק מי שמתו) וא"כ נהי דלדעה זו נראה לשם כפשטות משמעות הירושלמי שמפני שיש להחשיף על התחום חשוב בין בשבת ובין בי"ט יש עליו משא וישנו באנינות היינו דדחק לתרץ דההוא בריתא דפטר מ'שופר ס"ל הכי אבל לדינא הא ע"כ מודה דבשבת אין דין אנינות וא"כ פשיטא דהר"ש שפיר הורה דבי"ט אין אנינות אפי' פשני תלמודן פיון דלדינא מודה הירושלמי בשבת וה"ה בי"ט: ובודאי מסתימת תלמודן דסמכה עצמה בי"ט על הבריתא דשבת משמע שאין הבדל בין י"ט ראשון לשני כדפסק הר"ש.

אף צ"ע אחרי דקי"ל י"ט שני כחול שוי' רבנן מה טעם יש לפטרו מאנינות ואולי מפני שאינו בהספד כדמשמע קצת מהר"ן הנ"ל ע"ש וצ"ע. ואולם אף דנראה שזה טעמו דר"ש מ"מ אין הכרח לזוז מפסק האחרונים בליל י"ט שני ע"פ מסקנת הש"ף לדין שנוהגים ביום שני כמו בראשון וכדכתב הדרישה ואפשר וכו' ובפרט שבל"ז יש פוסקים ראשונים דלא פהרא"ש כמו הרמב"ן שעשה מעשה לתקוע בר"ה אפי' בי"ט הראשון וק"ל.

הלכות תשעה באב סימן תקנא סעי' א' הג"ה ובעל ברית פתב המ"א לכאורה וכו' אבל המכניס ומוציא התינוק אינו בכלל זה ועיין בב"י סי' תקנ"ט מדכתב המוהל והסנדקאות מבואר דלכל הפחות המכניס והמוציא נמי מכונה בשם סנדק כמו היושב ותופס התינוק ומסופק אני אם לא אפי' העומד עם התינוק בשעת הברכה כי לשונו משמע דלכל המתעסקים עם התינוק מכנה בשם סנדק: סימן תקנ"ט סעי' ז' חי' כל ל' יום וכו' והמקל

לא הפסיד: והמהרש"ל בתשו' נ"ג מחמיר מאוד על פי דעת ר"ת ששנשמע מינו' דדוקא בג' צומות הוא דיש להקל ולא בט' באב ונהי דהאמת דדעת ר"ת אינה כפ' מ"מ הא חזינו דהב"י ג"כ ראה דברי ר"ת ומ"מ פסק פהרמב"ן אלא שהמהרש"ל הכריע להלכה דלא פרמב"ן ודעמי' מדקתני ברייתא מפורשת בפירק מקום שנהגו אין בין ט' באב ליה"כ אלא שזה ספיקו אסור וכו'.

ואם איתא פדעת הרמב"ן הלא טובא איכא בינייהו חי' פל' ל' יום ואולי שאין צריף אנמד וכו' ולענ"ד אי מש"ה לא אירי' פלל דהא שם מיד בטר ברייתא זו איתא נמי דרש רבא ענפרות ומניקות מתענות ומשלימות פדרף שמתענות ומשלימות בי"הכ ולקשי נמי עליו מה קמ"ל מתניתא היא אין בין: וכדמקשה הש"ס תמיד בדרף לימא מסייע לי' א"ו דמעיקרא אין זה דיוק דהברייתא אינה חשבה אלא החומר שיש בין זה לזה למי שהוא בכלל הגזירה דרבנן לחלות התענית עליו אבל ענפרות ומניקות ה"א דעלייהו לא גזרו ודרש רבא שאף עלייהו גזרו ויפה דייק הה"מ מינו' הא במקום חולי לא גזרו ולא מנייהו איירי הברייתא ודוק לכן לענ"ד הסומך על מסקנת הרמ"א לא הפסיד סימן תקנט סעי' ט' ט' באב שחל להיות בשבת ונדחה וכו': מבואר בב"י משום הקולא דנדחה.

וא"כ הי' נלענ"ד ללמוד בק"ו בהג' צומות אע"פ שאינם נדחים נמי אין צריכים הבעלי ברית להשלים שהרי מבואר סי' תקנ"ד סעי' ה' דבט' באב ענפרות ומניקות מתענות ומשלימין: ולא נשמע בשום פוסק דבנדחה יש להקל זולת ביולדת תוך ל' שבמ"א סי' הנ"ל סק"ט וכן מבואר בתשובת רש"ל שהורה לחי' להתענות בט' באב שנדחה אף דסתמא היתה נמי מניקה ובג' צומות הא מבואר בכל הפוסקים דענפרות ומניקות פטורים ש"מ ט' באב נדחה תמיד מג' צומות בזמנם וכן בדין שפאלו רצו מתענים ובזה חיוב ברור הוא ואם ט' אב נדחה בעלי ברית לא ישלימו מכ"ש בג' צומות בזמנם שא"צ להשלים אף צ"ע שהרי כתב הקא הא"ר על דברי תוס' שכתבו מעשה הי' בחנפיה י' טבת ונתנו הפוס' לתינוק לשותות כתב ונראה בתענית הנדחה מותר להחתן לשותות כמו בעלי ברית ואף במדינתנו שחתן וכלה לעולם מתענין מ"מ הא אין משלימין וקשה אם החתן דין בעל ברית יש לו מה אירי' שנדחה בלא נדחה נמי א"צ להשלים ולמה נתנו בתוס' הפוס' לתינוק: ואולי יש לדחוק דאיירי בחנפיה קודם חצות ובמדינתם לא נהגו בתענית החתן ולכן ביום התענית הוא דנתנו לתינוק וצ"ע ובגוף דין זה מה שמאריך המ"א להחמיר על פי הכנ"הג ובעבור שהנהוג לעשות הסעודות בליילה עיין בא"ר שיפה כתב שהסעודה אין ענינה להשלמת התענית וע"ש: הלכות תענית סימן תקסב סעי' א' כתב המ"א כתב: הג"מ וכו' עיין בזה סי' שמ"ב: סעיף ט מפני שלא קיבל עליו מבע"י כתב המ"א משמע אע"פ שקבלו אח"כ בליילה לא מהני וכו' וי"ל דא"כ תקשה לה ממ"ש סעיף ה' פל תענית שלא קיבלו מבע"י לא שמה תענית וכו' אלא צ"ל כמ"ש המרדכי דלעולם בעינן קבלה קודם שיתחיל להתענות לשם תענית בתענית שעות קודם שיתחיל להתענות השעות וביום שלם קודם שחשיכה וכ"מ בר"ן ואם פן אע"פ שקבלו בליילה אינו עולה לו לתענית יום שלם ומ"מ מתפלל ענינו פיון שקבלו קודם שהתחיל להתענות לשם חובה אבל אם התחיל להתענות לשם חובה ואח"כ קבלו לא הוי קבלה פלל וכו' ואף דהאמת שלדעה ראשונה שבסעי' י' הסעי' ה' איירי מתענית יום שלם ולא איירי מתענית שעות כמבואר בהר"ן דז"ל ושמואל לא איירי בתענית שעות אלא בתענית יום

שְׁלֹם וּלְדִידָן' הוּא דְאָמְרִינָן דְּכָל תַּעֲנִית שְׁלֵא קַבְּלָה מִבַּע"י לֹא שְׁמִיָּה תַּעֲנִית וְה"ה לְתַעֲנִית שְׁעוֹת דְּבַעֲיָנוּ בְּיָה קַבְּלָה מִקַּמְיָה שְׁעוֹת דִּידָן' וְכֵן מְבֹאָר נְמִי בְּהָרָא"ש וְלֹא הָיָה צָרִיךְ בְּזֵה לְהַמְרִדְכִי מ"מ מֵה שְׁהַעֲלָה בְּזֵה לְהַש"ע סַע"י ט' לִיתָא כָּלל שְׁהָרִי כְּתַב אִינוּ תַּעֲנִית דְּמִשְׁמַע וְדַאי דְּלַעֲנָן תַּפְּלַת תַּעֲנִית אִינוּ תַּעֲנִית וְתוּ הָרִי הַש"ע הַעֲתִיק בְּזֵה הַנְּאָמֵר בְּגִמְרָא לָן בְּתַעֲנִיתוֹ אִינוּ מִתְּפַלֵּל עֲנִינוּ וְאִיךְ יַעֲתִיק הַדִּין וְיִהְיֶה הַפְּנֵה שְׁיִתְּפַלֵּל עֲנִינוּ אֲלֵא שְׁאִינוּ תַּעֲנִית לַעֲנָן שְׁאֵם מְחֻיָּב תַּעֲנִית יוֹם שְׁלֹם שְׁאִינוּ עוֹלָה לוֹ.

וְתוּ וּמָה יַעֲנָה לְלִשׁוֹן הַרְמַב"ם פ"א שְׁנָמִי כְּתַב הַלְכָה י"א קַבְּל עָלָיו מִבַּע"י לְהַתְּעַנּוֹת לְמַחֵר בְּלִבְד וְהַתְּעַנָּה וּבְלִילָה נִמְלֵךְ לְהַתְּעַנּוֹת בְּיוֹם ב' אַע"פ שְׁלָן בְּתַעֲנִיתוֹ אִינוּ תַּעֲנִית מְפָנִי שְׁלֵא קַבְּל עָלָיו מִבַּע"י וְאָצ"ל שְׁהָיָה אוֹכַל וְשׁוֹתָה בְּלִילָה וְהַשְׁכִּים בְּבִקְרָה וְנִמְלֵךְ לְהַתְּעַנּוֹת שְׁאִין זֹה תַּעֲנִית כָּלל שְׁנִדְאִי גִשְׁמַע מִיָּנִי דְּבִשְׁנֵי הָאוֹפְנִים שְׁוִים שְׁאִינוּ תַּעֲנִית כָּלל וְאִינוּ מִתְּפַלֵּל עֲנִינוּ וּמ"מ דְּיִיק וְכְתַב מְפָנִי שְׁלֵא קַבְּל עָלָיו מִבַּע"י וּמִשְׁמַע נְמִי אַע"פ שְׁקִיבֵל בְּלִילָה אִינוּ תַּעֲנִית כָּלל וּבְתַר הַכִּי פָּסַק מִתְּעַנֵּין לְשְׁעוֹת וּמִתְּפַלֵּל בְּהֵן עֲנִינוּ שְׁהָרִי קַבְּל עָלָיו הַתַּעֲנִית קוֹדֵם שְׁעוֹת הַתַּעֲנִית: וְאוּלָם ו"ל הָרָא"ש עַל הַמְּסַקְנָה דְּמִתְּעַנֵּין לְשְׁעוֹת וְצ"ל שְׁקִיבֵל עָלָיו מְאֵתְמוֹל מִזְמַן מְנַחֵה וְהַרְמַב"ן ו"ל כְּתַב דְּאֶפִּילוּ לֹא קַבְּל מִזְמַן מְנַחֵה כִּינּוּן שְׁקִיבֵל עָלָיו הַתַּעֲנִית קוֹדֵם שְׁעוֹת הַתַּעֲנִית וְתִימָא מ"ש מִתַּעֲנִית יוֹם שְׁצָרִיךְ לְקַבְּל בְּזְמַן הַמְּנַחֵה וְאֵם קַבְּל עָלָיו בְּלִילָה לֹא הָיָה תַּעֲנִית וּי"ל דְּהַתָּם הוּא מְחֻיָּב תַּעֲנִית יוֹם שְׁלֹם הַלְכָה צָרִיךְ קַבְּלָה קוֹדֵם שְׁיִתְּחִיל הַתַּעֲנִית (וּר"ל אַף דְּבִסְתָם תַּעֲנִית אוֹכַל בְּלִילָה מ"מ כִּינּוּן דִּישׁ גְּבוּל דְּלֹאֲחַר שְׁיִנָּה אֲסוּר לְאֲכוֹל אַף בְּלִילָה מְקַרִי הַלִּילָה יוֹם הַיּוֹם יַחַד יוֹם שְׁלֹם כְּדַאי בְּהָר"ן הִבִּיאוּ הַב"י ס' תַּקס"ה) וְלִפִּי זֶה מִי שְׁלֵא הִי בְּדַעֲתוֹ לְהַתְּעַנּוֹת וּבְלִילָה נִמְלֵךְ וְקִיבֵל עָלָיו הַתַּעֲנִית הָיָה תַּעֲנִית דְּלֹא גִרַע מְקַבְּל עָלָיו תַּעֲנִית מִשְׁשׁ שְׁעוֹת וּלְמַעֲלָה וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר כֵּן מְדַקְאֵמֵר לִי אַבְיִי לְעוֹלָם מִתְּעַנֵּין לְשְׁעוֹת וְכו' וְשְׁאִי הִכָּא דְּלֹא קַבְּלָה עֲלוֹנִי וְאִמָּי הָא קַבְּלָה עֲלוֹנִי בְּלִילָה וְהִכָּא לֹא מְחֻיָּב תַּעֲנִית יוֹם שְׁלֹם.

הַלְכָה צ"ל דְּכָל תַּעֲנִית צָרִיךְ קַבְּלָה בְּתַפְּלַת הַמְּנַחֵה וְהָר"ן בְּתַר שְׁכַתְּבָה כְּסָבְרַת הַרְמַב"ן כְּתַב וְהָא דְאָמְרִינָן דְּלָן בְּתַעֲנִית אִינוּ מִתְּפַלֵּל תַּפְּלַת תַּעֲנִית הֵינּוּ מִשׁוּם שְׁלֵא קַבְּל עָלָיו לְהַתְּעַנּוֹת בְּאוֹתָן שְׁעוֹת שֶׁל לִילָה כָּלל וְצ"ע עַל הָרָא"ש שְׁהַקְּשָׁה וְאִמָּי הָא קַבְּלָה בְּלִילָה דִּילְמָא אֵינְרִי כְּדַכְּתַב הָר"ן דְּלֹא קַבְּל עָלָיו לְהַתְּעַנּוֹת בְּאוֹתָן שְׁעוֹת שֶׁל לִילָה כָּלל וְצ"ל דְּהָרָא"ש לְשִׁיטְתָּיָה שְׁפּוֹסֵק כַּר"ת דְּגָמֵר בְּלָבוּ אֶפִּילוּ לֹא הוֹצִיא בְּשִׁפְתָיו נְמִי קַבְּלָה מְקַרִי וּלְהַכִּי שְׁפִיר הוֹקְשָׁה לוֹ כִּינּוּן דְּלָן בְּלִילָה בְּתַעֲנִית אֲדַעֲתָא דְּגַם לְמַחֵר יִתְּעַנָּה הָא זֶה גּוֹפִי' מֵה שְׁגוּמֵר בְּדַעֲתוֹ הִיא קַבְּלָה עַל הַיּוֹם וְלָמָּה לֹא יִתְּפַלֵּל וְזֵה וְדַאי הָא קַבְּל בְּלָבוּ אַף לְדַעַת הַב"ח שְׁבַמ"א ס"ק י"א וְלָכֵן הִחְלִיט וְכַתַּב וְאִמָּי הָא קַבְּל עָלָיו וְהָר"ן ע"כ ס"ל דְּקַבְּלָה צָרִיכָה לְהִיּוֹת בְּדַבּוּר כְּדַעַת הַר"י שְׁבַב"י ס"ס תַּקס"ג וְשְׁפִיר יוֹכַל לְתַרַץ דְּאֵינְרִי בְּשְׁלֵא קַבְּל עָלָיו כֹּל אוֹתָן שְׁעוֹת הַלִּילָה וְא"כ בַּהַש"ע הִי אֶפְשָׁר לְדַחֵק מְדַפּוֹסֵק סַעֲיָר ו' כַּר"ת ע"כ סוֹבֵר נְמִי עֵיקָר כְּדֵהֲכָרִיט הָרָא"ש דְּכָל קַבְּלָה אֶפִּילוּ דְּשְׁעוֹת צָרִיכָה דוֹקָא בְּמְנַחֵה וּלְהַכִּי סוֹתָם נְמִי סַע"י ט' מְפָנִי שְׁלֵא קַבְּל עָלָיו מִבְּעוֹד יוֹם אַף שְׁבַסְעִי י' מְבִיא דַעַת הַרְמַב"ן תַּחֲזִיקָה מ"מ חוֹשֵׁב דַּעַת הִיא עֵיקָר אֲבָל לְשׁוֹן הַרְמַב"ם הִנְּל וְדַאי צ"ע כְּנ"ל וְבַע"כ צ"ל דְּלִשׁוֹן מִבַּע"י הוּא לֹא דוֹקָא וּר"ל דְּלֹא קַבְּלוּ עֲלֵי הַשְּׁעָה דְּקוֹדֵם חֲלוּת הַתַּעֲנִית וְכַדְתִּי הָר"ן שְׁלֵא קַבְּלוּ כֹּל שְׁעוֹת הַלִּילָה וְתוֹפְס לְשׁוֹן הַגְּמְרָא מִבַּע"י א"נ לְדַחֵק דְּסוֹבֵר הַרְמַב"ם דְּגָרַע הִכִּי שְׁבַדַּעֲתוֹ לְיוֹם שְׁלֹם כְּגוֹן זֶה שְׁלָן לְהַכִּי בְּתַעֲנִיתוֹ אַף שְׁאִינוּ

מְחַנֵּב בְּתַעֲנִית שֶׁל יוֹם שְׁלֵם מ"מ מְדוּזָה גּוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ לְהַתְעַנּוֹת עוֹד יוֹם שְׁלֵם וְזֶה לֹא קִיבֵל מִבַּע"י לְהֵכִי אֵינּוּ תַעֲנִית אֲבָל מִי שְׁאִינּוּ מְחַנֵּב תַעֲנִית יוֹם שְׁלֵם וְגַם אֵין דַּעְתּוֹ כְּלָל אֲלֵא לְתַעֲנִית שְׁעוֹת עֲדִיף וְהֵיכִי שְׁקִבְלוֹ קוֹדֵם שְׁעוֹת הַתַעֲנִית שְׁפִיר מְקַרֵי קִבְלָה וּמִתְפַלֵּל עֲנִינּוּ וְדוּק וְיֵשׁ לְהַסְבִיר הָעֲנִינּוּ יוֹתֵר דְבִזְזָה סוֹבֵר הַרְמַב"ם נְמִי כר"ת דְּגוֹמֵר בְּלִבּוֹ נִתְחַנֵּב ע"פ הַפְּסוּק פֶּל נְדִיב לֵב אֲלֵא דְלִמְיָחֵשֵׁב קִבְלָה הַצְרִיף תַעֲנִית ס"ל כְּהר"י דְּצַרִיכָה דוּקָא בְּדַבּוּר וּלְהֵכִי זֶה שְׁלֵן בְּתַעֲנִיתוֹ וְגוֹמֵר בְּדַעְתּוֹ לְהַתְעַנּוֹת יוֹם שְׁלֵם נִתְחַנֵּב בְּתַעֲנִית יוֹם שְׁלֵם וְכִינּוּן שְׁלֵא קִבְלוֹ מִבַּע"י בְּדַבּוּר אִף שְׁבִלְיָלָה קִיבְלוֹ אִף בְּדַבּוּר מ"מ לֹא הָיָה קִבְלָה כִּינּוּן שְׁלֵא קִבְלוֹ בְּדַבּוּר קוֹדֵם שְׁעַת חַיּוּבוֹ מִשָּׂא"כ בְּתַעֲנִית שְׁעוֹת וְדוּק: סִימָן תְּקוּסָז סְעִיף ג' וּמִוֹתֵר לְלַעֲנוֹס כְּתַב הַמ"א כְּתַב הָאֲגוּדָה וְכו' וּבב"ח ס' תרי"ב מְשַׁמַּע קֶצֶת דְּלַדִּידוֹן דְּקו"ל דְּאֶפִּילוֹ אוֹכְלִים שְׁאִינָם רְאוּיִם לְאֲכִילָה אֲסוּר לְכַחֲחִילָה גַם הָרוּק אֲסוּר לְבָלְעוֹ וְע"ש פִי אֲדַרְבָּה כְּתַב וּמִיָּהוּ בְּעִינֵי הָרוּק מְשַׁמַּע דְּלכ"ע שְׁרִי כְּדַמוּכַח בְּפִי רְש"י בְּפָרָק כְּלָל גְּדוּל דָּף ע"ג דְּרוּק לֹא אֲכִילָה הוּא אֲלֵא בְּלִיעָה דְּכַתִּיב עַד בּוֹלְעֵי רִקְוֵי עכ"ל הַב"ח וְאִי מִשּׁוּם דְּלֹא נִרְאָה לוֹ רְאִיוֹת הַב"ח לְהֵכִי כְּתַב דְּמְשַׁמַּע קֶצֶת מִינֵי דְּלַדִּידוֹן אֲסוּר א"י בְּמָה רְאִיָּתוֹ יוֹתֵר בְּרוּרָה שְׁכַתְּב וּל"נ דְּמִוֹתֵר בְּרוּק כִּינּוּן שְׁאִין פְּנוּתוֹ לְאֲכִילָה וְאִי מִשּׁוּם דְּרִש"י שֶׁם בְּשִׁבְתָּ כְּתַב נְמִי וְעַלְתָּה בְּיָדוֹ אֲכִילָה דְּהָא לֹא אֲפִנוּן לְאֲכִילָה פְּשִׁיטָא דְּזֶה נְמִי אֵין רְאִיָּה דְּשֶׁם לְהֵכִי קָרִי לִיָּה מִתְעַסֵּק כִּינּוּן דְּלֹא אֲפִנוּן לְאֲכִילָה אֲבָל הֵכָא מִי יִימָר דְּבִכְנֵנָה תִּלְיָא מִיְלִתָּא: אָמְנָם לַענ"ד יִרְאָה דְּלַדִּידוֹן דְּקו"ל דְּאֶפִּילוֹ אוֹכְלִין שְׁאִינָם רְאוּיִן לְאֲכִילָה אֲסוּר לְכַחֲחִילָה דִּין זֶה אֲפָשֵׁר דְּתִלָּה בְּפִלּוּגְתָּא מִתְנִי' דְּכִלִּים הוּבָאָה בְּמַס' עִירוּבִין דָּף צ"ט הֵיָּה אוֹכֵל דְּבִילָה בְּיָדִים מְסוּנְאָבוֹת וְהַכְּנִיס יָדוֹ לְתוֹף פִּיו לִישׁוֹל צְרוּר ר"מ מְטַמָּא וּר' יוֹסִי מְטַהֵר ר"י אוֹמֵר הִיָּפֵף בְּהַ טְמָא לֹא הִיָּפֵף בְּהַ טְהוֹר וּפִי רְש"י וְכֵן הַר"ש ר' יוֹסִי מְטַהֵר דְּקִסְבֵּר כָּל זְמַן שְׁהָרוּק בְּתוֹף פִּיו לֹא מְשַׁקָּה הוּא וְהָרִי הוּא כְּגוּפוֹ שֶׁל אָדָם וְאֵינּוּ מְכַשִּׁיר וְא"כ לר' יוֹסִי פְּשִׁיטָא דְּשְׁרִי וּלר"מ אֲפָשֵׁר דְּאֲסוּר לְדִידוֹן וּלר"י אֲפָשֵׁר דְּבִהִיָּפֵף בְּהֵן אֲסוּר א"כ לְפִי הַכְּלָל דְּר"י וּר' יוֹסִי הִלְכָה כְּר' יוֹסִי וְכ"ש נִגְד ר"מ הֵכָא נְמִי הִלְכָה כְּר' יוֹסִי וּמכ"ש בְּזֶה דַּת"ק דְּמַס' עִירוּבִין שְׁפִלִיג עַל ר' יְהוּדָא נְמִי כְּרַבִּי יוֹסִי ס"ל וּפְשִׁיטָא דְּשְׁרִי הֵגַם שְׁהַרְמַב"ם בְּהִלְכוֹת טוֹמְאָת אוֹכְלִין פּוֹסֵק כְּר"י לְחַלֵּק בֵּין הִיָּפֵף לֹא הִיָּפֵף שְׁטוֹתוֹ צ"ע כְּדַתְמָה הַתִּי"ט וְגַם בְּהִלְכוֹת שְׁבַת פּוֹסֵק דְּלֹא כְּר"י אֲלֵא כְּהַת"ק וּמְשַׁמַּעוֹת סוּגְיָא דְּעִירוּבִין מְשַׁמַּע דְּזֶה בְּזֶה תִּלְיָא וּמִי יוֹדַע אִם לֹא אֵית לִיָּה פִי אַחַר בְּתִירוּץ דְּעִירוּבִין מְוַחֲלָפֵת הַשְּׁטָה.

כִּי גַם בְּפִירוּשׁוֹ לְמַס' כְּלִים אֵינּוּ מְפָרֵשׁ כְּרִש"י וְהַר"ש אֲלֵא תוֹלָה הַפְּלוּגְתָּא בְּדִין הַכְּשֵׁר שְׁלֵא לְרַצּוֹן ע"ש וצ"ע עַל כָּל פְּנִים לְשַׁטַּת רְש"י וְהַר"ש יֵשׁ לָנוּ עֲמוּד גְּדוּל ר' יוֹסִי דְּאֵלִיבָיָה וְדַאי שְׁרִי כִּינּוּן שְׁאִינּוּ מְשַׁקָּה כְּלָל וְכְּגוּפוֹ חָשׁוּב וְאֶפִּילוֹ הַטוֹר שְׁפּוֹסֵק ס' ש"נ כְּר"מ וְאֶפִּי' בְּלֹא הִיָּפֵף דְּאֲסוּר לַעֲנִינּוּ שְׁבַת מ"מ הָא י"ל דְּלַעֲנִינּוּ תַעֲנִית מ"מ לֹא חָשׁוּב מְטַעְמִיָּה דְּב"ח וּמ"א.

לְכֵן לַענ"ד אֵין שׁוּם הַכְּרַח לְהַחְמִיר בְּזֶה: סִימָן תְּקוּסָח סִיף א הַג"ה וְיֵשׁ מְחַמְרִין כְּתַב הַמ"א הַטַּעַם כִּינּוּן דִּי"א דְּאֶפִּילוֹ בְּיוֹם זֶה רְשָׁאִי לְלוֹת וּלְפָרוֹעַ וּלְכֵן כְּשִׂאֲכַל אֵיבַד תַעֲנִיתוֹ וְחַיִּיב לְצוּם יוֹם אַחַר לְכֵן מְחַמְרִין כְּשִׂנֵי הַדַּעוֹת דְּחַיִּיב לְצוּם כָּל אוֹתוֹ יוֹם וְגַם יוֹם אַחַר וְזֶה לַענ"ד לֹא הֵיָּה וְלֹא נִבְרָא דְּלִיכָא לְמ"ד דְּבִיוֹם זֶה כְּשִׂאֲכַל אֵיבַד תַעֲנִיתוֹ וְחַיִּיב לְצוּם יוֹם אַחַר דֹּא"כ מִה בֵּין יוֹם זֶה לְיוֹם סְתָם אֲבָל כֵּן הוּא לְשׁוֹן הַרְשָׁב"א בְּתַשׁוּבָה שְׁבַב"י

ששאלוהו על מה שכתב הרמב"ד דההוא דלנה ופורע אפילו באומר יום זה הוא דהירושלמי הוי תיובתו דאם כדבריו למה אומר ביום זה מתענה ומשלים והשיב מאן אומר לה דמשלים בע"כ ושלא יהא רשאי ללות ישלים תעניתו ודיו עכ"ל.

הרי לה להדיא דביום זה בהשלמה לחוד אף לדעת הרמב"ד יוצאים ולמה להו למיעבד תרנוניהו. והעיקר מה דמחמירין אינו אלא ביום זה שהש"ע קורא יום זה דהיינו כמבואר בהתה"ד שנוהגין המדקדקים כשמתענין יום זה כגון שאמר הרני בתענית למחר דמפני שפאמת יש דעת הרא"ש בב"י דזה הוי יום סתם ודינו דוקא ללות ולפרוע ולדעת הש"ע היינו יום זה ודינו דוקא להשלים לכו עבדו תרנוניהו אבל ביום זה ממש כגון יום שמת בו אביו הפשיט דלא היו מחמירין פינו דבזה לכ"ע עכ"פ בהשלמה יוצא אלא דהתה"ד מדהציג תשובתו על שאלתו באכל י"ז בתמוז מסיים דאם שכח ואכל לכ"ע צריך להשלים וזה אפילו להרא"ש דפיון שיום זה אסור באכילה מדרבנן וגם אין שייך בו לפרוע דדוקא יום זה חובה ולא אחר זולת משום כפרה ודוק.

סעיף ב הנודר וכו' אבל אם לא קיבל עליו קודם לכן להתענות יום אחד אלא במנחה קבל עליו להתענות למחר מקרי תענית זה ואף שהנודר לצום עשרה ימים הא מ"מ היום שהתחיל להתענה ע"כ קבלו עליו במנחה לומר הרני בתענית למחר ולמה לא יחשב נמי יום זה וזה שהוקשה להרא"ש הסביר הר"ן שבב"י דכיון דאותו יום אינו מעיקר נדרו וכשהוא מלוהו עדיין נשאר נדרו קיים בכה"ג לנה ופורע ור"ל משא"כ בלא קבל עליו קודם לכן ואף במנחה הי' תחלת נדרו אף ליום מחר אם יאכל בו כבר לא נשאר עיקר נדרו להכי אינו לנה ופורע: הג"ה מיהו תענית בו"ה וכו' מצנה לאכול פי לא נהגו כתב המ"א וצ"ע אם חל יום ל"א בשבת וביום א' הוא תענית י' ימי תשובה אם מותרים לאכול והעלה בלכן נ"ל דיעשה הסעודה בלילה והיינו מדהוציא מתוס' מ"ק דף ח' דמילה אעפ"י שעבר זמנה פל שעמא ושעמא זמנה הוא דאסרו לעמוד ערל אבל פדיון הבן פיון שעבר זמנו יכולין לדחותו יותר כצ"ל לדעת התוס' ונחילה אין זה פגנת התוס' דהא שהוי מצנה לא משהינן והכי מבואר ביש"ש פ"ז דב"ק דפדיון הבן ומילה שנים בזה ע"ש אבל לשון התוס' הכי הוא וסעודת ברית מילה מותר לעשותו בחוה"מ מדליכא שמחה כדאמרין בכתובות דלא מברכין שהשמחה במעונו פיון דאית לי צערא לינוקא אי נמי פיון שזמנו קבוע אין לבטל זה מפני זה אבל סעודת פדיון הבן צ"ע אם מותר לעשות במועד ואין לומר הא זמנה קבוע תינח בזמנה שלא בזמנה האריך? הא מותר ור"ל בשלמא מילה שלא בזמנה מספיק עכ"פ חילוק הראשון דלא מברכין שהשמחה במעונו משא"כ פדיון הבן סוברים התוס' דמברכין שהשמחה במעונו כדאיתא ביש"ש ה"ל דיש פוסקים סוברים הכי זה הוא פי' התוס' לענ"ד בלי ספק אבל להוציא מדעתם דיכולין לדחותו נדאי אינו וא"כ נמי מותר למיעבד הסעודה ביום בשעת פדיון ומותרים לאכול כמו בסעודת מילה: תו כתב המ"א וצ"ע כשמתענין כ' סיון אם מותר לאכול על סעודת מצנה ומיהו וכו' ובסוף כתב ופשוט דבמקום דמותר לאכול על הסעודה (כלומר בי' ימי תשובה) וכו' ומיהו קודם הסעודה נ"ל דאסור מיהו הבעלי ברית מותרים לאכול מיד וכתב הא"ר וצ"ע מס"ס תקנ"ט דאף בעל ברית אין מותר אלא אחר תפלת מנחה ואפשר בתעניתם אלו קיל יותר מט' אב נדחה ותדע דהא לעיל אסור לעשות סעודה אי נמי דהכי קאמר מותרים מיד אחר מנחה אף קודם הסעודה וא"כ מה שכתב בש"ע בתענית כ' סיון אם מותר

בסעודת מצוה אף דלעיל מזה פתב אכל בשאר תענית שגזורים צבור אסור לאכול אפילו בסעודת מצוה צ"ל דמסופק דאפשר קיל הוא כמו תענית די תשובה וכו"ה די"ל גבו דלא נהגו להתענות בכה"ג: (וזה לענ"ד צ"ע) וא"כ אף דבזמנינו רוב הסעודות עושין בליקלה מ"מ עדיין צ"ע לענין הפעלי ברית אם חייבים כלל להתענות או לכל הפחות ממנחה ולמעלה פינו דמסופק אם הוא בדומה די ימי תשובה ואולם בתענית זה הנתנה בהקדא דמעונות ומניקות פטורים ועיין סי' תקנ"ט: סימן תקעא עיין מ"א ססק"ג פתב ומשמע בגמרא דאם אין יודעים שנותיו אין נדרו נדר וצ"ע דהא הוא ספק דאורייתא ועיין בתוס' יבמות דף ס"ח ד"ה רישא.

ולק"מ דהכא נמי מוקמינן אחזקה קמייתא דהי' פחות מכן י"ב וק"ל: סימן תקעד ההולך כו' גירסת הברייתא להמרדכי ההולך ממקום שמתענה למקום שאין מתענה הרי זה מתענה ומשלים הלך למקום שאין מתענים למקום שמתענים הרי זה מתענה עמהן שכח ואכל וכו' וכתב המרדכי פי' ריב"א אפילו אם דעתו לחזור ומיהו כיון שלא קיבל עליו להתענות נראה שאם יצא חוץ לעיר מותר לאכול ואין צריך להשלים מדלא קתני בסיפא מתענה ומשלים כדכתב ברישא.

בזה מבואר דאינו מפרש ומשלים כדפרש"י ומשלים כל התעניות שקבלו עליהם בני עירם דזה נדאי כדפי' הרא"ש כיון שדעתו לחזור וא"כ מה הוי לי' למתני בסיפא ששהולך ממקום שאין מתענין למקום שמתענין שישלים כל התעניות שקבלו עליהם בני מקום שהולך לשם דממ"נ בדעתו לחזור למה ובאין דעתו לחזור הא קתני מתענה עמהן ופשיטא דכל התעניות שהם מתענים צריך גם הוא להתענות ומה ענינו למתני וישלים א"ו שפרש בפשוט וישלים עד צ"ה וכן נראה מהרמב"ם שפרש הכי ומזה דייק מדלא קתני בסיפא ג"כ שישלים שמותר לאכול חוץ לעיר אכל א"כ הא נדאי ע"כ בשבא למקום שמתענין ביום התענית ומפני שלא קיבלו מבערב דאינו מתענה רק עמהם להצטרע עמהם מותר מחוץ לעיר וא"כ הרישא נמי איירי שיצא ממקום שמתענים ביום התענית ולהכי צריך להשלים לפירושו עד צ"ה כיון שקיבלו מבערב ובנדאי דזה משנה שאינה צריכה ואין צורך לזה מטעם חומרא מקום שיצא דפשיטא בקיבל מבערב דצריך להשלים והיינו דכתב הטור דהסוגי' מוכחת דאיירי בהולך שם קודם לכן וקבל עליו תענית ר"ל כמו דהרישא איירי בהולך ממקום שקבלו צבור עליהם מנגן תעניות דצריך להשלים כל התענית מטעם חומרי שהולך לשם כזה איירי הסיפא שהולך ממקום שאין מתענין למקום שמתענין צריך לנהג להתענות עמהם ולקבל עליו במנחה כמו שהם עושים ולכן נדאי אפילו חוץ לעיר אסור כיון שקיבלו עליו מאתמול ומה שהקשה הט"ז דא"כ מה זה דקתני בתר הכי שכח ואכל וכו' פשיטא דהא נדאי מן הדין חייב להתענות זה על הטור לק"מ שהרי בסי' תקס"ח פוסק הטור דעל פי קבלת מנחה אינו אלא יום סתם דאם שכח ואכל אבד תעניתו ויאכל יותר אלא דינשלימו ביום אחר קמ"ל דהכא אל יתראה בפניהם ואולם לשטת הרמב"ם שפסי' תקס"ח דקבלת מנחה ליום מחר מקרי יום זה דתמיד אף שכח ואכל אסור לאכול עוד באמת מוכח פי' ריב"א מפח קושני' הט"ז ולהכי הרמב"ם נראה מפרש ג"כ כהריב"ם ועיין לח"מ: הלכות ראש השנה סימן תקפא סעיף ב' הג"ה ואין קורין בשני נחמישי ויחל ר"ל בב' וה' הכריע סי' תקס"ו סעיף ב' בהג"ה שלא לדחות פירשת השבוע משא"כ בשאר ימות השבוע הניח בתענית זה שאינו

אָלאַ לְשׁוֹב בְּתִשׁוּבָה לְפִי מְנַהֵג הַמְקוֹמוֹת כְּדַאִיתָא נָשׁ בַּשּׁ"ע וְעַ"ש בַּמ"א: סִימָן תְּקַפָּג
סְעִיף ב' הַג"ה וְהוֹלְכִין אֶל הַנְּהָר יִרְאֶה שֶׁהוּא עַל שֵׁם הַפְּסוּק שְׁמוּאֵל א' ז' וַיִּשְׁאַבוּ מִיָּם
וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי ה' וּמִתְרַגְּם יוֹנָתָן וְשִׁפְכוּ לְפָהוֹן בְּתִיבְתָא כְּמֵיא קָדָם ה'.

וְרַש"י פ"א סִימָן הַכְּנֻעָה הָרִי אָנוּ לְפָנֶיךָ כְּמִים הִלְלוּ הַנְּשִׁפְכִין: סִימָן תְּקַפָּה סְעִיף ה' הַנּוֹטֵל
וְכו' אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרַכָּה כְּתֹב הַמ"א אֲבָל אִיסוּרָא לִיכָא פִּינּוֹן דְּצוֹרְךָ מְצוּהָ הוּא וְהוּא
מַהב"י דְּלָא יְהֵא מְשׁוּם שְׂכָר שְׂבָת.

וְאֵין לְהַקְשׁוֹת נְמִי דְלִיקְהוּי אִיסוּר מְטַעַם מָה אָנִי בְּחֻנָּם כְּמוֹ דְשִׁנִּינּוּן בְּכּוֹרוֹת כ"ט הַנּוֹטֵל
שְׂכָר לְהַזּוֹת וּלְקַדֵּשׁ מִיָּמִיו מִי מְעַרְהָ אֶפְרוֹ אֶפְרוֹ מְקַלְהָ וּפְרַש"י בְּגִמְרָא מְדַהֵיא הַכְּשֵׁר
מְצוּהָ לְפִיכָךְ אָסוּר.

דִּי"ל דְחֻשׁוֹב מִיָּדִי דְטִירְחָא דְשָׁרִי כְּמוֹ שְׂכָר לְהִבִּיא מִי חֲטָאֵת וְאֶפְרָח חֲטָאֵת דְשָׁרִי כְּדַפְּנִי
רַש"י סוּף פָּרָק הָאִישׁ מְקַדֵּשׁ דְמִילְתָא דְטִירְחָא הוּא וְרַחֲמֵנָא לָא רַמִּי עֲלִי וְשָׁרִי לְמִשְׁקַל
אֲגָרָא וּק"ל: סִימָן תְּקַפּוֹ סְעִיף ה' אֲבָל אִם אָמַר קוֹנָם לְתַקִּיעֶתוּ עֲלֵי אָסוּר לְתַקְנוּעַ בּוֹ זֶה
מְהֵרָ"ן וְכִבֵּר מְבִיא הַב"י דַּעַת תּוֹס' וּמְרַדְכִי וְכַנְרָאָה הַטּוֹר אֲזַנִּיל בְּשִׁטְתָּם וְלִהְכִי אֵינוֹ מְחַלֵּק
בְּהִכִי וְעִינִין בְּסִפְרֵי ק"ד סִי' רַט"ו שֵׁם הַנְּחֻתִי דַּעַת הָר"ן בַּצ"ע: וְהִנֵּה בְּהֵרָ"ן גְּדָרִים דָּף
ט"ז ע"ב אֵיתָא אָלָא אָמַר רַבָּא הָא דְאָמַר יְשִׁיבַת סוֹפָה עֲלֵי וְכו' וְא"ת וְכִי אָמַר יְשִׁיבַת
סוֹפָה עֲלֵי מֵאִי הָוִי הָא דְבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא י"ל דְהִכָּא בְּמֵאִי עֶסְקִינּוּ דְאָמַר קוֹנָם סוֹפָה
לִישִׁיבַתָּה עֲלֵי וְרַבָּא לָא חֲשַׁה לְתַרְוָצִי אָלָא לְשׁוֹן הַנְּאָה דְאָמַר אַבְיִי וְאֵין ה"נ דְבִאֲוֹמַר סוֹפָה
לִישִׁיבָה עֶסְקִינּוּ: וְא"כ אָף לְשִׁטְתוֹ שְׁמַדְמָה שׁוֹפֵר לְסוֹפָ' אֵינוֹ אָסוּר אָלָא בְּאֲוֹמַר קוֹנָם
שׁוֹפֵר לְתַקִּיעֶתוּ עֲלֵי וְכֵן הוּא בְּהֵרָ"ן גּוֹפְנִי בַר"ה כְּתֹב אֲבָל בְּאֲוֹמַר קוֹנָם שׁוֹפֵר לְתַקִּיעֶתוּ
עֲלֵי אָסוּר אָלָא דְשׁוֹב כְּתֹב בְּגְדָרִים אֲבָל בְּתוֹס' אָמְרוּ שְׁאֶפִּילוּ קוֹנָם יְשִׁיבַת סוֹפָה עֲלֵי
מְהֵרָא דְלָא מְקַרִי דְבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ אָלָא בְּשִׁאֵינוֹ מְזַכִּיר שֵׁם הַחֲפֵץ שְׂאֲוֹסֵר עֲלָיו אֲבָל
כְּשִׁמְזַכִּיר הַחֲפֵץ הַנְּאָסֵר דְבָר שְׂאִישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ הוּא.

וְא"כ ה"ה לְשִׁטְתוֹ אָף אִם אָמַר תַּקִּיעַת שׁוֹפֵר עֲלֵי אָסוּר וְהִכִי הֶעֱתִיק הַפֶּל בּוֹ דַּעַה זֶה בְּשֵׁם
הַרַמ"ה וְכַתֵּב אֲבָל אִם אָמַר קוֹנָם תַּקִּיעַת שׁוֹפֵר עֲלֵי אָסוּר וְהִינּוּ כְּדַכְתֵּב הָר"ן בְּשֵׁם
הַתּוֹס' דְכָל שְׁמִזְכִּיר שֵׁם הַחֲפֵץ חֻשׁוֹב נְמִי דְבָר שְׂאִישׁ בּוֹ מִמֶּשׁ.

וּלְשׁוֹן הַש"ע וְדַאִי קוֹצוֹר הוּא בְּהַעֲתָקָה וְצ"ל אֲבָל אִם אָמַר קוֹנָם שׁוֹפֵר עֲלֵי לְתַקִּיעֶתוּ
דְאִילוּ בְלִשׁוֹן הַש"ע קוֹנָם לְתַקִּיעֶתוּ בְּלִבְד כֹּל שְׂאֵינוֹ מְזַכִּיר שֵׁם הַחֲפֵץ כִּלְלֵי לַכ"ע הוּא
דְבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ: אָמְנָם מָה דַאִיתָא שׁוֹב בְּהַפֶּל בּוֹ וְאִם אָמַר קוֹנָם שֶׁל שׁוֹפֵר עֲלֵי מִשְׁמַע
דַּעַת הַפֶּל גְּדָר וְאֵין גְּדָר חָל עַל דְבָר שְׂאִין בּוֹ מִמֶּשׁ וּבּוֹדַאִי ט"ס יֵשׁ בּוֹ אוֹ דַצ"ל וְאִם אָמַר
קוֹנָם תַּקִּיעָה שֶׁל שׁוֹפֵר עֲלֵי וּמְחַלֵּק בֵּין תַּקִּיעַת שׁוֹפֵר לְבֵין תַּקִּיעָה שֶׁל שׁוֹפֵר אוֹ דַצ"ל
וְאִם אָמַר קוֹנָם קוֹל שׁוֹפֵר עֲלֵי מִשְׁמַע וְכו' וּמְחַלֵּק נְמִי כַּנ"ל וְצ"ע אָמְנָם דְבָרֵי הַפֶּל בּוֹ
צ"ע בְּמָה דְמַתִּיר מְטַעַם אֵין בּוֹ מִמֶּשׁ דְהֵא מ"מ אָסוּר מְדַרְבְּנָן מִיְהוּ כַדְקִי"ל כְּרַבִּינָא דְאָמַר
בַּל יַחַל מְדַרְבְּנָן וְעִינִין י"ד סִי' רִי"ד וְכ"ת פִּינּוֹן דְאָף דְרַבְּנָן הוּא אֵין פָּחוֹ לְעַקּוֹר מְצוּהָ
דְאֲוֹרֵייתָא זֶה אֵינוֹ שְׁהֵרִי הָר"ן בְּגְדָרִים דָּף ט"ו ע"ב מְקַשָּׁה הִכִי עַל תְּיָרוּץ הַגְּמָרָא בְּאֲוֹמַר
הַנְּאָה תְּשִׁמִּישָׁךְ עֲלֵי וְכַתֵּב וְא"ת וְהֵא הָאֵי גְדָר דְרַבְּנָן הוּא דְהַנְּאָת תְּשִׁמִּישׁ לִית בִּי מִמֶּשׁ
וְכִינּוֹן דְמְדַרְבְּנָן הוּא הִכִי חֲנִייל לְאֶפְקוּעֵי מְצוּת עוֹנָה וּמְצוּת פּו"ר י"ל פִּינּוֹן דְגְדָרָא מִיְהוּ

תנין למיילא פקע להו הנה מצות דתכמים מתנים לעקור דבר מן התורה בשב ואל תעשה עכ"ל.

וא"כ ה"ה לגבי מצות שופר ממיילא פקע ולא מהני דבר שאין בו ממש ואפשר היינו טעמא דש"ע שאינו מזכיר שם חפץ ואינו קיצור אלא בדיוק פתב הכי וצ"ע: סעיף כב אם גוי הביא שופר וכו' פתב המ"א ועכ"פ אסור לטלטלו חוץ לד"א ואם הוא עיר המוקפת פדינה שרי וע"ש.

תו פתב והקשה הלבוש וכו' ומירץ דמייירי בחוץ לי"ב מיל והנה סי' תקט"ו סעיף ה' העלתי דבשל גוי פינו דאינו קונה שביתה מד"ת אפילו חוץ לי"ב מיל נמי אינו ד"ת א"כ הדרה הקושל' לדנותה ואולי הלבוש חוזר לדבריו הראשונים שכתב תחילה ועוד דאפילו הי' של ישראל וכו' וקאמר דצריכין להנהו טעמא לחוץ י"ב מיל והוא של ישראל אמנם בסי' תרנ"ה פתב הטור פדברים אלו לגבי לולב בשם הרשב"א וקשה עליו ממ"נ אם בשל גוי איירי הרי פשיטא הוא שאפילו האמירה להביא שרי ואפילו חוץ לי"ב מיל דאינו אלא שבות דשבות פנ"ל ואם בשל ישראל איירי הלא הרשב"א פוסק ס"ס תקט"ו דבשל ישראל אסור אפי' מחל"ת דרבנן משום מוקצה מחמת איסור תחומין ואולם באמת על הרשב"א מעיקרא לק"מ פי הרשב"א בשטת התוס' שהביא הטור הכא דהאמירה באמת אסור פדאיתא בב"י סי' ש"ז בשמו ולכן אף על הטור ל"ק שהרי הכא מביא דעת התוס' דהאמירה אסורה ומוכרח להביא דברי הרשב"א בלולב דזה לכ"ע שרי ואף הש"ע אף דסותם הכא פדעת המתיר הרי בסי' ש"ז פתב נמי ויש אוסרין ומעתיק דין הרשב"א דאם הביא לכ"ע שרי ולעולם לא איירי אלא בשל גוי ובתחומין סתם.

ולדינא בשל ישראל להרשב"א תמיד אסור משום מוקצה מחמת איסור תחומין לטלטלו ולנה רומז המ"א וכתב ולפי מ"ש שם סוף הסימן אמנם מלבד המחלוקת שעל הרשב"א שם פמבואר בט"ז דס"ל דלא שייך דין מוקצה מחמת איסור שאינו בגופו אלא אפילו לדעת הרשב"א בזה דשייך בו מוקצה מחמת איסור מ"מ נלענ"ד דזה אינו אלא לשטתו דאוסר נמי האמירה משא"כ לדין שפסקינו דהאמירה שרי לכ"ע אין שייך בו מוקצה מחמת איסור דחוץ לתחום שהרי שרי לומר לגוי להביאו ואינו מקצהו מדעתו פלל זולת בשל ישראל וחוץ לי"ב מיל דאז האמירה לגוי אסור למ"ד דהוי תחומין ד"ת תליא בפלוגתא דהרמב"ן והרשב"א שבט"ז סי' תצ"ח הנ"ל באם הביא וכבר הכריע הט"ז שם להלקה פהרמב"ן ואף זה שרי ודין האמירה גופי' תלי' בפלוגתא דחוץ לי"ב דאורייתא או דרבנן ועיין נמי במה שכתבתי ס"ס תקט"ו וסי' חצ"ח ודוק: שם וה"ה אם עשה עפ"י שם שופר בי"ט פתב המ"א צ"ע דהא נולד גמור הוא וכו' וצ"ל דהכא מייירי פשעשה עפ"י שם מקרו שלו שלא היה נולד פינו שגמרו בידי אדם ודעת הלבוש שבסי' תק"ה דבשל גוי אף נולד שרי אף לטעם הגהות אשרי שבסי' רנ"ב משום גמרו בידי אדם גם שם גם הכא אין צורך ומה דמקשה בשפת כ"ט ואמאי הא נולד הוא צ"ל משום דנאמר ישראל מסיקו סתמא איירי בשל ישראל וק"ל: סימן תקפח סעיף ה' י"ט של ר"ה שחל בשבת אין תוקעין עיין בב"י במה שדחק הר"ן למה לא גזרו במילה בשבת גזירה דרבה.

והריטב"א בסנפך אחרי שביאר דהיינו נמי דשופר בשבת נדחה משום דאף בזמן הבית לא היה דוחה בגבולין מפני הספיקא דיומא להכי אף אנו דבקיאינו נהגינן פבזמן הבית

וע"ש פתב והשפא מתירצא לן אתרינא דמילה דוחה שבת ולא גזרו בגזירה דרבה משום דהיא דאורייתא ונדעו שפיר בקיבועא דירחי (שקרי יום ח' שלו ברור וכו' ע"ש ומקשים העולם דא"כ נשאר קושני הגמרא בשבת דף קל"ו מימיהל היכי מהלינו דאין לומר פתרוץ הגמרא דמהלינו ממ"נ אם נפל הוא מחתף בבשר בעלמא הוא דהא אם נפל הוא יש לגזור בדרבה והוי גמי רק ספק מצנה דדילמא לא פלו דדשיו: ובזה שהקשו על הריטב"א מתרצים הר"ן דלא ליקשי עליו למה דחק עצמו בדוחק גדול שבב"י ולא משגי בפשוט פהריטב"א ואומר נהי דאפשר שזה פונת הר"ן מ"מ על הריטב"א לק"מ דהא ומכרח לטעמו ואני אומר נהי דאפשר שזה פונת הר"ן מ"מ על הריטב"א לק"מ דהא ודאי קושני זו דהיכי מהלינו אינה לדידן דפסקינו בדיעבד פרבנו דפליגי על רשב"ג כדאיתא בא"ע סי' קס"ד דאינו אלא ספק מדבריהם ובכהן דלא אפשר בחליצה אף מדבריהם מחמירין ושריא לכהן משום בדיעבד ומכ"ש דלא שנייה לאקשוני דהיכי מהלינו דאין לה דיעבד גדול מזה שלא לעשות מילה בזמנה ואף הקושני לרשב"ג דחשוב לי ספק גמור ומ"מ ודאי דלא פלוג על המעשה בכל יום שמהלינו וא"כ מכ"ש דאין קושני לדידן מפת הגזירה דרבה דלידחי ועל רשב"ג משגי הגמרא שפיר דמהלינו ממ"נ ואי משום הגזירה דרבה דניגזר זה ודאי אין להקשות על רשב"ג דאטו מוכרח רשב"ג לסיבר כלל גזירה דרבה בדאורייתא הא אפשר דאזיל בשטת הירושלמי שמוציא ברה"ה ובסנפה טעם דחיה אלו בשבת מקרא ואין בו זכר כלל לגזירה דרבה ודוק ובעיקר הקושני דמילה עיין פהריטב"א הנ"ל פתב תירוץ בלשון זה פינו שמלאכת המילה עצמה מלאכה גמורה ונדחאה תורה לחלל בה שבת משום מצות מילה איה גזרו בה חכמים משום גזירת הוצאה דרבה היא גופה לא דחי מילה וגזירה דמלאכה אחריתי מדחי לה זה ודאי א"א פנ"ל ובמח"כ לענ"ד תירוץ זה אינו פלוג דמה ראיה ממלאכת המילה גופה שאמרה תורה תידחי משום דלא אפשר מע"ש תאמר מלאכת הוצאה דאפשר מבלעדה ופשיטא דלא ניתנה שבת לידחי עבודה ומה"ת לא שנייה לגזור בעבודה ושפיר עבדו לענ"ד התוס' והר"ן שנתקשו בקושני זו: סימן תקפט סעיף ז' הג"ה ואם אמר קונם תקיעותיו עלי בכל ענין אסור עיין סי' תקפ"ו סעי' ה' והכא גמי ע"כ איירי דמזכיר אדם בלשונו כי היכי דלא ליהוי דבר שאין בו ממש: סעיף ח וכן התוקע לשיר ולא נתפנון לתקיעת מצנה לא יצא בגמרא דף כ"ח איתא שלחו לי לאבוהו דשמואל כפאוהו פריסיים ואכל מצה יצא אמר רבא זאת אומרת התוקע לשיר יצא פשיטא היינו הך מהו דתימא התם אכול מצה אמר רחמנא והא אכל (פרש"י ונהנה באכילתו הלכך לא מתעסק הוא שהרי אף לענין חיוב חטאת אמרינו המתעסק בחלבין ובעריות חייב שפן נהנה) אבל הכא זכרון תרועה פתיב והוא מתעסק בעלמא (תוס' ולקמן תנו המתעסק לא יצא) קמ"ל אלמא קסבר רבא מצות אין צריכות פונה וכתבו תוס' בפרק ערבי פסחים משמע דזה פלוגתא דאיתא התם אכלו בלא מתפנון יצא וכו' והשפא מה שהוצרך רבא לדקדק מכאן ולא הביא פרייתא דהתם דקתני בהדיא דהוי אמינא היינו בירקות דרבנו ובחזושי לגמרא אמרתי ליישב במרווח דהא איכא למידק מנ"ל לרבא הזאת אומרת דילמא הטעם באמת משום דאכול מצה אמר רחמנא וניחא לי מדאיתא בהר"ן בשם הרא"ה בדינא דכפאוהו דדוקא פי האי גוונא יצא שיודע הוא שעכשו פסח וזה מצה אלא שאין מכוין לצאת אכל קסבר חול או בשר הוא ואכל מצה לא יצא דאם איתא למה לי למינקט כפאוהו לינקט חז מהנהו

גוֹנוֹנָא א"ו פְּדֹאֲמָרְן עכ"ל וע"כ צָרִיף לְהִיּוֹת טַעַם לְחֻלְק וְהִיָּינוּ מִשׁוּם דְּקִסְבֵּר חוּל אוּ בְּשׂוֹר
הוּא הִיָּינוּ מִתְעַסֵּק כְּמוֹ קִסְבֵּר רוּק וּבִלְע חֻלְב אֲבָל הַיּוֹדֵעַ שְׁהִיּוּם פֶּסַח וְזֶה מִצָּה רַק שְׂאֵכֵל
בְּלֹא מִתְכַּוֵּן זֶה אֵינוֹ בְּכֻלָּל מִתְעַסֵּק דְּאִי תִּימָא דְזֶה נְמִי מִתְעַסֵּק הָוִי רַק דְּלִגְבֵי אֲכִילָה
הוֹאִיל וְנִהְנֶה אַף מִתְעַסֵּק יֵצֵא כְּמוֹ דְּגִבֵי עֲבִירָה מִתְעַסֵּק בְּחֻלְבִּים חֲזִיב א"כ קִסְבֵּר חוּל אוּ
בְּשׂוֹר הָא נְמִי נִהְנֶה וִיחָא יוֹצֵא א"ו מִתְעַסֵּק אַף לִגְבֵי אֲכִילָה לֹא יֵצֵא רַק דְזֶה הַיּוֹדֵעַ שְׁהִיּוּם
פֶּסַח וְזֶה מִצָּה לֹא מִתְעַסֵּק הוּא אֲלֵא הַעֲדָר פִּנְנָה הוּא וּמִצּוֹת אֵין צָרִיכוֹת פִּנְנָה וְיֵצֵא וְשִׁפִּיר
לְמַד רַבָּא זֹאת אוֹמְרַת דֵּה"ה הַתּוֹקֵעַ לְשִׁיר פִּינוֹן שְׂיֹדֵעַ שְׁהִיּוּם ר"ה וְזֶה שׁוֹפֵר נְמִי לֹא
בְּכֻלָּל מִתְעַסֵּק הוּא אַף שְׂתוֹקֵעַ לְשִׁיר בְּלֹא מִתְכַּוֵּן וּמִמִּילָא מִתּוֹרְץ קִנְשֵׁי תוּס' דְדוֹקָא
מִהֲקָא אֵיפָא לְמִיָּדָק זֹאת אוֹמְרַת דְּאֵילוּ מְבַרְיָתָא דְאֲכִילוּ בְּלֹא מִתְכַּוֵּן דְסוּבֵל כָּל מִינֵי
אֲכִילוֹת י"ל דְּהַטַּעַם בְּאַמְת מִשׁוּם דְּנִהְנֶה יֵצֵא אַף בְּמִתְרַסֵּק מִשֵּׂא"כ הַתּוֹקֵעַ לְשִׁיר ה"א
דְּמִתְעַסֵּק הוּא וּק"ל: וְעַל פִּי דְבָרִים אֵלוּ צָרִיף לִי עֵיוֹן דַּעַת הַש"ס דְּהִנֵּה הָר"ן מְבִיאֵו
הַב"י סִי' תַע"ה פְּתַב לְתַרְץ הָרַמְב"ם בְּמָה שְׂפּוֹסֵק לִגְבֵי שׁוֹפֵר צָרִיף פִּנְנָה וּפּוֹסֵק נְמִי
לְדִינָא דְכְּפֹאוּהוּ וְאֲכֵל מִצָּה יֵצֵא דְסוּבֵר כַּר' זִירָא דְפְּלִיג עַל רַבָּא מְדֹאֲמַר לְשִׁמְעֵי' אֲפּוֹנוֹן
וְתַקֵּעַ לִי וּמְחַלֵּק בְּאַמְת בֵּין אֲכִילָה דְּהַטַּעַם הוּא הוֹאִיל וְנִהְנֶה יֵצֵא וְהָרִי א"כ ע"כ
לְהַרְמַב"ם ה"ה קִסְבֵּר בְּשׂוֹר אוּ חוּל הוּא נְמִי יֵצֵא פִּינוֹן דְּעֵיקָר הַטַּעַם הוּא דְאֲפִילוּ בְּמִתְעַסֵּק
יֵצֵא בְּמִצְוָה דְלַעֲבִירָה מִתְעַסֵּק בְּאֲכִילָה חֲזִיב שׁוֹב מַה טַעַם וּסְבָרָא יֵשׁ בְּזֶה ל״וֹמַר דְּלֹא יֵצֵא
אֲלֵא שְׂאֵינוּ מְדִיִּיק כְּלָל כְּדִיִּיק הָרֵא"ה אֲלֵא דְלֹאוּ דְּנִקָּא כְּפֹאוּהוּ יֵצֵא דֵּה"ה מִתְעַסֵּק נְמִי
יֵצֵא הוֹאִיל וְנִהְנֶה וְזֶה נִיחָא לְהַרְמַב"ם דְּאֵינוּ מְחַלֵּק כְּלָל בְּסִבְרַת הָרֵא"ה אֲבָל הַש"ע דְּפִסֵּק
נְמִי הֲקָא דְלֹא יֵצֵא וּבְאֲכִילַת מִצָּה בְּסִי' תַע"ה פּוֹסֵק נְמִי דְכְּפֹאוּהוּ יֵצֵא וּמ"מ פֶּסֶק שָׁם
לְחַלֵּק בְּסִבְרַת הָרֵא"ה וְזֶה אֵינוֹ עוֹלָה לַעֲנ"ד וּלפ"ר רְצִיתִי ל״וֹמַר שְׂפּוֹסֵקוּ מִיָּנֹסֵד ע"פ דְּבָרֵי
הַה"מ בַּפ"ב מִהֲלֻכוֹת שׁוֹפֵר פְּתַב לִיִּישֵׁב הָרַמְב"ם וְאוּלַי סוּבֵר שְׂפִינוֹן שְׂאֵין אָדָם עוֹשֶׂה
מַעֲשֶׂה בְּתַקִּיעַת שׁוֹפֵר אֲלֵא הַשְּׂמִיעָה וְאֲפִילוּ הַתּוֹקֵעַ עֵיקָרוּ הַשְּׂמִיעָה לְפִיכּוּ צָרִיף פִּנְנָה
מִשֵּׂא"כ בְּאֲכִילַת מִצָּה וְרַבָּא הוּא שְׁהַשְּׁנוֹה דִּינֵן וּלְפִיכּוּ דְקִדְקוּ וְאֲמָרוּ אֲלֵמָא קִסְבֵּר רַבָּא
מִצּוֹת אֵין צָרִיף פִּנְנָה וְלֹא דְקִדְקוּ כֵּן מִהוּוּא דְכְּפֹאוּהוּ וְאֲכֵל מִצָּה עכ"ל וּר"ל מַה שְׂדִקְדָּקוּ
אֲלֵמָא קִסְבֵּר רַבָּא ר"ל אֲלֵמָא קִסְבֵּר רַבָּא כָּל מִצּוֹת אֵין צָרִיף פִּנְנָה וְאֲפִילוּ מִצּוֹת דְּעֵיקָרוּ
הַשְּׂמִיעָה (וְצ"ע הַסּוּגְיָא דְבִתְרֵי הַכִּי פְּלוּקָה אִם עָלְתָה שְׂפִיר לַפ"ז) וּבִיָּאֵר הַלַּח"מ דַּלפ"ז
הִיָּינוּ מַה דְּקָאֲמַר הַגְּמָרָא מַהוּ דְּתִימָא הַתָּם אֲכֹל מִצָּה אֲמַר רַחֲמָנָא וְהָא אֲכֵל כְּלוּמַר פִּינוֹן
דְּמַעֲשֶׂה עֲבִיד שׁוֹב אֵין קִפִּידָא בְּכּוֹנֶה וְיִרְאֶה דְלֵהֲכִי נִיִּיד הַה"מ מִפִּי' רִש"י בְּגִמְרָא דְּמִשׁוּם
דְּנִהְנֶה מִשׁוּם דֵּה"ה מַה' חֲמִץ וּמִצָּה תּוֹפֵס סְבִרַת הָרֵא"ה וְדִיּוּקוּ לְעֵיקָר וּמִשְׁבָּחוּ
וּלְהַכִּי לְפִירוּשׁוֹ מְפָל מְקוּם י"ל כְּדִיִּיק הָרֵא"ה דִּישׁ הַבְּדֵל בֵּין יוֹדֵעַ שְׁהִיּוּם פֶּסַח וְזֶה מִצָּה
דְּאֵינוּ מִתְעַסֵּק רַק שְׁהוּא הַעֲדָר פִּנְנָה וְלִזְזָה מְהַנִּי הַמַּעֲשֶׂה דְלֹא בְּעֵי פִּנְנָה מִשֵּׂא"כ בְּקִסְבֵּר
שְׁהִיּוּם חוּל אוּ שְׂזֶה בְּשׂוֹר דְּמִתְעַסֵּק הוּא וּלְמִתְעַסֵּק לִגְבֵי עֲשִׂיוֹת מִצְוָה אֵינוּ מוֹעִיל מַה
שְׂנִהְנֶה וְא"כ שְׂפִיר עוֹלָה אַף פֶּסֶק הַש"ע אֲבָל רוּאָה אֲנִי דְזֶה ע"כ אֵינוּ דֹא"כ יֵחָא מְוֹכְרָח
מִדִּין כְּפֹאוּהוּ כְּדִפְי' הַה"מ דְּמִצְוָה שַׁע"י מַעֲשֶׂה א"צ פִּנְנָה וְאֲפִילוּ בְּלֹא עֲנִין אֲכִילָה וּבִהְדִּיא
פֶּסֶק הַש"ע סִי' ס' דְלַעֲשִׂיוֹת מִצְוָה בְּעֵי פִּנְנָה וּבַע"כ מְוֹכְרָח לְבֵא לְתִי' הָר"ן דְכְּפֹאוּהוּ
לְאֲכֹל מִצָּה הוּא מִשׁוּם דְּנִהְנֶה וְהִדְרָא הַקּוֹשֵׁי' לְדוֹכְתָהּ וְצ"ע: סִימָן תַּקְצַ סַעִי' ד' עֵינִין ט"ז
סַק"ה פְּתַב עַל רְאִיוֹת הַתַּה"ד וְתוּ דְנִהְי דְאֵין שׁוּם תְּרוּעָה עָלֶיהָ הֲקָא עֵיקָר הַתְּרוּעָה
מִצְוֹתָהּ בְּכָף שְׂתַהְנֶה עִם הַשְּׂבָרִים וּשְׁנִיָּהֶם כְּאֲחַד מִקְרֵי תְרוּעָה א"ו דַּר"ת לֹא נִתְכַּוֵּן

לאיסור בנשימה אחד וכמה שגג בזה וכתב אגב שיטפני שמפני שבתחילה העתיק בשמו לדעה זו יש איסור והיינו בתקיעות של סדרים וכו' ומביא ראיה וכו' לומד שעכ"פ ראיה זו פתב התה"ד דלדעה זו לא יצא בנשימה אחת ולא היא אלא תחילת דבריו הם דלר"ת פיון דסברתו דלא עבדי אינשי גנוחי וייליל בנשימה אחת וכיון דספיקא שמא תרועה דקרא פדיבב דהיינו גנוחי וייליל חייבה התרועה להיות פדמיבב דהיינו גנוחי וייליל בב' נשימות פדעבדו דאל"ה אין שם תרועה עליה וקרא' מחולין אינה אלא למה שפתב לצאת שני הדעות וקאמר דלהמנהג שתוקעין על הסדר תשר"ק בכולם ואין חוששין על ההפסק וסומכין בזה לצאת נמי אם תרועה ייליל לחוד דא"כ א"א למיעבד איפכא פדמינשב בב' נשימות לצאת דעת ר"ת ובדסדר' בחדא נשימה לצאת דעת קרא"ש זה א"א דהא בדסדרים סומך לצאת דת"ת על דשר"ת ואם יעשה בנשימה אחת הא אם תר"ת.

אמת הא השברים פמאן דליתא והתרועה פי תהיה שברים אלו דכמאן דליתא בנשימה אחת הא גם התרועה תהיה פמאן דליתא ועל זה מביא קרא' מחולין דאם שם תשובה התרועה פמאן דליתא אף דהתרועה חייבת מכ"ש בזה שהשברים פולם למותר פשיטא דהתרועה שתבא מתוכה בנשימה אחת תהי' פמאן דליתא ובמה יתא יוצא חובת תר"ת ומה שייכות לדברי הט"ז בזה לומר אבל עיקר התרועה מצותה בקף ודברי התה"ת ברורים פשמ'ש וק"ל: סימן תקצא סעיף ד' בהג"ה מיהו וכו' ובתורתך פתוב לאמר ליפנא דגמרא נקיט ופי' רש"י פלומר פפתוב בתורתך דהא לא יתחיל בשום פסוק עיין בקרא"ש: עיין מ"א סק"ז פתב וצ"ע דהא מילתא אמר הקב"ה וכו' עיין תשו' ר"י מטראני חלק ב' סי' ו' שפבר תירץ שלזרעו דאמרינו סובב לאברהם אבינו ע"ה שעקדתו שעקד ליצחק בנו יזכר הקב"ה לזרעו ועוד האריף שם והעלה הגוסס המשופח לומר לזרעו פדאיתא בש"ע: סימן תקצז סעי' ב' יש מקומות.

פתב המ"א עמ"ש סי' תקכ"ז סס"כ ע"ש נמי מה שפתבתי מה שהמ"א מביא בשם מגימ"י שלא לאכול בשור לא נראה מן הפסוק אכלו משמנים: סימן תר עיין ט"ז סוף תשובה פתב אח"כ ראיתי בתוס' שהביא המרדכי וכו' ובגמרא שלנו אמר ספק תשיכה וכו' משמע שגם טמינת חמין דתוספת הוי מלאכה חמורה והיינו שטומנין תבשיל צונן וכו' זה אינו דהא אפילו מיחם בידו קאי על מה שכתב ברישא מעבירין ממנו תבשיל מגבי פירה וטומנין לו מיחם ומיחם זה שמעבירין מעל גבי פירה מסתמא רותח הוא ולא צונן ומה דקשה לו מגמרא שלנו הברור שמזה הוכיחו התלמידים שהמשנה איירי ביחיד שאינו מקבל שפת מבע"י פדכתבתי סי' רמ"א וע"ש משא"כ במקום שהקהל מוסיפין הוכיחו מן התוספתא שאף הטמנה שהיא שבות אסורה ועיין ח"צ: סימן תרג עיין מ"א מה שמביא בשם של"ה וכתב וצ"ע דנטמאו בפיו אי מש"ה הי' אפשר לינדחק ששונה עד שהמים נגרים לתוך פיו הרבה באופן שפל כמה שהם בפיו ונוגעים בלשונו ובשר הפה הם עדיין מחוברים למי הנדר שאין מקבלים טומאה וכשבאים לבית הבליעה היא מגע בית הסתרים שאינו מקבל אבל זה נדאי צ"ע איך יאכל מה שלא הוכשר הא הוכשר בפה ע"י הרוק ועיין עירובין דף צ"ז ע"א ובעיקר החומרא א"י דמה"ת להחמיר יותר ממה שהראשונים אוכלי חוליהו בטמנה לא החמירו פדאיתא שבת דף י"ג אטו זב פרוש לאו דברים טמאים אכל וע"כ דלא הוכרחו לכך וע"ש פרש"י ודוק: הלכות יוה"כ סימן תרו

סעיף ד' הג"ה משום קרי פתב המ"א ונ"ל דאפילו מי שס"ל דטבילה משום קרי אפ"ה אם טבל בערב ר"ה יחזור ויטבול דשמא ראה מים חלוקים או עכורים עיין במשנה פ"ח דמקנאות אין זה אלא חומרא בעלמא פי המתני' שמביא הוא רק טומאה דרבנן לתרומה כמבואר בהרמב"ם פ"ה מה' אבות הטומאה הלכה ט"ו.

ונה פשיודע בנדאי שראה מים חלוקים או עכורים אבל מספק לגבי טבילה פזו מהיכי תימי דאילו פן בזמן שהחזיקו בטבילת קרי פולי שתא היו צריכים לטבול עשרה פעמים ביום פל אימת שהשתינו: סימן תריב סעיף ז' בטור איתא והא דבעינן שיעור דוקא לחייב פרת או חטאת אבל איסורא בכל שהוא אבל מדבר שאינו ראוי לאכילה פתב אבי העזרי דאפילו איסורא ליפא והקשה הב"י דמ"ש משתני' שפסק הטור דאפילו אינם ראויים אסור ומירץ דהראב"י לא מיירי אלא בפחות מפשעור ובנדאי דהכי נראה מהטור והטעם פינו דפחות מפשעור אף איסורו משום דחזי לאצטרופי לשעור חיוב משא"כ דברים שאינם ראויים דלא חזו לאצטרופי ולבא לידי חיוב אף מותר לכתחילה (ולפ"ז יש ללמוד ממנו דה"ה לכל איסורי דרבנן החצי שעור מותר) אבל בכשעור אף דברים שאינם ראויים אסורים מדרבנן אף צ"ע מנא ליה הא דילמא נימא פל דתיקון רבנן פעיו דאורייתא תקנו ועיין גיטין דף ס"ה ויראה שלמד ממה דדרש רב גידל אין הלכה פרבי ושוב אמר דאמרינו וכו' וקשה טובא להמשמעות הפשוט דאימר דאמרי פורתא טובא מי קאמרי קאי אדיעבד פדכתב הב"י קשה חדא דא"כ מה פורתא דקאמר אי פחות מפשעור ת"ל דאפילו לרבי נמי פטור ואי ההוא פורתא היינו פשעור מה שעורא דפורתא ומה שעורא דטובא ואיך סותם הדברים גם קשה למה שאומר אימר דאמרי דיעבד לכתחילה מי אמר א"כ למה נ"מ דרש תחילה אין הלכה פרבי וכי פטורא דחיוב חטאת אמת לדרוש פרבים אף גם המ"א פתב מסבא לענין חיוב אין סבא להפריד בין רב למעט לכן הוכיח דהכי אזלו דברי רב גידל תחילה דרש לנ"מ דאין הלכה פרבי והוי דבר שאינו ראוי לפדי למשרי פורתא דהיינו פחות מפשעור לכתחילה וכיון דחזא דמזגא ופתי הרבה איקפד ואמר אימר דאמרי דיעבד לכתחילה מי אמרי ואף פי דייקיתו בדברי שדרשתי לנ"מ לכתחילה היינו פורתא פחות מפשעור טובא מי אמרי ואימר דאמרי אף זה חי מזוג מי אמרי אמנם הב"ח מביא משמעות מפרדכי ואגודה פאילו הראב"י מתיר דברים שאינם ראויים אפילו פשעור ומוכרחים לדחוק הרבה אבל למשמעות הטור נראה דלק"מ ואף עולה בפשוט לפי זה פסק הרמב"ם דאפילו בטובא פטור ועיין ב"י.

(סוף הסימן) מותר ליגע עיין מ"א פתב וע"ק בגמ' אמאי לא פריף בפשיטות מ"ש דבכל יה"כ מקריב ולא חיישינן שמא יאכל אלא ע"כ בנדאי יה"כ לא גזרינן אלא הכי פי' וכו' ובמח"כ הוא פירוש משופש לענ"ד והקושיא מעיקרא לאו מידי הוא דאיף ס"ד שייבטלו חכמים בגזירתם פל מה שצנתה התורה בעבודת יה"כ ואף פריף מנעשה אונן שפבר גזרו על הקרבת אונן שאסור מגזירה דשמא יאכל ס"ד דמש"ה אף ביה"כ נגזר ויקריב אחר במקומו המוכן לכך ומשני דמ"מ פינו דביה"כ לא איכ' למיגזר גבי' לא חשו לה וק"ל ועיין בת"י פי' הסוגי': סימן תרכא סעיף ג' מברכין וכו' ונותנין לתינוק הנזמול עיין בזה בספרי ק"ד סי' רס"ה.

סימן תרכד הג"ה יש מחמירין עינין מ"א פתב ומ"מ צ"ע דליתבר משום סכנה דלא גרע מדבר הניצוד או נתלש ב"ט שאסור בשבת עינין סי' תקכ"ז למה שהעלתי שהעיקר בדעת הרמב"ם פדעת תוס' דבאפיה ובישויל לא שייך הכנה ודאי דגרע מדבר הניצוד ונתלש דשייך בו הכנה אף לדעת תוס' פמבואר בדבריהם דף מ' במס' עירובין ומ"ש תו ומ"מ אם בישל דבר שא"א לאכול חי פגון דגים וכו' ועינין סימן תקט"ו ס"ד דברים אלו אין בידי להבינם כל עיקר דאטו היתר מהרמב"ם לאכול מה שאחרים בישלו לעצמם הי' דוקא פירות שמזה איגרי סי' הנ"ל ומ"ש דגים או בשר שניהם צריכים בישויל וגם טעמו בקהיסור א"י למה.

הלכות סוכה סימן תרכו סעי' א' העושה סוכתו תחת האילן י"א שאם האילן צלתו מרובה מחמתו פסולה בכל ענין ר"ל בין אם חבטן והשפילן יחד עם הסכך ואפילו אם הסוכה לבדה נמי צלתה מרובה ואפילו הסכך פשר רוב נגד האילן מ"מ פסולה הכי מבואר בהרבינו ירוחם נתיב ח' חלק ראשון אפילו לשטת י"א אלו והטעם בזה פדאיתא נמי בהר"ן בלשון זה אבל אם היה צלתה מרובה מחמתו לא מיבטל ברובה פינון שאין הסכך פשר מועיל בסוכה פלום גם נכלל במלת בכל ענין אף אם האילן למעלה מן הסוכה הרבה ואף אם הסוכה נמי צלתה מרובה אף דבכגון זה לא שייך למיפסל מטעם צירוף דמחנך לשטה זו שהיא שטת תוס' וגם טעם הנ"ל דהר"ן אפשר דלא שייך מ"מ פסולה מפח הדרכה דבסכת תשבו דהיינו סכך אחד ולא תחת ב' סככים ומדסתם הש"ע בכל ענין נמי נשמע אפילו אין האיל למעלה מן הסכך עשרה מ"מ פסול משום שני סככים ואינו דומה לסוכה תחת סוכה דשם איפא הקפידה דכהכשירה כף פסולה והטעם משום דבאמת סכך סוכה דאינו אלא עראי אינו ראוי להיות שם סכך עליו זולת מטעם חשיבתו למצנת סוכה הוא דשם סכך עליו ולהכי בעי דליהוי כהכשירה דהיינו ראוי לדירה בין מצד שהתחתונה ראוי לקבל פרים וכסות דידה ובין שיהיה להעליונה חלל עשרה אבל תחת בית או אילן דשם סכך עליהן אף בכל ימות השנה תמיד התחתונה פסולה מטעם ב' סככים וכעין זה מחלק הרא"ש פ"ק הלכה ט"ו בענין סכך פסול שתחת סוכה דשמואל מודה שפוסל העליון בהפלגת ד'.

ודלא כהמרש"א שהודה לדברי המתנוכח עמו שכתב לשטת תוס' דהכי שהסדין בתוך י' ושמואל וכו' משא"כ באילן דמשום פסול בסוכת תשבו נגעו בה למעלה מ' וכינון שצל האילן מרובה אף פשהצל הסוכה ג"כ מרובה פסולה עכ"ל דנשמע מיני' הא אם האילן למטה ק אין בו משום בסוכת תשבו ואם שניהם צלתם מרוב' פשר והמהרש"א הודה לו ע"פ הדין לענ"ד ליתא ומה שהקשה המהרש"א שם בד"ה פירס וכתב נראה מדבריהם דאף פשהצל הפסול נמי מרובה מחמתו דומיא דסדין פשירה פינון דצל הכשר נמי מרובה לפ"ז קשה מאי קשיא להו לעיל מהא דפרכינן הא קא מצטרף כו' והא דלא משני פגון דבלאו פסול צילתה מרובה כו' הא ליכא לאוקמי הכי דא"כ אף בצל האילן נמי מרובה תכשר פמו בסדין ע"ש שדחק בדעת תוס' מה שלא נזכר פלל בדבריהם והקושני' א"י פלל מה היא דדוקא בפדין המושפב על הסכך וליכא משום שני סככים הוא דבשניהם צילתם מרובה פשר ס"ל אבל בסוכה תחת אילן פשיטא דבשניהם צילתם מרובה דפסול משום ב' סככים הואיל וחלל ביניהם אלא איפכא קשיא לי דלא משני תוס' מידי על דבריהם והא דלא משני פגון דבלאו פסול אפתי צילתה מרובה וכתבו משום דא"כ מה

למימרא דהשתא נמי דמשני פשחבטן קפריה מאי למימרא ומה הדמיון בשלמא בשחבטן פיר' רש"י מאי למימרא הא לאו תחת ב' סככים הוא וכיון וכו' לאו משום ב' סככים איכא דהא חד סככה הוא אבל פשלא חבטן דאיכא משום ב' סככים מה שייך לאקשוני' מאי למימרא הא טובא אשמעינו דהיכי שאין האילן צילתו מרובה לאו סכך מקרי ולא מיפסל הסוכה משום ב' סככים והכי מבואר בהריטב"א דזה חידושא דרבא דז"ל אמר רבא ל"ש וכו' אבל חמתו מרובה מצילתו לא חשוב אילן ולא הוי סוכה שתחת אילן וכשינה פינון שמשופכת פראוי ורציתי מכבר לידחק דהכי קאמרו דמדחזינו דגבי אילן משמיענו התנא דמתני' דייק פאילו עשאה בתוך הבית להורות דוקא בצילתו מרובה קאי המאי למימרא על התנא שהרי בסוכה שתחת סוכה נמי הדין דוקא בדתרנוניהו צילתם מרובה פמבואר שם בגמרא ולמה לא רימז לנו שאם עליונה חמתה מרובה התחתונה פשרה א"ו דזה הסברא חיצונה דחמתה מרובה לא מקרי כלל סכך ולכן אף באילן פשיטא אבל רואה אני שאף זה ליתא דבשלמא בסוכה שתחת סוכה דאין שם סכך עלי' אלא מצד הכשר מצותה שפיר דכל שאין העליונה צילתה מרובה דלא שייך למיפסלה משום ב' סככים דכהכשירה כה פסולה אבל פשיטא דהוי אמינא באילן דאפילו חמתו מרובה שם אילן וסכך עליו ופסולה התחתונה אפילו פשצילתה מרובה משום בספת תשבו ולא תחת אילן משום ב' סככים קמ"ל דאילן שחמתו מרובה אין שם אילן דהיינו שם סכך ולא מיפסל משום ב' סככים וגם בל"ז לשון התוס' בדמיונם דהשתא נמי וכו' אין לו דמיון כלל וכנ"ל ובנדאי הגושף והא דלא משני וכו' היא תמוה קימת לשטתם וצ"ע: שם וי"א שאפילו וכו' זה פי' ריב"ם ולפירושו מרנוח קושף' הגמרא והא קא מצטרף.

אלא שבמהרש"א איתא בשם המתנוכח עמו שרצה לדחות פי' ריב"ם משום דאם כן למה להברייתא לדרש מבספת תשבו ולא בספת שתחת אילן ות"ל משום פסול דמחנבר דסכך הפסול מבעל צל הכשר וע"ש במהרש"א מה שדחק ולענד"נ די"ל לשטה זו כל עיקר הגושף' והא קמצטרף מברייתא זו נפקה והיינו מדדרש התנא בספות תשבו ולא וכו' ואיכא למידק בשלמא סוכה תחת סוכה נפק מדרשא דבספת חדא משמע אבל ולא תחת בית ואילן מהיכא נפיק דהא אף שהיא תחת בית ואילן אינו יושבאלא בסוכה אחת (ולא ניחא לו כמשמעות פרש"י הנ"ל דהדרשה היא תחת סכך אחד ולא שני סככים אלא סוכה פמשמעה סוכה דהכשר אחת ולא שתיים) וא"כ מהיכי ממועט בית ואילן דהא תקרת בית ואילן אינם מכונים בשם סוכה.

א"ו הכי אגלה הדרשה בספת תשבו שדוקא ישיבה תהא בצל סוכה ולא שתחת הבית ואילן שאז אינו יושב בצל סוכה אלא בצל בית ואילן שצילם פסול בית משום תעשה ולא מן העשוי ואילן משום מחנבר משום דסוכה אמר רחמנא וצל בית ואילן מבטלים הצל סוכה שתחתיהם ואינו יושב אלא בצילם ולהכי מקשה דאפילו באילן שחמתו מרובה מ"מ והא קמצטרף ע"י מה שמבטל מה שתחתיו ודוק: עיין מ"א סק"ב פתב ובאמת התוס' לשטתיהו אגלו.

ר"ל שבדף כ"ב ע"ב ד"ה כוזנא נראה שמסכימים עם פירו' ר"ת דאם למעלה הסכך והאוויר בשנה פשרה מפני שאז למטה צילתה מרובה מחמתה ושפיר כתבו אלא הטעם פינון דכי שקליתו לפסול אפתי צילתה מרובה משא"כ הרא"ש שמסכים עם פרש"י שאם

למעלה שנה למטה חמתו מרובה ופסול א"כ כשתשקול הפסול ישאר חמתו מרובה ואפ"ה פשר א"כ ה"נ גבי אילן יכשיר אפילו כשתחמתו מרובה בלא האילן וכתב ואפ"ה דכשמונח למעלה גרע טפי ר"ל דשם כשמשקים הרא"ש עם פרש"י כתב דדוקא גבי סכף פסול וסכף פשר המונחים זה אצל זה שייך להזכיר פרוץ פעומו אבל גבי סוכה סכף ואויר נתנה הלכה שיהא הצל מרובה וא"כ לההוא מ"ד דפרוץ פעומו מותר דאינו אלא במונחים זה אצל זה ודאי דלא שייך לאתויי ראי' מיניה כשמונח למעלה וגם לא שייך כלל להדברים שפיון דאי שקלת לי סגי בכשר ולהכי מה שכתב המ"א תו ואפ"ה דמביא ראיה מן המסקנא זה העיקר מדמסקינו דבמעדיף אפילו למאן דאמר פרוץ פעומו אסור שרי והיינו משום דאף כי שקלית ליה נמי פשר וק"ל: (סעיף הנ"ל) הג"ה מיהו אם השפיל וכו' כתב המ"א ודוקא כשהסוכה צלחה מרובה בלא אילן כו' ר"ן ומ"מ וכ"כ רי"ו בהרי"ו ומ"מ שפיר דהכי פתבו אבל מהר"ן א"י ואדרבה משמע איפכא שהרי ז"ל וא"ת ואמאי בעינן הכא רובה ולא סגי לה בפלגא ופלגא והא תנו המקרה בשפודין אם יש רינח ביניהם פמותם פשרה וכו' והכא נמי נימא הכי ולא נבעי רובה נראה לי דהיינו טעמא משום דכל דבר שעומד בעצמו ואינו מעורב חשוב יותר ולפיכך אע"ג דאגמרין רחמנא למשה דבפלגא סגי לית לן למימר הכא אנא כשמחצית המכשיר עומד בעצמו דחשוב אבל כשהוא מעורב שנתמעט חשיבות הפשר המתיר לא אעפ"י שנתמעט ג"כ חשיבות הפסול אין בכך כלום מאחר שהמתיר מוגרע ומשום הכי בעינן הכא רובה ובנדאי שאין ביטול זה כביטול שאר איסורין שאין לה איסור שאם יכול להתי' [צ"ל להפירו] ולעמוד עליו שיהא בטל אלא פיון דאגמרין רחמנא למשה דבפלגי סגי והכא לא סגי לי בפלגא לפי שנתמעט חשיבותו של מתיר מפני שנתערב אפ"ה כל שיש רוב מן הכשר לא גרע מפלגא דכשר העומד בפני עצמו לפי שאין המיעוט מבטל חשיבות הרוב עכ"ל וא"כ י"ל דאם הכשר רוב ואינו בטל שוב מה בכך שהוא לבדו אינו צילתו מרובה מ"מ לא גרע ממחצה ע"מ.

ודברי המ"מ ור"ן צ"ע מנ"ל פיון דמשום ביטול ברוב אתינן עלי' י"ל ה"ה כששניהם חמתה מרובה כשהכשר רוב מצטרף האילן ונעשה בין הפל צילתו מרובה ומה זה שכתב המ"א על הב"ח דליתא.

אלא ע"כ מייירי פאן וכו' מנא ליה זה הע"כ אי משום טעמו שיהיב ריש דבריו דאין זה ביטול גמור פיון שיכול להסירו הא זה גם לדעה א' הכי הוא ומ"מ מצטרף ואי משום דלדעה א' הוא מוכרח מדאיירי הקוש' והא קא מצטרף בסוכה שחמתה מרובה וע"ז משני כשחבטן משא"כ להי"א הקוש' קאי על סוכה שצלתה מרובה מה בכך הא מ"מ הקוש' היא והא קמצטרן על פי פירושם וע"ז משני כשחבטן ופי' הר"ן פלומר שהשפילן וערבן עם הסכף פשר דכל פי האי גוונא פיון שחמתו של אילן מרובה מיבטל ברובה מאחר שהפל מעורב ומשמע לפ"ז דאפילו הכשר נמי חמתו מרובה כל שהוא רוב בטל הפסול ומצטרף נמי וכדווצאתי נמי לעיל משמעו וצ"ע: שוב כתב המ"א ומ"ש רמ"א שאינם נכרים אינו מדוקדק דאפילו נכרים שרי פיון ששהסוכה צלחה מרובה לא נראה הכי ממהרי"ו הנ"ל שהרי ז"ל הדלה עליה וכו' פסולה ואם הסכף הכשר יותר הרבה מהם כשרה ומייירי כשחבטן שהשפיל הענפים וערבן עם הסכף ואם (צ"ל ואין) נראין בעין הסכף הפסול דאל"כ פסולה ומייירי נמי כשהסכף פסול המחובר חמתו מרובה דאם

צִילָתוֹ מֵרֶבֶב אֶפְיָלוֹ הָיָה הַסֵּכֶף כְּשֶׁר יוֹתֵר מֵהַסֵּכֶף פְּסוּל הַמְחֻבָּר וְאֶפְיָלוֹ חֲבָטוֹן פְּסוּלָה
כְּמוֹ שֶׁפִּתְבְּתִי בְּהַעֲוֹשָׁה סוֹכְתוֹ תַּחַת אֵילָן כִּי דִינָם שָׁוָה וְהָרִי גִבִּי אֵילָן מְסִיק כְּשֵׁשֶׁת הִיא
וְכַתֵּב אֶלְיָבִינִיָּהוּ דְתַמִּיד צָרִיף לְהִיּוֹת הַכָּשֶׁר לְבַד צִילָתוֹ מֵרֶבֶב וּמ"מ מִקְפִּיד וְכַתֵּב וְאִינוּ
נִרְאָה בְּעֵינַי אֲבָל בְּאַמַּת צ"ע לָמָּה צָרִיף אִינוּ נִיכָר פִּינּוֹן שֶׁהַסּוֹפֶה צִילָתָהּ מֵרֶבֶב מֵה זִיק
צִירוֹף סֵכֶף פְּסוּל כְּשֶׁחֲמָתוֹ מֵרֶבֶב וְחֲבָטוֹן דְּבִשְׁלָמָא כְּשֶׁלֹּא חֲבָטוֹן לְדַעַת הִיא פִּינּוֹן שֶׁצֶל
הָאֵילָן עוֹמֵד לְמַעַלָּה וּמִיָּצֵל עַל הַסֵּכֶף הוּא מְבַטֵּל צֶל הַכָּשֶׁר דְּלִמְטָה מִמֶּנּוּ שֶׁהַצֶּל מִן הָעֲלִיוֹן
הוּא חָשׁוּב וְרוֹאִין מֵה שֶׁתַּחֲתָיו פְּאִילוֹ אִינוּ כְּדֹאִיתָא בְּהַרִיטְבָ"א אֲבָל בְּחֲבָטוֹן אִין טַעַם כָּלֵל
לְהַקְפִּיד עַל אִינוּ נִיכָר לְכֹן הַמְסַתְּבִיר לִי יוֹתֵר שֶׁהַרְמָ"א פֶּתַח דְּבָרָיו עַל פִּי מִשְׁמַעוֹת הַרְ"ן
וְהַטּוֹר שֶׁאַף לְדַעַת הִיא אִינָם חוֹלְקִים עַל דַּעָה א' אֲלֵא כְּשֶׁלֹּא חֲבָטוֹן אֲבָל בְּחֲבָטוֹן אֲחָדִים
הֵמָּה עִם שֵׁשֶׁת הַתּוֹסֵ' דְאֶפְיָלוֹ אִין הַכָּשֶׁר לְבַד צִילָתוֹ מֵרֶבֶב כֹּל שֶׁהָאֵילָן נְמִי חֲמָתוֹ מֵרֶבֶב
שׁוּב נְצַטְרָף רַק אִם הַכָּשֶׁר רֹב מִן הַפְּסוּל וְכַדְמִשְׁמַע נְמִי מְהֵרָא"ש דְאִינוּ מְבִיא פְּלֻגְתָּא
אֲלֵא בְּשֶׁלֹּא חֲבָטוֹן וְאֵף שֶׁהַרמ"א פֶּתַח עַל דְּבָרֵי מַהֲרִי"ו וְכֹל דְּבָרָיו מְהֵרָא"ש הָא אֵף דְּבָרֵי
הַטּוֹר בְּנוּיִם ע"פ אֲבִיו הָרָא"ש וְלִהְיֵי מְצָרִיף הַרמ"א נְמִי אִינָם נְכָרִים בְּדַקְדּוּק: סְעִיף ג'
הַעֲוֹשָׁה סוֹפֶה לְמַטָּה וְכו' כְּשֶׁרָה: בְּהַטּוֹר מְבֹאָר ב' טַעַמִּים בְּזָה לְהַכְשִׁיר אֵף לְשִׁיטַת הִיא
חֲדָא מְדָהִיא כְּוָלָה מְסוֹפְכַת בְּכָשֶׁר בְּאֹפֶן שֶׁאַף אִם יִנְטֵל כְּנֶגְדּוֹ נְמִי נִשְׂאָר צִילָתוֹ מֵרֶבֶב:
וּמָה שֶׁהַט"ז רוֹצֵה לְדוֹן מְרַש"י דְּשִׁינִיף לְגַבִּי סֵכֶף פְּסוּל אֵף אִם הוּא חֲמָתוֹ מֵרֶבֶב טַעַם
לְפִסְוֹל מִשׁוּם שְׁנֵי סְכָכִים הוּא שֶׁגִּיָּאָה כְּמְבֹאָר בְּהַרִיטְבָ"א דו"ל אֲמַר רַבָּא ל"ש אֲלֵא
בְּאֵילָן שֶׁצִּילָתוֹ מֵרֶבֶב מִחֲמָתוֹ אֲבָל חֲמָתוֹ מֵרֶבֶב לֹא חָשׁוּב אֵילָן וְלֹא הָיָה סוֹפֶה שֶׁתַּחַת
אֵילָן וְכו' ע"ש: וּמָה שֶׁדַּקְדָּק מְרַש"י מְדַכְתֵּב וְכִינּוֹן שֶׁחֲמָתוֹ מֵרֶבֶב מַה"ת לְמִיפְסֵל לֹא
מִשׁוּם שְׁנֵי סְכָכִים אִיכָּא דְהָא חֲדָא חֲדָא סְכָכָה הוּא וְכו': יֵשׁ לְתַמּוּהָ אֵיף ס"ד לְדִיּוּק בְּזָה דְרַש"י
פִּי הַמַּאִי לְמִימְרָא דְבִשְׁלָא חֲבָטוֹן קַמ"ל דְּהִיכִי דְהָאֵילָן חֲמָתוֹ מֵרֶבֶב לֹא הָיָה תַּחַת ב' סְכָכִי
אֲבָל הַשֵּׁת' דְּחֲבָטוֹן מֵאֵי לְמִמְרָ' לֹא מִשׁוּם ב' אִיכ' וְק"ל: וְעֵינַיִן נְמִי תְּשׁוּבַת פ"מ חֲלָק א'
ס' מ"ד וְעוֹד מְטַעַם אַחַר פֶּתַח הָעֵיטוֹר דְּכִינּוֹן שֶׁהַסִּיר הָרַעְפִּים הָעֲצִים אִין עֲלֵיהֶם דִּין סֵכֶף
פְּסוּל דְתַנּוּ תַקְרָה שֶׁאִין עֲלֵי' מַעְזִיבָה מְפַקֵּק אוֹ נוֹטֵל אַחַת מִבִּינְתֵימִים וְדְבָרֵי הַב"י בְּזָה
בַּמַּח"כ צ"ע וְעֵינַיִן ב"ח וְע"ז: וְאִין לְהַקְשׁוֹת לַפ"ז מָה הַנְּצָרָף רַש"י ז"ל לְלַמּוֹד הַהִיָּתֵר מִן
הַתִּירוֹץ בְּשֶׁחֲבָטוֹן הָא זָה בְּלֹא בִּיטוּל בְּרֹב כְּשֶׁרִים אֵף הַקְנִים גּוֹפִיָּהוּ דְרַש"י אֵינִירִי
שֶׁמְסַכְכִין עַל קְנֵי הַגַּר ר"ל אֵף שֶׁלֹּא הָסִירוּ הָרַעְפִּים בְּכִינּוֹן כְּדִי לְסַכֵּף עַל גִּבֵּי גִבֵּיָהוֹן אֲלֵא
לְמַשֵּׁל הָרַעְפִּים נִפְלוּ מֵהֶם בְּאַמְצַע שְׁנָה שְׁאֵז הַקְנִים אֵף שֶׁהֶם פְּחוּתִים מִג' נִשְׂאָרוּ
בְּפִסְוֹלָם מִשׁוּם תַּעֲשֶׂה וְלֹא מִן הָעֲשׂוֹי לַכ"ע וְלוֹמֵד מִן הַסּוּגָ' דַּמ"מ כְּשֶׁר מִשׁוּם בִּיטוּל
בְּרֹב: אֵף מ"מ קָשָׁה לִי הָא הָאֹפֶן דְאֵינִירִי בּוֹ שֶׁמְסַכְכִין עַל הַקְנִים וּמְבָאָר שֶׁהַלֵּאטִי"ש
הֵם הַקְנֵי' וְאִירִי שְׁבִינִיָּה' בְּשָׁוָה הָא מְשָׁנָה שְׁלִימָה שְׁנִינּוּ הַמְקַרְה סוֹכְתוֹ בְּשִׁפּוּדִין אִם יֵשׁ
רִינּוּחַ בִּינֵיהֶן כְּמוֹתָן כְּשֶׁרָה וְהִינּוּ לְמָה דְקִי"ל דְּפָרוּץ כְּעוֹמֵד מְוֹתֵר וְעֵינַיִן בְּהֵרָא"ש פָּרַק
הַיָּשׁוֹן הִלְכָה מ' וְאֶפְי' נִימָא דְרוֹצֵה לְצִאת קוֹשְׁי' הַגְמָרָא שֶׁם וְהָא אֶפְשֶׁר לְצַמְצַם אוֹ אֵי
אֶפְשֶׁר לְצַמְצַם וְעֵינַיִן בְּהַרִיטְבָ"א שֶׁם אֶפְתִּי בְּאֹפֶן זָה שֶׁמְסַכְכֵף עַל הַקְנִים הוּא כְּתִירוֹץ רַבָּא
שֶׁם דָּף ט"ו ע"ב שֶׁפִּי רַש"י שֶׁם וְהַלְכָּה הָיָה לִי כְּשֶׁר רֹבָא עַל הַפְּסוּל וּמְבַטֵּל וּמָה הַנְּצָרָף
לְלַמּוֹד הַתִּירוֹר מְהֵרָא וְצ"ל דְעֵיקָר לְמוֹדוֹ דְלֹא נִימָא דוֹקָא בְּדְבָרִים הַתְּלוּשִׁים וְאִינָם
מְחֻבָּרִים לְמִידֵי הוּא דְשִׁינִיף בִּיטוּל מִשָּׂא"כ אוֹתָן קְנִים שְׁנִשְׂאָרִים מְחֻבָּרִים בְּהַבִּית הִיא
דְלֹא לִיבְטָלוּ לּוֹמֵד מִתִּירוֹץ הַגַּמ' כְּשֶׁחֲבָטוֹן דְאֵף דְהָעֲנָפִים מְחֻבָּרִים מְבַטְלוּ וְה"ה אוֹתָן

הקנים וק"ל סימן תרכח סעי' ג' עשאה בראש האילן פשרה כתב המ"א היינו וכו' ר"ן עיין בהר"ן דמש"ה פי' דקרקעית הסנפה גבוה מן הארץ נתון על האילן ונעץ קונדסין בקרקע הסנפה וסכף עליהן ובכי ההוא גוננא אעפ"י שהמחנך סומך את המעמיד לית לן בה דמעשה קרקע בעלמא עביד והוא כדפ"י רש"י בראש האילן תיקנו מושבו בראשו ועשה שם מחיצות וכן פי' בתר הכי סמך קרקעית הסנפה רובן באילן אבל הרא"ש מביא שם פרש"י דפרק מי שהחשיף שסמך הסכף על האילן וכו' וכתב וסנגיין דהתם מוכח פן שהאילן דפנות לסנפה וקנים של הסכף נסמכין על האילן ואסור ליפנס בי"ט גזירה שמה יניח חפצו על הסכף וידוע שהרא"ש לשיטתו שס"ל להלכה שמתוך להעמיד הסכף בדבר המקבל טומאה כמבואר ס"ס תר"ל והמ"א שמתיק הכא חומרת הר"ן שאסור להעמיד בדבר הפסול לסכף לא הי' לו להעתיק בסתם סק"ו מה דנפיק מהרא"ש שהרי להר"ן באופן זה שהסנפה על הארץ והקנים של הסכף נסמכים על האילן אף הסנפה פסולה וקצת צ"ע על הר"ן מה דכתב הרא"ש שבפ"י רש"י בשבת מוכח שם הסנג'י ומה שכתב תו ומ"מ וכו' ומסיים ולא גזרינו שמה יניח על הסכף דאף אם יניח לא מקרי משתמש במחנך כמ"ש סי' של"ו ס"א ר"ל בדבריו וע"ש מה שכתבתי: סימן תרכט סעי' ו' במחצלת.

הש"ע מניסד ע"פ פי' הרי"ף ורמב"ם דלא כרש"י ותוס' והראב"ד: עיין בהסוג'י' והה"מ ואין להקשות לשטת הש"ע מה משני הסוג'י' הא דאית לי' גזנפא הא מ"מ קשיא לשטה זו דר' דוסא מודה דבקטנים אין מספכין משום דבסתמא לשכיבה איף סותם וכל החוצלות וכו' הא איכא קטנים דסתמא לשכיבה די"ל דבמה דקאמר מטמא טמא מת בזה מורה דלא איירי בלא גזנפא דזה ממ"נ אם היא לשכיבה אף מדרס מטמא ואם לכלים הא הוי פשוטי פלי עץ דאף טומאת מת אין להם אלא דאף איירי בדאית לי' גזנפא ובדאית לי' גזנפא סובר דאינה ראוי לשכיבה ואינה עשויה לקוף ולכן אפ"י קטנה אינה מטמאה אלא טמא מת ונשפיר דאמר פל החוצלות ואפ"י קטנים ודוק: סעיף הג"ל וה"ה דהיינו שמנהג וכו'.

עיין ט"ז ודבריו אינם ברורים שמסיק וכתב ומיירי במקום שאין מנהג מבורר והחילוק הוא בין עשי' בפירוש או סתמא אבל במקום שיש מנהג ודאי כפי המנהג פן הדין ומזה איירי הרא"ש אבל במשנה וגמרא לא מיירי מזה.

כנראה סובר דהרא"ש מודה דהפ"י בהמשנה עשאה היינו העושה וזה ע"כ אינו דאילו פן מה יענה במה שהמציא גזירה וכתב הילכך במקום שנהגו לשכב עליהן אפ"י אמר לאנפן לתקנו לו לסיכוף ואתו כ"ע לסכוכי בהו דא"כ היכי תנן קטנה דסתמא לשכיבה עשאן לסיכוף מספכין בה הא כל הרואה קטנה דסתמא נעשתה לשכיבה מאין ידע שזה עשאן לסיכוף ואתו כ"ע לסכוכי בה א"ו ע"כ הרא"ש מפרש עשאן היינו שרוב בני עיר אלו מנהגו היכף הסתם אלא לעשות אף הקטנים לסיכוף ופירושו תפס הרמ"א לפרש בו אף לשון הש"ע אמנם הר"ן מפרש להדיא עשאן העושה בפ"י לסיכוף ודאי דחולק על גזירת הרא"ש וכן הרמב"ם שהוא סתם כלשון הש"ע נמי סתמא חולק ואינו חש לגזירה זו.

ונה לענ"ד טעם הש"ע שסותם ואינו מביא דעת הרא"ש אלא שהרמ"א מדנראה לו להחמיר כהרא"ש כתב דעתו לפי הש"ע בסתם (נדע דבגוף הדין שמשגיג הרא"ש על

הר"י מטראני לפי המבואר בהרא"ש לשון הר"י שדיבר על מחצלות שסתמן לא נעשו לשכיבה אלא שמקצת בני אדם קונין אותן למלאותן צמר דהיינו עכ"פ דבר שמקבל טומאת מגע ומקצתן למחיצות שאז אינם מקבלים שום טומאה שוב אי אפשר להבין מה שפשיגו מן מחצלות דאנשא עיין ודוק ובהטור באמת לשון הר"י באופן דאירי מן מחצלות הנעשים לשכיבה וצ"ע): והנה פה ק"ק ש"ל מצאתי ראיתי ענין הנהוג שמספכים בענפי ערבות גדולים קורין אותן בלעד קעריב ואותן הקעריב באמת רוב תיקונם וגדילותן היינו להניח תוף העגלות ואלו אף אותן שמספכים בהם הי' בתוארם באופן שהי' שייך לומר עליהם סתמיהו להניחם תוף העגלות שאז אף שלא היו מטמאים מדרס ע"י הישיבה שיושבים עליהם פדאיתא פרק כ"ד דמס' פלים משנה ב' משום דאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו מ"מ היו מטמאים טמא מת ואז הי' תלוי במחלוקת הרא"ש הנ"ל אם יועיל העש"י בכ"י לסיפוף אמנם רואה אני שאלו הקעריב שאין להם שוב בית קיבול אלא פשוטים אינם נעשים כלל באופן זה להניחם תוף העגלות אלא הנעשים לעגלות יש להם תוף נעשויים עם שולים נאחזריים ואלו שאינם אלא צד אחד פשוט אף אלו היו נעשים להציגם מן הצד תוף עגלות אינם אלא למחיצה להפסיק שלא יפול דבר מן צד העגלה שאינם מקבלים שום טומאה ואפ"י אם נעשים נמי להניחם תוף העגלה למטה ולישב עליהם מ"מ הא אי אפשר להם לבא לטומאת מדרס ע"פ המבואר במשנה הנ"ל וכינן דטומאת מדרס אין להם שוב אף טומאת מת אין להם מדאינם אלא פשוטי כלי עץ ואינם דומים להעשויים פקתדראות שבמתני' הנ"ל שיש להם תוף אף בזה עדיין הי' אפשר לגמגם אם לא יהיו בדומה, דף של נחתומין ועיין בתוס' סופה דף כ' ע"ב ד"ה מספכין אבל באמת סתמיהו דפשוטים אלו אינם נעשים אלא להציגם מן הצד דאז נדאי אין להם שום קבלת טומאה ובפרט שהם גדולים מה שאין דרכם כלל להניחם תוף עגלות ומכ"ש שנתקנו בכ"י אצל האומן לספוף בהם דכשרים בלי שום גמגום: סע"ף י' אם פסולת מרובה על האוכל הא דצריף דוקא פסולת מרובה ובשפודין במקצה ע"מ פשר עיין בהריטב"א בהסוג' דהעושה סוכתו תחת האילן וכן בהר"ן שם שבדבריהם אף זה מנושב ולדברי הר"ן צ"ל דאף זה חשוב עומד בפני עצמו ומהכא תמ"ל לי דעת הרמב"ם פ"ה הלכה י"ג דהא הכא נדאי מעורבין הם וכשר וצ"ע: סע"ף יט פירס עלי' סדין וכו' אבל אם לא פינן בפריסת הסדין אלא להגן או לנאותה פשרה פתב המ"א ואז בטל לגבי הסוכה והנה תוס' והרא"ש מביאים דין זה להיתר בשם הגאונים בלשון זה הא דקתני במתני' פסולה היינו היכי דמתה מרובה מצילתה אבל אם צילתה מרובה פשרה ואין סדין פוסלתה וכתבו תוס' והרא"ש טעמם פמו דפרשתי לעיל דאין מצטרף סוף פסול בהדי סוף פשר היכי דבלא הפסול צילתה מרובה ומשמע להדיא מדבריהם דאם הפסול צילתה מרובה אפי' הסדין לבד נמי צילתה מרובה פשרה דאל"כ מה דחק להו למוקים בשסהוכה חמתה מרובה וקשה עלייהו קוש' הרא"ש דא"כ אפי' לנאותה פסולה לוקמו פשהסוכה צילתה מרובה אלא דגם הסדין לבד נמי צילתה מרובה א"ו דאף בכה"ג מכשירין ותימא לי הא אז שייך הפסול מה שהבאתי בסי' תרכ"ו מה שהבאתי בשם הרבינו ירוחם דאם האילן צילתו מרובה אף דגם הפסול צילתה מרובה אפילו חבטו ועירבו והכשר מרובה פסול אף לשטת תוס' גבי אילן בלא חבטו דכשר ואינו מזיק הצירוף והטעם המבואר בהר"ן וכדבריהם מוכח מדאמר ר"פ לא שנו אלא באילן

שצילתו מרובה וזה מוקמינו בשחבטן וקרוך פשר הרי מבואר הא באילן שצילתו מרובה
אר באופן זה שחבטן ועירבן והכשר מרובה מ"מ פסול ולהתוס' אינו מזיק הצירוף אם
הסופה צילתה מרובה היינו מן אילן שחמתו מרובה ואפשר נמי אפי' באילן שצילתו
מרובה והוא למעלה עומד בפני עצמו שאז אפשר דלא שייך טעם הר"ן שאין הסכה פשר
מועיל בסופה פלום אבל הכא שהסדין פרוס על הסכה ומכ"ש מתחתיו איה אפשר
דליפתכשר אפי' אם הסדין נמי צילתו מרובה הא אינו מועיל בסופה פלום וצ"ע: ועל
פרש"י שהוא דעה א' הכא מה שהקשו עליו מ"ש מלנאותה פבר תירצו במרדכי דכל
לצורה אדם אינו בטל לגבי הסופה ומה שהקשו תוס' תו מדף כ"ז דמשמע להו דלולא
הקוש' והא אין יוצאין מסופה לסופה הי' אפשר דאיירי בסופת החג י"ל דשם הי' הסדין
חמתו מרובה והסופה צילתה מרובה שאז הא לכ"ע אין מצטרף זולת מחמת שהאילן הוא
למעלה ויש לו חשיבות לבטל מה שמתחתיו אבל המתני' וש"ע לדעה א' איירי בסדין
שצילתו לבד נמי מרובה ועל פי' ר"ח שהוא שטת הי"א קשיא לי דא"כ אדמחלקה המתני'
בין להגן לבין לנאותה ליפלוג בדידה בפירס מפני החמה והנשר גופו בין להגן על הסופה
דלא ליתעביד חמתה מרובה לבין להגן על האדם דכשר אלא משמע כפי' רש"י שהוא
דעה א': עיין פה בב"י מביא בשם הרוקח דברים הצריכים עיון.

ז"ל אם חמה בסופה ומזיקו וכו' אבל לפירס סדין תחת הסופה בי"ט אסור דהוי אהל:
משמע אבל בחוה"מ שרי משום דלרבנן בטל גבי סופה למעלה מן הסופה אפי' בחול
אסור כדאמר רב אשי מפני החשד תו פתב ותו הא תנן פירס עליה סדין מפני החמה או
תחת' מפני הנשר וכו': ולדבריו הראשונים מה ענין המתני' להכא דאיירי לדבריו
הראשונים כדפי' ר"ת שהוא להגן על הסכה: סימן תרל עיין בהמ"א ובסה"ש ובמהר"ש"א
שמביא: והנה מה שמסיק לדינא דדופן ע"י קנה קנה פחות מג' לא מהני ע"פ הר"ן ה"ג
איתא בהריטב"א שם שכתב נמי ומדלא קאמר דמכשיר דופן שני בטפח שוחק בי מצעי
פחות מג' לכל ריח דהוי להו שבועה שמעינן דלעולם לא אמרינן תרי לבודין בפחות מפס
ד' וכו' מיהו עיקר הדין אמת הוא וכו' ובנדאי מדבריו נשמע דה"ה בד' דפנות לעולם לא
וכו' וכדחזיטו התוס' נמי וכתבו בקושיותם וזה אין שייך כלל לחלק בין ד' דפנות לג':
ובנדאי כן הוא נמי מצד הסברא פי מה יתן ומה יוסיף הדופן ד' דלא צריכה כלל להג'
דצריכי דלא כהמ"א שמסיק ולא מהני אא"כ יש ד' דפנות בקנה קנה פחות מג' דזה ליתא
אלא דהברייתא דקתני דהלכות סופה פהלכות שבת איירי מד"ת והאמוראים דנשמע
מינייהו דלעולם לא אמרינן תרי לבודין בפחות מפס ד' היינו מדרבנן וכמו שראינו נמי
בהלכות שבת שלא התירו קנה קנה בכל צרכי' ליחיד דנדאי נמי אינו אלא מדרבנן: וזה
נמי פונת הר"ן ולשונו שכתב ומסיים פיון דליכא בעומד הוא לאו דוקא שהרי לבוד נמי
עומד מקרי כמבואר ברש"י דף ו' אלא ר"ל עומד ממנש דהיינו פס ד' וזה י"ל פונת
הרא"ש בסי' מ' שמביא דלא איירי שם אלא מענין דאורייתא ובתוס' אם רצוננו שלא
לידחק בדבריהם כדדחק המהר"ש"א שבאמת דחוק מאוד י"ל הכי דבד"ה מהו רצו לומר
דהברייתא דדופן סופה פדופן שבת איירי נמי אפי' מדרבנן אלא פיון דבל"ז ס"ד דאמר
רב חסדא לחלק בין לבודין לחזא בין שתי לערב אלא דקמ"ל דאין לחלק בזה מ"מ י"ל
דמחלק בין שתי לערב לענין דבערב בעי מדרבנן ד' טפחים עומד גמור ומשום דחזונו
גבי שבת דהחמירו נמי דלא התירו בכל צורכן אלא לשיירה משא"כ בשתי לא החמירו

משא"כ בדר' אמי דאייירי נמי בשתי מוכרחים להודות דבאמת אין הבדל בין שתי לערב וכדאמרינו כל מחיצה שאינה וכו' ובה נמי מדבריהם התימרו לענין סופה כל דליתא פס ד' שלא להתיר ע"י לבודין מדתנינו נמי גבי שבת שהתימרו בכל צורכן ליחיד והברייתא איירי לענין ד"ת כנלענ"ד לידחק בפ"י התוס' להספיקם עם הר"ן וריטב"א ואין הבדל בין ג' דפנות לד' ודלא כהמ"א: סעיף ג במ"א סק"ג.

ומשמע וכו' ואפשר דדוקא בסופה קטנה א"י איך אפשר דאי הכי איך פתב הר"ן דזה מקרי ב' דפנות דעריבן הא ג' דעריבן איכא שהרי הפס מגיע אצל הדופן פינון שאין רחבה אלא שבעה וגם תו אינה פלל מבוי מפולש אלא מבוי סתום א"ו אפי' רחבה כמה פשרה:.

סעי' ד בד"א וכו' זה מהר"ן שכ' ומוכח בגמ' שהעושה סופתו בכה"ג פינון שאינו מפולש לגמרי כמו העושה סופתו באמצע החצר רחוק מדפנו' החצר ניתרת בטפח שוחק פחות מג' סמוך לדופן פשם שניתרת בו סופה דאית לה שתי דפנות בעריבן ולא הצריכו פס ד' אלא בסופה מפולשת ואין דופן אמצעי כנגדה עכ"ל.

והמ"א משיג על הש"ע וכל הרואה יראה שפירושו בהר"ן ליתא והב"י יפה הבין והוא האמת בדעת הר"ן ואף המ"א מדהקשה לו דא"כ תלה תניא בדלא תניא פנראה שהבין לפי הב"י פי' הר"ן הכי ומוכח שהעושה סופתו בכה"ג פלומר שהסופה בג' דפנות וסמוך לצד הפתוח סוף רחוק מן דופן אמצעי פינון שאינה מפולשת לגמרי ניתרת בטפח שוחק וכו' כמו העושה סופתו באמצע חצר וכו' ולהכי מקשה דתלה תניא דסופה בג' דפנות בדלא תניא בסופה דב' דפנות באמצע החצר אבל לא דק בזה דלפי' הב"י הפירוש פשוט.

כתב ומוכח בגמרא ר"ל מדמפרש סופה על גבי מבוי שיש לו לחי במבוי שאינו מפולש ובמספד סמוך לצד הפתוח וכדפירשו תוס' וקשה לו א"כ מה קאמר הגמרא בהקוש' דאילו בסופה דעלמא בעי טפח שוחק הא סופה דעלמא דלא עריבן צריה פס ד' וכדהקשה המהרש"א לפי' התוס' והא ודאי האמת דאופן זה דמספד על מבוי אפילו אינה מפולשת כל שהדופן אמצעי רחוק מן הסוף ואין הסופה נכשרת אלא בשתי דפנות הצדדים פשיטא דלא עריבן מקרי ולהכי הוכרח דלא בעי פס ד' בדלא עריבן אלא משום דאז נראים מפולשים הרבה כדכתב לעיל מזה התם דאיכא שתי דפנות פהילכתן פמין גאם דאין נראין מפולשים כל כף אבל כל שיש דופן כנגדם דתו לא מחזי כמפולש ניתרת בטפח שוחק אפילו בדלא עריבן והמשו' לשונו פשוט ומוכח בנמרא שהעושה סופתו בכה"ג פינון שאינה מפולשת לגמרי ופי' בעצמו שר"ל כמה שכתב כה"ג דהיינו כמו העושה סופתו פמבוי באמצע החצר ומה שמסיים המ"א דהתם ליכא ב' דפנות דעריבן דמשמע מיני' הא במספד על גבי ג' דפנות והסוף רחוק מדופן האמצעי שפיר מקרי דעריבן ליתא פלל דזה נמי לא דעריבן מקרי וכן מצאתי בהריטב"א בדר' ט"ז סוף ד"ה אמר רבא סוף.

כתב בלשון זה וסופה העשו' פמבוי דבעינן פס ד' ולא מכשרינן בטפח שוחק וכו' משום דבעינן שתי דפנות דעריבן בשפגדו בחצר פרוץ. מבואר הא כנגדו בחצר סתום לא בעינן דפנות דעריבן ודברי הב"י ברורין דלא כהמ"א אף הא קשה לי דזה נראה ברור דכל דין דהר"ן לא נשמע אלא מפח הוכחה פנ"ל מקוש' הנמרא דמוכרח להמציא דהכי דאינו נראה מפולש לגמרי אף בדלא עריבן לא בעי פס ד' משא"כ לפי' רש"י והרא"ש דמפרשי סוף על גבי מבוי שיש לו במבוי מפולש דא"כ סופה דעלמא דחול נמי היינו

מְפֹלְשֵׁת הָא וְדַאי קָשָׁה א"כ לִיתְנִי דְאֵלוּ סִנְפָּה דְעֵלְמָא בְּעֵי פִס ד' וּבַע"כ לִידְחַק אֲלִיבִינִי הוּ
דְזָה שְׁהַקְשָׁה לְרַבָּה אֵינּוּ רוּצָה לְהַקְשׁוֹת מִפִּס ד' בְּדִלָּא עֲרִיבּוֹן דְדִילְמָא פֶּרַב יוֹדָא ס"ל
דְאָף בְּדִלָּא עֲרִיבּוֹן בְּטַפַּח שׁוֹחַק סְגִי לִי עכ"פ לְשִׁטְתָּם דִּין הֶר"ן לְדִידוֹן דְפִסְקִינוּ פֶּרִיב"ל
דְבְדִלָּא עֲרִיבּוֹן בְּעֵי פִס ד' לֹא נִשְׁמַע כָּלֵל לְחַלְק בֵּין מְפֹלְשֵׁת לְגַמְרִי לְהִיכִי דְדוֹפֵן כְּנִגְדוּ
דְמַה"ת וּא"כ הַש"ע שְׁפֹתָם סְעִיף ו' בְּלִשׁוֹן הֶרְמַב"ם שְׁמִשְׁמַע סְתָמוּ כְּפִירוּשׁוֹ נְמִי
כְּהָרָא"ש וְרַש"י אִיף סְתָם הֶכָּא דִּין הֶר"ן וְאוּלַי מְפִנִי שְׁלֵא מְצָא חוּלְק עַל הֶר"ן לְהִדְיָא
לְדִינָא וְאֶפְשָׁר דְבְּלִי הוֹכְחָה סוּבְרִים כְּסִבְרַתִּי סוּתָם כְּוַתְנִי: סְעִיף ז' הַג"ה וְאִין לְהַתִּיר אֲלֵא
בְּמָקוֹם שְׁלַחִי וְכו' פְּתַב הַמ"א פְּלוֹמֵר דְוָקָא שְׁהִלְחִי עוֹמֵד אֲצֵל הַמְּבּוּי א"י לְכַוֵּינִי דְבְּרִי
כְּזָה דְפִשְׁטָא לַכ"ע צְרִיף הִלְחִי לְהִיּוֹת עוֹמֵד אֲצֵל הַמְּבּוּי בְּפָחוֹת מַג' וְהַפְּשׁוּט פְּנֹת הֶרְמַב"א
לְהַחְמִיר דְלֵא כְּמִשְׁמַעוֹת הַש"ע אֲלֵא פְדַעַת הֶר"ן שְׁמַבִּיא בְּעֵצְמוֹ דְדוֹקָא בְּמְבּוּי סְתוּם
וְסִיבָּה כְּלַפִּי חוּץ עֵינִין וק"ל: וְדַע דְדִין זֶה דְסִיבָּה עַל גְּבִי מְבּוּי שְׁיֵשׁ לוֹ לְחִי בֵּין לְפִרְש"י
וְהָרָא"ש וּבֵין לְפִי הַתּוֹס' וְהֶר"ן הַג"ל הוּא עֵנִין דְבְּסִנְפָּה כְּזוֹ בִּימּוֹת הַחוּל הוּא פְּסוּל
דְאוּרֵייתָא שְׁהִרִי אֶפִּילוּ לְפִי הַתּוֹס' וְהֶר"ן אִין לְסִנְפָּה זוֹ אֲלֵא ב' דְּפָנוֹת וְהַשְּׁלִישִׁי לְחִי
מִשְׁהוּ וְשְׁמַעְתִּי קוֹשְׁי' בְּשֵׁם הַמְּנֹפֶלֶא מו"ה יוֹנָפ מ"ק קַאזְמִיר שְׁהִגִּידָה לְלַמְדָן אַחַד מְנֹפֶלֶג
דְּפַה אֲבָל אֵינּוּ יוֹדַע אִם בְּשֵׁם עֵצְמוֹ הִגִּידָה אוֹתָהּ לוֹ אוֹ בְּשֵׁם אַחַר וְיִהְי' אִיף שְׁיִהְי' בְּעֵינִי
הוּא קוֹשְׁי' עֲצוּמָה דְהָא אִיתָא דָּף כ"ג הָעוֹשָׂה סִנְפָּתוֹ עַל גְּבִי בְּהִמָּה ר"מ מְכַשִּׁיר ור"י
פּוֹסֵל מ"ט דר"י אֲמַר קָרָא חַג הַסְּנֹפּוֹת תַּעֲשֶׂה לָּהּ שְׁבַעַת יָמִים סִנְפָּה הָרְאוּי' לְשַׁבְּעָה שְׁמָה
סִנְפָּה שְׁאִינָה רְאוּי' לְשַׁבְּעָה לֹא שְׁמָה סִנְפָּה ור"מ הָא נְמִי מְדַאוּרֵייתָא מְחַזִּי חֲזַיָּא וְרַבְּנָן
הוּא דְגִירוּ בָּהּ הִרִי מְבּוֹנָר דְלכ"ע מַה דְלֵא חֲזִי מְדַאוּרֵייתָא לְכָל שְׁבַעַת לֹא שְׁמִי סִנְפָּה
וְאִיף אֶפְשָׁר דְסִנְפָּה זוֹ דד"ת אֶפִּילוּ לְרוּב שְׁבַעַת לֹא הוּי' סִנְפָּה וְלַחַד יוֹם שְׁבַת תְּהֵא שְׁמִי
סִנְפָּה וְכָל מַה שְׁמַמְלִיץ הֶר"ן בְּיִשׁוּב הַקּוֹשְׁי' דְלָמָּה נֶאֱמַר מַגּוּ לְקוּלָּא וְלֹא אִיפְכָּא לְחוּמְרָא
אִין דִּי עוֹלָה לְקוֹשְׁי' זוֹ הֵן אֲמַת לְמַה דְאִיתָא בְּהֶר"ן שְׁרַצוֹנוֹ לְלַמּוּד מְסַתִּימַת לְשׁוֹן הֶרִי"ף
דְבִאֲמַת כְּשִׁירָה לְכָל שְׁבַעַת יֵשׁ לוֹמֵר דְּמַפְחַח קוֹשְׁי' זוֹ נְחִית לְפִסְק זֶה אֲבָל לְשַׁטַּת כָּל
הַמּוֹרִים וְזִלְתוּ דְאִף בְּשַׁבַּת כְּשִׁירָה וְדַאי צ"ע וְקָשָׁה עָלִי לִידְחַק וְלוֹמֵר דְדוֹקָא הֵתָם דְכָל
עֵיקָר סִנְפָּה זוֹ אִינָה רְאוּי' לְשַׁבַּת שְׁפִיר אִילוּ הֵנִי הִדִּין דְאִין עוֹלִין לָהּ בְּשַׁבַּת דְאוּרֵייתָא
דְלֵא חֲזִי לְכּוֹלָה שְׁבַעַת מִשָּׂא"כ סִנְפָּה זוֹ עֵיקָרָה כְּמוֹ שְׁיּוֹצֵא בָּהּ בְּשַׁבַּת זֶה נְמִי רְאוּי' לִימִי
הַחוּל אֲלֵא שְׁבִימִי הַחוּל חֲסַר לָהּ בְּמָקוֹם הַלְחִי מִשְׁהוּ הַפִּס ד' אוֹ טַפַּח שׁוֹחַק מַה דְאֶפְשָׁר
לְתַקּוּנִי וְלְמִעְבַּד בִּימֵי הַחוּל זֶה שְׁפִיר מְקַרִּי חֲזִי לְשַׁבְּעָה וְדוֹחַק: סִימָן תְּרַלָּא סְעִיף ח' אוֹ
אִם הִיָּה הַפְּסוּל נְתוּן שְׁתֵּי וְכו' מַה דְקָשָׁה מְזָה עַל שַׁטַּת הֶר"ן דְאָסוּר לְהַעֲמִיד בְּדַבְּרָ
הַמְּקַבֵּל טוֹמְאָה עֵינִין בַּמ"א ס' תְּרַכ"ט ס"ק ט' מַה שְׁדַחַק: סְעִיף ט' בֵּית הַמְּקוֹרָה וְכו' וַיֵּשׁ
מִי שְׁאוּמֵר שְׁצָרִיף שְׁלֵא יִהְיוּ הַבְּסָרִים רְחֻבִים ד' זֶה דַּעַת הֶרְמַב"ם וְהַנִּיחוּ הֶרְמַב"ן בְּתִימָא
וְהֶר"ן דַּחַק לִינִשְׁבּוּ ע"פ הֶרִי"ף וְלַענ"ד לַק"מ שְׁהִרִי אִיתָא בְּהָרָא"ש פ"ק הִלְכָּה כ"ח
שְׁהָרָאב"ד פּוֹסֵק פֶּרַב וְכר"מ בְּגִזְרוֹת וּמְסִיִּים וְהַפֵּל עוֹלָה לְסַגְנוֹן אַחַד וְזֶה אֲמַת שְׁלַעֲנִין
הַפְּלוּגְתָּא דְמַסְכְּכִין בְּנְסָרִים בְּתַחֲזִילָה הוּא אַחַד אֲבָל עכ"ז יֵשׁ נ"מ לְדִינָא דְאִילוּ לְרַב מְסִיק
הַסְּנֹגִי בְּדָף ט"ו דְלֵא נְפִיק מִיַּדִּי מִמְתְּנִי דְתַקְרָה שְׁאִין עָלִי מְעַזִּיבָה אֲלֵא דר"י הוּא דְקָאֵמֵר
לר"מ וְכו' וּא"כ לְמַה דְקִי"ל כר"מ אָף בְּתַקְרַת בֵּית מְכַבָּר אֵינּוּ מוֹעִיל פְּקַפְקָא אוֹ נְטִילַת
אַחַד מְבִינְתִּים בְּלֵא שְׁמוֹנָה אַמּוֹת סְכָף כְּשֵׁר בְּאֲמָצַע אֲלֵא בְּנְסָרִים שְׁאִין בָּהֶם ד' וְאִילוּ
לְשִׁמוּאֵל הָא ע"כ בְּבִיטוּלִי תַקְרָה קְמַפְלָגוּ וְלְבֵית הַלֵּל בְּזָה כְּשֵׁר אָף בְּנְסָרִים שְׁיֵשׁ בָּהֶם

ד' וא"כ הרמב"ם בלי ספק עומד בשטת הראב"ד ולכן מצריף דוקא נסרים שאין בהם ד' והעד הנאמן שהראב"ד אינו משיגו וק"ל: סעיף י פסולה כתב המ"א ונ"ל אם יש בפחות מג' סמוך לגגה רחב טפי שרי.

א"י מה המציא בזה הא להש"ע כל שאינו רחוק מהכותל ג' טפחים פשר ע"י האויר השנה אפילו בלא רחב טפח מגג שנה פדמבואר בהש"ע שע"י לבוד מכשרינן האויר לאהל וע"כ דדבריו סובבין על הדעה שבהרמ"א שע"י אויר לא נחשב גג אפילו ע"י לבוד לזה פתב שאם בפחות מג' סמוך לגגה רחב טפח לכ"ע פשיטה: סימן תרלב סעיף א' דאמרינו דופן עקומה דהיינו וכו'.

וניחשב זה הסך הפסול מגוף הדופן פו הוכיח רש"י ז"ל הפירושו והוא מוסכם מהרמב"ם ור"ן ואף מהרא"ש שזולת הטור לא די שפריש הסימן סתם דופן עקומה ולא פ"ל על איזה אופן אלא שבתר הכי גבי פסול באמצע כתב והצד החיצון על ידי דופן עקומה שאנו רואין דופן האמצעי כאילו הוא אצל הכשר החיצון הרי נשאר הפנימי בלא דופן וכו' מזה משמע ברור דמפרש דופן עקומה בהפ"ל שדחה רש"י ז"ל דאל"כ הכי מיבעי' לי למימר ומ"מ לא נפסל הפנימי שנא' פיון שאנו רואין פל הסך שמשכשיר החיצון ואילו לדופן לא נשאר הפנימי סך וצ"ע שהוא נגד דעת אביו אמנם האמת אמין מה דקשה לי טובא לפי הנה המוסכם הרי איתא דף י"ד ודף י"ז דמוקדים הסוג' דברי ר"מ דאמר ב' נסרים מצטרפין דהיינו בד' אמות מן הצד ובנסרים שיש בהם ד'.

וקשה בשלמא גבי צירוף דבאמצע שבד' טפחים צרכינו הצירוף דליהוי פחדא משום שמתורת חציצה אתינו עלי' או משום שעורא פדאיתא דף י"ז ע"ב ונפיר אי לא מצטרף אין בזה שעור לחצוץ או לפסול דמקום חשוב אינו בפחות מד' פדאיתא ברש"י דף י"ז סוף ד"ה דרב אכל בדופן עקומה דהלכתא גמירי לה דפ"ל רש"י דף י"ז ע"א דבד' אמות לא נאמר למשה מסיני דופן עקומה וכן שם ע"ב פ"ל אכל ד' אמות לא אתמר בה דופן עקומה א"כ מה לי אם הסך פסול מצטרף או הוי חד חד סוף סוף הוי ד' אמות רחוק הסך פשר מן הכותל ובד' אמות סך, פסול לא גמירי הלכתא לומר דופן עקומה דהא ודאי אין לומר דאילו לא מצטרף נחשב כאויר דהא אדרבה לגבי אויר לא נאמר פלל דופן עקומה וגם אין לומר דאילו לא נצטרפו והיו נידונין פנפרדים הי' שייך לומר למשל דופן עקומה על ה' נסרים דהיינו כ' טפחים דמה בכך פיון שיותר מזה עכ"פ אין לומר עוד דופן עקומה ממילא הנסר הששי שהוא ד' טפחים והוא סך פסול די בו לחוץ בין הכותל עקומה זו לבין הסך כמו באמצע שפוסל בד"ט פיון דלא שייך בו דופן עקומה וה"ה נסר הששי הנה אמנם אלו נאמר הפ"ל שדחה רש"י ז"ל דהיינו שאנו רואין כאילו הדופן נתעקם ועומד תחת הכשר ומוציא הפסול חוץ לדופן אז י"ל דהכי גמירי הלכתא דוקא פשאין בין הסך ולכותל אלא פחות מד' אמות אכל פשיחיון ד"א תו לא אפשר להפנות להתקרב אל הסך מפני חציצת הד"א וא"כ אפשר דלולא הצירוף והיו נחשבים פנפרדים לא הי' חשיבות של ד"א מפסיק בין הכשר לפנותל והי' אמרינו דופן עקומה כאילו הכותל סמוך לכשר אכל לפי המוסכם ודאי צריף לי עיון ובמה שדחה רש"י ז"ל פ"ל זה י"ל חדא דהכי גמיר הלכתא דאויר בג' טפחים סגי לחוץ ושללא לומר בו דופן

עקומה וסכך פסול דוקא בד' אמות והוי כמו גזה"כ גם סברא י"ל דאזיר למעלה מדשלתא בו עין ורואין השמים מפסיק לא שינה לומר דופן עקומה משא"כ סכך פסול וצ"ע עף פתב המ"א ודע וכו' ובעהמ"א מפרש לה וכו' ב"ח.

ונ"ל הבעהמ"א והא דתניא פסל היוצא מן הסנפה נדון פסופה וכו' הלכה היא וכו' הילכך היכא דאנח נטר שהוא רחב אפומא דמטללתה בסנפה קטנה ועייל תלתא ואפיק חד פסולה.

ונה נפיק מדחז' הגמרא דף י"ד ע"ב דלא לישתמע מינה דהפכן על צידיהו פסול ולהכי ז"ל הריטב"א ופריק דמהכא לא תסייע דהכא במאי עסקינו שנתנו לרחבו אפומא דמטללתא במקום דופן הרביעי המפולשת שאין שם דופן דעייל תלתא בסנפה ואפיק חד וכו' ת אפתי לא משתרי לי' אלא ג' וכהפכן על צידיהו דמי הא לימא דקסבר האי תנא פסל היוצא מן הסנפה נדון פסופה והיגו מה דאתא לאשמעינו ואשתכח דכלהו משתרישי לי' פאילו מנחי לגאו ולפיכך פסולה פיון שיש ממנה ג' טפחים בתוך הסנפה עכ"ל.

וא"כ יש לתמוה על בעל המאור לדין שפסקינו הפכן על צידיהו פסול למה תלה דין זה דסופה קטנה והכניס שלשה דפסול במה שהלכה היא דפסל היוצא מן הסנפה נדון פסופה הא אפילו לא נדון פסופה לא עדיף מהפכן על צידיהו והוי ג' שהכניס סכך פסול דבסנפה קטנה בין באמצע בין מן הצד בג"ט פסולה ואולי יש לידחק ע"פ מה שמשפך שם הריטב"א דאפשר מה דנקיט הגמרא והכניס שם שלשה לאו דווקא והא דנקיט והכניס ג' אינו אלא לומר שלא הכניסו פולו בפנים ואם הבעהמ"א סובר הכי תלה אותו בדין זה דפסל היוצא וכו' דאף באופן זה פסולה ומה דנקיט ועייל תלתא בלשונו נמי לאו דוקא וצ"ע: תו מביא המ"א קוש' שא לשון רש"י שכתב אפומא דמטללתא אצל רוח רביעי שאין שם דופן דלפקי מינ' ע"י דופן עקומה דהא אין פאן דופן אלא פתח והקשה דהא אי נמי הוי שם דופן ונפקה ע"י דופן עקומה הסנפה פסולה פיון דלא נשאר שם שעור סנפה וכתב המ"א ול"נ דכונת רש"י דאינו הי' שם דופן הוי אמרינו דופן עקומה ואותו טפח וכו' וא"כ הו"ל פולו סכך פשר ולא מצאתי טעם בדבריו דאיהו ע"י דופן עקומה לא ליחשב הטפח הבולט לחוץ כלל להסנפה וגם אם דופן עקומה הא הסכך הוי דופן ואיהו תהיה פולה פשר אבל הפרור בעיני אף דגם בהריטב"א נמי נאמר והכא ברוח רביעי ליכא דופן פי היכי דלימכשר בדופן עקומה.

מ"מ ברש"י חזינו דלא נאמר כלל דלימכשר אלא דליפקא מינ' ע"י דופן עקומה מלת עקומה הוא פולו ט"ס ומיותר ודבריו פשוטים דכיון דלההוא דחי' י"ל הפכן על צידו פשר אלא דהכא פסול מפני שחושב כל הנטר מפני שפסל וכו' פדפי' הרטיב"א הנ"ל פשיטא דלא אפשר למידן על פסל היוצא מאחרי הדופן במקום שאין לו שום מחיצה שיהא נידן פסופה שהרי הדופן מפסיקו וכדמקשה הגמרא דף י"ט והא בעינו שלש דפנות ולהכי פי' רש"י ז"ל אצל רוח שאין שם דופן דליפקה מינ' ע"י דופן פלומר שהרי אין שם דופן דליפק' הפסל היוצא מינ' ע"י דופן והריטב"א אגב שיתפי' שראה מלת עקומה ברש"י לא נחית לדקדק וכתב דלא לימכשר ע"י דופן עקומה זה הנלענ"ד ברור: סעיה ד יש וכו' פתב המ"א מיהו וכו' טור פי' נהי וכו' עמ"ש סי' תק"ב וע"ש דרוצה ליישב

בפי' זה מה ש'הקשו שם על הרמ"א דבגמרא מוכח דאמרין לבוד להחמיר זולת גבי טומאה דהילכתא גמירי לה וע"ש מה שיש לתמוה על פירושו ודו"ק.

סימן תרלד סנפה שאיו בה ז על ז' פסולה עיין ט"ז מ"א א"ר פולם מספמים דצ"ל בתוס' ואין בה רק ז' טפחים וכתב הט"ז דמדברי תוס' יש ראיה דצריכים ז על ז' במרובע ואני אומר נהי דלדינא הדין עמהם וגם שלפי הגירסא דהב"ח אין דברי תוס' עולים פהוגן דאילו נימא דלא צריכה להכשירה אלא מט' טפחים בצירוף ארבע לרוחב א"כ ממ"נ אם מה שכתב דדילמא היתה ארוכה טובא היינו אף ארוכה כדי להשלים הסדר בהרוחב עד תשלים מט' טפחים הדרה הקוש' דרש"י לדופתה בניה היכי הוי יתבו פדהקשה הט"ז ואם הפונה ארוכה טובא היינו הרבה יותר מכדי תשלום מט' טפחים א"כ הדר הוי לה סנפה יותר משעור הכשירה דלרב אחא אין פלוגתא בזה אבל מ"מ עם הגהתם אין דברי תוס' עולים כלל דאף היתה רחבה ז' וארוכה יותר מכדי ישיבת בני' א"כ הא היתה הסנפה יותר מהכשירה ולא פליג בה ר"י ומה הראיה.

לכן אין מדברי תוס' אלו שום ראיה כי העיקר כדפרש"י ז"ל וכדכת' הריטב"א וכמה שבושים נאמרו בתי' קוש' זו והעיקר פרש"י: סימן תרלז סעיף ג' סנפה גזולה פשירה פיצד וכו' שאין הקרקע נגזלת ופי' רש"י וכל המחובר לקרקע הרי הוא פקרקע והקשה המ"א סק"ז מזה על המשמעות שבהגהות רמ"א בח"מ סי' צ"ה דיש דעה הסוכרת דבית הפנוי על קרקע מקרי תלוש ולבסוף חזירו ולא הוי פקרקע דא"כ הרי הוא גזול על העצים ותירץ פיון שלא קנה הקרקע גם העצים לא קנה דהא לא משו בהם וכדאיתא בב"ב דף קי"ז וכו' ואין להקשות על דבריו דמה מהני במטלטלין מה דלא קנה הא מ"מ לא שייך במטלטלין דמש"ה הוי פשאוילין כדאיתא בסנפה דף ל' ע"ב בתוס' ד"ה וקרקע בלשון זה ומיהו אין ראיה משם וכו' ולפני יאוש נמי לא חשובה פשאוילה דמטלטלין הנגזלים לאו ברשות בעליהם קיימו אבל קרקע בחזקת בעליה עומדת די"ל עד כאן לא כתבו תוס' הכי אלא קודם יאוש ומ"מ עשה בו משיכה וקנה אותה לאונסין שוב לא הוי ברשות בעליהם וכדאמר ר' יוחנן גזל ולא נתניאשו הבעלים שניהם אינם יכולין להקדיש זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו אבל קודם שמשו דעדיין ברשות בעליה לאונסין ודאי עדיין שייך אף במטלטלין בחזקת בעלים עומדין כמו בקרקע ויש תורת שאלה עלי' ולזה מדיוק לשון רש"י ב"ק ה"ל שכתב וגזלן לא משכה והוי פקרקעות אף א"כ קשה על תוס' שממציאים דיש אופן סנפה גזולה כדאיתא בהג"ה ונהי דהגירסא ברורה שלא מדעתו מ"מ קשה הא לא משו העצים ונמי אינה אלא בתורת שאילה ומה שהמ"א מסיים ואפשר לסתור פסתור דמי וכו' הם דברים בעלמא כי מה בכך דכסתור דמי אטו בדבר הסתור מי לא בעי משיכה ואיך אפשר שבשכיל זה דכסתור דמי חשוב משיכה והעיקר דלק"מ פיון שהעמיד הסנפה בחצר שמעון שלא מדעתו נמצא עומדים העצים בחצר שמעון ומיד שתוקף לראובן מהסנפה ומתפנין לגזול העצים קונה אותם בתורת גזילה ע"י חצירו בלא משיכה כדאיתא ברש"י ב"מ דף י' ע"ב ד"ה גגו כתב שאם נכנסה שם ונעל בפניה לגונבה שהוא חייב וק"ל אף ק"ק דלפ"ז למותר פי' רש"י וכל המחנך לקרקע פקרקע דמי וי"ל דהאמת נקיט: הג"ה וכן בקרקע שהיא של רבים בד"מ כתב על זה ולא ראיתי נזהרים בזה אלא שהמ"א כתב ואף דבדיעבד פשירה מ"מ נ"ל דאין לברך עליה דאע"ג וכו' מ"מ אין לברך עליה כמ"ש ריש סי' תרמ"ט וא"כ הוי ברכה

לבטלה ועיין סימן תנ"ד מה שכתבתי על גוף דין דריש סי' תרמ"ט והכא הברור דיברך ואין זה ענין לריש סי' הנ"ל דשם קנה הגזילה ואפילו דגוי שפיר כתב הרשב"א פיון דאסור להכי נמי פסול אבל הכא דקרקע אינה נגזלת ואינה אלא שאולה וכמו דבשאלה מברך ה"נ משמע סתמא דגמרא וכל הפוסקים דנמי מברך בגזילה.

וכל זה בתוקף חבירו ומכנין ליגזל משא"כ בנ"ד שעושה סופה בר"ה הא אינה אלא שאולה ממש שהרי אינו מכנין פלל אלא לישראל המקום עד אחר התג ולהחזירה בעינה בלי שום חסרון ואפילו שואל שלא מדעת אינו שהרי הרבנים ואפילו גוים רואין ואינם מוחים והוי שואל מדעת ממש ופשיטא דיברך והאזהרה לכתחילה אינה אלא חומרא בעלמא.

סימן תרלח כתב המ"א, רש"י פי' הטעם דלא מהני תנאי וכו' וא"כ אם הוא בענין דליפא משום סתירת אנהל כמ"ש ס"ס תקי"ח מהני תנאי וא"י איזה הענין דליפא משום סתירת אנהל שנתבאר ס"ס תקי"ט וע"כ פונתו להנאמר שם בהטור וכן בדבריו בשם הר"ן דמיירי במחיצה רעועה שאין בסתירתה איסור דאורייתא וע"כ נמי אפטר פונתו מה שכ' בענין דליפא משום סתירה היינו סתירה דאורייתא ולהכי בה"ש דלא גזרו משום שבות שרי לסתור ולא שייך טעם רש"י אף א"כ קשה פי' רש"י פל עיקר דהא אפילו בבריאה אין בהם שום סתירה דאורייתא דהא קי"ל סותר אינו חייב אלא ע"מ לבנות ומשמע דסותר שלא ע"מ לבנות אינו אלא דרבנן ונמי לישרי בה"ש.

ולפ"ר רציתי לומר עד כאן לא צרכינן סותר ע"מ לבנות אלא לר"ש דפוטר במלאכה שא"צ לגופה אבל ר"י דמחייב בא"צ לגופה פל שאינו סותר דרך השחתה כמו בנ"ד שפותר כדי להסתפק בהעצים חייב לר"י וכן תהי פוסק הרמב"ם פ"ק י"ב מה"ש הלכה ג' והכי משמע קצת מלשון הרמב"ם פ"י מה"ש הט"ו שכתב הסותר פל שהוא חייב והוא שישתור ע"מ לבנות אבל אם סתר דרך השחתה פטור וי"ל דרש"י נהי מפרש אליפא דר"י אבל זה אינו וע"כ לשון הרמ"א שסמיים דרך השחתה לאו דוקא ולישנא דרישא דוקא שישתור ע"מ לבנות הוא דחייב כמבואר בדבריו פ"א מה"ש ה' י"ז וה' י"ח והוא מסוגיא דפרק פלל גדול דף ע"ג ע"ב דאפילו לר"י הנ"מ מתקן הא מקלקל הוא ופשוט דה"ה סותר כדי להננות בהעצים הרי הוא ממש כחופר גומא וא"צ אלא לעפרה ופרק י"ב הנ"ל לגבי פבוי נראה דסובר דלאו מקלקל הוא ואינו דומה לחופר וסותר דלא כמשמעות סוגי' דבמה מדליקין לתי' דמתני' ר"י דמדמה פבוי לסותר אלא פתירוץ ר' יוחנן דמתני' ר"ש עיין נדוק וא"כ לפ"ר הדרא הקוש' לדוכתה על פרש"י ז"ל אבל הנראה מבלעדי קוש' זו דסותר שלא ע"מ לבנות נהי דאינו חייב מ"מ אינו בכלל שבות אלא איסור דאורייתא הוא והוי כמו חצי שיעור דאסור מן התורה ופטור וכן משמעות הרמב"ן המובא בהט"ז סי' תקי"ח כתב שהרמב"ן הקשה ע"ז והא סופה רעועה מוקצה מחמת איסור דדבריהם שאפילו בבריאה לא מחייב משום סותר אלא בסותר ע"מ לבנות הרי דאינו כותב דסותר שלא ע"מ לבנות הוא דדבריהם אלא דמביא זה לראיה דברעועה הוא דדבריהם פיון שאפילו בבריאה לא מחייב אלא בסותר ע"מ לבנות ובהרא"ש מבואר פרק המביא הלכה ה' שכתב אבל בגין גמור דאיפא בסתירה איסורא דאורייתא אסור וכו' והרי סתירה זו אינה ע"מ לבנות א"ו דמ"מ הוי דאורייתא וכן מוכח מן הגמרא

דאל"ה איך יחלוק הת"ק על ר"מ באהל ארעי פאורא דליבני הא הוי תרי דרבנן א"ו דהוי דאורייתא ואולם אף דהאמת פן הוא ומדברי רש"י אין קושנ' מ"מ דברי המ"א אין עולים כלל על דרף שפתבתי שהרי חזינו דכל מוקצה דנר שפכה שאסור לטלטלו אינו אלא הואיל ואתקצי לבה"ש ומה שהיה אסור בה"ש בטלטול הא אינו אלא שבות דרבנן כדאמרין הנח לגר שמן ופתילה הואיל ונעשית בסיס לדבר האסור ונמי נימא הא בה"ש גופיה הוי שרי מטעם דכל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בה"ש א"ו דעיקר ההקצאה באה ברגע ראשונה של כניסת שבת ודאי והוקשה לבה"ש לאו דוקא וכן התנאי שאינו בודל כל בה"ש ר"ל אינו בודל ממנו כל בה"ש ונאפילו הרגע שמתחיל שבת ודאי אינו בודל ממנו וכן פי' רש"י ביצה ל' ע"ב ד"ה אבני הילכף בשעת ביאת היום שהיתה קדושה ראויה לחול וכו' ואם ודאי אפי' כל השבותין אסורים וא"כ א"י ליישב כלל דברי המ"א לאיזה סופה רומז שאין בה משום סתירת אהל עכ"פ מדרבנן: סע"פ ב ואם התנה עליהם הרי זה מסתפק מהם בכל עת שירצה מבואר אפילו בעודן תלוים הכי הוכיח הרא"ש בתשו' כלל כ"ד דלא כהסמ"ג שסובר מפח קושנ' שמצינו בנזיר סופה פעם משום בזוי ופעם משום מוקצה ועל המתורצ' דתרונוייהו צריכי דמוקצה לא שנייך אלא בשבת וי"ט ובזוי לא שנייך בנפלה הקשה שהרי מוכח בשבת דשנייך מוקצה לגבי הסופה עצמה אף בחש"מ ולכן הוכיח דטעם דבזוי פועל דלא ליהני התנאי דאינו בודל בעודן תלוין והרא"ש שם הקשה דזה לא אפשר דא"כ דבעודן תלוין לא מהני התנאי אף לאחר שנפלו לא יבניי פנין דלא אפשר לו להתנות אינו בודל מהן בה"ש שהרי בה"ש ע"כ בודל מהן מפני שהם תלוים והוי כמו עצי סופה דלא מהני מפני שע"כ בודל מהן בה"ש משום סתירת אהל א"ו דאף לטעם דבזוי מהני התנאי לאפילו בעודן תלוין ותרי הטעמים מסיק דצריכי דאילו מטעם מוקצה לחוד הנה מותר בחש"מ ואינו דומה לגוף הסופה דשנייך מוקצה אפילו בחש"מ ונאפילו בטר שנפלה דבזה הטעם דהוקצה למצותו לפי שצרייך לחזור ולבנות סופה מן העצים לאכול בסופה ועיין בזה סי' תרס"ה אבל נזיר סופה אין לאוסרן בחש"מ מטעמא דהוקצה למצותה שאין הסופה בטילה כשאין בה נזירי הילכף איצטרף טעמא דבזוי מצוה אפילו בעודן תלוין והשתא דאסירי להו משום טעמא דבזוי מצוה בעודן תלוין בסופה אסרינן להו משום הוקצה למצותו אפילו נפלו בחוה"מ אבל אי לאו טעמא דבזוי מצוה אפילו בעודן תלוין הוי שרי בחש"מ עכ"ל וה"נ כתבו תוס' פ"ק ב"מ דף כ"ב משמע דטעמא דנזירי סופה משום בזוי מצוה וקשה לר"י בפ"ק פ"ה משמע דטעמא משום מגו דאתקצאי למצותה ותיירץ דצריכי לתרונוייהו דמשום דאתקצאי למצוה לא הוי אסרינן בחש"מ דלא שנייך מוקצה אלא בנפל בשבת וי"ט ומשום בזוי מצוה לא הוי אסרינן היכי דנפלו אבל השתא דאמר' אתקצאי ובזוי אסרינן אפילו נפלו ונאפילו בחש"מ והמהרש"א מדהוקשה לו פנין דבנפלו לא שנייך בזוי ובחש"מ לא שנייך מוקצה למה יאסרו בנפלו בחש"מ הא תרונוייהו טעמים לא שנייכו לכן פתב ע"פ הגהות הרא"ש לצדדין קאמר אפילו נפלו בשבת וי"ט ומשום מוקצה ונאפילו בחש"מ ולא נפלו דהוי מיתה בזוי מצוה וכל הרואה יראה דתשובת הרא"ש הנ"ל שמשנים אסרי' להו משום הוקצה למצותו אפילו נפלו בחוה"מ וכן הש"ע פוסק אסור להסתפק בהן כל שמה אפילו נפלו אבל העיקר כדפי' הרא"ש ולק"מ דכיון דביאר דאינו דומה נזירי לגוף הסופה היכי דנפלו משום דעצי סופה צרייך לחזור ולבנות הסופה מן העצים אבל נזירי

אין לאַנסרן בחוה"מ מטעם דִּהַקְצָה לַמְצוֹתוֹ שְׂאִין הַסּוּפָה בְּטִילָה כְּשֶׁאִין בָּהּ נוֹיִין זֶה נִיחָא אִילוֹ לֹא נֶאֱמַר כָּלֵל אִיסוּר הַסְּתַפְקוֹת בְּנוֹי מְשׁוּם בְּזוּי מְשֵׁא"כ אַחְרֵי שְׁנֵאמַר שְׂיִשׁ אִיסוּר בְּעוֹדָן תְּלוּיִין לְהַסְתַּפֵּק מִהֶן מְשׁוּם שֶׁהוּא בְּזוּי לַמְצוֹת סוּפָה לִיטּוֹל תַּפְאָרְתָּהּ מִמֶּנָּה שׁוֹב מִמִּילָא כְּמוֹ דְּעַצֵּי סוּפָה עוֹמְדִין לַחֲזוֹר וּלְבָנוֹת' עַד דְּלֵהֲכִי אֶפְיֵלוּ בְּעוֹדָן בְּנִפְלִיתָן שְׂיִיף מְקַצָּה לַמְצוֹנוֹתָ אֶפְיֵלוּ בחוה"מ ה"נ עוֹמְדִין הַנוֹיִין אַף בְּתַר נְפִילְתָם לַחֲזוֹר וּלְתַלוּתָן מְשׁוּם בְּזוּי הַסּוּפָה שְׂתַעֲמֹד מִבְּלֵי תַּפְאָרְתָּהּ וְהוּי בְּדַמְיוֹן עַצֵּי סוּפָה שְׂאִיסוּרִין אֶפְיֵלוּ בְּעוֹדָן נְפוּלִים וְאֶפְיֵלוּ בחוה"מ מטעם מְקַצָּה לַמְצוֹנוֹתוֹ וְדוּק כִּי זֶה בְּרוּר וְדַע דְּלְדַבְּרֵי הָר"ן בְּשֵׁם הַרְמַב"ן הֵבִיאוּ הַב"י בְּסִי' זֶה דְּבָרֵי הַבַּעַה"ת עִם דְּבָרֵי הָרֵא"ש אֵינָם מְוַכְרְחִים כָּלֵל שְׂהָרֵי כְּתַב וּמִיָּהוּ אִיכָּא לְמִיזְדַּק דְּהִכָּא גְּמַרִּינוּ בְּסוּפָה אִיסוּרָה מִן הַתּוֹרָה וּבִפְרָק ב"מ י' הִבִּינוּ טַעְמָא לְהַף בְּרִייתָא דְנוֹיִי סוּפָה מְשׁוּם בְּזוּי מְצָנָה וּבִפְרָק פִּירָה אֶמְרִינוּ דְּסוּפָה וְנוֹיִין טַעְמָם מְשׁוּם מְקַצָּה תִּירֵץ הַרְמַב"ן ז"ל דְּכֹלְא אִיתְנַיִיהוּ דְּעַצֵּי סוּפָה כֹּל שְׂבַעָה אִיסוּרִין מִן הַתּוֹרָה כְּחִגְיָהּ וְנוֹי סוּפָה אִיסוּרִין כֹּל שְׂבַעָה מְשׁוּם בְּזוּי מְצָנָה וְהִיָּנוּ הַהוּא דְּפָרֵק ב"מ וּבְשִׁמְיֵי שֶׁל חֵג סוּפָה וְנוֹיִיָּהוּ אִיסוּרִין מְשׁוּם מְקַצָּה וְהִיָּנוּ הַהוּא דְּפָרֵק פִּירָה עַכ"ל אֲבָל בְּעִנְיֹתֵי לֹא זְכִיתִי לְהִבִּין דְּבָרִים אֱלוֹ דַּא"כ מַה מוּכַח הֵתָם הַש"ס מְזָה דַר"ש אִית לֵיה מְקַצָּה דְּמְצָנָה הָא מְקַצָּה דְּמְצָנָה לֹא שְׂיִיף בְּשִׁמְיֵי דְחַג וְאִי מְגוֹ דְּאֶתְקַצְּאֵי לְבַה"ש אֶתְקַצְּאֵי לְכֹלֵי יוֹמָא וְזֶה הָא וְדַאי ר"ש לִית לֵיה כְּדַבְּאַתְּ כְּתַבוּ תוּס' שֵׁם דְּסִיּוּם עַד מוֹצָאֵי י"ט אַחְרוֹן הוּא אַף לַר"י וְעִיקַר הוֹכַחַת הַש"ס מִן וְשׁוּיָן בְּסוּפַת הַחֵג דְּקָאֵי עַל נְפִלָה דְּאִז לֹא שְׂיִיף טַעְמָא דְּקָרָא וְאִין הָאִיסוּר אֱלֹא מְשׁוּם מְקַצָּה דְּמְצָנָה וּכְדַבְּיָאֵר הָרֵא"ש וְצ"ע סִימָן תַּרְלֵט סַע"י ה' הַג"ה אֲבָל לִילָה הָרֵאשׁוֹנָה וְכו' וְיִקְדַּשׁ בְּסוּפָה שְׂיִאמַר זְמַן עַל הַסּוּפָה עֵינֵן ט"ז כְּתַב וְקָשָׁה וְכו' אַע"כ דְּבָרוּר לָן דְּקִי"ל וְכו'.

וְאִנִּי אֹמֵר בְּאַמַּת לְפִי זֶה יֵשׁ לְתַמּוּהָ מֵאִין בְּרוּר לָן הֲכִי כְּדִי לְבָרַף וּבִפְרָט בְּמָה שְׂהַרְשָׁב"א בְּב"י כְּתַב וּמַעוֹלָם לֹא שְׂמַעְנוּ וְלֹא רָאִינוּ בְּחִיּוּב זֶה וְשׁוֹב מְכַרְיַע הַט"ז דְּבָלִיל שְׁנִי אִין לְבָרַף לִישֵׁב בְּסוּפָה אִם יָרְדוּ גְּשָׁמִים וּלְשַׁטְתּוֹ הַכְּרַעָה זֹו נְמִי צ"ע דָּאם בְּרוּר שְׂבָלִיל א' מְחֻיָּב לְאָכּוֹל בְּסוּפָה אַף בִּירִידַת גְּשָׁמִים א"כ בְּלִיל ב' הַחִיּוּב נְמִי עַכ"פ מְדַרְבְּנָן לְאָכּוֹל בְּסוּפָה אַף בִּירִידַת גְּשָׁמִים אַף דְּבִקְאִינוּ בְּקִיבּוּעַ דִּינְחָא בְּשִׁלְמָא הַתַּה"ד דְּתוּפְסֵי הַחִיּוּב שֶׁל אֲכִילַת לֵיל א לְסַפֵּק שְׂפִיר דְּבָלִיל ב' מְקִיל שְׂלֵא לְאָכּוֹל מְשׁוּם דְּהוּי סַפֵּק דְּרַבְּנָן אֲבָל לְשִׁיטְתֵּי קָשְׂיָא דְּהָא הוּי וְדַאי דְּרַבְּנָן וְאִין לֹאמַר דְּהַכְּרַעָתוֹ הִיא עַל דְּרַף דְּבָרֵי תוּס' סוּפָה מ"ד ע"ב תוֹף ד"ה כָּאֵן שְׂכַתְבוּ דְּהָא טַעְמָא דָּאִין מְבָרְכִין אַעֲרַבָה מְשׁוּם דְּלֹא אֶפְשָׁר לֹאמַר וְצִיּוֹנָנוּ וּב' יָמִים שֶׁל גְּלִיּוֹת אִין בְּהֶם וְצִיּוֹנָנוּ אֱלֹא קִידּוּשׁ וַא"כ מְדַמָּה לֵיל שְׁנֵי בִּירִידַת גְּשָׁמִי עֲצָרַת דְּקִי"ל מִיתַב יְתַבִּינוּ בְּרוּכֵי לֹא מְבָרְכִינוּ וּמְשׁוּם דָּאִין לֹאמַר וְצִיּוֹנָנוּ עַל מִנְהַגָּא דְּבַאמַּת יֵשׁ לְתַמּוּהָ עַל דְּבָרֵי תוּס' הַנ"ל שְׂהָרֵי לֵיל ב' דְּפִסַּח מְבָרְכִינוּ וְצִיּוֹנָנוּ עַל אֲכִילַת מְצָה וְהַטַּעַם בְּשִׁמְיֵי עֲצָרַת מְבֹאֵר הֵיטֵב בְּחִידוּשֵׁי רֶשֶׁב"א בְּמִקּוּמוֹ וְתוּ דְּלַמְשַׁמְעוֹתוֹ שְׂמוּצִיא מְלִשׁוֹן רַמ"א מְדַכְּתַב וּיְקַדַּשׁ בְּסוּפָה כו' דְּמְבָרַף אַף לִישֵׁב בְּסוּפָה קָשָׁה מְאֹד הָא גּוּף דְּבָרִים אֱלוֹ מוֹעֲתָקִים מִן הַתַּה"ד וְהַתַּה"ד הָא וְדַאי דְּסַפּוּקֵי מְסַפְקָא לִי שְׂהָרֵי לְהֲכִי מְקִיל בְּלִיל ב' וְקָשָׁה עַל הַתַּה"ד מַה שְׂהַקָּשָׁה אִיף יְבָרַף לִישֵׁב בְּסוּפָה עַל הַסַּפֵּק לְכוּן לַעַנ"ד הַתַּה"ד וְגַם הַרְשָׁב"א מַעוֹלָם לֹא כִּינּוּנוּ לְבָרַף לִישֵׁב בְּסוּפָה וּמַה שְׂהַקָּפִידוּ לְקַדַּשׁ בְּסוּפָה כְּדִי שְׂיִאמַר זְמַן עַל הַסּוּפָה ר"ל דְּלֹא יְהֵא מְוַכְרַח לְבָרַף שׁוֹב זְמַן תוֹף הַסּוּפָה לְמַחַר כְּדַאִיתָא סִי' תַּרְמ"א מְשֵׁא"כ עֵתָה דְּמְבָרַף זְמַן תוֹף הַסּוּפָה אַף דְּגְשָׁמִים יוֹרְדִים

ואינו מברך לישב בסוכה מ"מ יוצא בברכת הזמן אף על הסוכה כאילו בירך זמן בשעת עשיות הסוכה וכן מסתביר לענ"ד דאין להכניס עצמו בספק ברכה במקום שרוב הפוסקים חולקים על פי' הרא"ש וכן משמעויות הרמב"ד שכלל בו שהעמקתי בס' תרמ"א ע"ש אלא יאכל כזית בסוכה ויקדש שם בלא ברכת לישב בסוכה ומ"מ ביום פטור מברכת זמן סעיה ו הנה אוכל וכו' יראה לענ"ד דבליל א' אף כי אכל בשעת ירידת גשמים כזית בסוכה כדפסק הרמ"א ושוב באמצע הסעודה פסקוה גשמים יש להחמיר נמי לאכול כזית אחר ירידת הגשמים לצאת נמי שהוא פירוש שבב"י ע"ש.

סעיה ח נהגו וכו' כתב המ"א ומי שהולך באמצע סעודתו לסופת חבירו צ"ע וכו' ואף לפי מ"ש שם וכו' היינו וכו' ולכן נ"ל דצריך לברך שנית ולענ"ד נראה איפכא אפילו לדעת ההג"ה שם היינו בטלית דכל חדא מצנה בפני עצמו הוא ולכן פסק הש"ע דאם מפסיק ביניהם צריך לברך על כל אחד וה"ה להרמ"א היכי דפשט הראשון קודם שלבש השני אבל הקא אטו אכילת הסוכה שני מצנה בפני עצמה הוא לענ"ד אינו דומה אלא לברכת המוציא דסי' קע"ח סעי' ג' ומבואר שם בב"י דאפילו הלך לבה"כ לא הוי הפסק וה"ה הקא פל שלא הסיח דעתו מלאכול מ"ש סוכה זו או אחרת ואין צריך לברך שנית: סימן תרמ סעיה ב' קטן שאינו צריך לאמו שהוא כבן ה' כבן ו' חייב בסוכה זה הוא לשון הרמב"ם בעינו לפי גירסת הה"מ וכתב ופי' כבן ה' ששלמו ה' וכן ו' ששלמו לו שש תו כתב הה"מ ויש סמך לדבריו מן הסוגיא שבעירובין ובכ"מ וכן בביתו ב"י תמה וכתב אמאי דחה דאתמר לענין סוכה ונקט שיעורא דאיתמר גבי עירובין דהא גבי סוכה אתמר וכמה כבד ד' כבד ה' וכתב ואפשר לידחק דמדגריסין בירושלמי פרק הישן תני ר' הושע' קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה ויוצא בעירוב של אמו משמע דסוכה ועירוב כי הדדי גינהו ובעניויתא א"י לכוין דבריו בזה דאם כי הדדי גינהו אדרבה כל שחייב בסוכ' מהראוי שאינו יוצא בעירוב אמו והאמת בפשוט הנה"ס"ד שטעות נפל בהעתקת הירושלמי וצ"ל קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה ואינו יוצא בעירוב אמו אבל עיינתי בגוף הירושלמי והגירסא נמי הכי הוא וקשה עלי להגיה גם הירושלמי אחר שיהב"י מעתיקו בלי הג"ה.

לכן הנלענ"ד ביישוב התוס' כי עיין לעיל סי' תי"ד מה שפכתתי שם לדעת הרמב"ם שפסח סוגיא דסוף פרק אעפ"י מורה דרב אסי אפילו באיתא לאבוהו במתא איירי ודחולק על ר' ינאי ור"ל אבל כעת מסתביר לי יותר דסובר על פי סוגיא דאעפ"י ועל פי ירושלמי הנ"ל דלמה דחזינו דדברי רב אסי נובעין מן הברייתא שפי' רב אסי עד ועד בפלל שוב לא מסקינן כהסוגיא דפרק פיצד משתתפין שמה שחייב בסוכה אינו יוצא בעירוב אמו דזה פל זמן דליכא ברייתא פרב אסי מסתמא י"ל דשונים הם.

וגם מה דמסיק שם דר' ינאי ור"ל לא הוי הברייתא תיובתה' על פי החילוק בין איתא לאבוהו במתא או לא הפל שלא לשנות כננת השקלא וטר' זה דסברה להשוות הדינין אבל באמת כי משפאינו דברי רב אסי בהברייתא אמרינו דמ"מ אין ר' ינאי ור"ל דלא כהברייתא אף בלא החילוק דאיתא אלא דיש הבודל ודוקא גבי סוכה דאורייתא הוא דמחמרינו במה נקרא אינו צריך ולגבי עירוב דרבנן דאירי הברייתא ורב אסי נקטינו דלא נקרא אינו צריך אלא כדפי' רב אסי הברייתא משש ולמעלה.

וגבי סנפה נקטינו כרב ינאי ור"ל דהיינו הם אומרים כן ד' כן ה' דהיינו במשלם ד' ובמשלם ה' והרמב"ם נקיט כן ה' דהיינו במשלם ד' כן ו' במשלם ה' כל חד לפום חורפין ואפשר שהיה לו גירסא זו ג"כ בהש"ס ונה דלא פדפירשו הה"מ והיינו פהירושלמי דקטן שאין צריך לאמו חייב בסנפה דהיינו כן ה' כן ו' במשלם ד' ובמשלם ה' ויוצא בעירוב אמו עד דמשלם ו' ואפילו איתא אפנהו במתא כמשמעות פשוטות הסוגיא דסוף פרק אע"פ בלי דוחק וכדפסק הרמב"ם וצ"ע: וכתב המ"א ואמו אינה חייבת לחנכו כמ"ש סי' שמ"ג אף י"א שהב"ד וכו' ועיין תה"ד סי' צ"ד שהחמיר אפי' בלית לי' אב מחויב האם או הב"ד לחנכו ועיין בספר אנרח מישור לנזיר דף כ"ט וכנראה המ"א רוצה לחלק בין אמו לב"ד אף לדעת תה"ד ונה אינו להמענין בא"מ וגם בתה"ד משמע שהאם והב"ד שונים במצנת חינוך: סימן תרמא הג"ה ואם לא יאכל ליל ראשון בסנפה וכו' כתב המ"א וגם ליל שני ואין לומר דמפרש הש"ע שדוקא לא יאכל ליל א' וגם ביום א' וגם בליל שני שאז הוא דיברך ביום ב' דזה נדאי ליתא בכוננת המאמר וע"כ פננתו שגם אף אם אכל ליל א' בסנפה ובינהו זמן ושוב ליל ב' לא יאכל בסנפה ובינהו זמן שוב חייב ביום ב' לברך זמן על הסנפה ונה צ"ע שהרי בסי' תרס"ב כתב ול"נ טעם אחר משום דבלולב אם בירך זמן בשעת עשי' יצא לכן אפילו אי הוי אתמול חול יצא דלא גרע משעת עשי' וכן הוא בלבוש והו' הן דברי הטור שם בשם הרא"ש וא"כ נמי למה יחזור ויברך זמן ביום הא זמן דסנפה שבינהו אפסא בליל הא' לא גרע משעת עשי' אף אם היה חול אף אי מש"ה היה אפשר דל"ק דהא בל"ז צ"ע מה שהקשה הפל בו דף פ"ד דז"ל ויש שואלין למה מברכין שהיינו כולל בליל ב' מי גרע ליל א' משעת עשי' דאמרינן בגמ' ואם בירך בשעת עשי' לא יחזור ויברך על הכוס ותיירץ הבה"ט ז"ל דאין גרע וגרע משום דכי בירך בליל הא' נתכוון ואם שהיום הוא עיקר מצוותו ושמה אינו עד למחר ולכן צריך לברכו בליל שני והטעם הזה הוא בליל ב' ג"כ עכ"ל וע"כ ר"ל דלהכי סובר דמברכין זמן על הלולב אף ביום ב' ולא אמרינן דלא גרע יום הא' משעת עשי' ומלבד שסברת תירוצו דחוק מאוד אף גם קשה זה למנהגינו ע"פ הג"ל בסי' תרס"ב הרי דלא קי"ל סברת תירוצו ונשאר לנו הקושיא ולהכי אמינא דעיקר טעם הרא"ש דנדאי מה שמברך בשעת עשי' ביחוד על הסנפה שייך לומר כיון דסנפה מפח החג קאתי והוי כמברך על החג נמי ממילא נפטר החג בין קרוב דהיינו ליל א' בין רחוק דהיינו ליל ב' אף אם הא' חול משא"כ כשנסדרין על הכוס שאז אינו מינכר כל כך בשבביל הסנפה הוא אלא שסמכין על שמכוננים נמי לסנפה מ"מ לא שייך לומר על זה דמפח החג קאתי אלא יותר עיקר הברכה בשבביל הי"ט ואם הוא חול הא נדאי דלא אפשר לומר דליל א' מפח ליל ב' קאתי ולכן חייב לברוכי שנית בליל ב' על הי"ט משא"כ מה שמברכין ביום א' הא בזה לא אפשר לומר דקאי אזמן די"ט ואינו אלא בשבביל הלולב לחוד שפיר דלא גרע משעת עשי' ופטר ליום ב' כמו אם בירך בשעת עשי' דלא צריך לברוכי נמי בנטילה דשני וזה אין להקשות א"כ כיון דקי"ל דשעת עשי' דסנפה פוטר זמן די"ט מפני דסנפה מפח החג קאתי ה"ה נמי דנימא דזמן דעל נטילה דלולב ביום הא' והוא לא גרע משעת עשי' ליפטר הזמן די"ט בליל ב' מן הטעם הזה ג"כ דלולב מפח החג קאתא בזה אינו דומה לולב לסנפה דדוקא סנפה דמצוותה כל שבעה שפיר י"ל דמפח החג קאתי: אבל לולב שאינו אלא במקדש שבעה ובח"ל אף יום אחד ד"ת שוב אין לתלותו בהחג

שְׁהָרֵי הַחֵג כֹּל שֶׁבָעָה וְהוּא אֵינוֹ אֵלָּא יוֹם הָרֵאשׁוֹן וְתוֹ דְסוֹפָה וְשִׁיבָה עֵינֵינוּ לְהַחֲגִיל לְאֶכְלוֹל וּלְטַיִיל בְּהַ שְׁנֵי לֹמֵר דְּמִפְּחַ הַחֵג קִאֲתִי דְהַחֲגִי גֹוֵרֵם לְעִשׂוֹתָהּ כְּדֵי לְחַוֵּג בְּהַ מִשְׁא"כ הַלּוּלָב דְּבִנְטִילָה בְּעֵלְמָא מְצֻנּוֹתוֹ מַה עֶסֶק לְהַחֲגִי בּוֹ הָא אֵין חוּגְגִים בּוֹ כְּלָל וְלִכְּנֵן אֵינוֹ פּוּטֵר כְּלָל לְזִמְנֵן דְּהַחֲגִי וְתַדְעַ שְׁהָרֵי סְתָמָא נְאָמֵר דְּאֵם הַסּוֹפָה עִשׂוֹי' וְעוֹמְדַת מְבָרַךְ בְּלִילָה זְמַן דִּי"ט וְלֹא נְאָמֵר נְמִי אִם בִּירָךְ עַל עִשׂוֹת לּוּלָב שְׁפּוּטֵר מְזִמְנֵן דִּי"ט בְּלִילָה א"ו דְּלֹא שְׁנֵי כְּלָל עַל לּוּלָב לֹמֵר מִפְּחַ הַחֵג קִאֲתָא וְא"כ לִפ"ר יֵשׁ לְיִישׁב אַף דַּעַת הַמ"א בְּזַה דְּסוֹבֵר אַף כִּי בִירָךְ זְמַן בְּלִיל הָא' בְּסוֹפָה וּבְלִיל ב' לֹא אֶכְל בְּסוֹפָה וּבִירָךְ זְמַן בְּבִיתוֹ עַל הִי"ט שׁוֹב אֵין לְפָנוֹטְרוֹ מְזִמְנֵן דְּסוֹפָה מִטְעַם דְּלֹא גֵרַע מְשַׁעַת עִשׂוֹי' דִּי"ל דְּגֵרַע פִּינוֹן דְּלֹא בְּהִדְיָא מוֹכַח דְּהַזְמַן דְּלִיל א' עַל הַסּוֹפָה דִּינּוֹ אִם פּוּטֵר זְמַן דְּסוֹפָה דְּאוֹתוֹ יוֹם אִם הוּא י"ט אֶכְל אִם הוּא חוֹל אֵינוֹ דוֹמָה לְשַׁעַת עִשׂוֹי' דְּמוֹכַח לְהִדְיָא דְעַל הַסּוֹפָה מְבָרַךְ וְסוֹפָה מִפְּחַ חַג קִאֲתִי וּפּוּטֵר כֹּל הַחֵג מִשְׁא"כ מִיּוֹם א' לְיוֹם ב' כְּמוֹ דְּלֹא פּוּטֵר כֹּל עֵינֵינוּ זְמַן דְּלִיל ב' וּבְשִׁלְמָא אִם אֶכְל בְּסוֹפָה בְּלִיל ב' הֵוִי לְעֵנִין זֶה פְּשַׁעַת עִשׂוֹי' לְפָטוֹר זְמַן דְּסוֹפָה מִשְׁא"כ כְּשֶׁבִירָךְ בְּבִיתוֹ אֶכְל גַּם זֶה לִיתָא דְּהָא פְּתַב נְמִי הַטּוֹר בְּסִי' תִּרְמ"ג בְּשֵׁם הָרַא"ש דְּבְלִיל שְׁנִי' יְבָרַךְ זְמַן וְאִח"פ סוֹפָה מְשׁוּם דְּלֹא קִאֲי הַזְמַן עַל הַסּוֹפָה שְׁכָבֵר נְפִטֵר בְּלִיל א' מְדִלָּא גֵרַע מְשַׁעַת עִשׂוֹי' וְקִשָּׁה אֶלְיָבִי' לְמָה מְבָרְכִינוּ כְּלָל זְמַן בְּלִינוֹם ב' כְּקוֹשְׁי' הַפֵּל בּוֹ אֶכְל בְּאֲמַת לִק"מ דְּנָהִי דְּלֹא אֶמְרִינוּ דְּזִמְנֵן דְּלִיל א' פּוּטֵר זְמַן דִּי"ט בְּלִיל ב' כִּי הֵיכִי דְּזִמְנֵן דְּעִשְׂוֹי' פּוּטֵר כֹּל הַחֵג הֵינּוּ מְשׁוּם דְּלֹא מוֹכַח בְּבִרְכָה זֹו לֹמֵר מִפְּחַ הַחֵג קִאֲתִי פִינוֹן דְּעֵינֵינוּ עַל הִי"ט נְאָמְרָה מִשְׁא"כ לְעֵנִין הַזְמַן דְּסוֹפָה מִיָּד דְּחִשׁוֹב כְּבִשְׁעַת עִשׂוֹי' שׁוֹב בְּזַה לֹא צָרְכִינוּ לְבֹא דְּמִפְּחַ הַחֵג קִאֲתִי אֵלָּא פִינוֹן בִּירָךְ פַּעַם אַחַד עַל הַסּוֹפָה דְּהֵינּוּ בְּלִיל א' שׁוֹב פּוּטֵר מְזִמְנֵן דְּסוֹפָה וְא"כ מְזַה וְדֹאֵי נִסְתֵּר פֶּסֶק הַמ"א אֵלָּא מִיָּד שְׁבִירָךְ לִיל א' זְמַן תּוֹרֵה הַסּוֹפָה אַף כִּי לֹא אֶכְל בְּלִיל ב' בְּסוֹפָה שׁוֹב אֵין צָרִיךְ לְבָרַךְ בְּיוֹם לְדַעַת הָרַא"ש וְדוּק: וְהַגְּהָה הַב"ח בְּתַשׁוּבָה סִי' קל"ב חוֹלֵק עַל גּוֹף דִּין הַרְמ"א דְּנִפְקֵי מִפְּנוּמְיָה דְּהָרַאב"ד וְהָר"ן וְכָל בּוֹ מְבִיאִים בְּאֵין חוֹלֵק מִטְעַם דְּמַעֲיָקְרָא רְאִיוֹת הָרַאב"ד הוּא כְּשֵׁם שְׁמִבְרָכִינוּ עַל הַלּוּלָב זְמַן אַע"פ שְׁכָבֵר בִּירָךְ אוֹתוֹ בְּלִילָה וְכַתֵּב דְּמְזַה אֵין רְאִיָּה דְּהֵינּוּ טַעְמָא שְׁאֵין זְמַן מְצֻנּוֹתוֹן שֶׁל לּוּלָב בְּלִילָה כְּדַתְמָהוּ מְהֵהוּא טַעְמָא עַל הַבְּעַל ה"ג שְׁכַתֵּב דְּזִמְנֵן דְּכֹסָא פּוּטֵר בְּלוּלָב כְּדֹאִיתָא בְּהָרַא"ש נְאִי מִש"ה וְדֹאֵי לַעַנ"ד אֵין כְּדֹאֵי לְחַלּוֹק עַל אַבּוֹת הַעוֹלָם דִּי"ל דְּאִינְהוּ סְבָרוּ דְּאֵין זֶה עֵינֵינוּ הַטְעַם דְּלוּלָב מְשׁוּם דְּבַעֲיָנוּ שְׁעַת מְצֻנּוֹתוֹן דְּהָא בְּשַׁעַת עִשׂוֹי' נְמִי אֵין שְׁעַת מְצֻנּוֹתוֹן אֵלָּא עֵינֵינוּ הַטְעַם מְדַחֲזִינוּן שְׁהַחֲכָמִים קִבְּעוּהָ בְּשַׁעַת עִשׂוֹי' נְהִי דְּחִזִּינוּן מֵרַב כְּהֵנָּא דְּנִפְיָק בְּיָה בְּשַׁעַת קִידוּשׁ הֵינּוּ מְשׁוּם דְּעוֹסֵק בְּהַמְצֻנָה וְיֹושֵׁב בְּהַ חֲשׁוֹב הַעֶסֶק דְּהַמְצֻנָה כְּמוֹ הַעֶסֶק דְּעִשְׂוִיתָהּ מִשְׁא"כ כְּשִׁאֵינוּ יוֹשֵׁב בְּהַ דְּאֵינוּ עוֹסֵק לֹא בְּהַעֲשִׂי' וְלֹא בְּקִיּוֹם הַמְצֻנָה וְכֵן הוּא לְשׁוֹן הַפֵּל בּוֹ בְּשִׁמּוֹ כְּתֵב וְהָרַאב"ד אָמַר מִי שְׁלֹא אֶכְל בְּסוֹפָה בְּלִיל הָא' מְפִנֵי הַגְּשָׁמִים לְמַחֵר צָרִיךְ לְבָרַךְ זְמַן לְשֵׁם סוֹפָה כִּי הַזְמַן שְׁבִירָךְ בְּלוּלָב חוּץ לְסוֹפָה לֹא עֲלִתָה לּוֹ כִּי אִם לִי"ט פִּינוֹן שְׁלֹא קִיָּים בְּלִילָה מְצוֹת סוֹפָה וּמַה דְּתַמָּהוּ עַל הַבַּה"ג מִפְּחַ חֲלוּק הַלִּילָה מִיּוֹם הֵינּוּ דְּתַמָּהוּ בִּיתֵר שְׁאֵת דְּלֹא דִי שְׁאֵינוּ עוֹסֵק בּוֹ אֵלָּא דְּאֶפִּילוּ שְׁעַת מְצוֹה נְמִי אֵינוּ נְאָפִילוּ לְשַׁטַּת הַב"ח אִי בְּעֵינָא אֶמִינָא דְּסוֹבֵר הָרַאב"ד דְּבִזְמַן גְּשָׁמִים אֶפִּילוּ בְּלִיל א' לֹא מְקָרִי שְׁעַת מְצֻנּוֹתוֹ כְּמוֹ לּוּלָב בְּלִילָה אֵלָּא דְּשׁוֹב כְּתֵב הַב"ח בְּאֵין סִפְק דְּהַתּוֹס' וְדַעְמָהֶם שְׁנַתְּנוּ טַעַם דְּלֵהֲכִי זְמַן דְּעִשְׂוִי' פּוּטֵר זְמַן דְּחַג מְשׁוּם דְּסוֹפָה מִפְּחַ חַג קִאֲתָא וּמכ"ש דְּהַזְמַן דְּחַג בְּבִיתוֹ פּוּטֵר זְמַן דְּהַעֲשִׂי' וְהוּא תִּימָא שְׁלֹא הָרַגִּישׁ

שְׁהָר"ן אף שְׁכַתב נְמִי כְּתוּס' מ"מ סְתָם פְּהֶרָאָב"ד וּבְאֶמֶת מְעִיקְרָא ק"ו פְּרִיכָא הוּא דְנָהִי דְסוּפָה מִפְּחַ הַחֶג קְאָתִי מ"מ הַחֶג לֹא מִפְּחַ הַסּוּפָה קְאָתִי וּק"ל אֶמְנָם מַה דְתוּ פְּתַב הַב"ח דְלִשְׁטַת תּוּס' דְזָמֵן דְעֵשִׁי פּוּטֵר זָמֵן דִּי"ט א"כ פְּשִׁיבְרָה בִּיּוֹם בְּסוּפָה יִהְיֶה הַזָּמֵן דְלִילָה בְּרָכָה לְבִטְלָה בְּזָה יָפָה דִּיבֵר וְלֹא פְּדַתְמָה הָא"ר עָלֵיו וְכַתְב וְהוּא תְּמוּהָ דָא"כ לְעוּלָם לֹא נִבְרָה זָמֵן בְּלִיל שְׁנֵי כָּל שְׁבִיבְרָה בְּלִיל רֵאשׁוֹן וְלַהַנְּ"ל אֵינּוּ דוּמָה פְּדַכְתְּבִתִּי דְהַזָּמֵן דְלִיל א' לֹא שִׁיבְרָה עָלֵיו לְדוֹן דְמִפְּחַ הַחֶג קְאָתִי פְּדַלְעִיל מִשָּׂא"כ פְּשִׁמְבְּרָה בִּיּוֹם עַל הַסּוּפָה בִּיחוד שְׁפִיר טָעֵן דְלוּ יִהְיֶה שְׁהוּא חוּל הָא לֹא גָרַע לְמַנְהִיגֵינוּ מִבְּשַׁעַת עֵשִׁי דְאֶמְרִינּוּ בִּיּוֹן דְסוּפָה מִפְּחַ חֶג קְאָתִי פְּטוּר מִזָּמֵן דְחֶג וְה"ה מַה שְׁמִבְּרָה בִּיּוֹם בִּיּוֹן דְלִשְׁמַסּוּפָה מְבָרָה הֲלֹא כְּתַב הָרָא"ש דְחֵשׁוּב פְּשַׁעַת עֵשִׁי אֶף אִם הוּא חוּל כְּמוֹ בְּנִטְיִלַת לְוִלְב וְא"כ נְמִי נִימָא דְפְּטוּר זָמֵן דְחֶג בִּיּוֹן דְסוּפָה מִפְּחַ חֶג קְאָתִי וְזָה צ"ע אִם דַּעַת הָרָאָב"ד מְשֻׁנָּה עִם דַּעַת הָרָא"ש מִפְּל וְכָל וְלִדְיָנָא אֵין לְזוּז מִפְּסֶק הָרָאָב"ד וּמ"מ ג"כ דְלֹא לְמִיַּעְבַּד כְּמִסְקִנַת הַב"ח שְׁלֹא לְבָרָה בְּהִיּוֹם אֲלֵא לְתִלוּתוֹ בְּלִילָה עַל הַכּוּס דְזָה וְדָאִי אֵינּוּ דָאָם יוֹם הָא' קִידֵשׁ הָא יֵשֵׁב בְּסוּפָה בְּלֹא זָמֵן וְאֵינּוּ דוּמָה לְדָרְב פְּהֶנָּא דְמִיד שְׁנִכְנַס בְּמִצּוֹת סוּפָה מְבָרָה עֲלֵי אֲלֵא נִלְעַנ"ד דִּיבְרָה בִּיּוֹם זָמֵן עַל הַסּוּפָה וּיְכּוּנֵן עֲצָמוּ דְאֵינּוּ מְבָרָה כִּי אִם עַל הַסּוּפָה וְלֹא אַחַג דְנָהִי דְאֶמְרִינּוּ דְסוּפָה מִפְּחַ חֶג קְאָתִי הֵינּוּ דְלֶהֱכִי מִסְתַּמָּא קְאִי נְמִי עַל הַחֶג אֲבָל כִּי מְכּוּנֵן בְּפִירוּשׁ שְׁאֵינּוּ רוּצָה לְבָרָה בְּזָה עַל הַחֶג שׁוּב בְּלִילָה אֵינָה לְבִטְלָה וְדוּק: הַלְכוּת לְוִלְב סִימָן תְּרַמָּה עֵינֵן בְּטוּר כְּתַב וּלְקַחְתֶּם לְכֶם בִּיּוֹם הָרֵאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר וְכו' וְדָרְשׁוּ חֻכְמִים פְּרִי עֵץ הָדָר זֶה אֶתְרוּג מְשַׁמֵּע דָּאָה מְדַרְשָׁא נְפִיק וּבְאֶמֶת ה"נ מְשַׁמֵּע מִמָּה שְׁהַנְּיָחוּ הַתּוּס' בְּדָף ל"ג ד"ה וְאִימָא בְּתִימָא.

וְהִיא בְּנִדְאִי תְּמִינָה קִינִימַת כִּי מַה דְאִיתָא בְּתִשׁוּב' ח"צ ס"ס קס"א לִינִישׁב תְּמִי זֹו א"י לְהַבִּינּוּ כָּל עֵיקָר כִּי אִיף ס"ד דְאֶסָא אוֹ הֶרְדוּפְנֵי יִהְיֶה שְׁם הַעֲצָם דְעֵץ עֲבוֹת בְּלִשׁוֹן לַע"ז וְהַמְלוֹת עֵץ עֲבוֹת הָא יֵשׁ לַעֲז לְכָל מְלָה בְּפִנֵי עֲצָמוּ אֲבָל לְהַמְבַּנְאָר בְּהַרְמַב"ם שְׁאֵינּוּ מְבִיא כָּל הַדְרָשָׁה אֲלֵא כּוֹתֵב סְתָם מַה הֵם הַד' מִינֵין וּלְבִסוּף כְּתַב שְׁכָּל זֶה מְפִי הַשְּׁמוּעָה עַד מ"ר וְה"נ אִיתָא בְּפִי הַתּוּרָה לְהַרְמַב"ן וּר"ל לַעֲנ"ד שְׁכָּל זֶה הִיָּה מְקוּבַל בְּיָדָם פְּרִי עֵץ הָדָר זֶה אֶתְרוּג וְעֵנָף עֵץ עֲבוֹת זֶה הַדָּס אֲלֵא שְׁהַתְּנָאִים חִקְרוּ עַל הַרְמָז בְּהַקְרָא עַל הַקְּבֵלָה אֶמְיִתִּית וְדָרְשׁוּ כָּל אֶחָד לְדַעַתוֹ כִּי צַד הוּא מְרֻמָּז וְעַל זֶה נוֹשָׂא וְנוֹתֵן הַסּוּגָ' וְאִימָא הֶרְדוּפְנֵי וְאִימָא פְּלִפְלִין לֹא לְהַכְשִׁיר מִינֵין אֵלוּ שְׁבִנְדָאִי הַקְּבֵלָה פּוֹסְלֵן אֲלֵא כְּלוּמַר דְמֵן הַדְרָשׁ מְכָל מְקוּם אֵינּוּ מְוַכְרַח וּמְשַׁנֵּי דְשְׁפִיר אֶף מוּכַח מֵן הַקְרָא דְמִינֵין אֵלוּ לֹא ס"ד וּמְטַעֲמִיָּהוּ וְא"כ לְגַבִּי אֶסָא מְצָרָאִי שְׁפִיר הָוִי ס"ד דְמִפְּנֵי הַשֵּׁם לְנוּי וְנִפְסַל עַל פִּי הַקְּבֵלָה עַכ"פ וּמְשַׁנֵּי דְבְּפִי רַבְתָּה הַתּוּרָה עֵץ עֲבוֹת מ"מ דְהוּרָה הַתּוּרָה דְהָכָא לֹא יִזְיַק הַשֵּׁם לְנוּי וְהִיא בְּכָלֵל הַדָּס וּק"ל: סְעִיף ב כְּתַב הַמ"א אִם הַשְּׁדָרָה בְּעֲצָמָה נִשְׁבְּרָה וְתִלוּ' לְמִטָּה נ"ל דְכָשֵׁר וּל"נ דְנִדְאִי פְּסוּל דְהָא זֶה גָרַע מִמָּה דְפִי הָרָאָב"ד בְּנִקְטָם רֵאשׁוּ דְמִתְנֵי דְהֵינּוּ שְׁנִקְטָם מְהַעֲלִין שְׁבִרָאשׁוּ עַד שְׁחִסֵּר מְעַט מֵן הַשְּׁדָרָה וְהָרָא"ש לֹא פְּלִיג עָלֵיו אֲלֵא שְׁבַעֲלִין בְּלֹא שְׁדָרָה נְמִי יֵשׁ פְּיִסוּל בְּנִקְטָם אֲבָל נִשְׁבְּרָה הַשְּׁדָרָה וְדָאִי בְּכָלֵל נִקְטָם רֵאשׁוּ הוּא וְגָרַע מִינֵיהּ דְאֵטוּ כִּי נִשְׁבְּרָה הַשְּׁדָרָה לֹא נִקְטָם עִמּוֹ רֹב הַעֲלִין לְפִי וּמכ"ש לְפִי הָרָאָב"ד וּמ"ש שְׁכָּן מְשַׁמֵּע מְרִי"ו ע"ש וְהוּא דָּף נ"ה ע"ב כִּי אֶפְּלִי רְמָז מְשַׁמְעוֹת אֵין בּוֹ וְמַה שְׁמַדְמָה לְשְׁדָרָה דְטְרִיפּוֹת מְלַבַּד דְשֵׁם הַחוּט קִינִים אֶף גַּם מִי הַגִּיד לוֹ דְמִיּוֹן זֶה: סְעִיף וְהַג"ה אֲבָל לִיכָא אַחַר מְבָרְכִין עָלֵיו הַמ"א כְּתַב עַל שְׁעִיָּה מְהָא וְרַמ"א שְׁלֹא עֵינּוּ כָּל

הצורך וענין בט"ז ריש סי' תרמ"ו תראה פי עיינו שפיר פי באמת בהמרדכי מבוארים הדברים על לולב וק"ל: סימן תרמו סעיף ב' הג"ה ומיום הראשון ואילך פשר כתב המ"א משום דבידו לתקן.

ע"כ ט"ס הוא והרש"ם צ"ל על מלת פשר שבש"ע בעבר ולקטן דמשמע אפילו אשאר בי"ט שהוא נראה ונדחה דמ"מ פשר על זה כתב משום דבידו לתקן פדאיתא בב"י ע"ש: סימן תרמז סעי' א' ערבי נחל וכו' ורוב מין זה וכו' זה לשון הרמב"ם והוציא הרא"ש מיני' שמסכים לפירושו לשון הברייתא דת"ר ערבי נחל הגדילים על הנחל ר"ל מין שרובו גדל על הנחל: וממילא בלא שום רבוי איפא במשמעותיה אפילו של בעל והרים ודלא כפי' רש"י ז"ל ואיתא בב"י שהרא"ם הקשה שמנ"ל הא דילמ' הרמב"ם נמי סמך על הרבוי דערבי ולק"מ שהרי הרא"ש כתב נמי וגם רש"י פירש ערבי נחל הגדילים על הנחל אבל בדיעבד פשרים של בעל והרים דמרבך להן על הנחל מ"מ לא ראיתי לרבתי' שהיו מצווין להביא ערבך הגדל על הנחל ר"ל גם מרש"י פלומר אפילו נימא דלא פתוס' אלא אף דנדרש מערבי שתיים נדרש נמי לרבית הגדל בבעל והרים וכדעת הר"ן דלקמן.

מ"מ הא נשמע מרש"י דמה דנדרש מן הרבוי דערבי אינו אלא להכשיר דייעבד ומפל מקום מרביתו שהזהירו בזה אפילו לכתחילה להכי פירוש דלתנאי הקודמים לא דרשו כלל ערבי לרבית דבעל והרים אלא דמן המשמעו' נפיק דערבי נחל לא משמע להו אלא המין שרובו גדל על נחל ואף למעוטי צפצפה ומזה כתב שהכי משמע מהרמב"ם מדלא כתב המצוה לכתחילה מהגדל על הנחל א"ו שמסכים לפירושו ואין לההשות על הרא"ש מה פעל בפירושו ליישב מה דפסקי' ערבי שתיים דלא ליהוי שתי דרשות נדרש מרבוי א' המין והמספר הא אפתי ע"כ נדרש מיני' המין דהיינו חילפא גילי אף דאית ליה שם לנוי ערבי נחל אמר רחמנא מ"מ והר"ן באמת כ' מש"ה ומשמע לי דמדאבני דבתרא הוא מכשיר חילפא גילי אין לחוש הרבה למה שחוששין בעל תוס' ז"ל בשל בעל והרים דאלמא ס"ל דרבוי דערבי לרבוי מיני' מוקמי' לי' ולא לרבוי תרי ערבות לבד עכ"ל.

אבל הרא"ש ז"ל סובר דחילפא גילי לאו מרבוי דערבי נפיק אלא ממלת נחל נדרש דלא קפדה התורה על השם לנוי אף כל שהוא ממין הגדל רובו על נחל כמו שנדרש שם ע"א אסא מצראי דכשר אף דאית לי' שם לנוי מפני דעז עבות אמר רחמנא מ"מ ומה רבוי איפא התם אלא דנדרש שלא הקפידה התורה על השם לנוי כל שהוא עבות מ"מ ה"ה הקא נדרש מנחל אמר רחמנא מ"מ.

ולא נדרש מיני' מרבוי דערבי שאינו נדרש אלא למספר שתיים וק"ל. סימן תרמח סעי' ז' הג"ה וכל זה דוקא בגיטלה אבל אם לא הי' לו דד מעולם פשר.

אין להקשות הא בי"ד סי' נ' תפסינן עיקר פהרשב"א דכל אבר שנאמר ניטל טריפה ה"ה נברא חסר די"ל דנדאי אף הרשב"א מודה דמן הסתם אין בכלל חסר בידי שמים בכלל לשון ניטל אלא דלענין טריפות הוכיח מנטילת הכבד פדאיתא בב"י סי' מ"א דכיון דכל עצמינו לא אסרינו אלא מפני המרה ואם נבראת בלא כבד טריפה שגם היא חסרה המרה היא והיינו דלענין טריפה מסתבר דהחיות תולה בזה כמו זה ותדע הרי מסיים הרשב"א ולא מנוגטולה וחסירה אלא שלא ליתן פ"פ לבעלי דין לומר דדוקא חסרה מתולדתה וניטל פשיטה וכן להיפוך כלו' דאילו נאמר ניטל לחוד ה"א דוקא ניטל ולא חסר הרי

דמוּדָה דְּמִסְתַּמָּא אִין חֶסֶר בְּכֻלָּל נִיטְל רַק בְּטְרִיפּוֹת מְהוֹכָחָה כְּנִ"ל מִשָּׂא"כ הֵכָא אֲדַרְבֵּה מִסְתַּבִּיר נְמִי שְׂאִינוּ בְּכֻלָּל כְּדָכְתַּב הָא"ח שְׁבַב"י שְׂמַפְיָנָן שְׂיִישׁ אֲתֵרוּגִים שְׂלֵא הִי לְהֵן פִּטְמָא מִתְחִילַת בְּרִייתָן וְק"ל וְלָמָּה דְּאִיתָא בְּסִפְר פְּפוֹת תְּמָרִים דִּישׁ לְדִיִּיק נְמִי הֵכִי מִמְלַת פִּטְמָתוֹ בְּנִי"ו דְּמִוֵּרָה שְׁהִי לֹו וְנִיטְלָה מְעִיקְרָא לְק"מ: סְעִיף ו' י"א כּו' אֲבָל בְּמִיעוּטוֹ וְכו' כְּשֵׁר הֵנָּה בְּגִמְרָא אִיתָא אֲלָא אִי אִיתְמַר אֲסִיפָא אִיתְמַר ל"ש אֲלָא בְּמִקּוּם אֲחָד אֲבָל בְּשָׁנִים וְג' מְקוּמוֹת הוּ"ל כְּמִגְנוּמָר וּפְסוּל הַכ"מ הַנִּיחַ בְּצ"ע לָמָּה לִי דְקִתְנִי ב' ג' הִשְׁתָּא בְּב' פְּסוּל בְּג' מִיבְעֵי וְהֵנָּה תוּס' דָּף ב' ע"ב ד"ה עַד מ' ונ' פְּתָבוּ דְהִיכִי דְבְעִי לְאַשְׁמַעִינָן הִתִּירָא וְאַפִּי טוּבָא נְקִיט בְּלִשׁוֹנוֹ כְּלִשׁוֹן זֶה וְעִינָן מ"ל אָף פָּה לְפ"ר אִין דְּבָרִים אֱלוּ מִעֲלִים אַרוּכָה דְזֶה שְׂיִיךְ בְּהוֹרָאֵת הִיתֵר וְלֹא בְּאִיסוּר דְּהָא טוּבָא יוֹתֵר נְשַׁמַּע מְכ"ש דְּב' דְּפְסוּל לְכֵן אֲפִשֵׁר דְּמִזָּה רֵאִי לְדַעַת י"א אֱלוּ שְׁהַמְצִיאֵו קוּלָּא זֹו מְסַבְּרָתֵם דְּבַב' וְג' נְמִי אִינוּ פְּסוּל אֲלָא כְּשִׁמְחִזִּיקוּ רֹבֵב שְׁטַח הָאֲתֵרוּג וּמִשׁוּם דְּלֹא מְסַתְּבִיר כְּלָל דְּבַב' אוֹ ג' טִיפִין קִטְנִים הָעוֹמְדִים סְמוּכִים יֵשׁ לֹו הִידוּר הָאֲתֵרוּג וּלְפִי זֶה מְבִנְאָר דְּזֶה הִי כְּפֻנַת רַב מַה שְּׂאֵמַר דְּב' וְג' מְקוּמוֹת דְּפְסוּל הִינְנוּ דְּנוּקָא כְּשִׁמְחִזִּיקִים רֹבֵב הָאֲתֵרוּג וְא"כ אִילוּ לֹא אָמַר אֲלָא ב' וְאַנְחֵנוּ בְּק"ו הִינְנוּ לֹוּמְדִים דְּג' נְמִי פְּסוּל נְהִי דְּמְסַבְּרָתֵנוּ הִינְנוּ יוֹדְעִים כְּפֻנַתוֹ דְּב' וְג' ר"ל כְּשִׁעוּמְדִים בְּשִׁטַּח הָרֹבֵב אֲבָל כְּשִׁהוּא ד' אֲפִשֵׁר הִינְנוּ שׁוֹפְטִים דְּאַפִּי בְּשִׁעוּמְדִים בְּשִׁטַּח הַמִּיעוּט נְמִי פְּסוּל לְהִכִי נְקִיט בְּלִשׁוֹנוֹ ב' וְג' לִישְׁנָא דְּמִשְׁתַּמַּע אִפִּי טוּבָא לְהוֹרוֹת דְּדִין אֲחָד לְטוּבָא עִם ב' וְג' וְכִמוֹ דְּב' וְג' וְדִאי הַמְכַוֵּן כְּשִׁמְחִזִּיק הָרֹבֵב דֹּא"ל לֹא מְסַתְּבִיר כְּלָל לְמַפְסֵל ה"ה טוּבָא נְמִי דְּנוּקָא כְּשִׁמְחִזִּיקִים הָרֹבֵב אֲבָל בְּמוּעֵט כְּשֵׁר וְצ"ע כִּי בְּאַמַּת אִילוּ לֹא נְבִאָר בְּזֶה יֵשׁוּב הַצ"ע דְּכ"מ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּגוּף הַדִּין דִּיּוֹתֵר מְג' בְּמִיעוּט הָאֲתֵרוּג מַה דִּינוּ לְדַעַת זֹו וְדוּק: סְעִיף יג וְלָכֵן יֵשׁ לְהַכְשִׁיר וְכו' ז"ל א"ח שְׁבַב"י י"מ חֲזוּזִית שְׁנַתְקִשֵׁר הָאֲתֵרוּג מִחֲמַת לְקִיָּה וְכָתוּב עוֹד שֵׁם לְפִרְש"י חֲזוּזִית אֲבַעְבּוּעוֹת דְּקוֹת אִין זֶה מְעִין גָּרַב שְׂיִישׁ בְּאַתְרוּגִים שְׁלָנוּ עַכ"ל.

סְעִיף יד אִם וְכו' חוֹזֵר לְמַרְאָה אֲתֵרוּג כְּשֵׁר לְאַחַר שְׁנַקְלָף וְלֹא חֶסֶר כְּלוּם מִשְׁמַע הָא בְּשִׁאָר יָמִים דְּחֶסֶר כְּשֵׁר וְחֲזוּזִית וּמְגוּמָר פְּסוּל בְּזֶה אָף דְּאַחַר שְׁנַקְלָף חֶסֶר מ"מ כְּשֵׁר וְצ"ע דְּזֶה לִשׁוֹן הַג"א בְּהִלְכָּה כ"ד וְכָתַב רֵאבֶז"ה דְּאֲתֵרוּג כְּמוֹשׁ וּמְגוּמָר שְׁהוּא פְּסוּל אִם חֲתוּף מַה שְׁהִי יָבֵשׁ כְּמוֹשׁ וּמְגוּמָר וְשִׁייר הַשְּׂאָר שְׁלָם שְׁפְסוּל לְבָרַךְ עָלָיו כִּינּוּן שְׂבָא מִכַּח הַפְּסוּל וּמְאוּס וְאֵע"ג דָּאִם מִיעוּט עָבְיוּ וְבָא מִכַּח הַפְּסוּל כְּשֵׁר הֵתֵם מִשׁוּם דְּאִינְהָ נִיכָר הַמִּיעוּט דִּישׁ שְׁגָדַל בּוֹ הִרְבֵּה וְיֵשׁ מְעוּט וְעִינָן רִישׁ הַסִּימָן רַמ"א מַה שְּׁכָתַב בַּהַג"ה ז' עַכ"ל וְלְדַעַתִּי הוּא סְתוּר מִכַּח סְעִי זֶה וְהוּא דַעַת כָּל הַפּוֹסְקִים וּבְסִי תִרְמ"ט סְעִי ה' בַּהַג"ה מְעַתִּיק הַג"ה הַזֹּו לְהִלְכָּה וְצ"ע: סְעִיף כֹּא הִירוּק וְכו' הֵנָּה הַב"ח פּוֹסֵל הִירוּק מִטַּעַם הִדָּר וְאִינוּ מְכַשִּׁיר אֲלָא אַחַר שְׁחִזוּר לְמַרְאָה אֲתֵרוּג וְהַט"ז חוֹלֵק וְכָתַב נִרְאָה פִּי אִפִּי בְּעוֹדוֹ יְרוּק כְּשֵׁר וְכו' וְכֵן מִשְׁמַע לִשׁוֹן הַתּוֹס' דְּז"ל וְאֹתֵם הָאֲתֵרוּגִים הַבָּאִים לְפָנֵינוּ יְרוּקִים כְּכַרְתִּי כְּשֵׁרִים אִפִּי לִר"י כְּשִׁחֲזוּרִים לְמַרְאָה אֲתֵרוּג אִפִּי בְּתִלוּשׁ לְאַחַר שְׁשִׁהוּ בְּכִלִי זְמַן מְרוּבָּה דְּנִדְאִי נְגַמֵר פְּרִים עַכ"ל וְאִי ס"ד דְּאִין כְּשֵׁר אֲלָא אַחַר שְׁחִזוּר לְמַרְאָה כְּשֵׁר מְאִי רְבוּתָא דְּזְמַן מְרוּבָּה כִּינּוּן דְּהִדָּר הִדָּר וְא"י מִשְׁמַעוֹת זֶה מִהִיכִי דְּנִדְאִי יֵשׁ לְכַרְשֵׁם שְׂאִינוּ כְּשֵׁר אֲלָא לְאַחַר שְׁחִזוּר וְקַמ"ל אַעפ"י שְׁהוּבָאוּ לְפָנֵינוּ בְּעוֹדוֹ יְרוּק וְה"א דְּמַה בְּכָף שְׁחִזוּר לְמַרְאָה אֲתֵרוּג מ"מ לֹא נְגַמֵר פְּרִיו עַל הָאֵילָן קַמ"ל חֲדוּשׁ גְּדוּל דְּחֲזוּרְתוֹ בְּתִלוּשׁ וְאַפִּי לְזְמַן מְרוּבָּה נְמִי מְגַלָּה עַל גְּמַר בִּישׁוּלוֹ עַל הָאֵילָן וּבְנִדְאִי מְסַתְּבִיר דְּלֹא מְכַשְּׁרוּ אֲלָא אַחַר הַחֲזוּרָה

דאָילו בַּעֲדוֹ יְרוּק מִי הַנְּבִיא הַיּוֹדֵעַ שְׂיִחְזוֹר לְמַרְאֵה אֶתְרוֹ וְהַלְבוּשׁ שֶׁכָּתַב אִם יוֹדֵעַ צ"ע
יְדִיעָה זֹו בְּמָה וְלֵהֲכִי בְּאַמַּת אֶסֶר הַמְּהַרִּי"ל לְקַנּוּתָם בַּעֲדוֹם יְרוּקִים מִפֶּל וְכָל אֲלָא שְׂאֵם
הוֹרִיק בְּמַקְצָת מְעִידִין הַט"ז וּמ"א בְּשִׁמוֹ דְּכָשֶׁר וְאֶפְשֶׁר שְׁדוֹן מִסְבַּרְת עֲצָמוֹ דְּזֵה נְמִי מוֹרָה
עַל גָּמֵר פְּרִיּוֹ וּמִדְּהֶתְחִיל לְהוֹרִיק כְּשִׁישָׁהָא יוֹתֵר יִחְזוֹר בְּכּוֹלוֹ וְכֵדָאִי הוּא לְסִמּוּךְ עָלָיו
אַבְל פֶּשֶׁט דְּבָרֵי תוֹס' וְדָאִי מְשֻׁמְעִים שְׂאִינוּ פֶּשֶׁר אֲלָא אַחַר הַחֲזוּרָה וּא"כ אִין מִתּוֹס' נְמִי
שׁוּם רֵאִי דְלָא כּב"ח אֲלָא דִּי"ל דְּבַעֲדוֹ יְרוּק אַף מְטַעֵם הָדָר פֶּסוּל אַבְל בְּאַמַּת זֵה וְדָאִי
אִינוּ שְׁהָרִי שְׁם דָּף ל"א ע"ב אֵיתָא אֶתְרוּג הִיָּשֵׁן פֶּסוּל וּר"י מְכַשִּׁיר שְׁמִיזָה אֵיתּוֹתֵב רְבָא
וּמוֹכַח דּוּר"י אַף בְּאַתְרוּג לָא בְּעֵי הָדָר וְסִתְּם בַּר פְּלֹנְגִתִּי דּוּר"י הוּא ר"מ פְּמוֹ דְּסִתְּם בַּר
פְּלֹנְגִתִּי דּוּר"מ הִיָּנוּ ר"י כְּדָאִיתָא בְּהֵרָא"ש נְדָרִים דָּף י"ג ד"ה מֵאֵן דְּמִסְתַּמָּא בַּר פְּלֹנְגִתִּי
דּוּר"י בְּמִתְנִי הוּא ר"מ הָרִי מוֹכַח דּוּר"מ בְּעֵי הָדָר וּמ"מ מְכַשִּׁיר יְרוּק הָרִי לְהֵדְיָא דּוּר"מ
ס"ל דְּיְרוּק הָרִי שְׁפִיר הָדָר וּע"כ לָא פְּלִיג ר"י אֲלָא מְשׁוּם דְּלָא נְגַמֵּר פְּרִיּוֹ אַבְל אִם הוּא
הָדָר אוֹ לָא הָא לָא פְּלִיג שׁוּם אָדָם עַל ר"מ וּפְשִׁיטָא דְּהָדָר הוּא אַבְל לִפ"ז תְּמוּהָ לִי דְּבָרֵי
הֵרָאב"ד שְׁבַהֲר"ן בְּסוּגִי דְּחֲזוּזִית ד"ה אַבְל פֶּתַב וְכַתֵּב הֵרָאב"ד ז"ל דְּמִנְפֹּרְךָ דְּפֶסוּל דְּנוֹקָא
שְׁהוּא מְנֹמֵר בְּגוֹנוֹנִים הַפֶּסוּלִין בְּאַתְרוּג הַלְבָּן וְכוּשִׁי וְיְרוּק פְּכַרְתִּי אַבְל הַמְּנֹמֵר בְּגוֹנוֹנִים
שְׂאִילוֹ הִי הָאֶתְרוּג כְּלוּל בְּגוּוֹן אֶחָד מֵהֶם כְּשֶׁר כְּשֶׁהוּא מְנֹמֵר ג"כ מֵהֶם כְּשֶׁר עכ"ל נִשְׁמַע
מִיָּנִי דְּיְרוּק כְּלוּל פֶּסוּל מְשׁוּם הָדָר עַד דְּלֵהֲכִי הַגְּמוּר נְמִי פֶּסוּל דְּוִמְיָא דְּחֲזוּזִית וּמְנֹמֵר
דְּפֶסְלִי מְשׁוּם הָדָר וְהוּא תִּימָא לַעֲנ"ד כַּנ"ל דְּמוֹכַח דְּיְרוּק הוּא הָדָר וְאִי נִימָא דְּיְרוּק כְּלוּל
פֶּסוּל מְשׁוּם דְּלָא נְגַמֵּר פְּרִיּוֹ זֵה יוֹתֵר תִּימָא וְכִי מְשׁוּם נִימּוּר בִּיְרַקוֹת פְּכַרְתִּי ב' אוֹ ג'
טִיפִין וְהָאֶתְרוּג כְּלוּל מַרְאֵה שְׂאָר אֶתְרוּג יְהֵא חֲשֵׁשׁ דְּלָא נְגַמֵּר פְּרִיּוֹ וּצ"ע: סִימֵן תְּרַמַּט
סַעִי א' וּמִיְהוּ לָא יִבְרַךְ עָלָיו עֵינֵן בְּזֵה סִי תַנ"ד סַעִי הַנ"ל חוּץ מִיּוֹם הָרֵאשׁוֹן בְּסַפֵּר
כְּפוֹת תְּמָרִים הַקְּשָׁה כִּיּוֹן דְּקִנְיָה לִי בְּיָאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת לְמָה לָא אִפִּי בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן וּמִבִּיא
שְׁם נְמִי בְּשֵׁם תְּשׁוּ רַשְׁד"ם דְּמִיָּרִי בְּלִיפָא יָאוּשׁ וּמָה שֶׁכָּתַב וְגַם זֵה קִשָּׁה בְּעֵינֵי אִמָּאִי
כְּשֶׁר לְאַחַר בְּיוֹם ב' הָא לִיפָא יָאוּשׁ אֲלָא שִׁנּוּי רְשׁוּת: כְּבָר תִּיָּרֵץ הַמ"א דְּסוּבֵר מְצֻנָה
הַבָּא בְּעֵבְרִיָה לָא שְׁיָיָךְ לִגְבֵי אַחֲרִים אַף ק"ק הָא סִתְּם גְּנִיבָה הוּא יָאוּשׁ בְּעֵלִים וְאוּלֵי
סוּבֵר פְּסַבְּרַת הַב"ח שְׁבַב"ש סִי כ"ח ע"ש דְּלָא אֶמְרִינֵן סִתְּם גְּנִיבָה הוּא יָאוּשׁ בְּעֵלִים
לְקוּלָא וּמָה שְׁמִסְיִים הַמ"א דְּמִשְׁמַע בְּגִמְרָא דְּאַף לִגְבֵי אַחַר שְׁיָיָךְ טַעֵם דְּמְצוּהָ הַבָּא
בְּעֵבְרִיָה לִפְנֵי יָאוּשׁ מְדַקְאֵמֵר דְּלִיָּהוּ יָאוּשׁ וְשִׁנּוּי רְשׁוּת מְשֻׁמְעוֹת זֵה א"י דְּהָא אָמֵר הָכִי
מְשׁוּם יוֹם הָרֵאשׁוֹן דְּבַעֲיָנֵן לְכֶם: בַּהֲג"ה וּמְטַעֵם זֵה יֵשׁ לִיזְהַר שְׁלָא יִקְצִץ.

כְּתַב וּבְאַתְרוּג בֵּא"י אִם קִצְצוּ עֲצָמוֹ הָרִי לִי נִתְמַרְח בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְהו"ל טָבֵל עֵינֵן בְּזֵה מָה
שֶׁכָּתַבְתִּי בְּזֵה בְּרוּשֵׁם הַמ"א סַסְק"ב: סַעִיָּף ב' אוֹ מְלוּלְבוֹ שֶׁל עֲצָמוֹ וְכו' זֵה מִתְּשׁוּבַת
הַרְשָׁפ"א סִי תִשְׁמ"ז דְּשָׂאֵל הַשׁוּאֵל דְּשָׂמָא יוֹצֵא בּוֹ דְּהָא אִי בְּעֵי מִיתְּשַׁל עֲלֵי וְהַשִּׁיב דְּלָא
דֵּא"כ אַף בְּאַתְרוּג שֶׁל תְּרוּמָה טְמֵאָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל יוֹצֵא בָּהּ דְּהָא אִי בְּעֵי מִיתְּשַׁל עֲלָהּ וְאַנּוּ
סִתְּמָא תְּנֹן שֶׁל ת"ט פֶּסוּל וּצ"ע מָה מְדַמָּה נְדָר לְתְרוּמָה נְדָר מְצֻנָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלָהּ וְתְרוּמָה
מָה מְצֻנָה אִיפָא כְּדָאִיתָא בְּנְדָרִים דָּף נ"ט לַעֲנִין דְּבָר שִׁיל"מ וְאוּלֵי סוּבֵר תְּרוּמָה טְמֵאָה
נְמִי מְצֻנָה לְאַתְשׁוּלֵי עֲלָהּ וּצ"ע וְעִיקָר דִּין הַג"ה זֹו כְּבָר הִיא בְּפִתּוּבִים בִּש"ע י"ד סוּף סִי
רַכ"א אַבְל לָא הֶעֱתִיק כִּי אִם הַבְּבָא רֵאשׁוּנָה דְּהַמְּוֹדֵר מִחֲבִירוֹ וּע"ש נְמִי בְּסַפְרֵי ק"ד:
סַעִיָּף ה' וְהַפֶּסוּל שֶׁהוּא מְשׁוּם ע"ז אוֹ מְפָנִי שְׂאוֹתוֹ אֶתְרוּג אֶסוּר בְּאַכִּילָה כְּתַב הַמ"א
מְשֻׁמְט וְכו' וּבַהֲג"ה כְּתַב וּמָה שֶׁפֶּסוּל כָּל ז' הִיָּנוּ שְׂרָאוּ חַז"ל לְאַסְרוֹ כִּיּוֹן שֶׁהַפֶּסוּל בְּגוּף

האֲתָרוּג וְנִפְּה עֲשֵׂה שְׁהִיגִיה דְּבָרִים אֱלוֹ דְּאֵטוּ חָסֵר אֵין פִּיִּסוּלוּ בְּגוּפוֹ וּמ"ש לְתַרְץ תְּמִיהַת תּוֹס' בְּדִיּוּק לְשׁוֹן אוֹתוֹ אֲתָרוּג פְּלוּמֵר דְּדוֹקָא גְבִי אֲתָרוּג פִּינּוֹן שְׂרָאוּי לְאֲכִילָה דְּרָשִׁינוּ לְכֶם שְׁלֶכֶם תְּהֵא לְאֲכָלוּ מִשָּׂא"כ גְּבִי לוּלֵב דְּאֵינוּ רָאוּי לְאֲכִילָה לֹא שְׂיִיף לְמַדְרֵשׁ פֶּן וְכִינוּן שְׁהוּא שְׁלוֹ אַע"פ שְׂאָסוּר בְּהִנָּאָה לְכֶם קָרִינוּן בִּי דְּבָרִים אֱלוֹ וְכִינוּן שְׁהוּא שְׁלוֹ זֶה הוּא סְבַרְת הָרִיטְב"א שְׁבַה' שְׁטוֹת בֵּין בְּהִיתָר אֲכִילָה וּבֵין בְּדִין מְמוֹן ע"ש בְּפִירוּשׁוֹ לְהַמְתַּנִּי וּבְהַסּוּגִי מֵה שְׂמֹנְכָרַח לִידְחָק לְפִי זֶה אֲבָל לְהַפְרִיד דְּבַמִּידֵי דְּעוֹמֵד לְאֲכִילָה שְׂיִיף לְמַדְרֵשׁ מִלְכָּם לְהִיּוֹת רָאוּי לְאֲכִילָה אַף שְׁהוּא שְׁלוֹ וּבְמִידֵי דְּלֹא שְׂיִיף אֲכִילָה וְשְׂיִיף בּוֹ הִנָּאָה לֹא יְהֵא שְׂיִיף שְׂיִיָּהּ מוֹתָר בְּהִנָּאָה מִפְּנֵי שְׁהוּא שְׁלוֹ זֶה דְּבָר זָר לְעַנ"ד וְדַע שְׂדַעַת הָרַמְבַּ"ם שְׂפּוֹסֵל שֶׁל טָבֵל כָּל ז' דְּמִשְׁמַע שְׁהוּא מִפְּנֵי שְׁהוּא אֲתָרוּג שְׂאָסוּר בְּאֲכִילָה בְּאַמַּת צ"ע רַב וְעִינָן בְּסִפְר פְּפוֹת תְּמָרִים כְּתַב שְׁנִרְאָה לוֹ מִפִּירוּשׁוֹ לְהַמְשַׁנְיּוֹת דַּס"ל דְּטַעַם הִיתָר אֲכִילָה אוֹ דִּין מְמוֹן לֹא נִפְקָא מִלְכָּם דְּהוּי דוֹקָא בִּי"ט א' אֱלֹא נִפְיָק מִדְּכַתִּיב פְּרִי וּפְרִי שְׁהוּא אֲסוּר בְּאֲכִילָה אוֹ שְׂאִין בּוֹ דִּין מְמוֹן לֹא פְּרִי מְקָרִי וְכִינוּן דְּנִפְיָק דִּין זֶה מִתִּיבַת פְּרִי לְכַף פְּסוּל אֲתָרוּג שֶׁל טָבֵל שְׂאָסוּר בְּאֲכִילָה כָּל הַיָּמִים וּמֵה שְׂפַתְב דְּאַף לְמ"ד דִּין מְמוֹן נְמִי סוֹבֵר דְּנִפְקָא מִפְּרִי זֶה וְדֹאֵי אֵינוּ שְׁהָרִי מְבוֹאָר בְּגִמְרָא עַל אֲתָרוּג שֶׁל מ"ש אֲתָרוּג נְמִי כְּתִיב לְכֶם מִשְׁלֶכֶם אֱלֹא דִי"ל דְּבִאֲתָרוּג שֶׁל טָבֵל אֵילוּ נִימָא דְּלֶהֱכִי כ"ע מוֹדוֹ בִּי דְּפְסוּל שְׂמִפְנֵי שְׂאִין לוֹ הִיתָר אֲכִילָה לֹא לְכֶם מְקָרִי קִשְׂה קוֹשְׁנִי תּוֹס' ד"ה אֲתִי דֹא"כ בְּמַצָּה ל"ל הַלִּימוּד וְתִרְץ הַתּוֹס' דְּמִטַּעַם שְׁוֹתְפִין לֹא מִשְׁמַע לִי הִכִּי לִישְׁנָא דְּסוֹגְגִי ע"ב דְּמֵאֵי הָא לֹא חֲזִי לִיָּה וְעִינָן בְּהַר"ן סְבַרְת הָרַמְבַּ"ן לְגַבִּי טָבֵל מִטַּעַם שְׁוֹתְפוֹת וְגַם עַל עֲרֵלָה וְתַרוּמָה טְמֵאָה לֹא מִסְתַּבֵּיר לִי לְמַדְרֵשׁ פְּדַפְנִי רִש"י דְּלֶהֱכִי הִיתָר אֲכִילָה כ"ע ל"פ מְשׁוּם דְּדַרְשִׁינוּ לְכֶם לְכָל דְּרַכִּי הִנָּאָתוֹן פְּדֵהֲקִשׁוּ תּוֹס' מִת"ט וְלֹא נִסְתַּפִּיק בְּסְבַרְת תִּירוּצָם וְסְבַרְת פְּתוּתִי מִיְכַתַּת שְׁעוֹרֵיָהּ נְמִי לֹא סְבִיר לִי פְּדֵאִיתָא בְּהָרָא"ש מְשׁוּם דְּלֹא נִיְכַתַּב שְׁעוֹרֵי בַתּוֹרָה וּמִמְצִיא לְהִכִּי טַעְמוֹ דְּלֶהֱכִי כ"ע מוֹדִים דְּהִיתָר אֲכִילָה בְּעִינָן מְשׁוּם דְּלוּלָא פֶּן לֹא נִקְרָא פְּרִי וְהִינוּ נְמִי טַעְמָא דְּטָבֵל וְלֶהֱכִי פְּסוּל כָּל ז אַף א"כ וְדֹאֵי דְּחוּק לִישְׁנָא דְּגִמְרָא דְּתִירְצָה עַל הַקּוֹשְׁנִי דְּמֵאֵי הָא לֹא חֲזִי לִיָּה מְגוֹ דֹאֵי בְּעִי מִפְּקִיר לְנִכְסֵי וְת"ל פִּינוּן דְּחֻזָּא לְעַנְגִי וּפְשִׁיטָא דְּפִירֵי מְקָרִי וְאֵין צוֹרֵף הִכָּא לְהַמְגוֹ הַגַּם שְׁהַתּוֹס' פְּתַבּוּ נְמִי הִכִּי בַד"ה דֹאֵי אַף לְשִׁיטְתָם זֶה בְּאַמַּת תְּמוּהָ לִי כִי לְשִׁטְתָם ע"א בַד"ה אֲתִי שְׁהַעֲלוּ שְׁעִיקָר טַעַם דְּטָבֵל הִינוּ מְשׁוּם דְּהוּי דְּשׁוֹתְפִין וּמוֹכַח בְּדְכַתְב הַכְּפוֹת תְּמָרִים דְּהִיתָר אֲכִילָה מְקָרִי מִפְּנֵי שְׂיִשׁ לוֹ תִקְנָה כְּשִׁפְרִישׁ עֲלִי דַאל"ה לֹא מְשַׁנֵּי מִיָּדִי גְבִי מַצָּה וְהֵאָמַת דְּלַפ"ז הַלְשׁוֹן דְּמֵאֵי הָא לֹא חֲזִי לִי פְּלוּל וְיֵשׁ בּוֹ חֵלֶק הַלְוִי וְלֹא מְקָרִי לְכֶם וַא"כ פְּשִׁיטָא דְּמוֹכְרַח לְשִׁנּוּי מְגוֹ דֹאֵי בְּעִי מִפְּקִיר לְנִכְסֵי וְהוּי עֲנִי נְחֲזִי לִי פְּלוּל וְלֹא הוּי דְּשׁוֹתְפִין אֲבָל מֵה יוֹעִיל מֵה דְּחֻזִי לְעַנְיִים הָא הוּי דְּשׁוֹתְפִין וּמֵה דְּמִיָּתִי רֵאִי מְתַרוּמִי דִּישְׂרָאֵל יוֹצֵא בּוֹ הָא פְּשִׁיטָא דְּתַרוּמָה בִּידֵי יִשְׂרָאֵל טָרַם שְׁנַתְנוּ לְכַהֵן דֹאֵינוּ יוֹצֵא בּוֹ דְּהָא פְּלוּל לֹא דִידֵי' (וְאֵין לוֹמֵר מִכַּח מְגוֹ דֹאֵי בְּעִי מִיְתַשֵּׁל עֲלִי חֲשׁוֹב דִּידֵי' שְׂפָכֵר הוֹכִיחַ הָרַשְׁבָּ"א סִי תִשְׁמ"ז דְּלֹא אֲמַרִינוּן הֵהוּא מְגוֹ דַאל"כ אַף תְּרוּמָה טְמֵאָה נְמִי נִימָא דְּחֲשׁוֹב הִיתָר אֲכִילָה מִכַּח מְגוֹ דֹאֵי בְּעִי מִתְשִׁיל עֲלִי) א"ו כְּדַפְרֵשׁ"י וְיִשְׂרָאֵל נְמִי יוֹצֵא בּוֹ כְּשִׁלְקָחוּ מִן הַפֶּהָן וְצ"ע עַכ"פ הַסּוֹגְגִי מְתִישְׁבַת בְּפִשׁוּט מִשָּׂא"כ לְפִי הָרַמְבַּ"ם פְּנ"ל וְדוּק: כְּתַב הַמ"א סִסְק"כ וְטָבֵל עִינָן בְּהַר"ן וְלַעֲיִל סִק"ד מְעַתִּיק בְּשֵׁם תִשׁוּ' רַב בְּצִלְאֵל ע"ש וּבְסִפְר פְּפוֹת תְּמָרִים מְבִיא בְּשֵׁם הַרְשֵׁד"מ שְׂמַתִיר חֲדָא מְשׁוּם הָרַמְבַּ"ן שְׁבַהֲר"ן וְלִזְהָ יָפָה פְּלִיג פִּינוּן שְׁתּוֹס' וְרִש"י וְר"ן חוֹלְקִים

הו"ל יחיד נגד רבים ואין להקל אף תו הקשה אף תיר הרמב"ן שיטול אתרוג של טבל והא הטבל הוא מוקצה ואסור לטלטלו פדתנו אבל לא את הטבל: ולהכי מסיק בפרקו שם וכ"ש דאפילו להרמב"ן לא שנייה אלא דיעבד דלכתחילה ודאי אין יוצאין בו ב"ט דאסור לטלטל הטבל משום מוקצה.

ולענ"ד אין אלו אלא דברי תימא דאם מותר לצאת בו והוא אתרוג של מצנה מה מוקצה שנייה בו והרי לולב דאין תורת פלי עליו מ"מ מותר אף לנשים בטלטול מדחזי לאנשים למצונותו ועיין דף מ"ב מכ"ש דאתרוג של מצנה שאין בו משום מוקצה אף דאסור באכילה משום טבל אמנם הרשד"מ מתיר האתרוג הנקצר אף למצנה ממ"ש הרמב"ם פ"ב מה' מעשר אינו חייב להפריש מן התורה אלא הגומר פירותיו לאוכלן א"כ זכינו בדין דכיון שזה אינו גומר לאכילה אלא למצנה יכול לצאת בו וע"ז נמי חולק הכ"ת ומביא ראיה מן הנוטע ערלה למצנה ולענ"ד בזה הדין עם הרשד"מ דאין הבדל בין קוצר למפור ולא לאכול מדכתיב ואכלת לבין קוצר למצנה ולא לאכילה ונוטע למצנה שפיר דאינו מאבד שמו משום הכי ונקרא אילן מאכל מ"מ וגם הנטיעה הוא למען יעמוד ימים רבים ומה בכך שהוא נוטע למצנה והבאים אחריו יאכלו פירותיו משא"כ קוצר למצנה אף מ"מ נראה דאזיל בזה לשיטתו שכתב נמי שם וכ"ש על פי דרכינו שכתבנו דאין טבל בזמן הזה אלא מדרבנן ואתרוג דמאי יוצאין בו ולדעת ב"ה ולהכי סובר נמי דקוצר למצנה אף דודאי לא עדיף מקוצר למפור ונחייב במעשרות מדרבנן מדהו נמי לדמאי אבל בזה כבר יפה השיגו הכ"ת דאינו דומה לדמאי דמשום דרוב ע"ה מעשרין הקילו וחזי לעניים משא"כ טבל ודאי דרבנן אמנם לזרכו דטבל בזמן הזה אף דרבנן אפשר לידון בקוצר למצנה בזמן הזה דהני תרי דרבנן לא אמרינן וצ"ע: סימן תרנב סעיף ב' אסור לאכול כתב המ"א משמע דטעימה בעלמא שרי אף מדברי תוס' סנפה מ"ו ע"ב מוכח וכו' ר' חייא דאיירי ב"ט ב' לכן שפיר מקשה על תוס' אבל לדינא נראה לפי שטת רוב הפוסקים שהבאתי סימן רל"ב שסוברים דזה תלי בזה שפל היכי דהדין בהתחיל באיסור אף דאיכא שהות מפסיק אף טעימה אסור וכקושני' הגמרא הקא דף ט' ע"ב ודלא פשטת ר"ת שמחלק להמסקנא א"כ ב"ט א' אפשר דאסור נמי טעימה וכה"ג בר"ה קודם תקיעות שופר ודוק: ומיום הראשון ואילך אם יש שהות ביום לא יפסיק התוס' סנפה דף ל"ח ד"ה י"ט ב' דרבנן דחקו מדוע לא נא' בזה הואיל ואיכא שהות טובא חיישינן טפי שפא יפשע ולשטת הרשב"א שהובא לפסק הלכה סי' רל"ה סעיף ב' דבהתחיל לאכול ממש אין צריך להפסיק לתפילת ערבית אף למ"ד חובקה ל"ק קושני' תוס' דהקא על שולחנו איירי דהיינו באמצע אכילה ולכן בדאיכא שהות אין צריך להפסיק ומינה דלשיטתו אם נזכר לאחר נט"י קודם אכילה באמת צריך להפסיק כמו גבי ערבית ולשטת תוס' א"צ להפסיק ויש להחמיר פהרשב"א וק"ל: סימן תרנג הדס של מצנה אסור להריח בו אתרוג מותר להריח בו בגמ' הטעם הדס להריח קאי פי אקצי' מריחא אקצי' אתרוג דלאכילה קאי פי אקצי' מאכילה אקצי' וכתב המ"א נ"ל וכו' דהוקצה לכל שבועה.

ואין להקשות הא פתבו תוס' בשבת דף כ"ב ד"ה סנפה דמשום דאמקצאי למצנה לא הוי אסרינן בחש"מ דלא שנייה מוקצה אלא בנפל בשבת וי"ט דלק"מ אסרינן בחש"מ דלא שנייה מוקצה אלא בנפל בשבת וי"ט.

דלק"מ שפכר מבואר בתשו' הרא"ש שהבאתי בסי תרל"ח דזה לא נאמר אלא על נוי סנפה למה דס"ד דלא שנייה בם בזוי מצנה אבל עצי גוף הסנפה פינון שעומדין למיעבד בהן הסנפה שפיר שנייה מוקצה אפילו בחש"מ ואפילו בטר שנפלה דבזה הטעם דהוקצה למצונותו לפי שצריכה לחזור ולבנות סנפה מן העצים, וא"כ ההדס דצריכה כל שבועה שפיר שנייה דהוקצה למצונותו וק"ל [אף מ"מ קשה לי לדברי תשו' הנ"ל שכתב דלא שנייה מוקצה בחש"מ והא דבאתרוג מצינו מוקצה בחש"מ היינו משום דבאכילתו מבטל מצונותו ע"ש דא"כ בהדס אמאי יועיל הקצאתו מריח בחש"מ הא לא מבטל מצונותו בהריחו בי וצ"ע] אמנם הא יש להקשות למה אתרוג מותר להריח בו מה בכך דאף מאכילה אקצלי' ולא מריח מ"מ ליתסר מטעם בזוי מצנה דמטעם זה אסור להרצות מעות נגד גר חנופה כדאיתא במס' שבת כ"ב וכן הנזי סנפה שם מטעם זה, בלא טעמא דמוקצה וע"ש בתוס' וע"כ לומר דטעם דבזוי מצנה לא שנייה אלא בשעת מצונותה כמו גר חנופה בשעה שדולק וכן הנזי סנפה דכל יום וליילה הוא שמוש ושעת מצונותה משא"כ אתרוג דמיד בטר שלקחו בידו מפי אגבין נפק בי' שוב מה שמריח בו לא חשוב שעת מצונותו אלא עומד למצנה ואין בו משום בזוי מצנה דהא אפוקהו דכולהו דם ולא מצינו בדם אלא הקפידת הבזוי בשעת פסוי שהיא המצנה ולפ"ז נדאי יפה כתב הב"ח בסי' כ"א שפירה תלונת הב"י מן הטור שאינו משיג על השאילתות אלא במה שאוסר נמי פשהציצית בבגד ומנח בקנפסא דהכי נדאי משמעו שכתב אסור למיעבד צרכיהו במידי דעביד למיפק בי' ידי חובת ציצית וכזה הוא דכתב הטור שאין לקמדו מדם אבל נדאי מודה שבשעה שלבוש הבגד והציצית עושין השמוש מצנה דאסור למיעבד בהו שמוש אחר ואדרבה דברי השאילתות תמוהים לי שכתב אסור למיעבד צרכיהו במידי דעבידא למיפק בי' ידי חובת מצנה כגון חוטין הקבועים בטלית אי נמי הושענא לארוחי בי' ואתרוג דמצנה למיכלי' דילפינו מדם דמשמע מיניה דהאיסור להריח בהושענא והאיסור אכילה דאתרוג הוא מטעם בזוי מצנה וזה הא ע"כ ליתא דא"כ האתרוג בריח נמי ליתסר א"ו דשם אף מטעם מוקצה הוא דאתינו עלי' כמבואר הטעם בגמרא והיינו מטעם הנ"ל פינון דאינו בשעת המצנה וכדעת הטור ומ"ש הב"י שם דאי טעמא דהנה משום דאתקצאי למצונותיהו (וא"י במה מסופק הא בהדיא מבואר בגמרא ה"כ) חוטי ציצית נמי אתקצאי למצונותיהו וא"כ ע"כ לומר דהא דת"ר גזרין בשעבר מצונותן תמה אני אילו שנייה בציצית מוקצה מה מועיל שנפסקו נימא נמי שעומדים לחזור ולקושרן בבגד למצונותו כדאמרין בעצי סנפה שנפלו דהואיל ועומדין לחזור ולבנות הם בהקצאתן כל זמן שייכות המצנה דהיינו כל שבועה וה"ה ציצית הא תמיד לעולם זמן המצנה א"ו דלא שנייה כלל מוקצה לגבי ציצית והטעם דדוקא סנפה דבעודה עומדת חל עלי' שם שמים לאסור מן התורה להכי אף בטר שנפלה הוי הקצאתו חזקה.

: משא"כ ציצית דאף בשעת מצונותם השמוש בהם אינו אסור אלא משום בזוי אין בם איסור אלא בשעת המצנה ואין בם משום מוקצה כל עיקר ויראה לענ"ד ליישב בזה מה דתמה הכ"ת על רש"י ז"ל שכתב אסור להריח בו דגמרינו מסנפה דחל שם שמים על עצי סנפה ליאסר בהנאה כל שבועה הואיל והוקצה למצונותו וכתב דמפשט התלמוד משמע דהא דאסור להריח בו הוא מדין מוקצה שהוא מדרבנן לא מן התורה דומיא דעצי סנפה.

וי"ל דמסתביר לרש"י ז"ל דלולא דיש בו איסור תורה פעם לא הנה שנייה גבו הוקצה למצוותו כמו דלא שנייה גבי ציצית ולהכי פירש דילפינו מסופה אבל ודאי דלא אפשר למילף מסופה אלא בשעה שנוטל בידו לצאת בו דומיא דסופה דתמיד מתעסק במצוותה ולהכי לא צרכינו גבי סופה לטעם מוקצה אלא בתר שנפלה אבל הדס מיד שנפק בו אזלה החיוב דשם שמים דאית עליה מן התורה ואין עליו אלא דמוקצה דרבנו דילפינו נמי מסופה לבתר שנפלה כל שבועה ומה שמצינו דין מוקצה בנר חנוכה כבר מבואר בשבת מ"ד בתוס' ד"ה נר דשאני נר חנוכה שהקצאתו חמור משום חביבותי דגוס ודוק: סימן תרנה פתב המ"א פתב מהרש"ל בתשו' אם יום א' בשבת וכו' משמע דלצורך י"ט א' מותר לומר לגוי להביאו בשבת ודחק לדעתו ועיין בתשוב' גופה כי לא משמע זה מיניה כלל שהרי באמת בנ"ד לא היו צריכים לפגוע כלל בשבת אלא לומר לגוי שירכב כליל מוצאי שבת שהוא י"ט ב' כדי להביאו עכ"פ בי"ט ב' פדעביד הכי במוצאי י"ט א"ו דכל טעמו מפני שי"ט א' בשבת ואינו נצרך אלא לי"ט ב' דרבנו לא דחינו דרבנו משמי דרבנו אבל ודאי אם ההכרח להאמירה בשבת אפשר דאף לצורך י"ט א' הי' מחמיר לדעתו אמנם באמת א"י מאין יצא לו חומרה זו לחלק בין מצוה דאורייתא לדרבנו הא לשון הרמב"ם שבש"ע סי' ש"ז סעיף ה' סתם וכתב או מפני מצוה ולא התנה מפני מצוה דאורייתא וכן הרבינו יונה שפטור סי' תקפ"ו התיר בסתם ולא הקפיד לבאר דאם יום הראשון בשבת דלא נאי משום סבתו דמה ראית לדחוי' שהוא דרבנו משמי' האי דרבנו הם אמרו לימול והם אמרו אמירה לגוי שבות זה לענ"ד איפקא מסתברא אחרי שחזינו שלא העמידו דבריהם דשבות במקום מצוה דאורייתא שוב כל דתיקנו רבנו מצוותם דרבנו כעין דאורייתא תיקנו ולא העמידו דבריהם שבות דשבות במקומה ותו בנ"ד די"ט שני דגליות אף לדעתו דלא דחינו דרבנו משמי דרבנו יפה אמר הסופלא מוה' מרדכי ליסר אחרי דאנו לא עבדינו תרי יומא אלא משום מנהג אבותינו והם גופייהו הא לא עבדו אלא משום ספק והי' מותר להם לשלוח גוי בי"ט שני ממ"נ אם הוא י"ט הא שרי ואם הוא חול פשיטא דשרי אף אנו לא צרכינו להחמיר טפי מנייהו ושפיר דיבר פי הכי פסקינו סי' תקכ"ז סעי' כ"ב ע"פ הר"ן החולק על הרמב"ם בסברה זו ע"ש בב"י וק"ל לכן ע"כ לומר דעיקר מה שהחמיר הי' מפני הספק אם ישיגו [ונה ודאי נכון וראי' מקוש' הגמרא שבת דף קל"ו הא לא שיה ספיקא הוא מקמהל היכי מהלינו אף דשבת ניתנה לדחות מפני מילה מ"מ היינו ודאי אבל ספק פינו דהעבירה ודאי וקיום העשה ספק אינו דוחה ה"ה בדרבנו אינו דוחה הקיום ספק דרבנו העבירות ודאי דרבנו] כדכתב ועוד ע"ש ובא"ז הניח קצת בצ"ע וליתא אבל היכי שבנדאי יושג לענ"ד אין מקום להחמיר: ומעתה יראה לי דאפי' אם ההכרח לפגוע בשבת ע"י אמירה לגוי לצורך י"ט שני נמי שרי פי, אף שהרש"ל ז"ל מחליט דיש לנו רה"ר גמור מ"מ לדין מדי ספיקא דפלוגתא לא נפיק פמבואר וא"כ הוי' לנו ספק אם שרי שבות דאמירה זו משום דהוי שבות דשבות או דאסור משום שהוא שבות בדאורייתא וכבר הכריע הרמ"א בח"מ סי' כ"ה דכל היכא דאיכא סד"ר בדרבנו אזלינו בתר המקיל העתיקו נמי בספר תורת השלמים בקונטרס הספיקות ואם זה בהוראות איסור מכ"ש במקום מצוה ואם אין ההכרח לשלוח חוץ לתחום אלא תוך התחום ואין האיסור אלא משום מעביר ד"א בר"ה אפי' מפני ספק שרי דהא אם לא ישיג ולא יביא הא לא יעבור וק"ל: והנה הט"ז מביא קוש' בשם הגה"מ

על המרדכי פרק הדר שהתיר רבינו יואל שבוות דשבוות במקום מצוה: וכתב שנ"ל לחלק דמשום מצוה דרבים הוא דמתירין: ונהרי עיקר ההיתר מבואר דנפק מן ההיתר שמונתר לומר לגוי להביא מים לתינוק פמבואר סי' ש"ז וא"כ ע"כ לידחק לדעתו דמילה נמי מקרי מצוה דרבים והוא דחוק רב אבל באמת יש לתמוה איך סמוך על הגמ"נ בקושני' ולא בדק אחריו שהרי לדעתי אפילו ריש קושני' אין בה דאיהו סבר מדכתב הסמ"ג קבלתי שאסור להשחית הפאות ע"י גוי אעפ"י שאין מלקות אלא איסורא מיהו איכא דר"ל איסורא דרבנן וזה נדאי אינו אלא ר"ל איסורא דאורייתא הוא מדכתיב לא תקיפו כדאייתא ברש"י פרק אלו הלוקין דף כ' ע"ב אלא דאין לוקין עליו מדאין בו מעשה ואטו לר"י מותר מן התורה להותיר מדאין בו מעשה הא כתיב לא תותירו א"ו דאין פאן קושני' מעיקרא וק"ל: סימן תרנז במ"א סק"ו ואמרנו בגמרא דהמוסיף יוסיפו לו בעוה"ב והוא ט"ס וצ"ל בעוה"ז: (סוף הסימן) כתב אם אין בידו אלא ה' סלעים וצריך לפדות בנו ולקנות אתרוג יקנה אתרוג שזה מצוה עוברת וזו מצוה שאינה עוברת קדושין דף כ"ט.

וע"ש פי לדעתי דלרבנן החולקים שם על ר"י ודרשו מקרא דמצות פדיון דוחה מצוה דעלי' לרגל אף שהוא מצוה עוברת ילפינו משם במה מציינו דה"ה שדוחה למצות אתרוג: סימן תרנח סעיף ב' הג"ה ואסור לטלטל הלולב כתב הט"ז בס"י תקפ"ח וכו' וא"כ פאן נמי שרי לטלטל הלולב לצורך גופו ומקומו ולייתא כדכתבו הפוסקים שהרי הוא פאן וכבר מבואר סי' ש"ח סעיף ז' בהג"ה דכל דבר שאינו פלי אסור לטלטלו אפילו לצורך גופו ומקומו ומה הדמיון לשופר שתורת פלי עליו משא"כ הלולב ואי משום שחזי לבתרי י"ט למצוותו מש"ה אין תורת פלי עליו אלא שבי"ט הרי הוא כדבר מאכל העומד לאכילה ושרי בטלטול משא"כ בשבת הרי הוא פאן: סעיף ד ואם לא החזירו לא יצא אפילו נתן דמיו ואפילו נאנס והטעם שהרי מ"מ לא קיים התנאי מה שהנותן התנה במתנתו והדברים נובעים מן הרא"ש בשם העיטור ומזה יש ליפשוט ספיקא דידי בספרי ב"מ ריש סי' ל"ח שנסתפקתי בדעת העיטור אם לא פסק לחלוטין כר"ל דאונסא כמאן דעביד זה בודאי ליתא דא"כ ה"נ נימא אונסא כמאן דעביד ולמה לא יצא ואי אפשר נמי נדאי כר' יוחנן דאונסא כמאן דלא עביד דא"כ למה פסק שם דהוי ספק קדושין א"ו דמפח ספק פסק דהוי ספק קדושין והכא נמי אף מפח ספק דלא יצא דדילמא הל' כר"י דאונסא כמאן דלא עביד וא"כ בי"ט שני דהוי דרבנן וגם ס"ס שפיר יצא ולענין הדין אם נאבד באונס מחויב לשלם הרא"ש פרק לולב הגזול הלכה ל' מסיק דחייב אמנם הש"ע ח"מ סי' רמ"א פוסק ע"פ הרשב"ם והה"מ והר"ן שפטור אפילו אם נגנב או נאבד והוא פדעת הר' ישעני' שבהרא"ש הנ"ל ובאמת דעת רבינו הרא"ש ז"ל שם שגבה מני דמחייבו מטעם גזלן למפרע וכתב אעפ"י שבכרשות ירד הוא ביטל אותו הרשות כשלא קיים תנאו ועשה עצמו גזלן וא"י במה ביטל הרשות כשנאנס וצריך לי עיון מיהו גם דברי הרשב"ם תמוה לי שהרי זה לשונו בב"ב דף קל"ז ע"ב בד"ה הרי זה מקודש ואף לא שומר להתחייב בגניבה ואבידה אלא מקבל מתנה הוא ולא נתחייב אלא בפשיעה ונהרי להדיא איתא שם דף קמ"ו בשולח דורן שהקדוה שבה סבלונות מהו פינן דאי איתניהו לדידהו הקרי ברשותי' שבוז א"ד פינן דאי אבדו או מגנבו בעי שלומי ליה ברשותא דידיה שבוז תקיפו וע"ש פי' רשב"ם בהשבת.

הרי מבואר להדיא דחייב בגניבה ואבדה אף דלא שומר אלא מקבל מתנה הי' ונראה נמי מסוגל' זו ממש כדהבין הרא"ש מפי הרבינו ישעיה' דבאונסין פטור ולא מחייב רק בגניבה ואבדה ואפשר מטעם הרא"ש שם הואיל ונהנה מהנה דאילו אף באונסין חייב הנה להגמרא למימר א"ד פיון דאז נאנסו בעי שלומי א"ו משמע פדעת הרבינו ישעיה' עכ"פ נשמע מזה דלא פדעת הרשב"ם דאפילו מגניבה ואבדה פטור הו' אמת דמדברי הנ"י שם משמע דלא הנה לו גירסא זו פלל עד דלהכי פ' האיבעי' דשבת בפי' אחר דחוק מאוד ע"ש.

אבל על הרשב"ם ז"ל דנראה ברור שהנה לו הגירסא פדלפנינו ודאי צ"ע: סעיף ז הג"ה ודוקא שלא קנו לצורך מצוה וכו' דאדעתא דהכי קנאוהו ויש ברירה פדאיתא בב"י בשם הרשב"א דומיא דשנותפין שפדורו הנאה זה מזה וכו' ע"ש והנה הרשב"א לטעמו בדין השותפין שפדורו פשיטא שיפה דן אמנם הא קים לן בדאורייתא אין ברירה אף זה נמי הוקשה לראשונים שם ריש פרק השותפין ומה שדחקו עצמם שם והרשב"א מכללם לתירוץ שברירה זו עדיפה מיתר דיני ברירה שבש"ס שייך נמי הכא לגבי האתרוג ושפיר דן אמנם עיין בספרי קנן דעה סי' רכ"ד למה שפירשתי שם לדעת הרמב"ם לנכון לתרצו ממה דתמהו עליו מבה"כ דס"ל הטעם בשותפין שפדורו הנאה אינו אלא משום דגוף האיסור אינו אלא מדקי"ל כר"א דנותור אסור במודר הנאה ס"ל דנותור אף לר"א אינו אסור אלא מדרבנן ולהכי יש ברירה כדקי"ל בדרבנן יש ברירה א"כ אין ראיה משם להכא דהוי בדאורי' עיין וק"ל ואולי היינו נמי טעם הרשב"ם שדחק עצמו בטעם המנהג שקונים אתרוג לכל הקהל ולא כתב בטעם הרשב"א שהוא פשוט שמפני שקונים אותו לצאת בו אמרינן יש ברירה והיינו אפשר פנ"ל וצ"ע: סימן תרסה סעיף א' ואפילו נפסל ה"נ איתא בהטור והגהות הרא"ש והוא מימרא דר"ז אתרוג שפוסלה אסור לאוכלה ופרש"י לרבותא נקיט שפוסלה ומשום שמתחלה לכל שבועה הוקצה ומזה תמי' לי' תשו' הרא"ש פלל כ"ד שהבאתי סי' תרל"ח שכתב דבחש"מ לא שייך מוקצה פי אם גבי אתרוג דכשאכלו מבטל מצוותו ומה שפוסלה שפוסלה שייך מוקצה בחש"מ היינו דדוקא בעצי סופה אמרינן דאסורי בחש"מ מטעמא דהוקצה למצוותו לפי שצריך לחזור ולבנות סופה מן העצים לאכול בסופה אבל בנויין אין לאוסרן בחש"מ מטעמא דהוקצה למצוותו שאין הסופה בטילה פשאינו נויין הילכך וכו'.

ועיין סי' הנ"ל ביארתי פוננתו היטב עכ"פ נשמע מיניה דאלולי הטעם דעצי סופה ונוי' דכשפסלו עומדים לחזור ולבנות לא הנה אפילו עצי סופה אסורים בחש"מ כשפסלו ונהרי הכא נשמע מדר' זירא באתרוג שפוסל בחש"מ שהוא אסור משום מוקצה אף דלא שייך בו עומד לחזור וע"כ דשייך מוקצה אף בחש"מ אלא שבזה ההבדל בין שבת וי"ט לחש"מ לענין דלא אמרינן בחש"מ מגו דאתקצאי לבה"ש אתקצאי לכולי יומא כמו לר"ל היכי שפסק שעת מצוותן באמצע היום ומן הטעם דאיתא בהריטב"א ע"ש אבל לכל זמן משך מצוותן שפיר שייך בחש"מ מוקצה והוא שטת לחד תי' דתוס' שהביא הטור סי' הנ"ל והוא דעת בעל התרומות שבתשו' הרא"ש הנ"ל (אבל דברי תוס' שבטור אינם לפנינו) שס"ל באמת דהוקצה למצוותו שייך אפילו בטר שפוסלה בחש"מ בלא הסברה דהרא"ש משום שעומדים לחזור ולבנותה הו' אמת דדינא דר"ז אינו נזכר לא בהרי"ף ולא בהרמב"ם ולא בהרא"ש ולא ברבינו ירוחם ולא בכל בו ובעניותי א"י באמת טעמם אף

שְׁבָאֵלִי זֹטָא כְּתַב שְׁטַעֲמָם עַל פִּי הִירוּשְׁלַמִּי מְדַאִיתָא שְׁם בְּשֵׁם רַב דְּאֶתְרוּג שְׁנַפְסַל בְּיוֹם הָרֵאשׁוֹן דְּשָׂרִי וְכַתְּב דְּלֶהֱכִי דְּחֹו דַּר"ז מְהֵלְכָה כִּי נְהִי דְרַב לְשִׁיטְתִּי דְסֹבֵר פְּתַלְמוּדָן הַפְּרִישׁ ז' אֶתְרוּגִים לִז' יָמִים כֹּל אֶחָד יוֹצֵא בּוֹ וְאוֹכְלוֹ לְאַלְתֵּר וּמִשׁוּם דְסֹבֵר לְמַצְנָתָן אֲתַקְצָאִי וְאַנָּן הָא קִי"ל דְלֶכְוֹלָא יוֹמ' אֲתַקְצָאִי הֵינְנוּ כְּדִתִּי שְׁם הִירוּשְׁלַמִּי דְשִׂאֲנִי נַפְסַל דְלֵא הוּא וְלֹא אַחַר יוֹצֵאִין בּוֹ מִשָּׂא"כ הַפְּלוּגָתָא דְכֹוֹלֵי יוֹמָא אוֹ לְמַצְנָתוֹ דְדָאף דְהוּא אֵינּוּ רָאוּי לְצֵאת בּוֹ אַחֲרִים רָאוּיִן לְצֵאת בּוֹ וְלֶהֱכִי בְּפְלוּגָתָא זֹו קִי"ל כַּר' יוֹחֲנָן וְרַב אֲסִי דְלֶכְוֹלֵי יוֹמָא אֲתַקְצָאִי אַב' בְּנַפְסַל קִי"ל כְּרַב וְדְחֹו דַּר"ז מְהֵלְכְתָא מִפְּנֵי רַב שְׁבִזָּה לֹא מְצִינָן דַּר"י וַר"א פְּלִיגִי עַל דְרַב זֶה תְּמַצִּית כְּנֻנְתּוֹ אַבְּל תְּמוּהִים דְּכְרִי דַּר"כ אִיפְכָּא קִשְׂיָא שְׁהִיָּה לְהֵם לְהַעֲתִיק פִּיֶּסְקָא דְרַב דָּאם נַפְסַל אֲפִילוּ בְּיוֹם א' שָׂרִי (מְלַבַּד דְלֵא אִיפְשָׁר לְמִיפְסַק בְּזֶה כְּרַב כְּדִלְקָמוֹ) וְלִכּוֹן מְסוּפָּק אֲנִי אִם לֹא אֲפִשָׁר דְלֵא הִיָּה לְהֵם גִּירְסָא זֹו בְּש"ס כֹּלֵל אֲלֵא סְתָם קָם ר' זִירָא בְּשִׁיטְתִּי דְאַבּוּהוּ דְשְׁמוּאֵל לֹא יוֹתֵר וְאֵילוּ כֵּן אֵין עַל הָרָא"ש שׁוּם קְוִשְׁנִי וְכִזְהָ נְמִי נִרְאָה מְדַבְּרִי בְּעַל הָאֲמַרְכָּל בְּשֵׁם הַעֲתִים שְׁמַבִּיא הַא"ר שְׁמַתִּיר בְּנַפְסַל מְדַעַת עַצְמוֹ ע"פ סְבָרָא וְאֵילוּ הִיָּה לוֹ גִּירְסָא שְׁלַפְנִינוּ אִיף יִפְסֹק נֶגְדַר"ז מְסַבְּרָה בְּעֵלְמָא וְצ"ע וְאוּלָם אַף כִּי נּוֹדָה לְהַא"ר שְׁדִין נַפְסַל בְּמַחְלֻקַת שְׁנוּי מ"מ מַה שְׁמַסִּיק שְׁם נְמִי וְכַתְּב וְאַפִּילוּ בִּי"ט הָרֵאשׁוֹן רָאוּי לִיְסַמְוֵה וְלֶהֱקַל זֶה וְדַאי לִיתָא כִּי זֶה גֵרָם לוֹ שְׁנַמְשָׁף אַחַר הַט"ז שְׁפֹסֵר שְׁנַפְסַל בְּיוֹם א' תְּלִיא בְּפְלוּגָתָא דַּר"י וַר"ל וְע"פ זֶה כְּתַב הַא"ר שְׁגָם הַב"י לֹא עֵינָן בְּהִירוּשְׁלַמִּי כֵּן קְוִשְׁנִיתוֹ מִקְשָׁה הִירוּשְׁלַמִּי וְתִירְצָה וְכֹל זֶה שְׁגִיָּאָה מֵהֵם כִּי קְוִשְׁנִי הַב"י הִיא תְּמִי קִיָּמַת דְבִיוֹם הָרֵאשׁוֹן שְׁהוּא י"ט אֲפִילוּ ר"ל ע"כ מוֹדָה שְׁאֶסּוּר בּוֹ בְּיוֹם מִטְעָם מְגוֹ דְאֲתַקְצָאִי לְבַה"ש אֲתַקְצָאִי לְכֹוֹלֵי יוֹמָא כְּדְמוּדָה מֵהוּא טַעֲמָא בְּסוּפָה בְּשְׁמִינֵי דְאֶסּוּרָה כְּדְבִיָּאֵרוּ הַר"ן וְהַרִיטְב"א וְלֹא מִיבְעִי' שְׁהַקְוִשְׂיָא הִיא עַל רַב גּוֹפִיָּה שְׁבִירוּשְׁלַמִּי שְׁפּוּסַק בְּמוֹקְצָה כַּר' יוֹדָא אֲלֵא אֲפִילוּ לַר"ש הָא מוֹדָה ר"ש בְּאֵין דַּעַתּוֹ עָלָיו דְהֵינְנוּ בְּסוּפָה בְּרִיָּאָה כְּדַאִיתָא פְּרַק הַמְּבִיא וְאֶתְרוּג פְּשִׁיטָא דְלֵא שְׁיִיף דַּעַתּוֹ עָלָיו שְׁיִינְפַסַל וּבְנֻדַאי קְוִשְׁנִי הַב"י תְּמִיָּה גְדוּלָה עַל גּוּף הִירוּשְׁלַמִּי אֲלֵא: דַּעַל הִירוּשְׁלַמִּי אֵין לְהַקְשׁוֹת סְתִירָה מִתְּלַמוּדָן דְמִי יוֹדַע אִיף סוּבֵר אַף עַל הַא"ח שְׁמַעֲתִיקוּ לְהֵלְכָה וְדַאי דִּיפָּה הַתְּמִי' הַב"י לִכּוֹן הַכְּרוּר לְהֵלְכָה דְבִי"ט הָרֵאשׁוֹן אַף כִּי נַפְסַל פְּשִׁיטָא דְאֶסּוּר כֹּל הַיּוֹם מִטְעָם מְגוֹ וּבְשָׂאֵר הַיָּמִים צ"ע: תּוֹ רָאִיתִי שְׁגִיָּאָה בְּדַבְּרֵי הַט"ז שְׁכַתְּב לְדִידָן אַף בַּח' גְּזִירָה מִשׁוּם סוּפָה כַּמ"ש תּוֹס' וְזֶה לִיתָא דְאֵילוּ גְזִירִין אֶתְרוּג אִטּוּ סוּפָה הִיָּה לְנוּ לְפִסְוֹק כְּלוּי דְאֶתְרוּג בַּח' אֶסּוּר וְהַתּוֹס' לֹא כְּתַבּוּ הֵכִי אֲלֵא לְפָרֵשׁ טַעֲם לּוּי וּמַה שְׁלַדִּידָן אֶתְרוּג בַּח' אֶסּוּר מְבִנְיָן בְּהָרָא"ש שְׁטַעֲמוּ עַל אֹנָפֵן אַחַר וְכֵן בְּהַר"ן עֵינָן וּק"ל: סְעִיף ב כְּתַב הַמ"א עַל דְּבַרִי הַב"י בְּשֵׁם הַר"ן וְלִפִּי מַה שְׁכַחְבְּתִי לְעֵיל א"צ אֲלֵא לְמ"ד אוֹכְלוֹ לְאַלְתֵּר, הָאֲמַת כֵּן הוּא וּמ"מ הַב"י שְׁפִיר עֵבִיד שְׁהַעֲתִיק דְּבָרִים אֵלוּ אַף עַל אֲכָלוּ לְמַחַר וְהֵינְנוּ מִשׁוּם דְּמַקְוֹדָם כְּמוֹ שְׁהַבִּיא תִירוּץ תּוֹס' וְהָרָא"ש מְבִיא נְמִי מַה דְּתִי הַר"ן מִשׁוּם דְּלְבַה"ש גּוֹפִי' לֹא אֲתַקְצָאִי שְׁהַרִי בַה"ש אֵינּוּ רָאוּי לְמַצְנַת אֶתְרוּג וְהַר"ן מְוַכְרַח לְזֶה מִפְּנֵי שְׂרִישׁ בִּיָּצָה מְחֻלְקָן נְמִי בְּזֶה עִם הַתּוֹס' וְהָרָא"ש דְאֵינְהוּ אַף בְּמוֹקְצָה דְמַצְנָה סְבָרוּ דְלֵא אֲמַרִינָן מְגוֹ מַחְמַת סְפַק יוֹם שְׁעֵבֵר וּמַה דְשְׁמִינֵי דְסוּפָה אֶסּוּר מִשׁוּם דְאֵי מְתַרְמִי לִיהָ סְעוּדָה אַכְּל בְּגוּזָה אַף דְהוּא נְמִי אַף מַחְמַת סְפַק יוֹם שְׁעֵבֵר דְחַק שְׁמ"מ מַעֲשֵׂה עֵבִיד וְלֹא נִיחָא לוֹ בְּזֶה זְלֶהֱכִי כְּאֵב דְמוֹקְצָה דְמַצְנָה חֲמִיר דְאֲמַרִינָן בִּי' מְגוֹ מַחְמַת סְפַק יוֹם שְׁעֵבֵר וְלְזֶה הַקּוֹשָׁה לוֹ מִן מ"ד דְאוֹכְלוֹ לְאַלְתֵּר לְאַלוּמֵי לְקוֹשְׁנֵי וְכַתְּב אֲלֵמָא אֲדַרְבָּה בְּמוֹקְצָה לְמַצְנָה קִיל טְפִי

דלא אַמרינוּ ביהּ מגוּ אַפילוּ מחמת יום עֲצֵמוּ ומביא תירוץ הַרְאָ"ה: אַבְל בְּאַמַּת לְשִׁיטְתִּי דְמוֹקְצָה דְמַצְנֵה חֲמוּר אַף לְמַ"ד אוֹכְלוּ לְמַחַר נְמִי מְוַכְרַח לְבֵא לְתִי הַרְאָ"ה וְלִהְכִי מֵעֲתִיקוּ הַב"י מְפַנֵּי שְׁהַעֲתִיק נְמִי מְקוֹדֵם תִּי הַרְ"ן שְׁהוּא לְשִׁיטְתִּי מְוַכְרַח וְזֵה וְדַאי אִין לְהַקְשׁוֹת דְלְמַ"ד אוֹכְלוּ לְמַחַר בְּל"ז ל"ק דְלִיחְסֵר מְשׁוּם מְגוּ דְהָא לֹא שְׁיִיף אֲלֵא בִי"ט וְשַׁבַּת וְלֹא בַחַה"מ פְּדַמְבוֹאֵר בְּהַרִיטְב"א וּמוֹכַח מִן הַסּוּגָן דְזֵה אִינוּ פִּינּוּ דְאָמַר עַל פֶּל הַז' יָמִים דִּיּוֹצְאִים בּוּ וְאוֹכְלוּ לְמַחַר וּמִי לֹא אִינְרִי דְחַל שַׁבַּת בְּאַחַד מִימֵי הַחוּל הַמוֹעֵד וּמ"מ מְוַתֵּר לְאַכּוֹל בְּשַׁבַּת מַה דְנִפְק בִּיהּ בְּיוֹם ו' וְשְׁיִיף לְהַקְשׁוֹת דְנִימָא מְגוּ וּמְוַכְרַח סְבַרְת הַרְאָ"ה אַף בְּזֵה קְשָׁה לִי לְשׁוֹן הַתּו' דַּף י' ע"ב שְׁפַתְבוּ וְכֵן מְשַׁמַּע בַּפ"ב גְּבִי הַפְּרִישׁ ז' אֲתֵרוּגִים לַז' יָמִים דְאָמְרִי הֵתֵם דְכָל אַחַד וְאַחַד יוֹצֵא בּוּ וְאוֹכְלוּ לְמַחַר וְלֹא אֲסֵרִינוּ לְמַחַר אַע"ג דְאִיִּתְקַצְאִי בַה"ש מְשׁוּם סְפַק יוֹם שְׁעָבַר.

וְקְשָׁה מַה פְּעֵלוּ בְּזֵה הָא מ"מ תְּקַשֵּׁי לְמַ"ד דְאֲכָלוּ לְאַלְתֵּר וְהָרִי הָנִי מְגוּ דְאוֹתוֹ יוֹם וּכ"ת דְלִשׁוֹנוּ ל"ד עַל פֶּל הַז' יָמִים אֲלֵא לְבַר מִיּוֹם הַרְאִשׁוֹן א"כ אַף מִן מ"ד דְאֲכָלוּ לְמַחַר נְמִי לֹא מְשַׁמַּע דִּי"ל דְלֹא עַל פֶּל ז' יָמִים קְאָמַר אֲלֵא לְבַר מְשַׁבַּת וְצ"ע: סִימָן תְּרַסַּח עֵינֵי ט"ז פְּתַב הַשַּׁבְתִּי ע"ז וְכו' וְאִנִּי אוֹמֵר שְׁבֻדְאִי יָפָה הַשִּׁיבּוּ וְלֹא קָאִי אֲלֵא עַל יוֹם אַחֲרוֹן דְחוּה"מ דְאִילוּ לְפִירוּשׁוֹ הִיא רְאִיָּה שְׁאֵף בְּלִשׁוֹן תּוֹרָה חַג מְקַרִי וְה"נ מְבֻנְיָר בְּדְבָרֵי לְהַדְיָא בִי"ד שֵׁם וְזֵה לְהַדְיָא נְגִד הַיְרוּשְׁלַמִי שְׁבַהֲר"ן נְדָרִים דַּף מ"ט דְלֹא ס"ד שְׁיֵהָא בְּלִשׁוֹן תּוֹרָה בְּשֵׁם חַג ע"ש וּק"ל וּמ"ש דְלֹא מְצִינּוּ בְּגִמְרָא בְּשׁוּם דְנִקְתָּא שְׁיִמֵי חוּה"מ נְקַרְאִים י"ט עֵינֵי בְּזֵה סִי' ת"ץ מַה שְׁפַתְבִּיתִי לְכֵן הַפְּרוּר שְׁהַעֲיָקֵר פְּהַמְשִׁיבִים עֲלֵיו וּק"ל: הַלְכוֹת חֲנֻנְפָּה סִימָן תְּרַע אִיתָא בַב"י וְהַטַּעַם שְׁהַנְצָרְכוּ לְהַדְלִיק ח' יָמִים מְאוֹתוֹ פֶּה מְפַנֵּי שְׁפַל יִשְׂרָאֵל הָיוּ טְמֵאֵי מִתִּים וְאִי אֲפֻשֵׁר לְהֵם לְתַקֵּן שְׁמֵן טְהוֹר עַד שְׁיַעֲבֵרוּ ז' יָמִים מִיּוֹם טְוַמְאָתָן וְיוֹם ח' לְכַתִּישַׁת זְתִים וְאִיכָא לְמִידַק לְמַה קְבַעוּ ח' יָמִים דְכִינּוּ דְבִשְׁמֵן שְׁבַפְּהָ הִיָּה בּוּ לְהַדְלִיק לִיל' א' נְמַצָּא שְׁלֵא נַעֲשֵׂה הַנֶּס אֲלֵא בּוּ הַלִּילוֹת וִי"ל שְׁחַלְקוּ שְׁמֵן שְׁבַפְּהָ לְח' חֲלָקִים וּבְכָל לִילָה הָיוּ נוֹתְנִים בְּמִנְוֵרָה חֲלָק א' וְהִי דוֹלַק עַד הַבּוֹקֵר (וְכַתְּבֵהּ ח' וְאִינוּ מְחַנּוֹר דְהָא אֲמַרִינוּ מְעָרְבַת עַד פְּקַר תַּן מִדְתָּה שְׁתָּהָא דוֹלַקְתָּ מְעָרְבַת עַד פְּקַר וְזֵה כְּבָר יִישַׁב הַרְא"מ פְּדַלְקָמוּ.

(וְעוֹד י"ל שְׁלֵאֲחַר שְׁנַתְנוּ הַשְׁמֵן בְּנֵרוֹת הַמְּנוֹרָה נִשְׂאָר הַפֶּה מְלֵא פְּבַתְחִילָה וְנִיכְרַ הַנֶּס אַף בְּלִילָה הַרְאִשׁוֹנָה וְהַקְשָׁה הַפְּר"ח דְלַפ"ז לִיכָא שׁוּם נֶס בְּלִילָה הָאֲחֲרוֹנָה דְלָמָּה הִי נִשְׂאָר הַפֶּה מְלֵא פְּבַתְחִילָה פִּינּוּ שְׁלֵא הָיוּ צָרִיכִים לוֹ עוֹד וִי"ל שְׁהִיָּה מִתְרַמֵּי הַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי בְּשַׁבַּת וְהַזָּאָה אִינָה דוֹחָה שַׁבַּת וְהַנְצָרְכוּ ח' יָמִים לְטְהַרָה וְיוֹם א' לְכַתִּישַׁת הַזְתִּים וְשְׁפִיר שְׁהַדְלִיקוּ בּוּ שְׁמוֹנָה יָמִים בְּנֶס וּק"ל: וְהִנֵּה אִית' בְּסוּגָיָא דְחֲנֻנְפָּה בְּמַהֲרָש"א בַח"א קוֹשְׁנִי בְּשֵׁם הַרְא"מ שְׁבַחְדוּשִׁי סְמ"ג הָא נְטֵמָאוּ הַשְּׁמָנִים בְּנִגְיַעַת הַפְּהוּן הַמְדְלִיק שְׁהִיָּה טְמֵא מַת.

וּמְשַׁנֵּי שְׁהוֹדְלַק ע"י פְּשׁוּטֵי פְּלִי עַץ וְהַקְשָׁה הַמְהַרְש"א דַּמ"מ אִיף נְכַנְס פְּהוּן טְמֵא לְמַקְדָּשׁ. וְע"כ לֹא הִיָּה גִינְרִסְתוֹ פְּגִינְרִסְא שְׁלַפְנִינוּ ע"י פְּשׁוּטֵי פְּלִי עַץ אַרְוֵה וּבּוּדְאִי גִינְרִסְתוֹ עֵיקֵר פְּדַתְמָה הַפְּר"ח עַל עַץ אַרְוֵה פְּזֵה כְּמוֹ שְׁהַקְשׁוּ תוּס' רִישׁ חוֹלִין וּמ"מ לְק"מ שְׁהָרִי הַרְא"מ פְּתַב אוּ וְאֵע"ג דְהַדְלַקְתָּ גְרוֹת דוֹחָה טְוַמְאָה בְּצַבוּר וְאִזְלִל לְשִׁיטְתִּי דְהַשְּׁמָנִים לֹא נְטֵמָאוּ בְּטוֹמְאָת זִיבָה מְדַהוּכִים שְׁלַזְמֵן הִיָּה עֲדִינּוּ לֹא הִיָּתָה הַגְּזוּרָה שְׁיֵהִיו פְּזַבִּים אֲלֵא הַעֲלָה שְׁנַטְמָאוּ ע"י טוֹמְאָת מַת וְטוֹמְאָת מַת הַוְתָּרָה בְּצַבוּר וּמְשַׁנֵּי הָנִי מִלִּי בְּהַדְלַקְתָּ דְכַתִּיב בָּהּ

להעלות נר תמיד אבל שמן שהוא ממכשירי הדלקה לא כמו דמילה שאין המכשירין דוחה שבת וא"כ שפיר דלא קשה לי מידי מביאת כהן למקדש דקרפן צבור דוחה טומאה כמו בכל הקרבנות שהפנהים טמאים נכנסים ועובדים רק על השמן שנטמא הוא דקשיא לי: אמנם גופי דברים אלו שהשמן הוא ממכשירי הדלקה צ"ע: כי ודאי שמן הנדלק הוא גוף המצנה ולא מכשיר והח"צ סי' פ"ז להכי הבין שר"ל עשיית השמן בטומאה קורא למכשירין ומתמיה עליו וכתב מה שינוי דחיה לענין עשיות שמן בטומאה וכי אסור לאדם לעשות שמן בטומאה וכה"ג הבין הפר"ח ומפח זה מתמי' על הרא"מ וכתב דעיקר קושני' הרא"מ שנטמאו השמנים בהדלקת הכהן ליתא דשאר השמנים נטמאו בטומאת זיבה או בטומאת עכו"ם וכדכתבנא לעיל והני טומאת לא הותרה בצבור אבל טומאת מת דחוי' בצבור ודבר ברור הוא שזהו דוקא טומאת מת ומיהו עשיות השמן שהוא ממכשירין אינה דוחה טומאה וכמ"ש הרא"מ ז"ל.

וכנראה פאילו הבינו דכל עיקר מה שכתב ואע"ג דהדלקת גרות דוחה טומאה לא היתה אלא על מה שהוצרכו ז' ימים לטהרת הפנהים דהיה להם למיעבד בטומאה משום דקרפן צבור דוחה טומאה וע"ז משני דעשיות השמן הוא ממכשירין ואינו דוחה ומלבד שלשון אבל שמן שהוא ממכשירין לא משמע כלל הכי אלא עשיות השמן מיבעי' ליה: ומלבד מה דתמה הח"צ על תירוצו אף גם הרי בהדניא כתב בהקנשי' וא"ת איך הדליקו בעודן טמאי מתים הרי טמאו את השמן בהדלקתו ומה הפירוש יש בין השמן של אותו פד ובין שאר השמנים הטמאים.

הרי דבריו ברור מללו שאין שום הפירוש בין השמן הנטמא ע"י הדלקת כהן טמא מת לבין השמן הטמא שהיה מכבר ומה פעל בתירוצו דעשיות השמן לא דחה טומאה הא עדיין קשה היה להם להדליק השמן הטמא שהיה שם מפני שקרפן צבור הוא נאותו שמן טמא היה להם לרוב פדמניא וטמאו כל השמנים אמנם באשר רואה אני שהפר"ח היה נכנס בעיקרי דברי הרא"מ ולכן לפני הנ"ל כתב ג"כ בלשון זה וע"ל שמשמא הכניסו שם ע"ז וכו' א"כ טמאו כל השמנים לתקרובות ע"ז (ונזה לא נראה כלל דאם השמנים נעשו תקרובות לע"ז לא היו נמצאים כלל מונחים בכלים אלא שופכים השמנים לתקרובות לפני הע"ז) וכתב הרא"מ ז"ל אבל ליכא למימר דמההוא דר' ישמעאל משמע שפבר נהיה הבית בית ע"ז ונתניא בתוספתא במס' זבים פלי חרס שהכניס אורו לבית טמאים ודברי תימא הם וכו' ואי פדברי הרב שנעשה בית לע"ז הרי היה נאסר אלא מחנונתא פדשנין וע"ש ובהיות שהרא"מ על הסמ"ג אינו מצוי אעתיקנו על הסדר ואפרשהו התחיל וכתב טמאו כל השמנים אע"ג דגוים בחייהם לא מטמאו בשום טומאה וגזירות שיהיו פזבים לזמן הזה לא הי' וכו' מיהו אע"ג דאינהו גופייהו לא מטמאו בגדיהם מיהו מטמאו ובחזקת טומאה הן עומדים פדמניא בתוספתא דטהרות הלוקח פלים מאומני גוים והמוסר פלים לאומני גוים טמאים מדרס (ר"ל האינדנא בטר גזירת שיהיו פזבים) וטמא מת דכיון דגוים לא מודהרא ממגע המת סתם פליהם בחזקת טמאי מתים הוו וא"כ פשנכנסו עכו"ם במקדש מסתמא כל הטהרות שבהיכל בספק מגע בגדיהם הוי וטמאים מספק אבל לא משום דההוא דרבי ישמעאל דמניא מנרחית צפונית בה גנוז בית חשמונאי את אבני מזבח ששקצום מלכי יון ואמר רב ששת ששקצום לע"ז משמע ודאי שפבר נהיה הבית ההוא בית ע"ז (ר"ל לפי שעה אבל ודאי לא נאסר במחוקר) ונתניא בתוספתא

פלי חרס שֶהַכְנִיס אֶוֶרֶן לְבֵית ע"ז טְמָאִים הַסְפָּסְלִים וְהַקְתְּדָרָאוֹת שֶהַכְנִיס רִבּוֹן לְבֵית ע"ז טְמָאִים דאע"ג דע"ז אִינָה מְטַמְּאָה אֶלָּא בְּמַגַּע וּבְמַשְׁאָא אֶבֶל לֹא בְּאֵהֶל כְּדָמְרִינוּ פֶּרֶק ר"ע (וְכַּא לְפָרֶשׁ הַתּוֹסֵפֶתָא בְּמָה נְטָמָאוּ הַפְּלִים) מ"מ פִּינוּן דְּאִי אֶפְשָׁר בְּלֹא תְקִירוּבוֹת ע"ז כְּדָמְרִינוּ פֶּרֶק כָּל הַצְּלָמִים גְּבִי לֹא יַעֲבֹר תַּחְתֶּיהָ וְכַרִּיב"ב דְּאָמַר תְּקִירוּבוֹת מְטַמְּא בְּאֵהֶל כְּדָכְתִּיב נִיאֶכְלוּ זְבָחֵי מֵתִים מַה מֵת מְטַמְּא בְּאֵהֶל תְּקִירוּבוֹת מְטַמְּא בְּאֵהֶל (כְּלוּמַר וְלֵהֲכִי נְטָמָאוּ הַפְּלִים בְּטוּמְאָתָא אֵהֶל וְה"ה בְּבַה"מ אַף דְּלֹא הִיָּה אֶלָּא בֵּית ע"ז לְפִי שְׁעָה א"א בְּלֹא תְקִירוּבָת וְנְטָמָאוּ כָּל הַשְּׂמָנִים בְּאֵהֶל) מְשׁוּם (צ"ל וְאִי מְשׁוּם) דְּאִיתָא אֶבְנִים לֹא מִיתְסָרִי בְּאוֹתוֹן שְׁקוּץ מְדָאוּרֵייתָא דְּאִין אָדָם אוֹסֵר דְּבַר שְׂאִינוּ שְׁלוֹ אֶלָּא רִבְּנָן הוּא דְּגָזְרוּ לְאֶסְרָם לְגִבּוּהָ אַע"ג דְּלֵהֲדִיּוּט שְׂרִי (כְּלוּמַר דְּלֵהֲכִי תִירְצוּ לֹמַר דְּלִפ"ז אִין רְאִיָּה מְזַה שְׁנַעֲשֶׂה בֵּית ע"ז אֶפְיִלוּ לְפִי שְׁעָה וְלֹא הַכְנִיסוּ בּוֹ ע"ז כְּלָל) מִיְהוּ נְהִי דְּאוֹתוֹן אֶבְנִים לֹא מִיתְסָרִי מְשׁוּם ע"ז מ"מ מְדַשְׁקָצוּם לַע"ז מְסַתְמָא הַכְנִיסוּ שְׂמָ ע"ז וְהַעֲמִידוּ צְלָם בְּהִיכָל וְא"א זֶה בְּלֹא תְקִירוּבָת כְּדָמְרִינוּ בְּפֶרֶק כָּל הַצְּלָמִים וּמְטַמְּא בְּאֵהֶל וְנְטָמָאוּ כָּל הַשְּׂמָנִים שְׁבִהִיכָל (וְעַד כָּאן אֲזִיל הַפִּירוּשׁ שֶהַתַּחֲחִיל בּוֹ לֹמַר אֶבֶל לֹא וְכו') וְסַתְר וְכַתֵּב אֶבֶל מְשׁוּם סִפְקָא שְׂמָא הַכְנִיסוּ שְׂמָ טוּמְאָה לִיכָּא לְמִיחַשׁ דְּאַחְזוּקִי רַעוּתָא לֹא מְחַזְקִינוּ ר"ל דְּנִימָא מְשׁוּם סִפְקָא זֶה דְּא"א בְּלֹא תְקִירוּבָת חֲשׂוֹ לְטוּמְאָתָא אֵהֶל דְּאַחְזוּקִי רַעוּתָא לֹא מְחַזְקִינוּ וְהַדִּין עֲמוּ כְּדָכְתִּבוּ תוֹס' דָּף י"ג ע"ב בְּחֻלִּין תוֹף ד"ה תְּקִירוּבָת וְהָא דְתַנּוּן בְּפֶרֶק כָּל הַצְּלָמִים לֹא יַעֲבֹר תַּחְתֵּי וְאִם עֶבֶר טְמָא וּמְפָרֶשׁ הַגְּמָרָא מְשׁוּם דְּא"א בְּלֹא תְקִירוּבָת וּמְנִי רִיב"ב הוּא וְקַתְנֵי סִיפָא וְאִם הִיתָה גּוֹזְלַת אֶת הַרְבִּים טְהוֹר אַע"ג דְּטוּמְאָתָא אֵהֶל דְּאוּרֵייתָא הֵתָם לִיכָּא תְקִירוּבָת וְדִאִי אֶלָּא חֲשִׁשָׁא בְּעֵלְמָא הִיא וְהִיכִי דְּגּוֹזְלַת הַרְבִּים לֹא גָזְרוּ רִבְּנָן וְאִין לֵה גּוֹזְלַת הַרְבִּים יוֹתֵר מְזַה לְחֹשׁ לְטוּמְאָתָא כָּל הַטְּהוֹרוֹת הַצְּרִיף לְרַבִּים וּבְנֻדָּאִי יָפָה סַתְר דְּלֵהֲכִי טַעַם זֶה לֹא אֶפְשָׁר אֶלָּא מְטַעְמוֹ דְּטוּמְאָתָא הַבְּגָדִים דְּדָהוּ מְטוּמְאָתָא מֵת וְא"כ וְדִאִי שְׂפִיר קָאֻמַר בְּקוּשְׂיָא הַשְּׂנִי' וְא"ת דְּאִיף הַדְּלִיקוּ בְּאוֹתוֹן ח' יָמִים שְׁעַדִּיין הִיו טְמָאִי מֵתִים הָרִי טְמָאוּ הַשְּׂמָן בְּהַדְּלַקְתוֹ וּמָה הַפֶּרֶשׁ יֵשׁ בֵּין הַשְּׂמָן שֶׁל הַפֶּה לְבִין שְׂמָן הַשְּׂמָנִים שֶׁהָרִי שְׂמָן הַשְּׂמָנִים נְמִי לֹא הִיָּה עֲלֵיהֶן אֶלָּא חֲזַקָתָא טוּמְאָתָא מֵת וְא"כ הָא וְדִאִי מַה דְּכַתֵּב נְמִי תַּחֲחִילָה וְאַע"ג דְּהַדְּלַקְתָּ הַנְּרוֹת דּוּחָה טוּמְאָה אִי אֶפְשָׁר דְּקָאִי אַף עַל מַה דְּהַפְּהִיגִים לֹא עָשׂוּ שְׂמָן בְּטוּמְאָה וְיַדְּלִיקְנָה דְּלָמָּה לְהוּ לַעֲשׂוֹת בְּטוּמְאָה וְלִהְדְּלִיק הָא הָוִי לְהוּ שְׂמָן טְמָא בְּטוּמְאָתָא מֵת לְרֹב א"ו דְּבִאֲמַת קוּשְׂיָתוֹ הִיָּה פְּשׁוּט שְׁהִיָּה לְהֵם לְהַדְּלִיק הַשְּׂמָן טְמָא שְׁהִיָּה לְהֵם פִּינוּן שְׂאִינוּ טְמָא אֶלָּא בְּטוּמְאָתָא מֵת שְׂדַחוּי' בְּצַבּוּר וְאַף אִם יֵשׁ מִי שְׂרִצָּה לֹמַר שֶׁהַלְשׁוֹן אֶבֶל דְּלִבְסוּף הוּא קָצַת דְּחֹוֹק לְסַתִּירָה דְּכַרְיוּ הַקּוּדְמִים וְלֵהֲכִי יִרְצָה לֹמַר דְּמָה שֶׁהַתַּחֲחִיל לְכַתּוּב אֶבֶל לֹא הוּא ט"ס וצ"ל א"נ מְשׁוּם וְכו' וְמָה שֶׁלְּכַסּוּף כְּתִב אֶבֶל מְשׁוּם סִפְקָא וְכו' הוּא עֲנָן בַּפ"ע לֹמַר דְּא"א אֶלָּא בֵּא' מְשֻׁנֵי טַעְמִים דְּאִי מְשׁוּם שְׂמָא הַכְנִיסוּ שְׂמָ טוּמְאָה שְׂרִץ אוֹ חֲתִיכַת גְּבִילָה וְנְטָמָאוּ הַשְּׂמָנִים זֶה אִינוּ דְּאַחְזוּקִי רַעוּתָא לֹא מְחַזְקִינוּ מ"מ אִפִּי לְטַעַם הַשְּׂנִי דְּמְשׁוּם טוּמְאָתָא אֵהֶל דְּתְקִירוּבָת נְטָמָא עֲלֵיהֶם נְמִי שְׂרִיף דְּטוּמְאָה זֶה נְדַחָה בְּצַבּוּר דְּהָא כָּל טוּמְאָתָא אֵהֶל דְּתְקִירוּבָת לֹא נִשְׁמַע לְרִיב"ב אֶלָּא מְהִיקֶשׁ דְּמֵת וְמַה"ת דְּטוּמְאָתָא אֵהֶל הַמֵּת גָּמוּר יִהְיֶה נְדַחָה בְּצַבּוּר וְטוּמְאָתָא אֵהֶל דְּתְקִירוּבָת לֹא וּבְנֻדָּאִי שְׂרִיף קוּשְׂיָתוֹ דְּלִידְחִי טוּמְאָה וְכֵן מוּכַח לְהַדְּיָא סְנֵהֲדִרִין י"ב ע"ש בְּתוֹס' ד"ה שְׁעִיבַר] אַף עַל גּוֹפִי הַשְּׂמָן טְמָא שְׁהִיָּה בְּמַקְדָּשׁ וְכֵן קָאִי קוּשְׂיָתוֹ בְּאֲמַת וְא"כ וְדִאִי צְרִיף בִּיאוּר מַה דְּמְשֻׁנֵי שְׁהַשְּׂמָן הוּא מְמַכְשִׁירִי מְצָנָה וְיִרְאָה לַעַב"ד דְּהִכִּי כּוֹנְנָתוֹ דְּהִנֵּה הַח"צ כְּתִב עַל עֵיקַר

הַקְּנֻשִׁי דְלִדְחֵי שְׂאִינָה כְּלוּם דְּדָרְפֵי דְקָרְבָּן צְבוּר דּוּחָה טוּמְאַה הַקַּב"ה רְצָה לְהִרְאוֹת חִיבָתָם לְפָנָיו וְעָשָׂה לָהֶם גַּם זֶה שְׂתָהּ בְּטַהֲרָה.

וְהִנֵּה בַהֲרָא"מ שֵׁם כְּתֹב גַּמְי תְּיָרוּצֵי הַב"י הַגְּז"ל עַל הַדְּיוּק דְּהָא לֹא הִיָּה הַגַּס כִּי אִם בּוֹז' יָמִים וְכֹתֵב גַּמְי י"ל שְׂחִילְקוּ הַשְּׁמֶן לַח' חֲלָקִים וּבְכָל לִילָה הָיוּ מְשִׁימִים שְׂמִינִית הַפָּךְ וְנִעְשָׂה בּוֹ גַם וְדָלוּק עַד הַבְּקָר וְאֵע"ג דְּאֲמַרִּינּוּ פָּרְק ב"מ תָּן לָהּ מִדְּתָה שְׂתָהּ דּוּלְקַת מְעָרְבַת עַד בְּקָר הִיָּינוּ לְמַצָּה וְלֹא לְעִכּוּבָא אִי גַמְי וְכוּ' פִּנ"ל בְּב"י גַּמְצָא לְתִי שְׁנִי י"ל דְּהַשְׁעוּר לְעִכּוּבָא גַמְי הוּא וְאִם נֹאמַר כְּתִירוּץ הַח"צ הָא א"א לֹאמַר הַתִּירוּץ הַרְאִישׁוֹן שְׂחִילְקוּהוּ לַח' חֲלָקִים דְּהָא קִשְׂיָא אִיךְ לֹא הִדְלִיקוּ לִילָה א' כֹּל הַצְּנוּרָה פְּדִי שְׂיִשְׂאִיר לְשַׂאֲר הַלִּילוֹת הָא מְדִינָא יְכוּלִים לְהַדְלִיק בְּשַׂאֲר הַלִּילוֹת בְּשֶׁמֶן טָמֵא מְדֵהוּא קָרְבָּן צְבוּר וְע"כ לְתִי הַח"צ לְבֹא אִיךְ לְתִי הָא"נ שְׂבָאָמַת נְתָנוּ לִילָה הָא' כֹּל הַצְּנוּרָה וְהַקַּב"ה הַרְאָה לָהֶם חִיבָתָם שְׂיִהִי בְּטַהֲרָה.

אַבְל הַרְא"מ בְּאָמַת לְתִי הָא"נ גַּמְי יָדַע לְשִׁנוּיֵי קוּשְׁיָיתוֹ בְּתִי הַח"צ אֲלֵא שְׂלַתְנִי הַרְאִישׁוֹן שְׂחִילְקוּהוּ לְשִׁמְנָה חֲלָקִים קִשְׂיָא לֹא מְדוּעַ עֲבָדוּ הָכִי מִשׁוּם צְנוּרָה הָאִיךְ לִילוֹת הָא ק"צ דּוּחָה וְאִיךְ וּמְשִׁנֵי שְׁפִיר יַעַן דְּלַתְנִי זֶה הָא מְנוּכָרָה דְּהַשְׁעוּר אִינוּ לְעִכּוּב וְלִהְיֵי כְּתֹב אַבְל שְׁמֶן שֶׁהוּא מְכַשְׁרֵי מַצָּה כְּלוּמַר שְׁמֶן זֶה שְׂאִינָה לְעִכּוּב וְהָיוּ אִיךְ כְּהַשְׁרַח מַצָּה שְׂאִינָה דּוּחָה טוּמְאַה וְלִהְיֵי הַנְּצָרְכוּ לְחִילְקוּ פְּדִי שְׂיִהָא לָהֶם הַעֲיָקָר מַצָּה לְכָל הַתִּירוּצִים בְּטַהֲרָה וְהַקַּב"ה הַרְאָה לָהֶם חִיבָתָם שְׂיִהִי לָהֶם כֹּל הַלִּילוֹת הַשְׁעוּר דְּלִכְתְּחִילָה וּבְטַהֲרָה וְלִשְׁנֵי הַתִּירוּצִים שְׁפִיר מְקַשָּׁה מָה אֲהִינֵי לְהוּ הַגַּס הָא מ"מ גַּמְי בְּגִיעַת הַכֹּהֵן וּמְנוּכָרָה לְתִירוּצוֹ וּמִבִּיאַת הַכֹּהֵן מְעִיקְרָא לְק"מ מְדֵהוּא ק"צ דְּדוּחָה וְדוּק: תּוּ אִתָּא בַהֲרָא"ם וְא"ת מ"מ קִשְׂיָא הָאִיךְ הִדְלִיקוּ בְּמִנּוּרָה שְׂתָהּ טָמְאַה י"ל שְׁעָשׂוּ מְנוּרָה שֶׁל עֵץ כְּדִתְנִיָא ר"י בַר יוֹסִי אֹמֵר אִיךְ שֶׁל עֵץ לֹא יַעֲשֶׂה כְּדָרְפֵי שְׁעָשׂוּ מְלָכֵי בֵּית חֲשִׁמוֹנָאִי וְכֹתֵב הַמְהַרְשֵׁ"א בַח"א וְלֹא יִדְעָתִי.

מָה תִּיקֶן בְּזֶה דְּהָא גַּמְי טוּמְאוֹ הַמְנוּרָה בְּגִיעָה בְּעִשְׂיָתָה גַּם בְּשֶׁל עֵץ שְׂהָרֵי הִיָּה לְמִנּוּרָה בֵּית קִיבּוּל. וְכֹן כְּתֹב הַפְּר"ח כְּתֹב שְׁעָשׂוּ מְנוּרָה שֶׁל עֵץ וְקִשְׂיָא טוּבָא דְסוּף סוּף הָרֵי גַמְי טוּמְאַה כְּשִׁגְמָרוּ לְעִשְׂוֹתָהּ דְּהַשְׁתָּא לֹא הָיוּ פְּשׁוּטֵי כְּלֵי עֵץ וְנִעְלַם מֵהֶם מִתְנִי דְכִלִּים פָּרְק י"ב מְשִׁנָּה ב' דְּאֹנְקִלִיּוֹת שֶׁל מְנוּרַת עֵץ טְהוֹר וּפִי הַפְּרָטְנוּרָא דְּהַמְחַוְבָּר לְטְהוֹר כְּגוֹן מְנוּרַת עֵץ שֶׁהִיא טְהוֹרָה וְכֹן פִּסְק הַרְמַב"ם פ"ד מְכִלִּים שֶׁלֵּשׁ מִדּוֹת בְּכִלֵי עֵץ שְׂאִינָה עֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ וְכוּ' וְכֹל כְּלֵי עֵץ הַעֲשׂוּי לְתַשְׁמִישׁ שְׂהַפְלִים בְּלִבְד הָרֵי זֶה טְהוֹר כְּגוֹן מְנוּרָה שֶׁל עֵץ שְׂמִשְׁמִשְׁת׃ הַנֵּר בְּשַׁעַת הַדְּלָקָה וְאִין לְתַמּוּנָה הָרֵי יֵשׁ לָהּ בֵּית קִיבּוּל שְׁמֶן שְׂהָרֵי הַרְמַב"ם הַתְּחִיל וְכֹתֵב ג' מִדּוֹת בְּכִלֵי עֵץ שְׂאִינָה עֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ וְלֹא כְּתֹב בְּכִלֵי עֵץ שְׂאִין לֹא בֵּית קִיבּוּל אֲלֵא שְׂאִינָה עֲשׂוּי לְקַבְּלָהּ וְהִיָּינוּ כְּדָפְנִי פ"ב מְכִלִּים בְּבִיאָרוֹ לְמִשְׁנָה ג' כְּתֹב הִנֵּה כֹּל מָה שְׂיִמְנָה מְכִלֵי חָרָס שֶׁהוּא לֹא יִקְבַּל טוּמְאַה מָה שְׂאִין לֹא בֵּית קִיבּוּל אוֹ אִם מָה שְׂיִשׁ לֹא בֵּית קִיבּוּל אַבְל לֹא נִעְשָׂה לְקַבְּלָהּ וְעַל זֶה מְסִיִּים שֶׁם וְיָדוּעַ שְׂמִטָּה וְכֹסֵא וְשׁוּלְחָן וּמְנוּרָה כְּלָן אִין לָהֶם תּוֹף וְכֹן פִּי הַקָּרְבָּן אֲהָרֹן אֲהַבְרִיָּיתָא שְׁבַת"כ פְּרָשַׁת שְׂמִינֵי אֵל תּוֹכוֹ אֵת שְׂיִשׁ לֹא תּוֹף טָמֵא וְאֵת שְׂאִין לֹא תּוֹף טְהוֹר פְּרָט לְמִטָּה וְכוּ' וּמְנוּרָה שֶׁל חָרָס וְכֹתֵב הַק"ע דְּכָל אֵלוֹ אֵעִפ"י שְׂיִשׁ לָהֶם בֵּית קִיבּוּל אִינָם עֲשׂוּ לְקַבְּלָהּ וְתָרֵי מִקְלַתְנִי אִיִּצְטָרְךָ לָהֶם פְּדִי שְׂיִהִיו מְקַבְּלִים טוּמְאַה שְׂיִהִיו רְאוּנִי לְקַבְּלָהּ וְעֲשׂוּיִם לְקַבְּלָהּ וְיִרְאָה לְעַנ"ד דְּמִש"ה לֹא

מקרי עשוי' לקבלה דעשויים לקבלה היינו מה שנעשה לקבל הדבר שהונח לתוכו שניני תוכו עד עת צריף להדבר להוציא מתוכו דומיא דשק משא"כ זה השמן או הפרים שבמטה לא הונחו שם כדי שישמר או יטולטל ע"י המטה אלא כדי שיונח שם לישכב עליו אדם וכן המנורה לא הונח תוכו השמן אלא כדי שיוכלה בו הדלק זה לא נקרא עשוי לקבלה ומה דמצינו דגר של חרס מקבל טומאה כדאיתא בשטת ר"ח סגן הפהגים היינו גר שפולה נעשה לקבלה זו וכולו מקבל השמן ואיך שייך בזה לומר לא נעשה לקבלה הרי פולו לא נעשה אלא בשביל קבלה זו משא"כ המנורה שפולה היא פשוט אלא שעל שם קבלה זו תהא מקרי עשוי לקבל אין קבלה זו חשובה להקרא הפשוט עשוי לקבל ולפ"ז א"י למה התמיהה הר"ש פ"ב הנ"ל במשנה ד' על הפנס דאיתא שם שיש בו בית קיבול שמן ושאין בו אלא בית קיבול גר טהור וכתב ותימא מ"ש זה מזה ודחק עצמו מאוד ויש לומר דבית השמן היינו שיש בו בית קיבול שמן לבד מבית קיבול שמן דגר אלא שבית קיבול שמן זה הוא עשוי שיהא שמן תמיד שמור בתוכו עד עת הצטרכו להשמן ושפיר חשוב על ידו עשוי לקבל משא"כ בית הגר וזה הנראה מהרמב"ם שבפ' י"ח מעתיק דין הפנס בלשון המשנה ולא פי' בו דבר וצ"ע: סימן תרעא סעיף ג' גר שיש לו שתי פיות עולה לו בשביל .

שתיים. לפסק הש"ע סעי' ב' היינו כדכתב הטור פגון בליל שני ועיין ב"י דלא כהמ"א שהעתיק פרש"י.

סעיף ח מפני החשד עיין מ"א כתב על קוש' ב"י ול"נ דלק"מ ונאני אומר שהוא לא אמר מידי פי הא מ"מ פרש"י דבב' פתחים לית לן בה משום דהרואה אומר בשניה יפנס ומדוע ל"ק מה שהקשה הב"י: סימן תרעג סעי' א' הג"ה שנ' אם נתערב וכו' דהוי דבר שבמנין עיין ט"ז וכבר השיגו תשובת פ"מ סי' צ"ח פהגון דנדאי סברא נכונה היא דאם אזלינו ברישא בתטאת טהור בחולין אף דבשעת ביטול אינו חשוב מדלא חזי אלא לפהגים מ"מ מפני שאחר ביטול יהיה חשוב לא בטל מכ"ש מה דבשעת ביטול הוא חשוב דלא ליבטל אף דאחר הביטול לא יהיה חשוב ומן הסיפא אין שום ראיה פמבואר שם וכבר הודה לו נמי בעיקר הסברא בשבות יעקב חלק ב' סי' ל"ב אף במ"ש נמי הפ"מ על דברי הט"ז נ"ל דאם הגר חנוכה קבוע וכו' ולא זכיתי להבין דבריו מאי קיבוע שייך פאן הלא מבואר בסי' ק"י דקיבוע דאורייתא היכי שהאיסור ניקר ונדוע במקומו ודברבן היינו מחמת חשיבתו ולפי הנחתו דהט"ז שלא יהיה דבר שבמנין א"כ לא שייך בו קיבוע כל היכא שנתערב חד בתרי בטל בין במקומו בין שהוזה משם למקום אחר ע"ז כתב הש"י ובאמת הדברים פשוטים פיון דגר חנוכה קבוע במקומו הראשון וכן השמשים אלא שהוא אינו יודע איזה היתר ואיזה איסור דהוי ג"כ קיבוע כמו ט' חניות מוכרים בשר שחוטא ואתד בשר גבילה אלא שהחניות נתערבו שהוא אינו יודע איזה טריפה ג"כ קיבוע וכמבואר מדברי פוסקים ב"ד עיין בש"י סי' ק"י ס"ק י"ד י"ז כ"ט ועיין בספרי מ"י פלל מ"ג ס"ק מ"ו שפן דעת ראשונים ואחרונים והוא ברור עכ"ל בזה עיין בספרי ק"ד סי' ק"י ריש הדבור להקונטרס דדינא קיבוע דשם ת"ל הרחבתי הבניאר והעלתי שהעיקר בזה תלוי דכל דבטל שוב לא שייך לבא עליו כדין קיבוע וגם העלתי שם דכל המונח בחדר א' פגון שני מגורות אף דאין דרפן להתפנות דאפי' מעולם לא נגעו אהדדי שייך ביטול וא"כ ה"ה בבירות דחנוכה אף דאין

דָּרָפָם לְהַתְפַּנּוֹת אֵין צָרִיף וּבְטָלִים אַף דְּכָל אֶחָד בְּמִקּוּמוֹ הַקִּיבּוּעַ ע"ש וְדוֹק וְהַדִּין עִם הַפ"מ: (סְעִיף הַג"ל) בַּש"ע וְנוֹהֲגִים וְכו' שָׂאֵם יִשְׁתַּמֵּשׁ לְאוֹרָה יִהְיֶה לְאוֹר הַנוֹסֵף פֶּתֶב הַט"ז א"ל הָא אֶפְתִּי הו"ל הַנְּאָה וְכו' וְכֵאֵן לֹא שִׁיכּוּ תַרְנוּנֵיהוּ וְקִשָּׁה הָא הָר"ן פִּי הָאִיסוּר שְׁמוּשׁ אֶפִּילוּ בְּמִיָּדֵי דְּמַצָּנָה מְשׁוּם דְּעִשְׂאוּהוּ בְּנִירוֹת דְּמַקְדָּשׁ וּלְזָה מוֹרָה לְשׁוֹן הַנְּרוֹת הִלְלוּ קִדְשׁ הֵם וְתוּ הָא לַכ"ע אִיסוּרֵי בְּשַׁעַת מַצְוֹתָן מִטַּעַם מְוַקְצָה וְהַטְעָמִים לֹא נֶאֱמָרוּ אֲלֵא דַמִּש"ה אֶקְצִינָהוּ אֲבָל וְדַאי דַלכ"ע אִיסוּרֵי בְּהַנְּאָה ע"י הַקְּצָאָתוֹ וּבְזָה הַקְּצָאָתוֹ הוּא רַק מִן הַנְּאָת הָאוֹרָה כְּמוֹ בְּהַדָּס דְּהַקְּצָאָתוֹ הוּא מִן הָרִיחַ א"ו הַפְּשוּט דְּתוֹסְפַת אוֹר לֹא חָשׁוּב הַנְּאָה וְהוּא בְּכָלֵל אֲמָרָם מְרָאָה אֵין בּוֹ מְשׁוּם מְעִילָה וְה"נ פֶּסְקִי רַע"ו פֶּשְׁנֶכְרִי הַדְּלִיק בְּבֵית יִשְׂרָאֵל בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְיֵשׁ בּוֹ גַר אֶחָד בְּלֹא זֶה מוֹתֵר לְשִׁמְשׁ בּוֹ אַף דְּנִמִּי אִיסוּר לְיִשְׂרָאֵל בְּהַנְּאָת שְׁמוּשׁוֹ הוּאִיל וְנִעֲשֶׂה אִיסוּר מְלֹאכָה בְּשָׁבִיל יִשְׂרָאֵל א"ו פֶּנ"ל וְק"ל: סִימָן תַּרְעוּז סַע"י ד' מֵה שְׁפֶתֶב הַמ"א סַסְקִי"ב וְאֶפְשָׁר דְּהִכָּא חֲמִיר טְפִי כִּינּוֹן דְּהוּי דְּשִׁיל"מ וְכו' וְהוּי דוֹמָן דְּחַמֵּץ הֵם דְּבָרִים מְגוּמְגָמִים וְלֹא אֶפְשָׁר דְּאִילוּ הוּי דְּשִׁיל"מ אַף בְּיִטוּל בַּס' לֹא יוֹעִיל אֲבָל בְּאַמַּת הַדְּמִיוֹן מְחַמֵּץ בְּפֶסַח דְּסִי' ק"ב הוּא מְהִיפֵף לְהִיפֵף כִּי לְהַדְּלִיק הַפֶּל בְּמַצּוֹת גַּר חֲנוּפָה לְזָה לֹא נֶאֱסַר מְעוּלָם וְק"ל: סִימָן תַּרפֵּא סַע"י ב' מְדִלְקִין וְכו' הַט"ז חוֹלֵק וּמְסִיק לְהַבְּדִיל קוֹדֵם וְלַעֲנִ"ד מִן סַע"י א' שֶׁהוּא מְהִירוֹשְׁלָמִי וְדַאי מְשַׁמַּע כַּהֲש"ע דְּאִילוּ הַדִּין לְהַבְּדִיל קוֹדֵם הָא דִּין הִירוֹשְׁלָמִי כּוֹלוּ לֹלֵא צוֹרֵף שְׁהָרִי בְּלֹא זֶה מְבַדִּילִין קוֹדֵם הַדְּלָקָה וְעֵינּוּ בְּעִטְרַת זְקֵנִים אַף דִּישׁ לְדַחּוֹק שְׁרוּצָה לְבָאָר אִם אַחַר הַבְּדִיל וְהַדְּלִיק שְׁלֹא יְבַדִּיל עַל הַנְּרוֹת דְּאַחַר מ"מ הַפְּשוּט כְּדַעַת הַש"ע: הַלְכוֹת מְגִילָה סִימָן תַּרפּוּז בְּגִמְרָא אֵיתָא שְׁהַפְּרִים מְקַדִּימִין לְיוֹם הַכְּנִיסָה מְנַלְן מְנַלְן כְּדַבְּעֵינוּ לְמִימַר לְקַמּוֹן וְכַתֵּב הַרְשָׁב"א אֵיכָּא לְמִזְדַּק הֵיכִי קָא מַתְמָה הֵיכִי מִי שִׁיְלִינּוּ מְנַלְן וְהֵלֵא הֵהוּא דְּלַקְמָן בְּרִייתָא הֵיא וְכָל מַאי דְּלֹא יָדַע מַאי דְּאֵיכָּא בְּבְרִייתָא לֹא מַתְמָהִינוּ עָלֶיהָ עכ"ל וְכֵן הַקְּשׁוֹ תוֹס' בְּזַבְּחִים רִישׁ כָּל הַתְּדִיר ד"ה מְנָא לָן וְיִרְאָה דִּישׁ לִיִּשְׁבַע ע"פ מֵה דְּאֵיתָא בְּהַרְשָׁב"א יְבָמוֹת דָּף י"ד כְּתִב שָׁם וְלִי גִרְאָה דְּמִגְלָה שְׁפִיר אַתְרָצָא בְּפִירוּקָא דְּאַבְיִי מְשׁוּם דְּעִיקָר קוֹשְׁיָ דַר"ל מִי"ד וְט"ו הוּא דְּבַדְדָּהוּ הוּא דְּאֵיכָּא אִיסוּרָא לְמַקְרִי חַד בְּיוֹמָא דְּחַבְרִיָּה כְּדַאֲמַרִּינוּ הֵתָם זְמַנּוֹ שָׁל זֶה לֹא זְמַנּוֹ שָׁל זֶה אֲבָל בְּנֵי כְּפָרִים אֵלוּ רְצוּ שְׁלֹא לְהַקְדִּים לְיוֹם הַכְּנִיסָה שְׁפִיר דְּמִי קַל הוּא שְׁהַקְּיָלוּ לְהֵם חֲכָמִים לְהַקְדִּים לְיוֹם הַכְּנִיסָה וְתַקְנִתָּא דְּדָהוּ הָוֹת כְּדַאֲיִתָּא הֵתָם בְּמַסְקָנָא וְכו' הַלְכָּה אֵי בְּעֵי לְמַקְרִי בִי"ד שְׁפִיר דְּמִי וְלֵיכָּא אִיסוּרָא שָׁל כְּלוּם וְר"ל ל"ק לִי אֲלֵא הֵיכִי דְּאֵיכָּא אִיסוּרָא כְּדַאֲמַר לִיה וְכו' ע"ש וַא"כ שְׁפִיר מְדַמְקָשָׁה מְנַלְן וְלֹא מְקָשָׁה קוֹשְׁיָ יוֹתֵר עֲצוּמָה דְּהָא אֵיכָּא מְשׁוּם לֹא תַתְּגוּדְדוּ ש"מ דִּידַע דְּתַקְנִתָּא דְּכַפָּרִים הוּא וְכַנ"ל וְלִכּוֹן לֹא קָשְׁיָא לָהּ אֲלֵא מְנַלְן וְשְׁפִיר קְאָמַר א"כ אַף מְנַלְן ל"ק וְק"ל: סְעִיף ב' מְבַטְלִין וְכו' שְׂאִין לָהּ דְּבַר שְׁנַדְחָה מ"מ מְפָנְיוּ וְכו' כְּתִב הַתַּה"ד סִי' רַס"ו מְלִשׁוֹן זֶה מְשַׁמַּע בְּהַדְּיָא דְּשִׁאָר כָּל מַצּוֹת קוֹרָא תַחֲזִיקָה וְאַח"כ עוֹשֶׂה הַמַּצָּוָה דְּהֵינּוּ מַצּוֹת מִילָה וְאַפְּיָלוּ כְּאֵנוּ לְדַחֵק וְלוֹמַר דְּהָאֵי גְדַחִית מְפָנִי מ"מ דְּקָאֲמַר רוּצָה לּוֹמַר הֵיכָּא דְּאֵיכָּא סְפִיקָא אִם יֵשׁ לוֹ זְמַן לְסַיִם שְׁנִיָּהֵם אִזּוּ מְקָרָא מְגִילָה עַדִּיף מְכָל הַמַּצּוֹת שְׁצָרִיף לְקוֹרוֹתוֹ תַחֲזִיקָה מְשׁוּם פְּרַסוּמָא גִּיסָא וְאִם יוֹכֵל לַעֲשׂוֹת שׁוּב הַמַּצָּוָה אַחְרֵיהָ יַעֲשֶׂנָּה אֲבָל לְעוֹלָם כָּל הֵיכָּא שְׁוֹדַאי בְּיָדוֹ לְקַיִם שְׁנִיָּהֵם יְקָדִים בְּמִילָה מְשׁוּם דְּתְדִיר וּפְרַסוּמָא גִּיסָא אֵיכָּא לְעוֹלָם בְּמִאֲוָחַר כְּמוֹ בְּמוֹקְדָם עכ"ל.

אֵלָא שְׁפַלְפַל אַם מִילָה נִקְרָא תְּדִיר וּלְעַנ"ד נִרְאָה אֶפְיֵלוּ לְמָה שְׁלוּמֵד קוּדָם דְּהֵינּוּ פְּהָר"ן דְּאִין שׁוּם מְצוּה דְּאוּרֵינִי נְדַחִית מְפַנִי מְקָרָא מְגִילָה וּלְשׁוֹן הֶרְמֵב"ם וּש"ע אֵינּוּ אֵלָא לְאַקְדוּמִי מ"מ יִרְאָה דְּדוֹנְקָא מְשׁוּם פְּרִסוּמִי נִסְפָא בְּרוּב עִם הוּא דִּישׁ מַעְלָה דְּקָרִיאַת מְגִילָה לְהַקְדִים לְכָל הַמְצוֹת אֲבָל הֵיכִי דִישׁ פְּרִסוּם בְּמֵאוּחָר כְּמוֹ בְּמוֹקְדָם כָּל הַמְצוֹת דְּאוּרֵינִי תָא קוּדְמִים וְהֵיכִי מוּכַח מִתּוֹס' שְׁהַקְשׁוּ וּא"ת וַיַּעֲשׂוּ הָעֶבְרֹדָה תַּחֲזִילָה וְאִת"פ יִקְרָאוּ וּמְשׁוּי מְשׁוּם פְּרִסוּמִי נִסְפָא בְּצַבּוּר מְבֹנָר הָא כָּל דְּפְרִסוּמִי נִסְפָא יֵשׁ בְּמֵאוּחָר כְּמוֹ בְּמוֹקְדָם רְאוּי לְהַקְדִים הָעֶבְרֹדָה וְה"ה דִּי"ל הַמִּילָה דַּא"ה אֵלָא דְּנִימָא הוּאִיל וַיֵּשׁ בְּקָרִיאַת מְגִילָה מַעְלָה דְּפְרִסוּם גַּם יֵשׁ לָהּ מַעְלַת קְדִימָה לְכָל הַמְצוֹת מְעִיקְרָא לֹא מְקָשׁוּ תּוֹס' מִיְדֵי וְזֵה נְמִי מוּכַח מְלִשׁוֹן הַגְּמָרָא שְׁאֶפְיֵלוּ פְּהָנִים בְּעֶבְרֹדָתָן מְבֹטְלִים עֶבְרֹדָתָם וּבְאִים לְשִׁמוּעַ מְקָרָא מְגִילָה וְלֹא בְּקִיצוּר שְׁמֵבֹטְלִים עֶבְרֹדָתָם וְקוּרְאִין הַמְגִילָה דְּמְבֹנָר כְּדִי לְבַא לְהַצְבּוּר שְׁהוּא רֹב עִם הוּא דְּמְבֹטְלִין אֲבָל אֵילוּ הָיָה פְּרִסוּם גַּם בְּקָרִיאַת צַבּוּר לְחוּד נְמִי בְּרוּב עִם.

לֹא הָיוּ מְקְדִימִים קָרִיאַתָּם לְעֶבְרֹדָתָם אֵלָא אֲדַרְבָּה הָיָה רְאוּי לְהַקְדִים הָעֶבְרֹדָה כְּדִקְשׁוּ תּוֹס' וּמְזֵה לְעַנ"ד רְאִיָּה בְּרוּרָה לְדַעַת הֶר"ן שְׁאִין שׁוּם מְצוּה דְּאוּרֵינִי תָא נְדַחִית מְפַנִי מ"מ בְּהַחֲלֵט דְּאִם לְעַנֵּן קְדִימָה כָּל מְצוֹת דְּאוּרֵינִי תָא קוּדְמִים זוּלַת הֵיכִי דִישׁ בְּקְדִימַת הַקָּרִיאָה הוֹסְפַת פְּרִסוּם גַּם מְכ"שׁ דְּלְעַנֵּן לְדַחֲוֹת לְגַמְרֵי זֵה מְפַנִי זֵה דְּמ"מ נְדַחִית מְפַנִי מְצוּה דְּאוּרֵינִי תָא וּמָה שְׁהַקְשָׁה הַט"ז דְּהָא אֲמַרִינוּ מְגִילָה עֲדִיף מִת"ת וְהָתָם בִּת"ת נְדַחִית לְגַמְרֵי מְפַנִי דְּהֵינּוּ הַלְמוּד שְׁיֵשׁ עֲכָשְׁיוּ עֲלֵיו חַיִּיב בְּשַׁעָה זֹו אִי אֶפְשָׁר בְּתַשְׁלוּמִין וְכוּ' וּלְשַׁטְתּוֹ יוֹתֵר הָיָה לוֹ לְהַקְשׁוֹת דְּלְדַעַת הֶר"ן אִיף לְמַדּוֹ שֶׁל בֵּית רַבִּי לְבַטֵּל ת"ת מִק"ו דְּעֶבְרֹדָה מָה לְעֶבְרֹדָה שְׁכֹן אִין מְבֹטֵל לְגַמְרֵי תֵאמֵר בִּת"ת שְׁמֵבֹטֵל לְגַמְרֵי אֲמַנְם בְּאַמַּת קוּשְׁיִיתוֹ לֹא מִיְדֵי הִיא דְּלֹא שְׁיִיף כָּלֵל לֹמֵר בִּת"ת שְׁמֵבֹטֵל לְגַמְרֵי שְׁהָרִי הִיא הַדְּבָרִים שְׁאִין לְהֵם שְׁעוֹר וּלְהֵכִי קִי"ל בְּמִנְחֹת שְׁאֶפְיֵלוּ בְּקָרִיאַת שְׁמַע שְׁחֲרִית וְעַרְבִית קִיִּים מְצוֹת ת"ת וְתוֹ אִטּוּ יֵשׁ ה"א לֹמֵר דְּבִשְׁבִיל ת"ת לֹא יִקְרָא מְגִילָה כָּל עֵיקָר דְּנֹדָאִי אֶפְיֵלוּ רִשְׁב"י וְחִבְרִיּוֹ הָיוּ חֵיִיבִים לְהַפְסִיק וּלְקָרָא מְגִילָה וּא"כ מָה בְּיִטּוּל יֵשׁ בְּזֵה שְׁמֵבֹטֵל הָאִיִּדְנָא כְּדִי לְשִׁמוּעַ בְּרוּב עִם זְמַן זֵה דְּקָרִיאָה יֵהִי לוֹ בְּתֵר הַקָּרִיאָה לְלִמּוּד תּוֹרָה וּמָה דְּחִיָּה לְגַמְרֵי אִיכָא בְּזֵה וְאַפִּי רִיחַ קוּשְׁיָא אִין בְּה: אֲמַנְם אִף דְּלְדַעַתִּי מוּכַח שְׁפִיר דְּהֵיכִי דְּאִין נ"מ בְּאַיְחּוּר וְקוּדָם לְעַנֵּן הַפְּרִסוּם שְׁפַל מְצוּה דְּאוּרֵינִי תָא קוּדְמִים לְמ"מ מ"מ בְּמִילָה בְּבַה"כ בְּנֹדָאִי רְאוּי לְיִנְהֵג לְמוּל אַחַר כְּלוֹת הַתְּפִלָּה וּקָרִיאַת הַמְגִילָה כִּי בְּנֹדָאִי מְצוּה דְּרַבִּים מְהָרָאוּ לְהַקְדִים לְמִילָה שְׁהִיא אִף מְצוּה דְּיַחֲדִי וַיִּרְאָה לִי דֵה"ט דְּנִהְגִינוּ תְּמִיד לְמוּל אַחַר הַתְּפִלָּה וְלֹא מְקְדִימִין הַמִּילָה בְּזִרְיּוֹת אֵלָא מְשׁוּם כְּבוֹד מְצוּה דְּרַבִּים קוּדָם אִפִּי תְּפִלָּה דְּרַבָּנָן וּמְכ"שׁ מ"מ שְׁתַּקְדָּם וּלְהֵכִי אִין רְאִיָּה מְעֶבְרֹדָה דְּמוּכַח כְּנ"ל דְּלוּלָא בִיאַת לְשִׁמוּעַ בְּרוּב עִם הָיָה עֶבְרֹדָה קוּדְמַת לְקָרִיאַתָּם דְּהֵינּוּ מְשׁוּם דְּבִנְיָה לֹא הָיָה הַקְדִימָה קוּדָם לְמְצוּה דְּרַבִּים אֵלָא שְׁנִיָּהֵם הָיוּ מְצוּנֹתָם שֶׁל כְּוָלָם וְדוּק אִף כְּבָר יִסְד הֶרְמֵב"א ו"ל ס"ס תְּרַצ"ג ע"פ הַמְנַהֲגִים דְּלֹא כְּדַעַתִּי] וּמָה שְׁהַמ"א כְּתַב אֲבָל בִּתְה"ד צִיָּדָא אִיפְכָא וְכוּ' וְנ"ל הַטַּעַם דִּיכּוֹל לְמוּל בְּתַשְׁיַעֵי מְלַבֵּד שְׁהַתְה"ד בְּצִיָּדוֹדוֹ זֵה כְּתַב עֲדִיף מְכָל הַמְצוֹת וּמָה עֶסֶק לְטַעַם זֵה בְּיַתֵּר מְצוֹת אִף גַּם הַטַּעַם מְצַד עֲצָמוּתוֹ תְּמוּהָ מִילָה בְּזִמְנָה דְּחִי' שְׁבַת וּמְגִילָה לֹא תִיָּדְחָה מְשׁוּם דִּיכּוֹל לְמוּל בְּתַשְׁיַעֵי.

אֲמַנְם הָאֲמַת הַבְּרוּר כְּדַכְתֵּב הֶר"ן שְׁאִין שׁוּם מְצוּה דְּאוּרֵינִי תָא נְדַחִית וּמְכָל שְׁכֹן מִילָה דְּלֹא כְּדַמְסוּפֵק הַתְה"ד וְק"ל: סִימָן תְּרַפַּח סְעִיף ב' וּבְלִבְד עֵינָן ט"ז כְּתַב וְהַב"י כְּתַב

הַאֲרִיף בְּדַרְכִּים שׁוֹנִים: וְזֶה לְשׁוֹן הַב"י עַל פִּי הַר"ן שֶׁכָּתַב אֶפְשָׁר דְּכִי אֲמַרְיֵנוּ וְעַד כְּמָה בֵּין אֶסְמוּף בֵּין אַנְרָאָה קָאֵי וְכִי אָמַר ר' יִרְמְיָהּ כְּמַחְמָתֵן לְטְבַרְנִי מִיֵּל אַפְּוֹלָה מְלִלְתָּא מְהֵדַר בֵּין לְנִרְאָה עֲמוּ בֵּין לְסְמוּף: עַל זֶה פָּתַב וְצָרִיף לְדַחֲוֹק וְלוֹמַר דְּכִי בְּעֵי וְעַד כְּמָה בֵּין אֶסְמוּף בֵּין אַנְרָאָה קָאֵי וְכִי אָמַר ר' יִרְמְיָהּ כְּמַחְמָתֵן לְטְבַרְנִי מִיֵּל קָאֵי אַתְרֵנוּ וְיִמְיָהּ הָא כְּדַאֲיִתָּא וְהָא כְּדַאֲיִתָּא דְבָאֵינוּ נִרְאָה מְשַׁחֲיֵנוּ הַמִּיל בְּמַדַּת הַלִּיכָה בְּקַרְקַע וּבְנִרְאָה דְהֵיִינוּ יוֹשְׁבַת בְּרֵאשׁ הַהָר לֹא מְשַׁחֲיֵנוּ הַמִּיל בְּקַרְקַע אֲלָא עַל יְדֵי שְׁנוּתְגִין הַחֲבָל מְעִיר לְעִיר בְּאֹוִיר וְאִם אֵין בְּמִשְׁשָׁה אֹתוֹ הַחֲבָל יוֹתֵר מְמִיל גְּדוֹן כְּכַרְף דְהִשְׁתָּא הָוִי טוּבָא טְפִי מְמִיל בְּמַדַּת הַקַּרְקַע עַכ"ל וְר"ל דְאֵינוּ נִרְאָה מְשַׁחֲיֵנוּ הַמִּיל בְּמַדַּת הַלִּיכָה הֵיִינוּ אַף אִם אֵינוּ יוֹתֵר מְמִיל אֲלָא ע"י דְמְשַׁחֲיֵנוּ הַנַּחֲל שְׁהִיא יוֹשְׁבַת וְאֵע"פ שְׁאֵילוּ מְדַדִּינָן הַמִּישׁוֹר אֵינוּ יוֹתֵר מְמִיל מ"מ מְדַאֲינוּ נִרְאָה עֲמוּ אֵינוּ גִידָן כְּכַרְף וּבְנִרְאָה דְהֵיִינוּ יוֹשְׁבַת בְּרֵאשׁ הַהָר לֹא מְשַׁחֲיֵנוּ הַמִּיל בְּקַרְקַע כְּלוֹמַר דְאֵילוּ מְדַדִּינָן הַמִּיל בְּהִילוּף הַקַּרְקַע דְהֵיִינוּ גְּמִי הַהִלִּיכָה לְרֵאשׁ הַהָר יוֹתֵר מְמִיל אֲלָא מְשַׁחֲיֵנוּ ע"י שְׁנוּתְגִין הַחֲבָל מְעִיר לְעִיר בְּאֹוִיר ר"ל בְּאֹוִיר הַשְּׁנָה מְרֵאשׁ עִיר זֹו לְרֵאשׁ עִיר זֹו וְאִם אֵין בְּמִשְׁשָׁה אֹתוֹ חֲבָל יוֹתֵר מְמִיל גִידָן כְּכַרְף דְהִשְׁתָּא הָוִי טוּבָא טְפִי מְמִיל בְּמַדַּת הַקַּרְקַע דְהֵיִינוּ הַהִלִּיכָה לְרֵאשׁ הַהָר.

זֶה הוּא פִּי הַב"י בְּרֹוֹר וְהוּא חָד עִם מַה שְׁפִי הַט"ז אֲלָא דְלֵהט"ז בְּיוֹשְׁבַת בְּרֵאשׁ הַהָר מְדִינָן מְקַצָּה הַהָר לְמַטָּה: וְזֶה וְדַאֵי אֵינוּ נִרְאָה שְׁהָרִי קָצִי הַהָר רָחַב לְמַטָּה וְהָעִיר בְּרֵאשׁוֹ וְאֵילוּ הוֹרֵד הָעִיר לְמַטָּה הָא הֵיִתָּה רְחוּקָה יוֹתֵר מְמִיל וּבְסִבְרַתוֹ דְאֵנוּ חוֹשְׁבִין כָּל הַהָר לְהָעִיר לֹא גִיחָא לְהַב"י לְהַכִּי פִירוּשׁ דְמְשַׁחֲיֵנוּ הָאֹוִיר לְמַעְלָה מְעִיר לְעִיר וְדוּק: סְעִיף ד' וְלֹא יִבְרַף עֵינָן ט"ז וְהַמ"א כָּתַב וְל"ג דְדוּקָא וְכו' וְלֹא נָתַן טַעַם דְהַפְּלֵ קִשְׁיָא עַל הַחֲכָמִים לְמָה תִּיקְנוּ בְּבִרְכָה וּמ"ש הָא תְרַנְוִיָּהּ סִפְקָא הוּא אֲבָל עֵיקַר הַטַּעַם מְבֹאָר בְּהִרְיָטָב"א סוּפָה דָּף מ"ז מְשׁוּם דִּי"ט שְׁנֵי שְׁתִּיקְנוּ לְעֵשׂוֹתוֹ תִּיקְנוּהוּ בְּבִרְכָה כִּי הִיכִי דְלֹא לִינְלָזְלוּ בּוֹ מִשָּׂא"כ שְׁמִינִי דְחַג דְאֵיכָא לְמִיחַשׁ גְּמִי אֵיפְכָא לְזִלְזוּלֵי דִי"ט דְשְׁמִינִי אִם יִבְרַף עַל הַסוּפָה לְהַכִּי יִתְבִּינָן בְּלֹא בְּרָכָה כְּמוֹ בְּכָל סִפְקָא מְצוּנָה ע"ש וּק"ל: הַגְּעַתִּי מְכָתַב מִדִּידֵי הַגְּאוֹן מו"ה עֲקִיבָא אֵיגֵר אַב"ד דְק"ק פ"ל כָּתַב אַגְבֵּי אֲכַתּוּב מַה דְנִתְקַשְׁתִּי בְּדַבְרֵי הַר"ן פ"ק דְמַגִּילָה שְׁכָתַב הָא דְחִזְקִי קָרִי בְּטְבַרְנִי בִי"ד וְט"ו הוּא מַדַּת חֲסִידוֹת דְמַדִּינָא פְטוּר בְּב' דְהָוִי סִפְקָא דְרַבְבִּין א"כ מֵאֵי פְרִיף הַש"ס עַל ר' וְיִמִּי פְשִׁטָּא לִיָּה וְהָא חִזְקִיָּה דִילְמָא בְּאַמַּת סְפוּקֵי מְסַפְקָא לִיָּה וְהָא דְעֵשָׂה מְלֹאכָה דְהָוִי ס"ד וְלֹא רָצָה לְעֵשׂוֹת חֲסִידוֹת וְחֻשְׁבַּתִּי לֹוֹמַר דְהָוִי דְשִׁיל"מ וְס"ד לְחֻמְרָא אֹוֹלָם בְּאַמַּת כָּתַב הַפְּר"ח דְסְפִיקָא דְדִינָא לֹא הָוִי בְּכָלִל דְשִׁיל"מ.

וְכַנְלַעַנ"ד דְמוֹכַח מְדַבְרֵי ר' ר' בְּנִדְרִים דָּף מ"ז ע"ב שְׁכָתַב וּלְעַנְיָן הַלְכָה לְגַבִּי נוֹדֵר עֲצָמוֹ וְכו' הָרִי דְמִיקַל אַף דְנִדְרִים הָוִי דְשִׁיל"מ עַד כָּאֵן לְשׁוֹנוֹ: וְהַשְׁבַּתִּי לוֹ לְעַנ"ד אֵין זֶה כָּלִל בְּגֵדֵר דְשִׁיל"מ ל"מ לְדַעַת הַר"ת י"ט שְׁמַבִּיא הַפְּר"ח שְׁתִּירֵץ עַל סְפִיקָא דִיּוֹמָא דְחֻדָּשׁ דְל"מ דְבָר שִׁיל"מ דְבָר הַחֻזֵר לְאִסּוּרוֹ בְּשָׁנָה הַבָּאָה כְּגוֹן חֻדָּשׁ וְהַפְּר"ח שָׁם וּבְס"ק ל"ג עֲשָׂאוֹ טוֹעָה בְּד"מ וּבְאַמַּת אֶפְילוֹ תִינּוֹקַת שָׁל בֵּית רַבָּן לִיכָא לְמַטְעֵי בִזְיָה בְּכָגוֹן זֶה וְלְהַכִּי כְּתַבְתִּי בְּצַדוֹ בְּלִשׁוֹן זֶה וְלַעַנ"ד נִרְאָה לְדַחֲוֹק דְר"ל וְדַאֵי סִפְקָא חֻדָּשׁ בְּגוּפוֹ פְשִׁטָּא דְהָוִי דְשִׁיל"מ מִשָּׂא"כ סִפְקָא שְׁבָכָל שָׁנָה בָּא זֶה הַסִּפְקָא ל"מ דְשִׁיל"מ הוּא סְפִיקָא דִיּוֹמָא וְעַנְיָן זֶה יִחְזִיר לְאִסּוּרָא דֹא"כ פְשִׁטָּא דְסְפִיקָא דְמְלֹאכָה בְּפוּרִים ל"מ דְשִׁיל"מ כְּיִנּוֹן דְגוּף

ספק זה אף לְשָׁנָה הַבָּא יבא אֶלָּא אפ"י לא נִימָא אף בְּזוּה כְּדַעְתּוֹ תִּינַח הָאֲכִילָה מִתְּבוּאָה
חֲדָשָׁה דַּע"פ שְׁיִיף עַד שְׁתַּאכְלִנוּ בְּאִסּוּר סָפֵק אֲכֹל בְּהִיתָר.

אָבֵל אִיסּוּר מְלֹאכָה אִיךָ שְׁיִיף יל"מ אטו הִיתָר מְלֹאכָת יוֹם זֶה יִהְיֶה לוֹ הִיתָר וְאִי דְנִימָא
הַמְּלֹאכָה יֵשׁ לָהּ הִיתָר מְחַר מַה יַעֲשֶׂה אִם בְּכָל יוֹם יֵשׁ לוֹ מְלֹאכָה לַעֲשׂוֹת מְתִי יבא לוֹ
הִיתָר לַעֲשׂוֹת בּוֹ מְלֹאכָה מִמָּה שְׁנִתְבַטַּל יוֹם זֶה לְכֵן לַעֲנ"ד לֹא ס"ד לְכַנּוֹת זֶה בְּשֵׁם יל"מ
וּמַה דְּהִקְשָׁה לְנַפְשׁוֹ מִדְּבָרֵי הַפֶּר"ח דְּסָפִיקָא דְדִינָא לֹא הָוִי בְּכָלֵל דְּשִׁיל"מ אֶהוּבֵי אַחֲזִי
לְדַעְתִּי אִין מְצִיאָת לְדְבָרִים הַלְלוּ אֶלָּא בְּסָפִיקָא דְפְּלוּגְמָא מַה דְּנִאָמַר בְּש"ס לְהִדְיָא
דְּהוֹלְכִין אַחַר דְּבָרֵי הַמְּקִיל אָבֵל סָפֵק דְּתִיקוּ אוֹ דְּאִיבְעִיָּא דְלֹא אִיפְשָׁטָא דְנִדְאִי גְרַע מְסָפֵק
דְּמְצִיאוֹת כְּדִי יֵשׁ מוֹרִים שְׂרָצוּ לְהוֹרוֹת בּוֹ אף בְּדַרְבְּנֵן לְחוּמְרָא כְּדִאִיתָא בְּסָפֵר תוֹרַת
הַשְּׁלֵמִים בְּמַחְזְזִים בְּקוּנְטֵרס הַסְּפִיקוֹת סְעִיף ט' וְנִהִי דְאָנֵן לֹא קו"ל הָכִי וְלוֹמְדִים סְפִיקָא
דְּרַבְּנֵן לְקוּלָּא כְּדִאִיתָא שֵׁם וְאִיךָ ס"ד שְׁיִהָא הַלְמֵד עֲדִיף מִהַמְּלֵמְדוֹ וִיחָא מְוֹתָר אף בִּיל"מ
זֶה דְּבָר זָר בְּעֵינֵי וּמַה שְׂמַבִּיא רַמְכ"ת רֵא"י מִהֶר"ן דְּנִדְרִים דְּף מ"ז מְדַכְתֵּב אָבֵל כְּשֶׁהֲדִירוּ
אַחַר וְכֵן נְמִי בְּנוֹדֵר עֲצָמוֹ וְכו' זֶה בְּקַל יֵשׁ לְדַחּוֹת דְלֹא גְחִית הֶכָּא לְהָכִי מְעַנְנֵן יל"מ וְאִיךָ
בְּנוֹדֵר עֲצָמוֹ דְּהִדְירוּ אַחַר דְלֹא הָוִי יל"מ וְהִינּוּ בְּנוֹדֵר עַל דַּעַת רַבִּים שְׂאִין לוֹ
הַתְּרָה וּק"ל: וְהַעֲיָקֵר לְיִישָׁב קוֹנְשִׁיתוֹ (אִם גְּחִזִּיקָה לְקוֹנְשִׁי) נ"ל דְּמַה שְׂפַתְבֵּי הֶר"ן
וְדִאָמְרִינֵן בְּגִמְרָא אֶטְבְּרִי וְהוּצַל שְׁהִיו קוֹרִין וְכו' טְבְּרִי אַגֵּב שְׁיִטְפִּי תְּפָסוּ וְעִיקָר מְשׁוּם
הוּצַל הוּא דְצָרִיךְ לְבֹא לְמַדַּת חֲסִידוֹת אָבֵל טְבְּרִי שְׁהִרְאִשׁוּנִים עֲצָמָם נְסַתְּפָקוּ בְּפִי הַקְּרָא
אף בְּדַרְבְּנֵן חֲזִיבִים לְהַחֲמִיר כְּדִאִיתָא בְּסָפֵר הַגָּ' לְ סְעִיף ח' וּק"ל.

וְאִם לֹא נִיחָא לְמַר בְּהָכִי אֶלָּא דְהֶר"ן מִפְּת הַסּוּבְרִים דְאִף בְּזוּה ס"ד לְקוּלָּא וְנִקְיֵט אף
טְבְּרִי כְּדִיוֹק וְגַם גְּחִזִּיק הַקּוֹנְשִׁי דְרַבִּי לֹא חָשׁ לְמַדַּת חֲסִידוֹת מ"מ יֵשׁ לְיִישָׁב וְלוֹמַר
דְּמַעְקָרָא נְהִי דְמַשְׁנֵי רַבִּי בַר י"ד הָוִי וְכִי נָטַע בַּט"ו נָטַע.

מ"מ לְהֶאֱמַת אף בְּזוּה לֹא נִיחָא לוֹ מְדַנְאָמַר בְּפוּרִים וּבְשִׁלְמָא לְמַה דְּמַסִּיק לְרַבִּי פְּשִׁיטָא
לִיָּה דְבַר חֲמִיסַר הוּא וְכִי נָטַע בִּי"ד קוּרָא לִי"ד הַתַּנָּא פוּרִים סְתָם לְרוּב הָעוֹלָם וְתַדַּע
דְּלֶהֱכִי לֹא מַסִּיק לְרַבִּי פְּשִׁיטָא לִי דְבָר י"ד הוּא וְכִי נָטַע בַּט"ו נָטַע אֶלָּא מְשׁוּם דַּא"כ לֹא
הִיָּה קוּרָא הַתַּנָּא פוּרִים סְתָם לֹא לְדִידִיָּה הוּא וְלֹא לְרוּב הָעוֹלָם.

וּמַעְיָקָרָא כִּי מְשַׁנֵּי בַר י"ד הָוִי וְכו' הִיָּה יְכוּל לְהַקְשׁוֹת וְכִי לְזוּה קוּרָא פוּרִים אֶלָּא דִּיּוֹתֵר
שְׁפִיר מְקַשָּׁה לוֹ עַד דְּאִוְקַמְיָ לְעַל הָאֱמַת וַא"כ תּוֹ ל"ק שְׁהָרֵי הַגְּאוּנִים גּוּפִיָּהוּ כְּתָבוּ וְנִמְצָא
פּוּטְרִים מְשִׁתִּיָּהוּ וּמְבַטַּל מְמַנּוּ בְּנִדְאִי מְקַרָּא מְגִילָה לְפִיכָד קוּרָא בְּרֵאשׁוֹן וּפּוּטֵר בְּשַׁנֵּי וְכֵן
וְדִאִי בְּדִין לַעֲנֵן עֲשִׂיּוֹת מְלֹאכָה דְלֹא אֶפְשָׁר לְמַעְבַּד בְּתַרְנוּנִיָּהוּ מְשׁוּם דְאִזּוּ וְדִאִי עֶבֶר
אֲדַרְבְּנֵן וְכֵן כְּתָבוּ הַתּוֹס' בְּשַׁבַּת דְּף קמ"א וּבְבִיצָה דְּף י"ד וַא"כ אִילוּ הִיָּה רוּצָה לְיִישָׁב
דְּנֶהֱג ע"פ דִּין וְלֹא בְּמַדַּת חֲסִידוֹת הִיָּה מְוֹכְרָח לְיִישָׁב דְּנֶהֱג אִיסּוּר בִּי"ד וְכִי נָטַע בַּט"ו בְּזוּה
לֹא נִיחָא לוֹ דְלֹא הִיָּה לֹא פוּרִים דִּידִיָּה וְלֹא דְרוּב עוֹלָם וּק"ל: סִימָן תְּרַפֵּט סְעִיף ב' הַג"ה
וַי"א אִם הָאִשָּׁה קוּרָא לְעֲצָמָה מְבַרְכָת לְשִׁמּוֹעַ מְגִילָה זֶה פְּסֵק רֵאבִנ"ה שְׂבַמְרָדְכִי ע"פ
מַה שְׂפָסֵק כְּבִה"ג וְתִימָא לִי דְּמַדְמְבַרְכָת ש"מ שְׂמַחְוִיבָת בְּקִרְיָאָה זֹו וְאִף יוֹצֵאָה בְּהַ דְאִף
אִם מְזַדְמָן לָהּ בְּתַר הָכִי אִישׁ לְהוֹצִיאָה אִינָה חֲזִיבָת תּוֹ וַא"כ א"י בְּמָה נְשָׁנָה בְּתוֹסְפָתָא
דְּנִשְׁמִים פְּטוּרוֹת טְפִי מְאִישׁ הָא אִישׁ נְמִי אִינוּ חֲזִיב לְקָרָא בְּעֲצָמוֹ וְיוֹצֵא בְּשִׁמְיָהּ וְאִם אִין
לוֹ מִי שְׂיוֹצֵיא חֲזִיב בְּעֲצָמוֹ לְקוּרָא וְזֶה גּוּפִיָּה בְּדִין זֶה הִיא הָאִשָּׁה אִם יֵשׁ לָהּ אִישׁ יוֹצֵאָה

בשמיעה ואם לאו חייבה בקריאה לעצמה ובשלקמא אילו נימא דלבה"ג אין האשה חייבה
כלל בקריאה ואפילו אין לה איש להוציאה פטורה פי קריאתה בעצמה אינו מעלה ומוריד
פי מ"מ פתר קריאתה בעצמה אם מנדמן לה איש חייבה דוקא לשמוע מאיש שפיר שניף
לשון נשים פטורות אם אין להם איש להוציא ואם פן פשיטא דלא שניף כלל ברכה על
קריאתה.

אבל לשטת פסק הראב"י קשה וכי מפני שאינה מוציאה אנשים שניף לומר פטורות
וצ"ע סעיף ג טמטום אפילו מינו אינו מוציא וכתב המ"א בשם ב"י דזה אפילו למ"ד
דנשים מוציאים אנשים.

אמנם בספר שאגת אריה סי' ו' כתב על הב"י שדבריו אינם דברים של טעם דאם אשה
ועבד חייבין למה גרע טמטום מפני שהוא ספק אשה שלא להוציא אפילו אנשים וגרע
אפילו מאשה ודאית מה בכך שאינו מבנרר אם הוא איש או אשה כיון דמ"מ חייב בנרר
זה אינו מעלה ומוריד וכתב תו והתוס' ופוסקים פתבו תוספתא זו לדברי בה"ג שאין
נשים חייבות במקרא מגילה רק במשמע מגילה לבד כמבואר למענין בדבריהם אבל
לסברת רש"י דנשים יכולות להוציא אנשים הדבר פשוט יותר מביעתא בכותחא
דטמטום ואנדרוגנוס יכולין להוציא אנשים וכו' האריף ומסיק ועל פי רש"י לק"מ דס"ל
דתוספתא זו משבשפתא היא נאני אומר שדברי ב"י ברורים ומוכרחים ודא מן הטור
שמביא תחילה גבי אשה דעת רש"י ובתר הכי מביא בסתם דין טמטום ואנדרוגנוס ומי
שיש לו עין לראות יראה להדיא שלא כתב הטור דין טמטום רק לשטת בה"ג אלא לכ"ע
ראי' ב' מדברי תוס' מגילה דף ד' שמקשו על פי רש"י מן התוספתא וכנראה שם לא
היה ברור להם הגירסא שמביאים בעירוכין בשם הבה"ג שמסיים התוספתא נשים
פטורות והקשו על רש"י מן רישא דתוספתא דין טמטום ואנדרוגנוס והכריחו דלא
פרש"י דאשה אינה מוציאה איש מפני דפשיטא להו דלא עדיפא מאנדרוגנוס שאינו
מוציא אלא מינו.

ומדוע לא הקשו בפשוט על רש"י מטמטום וקנאשני הש"א דאם אשה מוציאה איש
מדוע טמטום לא יוציא אפילו איש וכ"ש מינו. אלא ע"כ דזה פשיטא דל"ק להו כל
עיקר משום דסברו נמי דגריעותא דטמטום אינו מפני דספק דאשה היא וחבירו איש
והוכרחו לזה מפני שראו דאף לבה"ג נהי דס"ל דאשה אינה מוציאה לאיש וניחא
לשיטתו דין טמטום מ"מ אנדרוגנוס קשיא דהא הבה"ג נמי מודה דנשים עכ"פ חייבין
בשמיעה וכמבואר בשמו וא"כ אנדרוגנוס דקתני אינו מוציא אלא מינו הרי ממועט נמי
דאינו מוציא אשה וקשה מ"ט הרי עכ"פ חיובו בשמיעה אינה פחותה מאשה אלא ש"מ
דהטעם לא תלי' בזה אם החיוב שנה אלא מפני שעכ"פ אינו מינה ולהכי לא הוקשה להם
מדין טמטום דסברו בזה איכא לחלק דאשה מקר' יותר מן איש מדנה ברור איש וזו
ברורה אשה משא"כ טמטום שהוא מין מסופק ואפשר מורכב פחו גרע אפילו מאשה
שאינו יכול להוציאה ומכ"ש טמטום פיוצא בו דאפשר דזכר הוא משא"כ אנדרוגנוס
דכיון דברי' הוא ומדאינו מוציא אפי' אשה אלא מינו דוקא לא מצאו טעם פי אם מפני
שאינו מינו ולהכי אף שחיוב שניהם שנה אינו יכול להוציא אפילו אשה בזה לא מסתביר
להו לחלק דה"ה אשה אפילו לרש"י דחייבה שנה לאיש מ"מ להכי לא תוציא איש מפני

שאינו מינה: ובה לבד שהמציא הב"י ז"ל דרש"י נטור ס"ל דמאנדרוגנוס נמי ל"ק דכל מי שיוציא אחר י"ח יהיה זכר או נקיבה או טומטום דאפשר הוא זכר בעינין שהמוציא יהיה זכר או נקיבה לאפוקי אנדרוגנס דברי' הוא אינו יכול להוציא כ"א בריה דכנתן' ומה שהש"א פתב נמי דהתוס' אינה מתפרשא אלא לשטת בה"ג נאנדרוגנוס אינו מוציא אלא מינו לא בא לאפוקי אלא זכרים שאינו מוציא משמעותו ברור הא נשים יכול להוציא אפילו לבה"ג זה לענ"ד כל השומע לא יודה לו דהתינח אלו היה הבה"ג מפרש התוספתא כפשטה דנשים פטורות לגמרי אבל מאחר שמפרשה חייבת בשמיעה אף אפשר דאינו מוציא אלא מינו יתפרש רק על זכרים אטו נשים מינו מיקרי.

לכן לענ"ד הברור דדברי הב"י. ומה שנסתייע מפ"י רש"י ד"ה וכתב שזה היה נעלם מרבינו הב"י תמה אני על דברי שאגתו וכי ס"ד שנועלם מרבינו הב"י דבר שתינוקות של בית רבן יודעים וקרי מפני זה פתב לדחוק עצמו בטעם טומטום אליבא דרש"י אבל הפשוט דשם בר"ה דנשים פטורות פ"י בטעם מחנור וברור אבל גבי מגילה ודאי מוכרח בין לרש"י ובין לבה"ג דטעמא אחרניא הוא בהדין' אם באנו להספיק דין התוספתא דטומטום נאנדרוגנוס עם תלמודא דין לרש"י בין בטומטום ובין באנדרוגנוס ולבה"ג עכ"פ באנדרוגנוס במה שאינו מוציא אפילו אשה ותו דהא מה דתמה על הסברה דאם אשה מוציאה מה מעלה ומוריד אם מבנרר אם לא יראה לענ"ד דמשום כבוד שמחת הקריאה תיקנו כל זה [וכבר מצינו לענני עירוכין דטומטום אף ערף אשה אין לו מפני שאינו נקיבה ודאי ותדע דהא משמע בהגהות רמ"א סעיף ה"ל דאף לבה"ג אשה חייבת בקריאה אם אין לה איש להוציאה וא"כ מה זה טעם שיהיה הש"א לשטת בה"ג דלהכי אשה אינה מוציאה איש מדאינה חייבת בקריאה הא גם השומע ממנה אינו מחויב דוקא לקרוא בעצמו ויוצא בשמיעה מאחר ואם אין אחר חייב בקריאה לעצמו ואשה הא נמי אם אין לה איש חייבה בקריאה לעצמה א"ו אף לבה"ג אף הטעם שאינה מוציאה איש אף ניתקן לכבוד הג"ס וא"כ מעיקרא אין בדמיון שופר ודוק: סימן תרצ סעיף י"ח הג"ה ניש להסתפק אם נשים] מצטרפות לעשרה עיין בהר"ן פ"ב במתני' הפל פשרים לקרות מגילה פתב ניש אומרים שאף על פי שהן מוציאות אין מצטרפין למנין עשרה כדאשכחן בברכות לענין בה"מ וכו' ואי אפשר דהתם הוא שאינן מוציאות אנשים בברכתו אבל כן איך אפשר שמוציאות אנשים ואין מצטרפות עמהם למנין וכו' ע"ש ותימא לי הא זה איבעיא דלא איפשטה בפרק מי שמתו אי נשים חייבין בבה"מ דאורייתא ונ"מ אי מוציאות אנשים ולמה לא פשט ממתני' דתנן בפרק שלשה שאכלו נשים אין מזמנין עליהם ואיך אפשר דמוציאות אנשים ולא יצטרפו עמהם א"ו משמע דלא תלי' זה בה"ג כלל משום הטעם דפריצותא וצ"ע: סימן תרצא סעיף א' וצריכה שרטוט פתורה עצמה: פתב המ"א מיהו וכו' לבוש וא"י מה אילמי' דהלבוש מן הא"ח שבב"י דנמי פתב דברים אלו והש"ע משמיטו והיינו מפני דברי הד"מ שאפילו מתמיה על הב"י שמעתיקו בסתם במה שהתוס' וכל הפוסקים חולקים עליו ואטו הלבוש כיפי תלה ליה לכו העיקר דפסק הש"ע: סימן תרצג פתב המ"א בשם מנהגים שאומרים קדיש שלם היינו בלילה ומשמע הטעם בהגהות מיימון להלכות תשעה באב מדכתב כבשאר ימות השנה שלא ישונה הסדר משאר ימות השנה שאחר ערבית אומרים קדיש שלם משא"כ ביום מבואר בתוס' דאף ח"ק ומה שכ' המ"א ונ"ל דבמדינות אלו וכו' זה לא נראה כלל מתוס' והגה"מ

ומנהגים אלא משמע סתימתם דגם אחר ואתה קדוש יאמר קדיש שלם ובמנהגי ט' באב מוכרח הגה"מ ליתן טעם שלא לומר אחר ובא לציון קדיש שלם מפני שבאיכה נאמר סתם תפילתי מבן ארץ היא בפורים אומרים שפיר ק"ש אף שפבר אמרו קודם המגילה וכן עיקר: שוב ראיתי שפבר מסיק הכי הא"ר ומה דלא נהגינן נמי במה שכתבו תוספות שם ואוחזו ס"ת וקורא וכו' ואין מחזיר ספר תורה למקומו אלא יושב ואוחזו בידי עד שקראו את המגילה היינו משום דיתר הפוסקים משמיטו מנהג זה ש"מ דלא סבירא לי' ויראה דהטעם משום דהאוחזו הוא חייב לכונן לצאת שמיעת קריאת המגילה כדאיתא סי' תר"צ סעי' י"ד ואם יאחזו ס"ת בידי יהא לבו על הס"ת כדאיתא בסי' צ"ו לענין תפילה וק"ל: העתק תשובת הגאון בעהמ"ח ס' בית מאיר ו"ל קבלתי איגרת היום ר"ב טבת שנת בשלום מק"ק הוראדנא מפורד הרב מו"צ ובית דינו ואלופי מקהל יצ"ו וז"ל על עתה באנו במידי דאית בי' שאלה על אודות אתרוגים אשר זה חדשים מקרוב הובאו למדינתנו הנקראים קרפיעע אתרוגים אשר רבים יצא ידי חובתם בחג הסוכות העבר.

והי' חביב' להו מצוה בשעתא פי תנאר ונהדר להם. ויש אשר משכו ידיהם ממנו ומענה בפיהם אין זה הדר האמור בתורה וסימנא מלתא שאין להם כ"כ בליטות כמו באתרוגים דמאז ועד עתה ומקצתן לא ניפר להם שום בליטה פי אם מעט מזער ואף גם שחזותא מוכיח עליהם שאינם משוכים וארנפים ואף שאינם עגולים ככדור ועל כל זה אין להם חזקה דמשוכה כמו באתרוגים דמאז אמנם פשדקנום מבפנים ולא מצאנו בהם שום שינוי ואין אתנו יודע מאיכות גידולי של האתרוגים הנ"ל כי ממדינה למדינה איכא בינייהו והנה ע"פ דין ודת תוה"ק לא עלתה בידינו דבר ברור אם להתיר וכן להיפך והנה שמוע שמענו שפבר לעלמא מן רבי נשאל שאילתא דא.

ומסתמא השיב לשואלו דבר כאשר העלה מרגניתא כאשר אור לו בציון המצויין בהלכה ומידו קרנים לו: ואף גם שבקהילתם הרמה שם נקבצו באו לה פי ארץ מסחר הוא ובנדאי עלו לפני פסא כבודו החקירה ודרישה איכות גידולי של האתרוגים הנ"ל ע"כ באנו לשחר פני המאור הגדול מו"צ דקהילתנו הישישה פה ק"ק הנ"ל הק' וכו' אחר כף פתבו כדי שלא תהא שאלתנו מבלי נותן טעם לכן אמרנו להציג פה לפני רבינו וכו' נ"י מקצת הספיקות ספק הא' הוא אחר שאנו רואים בהם קצת שינוים כמו שנתבאר מע"ל א"כ ראוי להסתפק בהם אוילי הם מורכבים באילן אחר והנה בדין אתרוג המורכב כפר גמגמו בזה הראשונים אשר הי' לפנינו בתשובת רמ"א וב"ח וגם האחרונים הט"ז ומ"א הסכימו לפוסלו ע"כ לא נכניס ראשינו פעת בדין זה אמנם אף אנו נאמר דאפתי מנין לנו להחזיק ריעותא באלו האתרוגים לחוש להרכבה בשביל שינוי מועט שהרי עינינו הרואות בכמה מיני פירות שמין אחד משתנה בטעם במראה וריח ובתנאר וקומה כמו האגסים והלוזים וכדומה כמ"ש הרמב"ם פ"ק ג' מה' פלאים וא"כ דבר פשוט שגם שינוי אילן האתרוג כאחד מהם ודרכו לשנות הפרי לפעמים לפי שינוי המקום וטבע הארצות וכיון שכן מאין לנו להחזיק ריעותא באלו האתרוגים בשביל שינוי מועט פנין דאיכא למיתלי השינוי בדבר אחר רעותא דלא חזינו לא מחזיקינו כמו שכתב רש"י ז"ל חולין מ"ח ע"ב ד"ה לחבירו ופשוט הוא בש"ס ופוסקים בדוכתי טובא ביור"ד סי' ל"ג בט"ז ס"ק ח' דאם נמצא אדמימות בנשט או בחלל הגוף תלינו בדבר אחר ואין חוששין לדריסה אע"ג דדריסה שכיח וספיקו אסור דלא מוקמינו אחרות היתר מ"מ היכא דאיכא למיתלי בדבר

אחר לא מיקרי ספק פלל משום דלא מחזיקינן ריעותא דלא חזינן וכמ"ש התב"ש שם דלקולא תלינן וא"ל דשאני דריסה דמלתא אחרית' הוא הלא גם הרפכה מילתא אחריתא הוא שיש להאילן או הגרעין שנטעו בו האילן חזקת הגוף שלא נשתנה האילן ולא נעשה בו מעשה פלל ואם פן ודאי אתרוג הן וכן משמע ביור"ד סי' נ"ב סעי' ד' דאין ירקות פוסל בפכד של עוף במינו שיש במין מדברי מטעמא פנין דהמדברי פבידן ירוק תלינן שגם בביתות נמצא לפעמים פן כמו בעינוניתא דנורדא בפא"ט ואף שהט"ז השיג ע"ז שם היינו ביודע שנפלה אבל בלא נפלה לאור שא"צ בדיקה מודה דהירקות לא הוי ריעותא פנין שנמצא פן במדברי אף שיודע שאינו פן בעוף ביתות וכ"ש באתרוג דאנן סהדי שבנדאי ימצא פן בשאר אתרוגים באלו השינוים שאין לחוש להרפכה ותלינן שדך גידולו הוא פן ובאותו הארץ אין זה שינוי פלל וכ"מ עוד בסי' נ"א ס"ג גבי קוץ תלינן בחיפוף ובסי' נ"ז גבי נמצאת צפון וכו' ובסי' ק"ז ס"ח בנתקלקל החותם תלינן שאולי מעצמו נתקלקל, ובתשו' הח"צ סי' מ"ו בכתם שנתניבש ונמצא אדמומות בקצוותי' תלינן שמחמת שינוי האויר וכדומה וכהנה טובא דלא מחזיקינן ריעותא פל היכא דאיכא.

למיתלי בדבר אחר שנית דאף שנאמר דמדי ספיקא לא יצאנו מ"מ יש להקל שהרי כתב הט"ז סי' תרמ"ט שאף בנדאי מורכב אין איסור ברור מן התלמוד וגם בתשו' רמ"א סי' קי"ז סיים שאין להוציא לעז על הראשונים שהיו נוהגים לברך עליהם אלמא שהראשונים היו מכשירים המורכב לגמרי וגם הרמ"א לא פסיקא לי' לפוסלו לגמרי דכל ראיותיו אינו אלא שלא להכשירו בנדאי מטעמים האמורים שם אבל מפל מקום אין שם ראי' לאיסור ודאי גם הב"ח בתשו' גם שבסי' קל"ה צידד לאיסור מ"מ בסי' קל"ו מסקנתו להכשיר וא"כ בנ"ד שאין באתרוגים אלו אלא חשש הרפכה יש להכשיר מפח ס"ס דשאם אין מורכבים פלל דמנלן להחזיק ריעותא פנין דאיכא למיתלי שינוי בדבר אחר ואת"ל מורכבים הם שאם מורכב פשר ואין לומר דלא סמכינן בהא אס"ס וכן הוספם הש"כ והפרי תואר וכש"כ בנ"ד שפמעט א"א להעמיד על הבירור מפני ריחוק מקום.

וגם אין לומר שהספק הב' הוא ס' חסרון חכמה דלא חשוב ס' ז"א דספק כה"ג שהס' הוא לכל העולם הוא כמו ספק תיקו ואף שפר"ח ביו"ד ל' ובכללי ס"ס אות ה' וכן הב"ש באהע"ז סס"י קנ"ה חפשו בפשיטות דס' תיקו (היא ס"ס גמור וכן דעת התב"ש ביור"ד סי') לא חשוב ס' לענין ס"ס וגם מדברי הש"ך ביו"ד סי' ק"ד סק"ד נראה דמספקא לי' בהא מ"מ הא הב"י ביור"ד סי' מ"א ונ"ט סובר בפשיטות דס' תיקו הוא מס' גמור וכן דעת התב"ש ביור"ד סי' ל"ו דבכה"ג מיקרי ס"ס ועי' בתשו' מ"ב סי' נ' ותו פנין דהראשונים הי' מברכים עליהם אלמא דפשיטא להם בנדאי דכשרים הם וגם הב"ח בתשו' סס"י קל"ו מסיק הכי א"כ הוא ספק פלוגתא דרבנותא דחשיב ס"ס ודאי כמ"ש הש"ך ביו"ד סוף סי' נ"ז וכן עדיפא טובא שהראשונים פשוט להו דכשרים הם והאתרוגים מספקא להו וא"כ אין ספק מוציא מידי ודאי ובתשו' רמ"א שם מיקרי באתרוג שקורים גרצו שהם מורכבים ודאי לפי שהמנהג הוא שם להרפכם משא"כ באלו האתרוגים שלפנינו שאין אנו יודעים מה טובם ופשיטא שאין לחוש שאילו הן מאילן אחר המורכב באילן האתרוג דא"כ לא היו דומין מפל לכל לאתרוג כמ"ש רש"י סוטה מ"ג ע"ב דלעולם המורכב נושא פרי ממין הנרכב ואף לפי מה שצייד הב"ח בתשו'

קל"ה דר"ל ממין הנרפבאבל לא שדומה ממש להנרפב מפל מקום מודה הוא דיותר הוא דומה למין הנרפב ממין הנרפב והטבע יעיד ע"ז וא"כ באתרוג בנ"ד שדומין מכו"כ למין האתרוג זולת בקצת שינויים דקים פשוט דאין לחוש שהוא מאילן אחר הנרפב באתרוג וא"כ הוי ס"ס שפיר: ורב אהד מפנרסם במדינתנו כ' ע"ז ונ"ל ואפ"ל תהא שום הרפכה שאינו נפרת וכו' לכ"ע ויש לומר דשרי ולא מיקרי הרפכה פדמשמע בירושלמי פ"ק דכלאים דבזיתים הרפכתו לשבח לא מיקרי הרפכה פלל ע"כ ותשב באיתן קשתו שכ"כ בשו"ת האזרחי והנה הת"מ ההוא לא נמצא אתנו אבל תוכן פוננתו הוא למאי דגרסינו בירושלמי שם תנא אין מרפיבין זיתים ברפב של תמרי מפני שהוא אילן באילן רבי יודן בעי וליתו הדא פלוגתא על ד' לוי דאמר כ' אשתה כגפן פורי' בירפתי ביתה בניה פשתילי זיתים וכו' מה זיתים אין בהם הרפכה אף בגין אין בהם פסולת הא מפלל שיש בו פסולת שניא הכא שהוא עתיד למתקה פהדא וכו' ופירש המפרש אין בהם הרפכה לפי שפל אילנות אם מרפיבין באילן אחר יוצא פרי משונה אבל הזית לא כן בד"ו שאם ירפכיהו על פל האילנות שבעולם לא יוציא אלא זיתים אף בניה לא יהי בהם פסול ממזרות הא מפלל וכו' מדמרפיבין אותו משמע שמוציא פירות משונים ומשני שהוא עתיד למתקה ר"ל בשביל כך אסרה התנא אבל בעולם אין בזה שינוי והוציא הרב הגזפר מזה מדקאמר זיתים אין בהם הרפכה דהיינו שהנרפב אינו מוציא אלא זיתים ומסיק דאפ"ה משונה הוא בטעם שהיא ממתקת אותו ממרירתו הרי לפנינו דאף שהטעם משתנה ע"י הרפכה אפ"ה פל שאין להם שינוי גמור בתנאר וקומה עדיין שמו עלי' כפראשונה ומש"ה אמרו דאין בהם הרפכה דהפרי שמוציא זית שמו וזית קרי ליה א"כ הכא באתרוג אם הוא שנה בתנאר וקומה אעפ"י שאפשר שהטעם משונה מ"מ אתרוג הוא עדיין ואתרוג קרי ליה ומזה קשה לכאורה למ"ש הרמ"א בתשו' שם דאף שיהיה במנרפב פל הסימנים שבאתרוג עכ"ז יש לומר דהנרפב לאו אתרוג הוא ע"ש בירושלמי הנ"ל מבואר דשפיר מיקרי אתרוג אבל אין דבריו נכונים חדא דאפשר שהזיתים אין בהם שום שינוי פלל בטעם לבד משא"כ באלו האתרוגים יש להם קצת שינוי בתנאר מפני הבליטות שאין להם כ"כ ואף שנאמר דלא מיסתביר דבשביל שינוי מעט כזה ישתנה השם ממנו אחר שזכינו לדין דלא איכפת לן בטעמא פלל ולאלו נדאי יש להם פל תנאר האתרוג זולת קצת שינוי מ"מ פונת הרמ"א במ"ש דאין זה אתרוג ומ"ש הט"ז דכיון שיינק מאילן אחר הרי הוא חסר משיעורו דפרי אחר המעורב בו פמאן דליתא דמי ולא אזלינן בתר שמא אלא בתר טעמא ומה בכך ששמו אתרוג אטו.

אתרוג פתב בתורה ודומה הוא לאתרוג הכבוש דאע"ג דנדאי שמו עלי' מ"מ פסול הוא לפי שפלוע הוא מדבר אחר. אלא שצ"ע לכאורה במאי שכ' הרע"ב בפ"ד דכלאים משנה ד' ד"ה השזיפים הרפיב זיתים על רמון נפיק מנהון שזופים והוא ג"כ מירושלמי שם ומבואר במשנה שדומה לרימון אלמא גם הזית משתנה במראה וקומה אם פן הא דאמר ר' לוי אין בהם הרפכה ר"ל דאין הרפכה פועל בהם דבר פסולת אלא לשבח וכמו שפסיים הרב הגזפר בתשובת איתן האזרחי דזיתים הרפכתו לשבח וכו' לא מיקרי הרפכה אבל זה דוחק דא"כ מ"ש זיתים דכמה מיני הרפכות יש מהם לשבח וכי מפני זה לא מיקרי הרפכה אבל בטויו"ד סי' רצ"ה פתב ז"ל השרפים מפנרש בירושלמי הנוטע זיתים ורימונים יחד נפקא מנהון שרפים ע"כ משמע דלאו על ידי הרפכה מיירי אלא בנוטע

אותם יחד בתוך גומא אחת ובכה"ג שפיר מתאחי' זע"ז ורבי לוי מייירי ע"י הרפכה דוקא וכה"ג מחלק הירושלמי לענין ירק באילן דע"י הרפכה אין מתאחים ותיכא שנותן זה בצד זה בתוך גומא אחת הם מתאחים זע"ז והביא התוי"ט שם במשנה ד' וילשון הירושלמי מוכיח פן דלפני זה אמר הרבי וכו' אף על פי שאינו רשאי וכו' וגבי זיתים ורימונים לא אמר הרבי וכו' אעפ"י שאינו רשאי אלמא דלא מייירי בהרפכה ומש"ה שרי כמ"ש הב"י בס"י נ"א ודברי הרע"ב צ"ע ואין לדקדק מלשון התוס' פ"ג דסופה דף ל"ג ד"ה ואימא שפיתבו גבי הדס דאפי' הורדף היו מכשירין אי לאו משום דכתיב דרכיה דרכי נועם וכו' והיינו משום דלא נכתב הדס במקרא אלא ענף עץ עבות משמע דלא בעינו אלא עץ עבות לחוד א"כ ה"ה גבי אטרוג נמי יש להכשיר דהא לא פתיב אטרוג במקרא וכו' אבל ז"א דנדאי אולי הנה עוד עץ פרי שישי לו כל הסימנין שבמקרא הנה לנו להכשיר כדפרכנו שם אימא פלפלין וכו' דמ"ש מאטרוג והי מיינייהו מפקת משא"כ לבתר דקי"ל דהיא אטרוג דוקא א"כ המורכב במין פרי אחר אפילו בפלפלין שג"כ טעם עצו ופריו שנה פינו שנתברר לנו שאין במין שצונתה התורה בו וזה פשוט: ספק הג' אחר שאנו רואין באטרוגים אלו קצת שינויים אף שנאמר שמס' מין האטרוג הוא אפתי יש לחוש שאולי אין טעם עצו ופריו שנה או שאין בו משאר הסימנים שהקפידו התורה עלי' שהרי גם בהדס מצינו שהדס שוטה פסול משום שאינו עבות אע"ג דנדאי מינו דהדס הוא כמ"ש הרא"ש בפ"ג דסופה סימן י"ד בשם הגאון שגם בערוגה אחת הם גדלים אלא דא"כ אמאי לא ביאר הש"ס כמו"כ באטרוג דשאין עצו ופריו שנה פסול כמו בהדס כברייחא תנא עבות פשר שאינו עבות פסול וא"כ ע"כ אהד משתי אלה או דלא נמצא פן במין האטרוג שאין עצו ופריו שנה דכל מיני אטרוגים שונים הם במינם או דבאמת לא בעינו טעם עצו ופריו שנה כל שהוא מין אטרוג וכמו שמצינו בערבה שאמה"כ ערבי נחל ואפ"ה קי"ל דשל בעל ושל הרים פשר פדאי' בש"ע והיינו כמו שפי' הרא"ש דערבי נחל רצ"ל ממין זה הגדל על נחל והה"ד של בעל והרים אלא מפני שרוב מין מהגדל על הנחל קראו התורה ערבי נחל וא"כ הה"ד באטרוג י"ל פן דר"ל מין פרי עץ הדר שטעמו ופריו שנה ולפי שרוב מינו טעם עצו ופריו מאותו נמי פשר דהא דכתיב פרי עץ הדר לסימנא בעלמא פתבו לפי שרוב מינו נקרא פן והא דפסלינו בהדס שאינו עבות אפשר דקים ליה להש"ס דרוב מיני הדס אינו עבות א"כ ע"כ הא דכתב רחמנא עבות הוא לעינב דאל"כ למה קראו הפתוב עבות משא"כ באטרוג י"ל דרוב מינו טעם עצו ופריו שנה וכיוצא בזה מצינו ביור"ד סי' י"ג גבי שליל דפרסה הפתוב בתורה ר"ל מין שישי לו פרסה אלא דלע"ז לא דמי כלל לערבה דשם שם העצם שלקח ערבי נחל כמ"ש התוס' שמין הידוע נקרא ערבי נחל ומשמע שם דר"ל דגם של הרים נקראו פן דנה שמו אשר יקרא פן משא"כ פע"ה שבאטרוג אינו שם העצם ודפריד ואימא פלפלין וכו' וכמ"ש התוס' גבי הדס בד' ל"ג א"כ ע"כ לסימנא פתיב ודוקא הוא דבעינו קרא פדכתיב ולכן לא הוצרכו הש"ס לבאר זה דבאין סימנים האמורים במקרא דפסול לפי שפשוט הוא ומה שהצריך התנא לאשמועין הכא גבי הדס י"ל לפי שהדס שוטה הוא גדל בערוגה אחת עם הדס גמור אלא שזה הענף יוצא עלי' עבות והענף שבפיצה אינו עבות א"כ הנה ס"ד דעבות נדאי לאו דוקא שהרי נדאי מין אהד לגמרי ומש"ה איצטרך לאשמועין דמ"מ פסול משא"כ אטרוג שלא נמצא שיהיה גדל במקום

אָחד מה שטעם עצו ופּריו שְׁנָה עם אילן אחר שְׁאִינוּ שְׁנָה פְּשִׁטָּא דְּמִין אַחַר גְּבִי שְׁלִיל דְּדַרְשִׁינוּ מִמֵּין פְּרָסָה שֶׁם אִיפָּא טַעַם אַחֲרִינָא כַּמ"ש הַתּוֹס' וְהָרָא"ש חֻלְיִן דַּס"ט וַא"כ אַף שֶׁהֵם מִין אַתְרוּג אִם טַעַם עֲצוּ וּפְרִיו שְׁנָה אֶפְשֶׁר דְּאַפ"ה פְּסוּל כַּנ"ל וְתוּ יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּק בְּהֵם אוֹלֵי הֵם מִין אַחַר הַדּוּמִין לְאַתְרוּג אַחַר שְׁאִינוּ רוֹאִין בְּהֵם מְקַצֵּת שִׁינוּי מִהַמְחֻזְקִים וּמֵאֵן קַמְסָהִיד עֲלֵייהוּ שְׁמִין אַתְרוּג הֵם דְּאַפ"י בְּסִימְנֵי בְּצִים קִי"ל דְּלֵאוּ דְּאוֹרֵייתָא וְאִין לֹקְחִין וְכו' אֲלֵא הִכִּי דְשִׁינָה דְּמִירְתָּת שֶׁא"כ בְּמִין פְּרִי שְׁמִשְׁתַּנָּה לֹא מִירְתָּת דְּמַצִּי לְאַיִשְׁתְּמוּטִי וְצָרִיד חֻקִּירָה בְּאֵם יֵשׁ לָהֶם כָּל הַסִּימְנִים שְׁבִאֲתְרוּג דְּאֵז לִיפָּא לְמִיחַשׁ לְסִימְנָא אַחֲרִינָא וְכַמוּכַח בְּש"ס פ"ג דְּסוּפָה דַּל"ה (וְצ"ע בְּתִשׁו' רַמ"א בְּזָה) אָכֵן בְּחַשׁשׁ הַרְפָּה אַפְתִּי לֹא פְּשִׁטִּין מִינ' אַף שְׁיִמְצָא בּוֹ כָּל מִינֵי סִימְנִים הָאֲמוּרִים בְּאַתְרוּג וְהִנֵּה בְּאַזְנִינוּ שְׁמַעְנוּ שְׁבִמְקַצֵּת גְּלִילוֹת בּוֹאֲלֵיעֵן יֵצֵא הַדְּבָר בְּהַכְשֶׁר וְגַם פֶּה כָּל הַהֲמוֹן נוֹטָה אַחֲרֵיהֶם פְּאֶשֶׁר הִפָּה נְחֻמָּד לְמַרְאֵה וּמְהַנְדְּרִים עַד לְמֵאוֹד וְכַמְעַט שְׁקִשָּׁה לְמוֹנְעוֹן וְלִכּוֹן יִנְרִינוּ רַבִּינוּ הַדִּין הַזֶּה וְזִכּוֹת הַרְבִּים תְּלוּי בּוֹ כִּי הוּא חַד בְּדָרָא וְלוֹ מְשַׁפֵּט הַבְּחִירָה לְעַמּוּד עַל הַחֻקִּירָה בְּדַרְבְּנוּ יֵשׁ בְּרִירָה עַפ"י הַתּוֹרָה עֲרוּכָה בְּכָל וְשִׁמּוּרָה בְּלֵב רַבִּינוּ וּבְזָה יִהְיֶה שַׁכְּמ"ה וְכַסָּא כְּבוֹד אֲדוּנֵינוּ מו"ר יִגְדֵּל עַד לְשָׁמַיִם וְיִנְפָּה לְרֵאוֹת בְּנֻחְמוֹת צִיּוֹן וִירוּשָׁלַיִם: תְּשׁוּבָה יְדִי אֲגַרְתָּ מַע"כ הַרְמָה הַגְּעַתִּי בְּצִירוּף אֲמֵרוֹתֵיכֶם הַטְּהוּרִים בְּמִשְׁא וּמִתָּן שֶׁל תּוֹרָה לְהִלְכָה וְאִנִּי אִינִי כְּדֹאֵי שְׁשִׁלְחַתֶּם אֵלַי לְשִׁמּוֹעַ הוֹרָאתָ כִּי מָה אֲדַע אֲשֶׁר לֹא תִדְעוּן אַתֶּם אַף כִּי בְּאַמַּת לֹא הוֹרִיתִי בְּדָבָר זֶה כָּלָל כִּי לֹא נִשְׁאַלְתִּי כָּלָל מֵאֲדָם פְּרָטִי אִם לְצֵאתָ בְּאַתְרוּגִים אֵלּוּ אִם לֹא אֲלֵא גּוּפָא דְּעוּבָדָא הִכִּי הוּי בְּעָרְבַּ חַה"ס"כ תַּק"ס"ג בְּאוֹ לִפְנֵי תְּרִי אֲנָשִׁים אָחַד סוּחַר אַתְרוּגִים מִן נוֹאֲרָשָׁא וְאָחַד הַדָּר בְּדֵאֲנָצִיג וְשִׁמוֹ מְהוּ לִיבֵשׁ מִפְּלִינִץ וּבִינֵדֶם אֵיזָה אַתְרוּגִים מְהַנְדְּרִי וְאָחַד הִנֵּה בְּתוֹכֶם אֲשֶׁר נִבְהַלְתִּי עַל יוֹפֵי מְרֵאוֹהוּ בְּתוֹנָר וּבְקוּמָה אֲשֶׁר כְּמוֹהוּ לֹא רֵאִיתִי מֵעוּדֵי וְהוּא אַף הֶעֱנִקֵן הִי שְׁקוּעַ גַּם בְּלִיטָה הִנֵּה לוֹ כְּכָל הָאַתְרוּגִים הַמְּנוּחְזָקִים וְשׁוּם מוּם לֹא הִי בּוֹ וְכַאֲשֶׁר הַבִּינוּתִי בְּאַתְרוּג הַלְּזָה וְתַמְהַתִּי עַל הוֹד מְרֵאוֹהוּ אֲמַר הַסּוּחַר שְׁמַכְבְּדוּ לוֹ לִי בְּמַתְנָה וְאַמִּינָא לִיָּה יִישֶׁר פַּת אַף אֲמַרְתִּי נְמִי בְּאַשֶׁר אִישׁ אָחַד לְמַדּוֹן מוֹפְלָג יֵשׁ בְּפָה ה"ה הַת' מְהוּ מְרַדְּכִי לִיזֹר שְׁנָה עֲשֶׂר שָׁנִים שְׁלֵמַד בַּק"ק פִּיּוּרְדָא הוּא הַשִּׁיחַ לִי לִפִּי תוֹמוֹ שְׁשִׁמַּע בַּק"ק הַנ"ל שִׁישׁ מִין אַתְרוּגִים הַנְּקוּבִים בְּשִׁמּוֹתֶם מְמָקוּ יְדוּעַ הִפָּה מְהַנְדְּרִים מְאוּד בְּכָל יוֹפֵי אֲלֵא שְׁנוּהֲגִים בָּם אִיסוּר וְטַעַם לֹא הִגִּיד אַף לֹא שְׁמַע טַעַם וְשֵׁם הַמְּקוֹם אֲנָדָא מִינֵי וְחַשְׁשִׁתִּי אוֹלֵי אַף שְׁפִינְדְּכֶם מִינֵיהוּ הֵן אֵז אוֹדִי לִי וְאַמְרוּ לִי שֶׁהֵן הִנֵּה קַרְפִּיעַר אַתְרוּגִים.

וּבְזָה אֲנָדוּ לִפְנֵי וְאִנִּי מִיָּד שְׁלַחְתִּי אַחַר מְהוּ מְרַדְּכִי הַנ"ל לְשֵׁאוֹל, אוֹתוֹ מָה הַמְּקוֹם שֶׁהִגְדַּת לִי פַּעַם שְׁנוּהֲגִים בַּק' פִּיּוּרְדָא אִיסוּר בְּאַתְרוּגִים דְּשֵׁם הַשִּׁיב לִי קַרְפִּיר אַתְרוּגִים שְׁמֵם וְדַרְשִׁתִּי מִינֵיהּ אִם יוֹדַע טַעַם בְּדָבָר וְהַשִּׁיב לִי לֹא אֲלֵא כִּי סַתֵּם שְׁמַעְתִּי מִן לְמַדּוֹן מוֹפְלָג שִׁישׁ מִין אַתְרוּגִים הַנְּקַרְאִים קַרְפִּיעַר אַתְרוּגִים וְהִפָּה מְהַנְדְּרִים מְאוּד וְרִיחְקוּ אוֹתֶם בְּזָרוּעַ אֵז מִיָּד בְּפְנֵי מְהוּ מְרַדְּכִי הַנ"ל שְׁלַחְתִּי לְדֵאֲנָצִיג אֵל הַסּוּחַר שִׁישְׁלַח לִי אֵיזָה מִן הַגְּרוּעִים לְבִדְּקָם וְשִׁלַּח ב' או ג' וּבְדַקְנוּם מִבְּפְנֵים וְהִי מוֹכְשִׁרִים בְּגַרְעִין וּבְמוֹץ כְּכָל אַתְרוּגִים הַמְּנוּחְזָקִים וּמ"מ הִנֵּה לִפִּי נֹקְפִי וּמְשַׁכְּתִי יְדִי מִמֵּנוּ וְיִצְאָתִי מִדִּידִי כִּי לְדַבְרֵי הָרִי בְּמַהֲרָם פְּאֲדוּוּהָ שְׁבִתְשׁוּ הַרְמ"א כ' אָכֵן מְמַחֲזוּ פְּלֵאנִי בְּאִים אַתְרוּגִים אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ מְסוּפָּקִים בְּהֵם וְשִׁמָּא רֹב הָאַתְרוּגִים שְׁלָנוּ הִיוּ מְמַחֲזוּ הַהוּא וְאִנִּי פוֹתֵב לְמַעַכ"ת ג' סִימְנִים אֲשֶׁר תּוֹכֵל לְהַפִּיר בְּהֵם הַמְּנוּרְכָבִים הַגְּדִילִים בְּאַרְצֵינוּ כִּי מִפְּלֵאנָא לֹא יוֹכֵל לְבֹא

אליכם כי רב מקם הדרף וכו' א"כ חששתי אולי לק' פירודא שאתרוגים אלו מפלאניא הם אשר משמעות לשונם שעם כל הסימנים מסופקים הנה כדבאמת קיי"ל סימנין לאו דאורייתא ועיקר מה שהביא אותי לספק בהם שראשית היא מפני שהשתנות שבמראיהם שפולם פאחד אין להם מראה אתרוג המחזיקים דהיינו קצת טונקיל געל הנוטה קצת למראה אדמימות ואלו פולם מראיהם ליכעט געל שהיא מראה לימעני בעינה וביותר אחר ששמעתי שבק' פירודיא פוסלים אותו מנעתי עצמי מלצאת בהם אבל לא הוריתי לאחר לא איסור ולא היתר ואף לא נשאלתי עליהם זולת אחר החג חזר ובא לפני האיש הסוחר מהו ליבש הנ"ל ושאלו ממני אם יצאתי בהנייתן לי והשבתי האמת שלא יצאתי בו מפני החשש הנ"ל אז חזרו והודו שמקומות מקומות יש מהן מרחקן ומהם מקרבן ובקשו ממנו לכתוב לק"ק ווינציא ששם מתגורר איש אחד ג"כ מווארשא וע"י נשלחו לי אלו האתרוגים ובכן הב"ד דשם יבדקו ויחקרו מהאיש הלזה מאין יבואו אלו האתרוגים לידו אם הם הבאים מפאלאניא או אחרים ומה טובם ואם הב"ד דלשם מחזיקין אלו הנקראים קארפיער אתרוגים וכשרים או פסולים ואמנם מפני הטרדה סרהבתי נגדם והשבתי זה יוכל להתקיים ע"י הב"ד שבעיר ווארשא הנה יכתבו פנ"ל לק' הנ"ל ובלי ספק גם הנה ישיגו תשובה הגונה ובזה אידו מלפני והוא שתא חגה"ס תקס"ד חזר ובא הסוחר לדאנציג אבל סמוך להחג בזמן שהיה ממש לכולי עלמא אתרוגים מהמחזיקים והוציא שם בדאנציג שהשיג כתב הכשר אבל לפני לא בא אדם מכש"כ ההכשר לא ראיתי והיה כאשר הגעתי אמרותיכם הטוררי' מיד שלחתי אחר ר' ליבש הנ"ל שדאנציג ודרשתי ממנו מה קול ההכשר שהוציא הסוחר והשיב האמת שהסוחר הגיד אף אלי שיש הכשר בידו אבל גם פן לא ראה אותו כי לא היה לו נ"מ מפני שפבר היה לו אתרוג המחזיקים וזה מהו ליבש הבטיחני לכתוב לי על הכי דנאר להסוחר לשלחו לו כתב עדותו על הכשרים ומיד שיבא לידו יביאנו אלי ולכן התמהמהתי עד עתה מלהשיב לכבודכם אמרתי יבא הכתב ואשלחנו יחד עם תשובתי אבל כאשר ארכו לי הימים וחששני מחטאת נגד פבודכם הרמה והשבתי מפני להודיע הדברים פהווייתו והיה כאשר עוד יבא ההכשר אניף ידי שנית לכתוב למעלתכם.

ומעתה אשא ואתן בדברי הלכה ואף אני פמוני פמותכם אקבל עלי שלא לדבר בגוף הדין דמורכב ואף לא בדברי הרב המפורסם פי גם בידי אין בנמצא תשובה זו ואפילו הירושלמי על ס' פלאים אין בידי לכן לא עיניתים בם כלל וכלל אף עם אמרותיכם הנחמדים אשא ואתן מה שדנו שיש לדון ולהכשיר מטעם ריעותא דלא חזינין ולא מחזקינן וא"ל דשאני דרוסה דמילתא אחריתי הלא גם הרפכה מילתא אחריתי הוא דאדרבה יש להאילן או להגרעין שנטעו בו האילן חזקת הגוף שלא נשתנה האילן ולא נעשה בו מעשה כלל וא"כ ודאי אתרוג הוא ע"ז יש לגמגם דנראה זה תליא בפלוגתות ר"י ור"א בכתובות דלדברי ר"א דאמר לדברי המכשיר בה פוסל בבתה משום דתקנת האם אינו מועיל להבת וה"נ לדעתי חזקת האילן אינו מועיל להאתרוג וא"כ יראה לי דע"כ פליגי ר"י אלא היכי דצריכין נמי לדון על האם דאז ס"ל מטעם המבואר בתוס' לב"ב דל"ב ד"ה אין דהואיל ואינו יכול להיות שתהא האם פשירה אם לא יהיה הבן פשר משא"כ פשאין ההכרח לדון על האם משום דאין בה נ"מ לדינא פמו בנ"ד ודאי מודה לר"א דלא חשיב חזקת האם חזקה להבת ומנא אמינא לה שפרי יש לעיין במה

ש'לפני' התוס' סתרו עצמם בב"ב ה"ל ובכתובות כ"ו ע"ב הקשה על פ' רש"י ו"ל דיש להועיל חזקת האם על הבת או האם ואלו בכתובות ד"ה אלמנה מסקי לחלק דאף לר' יהושע בבת לא תנשא משום דלהבת אין לה חזקה ואמאי לא נימא נמי הואיל ואי אפשר שתהא האם פשירה ולא חללה והבת תהיה חללה ותועיל חזקת האם נמי להבת אלא ודאי דבראוהו מעונפת דצריכין לדון עלי' ועל הבת בפעם אחת וכן בעובדא דינאי דמיד שיהכרם לדון על ינאי הנה נמי ההכרם לדון על אמו אם פשירה לבעלה הפהו שפיר בא"א לדון דהאם פשירה והבנים פסולין משא"כ באלמנת עיסה דהיינו אשה הנשאת לאחד ממשפחה שנותרב בה ספק חלל היא פל ימי חיי הבעל אין בה שום נ"מ לדון עלי' אם נתחללהאם לאו ומיד שפא היגד ממנה בעולם נולד הספק וההכרם לדון עלי' אם פשר או חלל ולו אין שום חזקה שלא תנשא לכהן ואי משום חזקת האם פיון שאין שום נ"מ בדידה לא מהני חזקתה להבת ולהכי אף פי נתאלמנה וההכרם לדון עלי' ומוקמינן אותה בחזקתה ומותרת לכהן ומ"מ הבת נשארה בפסולה ואין חוזרת לכשירתה בתר דנפסל ואם פן כש"כ בנ"ד שאין שום נ"מ באילן לדון עליו שאין מועיל חזקתו להאחרוג ותו מאן יימר לן דלא האילן גופא נזרע ע"י גרעין ממורכב והוא יבול פרחים מורכבים ומאי דשוב דנו מוריננו שייחיו שנית יש ללמוד עליהם היתר מפני שמסיים הט"ז שאף מודאי מורכב אין האיסור ברור וגם בשו"ת רמ"א סי' קי"א מסיים שאין להוציא לעז על הראשונים וכו' אלמא שהראשונים הי' מכשירים מורכבים לגמרי וגם הרמ"א לא פסיק' ליה לפוסלם לגמרי אי דכל ראיותיו אינם אלא שלא להכשיר בנדאי וכו' אבל מ"מ אין שום ראיה לאיסור ודאי גם הב"ח בתשוב' הגם שסי' קל"ה צודד לאיסור (זה ט"ס בהחתימה הק' יואל וצ"ל הק' פאליק והוא הסמ"ע) מ"מ בסימן קל"ו מסיק להכשיר לברך עליהו עכ"פ בשעת הדחק וא"כ בנ"ד מס' בזה (חסר) להתיר במקום שיש אחר לברך עליהם.

אין נראה לענ"ד פלל חזק הרי הר"מ אלשיך בתשו' ק"י הוא הפוסל מורכב מפל וכל ומאריך בראיות וטעמים מה שפל הטעמים הנאמרים בהבאים אחריו פבר היא שם וכן התשוב' הרמ"א ה"ל הוא מביא ראיה לסתור היתר דמקצת אחרוג פשר פמקצת שיה משום שהוכיח דלקולא לא אמרינן והיתר זה היא ההיתר שרצה הש"ך לסמוך עלי' פדאימא בתשוב' שבות יעקב ומביא שם דחזר הש"ך והודה שאין לברך עלי' והתשו' ב"ח סי' קל"ה פוסל אותם הסמ"ע לברך עלי' במקום שיש אחר ואפילו במקום שאין אחר מסופק אם לא יטלם בלא ברכה ואף הב"ח סוף סי' קל"ו פתב שמבטל דעתו נגדו שאין לברך עליו פשיש אחר ומי המכשירים להדיא אפילו במקום שיש אחר לצרפו לספק דפלוגמא אי משום עדות דהב"ח בשם הראשונים הוא הסמ"ע מכחיש העדות וכו' וכתב פי מעולם שמעתי לפסול המורכבים הנקראים גרצינו ותו מי יודע אם מנהג הראשונים בזה לא הנהג בטעות ע"י שפימיהם עדיין לא נתפרסם הר"י אלשיך ולאחר שנתפרסם באמת חזרו בהם ופסלום ובזה אין עדות שבב"ח מוכחש מהסמ"ע וא"כ איך נעביד בזה ספק דפלוגמא ובנדאי פשוט בלא ספק דפלוגמא א"א לדון ספק שני עפ"י משמעות הט"ז דספק אם לגבי מורכב פשר או פסול דזה אפילו פל המורים מספקי' להו הוי ס' חסרון חכמה פדאית' בחדושי להרב בעל מנחת יעקב בספרו תה"י סי' ח' בכלל א' מבואר שאינו דומה לתיק"ו ומכ"ש בנ"ד שיש מורה הוראות מובהקים

שפוסלים אותם להדיא ותו אפילו היה מס' גמור בכל פרטי' אין נראה לפע"ד להתיר במקום שיש אחר דהא פשיש אחר הוא לכתחילה פדאימא ביו"ד סי' קי"ב סי' ד' ועיין שם בש"ך ובסי' צ"ו ס"ק ט"ו ואני לא מצאתי עד פה להתיר ע"י ס"ס לכתחילה זולת הפר"ח פללי ס"ס סי' ד' שפי' על הר"מ דלא נהירא ליה דהא בכל נכתא מקילין בחד ספק בדרבנן או בב' ספיקות בדאורייתא ואף לכתחילה לכן מבואר בחי' הרשב"א סי' תצ"ב ואני לא מצאתי בשום מקום היתר ס"ס לכתחילה אדרבה סתם פלי גוים מכשירין התבשיל שנתבשל בו בדיעבד מטעם ס"ס ואולי הפלי אוסרין לבשלו אף במקום דחק ולא מכשירין מטעם ס"ס וכן בדין דכל לכתחילה הוי פמאן דעושה ס"ס לכתחילה פעין שכ' הרי"ף בפ' גיד הנשה בסוגי' דריחא מילתא ו"ל פינן דשרי למיכלינהו בלא פותחא אי שרי להו למיכלינהו בכותחא למטניי בשר שחיט' בהדי גבילה לכתחילה ולמעבד ס"ס בתחלה ודאי אסור ותו הרי הרי"ף שם נמי מדמי פל שיש בו ברירה לדבר שיש לו מתירין פבר סתם הרמ"א ביו"ד סי' ק"י פהר"ן דבדבר שיש לו מתירין אין להתיר מפח ס"ס ואפילו להש"ך שם שכתב שאפשר דרמ"א הכריע לגבי ס"ס גמור דשרי ואפילו בדבר שיש לו מתירין היינו עכ"פ לאסור אותו דבר האידנא ע"י שיש לו מתירין למחר דמ"מ לגבי האידנא דיעבד היא אבל פמו בנ"ד דהוי דבר שיש לו מתירין עכשיו ע"י אחר ודאי לענ"ד בכל ס"ס בעולם אסרינו לכתחילה ומדברי תשובת הרשב"א שהביא הפר"ח אין שום ראיה שלא כתב דבריו אלא להחזיק פסקי' דמסל"ת בגוי נאמן ועכ"ז פ' בלשון ואפשר דבדין הוא ופי' בכל ס"ס שמוותר לכתחילה אפילו פלומר להשתמש בכלי במקום דחוק היכי דלית ליה אחר אלא שעשו הרחקה יתירה לאסור לכתחילה באיסור' גוים ובאם בזה אסר הפלי דהיינו במקום דחק דכדיעבד דמי מפל שפן שאסור לכתחילה גמור ע"י ס"ס: ומעתה אבא לדון לפני מורנו שי' בדבר חדש מה שעולה ברעיוני שיש מקום ס' לפסול הגי אחרושים הנקראים בפי פל קרפיער אחרושים ומבלעדי חשש דמורפבים דהכי איתא בסופה דל"ג שם האי אסא מצראי פשר להושענא פשיטא מהו דתימא הואיל ואית ליה שם לוי לא מתכשרי קמ"ל ואימא ה"נ עץ עבות א"ר מ"מ א"כ הגי אחרושים דלית לימוד לאכשרינהו קי"ל דפסולים מדאית להו שם לוני וכ"ת פדאקשי תוס' שם בתוס' והניחו בתימא מידי אחרוג פתוב בתורה ונהרי אפילו פלפלין וכו' ז"א דהא ודאי החיוב לתת לב ליישב הסוגיא מתמיה זו ומה שראיתי בתשו' ח"צ סוף סי' קס"א ליישב איני יכול להבינם פל עיקר פי האיך ס"ד דאסא או הורדיפני יהנה שם עצם דעץ עבות בל' לעז והמילות עץ עבות הא יש לעז לכל מילי בפני עצמו אבל אמיןא ודאי למשמעות דהטור נמי שעל פל מין ומין דרשו חכמים מקרא דמשמע דרק ע"פ הדרשות הוציאו מה הם המינים.

בנדאי התמי' תוספ' קיימת אבל משמע לי מהרמב"ם שאינו מביא פלל הדרשה אלא פותב סתם הד' מינים שיצאו בו ובלסוף פתב שפל זה מפי השמועה עד משה רבינו ע"ה והנה בפירוש התורה להרמב"ן שר"ל שפל זה היה מקובל פרי עץ הדר זה אחרוג וענף עץ עבות זה הדס אלא שהתנאים חקרו על הרמז בקרא על הקבלה אמיתית ודרשו כ"א לדעתו פיצד הוא מרומז וע"ז מקשה הגמ' ואימא פלפלין לא להכשיר מינין אלו שבנדאי אין הקבלה מכשירן אלא כלו' דמן הדרש מ"מ אינו מוכיח ומשני דשפיר מוכיח מן הקרא דאלו לא ס"ד מטעמיהם: וא"כ גבי אסא מצראי היה ס"ד דעל שם לוני פסול עפ"י

הקבלה עכ"פ ומשני דבפירושי ריבבתי התורה עץ עבות דהורה התורה דהכא לא יזיק השם לנוי והוא מ"מ בכלל הדס וא"כ חזר לגבי אתרוג דלית לן רבוני' דקרא דיש לפוסלו עפ"י הקבלה מדאית ליה שם לנוי (שוב אחר שלחם הדברים נתיישבתי דלית' דהא עבות דקרא אינו מנוטר אלא ודאי ה"ק מדאינו קורא התורה להדס בשמו אלא בסימני דעבות ש"מ דמ"מ כל שיש לו הסי' דעבות דכשר ולא להשגיח בהשם לנוי וה"ה זה פי ממש י"ל באתרוג פע"ה מ"מ) נעדיין י"ל הרי פתב הח"ץ הנ"ל וא"ת לפירושי הב' שפתב רש"י שהיא הדס המצרי אמאי איצטרף למימר ע"ע אמר רחמנא מ"מ ת"ל דשם לנוי שהוא על שם מקומו אינו פוסל דבנדאי באתרייהו סתמא קרי להו דומה לכפשונו דלעיל ועי"ש מה שדחק מאוד וא"כ אף בנ"ד נמי נימא באתרייהו אתרוג סתמי' קרי להו אמנם זה צ"ע לפע"נ הלשון דרבא הרי כפשונו ציינותא וכו' לא משמע כלל פדעתיה דכל שם לנוי שעל שם מקומו באתרייהו סתמא קרי להו דא"כ למה לו להאריך בלשונו הני וכו' לימא פשוט רבא אמר שם לוי דעל שם מקומו לאו שם לנוי היא דבאתרייהו סתמי' קרי להו ותו קשה לפירש"י למה איזוב רומי פסול אטו לאו על שם מקומו היא להכי משמע דלהכי דניק דהני כפשונו ידוע דבאתרייהו סתמא קרי להו וכי תימא איך אפשר לפרש הכי דמנא ידע רבא הא דהני וכו' ז"א דא"כ הא זה יותר קשה על תירוץ אבני נהרי לא נשתנו שמים קודם מת"ת ומנא ידע זה אלא ודאי דאבני אף משני בחולין קבלת רביהודא בחורין של רחבה דכשרים וקבלת רב חסדא במרירתא דאגמא דכשרים משום שמקובל בידם דהני לא נשתנו שמייהו וכו' וא"כ ה"נ ומשני רבא דקבלת ר' יהודא הני כפשונו היא מידע ידיע הנה להם דבאתרייהו סתמא קרי להו וא"כ לפי שני דרש"י אין החרח כלל לדונק הח"צ ומוכרח הגמ' לבא לעבות אמר רחמנא מ"מ וא"כ באתרוגים אלו צריך חקירה אם באתרייהו סתמא קרי להו הגם שפאמת לא מפת קושיות הח"צ אנו באין להוכיח פירושי פדי ליתר שלא לבא לדחק תירוצו חדא דמ"מ ההכרח לדונקו לפירושי ראשון דרש"י אסא מצראי שגדלו על המיצר שפזה בהדיא משני רבא במרירתא דמש"ה כ' לא הוי שם לנוי כלל דמסתמא שמייהו וכו' ותו משום דבאמת לפע"נ צריך עיון רב ומההכרח לבא לדונק הח"צ או לתירוצו עפ"י פי' שני דרש"י דלע"נ מעיקרא אין כ"כ קושיא על הסוגיא דאזלי אליבא דאבני נהרי לא ס"ל תירוצא דרבא ואי משום מה שמביא הח"צ דברי התוס' שבד' י"ג שהוכיח מחולין דאבני מודה לרבא במכ"ח אני תמה דמנא ליה לבא לדונק זה דבב' מקומות יאמר תירוץ לדעתי וסובר כרבא ואי משום דפרק אותו ואת בנו עזי דבאלא לגבי מזבח אי בעינא אמנא דמעיקרא לא קשיא מידי לאבני דהא ס"ד זה שמכשירין היינו שהוכיח שהוא בכלל עיזי דקרא א"כ ממילא מוכח דאין נשתנה שמו בתר מתן תורה דאלת"ה לא הנה התורה מכנהו בשם עיזים סתמא ואף את"ל דס"ל לתוס' מדשם זה באלא היינו ע"ש שנמצאו ביערות סתמא גם בשעת מת"ה הנה אין נמצאים ביערות ונקראו עיזי דבאלא אפתי א"י מה יקשה בזה דלא לתכשרי לגבי משום דלגבי מזבח לא מיתכשרי אלא עיזים סתם ולא דאית להו שם לנוי מה בכך הא מ"מ חזינו דעל שם לנוי זה לא הקפידה התורה וקראה אותם בשם עיזים סתם כמו דהכא היא בתורה בכלל עיזים סתם ה"ה לענין קרבן הוא בכלל וצ"ע לע"ד על התוס' אמנם העיקר מה שדעתי נוטה לפרושי הנה דלא כח"צ היינו משום מן הלשון ומן

הַקְּנִיָּא בְּאִזּוֹב רוּמִי אֶבֶל בְּאַמֶּת מְדַפְּרוּשׁ רַשׁ"י דְּהַמְקַשֵּׁן סִבֵּר דְּצִיִּינְיִתָּא אִינוּ עַל שְׁם
מְקוֹם מִשְׁמַע כְּדַפְּנִי הַח"צ וְק"ל: פֶּם וְנִשְׁלַם שְׁבַח לְאֵל בּוֹרֵא עוֹלָם